



# El Nuevo Testamento en mixe de Guichicovi

Isthmus Mixe New Testament

## Contents

San Mateo . . . . .	1
San Marcos . . . . .	50
San Lucas . . . . .	86
San Juan . . . . .	136
Hechos . . . . .	179
Romanos . . . . .	239
1 Corintios . . . . .	270
2 Corintios . . . . .	293
Gálatas . . . . .	309
Efesios . . . . .	316
Filipenses . . . . .	325
Colosenses . . . . .	330
1 Tesalonicenses . . . . .	335
2 Tesalonicenses . . . . .	341
1 Timoteo . . . . .	344
2 Timoteo . . . . .	351
Tito . . . . .	356
Filemón . . . . .	359
Hebreos . . . . .	361
Santiago . . . . .	377
1 Pedro . . . . .	382
2 Pedro . . . . .	390
1 Juan . . . . .	395
2 Juan . . . . .	400
3 Juan . . . . .	401
Judas . . . . .	402
Apocalipsis . . . . .	404

# El Nuevo Testamento en mixe de Guichicovi

## New Testament in Mixe, Isthmus (MX:mir:Mixe, Isthmus)

copyright © 1988 Wycliffe Bible Translators, Inc.

© 1988, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixe, Isthmus

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixe, Guichicovi [mir], Mexico

### Copyright Information

© 1988, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixe, Isthmus

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

ISBN 978-1-5313-0421-8

---

PDF generated on 21 Sep 2016 from source files dated 21 Sep 2016

4e564219-157f-5807-b810-47a15308b8b8

---

This print-on-demand edition of Scripture is designed, produced, and provided at cost by the Digital Bible Society. This is made possible through partnerships with the Bible League of Canada, Open Doors International and other missions and translation agencies. We are deeply grateful for the sacrifices made in translating this edition of Scripture and the generosity of others in making this Bible available to you.

To order additional copies of this Bible or hundreds of translations like it or to learn more about our ministries and the mission of Scripture distribution in every language, we invite you to visit [www.DBS.org](http://www.DBS.org) (USA), [www.BibleLeague.ca](http://www.BibleLeague.ca) (Canada), and [www.OpenDoors.org](http://www.OpenDoors.org) (Europe). May God bless your work in sharing and teaching these Scriptures, until, as it is written, the earth is *“filled with the knowledge of the glory of the LORD, as the waters cover the sea.”* (Habakkuk 2:14)

---

## San Mateo

<sup>1</sup>Yaa jaduħn myiñ cujaay nebiaty ja'a Jesús yhap tieedyhajxy jecy xiøhajty. Abraham xiøhajty ja'a jawyiinhájtábä. David xiøhajty ja'a cujegy jaac mññábä.

<sup>2</sup>Ja'a Abraham yhuung, Isaac je'e xiøhajty. Ja'a Isaac yhuung, Jacob je'e xiøhajty. Ja'a Jacob yhuung tu'ug, Judá je'e xiøhajty. May ja'a Judá ja'a piuhya'ay hñajty miøødä. <sup>3</sup>Ja'a Judá yhuunghajxy, Fares hajxy xiøhajty møødä Zara. Ja'a Fares tiajhajxy, Tamar je'e xiøhajty. Ja'a Fares yhuung, Esrom je'e xiøhajty. Ja'a Esrom yhuung, Aram je'e xiøhajty. <sup>4</sup>Ja'a Aram yhuung, Aminadab je'e xiøhajty. Ja'a Aminadab yhuung, Naasón je'e xiøhajty. Ja'a Naasón yhuung, Salmón je'e xiøhajty. <sup>5</sup>Ja'a Salmón yhuung, Booz je'e xiøhajty. Ja'a Booz tiaj, Rahab je'e xiøhajty. Ja'a Booz yhuung, Obed je'e xiøhajty. Ja'a Obed tiaj, Rut je'e xiøhajty. Ja'a Obed yhuung, Isái je'e xiøhajty. <sup>6</sup>Ja'a Isái yhuung, David je'e xiøhajty. Mänitá David tiägøoyy gobiernähajpä. Mänitá Urías yajyagho'cá mänaa ja'a tsip jiadyiijän. Coo ja'a Urías yho'cy, mänitá David ja'a Urías tio'oxiøjc wyiingpøjcä. Mänitá David yaghuungpaaty. Salomón ja'a yhuung hajxy yajxøhajty.

<sup>7</sup>Ja'a Salomón yhuung, Roboam je'e xiøhajty. Ja'a Roboam yhuung, Abías je'e xiøhajty. Ja'a Abías yhuung, Asa je'e xiøhajty. <sup>8</sup>Ja'a Asa yhuung, Josafat je'e xiøhajty. Ja'a Josafat yhuung, Joram je'e xiøhajty. Ja'a Joram yhuung, Uzías je'e xiøhajty. <sup>9</sup>Ja'a Uzías yhuung, Jotam je'e xiøhajty. Ja'a Jotam yhuung, Acaz je'e xiøhajty. Ja'a Acaz yhuung, Ezequías je'e xiøhajty. <sup>10</sup>Ja'a Ezequías yhuung, Manasés je'e xiøhajty. Ja'a Manasés yhuung, Amón je'e xiøhajty. Ja'a Amón yhuung, Josías je'e xiøhajty. <sup>11</sup>Ja'a Josías yhuung tu'ug, Jeconías je'e xiøhajty. Jimä Jeconías ja'a piuhya'ay hñajty miøødä. Mänitá judiøshajxy hadsip yajnøcxä jäguem Babilonia-naaxooty.

<sup>12</sup>Jim hajxy chánaadiaacpøjcy Babilonia. Jimä Jeconías ja'a yhuung yajxøhajty Salatiel. Ja'a Salatiel yhuung, Zorobabel je'e xiøhajty. <sup>13</sup>Ja'a Zorobabel yhuung, Abiud je'e xiøhajty. Ja'a Abiud yhuung, Eliaquim je'e xiøhajty. Ja'a Eliaquim yhuung, Azor je'e xiøhajty. <sup>14</sup>Ja'a Azor yhuung, Sadoc je'e xiøhajty. Ja'a Sadoc yhuung, Aquim je'e xiøhajty. Ja'a Aquim yhuung, Eliud je'e xiøhajty. <sup>15</sup>Ja'a Eliud yhuung, Eleazar je'e xiøhajty. Ja'a Eleazar yhuung, Matán je'e xiøhajty. Ja'a Matán yhuung, Jacob je'e xiøhajty. <sup>16</sup>Ja'a Jacob yhuung, José je'e xiøhajty. Coo ja'a María yhuung hñajty tøø myiñ tøø quia'ay, ja'a Jesús hajpä, mänitá José ja'a María wyiingpøjcy. Ja'a Jesús, Cristo je'e xiøhajty; paady yaa quiejxä hádaa yaabä naaxwiin maa højtscøxpän.

<sup>17</sup>Námajmacts ja'a Jesús ja'a yhap ja'a tieedy hñajty miøødä, møødä Abraham møødä David. Y jaac námajmacts ja'a yhap ja'a tieedy hñajty miøødä, møødä Salomón møødä Jeconías. Mänitá judiøshajxy yajnøcxä Babilonia-naaxooty. Y jaac námajmacts ja'a Jesús ja'a yhap ja'a tieedy hñajty miøødä, møødä Salatiel møødä José. Mänitá Cristo myiñguiahy.

<sup>18</sup>Yaa jaduħn myiñ cujaay nebiä Jesucristo myiñguiahyän. Ja'a Jesucristo tiaj, María hñajty je'e xiøhaty. Tøø hñajty tiødiägø'øy coo ja'a Mariáhajxy hñajty piøga'añ møødä José. Pero cajnä hajxy hñajty piøcyñä, mänitá María quiahxø'cy coo hñajty yhuung-møødä. Ja'a Dioshèpírituhaam hñajty tøø yhuungpaady. <sup>19</sup>Jaduħn ja'a judiøshajxy hñajty quiuhdujthaty, coo ja'a to'oxiøjc yhuungpáadät jabiøcy, mänitá jaduħn yhøxmájt-sänät. Pero miøød ja'a José hojiot hñajty; cabä María hñajty ñäxø'øwø'owa'añ. Mänitá José wyiinmahñdyhajty coo ja'a María yhøxmádsät hamee'ch, nebiä María jaduħn quia'a yajtsähdiúnät. <sup>20</sup>Yhuuc wiinmahñdyhajpy ja'a José hñajty, mänitá miaaho'cy. Mänitá Diosmoonsá wyiinhijxy cuma'ayhaam. Tsajpootyp hñajty chooñ. Mänitá José ñamaayyá:

—José, David miich hijty mhaphajpy mdeedyhajpy. Ca'a mdajy ca'a mmay. Hoy jaduħn coo ja'a María mwiingpøgät. Dioshèpírituhaam jaduħn tøø yhuungpaady. <sup>21</sup>Ya'ayhána'c jaduħn yhuunghadaamby, ja'a Jesús hajpä. Coo ja'a quiu'ug ja'a piojpä quiädieey yajnähwa'adsaänä, paady jaduħn xiøhata'añ Jesús.

<sup>22-25</sup> Coo ja'a José mia'abiädö'cy, mänit quiudiuuñ neby hänajty tøø ñäma'ayüjäm ja'a Diosmoónsäm. Mänitä María wyingpøjcy. Pero cab hajxy ñimiøðmaawä høxtä coonä ja'a María ja'a Jesús yajmiññä. Ja'a coobhuung, je'eds jaduñ miingahw. Jesús jaduñ xiøhajty. Coo ja'a Jesús jaduñ myiññguiahy, tøjajt ja'a Diosmädia'agy jaduñ nebiä Diosmädia'agy-yajwa'xpähajxy jecy quiujahyyän:

Huungpaadaamby ja'a cäxyihäna'c tu'ug.

Ya'ayhäna'c yhuunghadaamby.

Jue'e xiøhata'añ, Emanuel.

Je'eduhñ ñänøomby coo ja'a Dios hajxy xmiøðdhajtäm.

## 2

<sup>1</sup> Ja'a Jesús, jim jaduñ myiññguiahy maa ja'a cajpt jaduñ xiøhatiän Belén, jim Judeanaaxooty. Ja'a Herodes, je'e hänajty tuumb gobiernä. Jim je'e hänajty chäna'ay maa ja'a møjcajptän Jerusalén. Mänitä jäya'ayhajxy jim näje'e miejch maa ja'a Heródesän. Jäguem hajxy hänajty tøø choon maa ja'a xøø piädsomiän. Madsa'ahøxtaabiä hajxy hänajty wiädity. <sup>2</sup> Mänit hajxy yajtøoyy:

—Maa ja'a judíos guobiernähajxy, ja'a tøø myiñ tøø quia'ayäbä. Jäguem højts ja'a miadsa'a tøø nnäheebøoyä, jim maa ja'a xøø piädsomiän. Paady højts yaa tøø nmiñ tøø nmech neby højts jaduñ nwiingudsähgø'øwät.

<sup>3</sup> Coo ja'a gobiernä Herodes jaduñ miädoyhajty møødä Jerusalénpä-jäya'ayhajxy nägøxiä, mänit hajxy tiägøoyy tajpä maabiä. <sup>4</sup> Mänitä Herodes miøjyaaxy ja'a teedywiindsøñhajxy møødä ley-yajnahixøøbiähajxy. Mänitä Herodes yajtøoyy:

—Maa ja'a Cristo myina'añ quia'awa'añ, ja'a Dios quiexaambiä.

<sup>5</sup> Mänit hajxy yhadsooyy:

—Beléncajptóotiäc jaduñ myina'añ quia'awa'añ yaa Judeanaaxooty. Ja'a Diosmädi-a'agy-yajwa'xpä jecy cujahy nebiä Dios miänaañän:

<sup>6</sup> Ja'a cajpt jaduñ xøhajpä Belén, jim Judeanaaxooty,

jimä wiindsón tu'ug myina'añ quia'awa'añ;

je'e'ch ja'a ngu'ug xyhane'emáañäp, ja'a judiøshajxy; paadiä Beléncajpt jaduñ yajmäbaada'añii nebiä møjcajptän.

<sup>7</sup> Mänitä Herodes miøjyaaxy hamee'ch ja'a madsa'ahøxtaabiähajxy. Mänitä Herodes yajtøoyy:

—Mäduhnajtä ja'a madsa'a quiähxø'tsohñ.

<sup>8</sup> Coo ja'a Herodes tøyhajt miooyä, mänitä miänáangumbä:

—Nøcx ja'a pigäna'c hajxy jim yajtøw Belén. Naxy hajxy hoy mdehñ yajtøwät. Coo mbáadät, mänitoch hajxy miñ xyhawaanä, nébiøch jim nøcxy nwiingudsähgøøbiä.

<sup>9-10</sup> Mänitä madsa'ahøxtaabiähajxy tiu'ubøjcy. Jim hajxy ñøcxy Belén nebiä Herodes hänajty tøø miäna'añän. Mänitä madsa'a hajxy jadähooc yhjxcumbä, ja'a hajxy hänajty tøø yhuug hijxpä jäguem maa ja'a xøø piädsomiän. Mänit hajxy jiaan'ch tehñ xioondaacy. Mänitä madsa'a hajxy piadu'ubøjcy. Mänitä madsa'a jim tøyyä tiänaaxiøjpy maa ja'a pigäna'c-huung hänajty yhiitiän naaxyp. Tøyyä ja'a madsa'a hänajty quiuhajnaaxy maa hänajty quio'na'ayän. <sup>11</sup> Mänitä madsa'ahøxtaabiähajxy tiøjtägøoyy. Jimä regalo hajxy hänajty miøødä caajäooty. Mänitä pigäna'c-huung hajxy yhjxy møødä tiaj María. Mänitä pigäna'c hajxy wyiinjicädaacy; wyiingudsähgøoyy hajxy jaduñ. Mänitä quiaajä hajxy yaghawaach. Mänitä oro hajxy yajpädsøomy møødä poom møødä mirraperfume. Pa'agxuu'p je'e; tsow ñøcxy. Mänitä pigäna'c hajxy jaduñ ñä'a mooyy. <sup>12</sup> Mänit hajxy wyiimbijnä. Mänit hajxy ñøcxy maa ja'a quiajphajxiän. Wiingtuum hajxy ñøcxøñä; cab hajxy jim ñaxøñä maa ja'a Heródesän. Hix, tøø hajxy hänajty yhawáañäxä cuma'ayhaam coo hajxy jim quia'a naxøñät.

<sup>13</sup> Coo ja'a madsa'ahøxtaabiähajxy hänajty tøø wyiimbijnä, mänitä José ja'a Diosmoónsäm tu'ug wyiinhijxy cuma'ayhaam, ja'a tsajpootypä. Mänitä José ñämaayyä:

—José, pädø'øg. Nøcx hajxy jim Egiptonaaxooty møødä mhuung møødä mdo'oxy. Jim hajxy mmähmø'owät høxtä coonä nhawáanämät coo hajxy mwiimbídat. Paady hajxy mbäyø'ögät neby yø'ø mhuung xquia'a yaghó'cät. Ja'a Herodes, xyhøxta'awáanäp yø'ø mhuung jaduhñ; xyajyagho'ogáanäp jaduhñ.

<sup>14</sup>Mänitä José piädø'cy. Mänitä Joséhajxy jim jiaančh nøcxy Egipto møødä yhuung møødä tio'oxy. Mänitcoods hajxy tiehñ tiu'ubøjcy. <sup>15</sup>Jim hajxy hánajty miähmø'owa'añ Egipto. Høxtä ja'a Herodes hó'ogäp, mänit hajxy hánajty wyiimbijtgatsa'añ. Je-quiän ja'a Diosmädia'agy-yajwa'xpä hánajty tu'ug tøø quiujaay nebiä Dios miänaañän: “Nhøxyaaxpädsømámämböch ja'a nhuung jiiy Egiptonaaxooty.” Y coo ja'a Joséhajxy jim jiaančh nøcxy Egipto, tøjiajt ja'a Diosmädia'agy jaduhñ.

<sup>16</sup>Coo ja'a Herodes ñajuøoy coo hánajty tøø wyiinhøøñii ja'a madsa'ahøxtaabiädöjc, mänitä Herodes jiootma'ty. Mänitä Herodes ja'a pigäna'c yajyagho'cä nägøxiä, pønjaty ja'a mejtsjumøjt pä hánajty ca'a yaghabejpnä, ja'a hajxy hánajty tsánaabiä Belén møødä Belén mäwiingón. Hix, tøø hánajty mejtsjumøjt yhiñnä coo ja'a madsa'a quiähxø'tsohñ, ja'a madsa'ahøxtaabiädöjc-hajxy hánajty tøø yhíxiäbä. <sup>17-18</sup>Jaduhñ ja'a Diosmädia'agy tiøjiajcumä nebiä Jeremías hánajty jecy tøø quiujaayän:

Jim maa xiøhatiän Ramá,

jimä Raquel ja'a yhuung ñäjøoy ñaxuu'ch.

Coo ja'a yhuung yaghó'cäxä, paady quia'a jootcapxmøcpøgaanä.

Ja'a Jeremías, je'e ja'a Diosmädia'agy jecy yajwa'x.

<sup>19</sup>Coo ja'a Herodes yho'nä, jimnä ja'a Joséhajxy hánajty Egiptonaaxooty. Mänitä José ja'a Diosmoonsä tu'ug wyiinhíxcumbä cuma'ayhaam, ja'a tsajpootypä. Mänitä José ñämaayyä:

<sup>20</sup>—Pädø'øg, wiimbit hajxy møødä mhuung møødä mdo'oxy. Nøcx hajxy Israelnaxooty. Tøø jäya'ayhajxy yho'nä, ja'a mhuung hajxy hijty xyagho'ogáanäbä.

<sup>21</sup>Mänitä Joséhajxy piädø'cy møødä yhuung møødä tio'oxy. Mänit hajxy jim jiaančh nøcxy Israelnaxooty. <sup>22</sup>Mänitä José miädoyhajty coo Arquelao hánajty guiobiernähajñä jim Judeanaaxooty maa ja'a tieedy Herodes hánajty tøø guiobiernähatiän. Mänitä José chähgøoy. Cab hánajty jim ñøcxaannä Judeanaaxooty. Wiingtuum hajxy ñøcxy Galileanaaxooty, nebiä José hánajty tøø yhawáanäxän cuma'ayhaam. <sup>23</sup>Coo hajxy jim miejch Galileanaaxooty, mänit hajxy jim chánaadiaacpøjcy maa ja'a cajpt xiøhatiän Nazaret. Coo hajxy jim chánaadiaacpøjcy, tøjiajt ja'a Diosmädia'agy jaduhñ maa jaduhñ myiñän cujaay coo ja'a Jesús hánajty ñäma'awa'añii coo jim choon Nazaret. Ja'a Diosmädia'agy-yajwa'xpähajxy jaduhñ jecy cujahy.

### 3

<sup>1</sup>Cujecy ja'a Juan ja'a mäyajnäbejpä jim miejch Judeanaaxooty pactuum. Ja'a Diosmädi-a'agy hánajty yajwa'xyp. <sup>2</sup>Mänitä Juan tiägøoy mädiaacpä. Mänit miänaañ:

—Najtshixø'ow ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy; habaadáanäp jaduhñ coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ.

<sup>3</sup>Ja'a Isaías, ja'a Diosmädia'agy jecy yajwá'xäbä, je'e hánajty jaduhñ jecy tøø quiujaay: Jimä jäya'ay tu'ug yaaxwädity pactuum:

“Najtshixø'ow ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy, nebiä mwiindsón hajxy hoy mjøbhíxät; hoy hajxy jaduhñ mwiingudsähgø'owät.”

Ja'a Juan jaduhñ nänøømä.

<sup>4</sup>Ja'a Juan, camellopøjt hánajty wyithajpy; wajhac hánajty wiøønhajpy. Chu'chp mu'u hánajty je'e; yhuucyyna cunaaxmøjtsiinnøø hánajty. <sup>5</sup>Majiäya'ay ja'a Juan hánajty ñämechii. Jerusalén hajxy hánajty näje'e choon. Näje'e hajxy hánajty chohmbä Judeanaaxooty møødä Jordánmøjnøøbaha. Yhamädoowhidáanäp ja'a Juan miädia'agy hajxy hánajty. <sup>6</sup>Mänitä piojpä quiädieey hajxy ñägapxy. Mänitä hajxy jim yajnäbejtä ja'a Juángäm maa ja'a Jordánmøjnøøjan.

<sup>7</sup>Mänitä Juan yhihxy coo hänajty nãamechii ja'a fariseoshajxy nämay mөөдä saduceosha-jxy. Ja wi'i nãbetaamb hajxy hänajty je'ebä. Ja'a fariseoshajxy, hoy hajxy hänajty jiaančh tehñ quiudiun ja'a Moisés miädia'agy. Ja'a saduceoshajxy, wiingä cuhdujt hajxy hänajty miөөдä; cab hajxy hänajty miäna'añ coo hajxy jiuypjotjätgatsa'añ. Mänitä Juan miänaañ:

—Hay, mөjcu'u, caj mijts hoguiuhdujt mnä'ägädä mөөдä. Paady hajxy mja wi'i nãbetaambä nebiä Dios hajxy jaduhñ xquia'a yajcumädöwät, túhmäts. <sup>8</sup>Hoy hajxy mwädität neby hajxy jaduhñ myajcähxó'ögät coo ja'a mhaxөөgcuhdujt hajxy hänajty tөө mjaančh najtshixó'öy. <sup>9</sup>Cab hajxy jaduhñ mmäná'anät: “Abrahámhөch hijty nhaphajpy ndeedyhajpy, páadyhөch ja'a Dios jaduhñ xquia'a yajcumädowa'añ.” Mänitä Dios jaduhñ xyajnáhwá'adsät coo ja'a mhaxөөgcuhdujt hajxy mnajtshixó'öwät, ca'a jie'eguiөxpä coo ja'a Abraham hajxy hijty mhaphaty mdeedyhaty. <sup>10</sup>Pөñ hoy ca'a wädijp, jaduhñ mäwíinäts je'e nebiä quepychaajän, ja'a ca'a tөөmhajpä. Piuxaamy hajxy je'e; mänit hajxy ño'oga'añ. Paady hajxy hoy mwädität nebiä Dios hajxy jaduhñ xquia'a yajcumädöwät. <sup>11</sup>Tөyhajt mijts nyajnábetý nөөhaam neby hajxy jaduhñ myajcähxó'ögät coo ja'a mhaxөөgcuhdujt hajxy tөө mnajtshixó'öy. Pero xii jáya'ay tu'ug jiaac miñ hөxhaam; je'eds mäbójnábä ja'a Dioshөspiritu hajxy xmio'owaamb. Xyajnáhwa'ads xyajcuhwa'adsaamb hajxy jaduhñ. Maas mөcä cuhdujt je'e miөөдä quejeech hөөch. Cábөch cuhdujt mnä'ägä mөөдä ni weeñtiä maa jaaya'aguiөxpän. <sup>12</sup>Ja'a jáya'ayhajxy, coo ja'a trigo hajxy hänajty tөө tiexy, tөгooty hajxy nөcxy piäda'agy. Pero ja'a trigohac, naaxwiin je'e quia'ay. Jaduhñ mäwíinäts jáya'ayhajxy quia'awa'añ haxөөgtuum, ja'a yhaxөөgcuhdujt hajxy ca'a najtshixó'öwaambä. Cөjxta'axiөө hajxy jii by chaachpөga'añ.

<sup>13</sup>Mänitä Jesús miejch maa ja'a Juan hänajty miäyajnäbetiän jim maa ja'a Jordán-mөjnөöjän. Galilea ja'a Jesús hänajty tөө chooñ. Nãbetaamb hänajty je'ebä. <sup>14</sup>Mänitä Juan ja'a Jesús nãmaayy:

—Cab jaduhñ yhahixó'öy cooçh miich nyajnábetät; maas hoy hijty jaduhñ cooçh miich cu xyajnábejty.

<sup>15</sup>Mänitä Jesús miänaañ:

—Hөөch yajnábetät neby jaduhñ ngudiúunämät nebiaty ja'a Dios xyhanéhmäm.

Mänitä Juan jaduhñ miänaañ:

—Ween nyajnábetät.

<sup>16</sup>Mänitä Jesús nãbejty. Mänit je'e tiө'өdspädsөөmy. Mänitä tsajt yhawaach. Mänitä Jesús ja'a Dioshөspiritu yhihxy coo hänajty miänacy nebiä palomän, coo hoy yhänaaguiä-da'agy ja'a Jesús quiuhduum. <sup>17</sup>Mänitä Dios jim quiapxy tsajpootyp:

—Hөөch nHuang yө'ө. Njaančh tehñ chójpiөch jaduhñ. Jaančh tehñ jiootcújc-hөch mnijäwө'öyii ja'a nHuangcөxpөch.

## 4

<sup>1</sup>Mänitä Dioshөspiritu ja'a Jesús wioonөcxy pactuum. Jimä Jesús hänajty jia wi'i nãma'awa'añii ja'a mөjcu'ugóngäm coo haxөөg jiatcö'öwät.

<sup>2</sup>Juxychägui'xxөө ja'a Jesús hänajty jim tөө yhity jaguiay. Ni xөөm ni coods hänajty tөө quia'a cay. Mänit yäho'pөjcä. <sup>3</sup>Mänitä Jesús nãmejtsä ja'a mөjcu'ugóngäm. Ja wi'i yagjatcө'öwáanäp ja'a Jesús hänajty haxөөg. Mänitä mөjcu'ugong miänaañ:

—Pө miich ja'a Dios tөyhajt xyHuanghajp, nãma'aw yө'ө tsaac coo ween chaj-caagyquiojy.

<sup>4</sup>Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jaduhñ ja'a Diosmädia'agy miäna'añ: “Ca'a quiaaguiähajtiä ja'a jáya'ayhajxy miädsä-naaby hädaa yaabä naaxwiin; mөөдä Diosmädia'agy hajxy miädsäna'ay.”

<sup>5</sup>Mänitä mөjcu'ugong ja'a Jesús wioonөcxy jim Jerusalén. Ja'a Dioscajpt je'e jim. Mänitä Jesús miөөdwiimbejtä ja'a mөjtsajtөjcuhduum. <sup>6</sup>Mänit nãmaayyä:

—Pө miich ja'a Dios tөyhajt xyHuanghajp, cuhdөpxnaax jii. Caj miich nej mjädät. Jaduhñ ja'a Diosmädia'agy miäna'añ: Ja'a Dios ja'a mioonsä hane'emaamb, ja'a hajxy jim tsajpootypä coo miich xcwieendähädät.



Xchehñhidaamb miič hajxy nej miič tsaajooty jaduhñ mga'a cuhnébät.

<sup>7</sup>Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Pero nom ja'a Diosmädia'agy miánaambä: “Cabä Dios ja'a mWiindsón mjøj-capxó'owät.”

<sup>8</sup>Mänitá mjöcu'ugong ja'a Jesús wioonócxumbä maa ja'a tuñän, ja'a jaanč tehñ quiøxpä. Mänitá Jesús yajnähixøoyy ja'a naax ja'a cajpt cøxiä hädaa yaabä naaxwiin, coo ja'a jäya'ayhajxy miöjjä jiaančhä. <sup>9</sup>Mänitá Jesús nāmaayyä:

—Høøčh nje'e yø'øduhñ cøxiä mäduhñtiä jii quiähxø'ogy. Coočh miič jijnä'a xwyiin-gudsähgø'owät, mänitäs yø'ø ngøxy mó'owät.

<sup>10</sup>Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Jäwa'ads miič jim, mjöcu'u. Jaduhñ ja'a Diosmädia'agy miána'añ: “Dios hajxy mwiingudsähgø'owäp, ja'a hajxy mWiindsøñhajpiä. Cab jaduhñ wiingpä mwiingud-sähgø'owät.”

<sup>11</sup>Mänitá mjöcu'ugong wyiimbijnä; nidiuhñ ja'a Jesús miähmøoyy. Mänitá Jesús nāgädaacä ja'a Dios mióonsäm ja'a tsajpootypä. Mänit je'e piuhbejtä.

<sup>12</sup>Coo ja'a Jesús miädoyhajty coo ja'a Juan hānajtý tøø chumyii, mänit jim ñøcxy Galileanaaxooty. <sup>13</sup>Mänitá Jesús jim ñaxøoyy maa ja'a Nazaretcajptän, pero cab jim miähmøoyy. Mänit jim chānaadiaacpøjcy maa ja'a cajpt jaduhñ xiøhatiän Capernaum. Jímäts je'e Galileamejypia'a maa ja'a Zabolón yhap yhoc-hajxy chāna'ayän. Jimä Neftalí ja'a yhap yhoc-hajxy chānaabiä. <sup>14</sup>Coo Ja'a Jesús jim chānaadiaacpøjcy Capernaum, tøjiajt ja'a Diosmädia'agy jaduhñ nebiä Isaías hānajtý jecy tøø quiujaayän, ja'a Diosmädia'agy jecy yajwá'xäbä:

<sup>15</sup>Ja'a naax maa ja'a Zabolón yhap yhoc-hajxy chāna'ayän, maa ja'a Neftalí yhap yhoc-hajxy chānaabiän, jimä tu'u ñaxø'oy mejypia'a, jim Galilea, jim maa ja'a ca'a judíošhajxy chāna'ayän.

<sup>16</sup>Ja'a jäya'ayhajxy hijty haxøøgwädijpä, tøø ja'a piojpä quiädieey hajxy yajnähwäatsäxä. Ja'a jäya'ayhajxy hijty hagogdstuum ca'awaambä, nøcxaamb hajxy je'e jim tsajpootyp, coo ja'a piojpä quiädieey hajxy tøø yajnähwäatsäxäbä.

<sup>17</sup>Mänitá Jesús tiägøoyy yajwiingapxøøbiä ja'a Diosmädia'agy. Mänit miānaañ:

—Najtshixø'ow ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy. Habaadaaññap jaduhñ coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'oga'añ.

<sup>18</sup>Jimä Jesús hānajtý meijypia'ayo'oy maa ja'a Galileamejjiän. Mänitá jäya'ay metsc yhiijxy, ja'a Simón, ja'a xøhajpä Pedro, møødä piuhya'ay Andrés. Hacxmats hajxy hānajtý tiuunghajpy. Jimä yhacxjohmñ hajxy hānajtý meijypäda'aga'añ. <sup>19</sup>Mänitá Simónhajxy nāmaayyä ja'a Jesúsäm:

—Jam hajxy wädjítäm. Jue'e mijts mduunghajpy, hacxmats; wiingtuunñ mijts nmo'owaamby. Nyajnähixø'owaamby mijts nebiä jäya'ay hajxy myajwiingapxø'owät ja'a Diosmädia'agy.

<sup>20</sup>Tuunä je'eduhñ nā'ä mänaañ, mänitiä ja'a yhacxjohmñ hajxy ñajtswidsooyy; mänit ja'a Jesús hajxy piadu'ubøjcy.

<sup>21</sup>Mänitá Jesús jiaag hädaacy meijypia'a. Mänitá Zebedeo yhiijxy møødä yhuunghajxy, ja'a Jacobo møødä Juan. Jiiby hajxy hānajtý yhäna'ay barcojooty. Yhacxjohmñ hajxy hānajtý yhaxodsøøby. Mänitá Jesús ja'a Jacobo miøjyaaxy møødä Juan. <sup>22</sup>Tuunä hajxy jaduhñ nā'ä mädooyy, mänitiä hajxy piädsøømy barcojooty; mänit ja'a Jesús hajxy piadu'ubøjcy; yajmähmøoyy ja'a tieedy hajxy jiiby barcojooty.

<sup>23</sup>Mänitá Jesús tiägøoyy wädijpä cajpt-cajpt jim Galilea. Mädia'agy-yajwä'xpä jaduhñ wiädijty coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'oga'añ. Homiädyii cajptä hānajtý ñøcxy, jiiby hānajtý yajnähixø'oy maa ja'a judíos chajtøjc-hajxiän. May ja'a jäya'ay yajmøcpøjcy. Homiädyii pa'amä jaduhñ yajnajxy. <sup>24</sup>Mänitá mädia'agy jaduhñ wiädijty ja'a Jesúsøxpä jim maa jaduhñ xiøhatiän Siria. Mänitá pa'amjäya'ayhajxy yajmejtä maa ja'a Jesúsän, pønjatý ja'a mjöcu'u møød, møød pønjatý ja'a pojpa'am møød. Mänitá Jesús ja'a pa'amjäya'ay quiøxy yajmøcpøjcy. <sup>25</sup>Mänitá Jesús piadu'ubøjcä ja'a majiäya'ay. Jim Galilea

hajxy hánajty náje'e chooñ. Náje'e hajxy hánajty chooñ maa ja'a majc-hagajptän, náje'e Jerusalén, mөөдä Judea mөөдä Jordánmөjnөө'awiimb.

## 5

<sup>1</sup> Coo ja'a Jesús ja'a majiäya'ay yhihxy, mänit ñöcxy tunguhduum. Mänit yhöxtaacy naaxwiin. Mänit ñämejtsä ja'a jiamiöödhajxy. <sup>2</sup> Mänit tiägöoyy yajnáhixööbiä. Mänit miänaañ:

<sup>3</sup> —Jootcuyc hajxy jaduhñ yhida'añ pөnjaty jaduhñ yajpejxp. Paady hajxy jootcuyc yhida'añ, coo hajxy jim ñöcxa'añ maa ja'a Diosän.

<sup>4</sup> Jootcuyc hajxy jaduhñ yhida'añ pөnjaty jootmayhajp. Paady hajxy jootcuyc yhida'añ, coo ja'a Dios hajxy quiapxmөcpөga'añijäm.

<sup>5</sup> Jootcuyc hajxy jaduhñ yhida'añ pөnjaty mee'xxieemy hidaamb. Paady hajxy jootcuyc yhida'añ, coo ja'a Dios hajxy mio'owa'añijäm nebiaty ja'a Dios tөө yajwiinwaanө'öy.

<sup>6</sup> Jootcuyc hajxy jaduhñ yhida'añ pөnjaty ja'a jioot tsojп coo hajxy hoy quiudiünät. Puhbedaanäp hajxy jaduhñ Diösäm.

<sup>7</sup> Jootcuyc hajxy jaduhñ yhida'añ pөnjaty hojioot mөөд. Paady hajxy jootcuyc yhida'añ, coo ja'a Dios hajxy ñäxuuds'añijäm.

<sup>8</sup> Jootcuyc hajxy jaduhñ yhida'añ pөnjaty haxөөgwiinmahñdy ca'a mөөд. Paady hajxy jootcuyc yhida'añ, coo ja'a Dios hajxy yhixa'añ.

<sup>9</sup> Jootcuyc hajxy jaduhñ yhida'añ pөnjaty capxcuhgädaacp maa ja'a tsip piädө'öguiän. Paady hajxy jootcuyc yhida'añ, coo ja'a Dios hajxy yhuunghada'añijäm.

<sup>10</sup> Tsaachpөjп ja'a jäya'ayhajxy náje'e coo hoguiuhdujt hajxy miөөдä; pero jootcuyc hajxy jaduhñ yhida'añ. Paady hajxy jootcuyc yhida'añ, coo hajxy jim ñöcxa'añ maa ja'a Diosän.

<sup>11</sup> Jootcuyc hajxy mhida'añ, hoy ja'a jäya'ayhajxy hánajty xjia nämä'ay haxөөг, hoy ja'a jäya'ayhajxy hánajty xjia tuna'añ haxөөг, hoy ja'a jäya'ayhajxy hánajty xjia nähөөнө'owa'añ hoñejpiä ja'a hөөчcөxpä.

<sup>12</sup> Jaanä jaduhñ hajxy jecy tөө chaačhpөjпä, ja'a Diosmädia'agy hajxy jecy yajwá'xäbä. Pero xoonä'ag hajxy, jootcugө'өw hajxy; jimä hoybä weenbä hajxy mjaanč tehñ piaada'añ jim tsajpootyp.

<sup>13</sup> Ja'a caan, coo ja'a tiaamdspä tiägöyyät, cab jaduhñ mänaa tiaamdsöñät. Tөө jaduhñ mia'ady. Mänitä jäya'ayhajxy yhöxwөjy, mänit hajxy yajteen. Jaduhñ mäwiünäts mijts nebiä caanän hädaa yaabä naaxwiin; coo ja'a Diosmädia'agy hajxy mnajtshixө'öwät, mmá'adäp hajxy jaduhñ.

<sup>14-16</sup> Ja'a cajpt, ja'a tunguhduum hijpä, caj mänaa yhihxtägöyyii. Y coo ja'a cera hajxy ñö'ogy, cab hajxy jaduhñ ñähjujpety cachpa'c. Caj pues. Jiiby hajxy jaduhñ piäda'agy cөxp maa ja'a ceratoyөhñdiän, nebiä jäya'ayhajxy nägөxiä quiudө'xöjät jiiby tөгooty. Jaduhñ mäwiünäts mijts, hoy hajxy mwädítät nebiä jäya'ay hajxy jaduhñ xyhíxät coo hajxy hánajty hoy mwädity. Mänitä jäya'ayhajxy wyiingudsähgө'öwät ja'a nDeedyhájttäm jim tsajpootyp.

<sup>17</sup> Päädyhöch yaa tөө nmiñ tөө nmech hädaa yaabä naaxwiin nébiөch mijts jaduhñ nyajnáhixө'öwät nebiä Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mgudiünät, ja'a Moisés jecy quiujähyyäbä, ja'a Diosmoonsähajxy yajwá'xäbä, ja'a hajxy hädaa yaabä naaxwiimbä. Cábөчhä Diosmädia'agy nyajcuhdägöyya'añ. Cab hajxy jaduhñ mmänä'anät cooč nyajcuhdägöyya'añ. <sup>18</sup> Tөyhájthөch mijts nnäma'ay, mäduhñtiä ja'a tsajtwiing miähmө'owa'añ, mäduhñtiä hädaa yaabä naaxwiin miähmө'owa'añ, cabä Diosmädia'agy quiuhdägöyya'añ, ni weeñtiä, ni tu'lii'xytiädä, hөxtä coonä hánajty tөө quiөxy habejnä.

<sup>19</sup> Pөnjaty ja'a Diosmädia'agy jaduhñ cudiuumb, pөnjaty ja'a wiinghäna'c jaduhñ yajnáhixөby coo hajxy quiudiüumbät, je'eds hajxy möj jaanč päda'agäänäp coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxө'öga'añ. Pero pөnjaty ja'a Diosmädia'agy ni weeñtiä ca'a cudiuumb, pөnjaty ja'a wiinghäna'c yajnáhixөby coo hajxy quia'a cudiünät, cab hajxy je'e möj jaanč piäda'aga'añii coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxө'öga'añ. <sup>20</sup> Míjtshөch jaduhñ nnämaaby, cabä ley-yajnáhixөbiädөjc-hajxy hoy wiädity ni ja'a fariseodөjc-hajxy. Coo

mijts maas hoy mwädítät, mänit hajxy jim mnócxät cöxp maa ja'a Diosän. Pø cab hajxy hoy mwädita'añ, cab hajxy jim mnócxät.

<sup>21</sup> "Tøø hajxy mmädoyhaty nebiä mhap mdeedyhajxy hijty jecy miäna'añän: "Ca'a hajxy mjäya'ay-yagho'ogy coo ja'a cuduung hajxy xyajcumädówät." <sup>22</sup> Pero høøch mijts nnämaaby, pøn ja'a miäjøøn miädøjc mäjootma'p, je'eds cumädowaamb maa ja'a cuduungän. Pøn ja'a miäjøøn miädøjc nähwaambjejp, je'eds cumädowaamb maa ja'a gobiernän. Pøn ja'a miäjøøn miädøjc nämaaby coo je'e quihmañø'øy, je'eds jiiby ca'awaamb haxøøgtuum, maa ja'a jøøn mänaa quia'a pi'ichän.

<sup>23</sup> "Entonces, coo hajxy hänäjty tii mänaa myoxa'añ jiiby tsajtøogooty maa ja'a altarän, y coo hajxy mänit mjahmiédsät coo ja'a mmäjøøn mmädøjc hajxy hänäjty tøø xmiädsibø'øy hotyiuiguiøxpä, <sup>24</sup> jim hajxy mnajtsconó'owät altarwiinduum, tijaty hajxy hänäjty myoxaamby. Mänit hajxy jim mnócxät maa ja'a mmäjøønän maa ja'a mmädøjcän, neby hajxy jaduhñ myajtødiägó'owät. Mänit hajxy mwiimbídät. Mänit hajxy mnøcxtägátsät maa ja'a altarän. Mänit hajxy myójxnät.

<sup>25</sup> "Coo pøn hänäjty mänaa xñäxø'owø'owa'añ maa ja'a cuduungän, jayøjp myajtødiägó'owät tu'haamnøcxpä. Coo jim mga'a yajtødiägó'owät tu'haamnøcxpä, mänit hajxy xyajmédsät cuduungwiinduum. Mänitä cuduung xyajcø'dägó'owät ja'a policíahajxy. Mänit hajxy xchúmat. <sup>26</sup> Jiiby jaduhñ mmähmø'owät pujxtøogooty. Cab jaduhñ mdsoj pädsómät. Mänit jaduhñ mbädsómät coo hänäjty pedyii tøø mniyhøxjuubiädsømyii. Tøyhajt jaduhñ.

<sup>27</sup> "Tøø hajxy mmädoyhaty coo jäya'ayhajxy hijty jegyhajty miäna'añ coo hajxy mga'a tu'udägóyyät. <sup>28</sup> Pero høøch mijts jaduhñ nnämaaby, coo pøn wiingto'oxiøjc mänaa yhadsoy, nä'ägädä tu'udägooby je'eduhñ.

<sup>29-30</sup> "Coo tii hoyhadsøjnä mhíxät, cab jim mmøjhée'pnät ni mga'a nähdónät. Jaduhñ mnibiäda'agóøjät nebiä wiindspän nebiä cø'øducpä. Pø caj, jiiby hajxy mga'awa'añ haxøøgtuum.

<sup>31</sup> "Jaduhñä jäya'ayhajxy hijty jegyhajty miänaambä: "Coo pøn ja'a tio'oxiøjc mänaa yhøxmádsät, mänitä haguipøjnocy quiøø'tsnät." <sup>32</sup> Pero høøch mijts jaduhñ nnämaaby, coo pøn tio'oxiøjc mänaa yhøxmádsät, y cabä tio'oxiøjc hänäjty nej tøø jiatcø'øy, coo ja'a to'oxiøjc wiingya'adiøjc jijøpøgó'owät, pues tu'udägóyyäp ja'a to'oxiøjc jaduhñ. Ja'a ya'adiøjc, ja'a hänäjty jawyiin tøøbä yhøxmáchäbä, je'edsä pojpä møød. Y ja'a ya'adiøjc tøø jiaac jøjpøgó'øyäbä, jaanä tu'udägooby je'ebä.

<sup>33</sup> "Jaduhñä jecyjiäya'ayhajxy hijty ñäma'ayii: "Pø tøø ja'a Dios hajxy mnäma'ay hamuumdu'joot coo hajxy hotyijjä mgudiuna'añ, tsipcøxp hajxy jaduhñ mgudiúnät."

<sup>34-36</sup> Pero høøch mijts nnämaaby coo hajxy tii mga'a yajwiinwaanø'owät nä'ä nägoobä. Coo hajxy hänäjty tii myajwiinwaanø'owa'añ, cabä tsajpootypä hajxy mgapxpáadät, ni ja'a naaxwiimbä, ni ja'a Jerusalén, ni ja'a mgopc-hajxy. Hix, paadiä tsajpootypä hajxy mga'a capxpáadät je'eguiøxpä coo ja'a Dios jim yhäña'ay. Møød hädaa yaabä naaxwiin hajxy mga'a capxpáatpät je'eguiøxpä coo ja'a Dios yajtánaabiety. Møødä Jerusalén hajxy mga'a capxpáatpät je'eguiøxpä coo je'e Dyioscajptä. Møødä mhamdsoo copc hajxy mga'a capxpáatpät je'eguiøxpä coo ja'a mguhwaay hajxy hoy mga'a yajpó'owät, ni hajxy hoy mga'a yagjiñø'owät. <sup>37</sup> Jaduhyyä hajxy mmáná'anät pø tøyhajt, pø caj. Coo hajxy waamb mjaac mäná'anät, ja'a mõjcu'ugong hajxy jaduhñ xyajmänaamb.

<sup>38</sup> "Tøø hajxy hijty mmädoyhaty nebiä jäya'ayhajxy hijty jegyhajty miäna'añ: "Coo pøn cøxypänejiä xñä'ä túnät, myaghawiimbídäp jaduhñ." <sup>39</sup> Pero høøch mijts nnämaaby: cab jaduhñ myaghawiimbídät; coo pøn xyhala'pø'ögät tu'nax, mjaac yégäp jaduhñ ja'a tu'naxpä, ween xjiaac hala'pø'øgy. <sup>40</sup> Coo pøn mänaa xñäxø'owø'owät, coo ja'a mgamiixy hänäjty xpíøgaanä, myégäp jaduhñ møødä mnähgäjén. <sup>41</sup> Coo pøn hänäjty tii xayjtsømnøcxa'añ tu'kilómetro hadsip, mejtskilómetro mnä'ägä tsømnócxät. <sup>42</sup> Coo pøn hänäjty tii xmiäyujwa'ana'añ, mmó'owäp jaduhñ. Tsipcøxp jaduhñ hotyijjä mmó'owät.

<sup>43</sup> "Tøø hajxy hijty mmädoyhajpä nebiä jäya'ayhajxy hijty jegyhajty miänaambä: "Hoy ja'a mmägu'ughajpä mdsoc mba'häyówät; pero ja'a mmädsip, mmähänhädäp je'e." <sup>44</sup> Pero

hөөч mijs nnämaaby: ca'a mmähahaty pönjaty jaduһ xmiädsiphajp. Hoy hajxy mnänömät pönjaty haxөөг хнәнөөмб. Mnäxúudsáp hajxy pönjaty xmiähahajp. Mänu-u'xta'ag ja'a Dios hajxy coo ween mio'oy ja'a hoyhajt ja'a weenhajt pönjaty xwyiinwoһmb xyhawohmb, pönjaty xyhäyoowhijxp. <sup>45</sup>Jaduhnä Dios hajxy hoy xyhuunghädät, ja'a jim hijpä tsajpootyp. Jaaya'ayäts jaduһ yajxөөhaamb maa ja'a jäya'ay hoybän chaads jim maa ja'a jäya'ay ca'awiindöybän. Jaaya'ayäts jaduһ yajtuub maa ja'a jäya'ay hoybän chaads jim maa ja'a jäya'ay ca'awiindöybän. <sup>46</sup>Cab hajxy tii mbädät nä'ä tägө'өbä coo ja'a mmägu'ughajpähajtiä mmөөdnijootpaadөjät. Hөxtä ja'a yajnähjuudiutpädөjc-hajxy ni'chojc nibia'häyöowäp. Pero coo ja'a mmädsip hajxy mmée'xät, mänitä Dios hajxy xyhuunghädät. <sup>47</sup>Cab jaduһ ñejpiä coo ja'a mmägu'ughajp hajxy mmөөdnijootpaadyii. Hөpiөnä ñijootpaadyii, hoy ja'a Diosmädia'agy hajxy quia'a ja mäbөcy. Pero coo ja'a mmädsip hajxy mmée'xät, hoy hajxy mgudiuñ. <sup>48</sup>Ja'a nDeedyhättäm, ja'a jim tsajpootypä, jaan'ch tehñ nä'ägä hoy je'eduhñ yhyty. Hoy hajxy jaduһ mbahijxpät.

## 6

<sup>1</sup>'Näje'e ja'a jäya'ayhajxy jia wi'l yajcumaya'añ, paady hajxy jaduһ ñibiäda'agyii nebiä hojiäya'ayän. Pero cab jaduһ yhooyä coo hajxy jaduһ yajcumäyät. Cab hajxy jaduһ mbahix mbadúnät. Coo hajxy jaduһ mbahix mbadúnät, cabä Dios hajxy xyhuunghädät, ja'a jim tsajpootypä. <sup>2</sup>Jii jäya'ayhajxy näje'ebä, coo ja'a häyoobäya'ay ja'a xäd'өñ hajxy hänäjty tөө mio'oy, mänit hajxy tägө'өy mädiaacpä jii by tsajtөгooty mөөd jim tu'haam. Paady hajxy jaduһ miädia'agy, yajcumayaamb hajxy jaduһ maa ja'a cu'ugän. Pero cabä Dios hajxy jaduһ quiumayijäm, je'eguiөxpä coo hajxy hänäjty jim tөө yajcumay maa ja'a cu'ugän. <sup>3</sup>Pero mijts, coo ja'a häyoobäya'ay xäd'өñ hajxy hänäjty tөө mmo'oy, cab hajxy waamb mmänä'anät. Ni pөñ hajxy mga'a hawáanät, ni ja'a mmägu'ughajpähajxy. <sup>4</sup>Hamee'ch ja'a xäd'өñ hajxy jaduһ myégät. Dios hajxy jaduһ xyhixäp; mänit hajxy jaduһ xyhuunghädät.

<sup>5-6</sup>Jii jäya'ayhajxy näje'ebä, täna'a ja'a Dios hajxy naxy pia'ya'axy jii by tsajtөгooty mөөd jim maa ja'a tu'uxeñän. Pero cabä Dios hajxy tu'joot pia'ya'axy. Nä'ä yajcumayaamb hajxy jaduһ maa ja'a cu'ugän. Pero cabä Dios hajxy jaduһ quiumaya'añijäm. Tөyhajt jaduһ. Pero mijts, hamee'ch ja'a Dios hajxy mba'yä'axät. Xyhixäp xmiädöwäp hajxy je'eduhñ; mänit hajxy xyhuunghädät.

<sup>7-9</sup>Ja'a jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbөjpä, cab hajxy ñajuө'өy waambaty ja'a Dios hajxy jia pa'ya'axy. Ja capxp hajxy jaduһ ja naa' ja tsojc. Paady hajxy jaduһ jia capxy cooc tyijy ja'a Dios hajxy jaduһ miädowa'añijäm. Pero mijts, cab hajxy jaduһ mbahix mbadúnät. Hix, jäguemiä ja'a Dios ñajuө'өy tijaty hajxy hänäjty myajmaajijapy. <sup>9</sup>Jaduhnä Dios hajxy mba'yä'axät:

Teedy, jim miich mdsäna'ay tsajpootyp;

ween miich ja'a cu'ughajxy xwyiingudsähgө'өy.

<sup>10</sup>Ween ja'a mmäjaa min yaa myajcähxө'өgy hädaa yaabä naaxwiin.

Ween ja'a jäya'ay ja'a mmädia'agy hajxy yaa xquiudiuunä hädaa yaabä naaxwiin, neby jim xquiudiuunän tsajpootyp.

<sup>11</sup>Hөjts ja'a caayyөөc huucөөc mөoyäc jabom-jabom.

<sup>12</sup>Hөjts ja'a nbojpä ngädieey mée'xäc neby hөjts tөө nmämee'xiän ja'a hөjts tөө xñägädieeyө'өyabä.

<sup>13</sup>Ca'a hөjts xyajcädieey; pero pädáacäc hөjts hodium neby hөjts jaduһ nga'a cädieeyät. Miich hanehmb; miich ja'a mäjaa mөөd; miich möj jaan'ch homiänaajä. Amén.

<sup>14</sup>'Coo mijts jaduһ mmämée'xät ja'a hajxy tөө xñägädieeyө'өyabä, mänitä Dios hajxy jaduһ xmiée'xpät, ja'a nDeedyhättäm ja'a jim tsänaabiä tsajpootyp. <sup>15</sup>Pero coo wiinghäna'c hajxy jaduһ mga'a mämée'xät, cabä Dios ja'a mbojpä mgädieey hajxy jaduһ xmiée'xät.

<sup>16</sup>'Jii jäya'ayhajxy näje'e, coo hajxy hänäjty yhayuhada'añ, jaduһ hajxy ñibiäda'agyii nebiä jootmayhajpän. Paady hajxy jaduһ ñibiäda'agyii, jaduһ hajxy quiahxө'өгa'añ

jäya'awyyiinduum coo hajxy hänäjty yhayuuhaty. Tøyhájthoch mijts nnäma'ay, cab hajxy jaduhñ tii piada'añ. <sup>17</sup> Pero mijts, cab hajxy jaduhñ mnibiäda'agøøjät nebiä jootmayhápän. Coo hajxy hänäjty mhayuuhada'añ, yajxón hajxy mniyhonøøjät mniwyiimbujøøjät. <sup>18</sup> Jaduhñ hajxy mga'a yajcähxø'øgät maa ja'a cu'ugän pø mhayuuhajp hajxy hänäjty. Hamee'ch ja'a Dios hajxy jaduhñ yxhíxät, ja'a ca'a cähxø'pä. Jaaya'ay hajxy jaduhñ xmiio'owaamb ja'a hoyhajt ja'a weenhajt.

<sup>19</sup> Cabä mjoot hajxy yaa mbädá'agät tijaty yaabä naaxwiin. Haagä ma'adaamb jaduhñ cøxiä mäduhñtiä hädaa yaabä naaxwiin. Y jaanç tehñ wiädijp ja'a mee'tspähajxy.

<sup>20</sup> Pero jaduhñ hajxy mwiinmahñdyhädät neby hajxy hoy mwädítät. Jaduhñ hajxy jootcujc mhídät jim tsajpootyp; caj pøn jim xyagjootmayhädät. <sup>21</sup> Pøn jaduhñ ja wi'i miäyøøhadaamb hädaa yaabä naaxwiin, jimä jioot hajxy jaduhñ piäda'agy maa ja'a xädø'øñän. Pero pøn hoy wäditaamb, jimä jioot jaduhñ piäda'agy maa ja'a Diosän.

<sup>22</sup> Pø mmøødä howyiinmahñdy hajxy, mänit hajxy hoy mwädítät nebiä Dios choquiän.

<sup>23</sup> Pero pø cabä mwiinmahñdyhajxy yhooyä, cab hajxy hoy mwädítät nebiä Dios jia tsoquiän.

<sup>24</sup> Cabä wiindsøn hoy metsc mmøødtúnät. Mxøøghadaamb by tu'ug; jatu'ugpä jaduhñ mdsogaamb. Hoy ja'a miädia'agy jaduhñ mgudiunaanä. Jaanä jaduhñduhmbä, coo ja'a mjoot mbädá'agät maa ja'a xädø'øñän, cabä Dios jaduhñ hoy mwiingudsähgø'owät.

<sup>25</sup> Jaduhñäts mijts nnäma'ay, ca'a hajxy mwi'i tiajy mwi'i miay tijaty hajxy mnäjjugyhädäp, tii hajxy mwithädäp. Maas tsoobaatp ja'a jugyhajt jaduhñ quejee ja'a cay, y maas tsoobaatp ja'a ni'x jaduhñ quejee ja'a wit. <sup>26</sup> Høxtahmäsä muuxyhajxy, cab hajxy ñi'by tiuñ, cab hajxy tii piäda'agy tsehñjooty. Pero ja'a nDeedyhajtäm ja'a jim tsajpootypä, je'eds jaduhñ yagjøø'xp yajpøjp. Y mmaas tsoobaatp mijts quejee ja'a muuxyhajxy. <sup>27</sup> Ni pøn jaduhñ hamdsoo quia'a yajnijugyhädøøjät.

<sup>28</sup> Cabä wit hajxy mnädaj mnämáyät. Høxtahmäsä pøjy hujts, cab tii tiuñ. <sup>29</sup> Pero maas yajxón je'e quejee ja'a rey Salomón hijty; jaanç tehñ yajxón ja'a Salomón hijty jegyhajty ñibiäda'agyii. <sup>30</sup> Ja'a pøjy hujts, yajxón ja'a Dios jaduhñ tøø quiunuu'xy. Y häyaa jaboom hajxy jaduhñ ño'oga'añ. Y mijts, xmiaas cunuu'xaamb mijts ja'a Dios, hoy hajxy mga'a ja mábøcy. <sup>31</sup> Ca'ads hajxy mdajy mmay; ca'a hajxy mwi'i miäna'añ: "Tii ngäyyämb, tii nhúucämb, tii mwithajtäm." <sup>32</sup> Yø'øduhmbä hajxy yhøxtaaby ja'a Dios hajxy ca'a wiingudsähgøøbiä. Pero ja'a nDeedyhajtäm jim tsajpootypä, ñajuøøby je'eduhñ coo mijts myajmaajiaty. <sup>33</sup> Mhøxtá'awäp hajxy jayøjp neby hajxy hoy mwädítät, neby hajxy jaduhñ jim mnøcxät maa ja'a Diosän. Jaduhñä Dios chocy. Mänit hajxy jaduhñ cøxiä xmió'owät. <sup>34</sup> Ca'a hajxy mwi'i tiajy mwi'i miay ja'a jaboomgøxpä; ween hamdsoo yhuuc habaady. Mädyöyä ja'a tsaächpä hajxy xpiaada'añ ja'a jäda'agøxpä.

## 7

<sup>1</sup> Cabä wiinghäna'c hajxy mnähójät, coo ja'a Dios hajxy jaduhñ xñä'a yajcumädöwät.

<sup>2</sup> Jaduhñ hajxy xyajcumädöwät nej mijts wiinghäna'c hänäjty tøø mnähojjiän. <sup>3-4</sup> Coo ja'a mmägu'ughajpä weeñtiä quiädiéeyät, y coo miich hänäjty maas hanaxiä tøø mgädieey, cab jaduhñ yhawiiinmatsä coo ja'a mmägu'ughajpä waamb mnämá'awät. <sup>5</sup> Mänitä mmägu'ughajpä jaduhñ hawiinmats mwiingapx mjøjcapxø'owät, coo miich hänäjty tøø myajniñähwa'lächii.

<sup>6</sup> Cabä jäya'ay hajxy hadsip mnämá'awät coo ja'a Diosmädia'agy hajxy miäböögät. Pø cab hajxy jaduhñ miädowa'añ, ca'a hajxy hadsijpc mduñ, coo hajxy jaduhñ ñä'a jootmä'adät.

<sup>7-8</sup> Coo ja'a Dios hajxy tii mmäyujwá'anät, mänit hajxy jaduhñ xmió'owät; coo hajxy mmänuu'xtá'agät, mänit hajxy jaduhñ xpiuhbédät.

<sup>9</sup> Coo ja'a mhuung ja'a tsajcaagy xmiäyujwa'añ, je'eds jaduhñ mmooby, túhmäts. Cabä tsaa mmo'oy. <sup>10</sup> Y coo hacx jaduhñ xmiäyujwa'añ, je'eds jaduhñ mmooby, túhmäts. Cabä tsahñdy mmo'oy. <sup>11</sup> Hoorä, je'edsä mhuung hajxy mmooby ja'a hoybä, hoy mijts mja haxøøgjäya'ayä. Pero ja'a nDeedyhajtäm jim tsajpootypä, hojiäya'ay je'e. Xmiio'owaamb ja'a hoyhajt hajxy jaduhñ coo hajxy mmäyujwá'anät.

<sup>12</sup> 'Jaduhñäts mijts ja'a jäya'ayhajxy mnäxúu'tspät nej mijts myajnäxuuds'añän. Jaduhñä Moisés jecy miänaañ coo hajxy ngudiúunämät. Jaduhñ hajxy jecy miänaambä, ja'a Diosmädia'agy hajxy jecy yajwá'xäbä.

<sup>13-14</sup> 'Hamäjaa jim mnócxät Dioswiinduum. Jaduhñ mäwíinäts jim nebiä xu'udstu'ujän; cab hajxy jaduhñ nämay piaady. Pero coo jiiby mhädá'agät haxøøgtuum, cab jaduhñ yhamäjaa. Jaduhñ mäwíinäts je'e nebiä möjtu'ujän; nämay hajxy jiiby yhäda'agy.

<sup>15</sup> 'Mnigwieendähadøøjöp hajxy maa ja'a jäya'ayhajxy tyijy Diosquexypän. Nä'ä höhndaacp hajxy jaduhñ. Jaduhñ hajxy ñibiäda'agyii nebiä mabøjpän, pero cab hajxy tiehm miäböcy; jaanč tehñ quia'awiindøoy hajxy jaduhñ. <sup>16</sup> Haxøøg hajxy jiatcø'oy; jaduhñ hajxy mhøxcábät coo haxøøgwiinmahñdy hajxy miøødä. Jaduhñ mäwíinäts hajxy je'e nebiä hujts nebiä haptiän. Ja'a wädsats, cab jaduhñ tiøømhaty nebiä tsaatypän. Ja'a hapyt, cab jaduhñ tiøømhaty nebiä piidsän. <sup>17-18</sup> Mädyii quepychaa hoy, hoy tiøømhaty; mädyii ca'a hoy, cab hoy tiøømhaty. <sup>19</sup> Mädyii quepychaa jaduhñ hoy ca'a tøømhajp, piujxyp hajxy jaduhñ; mänit hajxy ño'ogy. <sup>20</sup> Ja'a jäya'ayhajxy haxøøg jatcøøbiä, jaduhñ mäwíinäts hajxy je'e nebiä quepychaa hoy ca'a tøømhajpän. Jaduhñ hajxy mhøxcábät coo haxøøgwiinmahñdy hajxy miøødä.

<sup>21</sup> 'Nämäyhøch ja'a jäya'ayhajxy xjia nämä'ay: "Wiindsón." Pero cab hajxy nägøxiä jim tiägø'owa'añ Dioswiinduum jim tsajpootyp. Pønjátyhøch ja'a nDeedy ja'a miädia'agy xquiudiúunäp, je'eds jim tægø'owaamb. <sup>22</sup> Coo ja'a naaxwiimbä hänäjty wyiimbida'añ, mänitøch hajxy nämay xjia nämä'awa'añ: "Wiindsón, tøø højts ja'a Diosmädia'agy nyajwa'xy ja'a miich mmäjaagøxpä; tøø højts ja'a möjcu'u ngøxy yajpäyø'ogy ja'a miich mmäjaagøxpä; tøø højts ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä may nyajcähxø'ogy ja'a miich mmäjaagøxpä." <sup>23</sup> Mänitøch hajxy nämä'awa'añ: "Cábøch mijts mänaa tøø nhixyhaty. Jua'ads hajxy jim; haxøøg ja'a mwiiinmahñdyhajxy jaduhñ."

<sup>24</sup> 'Pøñhøch nmädia'agy xmiädöowäp, coo jaduhñ quiudiünät nebiøch nhane'emiän, jaduhñ mäwíinäts je'e nebiä jäya'ay ja'a tøjc tøø quiojjiän tsaawiing. <sup>25</sup> Mänit com tiuuyy. Mänitä möjnøø quiomgådaacy. Mänitä tøjc møc miøjpojpejty. Pero cabä tøjc ñä'ä jijty, je'eguiøxpä coo tsaawiing quiojjiä. <sup>26</sup> Pero pøñhøch nmädia'agy tøø xquia'a cudiuunä nebiøch nhane'emiän, jaduhñ mäwíinäts je'e nebiä jäya'ay ca'a jajpän. Jiibiä tiøjc quiojy tsabiulujooty. <sup>27</sup> Mänit com tiuuyy. Mänitä möjnøø quiomgådaacy. Mänitä tøjc miøjpojpejty møc. Mänit piuumy.

<sup>28</sup> Mänitä Jesús miädiaacpädøoyy. Mänitä jäya'ayhajxy yagjuøøyy nebiaty ja'a Jesús hänäjty tøø yajnähiø'oy. <sup>29</sup> Jaduhñ hänäjty yajnähiø'oy nebiä möjcuhdjmtøødpän. Ja'a cu'ug wyiindsøn'hajxy, cab hajxy hänäjty jiaty jaty.

## 8

<sup>1</sup> Tunguhduum ja'a Jesús hänäjty tøø yajnähiø'oy. Mänit miänajnä. Mänit majiäya'ay piadu'ubøjcä. <sup>2</sup> Mänit pa'amjäya'ay Jesús ñämejch. Haxøøgpa'am hänäjty miøød. Mänitä Jesús wyiinjjcädaacä, wyiingudsähgøøyyä. Mänit ñämaayyä:

—Wiindsón, pø chojpy ja'a mjoot jaduhñ, hóyhøch jaduhñ xyajnähwa'ads xyajcuhwa'adsät.

<sup>3</sup> Mänitä Jesús ja'a mähdijc ñähdoon. Mänit ñämaayy:

—Chójpjoch ja'a njoot jaduhñ; tøø jaduhñ mnähwa'ačh mguhwa'ačh.

Mänitiä ja'a mähdijc jiaanč nähwaach jiaanč cuhwaach. <sup>4</sup> Mänitä Jesús miänaañ:

—Huuc mädw, ca'a pøn mnä'ägädä hawaanä. Nøcx jim Jerusalén maa ja'a teediän. Jim myajcähxø'ogät coo tøø mnähwa'ačh coo tøø mguhwa'ačh. Jimä xädø'øñ mguyoxø'owät nebiä Moisés jecy yhanehmiän. Jaduhñä hijxtahnd myajcähxø'ogät coo tøø mnähwa'ačh coo tøø mguhwa'ačh.

<sup>5</sup> Mänitä Jesús miejch maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Capernaum. Coo quiajptägøoyy, mänit ja'a Jesús ja'a soldadowiindsón ñämejch. <sup>6</sup> Mänit Jesús ñämaayyä:

—Jimhøch ja'a nmoonsä tu'ug quio'na'ay tøgooty. Tøø ja'a tiocy miucy. Hanaxiä jaduhñ chaačhpøcy tehngajnä.

<sup>7</sup> Mänitä Jesús miänaañ:

—Nøcxy nhuuc yaghoy'øy.

<sup>8</sup> Mänitá soldadowiindsón yhadsooyy:

—Pero Wiindsón, cab jaduħ yhahixø'øy coo miich jii by mdägø'øwät maačh ndø-gootiän, je'eguiøxpä coo miich mmøjjä mjaančhä. Nägooyyä miich jaduħ mmäná'anät cooçh nmoonsä yhoýø'øwät, pues hoyø'øwäp. <sup>9</sup> Hané'emyhöch nhity; jímhöch nwiinds-sonbä, y jímhöch nsoldado. Cooçhä nsoldado tu'ug nnámá'awät coo homiaajä nõcxät, nõcxäp jaduħ; y cooçh nnámá'awät coo myñät, minäp jaduħ. Y cooçhä nmoonsä waamb nnámá'awät, quiudiúnäp jaduħ.

<sup>10</sup> Mänitá Jesús jiaančh tehñ yagjuøoyy. Mänit nāmaayy ja'a hajxy hānajtý pawädijpā:

—Cábøçhä nmägunaaxhajxy jaduħ miäbøcy neby yø'ø craa miäbøquiän, y jäguem yø'ø choon. Tøyhajt jaduħ. <sup>11</sup> Coo ja'a Dios ja'a miäjaa hānajtý yajcāhxø'øga'añ, mänit hajxy hānajtý nāmý miedsa'añ, ja'a hajxy hānajtý mäbøjpā. Wiinduhñyhagajpt hajxy hānajtý choona'añ. Mänit hajxy hānajtý miøødhida'añijäm ja'a Abraham møødä Isaac møødä Jacob. <sup>12</sup> Pero ja'a judiøshajxy ca'a mäbøjpā, cab hajxy hānajtý jim quiooda'añ Dioswiinduum. Jiiby hajxy jaduħ quihjuijpnaxa'añii mõjcu'uhaam maa yhagoodsän. Jiiby hajxy jaduħ chaächpøga'añ tehngajnā.

<sup>13</sup> Mänitá Jesús ja'a soldadowiindsón nāmaayy:

—Nøcx maa ja'a mdøjcän. Tøø jaduħ mmäbøcy, tøø ja'a mmoonsä jaduħ yhoýø'øy.

Mänitá ja'a mioonsä jiaančh hoyøoyy.

<sup>14</sup> Mänitá Jesús nõcxy maa ja'a Pedro tiøjcän. Jiibiä Pedro miø'ødhoc hānajtý quio'na'ay tomiøød. <sup>15</sup> Mänitá Jesús ja'a tajiäya'ay ja'a quio'ø ñahdoonä. Mänitá tiøy tiøjch. Mänitá tajiäya'ay piäðø'cy. Mänit tiägøoyy mayhajtuumbä ja'a Jesúscoxpä.

<sup>16</sup> Coo quioodsøoyy, mänitá pa'amjäya'ayhajxy may yajmejtsä maa ja'a Jesúsän. Tøø hajxy hānajtý näje'e miačhii ja'a mõjcu'ujäm. Mänitá Jesús quiapxy. Manityä hajxy yhöxmajtsä ja'a mõjcu'ujäm. Jaduhñä pa'amjäya'ayhajxy quioxy yajmøcpøjcä; ja'a Jesús jaduħ yajmøcpøjc. <sup>17</sup> Tøjiajt ja'a Diosmädia'agy jaduħ maa jaduħ myiñän cujaay, mänaa ja'a Isaias jecy miäna'añän: "Jaaya'ay ja'a nba'amhajtäm tøø xyajñhäwäatsäm tøø xyajcuhäwäatsäm." Ja'a Isaias, jø'eds ja'a Diosmädia'agy jaduħ jecy yajwa'x.

<sup>18</sup> Coo ja'a Jesús yhiixy coo hānajtý cujç tøø piäda'agyii ja'a majiäya'ay, mänit miänaañ coo hajxy ñäxät mejyhawiimb møødä jiamiøødhajxy. <sup>19</sup> Cajnä hajxy hānajtý tiu'ubøcyñä, mänitá Jesús jäya'ay tu'ug nāmejtsä. Yajñähixøøby hānajtý je'ebä maa ja'a tsajtøjcän. Mänitá Jesús nāmaayyā:

—Wiindsón, minñ nhuuc jamiøødhaty. Homiaajä mnøcxät, quipxy nbawädítät.

<sup>20</sup> Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Ja'a xøøgaa, jimä jiuut je'e; ja'a muuxy, jimä pie'eñ je'e; pero høøch, ja'a Diosquexypä, cábøch ndøjc maačh nboø'x nhāñá'awät.

<sup>21</sup> Mänitá Jesús ja'a jiamiøød tu'ug miänaañ:

—Wiindsón, mänitøch miich nbadu'ubøga'añ cooçhä ndeedy hānajtý tøø yho'nä, cooçh hānajtý tøø nyajnaaxtägøøñä.

<sup>22</sup> Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Ween ja'a mjujy ja'a mmägu'ughajxy yajnaaxtägø'øy. Cábøch ja'a nmädia'agy hajxy xpianøcxaanä. Pero miich, ween quipxy nwädíjtäm.

<sup>23</sup> Mänitá Jesúsahajxy tiägøoyy barcojooty møødä jiamiøødhajxy. Tiu'ubøjnä hajxy barcojooty. <sup>24</sup> Mänitá poj møc piäðø'cy, høxtä cugujøoyy ja'a nøø jii by barcojooty. Pero tøø ja'a Jesús hānajtý miaaho'nä. <sup>25</sup> Mänit hoy yuxyíijäm ja'a miägu'ughajpā tu'ug. Mänit nāmaayyā:

—Wiindsón, højts yajñähwäatsäc. Cham højts nnoøho'ogø'øwa'añ.

<sup>26</sup> Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Tii hajxy coo mwi'i chähgø'øy. Cábøch mijts ja'a nmädia'agy hajxy jaduħ xñä'a mäbøjcä, paady hajxy mdsähgø'øy.

Mänit piädö'cy. Mänitä poj jiojuncunäma'awöøyy mөөдä mejy coo quia'a miññät. Mänit jaduhñ yuungöøyy. Caj nã'ägädä pojnã. <sup>27</sup> Mänitä miägu'ughajpähajxy yagjuöøyy. Mänit hajxy ñiñnaaayyã:

—Nebiäda'a jaduhñ coo miädia'agy miäböjçäxã høxtã ja'a poj mөөдä mejy.

<sup>28</sup> Mänitä Jesúshajxy jim miejch mejyhawiimb maa ja'a naax hánajty xiöhatiän Gadara. Jimã cabäsantã hánajty tu'ug. Mänitä Jesús jäya'ay nämetsc ñämejtsã. Jim hajxy hánajty tөө choon maa ja'a cabäsantän. Tөө hajxy hánajty miächii ja'a möjçú'ujãm. Jaançh tehñ quia'awiindöy hajxy hánajty ñibiäda'agyii. Ni põñ hajxy hánajty quia'a yajnaxa'añ maa ja'a tu'ujãn. <sup>29</sup> Mänitä Jesús tiägöøyy wiingyaaxöøyyãbã:

—Jesús, tii højts xwia'ana'añ, miiçh Dioshuung. Cajnã yhabaady coo højts xya-jcumädöwät.

Ja'a möjcu'uhajxy jaduhñ mänaañ, ca'a jäya'ayã.

<sup>30</sup> Jim mayhädsom hánajty wiädity tunwiinmãnac jäguemjuöøby. <sup>31</sup> Mänitä Jesús miänuu'xtaacã ja'a möjcu'uhajxy:

—Pø xyajpädsømaamb højts yaa maa hädaa jäya'ayän nämetscã, na'añ højts jiiby nhuuc tãgö'öy maa yø'ø hädsom jioodootyhajxiän.

<sup>32</sup> Mänitä Jesús miänaañ:

—Nøcx hajxy jiiby tãgö'øw.

Mänitä möjcu'uhajxy ñähwaach ja'a jäya'ay nämetspã. Mänitä hädsom hajxy ñämejch. Cøjx ja'a hädsomhajxy wyiinmãnacpäyø'øgy. Cøjx hajxy quiuhcahnaxy naaxöjpcøxp. Mejjiooty hajxy hoy quiuga'awø'øgy. Cøjx hajxy jiiby yho'ogy mejjiooty.

<sup>33</sup> Mänitä hädsomgüeendähajpähajxy chähgø'øbäyø'cy. Coo hajxy jim miejch maa ja'a cajptãn, mänit hajxy miädiaacy nebiaty hajxy hánajty tөө yhixy, coo ja'a möjcu'uhajxy hánajty tөө ñähwa'açh ja'a jäya'ay nämetspã. <sup>34</sup> Cøjx ja'a cu'ughajxy ñøcxy päyø'øguiã maa ja'a Jesúsän. Coo ja'a Jesús hajxy piaaty, mänit hajxy miänuu'xtaacy coo ja'a Jesús jim choonãt maa ja'a ñaaxhajxiän.

## 9

<sup>1</sup> Mänitä Jesúshajxy tiägøøguiumbã barcojooty, ñajxtägajch hajxy jadähooc mejyhawiimb maa ja'a quiajpthajxiän. <sup>2</sup> Mänitä tecymiucypii tu'ug quioømiejtsã tsaajiooty maa ja'a Jesúsän. Ja'a mähdiøjc ja'a miägu'ughajpähajxy jaduhñ coømiejtsã. Coo ja'a Jesús yhijxy coo hajxy hánajty miäböcy, mänitä Jesús ja'a mähdiøjc ñämaayy:

—Huong, jootcugø'øw; tөө ja'a mbojpä mgädieey xñähwa'açh.

<sup>3</sup> Jimã ley-yajñähixøbiädøjc hánajty näje'e tiäna'ay ja'a Jesús ñähmøjc. Coo hajxy jaduhñ miädooyy nebiã Jesús miänaañän, mänit hajxy näje'e quiojcooty tiägöøyy mädiaacpã: “Capxtägooby hädaa craa jaduhñ maa ja'a Dioscøxpãn.” <sup>4</sup> Ñajuøøby ja'a Jesús hánajty neby hajxy hánajty miädia'aguian quiojcooty. Mänit miänaañ:

—Tii haxøøgwiiinmahñdy hajxy coo mmøødhaty mgopcooty. <sup>5</sup> Mädyii mädia'agy maas tsip, cooch hädaa mähdiøjc nnämä'awät: “Tөө ja'a mbojpä mgädieey xñähwa'açh”, tögã maas tsip jaduhñ cooch nnämä'awät: “Tänaayyø'øg, yo'oyø'øg.” <sup>6</sup> Nyajcähxø'øgåambiøch coochã cuhdujt jaduhñ nmөөдä hädaa yaabã naaxwiin coochã pojpä cädieey nyajñähwã'adsät, høøch ja'a Diosquexypã.

Mänitä Jesús ja'a tecymiucypii ñämaayy:

—Tänaayyø'øg, widsø'øg yø'ø mdsaa, nøcxnã maa ja'a mdøjcãn.

<sup>7</sup> Mänitä tecymiucypii tiänaayyø'cy. Mänit ñøcxnã maa ja'a tiøjcãn. <sup>8</sup> Coo ja'a cu'ughajxy jaduhñ yhijxy coo ja'a tecymiucypii tөө yhooyø'øgy, mänit hajxy chähgøøbiøjcy. Mänitä Dios hajxy wyiingudsähgöøyy, je'eguiøxpã coo ja'a Jesús ja'a mäjaa hánajty tөө mio'oyii, ja'a Diosquexypã. Cab hajxy hánajty ñajuø'øgy põ Dioshuung hánajty je'e, ja'a Jesús.

<sup>9</sup> Mänitä Jesús jim choñ. Mänitä jäya'ay tu'ug yhijxy, ja'a xøhjäpã Mateo. Jimã Mateo hánajty yhäña'ay maa hánajty yajnähjuudiu'udiän. Mänitä Mateo ñämaayyã:

—Jam quipxy wädjãm.

Mänitä Mateo tiänaayyø'cy. Mänit ja'a Jesús piadu'ubøjcy.



<sup>10</sup> Jimä Jesús hánajty quíay tøgooty mөөдä miägu'ughajpähajxy. Mänitá yajnähju-  
udiutpähajxy may miejch mägaabiä, mөөдä jäya'ayhajxy ca'a panөcxpä ja'a judfos  
quihdujt. Mänitá Jesús hajxy tiägөөyy mөөдcaabiä. <sup>11</sup> Jimä fariseoshajxy hánajtypä, ja'a  
hajxy hánajty hoy jaanch tehм pianөcxpä ja'a Moisés miädia'agy. Mänitá fariseoshajxy  
miänaañ:

—Tii yө'ө mwiindsón coo miөdcaay ja'a yajnähjuudiutpähajxy mөөдä cubojpä  
cugädieeyhajxy —nөmä Jesús miägu'ughajpähajxy nāmaayyä.

<sup>12-13</sup> Miädoow ja'a Jesús jaduhñ. Mänit miänaañ:

—Pөñ jaduhñ mөc, caj yajtsooyө'өy; pөñ jaduhñ pa'ammөөд, je'eds jaduhñ yajt-  
sooyөөby. Jaduhñ mäwiinөch hөөчh nebiä mädsöoyөөbiän. Páadyhöch yaa tөө nmiñ tөө  
nmech, nébiөch ja'a cubojpä cugädieeybähajxy nnämä'awät coo ja'a yhaxөөgwiimhändy  
hajxy ween ñajtshixө'өy. Ja'a hojiäya'ayhajxy, cábөch hajxy je'e waamb nnäma'awa'añ.  
Nөcх hajxy habөc tii ja'a Diosmädia'agy jaduhñ ñänөөmby: “Chöjpiөch ja'a njoot jaduhñ  
coo hojioot hajxy mmөdhädät; cábөch jaduhñ nnänaañnä coo animal hajxy myöxät maa  
ja'a hөөчhcөxpän.”

<sup>14</sup> Mänitá Jesús nāmejtsä ja'a Juan mäyajnäbejpä miägu'ughajpähajxy. Mänitá Jesús  
miäyajtөwä:

—Tii miiч mmägu'ughajpähajxy jaguiay quia'a nälägädä hida'añ. Naxy höjts jaguiay  
tu'xөjaty nhity tähoojaty; jaduhñ höjts ja'a Dios nwiingudsähgө'өy. Jaanä jaduhñä  
fariseoshajxy yhijpä jaguiay.

<sup>15</sup> Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Coo ja'a jäya'ayhajxy mänaa piөcy yhu'ugy, cabä woyba wichpä hajxy jiө'өy xiuuч.  
Xoondaacp hajxy jaduhñ, je'eguiөxpä coo ja'a jamiө'өd jyijä. Jaduhñ mäwiinөch hөөчh  
nebiä jamiө'өdän. Páadyhöch nmägu'ughajpähajxy jaguiay quia'a hity. Habaadaamb  
jaduhñ coөch yaa ndsoonaañnä; mänit hajxy mäbөcypä jaguiay yhida'añ.

<sup>16</sup> Cab jaduhñ pөñ tucwit yhagөyө'өy jemyyithaam. Mügäp ja'a jemyyit jaduhñ y  
maas hanaxiä ja'a tucwit jaduhñ quiөөdsät. <sup>17</sup> Jaanä jaduhñduhmbä, cabä pөñ jemyyivino  
quiudemө'өy tucwajhacxujiooty. Cөөdsäp ja'a wajhacxuy jaduhñ y hөxyögäp ja'a vino  
jaduhñ. Haagä tägöyyäp ja'a wajhacxuy jaduhñ mөөдä vino. Pero jiibiä jemyyivino hajxy  
quiudemө'өy maa ja'a wajhacxuy jembybiän. Jaduhñ ni mädyii quia'a tägöyyät.

<sup>18</sup> Cajnä ja'a Jesús hánajty miädiaacpädө'өy, mänitá tsajtөjcwiindsón tu'ug miejch.  
Mänitá Jesús wyiingo'naaguiädaacä. Mänit nāmaayyä:

—Naamhö'ogyhöчhä nhuung ja'a to'oxypä. Coo miiч nөcxy mnähdoñ, mänit jiuujp-  
iөjtägätsät.

<sup>19</sup> Mänitá Jesús piädө'cy. Mänit jaaya'ay miөөdtu'ubөjcy mөөдä Jesús miägu'ugha-  
jpähajxy. <sup>20-21</sup> Jimä tajiäya'ay hánajty tu'ug hөxhaam pianөcxy. Pa'ammөөд hánajty  
je'e. Majmetscjumөjt ja'a ñө'ty hánajty tөө wyl'i xie'e'xy, weenjaty weenjaty. Jaduhñä  
tajiäya'ay hánajty miädia'agy quiopcooty: “Nägöoyөөch ja'a wuytpa'a mnähdoñät,  
mänitөch nmөcпөгät.” Coo ja'a Jesús ja'a tajiäya'ay jiäguyohdiägöyyä, mänitá wuytpa'a  
ñähdoñäxä. <sup>22</sup> Mänitá Jesús yhee'pwiimbijty, Mänit ja'a tajiäya'ay yhijxy. Mänit miänaañ:

—Huung, jootcugө'өw; tөө jaduhñ mmөcпөcy, je'eguiөxpä coo tөө mmäbөcy.

Mänitá ja'a tajiäya'ay miөcпөjcy. <sup>23</sup> Mänitá Jesúshajxy jim tөjch maa ja'a tsajtөjcw-  
indsón tiөjcän. Jiibiä xuuxpädөjс-hajxy hánajty yho'ogyjiäya'awyiinxu'uxy. Jiibiä  
jäya'ayhajxy hánajty wyl'i yhaamhaty. <sup>24</sup> Mänitá Jesús miänaañ:

—Pädsөm hajxy jiiby. Cab yө'ө tөө yho'ogy, nälä maab yө'өduhñ.

Mänitá Jesús ñäxiicä. <sup>25</sup> Cөjх hajxy jaduhñ piädsөmy. Mänitá Jesús tiөjtägөөyy. Mänitá  
to'oxyhäna'c quiө'өmajch. Mänitá to'oxyhäna'c yhänaayyө'cy. <sup>26</sup> Mänitá mädia'agy  
wiädijty wiinduhmyhagajpt coo ja'a to'oxyhäna'c tөө yaguijpyiogyii.

<sup>27</sup> Coo ja'a Jesúshajxy jim choññ, mänitá wiindshajxy nämetsc piadu'ubөjcy yáaxäp:

—Hөjts näxuu'tsäc. David miiч hijty mhaphajpy mdeedyhajpy.

<sup>28</sup> Coo ja'a Jesús tiөjtägөөyy, mänitá wiindshajxy miäwiingoññ. Mänitá Jesús miänaañ:

—Nej, mmäbөjpy hajxy jaduhñä coөchä mäjaa nmөөдä coo hajxy nyaghijxө'өгädä.

Mänit hajxy miänaaŋ:

—Wiindsón, nmäbøjpy hõjts.

<sup>29</sup> Mänitá Jesús ja'a wiinds wyiinhajxy ñähdoonä. Mänitá Jesús miänaaŋ:

—Ween hajxy mhijxø'øgy coo hajxy tøø mmäbøcy.

<sup>30</sup> Mänit hajxy yhijxø'cy. Mänitá Jesús miänaaŋ:

—Ca'a pøn hajxy mnä'ägädä hawaanä.

<sup>31</sup> Coo ja'a wiindshajxy jim chohñ, mänit hajxy tiägøøyy mädia'agy-yajwädijpä coo hajxy tøø yaghijxø'øgyii ja'a Jesúsäm.

<sup>32</sup> Mänitá huum tu'ug yajmejtsä maa ja'a Jesúsän. Tøø hänajty miächii ja'a møjcu'ujäm.

<sup>33</sup> Mänitá Jesús ja'a møjcu'u jiiy yajpäyø'cy. Mänitiä ja'a huum quiapxø'cy. Yagjuøøyy ja'a jäya'ayhajxy jaduhñ. Mänit hajxy miänaaŋ:

—Ni mänaa jaduhñ pøn tii quia'a yagjadyii nebiä hädaajän yaa Israelnaaxooty.

<sup>34</sup> Mänitá fariseoshajxy miänaaŋ:

—Paady yø'øya'ay ja'a møjcu'u yajpäyø'øgy, coo ja'a møjcu'ugong miäjaa miøødhajtä.

<sup>35</sup> Cøjx ja'a Jesús wiädity wiinduhmyhagajpt. Homiaajä hänajty wiädity, jiiy hänajty yajñähixø'øy tsajtøogooty coo ja'a Dios ja'a miäjaa mobädajp yajcähxø'øga'añ. Yajnajxyyp hänajty homiädyii pa'amä. <sup>36</sup> Näxuu'chp ja'a Jesús ja'a majiäya'ay hänajty. Jaduhñ mäwiinäts hajxy hänajty nebiä meegän, ja'a cajpä wyiindsón. Nebiä tägowiädijpä hajxy hänajty je'e. Nebiä jootmayhajpä hajxy hänajty je'e. <sup>37</sup> Mänitá Jesús ñämaayy ja'a miägu'ughajpähajxy:

—Yø'ø majiäya'ayhajxy, hoy jaduhñ coochä nmädia'agy hajxy xmiäböjçät. Pero cab hõjts nnämäyyäm, hõjts ja'a mädia'agy nyajwá'xämbä. <sup>38</sup> Mänuu'xta'ag ja'a Dios hajxy coo ween ja'a mägu'ughajpä hajxy xjiaac móoyyämät, neby hõjts ja'a mädia'agy hajxy xmiøødyajwá'xämät.

## 10

<sup>1</sup> Mänitá Jesús ja'a miägu'ughajpä miøjyaaxy ja'a nämajmetspä. Mänitá cuhdujt mioooy coo ja'a møjcu'u hajxy yajpäyø'øgät, coo homiädyii pa'amä hajxy yajñaxät.

<sup>2</sup> Jaduhñä nämajmetspähajxy hänajty xiøhaty: Simón Pedro møødä piuhya'ay Andrés; ja'a Zebedeo yhuunghajxy, Jacobo møødä Juan; <sup>3</sup> Felipe; Bartolomé; Tomás; Mateo ja'a yajñähjuudiutpä; Jacobo, ja'a Alfeo yhuung; Lebeo Tadeo; <sup>4</sup> Simón ja'a cananista; Judas Iscariote, ja'a Jesús hänajty yajyagho'ogáanäbä.

<sup>5</sup> Mänitá Jesús ja'a nämajmetspähajxy quiejxy mädia'agy-yajwä'xpä. Mänit ñämaayy:

—Ca'a hajxy jim mnøcxy maa ja'a ca'a judíošhajxy chána'ayän, y ca'a hajxy jim mnøcxy Samarianaaxooty. Yaayyä hajxy jaduhñ mwädítät, yaa Israelnaaxooty. <sup>6</sup> Ja'a jäya'ayhajxy yaabä, jaduhñ mäwiinäts hajxy je'e nebiä meeg tägowiädijpä. <sup>7</sup> Mnägäpxäp hajxy jaduhñ coo ja'a Dios ja'a miäjaa mobädajp yajcähxø'øga'añ. <sup>8</sup> Myajñaxäp hajxy homiädyii pa'amä møødä haxøøgpa'am. Myagjujyipiøgäp ja'a ho'ogyjiäya'ay hajxy. Myajpäyø'øgäp ja'a møjcu'u hajxy. Nnä'ä móobiøch mijts hädaa cuhdujt; cábøch mijts nyagjuya'añ; jaduhñ mijtspä, cab hajxy myagiüubiät.

<sup>9</sup> Cabä xädø'øn hajxy mgónät ni weeñtiä. <sup>10</sup> Cabä morral hajxy mwídsät. Tu'uquiiä camixy hajxy mwídsät. Cabä cø'og hajxy mejtstehñg mmänøcxät. Cabä cuhdajt hajxy mgábät. Jim hajxy mmägaya'añ mmähu'uga'añ maa hajxy hänajty mhamejtsta'aga'añän.

<sup>11</sup> Coo hajxy maa mgajptägø'øwät, jimä jäya'ay hajxy mhøxtá'awät ja'a hojiootmøødpä; jim hajxy mhamejtstä'agät. Jiiby hajxy mhídät høxtä coonä hajxy hänajty mdü'ubø-ga'añ. <sup>12</sup> Coo hajxy mdøjtägø'øwät, mänit hajxy myajpóo'xät. <sup>13</sup> Coo hajxy jaduhñ xyajtøjtägø'øwät hamuumdu'joot, mänit hajxy jaduhñ quiunuu'xøøjät ja'a Diósäm; pø caj, cab hajxy jaduhñ quiunuu'xøøjät. <sup>14</sup> Coo hajxy jaduhñ xquia'a nä'ägä jøjpøgø'øwät, coo ja'a mmädia'agyhajxy xquia'a nä'ägä mädoowät, mänit hajxy jim mdsóonät. Mänitá mdøcy hajxy mwiinwop mwiinxídät, nebiä hijxtahñd jaduhñ miähmø'øwät coo mijts jaduhñ tøø xquia'a yajtøjtägø'øy. <sup>15</sup> Tøyhájtäts mijts nnäma'ay, coo yhabáadät coo ja'a jäya'ayhajxy

quiumädowa'añ, maas hanaxiä yø'ø cajpt jaduñ quiumädowa'añ quejee ja'a Sodomacajpt mөөдä Gomorracajpt.

<sup>16</sup> Maač mijs nwiinguexiän, haxøøgwiinmahñdy ja'a jäya'ayhajxy jim miөөд. Paady hajxy nähix hahixø'ø mnibiäda'agøøjät. Mee'xciemy hajxy jaduñ mwädítät. <sup>17</sup> Mniyajcopcø'øwøøjäp mijts. Xyajcø'ødägø'øwäp mijts maa ja'a tuungmөөдpän. Mänitäs hajxy xwyiinwop xjiøwóbät maa ja'a chajtøgootyhajxiän. <sup>18</sup> Høxtä jim hajxy xyajmedsa'añ maa ja'a gobiernä wyiinduuhajxiän, mөөд jim maa ja'a ca'a judfos wyiinduuhajxiän. <sup>19</sup> Pero coo hajxy jaduñ xyajmédsät maa ja'a wyiinduuhajxiän, cab hajxy mdaj mmáyät waambaty hajxy hánajty mmädia'aga'añ. Coo jaduñ yhabáadät, mánitä Dios jaduñ xyhawáanät waambaty hajxy jaduñ mmána'anät. <sup>20</sup> Cab hajxy hamdsoo mmädia'aga'añ. Dioshespírituhaam hajxy jaduñ mmädia'aga'añ.

<sup>21</sup> Haxøøg jaduñ jiada'añii. Hamdsoo hajxy ñiñahanuu'xø'øwa'añii ja'a tu'que'-expä-jäya'ay. Jaduñ ja'a tieedyhajxy jiatcø'øwaambä mөөдä yhuunghajxy. <sup>22</sup> Ja'a høøchcøxpä mijts ja'a jäya'ayhajxy nägøxiä xmiähanhada'añ. Pøn jaduñ mee'xtujp cøjxta'axiøø, je'eds jaduñ mähmø'øwaamb hodium. <sup>23</sup> Coo mijts hajxy xchaačhtiünät mädu'ughagajpt, mánit hajxy mbäyø'øgät, mánit hajxy mnócxät wiingtuum. Tøyhájtäs mijts nnäma'ay, cooç hánajty ngäda'aga'añ, høøch ja'a Diosquexypä, cahnä cajpt hajxy hánajty mwiinwädityñä maa ja'a judfošhajxy čhána'ayän.

<sup>24</sup> Cabä pøn jaduñ jiaty nebiä wyiindsøn jiatian. <sup>25</sup> Coo hajxy jaduñ mjádät nebiä mwiindsøn hajxy jiatian, jootcuç hajxy jaduñ mhídät. Coočhä jäya'ayhajxy jaduñ tøø xñäma'ay: "Møjcu'u", jaduñ mijts hajxy xñäma'awaambä.

<sup>26</sup> Cabä cu'ug hajxy mdsähgø'øwät. Nebiaty hajxy jaduñ jiatcø'øy hamee'ch, cähxø'ø-gaamb jaduñ. <sup>27</sup> Waambátyhøch mijts hamee'chhaam nnajtscapxøøyyäm, majiäya'ay-hagujc hajxy myajcapxø'øwät. <sup>28</sup> Cab hajxy mdsähgø'øwät pøn ja'a mnaaxni'x hajxy xyaghó'cäp; cabä mháañämä hajxy jaduñ xyaghó'cät. Ja'a Dios hajxy mdsähgø'øwäp; je'edsä cuhdujt jaduñ mөөд coo hajxy jii by xquiéxät haxøøgtuum. Jii by ja'a mnaaxni'x-hajxy quiuhdägóyyät mөөдä mháañämähajxy.

<sup>29</sup> Ja'a muuxyhuunghajxy, coo hajxy quia'ay, yhiixyp ja'a nDeedyhájtäm hajxy jaduñ, hoy hajxy quia'a ja tsowä. <sup>30</sup> Jaaná jaduñ mijts xyhiixpä, høxtä xñajuøøyyäp mijts naag mijts mguhwaay. <sup>31</sup> Cabä jäya'ay hajxy mdsähgø'øwät; hix, mmaas tsoobaatp mijts quejee ja'a muuxyhajxy.

<sup>32</sup> Pønjátyhøch ja'a nmädia'agy xmiøødyajtu'ugøøby maa ja'a cu'ugwiinduumän, mánitøch ja'a miädia'agyhajxy nmøødyajtu'ugø'øwaambä maačhä nDeedy wyiinduumän jim tsajpootyp. <sup>33</sup> Pero pønjátyhøch jaduñ tu'ugmädia'agy tøø xquia'a mөөdhity maa ja'a cu'ugwiinduumän, ni høøch jaduñ tu'ugmädia'agy nga'a mөөdhidaambä maačhä nDeedy wyiinduumän jim tsajpootyp.

<sup>34</sup> Coočh yaa tøø ngäda'agy, paadiä jäya'ayhajxy jaduñ ñimiädsibø'øwa'añii ja'a høøch nmädia'agyquiøxpä. Cab hajxy jootcuç yhida'añ. <sup>35-36</sup> Tu'tøjç hajxy jaduñ ñimiädsibø'øwa'añii, mөөдä tiaj mөөдä tieedy, mөөдä ñøøx mөөдä miajç, mөөдä jiaxie'eb mөөдä xiocy.

<sup>37</sup> Pønä tiaj pønä tieedy maas tsojp quejeeč høøch jaduñ xchocy, cábøch ja'a nmädia'agy hoy xpianócxät. Y pønä ñøøx pønä miajç maas tsojp quejeeč høøch jaduñ xchocy, ni je'eč ja'a nmädia'agy hoy xquia'a panócxábät. <sup>38</sup> Pønä jioot tsojp cooç høøch xpianócxät, pero cabä jioot jaduñ chocy coo chaačhpógät nébiøch jaduñ ndsaáčhpø-ga'añän, cábøch nmädia'agy jaduñ hoy xpianócxät. <sup>39</sup> Pønä jiugyhajt jaduñ ja wi'i yaghoyø'øwaamb, tägóyyäp ja'a jiugyhajt jaduñ. Pero pønä jiugyhajt najtshixø'øwaamb ja'a høøchcøxpä, je'eds hodium nøcxaamb.

<sup>40</sup> Pøn mijts jaduñ xchojp, jaduñ mäwiinøch høøch xchojpä. Y pøn høch høøch jaduñ xchojp, jaduñ mäwiinäsä Dios jaduñ chojpä, ja'ačh tøø xquiéxiäbä. <sup>41</sup> Ja'a Diosquexyhajxy, hodium hajxy ñøcxa'añ. Jaaná jim hajxy ñøcxaambä pøn jaduñ tsojp ja'a Diosquexy. Paady hajxy chogyii coo hajxy jaduñ Dyiosquexiä. Jaaná jim hajxy ñøcxaambä hodium pøn jaduñ tsojp ja'a hojiäya'ay. <sup>42</sup> Coo hädaa häyoočäya'ay tøchñøø

ñä'ä mo'owóójtät je'leguioxpä cooçh jaduñ xpianøcxy, mänit jaaya'ay piäda'agóójtät hodiium, ja'a nøø tøø yéquiäbä. Tehñ tiøyhajt jaduñ.

## 11

<sup>1</sup> Coo ja'a Jesús ja'a jiamioðdhajxy yajwiingapxøøbiädøøyy, mänit jim chohñ. Mänit tiägøøyy yajñähixøøbiä maa ja'a cajpt mäwiingonän.

<sup>2</sup> Ja'a Juan, tsumyhäñaaby hänajty je'e. Coo miädoyhajty coo ja'a Cristo hänajty wiädity yajñähixøøbiä, mänitä miägu'ughajpä metsc quiejxy maa ja'a Jesúsän. <sup>3</sup> Mänitä Jesús hajxy miäyajtøøyy:

—Nej, miičh ja'a Crístoja, ja'a Dios jaduñ quiexaambä, tögä wiinghäna'c je'ejä.

<sup>4</sup> Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Nøcx ja'a Juan hajxy hawaanä neby hajxy xii mhix mmädoyy. <sup>5</sup> Nøcx hajxy yajmøødmädia'ag coo ja'a wiindshajxy tøø yhiixø'øgy, coo ja'a tecymia'adpähajxy tøø yo'oyø'øgy, coo ja'a haxøøgpa'ammøødpähajxy tøø ñähwa'ačh, coo ja'a cuhnatpähajxy tøø miädoowø'øgy, coo ja'a ho'ogyjiäya'ayhajxy tøø jiuypicy, coo ja'a häyoobäya'ay-hajxy tøø yajmøødmädia'agyii ja'a Diosmädia'agy. <sup>6</sup> Jootcujc hajxy jaduñ yhyty ja'ačh nmädia'agy hajxy hamuumdu'joot tøø xmiäbójcäbä.

<sup>7</sup> Coo ja'a Juan miägu'ughajpähajxy wyiimbijty, mänitä Jesús ja'a cu'ug tiägøøyy møødmädiaacpä ja'a Juancøxpä.

—Coo hajxy tøø mhoy pactuum, ja'a Juan miädia'agy hajxy hänajty mmädoowäänäp, túhmäts. Cabä tsajcapy pojyu'xpä hajxy hoy mhixy. Caj pues, paady hajxy jim tøø mhoy coo ja'a Juan ja'a miädia'agy hajxy hänajty mmädoowaanä. <sup>8-9</sup> Diosquexy je'e, paadiä miädia'agy hajxy hoy tøø mmädoowä, hoy ja'a howyit hänajty quia'a ja møødä nebiä mäyøöjäya'ayhajxy miøødän. Tøyhajt jaduñ coo ja'a Juan ja'a Diosmädia'agy yajwiingapxø'øyy. Pero ja'a Diosmädia'agy hajxy nä'ä jaac yajñähixøøbiä, je'edsä cuhdujyt hajxy maas may tøø mio'oyii ja'a Diósäm. <sup>10</sup> Ja'a Diosmädia'agy jecy mädiäcäbä, Juan je'e. Nømä Dios jecy miänaañ coo ja'a quiuguexy hänajty jayøjp quiexa'añ maa ja'a cu'ugän, ween yajwiinxiic yajwiingapxø'øyy coo ja'a yhaxøøgcuhdujyt hajxy ñajtshixø'owät. Høxháamhøch hänajty ngäda'aga'añ. Jayøjp ja'a Juan jiaančh quejxä; høxháamhøch njaančh cădaacy. <sup>11</sup> Ni pøn jaduñ jäda'ahaty quia'a mäbaady hädaa yaabä naaxwiin nebiä Juan mäyajnäbejpä ja'a cuhdujyt miøødän. Tøyhajt jaduñ. Pero cooçh hänajty tøø nho'nä, cooçh hänajty tøø nnøcxtägach maačh nhuuc tsohmän, pønjaty ja'a Diosmädia'agy mäbøgaamb ja'a høøhcøxpä, maas mayyä cuhdujyt hajxy hänajty miøødhada'añ quejee ja'a Juan miøødä, hoy ja'a møjcuhdujyt hajxy hänajty quia'a ja møødä.

<sup>12</sup> Coo ja'a Juan tiägøøyy mäyajnäbejpä, høxtä je'enä jäda'anäbaadyñä, nägø'ø nädecypiä ja'a jäya'ayhajxy jia wi'i tiägø'owa'añ maa ja'a Dios wyiinduumän. <sup>13-14</sup> Ja'a Diosquexyhajxy jecypiä, jaduñ hajxy jecy miänaañ coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'ø-ga'añ. Jaduñjä Moisés miädia'agy miänaambä. Pero jayøjpäc ja'a Elías hijty myina'añ. Y coo ja'a Juan tøø miech, Elías je'e, pø mwiinjuø'owaamby hajxy jaduñ. <sup>15</sup> Pøn mädohnd møød, ween miädoy.

<sup>16</sup> Pänébiøch jäya'ayhajxy nyajmäbáadät ja'a jäda'ahaty. Cab hajxy tii yho-jiäwø'owa'añ. Jaduñ mäwiinätš hajxy je'e nebiä pigäna'c wiinhecpän. Coo hajxy naxy miech häyø'pä tøjpa'c, mänitä miäbigäna'c hajxy ñäma'ay: <sup>17</sup> “Tøø højts nja xu'uxy, pero cab hajxy tøø mhech. Tøø højts hojiøøñä nja høy, pero cab hajxy tøø mjø'øy.” <sup>18</sup> Coo ja'a Juan miehch, cab hänajty quiaya'añ yhu'uga'añ. Mänit mijts mnänøømy coo je'e quiu'umañøøbiä. <sup>19</sup> Mänitøch nbasejtspä, høøčh ja'a Diosquexypä. Mänitøch ndägøøyy caabiä huucpä. Jadúhnhøch mijts xñänøømbä cooçh nwi'i quiaya'añ cooçh nwi'i yhu'uga'añ, cooçh cubojpä cugädieeybä mägu'ughaty møødä yajñahuudiutpäðøjc. Pero yajcähxø'øgaamby ja'a Dios jaduñ ja'a wyiinmahñdyhaam cooçh ja'a tøyhajt jaduñ nmøødä.

<sup>20</sup> Mänitä Jesús tiägøøyy hamänajpä. Ja'a cajptjäya'ayhajxy jaduñ hojjiä, ja'a hajxy hänajty tsänaabiä maa ja'a Jesús ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä hänajty tøø jia yajcähxø'øguiän.

Paady jaduḥṇ yhamänajty, coo yḥaxøøgwiinmahñdy hajxy hänäjty tøø quia'a najtshixø'øy. Mänitä Jesús miänaañ:

<sup>21</sup>—Haxøøg mijts mjada'añ mḥbeta'añ, mijts yaa tsänaabiä Corazín møødä Betsaida. Ja'a jecyjiäya'ayhajxy hijty jim tsänaabiä Tiro møødä Sidón, coo hajxy häxøpy tøø yḥixy ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä nej mijts tøø mja hixiän, tøø ja'a yḥaxøøgwiinmahñdy hajxy häxøpy najtshixø'øy. <sup>22</sup>Tøyhajt jaduḥṇ, coo ja'a Dios yaghabáadät, maas haxøøgtuum mijts jaduḥṇ xpiäda'aga'añ quejee ja'a jäya'ayhajxy jim jecy tsänáayyábä Tiro møødä Sidón. <sup>23</sup>Y mijts jim tsänaabiä Capernaum, mja wi'i yajcumayaamb hajxy jaduḥṇ. Pero cabä Dios hajxy jaduḥṇ xquiumaya'añ. Ja'a jecyjiäya'ayhajxy hijty jim tsänaabiä Sodoma, coo ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä hajxy häxøpy tøø yḥixy nej mijts tøø mja hixiän, cab hajxy häxøpy tøø quihdägoy. <sup>24</sup>Tøyhajt jaduḥṇ, coo ja'a Dios yaghabáadät, maas haxøøgtuum mijts xpiäda'aga'añ quejee ja'a jäya'ayhajxy jim jecy tsänáayyábä Sodoma.

<sup>25</sup>Mänitxøø ja'a Jesús miänaañ:

—Teedy, miič nba'yaaxyp. Miič jim häñaaby tsajpootyp; miič yaa Dioshajp maa hädaa yaabä naaxwiinän. Dioscujú'uyäp coo ja'a tøyhajt tøø myajnáhixø'øy ja'a hajxy tii ca'a jajpä. Caj tøø myajnáhixø'øy ja'a hajxy tyijy jajpä. <sup>26</sup>Tøyhajt jaduḥṇ, Teedy, je'eguiøxpä coo miič mjoot jaduḥṇ chocy.

<sup>27</sup>Mänitä Jesús miänángumbä:

—Tøøčhä nDeedy ja'a tøyhajt xquiøxy yajcø'ødägø'øy. Cábøch pøn xyhixyhaty, høøčḥ ja'a Dioshuung. Tøyhajt jaduḥṇ. Jagóoyyøčḥ nDeedy xyhixiä. Y cábøch ja'a nDeedy pøn xyhixyhajtä. Jagóoyyøčḥ jaduḥṇ nhixiä, høøčḥ ja'a Dioshuung. Nyajnáhdjábøch pøn-játyhøch nDeedy hixyhádäp. <sup>28-30</sup>Mijts, pøn jaduḥṇ ca'a mee'xtugaamb neby hajxy hijty mguhdujthatiän, høøčḥ nguhdujt habójcäc. Hojióothøch nmøød; cábøch nyajcumaya'añ. Mänitäs ja'a hoybä weenbä hajxy mbáadät. Cábøch ja'a jemčpä mapxypä jaduḥṇ nbäda'aga'añ.

## 12

<sup>1</sup>Mänitxøø ja'a Jesús hajxy hänäjty wiädity trigoni'ibyquiuyc poo'xxiøøjooty. Yähó'cäp ja'a Jesús jiamioødhajxy hänäjty. Mänit hajxy tiägøøyy trigotøjpä. <sup>2</sup>Coo ja'a fariseoshajxy jaduḥṇ yḥijxy, mänitä Jesús hajxy nämaayy:

—Huug hix, xiidsä mmägu'ughajpä trigo hajxy wyi'i tiøyy. Cabä cuhdujt jaduḥṇ myiñ coo hajxy tii ndúunämät ja'a poo'xxiøøjooty.

<sup>3</sup>Mänitä Jesús miänaañ:

—Nej, cahnä ja'a Diosmädia'agy hajxy mgapxiä. Jim jaduḥṇ myiñ cujaay coo ja'a Davidhajxy yäho'pøjcä. <sup>4</sup>Mänit hajxy tiägøøyy Diostøgooty. Mänitä Diostsajcaagy hajxy quiaayy, ja'a teedyhajxy hänäjty tøø quuiyoxø'øyábä. Cabä cuhdujt hänäjty pøn miøødä coo hajxy quiáyät ni ja'a Davidhajxy. Jagooyyä teedy ja'a cuhdujt hajxy hänäjty miøødä coo hajxy quiáyät. <sup>5</sup>Jaduḥṇ cujaay myiimbä maa ja'a Moisés miädia'aguiän coo ja'a teedyhajxy tsajtøgootypä quia'a nä'ägädä poo'xy ja'a poo'xxiøøjooty; y cab jaduḥṇ ñejpiä. <sup>6</sup>Y høøčḥ, maas móc-høch ja'a cuhdujt jaduḥṇ nmøødä quejee ja'a tsajtøc. <sup>7</sup>Caj mijts mwiinjuø'øy waamb ja'a Diosmädia'agy jaduḥṇ miäna'añ: “Mänáambøch jaduḥṇ coo hojiot hajxy mmøødhádät; cábøch jaduḥṇ nmäna'añ coo animal hajxy myóxät ja'a høøčcøxpä.” Coo hajxy jaduḥṇ mwiinjuø'owät, cabä jäya'ay hajxy nä'ä nägoodä mwiingapxpédät. <sup>8</sup>Høøčḥ ja'a Diosquexypä, nmøødhøch cuhdujt jaduḥṇ høxtä maa ja'a poo'xxiøøbaadiän.

<sup>9</sup>Mänitä Jesús jim chohñ. Mänit tiägøøyy tsajtøgooty. <sup>10</sup>Jiibiä mähdijc hänäjty tu'ug; cø'ødø'øds hänäjty tu'nax. Jiibiä fariseoshajxy hänäjty näje'e tiänaabiä. Mänitä Jesús miäyjtøwä:

—Nej, hoy jaduḥṇ coo ja'a pa'amjäya'ay myajmøcpøgät ja'a poo'xxiøøjootiä.

Paadiä fariseoshajxy jaduḥṇ miänaañ, yḥøxtaaby ja'a wiinmahñdy hajxy hänäjty nebiä Jesús hajxy yajtsumøøjät. Coo ja'a Jesús ja'a pa'amjäya'ay yajmøcpøgät ja'a poo'xxiøøjooty, mänitä Jesús hajxy hänäjty yajtsuma'añii. <sup>11</sup>Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Hoy pues. Coo pøn mieeg quiuga'awø'oy nøøjutjooty ja'a poo'xxiøøjooty, mänit hajxy nõcxy yajpádsømy, túhmäts. <sup>12</sup>Y maas tsoobaatp ja'a jäya'ay quejee ja'a meeg. Hoy jaduhñ coo jäya'ay mnäxúudsät ja'a poo'xxiøøjooty.

<sup>13</sup>Mänitá Jesús ja'a mähdiøjc nãmaayy:

—Xajtøw yø'ø mgø'ø.

Mänit xiajtøøyy. Mänit miäbaaty nebiä tu'ugpäñ. <sup>14</sup>Mänitá fariseoshajxy tiøjpádsøømy. Mänit hajxy quiojyquiapxyhajty nebiä Jesús hajxy yaghó'ogät.

<sup>15</sup>Coo ja'a Jesús jaduhñ miädoyhajty, mänit jim chohñ. Mänitá jäya'ay may piadu'ubøjcy. Mänitá Jesús ja'a pa'amjäya'ay yajmøcpøjcy nãgøxiä. <sup>16</sup>Mänit jaduhñ miänaañ coo hajxy quia'a nãgápät pøn je'e. <sup>17</sup>Jaduhñdsä tiøjiajty nebiä Isaías jecy miänaañän, ja'a Diosquexypä. Dios jaduhñ mänaamb:

<sup>18</sup>Høøchä nmoonsä hädaa, ja'açh tøø nwiimbiyyäbä.

Ndsøjpiøch jaduhñ. Jootcújc-høch nniijäwø'øyii yø'øgøxpä.

Nbäda'agáambioch ja'a nhEspíritu maa yø'øjän.

Høøch nguhdujt jaduhñ xyajwiingapxø'øwáanäp maa ja'a jäya'ayhajxy nãgøxiän.

<sup>19</sup>Caj chiptuna'añ; caj ya'axa'añ caj jioga'añ.

Hahuum jaduhñ wiädita'añ cajptooty.

<sup>20-21</sup>Jootcapxmøcpøgaamby pøn hobiä nejpiä mæbøjp.

Mæbøgáanäxäp ja'a miädia'agy ja'a jäya'ayhajxy nãgøxiä.

Mänit jaduhñ tiägø'øwa'añ hoyhanehmä.

<sup>22</sup>Mänitá mähdiøjc tu'ug yajmejtsä maa Jesúsän. Wiindsä mähdiøjc hãnjty, møød hãnjty yhuumä, møød ja'a møjcu'uba'am hãnjty miøødä. Mänitá Jesús jaduhñ yajnähwaach, yaghijxø'cy, yajcapxø'cy. <sup>23</sup>Mänitá jäya'ayhajxy nãgøxiä yagjuøøyy. Mänit hajxy nãnaaayyä:

—Nej, David yhap yhocäda'a yø'øduhñä.

<sup>24</sup>Coo ja'a fariseoshajxy jaduhñ miädooyy, mänit hajxy miänaañ:

—Coo yø'ø craa ja'a møjcu'uwiinmahñdy jaduhñ miøødä, paadiä møjcu'uba'am jaduhñ yajnähwa'ach.

<sup>25</sup>Najuøøbiä Jesús hãnjty nebiä fariseoshajxy hãnjty wyiinmahñdyhaty. Mänit miänaañ:

—Coo ja'a tu'hagajtpä jäya'ayhajxy nãmiädsibø'øwøøjät, cuhdägøyyäp ja'a quiajpthajxy jaduhñ. Y coo ja'a tu'ugtøgootypä jäya'ayhajxy nãmiädsibø'øwøøjät, cab hajxy hoy yhjñät tu'ugtøgooty. <sup>26</sup>Jaanaä jaduhñduhmbä, coo ja'a møjcu'uhajxy nãmiädsibø'øwøøjät, tãgøyyäp ja'a wyiinmahñdyhajxy jaduhñ. <sup>27</sup>Hoorä, mijts jaduhñ mänaamb cooçh ja'a møjcu'uba'am nyajnähwa'ach ja'a møjcu'uwiinmahñdyhaam. Coo häxøpy jiaduhñä, maa mijts ja'a mjamiøød ja'a wyiinmahñdy hajxy piaady coo ja'a møjcu'uba'am hajxy yajnähwa'ach. Hamdsøo hajxy myajcähxø'øgy coo ja'a tøyhajt hajxy mga'a møødä. <sup>28</sup>Pero høøch, DioshEspirituháamhøch ja'a møjcu'uba'am nyajnähwa'ach. Cähxø'p jaduhñ coo tøø yhabaatnä coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ.

<sup>29</sup>'Coo ja'a møjcu'u xquia'a yajmäjädá'agät, cabä miäjaa jaduhñ mbøjcät.

<sup>30</sup>Pøñhøch jaduhñ xquia'a møødpädø'p, høøch nmädsip je'e. Y pøñhøch jaduhñ xquia'a møødtuumb, xmiähanhájjøch je'e.

<sup>31-32</sup>'Je'eguiøxpøch mijts jaduhñ nãma'ay, coo pøn jaduhñ tiu'udägøyyät, hoy jaduhñ nãhwá'adsät, høyhøch jaduhñ xjia nãnømy, høøch ja'a Diosquexypä. Pero coo pøn jaduhñ nãnømat ja'a DioshEspíritu, cab jaduhñ mänaa nãhwa'adsa'añ.

<sup>33</sup>'Mhøxcábäp hajxy jaduhñ pøn ja'a howyiinmahñdy møød; je'eds hoy wädijp. Pøn ja'a howyiinmahñdy ca'a møød, cab hoy wiädity. <sup>34</sup>Jaduhñ mäwínäts mijts hajxy mjatcø'øy nebiä tshññiän. Paadiä hoybä hajxy mga'a mädia'aga'añ, coo ja'a haxøøg-wiinmahñdy hajxy mmøødä. Haagä mgopcooty ja'a mmädia'agyhajxy jaduhñ chohñda'agy. <sup>35</sup>Jaaya'ay hojiäya'aybä, hoy jaduhñ quiapxy miädia'agy je'eguiøxpä coo ja'a howyiinmahñdy miøødä quiopcooty. Pero jaaya'ay ca'a hoybä, haxøøg jaduhñ quiapxy miädia'agy je'eguiøxpä coo ja'a haxøøgwiinmahñdy miøødä quiopcooty. <sup>36</sup>Chaaçh mijts

nnäma'ay, coo jaduhñ yhabáadät coo ja'a Dios hánajty yajnáhdija'añ, mänitá Dios hajxy xmiäyajtöwa'añ waambaty hajxy hánajty tøø mgapxtägoy, hoy hajxy jaduhñ tøø mja ná'ä wiingapxnaxy. <sup>37</sup> Pø haxøøg hajxy hánajty tøø mmädia'agy, mänit Dios hajxy xpiäda'aga'añ haxøøgtuum. Pø hoy hajxy hánajty tøø mmädia'agy, mänitá Dios hajxy xpiäda'aga'añ hodiuum.

<sup>38</sup> Mänitá Jesús nãmaayyá ja'a fariseohajxy näjele møødä ley-yajnáhixøøbiáhajxy:

—Wiindsón, højts ja'a hijxtahñd huuc yaghíxác ja'a hoy-yagiuóñbã.

<sup>39</sup> Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Ja'a jäya'ayhajxy jäda'ahatypä, haxøøg hajxy jiatcø'oy; cabä Dios hajxy chocy. Ja'a hijxtahñd hajxy mja wi'i yhixaamby. Jagooyyá hajxy jaduhñ mhixa'añ nebiä hijxtahñd jecy quíähxø'quian ja'a Jonáscøxpä, ja'a Dios jecy quíéjxábä. <sup>40</sup> Ja'a ballenajoodooty ja'a Jonás yhiyty tågøøgxøø tågøøgtsuhñ. Jaduhñäts høøçh nhidaambä naaxjutjooty tågøøgxøø tågøøgtsuhñ, høøçh ja'a Diosquexypä. <sup>41</sup> Coo ja'a Jonás jaduhñ piädsøømy ballenajoodooty, mänitá Diosmädia'agy hoy yajwa'xy maa ja'a cajpt hánajty xiøhatiän Nínive. Coo hajxy jim miädooyy, mänit hajxy miäbøjcy. Mänitá yhaxøøgwiinmahñdy hajxy ñajtsihxøøyy. Y cabä Jonás møjtuung hijty jaduhñ jiaty møødä. Maas møjtuunghöch nmøødä høøçh. Pero cábøch nmädia'agy hajxy xmiädowaanä, ja'a jäya'ayhajxy jäda'ahatypä. Coo jaduhñ yhabáadät coo hajxy hánajty yajnáhdija'añii, mänit hajxy nãma'awa'añii coo hajxy jaduhñ piäda'agøøjät haxøøgtuum. Ja'a jecyjäya'ayhajxy jaduhñ mäna'anaamb, ja'a hajxy hijty jegyhajty tsánaabiä Nínive. <sup>42</sup> Jaduhñdsä to'oxiøjc miäna'anaambä, ja'a jecy gobiernähjätbä jäguemnaax ja'a jøømbojmänajpä. Mänitá Salomón hoy miämädoowhity, je'eguiøxpä coo ja'a Salomón hánajty jiaançh tehñ quihwijiä. Y cabä Salomón ja'a møjtuung hijty jiaty møødä. Maas møjtuunghöch nmøødä høøçh. Pero cábøch nmädia'agy hajxy xmiädowaanä, ja'a jäya'ayhajxy jäda'ahatypä.

<sup>43-45</sup> Ja'a jäya'ayhajxy jäda'ahatypä, haxøøgwiinmahñdy hajxy miøød. Y cooçh nmädia'agy hajxy xquia'a mäbøjçät, maas haxøøg hajxy jaduhñ jiädät. Jaduhñ mäwínäts hajxy jiädät nebiä jäya'ay møjcu'umøødpän. Coo ja'a møjcu'u jiiiby piädsøømät maa jaaya'ay quiopcän, mänitá poo'xtaact nøcxy jäguemduum yhøxta'ay maa ja'a tø'ødsnähgapän. Coo ja'a poo'xtaact jim quia'a páadät, mänit miäna'ana'añ: “Mejor nnä'ägä nøcxtägächhöch maäch nhuuc tsohmän.” Coo jaduhñ wyiimbídät, mänitá jäya'ay quiopc jaduhñ piäatät nebiä yajwa'adstøjcän, ja'a yajxón tøø pie'edyijjábä. Mänitá jiamioød nøcxy juxtujc jiaac woy, ja'a maas haxøøgpä. Mänit hajxy nägøxiä tiägø'oy maa jaaya'ay quiopcootiän. Y maas haxøøg jaaya'ay jaduhñ jiada'añ quejee hijty yhity.

<sup>46</sup> Jimnä ja'a Jesús ja'a cu'ug hánajty miøødmädia'agyñä, mänitá tiajhajxy miejch møødä pihuya'ayhajxy. Jim hajxy miähmøøyy tøba'am. Ja'a Jesús hajxy hánajty miøødmädia'agaaamby. <sup>47</sup> Mänitá Jesús hoy nãma'ayii:

—Xiidsä mdaj xmiøødmädia'aga'añ tøba'am møødä mbuhya'ayhajxy.

<sup>48</sup> Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Pónhöch ndajhajpy; pónhöch nbuhya'ayhajpy.

<sup>49</sup> Mänitá jiamioød nãdsiiwøøyy. Mänit miänaañ:

—Høøçh ndaj yøø; høøçh nbuhya'ay yøø. <sup>50</sup> Pónhöch ja'a nDeedy miädia'agy xquidiuunäp ja'a tsajpootypä, jaduhñ mäwínäts hajxy je'e nébiøch nbuhya'ayän, nébiøch nbuhdo'oxiän, nébiøch ndajjän.

## 13

<sup>1</sup> Mänitxøø ja'a Jesús jim chohñ tøgooty. Mänit jim miejch mejypia'a. Hoy jim yhänaaguiäda'agy. <sup>2</sup> Mänitá jäya'ay may miejch maa ja'a Jesús hánajtiän. Mänitá Jesús tiägøøyy barcojooty. Hoy jiihy yhøxta'agy. Cøjxä jäya'ayhajxy jim miähmøø'oy pu'uwiiing. <sup>3</sup> Mänitá Jesús tiägøøyy yajnáhixøøbiä madiu'u. Mäbaadyhaam jaduhñ yajnáhixøøyy. Mänit miänaañ:

—Mänitá jäya'ay tu'ug tiu'ubøjcy niippä. <sup>4-8</sup> Coo ja'a tøømd tiägøøyy wøjpä, näjele ja'a tøømd quiahy tu'haam, näjele quiahy tsaanähgøxp, näjele quiahy haptiooty, näjele

quiahy maa ja'a hoñaaxän. Ja'a jim cãhwäbä tu'haam, yajpãdø'c ja'a muuxyhajxy je'e. Ja'a jim cãhwäbä tsaanãhgøxp, paquiä jaduhñ jia mujxy, je'eguiøxpä coo ja'a naax quia'a jaty cøøcä. Coo quiøxxøøjøoy, mänitã tiøøch, coo ja'a tyicts hãnjaty quia'a møødä. Ja'a cãhwäbä haptiooty, ja mujx jaduhñ. Ja yee'c jaduhñ, pero cabã ñã'ä tømbejty. Hix, ja'a hapy je'e xaam. Y ja'a cãhwäbä maa ja'a hoñaaxän, may jaduhñ tiøømhafty, näje'e mägo'xhaam, näje'e tägøøghii'xhaam, näje'e hii'xmajc-haam. <sup>9</sup>Pøñ jaduhñ wiinjuøby, weenç hädaa nmädia'agy xmiäbøjcä.

<sup>10</sup>Mänitã Jesús ñãmejtsä ja'a jiamioødhajxy. Mänit miäyajtøøwä:

—Tii ja'a cu'ug coo myajnähixø'oy yajmäbaadyhaam.

<sup>11</sup>Mänitã Jesús yhadsooy:

—Tøø mijts ja'a Dios xyajwiinjuø'oy nebiaty yhane'emy. Cab hijty yajwiinjuø'oy. Y yø'ø cu'ughajxy, cab hajxy hoy wyiinjuø'owa'añ. <sup>12</sup>Pøñ madiu'u jaduhñ møød, maas may jaduhñ mio'owa'añii. Pero pøñ weenñtiä møød, pøgãñäxäp je'e mäduhñtiä jim miøødä. <sup>13</sup>Páadyhöch jaduhñ nmädia'agy yajmäbaadyhaam. Jia wi'i yhee'py hajxy, cab hajxy tii yhixy. Jia wi'i miämädoowhijpy hajxy, cab hajxy wyiinjuø'oy, neby hajxy tii quia'a mädoybän.

<sup>14</sup>Tøjiajp jaduhñ yø'øya'aguiøxphajxy nebiä Isaías jecy miänaañän, ja'a hijty jegyhajty wäðijpä Diosquexy:

Mmädoowaamby hajxy jaduhñ, cab hajxy mwiinjuø'owa'añ;  
Mheebaamby hajxy, cab hajxy mhixa'añ.

<sup>15</sup>Tøø hädaa jäya'ayhajxy quiuhxexy;

nebiä cuhnatpän, nebiä wiimbi'idspän hajxy jaduhñ ñibiäda'agyii neby hajxy jaduhñ quia'a wiinjuø'owät,

nébiøch nmädia'agy hajxy xquia'a mäbøjcät.

Cooch nmädia'agy hajxy xmiäbøjcät,

mänitøch hajxy jaduhñ nyajnähwá'adsät.

<sup>16</sup>Jootcujc jaduhñ mhity je'eguiøxpä coo hajxy jaduhñ mhixy, coo hajxy jaduhñ mmädooy. <sup>17</sup>Tøyhájthøch mijts nnäma'ay, may ja'a Diosquexypähajxy, may ja'a hojjiäya'aybähajxy jia hixaañ nej mijts cham mhixiän. Jia mädowaan hajxy nej mijts cham mmädooyän.

<sup>18</sup>Huuc mädoow hajxy waamb ja'a niippä cwieento miädia'agytiägø'oy. <sup>19</sup>Näje'e ja'a jäya'ayhajxy, coo ja'a Diosmädia'agy hajxy miädooy nebiä Dios yhane'emiän, cab hajxy wyiinjuø'oy. Mänitã Diosmädia'agy hajxy piøjcäxä ja'a møjcu'ugong. Jaduhñ mäwíinäts hajxy je'e nebiä tømmd quiahyän tu'haam. <sup>20-21</sup>Näje'e ja'a Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot yhuuc ja mäböcy. Pero coo hajxy chaächtiunii ja'a Diosmädia'agyquiøxpä, mänit hajxy piädsøømñä. Jaduhñ mäwíinäts hajxy je'e nebiä tømmd quiahyän tsaanãhgøxp. Paquiä jaduhñ tiø'øch je'eguiøxpä coo ja'a tyicts quia'a hity. <sup>22</sup>Näje'e ja'a Diosmädia'agy hajxy yhuuc ja mädooy. Pero jiaanç tehñ jiahmiejchp hajxy jaduhñ hädaa yaabä naaxwiimbä. Jiaanç tehñ yhadsojpy ja'a xädø'øñ hajxy, paadiä Diosmädia'agy hajxy hoy quia'a panøcxa'añ. Jaduhñ mäwíinäts hajxy je'e nebiä tømmd quiahyän haptiooty. <sup>23</sup>Näje'e ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy wyiinjuø'oy. Hoy hajxy jaduhñ pianøcxy hamuumdu'joot. Jaduhñ mäwíinäts hajxy je'e nebiä tømmd quiahyän hoñaaxooty.

<sup>24</sup>Mänitã Jesús tiägøøguiumbä mädiaacpä yajmäbaadyhaam:

—Coo ja'a Dios yhane'emy, jaduhñhöch nyajmäbaada'añ nebiä tu'jäya'ay hodiøømd tøø wiøjjiäbän maa ja'a ñaaaxän. <sup>25</sup>Mänitcoods hajxy quiøxy maaho'cy. Mänitã miädsip ja'a cizañatøømd hoy wiøjy maa ja'a trigotøømd hãnjaty tøø wiøjjiän. <sup>26</sup>Tu'cuhdajt ja'a trigo miujxy møødä cizaña. Coo ja'a trigo xiäbaajøoy, mänitã cizaña quiähxø'pä. <sup>27</sup>Mänitã jäya'ay hoy ñãma'ayñijäm ja'a mioonsähajxy: “Wiindsøñ, hodiøømd miich mwøj, túhmäts. Pãmaadä yø'ø cizañahujts tøø choon.” <sup>28</sup>Mänitã wyiindsøñ miänaañ: “Nmädsiphøchäda'a jaduhñ tøø jiatcø'oy.” Mänitã mioonsä miänaañ: “Nej, nõcxäp højts yø'ø cizañahujts nwixiä.” <sup>29</sup>Mänitã wyiindsøñ miänaañ: “Caj, cab hajxy mwixät coo ja'a trigo jaduhñ ñã'ä mäbäðø'ogø'owät. <sup>30</sup>Ween yhity; ween tu'cuhdajt yeegy. Coo



ja'a trigopux jaduhñ yhabaadät, mänitøch nmoonsä nguexa'añ, weenä cizañahujts hajxy jayøyp quiøxy yajpådø'øgy. Ween hajxy quiøxy haxoch. Mänit hajxy jaduhñ ñó'ogät. Mänitä trigo hajxy ñähmädsät. Mänit hajxy piädá'agät tsehxyjooty."

<sup>31</sup> Mänitä Jesús tiägøøguiumbä mädiaacpä yajmäbaadyhaam:

—Coo ja'a Dios yhane'emy, jadúhñhøch nyajmäbaada'añ nebiä mostazapajcän. Jim tul'jäya'ay tøø ñi'iby maa ja'a ñaaxän. <sup>32</sup> Tøyhajt jaduhñ coo ja'a mostazapajc jiaanč tehñ chayyá. Pero coo yeegy, cruty jaduhñ jiaty nebiä quepychaajän. Mäðøyyä ja'a muuxyhajxy nøcxy jim mia'ay yhaajiooty.

<sup>33</sup> Mänitä Jesús miänáangumbä yajmäbaadyhaam:

—Coo ja'a Dios yhane'emy, jadúhñhøch nyajmäbaada'añ nebiä to'oxiøjc ja'a tsaj-caagxychooy yajmädijø'øyäbän harinajooty tægøøgquixpøhñdy. Mänit jaduhñ cøxiä yajmäyabicø'øgy.

<sup>34</sup> Jaduhñä Jesús ja'a cu'ug yajnähixøøyy haagä yajmäbaadyhaam. <sup>35</sup> Jaduhñds tiøjijaty nebiä Diosquexypä jecy quiujahyyän: Mäbaadyháamhøch nmädia'aga'añ.

Nyajcähxø'øgåmbiøch mädyijjaty hánajty yu'üchtium hijp mänaa hädaa yaabä naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguiän; cahñä quiähxø'øgyñä.

<sup>36</sup> Mänitä Jesús ja'a cu'ughajxy quejxwiimbijty. Mänit tiøjtägøøyy. Mänit ja'a jiamioød-hajxy miejch. Mänitä Jesús hajxy ñämaayy:

—Højts capxwíjjäc ja'a cizañahujtscoxpä.

<sup>37</sup> Mänitä Jesús miänaañ:

—Høøch ja'a Diosquexypä, jaduhñ mäwíñhøch høøch nebiä jaaya'ay hodiøømd tøø wiøjjiäbän. <sup>38</sup> Y hädaa yaabä naaxwiin, jaduhñ mäwíñäts hädaa nebiä naaxän maa ja'a hodiøømd wiøjjiän. Jaaya'ayhajxy hanéhmäbä ja'a Diösäm, jaduhñ mäwíñäts hajxy je'e nebiä hodiøømdän. Jaaya'ayhajxy hanéhmäbä ja'a mõjcu'ugong, jaduhñ mäwíñäts hajxy je'ebä nebiä cizañahujtsän. <sup>39</sup> Y ja'a mõjcu'ugong, jaduhñ mäwíñäts je'e nebiä jaaya'ay ja'a cizañahujts tøø wiøjjiäbän. Coo ja'a naaxwiimbä wyiimbida'añ, jaduhñ mäwíñäts je'e nebiä trigo hajxy yajpådø'quiän mõødä cizañahujts. Y ja'a Dios ja'a mioonsähajxy tsajpootypä, jaduhñ mäwíñäts hajxy je'e nebiä jaaya'ay ja'a trigo hajxy yajpådø'quiän. <sup>40</sup> Coo ja'a naaxwiimbä jaduhñ wyiimbida'añ, jaduhñ mäwíñäts je'e nebiä cizañahujts hajxy ño'quiän. <sup>41</sup> Mänitøch nmoonsä nhane'ema'añ coo hajxy ween nøcxy yajpädsømy pønjaty ja'a haxøøgwiinmahñdy mõød, mõødä pønjaty jaduhñ ja wi'li yhadugaamb ja'a Diosmädia'agy. Jim hajxy yajpädsøma'añii maač hánajty nhane'ema'añän, høøch ja'a Diosquexypä. <sup>42</sup> Mänit hajxy hánajty quiujipø'owa'añii jøønjooty. Jiiby hajxy jio'owa'añ xiuuds'añ. <sup>43</sup> Ja'a hajxy jaduhñ howiädiypä, jaanč tehñ miøj jaanč tehñ jiaanč hajxy yhida'añ maa ja'a Tieedyhajxy yhane'ema'añän. Pø jii mmädohndhajxy, mmädówäp hajxy jaduhñ.

<sup>44</sup> 'Coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ, jaduhñ mäwíñäts je'e nebiä jäya'ay maxiädø'øñ tiajø'øyäbän naaxpa'c. Coo pøn piáadät, mänitä tiajøødiägatsa'añ. Xoonða'a-gaamb jaduhñ. Mänit nøcxy tioogy tijaty jim miøød. Mänitä naax nøcxy jiuy maa ja'a maxiädø'øñ tøø piadiän.

<sup>45</sup> 'Coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ, jaduhñ mäwíñäts je'e nebiä perlatsaaha-juubiän, ja'a jaanč tehñ yajxonbä. Ja'a perlatsaa, pic je'e mõød pioobä. <sup>46</sup> Coo jaduhñ tu'ug piáadät jaanč tehñ chowbä, mänit nøcxy tioogy tijaty jim miøød. Mänitä perlatsaa nøcxy jiuy.

<sup>47</sup> 'Coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ, jaduhñ mäwíñäts je'e nebiä hacxjohmd hajxy piädá'aguiäbän mejjiooty coo hacx hajxy hánajty jiooma'añ madiu'u. <sup>48</sup> Coo ja'a hacxjohmd jaduhñ yhüdsät, mänit hajxy yhøxwohmädsømy. Mänitä hacx hajxy wyiimbijy ja'a hojiatypä. Mänit hajxy piäda'agy cachjooty. Mänitä ca'a hojiatypä hajxy ñøøga'adsø'øgy. <sup>49</sup> Jaduhñ mäwíñäts jiada'añ coo ja'a naaxwiimbä wyiimbida'añ. Mänitä

Dios ja'a mioonsähajxy wyiimbiwa'añ ja'a hojiäya'aybä. <sup>50</sup>Pøñ ca'a hojiäya'ay, je'e hajxy cujuipø'owáanäp jøønjooty. Jiiby hajxy jiø'owa'añ xiuudsaa'añ.

<sup>51</sup>Mänitá Jesús miánaañ:

—Nej, mwiinjuøøby hajxy jaduhñä.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Wiindsøñ, nwiinjuøøby højts jaduhñ.

<sup>52</sup>Mänitá Jesús miánaangumbä:

—Coo ja'a ley-yajnáhixøøbiähajxy tiägø'owät habøjpä nebiä Dios yhane'emiän, mejt-stu'u ja'a mädia'agy jaduhñ jiada'añ møødä jecypiä møødä jemybiä. Jaduhñ mäwínäts je'e nebiä cudøjc madiu'u miøødhátiábän, møødä jemybiä møødä jecypiä.

<sup>53</sup>Coo ja'a Jesús jaduhñ miädiacpäðøøyy, mänit jim chohñ. <sup>54</sup>Mänit miejch maa ja'a yhamdsoo cajptän. Mänit tiägøøyy yajnáhixøøbiä tsajtøgooty. Mänitá jäya'ayhajxy jiaanč tehñ yagjuøøyy. Mänit hajxy miánaañ:

—Maa yø'ø wiinmahñdiäda'a tøø yhabøcy. Nebiä hoy-yagjuøøñäjatypä jaduhñ yajcähxø'ogy. <sup>55</sup>José yhuung yø'ø, yø'ø tsejtspä pujxpä. María ja'a tiaj xiøhaty. Jue'e piuhya'ayhajxy xiøhaty, Jacobo, José, Simón, møødä Judas. <sup>56</sup>Yaa hajxy chána'ay maa højts ngajptän møødä piuhdo'oxyhajxy. Pämaadä yø'ø wiinmahñdy yø'øduhñbä tøø yajtsooñ.

<sup>57</sup>Mänitá Jesús miädia'agy quia'a mæbøjcäxa. Mänitá Jesús miánaañ:

—Homiaajä ja'a Diosquexy wiädity, cumáayyap jaduhñ. Pero cab jim quiumayii maa yhamdsoo naax maa yhamdsoo tøjcän.

<sup>58</sup>Cabä Jesús ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä jim jiaty yajcähxø'ocy, je'eguiøxpä coo ja'a miädia'agy hánajty quia'a mæbøjcäxa.

## 14

<sup>1</sup>Mänitá Herodes miädoyhajty coo ja'a Jesús hánajty jim wiädity. Ja'a Herodes, jim hánajty je'e guiobernadorhaty Galileanaaxooty. <sup>2</sup>Mänitá Herodes ja'a mioonsä ñämaayy:

—Juan mäyajnæbjpäda'a je'e. Tøøda'a juujypiøcy. Paadiä mæcmäjaa jiaanč tehñ miøødä.

<sup>3-4</sup>Tøø ja'a Herodes ja'a Juan hánajty yajtsumyii. Tøø ja'a Juan hánajty quiø'oxochii cadenahaam. Paadiä Juan jaduhñ chuumä coo ja'a Herodes hánajty tøø ñäma'ay coo jaduhñ quia'a hoyy coo ja'a Herodes ja'a piuhya'ay tio'oxiøjc miøødsänáayät. Jue'e ja'a Herodes piuhya'ay hánajty xiøhaty, Felipe. Jue'e ja'a Felipe tio'oxiøjc hánajty xiøhaty, Herodías. <sup>5</sup>Jaduhñä Herodes hánajty tiajy miay coo ja'a Juan hánajty yagho'oga'añ. Pero jaanč tehñ chähgøøby ja'a Herodes hánajty. Ja'a cu'ug hánajty chähgøøby je'eguiøxpä coo ja'a cu'ughajxy hánajty miána'añ coogä Juan ja'a Diosmädia'agy hánajty yajwa'xy.

<sup>6</sup>Mänitá Herodes jiumøjt jaduhñ piejtä. Jimä Herodes hánajty yhäna'ay møødä pawoy pawichpähajxy. Mänit hajxy tiägøøyy wiinhéjtsäbä. Ja'a Herodías yhuung jaduhñ tægøøyy hejtspä. Mänitá Herodes xioondaacy nägø'ø nädecypiä. <sup>7</sup>Mänitá Herodes ja'a quixy yajwiinwaanøøyy:

—Hotyijä miich xmiäyujwá'anät, nmó'owäbøch miich jaduhñ.

<sup>8</sup>Mänitá quixy ja'a tiaj hoy yhawaanä. Mänitá tiaj jaduhñ miánaañ coo ja'a Juan mäyajnæbjpä quiopc jaduhñ miäyujwá'anät. Mänitá quixy ja'a Herodes hoy ñäma'ay:

—Høøchä Juan mäyajnæbjpä quiopc móoyyác txyjooty.

<sup>9-10</sup>Mänitá Herodes jiootmädiägøøyy nägø'ø nädecypiä. Pero tøø hánajty miána'añ jäya'awyinduum coog hánajty yega'añ hotyijatiä. Mänit yhanehmy coo ja'a Juan quiopc yhøxpújxäxät jiiby pujxtøgooty. <sup>11</sup>Mänitá Juan quiopc yajnöcxäxä txyjooty maa ja'a Herodeshajxiän. Mänitá quixy miooyyä. Mänitá quixy ja'a tiaj hoy mio'oy.

<sup>12</sup>Mänitá Juan ñäxäwa'ay yo'tuc hoy quiøøyyäxä; ja'a Juan miägu'ughajpähajxy jaduhñ hoy quiø'øy. Mänitá Juan hajxy hoy yajnaaxtägø'øy. Mänitá Jesús hajxy hoy yhawaanä cooc ja'a Juan hánajty tøø yagho'ogyii.

<sup>13</sup>Coo ja'a Jesús jaduhñ miädoyhajty cooc ja'a Juan tøø yagho'ogyii, mänit jim chohñ barcojooty niduhñ. Mänit ñøcxy haniduhmduum. Mänitá cu'ughajxy miädoyhajty cooc ja'a Jesús hánajty jim tøø chooñ. Mänitá Jesús hajxy piadu'ubøjcy cajtooty. Tegy-yo'oy

hajxy pianøcxy. Jayøjp hajxy jim miejch maa ja'a Jesús hānajtý ñøcxian. Mānitā Jesús piamejch høxhaam. <sup>14</sup> Coo ja'a Jesús piādsøømy barcojooty, mānitā majiāya'ay yhjyxy. Mānitā ñāxuu'ch. Mānitā pa'amjāya'ay yajmøcpøjcy. <sup>15</sup> Mānittsuu ja'a Jesús miāgu'ughajpāhajxy piamejch. Mānitā Jesús hajxy ñāmaayy:

—Tøø chuijø'øy y cabā tøjc yaa. Quejxwiimbit yø'ø jāya'ayhajxy; weenā caagy hajxy nõcxy jiuuy cajpooty.

<sup>16</sup> Mānitā Jesús miānaañ:

—Caj, ween hajxy yhyty. Mijts jaduhñ ween myajcáyāt.

<sup>17</sup> Mānit hajxy yhadsooyy:

—Cab højts tii nmøødā. Jagooyyā højts ja'a tsajcaagy māgooxyā nmøødā chaadsā hacx metscā.

<sup>18</sup> Mānitā Jesús miānaañ:

—Māmiñxā yø'ø.

<sup>19</sup> Mānitā Jesús ja'a majiāya'ay ñāmaayy coo hajxy ween yhøxta'agy møøwyiing. Mānitā tsajcaagy quiøøchooyy møødā hacx. Mānit yuughee'py cøxp. Mānit miānaañ:

—Dioscujú'uyāp.

Mānitā Jesús ja'a tsajcaagy yhaguidøøyy. Mānitā miāgu'ughajpāhajxy miooyy. Mānit hajxy hoy yajwa'xy majiāya'ayhagujc. <sup>20</sup> Nāgøxiā hajxy jaduhñ quiaayy cu'uxiā. Mānitā Jesús miāgu'ughajpā tsajcaagyhagujc hajxy yajpādø'cy majmejtscach. <sup>21</sup> Nāmāgooxmil hajxy quiaayy haagā ya'adiøjc. Hawiingā to'oxiøjc-hajxy møødā pigāna'c-hajxy.

<sup>22</sup> Mānitā Jesús ja'a miāgu'ughajpā ñāmaayy coo hajxy ween tiāgø'øy barcojooty, coo hajxy ween ñøønajxø'øgy. Mānitā Jesús ja'a majiāya'ayhajxy quiejxwiimbijty. <sup>23</sup> Mānitā Jesús ñøcxy nidiuhm tunñāhgøxp Diospa'yaaxpā. Coo quioodsøøyy, jimnā Jesús hānajtý nidiuhm tunñāhgøxp. <sup>24</sup> Ja'a Jesús ja'a miāgu'ughajpāhajxy, mejyquiuyc hajxy hānajtý tøø miech barcojooty. Møc hajxy hānajtý jiojcubojo'øy; paadiā nøø hānajtý miojñādseembejty barcomøjc. <sup>25</sup> Coodsnā Jesús tiu'ubøjcy tecy-yo'oy. Mejywyiing jaduhñ yohy. Mānit miejch maa ja'a miāgu'ughajpāhajxiān. <sup>26</sup> Coo ja'a Jesús hajxy yhjyxy coo hānajtý yo'oy mejywyiing, mānit hajxy chāhgøøbiøjcy. Mānit hajxy chāhgø'øyaaxy:

—Haañāmāda'a yø'ø.

<sup>27</sup> Mānitā Jesús miānaañ:

—Ca'a hajxy mdsāhgø'øy. Høøch ja'a Jesús.

<sup>28</sup> Mānitā Pedro miānaañ:

—Wiindsón, pø miich ja'a Jesús, høøch huuc hanéhñac cooch jim mnócxāt yo'oy maa miichān.

<sup>29</sup> Mānitā Jesús yhadsooyy:

—Miñxā.

Mānitā Pedro piādsøømy barcojooty. Mānit tiāgøøyy yohbiā mejywyiing. Jim hānajtý ñøcxa'añ maa ja'a Jesúsān. <sup>30</sup> Coo jiāwøøyy coo møc piojy, mānit chāhgøøbiøjcy. Mānit tiāgøøyy quiimbā. Mānit yaaxy:

—Wiindsón, høøch yajpādsøømāc.

<sup>31</sup> Mānitā ja'a Jesús ja'a Pedro quiø'ø miajtsā. Mānit miānaañ:

—Caj miich mhuuc mābøjpā. Tiiich nmādia'agy coo xquia'a mābøjcā.

<sup>32</sup> Coo ja'a Jesús tiāgøøyy barcojooty møødā Pedro, mānitā pojyuungøøyy. <sup>33</sup> Mānitā Jesús hajxy wyiinjiicāacy. Mānitā Jesús hajxy ñāmaayy:

—Tøyhajt miich mDioshuungā.

<sup>34</sup> Mānit hajxy miejch mejyhawiimb maa hānajtý xiøhatiān Genesaret. <sup>35</sup> Coo ja'a Jesús yhøxcajpā ja'a jāya'ayhajxy jimbā, mānitā mādia'agy tiāgøøyy wādijpā coo ja'a Jesús jim tøø miech Genesaret. Mānitā pa'amjāya'ayhajxy may yajmejtsā maa ja'a Jesúsān. <sup>36</sup> Mānitā Jesús hajxy miānuu'xtaacy coo ja'a wyitpa'a hajxy ween ñāhdoonā. Coo hajxy jaduhñ ñāhdoon, mānit hajxy miøcpøjcy.

<sup>2</sup> —Yø'ø mmägu'ughajpähajxy, tii ja'a cuhdujt hajxy coo quia'a cudiuñ nebiä jecyjiäya'ayhajxy xyajmämähmøöyyäm. Ja'a jecyjiäya'ayhajxy, cø'øbujp hajxy hijty coo hajxy hänäjty quiaaya'añ. Jaduhñ hajxy hijty quihdujthaty. Pero yø'ø mmägu'ughajpähajxy, cab hajxy jaduhñ quihdujthaty.

<sup>3</sup> Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Pero mijts, cabä Dios miädia'agy hajxy myajtuunä. Ja'a mhamdsoo cuhdujt hajxy myajtuumby. <sup>4</sup> Ja'a Dios jaduhñ mänaañ coo ja'a ndaj ndeedy hajxy nwiingudsähgøöyyämät. Jaduhñ miänaambä, coo pøñ ja'a tiaj ja'a tieedy haxøøg ñänómät, tsipcøxp jaduhñ yho'oga'añ. <sup>5-6</sup> Pero wiing mijts mmänaambä. Mijts jaduhñ mänaamb coo jaduhñ yhooyä coo ja'a mdaj ja'a mdeedy jaduhñ mnämä'awät: “Cábøchä xädø'øñ nmøødä cooçh mijts nbuhbédat. Tøøchä Dios ngøxy mo'oy mäduhñtiä mijts hijty nmo'owa'añ.” Coo hajxy jaduhñ mmäna'añ, cabä Diosmädia'agy hajxy hänäjty myajtuñ. Ja'a mhamdsoo cuhdujt hajxy hänäjty myajtuumby. <sup>7</sup> Jaduhñ mäwíinäts mijts mniibiäda'agyii nebiä hoyhäna'cän. Pero cab hajxy mhoyhäna'cä. Mijtsçøxpä ja'a Isaiás Diosquexypä jecy miänaañ:

<sup>8</sup> Nä'ä mänaamb hajxy jaduhñ cooc tyijy hajxy xwyiingudsähgø'øy hamuumdu'joot.

<sup>9</sup> Xiøøbä hajxy jaduhñ nä'ä mäna'añ;

cábøch nmädia'agy hajxy xñä'ä panøcxä.

Yhamdsoo wiinmahñdy hajxy yajwiinhixøøby,  
nømä Dios miäna'añ.

<sup>10</sup> Mänitä Jesús jäya'ay may miøyaaxy. Mänit miänaañ:

—Huuc mädoow hajxy, huuc wiinjuø'øw hajxy. <sup>11</sup> Mädyijjaty tægøøby mhaawjooty, cab jaduhñ xyajtägöyyät. Je'eduhñ xyajtägöyyäp mädyijjaty pädsøømb mhaawjooty.

<sup>12</sup> Mänitä Jesús ñämaayyä ja'a miägu'ughajpähajxy:

—Cabä fariseoshajxy yhojiäwø'øy coo jaduhñ tøø mmäna'añ.

<sup>13</sup> Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Mädyijjatyhøch nDeedy tsajpootypä tøø quia'a päda'agy, cab jaduhñ yhooyø'owa'añ.

<sup>14</sup> Weends yø'ø fariseoshajxy yhity. Jaduhñds hajxy wiädity nebiä haagä wiindspän coo hajxy ñibiawoyii. Nämetsc hajxy nøcxy wiocca'ay.

<sup>15</sup> Mänitä Pedro ja'a Jesús ñämaayy:

—Cab højts ndu'jootwiinjuø'øy. Højts capxwíjjäc.

<sup>16</sup> Mänitä Jesús miänaañ:

—Nej, ni mijts tii mga'a wiinjuø'øyñä. <sup>17</sup> Jaduhñds je'e, mädyijjaty tægøøby mhaawjooty, jiiiby jaduhñ yhäda'agy mjoodooty. Mänitä jaduhñ piädsøømdägach. <sup>18</sup> Pero mädyijjaty jaduhñ pädsøømb mhaawjooty, jiiiby jaduhñ choñda'agy mgopcooty. Je'eduhñ xyajtägöyyäp. <sup>19</sup> Haagä jiiibiä haxøøgwiinmahñdy choñda'agy mgopcooty hoñä'ä mädyiibä. Je'eduhñ xøhajp ja'a haxøøgwiinmahñdy, ja'a jäya'ay-yagho'ogyiibä, møødä meeçhiibä, møød coo wiingjäya'ay tio'oxiøjc mmøødtsänáayyät, møød coo mhøñdá'agät, møød coo häna'c haxøøg mnänómät. <sup>20</sup> Je'eds jaduhñ xyajtägöyyäp. Pero coo mgäyät jaguiø'øbujy, cab jaduhñ ñejpiä; cab jaduhñ xyajtägöyyät.

<sup>21</sup> Mänitä Jesús jim choñnä. Mänit ñøcxnä Canaán maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Tiro møødä Sidón. <sup>22</sup> Mänitä Jesús tajjäya'ay tu'ug ñämejtsä. Jim hänäjty chäna'ay Canaán. Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Wiindsøñ, miich ja'a David hijty mhaphajpy mdeedyhajpy. Høøch näxúu'tsac. Tøøch ndo'oxyhuung miaçhii ja'a mõjcu'ü. Hanaxiä jaduhñ chaächtiuníi —nøñ je'e yaaxy.

<sup>23</sup> Cabä Jesús yhadsooyy. Mänitä ñämaayyä ja'a miägu'ughajpähajxy:

—Huuc quejxwiimbitt yø'ø tajjäya'ay. Tsaaçhyäaxäp jaduhñ xpiawädíjtäm.

<sup>24</sup> Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Yáayyøchä Dios tøø xquiexy maa hädaa judiøshajxiän. Cábøch wiingtuum tøø xquiexy.

<sup>25</sup> Mänitä tajjäya'ay ja'a Jesús wyiinjjcädaacy. Mänit ñämaayy:

—Wiindsøñ, tunä mayhajt. Høøch puhbéjtäc.

<sup>26</sup> Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Cab jaduhñ yhooyä coochä huc tsajcaagy nmó'owät mädyii ja'a pigäna'c-hajxy quiayaamby.

Ja'a judíos Jesús yajmäbaat nebiä pigäna'cän. Ja'a ca'a judíoshajxy, je'eduhñ yajmäbaat nebiä hucän. <sup>27</sup>Mänitä tajjäya'ay miänaañ:

—Tøyhajt jaduhñ. Pero quiaaby ja'a huc ja'a tsajcaagyhawaagy coo jim quia'ay maa ja'a wyiindsón ja'a mieexän.

<sup>28</sup>Mänitä Jesús miänaañ:

—Tøyhájthöch miich nmädia'agy xmiäböjca. Weenä mhuung miöcpöcy.

Mänitiä ja'a yhuung jiaanč möcpöjcy.

<sup>29</sup>Mänitä Jesús jim chohnä. Mänit ñöcxnä maa ja'a mejypia'ajän, ja'a xøhjäp Galilea. Mänit hoy piety tunñähgøxp. Mänit yhöxtaacy. <sup>30</sup>Mänitä jäya'ay may miejch maa ja'a Jesúsän, møødä pa'amjäya'ay, møødä cø'ømucyipiä tecymiucyipiä, møødä wiindspä, møødä huumbä. Mänitä Jesús yajmäbaadøoyy. <sup>31</sup>Mänitä jäya'ayhajxy yagjuøoyy coo hajxy jaduhñ yhjy coo ja'a huumbähajxy tøø quiapxø'øgy, coo ja'a cø'ømucyipiähajxy tøø yhooyø'oy, coo ja'a tecymiucyipiähajxy tøø yo'oyø'øgy, coo ja'a wiindspähajxy tøø yhjxø'øgy. Mänit hajxy miänaañ coogä Dios miöjjä jiaančhä.

<sup>32</sup>Mänitä Jesús miöjyaaxy ja'a miägu'ughjäp. Mänit miänaañ:

—Nnäxúu'chpøch yø'øya'ayhajxy. Tägøgxø'øjoch hajxy tøø xpiawädity, y cabä caayyøc hajxy miøødä. Cábøch hajxy nguejxwiimbida'añ jaguiay maa tiöjcan coo hajxy maa tiu'ugädawät.

<sup>33</sup>Mänitä Jesús ja'a miägu'ughjäpähajxy miänaañ:

—Pero maadsä cay hajxy jaduhñ nnä'ä páatämät maa yø'øya'aguiøxphajxiän. Pactu-umäda'ä yaa.

<sup>34</sup>Mänitä Jesús miäyajtøoyy ja'a miägu'ughjäpähajxy:

—Naag tsajcaagy hajxy jii mmøødä.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Juxtujc, chaadsä hacxhuung mejtstägøøg.

<sup>35</sup>Mänitä Jesús miänaañ coo ja'a jäya'ayhajxy yhöxtä'agät naaxwiin. <sup>36</sup>Mänitä tsajcaagy quiooñdsooyy møødä hacxhuung. Mänitä Dios ñämaayy:

—Dioscujú'uyäp.

Mänitä Jesús ja'a miägu'ughjäp ja'a tsajcaagy hajxy yajnäguidøoyy møødä hacxhuung. Mänit hajxy yajwa'xtägajch maa ja'a jäya'ayhaxiän. <sup>37</sup>Mänit hajxy quiaayy cu'uxiä nägøxiä. Mänitä Jesús miägu'ughjäp ja'a tsajcaagyhaguijc hajxy yajpäð'cy juxtujcach.

<sup>38</sup>Nämädaaxmil ja'a ya'adiöjç-hajxy quiaayy. Pagaayy ja'a to'oxiöjç-hajxypä møødä pigäna'c-hajxy. Pero cab jaduhñ yajnajuø'oy nanaagä hajxy hñajty je'ebä. <sup>39</sup>Mänitä Jesús ja'a jäya'ayhajxy quiejxwiimbijty. Mänit tiägøoyy barcojooty. Mänit ñöcxy Magadánnaaxooty.

## 16

<sup>1</sup>Mänitä Jesús ñämejtsä ja'a fariseoshajxy näje'e møødä saduceoshajxy. Mänitä Jesús ñämaayy coo hijxtahñd ween yajcälhxø'øgy jim tsajpootyp. Paady hajxy jaduhñ miänaañ coo ja'a Jesús hajxy hñajty jia wi'li jiojcapxø'øwa'añ. <sup>2</sup>Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Coo hñajty chuujø'oy, mänit hajxy naxy mmäna'añ: “Wa'ads ja'a tsajt; wa'ads jaboom yhida'añ.” <sup>3</sup>Y coo hñajty jiojø'oy, mänit hajxy naxy mmäna'añ: “Tøø wyiimböcy; tu'uwaamb.” Mnajuøby hajxy jaduhñ nebiä tsajt yhida'añ, pero cabä hijxtahñd hajxy mwiiñjuø'oy ja'ačh chaa nyajcäxø'piä. Ja'a jäya'ayhajxy jäda'ahatypä, haxøøg hajxy jiäya'ayhajnä; cabä Dios hajxy chocy. <sup>4</sup>Hijxtahñd hajxy jaduhñ yujwaamby, pero cab hajxy mio'owa'añii. Jagooyy hajxy jaduhñ yaghixa'añii nebiä Jonás jecy jiajty yhabejtiän.

Mänitä Jesús jim jiäwaach. Mänit jim tiu'uböjcy.

<sup>5</sup>Mänitä Jesús hajxy miejñajxy. Pero jiahdiägooyy ja'a quiaayyøc hajxy, ja'a Jesús miägu'ughjäpähajxy. <sup>6</sup>Mänitä Jesús miänaañ:

—Huuc mädown hajxy. Cabä fariseos chajcaagychooyhajxy yhooyä, ni ja'a saduceos chajcaagychooyhajxy quia'a hoyyä.

<sup>7</sup> Mänitä miägu'ughajpähajxy tiägøøyy mädiaacpä:

—Paady jaduhñ miäna'añ, coo ja'a caayyøøc hajxy nga'a jahmiejtsäm.

<sup>8</sup> Najuøøby ja'a Jesús hänajty nebiaty hajxy hänajty miädia'agy. Mänit miänaañ:

—Tii hajxy jaduhñ coo mwi'i miädia'agy coo ja'a caayyøøc hajxy mga'a møødä. Cábøchä nmädia'agy hajxy jaduhñ xñä'ägädä mäböjca. <sup>9</sup> Cahnøch nmädia'agy hajxy xwyiinjuøøyyä. Cab hajxy jaduhñ mjahmiejtsnä nébiøch ja'a mägooxpä tsajcaagy nyajnäwa'xøøyyän ja'a nämägooxmilpä jäya'ay, y coo hajxy maguiach myajpädø'cy.

<sup>10</sup> Ni jaduhñ hajxy mga'a jahmiejtsnä nébiøch ja'a juxtujpä tsajcaagy nyajnäwa'xøøyyän ja'a nämädaaxmilpä jäya'ay, y coo hajxy maguiach myajpädø'cumbä. <sup>11</sup> Cooch jaduhñ nmänaañ coo ja'a fariseos chajcaagychooyhajxy quia'a hoyyä, coo ja'a saduceos chajcaagychooyhajxy quia'a hoyyä, cábøch tsajcaagychooy hänajty ndehmñ nänøømy. Pero caj mijts mwiinjuøøyy.

<sup>12</sup> Mänit hajxy wyiinjuøøñä tii Jesús hänajty miädiaacypy. Ca'a chajcaagychooyä hänajty tiehñ miädiaacypy, ja'a hajxy yajtsajcaagyquiojpiä. Jaduhñ hänajty miädia'agy cooc ja'a fariseos miädia'agyhajxy quia'a hoyyä, cooc ja'a saduceos miädia'agyhajxy quia'a hoyyä.

<sup>13</sup> Mänitä Jesús hajxy jim miejch maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Cesarea de Filipino. Mänitä Jesús miäyajtøøyy ja'a miägu'ughajpähajxy:

—Waambátyhøch ja'a cu'ughajxy xñänømy põñhøch høøch ja'a Diosquexypä.

<sup>14</sup> Mänit hajxy yhadsooy:

—Näje'e ja'a cu'ughajxy miäna'añ cooc miich mJuan mäyajnäbejpä; näje'e hajxy miänaambä cooc miich mhElíasä; näje'e hajxy miänaambä cooc miich mJeremiasä, ja'a Diosmädia'agy jecy jajwá'xäbä; näje'e hajxy miänaambä cooc miich mDiosquexiä.

<sup>15</sup> Mänitä Jesús miänaañ:

—Mijtsäts, wáambøch mijts xñänømbä.

<sup>16</sup> Mänitä Simón Pedro miänaañ:

—Miiçh je'e ja'a Cristo. Miiçh ja'a Dios tøø xquiexy, ja'a jim tsajpootypä. MDioshuung miiçh.

<sup>17</sup> Mänitä Jesús yhadsooy:

—Miiçh Simón, Jonás miiçh xyhuunghajp. Caj miiçh põñ tøø xyhawaanä cooçh nDioshuungä. Ja'a nDéedyhøch tøø xyhawaanä, ja'a jim tsajpootypä. Paady miiçh hoyhajt weenhajt mbaada'añ. <sup>18</sup> Miiçh jaduhñ nnämaaby coo miiçh mxøhata'añ Pedro; je'edu'luñ nänøømy "tsaa." Miiçhcøxpøch ja'a jäya'ay ja'a nmädia'agy hajxy may xmiäbøgaanä. Hoy hajxy cu jia ho'og, cab hajxy jaduhñ quihdägoyya'añ. Cøjxta'axiøø hajxy jim yhida'añ tsajpootyp. <sup>19</sup> Nmo'owáambiøch miiçh cuhdujt cooçh miiçh nmädia'agy xyajwá'xät nébiøch ja'a jäya'ay ja'a nmädia'agy hajxy jaduhñ xmiäböjcat. Dios jaduhñ xñajtsapxø'owáanäp nebiaty ja'a jäya'ayhajxy mhané'emät coo hajxy jaduhñ ween quidiuñ, coo ja'a yhaxøøgwiinmahñdy hajxy ñajtsxixø'owät.

<sup>20</sup> Mänitä Jesús ja'a miägu'ughajpä yhanehmy coo hajxy ween quia'a mädia'agy coo je'e Cristo.

<sup>21</sup> Mänitxøø ja'a Jesús tiägøøyy hawáanäbä ja'a miägu'ughajpähajxy cooc hänajty jim ñøcxa'añ Jerusalén, cooc hänajty jim yajtsaaçhpøga'añijäm ja'a martuumädøjc møødä teedywiindsøn'hajxy møødä ley-yajnähiøøbiädøjc. Mänit miänaambä cooc hänajty yagho'oga'añii, pero cumáaxcäc hänajty jiuypio'oga'añ.

<sup>22</sup> Mänitä Pedro ja'a Jesús yajwooduuty. Mänitä Jesús wyiingugapxøøyyä:

—Wiindsøn, cab jaduhñ yhooyä miäbaadä coo jaduhñ mjädät mhabetät.

<sup>23</sup> Mänitä Jesús wia'wiimbijty. Mänitä Pedro yhojjä:

—Jua'ads jim, mõjcu'ü. Naxyhøch miiçh xjiøcapxø'øy. Jaduhñ miiçh mwiinmahñdy nebiä jäya'ayhajxy wyiinmahñdyhatiän. Caj miiçh mwiinmahñdy tiuhñä nebiä Dios wyiinmahñdiän.

<sup>24</sup> Mänitä Jesús nämaayy ja'a miägu'ughajpä:

—Pønñhøch nmädia'agy jaduhñ xpiadu'ubøgáanäp, weenä yhamdsoo cuhdujt ñajtsxixø'øy; ween jaduhñ chaachpøjpät nébiøch ndsaachpøga'añän; weençh nmädia'agy xjiøjtägøøyyä. <sup>25</sup> Pønñ yhamdsoo wiinmahñdy ja wi'i yaghidaamb, cuhdägoyyaamb je'e.

Pero coo pøn jaduhñ yho'ogät ja'a hөөчхөxpä, nä'ägä hodium je'e nөcxy miäh-mө'owa'añ. <sup>26</sup> Coo pøn jaduhñ quiuhdägóyyät, hoy jaduhñ yaa төө jia mäyөөhaty hädaa yaabä naaxwiin, caj tii piaada'añ. Cabä jiuğyhajt jaduhñ piaadaañnä, homiäduhñitiä xäde'öñ cu jia yec.

<sup>27-28</sup> Cädaactägatsáambөch yaa, hөөчh ja'a Diosquexypä. Ja'a Diosmóonsөch nmөөd-cäda'agaamby, ja'a hajxy jim tsajpootypä. Mөөdhөch nDeedy quiuhdujt jaduhñ ngä-daactägatsa'añ. Mänitөch ja'a jugyhajt hänäjty njaac mo'owa'añ pөnjaty hänäjty hoy төө wiädity. Pero pөnjaty hänäjty hoy төө quia'a wädity, je'eds hajxy hänäjty yajcumä-dowaañp. Mänitөch ndägө'owa'añ hanehmbä. Tөyhajt mijts nnäma'ay, coöch hänäjty ngädaactägatsa'añ, mänitөch hajxy näjé'eyyam xyhixa'añ, ja'a hajxy yaa tänaabiä. Cajnä hajxy hänäjty yho'ogyñä.

## 17

<sup>1</sup> Cudädujxөө ja'a Jesús ja'a Pedro wioonөcxy tunñähgөxp mөөdä Jacobo mөөdä Jacobo yhuch Juan. Nämädaaxc hajxy jaduhñ nөcxy mөөdä Jesús. <sup>2</sup> Mänitä Jesús wiing jiajty maa ja'a Pedro wyiinduumhaxiän. Jaduhñdsä wyiin jiojp cөjx jiaty nebiä haambän. Mänitä wyit hobioob jiajty. <sup>3</sup> Mänitä Moiséshajxy ñäguехтө'өxy mөөdä Elías. Mänitä Jesús hajxy tiägөөyy mөөdmädiaacpä. Coo hajxy yhiixä, <sup>4</sup> mänitä Pedro ja'a Jesús ñämaayy:

—Wiindsön, hoyөөyy jaduhñ coo höjts yaa төө nbéjtäm. Pө chojpiä mjoot jaduhñ, ween höjts төjquemyhuung tägөөг nhuuc hädiuñ ja'a mijtsөxpä cөjtu'ug; tu'ug miich mje'e, tu'ug ja'a Moisés jie'e, tu'ug ja'a Elías jie'e.

<sup>5</sup> Mädiaaccujc ja'a Pedrohajxy ñähgädaacpejtä ja'a näma'a. Hajajp ja'a näma'a hänäjty. Mänit hajxy miädooyy quiapxy näma'ajooty:

—Hөөчh nHuung hädaa; njaanч tehñ chójpiөch. Xyagjootcugöbïөch. Huuc mä-doowä ja'a miädia'agy hajxy.

<sup>6</sup> Coo ja'a Pedrohajxy jaduhñ miädooyy, mänit hajxy miägutscädaacy naaxwiin. <sup>7</sup> Mänit hajxy ñähdoonä ja'a Jesús. Mänit hajxy ñämaayyä:

—Pädө'өг hajxy; ca'a hajxy mdsähgө'өy.

<sup>8</sup> Mänit hajxy piädө'cy. Mänit hajxy yhiixwädijty. Cab hajxy pøn yhiixy; jagooyyä ja'a Jesús hajxy nidiuhñ yhiixy.

<sup>9</sup> Mänit hajxy miänajcy tunñähgөxp. Mänitä Jesús ja'a Pedro ñämaayy:

—Cab hajxy pøn mhawaanät nebiaty hajxy jim төө mhixy tunñähgөxp, höxtä cöonөch hänäjty төө njujypiөjtägach, hөөчh ja'a Diosquexypä.

<sup>10</sup> Mänitä Jesús hajxy miäyajtөөyy:

—Yө'ө ley-yajñähixөbïädөjc, tii hajxy coo miäna'añ cooc ja'a Elías miejtsө'öga'añ.

<sup>11</sup> Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tөyhajt jaduhñ coo ja'a Elías hijty miejtsө'öga'añ. Mänit hijty cөxiä wiinä yaghoyө'owa'añ. <sup>12</sup> Pero mijts jaduhñ nnämaaby coo ja'a Elías төө jia hoy; pero caj yhөxcajpä. Jaduhñ tiuunä nebiä jäya'ay jioothajxy chojquiän. Jaduhñч hajxy xhaachtuinaambä, hөөчh ja'a Diosquexypä.

<sup>13</sup> Mänitä Pedrohajxy wyiinjuөөñä coo ja'a Jesús ja'a Juan mäyajnäbejpä hänäjty miädi-a'agy.

<sup>14</sup> Mänitä Jesús hajxy miejch maa ja'a jäya'ayhajxy miayyän. Mänitä tu'jäya'ay ja'a Jesús wyiinjiicädaacy. Mänitä Jesús ñämaayyä:

<sup>15</sup> —Wiindsön, hөөчh nhuung näxú'utsäc. Mayhooc jaduhñ төө quiädäy pojmoөd. Hanaxiä jaduhñ chaaçhpөcy. Naxy jioөngädawө'өy; naxy ñöögädawө'өy. <sup>16</sup> Yaaçh төө nja yajmech maa miich mmägu'ughajpädөjcän, pero cab hajxy hijty yajñähwa'adsa'añ.

<sup>17</sup> Mänitä Jesús miänaañ:

—Caj mijts mnä'ägä mäbөcy. Cäbөch nmee'xtugaannä coöch mijts njaac mөөdhídät. Mämín ja'a pigäna'c yaa.

<sup>18</sup> Mänitä Jesús ja'a möjcu'u yhojy. Mänitiä ja'a pigäna'c ñähwaach.

<sup>19</sup> Mänitä Jesús hawiing ñämaayyä ja'a miägu'ughajpädөjc.

—Tii höjts ja'a möjcu'u hijty coo nga'a yajpädsөm'a'añ.

<sup>20</sup> Mänitá Jesús yhadsooy:

—Caj mijts hijty mnä'ägädä máböcy. Tøyhajt mijts nnäma'ay, coo hajxy jaduhñ mmäbögät howieeñtiä, mänit hajxy hotyijä mjádät. Høxtáhmäts yø'ø tun, coo yø'ø tun hajxy mnäma'awät: “Jua'ads jim, nøcx wiingtuum”; mänitáts yø'ø tun jiaančh jäwá'adsät. Hotyijä hajxy jaduhñ mjádät coo hajxy tøyhajt mmäbögät. <sup>21</sup> Mänitá mójcu'u hajxy myajpádsómät coo ja'a Dios hajxy mba'já'axät, coo hajxy mhamajtsc-hádät.

<sup>22</sup> Jimä Jesús hajxy hánajty wiädity Galileanaaxooty. Mänitá Jesús miänaañ:

—Xyajcø'ødägø'øwáamböch ja'a cu'ughajxy, høøch ja'a Diosquexypä. <sup>23</sup> Mänitøch hajxy xyagho'oga'añ. Pero cudägøøgxøøch njujypijøjtägatsa'añ.

Mänitá miägu'ughajpádøjc-hajxy jiootmadiägøøyy.

<sup>24</sup> Mänitá Jesús hajxy miejch Capernaum. Mänitá Pedro miäyajtøøwä ja'a yajnáhuudiu-utpádøjc:

—Nej, cabä mwiindsøn hajxy ñähjuudiu'udy maa ja'a tsajtøjcänä.

<sup>25</sup> Mänitá Pedro yhadsooy:

—Ñähjuudiuutyp pues.

Mänitá Pedro tiøjtägøøyy maa ja'a Jesús hánajty yhäna'ayän. Mänitá Jesús ja'a Pedro ñämaayy:

—Simón, nej miičh mmäna'añ, ja'a gobiernähajxy, pøn hajxy yajnáhuudiuutyp, yhamdsoo cu'ug, tøgä wiingjäya'ay.

<sup>26</sup> Mänitá Pedro yhadsooy:

—Wiingjäya'ay hajxy yajnáhuudiuutyp.

Mänitá Jesús miänaañ:

—Entonces, cabä yhamdsoo cu'ug hajxy yajnáhuudiu'udy. <sup>27</sup> Pero cáböch pøn nyagjootma'ada'añ. Nøcx mejypia'a. Jiibiä xuhñdy mnøwobø'øwät. Coo hacx mxúyät, mänit myajpádsómät. Jiibiä xäd'øñ mbaada'añ hacxhaawjooty. Mäðyhadamb jaduhñ coo nämetsc nyajniñähjuudiuutämät. Mänitáts nøcx mnähjuudiu'udy.

## 18

<sup>1</sup> Mänitá Jesús miägu'ughajpádøjc-hajxy miejch maa ja'a Jesús wyiinduumän. Mänitá Jesús miäyajtøøwä:

—Pønjaty ja'a mõjtuung mõd maa ja'a Dios yhane'emiän.

<sup>2</sup> Mänitá Jesús ja'a pigäna'c tu'ug miøjyaaxy. Mänitá pigäna'c cujc piädaacä. <sup>3-4</sup> Mänitá Jesús miänaañ:

—Ja'a pigäna'c-hajxy, cabä mõjtuung hajxy ñiyhøxtáayyäxä. Pøn ja'a mõjtuung yaa niyhøxtáayyäxäp hädaa yaabä naaxwiin, cab jim tiägø'øwa'añ maa ja'a Dios wyiinduumän. Pero pøn ja'a mõjtuung jaduhñ ca'a høxtaaby, nebiä hädaa pigäna'c jaduhñ quia'a høxta'ayän, je'eds ja'a mõjtuung jaduhñ jim paadaamb maa ja'a Dios yhane'emiän. Tøyhajt jaduhñ. <sup>5</sup> Pøn jaduhñ mägu'ugpøgäp hädaa pigäna'c jaduhñbä maa ja'a høøhcøxpän, jaduhñ mäwínhøch høøch xmiägu'ughaty.

<sup>6</sup> Hädaa pigänäl'c-høch nmädia'agy hajxy xmiäböjcäbä, coo hajxy pønjaty jøjcaxpø'øwøøjät, maas hoy hit jaduhñ coo ja'a mäjøjcaxpøøbiä paan yajyo'xodsø'øwøøjät y coo miejjiäwipø'øwøøjät hagomduum. <sup>7</sup> Hanaxiä hajxy yaa chaachpøcy ja'a hajxy hädaa yaabä naaxwiin tsänaabiä. Paady hajxy chaachpøcy coo ja'a jøjcaxpøøbiä hajxy piaady. Pero Dios jaduhñ yajcumädowaamb ja'a mäjøjcaxpøøbiä.

<sup>8-9</sup> Coo tii hoyhadsojnä mhíxät, cab jim mmøjhée'pnät ni mga'a nähdonät. Jaduhñ mnibiäda'agøøjät nebiä wiindspän, nebiä cø'øducpän. Pø caj, jim haxøøgtuum mga'awa'añ.

<sup>10</sup> Ca'a yø'ø pigäna'c hajxy mxøøghaty. Cueendähjätp hajxy jaduhñ. Ja'a Diosmoon-sähajxy ja'a Dioswiinduumbä, je'edsä pigäna'c hajxy cueendähajp. <sup>11</sup> Høøch mõjhajp. Yaäch tøø ngäda'agy hädaa yaabä naaxwiin nébøch ja'a jäya'ayhajxy nyajnáhwá'adsät coo hajxy hijty quiuhdägoyya'añ.

<sup>12</sup> Tsøc mädiäacäm. Jii tu'jäya'ay meeg mägo'x miøødä. Coo tu'ug tiägøyyät, mänit nøcxy yhøxta'ay. Jimä meeghajxy miähmø'øy tunhøjx, ja'a hajxy tøø quia'a tågøyyäbä.



<sup>13</sup> Y coo piáadät, mänit xioonda'aga'añ nägø'ø nädecypiä. Tøyhajt jaduñ. <sup>14</sup> Jaduñ mäwínäts je'e neby højts nDeedyhájtäm ja'a jim tsajpootypä; cabä jioot chocy coo ni mädyi pigána'c quia'a cuhdägöyyät.

<sup>15</sup> Coo ja'a mmäjøøn coo ja'a mmädøjc jaduñ xmiägädiéeyät, mänit hamee'ch mmägäp mhané'emät. Coo jaduñ xmiäbøjcät, mänit jaduñ yhojó'owät. <sup>16</sup> Pero coo jaduñ quia'a mäbøjcät, mänitä jäya'ay mmøjyá'axät mejstägøøg neby hajxy jaduñ tiestigohádät waambaty hajxy hánajty mmädiá'agy. <sup>17</sup> Y coo ni jaduñ quia'a mäbøgät, mänitäts ja'a hermanodøjc mhawáanät. Y coo ni jaduñ quia'a mäbøgät, mänit hajxy mbuhwá'adsät.

<sup>18</sup> Tøyhajt mijts nnäma'ay coo ja'a Diosmädiá'agy hajxy yaa myajwá'xät hädaa yaabä naaxwiin nebiä jäya'ayhajxy jaduñ hoy yhidät. Dios hajxy jaduñ xyhané'emäp nebiaty hajxy mmädiá'agät.

<sup>19</sup> Jaduñ mijts nnämaabiä, coo hajxy nämetsc mnøcxät tu'ugmädiá'agy hädaa yaabä naaxwiin, y cooñ nDeedy hajxy homiädyiibä xmiäyujwáanät ja'a jim tsajpootypä, mänit jaduñ xmió'owät. <sup>20</sup> Coo hajxy nämetsc nädägøøg tiu'ugmúgät maa ja'a høøhcøxpän, jímhøch jaduñ nhidaambä cujc.

<sup>21</sup> Mänitä Pedro ja'a Jesús nāmaayy:

—Wiindsøn, cooñ mmäjøøn cooñ mmädøjc jaduñ xmiägädiéeyät, naaghøoc-høch jaduñ mmämée'xät. Nej, mädöyyä jaduñ cooñ juxtuyc-hooc mmämée'xädä.

<sup>22</sup> Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Cab jaduñ miädöyyä. Cunaaghøoc hánajty xmiägädiéey, mänit mmämée'xät.

<sup>23</sup> Neby hajxy hoy mwiinjwø'owät nebiä Dios yhane'emiän. Tøc yajmábatäm nebiä rey tu'ugän. Mänitä rey wyiinmahñdyhajty coo ja'a mioonsähajxy ñuu'xycápxät. <sup>24</sup> Naamnä hánajty ñuu'xycapxtsooñ coo ja'a mioonsä tu'ug miejch. Mamiyllón hánajty miänuu'xyhadyii. <sup>25</sup> Pero cabä mioonsä xädø'øn hánajty miøødä neby jaduñ yajnähwá'adsät. Mänitä rey miánaañ coo ween tiogøøjtät møødä yhuung møødä tio'oxy, møødä chømy møødä tiajy, cøxiä nebiä ñuu'xy jaduñ nähwá'adsät. <sup>26</sup> Mänitä rey wyiinjjicadaacä ja'a mióonsäm. Mänit miänuu'xtaacä: “Wiindsøn, mee'x. Cøxáambøch nyega'añ.”

<sup>27</sup> Mänitä wyiindsøn hojioot nā'ä møødhajty. Mänit miánaañ coo tøø nähwá'äch, coo ween yhawa'adspädsømy. <sup>28</sup> Coo ja'a moonsä jim chohñ, mänitä miämoonsä tu'ug piaty. Mejtsmil tægøøgmil hánajty miänuu'xyhadyii. Mänitä miämoonsä yo'mämäd-søoyy. Mänit miánaañ: “Høøch móoyyác mädúhñtiøch miiich xmiänuu'xyhaty.” <sup>29</sup> Mänit wyiinjjicadaacä. Mänit miänuu'xtaacä: “Mee'x, cøxáambøch nyega'añ.” <sup>30</sup> Pero cabä craa hojioot nā'ä møødhajty. Mänitä mähdiøjc yajtsuumä. Jiiby jaduñ yhida'añ pujxtøgooty høxtä coonä quioxy yégät. <sup>31</sup> Coo ja'a moonsädøjc-hajxy yhiixy, ja'a hajxy hánajty jaac jimä, mänit hajxy jiootmabiøjcy. Mänitä wyiindsøn hajxy hoy yhawaanä nebiaty hánajty tøø jiaty tøø yhabety. <sup>32</sup> Mänitä rey ja'a mioonsä miøjyaaxy, ja'a hánajty tøø nähwá'ächhäbä. Mänit miánaañ: “Haxøøghána'c miiich. Tøøch miiich cøxiä nyajnähwa'äch mädúhñtiøch miiich hijty xmiänuu'xyhaty. Páadyhøch miiich tøø nyajnähwa'äch, cooñ miiich tøø xmiänuu'xta'agy. <sup>33</sup> Jaduñ miiich mmämoonsä cu mnäxuu'ch nébiøch miiich tøø nnäxuučhän.” <sup>34</sup> Hoyhoy ja'a rey jaduñ yhawa'andaacy. Mänit miánaañ coo ja'a mioonsä quiumädöwät høxtä coonä hánajty tøø yajnähwa'äch mäduhñtiä hánajty miänuu'xyhadyii. <sup>35</sup> Jaduhñch nDeedy mijts xyajcumädowaambä, ja'a jim tsajpootypä, coo ja'a mmäjøøn coo ja'a mmädøjc hajxy mga'a mämée'xät hamuumdu'joot.

Mänitä Jesús jaduñ miädiacmaayy.

## 19

<sup>1</sup> Mänitä Jesús jim chohñ Galilea. Mänit jim ñøcxy Judeanaaxooty. Jímäts je'e Jordánmøjnøøhawiiimb maa ja'a xøø piädsømiän. <sup>2</sup> Mänitä jäya'ayhajxy may piadu'ubøjcy. Mänit hajxy yajmøcpøjcä ja'a Jesúsäm.

<sup>3</sup> Mänitä Jesús nāmejtsä ja'a fariseoshajxy näje'ebä. Mänitä Jesús hajxy miäyajtøoyy:

—Nej, hoy jaduñ coo jäya'ay ja'a tio'oxiøjc nā'ä nägoobä yhøxmädsädä.

Paady hajxy jaduhñ miänaañ, jia jøjcapxø'øwaan ja'a Jesús hajxy jaduhñ. <sup>4</sup> Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Nej, cajnä ja'a Diosmädia'agy hajxy mgapxyñä. Jiiby jaduhñ myiñ coo ja'a Dios jäya'ay jecy quiunuu'xy ya'adio'oxy. <sup>5</sup> Paadiä ya'adiøjc ja'a tiaj ja'a tieedy hajxy ñähgueecnä, coo ja'a to'oxiøjc hajxy wyiingpøjñä. Nämetsc hajxy jaduhñ ñimiøødtsäna'awáañänä. <sup>6</sup> Jaduhñ hajxy yhidaañnä nebiä tu'que'expän. Cab jaduhñ yhooyä coo hajxy myajniyhøxmadsoøjät pøjaty ja'a Dios jaduhñ tøø quiunuu'xy coo hajxy ñimiøødtsäna'awøøjät —nømä Jesús miänaañ.

<sup>7</sup> Mänitä Jesús hajxy miäyajtøøgumbä:

—Tii ja'a Moisés jaduhñ coo miänaañ coo ja'a to'oxiøjc yhøxmadsoøjät cuhdujthaam.

<sup>8</sup> Mänitä Jesús miänaañ:

—Coo ja'a mgopc-hajxy jaduhñ wyi'i xiexä, paadiä Moisés hajxy jaduhñ xquiuhdujt-mooyy coo ja'a mdo'oxiøjc hajxy mhøxmádsät. Pero cabä Dios jaduhñ quiunuu'xy. <sup>9</sup> Cab jaduhñ yhooyä coo wiingto'oxiøjc mwiingpøjtägätsät, pø nä'ä nägoobä ja'a mdo'oxiøjc hánajty tøø mhøxmach. Ni jaduhñ quia'a hoyyä coo høxmachtio'oxiøjc mwiingpøgät.

<sup>10</sup> Mänitä Jesús ñämaayyä ja'a miägu'ughajpähajxy:

—Maas hoyyáda'a jaduhñ coo mga'a nä'ägädä pøgät.

<sup>11</sup> Mänitä Jesús miänaañ:

—Cab hajxy nägøxiä wyiinjuø'øwa'añ hädaaduhmbä. Jayooyyä hajxy jaduhñ wyiinjuø'øwa'añ pøjaty ja'a Dios jaduhñ tøø yajwiinjuø'øy. <sup>12</sup> Naje'e ja'a ya'adiøjc-hajxy ma'ad myiñguia'ay; paady hajxy quia'a ñibiøgyii. Naje'e hajxy yajtsucy. Coo ja'a Dios hajxy wyiingudsähgø'øwa'añ, paady hajxy naje'e quia'a nibiøgyii. Pøñ jaduhñ mee'xtugaamb, ween miee'xtucy.

<sup>13</sup> Mänitä pigäna'c-hajxy naje'e wiomejtsä maa ja'a Jesús wyiinduumän nebiä Jesús ja'a hoyhajt jaduhñ mió'owät. Pero cabä Jesús ja'a miägu'ughajpähajxy jaduhñ yhojiäwøoyy. Mänit hajxy yhojjä, ja'a pigäna'c hajxy hánajty tøø wiomechéhäbä. <sup>14</sup> Mänitä Jesús miänaañ:

—Caj, wéenhøch ja'a pigäna'c-hajxy xñämech. Ca'a hajxy mhøjy. Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy jaduhñ mmäbøgät nebiä pigäna'c-hajxy miäbøquiän, mänitä Dios hajxy jaduhñ xyhuunghádät.

<sup>15</sup> Coo ja'a Jesús ja'a pigäna'c-hajxy hánajty tøø mio'oy ja'a hoyhajt, mänit jim chohñ.

<sup>16</sup> Mänitä Jesús jäya'ay tu'ug nämejtsä. Mänit miäyajtøøwä:

—Wiindsøñ, tii hóybøch ndúnäp nébiøch njugyhádät cøjxta'axiøø nebiä Dios jiugyhätian.

<sup>17</sup> Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tiih ja'a hoybä coo xmiäyajtøy. Caj pøñ jaduhñ yhooyä; jagooyyä Dios jaduhñ yhooyä. Pø chojpy ja'a mjoot jaduhñ coo mjugyhádät cøjxta'axiøø nebiä Dios jiugyhätian, mgudiúnäp ja'a Diosmädia'agy jaduhñ.

<sup>18</sup> Mänitä craa miänaañ:

—Mädyiibä.

Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Caj mjäya'ay-yaghó'ogät; caj mméedsät; caj pøñ mnähøønó'øwät;

<sup>19</sup> mwiingudsähgø'øwäp ja'a mdaj ja'a mdeedy; mmøødnijootpaadøøjöp ja'a mmäjøøn ja'a mmädøjc hamuumdu'joot.

<sup>20</sup> Mänitä craa miänaañ:

—Tøøch jaduhñ ngøxy cudiuñ. Múutsnøch hánajty coøch jaduhñ ngudiuundsohñ. Tijátyhøch jaduhñ nga'a cudiuumyñä.

<sup>21</sup> Mänitä Jesús miänaañ:

—Pø mjaançh cudiunaamby hoy yajxón, nøcx yø'ø mje'e cøxy toog. Mänitä häy-oobdøjc mnä'ä mó'owät cøxiä. Jaduhñ jim mdägø'øwät tsajpootyp. Mänitøch jaduhñ xpiadu'ubøgät.

<sup>22</sup> Coo ja'a craa jaduhñ miädooyy, mänit jaduhñ jiootmädiägøøyy. Hix, mäyøø ja'a craa hánajty. Mänit wyiimbijnä.

<sup>23</sup> Mänitä Jesús ñämaayy ja'a miägu'ughajpähajxy:

—Nä'ägä tøyhajt mijts nnäma'ay, tsip jaduḥḥ coo mäyøøhänä'c jim ñöcxät tsajpootyp.  
<sup>24</sup>Tøyhajt jaduḥḥ, cab jaduḥḥ jiaty tsipä coo ja'a camello ñáxät xuhñdyjutjooty. Maas tsip coo mäyøøhänä'c jim ñöcxät tsajpootyp.

<sup>25</sup>Coo hajxy jaduḥḥ miädooyy, mänit hajxy yagjuøøyy. Mänit hajxy ñimiäyajtøwä:  
 —Pøñds jaduḥḥ nähwä'adsäp.

<sup>26</sup>Mänit hajxy wyiinhee'ppejtä ja'a Jesúsäm. Mänitä Jesús miänaañ:

—Cabä jäya'ayhajxy jaduḥḥ ñä'ä jájpät; pero hotyijä ja'a Dios jaduḥḥ jiaty.

<sup>27</sup>Mänitä Pedro miänaañ:

—Wiindsón, tøø højts cøxiä nnähgue'egy nhøxyo'oy. Tøø højts miich nbadu'ubøjnä. Tii højts jaduḥḥ nbaadaamby.

<sup>28</sup>Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Nä'ägä tøyhajt mijts nnäma'ay, coo ja'a xøøwiimbä naaxwiimbä cøxiä jieemdagätsät, mänitøch jim nøcxy nhøxta'aga'añ maa ja'a Dios wyiinduuman, høøch ja'a Diosquexypä. Jímhøch nhane'ema'añ. Y mijts, jim hajxy jaduḥḥ nøcxy mhøxta'agaambä pøñjátyhøch yaa tøø xpiawädity. Cødu'ug häñaabiejt hajxy jim mbaada'añ, majmetspä. Jim mijts ja'a judfoshajxy mhane'ema'añ, ja'a majmetsc-hagajtpä. <sup>29</sup>Pøñjaty ja'a tiøjc jaduḥḥ tøø nähgue'egy ja'a høøchcøxpä, o ja'a piuhya'ay ja'a piuhdo'oxy, o ja'a tiaj ja'a tieedy, o ja'a yhuung ja'a tio'oxy, o ja'a ñaax, majiäduhñtiä piaattägatsa'añ, y cøjxta'axiøø jiyughada'añ nebiä Dios jiyughatian. <sup>30</sup>Ja'a hajxy møjtuungmøødpä jäda'ahaty, nämay ja'a tiuung hajxy yajtägoyya'añ; y ja'a møjtuung hajxy jäda'ahaty ca'a møødpä, nämay hajxy miøjtuungpaada'añ.

## 20

<sup>1</sup>Maa ja'a Dios yhane'emiän, tsøc yajmäbaatäm nebiä cudsaatpcamän tu'ug. Jopy jaduḥḥ tiu'ubøjcy moonsähøxtaabiä, pøñ jaduḥḥ miøødtünäp ja'a chaatpcamjooty. <sup>2</sup>Coo piaaty, mänit hajxy quiojyquiapxtiuuñ coo ja'a xiøøhajxy jiyuáanäxä mägooxmiljaty. Mänit hajxy quiejä tuumbä maa ja'a tsaatpcamän. <sup>3</sup>Møjpetyxiøø ja'a cudsaatpcamän tiu'ubøjcumbä moonsähøxtaabiä. Mänitä jäya'ay jim yhihxy maa halaplaazän. Nämetsc nädagøøghajxy hänäjty jim tiäna'ay. Cabä tuung hajxy hänäjty miøødä. <sup>4</sup>Mänit hajxy ñämaayyä: “Jam hajxy cudún maaçh ndsaatpcamän. Nä'ä mädooyyajuøøbyhöch jaduḥḥ njuya'añ.” Mänit hajxy nøcxy cuduumbä. <sup>5</sup>Mänitä cudsaatpcamän yhoøguiumbä moonsähøxtaabiä cuyxiøøho'ogy. Mänit yhoøguiumbä mänacyxiøø. <sup>6</sup>Møjmänacyxiøø tiu'ubøjcumbä. Jimä jäya'ay yhihxy halaplaaz. Cabä tuung hajxy hänäjty miøødä. Mänit hajxy ñämaayyä: “Tii mijts coo myaajä. Tii hajxy yaa coo mwi'i xiunaxy.” <sup>7</sup>Mänit hajxy miänaañ: “Cab højts pøñ waamb tøø xñäma'ay.” Mänit hajxy ñämaayyä: “Jam hajxy cudún maaçh nnaaxootiän. Nä'ä mädooyyajuøøbyhöch jaduḥḥ njuya'añ.” <sup>8</sup>Coo chuujøøyy, mänitä cudsaatpcamän ja'a moonsäwiindsón møjhajpä ñämaayy: “Mmøjyá'axäp yø'ø moonsähajxy. Mänit hajxy mmäjüyät. Pøñjaty høxhaam tøø jiaac tægø'oy cuduumbä, je'eds hajxy jawyiin mmäjüuçhóonäp. Y pøñjaty jawyiin tægøøyy cuduumbä, je'eds hajxy høxhaam mmäjüyäp.” <sup>9</sup>Mänit hajxy yajmäjuuyy. Jawyiin hajxy yajmäjuuyy ja'a hajxy hänäjty tøø tiägø'øyäbä mänacyxiøø. Pedyii hajxy jaduḥḥ miooyyä mägooxmiljaty. <sup>10</sup>Ja'a hajxy hänäjty tøø tiägø'øyäbä jayøjp, jaduḥḥ hajxy hänäjty tiajy miay coo hajxy maas majiaty mio'owa'añii. Pero jaduḥḥ hajxy miøoyyäbä mägooxmiljaty. <sup>11</sup>Coo hajxy jaduḥḥ yajmäjuuyy tu'cuhdujtä, paadiä cudsaatpcamän hajxy miäjootma'ty. <sup>12</sup>Mänit hajxy miänaañ: “Yø'ø häna'c-hajxy høxhaam tøø jiaac tehñ tiägø'øyäbä, tu'hóráyyä hajxy jaduḥḥ ñä'ä tuuñ. Pero jaduḥḥ miich tøø mmäjuy neby højts tøø xmiäjüyyän. Cab jaduḥḥ yhooyä. Tøø højts tu'xøø nmeex'tucy. Jaançh tehñ yhañ jaduḥḥ. Hamäjaa højts jaduḥḥ tøø nmänaxy.” <sup>13</sup>Mänitä cudsaatpcamän yhadsooyy: “Mägu'ughajpä, cábøch miich tøø nyajiniwyiindyoyii. Jaduḥḥ ngojyquiapxtiuunäm cooçh miich mägooxmil nmo'owa'añ. <sup>14</sup>Chaadsä mmäjühñdy. Nøcxnä. Chøjpiøch njoot jaduḥḥ cooçh yø'ø craa nmó'owät nébiøch miich tøø nmo'oyän, yø'ø craa høxhaam tøø jiaac tægø'øyäbä. <sup>15</sup>Nej, cábøch ja'a cuhdujt jaduḥḥ nmøødä cooçh nxädø'øñ jaduḥḥ nyajwä'xät nébiøch njoot choquiän.

Tögä paady jaduhñ mjootma'adiä, cooçh hojioot nmøødä.” <sup>16</sup> Pønjaty høxhaam tågøøby, copc-hadaamb je'e. Pønjaty jawyiin tågøøby, høxhaamø'owaamb je'ebä. Nämaj hajxy jaduhñ tøø jia mõjya'axyii, pero näweeñtiä hajxy tøø wyiimbii.

<sup>17</sup> Mänitä Jesúshajxy jim chohñ, ñocxy hajxy Jerusalén. Nämaj ja'a cu'ughajxy hánajty ñocxy. Tu'haamnøcxpä ja'a Jesúshajxy yohwia'xy møødä miägu'ughajpádøjc-hajxy nämajmetspä. Mänitä Jesúš miänaañ:

<sup>18</sup> —Yam hajxy nnøcxäm Jerusalén. Høøçh ja'a Diosquexypä, jimhøch häna'c xyajcø'ødägø'owa'añ maa ja'a teedywiindsøn'hajxiän, maa ja'a ley-yajnahixøøbiädøjc-hajxiän. Jimhøch hajxy xyajyagho'oga'añii. <sup>19</sup> Mänitøch hajxy xyajcø'ødägø'owa'añ maa ja'a jäya'ayhajxiän, ja'a jäguemnaaxtsohmbä. Mänitøch hajxy xwyiinwoona'añ. Mänitøch hajxy xwiobho'oga'añ. Mänitøch hajxy xmiøjpahbeda'añ cruzøcxp. Pero cudägøøgxøøçh jaduhñ njujypiøga'añ cooçh hánajty tøø nho'ogy.

<sup>20</sup> Jaduhñä Jesúš miägu'ughajpähajxy hánajty xiøhaty metscä, Jacobo møødä Juan. Zebedeo ja'a tieedyhajxy hánajty xiøhaty. Coo ja'a Jesúshajxy hánajty ñocxy Jerusalén, jimä Jacobo tiajhajxy hánajty piawädijpä. Mänit miejch maa ja'a Jesúš wyiinduumän. Mänitä Jesúš wyiinjicädaacä, miäyujwaanä ja'a mayhajt.

<sup>21</sup> Mänitä Jesúš miänaañ:

—Tii mayhájthøch jaduhñ ndúnäp.

Mänitä tajiäya'ay yhadsooyy:

—Coo miich hánajty tøø mgoody maa mhane'ema'añän, mänit mhané'emät cooçh nhuunghajxy yaghøxta'agøøjat hahooyhaampiä møødä hanajtyhaampiä maa miich mwiinduumän.

<sup>22</sup> Mänitä Jesúš ja'a nämajmetspä nämaayy:

—Cab hajxy jaduhñ mnajuø'øy tii hajxy jaduhñ myujwaamby. Nej, hoy hajxy jaduhñ mjada'añ mhabet'añä nébiøch jaduhñ njada'añ nhabet'añän.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Hoy pues.

<sup>23</sup> Mänitä Jesúš miänaañ:

—Nä'ägä tøyhajt jaduhñ coo mijts jaduhñ mjadaambä mhabet'aambä nébiøch njada'añ nhabet'añän. Pero cábøch cuhdujt jaduhñ nmøødä coo hajxy jim mhøxtá'agät maaçh nwiinduumän, hahooyhaampiä møødä hanajtyhaampiä. Pønjátýhøch ja'a nDeedy jaduhñ tøø yajnahdijy, je'eds jaduhñ jim høxta'agaamb maaçh nwiinduumän.

<sup>24</sup> Coo ja'a Jesúš miägu'ughajpádøjc-hajxy jiaac mädooyy ja'a jaac nämajcpä, mänitä Jacobo hajxy miäjootma'ty møødä Juan. <sup>25</sup> Mänitä Jesúš jiämioød quiøxy mõjyaaxy. Mänit miänaañ:

—Mnajuøøby hajxy coo ja'a gobiernähajxy yhane'emy maa hajxy tiuñän. Ja'a hajxy mõjtuungmøødpä, je'eds hajxy maas hanehmb. <sup>26</sup> Pero mijts, cab hajxy jaduhñ mhane'ema'añ. Pøn ja'a mõjtuung jaduhñ tsojp maa mijtsän, tsipcøxp ja'a miägu'ughajpä piuhbedät. <sup>27</sup> Y jaanä jaduhñduhmbä, pøn jaduhñ yajcumayaamb maa mijtsän, tsipcøxp ja'a miägu'ughajpä yajtunøøjat. <sup>28</sup> Høøçh ja'a Diosquexypä, puhbéjpoçh jaduhñ tøø ngäda'agy. Cáboch jaduhñ nyajpuhbeda'añ. Páadyhøch yaa tøø ngäda'agy nébiøch ja'a jäya'ay jaduhñ may nnähho'tú'udät.

<sup>29</sup> Tøø hajxy hánajty quioody maa ja'a cajpt hánajty xiøhatiän Jericó. Coo hajxy quiajptpádsøømy, mänitä jäya'ayhajxy may piadu'ubøjcy. <sup>30</sup> Jimä wiindspähajxy hánajty quihxna'ay tu'uba'a nämetscä. Coo ja'a Jesúš hajxy miädooyy ñajxy, mänit hajxy yaaxy:

—Wiindsón, miich ja'a David jecy mhaphajt mdeedyhajt. Højts näxúu'tsác.

<sup>31</sup> Mänit hajxy yhojjä ja'a cú'ugäm, ween hajxy jaduhñ yhamoñ. Pero cab hajxy miäbøjcy. Mänit hajxy tehngajnä yáaxy:

—Wiindsón, miich ja'a David jecy mhaphajt mdeedyhajt. Højts näxúu'tsác.

<sup>32</sup> Mänitä Jesúš tiänaaxiøjpy. Mänitä wiindspähajxy miøjyaaxy:

—Tii mayhajt hajxy jaduhñ mdsojpy.

<sup>33</sup> Mänit hajxy yhadsooyy:

—Højts yaghijxø'cäc.

<sup>34</sup> Mänit hajxy ñaxuu'tsä. Mänit hajxy wyiingudsiiwöøyyä. Mänit hajxy jiaanč hijxö'cy. Mänitä Jesús hajxy piadu'uböjcy.

## 21

<sup>1</sup> Mäwiingomb ja'a Jesúshajxy hänajty jim Jerusalén. Mänit hajxy miehch maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Betfagé, jim mäðöyyä maa ja'a Olivostuñän. <sup>2</sup> Mänitä Jesús ja'a miägu'ughajpä nämetsc ñämaayy:

—Nöcx hajxy maa yø'ø cajpt ximhaampiän. Jimä burrataj hajxy mbaada'añ cuxoch mөөdä yhuung. Mmäguej'øwäp hajxy jaduñ. Mänit hajxy yaa mwitsmínät. <sup>3</sup> Coö hajxy pøn waamb xñámá'awät, jaduñ hajxy mnámá'awät coö ja'a wiindsøn jaduñ yajmaajiaty, coö hajxy mänit mmoodiägatsa'añ.

<sup>4</sup> Jaduñds tiøjiajty nebiä Diosmädia'agy-yajwa'xpä jecy quiujahyyän:

<sup>5</sup> Jaduñdsä cu'ug hajxy mhawáñät ja'a hajxy jim tsánaabiä Jerusalén:

“Huuc heeb hajxy, xiidsä mgobiernä hajxy jaduñ xñägoody burrohuungnähgøxp mөөdä burrataj.

Cab jaduñ yajcumaya'añ.”

<sup>6-7</sup> Mänitä burrataj hajxy hoy wyich mөөdä burrohuung, neby hajxy hänajty tөө ñäma'ayijän. Mänitä Jesús miägu'ughajpä wyithajxy yagjäbe'enöøyy ja'a burrohuung. Mänitä Jesús yajpejty. <sup>8</sup> Jimä cu'ughajxy hänajty may tөө yhamugø'øy. Mänitä wyit hajxy ye'py tu'haam maa ja'a Jesús hänajty ñaxø'owa'añän. Ja'a jäya'ayhajxy näje'ebä, mänitä hujtshaa'x hajxy hoy ñäbuxy. Mänitä hujtshaa'x hajxy hoy ñajtswidsoy'øy tu'haam. <sup>9</sup> Mänit hajxy nägøxiä tiägøøyy hayaaxpä:

—¡Viva ja'a rey David yhap yhoc! Tsög hajxy wiingudsähgøøyyäm, ja'a Dios tөө quéxiabä. Weenä Dios jim wyiingudsähgø'øyii tsajpootyp.

<sup>10</sup> Mänitä Jesúshajxy quioo'ty Jerusalén. Coö hajxy tiägøøyy cajptooty, mänitä cu'ughajxy tiägøøyy haamhajpä. Mänit hajxy nämay ñimiäyajtöwä:

—Pøn jäya'ay yø'øduñ.

<sup>11</sup> Mänit hajxy yhadsooyy:

—Jesús yø'ø. Nazaret choon Galileanaaxooty. Ja'a Diosmädia'agy jaduñ yajwa'xyp.

<sup>12</sup> Mänitä Jesús tiägøøyy Diostsajtögooty. Jiibiä jäya'ayhajxy hänajty may juydioogy. Mänit hajxy yhöxquejxpädsöömä. Mänitä xäðø'øñguiuwijtspäðöjcy ja'a mieexä hajxy yajtsitø'cäxä mөөdä palomatoopäðöjcy ja'a yhäñaabiejthajxy. <sup>13</sup> Mänitä Jesús miänaañ:

—Jaduñ myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: “Jue'ečh ndöjcy hajxy xwiäänät coöč hajxy jaduñ jiiby xpia'yá'axät.” Dios jaduñ mänaañ; pero mijts jaduñ mwa'añ meedsøhñdy podøhñdy.

<sup>14</sup> Mänitä Jesús ñämejtsä ja'a wiindspä mөөdä tecymia'adpä. Jiiby hajxy hänajty ñä'ägä hity tsajtögooty. Mänit hajxy yajmøcpöjcy yajmäbaadöøyyä. <sup>15</sup> Jiibiä pigäna'c-hajxy hänajty wyi'i ya'axy tsajtögooty: “¡Viva ja'a rey David yhap yhoc!” Ja'a teedywiindsønhajxy mөөdä ley-yajñähixøøbiädöjcy-hajxy, coö hajxy yhiijxy nebiä Jesús ja'a hoy-yagjuøñäjatypä hänajty yajcähxø'øguiän, coö hajxy miädooyy coö pigäna'c-hajxy hänajty wyi'i ya'axy, mänit hajxy yhawa'andaacy. <sup>16</sup> Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Nej, mmädooby jaduñ waambaty hajxy ya'axiä.

Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jexio'ch, nmädóobiøch jaduñ. Pero mijts, nej, cajnä hajxy jaduñ mmäðoyhatyñä nebiä Diosmädia'agy myiñän cooc ja'a Dios jaduñ tөө miäna'añ coö ja'a pigäna'c-hajxy ween yhöy maa ja'a Diosøxpän.

<sup>17</sup> Mänitä Jesúshajxy jim chohñ. Mänit hajxy ñöcxxy maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Betania. Jim hajxy jaduñ chuunajxy.

<sup>18</sup> Coö jioðöøyy, mänitä Jesúshajxy wyiimbijty. Yähó'cäp hajxy hänajty.

<sup>19</sup> Tu'haamnøcxpä piids hajxy jaduñ piaaty. Pero cabä tii tөөm hänajty miөөdä. Haagä haay hänajty je'e. Mänitä Jesús ja'a piids ñämaayy:

—Ni mänaa miičh mga'a tөөmbejtägatsaañnä.

Mäniitiä ja'a piids jaduḥḥ jiaančh t̄oöch. <sup>20</sup> Coo ja'a Jesús miägu'ughajpähajxy jaduhḥ hijxy, mäniit hajxy jiaančh tehḥ yagjuoöy. Mäniit Jesús miäyajt̄oöwä:

—Neby ȳo'̄o piids jaduḥḥ paquiä jiaančh t̄oöch.

<sup>21</sup> Mäniit Jesús yhadsooy:

—Nä'ägä t̄oyhájthoch mijts nnäma'ay, coo hajxy hamuumdu'joot mjaančh mäböğät, hotyijä hajxy jaduhḥ mjädät, nébiöch ȳo'̄o piids jaduḥḥ t̄oö nyajt̄o'öchän. Coo ȳo'̄o tuḥ hajxy jaduhḥ mnämá'awät: “Jua'ads jim, nõcx mejjiooty t̄ägö'ow”, mäniit jaduhḥ jiaančh t̄ägö'owät. <sup>22</sup> P̄o mjaančh mäböğp hajxy jaduhḥ, coo ja'a Dios hajxy tijaty mmäyujwá'anät, mäniit hajxy jaduhḥ xmió'owät.

<sup>23</sup> Mäniit Jesús tiägöoy tsajt̄ogooty. Mäniit tiägöoy yajnáhixööbiä. Mäniitä teedywi-indsõnhajxy miejch m̄oödá martuumädöjc. Mäniitä Jesús miäyajt̄oöwä:

—P̄õ miičh cuhdujt̄ t̄oö xmió'oy coo miičh yaa mhané'emät.

<sup>24</sup> Mäniit Jesús yhadsooy:

—Coočh mijts ja'a t̄oyhajt̄ xmió'owät nébiöch mijts cham̄ mmäyajt̄owa'añän, mäniitoch mijts ja'a t̄oyhajt̄ nmoodiägätsät p̄õnhoch ja'a cuhdujt̄ t̄oö xmió'oy cooçh yaa nhané'emät.

<sup>25</sup> P̄õnä Juan jaduhḥ quejx mäyajnäbejpä, Dios t̄ögä jäya'ayä.

Cab hajxy nã'ä hadsooy. Mäniit hajxy tiägöoy yajcapxiööbiä:

—Coo hajxy nhadsóowämät coo ja'a Dios quiejxy, mäniit hajxy xmiäyajt̄owáañäm tii ja'a Juan miädia'agy hajxy coo t̄oö nga'a mäböçäm. <sup>26</sup> Ni jaduhḥ quia'a hoyyä coo hajxy nhadsóowämät coo jäya'ay jaduhḥ quiejxy; cabä cu'ughajxy jaduhḥ yhojiäwö'owät. Jaduhḥ hajxy miäna'añ cooc ja'a Juan Dyiosquexiä.

<sup>27</sup> Mäniit Jesús nãmaayyä:

—Cab hõjts nnajuö'oy.

Mäniitä Jesús miänaañ:

—Cáböch nnägaxaambä p̄õnhoch ja'a cuhdujt̄ t̄oö xmió'oy cooçh yaa nhané'emät.

<sup>28</sup> Mäniitä Jesús miänaañ:

—Chaads mijts cuento tu'ug nyajm̄oödmädia'aga'añ. Jii jäya'ay hijty tu'ug; metscä yhuung hãnajty. Mäniitä yhuung nãmaayy tu'ug: “Huong, nõcx jim huuc tuḥ maačh ndsaatypcamän.” <sup>29</sup> Mäniitä yhuung yhadsooy: “Cáböch nnõcx'a'añ.” Pero mäniit wyiinmahñdyhajty jadãhooc coo jaduhḥ nõcxãangumbä. <sup>30</sup> Mäniitä yhuung tu'ug nãmäaguuiumbä coo nõcxät tuumbä. Mäniit yhadsooy coo nõcx'a'añ. Pero cab jaduhḥ nã'ä nõcxy. <sup>31</sup> Mädyii craa jaduhḥ cuduiun̄ nebiä tieedy hãnajty t̄oö miäna'añ.

Mäniit hajxy yhadsooy:

—Ja'a jawyihinajpä.

Mäniitä Jesús miänaañ:

—Nä'ägä t̄oyhájthoch mijts nnäma'ay, jawyiin ja'a yajnáhjuudiutpädöjc-hajxy tiägö'owa'añ Dioswiinduum m̄oödá cuhhiḥdo'oxiöjc-hajxy. Pero mijts, hõxhaam mijts mdägö'owa'añ. <sup>32</sup> Ja'a Juan mäyajnäbejpä, hoy mijts xjia yajnáhixöoy neby hajxy hoy mwädität, cab hajxy mmäböjcy. Ja'a yajnáhjuudiutpädöjc-hajxy m̄oödá cuhhiḥdo'oxiöjc-hajxy, je'eds hajxy jaduhḥ mäböjcy. Hoy mijts mja hijxy coo hajxy miäböjcy, caj mijts mwiiinmahñdyhajty jadãhooc coo hajxy mmäböjpat.

<sup>33</sup> Chaads mijts cuento tu'ug nyajm̄oödmädia'agãangumbä. Jii jäya'ay hijty tu'ug naaxm̄oö. Mäniitä tsaatypcam̄ quiojy. Mäniit curaa piadaacy. Mäniitä tsaatyñöox-ee'xõhñdy nãdajöoy tsaajooty. Mäniitä hãna'awõhñdy cõxp quiojy.

'Mäniitä wiingjãya'ay ja'a tsaatypcam̄ hajxy yaghajoodiujcä. Mäniitä cudsatypcam̄ jim̄ chohñ, nõcxy jäguem̄. <sup>34</sup> Coo ja'a tsaatyptuc yhabaaty, mäniitä cudsatypcam̄ miejststägajch. Mäniitä mioonsä quiejxy coo ja'a tsaatyp hajxy yajmédtsät mäduhñtiä hajxy hãnajty mio'owa'añii. <sup>35</sup> Mäniitä mioonsähajxy miäjtsäxä; ja'a naaxhajoodiujpähajxy jaduhḥ mãmajts. Wojpä mähdiojc tu'ug; yagho'cä tu'ugpä; ca'tsä tu'ugpä. <sup>36</sup> Mäniitä cudsatypcam̄ ja'a mioonsä quiejxy maas may. Jaanä jaduhḥ hajxy hayoowhijxäbä.

<sup>37</sup> Mäniitä yhamdsoo huung jaduhḥ quiejxy coo tyijy jaduhḥ wyiingudsähgöoyyãxät.

<sup>38</sup> Pero coo yhuung jaduhḥ yhiçxäxä, mäniitä naaxhajoodiujpähajxy niinämaayyä: “Coo ȳo'̄o craa ja'a tieedy yhó'ogät, mäniit ȳo'̄o craa ja'a tsaatypcam̄ miämähm̄ö'owa'añ. Tsög hajxy

yagho'cäm. Mänit hõjts ja'a tsaatypcam jaduhñ nmämähmõöyyämät." <sup>39</sup> Mänit hajxy jiaanč majch. Mänit hajxy yhõxjuipädsõõmy. Mänit hajxy yagho'cy. <sup>40</sup> Hoorä, coo ja'a cudsatypcam jaduhñ miédsät, nebiä naaxhajoodiujpähajxy tiuna'añii.

<sup>41</sup> Mänit hajxy yhadsooyy:

—Yagho'tägatsaanäp hajxy jaduhñ je'eguiõxpä coo hajxy quia'awiindõyyä. Mänitä wiingjäya'ay ja'a naax yaghajoodiuga'añ, põñä tsaatyp jaduhñ yegaamb coo ja'a tsaatypuc yhabaadät.

<sup>42</sup> Mänitä Jesús miänaañ:

—Nej, cajnä ja'a Diosmädia'agy hajxy mgapxyñä maa jaduhñ myiñän cujaayä: Ja'a tsaamädyii ja'a tõiõjõpähajxy quia'a nä'ägä cumaayy, je'e nä'ägä tuundsõhñ.

Dios jaduhñ pädaac, paady hõjts njaanč tehñ yagjuõ'õy.

(Jesús jaduhñ hamdsoo niyajmäbaatä nebiä tsaajän je'eguiõxpä coo hänajty quia'a tsoxy quia'a mee'xyijäm ja'a cu'ug. Pero mo'owáanäp ja'a Jesús ja'a mõjtuung ja'a hodiung hänajty.) <sup>43</sup> Paady, xpõgáanäp ja'a mguhdujt hajxy coo hajxy jim mdägõ'õwät Dioswiinduum. Wiingjäyá'ayäts jaduhñ tågõ'õwaamb põnjaty jaduhñ howiädijp. <sup>44</sup> Põñ jaduhñ cá'awäp yõ'õ tsaanähgõxp, tågõyyäp jaduhñ. Y coo põñ jaduhñ ñähgahbedõõjät yõ'õ tsáajäm, janaä tågõyyäp je'ebä.

<sup>45</sup> Coo ja'a teedywiindsõh hajxy jaduhñ miädooyy mõõdä fariseodõjc-hajxy, mänit hajxy ñajuõõyy coo hajxy hänajty tõõ miädia'agyii ja'a Jesúsäm. <sup>46</sup> Mänitä teedywiindsõñ ja'a Jesús hajxy jia madsaan; cab hajxy ñä'a majch je'eguiõxpä coo ja'a cu'ug hajxy hänajty chähgõ'õy; hiñ, jaduhñä cu'ughajxy hänajty miäna'añ cooc ja'a Jesús ja'a Diosmädia'agy hänajty yajwa'xy.

## 22

<sup>1</sup> Mänitä Jesús tiägõõguiumbä mädiaacpä. Mänit miänaañ:

<sup>2</sup> —Maa ja'a Dios yhane'emiän, jaduhñ mäwiñäts je'e nebiä rey tu'ugän. Yajpõgaamby ja'a yhuung hänajty je'e. Yagjadäänäp ja'a cay ja'a hu'ug hänajty je'e. <sup>3</sup> Mänitä mioonsähajxy quiejxy woobä wujtspä; pero cabä jäya'ayhajxy hänajty ñõcxa'añ mägaabiä. <sup>4</sup> Mänitä rey ja'a mioonsä quiejxcumbä. Mänit miänaañ: "Nõcx hajxy nämaw coo ja'a cay ja'a hu'ugy tõõ quioönä, coochä waj tõõ nyajyagho'ogyii ja'a ni'xpä. Tõõ ja'a cayiibä yhabaady; weends hajxy miñ quiaay." <sup>5</sup> Pero cabä jäya'ayhajxy ñä'ägädä mäbõjcy. Tu'jäya'ay nõcxy maa ja'a quiamän; tu'jäya'ay nõcxy too'pä. <sup>6</sup> Mänitä rey mioonsähajxy miäjtšäxä ja'a jäya'ayhajxy hänajty jaac jimä. Mänit hajxy yaghäyoowhijxy; yagho'cä hajxy jaduhñ. <sup>7</sup> Mänitä rey yhawa'andaacy. Mänitä soldadohajxy quiejxä mäyagho'pä. Ja'a hajxy hänajty tõõ mioonsähagho'oguiäbä, je'e hajxy nõcxy yagho'ogyii; mõõdä quiajphajxy nõcxy nõ'cäxä. <sup>8</sup> Mänitä rey ja'a mioonsähajxy ñämaayy: "Tõõ jaduhñ yhabaady coochä nhuung jaduhñ piõga'añ. Pero ja'a jäya'ayhajxy tõõ nja woy tõõ nja wíchäbõch, cab hajxy hawiinmats myñät. <sup>9</sup> Nõcx hajxy wow wits põnjaty hajxy mbaatyp jim tu'haam." <sup>10</sup> Mänitä mioonsähajxy hoy wioy wyich nägõxiä, põnjaty hajxy jaduhñ piaatyp, mõõdä hojiäya'ay mõõdä haxõõgjäya'ay. Mänitädsä tõiõc jaduhñ yhuuch.

<sup>11</sup> Mänitä rey tõiõjtägõõyy woybä wichpä hijxpä. Mänitä craa tu'ug yhiñxä, cabä wyit hänajty yhooyä. <sup>12</sup> Mänit ñämaayy: "Mägu'ughajpä, cab yõ'õ mwit yaa hawiinmäts mmädägõ'õwät maa ja'a põc jaduhñ jiadyijän." Pero cabä craa ñä'a hadsoowiimbijty.

<sup>13</sup> Mänitä rey ja'a mioonsä ñämaayy, ja'a hajxy hänajty texcõõbiä: "Cõ'õxots tecyxiots yõ'õ craa. Mänit hajxy mhõxjuipädsõmät maa wyiingoodsän. Jim jaduhñ jiõ'õwa'añ xiudsa'añ." <sup>14</sup> Nämäy hajxy jia mõjya'axa'añii, pero näweeñtiä hajxy jaduhñ wyiimbiwa'añii.

<sup>15</sup> Mänitä fariseoshajxy jim choññ. Mänit hajxy quiojyquiapxytiuuñ coo ja'a Jesús hajxy jiõjcapxõ'õwa'añ neby hajxy jaduhñ yajñahdsõmät. <sup>16</sup> Mänitä miägu'ughajpähajxy quiejxy mõõdä Herodes miägu'ughajpähajxy. Mänitä Jesús hajxy ñämaayy:

—Wiindsõñ, nnajuõõby hõjts coo miich ja'a tõyhajt myecy, coo ja'a Diostu'u myañähixõ'õy. Caj miich mmõjpäda'agy nebiaty ja'a cu'ughajxy miädia'agy; caj miich

mmøjpäda'agy pøn tyijj møjcuhdujtmøød. <sup>17</sup>Højts capxwíjác. Nej, hahixøøby jaduhñ coo ja'a gobiernä xädø'øñ mmó'owädä, ja'a jim tsánaabiä Roma.

<sup>18</sup>Najuøøbiä Jesús hánajty coo hánajty jia jøjcapxø'øwa'añii. Mänit miánaañ:

—Haxøøg mijts mwiinmahñdyhajxy, hoy hajxy mja nibiäda'agyii nebiä hojiäya'ayän. Tiich hajxy coo xjia jøjcapxø'øwa'añ. <sup>19</sup>Tsøgä xädø'øñ tu'ug huuc híjxäm.

Mänitä Jesús wa'xxiädø'øñ miooyä. <sup>20</sup>Mänit miánaañ:

—Pøn yhädiuunnaxy hädaaduhñ; pøn xiøø hädaaduhñ.

<sup>21</sup>Mänit hajxy yhadsooyy:

—Ja'a gobiernä.

Mänitä Jesús miánaañ:

—Mmó'owäbä gobiernä hajxy mädyii je'e jie'e; y mmó'owäbä Dios hajxy mädyii je'e jie'e.

<sup>22</sup>Coo hajxy jaduhñ miädooyy, mänit hajxy yagjuøøyy. Mänit hajxy wyiimbijnä.

<sup>23</sup>Mänitxøø ja'a saduceodøjc-hajxy näje'e miejch maa ja'a Jesúsän. Jaduhñ hajxy hánajty miäna'añ cooc tyijj hajxy nga'a jujypiojtägatsáanäm. Mänitä Jesús hajxy nāmaayy:

<sup>24</sup>—Wiindsón, ja'a Moisés jecy mänaañ, coo ja'a pøcy-ya'adiøjc yhó'ogät, ja'a cajpä yhuung, mänitädsä piuhya'ay ja'a yaamgto'oxy wyiingpögät, nebiä yaamgto'oxy jaduhñ yhuungpáadät ja'a ya'adiøjcxøpá, ja'a tøø yhó'oguiäbä. <sup>25-26</sup>Bueno, nájuxtuyc hajxy hijty tu'que'ex, haagä ya'adiøjc. Ja'a coobhuung, jayøjp jaduhñ piøjcy; mänit yho'cy. Cabä yhuung hánajty. Mänitädsä jiädsømy ja'a yaamgto'oxy wyiingpøjcy. Mänitäts je'e yhó'cumbä. Mänitädsä miädägøøgpä jaduhñ jiäjcumbä. Jaduhñ hajxy nägøxiä jiajty møødä miäjxutjcpä. <sup>27</sup>Mänitä to'oxiøjc yho'pá høxhaam. <sup>28</sup>Bueno, coo hajxy jaduhñ jujypiojtägät, mädyii tehñ tiøybä hánajty to'oxiøjc-hadaamb, ja'a nájuxtuycpä puhya'ayhajxy, ja'a hajxy hánajty tøø jia póquiäbä.

<sup>29</sup>Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Caj mijts ja'a tøyhajt mnä'ägädä møødä. Cabä Diosmädia'agy hajxy mhixiä ni ja'a Diosmäjaa. <sup>30</sup>Coo ja'a jäya'ayhajxy jujypiojga'añ, cab hajxy hánajty piøga'añ, ni cabä yhuung hajxy hánajty yajpøga'añ. Jaduhñ hajxy yhida'añ nebiä Diosmoonsähajxiän, ja'a hajxy jim tsajpootypä. <sup>31</sup>Hamdsoo ja'a Dios hajxy jaduhñ tøø xñäma'ay cujaayhaam coo ja'a jäya'ayhajxy jujypiojga'añ. <sup>32</sup>“Xwyiingudsähgøøbiøch ja'a Abraham møødä Isaac møødä Jacob.” Hoorä, wiingudsähgøøypä ja'a Dios ja'a jujcyjiäya'ayháxiäm. Cab jaduhñ wyiingudsähgøøyii ja'a ho'ogyjiäya'ayháxiäm.

<sup>33</sup>Coo ja'a cu'ughajxy jaduhñ miädooyy nebiä Jesús hánajty yajnähixøøy, mänit hajxy yagjuøøyy.

<sup>34</sup>Coo ja'a fariseoshajxy jaduhñ miädoyhajty coo ja'a Jesús quia'a yajmäjädaacy ja'a saduceos, mänitä fariseoshajxy yhamugøøyy. <sup>35</sup>Jimä fariseo hánajty tu'ug; ley-yajnähixøøby hánajty je'e. Ja'a Jesús hánajty jøjcapxø'øwáanäp. Mänitä Jesús miäyajtøøwä:

—Wiindsón, mädyii cuhdujt maas møj maa ja'a ley myiñän.

<sup>37</sup>Mänitä Jesús yhadsooyy:

—“Wiingudsähgøøw ja'a nDioshájtäm hamuumdu'joot; mäböjca ja'a miädia'agy; mjahmiédsäp cøjxta'axiøø.” <sup>38</sup>Hädaa cuhdujt, jawyiin jaduhñ myiñ maa ja'a leyän y maas møj jaduhñ. <sup>39</sup>Jaanä jaduhñ ja'a miämetspä miänaambä: “Møødniijootpaadøø ja'a mmäjøøn ja'a mmädøjc hamuumdu'joot.” <sup>40</sup>Hädaa cuhdujt metspä, ja'a ley yhöjx tiecy jaduhñ møødä cøxiä mäduhñtiä ja'a Diosmädia'agy-yajwa'xpähajxy tøø miädia'agy.

<sup>41</sup>Jimnä ja'a fariseoshajxy hánajty tiäna'aynä. <sup>42</sup>Mänitä Jesús miäyajtøøyy:

—Waamb mijts mmäna'añ ja'a Cristocøpá. Pøn je'e yhaphajpy tieedyhajpy.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—David yhap yhoc je'eduhñ.

<sup>43</sup>Mänitä Jesús miánaañ:

—Pero ja'a Dioshespíritucøpá ja'a David ja'a Cristo nāmaayy: “Wiindsón.” Jaduhñä David miánaañ:

<sup>44</sup>Tøøchä Dios ja'a nWiindsón xñämaayyä:

“Häna'aw yaa hahooyhaamby høxtä coonä ja'a mmädsip jaduhñ quia'a mäjädä'agät”,



nõrnä Dios miänaañ.

<sup>45</sup> Bueno, pø tøø ja'a David ja'a Cristo ñäma'ay: "Wiindsón", nébiäts jaduһn yhaphat yhoc-hádät.

<sup>46</sup> Caj pøn waamb ñäl'ägädä hadsooy. Y cabä Jesús waamb miäyajtøwänä høxtä coonä hänäjty yho'oga'añ.

## 23

<sup>1</sup> Mänitä Jesús ja'a cu'ug ñämaayy møødä jiamiøødhajxy:

<sup>2</sup> —Ja'a ley-yajñähixøøbiädøjc møødä fariseoshajxy, cuhdujtmo'oy hajxy jaduһn coo ja'a Moisés miädia'agy hajxy yajñähixøøyyä. <sup>3</sup> Mgudiünäp hajxy jaduһn waambaty hajxy xñäma'ay. Pero cab hajxy mbalhät nebiaty hajxy jiatcø'øy. Cabä yhamdso mädia'agy hajxy quiudiuñ. <sup>4</sup> Hanaxiä hajxy tsipjaty yajñähixø'øy; y mänaamb hajxy jaduһn coo ja'a cu'ug tsipcøxp quiudiünät. Pero cab hajxy hamdsoo quiudiuñ. <sup>5</sup> Jaançh tehñ yajcumayaamb hajxy maa ja'a cu'ugwiinduumän. Paadiä nocyquiujaaabä hajxy yajxon yajniwyiinnähgopxodsø'øyii; paady hajxy yajnguioø'øxodsø'øyii. Paadiä wit hajxy piägø'øy ja'a høxyoñbä. <sup>6</sup> Coø hajxy maa miägay, häña'awaamb hajxy hänäjty maa ja'a meexäteecän. Y coø hajxy ñøcxy tsajtøgooty, häña'awaamb hajxy hänäjty maa ja'a häñaabiejt yajxonbän. <sup>7</sup> Coø hajxy maa wiädity cajptooty, yajwiingudsähgø'øwaamb hajxy hänäjty maa ja'a cu'ugän. Yajñäma'awaamb hajxy hänäjty: "Wiindsón."

<sup>8</sup> Pero mijts, cab hajxy mmäná'anät coo ja'a cu'ug hajxy xñämä'awät: "Wiindsón." Tu'ugä mWiindsøn hajxy jaduһn; ja'a Cristo je'e. Jaduһn hajxy mnijäwø'øwøøjät nebiä tu'que'expän. <sup>9</sup> Cab hajxy pøn mnämä'awät: "Teedy", hädaa yaabä naaxwiimbä. Tu'ugä mDeedyhajxy jim øxp. <sup>10</sup> Cab hajxy mmäná'anät coo pøn xñämä'awät coo hajxy xquiopc-hádät. Tu'jaya'ay hajxy jaduһn xyhané'emät; ja'a Cristo je'e. <sup>11</sup> Pøn jaduһn puhbejp ja'a jiamiøødhajxy, je'edsä mõjtuung jaduһn paadaamb maa mijtsän. <sup>12</sup> Hix, pøn jaduһn yajcumayaamb, cabä mõjtuung jaduһn piaada'añ. Pero pøn jaduһn ca'a yajcumayaamb, je'edsä mõjtuung jaduһn paadaamb.

<sup>13</sup> Mänitä ley-yajñähixøøbiädøjc-hajxy ñämaayy møødä fariseoshajxy:

—Jaduһn mijts mnibiäda'agyii nebiä hoyhäna'cän; pero cab hajxy mhoyhäna'cä. Haxøøg hajxy mjada'añ mhabeta'añ. Cab hajxy jim mdägø'øwa'añ maa ja'a Dioswiinduumän, y cab hajxy jaduһn mmäna'añ coo wiinghäna'c jim tiägø'øwät, hoy hajxy hänäjty hamdsoo jia mäna'añ coo hajxy jim tiägø'øwa'añ.

<sup>14</sup> Xiøøbä ja'a Dios hajxy jejcy tøø mnä'a pa'ya'axy. Mänitä yaamgto'oxy ja'a tiøjc hajxy mbøjcä. Paady hajxy hoyhoy mdsaaçhpøga'añ.

<sup>15</sup> Wiinduhmyhagajpt jamiøød hajxy naxy mhøxta'ay pøn jaduһn xmiøødtünäp maa ja'a mguhdujthajxiän. Y coø hajxy hänäjty tøø mbaady, mänitä haxøøgcuhdujt hajxy myajñähixø'øy. Maas haxøøg hajxy jaduһn jiatcø'øwa'añ quejee mijts.

<sup>16</sup> Cab hajxy hoy mnä'ägä yajñähixø'øy. Jaduһn hajxy mmäna'añ; coo hajxy hänäjty tii myajwiinwaanø'øwa'añ, coo ja'a tsajtøjc mgapxpäädät, cab tyijy jaduһn ñeippiä coo hajxy mga'a cudiünät neby hajxy hänäjty tøø myajwiinwaanø'øyän. Pero jaduһn hajxy mmänaambä, coo ja'a oro hajxy mgapxpäädät, ja'a jiiby tsajtøgootypä, tsipcøxp hajxy tyijy mgudiünät. <sup>17</sup> Mguhmänøøby hajxy jaduһn; cab hajxy tii mwiinjue'øy. Haa ca'a, maas tsoobaatp ja'a tsajtøjc quejee ja'a oro. Hix, Dios ja'a tsajtøjc jaduһn cunuux. Ja'a oro, ñä'a yajmägunuuxøøyy je'eduhñ. <sup>18</sup> Jaanä jaduһn hajxy mmänaambä, coo mgapxpäädät ja'a cuyoxøhñdy, cábac tyijy jaduһn ñeippiä coo mga'a cudiünät. Pero jaduһn hajxy mmänaambä, coo hajxy mgapxpäädät tijaty tøø mguyoxø'øy, tsipcøxpäc tyijy jaduһn mgudiünät. <sup>19</sup> Nej, cab hajxy mnajuø'øyä coo ja'a cuyoxøhñdy miaas tsoobaady quejee tijaty hajxy mguyoxøøby. <sup>20</sup> Pøn jaduһn capxpaatp ja'a cuyoxøhñdy, jaanä jaduһn quiapxpaatpä tijatycøxpä ja'a jäya'ayhajxy jiiby tøø quiyoxø'øy. <sup>21</sup> Pøn jaduһn capxpaatp ja'a tsajtøjcøxpä, jaanä Dios quiapxpaatpä, ja'a jiiby tsänaabiä tsajtøgooty. <sup>22</sup> Pøn jaduһn capxpaatp ja'a tsajpootyp, jaanä Dios yhäñaabiejt quiapxpaatpä, møødä Dios ja'a jim häñaabiä.

<sup>23</sup> 'Mijts myajcopcøby mädyii ca'a tsoobaatp coo hajxy hānajtjy tii mguyoxø'øwa'añ maa ja'a tsajtøjcān. Pero cabā Diosmädia'agy hajxy myajcopcø'øy coo jaduhñ miāna'añ coo mhojiāya'ayhādāt, coo hojioot mmødhdādāt, coo ja'a Diosmädia'agy mmābøgāt. Maas hoy jaduhñ coo hajxy mgudiūnāt ca'xy pedyii. <sup>24</sup> Jaduhñ māvīnāts hajxy myajwiinhixø'øy nebiā wiindspān; cab hajxy myajcopcø'øy mädyii tsoobaatp.

<sup>25-28</sup> 'Jaduhñ mijts mja wi'i quiāhxø'øga'añ nebiā hoyhāna'cān maa ja'a cu'ugwiindumān. Pero haxøgwiinhāñdy hajxy mmøød. Tsipcøxp ja'a mhaxøgwiinhāñdy hajxy mnajtshixø'øwāt, jaduhñ hajxy tøyhajt hoy mhīdāt.

<sup>29</sup> 'Naxy hajxy yajxón mguhmuuč maa ja'a Diosquexypāhajxy jecy ñaaxtägøyyān. Hojiāya'ayhajxy hijty. <sup>30</sup> Mānit hajxy mmāna'añ: "Coo højts hāxøpy jecy tøø njugyhājtm, cabā nhap ndeedy hajxy hāxøpy tøø nbuhbējtm coo ja'a Diosquexypā hajxy yagho'cy." <sup>31</sup> Cab jaduhñ tiøyyā. Tøø ja'a mhap mdeedy hajxy hāxøpy mbajtcøøbiā; <sup>32</sup> y jaduhñ hajxy mjaančh pajatcø'øwaambā.

<sup>33</sup> 'Jaduhñ māvīnāts hajxy mga'awiindøyyā nebiā tsahñdiān. Hoyhoy hajxy jaduhñ jiiby mdsaačhpøga'añ møjcu'uhaam. <sup>34</sup> Nguexāambičh ja'a Diosquexypā maa mijtsān, møødā cuhwijypā, møødā yajñāhixøøbiā. Nāje'e hajxy myagho'oga'añ; nāje'e hajxy mmøjpahbedā'añ cruzcøxp; nāje'e hajxy mwobho'oga'añ tsajtøgooty. Nāje'e hajxy mbābo'owa'añ cajpt-cajpt. <sup>35</sup> Mijts jaduhñ mmødhdadaamby ja'a pojpa coo ja'a hojiāya'ayhajxy nāgøxiā yagho'cā møødā Abel møødā Zacarías, ja'a Berequías yhuung. Tsajtøgooty ja'a Zacarías yagho'cā; ja'a mhap ja'a mdeedyhajxy jaduhñ jecy jatcøøyy. <sup>36</sup> Tehñ tiøyhajt jaduhñ, mijts ja'a pojpa mmødhdadaamby.

<sup>37</sup> 'Mijts Jerusalēnpājāya'ay, tøø ja'a Diosquexypā hajxy mguhga'ačh. Jaduhñ māvīnhøch mijts mayhooc tøø nja nāwa'añ nebiā tseey ja'a yhuung ñāhmuhxtägøyyān; pero caj mijts myajñāwa'ana'añ. <sup>38</sup> Mobādājpoch mijts nnāhgue'ega'añ, <sup>39</sup> y cābøch jaduhñ xyhixaanñā høxtā cōnøch hānajtjy ngādaactägatsa'añ. Mānit hajxy mmāna'ana'añ: "Tsøc yø'øya'ay wiingudsāhgøøyyām, yø'øya'ay Diosquexypā."

## 24

<sup>1</sup> Mānitā Jesúshajxy piādsøømy tsajtøgooty. Mānitā Jesús ñāmaayyā ja'a miāgu'ughajpāhajxy:

—Huug hix yø'ø møj tsajtøjc.

<sup>2</sup> Mānitā Jesús yhadsooyy:

—Tehñ tiøyhājthøch mijts nnāma'ay, yø'ø møj tsajtøjcā, cøxaamb jaduhñ piuma'añ; cøxaamb jaduhñ quiuhdāgøyya'añ.

<sup>3</sup> Mānit hajxy ñøcxy maa ja'a Olivostuñān. Mānitā Jesús yhøxtaacy naaxwiin. Mānitā Jesús hamee'ch ñāmaayyā ja'a miāgu'ughajpāhajxy:

—Højts hawānāc mānaa yø'ø tsajtøjc jaduhñ piuma'añ. Mädyii hijxtahñd jaduhñ cāhxø'øgaamb coo hānajtjy ngādaactägatsa'añ, coo ja'a naaxwiimbā hānajtjy wyiimbida'añ.

<sup>4</sup> Mānitā Jesús miānaañ:

—Ca'a hajxy myajwiinhøøñ. <sup>5</sup> Minaamb hajxy nāmay. Jaduhñ hajxy ñibiāda'aga'añii nebiøch høøchān. Jaduhñ hajxy miāna'ana'añ: "Høøch je'e Cristo." Nāmayyā jāya'ay yajwiinhøøna'añ. <sup>6</sup> Mānit hajxy mmādoyhada'añ coo ja'a tsip jaduhñ tøø piādø'øgy. Pero cab hajxy mdsāhgø'øwāt. Tsipcøxpā hāyohn jaduhñ jiada'añii. Pero cajñā hānajtjy yhabaady coo ja'a naaxwiimbā hānajtjy wyiimbida'añ. <sup>7</sup> Cajpthaam hajxy jaduhñ ñimiādsibø'øwa'añii. Naxaambā yuuba'am wiinduhmyhagajpt møødā hujx. <sup>8</sup> Pero nā'ā tshøndaacñā ja'a tsø'ty hānajtjy jaduhñ.

<sup>9</sup> 'Mānit mijts myaghāyoowhixa'añ myajyagho'oga'añ. Mānit mijts myajmāhanhada'añ maa ja'a høøchcøxpān wiinduhmyhagajpt. <sup>10</sup> Mānitā Dios hajxy ñajtshixø'øwa'añ nāmay. Mānit hajxy ñimiāhanhada'añii hamñ haxøpy møødā hajxy tijaty yajniñāhdsøma'añii. <sup>11</sup> Wāditaambā hønñdaacpāhajxy hānajtjy may. Māna'anaamb hajxy hānajtjy cooc tyijy hajxy wiādity ja'a Dioscøxpā. Nāmayyā cu'ughajxy yajwiinhøøna'añ. <sup>12</sup> Cab hajxy

ñimiägu'ughadañänä je'eguiøxpä coo ja'a haxøøgpä hänäjty jiaanč tehñ wiädity. <sup>13</sup>Pero pønjaty jaduhñ ca'a jøjwa'adsaamb, je'eds ja'a hoybä paadaamb. <sup>14</sup>Wiinduhmyhagajpt ja'a mädi'a'agy wiädita'añ mädyii jaduhñ mänaamb coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'oga'añ. Cøxaambä cu'ughajxy miädoyhada'añ; mänitäts ja'a naaxwiimbä wyiimbida'añ.

<sup>15</sup>'(Pøn hädaa nocy capxp, ween jaduhñ wyiinjuø'øy.) Ja'a Daniel, Dios jaduhñ jecy quejx. Je'eduhñ cujahy coo ja'a haxøøgpä miedsa'añ maa ja'a Diostøjcän, y coo mänit jaduhñ yajma'ada'añ. Coo ja'a haxøøgpä hajxy mhíxät, <sup>16</sup>mänit hajxy päyø'øguiä mnöcxät maa ja'a tunän, mijts yaa tsänaabiä Judeanaaxooty. <sup>17</sup>Y ja'a hajxy hijpä tøjwiing, jaduhyyä hajxy piäyø'töwät, cab hajxy jaduhñ tii yajpädsómät tøgooty. <sup>18</sup>Y ja'a hajxy jim hijpä camjooty, jaduhyyä hajxy piäyø'töbät, cab hajxy jaduhñ nøcxy tii wyich maa ja'a tiøjcän. <sup>19</sup>Pobre ja'a to'oxiøjc-hajxy hänäjty maaxhuungmøødpä, møød hajxy hänäjty huungyajtsi'tspä. <sup>20</sup>Mmänuu'xtä'agäp ja'a Dios hajxy coo hajxy ween mga'a päyø'øgy coo hänäjty tiøchcä, ni ja'a poo'xxiøjooty. <sup>21</sup>Porque jaanč tehñ miøc ja'a tsaächpä ñaxa'añ. Ni mänaa jaduhñ tøø quia'a jadyii nebiä jaduhñ jiada'añijän. Y caj mänaa jiajtägatsa'añii jadähoocän. <sup>22</sup>Pero Dios jaduhñ tøø yajnähdijy coo ja'a tsaächpä jecy quia'a jadøøjät, je'eguiøxpä coo chocy ja'a tøøbä wyiimbíyyäbä. Coo häxøpy jaduhñ tøø quia'a yajnähdijy, caj pøn häxøpy cho'oga'añ.

<sup>23</sup>'Coo mijts pøn xñämä'awät: "Huug hiñ, chaadsä Cristo", o "Huug hiñ, xiids je'e", cab hajxy mmäbøgät. <sup>24</sup>Hiñ, minaambä wiinhøhmbähajxy; jaduhñ mäwiin hajxy ñibiäda'aga'añii nebiä Crison; jaduhñ mäwiinäts hajxy ñibiäda'aga'añii nebiä Diosquexypän. Yajcähxø'ogaamby hajxy ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä nebiä cu'ug hajxy jaduhñ wyiinhøønät; høxtä ja wiinhøønääñp hajxy je'ebä, ja'a Dios tøø wyiimbíyyäbä. <sup>25</sup>Chaads mijts nnäma'ay jäguerniä. <sup>26</sup>Coo pøn xñämä'awät: "Huug hiñ, jim wiädity pactuum", cab hajxy jim mnöcxät; o coo hajxy xñämä'awät: "Huug hiñ, jii by je'e yu'üchtium", cab hajxy mmäbøgät. <sup>27</sup>Cooch hänäjty nwiimbida'añ, høøch ja'a Diosquexypä, jaduhñ mäwiin quiahxø'oga'añ nebiä wädsucän. Wiinduhmyhagájpthøch ja'a jäya'ayhajxy xyhixa'añ. <sup>28</sup>Tsipøxp jaduhñ jiada'añii nébiøch chaa nmäna'añ.

<sup>29</sup>'Coo ja'a tsaächpä hänäjty tøø ñajxnä, mänitiä hänäjty wyiingoodsø'owa'añ; cabä po'o hänäjty yhana'añ. Chaadsä madsa'a may quia'awa'añ; chaadsä tsajt chäyuyya'añ. <sup>30</sup>Mänitøch ja'a nhijxtahnd jim quiahxø'oga'añ tsajpootyp cooch hänäjty nwiimbida'añ, høøch ja'a Diosquexypä. Mänitä jäya'ayhajxy wiinduhmyhagajpt jio'owa'añ xiuuds'añ. Mänitøch hajxy xyhixa'añ cooch hänäjty ngäda'aga'añ jøcjooty. Diosmäjaahäämhøch jaduhñ ngäda'aga'añ hajájjap. <sup>31</sup>Mänitøch ja'a nmoonsä tsajpootypä nhane'ema'añ coo ween hajxy møc xiu'uxy xuuxthaam. Mänitøch ja'a nwiimbíyähajxy xyajtu'ugmugaanä wiinduhmyhagajptpä.

<sup>32</sup>'Tsøg ja'a tsø'ty jaduhñ yajmäbáatäm nebiä piidsquepiän. Coo yhaabiädsømy, mänit hajxy mnajuø'øy coo pioodtägøøñä. <sup>33</sup>Jaduhñ mäwiinäts je'e, coo ja'a tsø'ty hajxy jaduhñ mhíxät, mänit hajxy mnajuø'öwät cooch hänäjty mobädajpä nwiimbida'añ. <sup>34</sup>Tøyhájtäts mijts nnäma'ay, cooch hänäjty nwiimbida'añ, cajnä jäya'ayhajxy hänäjty quioxy ho'ogy, ja'a hajxy jäda'ahaty jugyhajpä. <sup>35</sup>Ja'a tsajtwiing jaduhñ tägoyyaamb møødä naaxwiimbä. Tøjiadaamb jaduhñ nébiøch chamñ nmädia'aguian.

<sup>36</sup>'Pero ni pøn jaduhñ quia'a najuø'øy mänaaxøø jiada'añii ni mäduhnajtä. Ni ja'a Diosmoonsä tsajpootypä hajxy quia'a najuø'øy. Ni høøch nga'a najuø'øy, høøch ja'a Dioshuung. Jagooyä Dios jaduhñ ñajuø'øy, ja'a nDeedyhájtäm.

<sup>37</sup>'Cooch jaduhñ nwiimbida'añ, høøch ja'a Diosquexypä, jaduhñ mäwiinäts hänäjty jiada'añii nebiä Noé jecy jiajtian. <sup>38</sup>Cajnä Dios ja'a nøøgomdägoy hänäjty quiexyñä. Jimä jäya'ayhajxy hänäjty quia yhu'ugy, piøcy yhu'ugy, høxtä coo ja'a Noé hänäjty tøø tiägø'øy barcojooty. <sup>39</sup>Ni mänit hajxy hänäjty quia'a najuø'øyñä høxtä coonä ja'a nøøgomdägoy miejch. Mänit hajxy cøjx chømdu'ubøgyii. Jaduhñ mäwiinäts jiadaañäbä cooch hänäjty nwiimbida'añ, høøch ja'a Diosquexypä. <sup>40</sup>Mänitxøø ja'a ya'adiøjc-hajxy

hänajty nämetsc yhida'añ camjooty. Tu'ug hänajty yajnøcxa'añii; tu'ug hänajty yajmäh-mø'owa'añii. <sup>41</sup> Metscä to'oxiøjc-hajxy hänajty jioch. Tu'ug hänajty yajnøcxa'añii; tu'ug hänajty yajmähmø'owa'añii.

<sup>42</sup> Nähix hahixø'ø hajxy mhídät; cab hajxy mnajuø'øy mänaa ja'a mWiindsøn hajxy quiaäda'aga'añ. <sup>43</sup> Jaduhñ mäwíinäts ja'a cudøjc-hajxy, coo hajxy jaduhñ ñajuø'øwät mäduhnajtä ja'a mee'tspä miedsa'añ coods, jujcy hajxy jaduhñ yhidät, y cabä mee't-spä hajxy jaduhñ yajtojtägø'owät. <sup>44</sup> Jaduhñ mäwíinäts mijtspä, nähix hahixø'ø hajxy mhídät. Cábøch mijts xñä'ägä najuø'owät mänájøch jaduhñ ngäda'aga'añ, høøch ja'a Diosquexypä.

<sup>45</sup> Ja'a moonsäwiindsøn, je'edsä miämoonsä yajcaaby maa ja'a wyiindsøn tjojcän. Hoy jaduhñ coo ja'a wyiindsøn miädia'agy miäbøjcät, coo cuhwijy tiünät. <sup>46</sup> Coo ja'a wyiindsøn miédsät, jootcujc ja'a moonsä ñijiäwø'owa'añii mädyii jaduhñ cudiumb. <sup>47</sup> Tøyhájtäts mijts nnäma'ay, jaduhñä moonsä piäda'aga'añii nebiä wyiindsønän jim maa ja'a wyiindsøn tjojcän, mäduhñtiä ja'a wyiindsøn hänajty miøødä. <sup>48</sup> Pero ja'a moonsä ca'a hoybä, je'eds jaduhñ mäna'anaamb cooc tyjy ja'a wyiindsøn quia'a tsoj medsa'añ. <sup>49</sup> Mänitä miämoonsä tiägø'owa'añ häyoowhixypä. Mänitä mu'ugyjiäya'ay miøødtägø'owa'añ caabiä huucpä. <sup>50</sup> Cabä wyiindsøn jaduhñ yhuuc jahmiedsaannä coo wyiimbida'añ. Coo ja'a wyiindsøn jaduhñ jiaanč medsä, <sup>51</sup> mänitäs ja'a craa hoyhoy quiumädowa'añ miøødä miäga'awiindøybä. Mänit hajxy jio'owa'añ xiuudsä'añ.

## 25

<sup>1</sup> Coo ja'a Dios ja'a miäjaa jaduhñ yajcähxø'øga'añ, jaduhñ mäwíinäts je'e nebiä pøc hu'ug tøø jiadyiijän. Jimä cäxyiidøjc ja'a jamiø'ød hajxy hänajty yhahixy. Nämajc hajxy hänajty. Candelcön hajxy hänajty yhahixy. <sup>2-4</sup> Nämägøøxc-hajxy, cab hajxy hänajty nähix hahixø'ø tøø tiu'ubøcy. Cabä guiaastä hajxy hänajty nä'ä tægø'øbä tøø jiuuy. Pero ja'a jiamioødhajxy ja'a jaac nämägøøxpä, nähix hahixø'ø hajxy hänajty tøø tiu'ubøcy mäbøjpä. Nä'ä tægø'øbä ja'a guiaastä hajxy hänajty tøø jiuuy. <sup>5</sup> Coo ja'a jamiø'ød jaduhñ quia'a tsoj mejch, mänitä cäxyiidøjc-hajxy cøjc miaaho'ogy. <sup>6</sup> Coo quiuptsuhmdäjøyy, mänitä jäya'ay tu'ug yaaxy: “Xiidsä jamiø'ød mieh; nøcx hajxy jøjcuabaðø'ow.” <sup>7</sup> Mänitä cäxyiidøjc-hajxy cøjc piäðø'øgy. Mänitä quiaandilhajxy quiuhdø'xøyy. <sup>8</sup> Mänit hajxy miänaañ, ja'a hajxy hänajty nähix hahixø'ø tøø quia'a tu'ubøquiäbä: “Højtsä gaastä weeñtiä móoyäc; pi'idsaamb højtsä ngandil jaduhñ.” <sup>9</sup> Mänit hajxy yhadsooyy, ja'a hajxy hänajty nähix hahixø'ø tøø tiu'ubøquiäbä: “Caj, ni jaduhñ quia'a mäðøyhada'añ maa ja'a højtscøxpän. Nøcx hajxy jaduhñ ñijiüuyäxä maa tioogyiijän.” <sup>10</sup> Mänit hajxy ñøcxy juubiä. Mänitä jamiø'ød hajxy miøødtägø'øyy tøgooty. Mänitä tøjc hajxy yhagøøñä. <sup>11</sup> Mänitä cäxyiidøjc-hajxy jia mejtsnä, ja'a gaastä hajxy hoy tøø jiuuyäbä. Mänitä hajxy jia cugapxøyy: “Wiindsøn, huuc yaghawa'ads hädaa tøjc.” <sup>12</sup> Mänit hajxy ñämaayyä: “Cábøch mijts jaduhñ nhixiä. Tøyhajt jaduhñ.”

<sup>13</sup> Coo ja'a Jesús jaduhñ miädiaacpäðøyy, mänit miänaañ:

—Jaduhñ hajxy mnibiäda'agøøjt nähix hahixø'ø. Caj mijts mnajuø'øy mänájøch nwiimbida'añ, høøch ja'a Diosquexypä.

<sup>14</sup> Coo ja'a Dios ja'a miäjaa jaduhñ yajcähxø'øga'añ, jaduhñ mäwíinäts je'e nebiä jäya'ay tu'ugpä. Nøcxaamb hänajty je'e wiingnaaxooty. Mänitä mioonsähajxy miøjyaaxy. Mänitä xiäðø'øn yajmämähmøyy.

<sup>15</sup> Tu'ug jaduhñ yajmämähmøyyä mägoøxmillón. Paady may miooyyä coo hänajty jiaty xäðø'øn yajmayø'ow. Tu'ug jaduhñ yajmämähmøyyä mejtsmillón. Tu'ug jaduhñ yajmämähmøyyä tu'millón. Mänitä wiindsøn tiu'ubøjcy. <sup>16</sup> Jaaya'ay ja'a mägoøxmillón wiingpøjcäbä, yajtägø'øyy jaduhñ nyhajájtäbä. Yajmayøyy ja'a xäðø'øn jaduhñ; mägoøxmillón jaduhñ jiaac paaty. <sup>17</sup> Jaanä jaduhñduhmbä, jaaya'ay ja'a mejtsmillón wiingpøjcäbä, mejtsmillón jaduhñ jiaac paaty. <sup>18</sup> Pero jaaya'ay ja'a tu'millón wiingpøjcäbä, hoy ja'a jut jaduhñ tiajy. Mänitä wyiindsøn xiäðø'øn hoy yú'tsänä jutjooty.

<sup>19</sup> Cujecy ja'a wyiindsõnhajxy mjejtstägajch. Mänit hajxy tiägøøyy cuentäyapäd-søømbä. <sup>20</sup> Jayõjp jaaya'ay miejch ja'a mägooxmillón hánajty tøø wyiingpóquiäbä. Mänit wyiindsõñ mioooy cøxiä møødä mägooxmillón tøø jiaac páadiäbä. Mänit miánaaŋ: "Wiindsõñ, mägooxmillónhøch jaduhñ xmiiooy; chaads je'e møødä mägooxmillónhøch tøø njaac yajmayó'øyäbä." <sup>21</sup> Mänit wyiindsõñ miánaaŋ: "Hoy miich jaduhñ tøø mgudiuñ. Wéeñtiøch miich nyajmämähmøøyy. Maas máyhøch miich ja'a xädø'õñ jaduhñ njaac mo'owa'añ neby jaduhñ mjaac yajmayó'øwät. Tøjtägø'øw tøgooty, ween nxooñdáacäm." <sup>22</sup> Mänit craa jiaac mejch ja'a mejtsmillón hánajty tøø wyiingpóquiäbä. Mänit miánaaŋ: "Wiindsõñ, mejtsmillónhøch jaduhñ xmiiooy; chaads je'e møødä mejtsmillónhøch tøø njaac yajmayó'øyäbä." <sup>23</sup> Mänit wyiindsõñ miánaangumbä: "Hoy miich jaduhñ tøø mgudiuñ. Wéeñtiøch miich jaduhñ nyajmämähmøøyy. Maas máyhøch miich ja'a xädø'õñ jaduhñ njaac mo'owa'añ neby jaduhñ mjaac yajmayó'øwät. Tøjtägø'øw tøgooty, ween nxooñdáacäm." <sup>24</sup> Mänit craa jiaac tehñ miejch ja'a tu'millón hánajty tøø wyiingpóquiäbä. Mänit miánaaŋ: "Wiindsõñ, nnajuøøbiøch coo miich hojioot mga'a møødä. Miich ja'a xädø'õñ jaduhñ mbaadaamby maa tøø mga'a tuñän. <sup>25</sup> Páadyhøch hijty ndsähgø'øy. Páadyhøch ja'a xädø'õñ hoy nyu'uèch naaxjutjooty. Huug hix, chaads je'e." <sup>26</sup> Mänit wyiindsõñ yhadsooy: "Caj miich hoy mgudiuñ. Mjaanèch tehñ ñuux miich. Mnajuøøby miich jaduhñ cooèch hojioot nga'a møødä, cooèch xädø'õñ nbaada'añ maach tøø nga'a tuñän. <sup>27</sup> Páadyhøch nxädø'õñ jaduhñ cu xpiädaacä bancojooty. Jiiby cu miayøøyy. Mänitøch nxädø'õñ cu xmiiooy møødä xädø'õñhuung." <sup>28</sup> Mänit hajxy ñämaayä, ja'a hajxy jim tãnaabiä: "Pøjcä yø'ø craa xädø'õñ hajxy tu'millón; mo'ow yø'ø craa hajxy ja'a majcmillónmøødpä. <sup>29</sup> Pøñ may nã'ägä møød, maas may jaduhñ mio'owa'añii. Hanaxiä jaduhñ miøødhada'añ. Pero pøñ jaduhñ wéeñtiä møød, pøgãanãxap je'e mäduhñtiä miøødä. <sup>30</sup> Yø'ø craa jaanèch tehñ ñuuxpä, høxwjtspädsøñ hajxy hagogostuum. Jiiby jaduhñ jiø'øwa'añ xiuuds'a'añ."

<sup>31</sup> Cooèch jaduhñ ngädá'agät hanehmbä, høøch ja'a Diosquexypä, jimhøch jaduhñ nhãna'awa'añ maa ja'a hoyhãnaabiejtän ja'a yajxonbä. Quipxyhøch nmoonsä tsajpootypähajxy xmiøødcäda'aga'añ nãgøxiä. <sup>32</sup> Mänitøch ja'a jäya'ayhajxy xwyiingmedsø'øwa'añ ja'a wiinduhmyhagajtpä. Mänitøch hajxy jaduhñ nyajwa'xa'añ nebiä meegän nebiä chiibän. <sup>33</sup> Nbäda'agãambiøch näje'e maach nhahooguiø'øjän, näje'e maach nhanajtycø'øjän. <sup>34</sup> Ja'a hajxy hijpä hahooguiø'ø, mänitøch hajxy nnãma'awa'añ: "Min hajxy yam; tøøch mijts nDeedy xwyiimbiy coo hajxy mhané'emät. Jequiän hajxy jaduhñ xwyiimbiyy, cajnä ja'a naaxwiin hánajty yhädiuñ. <sup>35</sup> Mánájøch hijty nyãho'ogyiijän, mänitøch hajxy xyajcaayy. Mánájøch hijty ndødsø'øyiijän, mänitøch hajxy xyajnoøhuucy. Mánájøch hijty nwäditiän nebiä jäguembäya'ayän, mänitøch hajxy xyaghamejtstaacy. <sup>36</sup> Mánájøch wit hijty nga'a møødän, mänitøch hajxy xñähxojy. Mánájøch hijty mba'amgo'na'ayän, ndsumyhãña'ayän, mänitøch hajxy hoy xquiuhixy." <sup>37</sup> Ja'a hajxy hijpä hahooguiø'ø, mänit hajxy yhadsowa'añ: "Wiindsõñ, mänaa højts miich tøø nyajcay; mänaa højts miich tøø nyajnoøhu'ugy; <sup>38</sup> mänaa højts miich tøø nyaghamejtsta'agy; mänaa højts miich tøø nnähxoxy; <sup>39</sup> mänaa højts miich hoy tøø nguhixy." <sup>40</sup> Mänitøch nhadsowa'añ: "Tøyhajt mijts nnãma'ay, cooèch mijts ja'a njamiøødhajxy tøø xñäxuu'tsä, hoy hajxy quia'a ja mjtøjcä, jaduhñ mäwínhøch tøø xñäxuu'tspä."

<sup>41</sup> Mänitøch hajxy nnãma'awa'añ ja'a hajxy hanajtycø'øbä: "Jua'ads hajxy jim, mijts haxøøgtuum hijpä. Häda'ag hajxy jiiby maa ja'a jøøn mänaa quia'a pi'ichän. Paadiä jøøn tøø piäda'agyii, jiibiä møjcu'uhajxy chaachpøga'añ. <sup>42</sup> Mánájøch hijty nyãho'ogyiijän, cábøch hajxy xyajcaayy; mánájøch hijty ndødsø'øyiijän, cábøch hajxy xyajnoøhuucy; <sup>43</sup> mánájøch hijty nwäditiän nebiä jäguembäya'ayän, cábøch hajxy xyaghamejtstaacy; mánájøch wit hijty nga'a møødän, cábøch wit hajxy xmiiooy; mánájøch hijty nba'amgo'na'ayän, ndsumyhãña'ayän, cábøch hajxy hoy xquiuhixy." <sup>44</sup> Mänit hajxy miána'ana'añ: "Wiindsõñ, mänaa højts miich nga'a puhbejty; mänaa højts miich nhijxy coo hánajty myãho'ogyii, coo hánajty mdødsø'øyii, coo hánajty mwädity nebiä

jäguembäya'ayän, coo wit hänajty mga'a mөөдä, coo hänajty mba'amgo'na'ay, coo hänajty mdsuymhäna'ay.” <sup>45</sup> Mänitöch nhadsowa'añ: “Tөyhajt mijts nnäma'ay, coo'ch mijts ja'a njamioөdhajxy tөө xquia'a näxuu'tsä, hoy hajxy quia'a ja mөjtöjcä, jaduһñ mäwiiñhöch tөө xquia'a näxuu'tspä.” <sup>46</sup> Yö'öds hajxy jiiьy häda'agaamb maa hajxy chaachpöga'añän cөjxta'axioө. Pero pөnjätyhöch tөө nwiimbiь, je'eds hajxy cөjxta'axioө jugyhadaamb nebiä Dios jugyhatian.

## 26

<sup>1</sup> Coo ja'a Jesús jaduһñ miädiacpädöөyь, mänit nämaayy ja'a jiamioөdhajxy:

<sup>2</sup> —Mnajuoөby hajxy jaduһñ coo ja'a pascuaxöө cumaaxc yhadсуujö'owa'añ. Mänitöch hajxy xyajcö'ödägö'owa'añ, höö'ch ja'a Diosquexypä. Mänitöch hajxy xmiөjpahbeda'añ cruzcөxp.

<sup>3</sup> Mänitä teedywiindsөñhajxy yhamugöөyь mөөдä ley-yajñähixöөbiähajxy mөөдä jäya'ayhajxy martuumähajpä maa ja'a judiöshajxiän. Jim hajxy yhamugöөyь maa ja'a Caifäs tiöjcän, ja'a hänajty möjcuһdujtmөөdpä maa ja'a teedyhajxiän. <sup>4</sup> Mänit hajxy quiojyquiapxyhajty nebiä Jesús hajxy miädsät, neby hajxy jaduһñ yaghö'ogät. <sup>5</sup> Mänit hajxy niinämaayyä:

—Cab jaduһñ yhooyä coo hajxy nmäjtsämät ja'a xөjooty coo ja'a cu'ughajxy nä'ä haamhadät.

<sup>6</sup> Jimä Jesús hänajty maa ja'a cajpt jaduһñ xiөhatiän Betania, maa ja'a Simón tiөгootiän, ja'a hänajty tөө nähwa'ächijjäbä ja'a haxöөгpa'am. <sup>7</sup> Jimä Jesús hänajty quiaь, mänitä to'oxiojц tu'ug miejch, perfumecón, ja'a jaan'ch tehм chowbä. Mänitä Jesús ja'a perfume yajcuhda'xöөyя. <sup>8</sup> Coo ja'a Jesús jiamioөdhajxy jaduһñ yhiьxy, cab hajxy jaduһñ yhojiäwöөyь. Mänit hajxy miänaañ:

—Tii yö'ө perfume jaduһñ coo yaghäyooyь. <sup>9</sup> Coo jaduһñ cu tioo'cy, mänitä häy-ooöbäya'ay jaduһñ cu nä'ägä puhbejty.

<sup>10</sup> Coo ja'a Jesús jaduһñ miädooyь, mänit miänaañ:

—Ca'a yö'ө to'oxiojц hajxy mhadsipy. Ca'a yhaxöөгpä jaduһñ tөө tiuñ maa ja'a höö'chcөxpän. <sup>11</sup> Ja'a häyooöbäöjц, homiänaajä mijts jaduһñ xmiөөdhida'añ; pero höö'ch, cäbөch mijts jejcy nmөөөdhida'añ. <sup>12</sup> Päädyhöch yö'ө to'oxiojц perfume xyajcuhda'xöөyь, coo'ch möbädajpä nho'oga'añ. <sup>13</sup> Tөyhajtäts mijts nnäma'ay, homiaajä hädaa hoguiapxy hädaa homiädia'agy hajxy yaghawa'xö'owät maa hädaa yaabä naaxwiinän, mänit hajxy jaduһñ miädia'aga'añ nébiөch yö'ө to'oxiojц perfume tөө xyajcuhda'xö'өy. Jaduһñds yö'ө to'oxiojц jiahmiedsa'anii.

<sup>14-15</sup> Ja'a Jesús jiamioөdhajxy ja'a nämajmetspä, tu'ug hänajty xiөhaty Judas Iscariote. Mänitä Judas ja'a teedywiindsөñhajxy hoy näma'ay:

—Mädühñtiөch hajxy xmiäjüyät coo'ch ja'a Jesús hajxy nyajcö'ödägö'owät.

Mänitä Judas miooyyä hii'xmajc plataxadö'өн. <sup>16</sup> Mänit wyiinmahñdyhajty nebiä Jesús yajcö'ödägö'owät.

<sup>17</sup> Ja'a tehм xiөөhadсуujö'ө hajxy hänajty quiuһdujthaty coo ja'a tsajcaagy hajxy hänajty quiaь ja'a ca'a tsoomiөөdpä. Mänitä Jesús ja'a jiamioөd nämejtsä. Mänit miäyajtöwä:

—Maa hajxy ndsuugäayyämät ja'a pascuaxөjooty.

<sup>18</sup> Mänitä Jesús yhadsooyь:

—Nөcx hajxy cajptooty maach nmägu'ughajpä tiöjcän. Mänit hajxy mnämä'awät: “Nөm höjts nWiindsөñ miäna'añ cooc tөө yhabäatäxä, y cooc höjts yaa ndsuugaya'añ ja'a pascuaxөjooty maa miiech mdөгootiän.”

<sup>19</sup> Mänit hajxy jiaan'ch cudiuuñ neby hajxy niämaayyän. Mänitä jö'öxy hajxy yhädiuuñ.

<sup>20</sup> Coo quiooodsöөyь, jimä Jesús hajxy hänajty quiaь mөөдä nämajmetspä. <sup>21</sup> Mänitä Jesús miänaañ caaguuijц:

—Tөyhajtäts mijts nnäma'ay coo'ch mijts mjamioөd tu'jäya'ay xyajcö'ödägö'owa'añ maa'ch nmädsipän.

<sup>22</sup> Mänit hajxy jiootmadiägöөyь. Mänit hajxy tiägöөyь yajtöbä:

—Wiindsón, nej, hөөч je'ejä.

<sup>23</sup> Mänitä Jesús yhadsooy:

—Ja'ačh tu'ugtexy xmiödcaamiujpä, jé'echäts jaduñ xyajc'ødägø'owaamb.

<sup>24</sup> Jadúñhōch njada'añ nhabeta'añ, hөөч ja'a Diosquexypä, nebiä Diosmädia'agy jaduñ miäna'añ. Pero jaanč tehñ chaachpøgaamb jaaya'ay häyoobä ja'ačh tөө xyhawaanō'øyäbä. Mejor häxøpy tөө quia'a miñ tөө quia'a ca'ay.

<sup>25</sup> Mänitä Judas miänaañ, ja'a hānajtý tөө yhawaanō'øyäbä:

—Wiindsón, nej, hөөч je'ejä.

Mänitä Jesús yhadsooy:

—Miičh je'e.

<sup>26</sup> Jimnä hajxy hānajtý quiaynä, mänitä Jesús tsajcaagy quionø'cy. Mänitä Dioscujú'uyäp yejcy. Mänitä tsajcaagy qyjwa'xy. Mänitä jiamioød miooy. Mänit miänaañ:

—Cay hajxy; jaduñ mäwiin hädaa tsajcaagy nébiočhä nni'x nébiočhä ngopcän.

<sup>27</sup> Mänitä Jesús taza quionø'cy. Mänitä Dioscujú'uyäp yéjumbä. Mänitä jiamioød ja'a taza miooy. Mänitä Jesús miänaañ:

—Hu'ug hädaa vino hajxy nägøxiä.

Mänitä vino hajxy yhuucmujcy tu'ugtaza.

<sup>28</sup> Mänitä Jesús miänángumbä:

—Jaduñ mäwiin hädaa vino nébiočhä nnø'tiän. Hijxtahñd jaduñ coočhä jemýguiuhdujt nyajwiimbädsoma'añ coočhä jäya'ayhajxy may nnähho'tu'uda'añ, coočh jaduñ nyajnähwa'adsaanä ja'a piojpä quiädieey. <sup>29</sup> Pero nnämäabiöch mijts coočh hädaa vino nga'a huuctägatsa'añ hōxtä cóonöch hānajtý tөө nho'ogy. Mänitöch mijts jaduñ nnødhuucmujtägatsa'añ jim maačhä nDeedy jaduñ yhane'emiän.

<sup>30</sup> Mänitä Dioshøy hajxy yhöøyy. Mänit hajxy ñöcxý maa ja'a Olivostuñän. <sup>31</sup> Mänitä Jesús miänaañ:

—Hädaa coods, cáböch mijts ja'a nmädia'agy hajxy hoy xmiäbøgáañänä. Mänitöch hajxy jaduñ xñähgue'ega'añ. Jaduhñä Diosmädia'agy miäna'añ: “Nyagho'ogáambiöch ja'a meegcueendähajpä. Mänitä meeghajxy xii yaa ñöcxø'owa'añ.” <sup>32</sup> Pero coočh hānajtý tөө njujypioçy, mänitöch nnöcxø'oga'añ jim Galilea; mänit mijts hōxhaam mnöcxä'añ.

<sup>33</sup> Mänitä Pedro miänaañ:

—Hoy miičh hajxy nägøxiä xjia nähgué'egät, cáböch miičh nnähgué'egät.

<sup>34</sup> Mänitä Jesús miänaañ:

—Tøyhájthöch miičh nnäma'ay, coo ja'a tseeý hānajtý quia'a ya'axyñä hädaa coods, tөө miičh hānajtý tægøøghooc mnijioçapxyii cóogöç tyijý jaduñ xquia'a hixiä.

<sup>35</sup> Mänitä Pedro miänaañ:

—Hóyhöch miičh näguipxy nja møødhø'ogät, cáböch jaduñ nnijioçapxøjät.

Jaduñ hajxy nägøxiä piamānaambä.

<sup>36</sup> Mänitä Jesús hajxy miejch maa hānajtý xiøhatiän Getsemaní. Mänitä Jesús miänaañ:

—Yaa hajxy hōxta'ag naaxwiin; nõcxýhöch jimhaamby nhuuc Diospa'ya'axy.

<sup>37</sup> Mänitä Jesús ja'a Pedro wioonöçxy hawiing møødä Zebedeo yhuunghajxy nämetscä. Mänitä Jesús tiägøøyy jootmayhajpä hoyhoy. <sup>38</sup> Mänit miänaañ:

—Jaanč tehñ jiootmayhájpöch jaduñ. Jadúñhōch nnijjāwø'øyii nebiä ho'o-gaambän. Yaa hajxy mmähmø'owät. Tsög hajxy jucý hjítäm.

<sup>39</sup> Mänitä Jesús weenñtiä jiaac nõçxy. Mänit miägutscädaacy. Mänit Dyiospa'yaaxy:

—Teedy, miičh mee'x, ca'a yhendijý jaduñ cu ndsaačhpøjcy. Pero ca'a yhööčhä nguhdujt jaduñ nyajtunaamby; miičhä mguhdujt nyajtunāañäm.

<sup>40</sup> Mänitä Jesús wyiimbijty maa ja'a nädägøøgpä hānajtý tөө ñähgue'eguiän. Jim hajxy hānajtý mia'ay coo ja'a Jesús jim miejch. Mänitä Pedro ñāmaayyä:

—Nej, ni tu'horä hajxy jucý mga'a hida'añ. <sup>41</sup> Jucý hajxy mhídät. MDiospa'ya'axäp hajxy jaduñ nebiä mõjcu'u hajxy jaduñ xquia'a jøjcapxø'owät. Jia tsøjpiä mjoothajxy jaduñ coo hajxy jucý mhídät, pero ja'a mni'x ja'a mgopc-hajxy jaduñ ca'a mee'xtugaamb.

<sup>42</sup> Ja'a miämetsc-hoocpä Jesús ñöçxy Diospa'yaaxpä:

—Teedy, miich mee'x, cáboch ndijy jaduhñ cu ndsaačhpøjcy. Pero ween miichä mguhdujt nyajtúunäm.

<sup>43</sup> Mänit wyiimbjycumbä maa ja'a Pedrohaxiän. Tøø hajxy hänäjty miaahó'cumbä. Jaanč tehñ mia'awaamb hajxy hänäjty hanaxiä. <sup>44</sup> Mänitä Jesús nãhguéecumbä. Mänit nõcxcumbä miädägøøghoocpä Diospa'yaaxpä. Mänit jaduhyyä miánaangumbä. <sup>45</sup> Mänit miéjtscumbä maa ja'a Pedrohaxiän. Mänit miánaañ:

—Ma'awxä hajxy, poo'xxä hajxy. Tøøds je'e yhabaady cooçh hajxy xyajcø'ødägø'owa'añ maa ja'a cubojpä cugädieejiäya'ayän, høøçh ja'a Diosquexypä. <sup>46</sup> Pädø'øg hajxy, jamds hajxy. Xiids je'e myiñ ja'a høøçh jaduhñ xyegaambä.

<sup>47</sup> Mädiaacnä ja'a Jesús hänäjty coo ja'a Judas miehch, ja'a Jesús hänäjty tøø miøød-wädftiäbä ja'a miämajmetspä. Jaanč tehñ miay ja'a jäya'ay hänäjty miøødä, pu-jxtmøødpä, paxycappä. Ja'a teedywiindsønñhajxy jaduhñ quejx møødä martuumädøjc. <sup>48</sup> Ja'a Judas ja'a Jesús hänäjty yegaamb. Tøø ja'a Judas ja'a jäya'ay hänäjty nãma'ay:

—Ja'a høøçh hänäjty ndsu'xaambiä, je'eds hajxy mmádsäp.

<sup>49</sup> Mänitä Judas ja'a Jesús nãmejch. Mänitä yajpoo'xy. Mänit chu'xy. <sup>50</sup> Mänitä Jesús miánaañ:

—Mägu'ughajpä, tiich xwia'ana'añ.

Mänitä Jesús hajxy miäjch.

<sup>51</sup> Mänitä Jesús jiamioød ja'a piujxt jiuu'ty. Mänitä teedywiindsønñ mioonsä tu'ug tiaatspujxtúutäxä. <sup>52</sup> Mänitä Jesús miánaañ:

—Cuyuugø'ow yø'ø mbujxt. Pønjaty jaduhñ pädø'p pujxthaam, jaanä pujxthaam yho'ogaambä. <sup>53</sup> Nej, caj miich mnajuø'øyä, cooçhä nDeedy jaduhñ nnämä'awät cooçh ween xpiuhbety, mänitøch ja'a mioonsä tsajpootypä milhaam xyajnáguéxät. <sup>54</sup> Pero cooçh jaduhñ nnämä'awät, cabä Diosmädia'agy jaduhñ tiøjiädät maa jaduhñ myiñän cujaay cooçh jaduhñ tsipcøxp njada'añ nhabet'añ.

<sup>55</sup> Mänitä Jesús ja'a majiäya'ay nãmaayy:

—Pujxtmøød paxycap hajxy tøø mbädø'øgy. Jadúhñhøch hajxy tøø xmiach nebiä mee'tspän. Jabom-jabómhøch mijts hijty nyajnáhixø'øy tsajtøgooty, y cáboch hajxy mänaa tøø xmiach. <sup>56</sup> Pero páadyhøch jaduhñ njaty nhabety, jaduhñä Diosmädia'agy jaduhñ tiøjiädät, nebiä Diosquexypähajxy jecy quiujahyyän.

Mänitä Jesús jiamioødhajxy quiøxy päyø'cy. Nidiuhmä Jesús jaduhñ nãhgueecä.

<sup>57</sup> Mänitä Jesús yajmejtsä maa ja'a Caifás tiøjcän, ja'a møjcuhdujtmøødpä maa ja'a teedyhaxiän. Jimä ley-yajnáhixøøbiähajxy hänäjty tøø yhamugø'øy møødä martuumädøjc-hajxy. <sup>58</sup> Ja'a Pedro, jäguemjuøøby hänäjty pianøcxy. Mänit jiiybi tiägøøyy maa ja'a Caifás tiøjwiingän. Mänitiä yhøxtaacy maa ja'a policíahaxiän. Yhixaamby hänäjty je'e nebiä Jesús hänäjty tiuna'añii.

<sup>59</sup> Ja'a Jesús, tøø hänäjty yajtøjtägø'øyii maa ja'a teedywiindsønñhajxy hänäjty tøø yhamugø'øyän møødä ley-yajnáhixøøbiähajxy møødä møjtojc-hajxy. Jiiybi hajxy hänäjty wyiimahñdyhaty nebiä Jesús hajxy jaduhñ nãhøønø'owät, hoy jaduhñ quia'a ja tøyyä, nebiä Jesús hajxy jaduhñ yajyagho'ogøøjät. <sup>60</sup> Pero cabä tøyhajt hajxy piaaty, hoy jäya'ay may jia wi'i nãhøønøøyy. Mänitiä høhñdaacpä metsc piädsøømy. <sup>61</sup> Mänit hajxy miánaañ:

—Nøm yø'ø craa miánaañ coogä Diostøjc jaduhñ yajma'ada'añ; mänitác cumaaxc wiingpä yajpädø'øgåangumbä.

<sup>62</sup> Mänitä teedywiindsønñ tiánaayyø'cy. Mänitä Jesús nãmaayyä:

—Nej, caj mhadsowa'añä. Tii hajxy jaduhñ coo xñäxø'owø'øgy.

<sup>63</sup> Pero cabä Jesús waamb nã'ä miánaañ. Mänitä teedywiindsønñ miánaangumbä:

—Ja'a Dioscøxpä miich ja'a tøyhajt myégät; højts hawáanäc pø tøyhajt jaduhñ coo miich ja'a Dios tøø xquiexy, coo ja'a Dios xyHuunghaty.

<sup>64</sup> Mänitä Jesús miánaañ:

—Tøyhajt jaduhñ nej miich mmána'añän. Jadúhñhøch mijts nnämaabiä, høøçh ja'a Diosquexypä, cooçh hajxy xyhixa'añ hãña'a maa ja'a Dios yhahooyhaampiän, ja'a mäjaamøødpä; y cooçh jaduhñ nnänajtagatsa'añ jocjooty.



<sup>65</sup> Mänitá teedywiindsón ja'a wyit quiøø'ch. Paady quiøø'ch coo hánajty yhawa'an-da'agy. Mänit miánaañ:

—Tøø hádaa craa quiapxtägoy ja'a Dioscøxpä. Tii testigo hajxy njaac wáanämät. Hamdsoo hajxy tøø mmädoy nej tøø quiapxtägoyyän. <sup>66</sup> Neby hajxy mmána'añ.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Tøø jaduñ quiapxtägoy ja'a Dioscøxpä; ween yho'ogy.

<sup>67</sup> Mänitá Jesús wyiingudsujøøyyä. Mänit wiojpä. Mänit wyiingugoxøøyyä. <sup>68</sup> Mänit nãmaayyä:

—Pø tøyhajt jaduñ coo Dios tøø xquiexy, najuø'øw pøn tøø xquiøxy.

<sup>69</sup> Jimnä ja'a Pedro hánajty yhäna'ay tøjwiing. Mänitá Pedro nãmejsä to'oxymoosä tu'ug. Mänit nãmaayyä:

—Miičh ja'a Jesús hijty mmøødwädiyp, túhmäts, ja'a Galileatsohmä.

<sup>70</sup> Mänitá Pedro ñijjögapxä maa ja'a jäya'ayhajxiän:

—Pätiidä jaduñ mnä'ä mädiaacpyy.

<sup>71</sup> Tøjpädsomäänäp ja'a Pedro hánajty, mänit yhjägumbä ja'a to'oxymoosä tu'ug. Mänitá moonsä nãmaayy ja'a hajxy hánajty jimä:

—Yøø mixy ja'a Jesús hijty møødwädiyp ja'a Nazarettsohmä.

<sup>72</sup> Jadähooc ja'a Pedro ñijjögapxä:

—Tøyhajt, cábøch ja'a craa nhixiä.

<sup>73</sup> Mänitjuøøby ja'a Pedro nãmäayyägumbä, ja'a hajxy hánajty jimä:

—Tøyhajt jaduñ coo miičh ja'a Jesús hijty mmøødwädity; jaduñ miičh mmädiaacpä nebiä Galileatsohmän.

<sup>74</sup> Mänitá Pedro miánaañ:

—Pø cábøch tøyhajt nmädia'agy, wéenhøch ja'a Dios jaduñ xyajcumädoy. Cábøch ja'a craa nhixiä.

Tuunä ja'a Pedro jaduñ nã'ä mänaañ, mänitiä tseey yaaxy. <sup>75</sup> Mänitá Pedro quiøxy jahmiejch nebiaty ja'a Jesús hánajty tøø miána'añ: “Cajnä ja'a tseey hánajty ya'axy, tøø miičh hánajty tægøghooc mnijjögapxyii cóogøch tyjy xquia'a hixiä.” Mänitá Pedro jim chohñ. Mänit tiägøoyy jøøbiä hoyhoy.

## 27

<sup>1</sup> Coo jioøøoyy, mänitá teedywiindsøñhajxy quiojyquiapxytiuuñ møødä martuumädøjc-hajxy nebiä Jesús hajxy yaghó'ogät. <sup>2</sup> Mänitá Jesús hajxy cøøxoch hoy yajcø'dägø'øy maa ja'a Poncio Pilatän, ja'a hánajty tuumbä gobernador.

<sup>3</sup> Ja'a Judas ja'a Jesús hánajty tøø yhawaanø'øy. Coo ja'a Judas yhiixy coo ja'a Jesús hánajty yagho'oga'añii, cabä jioot jaduñ nã'ä møc-hajty. Mänitá hii'xmajcpä plataxädø'øñ hoy yajwiimbity maa ja'a teedywiindsøñhajxiän, maa ja'a martuumädøjc-hajxiän. <sup>4</sup> Mänit miánaañ:

—Tøøch jaduñ ngädieey coočä craa ho'cøøc tøø nhawaanø'øy, ja'a cajpä pojpä cädieemiøødpä.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Ca'a yhøjts ngüeendä yø'øduñ. Miičh mgüeendä yø'øduñ.

<sup>5</sup> Mänitá Judas ja'a xädø'øñ ñajtsxäbapøøyy jiby tsajtøgooty. Mänit hoy ñiyo'tøøyyänä.

<sup>6</sup> Mänitá teedywiindsón ja'a xädø'øñ hajxy pyiwø'cy. Mänit hajxy miánaañ:

—Cab hádaa xädø'øñ hajxy hawiinmats nbädácämät maa ja'a xädø'øñ hajxy quiuy-oxø'øyän, je'eguiøxpä coo jäya'ay jaduñ tøø tiøgyii ho'cøøc.

<sup>7</sup> Mänit hajxy quiojyquiapxytiuuñ coo ja'a naax hajxy hánajty jiuya'añ, ja'a xøh-ajp Tu'tspojtstaact, ja'a xädø'øñhaam ja'a Judas hánajty hoy tøø ñajtsxäbapø'øyábä. Je'e hajxy hánajty wia'ana'añ cabäsantä maa ja'a jäguembäjäya'ayhajxy ñaaxtägø'øwät.

<sup>8</sup> Coo ja'a naax hajxy jaduñ jiuuuy ja'a xädø'øñhaam ja'a Judas hánajty hoy tøø ñajtsxäbapø'øyábä, paady jaduñ xiøhaty Nø'ñaax høxtä jäda'anäbaadyñä. <sup>9</sup> Jaduñdsä tiøjajty nebiä Jeremías jecy miánaañän, ja'a Diosquexypä: “Mänitá plataxädø'øñ hajxy

miooyy hii'xmajc (nebiä judfoshajxy tøø nägapxiän). <sup>10</sup> Mänitä tu'tspojtstaact hajxy hoy jiuu nébiöch ja'a Dios tøø xyhane'emiän.”

<sup>11</sup> Mänitä Jesús yajmejtsä maa ja'a gobernadorän. Mänit miäyajtøøwä:

—Nej, miich ja'a judfoshajxy xguiobiernähajpä.

Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tøyhajt jaduñ nej miich mmäna'añän.

<sup>12</sup> Mänitä Jesús nähwaambejtä ja'a teedywiindsøn'hajxy mөөдä martuumädöjc-hajxy. Pero cabä Jesús waamb nä'ägä mänaañ. <sup>13</sup> Mänitä Pilato miänaañ:

—Nej, caj miich jaduñ mmädoyyä nebiaty hajxy jaduñ xñänómiänä.

<sup>14</sup> Pero cabä Jesús nä'ä hadsooyy; paadiä gobernador jiaanch tehñ yagjuøoyy. Cab hänajty näjuø'oy nebiaty jaduñ wyiinmahñdyhädät.

<sup>15</sup> Jaduhñsä gobernador hänajty quiuhdujthaty coo ja'a tsumyjiäya'ay hänajty tu'ug yhöxmach xøøjooty pøn ja'a cu'ug jaduñ nänómäp coo yhöxmadsoöjät. <sup>16</sup> Jiibiä craa hänajty tu'ug chumy'chäna'ay ja'a xøhajpä Barrabás. Tøø ja'a Barrabás xiøø hänajty wyi'ia'xy. <sup>17</sup> Coo ja'a cu'ughajxy hänajty tøø quiøxy hamugø'oy, mänitä Pilato yajtøoyy:

—Pøn mijts jaduñ mnänøømby coo'ch nhøxmädsät, Barrabás tögä ja'a Jesús ja'a Cristohajpä.

<sup>18</sup> Näjuøöbiä Pilato hänajty coo ja'a Jesús jaduñ yajcø'ødägøoyyä je'eguiøxpä coo ja'a quiuhdujt hänajty quia'a yajmädsöjcäxä.

<sup>19</sup> Jimnä ja'a Pilato hänajty yhäna'aynä maa hänajty tiuñän, mänitä Pilato quiapxy'näguejxä ja'a tio'oxiöjcäm: “Cab jaduñ cu mdsaa'chtuuñ; hoyhäna'c yø'øduñ. Tøø'ch haamyquiods haxøøg nguma'ay yø'øgøxpä.”

<sup>20</sup> Mänitä teedywiindsøn ja'a cu'ug hajxy jiojcapxøoyy coo ween hajxy miäna'añ coo ja'a Barrabás yhöxmadsoöjät, y coo ja'a Jesús yagho'ogöjät. <sup>21</sup> Mänitä gobernador ja'a cu'ug miäyajtøögumbä:

—Mädyii häna'c mijts mnänøømby coo'ch nhøxmädsät.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Barrabás.

<sup>22</sup> Mänitä Pilato yajtøoyy:

—Ja'a Jesúsäts, ja'a xøhajpä ja'a Cristo, nébiöch je'e ndünät.

Mänit hajxy nägøxiä yhadsooyy:

—Møjpahbet cruzcøxp.

<sup>23</sup> Mänitä Pilato miänaañ:

—Tii haxøøgpä jaduñ tøø tiuñ coo jaduñ yagho'ogöjät.

Mänit hajxy jaduñ yáaxcumbä:

—Møjpahbet cruzcøxp.

<sup>24</sup> Coo ja'a Pilato jaduñ yhiixy coo ja'a cu'ughajxy hänajty quia'a mädown'añ, coo hajxy maas hanaxiä yhaamhada'añ, mänitä nøø yujwaañ. Mänit quiø'øbujiy cu'ugwiinduum. Mänit miänaañ:

—Ca'a yhöø'ch jaduñ mänaamb coo yø'ø hoyhäna'c jaduñ yagho'ogöjät; mijts jaduñ mänaamb.

<sup>25</sup> Mänitä cu'ughajxy nägøxiä miänaañ:

—Tøyhajt jaduñ. Højts jaduñ mänaamb mööd højts nnøøx mööd højts nmajc.

<sup>26</sup> Mänitä Pilato ja'a Barrabás yhöxmajch. Mänitä Jesús yajwojpä. Mänit yajcø'ødägøoyy coo nøcxy miøjpahbedyii.

<sup>27</sup> Mänitä Jesús yajnøcxä ja'a gobernador soldadohajxy. Mänitä Jesús jiuuhbigøoyyä ja'a soldadohajxy nägøxiä. <sup>28</sup> Mänitä wyit yajts'ijjächä. Mänitä tsaptswit yajpägøoyyä.

<sup>29</sup> Mänitä haptycoronä piädaacä maa ja'a quiuhduumän. Mänitä paxy yajcø'ogabøoyyä yhahooyhaampiäcø'ø. Mänit wyiinjjcädaacä. Mänit wyiingapxpejtä:

—¡Viva ja'a judfós ja'a guobiernähajxy, viva!

<sup>30</sup> Mänitá Jesús wyiingutsujøyyä. Mänitá paxy piøjcäxä. Mänit wiojpä quiuhduum.  
<sup>31</sup> Coo yhuuc wiingapxpejtäbä, mänit tsaptswit yajtsijjägumbä. Mänit yhamdsoo wit yajpägøyyägumbä. Mänit yajnøcxänä maa hánajty miøjpahbeda'añijän.

<sup>32</sup> Tu'haamnøcxpä jäya'ay hajxy tu'ug jiojcubaadøyy ja'a Cirenetsohmbä. Simón hánajty xiøhaty. Mänitá Simón ja'a cruz hadsip yajcajtsoowä.

<sup>33</sup> Mänit hajxy miejch maa jaduhñ xiøhatiän Gólgota. Je'eduhñ ñänøømy: “Maa ja'a ho'ogyjiäya'aguiojpc ñähgäda'aguiän.” <sup>34</sup> Mänitá Jesús tsaatyñøø jia yaghuucä ja'a jaanč tehñ tiahmbä. Coo jaduhñ yhuucmajch, cab jaduhñ chojcy.

<sup>35</sup> Mänitá Jesús miøjpahbéjtänä cruzøxp. Mänitá soldadohajxy yhäyø'cy dadoshaam nebiä Jesús ja'a wyit hajxy yajwá'xät. Jaduhñdsä tiøjajty nebiä Diosquexypä jecy miänaañän: “Dadoshaam hajxy yhäyø'cy nébiøch nwit hajxy jaduhñ xyajwá'xät.” <sup>36</sup> Mänitá soldadohajxy jim yuøxtaacy nebiä Jesús hajxy jaduhñ wyiinhäná'awät. <sup>37</sup> Mänit hajxy jim yuugjahy cruzhduum tiiguiojpc ja'a Jesús coo tøø miøjpahbedyii: “Jesús hädaa, ja'a judíos guobiernohajxy.”

<sup>38</sup> Jimä mee'tspä metsc miøjpahbéjtäbä. Cujc ja'a Jesús miähmøyy, tu'ug hanajty-haamby, tu'ug hahooyhaamby. <sup>39</sup> Ja'a jäya'ayhajxy hánajty najxpä, wyl'i wyiingapxpejpy hajxy hánajty møød hajxy hánajty wyl'i quiuhjägøñ. <sup>40</sup> Jaduhñ hajxy hánajty ñiñäma'ayii:

—Ja'a, miich jaduhñ mänaañ coo mahñdy ja'a tsajtøjc myagjida'añ, y cumaaxc mahñdy mhädiuna'añ wiingpä. Niyajmánacøjätš hamdsoo tøø tøyhajt jaduhñ coo miich Dios xyHuunghaty.

<sup>41</sup> Jaduhñ ja'a teedywiindsøñhajxy piamánaambä møødä ley-yajñähixøøbiähajxy, møødä fariseoshajxy, møødä martuumädøjc-hajxy.

<sup>42</sup> —Tøø jaduhñ yhuuc wi'i miäyajnähwa'ačh, y caj hamdsoo ñiyajñähwa'adsa'añii. Pø tøyhajt jaduhñ coo jaduhñ guobiernähaty maa ja'a judiøshajxiän, ween jaduhñ hamdsoo ñiyajmänaqyii cruzøxp neby højts jaduhñ nmäbøjcämät. <sup>43</sup> Jaduhñ tøø xnämäayyäm coo yHuunghadyii ja'a Dióšäm y coo ja'a Dios jaduhñ cwieendähada'añ. Pø tøyhajt jaduhñ coo ja'a Dios jaduhñ jiaanč tsoy, ween jaduhñ yajnähwa'ačh.

<sup>44</sup> Jaduhñdsä mee'tspähajxy piamánaambä, ja'a hajxy jim miøjpahbetypä cruzøxp.

<sup>45</sup> Mänitcujyxiøø ja'a naaxwiimbä wyiingoodsøyy. Tägøøghorä jaduhñ yhiyty wiingoods. <sup>46</sup> Mänitmänaacyxiøø ja'a Jesús møc yaaxy: “Elí, Elí, lama sabactani”, je'eduhñ ñänøømy: Dios mee'x, Dios mee'x, tiich jaduhñ coo tøø xñajtsihixøøy.

<sup>47</sup> Ja'a hajxy hánajty jim wi'i tiänaabiä, coo hajxy jaduhñ miädooyy, mänit hajxy näje'le miänaañ:

—Elías yøø craa jaduhñ jia wi'i miøjyaaxyp.

<sup>48</sup> Mänit tu'jäya'ay xo'od hoy quioñ päyøøguiä. Mänit quiuimadsøyy ja'a tsaatyñøøx-unjooty. Cøjx je'e chomøøy. Mänit paxy yagjowøøøyy ja'a xo'od. Mänitá Jesús yaghuuubøyyä neby jaduhñ miúugät. <sup>49</sup> Mänitá häna'c-hajxy wiingpä miänaañ:

—Huug hahijxnä, ween yhuuc cähxøøgy pø minaambä Elías yajnähwa'adsa'añ.

<sup>50</sup> Mänitá Jesús jadähooç møc yáaxcumbä. Mänit yho'nä. <sup>51</sup> Mänitá tsajtøjc-hadøødiuc quiøø'tswa'xy cujjiä. Cøxp jaduhñ quiøø'tsohñ. Mänitá hujx ñajxy. Mänitá tsaä jaduhñ wia'xy. <sup>52</sup> Mänitá ho'ogyjiäya'ajit may yhawaach. Mänitá ho'ogyjiäya'ayhajxy may jiuypjøjcy, ja'a Diosmädia'agy hajxy hánajty tøø miäbøquiäbä. <sup>53</sup> Coo ja'a Jesús hánajty tøø jiuypjøcy, mänitá ho'ogyjiäya'ayhajxy yhawa'adspädsøømy, ja'a hajxy hánajty tøø jiuypjøquiäbä. Mänit hajxy quiajptägøøyy Jerusalén. Jim hajxy jaduhñ yhiyxä nämay.

<sup>54</sup> Jimä soldadowiindsøñ ja'a Jesús hánajty cwieendähaty møødä soldadohajxy. Coo ja'a tsøty hajxy jaduhñ yhiyx, mänit hajxy jiaanč tehñ chähgøøyy. Mänit hajxy miänaañ:

—Tøyhajtäm hijty coo hädaa craa hijty Dyioshuungä.

<sup>55</sup> Jimä tajjäya'ay ja'a Jesús hajxy hánajty wyl'i ñäheebøøy jäguemduum. Jimä Jesús hajxy hánajty tøø piadsooñ Galilea. Tøø hajxy hánajty piuhbety. <sup>56</sup> Jimä María hánajtypä ja'a Magdalatsohmbä, møødä María ja'a Jacobo tiajhajxy, møødä Zebedeo tio'oxiøjc. <sup>57</sup> Coo quioodsøyy, mänitá mäyøøjäya'ay tu'ug miejch, ja'a xøhajpä José. Jim hánajty chooñ Arimatea. Pianøcxäbä ja'a Jesús miädia'agy hánajty je'e. <sup>58</sup> Mänitá José ja'a Pilato cuhdujt

hoy miäyujwa'añ coo ja'a ho'ogyjiäya'ay yajmänácät cruzcøxp. Mänitá José ja'a cuhdujt miooyä. <sup>59</sup> Mänit jaduhñ yajmänajcy. Mänitá poobwit yajnähbijty. <sup>60</sup> Mänit jaduhñ jiiby piädaacy tsaajutjooty ja'a naamdajypä. Paadiá José ja'a tsaajut hänajty tøø yajtajyii, jiiby hänajty piäda'aga'añii coo hänajty tøø yho'ogy. Mänitá tsaajut yhahámoomtägoooy tsaahaam maa ja'a Jesús hänajty tøø ñaaxtägø'øyän. Mänitá José wyiimbijty. <sup>61</sup> Jimä María Magdalatsohmbähajxy miähmøoyy møødä María tu'ugpä. Jim hajxy hänajty yhäña'ay maa ja'a Jesús hänajty tøø ñaaxtägø'øyän.

<sup>62</sup> Viernes ja'a Jesús jaduhñ yho'cy. Cujaboom ja'a teedywiindsønhajxy miejch maa ja'a Pilatän møødä fariseoshajxy. <sup>63</sup> Mänitá Pilato ñämaayyá:

—Miičh møjteedy, ja'a craa häxøoy hó'cäbä, tøø hijty miäna'añ cooc tyijy cumaaxc hijty jiuypioğa'añ. Pero näl'a hõhndaac jaduhñ. <sup>64</sup> Entonces, quex ja'a soldado jim maa tøø ñaaxtägø'øyän, jaduhñ hajxy jaduhñ jim yhadána'awät jadu'tsuhñ. Jaduhñdsä Jesús miägu'ughajpä ja'a ñaaxni'x hajxy nõcxy quia'a yajpædsøomä. Jaduhñdsä cu'ug hajxy quia'a nämá'awät cooc tyijy tøø jiuypioçy. Maas hanaxiä hajxy jaduhñ cu yhõhndaacy quejee ja'a Jesús hijty yhõhnda'aguiän.

<sup>65</sup> Mänitá Pilato miänaañ:

—Xiidsä soldadohajxy. Ween hajxy jim nõcxy yhadána'ay neby jaduhñ quia'a pädsómät.

<sup>66</sup> Mänit soldadohajxy jim quiejxä hadánaabiä. Mänitá tsaajut hajxy xiøøjøoyy ja'a jim hämoomnaabiä maa ja'a tsaajuthaawän. Mänit hajxy jim miähmøoyy.

## 28

<sup>1</sup> Cujaboom näxøø jopyñä, mänitá María Magdalatsohmbä jim miejch maa ja'a Jesús hänajty tøø ñaaxtägø'øyän møødä María tu'ugpä. <sup>2</sup> Mänitá hijx mæc ñajxy. Jimä Dios ja'a mioonsä hänajty tu'ug tiäna'ay. Tsajpootyp hänajty tøø chooñ. Mänitá tsaajut jiohámoomy ja'a hijty hijpä juthaguum. Mänitá yhõxtaacy tsaanähgøxp. <sup>3</sup> Jaančh tehñ yhaamb hänajty je'e. Jaančh tehñ pioob ja'a wyit hänajty. <sup>4</sup> Coo ja'a soldado ja'a Diosmoonsä hajxy yhiixy, mänit hajxy tiägøoyy tsäyubiiä. Jaančh tehñ chähgøøby hajxy hänajty. Mänit hajxy quiädaayy. Jaduhñ hajxy miähmøoyy nebiä ho'ogypiän. <sup>5</sup> Mänitá Maríahajxy ñämaayyá ja'a Diosmoonsäm:

—Ca'a hajxy mdsähgø'øy. Nnajuøøbiöch jaduhñ coo ja'a Jesús hajxy mhõxta'ay, ja'a hijty tøø miøjpahbedyjiäbä. <sup>6</sup> Cabá jii; tøø jiuypioçy neby hijty tøø miäna'añän. Min hajxy huug hiz maa tøø ñaaxtägø'øyän. <sup>7</sup> Coo hajxy jaduhñ mhixät, mänitá miägu'ughajpä hajxy nõcxy paquiä mhawaanä coo jaduhñ tøø jiuypioçy, coo jaduhñ nõcxø'øga'añ Galilea. Jim hajxy jaduhñ mbaada'añ. Jaduhñhöch mijts nhawaanäm.

<sup>8</sup> Mänitá Maríahajxy hoy yhiixy paquiä maa ja'a Jesús hänajty tøø ñaaxtägø'øyän. Jíibädä hajxy chähgø'øy, jíibädä hajxy xiooñda'agy. Mänitá miägu'ughajpä hajxy hoy yhawaanä päyø'øguiä. <sup>9</sup> Tu'haamnøcxpä ja'a Jesús ñäguehxtøø'xy. Mänitá Maríahajxy yajpoo'xä. Mänitá Jesús hajxy wyiingumedsooyy. Mänit hajxy tiecy miämänenøoyy. Jaduhñ hajxy wyiingudsähgøoyy. <sup>10</sup> Mänit hajxy ñämaayyá:

—Ca'a hajxy mdsähgø'øy. Nõcxhöch ja'a nmägu'ughajpä hajxy hawáanäc coo hajxy jim nõcxät Galilea, cooçh hajxy jim xpiaada'añ.

<sup>11</sup> Coo ja'a Maríahajxy hänajty tøø wyiimbity maa ja'a Jesús hänajty tøø jiuypioquiän, mänitá soldadohajxy näje'e nõcxy cajtooty, ja'a hajxy hänajty tøø yhadána'ayäbä. Mänitá teedywiindsøñ hajxy hoy yhawaanä nebiaty hajxy hänajty tøø yhiixy. <sup>12</sup> Mänitá teedywiindsøñhajxy hoy miøødmädia'agy ja'a martuumädøjc-hajxy neby hajxy jaduhñ quiojyquiapxytiünät. Mänitá soldado xädø'øñ hajxy may miooyyá. <sup>13</sup> Mänitá soldadohajxy ñämaayyá:

—Jaduhñ hajxy mmáná'anät coo hajxy coods mmaahø'cy, y coo ja'a Jesús ja'a miägu'ughajpähajxy hoy yajpædsømyii. <sup>14</sup> Y coodsä gobernador jaduhñ miädoyhädät, højts jaduhñ nyajmiäbøgäp. Jaduhñ hajxy xquia'a capxpäadät.

<sup>15</sup> Mänitá soldado ja'a xädø'øñ hajxy wyiingpøjcy. Mänit hajxy hoy jiatcø'øy neby hajxy hänajty tøø nämá'ayijän. Jaduhñdsä judiohajxy miädia'agynä høxtä jäda'anäbaadyñä.

<sup>16</sup>Mänitä Jesús miägu'ughajpähajxy jim̄ ñöcxý Galilea, ja'a nämajtu'ugpä. Mänit hajxy jim̄ miejch maa ja'a tunän maa ja'a Jesús hánajty tøø ñägapxiän. <sup>17</sup>Coo ja'a Jesús hajxy yhiijxy, mänit hajxy wyiingudsähgøøyy, hoy hajxy hánajty näje'e quia'a ja máböcy hamuumdu'joot. <sup>18</sup>Mänit hajxy wyiingumedsøøyyä. Mänit hajxy ñämaayyá:

—Tøøchä Dios cuhdujt cøxiä xmi'o'y jim̄ tsajpootyp, møød hädaa yaabä naaxwiin. <sup>19</sup>Nöcx hajxy wiinduhmyhagajpt. Yajwiingapxø'ow hajxy nébiöch nmädia'agy hajxy xmiäbójcät. Jaduhñ hajxy myajnábétät ja'a Diosteedycøxpä, møødä høøchcøxpä, møødä Dioshspíritucøxpä. Høøch ja'a Dios xyHuunghajp. <sup>20</sup>Jaduhñ hajxy myajnähixø'owät coo hajxy jaduhñ miäbögät nebiátyhöch mijts tøø nhane'emiän. Mjahmiédsáp hajxy jaduhñ coöch mijts nmøødhida'añ cøjxta'axiøø høxtä coonä naaxwiimbä wyiimbídät.

## San Marcos

<sup>1</sup>Jaduhñä Diosmädia'agy chohñda'agy ja'a Jesucristocøxpä, neby jiajty, neby yhabejty. Dioshuungä Jesucristo je'eduhñ.

<sup>2</sup>Jaduhñ jim cujaay myiñ nocyjiooty, ja'a Isaías jecy quiujáhyyäbä. Ja'a Isaías, je'e ja'a Diosmädia'agy jecy yajwa'x. Jaduhñä Dios ja'a yHuung jecy ñämaayy:

Huuc mäadow, chámhøçhä nguguexy nguejxø'øga'añ maa miich mnøcxø'øwa'añän.

Je'e ja'a mädia'agy nøcxy yajwa'xa'añ coo miich jim nøcxy mwäditaambä.

<sup>3</sup>Mänitä Dios jiaac mänaañ:

“Pactúumhøçhä nguguexy nøcxy wiädita'añ. Coo ja'a cu'ughajxy jaduhñ miädoyhada'añ coo ja'a wiingapx jøjcapxøöbiä jim tøø quiäda'agy pactuum, mänit hajxy nøcxy wyiingapx jøjcapxø'øwa'añii coo ja'a haxøøgwiinmahñdy hajxy ñajtshixø'ød,

coo ja'a Jesús ja'a miädia'agy hajxy miäböjçät, ja'a hajxy mWiindsøñhadaambiä.”

Ja'a Juan jaduhñ nänømmä, ja'a hánajty mäyajnäbetaambä.

<sup>4,5</sup>Mänitä Juan je'e jiaançh tægøøyy mäyajnäbejpä jim jäguemduum, maa ja'a mõjnøø hánajty xiøhatiän Jordán. Mänitä jäya'ayhajxy may miejch maa ja'a Juan hánajtiän. Jim hajxy hánajty choon maa ja'a naax hánajty xiøhatiän Judea, møød jim maa ja'a cajpt hánajty xiøhatiän Jerusalén. Mänitä Juan ja'a cu'ug tiægøøyy yajwiingapxøöbiä coo hajxy ñäbétät, weenä jiootä wyiinmahñdy hajxy yajtägach. Jaduhñä Dios ja'a piojpä quiädieey hajxy yajnähwäatsät. Mänitä cu'ugä piojpä quiädieey hajxy ñägapxy. Jaduhñ hajxy hánajty miäna'añ cooc ja'a yhaxøøgwiinmahñdy hajxy hánajty ñajtshixø'øwa'añ. Mänit hajxy ñäbejnä.

<sup>6</sup>Ja'a Juan, camellopøjt hánajty wyithajpy. Wajhac hánajty wiøønhajpy. Mu'u hánajty chu'uçh hajpy. Møjtsiinnøø hánajty yhu'ugyhajpy. <sup>7</sup>Mänitä Juan ja'a cu'ug yajwiingapxøøyy: “Jimhøçhä njamiøød tu'ug jiaac medsa'añ yajwiingapxøöbiä. Maas mäjaamøød je'e miedsa'añ quejeech høøch. Cábøch cuhdujt jaduhñ njaty møødä nebiä cuhdujt je'e miøødän, ja'a jaac medsaambä. <sup>8</sup>Coo mijts nyajnäbejty, nøøhaam mijts nyajnäbejty. Pero ja'a jaac minaañbä, Dioshespírituhaam hajxy jadähooc xyajnäbejtägatsa'añ.” Jaduhñä Juan miänaañ.

<sup>9</sup>Cujequiä Jesús jim miejch maa ja'a Juan hánajty miäyajnäbetiän, jim maa ja'a mõjnøø hánajty xiøhatiän Jordán. Jimä Jesús hánajty tøø choon maa ja'a cajpt xiøhatiän Nazaret, jim maa ja'a naax hánajty xiøhatiän Galilea. Mänitä Juan ja'a Jesús yajnäbejty.

<sup>10</sup>Tuunä Jesús ñä'ä tø'ødspädsøømy, mänit yhiixy coo ja'a tsajt yhawaach. Mänitä Jesús ja'a Dioshespíritu yhiixy coo hánajty ñägäda'agyii nebiä paloman. <sup>11</sup>Mänitä Dios jim quiuhgapxnajxy tsajpootyp. “Høøch miich tu'uquiä nHuunghajpy. Miiçh njaançh tehñ chojpy. Miiçh njaançh tehñ quiumaaby.” Jaduhñä Jesús ñämaayyä.

<sup>12</sup>Mänitä Jesús miødhajtä pactuum ja'a Dioshespíritu. <sup>13</sup>Mänitä Jesús jim piuhwaatsä. Nidiuhñ jim miähmøøyy. Jagooyyä animalhajxy hánajty jim wiädity. Mänitä Jesús ñämejtsä ja'a mõjcu'ugong. Mänitä Jesús jia tægøøyyä jøjcapxøøyyäbä. Juxychägui'xxøø ja'a Jesús jim yhiijty jäguemduum. Mänitä Jesús ñämejtsä ja'a Diosmoonsähajxy ja'a jim tsajpootypä. Mänitä Jesús piuhbejtä.

<sup>14</sup>Ja'a Juan, cujecy je'e chuumä. Coo je'e jaduhñ chuumä, mänitä Jesús jim ñøcxtägajch Galilea. Mänitä Jesús ja'a cu'ug tiægøøyy yajwiingapxøöbiä ja'a Diosmädia'agy cooc hánajty yhabaatnä coo ja'a Dios ja'a miøcmäjaa hánajty yajcähxø'øga'añ. <sup>15</sup>“Habäatnäp jaduhñ coo ja'a Dios ja'a miøcmäjaa yajcähxø'øga'añ. Paadiä Dios ja'a miädia'agy hajxy mmäböjçät. Weenä mjootä mwiiinmahñdy hajxy myajtägach. Weenä mhaxøøgwiinmahñdy hajxy mnajtshixø'øy.” Jaduhñä Jesús miänaañ.

<sup>16</sup>Cujequiä Jesús tiægøøyy wädijpä maa ja'a mejy hánajty xiøhatiän Galilea. Jim hánajty wiädity mejypia'a, mänitä jäya'ay metsc yhiixy, ja'a Simón møødä piuhya'ay Andrés.

Hacx mats ja'a Simónghajxy hánajty tiuunghajpy. Jiibiä yhacxjohmd hajxy hánajty piäda'agy mejjiooty. <sup>17</sup>Mänitä Simónghajxy nãmaayyã:

—Jam hajxy wãdñtãm. Je'e mijts hijty mduunghajpy, hacx mats. Wiingtuungh hõõch mijts nmo'owaamby. Nyajnáhixõ'owáambiõch mijts nebiä cu'ugã Diosmãdia'agy hajxy myajwiingapxõ'owãt —nõmã Jesús miãnaañ.

<sup>18</sup>Tuunã jaduhñ ñã'ã mãnaañ, mänitä Simón ja'a yhacxjohmd hajxy hoy ñajtswidso'oy mejypia'ayo'oy, mänitä Jesús hajxy piadu'ubõjcy. <sup>19</sup>Weeñtiã ja'a Jesúshajxy hánajty tõõ miejypia'ayo'oy, mänitä Jesús ja'a Zebedeo yhiixy mõõdã yhuunghajxy, ja'a Santiago mõõdã Juan. Barcohuungooty ja'a Zebedeohajxy hánajty yhána'ay. Jiibiä yhacxjohmd hajxy hánajty yhaxodsõ'oy. <sup>20</sup>Mänitä Jesús ja'a Santiago miõjyaaxy mõõdã Juan. Mänitä Santiago ja'a Jesús hajxy piadu'ubõjpa. Ñãhgueec ja'a tieedy hajxy jiiby barcohuungooty mõõdã mioonsãhajxy.

<sup>21</sup>Mänitä Jesúshajxy jim miejch maa ja'a cajpt hánajty xiõhatiã Capernaum. Coo ja'a poo'xiõõ yhábaat, mänit hajxy jiiby tiãgõõy tsajtõgooty. Mänitä Jesús ja'a cu'ug tiãgõõy yajwiingapxõõbiã. <sup>22</sup>Mänitä cu'ughajxy yagjuõõy coogã Jesús hánajty hoy yajnáhixõ'oy nebiã mõjcu'udjtmõõdpãn. Maas hóyyãc hánajty yajnáhixõ'oy quejee ja'a hána'c-hajxy, ja'a Diosmãdia'agy hajxy hánajty naxy yajnáhixõõbiã tsajtõgooty. <sup>23</sup>Jiibiã mãhdiojç hánajty tu'ug tsajtõgooty, tõõ hánajty yajtãgõ'oyii ja'a mõjcu'u. Mänitä mõjcu'u tiãgõõy yaaxpã moc:

<sup>24</sup>—Miiç Jesús, Nazaret miiç mdsõõñ. Tii hõjts coo xmiãdsibõ'oy. Hõjts jaduhñ xjia wi'i yajcuhdãgoyyaamb, túhmãts. Nnajuõõbiõch põñ miiç. Miiçhã Dios xyHuunghajp —nõmã mãhdiojçã mõjcu'u yajmãnaañã.

<sup>25</sup>Mänitä Jesús ja'a mõjcu'u yhojy:

—Hamón, jua'ads jim maa yõ'õ mãhdiojçãñ —nõmã Jesús miãnaañ.

<sup>26</sup>Mänitä mõjcu'u ja'a mãhdiojç je'e yajpojpaaty. Yáaxãbã mãhdiojç ñãhwaatsã. Ja'a mõjcu'u jaduhñ yajyaax. <sup>27</sup>Coo ja'a Jesús ja'a mãhdiojç jaduhñ yajnáhwaach, jiaanç tehñ yagjuõõy ja'a cu'ughajxy jaduhñ nãgõxiã. Mänit hajxy tiãgõõy niñãmáayyãbã:

—Maa yõ'õ craa cuhdjyt jaduhñ tõõ ñã'ã mahñ piõcy coo yõ'õ mãhdiojçã mõjcu'u jaduhñ yajnáhwaatsã. Nej, hawiinjemyguiuhdujtãda'a miõõdãjã —nõmã Jesús ñãnõõmã.

<sup>28</sup>Paquiã mãdia'agy jim wi'axy Galileanaaxooty wiinduhmyhagajpt coo ja'a Jesús ja'a miõõmjã hánajty tõõ yajcãhxõ'õgy.

<sup>29</sup>Coo ja'a Jesúshajxy jiiby chajtõjpaõsõõmy mõõdã jiamioõdtõjç, mänit hajxy jim ñõcxy maa ja'a Simónghajxy hánajty chãna'ayãn mõõdã Andrés. Quipxiã Santioghajxy hánajty choonã mõõdã Juan. <sup>30</sup>Ja'a Simón ja'a miõõdhoc, pa'amgo'naaby hánajty je'e. Tobia'am hánajty miõõd. Coo ja'a Jesús jim miejch maa ja'a Simón tiõjçãñ, mänitä Jesús yhawããxã coo ja'a pa'amjãya'ay hánajty jiiby tõgooty. <sup>31</sup>Coo ja'a Jesús tiõjtãgõõy, mänitä pa'amjãya'ay wyidsõ'cy. Mänitiã ja'a tiõy tiõjch. Mänitä Jesús yajcaayyã yaghuucã ja'a Simón ja'a miõõdhoc.

<sup>32</sup>Mänitssuu, coo ja'a xõõ hánajty tõõ quiuhnaxy, mänitä Jesús pa'amjãya'ay may yajnámejtsã, jim maa ja'a Simón tiõjçãñ, mõõdã mõjcu'umõõdpãhajxy. <sup>33</sup>Jimã cu'ughajxy hánajty may tiãna'ay tõghaawjooty. <sup>34</sup>Mänitä Jesús jãya'ay may yajpa'amnaxjy. Madiu'ujã pa'am hajxy hánajty miõõdã. Mõõdã mõjcu'umõõdpãhajxy, yajnáhwaatsã hajxy je'ebã. Mänitä Jesús ja'a mõjcu'u yhanehmy coo hajxy quia'a cápxãt, je'eguiõxpã coo ja'a Jesús hánajty ñajuõ'oyii põñ je'e.

<sup>35</sup>Cujaboom, je'enã hánajty wyiingoodsã, mänitä Jesús piãdõ'cy. Mänit tiõjpaõsõõmy. Mänit jim ñõcxy jãguemduum. Mänitä Tieedy hoy pia'ya'axy. <sup>36</sup>Coo jobõõy, mänitä Simónghajxy yhiixy coo Jesús hánajty tõõ tiu'ubõcy. Mänit hajxy tiu'ubõjcy hõxtaabiã.

<sup>37</sup>Coo ja'a Jesús piaatã, mänit nãmaayyã:

—Jim miiçhã cu'ug xjia wi'i yajtõy maachã ndõjçãñ.

<sup>38</sup>Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jam hajxy wiingtuum wädjítäm maa ja'a cajpt wiingonbän. Jadúhñhøchä cu'ugä Diosmädia'agy jim nyajwiingapxøöbiät. Jadúhñhøch nwiinguexiä cooçhä Diosmädia'agy wiinduhmyhagajpt nmäwädítät.

<sup>39</sup> Mänitä Jesús tiägøøyy wädijpä tsajtøjc-tsjajtøjc wiinduhmyhagajpt jim Galileanaax-ooty. Ja'a Diosmädia'agy hänajty yajwiingapxøøby, møødä pa'amjäya'ay hänajty yajnáh-waatspä, ja'a hajxy møjcu'umøødpä.

<sup>40</sup> Mänitä Jesús pa'amjäya'ay nämejtsä tu'ug, ja'a leprapa'ammøødpä. Mänitä Jesús wyiinjjcädaacä, miänuu'xtaacä:

—Pø chojpy miichä mjoot jaduññ, høøch hädaa nba'am yajnáhwäatsäc —nømä Jesús nämaayyä.

<sup>41</sup> Mänitä mähdiøjc näxuu'tsä. Mänit nähdoonä. Mänit nämaayyä:

—Tii coo quia'a cabä. Tøø jaduññ mnähwa'açh.

<sup>42</sup> Tuunä ja'a Jesús jaduññ nä'ä mänaañ, mänitiä mähdiøjcä pia'am nähwaatsä. <sup>43-44</sup> Mänit miägäpx yhanehmä:

—Huuc mädown, cab jaduññ pøn mhawáañät coo tøø mba'amnähwä'açh. Tu'uda'aquiä jim mnøcxät maa ja'a teediän, ween jaduññ xyhixy coo tøø mjaançh pa'amnähwä'açh. Mänit mguyoxø'øwät nebiä Moisés jecy yhanehmian, jaduññä cu'ughajxy ñajuø'øwät coo tøyhajtä mba'am tøø jiaançh naxy —nømä Jesús miänaañ.

<sup>45</sup> Pero cabä craa nä'ä mädia'agymiäbøjcy, ja'a pia'am hänajty tøø yajnáhwä'açhújábä. Coo tiu'ubøjcy, mänit tiägøøyy mädiaacpä nebiaty hänajty tøø jiaty. Wiinduhmyhagajptä mädia'agy jaduññ wia'xy. Coo ja'a pa'amjäya'ayhajxy jaduññ miädoyhajty coo ja'a Jesús hänajty miäyajpa'amnaxy, mänitä Jesús hajxy tiägøøyy høxtaabä coo ja'a pia'amhajxy yajnáxçäxät. Paadiä Jesús hänajty quia'a cajptägø'øwaagnä coo ja'a pa'amjäya'ayhajxy hänajty jia wi'l'i nänech. Paadiä Jesús miähmøøñä jäguemduum maa jäya'ay quia'a hitiän. Mänitä Jesús ja'a pa'amjäya'ay may nämejtsä. Wiinduhmyhagajptjaty hajxy hänajty choon.

## 2

<sup>1</sup> Cujequiä Jesús jadähooc quiajptägøøyy Capernaum. Mänitä mädia'agy wia'xy coo hänajty jim tøø miéjtscumbä. <sup>2</sup> Mänitä jäya'ayhajxy may miejch maa ja'a Jesús hänajty miejtsa'aguian. Paquiä ja'a tøjc jaduññ yhujch. Høxtä toguubiaady hajxy miejch. Mänitä Jesús ja'a cu'ugä Diosmädia'agy tiägøøyy yajwiingapxøöbiä. <sup>3</sup> Mänitä pa'amjäya'ay tu'ug quiøømiejtsä cø'ømucy tecymiucy. Nämädaaxcä jäya'ayhajxy hänajty quiø'øyy tsaajiooty. <sup>4</sup> Cabä pa'amjäya'ay hänajty hoy yajmedsa'añii maa ja'a Jesúsän, coo ja'a jäya'ayhajxy hänajty jiaançh tehñ miayyä. Mänitä mähdiøjc miäbejtä cuhjodiøjnähgøxp. Mänitä tøjc hajxy weenñtiä yajcuhwaach, jim mädoyyä maa ja'a Jesús hänajty pia'täna'ayän, mäduhñtiä pa'amjäya'ay hoy nänaxy. Mänit jaduññ quiuhdøøñajxä tsaajiooty. Jiiby hoy quiäda'agy maa ja'a Jesús wyiinduumän. <sup>5</sup> Paadiä pa'amjäya'ay yajmejtsä maa ja'a Jesúsän, ñajuøøby hajxy hänajty coo ja'a pia'am hänajty yajnáxäänäxä. Coo ja'a Jesús jaduññ yhjxy coo ja'a miädia'agy hänajty miäbögañäxä coo hänajty miäyajtso'oga'añ, mänitä pa'amjäya'ay nämaayyä:

—Mägu'ughajpä, tøø ja'a mboj tøø ja'a mgädieey xñähwa'açh —nømä Jesús miänaañ.

<sup>6</sup> Jiibiä häna'c-hajxy hänajty näje'e piahäña'ay, ja'a Diosmädia'agy hajxy naxy yajnáhxøöbiä tsajtøgooty. Jiiby hajxy hänajty miämädoonaabiä. Mänit hajxy näje'e miänaañ quiopcooty: <sup>7</sup> “Tii yø'ø craa jaduññ coo miäna'añ cooc tyijy yø'ø pa'amjäya'ay piojpä quiädieey tøø yajnáhwäatsäxä. Cap pøn cuhdujt miøødä coo jäya'ayä piojpä quiädieey yajnáhwäatsät; jagooyyä Dios tu'uquiä miøødä.” <sup>8</sup> Ñajuøøyy ja'a Jesús jaduññ waambaty hajxy hänajty miädia'agy quiopcooty. Mänit hajxy nämaayyä:

—Tii hajxy jaduññ coo mwi'l'i miädia'agy mgopcooty. <sup>9-11</sup> Høøch, Diosquëxyhøch høøch, päadyhøch cuhdujt nmøødä cooçhä jäya'ayä piojpä quiädieeyhajxy yaa yajnáhwäatsät hädaa yaabä naaxwiin. Hädaa mähdiøjc, nyajpa'amnaxäämbiøch hädaa. Jadúhñhøch nyajcähxø'øga'añ cooçh njaançh Diosquëxiä. Jaduhñä tøyhajt hajxy mmøødhájpät cooçh



cuhdujt njaančh mөөдä coočhä jäya'ayä piojpä quiädieeyhajxy nyajnahwäätsät —nөmә Jesús miänaañ.

Mänitä pa'amjäya'ay nämaayyä:

—Tänaayyö'ög, Widsö'ög yö'ö mdsaa. Nөcхnä maa ja'a mdөjcän.

<sup>12</sup>Tuunä ja'a Jesús jaduһn nñ'ä mänaañ, mänitä pa'amjäya'ay jiaančh möcpöjcy. Mänit tiänaayyö'cy. Mänitä chaay wyidsö'cy. Mänit tiu'uböjnä. Coö ja'a cu'ughajxy jaduһn yhiјxy, mänit hajxy nägөxiä jiaančh tehм yagiuөyy. Mänit hajxy miänaañ:

—Ni mänaa höјts jaduһn nga'a hijäm.

Mänitä Dios hajxy wyiingudsähgөyy.

<sup>13</sup>Mänitä Jesús nөcxtägajch maa ja'a mejjiän. Mänitä jäya'ay jim may näméjtsägumbä. Mänitä Diosmädia'agy hajxy yajwiingapxөyyä. <sup>14</sup>Jimä Jesús hänajty miejypia'ayo'oy, mänitä Leví yhiјxy, ja'a Alfeo yhuung. Jim hänajty yhäña'ay meexäpa'a maa hajxy hänajty yajnahjuudiuduian. Mänitä Levi nñmaayyä:

—Jam wädjätäm —nөmә Jesús miänaañ.

Mänitä Leví tiänaayyö'cy. Mänit piadu'ubөjcy.

<sup>15</sup>Mänitä Jesús hajxy wiowä mägaabiä maa ja'a Leví ja'a tiөjcän, mөөдä jiamioөdtөjc. Nämayyä jäya'ayhajxy jim piamejch, ja'a Jesús hajxy hänajty pawädijpä. Jiibiä yajnahjuudiutpädөjcä Jesús hajxy hänajty may miөөdcaamiucy miөөdhuucmucy, mөөдä cuboj cugädieeäөjc. <sup>16</sup>Jiibiä fariseoshajxy hänajty näje'e miähee'pna'ay, mөөдä häna'c-hajxy, ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty naxy yajnahixөөbiä tsajtögooty. Coö ja'a Jesús hajxy jaduһn yhiјxy coö ja'a yajnahjuudiutpädөjc-hajxy hänajty miөөdcaamiugyii mөөдä cuboj cugädieejäya'ayhajxy, mänitä Jesús ja'a jiamioөdhajxy nämaayyä:

—Yö'ö mwiindsön, tii yö'ö yajnahjuudiutpädөjc coö miөөdcaamiucy, mөөд yö'ö cuboj cugädieejäya'ay —nөmә fariseoshajxy miänaañ.

<sup>17</sup>Miädoow ja'a Jesús jaduһn coö hajxy jaduһn miänaañ. Mänit hajxy nämaayyä:

—Pөn jaduһn möc, cab hajxy yajtsooyө'öy. Pөn jaduһn pa'ammөөd, je'eds hajxy jaduһn yajtsooyөby. Pädyyhöch yaa tөө ngäda'agy hädaa yaabä naaxwiin coočhä cuboj cugädieebiähajxy nnäm'awät coö ja'a yhaxөөгwiinmahdy hajxy ween näjshixө'öy. Pөnäch tyijy pojpä cädieey ca'a mөөд, cäböch hajxy je'e waamb nnäma'awa'añ —nөmә Jesús miänaañ.

<sup>18</sup>Cujecy, jimä Juan ja'a jiamioөdhajxy hänajty jaguiay yhity, mөөдä fariseoshajxy näje'e. Mänitä jäya'ayä Jesús hajxy hoy näje'e miäyajtөy:

—Yө'ö Juan ja'a jiamioөdhajxy, jaguiay hajxy yö'ö yhity, mөөд yö'ö fariseoshajxy. Pero miichä mjamioөdhajxy, cab hajxy jaduһn yhiјpä. Tisän —nөmә Jesús nämaayyä.

<sup>19</sup>Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Coö ja'a pөc ja'a hu'ug naxy jiadyii, cabä jäya'ayhajxy yhity jaguiay, ja'a hajxy woybä wichpä, coö ja'a jiamioөd hajxy hänajty wyiingay wyiinhu'ugy. Cab hajxy hänajty jiootmayhaty. <sup>20</sup>Pero habaadäännäp jaduһn coöch yaa ndsoonaannä. Mänitөch mäböjnäbä ja'a njamioөdhajxy yhida'añ jaguiay. Jiootmayhadaamb hajxy hänajtiän.

<sup>21</sup>Ni pөnä tucwit quia'a hagөyө'öy jemyyiithaam. Ja'a jemyyit, mügäp je'e. Ja'a tucwit, cөödsäp je'ebä. Maas hanaxiä jiaac pagöөdsät. <sup>22</sup>Jaanä jaduһnduhmbä, ni pөnä jemyyvino quia'a cudemө'öy tucwajhacxujooty. Jaac xünäp ja'a jemyyvino jaduһn. Mägөөdsө'өb ja'a tucwajhacxuy jaduһn. Cөxäp ja'a jemyyvino yhöxyocy. Nä'ägä tägöyyäp jaduһn nämetsc. Tägöyyäp ja'a tucwajhacxuy. Jaanä tägöyyäbä jemyyvynäbä. Pädäidsä jemyyvino hajxy quiudemө'öy jemyywajhacxujooty —nөmә Jesús miänaañ.

<sup>23</sup>Poo'xxiөjooty hänajty je'e, jimä Jesús hajxy hänajty wiädity trigocamjooty, mөөдä jiamioөdtөjc. Mänitä jiamioөdhajxy yohguujc tiägөyy trigowiingädsujtspä. Je'e hajxy hänajty jioө'xaamby. <sup>24</sup>Jimä Fariseoshajxy hänajty näje'e piawädijpä. Mänitä Jesús nämaayyä:

—Tii yö'ö mjamioөdhajxy coö trigowiingädsuch poo'xxiөjooty. Nej, cab hajxiäda'a näjuө'öyä coö ja'a cuhdujt jaduһn myiñä coö hajxy jaduһn mga'a tünät poo'xxiөjootiä —nөmә fariseoshajxy miänaañ.

<sup>25</sup> Mänitá Jesús miänaañ:

—Nej, cahná Diosmädia'agy hajxy mgapxiä coo ja'a Davidhajxy jecy yäho'pöjcä mөөдä jiamioөdtöjc. <sup>26</sup> Ja'a Abiatar hänäjty tuumb teedywiindsón. Mänitá David jiiby tiägööyy Diostöogooty. Mänitá tsajcaagy quiaaay, ja'a teedyhajxy hänäjty tөө quiuyoxó'öyabä Dioswiinduum. Mänitá David ja'a jiamioөdtöjc pihumooy. Hoorä, cabä cuhdujt hänäjty myiñ coo ja'a David ja'a tsajcaagy hajxy jaduñ quiáyät. Jagooyä teedy cuhdujt hajxy hänäjty miөөдä coo hajxy quiáyät.

<sup>27</sup> Mänitá Jesús miänángumbä:

—Paadiä Dios ja'a poo'xxioө quiunuu'xy, weenä jäya'ayhajxy mänit pioo'xy. Mijts jaduñ ja mänaamb, paadiä Dios ja'a jäya'ay piäda'agy cooc tyijy ja'a poo'xxioө hajxy wiiingudsähgö'öwät. Cab jaduñ ñä'a töyyä. <sup>28</sup> Cooch jaduñ nDiosquexiä, päadyhöch cuhdujt nmөөдä cooch nmähané'emät höxtä poo'xxioөjooty paady —nömä fariseoshajxy ñämaayyä.

### 3

<sup>1</sup> Mänitá Jesús jadähooc tiöjtägööyy tsajtöogooty. Jimä jäya'ay hänäjty tu'ug cö'öma'ad. <sup>2</sup> Jimä fariseos ja'a Jesús hajxy hänäjty miähee'pna'ay pө jaanč mäyajpa'amnaxaamb hänäjty je'e poo'xxioөjooty. Wiinmahñdy hajxy hänäjty yhöxtaaby nebiä Jesús hajxy jajtsumöøjät. <sup>3</sup> Mänitá cö'öma'adpä ñämaayyä:

—Tänaayyö'ög. Miñ yam cujc täna'aw —nömä Jesús miänaañ.

Mänitá mähdiojc jaduñ quiudiuuñ. <sup>4</sup> Mänitá fariseoshajxy ñämaayyä:

—Nebiä cuhdujt myiñ coo hajxy nduunämät poo'xxioөjooty, hoy tögä haxöögä. Nej, jaduñhä cuhdujt myiñ coo jäya'ay hajxy nyajtsöocämät poo'xxioөjootiä, tögä jaduñ myiñ coo jäya'ay hajxy nyaghö'cämädä —nömä Jesús miänángumbä.

Pero cabä fariseoshajxy waamb ñä'ägä hadsooy. <sup>5</sup> Mänit hajxy wiiinhee'ppejtä, mäduhñtiä Jesús hajxy hänäjty jiuhdänaawiädity. Jootmayhajpä Jesús hänäjty coo ja'a fariseos ja'a cö'öma'adpä hajxy hänäjty quia'a näxuuch. Cabä Jesús hänäjty jiootcujcä. Mänitá mähdiojc ñämaayyä:

—Xajtөw yö'ө mgö'ө.

Mänitá quio'ө jiaanč xajtööyy. Tuunä jaduñ ñä'a xajtööyy, mäntiä quio'ө yhöyööyy.

<sup>6</sup> Mänitá fariseoshajxy wiiimbijty. Mänit hajxy ñöcxy maa ja'a Herodes jiamioөdhajxiän. Ja'a Herodes, gobiernä hänäjty tiuumby. Mänitá fariseoshajxy nägöxiä quiojyquiapxyhajt nebiä Jesús hajxy jayyagho'ogöøjät.

<sup>7</sup> Coo ja'a Jesús hajxy jiiby chohñ tsajtöogooty mөөдä jiamioөdtöjc, mänit hajxy jim ñöcxtägajch maa ja'a mejypia'ajän. Jimä jäya'ayhajxy hänäjty may piawädity. Galilea hajxy hänäjty choon. <sup>8</sup> Tөө ja'a mädia'agy hänäjty wia'xy wiinduhmyhagajpt coo ja'a Jesús madiu'u hoy-yagjuөөñäjatypä hänäjty yajcähxö'ögy. Coo ja'a jäya'ay ja'a mädi-a'agy hajxy jaduñ miädooy wiinduhmyhagajpt, mäntiä Jesús jäya'ay may nämejtsä. Wiinduhmyhagajpt hajxy hänäjty choon, möөд jim Judeanaaxooty, möөд jim Jerusalén, möөд jim Idumea, möөд jim Jordánmөjnөöhawiimb, möөд jim Tiro, möөд jim Sidón. <sup>9-10</sup> Coo ja'a pa'amjäya'ayhajxy hänäjty may tөө yajmөcöpögyi, paadiä Jesús hänäjty jia wli ñähdon'añii ja'a jäya'ayhajxy jaac pa'ammөөdpä, ween hajxy jaduñ ñähwaatspä. Höxtä niyhanö'tsmüjcäp hajxy hänäjty. Mänitá Jesús ja'a jiamioөdtöjc ñämaayy coo barcohuung hajxy jim nähix hahixö'ө miähänä'awät, jaduñhä Jesús jiiby paquiä piédät coo hänäjty pianö'ödsa'añii ja'a cu'ug.

<sup>11</sup> Jimä jäya'ayhajxy hänäjty wiädijpä ja'a möjcu'umөөdpä. Homiaajä Jesús hajxy hänäjty yhixy, mäntiä Jesús hajxy hänäjty wiiinjicäda'agy, mäntiä Jesús hajxy hänäjty ñäma'ay:

—Dios miičh xyHuunghajp —jaduñhä möjcu'umөөdpähajxy hänäjty wyl'i ya'axy.

<sup>12</sup> Mänit hajxy yhanehmä coo ja'a Jesús hajxy quia'a nägäpxät majiäya'ayhagujc. Ja'a Jesús jaduñ hanehm.

<sup>13</sup> Mänitá Jesús jim ñöcxy tunguhduum. Mänitá Jesús ja'a jiamioөд miöjyaaxy, pөñ hänäjty hoy quipxy miөөdwäditaamby. Coo hajxy jim quioo'ty maa Jesús hänäjtän,

<sup>14</sup> mänit hajxy nämajmetsc wyinguejxä coo ja'a Jesús hajxy quipxy miөөdwädität, möөд

coo ja'a Diosmädia'agy hajxy nõcxy yajwa'xy. <sup>15</sup> Mänitä cuhdujt hajxy miooyä coo jäya'ay hajxy yajnähwá'adsät, ja'a hajxy mõjcu'umõõdpä. <sup>16</sup> Jaduhnä Jesús ja'a jiamioõdhajxy hänajty xiõhaty, ja'a hajxy nämajmetspä. Tu'ug hänajty xiõhaty Simón. Je'e ja'a Jesús yajxõbejt Pedro. <sup>17</sup> Jimä Zebedeo yhuunghajxy hänajtypä, ja'a Santiago mõõdä Juan. Jue'e hajxy yajxõdägõõyyä Boanerges. Jaduhñ hänajty miädia'agytiägõõy coo hajxy hänajty paquiä jiaanč tehñ yhawa'anda'agy nebiä hãneejãñ. <sup>18</sup> Ja'a hajxy hänajty jaac jimbã, jaduhñ hajxy hänajty xiõhaty Andrés, mõõdä Felipe, mõõdä Bartolomé, mõõdä Mateo, mõõdä Tomás, mõõd Santiago, ja'a Alfeo yhuung, mõõdä Tadeo, mõõdä Simón, ja'a hänajty xõhãpã ja'a celote. <sup>19</sup> Ja'a miãmajmetspä hänajty xõhãp Judas Iscariote. Je'e ja'a Jesús cujegy too'c; ja'a Jesús miädsiphajxy cõ'õdägõõyyä. <sup>20</sup> Mänitä Jesúsuhajxy nõcxy maa tiõcãñ mõõdä jiamioõdhajxy.

Mänitä jäya'ayhajxy may miéjtscombã maa ja'a Jesúsuhajxy hänajtiãñ. Paadiä Jesúsuhajxy hänajty quia'a näbaadõõyãxã mänaa hajxy jaduhñ quiyãt mõõdä jiamioõd, coo ja'a pa'amjäya'ayhajxy hänajty wyi'i yhadsipy coo ja'a pia'amhajxy yajnäxãxãt. <sup>21</sup> Coo ja'a Jesús ja'a jiuuy miägu'ughajxy jaduhñ miãdoyhajty coo ja'a Jesús hänajty jiaanč tehñ yhadsibyï, mänitä Jesús hajxy nõamejch. Mänitä Jesús hajxy jia yajnõcxaãñ hadsip. Jaduhñ hajxy hänajty miãna'añ cooc tyijy ja'a Jesús hänajty tõõ quihhiñ.

<sup>22</sup> Mänitä häna'c-hajxy näje'e quidiãacy, ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty naxy yajnähiõõbiã tsajtõgooty. Jerusalén hajxy hänajty tõõ chohñda'agy. Mänit hajxy miãnaañ:

—Yõ'õ Jesús, puhbéjtãp yõ'õ ja'a mõjcu'ugong, paadiä mäjaa miõõdä coo jäya'ay yajnähwã'ačh, ja'a hajxy mõjcu'umõõdpä. Haa ca'a, ja'a mõjcu'ugong ja'a mõjcu'u hajxy wyiindsõñhãpiã —nõñä Jesús wyiingapxpejtã.

<sup>23-26</sup> Mänitä yajnähiõõbiãdõjc-hajxy miõjyaaxã. Mänitä Jesús tiägõõyy yajnähiõõbiã cuento yajmäbaadyhaam.

—Coo jäya'ayhajxy nõimiädsibõ'õwõõjãt quipxyjiaty tu'cajpt, cab hajxy hoy nõimioõd-tunããñã. Jaanã jaduhñduhmbã, coo jäya'ayhajxy nõimiädsibõ'õwõõjãt quipxyjiaty tu'que'ex, cab hajxy hoy tõgooty nõimioõdhidããñã. Jaanã jaduhñduhmbã, coo ja'a mõjcu'uhajxy nõimiädsibõ'õwõõjãt quipxyjiaty mõjcu'u, cab hajxy jaduhñ hoy wiãdi-taãñã. Cõxãp hajxy jaduhñ quihdãgoyy. Jaduhñã tõyhãjt hajxy mmõõdhãdãt coõchã mõjcu'ugong xquia'a puhbety.

<sup>27</sup> Jaanã jaduhñduhmbã, ni põñã mõcjãya'ay hoy mga'a mãméedsãt tijaty jiihy miõõd tõgooty. Mänit mãbõcypia coo jawyiin mgõ'õxots mdexyioõdsãt, mãñfãts hoy mmãméedsãt.

<sup>28</sup> Tõyhãjt jaduhñ coo ja'a Dios jäya'ay miãmee'xa'añ nebiatiã pojã cãdieey hajxy miõõdã, waambãtiã Dios hajxy tõõ miãgapxtãgoy. <sup>29</sup> Pero põñã Dioshespõritu tõõ miã-gapxtãgoy, je'e mãbõcypia, cab hajxy mänaa miãmee'xããñã. Homiãnaaxõõ ja'a piojã quidiãdieey hajxy miãwãdita'añ —nõñä Jesús miãnaañ.

<sup>30</sup> Paadiä Jesús jaduhñ miãnaañ, coo hänajty tõõ nõnõmyii cooc tyijy ja'a mõjcu'ugong hänajty miõõdwãdity.

<sup>31-32</sup> Jimä Jesús hänajty miãdia'agynã, mänitã tiajhajxy miejch mõõdã piuhya'ayhajxy. Coo jäya'ayhajxy hänajty jiaanč tehñ miayã tõgooty, paadiã tiajhajxy tõguum miãh-mõõyy. Mänitã capxy hajxy quiejxy tõgooty coo ja'a Jesús ween yhuuc pãdsõmy. Jiiibiä Jesús jäya'ay hänajty may jiuhhããaawiãdityii tõgooty. Mänit hajxy miãnaañ:

—Ximã mdaj xwyi'i yãjtõy mõõdã mbuhya'ayhajxy mõõdã mbuhdo'oxyhajxy.

<sup>33</sup> Mänitã Jesús yhadsooyy:

—Põñhõch ndajhajpy; põñhõch nbuhya'ayhajpy.

<sup>34-35</sup> Mänitã Jesús jäya'ay wyiinhõeppejty mãduhñtiã hänajty jiuhhããaawiãdityii. Mänit miãnaañ:

—Põnjãtyhõch nDeedy miãdia'agy cudiúunãp, je'ečh ndajhajpy, je'ečh nbuhya'ayhajpy —nõñä Jesús miãnaañ.

## 4

<sup>1</sup> Mänitá Jesús jadáhooc yhádaaccumbä mejypia'a Diosmädia'agy-yajwiingapxøöbiä. Mänitá jäya'ayhajxy may miejch maa je'e hánajtiän. Coö hawa'adspä hánajty jim quia'a hity pu'uwiing, paadiä Jesús barcohuungooty tiägøøyy mejywyiing. Mänit jiiy yhánaaguiädaacy. Jimä jäya'ayhajxy miähmøøyy pu'uwiing hamádoowhijpá waambatiä Jesús hánajty miädia'agy. <sup>2</sup> Mänitá Jesús tiägøøyy yajnáhixøöbiä cuento-yajmäbaadyhaam.

<sup>3</sup>—Huuc mäadow hajxy, mänitá jäya'ay tu'ug tiu'ubøjcy trigowøjpä. <sup>4</sup> Näge'e trigotøömd quiahý tu'haam. Mänitá muuxyhajxy hoy pyiwø'ogy. <sup>5</sup> Wiingtuumä trigotøömd hoy quiáhghumbä tsaajoot maa naax hánajty quia'a møødän. Paquiä trigotøömd miujxy coö naax hánajty quia'a cøöcä. <sup>6</sup> Pero nägooyyá xøø piädsøömy, cøjxä trigohuung tiø'øch coö tyicts hánajty cøöc tøø quia'a häda'agy. <sup>7</sup> Wiingtuum hoy quiáhghumbä maa hapyt hánajty jiaanč tehñ miayyän. Coö hapyt jaduñ yee'cy, cøjx jaduñ nähána'ayii. Ni tiøömy ja'a trigo quia'a pejty. <sup>8</sup> Wiingtuum hoy quiáhghumbä maa ja'a naax hánajty jiaanč tehñ tioo'quiän. Jaanč tehñ yhooyy ja'a trigo jim. Näge'e hii'xmajcpajc miøødä tu'wipä; näje'e tægøøghii'xpajc miøødä; näje'e mägo'xpajc miøødä tu'wipä.

<sup>9</sup> Mänitá Jesús jiaac mänaañ:

—Pøn hädaaduhñ wiinjuøöby, wéenhøch nmädia'agy xmiäbøjcä.

<sup>10</sup> Coö majiäya'ayhajxy wyiimbijty, jimä Jesús ja'a jiamioød miøödmähmøøyy, ja'a hajxy hánajty nämajmetspä, møødä wiingjäya'ay ja'a näwéentiäbä. Mänitá Jesús nämaayyá coö quiapxtøwät waambaty hánajty tøø miädia'agy. <sup>11</sup> Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Jaduñä Dios jioot chocy coö mijts mwiinjuø'owät nebiä miäjaa yajcähxø'oga'añ. Hijty, cap pøn hijty wyiinjuø'oy. Yø'ø wiinghána'c-hajxy, ni yø'øhajxy quia'a wiinjuø'oy. Páadyhöch yø'ø häna'c-hajxy nyajnáhixø'oy cuento-yajmäbaadyhaam. <sup>12</sup> Hoy hajxy jia mädy, cab hajxy wyiinjuø'oy; jaduñä Dios hajxy quia'a jøjpxøg'owät; jaduñä piojpä quidiiey hajxy quia'a yajnáhwáatsäxät.

<sup>13</sup> Mänitá Jesús jiaac mänaañ:

—Mijts, pø cab hajxy jaduñ hoy mwiinjuø'owa'añ waambátyhöch naamnä tøø ngapxy cuento-yajmäbaadyhaamä, ni jaduñ hajxy hoy mga'a wiinjuø'owa'añ waambátyhöch njaac yajmøödmädia'aga'añ cuento-yajmäbaadyhaam. <sup>14</sup> Ja'a jäya'ay trigowøjpä, jaduñ mäwiinäts miäbaady nebiä Diosmädia'agy-yajwa'xpän. <sup>15</sup> Ja'a trigotøömd cáhwäbä tu'haam, jaduñ mäwiin miäbaady nebiä jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy näje'e jia mädooyyän. Pero nägooyyá ja'a møjcu'u nämech, mänitiä hajxy yagjahdiägøoyyáxä waambaty hajxy tøø yajwiingapxø'oyii. <sup>16</sup> Ja'a tøömd cáhwäbä tsaajoot, jaduñ mäwiin miäbaady nebiä jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy näje'e paquiä miäbøquiän, Jaanč tehñ xioondaacp hajxy jaduñ. <sup>17</sup> Pero cab hajxy jejcy miäbøcy. Nägooyyá hajxy jaduñ chaačhtiüñii ja'a Diosmädia'agyquixøpä, mänit hajxy ñajstshixøöñä. <sup>18</sup> Ja'a tøömd cáhwäbä maa hapyt jiaanč tehñ miayyän, jaduñ mäwiin miäbaady nebiä jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy näje'e jia mäbøquiän. <sup>19</sup> Pero jiaanč tehñ jiahmiejchp hajxy jaduñ ja'a hädaa yaabä naaxwiimbä. Je'e hajxy jaduñ wyl'i nädajpy wyl'i nämaaby neby hajxy hoy chäná'awät, neby hajxy hoy yhäyowät, møød maa mäyøöhadyiibän. Yajtägøöbiä Diosmädia'agy hajxy jaduñ. <sup>20</sup> Ja'a tøömd cáhwäbä maa naax jiaanč tehñ tioo'quiän, jaduñ mäwiin miäbaady nebiä jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy näje'e hamuumdu'joot miäbøquiän. Hoy hajxy jiaanč tehñ quiudiüñ. Jaduñ hajxy miäbaady nebiä trigo hii'xmajcpajc miøødän tu'wipä, møød nebiä tægøøghii'xpajc miøødän, møød nebiä mägo'xpajc miøødän tu'wipä.

<sup>21</sup> Mänitá Jesús jiaac mänaañ:

—Coö jäya'ay jøøn hajxy quiudøø'xø'oy, cøxp hajxy yujcoñ. Cab hajxy jiiy quiuhjupy cubetapa'c. Ni jiiy hajxy quia'a päda'agy maabejtpa'c. <sup>22</sup> Jaanä jaduñduhmbä, tijaty jaduñ hijp yu'uch, tsipcøxp jaduñ quiøxy cáhxø'oga'añ. <sup>23</sup> Pøn jaduñ wiinjuøöby, wéenhøch nmädia'agy xmiäbøjcä.

<sup>24</sup> Mänitá Jesús jiaac mänaañ:

—Huuc wiinjuø'ow hajxy nébiøch cham nyajmøødmädia'aga'añ; pøn hädaa mädia'agy hoy wiinjuø'oby, maas hoy jaduhñ jiaac yajwiinjuø'owa'añii. <sup>25</sup> Pøñhøch nmädia'agy tøø xmiäbøjcä, je'eçh njaac yajñähixø'owaamby. Pero pøñhøch nmädia'agy tøø xquia'a mäbøjcä, cäbøch je'e tii nyajñähixø'owaannä. Høxtä jiahdiägoyyaamby je'e mädyii tyjy tøø jia wiinjuø'øy.

<sup>26</sup>Mänitä Jesús jiaac mänaañ:

—Coo ja'a Dios ja'a miøcmäjaa yajcähxø'oga'añ, jaduhñ mäwiin miäbaady nebiä jäya'ay ñi'ibiän. <sup>27</sup> Coo ñiippädø'øy, mänit nøcxy miaanä coo tøø quioodsø'øy. Cujaboom, coo jiobø'øy, mänit piädø'cumbä. Pero cab jaduhñ ñajuø'øy nebiä tøømd miuxy. Hix, hamdsoo ja'a tøømd miuxy yeegy. <sup>28</sup> Ja'a tøømd, jiibiä miäjaa piaady naaxooty. Coo miuxy, mänit yeegy. Coo yeegy, mänit piøjy. Coo piøjy, mänit tiøømbety. Coo tiøømbety, mänit miäjay. <sup>29</sup> Coo miäjay, mänit hajxy chucy. Tøø jaduhñ yhabaatnä coo hajxy yajpädø'ögät.

<sup>30</sup>Mänitä Jesús jiaac mänaañ:

—Nebiaduhñ njaac yajmäbaatämät coo ja'a Dios ja'a miøcmäjaa jaduhñ yajcähxø'oga'añ. <sup>31-32</sup> Coo ja'a Dios ja'a miøcmäjaa yajcähxø'oga'añ, jaduhñ mäwiin miäbaady nebiä mostazapajcän. Jaanç tehñ chay ja'abi' mostazapajc jaduhñ. Ni mädyii hujts piajc jaduhñ quia'a tsayyä nebiä habi' mostazapajc chayyän. Pero coo mnf'ibät, jaanç tehñ piaquiä jaduhñ yeegy cøxp. Mäjatyjaty yhaa'x yeegy. Høxtä hoyyä muuxyhajxy jim pie'eñ yhaa'xjooty.

<sup>33-34</sup> Haagä hädaaduhmbä cuento-yajmäbaadyhaamä Jesús ja'a cu'ug hänajty yajwiin-gapxø'øy, mäduhñtiä hajxy hänajty hoy wyiinjuø'owa'añ. Pero coo ja'a cu'ug hänajty tøø wyiimbijnä, mänitä Jesús ja'a jiamiøød hawiing ca'xy quiapxtøønä, ja'a hajxy hänajty nämajmetspä.

<sup>35</sup> Coo chuujøøyy, mänitä Jesús ja'a jiamiøød ñämaayy:

—Tsøc hajxy jáamäm barcojooty; jam hajxy jimhaamby mejyhawiimb.

<sup>36</sup> Jiibiä Jesúshajxy hänajty yhäna'ay barcojooty møødä jiamiøødhajxy. Mänit hajxy tiu'ubøjcy. Jiibiä jäya'ayhajxy näje'e piadu'ubøjpä wiingbarcojooty. Pero ja'a majiäya'ay, jim hajxy miähmøøyy mejypia'a. <sup>37</sup> Mänit møc tiägøøyy pojpä. Mänitä mejy tiägøøyy ja'tspä. Mänitä barco ñähja'tspejtä. Mänitä nøø com tiägøøyy barcojooty. Høxtä hujts ja'a barco jaduhñ. Quinaamä barco hänajty. <sup>38</sup> Pero ja'a Jesús, maab hänajty je'e jiiby barcohøjxhaam. Cuhnø'øxø'øy hänajty jiiby mia'ay. Jaanç tehñ chähgøøbiä Jesús ja'a jiamiøødhajxy hänajty. Mänitä Jesús hajxy hoy yuxy. Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Wiindsøn, nej, caj mdajy mmayyä coo hajxy nguhdägoyyäänämä.

<sup>39</sup> Coo ja'a Jesús mia'abiädø'cy, mänitä poj yhojy møødä mejy coo yuungø'øwät. Mänitä poj jiaanç mooñ; møødä mejy, yuungøøyy je'ebä. <sup>40</sup> Mänitä Jesús ja'a jiamiøød ñämaayy:

—Tii hajxy hijty coo mwi'i chähgø'øy. Nej, cab hajxy mmäbøquiä cooçh møøcmäjaa nmøødä.

<sup>41</sup> Jaanç tehñ chähgøøby hajxy hänajty. Mänit hajxy hamee'ch ñiñämaayyä:

—Pønäda'a yø'ø; høxtä poj møødä mejy, cudiünäxäbä miädia'agy yø'ø.

## 5

<sup>1</sup> Mänitä Jesúshajxy jim miehch mejyhawiimb, maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Gerasa. <sup>2</sup> Coo hajxy miänajcy barcojooty, jimä jäya'ay hänajty tu'ug tiäna'ay jäguemjuøoby. Møjcu'u hänajty tøø yajtägø'oyii. <sup>3</sup> Jutjooty hänajty chäna'ay maa ja'a ho'ogyjiäya'ay hajxy hänajty ñaaxtägø'oyän. Jaanç tehñ miøcä craa hänajty. Ni cadenahaamä jäya'ayhajxy hänajty hoy quia'a cø'øxots quia'a tecyxiodsa'añ. <sup>4</sup> Mayhooc hajxy hänajty tøø jia cø'øxoch tøø jia tecyxioch cadenahaam. Pero wyi'i yaghapodøøbiä cadena hänajty. Ni pøn hänajty quia'a mäjäda'aga'añ. <sup>5</sup> Xøømdsuhñ hänajty jim ya'axy jiocy cabäsantäjooty møød tunjooty. Naxy hänajty tsaahaam hamdsoo ñiçhugyii. <sup>6</sup> Coo ja'a Jesús jaduhñ yhiyxä jäguem, mänit päyø'øguiä ñänøcxä. Mänit hoy wyiinjiicäda'agyii. <sup>7-8</sup> Mänitä Jesús ja'a møjcu'u ñämaayy:

—Jua'ads miich jiiby maa yø'ø craajän.

Mänitä møjcu'u møc yaaxy:

—Miičh Jesús, miičhä Dios xyHuunghajp, ja'a jim tsajpootypä. Nej mnijäwø'oyii møøð høøčhcøxpä. Tunä mayhajt, ca'ačh xchaačhtiuñ. Dios, cøxp je'e.

<sup>9</sup>Mäniä Jesús ja'a mõjcu'u miäyajtøøyy:

—Tii mxøhaty.

Mäniä mõjcu'u yhadsooy:

—Legiõnghøch nxøhaty. Páadyhøch jaduhñ nxøhaty coo højts jaduhñ njaanč tehñ ñämayä.

<sup>10</sup>Mäniä Jesús miänuu'xtaacä coo ja'a mõjcu'uhajxy quia'a høxquexøøjät jäguem.

<sup>11-13</sup>Jim wiingõñ maa ja'a Jesúshajxy hãnjtiän, jim mejypia'a, jimä hädsømhajxy hãnjty may yuumydiajy tunmøjc. Nämejtsmil hajxy hãnjty wiädity. Mäniä Jesús jadähooc miänuu'xtaacä coo ja'a mõjcu'uhajxy ween jim quiexyii maa ja'a mayhädsømän, weenä hädsømhajxy nøcxy yajtägø'oyii. Mäniä mõjcu'uhajxy jiaanč quejxä maa ja'a hädsømän. Mäniä craa ñähwaach, ja'a hãnjty tøø miøjcu'uyajtägø'oyijjábä. Mäniä hädsømhajxy cøjx yajtägø'oyii. Mäniä hajxy päyø'øguiä yhädaacy mejjiooty. Cøjx hajxy jiiyby ñøøji'xø'øy.

<sup>14</sup>Ja'a häna'c-hajxy hãnjty jim hädsømgüendähajpä, cøjx hajxy piäyø'øgy. Hoyyä mädia'agy hajxy jim yajwa'xy cajpooty møøð cajtpa'a neby hãnjty tøø jiadyii tøø tiuñii. Coo ja'a cu'ughajxy jaduhñ miädooy, mäniä hajxy hoy yhixy. <sup>15</sup>Coo hajxy jim miejch maa ja'a Jesús hãnjtiän, mäniä craa hajxy yhixy, ja'a hijty pa'ammøødpä, coo hãnjty tøø ñähwáatsänä ja'a mõjcu'u. Jim je'e hãnjty witmøøð yhäñaañä. Coo hijty pia'ammøøðä, ñähwa'ads høxwa'ads hijty wiädity. Tøø hãnjty wyiinmahñmejtsnä. Jaañč tehñ yagjuøøyy ja'a cu'ughajxy jaduhñ coo ja'a craa hajxy yhixy coo ja'a pia'am hãnjty tøø ñähwáatsänä. Høxtä tsähgøøyy hajxy jaduhñ. <sup>16</sup>Mäniä hajxy cøjx yajmøødmädia'agyii neby hãnjty tøø jiadyii tøø tiuñii. Ja'a jäya'ayhajxy jaduhñ hñjxäbä coo ja'a hädsøm ja'a mõjcu'u hajxy yajtägøøyyä, je'edshajxy jaduhñ mädiaac. <sup>17</sup>Mäniä cu'ug ja'a Jesús hajxy miänuu'xtaacy coo jim chøónät maa ja'a quiajpthajxiän.

<sup>18</sup>Coo ja'a Jesús hãnjty wyiimbidaannä barcojooty, mäniä jaduhñ ñämaayyä coo ween piadu'ubøgyii. Ja'a craa jaduhñ mänaañ, ja'a pia'am hãnjty tøø yajnájxäxäbä. <sup>19</sup>Mäniä Jesús ja'a craa ñämaayy:

—Caj, ca'ačh xpianøcxy. Nøcx jim maa ja'a mdøjcän, maa ja'a mjujy maa ja'a mmägu'ugän. Nøcxä mädia'agy yajwa'x coo miichä Dios tøø xñäxuučh, coo miichä Dios ja'a mõjcu'u tøø xyajnähwa'ačh.

<sup>20</sup>Mäniä craa jiaanč nøcxy maa ja'a tiøjcän. Mäniä mädia'agy jim tiägøøyy yajwa'xpä maa naax hãnjty xiøhatiän Decápolis. Jaduhñ je'e miädia'agytiägø'øy majc-cajpt. Jaduhñä miädia'agy hãnjty yajwa'xy coo ja'a Jesús ja'a mähdiojc mõjcu'umøødpä hãnjty tøø yajnähwa'ačh. Coo ja'a cu'ughajxy jaduhñ miädooy, mäniä hajxy jiaanč tehñ yagjuøøyy.

<sup>21</sup>Mäniä Jesúshajxy wyiimbijnä barcojooty møøðä jiamioødhajxy. Coo hajxy jim miéjtscombä mejyhawiimb maa hajxy hãnjty tøø choñda'aguian, mäniä hajxy jim biarcomänajcy mejypia'a. Mäniä Jesús jäya'ay may ñämejtsä. <sup>22</sup>Mäniä Jesús jäya'ay tu'ug wyiinjjicädaacä. Jairo hãnjty xiøhaty. Je'e hãnjty jim tuumb wiindsõñ maa ja'a tsajjøcän. <sup>23</sup>Mäniä Jesús miänuu'xtaacä:

—Wiindsõñ, mõjtä'agyhøch nhuung. To'oxiäna'c je'e. Majmetscjumøjt miøøðä. Jámhøch nhuung cø'ønähgäjpäc, ween jaduhñ miøcpøcy —nomä Jairo miänaañ.

<sup>24</sup>Mäniä Jairo ja'a Jesús miødhajty. Jimä jäya'ay ja'a Jesús hajxy hãnjty may pianø'øčh piabooñ. <sup>25</sup>Jimä tajjäya'ay hãnjty tu'ug pa'ammøøð majiäya'ayhagujc. Majmetscjumøjtä ñø'ty hãnjty tøø xiee'xy jabom-jabom. <sup>26</sup>Tøø ja'a mähdiojc hãnjty jeycy jia yajtsooyø'øy maa ja'a doctorhajxiän. Pero cäbädsä pia'am hãnjty ñä'ägä yajnájxäxä. Tøø ja'a xiädø'øñ hãnjty quiojxnä tii jaduhñ ñä'a jaac yajniänmäjuyø'øwøøjäp. Coo hãnjty jaduhñ ñä'ägä yajtsooyø'øy tehngajnä, maas hanaxiä pia'am hãnjty jaduhñ jiaac tehñ miøjta'agy. <sup>27-28</sup>Coo ja'a mähdiojc jaduhñ miädoyhajty coo ja'a Jesús hãnjty wiädity mäba'amyajnaxpä, mäniä jaduhñ wyiinmaayy quiojcooty: “Coočh yø'ø wyit häyaa nnä'a

nähdooñät, naxäbøch nba'amäda'la häyaajä.” Mänitä Jesús jioogyohdiägøøyyä. Mänitä wyit jiaančh nähdoonäxä. <sup>29</sup> Mänitä tajiäya'ay ñø'ty jiaančh hadujcy. Mänit ñijiäwøøyyä coo ja'a pia'am hänäjty tøø ñaxy. <sup>30</sup> Mänitä Jesús ñijiäwøøyyä coo tu'jäya'ay hänäjty tøø miøpøcy ja'a miäjaahaam. Mänitä Jesús ja'a jäya'ay cøjx wyiinhee'ppety. Mänit miänaañ: —Pøñhøch nwit tøø xñähdoonä.

<sup>31</sup> Mänitä jiamiøødhajxy yhadsooyy:

—Tii jaduhñ coo myajtøy pø tøø miičh jäya'ay mwit xñähdoonä. Haa ca'a, majiäya'ay hajxy jaduhñ xwyi'li pianø'tsäma —nømä Jesús ñämaayyä.

<sup>32</sup> Pero jimä Jesús hänäjty yhöxta'aynä pønä wyit hänäjty tøø nähdoonäxä. <sup>33</sup> Ja'a tajiäya'ayä, jaančh tehñ chähgøøby hänäjty je'e. Paady hänäjty chähgøøby coo hänäjty ñajuø'øy neby hänäjty tøø miøpøcy. Mänitä Jesús hoy wyiinjiäcäda'agyii tsäyuyyap. Mänitä tajiäya'ay ñägapxy neby hänäjty tøø miøpøcy. <sup>34</sup> Mänitä Jesús miänaañ:

—Huong, paady miičh mba'am tøø ñaxy coo tøø mmäbøcy cooçh mäjaa nmøødä cooçh ä jäya'ay tøy njaančh yajpa'amnaxy. Nøcxnä jootcujc.

<sup>35</sup> Jimä Jesús hänäjty miädia'agynä, mänitä jäya'ayhajxy näje'e miejch. Jim hajxy hänäjty tøø chohnda'agy maa ja'a Jairo tiøjcän. Mänitä Jairo ñämaayyä:

—Tøø ja'a mhuung yho'nä. Ca'a Jesús mhadsijpnä. Tii jaduhñ jim ñä'ä jaac tünäp. Tøø ja'a mhuung yho'nä.

<sup>36</sup> Coo ja'a Jesús jaduhñ yhamädoonajxy, mänitä Jairo ñämaayyä:

—Ca'a mga'la mäbøcy. Ca'a mjootmayhaty —nømä Jesús miänaañ.

<sup>37</sup> Mänitä Jesús miänaañ coo pøñ jim quia'la panøcxät maa ja'a Jairo tiøjcän. Jagøoyyägä Pedrohajxy jim ñøcxät møødä Santiago møødä Juan, ja'a Santiago piuhya'ay. <sup>38</sup> Coo hajxy jim miejch maa ja'a Jairo tiøjcän, jaančh tehñ jioøby jaančh tehñ yaaxpä jäya'ayhajxy hänäjty jim. <sup>39</sup> Mänitä Jesús hajxy tiøjtägøøyy. Mänitä Jesús miänaañ:

—Cajxä yø'ø to'oxiäna'c ñä'ä hó'oguiäbä. Tii hajxy coo mwi'li jioøby coo mwi'li ya'axy. Nä'ä maab yø'øduhñ.

<sup>40</sup> Coo ja'a Jesús jaduhñ miänaañ, mänit ñäxiicä. Mänitä Jesús ja'a jäya'ay cøjx yhöxquejxpädsømy tøghaguuy. Mänitä Jesús ja'a to'oxiäna'c hajxy ñänøcxy maa to'oxiäna'c hänäjty quio'na'ayän, møødä Jesús ja'a jiamiøødhajxy, møødä to'oxiäna'cä tiaj tieedyhajxy. <sup>41</sup> Mänitä Jesús ja'a to'oxiäna'c wyidsø'cy. Mänit ñämaayy:

—Quixyhuung, pädø'øg.

<sup>42</sup> Tuunä ja'a Jesús jaduhñ ñä'ä mänaañ, mänitä to'oxiäna'c jiaančh pädø'cy. Mänit yo'oyø'cy. Jiaančh tehñ yagjuøøyy ja'a Jairohajxy jaduhñ møødä Jesús ja'a jiamiøødhajxy.

<sup>43</sup> Mänitä Jairohajxy yhanemä coo hajxy jaduhñ quia'la mädiä'agät coogä yhuung hänäjty tøø jiuypjøcy. Mänit hajxy ñämäyayäbä coo yhuung hajxy yajcäyät. Ja'a Jesús jaduhñ mänaañ.

## 6

<sup>1</sup> Coo ja'a Jesús hajxy jim chøñgumbä møødä jiamiøødhajxy, mänit hajxy jim ñøcxy maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Nazaret. Jimä Jesús hänäjty ñä'ägädä tsoon. <sup>2</sup> Coo ja'a poo'xxiøø yhabaaty, mänitä Jesús jim ñøcxy maa ja'a tsajtøjcän. Mänit tiägøøyy yajñähixøøbiä. Coo ja'a cu'ughajxy jaduhñ miädooyy, mänit hajxy jiaančh tehñ yagjuøøyy. Mänit hajxy tiägøøyy niñämäayyäbä:

—Maa yø'ø craa mädia'agy jaduhñbä tøø ñä'ä maañ yhabøcy coo jaduhñ jiaančh tehñ jiaty jiaančh tehñ ñajuø'øy, coo jaduhñ hoy-yagjuøøñäjaty yajcähxø'øgy. Haa ca'a, højts nmägunaaxhäjtäm yø'øjä. <sup>3</sup> Je'e yø'ø, ja'a hijty tsejtspä pujxpä. Ja'a María yhuung yø'ø. Hajchhäjtäm yø'ø, ja'a Santiago, møødä José, møødä Judas, møødä Simón. Yaa ja'a piuhdo'oxyhajxy chäna'ay maa højts ngajptän.

Coo ja'a Jesús hänäjty jim choon Nazaret, paady hänäjty jim quia'la mämøjø'øy quia'la mämayø'øyii.

<sup>4</sup> Coo ja'a Jesús jaduhñ miädooyy, mänit miänaañ:

—Homiaajä ja'a Dioswiinguexyppähajxy wyiingudsähgø'øyii. Jagooyyä hajxy jim quia'la wiingudsähgø'øyii maa yhamdsoo cajpthaxiän, maa yhamdsoo tøjc-haxiän.

<sup>5</sup> Coo ja'a Jesús hánajty jim quia'a mäməjə'əy quia'a mäməyə'əyii, paady hánajty jim madiu'u hoy quia'a yajcəhxə'əga'añ. Nämets nädəgəəquii pa'amjəya'ayhajxy jim nā'ä maan' yajpa'amnajxä cə'ənhəgəpyhaam. <sup>6</sup> Jiaanč tehñ yagjuəəbiä Jesús hánajty jaduhñ coo ja'a miädia'agy jim quia'a jəpəgəəyāxä.

Mänitä Jesús ja'a mädia'agy jim tiägəəy yajwa'xpä mäduhñjatiä cajpthuung wiin-gənbä. <sup>7</sup> Mänitä Jesús ja'a jiamioəd wyiinguejxy, ja'a hajxy hánajty nāmajmetspä, coo hajxy wiädität cajpt-cajpt, coo ja'a pa'amjəya'ay hajxy yajnähwä'adsät, ja'a hajxy hánajty məjcu'uməədpä. Nämetscjaty hajxy hánajty wiädita'añ. <sup>8</sup> Mänitä Jesús ja'a jiamioəd jiaac nāmaayy coo hajxy tii quia'a mänəcxät, ni tsajcaagy, ni morral, ni xädə'əñ. Jagooyyā yomybiäxy hajxy quiiäbät tu'uquiiä. <sup>9</sup> Tu'tehñquiiä cə'əg hajxy miänəcxät məəd tu'xəjxyä wit. <sup>10</sup> Mänitä Jesús jiaac mānaañ:

—Coo hajxy jim mmədsät homiädyii cajptä, jimä təjc hajxy tu'ug myujwä'anät maa hajxy hánajty mmejtsta'aga'añän. Jimiä hajxy jaduhñ mhidät. Cabä təjc hajxy myajtəgät-sät. <sup>11</sup> Majaty mijtsä cu'ugä mmädia'agy hánajty xquia'a jəpəgə'əwəanä, mänitä mdecy hajxy mwiinxit mwiinwəbät, weenä naaxoc jaduhñ quioxy ca'ay. Jaduhñä hijxtahnd miähmə'əwät coo ja'a cu'ugä Diosmädia'agy hajxy hánajty təə quia'a jəjhadsowə'əy. Mänit hajxy jim mdsəonät.

<sup>12</sup> Mänitä Jesús ja'a jiamioədhajxy tiu'ubəjnä mädia'agy-yajwa'xpä. Jaduhñä cu'ug hajxy hánajty yajwiingəpxə'əy coo ja'a Diosmädia'agy hajxy piadu'ubəjnat, məəd coo ja'a yhaxəgwiinmahndy hajxy najtshixəəñät. <sup>13</sup> Mayyä jäya'ayhajxy hánajty yajnähwa'ächii, ja'a hajxy hánajty məjcu'uməədpä. Mayyä pa'amjəya'ayhajxy hánajty yajməcpəgyii coo hoñ hajxy hánajty yajnähjaaxyii.

<sup>14</sup> Jimä Herodes hánajty guobiernähaty maa ja'a naax hánajty xiəhatiän Galilea. Mänitä Herodes miädoyhajty coo ja'a Jesús ja'a hoy-yagjuəəñajatyäpä hánajty yajcəhxə'əgy. Mänitä Herodes miänaañ cooc tyijy ja'a Juan mäyajnəbejpä təə jiuypiojtəgach. Ja'a Juan, je'e ja'a Herodes yhajodhajt cooc tyijy hánajty je'e Jiesúsä; päadiägä hoy-yagjuəəñajatyäpä yajcəhxə'əgy ja'a wyiinmahndycəxpä, cooc tyijy hánajty təə jiuypiojtəgach.

<sup>15</sup> Wiingatiä jäya'ayhajxy hánajty miänaambä. Nəje'e hajxy hánajty miäna'añ cooc tyijy Jesús hánajty je'e yHēlāsä. Nəje'e hajxy hánajty miänaambä cooc tyijy ja'a Jesús hánajty wiädity nebiä jecyjiäya'ayhajxy hánajty təə Dyiosmädia'agy-yajwa'xiän jegyhajty. <sup>16</sup> Pero ja'a Herodes, tehngajnä je'e hánajty miäna'añ cooc tyijy je'e Jwiangä, ja'a hánajty təə yajyo'puxyijjəbä. Je'eg tyijy jaduhñ təə jiuypiojtəgach.

<sup>17-18</sup> Hix, haxəəgä Herodes hánajty jiäya'ayhaty; ja'a yhamdsoo puhya'ay tio'oxiojč hánajty miəədsänäyypä. Felipe ja'a Herodes piuhya'ay hánajty xiəhaty. Herodias ja'a Felipe tio'oxiojč hánajty xiəhajpä, ja'a Herodes hánajty miəədsänäbiä. Mänitä Juan ja'a Herodes yhojy: “Cab jaduhñ yhooyä coo ja'a mhamdsoo puhya'ay tio'oxiojč jaduhñ mməədsänäyypät.” Coo ja'a Herodes jaduhñ yhojjä, paadiä Juan yajmajtsä. Mänitä Juan chuümä.

<sup>19</sup> Cabä Herodias hánajty yhojwiə'əy coo ja'a Herodes jaduhñ yhojjä, paadiä Herodias ja'a Juan hánajty jia wi'i yajyagho'oga'añii. <sup>20</sup> Pero cabä Herodes hánajty jaduhñ miä-na'añ coo ja'a Juan yagho'ogəəjät. Hix, wyiingudsähgəəbiä Herodes ja'a Juan hánajty. Najuəəbiä Herodes hánajty coo ja'a Juan hánajty jiaanč tehñ yhoyhäna'cä. Jaañč tehñ yhomiädoonä ja'a Herodes ja'a Juan miädia'agy hánajty miädoowä. Pero cabä Herodes hánajty najuə'əy neby jiatcə'əwät. <sup>21</sup> Cabä Herodias wiinmahndy hánajty nā'ägädä paady nebiä Juan yajyagho'ogəəjät. Mänit yhabaaty coo ja'a Herodes xiəə hánajty jiada'añii. Mänitä Herodes ja'a jiamioədtəjc miəədcaayy miəədhuucy, məədä mioonsähajxy, məədä generallhajxy, məədä mäyəəəəjč-hajxy, ja'a hajxy hánajty jim tsänäbiä Galilea. <sup>22-23</sup> Jim hajxy hánajty quiai yhu'ugy, mänitä Herodias yhuung jiiby tiəjtəgəəy. Mänitä quixy tiägəəy hejtspä pujpä. Jaañč tehñ yajxón yhejč piujty. Jaañč tehñ xioondaac ja'a Herodeshajxy jaduhñ məədä wioybä wyichpä. Mänitä Herodes ja'a quixy nāmaayy:

—Tehñ tiəy nnämä'awät, həəč yajmäyujwäanäc tii mdsogaamby, nmə'owəbəch miich je'e, hotyijjä, həxtä nmə'owəbəch miich naax cupc maač yaa ngobiernähatiän.



Paadiä Herodes jaduhñ miänaañ, jaanč tehñ xioondaacp hänäjty jaduhñ coo ja'a quixy hänäjty yajxón yhech. <sup>24</sup> Mänitä quixy piädsøomy. Mänitä tiaj hoy miäyajtøy tiig jaduhñ yujwá'anáp. Mänitä Herodías wiinmahñdy piaaty nebiä Juan mäyajnäbejpä yajyagho'ogóójtät. Mänitä yhuung nämaayy coo ja'a Juan ja'a quiopc yujwáan'äxät. <sup>25</sup> Mänitiä quixy ja'a Herodes hoy hñama'ay:

—Høøčhä Juan quiopc móoyyác texyjooty.

<sup>26</sup> Coo ja'a Herodes jaduhñ nämaayy, mänit jiaanč tehñ jiootmadiägøoyy. Mänit jaduhñ nähadsooyy. Hix, tøø hänäjty jaduhñ miäna'añ cooc hänäjty hoy nälä tiijä yega'añ. Hix, tøø ja'a wioybä wyichpä hänäjty jaduhñ yajmädoy. <sup>27</sup> Mänitä Herodes ja'a mioonsä jiiby quiejxy pujxtøgooty coo ja'a Juan nøcxy yo'puxyii. <sup>28</sup> Mänit hoy jiaanč yo'puxyii. Mänitä quixy ja'a Juan quiopc hoy yajcø'ødägø'oyii texyjooty. Mänitä tiaj hoy miöödiägach.

<sup>29</sup> Coo ja'a Juan jiamiøødhajxy jaduhñ miädoyhajty coo ja'a Juan hänäjty tøø yagho'ogyii, mänitä Juan nix hajxy hoy yajpädø'cä. Mänit hajxy hoy yajnaaxtägø'oy.

<sup>30</sup> Mänitä Jesús nämejtstägajtsä ja'a jiamiøød, ja'a hajxy nämajmetspä. Cøjxä Jesús yhawáanäxä, nebiaty hajxy hänäjty tøø miäba'amyajnaaxy, møød waambaty hajxy hänäjty tøø yajnähixø'oy. <sup>31</sup> Jaanč tehñ miayyä Jesús jäya'ay hajxy hänäjty nämečhii. Wiim-bijp hadøjpä majiäya'ayhajxy hänäjty. Coo ja'a jäya'ayhajxy may wyi'i miech, paadiä Jesúshajxy hänäjty quia'a näbaadøoyyächä mäduhnajtä hajxy quiaiy yhu'ugät. Mänitä Jesús miänaañ:

—Jam hajxy paquii pøø'xäm wiingtuum maa majiäya'ay hajxy xquia'a paadaañäm.

<sup>32</sup> Mänitä Jesúshajxy tiägøoyy barcojooty. Tsohñ hajxy jimän. Mänit hajxy jim nøcxy maa ja'a majiäya'ayhajxy hänäjty quia'a jadyhitiän. <sup>33</sup> Coo ja'a Jesúshajxy jaduhñ yhiix-tu'ubøjcä, mänitä majiäya'ayhajxy wyi'i piadu'ubøjpa. Najuoøby hajxy hänäjty jaduhñ maa ja'a Jesúshajxy hänäjty nøcxa'añ. Päyø'øguiä hajxy jaduhñ näl'ägä nøcxy. Jawyiin hajxy jim näl'ägä mejch maa ja'a Jesúshajxy hänäjty nøcxiän. Wiinduhmyguiajpt hajxy hänäjty choon. <sup>34</sup> Coo ja'a Jesús jiiby piädsøomy barcojooty, mänitä jäya'ay yaghixøoyy may. Mänit näxuutscapxy miøødhajty. Jaduhñ yhiixy nej coo meeg wyiindsøn ca'a hijpän, coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hänäjty quia'a yajnähixø'oyii. Mänitä Jesús madiu'lu tiägøoyy yajnähixøöbiä. <sup>35</sup> Tøø hänäjty chuujøñä. Mänitä Jesús ja'a jiamiøød nämejtsä. Mänitä Jesús nämaayyä:

—Jue'e jaduhñ yaa, pactuum. Cabä cajpt yaa maa ja'a cu'ug quiaayyøøc hajxy häyaa jiuýt. Tøø jaduhñ hoyhoy jiaanč tehñ chuujø'oy. <sup>36</sup> Nämä'aw yø'ø cu'ug, ween hajxy nøcxy quiaiyhøxta'ay maa ja'a cajpt yaa wiingonbän —nømä Jesús nämaayyä.

<sup>37</sup> Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tsøg hajxy näl'ägä yajcáayyäm højtshájtäm.

Mänit hajxy yhadsoógumbä:

—Haa tii hajxy jaduhñ nhuuc nälä yajcáayyämbäp. Cajx nälä caayyøøcpä nälä huucøøcpä. Nej, jaduhñ miich mmäna'añä coo højts tsajcaagy nøcxy njuy mejtsmägo'x denario —nømä Jesús jiamiøød nämäayyägumbä.

<sup>38</sup> Mänitä Jesús miänáangumbä:

—Huuc mäyajtøy yø'ø cu'ug pøn caayyøøc møød. Pønajaty jaduhñ møød, ween hajxy yajmucy.

Coo hajxy hänäjty tøø yajmujnä, mänitä Jesús nämaayyä:

—Jagooyyä højts tsajcaagy mägooxyä tøø nbaady møødä hacx metsyä.

<sup>39-40</sup> Mänitä Jesús miänaañ coo ja'a cu'ughajxy yhøxtä'agät necchooty tu'hagøöbiäjaty, nämägo'xhaam møød näjuxychägui'xmajc-haam. Mänit hajxy jaduhñ jiaanč yhøxtaacy. <sup>41</sup> Mänitä Jesús ja'a tsajcaagy mägooxpä quioondsooyy møødä hacx metspä. Coo chajhee'py, mänitä Dioscujú'uyäp yejcy ja'a tsajcaagy quioxpä møødä hacx quioxpä. Mänitä tsajcaagy tiägøoyy haguiddøöbiä. Mänitä jiamiøød tiägøoyy moöbiä ja'a tsajcaagy møødä hacx, ween hajxy jaduhñ yajwa'xy maa ja'a cu'ugän. Tehngajnä Jesús ja'a tsajcaagy hänäjty yajwa'añguiojy møødä hacx. Jiac tehñ yajmayøøby hänäjty jaduhñ. <sup>42</sup> Cu'uxiä

jäya'ayhajxy jaduhñ jiaanč tehñ quiaaay. <sup>43-44</sup> Hoyyä jäya'ayhajxy hänäjty jaduhñ jia mayyä, majmetscachä tsajcaagy quiunajxy mөөdä hacx. Ja'a Jesús jaduhñ yajwa'añguioj. Nämägooxmil ja'a ya'adijč-hajxy jaduhñ quiaaay yhuucy.

<sup>45</sup> Mänitiä Jesús ja'a jiamioөd nämaayy coo hajxy tiägö'owät jiiy barcojooty, wéenäc hajxy jim ñöcxö'ögät mejyhawiimb maa ja'a cajpt jaduhñ xiöhatiän Betsaida. Coogä Jesús ja'a majiäya'ay jaduhñ nähguéecnät, mänitác hajxy jim ñibiaadöjät. <sup>46</sup> Coo ja'a Jesús ja'a majiäya'ay nähguéecy, mänit jim ñöcxo tungöxp Diospa'yaaxpä. <sup>47-48</sup> Coo quioodsöoyy, jimä Jesús hänäjty tөө miähmö'öy mejypia'a nidiuhñ. Ja'a barco, jagooyyä hänäjty mejyquiuyc tөө ñä'a mahñ miech. Jaanč tehñ miöcä barco hänäjty jiojcuöjeyii. Tөө ja'a Jesús jiamioөdhajxy hänäjty jiaanč tehñ yhanuu'xөөñä coo ja'a barco hajxy hänäjty jia wi'i quiaaby. Coo ja'a Jesús jaduhñ yhiyx coo hajxy hänäjty tөө yhanuu'xөөñä, mänit yo'oyhaam tiu'uböjcy nõwiing. Möbädajpä hänäjty jioö'owaannä, tөө ja'a Jesús ja'a jiamioөd hänäjty ñajtspaadөөñä. Wyiinnaxáannäbä Jesús ja'a jiamioөd hänäjty jaduhñ. <sup>49</sup> Coo ja'a Jesús yhiyxä coo hänäjty yo'oy nõwiing, mänitä jiamioөdhajxy miánaañ cooc tyijy hänäjty je'e yháañmä. Mänit hajxy möc chaačhyaaxy. <sup>50</sup> Nägöxiä hajxy hänäjty chähgö'öy coo ja'a Jesús hajxy jaduhñ yhiyx coo hänäjty yo'oy nõwiing. Cab hajxy choj höxcajpy. Mänitä Jesús miánaañ:

—Möcä mjoot hajxy päda'ag; hööčh hädaa; ca'ačh hajxy xchähgö'öy.

<sup>51</sup> Coo ja'a Jesús tiägöoyy barcojooty, mänitä poj miooñ. Jiaanč tehñ yagjuöoyy ja'a Jesús jiamioөdhajxy jaduhñ coo poj miooñ. <sup>52</sup> Hoy hajxy hänäjty tөө jia hiyx coo ja'a Jesús ja'a tsajcaagy yajwa'añguioj mөөdä hacx, cab hajxy hänäjty ñajuö'öy coo ja'a Jesús möcmäjaa miөөdä ja'a Dioscöxpä. Jaanč tehñ quihxex hajxy hänäjty.

<sup>53</sup> Coo ja'a Jesús hajxy jim miejch mejyhawiimb maa ja'a naax hänäjty xiöhatiän Genesaret, mänitä barco hajxy jim quiuxojch mejypia'a. <sup>54</sup> Tuunä hajxy jaduhñ ñä'ä barcopädsöomy, mänitiä Jesús yhöxcajpä ja'a cu'ug. <sup>55-56</sup> Paquiä mädia'agy jim wia'xy coo ja'a Jesús hänäjty jim tөө miech. Mänit tiägöoyy wädiypä cajpt-cajpt. Mänitä pa'amjäya'ayhajxy tiägöoyy cöomiétsäbä tsajjooty maa ja'a Jesús hänäjty wiäditian. Jimä pa'amjäya'ayhajxy hänäjty tөө ñajtscöyö'yii möjt'u'uba'a maa ja'a Jesús hänäjty ñaxö'owa'añän. Mänitä Jesús hajxy miänuu'xtaacy coo ja'a pa'amjäya'ayhajxy yajpa'am-naxöjät. Pönjatiä Jesús wyitpa'a hänäjty nä'a nähdöönäxp, tehñ ñajxpä pia'amhajxy hänäjty mäniä.

## 7

<sup>1</sup> Mänitä fariseos ja'a Jesús hajxy ñämejch, mөөdä häna'c ja'a Diosmädia'agy hajxy yajñähixööbiä. Jim hajxy hänäjty chooñ Jerusalén. <sup>2</sup> Mänitä fariseoshajxy yhiyx coo ja'a Jesús jiamioөd ja'a cuhdujt hajxy hänäjty näje'le quia'a yajtuñ, coo hajxy quia'a cö'öbujy coo hajxy hänäjty tiägö'owa'añ caabiä huucpä. Ja'a fariseoshajxy, jaanč tehñ yhooyä judiocuhdujt hajxy hänäjty quiudiuñ. <sup>3</sup> Hič, jaduhñä judiöshajxy hänäjty nägöxiä quiuhdujthatyñä nebiä yhapä tieedyhajxy hänäjty jegyhajty tөө yajñähixö'öyii. Naaghooc hajxy hänäjty quiaya'añ, tsipcöxpä quio'ö hajxy hänäjty hoyhoy ñä'ägä puju wa'ads. <sup>4</sup> Mөөd coo hajxy hänäjty tөө yho halaplaaztöjpa'c, cab hajxy hänäjty quiaya'añ jaguiö'öbujy. Madiu'u cuhdujt hajxy hänäjty miөөdä coo hajxy cöxiä wiinä nähbujy nähje'ečh, mөөdä cayöñdy hu'ugöñdy, mөөdä tu'ts, mөөdä pujxtu'ts. <sup>5</sup> Mänitä fariseos ja'a Jesús hajxy miäyajtöoyy:

—Tii yö'ö mjamiöөdhajxy jaguiö'öbujy coo quiaay. Cabä jecyquihdujt hajxy yajtuñ neby jäya'ayhajxy hijty jegyhajty quiuhdujthatian.

<sup>6</sup> Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jue'e mijts, mjaanč tehñ miähane'emaamb mijts, pero cab hajxy mnä'ä cudiuñ waambaty hajxy hamdsoo mja hane'emy. Mijtscöxpä ja'a Isaías jecy quiujahy, mänitä Dios miánaañ:

Hädaa jäya'ayhajxy, ja mänaamb hajxy jaduhñ cóogöch tyijy hajxy xwyiingudsähgö'öy, pero cáböch hajxy hamuumdu'joot xñä'ä tsooy.

<sup>7</sup> Xióoboch hajxy xjia wi'li pia'häyoy.

Jaduhñ hajxy jia mäna'añ cóogoch tyjy nmädia'agy hajxy xjia yajnahixøøyyä, pero yhamdsoo mädia'agy hajxy ñä'a wi'li miädiaacypy, nomä Isaias jecy quuijahy. <sup>8</sup> Mijts, tøø ja'a Diosmädia'agy hajxy mnajtshixøøñä. Ja'a mhamdsoo cuhdujt hajxy jaduhñ myaghijnäp —nomä Jesús ja'a fariseos ñämaayy.

<sup>9-10</sup> Mänitä Jesús ñämäaguuiumbä:

—Paadiä Diosmädia'agy hajxy tøø mnajtshixø'oy, jaduhñä mhamdsoo cuhdujt hajxy hoy myaghida'añ. Jaduhñä Moisés jecy miänaañ coo ja'a mdaj coo ja'a mdeedy hajxy mwiingudsähgø'owät. Pero pönägä tiaj ja'a tieedy haxøog nänøømb, yajcuyagho'ogø'owäañäbäc jaduhñ. <sup>11-12</sup> Pero wiing mijts mja mäna'añ cooc tyjy jaduhñ yhawiinmatsä cooc pönä tiajjä tieedy haxøog ñämä'awät: “Cáböch mijts nbuhbe-daannä. Hix, tøöchä Dios nnäma'ay cooch je'e cøxiä nmo'owa'añ ja'ačh mijts hijty nmo'owaambiä.” <sup>13</sup> Coo hajxy jaduhñ mmäna'añ, myajcähxø'py hajxy jaduhñ coo ja'a Diosmädia'agy hajxy mga'a yajtuunnä, møød coo ja'a mhamdsoo cuhdujt hajxy myajnahixøøñä. Madiu'u hajxy jaduhñ myajcähxø'ogy coo ja'a Diosmädia'agy hajxy tøø mnajtshixøøñä, møød coo ja'a mhamdsoo cuhdujt hajxy myajtuunnä —nomä fariseoshajxy ñämaayyä.

<sup>14</sup> Mänitä Jesús ja'a cu'ug yajwiingapxøøguiumbä:

—Høöch nmädia'agy hajxy hamädoowhjtäc. <sup>15</sup> Tijaty hajxy mgaaby mhuucypy, cab hajxy xyajcädieey. Pero ja'a haxøogwiinmahñdy, je'eds hajxy mäböcy xyajcädieeyäp. <sup>16</sup> Pøn jaduhñ wiinjuøöby, wéenhöch nmädia'agy xmiäböcä.

<sup>17</sup> Coo ja'a Jesús ja'a quiapxy miädia'agy jaduhñ yajmaayy, mänitä cu'ughajxy quiøxy wiimbijnä. Mänitä Jesús hajxy tiøjtägøøñä møødä jiamioødtöjc, ja'a hajxy hänäjty ja'a nämajmetspä. Mänitä Jesús miäyajtøowä neby hänäjty jaduhñ miädia'agytiägø'oy ja'a hänäjty jaduhñ jim tøø miädiä'aguiaä majiäya'ayhagujc. Ja'a Jesús jiamioødhajxy jaduhñ yajtøow yajtøø'x. <sup>18</sup> Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Nej, ni mijtshajxy jaduhñ tøø mga'a wiinjuø'oyä waambátyhöch tøø nja mädia'aguia. Jaduhñds je'e, tijaty hajxy mgaaby mhuucypy, cab hajxy xyajcädieey. <sup>19</sup> Hix, ja'a jøø'xy ja'a pøcy, jii by jaduhñ yhäda'agø'oy maa ja'a mjøø'xytiøjc-hajxiän. Jadähooc nocxy piädsømy. Cab jaduhñ jii by tiehñ tiägø'oy maa ja'a mjuøhñdyhajxiän —nomä Jesús miänaañ.

Jaduhñ hädaaduhñ miädia'agytiägø'oy coo ni mädyii jøø'xy pøcy quia'a hamajtsäcä.

<sup>20</sup> Mänitä Jesús miänaangumbä:

—Pero ja'a haxøogwiinmahñdy, je'eds hajxy mäböjnäbä xyajcädieeyäp. <sup>21-22</sup> Coo ja'a jäya'ay haxøogwiinmahñdy hajxy jiaančh tehñ miøødä, paady hajxy haxøogjaty jiaančh tehñ jiatcø'oy; paady hajxy miämeečh, paady hajxy ñiyagho'ogyii, paadiä jäya'adio'oxiøjc hajxy miøødtsäna'ay, paadiä jäya'ajie'e hajxy yhadsoy, paady hajxy miäwiinhøøñ, paady hajxy ñiñähojyii, paady hajxy jiaančh tehñ yajcumaya'añ, paady hajxy quia'a näl'ägädä wiinmahñmech. Coo hajxy naxy miu'ugyii, paadiä hadsojwiinmahñdy hajxy miøødä.

<sup>23</sup> Jaduhñds je'e, jaančh tehñ miadiu'u ja'a haxøogwiinmahñdy jii. Je'eds hajxy jaduhñ mäböcy xyajcädiehy.

Mänitä Jesús miädiaacpäðøøñä.

<sup>24</sup> Coo ja'a Jesús jim chohñ, mänit jim ñøcy maa ja'a naax jaduhñ xiøhatiän Tiro møød Sidón. Mänitä töjc tu'ug piaaty maa hänäjty miejtsta'aga'añän. Hamee'ch jim jia hidaañ. Pero miädoow ja'a cu'ughajxy jaduhñ coo ja'a Jesús hänäjty jim tøø miech. <sup>25-26</sup> Jimä tajjäya'ay hänäjty tu'ug chäna'ay. Hagriego hänäjty miädia'agy. Ca'a hänäjty je'e juüdösä. Jimä yhuung hänäjty tu'ug, to'oxiäna'c. Tøø ja'a to'oxiäna'c hänäjty pia'ambety. Møjcu'u hänäjty tøø yajtägø'oyii. Coo ja'a quixiä tiaj jaduhñ miädoyhajty coo ja'a Jesús hänäjty jim tøø miech, mänitä Jesús hoy wyiinjjcäda'agyii. Mänitä Jesús miänuu'xtaacä coo ja'a to'oxiäna'c nocxy yajpa'amnäxäxä. <sup>27</sup> Mänitä Jesús miänaañ:

—Cab jaduhñ yhahixø'oy coochä huc-huung tsajcaagy nmó'owät, ja'a pigäna'c-hajxy hijty quiayaambiä.

Coo ja'a Jesús jaduhñ miänaañ, ja'a judfoshajxy jaduhñ yajmäbaatä nebiä pigäna'cän. Ja'a ca'a judfoshajxy jaduhñ yajmäbaatä nebiä hucän. <sup>28</sup> Mänitä tadjäya'ay yhadsooyy:

—Wiindsón, tøyhajt jaduhñ. Pero jibiä huc-huunghajxy pia'piy pia'coñ meexäpa'c tijaty ja'a pigäna'c-hajxy yajwiinga'awøøby.

<sup>29</sup> Mänitä Jesús miänaañ:

—Coo jaduhñ tøø mmäna'añ, cähxø'p jaduhñ cooch nmädia'agy xmiäböjçä. Tøø ja'a mhuungä møjcu'u nähwäatsänä. Nøcxnä jootcujc maa ja'a mdøjçän.

<sup>30</sup> Mänitä tadjäya'ay wyiimbijty. Coo jim miejch maa ja'a tiøjçän, tøø ja'a yhuungä møjcu'u hänajty jiaanç nähwäatsänä. Jimä yhuung hänajty quio'na'ay maabejtcøxp hoy weenän.

<sup>31</sup> Mänitä Jesús jim wyiimbijtägajch maa ja'a naax xiøhatiän Tiro. Mänit jim ñaxøøyy maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Sidón. Mänit jim ñøcxøøyy maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Decápolis. Mänit jim miedsøøyy maa ja'a mejy hänajty xiøhatiän Galilea.

<sup>32</sup> Mänitä mähdiojç tu'ug yajmejtsä maa ja'a Jesús ja'a wyiinduumän. Cabä mähdiojçä mädia'agy hänajty hoy yhabädsømy, møød hänajty quiuhnatä. Mänitä Jesús miänuu'xtaacä coo ja'a quio'ø yajnähgäbät maa ja'a mähdiojç cuhnatpän. Ja'a mähdiojçä jiamioødhajxy jaduhñ mänaañ. <sup>33</sup> Mänitä Jesús ja'a mähdiojç jäguemjuøøby miødhajty niduhñ. Mänitä Jesús ja'a mähdiojçä tiaatsc piadsihwä. Mänitä Jesús ja'a quio'øwahxc chujyñähbo'ty. Mänitä mähdiojç tiaatsc chujyhabo'odøøyyäxä. <sup>34</sup> Mänitä Jesús chajhee'py. Mänit miänaañ: “Efata.” Jaduhñ hädaa miädia'agytiägø'øy: “Hawa'ads.”

<sup>35</sup> Tuunä ja'a Jesús jaduhñ ñä'a mänaañ, mänitiä mähdiojç quiapxø'cy miädoowø'cy. Jaanç tehñ yhoy jaduhñ miädiaacnä. <sup>36</sup> Mänitä Jesús miänaañ coo hajxy quia'a mädiá'agät coo ja'a mähdiojç jaduhñ tøø yhojø'øy. Pero cab hajxy jaduhñ jioodhajty. Mänitiä hajxy jaduhñ hoy yhamädiaagø'øy. Hoyyä Jesús mayhooc jia hanehmy coo hajxy quia'a hamädiaagø'øwät, maas hanaxiä ja'a mähdiojç hajxy yhamädiaagøøyy. Cabä Jesús miädia'agy jaduhñ ñä'a yajtuumäxä. <sup>37</sup> Jiaanç tehñ yagjuøøbiä cu'ughajxy hänajty jaduhñ. Mänit hajxy tiägøøyy mänaambä: “Jaanç tehñ miøjmayhajt jaduhñ tiuumby coo ja'a cuhnatpä yajmädoowø'øgy, møød coo ja'a huumbä yajcapxø'øgy.”

## 8

<sup>1</sup> Cujaboom cumaaxc, mänitä jäya'ayhajxy nämay yhamugóøguiumbä maa ja'a Jesús hänajtiän. Ja yähó'cäp hajxy hänajty, cabä caayyøøc hajxy hänajty ñä'ägädä møødä. Mänitä Jesús ja'a jiamioødtøjç yaaxmujcy, ja'a hajxy hänajty nämajmetspä. Mänitä Jesús miänaañ:

<sup>2</sup> —Nnäxuu'chpøch hädaa jäya'ayhajxy. Tägøøgxøjoch hajxy tøø xpiawädjinä. Tøø ja'a quiauy tøø ja'a yhu'ugyhajxy quiojxnä. Tii hajxy jaduhñ ñä'a jaac cäyöp. <sup>3</sup> Cooçh hajxy jaguaiy nguejxwiimbädät, wehndä hajxy jim tiu'uyuugädäwät. Hix, näje'e hajxy jäguem tøø chohnda'agy.

<sup>4</sup> Mänitä Jesús yhadsoowä ja'a jiamioødtøjç:

—Tii hädaa jäya'ay hajxy häyaa nnä'a yajcäyaymb. Cabä cajpt yaa. Maa tsajcaagy hajxy häyaa nnä'a päatämät —nømä Jesús jiamioødhajxy miänaañ.

<sup>5</sup> Mänitä Jesús ja'a jiamioødtøjç miäyajtøøyy:

—Naag tsajcaagy hajxy jii mmøødä.

—Juxtujc —nømj hajxy yhadsooyy.

<sup>6</sup> Mänitä Jesús miänaañ coo ja'a majiäya'ayhajxy yhöxtä'agät naaxwiin. Mänitä Jesús ja'a tsajcaagy quioondsooyy. Mänitä Dioscujú'uyäp jejcy. Mänitä tsajcaagy tiägøøyy haguidøøbiä. Mänitä jiamioødtøjç miooyy. Mänitä majiäya'ayhajxy miooyy. Coo ja'a Jesús ja'a tsajcaagy hänajty yhaguidø'øy, yajwa'añguiojpy hänajty tehngajnä. <sup>7</sup> Jimä hacxhuung hajxy hänajty miøødäbä mejtstägøøg. Mänitä Jesús quiunuu'xy. Mänit miänaañ coo ja'a majiäya'ayhajxy mio'owøjät. Jaduhñ je'e may yajwa'añguiojpä. <sup>8</sup> Mänitä jäya'ayhajxy tiägøøyy caabiä. Höxtä cuuxä hajxy hoyhoy. Höxtä jiaac piwø'c hajxy juxtujcach, ja'a hänajty tøø quiunäxiäbä. <sup>9</sup> Nämädaaxmil jäya'ayhajxy jaduhñ quiaayy yhuucy. Mänitä Jesús miänaañ coo hajxy wyiimbjñät. <sup>10</sup> Mänitä Jesús hajxy jadähooc

biarcopéjcumä mөөдä jiamioөdtöjc. Mänit hajxy jim nөcxy maa ja'a cajpt hänajty xiөhatiän Dalmanuta.

<sup>11</sup> Mänitä Jesús ja'a fariseos näje'e nämejtsä. Mänitä fariseos ja'a Jesús ja'a Diosmädi-a'agy hajxy miөodyajtsibөөyy. Mänitä Jesús jia nämäaayä:

—Huuc yajcähxө'өгä hijxtahnd hoy-yagjuөөñäbä ja'a tsajpootypä. Jaduhñ hөjtsä төyhajt nmөөdhädät coo miichä Diosmäjaa mjaanч mөөдä —nөmä fariseoshajxy miänaañ.

<sup>12</sup> Mänitä Jesús jiootmaxiejy. Jootmadiägөөyy jaduhñ. Mänit miänaañ:

—Tii ja'a Diosmäjaa hajxy coo mwi'li yhixa'añ. Tөyhajt mijts nmämä'awät coo hajxy mга'a hixa'añ —nөmä fariseoshajxy nämäaayä.

<sup>13</sup> Mänitä Jesús hajxy wyiimbijnä mөөдä jiamioөdtöjc. Mänit hajxy tiägөөyy barcojooty. Mänit hajxy tiu'uböjcy. Mejyhawiimb hajxy hänajty nөcxa'añ.

<sup>14</sup> <sup>15</sup> Mänitä Jesús ja'a jiamioөdtöjc nämäaayy:

—Mnigwieendähadөjöp hajxy. Ca'a ja'a Herodes чajcaagychooy hajxy mmäwädijtä, ni ja'a fariseos jie'ehajxy.

Mänitä Jesús jiamioөdhajxy yhiixy coo ja'a tsajcaagy hajxy hänajty төө quia'a jaac juy. Jagooyä tsajcaagy hajxy hänajty tu'uquiiä miөөдä barcojooty. <sup>16</sup> Mänit hajxy tiägөөyy niñmäaayäbä:

—Paady hajxy jaduhñ xñämäaayäm, coo tsajcaagy hajxy төө njahdiägöoyyäm.

<sup>17</sup> Coo ja'a Jesús jaduhñ yhamädoonajxy waambatiä jiamioөdhajxy hänajty niñäma'ayii, mänit hajxy nämäaayä:

—Nej, jaduhñ hajxy mwiinjuө'öyä coochä tsajcaagy төө nmädia'aguiä, ja'a hajxy төө njahdiägöoyyäbä. Cab hajxy төө mnä'ägädä wiinjuө'öy tijátyhöch төө nmädia'agy. Mjaanч tehñ quiuhxө mijts jaduhñ. <sup>18</sup> Xiidsä mwiin hajxy mja mөөдä, cab hajxy tii mhijxmähmө'öy. Xiidsä mmädohnd hajxy mja mөөдä, cab hajxy tii mmädoomähmө'öy. <sup>19</sup> Mänäajөchä nämägooxmilpä jäya'ay nyajcayyän ja'a mägooxtsajcaagy, naac cachä caadiuc hajxy mbiwө'cy.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Majmetsc.

<sup>20</sup> Mänitä Jesús miänängumbä:

—Jaanä mänäajөchä nämädaaxmilpä jäya'ay nyajcayyän ja'a juxtujtsajcaagy, naag cach hajxy mbiwө'pä.

Mänit hajxy yhadsoögumbä:

—Juxtujc.

<sup>21</sup> Mänit hajxy nämäaayyägumbä:

—Caj mijts төө mnä'ägä wiinjuө'öy tijátyhöch төө nmädia'agy —nөmä Jesús miänaañ.

<sup>22</sup> Mänitä Jesús hajxy jim miejstägajch maa ja'a cajpt hänajty xiөhatiän Betsaida. Mänitä wiinds tu'ug wyitsmejtsä maa ja'a Jesúsän. Mänitä Jesús miänuu'xtaacä coo ja'a wiinds ween nähdoñii, ween jaduhñ yhiixө'ögy. <sup>23</sup> Mänitä Jesús ja'a wiinds wyijtstsooyy. Mänitä wiinds cajtpa'a quipxy miөdhajtä. Mänitä wiinds wyiingutsujөөyyä. Mänit wyiingumo'xөөyyä. Mänit miäyajtөwä pө төө hänajty yhiixө'ögy. <sup>24</sup> Mänit tiägөөyy hijxө'pä weenjaty. Mänit miänaañ:

—Tөөч weenjaty nhijxө'ögy. Cäbөchä jäya'ay hoy nhөxcaba'añ. Nnajuөөbiөch jaduhñ coo jäya'ayä, pero jaduhñhöch nhixy nebiä quepychaajän.

<sup>25</sup> Mänitä Jesús ja'a wiinds jadähooc wyiingumo'xөöguiumbä. Mänitä wiinds hoy tiägөөñä hijxpä. Hotyijä hänajty jäguemjaty yhiixnä. <sup>26</sup> Mänitä Jesús miänaañ:

—Tu'uda'aquiiä mnөcхät maa ja'a mdөjcän. Ca'a cajptooty mguyo'oy mgubөгө'öy —nөmä craa nämäaayä, ja'a hänajty төө yhiixө'öguiäbä.

<sup>27</sup> Mänitä Jesús hajxy jim tiu'uböjcy mөөдä jiamioөdtöjc. Jim hajxy hänajty nөcxa'añ maa ja'a naax hänajty xiөhatiän Cesarea de Filipo. Cajpt-cajpt hajxy hänajty wiädita'añ. Tu'haamnөcxpä, jimä Jesús ja'a jiamioөdtöjc miäyajtөoyy:

—Hөөч, pөnhөchä cu'ugäda'a xtyijp.

<sup>28</sup> Mänitä Jesús yhadsoowä:

—Näje'e hajxy miäna'añ cooc tyjy miič mJuan mäyajnäbejpä. Näje'e hajxy miänaambä cooc tyjy miič mElfasä. Näje'e hajxy jiaac mänaambä cooc tyjy miič mDiosquexiä, cooc tyjy miičhä Diosmädia'agy jecy myajwa'xy.

<sup>29</sup> Mänitä Jesús yajtóogumbä:

—Míjtsäts, põnhöch mijtshajxy jaduhñ xtyijp.

Mänitä Pedro yhadsooy:

—Jue'e miič, Cristo. Dios miič tøø xwyiinguexy.

<sup>30</sup> Mänitä Jesús ja'a jiamioødtøjc nāmaayy coo ja'a Jesús hajxy quia'a mädiä'agät põñ hānajt yje'e.

<sup>31</sup> Mänitä Jesús ja'a jiamioødtøjc tiägøoy yajwiingapxøbiä:

—Høøch, Diosquexyhöch høøch. Madiú'ujøchä tsaächpä nøcxy nhabaada'añ. Xmiähanhadāambøchä jäya'ayhajxy, ja'a hajxy jiiby wiindsønñajpä maa ja'a tsajtøcän, møødä teedywiindsønñajxy, møødä häna'c-hajxy jiiby Diosmädia'agy-yajnähxøbiä maa ja'a tsajtøcän. Mänithöch hajxy jaduhñ xjia yajyagho'oga'añii. Pero coöch hajxy hānajt tøø xyajyagho'ogyii, cudägøøgxøoyyā, mänithöch njuyjpiøjtägatsa'añ.

<sup>32</sup> Howyijnuøñä ja'a Jesús jaduhñ miädiaacy. Mänitä Pedro ja'a Jesús hawiiingtuum wioonøcxy. Mänitä Pedro miänaañ:

—Wiindsøn, ca'ads jaduhñ mwi'i miäna'añ. Caj miič nej mjada'añ mhabeta'añ —nømä Jesús nāmaayyā.

<sup>33</sup> Mänitä Jesús wia'wiimbijty. Mänitä jiamioødtøjc wiyiñhee'ppejty. Mänitä Pedro yhojja:

—Møjcu'u, jua'ads yaa maačh nwiinduumän. Jaduhñ miič mwiinmahñdyhaty nebiä jäya'ayhajxy wiyiñmahñdyhajpäñ. Caj miič jaduhñ mwiinmahñdyhaty nebiä Dios wiyiñmahñdyhatiän —nømä Jesús miänaañ.

<sup>34</sup> Mänitä Jesús ja'a cu'ug miøjyaaxy møødä jiamioødtøjc. Mänitä Jesús miänaañ:

—Pøn jioot tsojy coöch xjiamioødhädät, weenä yhamdsoo cuhdujt hajxy ñajtshixø'y, weenä jioot hajxy piäda'agy coo hajxy chaächpøjpät nébiøch ndsaačhpøga'añän. Wéenhøchä nmädia'agy hajxy tehngajnä xmiäbøjcä. <sup>35</sup> Pønä jioot ja pädaacp coo hajxy hoy jiyghädät, cab hajxy cøjxta'axiøø jiyghada'añ nebiä Dios jiyghatiän. Pero põñä jioot pädaacp coo hajxy yhö'ogät ja'a høøchcøxpä møødä Diosmädia'agyquixøpā, je'edshajxy homiänaajä jiyghadaamb nebiä Dios jiyghatiän. <sup>36</sup> Coo hajxy hodiium mga'a mähmø'øwät coo hajxy hānajt tøø mho'ogy, cab hajxy jaduhñ mmiyaghoyø'owøjät, hoy hajxy hānajt yaa tøø mja mäyøøhaty hädaa yaabä naaxwiin. <sup>37</sup> Ni tii yaa quia'a nä'ägädä tsoobaady hädaa yaabä naaxwiin nebiä mjuyghajthajxy choobaada'añän, coo hajxy homiänaajä mjuyghädät nebiä Dios jiyghatiän. <sup>38</sup> Pøñhöch xmiädsähdiuum møødhøchä nmädia'agyquixøpā maa hädaa jäya'ay wiyiinduumhaxiän, hädaa pojmmøødpät cädieemiøødpähajxy, hädaahajxy ca'a Diosmädia'agymiäbøjpä, coöch yaa ngädaactägät-sät hädaa yaabä naaxwiin, mänitøch hajxy jadähooc nmädsähdiuumdägatsa'añ, põñjät-yhöch hānajt yaa tøø xmiädsähdiuñ. Diosquexyhöch høøch. Diosmøcmäjaamøødhøch hānajt yaa ngäda'aga'añ, näguipxy møødä Diosmoonsähajxy, ja'a hajxy jim hijpä Dioswiinduum —nømä Jesús miänaañ.

## 9

<sup>1</sup> Mänitä Jesús miänāngumbä:

—Chaads mijts tøyhajt ndehm nāmā'awät, mijts xii tänaabiä, näje'e hajxy hānajt mga'a ho'ogyñä coo hānajt quiahxø'øga'añ coo ja'a Dios hānajt yhane'ema'añ ja'a miøcmäjaahaam.

<sup>2</sup> Cudädujxøø, mänitä Jesús ja'a Pedro wioonøcxy maa ja'a tun jaanč tehñ quiøxpän, näguipxy møødä Santiago møødä Juan. Nämādaaxyä hajxy hānajt jim. Mänitä Jesús wiyiñ jiojy wiing jiajty maa ja'a Pedro wiyiinduumhaxiän. <sup>3</sup> Høxtä haamb høxtä tsämaambä Jesús hānajt møødä wyit møødä tiucxy. Jaanč tehñ pioobä wyit hānajt nägøø nädecypiä. <sup>4</sup> Mänitä Elfashajxy jim näguehxtøø'xy møødä Moisés. Jimä Jesús hajxy hānajt

wy'i' miøødmädia'agy. Nägoojä Pedrohajxy hänajty nã'ä hijxcäda'agy nã'ä hee'pcäda'agy. <sup>5-6</sup>Jaan'ch tehñ chähgøøbiä Pedrohajxy hänajty. Cab hajxy hänajty ñajuø'øy waamb hajxy jaduhñ nã'ä mäná'anät. Mänitä Pedro nã'ä nägoobä miänaañ:

—Wiindsón, hoyøøyy jaduhñ coo hajxy yaa tøø nbéjtäm. Nhuuc hädiuñ højts tøjquemyhuung tægøøg maa mijtshajxy häyaa cødu'ug myaghäña'awó'øwät, møød miich, møødä Moisés, møødä Elías —nømä Jesús nãmaayä.

<sup>7</sup>Tuunä ja'a Pedro jaduhñ nã'ä mänaañ, mänit hajxy nãma'anähbejty. Mänitä Dios jiiby quiapxy nãma'ajooty: “Høøch nHuung hädaa. Njaan'ch tehñ chójpiøch hädaa. Mäbøjcä miädia'agy hajxy.” <sup>8</sup>Coo ja'a nãma'a chajpejty, tøø ja'a Moiséshajxy hänajty yhadägooyø'øy møødä Elías. Coo ja'a Pedrohajxy jia hijxwädijty, cabä Moisés hajxy yhjxnä ni ja'a Elías; jagooyy ja'a Jesús hajxy jiaag hijxy niduhñ.

<sup>9</sup>Jimä Jesús hajxy hänajty wyiinmånacy tunñähgøxp møødä jiamiøød nädägøøgpä, mänitä Jesús miänaañ:

—Ca'a hajxy pøn mnä'ägädä hawaanä tijaty hajxy yaa tøø mhixy tøø mmädoy høxtä cøonøch hänajty tøø njujypiøjtägach coo'ch hänajty tøø nho'ogy. Diosquëxyhøch høøch —nømä Pedrohajxy nãmaayä.

<sup>10</sup>Coo ja'a Pedrohajxy jaduhñ nãmaayä, paadiä mädia'agy hajxy jaduhñ miäbøjcy. Jioodhajt hajxy jaduhñ nebiaty hajxy hänajty tøø yhixy tøø miädoy. Hamiñ haxøpy hajxy hänajty jia ñimiäyajtøyyii waambä Jesús hänajty jaduhñ jia mäna'ana'añ coo jaduhñ miänaañ cooc hänajty jiujypiøjtägatsa'añ. <sup>11</sup>Mänitä Jesús hajxy miäyajtøøyy:

—Ja'a häna'c hajxy jiiby yajnähixøøbiä maa ja'a tsajtøjcän, jaduhñ hajxy miäna'añ coogä Elías tsipcøxp jawyiin quiädä'agät. Mänitägä Cristo høxhaam jiaac tehñ quiäda'a'ga'añ. Tii hajxy jaduhñ coo miäna'añ. Nej, tøyhajt jaduhñä.

<sup>12-13</sup>Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jaduhñä Diosmädia'agy jiaan'ch mäna'añ coogä Elías jawyiin quiäda'aga'añ. Tøyhajt jaduhñ. Mänitägä cøxiä wiinä yagjema'añ yajtägatsa'añ. Tøø ja'a Elías jia cäda'agy. Pero tøø jaduhñ jiaan'ch tehñ chaächtiunii nebiatiä jäya'ay jioothajxy chocy. Tøjiajt jaduhñ nebiä Diosquëxyhajxy jecy quiujahyyän. Nej, mnajuøøby hajxy jaduhñä waambátyhøchä Diosmädia'agy xmiädiaacpä, høøch ja'a Diosquëxypä, coo'chä jäya'ayhajxy xchaächtiunaamb, møød coo'ch hajxy xquia'a jaac hixaanä.

<sup>14</sup>Coo ja'a Jesús hajxy jiiby quiädaacy maa ja'a jiamiøødhajxy hänajty tøø miähmø'øyan, ja'a hajxy hänajty jiiby nädaaxtupjä, mänitä Jesús yhjxy coo ja'a jiamiøødhajxy hänajty piquiä tøø piäda'agyii ja'a majiäya'ay. Jimä häna'c hajxy hänajty miøødnihoyyii, ja'a häna'c-hajxy jim yajnähixøøbiä maa ja'a tsajtøjcän. <sup>15</sup>Nägoö ja'a cu'ugä Jesús hajxy jiojchuhixøøyy, mänit hajxy jiaan'ch tehñ xioondaacy. Mänitä Jesús jiojclubäyø'øgøøyyä. Mänit yajpoo'xä. <sup>16</sup>Mänitä Jesús miänaañ:

—Tii hajxy mw'i'i yajñiguiuhøjøøyyäp.

<sup>17</sup>Mänit tu'jäya'ay yhadsooyy:

—Wiindsón, chaächä nhuung tøø nja møødmehc. Møjcu'u jaduhñ miøød. Ja'a møjcu'u wi'i yaghuhmb. <sup>18</sup>Naxy jaduhñ yajcädayyii. Mänit tiägø'øy hahoo'pä. Mänitä tiøøts tiägø'øy yajcädajpä. Mänit moc-häwøønä jiaty. Tøøchä mjamiøødtøjc nja mänuu'xta'agy coo'ch nhuung hajxy cu xyajpa'amnähwaatsä. Pero cab hajxy tøø miäjäda'agy —nømä Jesús nãmaayä.

<sup>19</sup>Mänitä Jesús ja'a jiamiøødtøjc nãmaayy:

—Ja'a! Cábøch mijtsä nmädia'agy xñä'ä mäbøjcä coo'ch nDiosquëxiä. Tøøch mijts jecy nja møødwädity, y cahnä hajxy tii mnä'ägädä habøcyñä. Jaan'ch tehñ yhanaxiä mijts jaduhñ mguhxexä. Nébiøch mijts nnä'ä tünät. Hoorä, witsminxä ja'a pa'amjyā'ay yaa —nømä Jesús miänaañ.

<sup>20</sup>Mänitä Jesús miädia'agy quiudiúunxä. Coo ja'a Jesús yhjxä ja'a møjcu'u, mänitä mähdiøjcä pia'am tiehñ nãmejtsä. Mänitä mähdiøjcä quiädaayy naaxwiin. Mänit piayajch piadøø'py. Mänit tiägøøyy hahoo'pä. <sup>21</sup>Mänitä craa tieedy miäyajtøøwäxä:

—Mänaa hädaa mhuung tøø pia'ambety.

Ja'a Jesús jaduḡḡ yajtøøw.

—Muutsnä hánajyñä —nømä craa tieedy yhadsooy.

<sup>22</sup> Mänitá tieedy miánaangumbá:

—Náxyhøch hádaa nhuung jiøøngádaw jiøømbøgø'øý coo pia'am jaduḡḡ naxy ñähbaadyii. Naxy ñøøgádaw ñøøbøgøøbiä. Ja weenjaty jaduḡḡ quiaa yagho'ogyii. Tuḡḡ mayhajt. Pø jii miich møcmájaa mmøødä, højts näxúu'tsac, højts puhbéjtác —nømä Jesús ñämaayyá.

<sup>23</sup> Mänitá Jesús miánaañ:

—Nej, jadúhnhøch miich xmiøyajtøyyä pø nmóødhøch møcmájaaajä. Pøn jaduḡḡ mábøjp, hotyijä jaduḡḡ yhoýø'øwáañäxä.

<sup>24</sup> Mänitá pa'amjäya'ay tieedy yaaxy:

—Nmábøjpjøch. Høøch puhbéjtác, jadúhnhøch maas hoy njaac mábøgät.

<sup>25</sup> Jimä jäya'ayhajxy hánajty may wyl'i miamiucy. Coo ja'a Jesús ja'a majiäya'ay jaduḡḡ yhjxy, mänitá Jesús ja'a møjcu'u ñämaayy:

—Høøch miich nhanehmby coo hádaa craa mhøxmájtsnät. Cab jaduḡḡ mänaa mnämetstägájtsnät. Naxy miich hádaa mähdiojc myaghuumy myajnaty —nømä møjcu'u yhojjä.

<sup>26</sup> Mänitá mähdiojc møc yajtsaaçhyaaxä. Mänit jäwíwpø'cy xiäyaayyø'cy. Mänit ñähwaatsä quiihwaatsä. Nebiä ho'ogyipiän jiajty. Coo jaduḡḡ yhiixä, mänitá jäya'ayhajxy may miánaañ cooc tyijy hánajty tøø yho'ogy. <sup>27</sup> Mänitá Jesús ja'a craa wyidsø'cy. Mänitá craa hoy tiánaayyø'nø.

<sup>28</sup> Mänitá Jesúshajxy tiøjtägøøyy møødä jiamiøødtøjc. Mänitá Jesús hamee'ch miäyajtøøwä ja'a jiamiøød:

—Tii højts jaduḡḡ coo tøø nga'a mäjädaacpä.

<sup>29</sup> Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Coo Dios hajxy mjaançh tehḡḡ miänuu'xtá'agät, mänit yø'øduhmä pa'am hajxy hoy myajnaxät. Pero pø caj, cab hajxy myajnaxät.

<sup>30</sup> Coo ja'a Jesúshajxy jim chohñ, mänit hajxy ñøçxy Galilea. Cabä Jesús hánajty yajnajø'øwa'añii maa hánajty nøçxy wiädita'añ. <sup>31</sup> Mänitá Jesús ja'a jiamiøødtøjc tiägøøyy jajwiingapxøøbiä:

—Høøch ja'a Diosquexypä, nøçxáambøch nniñähduga'añii cooçhä jäya'ayhajxy xyaghø'ogät. Y cooçh hánajty tøø nho'ogy, cumáaxc-høch hánajty njujypiøjtägatsa'añ —nømä Jesús miánaañ.

<sup>32</sup> Cabä Jesús ja'a jiamiøødhajxy ñä'ägädä wiinjøøyy waambatiä Jesús hánajty tøø miädia'agy. Cab hajxy hánajty jia nä'ä wi'i miäyajtøøwämbä. Hix, tsähgøøby hajxy hánajty.

<sup>33</sup> Mänit hajxy jim miejch Capernaum maa hajxy hánajty çhäna'ayän. Coo hajxy hánajty tøø tiøjtägø'øý, mänitá Jesús ja'a jiamiøødtøjc miäyajtøøyy:

—Tii hajxy hijty mwil'i yajcapxiøøby jim tu'haam-miimbä.

<sup>34</sup> Pero cab hajxy waamb ñä'ägädä hadsooyy. Hix, jue'e hajxy hánajty tøø yajtsibø'øý tu'haam-miimbä, pøḡḡ cuhdujt hánajty maas møc møød. Tsähdiuumb hajxy hánajty, paady hajxy quia'a nä'ägädä hadsooyy. <sup>35</sup> Mänitá Jesús yhänaaguiädaacy, Mänitá jiamiøødtøjc ñämaayy, ja'a hajxy hánajty nämajmetspä:

—Yam hajxy weeñtiä huuc møjwa'ag. Pøn jaduḡḡ pøc-juøøby coo møjcuḡdujt miøødhädät, cabä cuhdujt jaduḡḡ ñä'ägädä møødhada'añ. Moonsä jaduḡḡ ñä'ägä tunaamby.

<sup>36</sup> Mänitá Jesús pigäna'c-huung tu'ug miøjyaaxy. Mänit piädaacy cujc maa ja'a jiamiøødhajxy hánajtiän. Mänit chehnø'cy. Mänitá jiamiøødtøjc ñämaayy:

<sup>37</sup> —Pøn hádaa pigäna'c hádaaduhmbä tsojp ja'a høøçhøxpä, jaduḡḡ mäwínhøch xchojpä. Jaaná jadúhnhøçhä nDeedy hajxy xchøjcäbä —nømä Jesús miánaañ.

<sup>38</sup> Mänitá Juan ja'a Jesús ñämaayy:

—Wiindsøn, tøø højts jäya'ay tu'ug nbaady. Jimä pa'amjäya'ay hánajty yajpa'amnaxy, ja'a hajxy møjcu'umøødpä. Miichä mxøø hánajty xquiapxpáatäp. Mänit højts nnämaayy



coo quia'a yajpa'amnáxnät. Paady højts jaduññ nnämaayy, coo højts näguipxy xquia'a mөөdwdäjtäm.

<sup>39</sup> Mänitä Jesús miänaañ:

—Cábäts hajxy waamb cu mnämaayy. Põñhõchä nxөө xquiapxpáatäp coo ja'a hoy-yagjuõõñäbä hänäjty yajcähxõ'ogy, cábõch jaduññ xchoj mägapxtägoyya'añ. <sup>40</sup> Põñ højts jaduññ xquia'a mädsiphájtäm, je'eds hajxy jaduññ xmiägu'ughájtäm. <sup>41</sup> Coo mijts põñ xyajnõõhú'ugät je'eguiõxpä cooõch mijts xpiawädity, hөөõch ja'a Cristo, jimä hoyhajtä weenhajt piaada'añ Dioswiinduum.

<sup>42</sup> Põñjátyhõchä nmädia'agy xmiäbõjcäp, hoy hajxy quia'a jagä hõxpõquiä, coo hajxy jiõjcapxõ'õwõõjät, ja'a häna'c-hajxy jaduññ mäjøjcapxõõbiä, mejor paandsaa hajxy häxõpy tөө yajyo'xodsõ'oyii, jaduññds hajxy häxõpy tөө miejjiäwipõ'oyii. <sup>43-44</sup> Põ jimä mgõ'õ hänäjty xyajcädieey, maas hoy jaduññ coo mnä'ägädä hõxpúxät, jaduññ tehngajnä xquia'a yajcädiéhñät. Jadúññäts homiänaajä mjugyhádät nebiä Dios jiugyhatiän, hoyyä mgõ'õ hänäjty metsc mga'a jagä mөөdä. Hix, coo tehngajnä mjaac cädieeyät, jiiby mhädä'agät haxõõgtuum maa ja'a jõõn mänaa quia'a nä'ägädä pi'ichän, hoyyä mgõ'õ hänäjty jia ca'xiä. <sup>45-46</sup> Jaanä jaduññduhmbä, põ jimä mdecy hänäjty xyajcädieey, maas hoy jaduññ coo mnä'ägädä hõxpúxät, jaduññ tehngajnä xquia'a yajcädiéhñät. Jadúññäts homiänaajä mjugyhádät nebiä Dios jiugyhatiän, hoyyä mdecy hänäjty metsc mga'a jagä mөөdä. Hix, coo tehngajnä mjaac cädieeyät, jiiby mhädä'agät haxõõgtuum, hoyyä mdecy hänäjty jia ca'xiä. <sup>47</sup> Jaanä jaduññduhmbä, põ jimä mwiin hänäjty xyajcädieey, maas hoy jaduññ coo mnä'ägädä yajpädsõmät, jaduññ tehngajnä xquia'a yajcädiéhñät. Jadúññäts homiänaajä mjugyhádät nebiä Dios jiugyhatiän, hoyyä mwiin hänäjty metsc mga'a jagä mөөdä. Hix, coo tehngajnä mjaac cädieeyät, jiiby mhädä'agät haxõõgtuum, hoyyä mwiin hänäjty jia ca'xiä. <sup>48</sup> Jiiby haxõõgtuum, cabä tөөnghajxy jiiby mänaa nä'ägä ho'ogy, mөөd cabä jõõn jiiby mänaa nä'ägä pi'tspä.

<sup>49</sup> Põñ jiiby hijp haxõõgtuum, cab hajxy jaduññ jiiby mänaa quiõxy toya'añ. Jaduññ mäwínäts je'e nebiä tsu'uõch caanõ'õybän, cabä jõõn jaduññ jiiby mänaa pyi'ich. <sup>50</sup> Ja'a caan, tuungpaatp je'e. Pero coo ja'a tiaamdspä quiõxät, cab jaduññ mänaa tiuungpáatnät. Jaduññ mäwínäts mijtspä, hoy yajxõñ hajxy mnimiõõdhidõõjät. Cab hajxy jaduññ mänaa myajngiuidsip myajngiuiuma'adõ'õwõõjät.

## 10

<sup>1</sup> Mänitä Jesús jim chõñgumbä Capernaum. Mänit ñõcxy Judea-naaxooty, ja'a xõõbäd-sõmyhaampiä, jim Jordán-mõjnõõhawiiimb. Mänitä jäya'ay may näméjtsägumbä. Mänitä Jesús tiägõõguiumbä yajnähixõõbiä, neby hänäjty naxy yajnähixõ'õyhatiän. <sup>2</sup> Mänitä fariseodõjç-hajxy näje'e miejch. Mänitä Jesús hajxy miäyajtõyy:

—Nej, miimbä cuhdujt jaduññä coo jäya'ayhajxy ñiyhõxmadsoõjädä.

Paadiä Jesús jaduññ miäyajtõwä, hijxmadsoõjädä hänäjty jaduññ waamb hänäjty yhadsowa'añ. <sup>3</sup> Mänitä Jesús yajtõõdägajch:

—Nej, jaduññä Moisés jecy quiujahyyä coo hajxy mniyhõxmadsoõjädä.

<sup>4</sup> Mänitä fariseoshajxy yhadsooyy:

—Jaduññä Moisés jecy quiujahy coogä cuhdujt jaduññ myiñ coo jäya'ayhajxy ñiyhõxmadsoõjät.

<sup>5</sup> Mänitä Jesús miänängumbä:

—Coo mijts mjaanõch tehñ quiuhxexä, paadiä Moisés ja'a cuhdujt jaduññ jecy yejcy coo mdo'oxiõjç hajxy mhõxmädsät. <sup>6</sup> Mänaa ja'a naaxwiimbä jecy yhawijy tiõõ'xta'aguian, mänitä Dios jäya'ay metsc quiunuu'xy ya'adio'oxy. <sup>7-8</sup> Coo ja'a Dios ja'a jäya'ay jaduññ jecy quiunuu'xy ya'adio'oxy, paadiä ya'adiojç jaduññ tio'oxiõjwiingpõgät. Jaduññ hajxy jaduññ yhijnät nebiä tu'que'expän. Hawiingõõby hajxy jaduññ. Cab hajxy wioowhñjtänä ja'a tiaj ja'a tiéediäm. <sup>9</sup> Põñjatiä Dios jaduññ tөө quiunuu'xy coo hajxy ñimiõõdtsä-na'awõõd nämetsc, cab hajxy jaduññ ñiyhõxmadsoõjät —nõmä Jesús miänaañ.

<sup>10</sup> Mänitá Jesús hajxy tiøjtägøøyy møødä jiamioødtøjc. Mänitá Jesús jadähooc miäyajtøøwä ja'a jiamioød waambatiä Jesús ja'a fariseodøjc hänäjty tøø miøødmädia'agy.

<sup>11</sup> Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Pønä tio'oxiøjc høxmajtsp, y mänitá wiingto'oxiøjc wyiingpøcy, miägädiehbiä tio'oxiøjc jaduhñ. Haxøøg jaduhñ jiatcø'øy. <sup>12</sup> Jaanä jaduhñduhmbä, coo ja'a to'oxiøjc ñihyahp yhøxmädsät, y coo wiingya'adiøjc wyiingpøgät, jaduhñä ñihyahp miägädiehbiä. Jaanä haxøøg je'eduhñ jiatcøøbiä —nømä Jesús miänaañ.

<sup>13</sup> Mänitá Jesús pigäna'c mejtstägøøg yajnämejtsä, coo hajxy ween quiunuu'xyii. Coo ja'a Jesús jiamioød hajxy jaduhñ yhiixy cooc tyjij ja'a Jesús hänäjty yhadsiba'añii, mänitá pigäna'cä tiahajxy yhadújcäxä coo ja'a Jesús hajxy jaduhñ quia'a nänöcxät. <sup>14</sup> Coo ja'a Jesús jaduhñ yhiixy coo ja'a pigäna'c-hajxy hänäjty wyl'i yhadugyii, mänitá Jesús ja'a jiamioød yhojy:

—Ca'a yø'ø pigäna'c hajxy mwil'i yhaducy. Wéenhøch hajxy jaduhñ xñämiñ. Coo mijtsä Diosmädia'agy jaduhñ mmäbøgät neby hädaa pigäna'c-hajxy miäbøquiän, mänit mijtsä Dios jaduhñ xyhuunghädät. <sup>15</sup> Hiix, ja'a pigäna'c-hajxy, cab hajxy tii quia'a nä'ä mäböcy. Tspicøxp hajxy jaduhñ ñä'ägä mäböcy. Jaduhñds je'e, coo mijts mmäbøgät nebiä pigäna'c-hajxy miäbøquiän, mänit hajxy jaduhñ mjugyhädät cøjxta'axiøø nebiä Dios jiugyhatiän. Tøyhajt jaduhñ —nømä Jesús miänaañ.

<sup>16</sup> Mänitá Jesús ja'a pigäna'c tiägøøyy cunuu'xpä tu'ugjaty-tu'ugjaty. Cø'ønähgäjpäp hajxy hänäjty.

<sup>17</sup> Mänitá Jesús jim chohñ. Jim hänäjty tiu'uyo'oyñä, mänitá Jesús jäya'ay tu'ug päyø'øguiä ñajtspaadøøyyä. Mänit wyiinjjcädaacä. Mänit ñämaayyä:

—Wiindsøn, mjaanč tehñ yhoyhäna'c miich. Nébiøch ngudiünät cooç cøjxta'axiøø njugyhädät nebiä Dios jiugyhatiän —nømä Jesús miäyajtøøwä.

<sup>18</sup> Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Tiich miich jaduhñ coo xñäma'ay cooç nhoyhäna'cä. Ni pøn jaduhñ quia'a hoyhäna'cä. Jagooyyä Dios tu'luquiä yhoyhäna'cä. <sup>19</sup> Mnajuøøby miich jaduhñ nebiatiä Moisés cuhdujt jecy jeicy, túhmäts. “Cab hajxy mniyagho'ogøøjät. Cabä wiingto'oxiøjc hajxy mmøødsänä'awät. Cab hajxy mméedsät. Cab hajxy mhøhñdá'agät. Cab hajxy mmäméedsät høhñda'agymiädia'agyaam. Mwiingudsähgø'øwäbä mdajjä mdeedy hajxy” —nømä Jesús miänaañ.

<sup>20</sup> Mänitá Jesús ñämäayyägumbä:

—Pero Wiindsøn, homiänäajøch jaduhñ ngudiün. Múutsnøchä hoguiuhdujt nmädsøhñdaacy —nømä Jesús ñämaayyä.

<sup>21</sup> Mänitá Jesús ja'a craa wyiinhee'ppejty. Jiaanč tehñ chójcäbä craa hänäjty je'e. Mänitá Jesús miänaañ:

—Tu'tu'uyyä mga'a cøxy cudiün. Nøcx cøxy toog tijaty jim mmøød, jaduhñds mmó'owät pønjaty hajxy häyoob. Coo jaduhñ mgudiünät, mänit jim mnöcxät Dioswiinduum. Jim miichä hoybä weenbä mbäädät tsajpootyp. Hoorä, høøch padu'ubójcäc.

<sup>22</sup> Coo ja'a craa jaduhñ ñämaayyä, mänit jiootmadiägøøyy. Mänit wyiimbijnä tájjäp mäayyäp. Hiix, jaanč tehñ miäyøø hänäjty je'e.

<sup>23</sup> Jimä Jesús ja'a jiamioødhajxy hänäjty piadäna'ay. Mänitá Jesús wyiinhee'ppejty. Mänit miänaañ:

—Jaanč tehñ chip jaduhñ coo yø'ø mäyøødøjc-hajxy jim ñöcxät Dioswiinduum. Tehñ tiøyhajt jaduhñ.

<sup>24</sup> Coo ja'a Jesús jaduhñ miänaañ, jiaanč tehñ yagjuøøyy ja'a jiamioødhajxy jaduhñ. Mänitá Jesús miänáangumbä:

—Mägu'ughajpädøjc, pønjatiä xiädø'øñ hajxy hajoodhajp, jaanč tehñ chip jaduhñ coo hajxy jim ñöcxät Dioswiinduum. <sup>25</sup> Maas paquiä camello tu'ug jiiy ñaxø'øwät xuhñdyjutooty quejee ja'a mäyøøhäna'c-hajxy jim tiägø'øwät Dioswiinduum.

<sup>26</sup> Coo ja'a Jesús jaduhñ miänáangumbä, mänitá jiamioødhajxy maas hanaxiä yagjuøøguiumbä. Mänitá Jesús miäyajtøøwä:

—Pønxäda'aduhñ jaančh tøy nähwa'adsaamb.

<sup>27</sup> Mänitä Jesús wyiinhee'ppéjcumbä. Mänit miänaañ:

—Ja'a jäya'ayhajxy, cab hajxy hamdsoojoot hoy yajniñähwa'adsóøjät. Pero Dios, je'eds mäyajnähwaatsp. Hotyijä Dios jaduhñ jiaty.

<sup>28</sup> Mänitä Pedro ja'a Jesús ñämaayy:

—Huuc mäadow, coo højts miich nbadu'ubøjcy, cøjx højts nnähgüe'egy tijaty højts hijty nmøød.

<sup>29-30</sup> Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Pønjaty cøxiä tøø ñähgüe'egy ja'a høøchcøxpä møødä Diosmädia'agyquiøxpä, maas may hajxy jaduhñ jiaac paada'añ hädaa yaabä naaxwiin tijaty hajxy hänäjty tøø ñähgüe'-egy tøø yhøxy'o'y, tiøjc, piuhya'ay, piuhdo'oxy, tiaj tieedy, yhuung, ñaax. Møød jim hajxy ñøcxa'añ tsajpootyp. Jim hajxy jaduhñ homiänaajä yhida'añ, hoy hajxy hänäjty yaa tøø jia tsaačhpøcy ja'a høøchcøxpä hädaa yaabä naaxwiin. Tøyhajt jaduhñ. <sup>31</sup> Pønjataiä møjtuung jäda'ahaty ca'a møød, nämay hajxy miøjtägø'owa'añ. Pero pønjataiä møjtuung jäda'ahaty ja møød, nämayyä tiuunghajxy piøgáañäxä —nøñä Jesús miänaañ.

<sup>32</sup> Mänitä Jesús hajxy jim tiu'ubøjcy møødä jiamioødtøjc. Jerusalén hajxy hänäjty ñøcxa'añ. Jawyiinä Jesús hänäjty yo'oy. Mayyä jäya'ayhajxy hänäjty pianøcxy møødä Jesús jiamioødhajxy, ja'a hajxy hänäjty nämajmetspä. Jaančh tehñ yaguøøby hajxy hänäjty. Høxtä tsähgøøby hajxy hänäjty. Mänitä Jesús ja'a jiamioød hawiing wioonøcxy. Mänitä Jesús tiägøøyy mädiaacpä nebiaty hänäjty jiada'añ yhabeta'añ:

<sup>33</sup> —Huuc mäadow hajxy, yam hajxy nnøcxäm Jerusalén. Coo hajxy jim ngoodáañäm, mänitøchä teedywiindsønñhajxy xyajcø'ødägø'owa'añ, møødä häna'cä Diosmädia'agy hajxy jim yajñähixøøbiä tsajtøgooty, høøch ja'a Diosquexypä. Mänitøch hajxy jaduhñ xyajñähdi ja'añ cooçh hajxy xyagh'o'oga'añ. Mänitøch hajxy xyajcø'ødägø'owa'añ ja'a häna'c-hajxy jim tsohmä Roma. <sup>34</sup> Madiú'ujøch hajxy xhaačhtiuna'añ. Xñäx-il'igáambøch hajxy. Xwyiinwoonáambøch hajxy. Xwyiingutsujø'owáambøch hajxy. Xwiobho'ogáambøch hajxy. Mänitøch hajxy xjia yagh'o'oga'añ. Pero cudägøøgxøøyyøch njujypiojtägatsa'añ, —nøñä Jesús miänaañ.

<sup>35</sup> Mänitä Jesús wyiinguwa'agøøyyä ja'a Santiago møødä Juan. Ja'a Zebedeo yhuunghajxy hänäjty je'e. Mänit hajxy miänaañ:

—Wiindsønñ, huuc tunä mayhajt ja'a højtscøxpä.

<sup>36</sup> Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tii mayhájthøch ndúnáp.

<sup>37</sup> Mänitä Santiagohajxy miänáangumbä:

—Coo miich hänäjty tøø mmojtägø'ø'y, coo hänäjty tøø mdägø'ø'y hanehmä, mänit højts cuhdajt xmió'owät coo højts jim nhäná'awät miichä mnähmøjc, hahooyhaampiä møød hanajtyhaampiä.

<sup>38</sup> Mänitä Jesús yhadsóogumbä:

—Mijts, cab hajxy mnajuø'ø'y tii hajxy jaduhñ mnänøømby. Nej, mmee'xtúgäp hajxy jaduhmä nébiøch ndsaačhpøga'añänä.

<sup>39</sup> Mänitä Santiagohajxy yhadsooyy:

—Nmee'xtúgäp højts jaduhñ.

Mänitä Jesús miänáangumbä:

—Jaduhñ mijts mjaančh tsaačhpøgaambä nébiøch ndsaačhpøga'añän. Tøyhajt jaduhñ.

<sup>40</sup> Pero cábøchä cuhdajt jaduhñ nmøødä coo mijtsä cuhdajt nmó'owät coo hajxy jim mhäná'awät høøchä nnähmøjc mänájøch hänäjty tøø ndägø'ø'yän hanehmä. Dios ja'a cuhdajt møød pøn yajñähdi jaamy coo hajxy jim yhaná'awät. Je'edshajxy jaduhñ jim häna'awaamb —nøñä Jesús miänaañ.

<sup>41</sup> Coo Jaha Jesús jiamioødhajxy jaduhñ miädooyy, ja'a hajxy hänäjty jaac nämajcpä, mänitä Santiagohajxy miäjootma'tä møødä Juan. <sup>42</sup> Mänitä Jesús miøjyaaxy ja'a hajxy hänäjty jaac nämajcpä. Mänitä Jesús miänaañ:

—Ja'a gobiernahajxy, mөөдä häna'c-hajxy yaa möjtuungmөөдpä hädaa yaabä naaxwiin, ja'a hänä'cätshajxy jaduһn yaa haneһmb. Mnajuөөby hajxy jaduһn, túhmäts.  
<sup>43-44</sup> Pero mijts, cab hajxy mbөc-ju'өwät coo möjtuung hajxy mmөөdhädät. Pөnä jioot tsojp coo wyiingudsähg'өwөjät, weenä jioot piäda'agy coo jiamioөd piuhbédät.  
<sup>45</sup> Hөөчpaaды, hөөчh ja'a Diosquexypä, mäbuhbéjpөch jaduһn yaa tөө ngäda'agy. Hөxtä nnähho'tu'udäämbiөchä jäya'ayhajxy nägөxiä. Cábөch jaduһn nmäna'añ coöchä jäya'ay-hajxy xpiuhbédät.

<sup>46</sup> Mänitä Jesúshajxy quioo'ty maa ja'a cajpt hänäjty xiөhatiän Jericó. Coo hajxy jim chöhngumbä, mayyä jäya'ay hajxy piadu'ubөjcä. Jimä wiinds hänäjty tu'ug yhäña'ay tu'haam. Bartimeo hänäjty xiөhaty. Timeo ja'a tieedy hänäjty xiөhaty. Xädө'өnyu-jwaambä Bartimeo hänäjty. <sup>47</sup> Coo ja'a Bartimeo jaduһn miädooy coo hänäjty je'e Jiesúsä, ja'a hänäjty tsoһmbä Nazaret, mänitä Bartimeo mөc yaaxy:

—Jesús, David miich jecy mhaphajt mdeedyhajt. Hөөчh näxúu'tsäc.

<sup>48</sup> Mänitä Bartimeo yhojmujcä nämay coo cu yhamooñ. Pero cab jaduһn ñä'a hamooñ. Tehngajnä maas mөc tiägөөyy yaaxpä:

—Jesús, miichä David jecy mhaphajt mdeedyhajt. Hөөчh näxúu'tsäc.

<sup>49</sup> Mänitä Jesús tiänaaxiөjpy. Mänit miänaañ coo ja'a Bartimeo miөjya'axөjät. Mänitä Bartimeo tu'jäya'ay ñämaayyä:

—Xoonda'ag, tänaayyө'өг. Ximä Jesús xmiөjya'axy.

<sup>50</sup> Mänitä Bartimeo paquiä tiänaayyө'cy. Mänitä yoñwit yajniñahnajptuutä. Mänitä Jesús päyө'өгüä hoy wyiingumedsө'өy. <sup>51</sup> Mänitä Jesús ja'a Bartimeo miäyajtөөyy:

—Tii mayhajt jaduһn myajtunaañp.

Mänitä Bartimeo yhadsooyy:

—Wiindsón, hөөчh yaghijx'ö'cäc.

<sup>52</sup> Mänitä Jesús miänaañ:

—Ja'a hoy, tisän coo quia'a cabä. Coöchä nmädia'agy tөө xmiäbөjcä, paady tөө mhijx'ө'nө.

Tuunä Jesús jaduһn ñä'a mänaañ, mäniä Bartimeo jiaanч hijx'ө'cy. Mänitä Jesús piadu'ubөjnä.

## 11

<sup>1</sup> Jimä Jesúshajxy hänäjty quioodaannä maa ja'a cajpt hänäjty xiөhatiän Betfagé möөd Betania, jim mädoyyä maa ja'a tun hänäjty xiөhatiän Olivos. Jim hänäjty miäwiingón Jerusalén. Mänitä Jesús ja'a jiamioөd metsc <sup>2</sup> ñämaayy:

—Nөcx hajxy jimhaamby maa yө'ө cajpthuungän. Coo hajxy jim mmedsa'añ, jimä burro hajxy tu'ug mbaada'añ cuxoch. Cahnä pөñ yajpejmachñä. Mmäguej'өwäp hajxy. Jaduһnds hajxy yaa mwitsmínät. <sup>3</sup> Y pө jimä jäya'ay hajxy xmiäyajtөy tii hajxy jaduһn coo mmäguej'өy, mänit hajxy mnämä'awät: “Ja'a nwiindsón höjts cham yajmaajajp. Paquiä höjts nnä'a yajtuna'añ. Mänit höjts min nnajtswidс'өy.” Jaduһn hajxy mmäná'anät —nөmä Jesús ñajtscapxөөyy.

<sup>4-5</sup> Mänitä burro hajxy hoy jiaanч paady cuxoch jim möjtu'haam, jim төjñähmөjc mädoyyä. Jimä jäya'ayhajxy hänäjty näje'e tiäna'ay. Coo ja'a Jesús jiamioөdhajxy tiägөөyy burromäguej'өbiä, mänit hajxy ñämaayyä:

—Tii yө'ө burro hajxy jaduһn coo mmäguej'өy.

<sup>6</sup> Mänit hajxy jaduһn yhadsooyy waambaty hajxy hänäjty tөө yhane'emyii coo hajxy jaduһn yhadс'wät. <sup>7</sup> Mänitä Jesús ja'a burro yajñäméjtsäxä. Mänitä jiamioөdä wyit hajxy jim piädaacy burronähgөxp. Mänitä Jesús jim piejty. <sup>8</sup> Jaanч tehм miayyä jäya'ayhajxy hänäjty pianөcxy. Mänitä wyit hajxy näje'e chijy. Jaduһnds hajxy tu'haam ñajtsye'ebөөyy maa ja'a Jesús hänäjty burronähgөxp ñaxө'owa'añän. Näje'e hujtsaay hajxy hänäjty piujxpä. Jim hajxy hänäjty piädaacpä tu'haam. <sup>9</sup> Cu'ughagujcä Jesús hänäjty ñөcxy. Mänitä cu'ughajxy nägөxiä tiägөөyy yaaxpä jöjpä:

—¡Viva Jesús, viva! ¡Gloria a Dios! Diosquexy hädaa Jesús jaduhñ. <sup>10</sup> ¡Gloria a Dios tsajpootypä! Jaduhñ hädaa Jesús yhane'emaambä nebiä David jecy yhanehmiän, ja'a hajxy jecy nhaphajt ndeedyhjätäm.

<sup>11</sup> Mänitä Jesúshajxy jim quioo'nä Jerusalén, møødä jiamioød ja'a nämajmetspähajxy. Mänit hajxy jim ñöcxøoyy maa ja'a tsajtöjcän. Coö hajxy jiiby chajtöjtägøoyy, mänit hajxy yhiixwädijty tijaty hänajty jiiby. Mänit hajxy wyiimböjcumä. Mänit hajxy jiiby yhädaaccumbä Betania. Hiñ, tøø hänajty chuujø'oy, y jiiby hajxy hänajty miejtsta'aga'añ Betania.

<sup>12</sup> Cujaboom, mänitä Jesúshajxy jim tiu'uböjcumä. Mänitä Jesús yäho'pöjca. <sup>13</sup> Mänitä piids tu'ug ñäheebøoyy coö hänajty jim tiäna'ay picxumnä. Coö wiingön ñämejch, mänit yhiixy coö tiøøm hänajty quia'a nä'ägädä hity. Haagä haay hänajty je'e. Cahnä yhiit's hänajty yhabaadyñ mänaabä hänajty naxy tiøømbetiän. <sup>14</sup> Mänitä Jesús piids ñämaayy:

—Ni mänaa miich mga'a tømbejtägatsaannä.

Coo ja'a Jesús jaduhñ miänaañ, miädoow ja'a jiamioødhajxy jaduhñ.

<sup>15</sup> Coö ja'a Jesúshajxy jim miejtstägajch Jerusalén, mänitä Jesús jiiby chajtöjtägøoguiumbä. Mänitä Jesús ja'a too'pädöjç juubiädöjç tiägøoyy høxpäboobiädsøømbä jiiby tsajtögooty. Mänitä meexä tiägøoyy høxjujipä maa xädø'øn hajxy hänajty quiuwichän, møødä hänaabiejt maa hajxy hänajty yhäña'ayän coö hajxy hänajty pialomatoogy. <sup>16</sup> Mänitä Jesús tiägøoyy hadujpä coö ja'a jäya'ayä tiogy hajxy jiiby quia'a mädagøøñät tsajtögooty. <sup>17</sup> Mänitä Jesús tiägøoyy yajwiingapxøøbiä:

—Jaduhñ jim miyñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: “Pa'yaaxtäacthøchä ndöjç hajxy nägøxiä xwiäänät, ja'a jäya'ayhajxy wiinduhmyhagajtpä.” Jaduhñä Dios jecy miänaañ. Pero mijts, wiing mijtsä tsajtöjç mwa'añ. Jaduhñ hajxy mwa'añ nebiä mee'tstaactän —nømä Jesús miänaañ.

<sup>18</sup> Coö ja'a teedywiindsøn'hajxy jaduhñ miädooyy, møødä häna'cä Diosmädia'agy hajxy hänajty jiiby yajnähiixøøbiä tsajtögooty, mänit hajxy tiägøoyy cojyquiapxytiumbä nebiä Jesús hajxy yaghó'ogät. Hiñ, chähgøøbiä Jesús hajxy hänajty je'eguiøxpä coö ja'a Jesús ja'a miädia'agy hänajty jiaanç tehñ yhamädoowhjtäxä ja'a cu'ug. <sup>19</sup> Pero coö quioodsøøñä, mänitä Jesúshajxy jiiby yhädaaccumbä Betania.

<sup>20</sup> Cujaboomä Jesúshajxy ñöcxätgajch Jerusalén. Coö hajxy jim ñaxøøguiumbä maa ja'a Jesús ja'a piids hänajty tøø ñäbogø'oyän, mänitä piids hajxy yhiixy coö hänajty tøø quioøxy tø'öç. <sup>21</sup> Coö ja'a Pedro jaduhñ jiahmiejtstaacy, mänitä Jesús ñämaayyä:

—Wiindsøn, huug hiñ yø'ø piids. Häxøoy miich yø'ø mnäbogøoyy coö ni mänaa quia'a tømshjñät. Tøø yø'ø quioøxy tøøtsnä —nømä Pedro miänaañ.

<sup>22</sup> Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Mäbøjca ja'a Dios miädia'agy coö jiaanç tehñ tiømiädia'aguiä. <sup>23</sup> Coö hajxy hamuumdu'joot mmäböggät, høxtä yø'ø tun ja'a mmädia'agyhajxy xquiudiüünäp coö hajxy mnämä'awät coö ween nøcxy miejyquia'awø'oy. Mänitä mmädia'agyhajxy jaduhñ xquiudiüünät coö ja'a Dios ja'a miädia'agy hajxy hamuumdu'joot mmäböjçät coö tiømiädia'aguiä. Tøyhajt jaduhñ. <sup>24</sup> Coö mijtsä Dios tijaty mmäyujwä'anät, xmió'owäp hajxy jaduhñ, coö ja'a miädia'agy hajxy hamuumdu'joot mmäböjçät coö tiømiädia'aguiä. <sup>25</sup> Coö mijtsä Dios hänajty mba'ya'axa'añ, tsipcøxpä häna'c hajxy jayøjp mmämée'xät, ja'a mijts hänajty tøø xñägädieeyø'oyäbä, jaduhñä Dios hajxy jaduhñ xmiämée'xpät tijaty hajxy hänajty mgädieeyhajpy. <sup>26</sup> Pero pø cab hajxy mmämée'xa'añ, ni mijtsä mDeedy tsajpootypä xquia'a mäme'e'xtägatsa'añ —nømä Jesús miänaañ.

<sup>27</sup> Coö ja'a Jesúshajxy jim quioo'tägajch Jerusalén, mänitä Jesús jadähooç tiägøoyy tsajtögooty. Jiibiä Jesús hänajty wiädity, mänit ñämejtsä ja'a teedywiindsøn, møødä häna'c-hajxy jiiby yajnähiixøøbiä tsajtögooty, møødä majjäya'adiöjç. <sup>28</sup> Mänitä Jesús hajxy miäyajtøoyy:

—Pøn miich cuhdajt tøø xmiø'oy coö miich häxøoy yaa tsajtögooty tøø mdsiptuñ.

<sup>29-30</sup> Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Nhadsóowäböch häyaa jaduñ cooçh mijts häyaa jayøjp xyhadsóowät. Pønä Juan mäyajnäbejpä quejx, Diosä tögä jäya'ayä. Hadsóowägöch hajxy. Cooçh hajxy häyaa xyhadsóowät, mänitöch mijts häyaa nhadsóodägájtspät —nømä Jesús miänaañ.

<sup>31</sup> Cabä teedywiindsøn hajxy hänäjty ñajuø'oy waambä Jesús hajxy yhadsóowät. Mänit hajxy tiägøøyy niñämäayyabä: “Coo hajxy häyaa nmänaañämät coo ja'a Dios ja'a Juan quiejxy, jaduñ jadähooc xyhadsóowänañäm: Aa, pø tøyhajt jaduñ coo ja'a Dios ja'a Juan jiaançh quejxy, tii ja'a Juan miädia'agy hajxy coo tøø mga'a mäbøjcä. <sup>32</sup> Y coo hajxy häyaa nmänaañämät coo ja'a Dios ja'a Juan quia'a quejxy, mänitä cu'ug hajxy häyaa xmiädsibøøyyämät.” Hix, jaduñä cu'ughajxy hänäjty miänaañ coogä Juan hänäjty Dyiosquexiä. <sup>33</sup> Mänitä Jesús hajxy ñämaayy coo hajxy hänäjty quia'a najuø'oy. Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Pues, ni høøch jaduñ nga'a nägapxaambä põñhöchä cuhdujt tøø xmiø'oy.

## 12

<sup>1</sup> Mänitä Jesús tiägøøyy yajnähixøøbiä cuentäyajmäbaadyhaam:

—Mänitä jäya'ay tsaatpcam tu'ug piädaacy. Mänit jiuhguraajøøyy. Mänitä tsaatyñøøxee'xøñdy nädajøøyy. Mänitä nähbettøjc tu'ug yhädiuñ coo hajxy jim yhäñä'awät coo ja'a tsaatpcam hajxy hänäjty cwieendähada'añ. Mänitä wiingjäya'ay ja'a tsaatpcam hajxy yajcø'dägøøyyäxä coo hajxy cøguipxyjiaty cwieendähädät. Mänitä cudsatyp jäguemnaax ñocxy. <sup>2</sup> Coo ja'a tsaatyptuc yhaabaaty, mänitä cudsatyp ja'a mioonsä quiejxy coo hajxy cøgujiä ween yajwa'xy. <sup>3</sup> Coo ja'a craa jim miejch, mänit hoyhoy quioxhø'cä. Mänit piäboowyiimbijtä cø'øwa'ads. <sup>4</sup> Mänitä cudsatyp ja'a mioonsä mäwiingpä jia quéjxcumbä. Maas hanaxiä craa je'e wiobhø'cäbä. Høxtä yajtsäbjítäxä ja'a quiopc jaduñ. Hoyhoy jaduñ chaaçhtiuñä. <sup>5</sup> Mänitä cudsatyp ja'a mioonsä mäwiingpä jia quéjxcumbä. Mänit hajxy je'e yagho'cy. Maas mayyä mioonsä jia jaac tehñ quiejxy. Näje'e hajxy wiobhø'cä; näje'e hajxy yagho'cä.

<sup>6</sup> Jimä cudsatyp ja'a yhuung hänäjty tu'ug. Jiaançh tehñ chojpiä yhuung hänäjty. Mänit ñämaayy: “Nhuuc quéxyhöch miich jim. Wehndä miich hajxy häyaa xñä'ä wiingudsähgø'owät.” <sup>7</sup> Coo ja'a cudsatyp yhuung jim miejch, mänit hajxy tiägøøyy niñämäayyabä, ja'a tsaatpcam hajxy hänäjty tøø miämähmø'øyäbä: “Coo hädaa craa teedy häyaa ñä'ä hø'ogät, hädaa craa jaduñ cøxiä mämähmø'øwaamb mäduñtiä hädaa tsaatpcam. Tsoc hädaa craa hajxy jaduñ nä'ägä yaghø'cäm, jaduñ højts hädaa tsaatpcam nje'ehájtämät.” <sup>8</sup> Mänitä cudsatyp yhuung miájtäxä. Mänit yagho'cä. Mänit hajxy hoy yhøxchømy jäguemjuøøby.

<sup>9</sup> Haa, nebiä cudsatypäda'a hänäjty jiatcø'øwa'añ. Nøcxaambäda'a hajxy yagho'tägat-sa'añii, ja'a hajxy hänäjty tøø miäyaghø'oguiäbä. Mänitä wiinghäna'cä tsaatpcam hajxy hänäjty yajcø'dägø'øwa'añii.

<sup>10</sup> Jaduñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän:

Ja'a tsaä mädyii ja'a tøjmuu'tspädøjc-hajxy quia'a nä'ägä cumaayy, je'e nä'ägä tuundsøñ maa ja'a tøjteecän.

<sup>11</sup> Ja'a Dios jaduñ mänaañ coo ja'a tsaä jaduñ jim tiuundsóonät.

Paady hajxy jaduñ jaançh tehñ yajxón nhíjxäm

—nømä Jesús miädiaacy.

<sup>12</sup> Ja'a teedywiindsøn hajxy, ñajuøøby hajxy hänäjty jaduñ coo hajxy hänäjty tøø yajmäbaadyii nebiä cahwiindøyhäna'cän, ja'a hajxy hänäjty tsaatpueendähajpä. Coo hajxy jaduñ ñajuøøyy, paadiä Jesús hajxy hänäjty jia wi'i miadsa'añ. Pero cab hajxy jaduñ ñä'ä majch, je'eguiøxpä coo ja'a cu'ug hajxy hänäjty chähgø'øy. Mänitä Jesús hajxy nähgüecnä. Mänit hajxy wyiimbijnä.

<sup>13</sup> Mänitä fariseoshajxy näje'e wyiingüejxä, møødä Herodes quiu'ughajxy näje'ebä, coo ja'a Jesús hajxy yajcäpxtägøøyyät, jaduñ hajxy hoy ñäxø'øwø'owät. <sup>14</sup> Mänitä Jesús ñämejtsä. Mänit ñämaayyä:

—Nnajuøby hõjts coo miich tõy mjaanč tehñ miädia'agy. Caj miich jaduñ mnä'ägä mǝjpäda'agy waambatiä cu'ug xjia näma'ay. Tu'cuhdujt miichä jäya'ay mhixy, pǝnjaty hajxy mäyøø, pǝnjaty hajxy häyoob. Tõyhajt hõjts miich xyajnähixø'øy coo hõjts hoy njäya'ayhädat nebiä Dios choquiän. Hoorä, coo hõjtsä gobiernä Rómabä hñajty xyajnähuudi'u'uda'añ, nej, hahixøby jaduñ coo hõjts mnähuudiü'udädä —nǝmä Jesús miäyajtøwä.

<sup>15</sup> Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tiič hajxy jaduñ coo xjia wi'i yajcapxtägoyya'añ. Høøčhä xädø'øñ tu'ug huuc yaghjxäc.

Paadiä Jesús jaduñ miänaañ, ñajuøby hñajty jaduñ coo hñajty jia wi'i yajcapxtägoyya'añii. <sup>16</sup> Mänitä Jesús xädø'øñ jiaanč yaghjxä. Mänit miänaañ:

—Pǝñ wyiin jǝjǝp yø'øduñ. Pǝñ xiøø yø'øduñ jim miimb.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Ja'a gobiernä wyiin jǝjǝp yø'ø, ja'a jim tuumbä Roma. Jaaya'ay xiøø yø'øbä.

<sup>17</sup> Mänitä Jesús miänängumbä:

—Tõyhajt jaduñ. Mo'owxä ja'a gobiernä hajxy pø je'e jie'e yø'ø. Pero mädyii ja'a Dios jie'e, mo'ow hajxy je'ebä.

Coo ja'a Jesús jaduñ yhadsooyy, jaanč tehñ yagiuøøyy ja'a fariseohajxy jaduñ.

<sup>18</sup> Mänitä Jesús ja'a saduceos näje'e ñämejtsä. Cabä saduceohajxy hñajty miäböcy coogä ho'ogyjiäya'ayhajxy hñajty jiuypǝjǝtägatsa'añ. Jaduñnä saduceohajxy hñajty miäna'añ cooc tyijy ja'a ho'ogyjiäya'ayhajxy quia'a juypǝjǝtägatsa'añ. <sup>19</sup> Mänitä saduceos ja'a Jesús hajxy ñämaayy:

—Wiindsøn, jaduñnä Moisés jecy quuijahy neby hõjts nguhdujhãjtãmät, hõjts judio-jäya'ayhãjtãm. Hoorä, coogä ya'adiøc tu'ug yho'ogät, coog hñajty piøquiä, pø cáhnäg hajxy hñajty yhuungpaadyñä, pø jimägä piuhya'ay, wéenägä piuhya'ay ja'a yaamg-to'oxy wyiingpøcy, jadúñnãc hajxy jaduñ yhuungpaadät. Jadúñnãc quiahxø'ogät coog hñajty je'e yhuungä, ja'a hñajty tøø yho'oguiäbä. <sup>20</sup> Hoorä, jii jäya'ayhajxy hñajty näjuxtujya'ay, haagä tu'que'ex. Mänitä tehñ quioobhuung tio'oxiøjwiingpøjcy. Cab jecy miøødtsänaayy, mänitä craa yho'cy. Cabä huung hajxy ñä'ä paaty. <sup>21</sup> Mänitä jǝdsoemy ja'a yaamgto'oxy wyiingpøjcy. Ni je'ehajxy quia'a huungpaatpä. Mänitä craa yho'pä. Jaduñnä jǝdsoemy je'ebä jia wyiingpøjcumä. Jaanä jaduhyä je'e jiajpä nebiä yhajchhajxy jiajtiän. <sup>22</sup> Jaduñ hajxy näjuxtujc jia møødtsänaayy, ni pǝñ je'e quia'a yaghuungpaaty. Nägøxiä hajxy jaduñ yho'cy. Høxtä ja'a to'oxiøc, jaac tehñ yho'c je'ebä. <sup>23</sup> Bueno, coo ja'a ho'ogyjiäya'ayhajxy hñajty nägøxiä jiuypǝjǝtägatsa'añ, pǝnda'a je'e tehñ tiøybä møødtsäna'awaamb, ja'a hajxy hñajty näjuxtujcpä. Hix, näjuxtujc hajxy hñajty tøø jia møødtsäna'ay. Paady hõjtsä tõyhajt ndsocy —nǝmä Jesús ñämaayyä.

<sup>24</sup> Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Caj mijtsä tõyhajt hajxy mnä'ägä møødä, je'eguiøxpä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy mǝga'a nä'ägädä wiinjuø'øy. Møød cab hajxy mnajuøøbiä nebiatiä Dios ja'a miøcmäjaa yajcãhxø'øgy. <sup>25</sup> Coo ja'a ho'ogyjiäya'ayhajxy hñajty jiuypǝjǝtägatsa'añ, cab hajxy mänit piøga'añ, cab hajxy mänit yhu'uga'añ. Jaduñ hajxy yhida'añ nebiä Diosmoonsähajxy jim yhitiän tsajpootyp. <sup>26</sup> Tii mijts coo mǝga'a mäböga'añ coo ja'a ho'ogyjiäya'ayhajxy jiuypǝjǝtägatsa'añ. Jaduñnä Moisés jecy quuijahy coogä Dios tähooc miøødnibiaatä jim pactuum maagä hujts haptymøødpä hñajty tiøyyän. Mänitägä Dios ja'a Moisés ñämaayy: “Høøčhä Abraham xDyioshajp, møødä Isaac, møødä Jacob.” <sup>27</sup> Coo ja'a Dios jaduñ jecy miänaañ, jaduñnä tõyhajt hajxy nmøødhãjtãm coo ja'a Abrahamhajxy hñajty tøø jiuypǝjǝtägach, møødä Isaac, møødä Jacob. Hix, jujcyjiäya'ay ja'a Dios jaduñ Dioshãjtãp, ca'a yho'oguiäya'ayä. Coo mijts jaduñ mmäna'añ cooc tyijy ja'a ho'ogyjiäya'ayhajxy quia'a juypǝjǝtägatsa'añ, caj mijtsä tõyhajt hajxy mnä'ägä møødä —nǝmä Jesús miänaañ.

<sup>28</sup> Jimä jäya'ay hñajty tu'ug yhamädoowhity. Tsajtøgooty hñajty tiuü. Coo miädooyy coo ja'a Jesús hñajty hoy tøø yhadsoy, mänitä Jesús hoy wyiinguwa'agø'yii. Mänit ñämaayyä:

—Madiu'u ja'a Moisés hajxy jecy xyhanéhämäm. Mädyii jaduñ maas tuungpaatp —nõmä Jesús miäyajtøøwä.

<sup>29</sup>Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jaduñ je'e miäna'añ: “Pønjetiä Israel jecy haphajt teedyhajt, hamädoowhit hajxy. Ja'a Dios hajxy nWiindsønähjätäm. Tu'uquiiä Dios jaduñ Dyioshaty. <sup>30</sup>Hamuumdu'jootä Dios hajxy mjaanč tehñ wyiingudsähgø'owät nägø'ø nädecypä. Mäbøjcä miädia'agy hajxy homiänaajä. Jahmiets hajxy jaduñ cøjxta'axiøø.” <sup>31</sup>Jaduñä miämetspä miänaambä: “Mdsógäbä jäya'ay hajxy nägøxiä nej mijts hamdsooyyä mničhogviijän. Ni mädyii mädia'agy jaduñ quia'a mäbaady neby hädaa mädia'agy metspä tiuungpaadiän” —nõmä Jesús miänaañ.

<sup>32</sup>Mänitä craa miänaangumbä, ja'a hänäjty tuumbä tsajtøgooty:

—Wiindsøn, jaanč tehñ yhoj miič mhadsöoyy. Tøyhajt jaduñ nej miič mmäna'añän coo Dios tiu'uquiiä. Cabä wiingDios jyiiä. Xjiaanč tehñ tiuungpáatäm hajxy jaduñ <sup>33</sup>coo ja'a Dios hajxy hamuumdu'joot nwiingudsähgøyyämät, møød coo jäya'ay hajxy nägøxiä ndsøjcämät neby hajxy hamdsooyyä mničhøjcäm. Pero cab hajxy xjiaty tiuungpáatäm coo animal hajxy jiiby nøcxy nnä'a hayøjxäm tsajtøgooty no'cøøc —nõmä Jesús nämaayyä.

<sup>34</sup>Coo ja'a Jesús jaduñ miädooyy coo ja'a craa hänäjty najuøøyyhaamby tøø quiapxy, ja'a hänäjty tuumbä tsajtøgooty, mänitä craa nämaayyä:

—Jaac mäbøc ja'a Diosmädia'agy hamuumdu'joot, jaduñds miič jim mnøcxät Dioswiinduum —nõmä Jesús miänaañ.

Mänitä häna'c-hajxy yhamoønä, ja'a Jesús hajxy hänäjty jia wi'i yagho'ogaambä. Cabä Jesús hajxy waamb miäyajtøønä je'eguiøxpä coo ja'a Jesús hajxy hänäjty chähgø'øy.

<sup>35</sup>Jiibiä Jesús hänäjty yajnähixø'øy tsajtøgooty. Mänit miänaañ:

—Yø'ø häna'c-hajxy jii yajnähixøøbiä tsajtøgooty, tii hajxy jaduñ coo miäna'añ coogä David ja'a Cristo yphaphaty yhoc-haty. <sup>36</sup>Haa ca'a, jaduñ jim myiñ cujaayä maa ja'a Diosmädia'aguiän coo ja'a David hamdsooyyä jecy miänaañ:

Mänitøchä Dios ja'a nWiindsøn xnämaayyä:

“Yaa min häña'aw maačhä nhahooyhaampiän, høxtä cøonøchä mmädsip nga'a yajmäjädaacämät.”

Ja'a Dioshespirtuhaamä David jaduñ jecy miänaañ. <sup>37</sup>Jaduñä David jecy miänaañ coogä Cristo hänäjty wyiindsønhaty. Hoorä, pø tøyhajt jaduñ coo ja'a David ja'a Cristo jaduñ jecy wyiindsønhaty, tii yø'ø jäya'ayhajxy coo miäna'añ coogä David ja'a Cristo nä'a haphaty nä'a hoc-haty —nõmä Jesús miänaañ.

Jaanč tehñ yhomiädoonä ja'a jäya'ayhajxy hänäjty miädoj nebiä Jesús hänäjty yajnähixø'øyän. Nämayyä jäya'ayhajxy hänäjty.

<sup>38</sup>Mänitä Jesús jiaac mänaañ:

—Yø'ø häna'c-hajxy jii yajnähixøøbiä tsajtøgooty, cab yø'ø miädia'agy hajxy mmäbøjcät. Yoñwitmøød hajxy naxy wiädity cajptooty je'eguiøxpä coo hajxy wyi'i yajcumaya'añ. Wi'i yajwiingudsähgø'owaamb hajxy jaduñ. <sup>39</sup>Jiiby hajxy jia wi'i yhäña'awa'añ maa ja'a häñaabiejt yajxonjatypän, hädaa yaabä tsajtøgootypä, møød jim maa ja'a cay hu'ugy naxy jiadyiijän. <sup>40</sup>Pero cabä quiuhdujthajxy nä'ägädä hooyä. Hix, pøjcäxäbä yaamgtø'oxiä tiøjc-hajxy. Hoy hajxy jaduñ jia jatcø'øy, jecyjiatiä Dios hajxy jia wi'i pia'ya'axy. Pero jaanč tehñ yhojyhoj hajxy jaduñ yajcumädowa'añii —nõmä Jesús miänaañ.

<sup>41</sup>Mänitä Jesús jim mädooyyä hoy yhøxta'agy maa ja'a jäya'ay xädø'øñ hajxy hänäjty naxy quiuyoxø'øyän. Ja'a mäyøøjäya'ayhajxy, majiatiä xädø'øñ hajxy hänäjty piäda'agy. Jimä Jesús hänäjty miähee'pna'ay. <sup>42</sup>Mänitä yaamgtø'oxy tu'ug miejch. Jaanč tehñ yhäyoob hänäjty je'e. Mejtsmägo'xä häyoobä je'e quiugonøøy. <sup>43-44</sup>Mänitä Jesús ja'a jiamioødtøjc nämaayy:

—Huug hix yø'ø yaamgtø'oxy hajxy. Cøxiä yø'øduñ tøø yecy mäduhñtiä hijty miøødä, ja'a hijty nägayaambiä. Pero yø'ø mäyøøhäna'c-hajxy, weñtiä hajxy jaduñ nä'a puhjejcy.



## 13

<sup>1</sup> Coo ja'a Jesúshajxy jii by chajtøjpädsøømy, mänitã jiamiøød tu'ug miãnaañ:

—Wiindsón, huug hix yø'ø tsajtøjc, jaančh tehñ yajxón yø'øduhñ miuučhä.

<sup>2</sup> Mänitã Jesús yhadsooy:

—Hoy huuc tehñ yheeb. Hoy yø'ø tøjc jaduñ jia cruundã, cøxaamb yø'øduhñ jyida'añ. Haxit hatajø'øy yø'ø muučh jiada'añ.

<sup>3</sup> Mänitã Jesúshajxy jim ñøcxy maa ja'a tun hãnjaty xiøhatiã Olivos, jim Jerusaleñ-woc-hawiimb. Coo hajxy jim miejch, mänitã Jesús hanidiuhmduum hoy yøxta'agy. Mänitã Pedro ja'a Jesús hajxy ñãñøcxy, møødã Santiago, møødã Juan, møødã Andrés. Mänitã Jesús hajxy miãyajtøoy:

<sup>4</sup> —Mãnaads yø'ø tsajtøjc jaduñ jyida'añ. Mãdyii hijxtãhñdãts jaduñ cãhxø'øgaamb coo hãnjaty jaduñ yhabaada'añ.

<sup>5</sup> Mänitã Jesús yhadsooy:

—Mniyajcopcø'øwøøjãp hajxy. Cab hajxy myajwiinhøønãt. <sup>6</sup> Mayã jäya'ayhajxy min miãwiinhøønã'añ. Jaduhñ hajxy hãnjaty miãna'ana'añ: “Høøch je'e Cristo.” Mayã jäya'ayhajxy hãnjaty jiaančh tehñ miãbøga'añ.

<sup>7</sup> Coo hajxy mmãdoyhãdãt coo tsip pleetã hãnjaty xii yaa tøø piãdø'øgy, cab hajxy jaduñ mmãna'anãt cooc tyijy ja'a naaxwiimbã hãnjaty wyiimbida'añ. Homiãnaajã tsip pleetã jiadyyii. <sup>8</sup> Nimiãdsibø'øwãããp hajxy hãnjaty wiinghagajptjaty. Wiinduhmyhagajpt hujx hãnjaty ñaxa'añ. Jadaãããbã yuuxøø hãnjaty wiinduhmyhagajpt. Coo jaduñ jida'añii, hijxtãhñdã jaduñ cãhxø'tsoonaamb coo tsø'ty häyohn høchãhgøøñãjaty hãnjaty jiada'añii.

<sup>9</sup> Mniyajcopcø'øwøøjãp hajxy mãnit. Mãjahñdiuum hajxy hãnjaty mhida'añ. Xmiãd-saambã mmãdsip hajxy hãnjaty. Mãnit hajxy jim xyajñøcxa'añ hagujc. Møød jim maa ja'a judfos chajtøjc-hãjxiã, xwiobho'øgaamb hajxy hãnjaty jim. Xyajñøcxaamb hajxy hãnjaty jim maa ja'a gobiernã wyiinduumhãjxiã, je'eguiøxpã cooch mijts xpiawãdity. Jimhøch hajxy jaduñ xmiãdiã'agãt gobiernãwiinduum. <sup>10</sup> Hix, cahnã naaxwiimbã hãnjaty wyiimbityñã, cøxaambã jäya'ay ja'a Diosmãdia'agy hajxy miãdowa'añ wiinduhmyhagajpt. <sup>11</sup> Y coo hajxy jim xyajñøcãt hagujc, cab hajxy mãnit mnãdaj mnãmãyãt waambaty hajxy mhadsówãt. Hix, ja'a Dios ja'a mãdia'agy hajxy hãnjaty xmiø'owaamb. Cab hajxy hãnjaty hamdsoo mmãdia'aga'añ; ja'a Dioshøpõritu hajxy hãnjaty xyajmãdia'agaamb. <sup>12</sup> Hamiñ haxøpiã jäya'ayhajxy hãnjaty tu'que'ex ñiãhduga'añii coo hajxy yagho'ogøøjãt. Jaanã jaduñã yhuung hajxy hãnjaty ñãhdugaambã. Ja'a muutsc-hãna'c-hajxy, jaanã jaduñã tieedy hajxy hãnjaty tiunaambã. <sup>13</sup> Nãgøxiã mijtsã jäya'ay xmiãhanhãda'añ je'eguiøxpã cooch mijts xpiawãdity. Pero pøn hãnjaty tøø miee'xtucy, hoy hãnjaty tøø jia ho'øgy, nãhwa'adsaamb hãnjaty je'e.

<sup>14</sup> Hãbaadaamb jaduñ coo ja'a haxøøgpã ca'a hoybã miedsa'añ maa ja'a Diostøjcãñ —pøn hãdaa nocy capxp, ween jaduñ wyiinjuø'øy—. Mänitã Diostøjc jaduñ yajma'ada'añii. Coo ja'a haxøøgpã hajxy jaduñ mhíxãt, mãnit hajxy päyø'øgiã mnøcxãt tunjoot, pønãjaty yaa tsãnaaby Judeanaaxooty. <sup>15</sup> Pønãjaty hãnjaty hãnaaby tøjnãhgøxp, ween ñã'ãgã päyø'øgy, cap nøcxy tii jii by yajpãdsømy tøgooty. <sup>16</sup> Pønãjaty hãnjaty camjooty, cab jaduñ jim ñøcxãt maa ja'a tiøjcãñ. Cap nøcxy jii by tii yajpãdsømy, ni wyit ni tii. <sup>17</sup> Jaančh tehñ chaačhpøgaambã to'oxiøjc-hajxy hãnjaty, ja'a hajxy hãnjaty co'na'awaambã, møød ja'a hajxy hãnjaty huungyajtsi'tspã. <sup>18</sup> Mmãnuu'xtã'agãbã Dios hajxy coo tsø'ty häyohn ween quia'a jadyii coo hãnjaty jiaančh tehñ tiøøchã. <sup>19</sup> Jaančh tehñ yhoyhoyã jäya'ayhajxy hãnjaty chaačhpøga'añ. Ni mãdyii tsaãchpã jaduñ quia'a mãbaada'añ neby hãnjaty jiada'añiãñ, ni ja'a jecy nãjxãbã, ni ja'a jaac minãambã. <sup>20</sup> Tøø ja'a Dios jaduñ miãna'añ coo ja'a jäya'ayhajxy hãnjaty jecy quia'a tsaãchpøga'añ, je'eguiøxpã coo chocy pønãjaty jaduñ tøø wyiimbity. Coo ja'a Dios hãxøpy jaduñ tøø quia'a mãna'añ, jekuãã jäya'ayhajxy hãxøpy chaačhpøga'añ. Ni pøn hãxøpy quia'a nãhwa'adsa'añ.

<sup>21</sup> 'Coo mijts pøn xñámá'awät coog tyijy ja'a Cristo hánajty jii wiädity, cab hajxy mmäbögät. <sup>22</sup> Hix, mayyá jáya'ayhajxy hánajty wiädita'añ mäwiinhöhmä, cooc tyijy hajxy hánajty je'e Cristo, mөөд cooc tyijy hajxy hánajty Dyiosquexiä. Piayajcähxö'ö-gaambiä hijxtahnd hajxy hánajty hoy-yagjuóöñäbä. Jaduhnä jáya'ayhajxy hánajty jia wi'i wyiinhöona'añii, mөөд ja'a hajxy hánajty Dioswiimbíyyäbä. <sup>23</sup> Mniyajcopcö'öwöšjáp hajxy. Jáguemiä hajxy cham nnäma'ay coo hajxy mniyajcopcö'öwöšjät.

<sup>24</sup> 'Mänitxöbä, coo ja'a tsaačhpä hánajty tөө ñajxnä, mänitä xөө wyiingoodö'öwahñ mөөdä po'o. <sup>25</sup> Mänitä mamiadsa'a hánajty quia'awa'añ. Tsäyuyyaamb hánajty jaduhñ, tijaty jim cuhdujtmөөд tsajtčöxp. <sup>26</sup> Mänitöch hánajty ngäda'aga'añ jocooty, hөөč ja'a Diosquexypä. Mөcmäjaamөөдhөch hánajty ngäda'aga'añ. Yajxónhöch hánajty mänit ngäda'aga'añ. Mänitöchä jáya'ayhajxy hánajty may xpia'hee'ptägö'öwa'añ. <sup>27</sup> Mänitöchä nmoonsä tsajpootypähajxy hánajty nguexa'añ coo hajxy jaduhñ quioxy yajtu'ugmúgät pohjátyhөch hánajty tөө nwiimbij. Wiinduhmyhagajpt hajxy hánajty wioomuga'añii.

<sup>28</sup> 'Hөxtahmäsä higueraquepy, coo jaduhñ wiámät, hijxtahnd jaduhñ coo hánajty tөө pioodtägөөñä. <sup>29</sup> Jaaná jaduhnduhmbä, coo ja'a tsö'ty hajxy jaduhñ mhixät nébiөch naamnä tөө nmädia'agy, hijxtahnd hánajty jaduhñ coöch hánajty mobädajpä ngädaac-tägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin, hөөč ja'a Diosquexypä. <sup>30</sup> Čөxaamb jaduhñ jiada'añii nébiөch naamnä tөө nmädia'agy, cahnä jáya'ayhajxy hánajty quioxy ho'ogyñä, ja'a hajxy jäda'ahaty jugyhajpä. Tөyhajt jaduhñ. <sup>31</sup> Cuhdägoyyaambä tsajt mөөdä naaxwiimbä. Pero tsipčөxp jaduhñ tiöjiada'añ nébiөch cham nmädia'aguiän.

<sup>32</sup> 'Ni pøn jaduhñ quia'a najuö'öy mänaa jaduhñ jiada'añii. Jagooyyä Dios niduhñ ñajuö'öy, ja'a hajxy nDeedyhajtäm. Ni ja'a Diosmoonsähajxy jaduhñ quia'a najuö'öy, ja'a hajxy jim tsajpootypä. Ni hөөč nga'a najuö'öy, hөөč ja'a Diosquexypä.

<sup>33</sup> 'Paady, nähix hahixö'ö hajxy mhídät homiänaajä, je'leguioxpä coo hajxy mga'a najuö'öy mänaa jaduhñ jiada'añii. <sup>34</sup> Jii jáya'ay hánajty tu'ug, coo hánajty ñөcxa'añ jáguemnaax, mänitä mioonsä ñämaayy coo ja'a tiöjc cwieendähjätaxät. Nägöxiä hajxy jaduhñ yhaagä nä'a tuungmooyyä. Jaduhnä tu'jáya'ay ñämäyyäbä coo jim tiúnät maa ja'a töghaawän, weenä töjc yaghawa'ačh jopy; tsuu jadähooc yhagööguiumbät. <sup>35-36</sup> Ja'a cudöjcä mioonsähajxy, cab hajxy hánajty ñajuö'öy mänaa ja'a wyiindsönhajxy hánajty miejtstägatsa'añ, pө coodsöñäp hánajty jaduhñ, o pө tshumdä hánajty, o pө tu'tseey-yaaxö'ögy hánajty, o pө joböñäp hánajty. Nähix hahixö'ö ja'a wyiindsön hajxy jaduhñ yhahixät. Pө caj, coo hajxy jaduhñ jaguiapxiä nähmejtspedöšjät, wehndä hajxy hánajty mia'ay. Jaduhñ mäwíinäts mijtspä, cab hajxy jaduhñ mnajuö'öy mänájöch yaa ngädaac-tägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin. Paady hajxy nähix hahixö'ö homiänaajä mnä'ägä hídät. <sup>37</sup> Jaduhnhөčhä jáya'ayhajxy nägöxiä nnämaabiä coo hajxy nähix hahixö'ö ñä'ägä hídät homiänaajä.

## 14

<sup>1</sup> Mejtsxөө ja'a pascuaxөө hánajty quia'a habaady mänaa ja'a judíos tsajcaagy hajxy hánajty quiayyän, ja'a cajpä tsoomiöөdpä. Ja'a teedywiindsönhajxy, mөөdä häna'c-hajxy, ja'a hajxy hánajty jiiby yajñähixöobiä tsajtögooty, cojyquiapxytiumb hajxy hánajty jaduhñ nebiä Jesús hajxy yajtsumöšjät hөhnda'agymiädia'agyhaam, jaduhñ hajxy jaduhñ hoy yajyagho'ogöšjät. <sup>2</sup> Mänit hajxy näje'e ñiñämaayyä:

—Cab hajxy tsөc nej jatčöyyäm coo ja'a cu'ug hajxy jaduhñ xñä'ä nähbädö'cämät.

<sup>3</sup> Tөө ja'a Jesús hánajty yhäda'agy Betania. Jim hánajty miädsuugay maa ja'a Simón tiöjcän, ja'a hijty leprapa'ammөdpä. Mänitä to'oxiöjc tu'ug miehč. Jimä nardoperfume hánajty quiošgonhaty alabastro-vidrioooty. Jaanč tehñ chowä nardoperfume hánajty ñөcxy. Mänitä to'oxiöjcä perfume-vidrio piuhy. Mänitä Jesús ja'a perfume yajcuhtemöyyä. <sup>4</sup> Mänitä jáya'ayhajxy näje'e jootma'ty, ja'a hajxy hánajty jim pahänaabiä. Mänit hajxy ñiñämaayyä:

—Cap yø'ø perfume jaduhñ cu yaghäyooyy. <sup>5</sup> Coo jaduhñ cu ñä'ägä too'cy, tsoobaadaamb yø'ø hijty, tägøøgmägo'x-xøøguduñ. Jimä häyoobädøjcä chow hajxy jaduhñ cu miooyyä coo jaduhñ cu ñä'ägä too'cy.

Jaduhñä to'oxiøjc yhojjä.

<sup>6</sup> Mänitä Jesús miänaañ:

—Weends yhity. Ca'a hajxy mw'i' yhojy. Nébiøch yø'ø jaduhñ tøø xtiuñän, cab jaduhñ ñejpiä; hoy jaduhñ. <sup>7</sup> Homiänaajä mijtsä häyoobäjäya'ay mhixy. Homiänaajä hajxy jaduhñ mbuhbédät. Pero høøch, cábøch mijts jeycy xyhixa'añ. <sup>8</sup> Xwyiingudsähgøøbiøch yø'øya'ay jaduhñ, páadyhøchä perfume jaduhñ xyajcuhtemøoyy. Jaduhñ miäbaady nej cooçh häxøpy tøø nho'oguiän. Jadúhñhøch yø'ø hijty xyajñähdema'añ. <sup>9</sup> Majatiä Diosmädi-a'agy wiädita'añ wiinduhmyhagajpt ja'a høøchcøxpä, jaduhñä jäya'ayhajxy miädia'aga'añ nébiøch yø'øya'ay naamñä tøø xtiuñ. Jaduhñ yø'ø homiänaajä jiahmiedsäanän. Tøyhajt jaduhñ.

<sup>10</sup> Jimä Jesús ja'a jiamiøød hänäjty tu'ug xiøhaty Judas Iscariote, ja'a hajxy hänäjty nämajmetpä. Mänitä Judas ja'a teedywiindsøn hoy miøødcojyquiapxytiuñ coo ja'a Judas ja'a Jesús hänäjty tiooga'añ. <sup>11</sup> Coo ja'a teedywiindsøñhajxy jaduhñ miädooyy, mänit hajxy jaduhñ jiaançh tehñ xioondaacpøjcy. Mänitä Judas jajwiinwaanøoyyä coo xädø'øñ hänäjty mio'owa'añii. Mänitä Judas tiägøoyy wiinmaabiä nebiä Jesús paquiä yajcø'ødägø'øwät.

<sup>12</sup> Mänitä pascuaxøø yhabaatnä. Jaduhñä judíoshajxy hänäjty quiuhdujthaty coo tsajcaagy hajxy naxy quiay, ja'a cajpä tsoomiøødäbä. Jaduhñ hajxy hänäjty quiuhdujthajpä coo meeghuung hajxy naxy yoxy ja'a pascuaxøøjooty. Mänitä Jesús ja'a jiamiøød miäyjtøøwä:

—Maada'a yhojyä coo pascuaxøø hajxy häyaa nwiindsuugäyämät.

<sup>13</sup> Mänitä Jesús ja'a jiamiøød nämetsc ñämaayy:

—Nøcx hajxy jim Jerusalem. Jimä jäya'ay hajxy tu'ug mbaada'añ nøøgøn. <sup>14</sup> Je'eds hajxy mbadu'ubøgäp. Mänit hajxy mbadøjtägø'øwät. Mänitä cudøjc hajxy mnämä'awät: "Ja'a nWiindsøn højts jaduhñ tøø xwyiinguexy coo højts nyajtøwät maa højtsä pascuaxøø häyaa tsuu nwiindsuugäyät." <sup>15</sup> Mänit mijtsä cudøjc cuarto nøcxy xyajñähixø'owa'añ nähbettøjcxp. Jaançh tehñ quiäruundä ja'a cuarto jaduhñ møød yajxonä. Jimä cay hu'ugy hajxy mnähix mahähixø'øwät coo hajxy jim ndsuugayäänäm —nømä Jesús miänaañ.

<sup>16</sup> Mänit hajxy nämetsc jiaançh nøcxy jim cajptooty. Jiaançh paat hajxy jaduhñ neby hajxy hänäjty tøø ñäma'ayijän. Mänitä tsuugay hajxy tiägøoyy nähix hähixøøbiä.

<sup>17</sup> Coo quioodsøøñä, mänitä Jesús hajxy jim ñøcxy maa ja'a pascuaxøø hajxy hänäjty wiiindsuugaya'añän, møødä jiamøødhajxy ja'a jaac nämajcpä. Mänit hajxy tiägøoyy caabiä. <sup>18</sup> Mänitä Jesús miänaañ:

—Tú'ughøch mijts mjamiøød xñäxø'øwø'owa'añ. Quipxy hajxy je'e cham xmiøød-caamiújcäm. Tøyhajt jaduhñ —nømä Jesús miänaañ.

<sup>19</sup> Mänit hajxy nägøxiä jiootmadiägøoyy. Mänit hajxy tiägøoyy niñamäyayäbä:

—Nej, høøch je'eda'a tyijy xñänøømbä.

<sup>20</sup> Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Mijts mjamiøød jaduhñ tu'ug jatcø'øwaamb, näguipxiä tsajcaagy hajxy jaduhñ jiiy xmiøødpaguhmä'tsam txyjooty. <sup>21</sup> Høøch, ja'a Diosqueypä, jadúhñhøch njada'añ nhäbeta'añ nepy jim myiñän cüjaay maa ja'a Diosmädi'aguiän. Tøjiadaambä Diosmädi-a'agy jaduhñ. Pero ja'a crájøch jaduhñ xñähdugaambä, jaançh tehñ yhojy hajxy jaduhñ chaaçhpøga'añ. Maas hoy häxøpy coo quia'a nä'ägä naaxwiimbädsøømy —nømä Jesús miänaañ.

<sup>22</sup> Caabyñä ja'a Jesús hajxy hänäjty, mänitä Jesús ja'a tsajcaagy quionø'cy. Mänitä Dios ñämaayy: "Dioscujú'uyäp." Mänitä jiamiøødä tsajcaagy nägøxiä yajñäguidøoyy. Mänit miänaañ:

—Cay hädaa hajxy; høøch nni'x ngopc hädaa —nømä Jesús miänaañ.

<sup>23</sup> Mänitá Jesús ja'a vaso quionø'cy, ja'a hánajty vinomøødpä. Mänitá Dios nãmaaguuiumbá: "Dioscujú'uyáp." Mänitá Jesús ja'a vino yhuuctsohñ. Mänitá jiamioøð miooy. Nägøxiä hajxy jaduhñ yhuucy. <sup>24</sup> Mänitá Jesús miánaangumbá:

—Høøch nnø'ty hädaa. Hijxtahñd hädaa jaduhñ cooçhä nnø'ty nyajxee'xa'añ cooçhä jya'ayhajxy hánajty nnähho'tu'uda'añ. Jadúhñhøçhä cuhdujt nyajtødiägø'øwa'añ, ja'a Dios ja'a Abraham jecy miøødyajxuhdújcäbä. <sup>25</sup> Tøyhájthøch jaduhñ nnámá'awät, cábøçhä vino nhuuctägatsa'añ høxtä cóonøch hánajty jim tøø nnøcxtägach maachä nDeediä wyiinduumän. Mänitøçhä vino jemýbiä nhuucmadsa'añ —nømä Jesús miánaañ.

<sup>26</sup> Mänitá Jesús ja'a Dioshøy hajxy yhøøyy, møødä jiamioøðtøjc. Mänit hajxy jim chohñ. Mänit hajxy jim ñøcxy maa ja'a tuñ hánajty xiøhatiän Olivos. <sup>27</sup> Mänitá Jesús ja'a jiamioøðtøjc nãmaayy:

—Nägøxiøçh mijts xñähgue'ega'añ, je'eguiøxpä cooçh nmädia'agy hajxy xquia'a mäbø-gaanä. Jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: "Nyaghø'ogäämbiøçhä meegcueendähajpä. Cøxaambä meeghajxy piäyø'øga'añ. Xii yaa hajxy ñøcø'øwa'añ."

<sup>28</sup> Cooçh hánajty tøø nho'ogy, mänitøch jadähøoc njujypiøjtägatsa'añ. Mänitøch jim nnøcxa'añ Galilea. Mänitøch mijts jim ñøcxy xpiaada'añ —nømä Jesús miánaañ.

<sup>29</sup> Mänitá Pedro ja'a Jesús nãmaayy:

—Høøch mäbøcypä, cábøch miich mänaa nbuhwa'adsa'añ, hoy miich hajxy nägøxiä xjia puhwá'adsät.

<sup>30</sup> Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Tøyhájthøch miich nnámá'awät, häyaa coods miich tægøøghøoc mniguiugapxa'añii cooçh tyjy xquia'a hixiä.

<sup>31</sup> Pero Pedro, tehngajnä je'e jiaac miánaañ:

—Cábøch mänaa nnguiugapxa'añii cooçh tyjy miich nga'a hixiä, hóyhøch miich quipxy nja møødhó'ogät —nømä Pedro miánaañ.

Jaduhñ hajxy nägøxiä piahadsoobä.

<sup>32</sup> Mänitá Jesús hajxy jim ñøcxy maa hánajty xiøhatiän Getsemaní. Mänitá Jesús ja'a jiamioøðtøjc nãmaayy:

—Jiids hajxy huuc häña'aw, ñøcxy nhuuc Diospa'ya'axy.

<sup>33</sup> Mänitá Jesús ja'a Pedro hawing miøødnøcxy, møødä Santiago, møødä Juan. Mänitá Jesús hoyhoy jiaançh tehñ jiootmabiøjcy. <sup>34</sup> Mänitá Pedro hajxy nãmaayyá:

—Hoyhóyhøch jaduhñ njaançh tehñ jiootmayhaty. Høxtä ho'ogäämbøch nni-jiäwø'øyii. Huuc mähmø'øw hajxy yaa. Cab hajxy mmaahó'ogät. Jucy hajxy mhídät —nømä Jesús miánaañ.

<sup>35-36</sup> Mänitá Jesús weeñtiä jiaac ñøcxy. Mänit jaduhñ miägutscädaacy. Mänitá Dios tiägøøyy mänuu'xtaacpä: "Teedy, mee'x, coo miich jaduhñ cu mga'a mänaañ, cábøch häxøpy ndsaachpøga'añ nébiøch chamñ nmánaxa'añän. Pero cábøçhä nguhdujt yhidät nébiøçhä njoot jia tsoquiän. Miiçhä mguhdujt jaduhñ nä'ägädä hidaamb."

<sup>37</sup> Mänitá Jesús jim ñøcxtägach maa ja'a Pedro hajxy hánajty tøø miähmø'øyän. Coo jim miejch, mänit jaduhñ yhiixy coo hajxy hánajty tøø quiøxy maaho'ogy. Mänitá Pedro nãmaayyá:

—Simón, nej, mmaabä. Nidu'hora miich tøø mga'a mee'xtucy. <sup>38</sup> Jucy hajxy hit. Tehngajnä ja'a Dios hajxy mba'yá'axät. Jaduhñä møjcu'ugong hajxy xquia'a jøjcapxø'øwät. Jia tsojpiä mjoothajxy jaduhñ coo hajxy jucy mhídät, pero cabä mni'x ja'a mgopc-hajxy jaduhñ miee'xtuga'añ.

<sup>39</sup> Mänitá Jesús ja'a Dios hoy pia'yáaxcumbä. Jaduhñ jadähøoc nãmánaanøøguiumbä.

<sup>40</sup> Mänit jadähøoc miéjtscumbä maa ja'a Pedro hajxy hánajty tøø miähmø'øyän. Tøø hajxy hánajty miaahó'cumbä. Hix, tøø hajxy hánajty jiaançh tehñ yhanuu'xø'øy. Coo hajxy jaduhñ yujxä, cab hajxy hánajty nä'ägä najuø'øy waamb hajxy yhadsówät. <sup>41</sup> Coo ja'a Jesús jaduhñ miejch ja'a miädägøøghøocpä, mänit miánaañä:

—Nej, je'enä hajxy mwi'li mia'ayñä. Ween tiuhnä. Tøø yhabaatnä coočhä cahwiindøy-häna'c-hajxy xquiø'ødägø'owaanñä, høøch ja'a Diosquexypä. <sup>42</sup> Pädø'häts hajxy. Jam hajxy. Ximä craa myiñ ja'ačh jaduħn xyajcø'ødägø'owaambä.

<sup>43</sup> Jimä Jesús hänajty miädia'agyñä, mänitä Judashajxy miehch, møødä majiäya'ay, haagä espada-cap. Näje'e hajxy hänajty wiojptcappä. Ja'a teedywiindsønħajxy jaduħn mäguexj, møødä häna'c-hajxy jiihy yajñähixøöbiä tsajtøgooty, møødä majiäya'adiøjc-hajxy. <sup>44</sup> Tøø ja'a Judashajxy hänajty quiojyquiapxytiuñ: “Ja'ačh hänajty ndsu'xaambiä, je'e hänajty je'e. Mänit hajxy mmädsät. Mänit hajxy nõxcy mdsuñy”, nõmñä Judas hänajty tøø miäna'añ. <sup>45</sup> Mänitä Judas ja'a Jesús nämejch. Mänit nämaayy:

—iWiindsøn!

Mänitä Judas ja'a Jesús jiaančh tsu'xy. <sup>46</sup> Mänitä Jesús miajtsä.

<sup>47</sup> Ja'a Jesús ja'a jiamioød tu'ug, jimä espada hänajty miojñädawhaty. Coø jaduħn yhiixy coø ja'a Jesús hänajty tøø miächii, mänitä yhespada jiuu'pädsømy. Mänitä teedywiindsønä mioonsä tu'ug tiatspujxtuutä.

<sup>48</sup> Mänitä Jesús ja'a majiäya'ay nämaayy:

—Tiičh hajxy jaduħn coø tøø xñämiñ espada-cap wojptcap. Tiičh hajxy xyhixy, mee'tspjä. <sup>49</sup> Tiičh hajxy jim coø xquia'a majtspä tsajtøgooty. Nébyhøch hajxy jaduħn høxtä yaa tøø xñämiñ. Nej, ca'a, jabom-jabómhøch hijty jim nõxcy nyajñähixø'yä. Pero päadyhøch cham njaty nhabety, jaduħnä Diosmädia'agy tiøjjiädät ja'a høøchcøxpä.

<sup>50</sup> Nidiuħmä Jesús hänajty jiaac mädia'agy. Tøø ja'a jiamioødħajxy hänajty quioxy päyøgy. <sup>51</sup> Jimä høxcujc-häna'c ja'a Jesús hänajty tu'ug piawädijpä, poobwit-nähcäjeenä. Mänit jaduħn jia madsaanä. <sup>52</sup> Mänitä poobwit yajniñähnjptuutä. Nähwa'ads høxwa'ads je'e piäyø'cy.

<sup>53</sup> Mänitä Jesús yajñøcxä maa ja'a teedywiindsøn wyiinduumän, ja'a jaac tehñ miojpä. Mänitä teedywiindsønħajxy jiaac tehñ miehch, møødä majiäya'adiøjc-hajxy, møødä häna'c-hajxy jiihy yajñähixøöbiä maa ja'a tsajtøcän. <sup>54</sup> Jimä Pedro hänajty jäguemjuøoby piadäna'ay maa ja'a teedywiindsøn tiøjwiingøn. Mänit jim piähøxtaacy maa ja'a hadä-naabiäħajxy hänajty jiøømba'axamiän.

<sup>55</sup> Jimä teedywiindsønħajxy hänajty jia wi'li wyiinmahñdyhaty nebiä Jesús hajxy yajyagho'ogøöjät. Pero cab hajxy hänajty ñä'ägä wiinmahmybiaady. <sup>56</sup> Hix, hoyyä Jesús hajxy hänajty nämay jia nähøonø'y, wiingaty hajxy hänajty miädia'agy; cab hajxy hänajty tiu'ugmädia'aguiä. <sup>57-58</sup> Mänitä wiinghäna'c-hajxy tiänaayyø'cy; nõm hajxy je'e miänaambä:

—Tøø højts jaduħn nmädoy coø jaduħn miänaañ: “Hädaa tsajtøjc, jäya'ayhajxy hädaa hädiuun. Pero høøch, nyajñajtsjidø'owäbøch hädaa. Cudägøøgxøyyøchä wiingpä nhädiuundägätsät. Ca'a jäyā'ayhajxy je'e hädiünäp” —jaduħn hajxy je'e yhøħndaacpä.

<sup>59</sup> Ni je'e hajxy hänajty quia'a tu'ugmädiä'aguiäbä.

<sup>60</sup> Mänitä teedywiindsøn tiänaayyø'cy majiäya'ayhagujc, ja'a tehñ miojpä. Mänitä Jesús nämaayyä:

—Nej, cab jaduħn mnä'ä hadsowa'añä waambaty hajxy miäna'añä.

<sup>61</sup> Pero cabä Jesús waamb ñä'ägä hadsooyy. Mänit nämäayyägumbä:

—Nej, tøyhajt jaduħnä coø miičhä Dios tøø xquiexiä, Nej, miičhä Dios xyHuunhajpä.

<sup>62</sup> Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tøyhajt jaduħn. Høøch je'e. Xyhixäambøch mijts jaduħn coočh jim nhäna'awa'añ Dioswiinduum, maa ja'a yhahooyhaampiän. Mänitøch hajxy jadähooc xyhixäangumbä coočh hänajty yaa ngädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin. Jøcjøotyhøch hänajty mmänaca'añ.

<sup>63</sup> Mänitä teedywiindsøn ja'a wyit quioø'ch. Paady jaduħn jiatcøoyy coø hänajty jiaančh tehñ jiootma'ady. Mänit miänaañ:

—Tii testigo hajxy jaduħn mnä'ä jaac wāanämät. <sup>64</sup> Tøø hajxy jaduħn mhamdsoo mädooy coø ja'a Dios tøø miägäpxtägoy. Waamb hajxy jaduħn mmäna'añ, neby hajxy nduunämät.

Haagä jaduhñ hajxy miänaañ cooc tyijy ja'a Jesús tøø quiädieey, møød cooc ween yagho'ogyii.

<sup>65</sup> Mänitä Jesús tiägøøyyä wiingutsujøøyyäbä. Mänit wyiinguxødsøøyyä. Mänit wyiingutexøøyyä. Mänit ñämaayyä:

—Najuø'ow pøn xquiojx.

Mänitä hadänaabiädøjc ja'a Jesús hajxy wyiingula'abøøyy.

<sup>66-67</sup> Y ja'a Pedro, jiiby hänäjty je'e hanaaxyp jiøømba'axamy maa ja'a tøjwiingän. Mänitä teedywiindsønä qyixy moonsä tu'ug miejch maa ja'a Pedro hänäjtiän. Cooc ja'a Pedro jaduhñ yhiixä, mänit wyiinhee'ppejtä. Mänit ñämaayyä:

—Naxy miich yø'ø Jesús mmøød wädity, túhmäts. Haagä Nazaret hajxy mdsooñ nämetsc, túhmäts.

<sup>68</sup> Mänitä Pedro ñijjogapxä:

—Ni nga'a híxiøch yø'ø. Ni nga'a najuø'yhøch jaduhñ tiich jaduhñ xjia wi'i yajmøød-mädiaacp —nømä Pedro yhøhndaacy.

Mänitä Pedro quiuraabädsøømy. Mänitiä tsey tu'ug jiaančh yaaxø'cy. <sup>69</sup> Mänitä quixy moonsä ja'a Pedro yhiixcumbä. Mänitä jäya'ayhajxy ñämaayyä, ja'a hajxy hänäjty jim jaac padänaabiä:

—Xii Jesús jiamiøød tu'ug. Je'e yø'ø —nømä quixy moonsä miänaañ.

<sup>70</sup> Mänitä Pedro jadähooc ñiguiugápxägumbä. Cab jaduhñ ñä'ä jegøøyy, mänitä Pedro ñämáayyägumbä:

—Mbawädijpy miichä Jesús pä, túhmäts. Nyo'mädooby højts jaduhñ coo miich jim mdsooñ Galilea.

<sup>71</sup> Mänitä Pedro jadähooc miänáangumbä:

—Tøyhajt, cáboch jaduhñ nnä'ägä híxiä pøn hajxy jaduhñ mja mädiaacy.

Tähoocapxiä ja'a Pedro jaduhñ miänaañ cooc tyijy ja'a Jesús hänäjty quia'a nä'ägädä híxiä. <sup>72</sup> Mänitiä tsey miämetsc-hoocpä yáaxcumbä. Mänitä Pedro jiahmiejstaacy coo ja'a Jesús hänäjty tøø miäna'añ: “Cahnä tsey hänäjty miämetsc-hoocpä ya'axy, tøø miich hänäjty tægøøghooc mmiguiugapxyii cooch miich hänäjty xquia'a híxiä.” Mänitä Pedro jiøøguiooty coo ja'a tsey miämetsc-hoocpä jiaančh yaaxy.

## 15

<sup>1</sup> Cooc jioböøyy, mänitä teedywiindsøn hajxy nägøxiä yhamugøøguiumbä, møødä majjäya'adiøjc-hajxy, møødä häna'c-hajxy jiiby yajnáhixøöbiä tsajtøogooty. Mänit hajxy quiojy quiaapxytiuuñ nebiä Jesús hajxy hänäjty tiuna'añ. Mänitä Jesús hajxy quio'øxoijch. Mänitä Pilato hajxy hoy yajcø'ødägø'øyy maa je'e hänäjty guioiernähatiän. <sup>2</sup> Mänitä Pilato ja'a Jesús miäyajtøøyy:

—Nej, tøyhajt jaduhñä coo miichä judiøshajxy xguioiernähatiä.

Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tøyhajt jaduhñ.

<sup>3</sup> Madiu'u ja'a teedywiindsøn ja'a Jesús hajxy hänäjty jia wi'i ñäxø'øwø'øyy. Pero cabä Jesús hänäjty waamb ñä'ägä hadsooyy. <sup>4</sup> Mänitä Pilato miänáangumbä:

—Nej, caj mhadsowa'añä. Madiu'u miich hajxy xjia wi'i ñäxø'øwø'øyy —nømä Jesús ñämaayyä.

<sup>5</sup> Pero cabä Jesús waamb ñä'ägädä hadsooyy. Jiaančh tehñ yagjuøøyy ja'a Pilato jaduhñ coo ja'a Jesús jaduhñ quia'a nä'ägädä hadsooyy.

<sup>6</sup> Jaduhñä Pilato hänäjty jomøjt-jomøjt quihdujthaty coo xøø hänäjty jiadyii, mänitä tsumyjiäya'ay naxy tu'ug yajpädsømy, ja'a judiøshajxy hänäjty yajnáhdijpiä. <sup>7</sup> Jiibiä jäya'ayhajxy hänäjty näje'e chumyčhäna'ay. Tsip hajxy hänäjty tøø yagiadyii. Tøø hajxy hänäjty miäjäya'ay-yagho'ogy. Tu'ugä tsumyjiäya'ay hänäjty xiøhaty Barrabás. <sup>8</sup> Cooc ja'a cu'ughajxy jim miejch maa ja'a Pilato wyiinduumän, mänitä Pilato hajxy jaduhñ ñämaayy coo ja'a tsumyjiäya'ay tu'ug yhøxmädsät. <sup>9</sup> Mänitä Pilato yhadsooyy:

—Nej, jaduhñ hajxy mmäna'añä coochä Jesús nhøxmädsädä, ja'a tyijy hajxy mgob-iernähajpiä.

<sup>10</sup> Paadiä Pilato jaduñ miänaañ, ñajuøoby hänäjty je'eduhñ tiiguiøxpä ja'a Jesús coo yajcø'ødägøøyyä ja'a teedywiindsón. Paadiä Jesús jaduñ yajcø'ødägøøyyä je'eguiøxpä coo ja'a miädia'agy hänäjty quia'a yajmädsójcäxä. <sup>11</sup> Mänitä teedywiindsón ja'a cu'ug hajxy jiojcapxøøyy coo ja'a cu'ughajxy jaduñ miäná'anät coo ja'a Jesús ween quia'a høxmaçhii, weenä Barrabás ñä'ägä høxmaçhii. Coo ja'a cu'ughajxy jaduñ jiaançh mänaañ, <sup>12</sup> mänitä Pilato ja'a cu'ug jadähooç miäyajtøøyy:

—Y yø'ø Jesúsäts, ja'a tyijy hajxy mgobiernähajpiä, neby hajxy yø'ø myajnähdiijy nébiøch yø'ø ndúnät.

<sup>13</sup> Mänitä cu'ughajxy møc yaaxy:

—Møjpahbet hajxy cruzcøxp.

<sup>14</sup> Mänitä Pilato miänáangumbä:

—¡Pero tisän! Tii tøø quiädieey.

Mänit hajxy maas møc yáaxcumbä:

—Møjpahbet hajxy cruzcøxp.

<sup>15</sup> Mänitä Pilato jiaançh mänaañ coo ja'a Barrabás hajxy ween nøcxy yajpädsømy pujxtøgooty. Hiç, cabä Pilato ja'a cu'ug hänäjty yagjootma'ada'añ. Mänitä Pilato miänaañ coo ja'a Jesús wiobho'ogóøjät. Mänit miänáangumbä coo ja'a Jesús hajxy nøcxy cruzcøxp miøjpahbety.

<sup>16</sup> Mänitä soldado ja'a Jesús hajxy yajnøcxy maa ja'a haguçän. Mänitä soldado ja'a jiamioød hajxy quiøxy møyjaaxy. <sup>17</sup> Mänitä Jesús hucywyit yajnähämoogøøyyä. Mänitä haptycorona yajcuhjenøøyyä. <sup>18</sup> Mänitä Jesús tiägøøyyä wiinyáaxäbä:

—¡Viva ja'a Jesús, ja'a judiošhajxy jaduñ guiobernähajpiä! ¡Viva!

Jaduñhä Jesús hänäjty wyiinwooñii. <sup>19</sup> Mänit hoyhoy wiojpä quiuhduum paxyhaam. Møød wyiingutsujøøyyä. Mänit wiyiinjiçädaacä. Jaduñhä soldadohajxy hänäjty jiatcø'oy nebiä wiyiingudsähgøøbiän. <sup>20</sup> Pero wiyiinwohmbiä Jesús hajxy hänäjty jaduñ. Mänitä hucywyit hajxy yajtsijy. Mänitä yhamdsoo wit yajpøgøøyyäxä. Mänit hajxy yajnøcxy maa hajxy hänäjty miøjpahbeda'añän.

<sup>21</sup> Mänitä jäya'ay hajxy tu'ug jioçcubaadøøyy. Camjooty hänäjty tøø yhoy. Simón hänäjty xiøhaty. Jim hänäjty chooñ Cirene. Jue'e yhuunghajxy hänäjty xiøhaty Alejandro møødä Rufo. Jimä Jesús cruz hänäjty çhömä. Mänitä Simón hadsip ñämaayyä coo ja'a Jesús ween pihudsømø'øy. Mänitä Simón ja'a cruz jiaançh tsømø'cy.

<sup>22</sup> Mänitä Jesús yajmejtsä maa ja'a nähgaphuung hänäjty xiøhatiän Gólgota. Jaduñhä nähgaphuung hänäjty quiähxø'øgy nebiä ho'ogyjiäya'aguiopcän, paady hajxy jaduñ yajxøbejty Gólgota. <sup>23</sup> Mänitä Jesús vino jia mooyyä. Mirra ja'a vino hajxy hänäjty tøø yajmädemø'øy. Pero cabä Jesús jaduñ ñä'ägä huucy. <sup>24-25</sup> Mänitä Jesús miøjpahbejtä cruzcøxp. Møjpetyxiø hänäjty jaduñ. Tøø ja'a Jesús ja'a wyit hänäjty jadähooç yajtsijjäxä. Mänitä soldado ja'a Jesús ja'a wyit hajxy tiägøøyy yajniguiuhäyø'cäbä. <sup>26</sup> Mänit hajxy jim yuugjahy cruzcopcuhduum tiiguiøxpä ja'a Jesús jaduñ coo miøjpahbejtä: “Hädaa ja'a judiošhajxy guiobernähajpy”, nõm hajxy jim quiujahy. <sup>27</sup> Mänitä mee't-spähajxy nämetsc miøjpahbéjtäbä. Tu'jäya'ay miøjpahbejtä maa ja'a Jesús yhahooyhaampiän. Jatu'ug miøjpahbéjtäbä maa ja'a Jesús yhanajtyhaampiän. Cujcä Jesús jaduñ hoy piäda'agyii. <sup>28</sup> Coo ja'a Jesús ja'a mee'tspä jaduñ näguipxy miøødho'cy, jaduñhä Diosmädia'agy tiøjajty maa jaduñ myiñän cujaay: “Haxøøghäna'c jaduñ pianänøømä.”

<sup>29</sup> Ja'a jäya'ayhajxy hänäjty jaduñ jim naxøøbiä, høxtä yagjuøoby hajxy hänäjty coo ja'a Jesús hajxy jim yhiijy cruzcøxp. Møød hajxy hänäjty wiyiinwooñi:

—Ja'a, miich mahñdy ja'a tsajtøjc mwi'i yagjidaamby, y cudägøøgxøøyyä mahñdy miich je'e mhädiuundägätsät. <sup>30</sup> Pø tøy miich møcmäjaa mjaançh møødä, tiids miich jim coo mga'a mänacy cruzcøxp. Jaduhñäts mbäyø'øgät —nømä Jesús ñämaayyä.

<sup>31</sup> Jaanä jaduñhä teedywiindsøñhajxy hänäjty miäwiingapxpejpä, møødä häna'c-hajxy hänäjty jim yajnähixøøbiä maa ja'a tsajtøjcän. Jaduñ hajxy hänäjty niñäma'ayii:

—Tøø yø'ø wiinghäna'c may yajnähwa'açh, pero caj yø'ø hamdsoo hoy yajniñähwa'ad-sa'añii. Jaduñ hijty ñibiäda'agyii nebiä Dioshuungän. Jaduñ hijty niñänømyii cooc tyijy

ja'a jud'ioshajxy guibiernähaty. <sup>32</sup>Mänit hajxy häyaa njaančh mábójcämät, nägooyyá jim miánácät cruzcøxp.

Jaanaä jaduñhä mee'tspähajxy hánajty miäwiingapxpejpä, ja'a Jesús hajxy hánajty näguipxy tøø miøødmøjpahbedyñijäbä.

<sup>33</sup>Nägooyyá quiujxyxiøøjøyy, mänit jaduñ cøjx wyiingoodsø'øy. Tägøøghora jaduñ yhjity wiingoods. <sup>34</sup>Coo ja'a xøø jaduñ wyiinajtúutcumbä, mänitä Jesús møc yaaxy: "Eloi, Eloi, lema sabactani." Jaduñ miädia'agytiägø'øy: "Diosteedy, Diosteedy, tiičh coo tøø xñähgue'egy."

<sup>35</sup>Jimä jäya'ayhajxy hánajty näje'e miähee'pna'ay. Coo hajxy jaduñ miädooyy, mänit hajxy miänaañ:

—Mäadow, Elíasäda'a møyjáaxäp.

<sup>36</sup>Mänit tu'jäya'ay esponja hoy quioñ päyø'øguiä. Mänit jiiby piama'tsnajxy xunvino-jooty. Mänitä esponja yujxojch paxyjøbhaam. Mänitä Jesús yaghagaabøøyyä coo jaduñ wyiinnmüügät. Mänit jaaya'ay miänaañ:

—Tsøc huuc híjxäm pø minaañbä Elías, pø yajmānacāñbä Jesús cruzcøxp.

<sup>37</sup>Mänitä Jesús møc yáaxcumbä. Mänit yho'nä. <sup>38</sup>Tuunä ja'a Jesús jaduñ ñä'ä ho'cy, mänitä tsajtøjc-hadøødiujt cujiä quioñ'tswa'xy. Quiuhduum chohnäacy, høxtä yhøxhaam jaduñ yhagøødsøyy. <sup>39</sup>Jimä capitán ja'a Jesús hánajty tu'ug wyiindāna'ay. Coo yhiijxy coo ja'a Jesús hánajty tøø yho'ogy, mänit miänaañ:

—Tøyhajt yø'øduñ hijty Dyioshuungä.

<sup>40</sup>Jimä tajiäya'ayhajxy hánajty näje'e miähee'pna'ay jäguemjuøby. Jimä María hánajtpä, ja'a hánajty jim tsohmä Magdala, møødä Salomé. Ja'a María, ja'a Santiago møødä José tiaj, jim hánajty je'ebä. Ja'a muutspä Santiago jaduñ ñānøømy. <sup>41</sup>Hädaa tajiäya'ayhajxy, quipxiä Jesús hajxy hánajty tøø piawädity jim Galilea. Tøø hajxy hánajty piuhbety mänaa hánajty jim tøø yhitiän. Y coo ja'a Jesús jaduñ piejnä Jerusalén, quipxy hajxy piabejty, näguipxy møødä wiingjäya'ayhajxy nämay.

<sup>42-43</sup>Ja'a viernes hánajty tsuujøby. Ja'a poo'xxiøø hánajty tsohnda'agaamb, ja'a pascuaxøø. Nähix yhahixøøbiä jud'ioshajxy hánajty ja'a pascuaxøøgøxpä. Jimä jäya'ay hánajty tu'ug choon Arimatea. José hánajty xiøhaty. Jim hánajty miøjtuumgmoødä tsajtøgooty. Jaančh tehñ yhojiäya'ayä José hánajty. Jiøbhiijxyp hánajty jaduñ coo ja'a Dios ja'a møcmäjaa hánajty yajcāhxø'øga'añ. Mänitä José ja'a Pilato ja'a Jesús ñaaxni'x hoy miäyujwaanä. Hix, cabä José ja'a Pilato hánajty chähgø'øy. <sup>44</sup>Cahnä Pilato hánajty miädyohatyñä coo ja'a Jesús hánajty tøø yho'nä. Yagjuøyy je'eduhñ coo ja'a Jesús paquiä yho'cy. Mänitä Pilato ja'a capitán miøjyaaxy. Mänit miäyajtøyy mäduhnajtä ja'a Jesús yho'cy. <sup>45</sup>Coo ja'a Pilato jaduñ yhawāñäxä coo ja'a Jesús hánajty tøø jiaančh ho'ogy, mänit miänaañ coo ja'a José ja'a ho'ogyjiäya'ay ween yajmānacy cruzcøxp. <sup>46</sup>Mänitä José sábanä hoy jiuu. Mänitä Jesús hoy yajmānacy cruzcøxp. Mänit ñähbijty ñähmojch sábanahaam. Mänit hoy yajnaaxtägø'øy tsaajutjooty. Mänitä tsaajut ja'a tsaajut hajxy yaghadäguajtägooyy. <sup>47</sup>Jimä Maríahajxy hánajty miähee'pna'ay, møødä Magdala-tsohmä, møødä José tiaj.

## 16

<sup>1</sup>Coo ja'a poo'xxiøø hánajty tøø ñajxnä, mänitä María perfume hajxy hoy jiuu, møødä Magdala-tsohmä, møødä Santiago tiaj, møødä Salomé. Ja'a Jesús ja'a perfume hajxy hánajty yajñähjaaxaamby. <sup>2</sup>Cujaboom jopy ja'a Maríahajxy jim ñøcxy maa ja'a Jesús hánajty tøø ñaaxtägø'øyän. Nähøø hánajty je'e. Tøø ja'a xøø hánajty piädsøømnä. <sup>3</sup>Tu'haamnøcxpä hajxy tiägøyy niñāmāyyäbä:

—Pøñä tsaajut häyaa hadäguajtä'udäp.

<sup>4</sup>Tehñ miejtsp hajxy hánajty jim, mänitä tsaajut hajxy yhiijxy coo hánajty yhawa'adsän. Tøø häna'cä tsaajut hánajty yagjua'ačh, hoyyä tsaajut hánajty jia cruundä. <sup>5</sup>Coo hajxy jiiby chaajuttägøyy, mänitä muutsc-häna'c hajxy tu'ug yhiijxy. Jiiby hánajty yhäna'ay



hahooyhaamby. Yombyioobwit hānajtj miøød. Coo ja'a Maríahajxy jaduhñ yhijsy, mānit hajxy chāhgøøyy. <sup>6</sup>Mānit hajxy nāmaayyā:

—Ca'a hajxy mdsāhgø'oy. Ja'a Jesús hajxy mhøxtaaby, ja'a jim tsohm̄bā Nazaret, ja'a tøø miøjpahbedyñjābā cruzcøxp. Tøø jiuypjiojtāgach. Tøø yaa choññā. Huuc tehm̄ yhiñ hajxy, cab je'e yaajān maa je'e piādaacān. <sup>7</sup>Nøcx ja'a jiamioød hajxy hawaanā. Møødā Pedro, mhawāañp je'ebā. Jaduhñ hajxy mhawāañt cooc jim ñøcxa'añ Galilea. Jimāc hajxy nøcxy piaady, neby hajxy hijty tøø yajmøødmādia'agyiññā —nøñā muutsc-hāna'c miānaañ.

<sup>8</sup>Pāyø'oguiā Maríahajxy jiuypādsøømy. Tsāhgøøyyāp tsāyúuyyāp hajxy piādsøømy. Cab hajxy jaduhñ pøñ ñā'āgādā hawaanā. Hix, jaanč tehm̄ chāhgøøby hajxy hānajtj.

<sup>9</sup>Nāxøø jopy ja'a Jesús jiuypjiojtāgajch. Mānitā María jayøjp yhijxtsohññā, ja'a hānajtj jim tsohm̄bā Magdala, ja'a mõjcu'u juxtujc-hooc yajnāhwāatsābā. Ja'a Jesús jaduhñ māyajnāhwaats. <sup>10</sup>Mānitā María ja'a Jesús jiamioød hoy jia hawaanā. Wi'i jioøby wi'i xiuu'tsp ja'a Jesús jiamioødhajxy hānajtj. <sup>11</sup>Hoy hajxy jia nāmaayyā coogā Jesús hānajtj tøø jiuypjiojcy, møød coogā María hānajtj tøø yhiñ hajxy, cab hajxy ñā'āgā mājcy.

<sup>12</sup>Cujecy, jimā Jesús ja'a jiamioødhajxy hānajtj nāmetsc ñøcxy camjooty. Mānitā Jesús ñāguehxtøø'xy maa wyiinduumhaxiññā. <sup>13</sup>Mānitā jiamioød hajxy hoy jia hawāaññā. Ni je'e ja'a miādia'agyhajxy jaduhñ quia'a mājcy.

<sup>14</sup>Cujequiā Jesús jiamioødhajxy hānajtj quia'y, ja'a hajxy hānajtj nāmajtu'ugpā. Mānitā Jesús jim ñāguehxtøø'xcumbā maa hajxy hānajtj quiayyān. Mānit hajxy jaduhñ nāmaayyā:

—Tii mijtsā miādia'agy hajxy coo tøø mga'a mājcy, ja'a mijts tøø xjia hawāaññā cōogøch hajxy tøø xyhiñ hajxy, cōogøch tøø njuypjiojtāgach. <sup>15</sup>Nøcx hādaa mādia'agy hajxy yajwa'x wiinduhmyhagajpt. Jaduhñ jāya'ay hajxy nāgøxiā myajwiingapxø'owāt neby hajxy ñāhwā'adsāt. <sup>16</sup>Pønjaty jaduhñ mājcy, pønjaty jaduhñ nābey, je'edshajxy jaduhñ nāhwa'adsaamb. Pero pønjaty jaduhñ ca'a mājcy, haxøøgtuum hajxy je'e miāhmø'owa'añ. <sup>17</sup>Pønjaty jaduhñ mājcy, hijxtahñd hajxy yajcāhxø'ogaamby hoy-yagjuøññā. Ja'a høøhcøxpā, jaduhñ pa'amjāya'ay hajxy yajnāhwā'adsāt, ja'a hajxy mõjcu'umøødpā. Wiinghayuuc hajxy miādia'agāññāp. <sup>18</sup>Hoyyā tsahñdy hajxy tiehm̄ wyidsø'ogāt, cab hajxy nej tiunøjāt. Hoyyā veneno hajxy tiehm̄ yhu'ugāt, ni jaduhñ hajxy nej quia'a jādāt. Y coo ja'a pa'amjāya'ay hajxy quioññāhgābāt, nāxābā pia'amhajxy.

<sup>19</sup>Coo ja'a Jesús ja'a jiamioødtøjc miøødmādiaacpādøøyy, ja'a hajxy nWiindsøn-hājtāmbā, mānit ñøcxñā tsajpootyp. Mānit hoy yhøxta'agy maa ja'a Tieddiā yhahooyhaampiñ. <sup>20</sup>Mānitā jiamioødhajxy jiaanč tu'ubjcy. Mānitā mādia'agy hajxy hoy yajwa'xy wiinduhmyhagajpt. Puihbejpiā Jesús ja'a jiamioødtøjc hānajtj. Majaty hajxy hānajtj wiādity, yajcāhxø'piā hijxtahñd hajxy hānajtj hoy-yagjuøññājtj. Jaduhñ hānajtj yajnajuø'oy coo hajxy hānajtj tiømiādia'agy. Amén.

## San Lucas

<sup>14</sup> Mägu'ughajpä Teófilo, miihcóxpoch hádaa nocy nhädiuñ nej miičh ja'a tøyhajt jaduhñ mmøødhádät ja'a Jesucristocøxpä, nej jiajty nej yhabejty, nej ñibianøxyii. Pedyíjoch jaduhñ tøø nhabocy. Jaduhñ miičh tøø mmädoyhajpä. Nämäy jäya'ay ja'a nocy capxy hajxy tøø yajpäðø'ogy ja'a Jesucristocøxpä. Ja'a Diosmädia'agy-yajwa'xpähajxy, je'eds hajxy jaduhñ tøø xyajmäðoyhájtäm. Yhamdsoo wiinhaam hajxy tiehm yhiixy.

<sup>5</sup> Coo ja'a Herodes hänajty jim guobiernähaty Judeanaaxooty, jim jäya'ay hänajty tu'ug xiøhaty Zacarías. Teedy ja'a Zacarías hänajty tiuumby maa ja'a judíos ja'a quiuhdujthajxy hänajty myiñän. Ja'a Abías ja'a quiuhdujt hänajty yajtuñäxäp neby hänajty jecy tøø yhane'emiän. Ja'a Zacarías ja'a tio'oxiøjc, Elisabet hänajty xiøhaty. Ja'a Aarón yhap yhoc ja'a Elisabet jaduhñ. <sup>6</sup> Pedyii ja'a Zacaríashajxy hänajty quiuidiuñ ja'a Diosmädia'agy. Hoy hajxy hänajty yajtuñ nebiä Dios choquiän. <sup>7</sup> Pero cabä yhuunghajxy hänajty nitu'ugtä. Cahñ Elisabet hänajty ñä'ägäda huungpaadyñä. Tøøds hajxy hänajty miäjaanä.

<sup>8</sup> Tu'ugxøøbä, jiibiä Zacarías hänajty tiuñ møjtsajtøgooty. <sup>9</sup> Mänitä pιαatä coo ja'a poom jiiby jioğät maa ja'a poomjojtactän, jim Dioswiinduum. Jaduhñä teedyhajxy hänajty quiuhdujthaty. <sup>10</sup> Mänit yhabaaty coo ja'a Zacarías ja'a poom hänajty jiiby jioga'añ. Mänitä cu'ughajxy yhamugøøyy møjtsajtøghaguuy. Mänit hajxy tiägøøyy Diospa'yaaxpä. <sup>11</sup> Jimä Zacarías hänajty poomjocy, mänitä Dios mioonsä tu'ug ñäguexxtø'xy hahooyhaamby maa ja'a poom hänajty jioquiän. Jim hänajty tøø chooñ Dioswiinduum. <sup>12</sup> Coo ja'a Zacarías jaduhñ yhiixy, mänit chähgøøyy. Cabä wiinmahñdy piaaty nej jiatcø'owät. <sup>13</sup> Mänit ñämaayä:

—Zacarías, ca'a mdsähgø'oy. Tøø ja'a Dios miäðoy nej tøø mmägäpxiän coo huung xmió'owät. Huungpaadaamb ja'a mdo'oxiøjc jaduhñ. Juan ja'a mhuung myajxøhátät.

<sup>14</sup> Mxoonða'agaamb miičh jaduhñ ja'a mhuungcøxpä. Nämäy ja'a jäya'ayhajxy jaduhñ xioonda'agaambä coo mhuung myinät miédsät. <sup>15</sup> Cumay ja'a mhuung piädsøma'añ ja'a Dioscøxpä. Miøødhadaambiä Dioshespíritu; jaduhñ miámín miäga'awa'añ. Cabä jocnøø yhu'uga'añ ni ja'a vino. <sup>16-17</sup> Jaduhñsä cuhdujt miøødhada'añ nebiä Elías jecy miøødhajtiän. Ja'a Diosmädia'agy jaduhñ yajwa'xaamby. Mänitä judíos ja'a Dios hajxy jiahmiejtstaactägatsa'añ jadähoc. Jaduhñä Juan yajwiingapxø'øwa'añ coo ja'a yhuung hajxy quia'a møøðnimädsiphájtänät, y coods hajxy miäbøjñät ja'a hoguiapxy ja'a homiä-dia'agy pøñ yhamdsoo cuhdujt ja wi'i yajtunaamb. Coo hajxy jaduhñ quiuidiünät, mänitä Dios jaduhñ quiuhbøga'añ.

<sup>18</sup> Mänitä Zacarías miänaañ:

—Nébiøch ja'a tøyhajt jaduhñ nmøødhádät cooçh nhuung myina'añ. Tøø højts mñäjaanä møøðhoch ndo'oxiøjc.

<sup>19</sup> Mänitä Dios mioonsä yhadsooyy:

—Gabriélhøch nxøhaty. Jímhøch ndsooñ Dioswiinduum. Je'eçh tøø xquiexy cooçh miičh min nhawaanä coo ja'a mhuung jaduhñ myina'añ. <sup>20</sup> Cooçh miičh ja'a nmädia'agy tøø xquia'a mäbøjcä, huum miičh mmähmø'øwa'añ. Høxtä coonä ja'a mhuung myinät, mänit mgapxø'øga'añ. Tøjiadaamb jaduhñ nébiøch chamñ nmädia'aguiän.

<sup>21</sup> Jimä cu'ug ja'a Zacarías hajxy hänajty jia wi'i yahixy møjtsajtøghaguuy. Yagjuøøby hajxy hänajty coo ja'a Zacarías jiiby wy'i jecy tsajtøgooty. <sup>22</sup> Coo ja'a Zacarías tiøpäsøømnä, tøø hänajty jiaançh huumy. Mänitä cu'ughajxy ñajuøøyy coo ja'a Zacarías ja'a tsø'ty hänajty tøø yhiixy. Hiç, cø'øhaam yajñähixøøñä.

<sup>23</sup> Hoorä, coo ja'a Zacarías yaghabejty mäduhñtiä hänajty tiuna'añ tsajtøgooty, mänit ñöcxnä maa ja'a quiajptän. <sup>24</sup> Mänitä tio'oxiøjc jiaançh mähmøøyy maaxhuungmøøð. Jiiby ñä'ägä mähmøøyy tøgooty mägooxpo'o. Caj ñä'ägä tøjpäðsøømnä. Jaduhñ hänajty wy'i miädiaacta'agy quiopcooty: <sup>25</sup> "Pädyhøch ja'a Dios jaduhñ tøø xñäxuuçh nébiøch ja'a cu'ughajxy jaduhñ xquia'a péjxnät."

<sup>26</sup> Tädujpo'o ja'a Elisabet hänäjty tøø yhyt maaxhuungmøød, mänitä Dios ja'a Gabriel quiejxcumbä. Jimä Gabriel quiejxä maa ja'a cajpt xiøhatiän Nazaret jim Galileanaaxooty. <sup>27</sup> Ja'a María jaduħñ yajnäguejxä. Cäxyiihajpnä hänäjty je'enä. Tøø hänäjty tiødiägø'øy coo ja'a José hänäjty piøga'añ. Jue'e ja'a José, David yhap yhoc je'e, ja'a hijty jegyhajty gobiernätuumbä. <sup>28</sup> Mänitä Gabriel tiøjtägøøyy maa ja'a María hänäjtiän. Mänitä María nämäaayä:

—Dióshøch tøø xquiey cooçh miich jaduħñ nmägápxät. Miiçhcøxpä ja'a Dios ja'a mayhajt tiuna'añ. Xmiøødhijp miiçh ja'a Dios. Maas hoy miich ja'a Dios xyhiçy quejee ja'a mmädo'oxiøjc-hajxy.

<sup>29</sup> Cabä María hänäjty ñajuø'øy tii jaduħñ coo tøø ñäma'ayii ja'a Dioscøxpä. Tsähgøøyy jaduħñ siémpräm. <sup>30</sup> Mänitä nämäaayägumbä:

—María, ca'a mdsähgø'øy. Møj ja'a Dios ja'a mayhajt tiuna'añ ja'a miiçhcøxpä.

<sup>31</sup> Mhuungpaadaamb miiçh jaduħñ. Jesús ja'a mhuung myajxøhata'añ. <sup>32</sup> Møj jaançh jaduħñ yhida'añ. Høxcabäänäp jaduħñ coo Dyioshuungä. Dios jaduħñ päda'agaamb gobiernä nebiä David jecy tiuññän, ja'a Jesús yhap tieedy. <sup>33</sup> Paady jaduħñ piäda'aga'añii gobiernä nebiä judiøshajxy yhané'emät cøjxta'axiøø. Nimänaa jaduħñ quia'a hanehmbädø'øwa'añ.

<sup>34</sup> Mänitä María yajtøøyy:

—Nébiøch jaduħñ nnä'ä huungpáadät; cáhnøch ya'adiøjc nhixyhatyñä.

<sup>35</sup> Mänitä Gabriel yhadsooyy:

—Minaambä Dioshøspiritu xyhuungmo'owa'añ. Dioshuung jaduħñ minaamb ca'awaamb. Cabä pojpä cädieey mänaa tiuna'añ. <sup>36</sup> Y miiçh mhocmaam, ja'a Elisabet, jaduħñ je'e miaaxhuungpaadaambä, hoy jaduħñ jia majjä jia petiä. Tädujpo'ohájñäp je'e. Cábäc tyjij hijty miaaxhuungpaada'añ; jaduħñä cu'ughajxy hijty miäna'añ. <sup>37</sup> Pero cabä Dios tii tsip ñä'ägä juø'øy. Hotyijjä jaduħñ tiuna'añ.

<sup>38</sup> Mänitä María miänaañ:

—Wéenhøch ja'a Dios jaduħñ xñä'ägä moonsähaty. Wéenhøch jaduħñ njaty nébiøch tøø xñäma'ayän.

Mänitä Gabriel wyiimbijnä.

<sup>39-40</sup> Mänitiä ja'a María ñøcxy maa ja'a Elisabethajxiän. Judeanaaxooty hajxy hänäjty çhänä'ay tunjooty. Mänitä María tiøjtägøøyy. <sup>41</sup> Mänitä Elisabet yajpoo'xä. Mänitä maaxhuung jii by yu'xy Elisabet jioodooty. Mänitä Elisabet ja'a Dioshøspiritu ñämejtsä. <sup>42</sup> Mänitä Elisabet moc yaaxy:

—Maas hoy miich ja'a Dios xyhiçy quejee ja'a mmädo'oxiøjc-hajxy. Jaduħñ miiçh mhuung xyhixäanabä. <sup>43</sup> Ja'a miiçh mhuung, nwiindsønhadäämbiøch je'e. Nyagjuøøbiøch jaduħñ cooçh miiçh xwyiingudsähgø'øy. <sup>44</sup> Túuñøch miiçh xñä'ä yajpoo'xy, mänitiøch nhuung yaaby jiaançh tehñ yu'xy njoodótyhøch. Jootcujc jaduħñ ñijjävø'øyii, paady yu'xy. <sup>45</sup> Tøjjiadaamb jaduħñ nej miiçh ja'a Dios tøø xñäma'ayän. Coo jaduħñ mmäbøcy, jootcujc mhida'añ —nønñä Elisabet ja'a María nämäaayy.

<sup>46</sup> Mänitä María miänaañ:

Tøyhajtä Dios miøjjä jiaançhä.

<sup>47</sup> Jootcujc-høch ñijjävø'øyii cooçh je'e xyhiçy.

<sup>48</sup> Xjiahmiéjtspøch jaduħñ, hóyhøch nja häyoy.

Jootcujc-høch ja'a jäya'ayhajxy xñä'ägä nänømaannä,

<sup>49</sup> je'eguiøxpä cooçh ja'a Dios tøø xyhuungmo'oy.

Møj jaançh ja'a Dios.

<sup>50</sup> Pønjaty ja'a Dios jaduħñ wiingudsähgøøby,

Dios jaduħñ näxuudsaaamb cøjxta'axiøø.

<sup>51</sup> Tøø ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øgy;

tøø hajxy quia'a mäjäda'agy, ja'a hajxy hijty yajcumayaambä.

<sup>52</sup> Tøø ja'a gobiernä quiuhdujthajxy piøcäxä,

tøø ja'a häyoobäjäya'ayhajxy miøjtägø'øy.

<sup>53</sup> Tøø ja'a häyoobäjäya'ayhajxy cøxiä wiinä mio'oyii;

cabä mäyøjjäya'ayhajxy tii tøø piaady.

<sup>54</sup> Pihubejt ja'a Dios ja'a judíoshajxy.

Cøjxta'axiøø ñäxuučh pia'häyoy,

<sup>55</sup> nebiä Abrahamhajxy jecy ñämaayän,

ja'a nhaphájtäm ja'a ndeedyhájtäm.

<sup>56</sup> Tägøøgp'o ja'a María jim jiaac hijty maa ja'a Elisabetän. Mänit yhädaacnä maa ja'a quiajptän.

<sup>57</sup> Mänitä Elisabet miaaxhuungpaatnä; ya'ayhäna'c jaduñ miingahw. <sup>58</sup> Mänitä Elisabet hoy quiuhixyíjäm ja'a jiuju ja'a miägu'ughajxy møødä miädøjc-hajxy. Mänit hajxy nägøxiä xioondaacy coo Dios ja'a mayhajt jaduñ tøø tiuñ. <sup>59</sup> Cuductujxøø ja'a pigäna'c hajxy hoy yajcircuncidarhadyii nebiä judíoshajxy hánajty quiuhdujthatiän. Mänit hajxy jia yajxøhataañ Zacarías nebiä tieedy hánajty xiøhatiän. <sup>60</sup> Mänitä tiaj miänaañ:

—Cábøch jaduñ nyajxøhata'añ. Juánhøch jaduñ nyajxøhata'añ.

<sup>61</sup> Mänitä Elisabet ñämaayä:

—Tii jaduñ coo myajxøhata'añ. Caj pøn jaduñ xiøhaty maa miich mjuju maa miich mmägu'ugän.

<sup>62</sup> Mänitä Zacarías miäyajtøøwä cøøhaam nebiä yhuung xiøhátät. <sup>63</sup> Mänitä pu'uyhuung ñädsiiwøøyy coo mio'owøøjät. Mänit yuugjahy pu'uguiøxp: "Juan xiøhata'añ." Mänit hajxy nägøxiä yagjuøøyy. <sup>64</sup> Mänitä Zacarías quiapxø'nä. Mänitä Dios Dioscujú'uyäp mioooy. <sup>65</sup> Jaančh tehñ yagjuøøyy ja'a cu'ughajxy jaduñ. Mänitä mädia'agy tiägøøyy wädijpä jim Judeanaaxooty jim tunjooty nebiaty ja'a Zacarías tøø jiaty. <sup>66</sup> Coo ja'a jäya'ayhajxy nägøxiä miädoyhajty, mänit hajxy tiägøøyy najuøodiaacpä. Mänit hajxy miänaañ:

—Pätiidä yøø pigäna'c tiunaamby coo hánajty tøø yeegy.

Tøyhajtä Dios hánajty pihubeda'añ.

<sup>67</sup> Mänitä Zacarías ñämejtsä ja'a Dioshespiritu. Mänitä Zacarías jimädiaacnajxy neby hánajty tøø miøødmädia'agyijän ja'a Diósäm:

<sup>68</sup> Møj jaančh ja'a Dios;

paady jaduñ tøø quiäda'agy coo højts xyajñahwa'ads xyajcuhwa'adsaanäm, højts judíoshájtäm.

<sup>69</sup> Tøø højts ja'a yajñahwaatspä yajcuhwaatspä xyajñäguéjäm;

je'edsä mõjcuhdajt jaduñ møød; ja'a David yhap yhoc je'e.

<sup>70-73</sup> Jaduñä Dios jecy miänaañ coo højts xyajñahwa'ads xyajcuhwa'adsaanäm højts nmäd-siphájtäm.

Jaanä jaduñ miänaambä coo xñäxuuds xpia'häyowáanäm.

Yajtøjiadaamby jaduñ nebiä Abrahamhajxy jecy miøødyajcuhdujquiän,

ja'a nhap ja'a ndeedyhájtämhajxy.

Ja'a Diosquexyhajxy jaduñ jømädiaacnajx.

<sup>74</sup> Coo ja'a Dios hajxy jaduñ xñäwáanäm maa ja'a nmädsiphajtämhajxiän,

paady hajxy nga'a tsähgøøyyänä. Hoyyä Dios hajxy nbanøcxämät.

<sup>75</sup> Hawa'adstuum hajxy xyaghidáanäm cøjxta'axiøø.

<sup>76</sup> Huung, miich nnämaaby coo Diosmädia'agy-yajwa'xpä mwädita'añ.

<sup>77</sup> Myajwiingapxøøwaamby ja'a Dios quiu'ughajxy neby hajxy jaduñ ñähwa'ads quiuh-wá'adsät.

Coo ja'a Dios ja'a piojpä quiädieey hajxy yajmøødmädiá'agät,

mänit hajxy yajñahwa'ads yajcuhwa'adsøøjät.

<sup>78</sup> Xñäxúu'tsäm ja'a Dios hajxy jaduñ,

paadiä yajñahwaatspä yajcuhwaatspä quiejxy.

<sup>79</sup> Xpiädáacäm hajxy hawa'adstuum,

xmióoyäm ja'a hoyhajt ja'a weenhajt hajxy,

nømä Zacarías miänaañ.

<sup>80</sup> Hoorä, yee'c mõjjøøyy ja'a Juan jaduñ. Wiimahñdymejts jaduñ. Ñajuøøyy jaduñ mädyii hoy mädyii mäbaad. Miøødhajt ja'a Dioshespiritu jaduñ. Coo miøjjøøyy,

mänit tiägøøyy wädijpä hanidiuhmduum. Jim yhjity høxtä coonä tiägøøyy Diosmädi-a'agy-yajwa'xpä.

## 2

<sup>1</sup> Coo ja'a xøø jomøjt yhabaaty, mänitä gobiernä Augusto yhanehmy coo ja'a jäya'ay-hajxy ween nøcxy nägøxiä niiguijaayii maa ja'a yhamdsoo cajpthajxiän, ja'a hajxy wiinduhmyhagajptpä. <sup>2</sup> Ja'a Augusto jaduuh hanehmdsohn; cahnä pøn hänajty jaduuh yhane'emyñä. Ja'a Cirenio, je'e hänajty jim tuumb gobernador Sirianaaxooty. <sup>3</sup> Mänitä jäya'ayhajxy nägøxiä jiaančh cudiuuñ nebiä Augusto hänajty tøø yhane'emiän. <sup>4-5</sup> Jue'e ja'a José hänajty, ja'a David yhap yhoc hänajty je'e. Belén ja'a cajpt hänajty xiøhatty maa ja'a David hänajty tøø myiñ tøø quia'ayän, jim Judeanaaxooty. Coo ja'a David hänajty jim tøø myiñ tøø quia'ay, paadiä Joséhajxy hänajty jim nøcxy niiguijaaya'añii møødä Maria. Tøø hänajty tiödiägøøñä coo hajxy hänajty piøgaannä. Maaxhuungmøød ja'a María hänajty. Galileanaaxooty hajxy hänajty tøø chohnda'agy maa ja'a cajpt xiøhatiän Nazaret. <sup>6</sup> Coo hajxy jim miejch Belén, mänitä María miaaxhuungpaaty. <sup>7</sup> Ja'a quioobhuung jaduuh miingahw. Mänitä María ñähbjity ñähmojch. Mänit quiugo'ogøøyy wajjøø'xøhñdyjooty. Hix, cabä mejtstaact hajxy hänajty maa tøø ñä'ägädä paady jim cajtooty. Paady hajxy jim ñä'ä nøcxøøyy tøjpa'c maa häna'c ja'a waj hajxy hänajty jajtäna'ayän.

<sup>8</sup> Jim häna'c-hajxy hänajty näje'e mieegcueendähatty cajtpa'a. Coods hänajty je'e. <sup>9</sup> Mänitä Dios ja'a cujajpä cudøø'xpä yajcähxø'cy maa hajxy hänajty mieegcueendähatiän. Mänitä Diosmoonsä tu'ug nägüehxtøø'xy maa wyiinduumhajxiän; jim hänajty tøø chooñ tsajpootyp. Mänit hajxy chähgøøyy. <sup>10-11</sup> Mänit hajxy ñämaayyä:

—Ca'a hajxy mdsähgø'oy. Naamnä ja'a Cristo tøø myiñ tøø quia'ay jim Belén. Mijts jaduuh xyajñähwa'ads xyajcu'hw'adsaamb. MWiindsøn'hadaamb by hajxy jaduuh. Paadyhöch nhawáanäm nebiä jäya'ayhajxy nägøxiä xioonda'agät. <sup>12</sup> Coo ja'a pigäna'c hajxy jaduuh mbáadät nähbity nähmoch wajjøø'xøhñdyjooty, jaduuh hajxy mnajuó'øwät coo hänajty jie'ejä.

<sup>13</sup> Mänitä Diosmoonsähajxy nämay jiaac nägüehxtøø'xy; haagä jim hajxy hänajty tøø chooñ tsajpootyp. Mänit hajxy miánaañ:

<sup>14</sup> Møj jaančh ja'a Dios; tsajpootyp jaduuh yhyty.

Jootcujc ja'a jäya'ayhajxy yaa yhida'añ hädaa yaabä naaxwiin pønjaty ja'a Dios quiumaaby.

<sup>15</sup> Mänitä Diosmoonsä hajxy wyiimbijnä, ñöcxnä hajxy tsajpootyp. Mänitä mieegcueendähajpähajxy ñiñämaayyä:

—Jam hajxy híjxäm Belén nebiä Diosmoonsä hajxy tøø xyhawáanäm.

<sup>16</sup> Päyø'oguiä hajxy tiu'ubøjcy. Mänitä Jesucristo hajxy hoy jiaančh paady møødä María møødä José. Jiibiä Jesucristo hänajty quio'na'ay nähbity nähmoch wajjøø'xøhñdyjooty.

<sup>17</sup> Mänitä mädia'agy hajxy hoy yajwa'xy nebiaty hajxy hänajty tøø yhyxy tøø miädoj ja'a Jesucristocøxpä. <sup>18</sup> Ja'a jäya'ayhajxy jaac mädoyhájtäbä, yagjuøøyy hajxy jaduuh.

<sup>19</sup> Pero cabä María jaduuh yagjuøøyy. Tøø hänajty miøødmädia'agyii coo jaduuh jiada'añ yhabeta'añ. Jiiby quioopcooty miädiaactaacy. Caj pøn yajmøødmädiaacy. <sup>20</sup> Haa ja'a mieegcueendähajpähajxy, mänit hajxy wyiimbijnä, ñöcxnä hajxy. Mänitä Dios ja'a Dioscujú'uyäp hajxy miooyy coo hajxy tøø yhyxy tøø miädoj nebiaty hajxy hänajty tøø miøødmädia'agyii.

<sup>21</sup> Cuductujxøø ja'a Jesús hajxy yajcuncidarhajtä. Mänit hajxy yajxøbejty Jesús nebiä María hänajty tøø ñäma'ayii coo hänajty quia'a huungmo'oyiinä. Ja'a Diosmoonsä tsajpootypä hänajty hoy tøø ñäma'ay.

<sup>22</sup> Coo ja'a xøø hänajty tøø yhabejnä, mänit hajxy hoy chi'iy nebiä ley myiñän, ja'a Moisés jecy quijähyyäbä. Mänitä Jesús hajxy jiiby chehñhådaacy Jerusalén jim mõjtsajtoogooty.

<sup>23</sup> Jaduuh jiiby myiñ maa ja'a Diosmädia'aguiän: “Ja'a coobhuung ya'ayhäna'cpähajxy, Diostuung hajxy tiunaamby.” <sup>24</sup> Mänitä paloma hajxy metsc jojxy nebiä jiiby myiñän cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän.

<sup>25</sup> Jimä jäya'ay hänajty tu'ug chäna'ay Jerusalén; Simeón hänajty xiøhaty. Hojiäya'ay hänajty je'e. Hoyyä Dios hänajty wyiingudsähgø'oy. Miøød ja'a Dioshespíritu hänajty je'e.

<sup>26</sup> Tøø hänajty miøødmädia'agyijäm ja'a Dioshespíritu coo hänajty quia'a tsøj ho'oga'añ høxtä coonä ja'a Cristo hänajty tøø yhamdsoo hixy, ja'a Dios hänajty quixeaambiä.

<sup>27</sup> Mänitä Simeón nämäaayä ja'a Dioshespíritu coo jim ñöcxät tsajtøgooty. Mänitä Jesús hoy jiiby piaady møødä tjajhajxy. Cahnä hajxy hänajty wyiimbitynä. <sup>28-29</sup> Mänitä Simeón ja'a Jesús chehndsooyy. Mänitä Simeón miänaañ:

Diosteedy, Dioscujú'uyäp, jootcújc-høch nhó'ogät, je'eguiøxpä coo tøø myajtøjiaty nébiøch hijty tøø xmiøødmädia'aguiän.

<sup>30</sup> Hamdsóojøch tøø nhixy ja'a yajnáhwaatspä, ja'a yajcuhwaatspä,

<sup>31</sup> ja'a miich tøø mguéxiäbä hädaa yaabä naaxwiin.

<sup>32</sup> Ja'a hajxy ca'a judiøspä, yajwiingapxø'øwáanäp ja'a hoguiapxy ja'a homiädia'agy hajxy. Ja'a judiøshajxy, cumayáanäp hajxy je'e;

møj jaanč hajxy piäda'aga'añii.

<sup>33</sup> Mänitä Jesús tjajhajxy yagjuøoyy coo yhuunghajxy hänajty jaduhñ tøø ñänøømäxä.

<sup>34-35</sup> Mänit hajxy nämäaayä:

— Weenä Dios ja'a hoyhajt ja'a weenhajt xmiø'oy.

Mänitä María nidiuhñ nämäaayä:

— Näje'e ja'a judiøshajxy yhida'añ tu'ugmädia'agy møød miich mhuung. Piaadaamby ja'a hoyhajt ja'a weenhajt hajxy je'e. Pero nämay hajxy jaduhñ quia'a møødhida'añ tu'ugmädia'agy. Nähwaambedaamby hajxy je'e. Tu'udägoyyaamb hajxy jaduhñ. Cähxø'ø-gaambä wyiimahñdyhajxy jaduhñ neby hajxy tiajy miay.

<sup>36-37</sup> Jiibiä yaamgtø'oxy hänajty tu'ug tsajtøgooty; Ana hänajty xiøhaty. Fanuel ja'a tieedy hänajty tøø xiøhaty. Aser ja'a yhap ja'a tieedy jegyhajty xiøhaty. Juxtujøjomøjt ja'a ñihyhap hänajty tøø miøødtsäna'ay. Mänitä ñihyhap yho'nä. Mänitäs hänajty tøø jiaac jugyhaty mädaaxc-hii'xcumädaaxcjomøjt nidiuhñ. Tøø hänajty miäjaanä. Ja'a Diosmädia'agy hänajty yajwa'xyp. Jiiby hänajty ñä'ägä tuñ tsajtøgooty. Xøømdsuhñ ja'a Dios hänajty wyiingudsähgø'oy. Hayuu hänajty yhity tähoocjaty nebiä Diosmädia'agy jaduhñ maas hoy wyiinjuø'öwät. <sup>38</sup> Coo ja'a Ana jaduhñ miädooyy nebiä Simeón ja'a Jesús ñänøømiän, mänitä Dios miooyy Dioscujú'uyäp. Mänitä mädia'agy tiägøoyy yajwa'xpä jim Jerusalén coo ja'a Cristo tøø quiäda'agy. Nägøxiä jäya'ayhajxy miädoyhajty, ja'a Cristo hajxy hänajty yhahijxypä.

<sup>39</sup> Coo ja'a Maríahajxy hänajty tøø quidiuñ nebiä Diosley myiñän, mänit hajxy wyiimbijnä, yhädaacnä hajxy Nazaret jiiby Galileanaaxooty, maa hajxy hänajty tøø choonän.

<sup>40</sup> Yee'c møjjøoyy ja'a Jesús jaduhñ. Wiimahñdymejts jaduhñ. Dios jaduhñ mooyy ja'a hoyhajt ja'a weenhajt.

<sup>41</sup> Wiingujomøjt ja'a judiø ja'a xøø hajxy hänajty yagdiyii jim Jerusalén mänaabä ja'a meeghuung hajxy hänajty yoxiän. <sup>42</sup> Coo ja'a Jesús majmetscjomøjt yaghabejty, mänitä Maríahajxy ñöcxy xøøhajpä Jerusalén møødä Jesús, nebiä cuhdujt hajxy hänajty miøødän. <sup>43</sup> Coo ja'a xøø hänajty tøø miaañä, mänit hajxy wyiimbijnä. Pero ja'a Jesús, jim je'e miähmøoyy Jerusalén nidiuhñ. Cabä tjajhajxy hänajty ñajuø'oy pø tøø miähmø'oy. <sup>44</sup> Jaduhñ hajxy hänajty miäna'añ cooc tyijy hajxy hänajty jim piamänaqyii møødä miägu'ughajpähajxy. Tu'xøø ja'a Maríahajxy hänajty tøø tiu'uyo'oy, mänitä Jesús hajxy yhixpaaty coo hänajty jim quia'a pamänacy høxhaam. Mänit hajxy jia høxtaayy maa ja'a jiuuy ja'a miägu'ughajxiän. <sup>45</sup> Coo hajxy quia'a paaty, mänit hajxy wyiimbjçumbä. Mänit hajxy ñöcxätägajch Jerusalén jadähooc.

<sup>46</sup> Jimä Jesús hajxy jiaanč paaty tsajtøgooty. Miädägøøgxøøbä hänajty jim tøø yhity. Jiiby hänajty yhäña'ay maa ja'a ley-yajnáhixøøbiädøjc-hajxiän, ja'a hajxy jiiby tsajtøgootypä. Jiibiä capxy mädia'agy hänajty miämädoona'ay. Cøxiä wiinä hänajty yajtøy. <sup>47</sup> Jaduhñ hänajty yhadsoy nebiä jajpäñ, nebiä tøøbä quiapxtä'aguiäbän. Yagjuøøby hajxy hänajty, ja'a hajxy hänajty jiiby häñaabiä tsajtøgooty. <sup>48</sup> Coo ja'a Jesús jaduhñ piaatä ja'a tjajhajxy, mänit hajxy yagjuøoyy. Mänitä tiaj miänaañ:

—Huung, tii hõjts jaduḥḥ coo tøø xyhäyoowhixy coo tøø mmähmø'oy. Jiiby hõjts miich nja wi'i yhõxta'ay.

<sup>49</sup>Mäniä Jesús yhadsooyy:

—Tiich mijts coo xyhõxta'ay. Nej, cab hajxy mnajuø'oyä cooçh tsipcøxp nduna'añ maach nDeedy tiójcänä. Haa ca'a, Dióshøch jaduḥḥ nDeedyhajpiä.

<sup>50</sup>Pero cabä tiajhajxy wyiinjuøoyy tii jaduḥḥ coo tøø miäna'añ.

<sup>51</sup>Mäniä Jesús jiaançh padu'ubõjnä, piahädaacy jiiby Nazaret. Hix, jiaac mäbõjcäp ja'a tiaj miädia'agyhajxy hånajty. Y ja'a María, jiiby hånajty jajnøcxy yagjuø'oy quiopcooty nebiä yhuung hånajty tøø xyi'igy tøø miädia'agy jiiby tsajtøgooty. <sup>52</sup>Yee'c-habejt ja'a Jesús jaduḥḥ; jaac wiinmahñdymejts jaduḥḥ. Quiumaayy ja'a Dios jaduḥḥ møødä tsaan møødä cu'ug.

### 3

<sup>12</sup>Coo ja'a Juan hånajty tøø miõjjøõnä, ja'a Zacarías yhuung, mäniä miägäp xä ja'a Diósäm. Mäniä tiägøoyy wädiipä hanidiuhmduum. Majmocxjomøjt ja'a Tiberio hånajty tøø guioiernähaty. Ja'a Poncio Pilato hånajty tuumb gobernador Judeanaaxooty. Ja'a Herodes hånajty tuumb gobernador Galileanaaxooty. Ja'a piuhya'ay Felipe hånajty tuumb gobernador Itureanaaxooty møødä Traconitenaaxooty. Ja'a Lisanas hånajty tuumb gobernador Abiliniaanaaxooty. Ja'a Anás hånajty tuumb teedywiindsõn møødä Caifás. <sup>3</sup>Mäniä Juan ñøcøoyy maa ja'a Jordánmøjnøø mäwiingonän. Jaduḥḥä tsaangu'ug hånajty yajwiingapxø'oy coo hajxy ñäbätät, coo ja'a yhaxøøgwiiinmahñdy hajxy ñajtshixø'owät, nebiä piojpa quiädieey hajxy jaduḥḥ ñähwá'adsät. <sup>45</sup>Tõjiajt jaduḥḥ nebiä Isaias ja'a Diosquexypä jecy jiahyyän:

Jimä jäya'ay tu'ug yaaçwädity hanidiuhmduum:

“Najtshixø'ow ja'a mhaxøøgwiiinmahñdy hajxy.

Jaduḥḥ ja'a mWiindsõn hajxy hoy maháxät;

jaduḥḥ hajxy hoy mwiingudsähgø'owät.

<sup>6</sup>Nägøxiä jäya'ayhajxy jaduḥḥ ñajuø'owa'añ neby hajxy yajnáhwa'adsøjøjt ja'a Diósäm.”

<sup>7</sup>Coo ja'a tsaangu'ughajxy hånajty yajnäbeta'aññijäm ja'a Juängäm, jaduḥḥ hajxy hånajty ñäma'ayii:

—Haay mõjcu'lu, caj mijts hoguiuhdujt mnä'ägä møødä. Paady hajxy jaduḥḥ mhuuc näbetaambä nebiä Dios hajxy jaduḥḥ xquia'a yajcumädowät, túhmäts. <sup>8</sup>Hoy hajxy mwädítät neby jaduḥḥ quiähxø'ogät coo ja'a mhaxøøgwiiinmahñdy hajxy hånajty tøø mnajtshixøõnä. Y cab hajxy jaduḥḥ mmäná'anät: “Abrahámhøch nhaphajt ndeedyhajt, páadyhøch ja'a Dios xquia'a yajcumädowa'añ.” Mäniä Dios hajxy xyajnáhwa'adsät coo ja'a mhaxøøgwiiinmahñdy hajxy mnajtshixø'owät; ca'a jie'eguiøxpä coo Abraham hajxy mhaphajty mdeedyhajty. <sup>9</sup>Hoy hajxy mwädítät nebiä Dios hajxy jaduḥḥ xquia'a pädá'agät haxøøgtuum. Pøñ hoy ca'a wädiipä, jaduḥḥ mäwiinäts je'e nebiä quepychaa ca'a tømhhajpän. Piuxaamby hajxy je'e; mäniä hajxy ño'loga'añ.

<sup>10</sup>Mäniä tsaangu'ughajxy miänaañ:

—Neby hõjts ndúnät coo hõjts hoy nwädítät.

<sup>11</sup>Mäniä Juan yhadsooyy:

—Pøñ camiixy metsc møød, ween tu'ug ñä'a mo'oy pøñ quiamiixy ca'a hijp. Jaanä jaduḥḥduhmbä, pøñ jøø'xypøcy møød, ween mio'oy pøñ mähdiøjc ca'a møød —noñmä Juan miänaañ.

<sup>12</sup>Näje'e ja'a yajnáhjuudiutpähajxy miejtspä näbejpä. Mäniä Juan hajxy ñämaayy:

—Wiindsõn, hõjtsäts, neby hõjts jaduḥḥ ndúnät.

<sup>13</sup>Mäniä Juan yhadsooyy:

—Cab hajxy nä'a tägø'øbä myagjuuñáxät.

<sup>14</sup>Jaanä jaduḥḥä policíahajxy näje'e yajtøøbä. Mäniä Juan yhadsooyy:

—Cabä xädø'õñ pøñ mbõjcät nä'a nagoobä. Y caj pøñ mnähwaambédät nä'a nagoobä. Mjootcädá'agäp ja'a mmäjuhñdy hajxy.

<sup>15</sup> Ja'a tsaangu'ughajxy, jaduħn hajxy hānajtɥ wyl'i jajtɥ wyl'i jajtɥ'xy pɔ Cristo je'le ja'a Juan. Paady hajxy hānajtɥ wyl'i jajtɥ, coo ja'a Cristo hajxy hānajtɥ yhahixy. <sup>16</sup> Mānitā Juan yhadsooy:

—Nøøháamhøch mijts chaa nyajnābety. Pero xiičhā jāya'ay tu'ug xjiaac pamiñ. Je'eds mijts mābøcy xmio'owaamb ja'a Dioshespíritu. Xyajnāhwa'ads xyajcuħwa'adsaamb hajxy jaduħn. Maas møc cuħdujt jaaya'ay miøødā quejeeč høøčh. Cābøčhā cuħdujt nnā'āgā møødā ni weeñtiā maa jaaya'aguixpān. <sup>17</sup> Pøn ja'a haxøøgwiinmahñdy jaduħn ca'a najtshixø'øwaamb, haxøøgtuum piāda'aga'añii. Cøjxta'axiøø jiiiby chaačhpøga'añ. Pero pønā homiādia'agy pawādijp, cøjxta'axiøø hajxy jim yhida'añ tsajpootyp.

<sup>18</sup> Madiu'u ja'a Juan ja'a cu'ug hānajtɥ yajwiinxiic yajwiingapxø'øy ja'a Diosmādia'agy. Møc hānajtɥ jiaanč tehñ miādia'agy. <sup>19</sup> Mānitā Juan ja'a Herodes hoy yhojy, ja'a hānajtɥ tuumbā gubernador. Paadiā Herodes yhojā coo yhamdsoo puhya'ay ja'a tio'oxiøjc hānajtɥ miøødsānaayyā. Felipe ja'a piuhya'ay hānajtɥ xiøhaty. Jiinā hānajtɥ jiuġyhatyñā. Herodías ja'a Felipe tio'oxiøjc hānajtɥ xiøhaty. Madiu'u ja'a Herodes hānajtɥ jiatcø'øy haxøøg. <sup>20</sup> Coo ja'a Herodes jaduħn yhojā, mānitā Herodes ja'a Juan yajtsuumā. Hix, haxøøgwiinmahñdy ja'a Herodes hānajtɥ miøød.

<sup>21</sup> Coo ja'a Juan hānajtɥ quia'a tsumyiinā, jimā cu'ug hānajtɥ yajnābety. Mānitā Jesús miejch nābejpä. Juan hānajtɥ je'le yajnābetaamb. Jimā Jesús hānajtɥ Dyiospa'ya'axy, mānitā tsajpootyp yhawaach. <sup>22</sup> Mānitā Dioshespíritu ja'a Jesús ñāgādaacy nebiā paloman. Mānit hoy yhānaaxiøpy ja'a Jesús ja'a quiuhduum. Mānitā Dios jim quiapxy tsajpootyp:

—NHuunghājpiøch miičh. Njaanč tehñ chójpiøch miičh. Jootcuġ-høch jaduħn nnijāwø'øyii maa miičhøxpān.

<sup>23</sup> Hii'xmajcjomøjt ja'a Jesús hānajtɥ miøødā mānaabā tiāgø'øyan yajnāhixøøbiā. Ja'a cu'ug jaduħn mānaañ cooc tyjy ja'a Jesús ja'a José hānajtɥ tieedyhaty. Ja'a José yhap tieedyhajxy, jaduħnā xiøøhajxy ñibianøcxā: Elí ja'a José tieedy xiøhajty. <sup>24</sup> Ja'a Elí tieedy, Matat je'le xiøhajty. Ja'a Matat tieedy, Leví je'le xiøhajty. Ja'a Leví tieedy, Melqui je'le xiøhajty. Ja'a Melqui tieedy, Jana je'le xiøhajty. Ja'a Jana tieedy, José je'le xiøhajty. <sup>25</sup> Ja'a José tieedy, Matatías je'le xiøhajty. Ja'a Matatías tieedy, Amós je'le xiøhajty. Ja'a Amós tieedy, Nahúm je'le xiøhajty. Ja'a Nahúm tieedy, Esli je'le xiøhajty. Ja'a Esli tieedy, Nagai je'le xiøhajty. <sup>26</sup> Ja'a Nagai tieedy, Maat je'le xiøhajty. Ja'a Maat tieedy, Matatías je'le xiøhajty. Ja'a Matatías tieedy, Semei je'le xiøhajty. Ja'a Semei tieedy, Josec je'le xiøhajty. Ja'a Josec tieedy, Judá je'le xiøhajty. <sup>27</sup> Ja'a Judá tieedy, Joanáan je'le xiøhajty. Ja'a Joanáan tieedy, Resa je'le xiøhajty. Ja'a Resa tieedy, Zorobabel je'le xiøhajty. Ja'a Zorobabel tieedy, Salatiel je'le xiøhajty. Ja'a Salatiel tieedy, Neri je'le xiøhajty. <sup>28</sup> Ja'a Neri tieedy, Melqui je'le xiøhajty. Ja'a Melqui tieedy, Adi je'le xiøhajty. Ja'a Adi tieedy, Cosam je'le xiøhajty. Ja'a Cosam tieedy, Elmodam je'le xiøhajty. Ja'a Elmodam tieedy, Er je'le xiøhajty. <sup>29</sup> Ja'a Er tieedy, Josué je'le xiøhajty. Ja'a Josué tieedy, Eliezer je'le xiøhajty. Ja'a Eliezer tieedy, Jorim je'le xiøhajty. Ja'a Jorim tieedy, Matat je'le xiøhajty. <sup>30</sup> Ja'a Matat tieedy, Leví je'le xiøhajty. Ja'a Leví tieedy, Simeón je'le xiøhajty. Ja'a Simeón tieedy, Judá je'le xiøhajty. Ja'a Judá tieedy, José je'le xiøhajty. Ja'a José tieedy, Jonam je'le xiøhajty. Ja'a Jonam tieedy, Eliaquim je'le xiøhajty. <sup>31</sup> Ja'a Eliaquim tieedy, Melea je'le xiøhajty. Ja'a Melea tieedy, Mena je'le xiøhajty. Ja'a Mena tieedy, Matata je'le xiøhajty. Ja'a Matata tieedy, Natán je'le xiøhajty. <sup>32</sup> Ja'a Natán tieedy, David je'le xiøhajty. Ja'a David tieedy, Isai je'le xiøhajty. Ja'a Isai tieedy, Obed je'le xiøhajty. Ja'a Obed tieedy, Booz je'le xiøhajty. Ja'a Booz tieedy, Sala je'le xiøhajty. Ja'a Sala tieedy, Naasón je'le xiøhajty. <sup>33</sup> Ja'a Naasón tieedy, Aminadab je'le xiøhajty. Ja'a Aminadab tieedy, Admin je'le xiøhajty. Ja'a Admin tieedy, Esrom je'le xiøhajty. Ja'a Esrom tieedy, Fares je'le xiøhajty. Ja'a Fares tieedy, Judá je'le xiøhajty. <sup>34</sup> Ja'a Judá tieedy, Jacob je'le xiøhajty. Ja'a Jacob tieedy, Isaac je'le xiøhajty. Ja'a Isaac tieedy, Abraham je'le xiøhajty. Ja'a Abra'am tieedy, Taré je'le xiøhajty. Ja'a Taré tieedy, Nacor je'le xiøhajty. <sup>35</sup> Ja'a Nacor tieedy, Serug je'le xiøhajty. Ja'a Serug tieedy, Ragau je'le xiøhajty. Ja'a Ragau tieedy, Peleg je'le xiøhajty. Ja'a Peleg tieedy, Heber je'le xiøhajty. Ja'a Heber tieedy, Sala je'le xiøhajty. <sup>36</sup> Ja'a Sala tieedy, Cainán je'le xiøhajty. Ja'a Cainán tieedy, Arfaxad je'le xiøhajty. Ja'a Arfaxad



tieedy, Sem je'e xiøhajty. Ja'a Sem tieedy, Noé je'e xiøhajty. Ja'a Noé tieedy, Lamec je'e xiøhajty. <sup>37</sup>Ja'a Lamec tieedy, Musalén je'e xiøhajty. Ja'a Musalén tieedy, Enoc je'e xiøhajty. Ja'a Enoc tieedy, Jared je'e xiøhajty. Ja'a Jared tieedy, Mahalaleel je'e xiøhajty. Ja'a Mahalaleel tieedy, Cainán je'e xiøhajty. <sup>38</sup>Ja'a Cainán tieedy, Enós je'e xiøhajty. Ja'a Enós tieedy, Set je'e xiøhajty. Ja'a Set tieedy, Adán je'e xiøhajty. Ja'a Adán, Dios jaduhñ unu'u'x pádaac.

## 4

<sup>1</sup>Jimä Jesús hánajty maa ja'a Jordánmøjnøøjän. Miøødä Jesús ja'a Dioshespíritu hánajty. Mänitá Jesús wioonøcxä hanidiuhmduum ja'a Dioshespíritu. <sup>2-3</sup>Jim jaduhñ yhiyty juxychägu'ixxøø. Hayuu hánajty nã'ägä hity. Jimä Jesús hánajty jia jøjcapxø'owa'añii ja'a møjcu'ugóngäm coog tyjy cu tiu'udägooyy. Mänitá Jesús yuu piaatä. Mänitá Jesús nãmaayyá ja'a møjcu'ugóngäm:

—Pø tøy miich ja'a Dios xyHuunghaty, yajwa'añguioy jø'ø tsaä nebiä tsajcaaguiän —ja jøjcapxø'owaanä ja'a Jesús jaduhñ, paady jaduhñ nãmaayyá.

<sup>4</sup>Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Jaduhñä Diosmädia'agy miäna'añ: “Ca'a quiaaguiä ja'a jäya'ayhajxy miäjyghádät hädaa yaabä naaxwiin; møødä Diosmädia'agy hajxy miäjyghádät.”

<sup>5</sup>Mänitá møjcu'ugong ja'a Jesús wioonøcxy maa ja'a tun jaanç tehñ quiøxpän. Mänitá Jesús tu'habaquiä yajnãheebøyyä ja'a naax ja'a cajpt cøxiä hädaa yaabä naaxwiin.

<sup>6-7</sup>Mänitá Jesús nãmaayyá:

—Høøch nje'e jø'øduhñ cøxiä mäduhñtiä jii quiähxø'øgy. Yajxon jø'ø cajpt jaduhñ. Møj jaanç ja'a jäya'ayhajxy, ja'a hajxy iiby tsánaabiä. Høøch jaduhñ cøxiä tøø xquiøxy cø'ødägø'øgy. Nmøødhøch ja'a cuhdujt jaduhñ cooçh hopiønã nyajcø'ødägø'øwät. Y cooçh miich jaduhñ xwyiingudsähgø'øwät, mänitøch miich ngøxy m'owät.

<sup>8</sup>Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Jaduhñä Diosmädia'agy miäna'añ: “Mwiingudsähgø'øwäp ja'a Dios; je'eduhñ mWiindsønähádäp. Cab jaduhñ wiingpä mwiindsønähádät.”

<sup>9</sup>Mänitá møjcu'ugong ja'a Jesús wioonøcxy jim Jerusalén-cajptooty. Mänit miøødwiimbejty møjtsajtøjcuhduum. Mänitá møjcu'ugong miänaañ:

—Pø tøy miich ja'a Dios xyHuunghaty, cuhdøpxnaax jii by naaxwiin. <sup>10</sup>Caj miich nej mjádät. Jaduhñ jii by myiñ maa ja'a Diosmädia'aguiän:

Dios hane'emaamb ja'a mioonsähajxy tsajpootypä coo miich xcwieendähádät.

<sup>11</sup>Xchehñhidaamb miich hajxy jaduhñ nej miich tsajpooty jaduhñ mga'a cuhnébät.

<sup>12</sup>Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Jaduhñä Diosmädia'agy miänaambä: “Cabä Dios mjøjcapxø'øwät, ja'a mWiindsønähäpiä.”

<sup>13</sup>Coo ja'a møjcu'ugong miädia'agy hánajty quia'a jøjtägø'øwáanãxä, mänit nãhgueecnä.

<sup>14</sup>Mänitá Jesús yhädaactägajch Galileanaaxooty. Diosmäjaa hánajty miøød. Mänitá mädia'agy wiädijty ja'a Jesuscøxpä wiinduhmyhagajpt. <sup>15</sup>Cajpt-cajpt ja'a Jesús hánajty wiädity yajnähixøøbiä tsajtøooty. Mänitá Jesús quiumaayyá ja'a jäya'ayhajxy nãgøxiä.

<sup>16</sup>Mänitá Jesús miejch Nazaret maa hánajty tøø miutsc-hatiän. Coo ja'a poo'xxiøø yhabaaty, mänit tiägøyy tsajtøooty. Jaduhñ hánajty nã'ägä cuhdujthaty ja'a poo'xxiøøjooty. Mänit nãmaayyá coo ja'a Diosmädia'agy quiápxät. Coo tiänaayyø'cy majiäya'awyiinduum, <sup>17</sup>mänitá libro miooyyá, ja'a Isaiás hánajty jegyhajty tøø jiäyãbä, ja'a Diosquexypä. Mänitá libro quiejtøoyy. Mänit tiägøoyy capxpä:

<sup>18</sup>Ja'a Dioshespíritøch nmøød.

Je'eçh tøø xpiäda'agy cooçh häyoobäya'ayhajxy nhawáanät coo hajxy yaghoyø'owa'añii. Jaduhñhøch tøø xwyiingøxy cooçh jäya'ayhajxy nhawáanät nebiä piojpa quiädieey hajxy nãhwa'ads quiuhwá'adsät,

nebiä Diosmädia'agy hajxy pedyii quiudiünät.

<sup>19</sup>Tøø jaduhñ yhabaady coo ja'a Dios ja'a mayhajt jaduhñ tiuna'añ møj may.

<sup>20</sup> Mänitä Jesús ja'a libro yhabädijnä. Mänitä tsajtøjyohbiä jaduhñ mioooyä. Mänitä Jesús yhänaaguiädaacy. Wyi'i wyiinhee'ppejpy ja'a cu'ug ja'a Jesús hajxy hänajty. <sup>21</sup> Mänitä Jesús miänaañ:

—Tøø ja'a Diosmädia'agy tiøjiaty nébiøch tøø ngapxiän.

<sup>22</sup> Mänitä cu'ughajxy yagjuøøyy coo ja'a Jesús hänajty hoy tøø quiapxy. Hoy ja'a Jesús hajxy hänajty nänømy:

—Maa yø'ø capxy yø'ø mädia'aguiäda'a tøø yhuug habøjpä. Haa ca'a, ja'a José yhuung yø'øduhñ, cabä —nøñ hajxy hänajty miäna'añ.

<sup>23</sup> Mänitä Jesús miänaañ:

—Jaduhñhöch mijtsäda'a xñäma'awa'añ: “Huuc yajcähxø'øg ja'a hijxtahñd yaa maa ja'a mhamdsoo cajptän nej miich jim tøø mhuuc yajcähxø'pän jim Capernaum.”

<sup>24</sup> Mänitä Jesús jiaac mänaañ:

—Pero høøch jaduhñ mänaamb, ja'a Diosqueypähajxy, cabä miädia'agyhajxy miäböganäxä maa yhamdsoo cajpthajxiän. Tehñ tiøyhajt jaduhñ. <sup>25-26</sup> Coo ja'a Elías hänajty jegyhajty wiädity Diosmädia'agy-yajwa'xpä yaa Israelpä-naaxooty, tægøøgjømøjtä cupc caj nã'ägädä tuuyy. Chaadsä yuuxøø jiaanç tehñ jiajtä. Mänitä Dios ja'a Elías quiejxy maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Sarepta, jim Sidón mäwiingón. Jimä Elías ja'a yaamgtø'oxy hoy tu'ug piuhbety. Pero ja'a yaamgtø'oxyhajxy yaabä, cab hajxy yajnäguejxä, hoy hajxy hänajty jia nämayy. <sup>27</sup> Jaanä jaduhñduhmbä, jii haxøøgpa'ammøødpähajxy hänajty nämay yaa Israelpä-naaxooty mänaa ja'a Eliseo hänajty yaa wiäditiän Diosmädia'agy-yajwa'xpä. Pero cabä pia'amhajxy jaduhñ yajnax yajmäyaxä. Jagooyä Naamán pia'am nidiuhñ ñajxy miaaayy, y jægum hänajty chäna'ay jim Sirianaaxooty, ca'a yaajä.

<sup>28</sup> Coo ja'a jäya'ayhajxy jaduhñ miädooyy nebiä Jesús miänaañ, ja'a hajxy hänajty jii by tsajtøogootpä, cøjx hajxy jiootma'ady. <sup>29</sup> Mänitä Jesús hajxy nädänaayyø'cy. Mänitä Jesús hajxy jim yajnøcxy tunguhduum jim cajptpa'a. Jimä Jesús hajxy hänajty quihuujipnax-a'añ. <sup>30</sup> Pero cabä Jesús hajxy nej nã'ä tuuñ. Jahuhyä je'e yajyohñajxy majiäya'ayhagujc. Mänit hajxy wyiimbijnä.

<sup>31</sup> Mänitä Jesús ñøcxy Capernaum, jim Galileanaaxooty. Coo ja'a poo'xxiøø yhabaaty, mänitä Jesús ja'a cu'ug tiägøøyy yajnähixøøbiä tsajtøogooty. <sup>32</sup> Jadhñä Jesús hänajty yajnähixø'øy nebiä capxta'agypiän, paadiä cu'ughajxy hänajty yagjuø'øy.

<sup>33</sup> Jiibiä jäya'ay hänajty tu'ug ja'a møjcu'uba'ammøødpä. Mänit møc yaaxy:

<sup>34</sup> —Ween højts nhity. Tii jaduhñ mhøxtaaby maa højtsän. Nej, xyajcuhdägoyyaamb højtsä. Nhíxyhöch miich. Jesús mxøhaty. Nazaret mdsøñ. Nnajuøøbiøch jaduhñ coo miichä Dios xyHuunghaty.

<sup>35</sup> Mänitä Jesús ja'a møjcu'u yhojy:

—Hamón, jua'ads jim maa yø'ø crajän.

Mänitä mähdjøc quiädaayy naaxwiin maa ja'a jäya'ay wyiinduumhajxiän. Mänitä møjcu'u piädsømy. Cabä mähdjøc nej jiajnä. <sup>36</sup> Mänitä jäya'ayhajxy nægøxiä chähgøøyy. Mänit hajxy ñinämaayyä:

—Høxtahñds jaduhñ quiapxy miädia'agy. Cuhdujtmøødäda'a yø'øduhñ maa ja'a møjcu'uhajxiän. Jaanç pädsøomb hajxy jaduhñ coo hajxy ñäma'ayii coo hajxy piädsømat.

<sup>37</sup> Mänitä mädia'agy tiägøøyy wädijpä ja'a Jesúsøxpä jim wiinduhmyhagajpt.

<sup>38</sup> Mänitä Jesús piädsømy tsajtøogooty. Mänit ñøcxy maa ja'a Simón tiøjc-hajxiän. Jiibiä Simón miø'ødhoc hänajty pia'amgø'na'ay tomiøød. Mänitä Jesús hajxy miänuu'xtaacy coo ja'a toy ween yajtøjtsäxä. <sup>39</sup> Mänitä Jesús ja'a pa'amjäya'ay wyiinguwoodsøyy. Mänit miänaañ coo ja'a toy ween nãhwa'açhii. Mänitiä ja'a toy jiaanç tøjtsnä. Mänitä pa'amjäya'ay piädsø'cy. Mänit tiägøøyy mayhajt-tuumbä maa ja'a Jesúsahajxiän.

<sup>40</sup> Coo chuujøøyy, mänitä pa'amjäya'ayhajxy may wiomejtsä maa ja'a Jesúsän. Madiu'u ja'a pa'am hajxy hänajty miøødä. Mänitä Jesús nægøxiä quio'ønähgajpy tu'ug-jaty-tu'ugjaty. Jadhñä pia'amhajxy ñähwaats quihwaatsä. <sup>41</sup> Nämay hajxy hänajty møjcu'uba'ammøødä. Coo ja'a møjcu'uhajxy piädsømy, mänit hajxy yhayaaxy:

—Dios miich xyHuunghajp.

Mänitá Jesús ja'a møjcu'u yhojy. Cab hajxy ñä'ägä yajcapxä. Hix, ñajuøoby hajxy hánajty coo ja'a Jesús jie'ejä ja'a Cristo, ja'a Dios tøø quiéxiäbä.

<sup>42</sup> Coo jioðøoyy, mänitá Jesús ñøcxy cajtpa'a hanidiuhmduum. Jimä cu'ug ja'a Jesús hajxy hánajty yhöxta'ay. Coo hajxy piaaty, mänit hajxy jia yajmähmø'øwaañ. <sup>43</sup> Mänitá Jesús miänaañ:

—Páadyhöch ja'a Dios yaa tøø xquiexy hádaa yaabä naaxwiin coo'ch wiinduhmyhagajpt nwädítát, coo'ch nyajwiingapxø'øwät coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øgaannä. Paady, cábøch yaa nmähmø'øwa'añ.

<sup>44</sup> Jaduhñ Jesús hánajty wiädity yajñähixøøbiä jim Galileanaaxooty. Wiinduhmy'cha-tjøc hánajty wiädity.

## 5

<sup>1</sup> Mänitá Jesús hánajty jim tiäna'ay Genesaretmejypia'a. Mänitá jäya'ayhajxy may miejch Diosmädia'agymiädoobä. Nø'ø'chpäñ ja'a jäya'ayhajxy hánajty tiäna'ay maa ja'a Jesúsän. Cabä hawa'adspä hánajty maa. <sup>2</sup> Mänitá Jesús barco yhiixy metsc jim mejypia'a. Yajwa'adsä barco hánajty. Jimä cubarcohajxy hánajty quihjuijptsaabuijy mäwiingón. <sup>3</sup> Mänitá Jesús ja'a barco tu'ug yajpejty ja'a Simón jie'e. Mänitá Jesús ja'a Simón ñämaayy coo barco weenä yajmäwiingónät wiinduum. Jimä Simón ja'a Zebedeo yhuunghajxy hánajty miøødä nämetscä. Jacobo hánajty tu'ug xiøhaty. Tu'ug hánajty xiøhajpá Juan. Mänitá Jesús yhänaaguiädaacy barcojooty. Mänitá cu'ughajxy tiägøøyyä yajwiingapxøøyyäbä. <sup>4</sup> Coo ja'a Jesús jaduhñ quiajpxäðøøyy, mänitá Simón ñämaayy:

—Yajmøjyo'oy ja'a mbarco ja ween comduum. Jiibiä mguhjuijptsaa y hajxy mbädá'agät.

<sup>5</sup> Mänitá Simón yhadsooyy:

—Wiindsón, tu'tsuhm højts tøø nja cuhjuipy. Cab højts tii tøø nnä'ägädä mach. Pero coo'ch mi'ch jaduhñ tøø xñäma'ay, nõcxyhöch nhuuc jaac juipy.

<sup>6</sup> Coo hajxy jaduhñ jiaan'ch cudiuuñ, mänitá hacx hajxy may miajch, høxtä tsøømgøø'tsä ja'a cuhjuijptsaa y jaduhñ. <sup>7</sup> Mänitá miägu'ughajpá hajxy miøjyeemy, ja'a hajxy hánajty wiingbarcojootypä, coo hajxy miñ piuhbedyii. Mänitá barco hajxy metsc yaghujch. Ja weenjaty hajxy quia'a mäguinä. <sup>8-10</sup> Mänit hajxy yagjuøøyy coo hacx hajxy may miajch. Mänit hajxy ñajuøøyy coo ja'a Jesús ja'a hijxtahñd jaduhñ yajcähxø'cy hoy-yagjuøøñä. Mänitá Simón Pedro ja'a Jesús wyiinjjcädaacy. Mänit miänaañ:

—Wiindsón, cábøch mi'ch hawiinmats xmiøødhidät. Cábøch hoguiuhdujt nmøødä.

Mänitá Jesús ja'a Simón ñämaayy:

—Ca'a mdsähgø'øy. Wiingtuung mbanøcxáañpä. Myajwiingapxø'øwaambiä cu'ug ja'a Diosmädia'agy.

<sup>11</sup> Mänitá barco hajxy yajmøjyohbiejty mejypia'a. Mänitá Jesús hajxy piadu'ubøjcy. Ñähgueecy hajxy jaduhñ cøxiä.

<sup>12</sup> Mänitá Jesús wiingcajpt miejch. Jimä jäya'ay hánajty tu'ug haxøøgpu'udsmøød. Coo ja'a Jesús yhiixä, mänit wyiinjjcädaacä. Mänit ñämaayy:

—Wiindsón, mi'ch nnämaaby, høøch nbu'uds yajtsóocäc.

<sup>13</sup> Mänitá Jesús ja'a mähdiøc ñähdoonñ. Mänitá Jesús miänaañ:

—Tøø jaduhñ mdsø'ogy.

Tuunä ja'a Jesús jaduhñ ñä'ä mänaañ, mänitiä ja'a mähdiøc choocy. <sup>14</sup> Mänitá Jesús miänaañ:

—Caj pøn mhawáañät coo tøø mdsø'ogy. Nøcx tu'uda'aquiiä maa ja'a teediän. Jimä xädø'øñ mguyoxø'øwät nebiä Moisés jecy yhanehmiän. Paadiä xädø'øñ mguyoxø'øwät, jaduhñä hijxtahñd myajcähxø'øgät coo tøø mdsø'ogy.

<sup>15</sup> Mänitá mädia'agy hajxy yajwädipty jäguembaady cooc ja'a Jesús ja'a hijxtahñd tøø yajcähxø'øgy. Mänitá jäya'ayhajxy maas may jiaac hamugøøyy maa ja'a Jesúsän. Ja'a Jesús miädia'agy hajxy hánajty yhamädoowhidáañpä. Møødä pia'amhajxy hánajty yajnaxáañäxä. <sup>16</sup> Coo ja'a jäya'ayhajxy hánajty wyi'i yhamugø'øy maa ja'a Jesúsän, paadiä Jesús hanidiuhmduum ñøcxy Diospa'yaaxpä.

<sup>17</sup> Wiinghoocä Jesús ja'a cu'ug hánajty yajwiingapxø'øy. Jaančh teh̄m yhujs ja'a tøjc hánajty. Jiibiä fariseoshajxy hánajty yháña'ay møødä ley-yajnáhixøøbiähajxy. Wiinduh-myhagajpt hajxy hánajty choon Galileanaaxooty møødä Judeanaaxooty møødä Jerusalén. Miøødä Jesús ja'a Diosmäjaa hánajty nebiä pa'am jaduhñ yajnáxät. <sup>18</sup> Mänitä cø'ømucypia tecymiucypia tu'ug quiøomiejtsä tsaajiooty. Jiiby hajxy jia yajtøjtägø'øwaañ maa ja'a Jesús hánajty miädia'aguiän. <sup>19</sup> Pero jaančh teh̄m yhujs ja'a tægø'øwøødiaact hánajty. Mänit hajxy ñiñämaayyä coo hajxy jim yaghawa'adsa'añ tøjnähgøxp. Mänit pa'amjäya'ay hajxy quiuhdøøñajxy tøjcuhduum maa ja'a Jesús hánajty pia'tána'ayän. <sup>20</sup> Coo ja'a Jesús ñajuøøyy coo ja'a miädia'agy hánajty miäbøgáanäxä, mänitä cø'ømucypia tecymiucypia ñämaayyä:

—Mägu'ughajpä, miich ñämaaby coo ja'a mbojpä mgädieey tøø xñähwa'ačh tøø xquiuhwa'ačh.

<sup>21</sup> Mänitä fariseoshajxy quiopcooty tiägøøyy mädiaactaACPä møødä ley-yajnáhixøøbiä: “Tii yø'ø craa jaduhñ coo miäna'añ. Capxtägooby yø'øduhñ. Jagooyyä Dios ja'a cuhdujt jaduhñ miøødä coo ja'a pojpä cädieey miée'xät.”

<sup>22</sup> Mänitä Jesús ñajuøøyy nebiaty hajxy hánajty miädiaacta'agy quiopcooty. Mänit miänaañ:

—Tii hajxy jaduhñ coo mmädiaacta'agy mgopcooty. <sup>23</sup> Nej, maas páquiøch yø'ø mähdiojc ñämá'awädä: “Tøøch miich mbojpä mgädieey nmämee'xy”, tøgä maas páquiøch jaduhñ ñämá'awädä “Tánaayyø'øg, yo'oyø'øg.” <sup>24</sup> Mhuug híxäp hajxy nébiøch hádaa mähdiojc nyajmøcpøga'añ. Jaduhñ hajxy mnajuø'øwät coo'chä cuhdujt jaduhñ nmøødä hádaa yaabä naaxwiin coo'chä pojpä cädieey jaduhñ nmée'xät, høøch ja'a Diosquexypä.

Mänitä mähdiojc ñämaayyä:

—Tánaayyø'øg; widsø'øg yø'ø mdsaa; nøcxnä maa ja'a mdøjcän.

<sup>25</sup> Mänitä ja'a mähdiojc jaduhñ tiänaayyø'cy maa ja'a wyiinduuhajxiän. Mänitä tsaay wyidsø'cy maa hánajty tøø quio'na'ayän. Mänit ñøcxnä maa ja'a tiøjcän. Mänitä Dios Dioscujú'uyäp miooyy. <sup>26</sup> Mänit hajxy nägøxiä jiaančh teh̄m yagyuøøyy. Jaančh teh̄m chähgøøyy hajxy jaduhñ. Mänitä Dios Dioscujú'uyäp hajxy miooyy. Mänit hajxy miänaañ:

—Tøødsä hoy-yagjuøøñäbä hajxy nhíxäm jäda'a.

<sup>27</sup> Mänitä Jesús wyiimbijnä. Mänitä jäya'ay tu'ug yhiixy, ja'a Leví/hajpä. Jimä Leví hánajty yháña'ay maa hajxy hánajty yajnähjuudiu'udiän. Je'e ja'a Leví hánajty tiuunghajpy. Mänitä Jesús ja'a Leví ñämaayy:

—Høøch pamíñäc.

<sup>28</sup> Mänitä Leví tiänaayyø'cy, pianøcxy ja'a Jesús. Cøjx jaduhñ ñähgue'egy mäduhñtiä hánajty miøødä.

<sup>29</sup> Mänitä Leví ja'a xøø yagjajtä maa ja'a tiøjcän ja'a Jesúsøcxpä. Jiibiä yajnähjuudi-uutpähajxy hánajty nämay miägaabiä møødä wiinghána'c-hajxy. <sup>30</sup> Jiibiä fariseoshajxy hánajty miägaabiä møødä ley-yajnáhixøøbiähajxy. Mänitä Jesús jiamioødhajxy ñämaayyä ja'a fariseoshajxy:

—Tii yø'ø yajnähjuudiutpähajxy coo mmøødcay coo mmøødhul'ugy. Haa ca'a, jue'e yø'ø hajxy, pojpäya'ay cädieejäya'ayhajxy jaduhñ.

<sup>31</sup> Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Pøñ møc, cab hajxy yajtsooyø'øy. Pøñ pa'ammøød, je'eds hajxy yajtsooyøøby.

<sup>32</sup> Jaduhñ mäwíñäts høøch ja'a pojpäya'ay cädieejäya'ay nyajnähwa'ačh nyajcuhwä'ačh. Pero mijts jaduhñ mänaamb cooc tyijy pojpä cädieey hajxy mga'a møødä. Páadyhøch mijts waamb nga'a nämä'ay.

<sup>33</sup> Mänitä Jesús hajxy ñämaayy:

—Ja'a Juan jiamioødhajxy, naxy hajxy yhity hayuu; naxiä Dios hajxy pia'ya'axy. Jaduhñä fariseos jiamioødhajxy naxy quiudiuumbä. Pero miich mjamiøødhajxy, nä'a caaby nä'a huucp hajxy je'e. Cab hajxy yhity hayuu. Cab jaduhñ yhooyä.

<sup>34</sup> Mänitä Jesús miänaañ:

—Coo ja'a pøc hu'ug maa jiadyii, cabä woybä wichpähajxy hayuu wyiimbity. Jaduhñ mäwínäts høøch nebiä jamiø'ødän ja'a pøgaambä. Páadyhøch njamiøødhajxy hayuu quia'a hity. <sup>35</sup> Habaadaañp jaduhñ cooçh yaa ndsoonaañnä. Mänitøch njamiøødhajxy yhida'añ hayuu mabøcypia.

<sup>36</sup> Mänitä Jesús jadähooc wyiingapxøøguiumbä:

—Cabä tucwit pøn yhagøø'ø'y jemywyithaam. Cøødsäp ja'a jemywyit jaduhñ; cab jaduhñ nïbiaada'añii møødä tucwit. <sup>37</sup> Jaanä jaduhñduhmbä, cabä jemyvyino pøn quiudemø'ø'y ja'a tucwajhacxujiooty. Cøødsäp ja'a tucwajhacxuy jaduhñ; høxyögäp ja'a vino jaduhñ. Haagä tågøyyäp ja'a tucwajhacxuy jaduhñ møødä vino. <sup>38</sup> Pero jiibia jemyvyino hajxy quiudemø'ø'y ja'a jemywajhacxujiooty. Cab jaduhñ tii mia'ady, ni ja'a jemyvyino, ni ja'a jemywajhacxuy. <sup>39</sup> Cabä jemyvyino pøn hoyhuucnä jäwø'ø'y coo ja'a vino hänajty tøø yhu'ugy ja'a tehñ jiecypia. “Maas hoyhuucnä ja'a jecyvyino” —nømä jäya'ayhajxy miäna'añ.

## 6

<sup>1</sup> Mänitxøø ja'a Jesús hajxy hänajty wiädity trigoni'ibyquijc. Poo'xxiøøjooty hänajty je'e. Mänitä jamiøød ja'a trigo hajxy tiøjy. Mänit hajxy nãhxajtstuuty. Mänit hajxy jiøøxy. <sup>2</sup> Mänitä fariseoshajxy näje'e miänaañ:

—Cabä cuhdujt jaduhñ myiñ coo hajxy jaduhñ mdúnät ja'a poo'xxiøøjooty.

<sup>3</sup> Mänitä Jesús miänaañ:

—Nej, cahnä ja'a Diosmädia'agy hajxy mgapxiä nebiä David tiuun coo hänajty yäho'-ogyii møødä jamiøødhajxy. <sup>4</sup> Mänit hajxy jiiby tiägøøyy tsajtøogooty. Mänitä tsajcaagy hajxy quiaaay ja'a teedyhajxy hänajty tøø quiuyoxø'ø'yäbä. Cabä David ja'a cuhdujt hajxy hänajty miøødä coo hajxy jaduhñ quiáyät. Jagooyä teedy ja'a cuhdujt hajxy hänajty miøødä coo hajxy quiáyät. <sup>5</sup> Høøch ja'a Diosqueypä, jaduhñhøch høøçhpä, nmøødhøch ja'a cuhdujt jaduhmbä høxtä maa ja'a poo'xxiøøbaadiän —nømä Jesús miänaañ.

<sup>6</sup> Jatu'ugpä poo'xxiøøjootypä ja'a Jesús tiägøøyy tsajtøogooty. Mänit tiägøøyy yajwiingapxøøbia. Jiibia mähdiojc hänajty tu'ug hadu'ugcø'ødø'øds ja'a yhahooyhaampiä. <sup>7</sup> Jiibia fariseoshajxy hänajty tiäna'ay møødä ley-yajnahixøøbiähajxy. Jiibia Jesús hajxy hänajty wyi'l yheebý. Yhijxmajchp ja'a Jesús hajxy hänajty pø yajnaxaambiä pa'am ja'a poo'xxiøøjooty. Yhøxtabiä fariseos ja'a wiinmahñdy hajxy hänajty nebiä Jesús hajxy yajtsumøøjät coo ja'a pa'amjäya'ay hänajty yajmøcpøgyii ja'a poo'xxiøøjooty. <sup>8</sup> Ja'a Jesús, ñajuøby hänajty je'e nebiä fariseoshajxy hänajty tiajy miay. Mänitä Jesús ja'a mähdiojc nãmaayy ja'a hadu'ugcø'ødø'ødspä:

—Tánaayyø'øg, miñ huuc täna'aw cujc.

Mänit jiaançh tánaayyø'cy. <sup>9</sup> Mänitä Jesús nãmaayy ja'a fariseoshajxy:

—Mijts nmäyajtøøby, nej, yejpiä Dios ja'a cuhdujt jaduhñ coo hajxy hoy nduunämät ja'a poo'xxiøøjootiä, tøgä yejpiä cuhdujt coo hajxy haxøøg nduunämät ja'a poo'xxiøøjootiä. Jaanä jaduhñduhmbä, nej, yejpiä Dios ja'a cuhdujt coo ja'a jäya'ay hajxy nyajnahwáat-sämät ja'a poo'xxiøøjootiä, tøgä yejpiä cuhdujt coo jäya'ay hajxy nyajcuhdägøoyämät ja'a poo'xxiøøjootiä.

<sup>10</sup> Mänitä Jesús ja'a jäya'ay wyiinhee'ppejty nägøxiä. Mänitä Jesús ja'a mähdiojc nãmaayy:

—Xajtøw yø'ø mgø'ø.

Mänitä quiø'ø jiaançh xajtøøyy. Mänitä quiø'ø hoy jiajnä. <sup>11</sup> Mänitä fariseoshajxy jiootma'ty hoyhoy. Mänit hajxy quiojyquiapxyhajty nebiä Jesús hajxy tiuna'añ.

<sup>12</sup> Cujaboongumaaxc ja'a Jesús ñøcxy tunguhduum. Tu'tsuhmä Tieedy pia'yaaxy. <sup>13</sup> Coo jioøøyy, mänitä jamiøødhajxy miøjyaaxy. Mänitä nämajmetspähajxy wyiimbiiwä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy yajwä'xät. <sup>14</sup> Jaduhñdsä nämajmetspähajxy hänajty xiøhaty: Simón, ja'a Jesús hänajty tøø yajxøbétiäbä Pedro, møødä piuhya'ay Andrés, møødä Jacobo, møødä Juan, møødä Felipe, møødä Bartolomé, <sup>15</sup> møødä Mateo, møødä Tomás, møødä Jacobo, ja'a Alfeo yhuung, møødä Simón ja'a celote, <sup>16</sup> møødä Judas, ja'a Jacobo yhuung,

møødä Judas Iscariote; je'e ja'a Jesús hánajty yajcø'ødägø'owaamb ho'cøoc maa ja'a fariseoshajxiän.

<sup>17</sup> Mänitä Jesúsahajxy miänajnä tunguhduum. Mänit hajxy hoy ñaaxoguiädaacnä. Jimä Jesús jiamioødhajxy hánajty nämay. Jimä jäya'ayhajxy hánajty may tøø miech. Ja'a Jesús miädia'agy hajxy hánajty yhamädoowhidäänäp. Yajnaaxäänäxäp ja'a pia'amhajxy hánajty. Jäguembaady hajxy hánajty tøø choon Judeanaaxooty, møødä Jerusalén, møødä mejypia'a jim Tiro møød jim Sidón. <sup>18</sup> Ja'a jäya'ayhajxy hánajty mõjcu'uba'ammøødpä, yajnájxäxä ja'a pia'amhajxy je'ebä. <sup>19</sup> Nägøxiä ja'a Jesús hajxy hánajty ñähdona'añ. Mänitä pia'amhajxy yajnájxäxä ja'a Jesús miäjaahaam.

<sup>20</sup> Mänitä Jesús wyiinhee'ppejty ja'a jiamioødhajxy. Mänit miänaañ:

—Jootcujc mijts mhity, mijts häyoobädøjc. Paady hajxy jootcujc mhity coo hajxy jim mnøcxa'añ maa ja'a Diosän.

<sup>21</sup> Jootcujc mijts mhity, mijts yajmaajiajpä. Paady hajxy jootcujc mhity coo ja'a Dios hajxy cøxiä wiinä xmiø'owa'añ.

Jootcujc mijts mhity, mijts jøøbiä xuu'tspä. Paady hajxy jootcujc mhity coo hajxy mxil'ig mxoonda'aga'añ.

<sup>22</sup> Jootcujc mijts mhity, hoy mijts jäya'ay xjia mähanhaty ja'a høøchcøxpä, hoy mijts jäya'ay xquia'a ja tsocy xquia'a ja mee'xy, hoy mijts xjia nänømy, hoy mijts xjia pexy.

<sup>23</sup> Mxil'ig mxoondä'agäp hajxy jaduhñ. Mbaadaambiä hoyhajt ja'a weenhajt hajxy jim tsajpootyp. Jaduhñ hajxy jiajpä yhabejpä, ja'a Diosmädia'agy hajxy jecy tøø yajwä'xiäbä.

<sup>24</sup> Pero mijts mäyøøjäya'ayhajxy, ja'a tsaächpä hajxy mbaadaamby. Cab hajxy mxoonda'agaannä neby hajxy hijty mxoonda'aguiän.

<sup>25</sup> Hoy mijts tii hamaay mga'a ja juø'øy, myajmaajiaadamby hajxy jaduhñ.

Hoy mijts mja xil'igy mja xoonä'agy, pero mnä'ägädä jø'øw mnä'ägädä xuudsaaamb hajxy.

<sup>26</sup> Tsipecøxpä tsaächpä hajxy mbaada'añ, hoyyä cu'ug hajxy xjia cumay. Jaduhñä jäya'ayhajxy hijty yajcumay ja'a hajxy hijty jegyhajty nä'ä wädijpä hønndaacpä. Nä'ä mänaaamb hajxy jaduhñ coc tyijy ja'a Diosmädia'agy hajxy yajwa'xy.

<sup>27</sup> Huuc mäadow hajxy, mdsögäp hajxy pøn jaduhñ xmiädsiphajp hädaa yaabä naaxwiin; mmée'xäp hajxy pøn jaduhñ xmiähänhajp. <sup>28</sup> Mmänuu'xtä'agäp ja'a Dios hajxy coo ja'a Dios ween mio'oy ja'a hoyhajt ja'a weenhajt pønjaty mijts jaduhñ xyhäyoowhiixp, pønjaty mijts jaduhñ haxøog xñänøomb. <sup>29</sup> Coo pøn xyhatejxø'øgät tu'nax, mmøjcøogumbäp jadu'nax; ween jaduhñ jadu'nax xjiaac tehñ yhatejxø'øgy. Coo pøn mjocxwit xpiøjcät, mänitä mgamiixy mjaac tehñ mio'owät. <sup>30</sup> Coo pøn tii jaduhñ xmiäyujwä'anät, mmó'owäp jaduhñ. Y coo pøn tii xpiøjcät, cab je'e mmäyujwaañdägäjtñät. <sup>31</sup> Jaduhñds mijts wiinghänä'c mnäxúudsät nej mijts hánajty myajnäxuudsä'añän.

<sup>32</sup> Coo ja'a mmägu'ughajpähajtiä hajxy mmøødnijootpaadøøjät, cab hajxy tii mbáadät; jaduhñdsä pojpäya'ay cädiejiäya'ayhajxy ñiçhójcäbä. <sup>33</sup> Coo hajxy jagooyyä mmøødnixúudsøøjät pønjaty jaduhñ xñäxuu'tsp, cab hajxy tii mbáadät; jaduhñdsä pojpäya'ay cädiejiäya'ayhajxy ñiñäxúu'tsäbä. <sup>34</sup> Coo jagooyyä xädø'øn hajxy myaghanúu'xät pøn jaduhñ mnajuøøby xmiøodiägatsaamb pedyii, cab hajxy tii mbáadät; jaduhñdsä pojpäya'ay cädiejiäya'ay xädø'øn hajxy yajnimiahánúu'xäbä. Ñajuøøby hajxy jaduhñ coo hajxy pedyii miodiägatsa'añii. <sup>35</sup> Mdsögäp hajxy pøn jaduhñ xmiädsiphajp. Mnäxúudsäp hajxy jaduhñ. Coo pøn xädø'øn xmiäyujwä'anät, mnä'ä mó'owäp jaduhñ. Mänitä hoyhajt ja'a weenhajt hajxy mbáadät may. Mänitä Dios hajxy xyhuunghädät jim tsajpootyp. Hiç, Dios, ñäxuu'chp ja'a jäya'ayhajxy høxtä ja'a jäya'ayhajxy ja'a Dioscujú'uyäp hajxy quia'a yejpiä, møød ja'a hojioot hajxy ca'a møøødpä. <sup>36</sup> Mmøødhädäp ja'a hojioot hajxy jaduhñ nebiä nDeedy hojioot miøødhajtäm.

<sup>37</sup> Cabä wiinghänä'c hajxy mnähójtät coo ja'a Dios hajxy xyajcumädówät. Pero mmämée'xäp hajxy jaduhñ; mänitä Dios hajxy jaduhñ xmiämée'xpät. <sup>38</sup> Mäduhñtiä wiinghänä'c hajxy mmo'oy, nä'ä tægø'øbä hajxy mbaattägatsa'añ. <sup>39</sup> Jaduhñhøch mijts

nyajmábáadät nebiä wiindspän. Coo ja'a wiindspähajxy niwiytsiwädityii, tsipccøxp hajxy jiatca'ay. Paady mijts jaduhñ mga'a wädítät nebiä wiindspän. <sup>40</sup>Cabä capxtaacpäna'c-hajxy jiaty jaty nebiä wyiindsønñhajxy jiatiän. Coo hajxy nägø'ø nädecypiä quiapxtá'agät, mänit hajxy jaduhñ ñajtspaadø'owät.

<sup>41-42</sup>'Coo ja'a mmägu'ughajpá weeñtiä quiädíeeyät, y coo miič hánajty maas hanaxiä tøø mgädieey, cabä mmägu'ughajpá hawiinmats waamb mnä'ägädä nämá'awät. Coo miič hánajty tøø mnähwa'ačh, mänitä mmägu'ughajpá hawiinmats mwiingapx mjøj-capxø'owät.

<sup>43</sup>Mädyii quepychaa pa'ag nä'ägädä tøømbejp, ni mänaa ja'a tiøøm quia'a xunä. Jaaná jaduhñduhmbä, mädyii quepychaa xun nä'ägädä tøømbejp, ni mänaa ja'a tiøøm quia'a pa'agø'øy. Tøyhajt jaduhñ. <sup>44</sup>Mnajuøøby hajxy jaduhñ mädyii quepychaa hoy tøømhajp. Ja'a hapy, cab jaduhñ tiøømhaty nebiä piidsän. Y ja'a wädsats, cab jaduhñ tiøømhaty nebiä tsaatypän. <sup>45</sup>Jaduhñ mäwíinädsä hojiäya'ay ja'a howyiinmahñdy miøødä. Hoy jaduhñ wiädity. Pero ja'a ca'awiindøjiäya'ayhajxy, cabä howyiinmahñdy hajxy miøødä. Haxøøgwiinmahñdy hajxy miäwädiipy. Haxøøg hajxy jaduhñ ñäl'ägädä capxy ñäl'ägädä mädia'agy.

<sup>46</sup>'Wiindsønñhöch mijts xwyi'i nämá'ay; pero cab hajxy jaduhñ mgudiuna'añ nébiøch mijts nja hane'emiän. <sup>47</sup>Pønñhöch nmädia'agy xmiädöowäp, pønñhöch nmädia'agy xmiäböjčäp, jaduhñ mäwíinäts je'e <sup>48</sup>nebiä jäya'ay tiøjcojiän. Cøøc jaduhñ tiajøøyy. Tsaawiing jaduhñ miuutstø'cy. Coo ja'a nøøgomdägoy quiädaacy, coo ja'a tøjc jaduhñ ñøønähgoombejty, cab jaduhñ piädø'cy, je'eguiøxpä coo hánajty cøøc miuutstø'oguiä. <sup>49</sup>Pero pønñhöch nmädia'agy jaduhñ xquia'a mäböjčäp, jaduhñ mäwíinäts je'e nebiä jäya'ay tiøj cøøc quia'a muutstø'quiän. Coo ja'a tøjc ñøønähgoombejty, pädø'c jaduhñ; cøjx jaduhñ quiäday.

## 7

<sup>1</sup>Coo ja'a Jesús miädiaacpädøøyy, mänit quiajptägøøyy Capernaum. <sup>2</sup>Jimä soldadowiindsønñ hánajty tu'ug. Roma hánajty choon. Tøø ja'a mioonsä hánajty tu'ug pia'ambety. Jaduhñ hánajty jiäwø'øy nebiä yhamdsoo puhya'ayän. Nä'ägädä ho'ogáannäp hánajty je'e. <sup>3</sup>Coo ja'a soldadowiindsønñ miädoyhajty coo ja'a Jesús ja'a pa'amjäya'ay hánajty yajmøcpøcy, mänitä majtøjc näje'e quiejxy maa ja'a Jesúsän. Judíos hajxy je'e. <sup>4</sup>Mänitä Jesús hajxy hoy miänuu'xta'agy coo ja'a pa'amjäya'ay ween nøxcy yajmøcpøcy. Mänitä Jesús nämáaayyä:

—Ja'a soldadowiindsønñ, hojiäya'ay je'e. Hahixøøby jaduhñ coo mbuhbédät. <sup>5</sup>Xhöjčäm hajxy jaduhñ. Tøø højts ndsajtøjc xyajcøjjäm.

<sup>6-7</sup>Mänitä Jesús ja'a majtøjc miøødtu'ubøjcy. Ja ween hajxy hánajty quia'a coody maa ja'a soldadowiindsønñ tiøjcän, mänitä soldadowiindsønñ ja'a Jesús capxy yajnäguejxy:

—Wiindsønñ, jaduhyyä mmäná'anät coočh nmoonsä miøcpøgät. Cábøch cuhdujt nmøødä nej miič cuhdujt mmøødän; paady jaduhñ caj yhawiinmatsä coo mdägø'owät maačh ndøgootiän. Páadyhöch miičh hamdsoo tøø nga'a mägapxy. <sup>8</sup>Hix, hané'emyhöch nhity; y coočh nsoldado howiaambä nhané'emät møødhøch nmoonsä, xquiuidiúunäbøch nmädia'agy hajxy —nømä soldadowiindsønñ ja'a Jesús quiapxyñäguejxy.

<sup>9</sup>Jaanch tehñ yagjuøøyy ja'a Jesús jaduhñ coo jaduhñ nämáaayyä. Mänitä cu'ug wyiinhee'ppejty. Mänit miánaañ:

—Cábøch nmägunaaxhajxy jaduhñ miäböcy nej yø'ø craa miäböquiän, y jäguem choon.

<sup>10</sup>Ja'a majtøjc hánajty tøø quiexyñjábä maa ja'a Jesúsän, mänit hajxy wyiimbijnä. Coo hajxy miejstägajch maa ja'a soldadowiindsønñ tiøjcän, tøø ja'a soldadowiindsønñ mioonsä hánajty miøcpøjnä.

<sup>11</sup>Mänitä Jesúsñhajxy ñøxcy maa ja'a cajpt hánajty xiøhatiän Naín møødä miägu'ughajpähajxy. Námayyä jäya'ayhajxy hánajty pianøxcy. <sup>12</sup>Jim hajxy hánajty miäwiingoñ cajtpa'a, mänitä ho'ogyjiäya'ay hajxy hoy jiojcubaadø'øy. Cabäsantä hánajty nøxcy ñaaxtägø'øy. Tu'ughuung hánajty je'e. Yaamgtø'oxy ja'a tiaj je'ebä. Majiäya'ay hánajty panøcxp. <sup>13</sup>Coo ja'a Jesús ja'a yaamgtø'oxy yhjxy, mänit ñäxuu'ch. Mänit nämáaayy:

—Ca'a mjø'øy ca'a mxuuch.

<sup>14</sup>Mänitá Jesús miánaañ coo hajxy yhuuc yaghahíxät. Mänitá cøøbiädøjc-hajxy tiánaax-iøjpy. Mänitá Jesús ja'a ho'ogyjiäya'aguiajä hoy nähdoñ. Mänitá ho'ogyjiäya'ay nämäaayy:

—Jexy, päðø'øg.

<sup>15</sup>Mänitá craa yhäñaayyø'cy. Mänit quiapxø'cy. Mänitá tiaj miødhajnä. <sup>16</sup>Mänitá jäya'ayhajxy nägøxiä jiaanč tehñ yagjuøøyy. Mänitá Dios hajxy nämäaayy:

—Dioscujú'uyäp.

Mänit hajxy ñinämäaayyä:

—Diosquexy yø'ø craa. Møj jaanč yø'øduhñ. Paadiä Dios tøø quiexy, piuhbedaamby ja'a quiu'ug jaduñ, ja'a hajxy hädaa yaabä naaxwiimbä.

<sup>17</sup>Mänitá mädia'agy tiägøøyy wädijpá jim Judeanaaxooty coo ja'a Jesús ja'a ho'ogyjiäya'ay tøø yagjuypioçy. Wiinduhmyhagajpt ja'a mädia'agy jaduñ wiädijty.

<sup>18</sup>Ja'a Juan, tøø je'e hánajty chumyii. Coo ja'a miägu'ughajpähajxy miädoyhajty nebiatia Jesús hánajty tiuñ, mänitá Juan hoy yhawáañäxä. <sup>19-20</sup>Mänitá Juan ja'a miägu'ughajpá metsc miøjyaaxy. Mänit hajxy quiejxä maa ja'a Jesúsän. Coo hajxy jim miejch, mänitá Jesús hajxy nämäaayy:

—Juan mäyajnäbejpä højts tøø xquiexy coo højts miich nmäyajtówät pøn miich. Nej, miich ja'a Dios hijty jaduñ xquiexaambä, tøgä wiinghäna'c je'ejä.

<sup>21</sup>Jimä Jesús ja'a pa'amjäya'ay hánajty yajmøçpøcy. Madiu'lu ja'a pa'am hajxy hánajty miøødä møødä møjcu'u. Møødä wiindspähajxy hánajty nämäy yaghijxø'ogyii. <sup>22</sup>Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Nøcxä Juan hajxy hawaañä nebiaty hajxy yaa mhixy mmädoy. Hijxø'p ja wiindspähajxy, yo'oyø'p ja'a tecymia'adpähajxy, nähwaatsp ja'a haxøøgpä'ammøødpähajxy, mädoowø'p ja'a cuhnatpähajxy, juyjpiøjp ja'a ho'ogyjiäya'ayhajxy, yajwiingapxøøyyäp ja'a häyoobäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy. <sup>23</sup>Pønjätyhöch nmädia'agy xmiäböjçäp tehngajnä, jootcujc hajxy jaduñ ñijiäwø'øyii —nømä Jesús miánaañ.

<sup>24</sup>Coo ja'a Juan miägu'ughajpähajxy wyiimbijnä, mänitá Jesús miánaañ:

—Coo hajxy tøø mhoy pactuum, Juan miädia'agy hajxy hánajty mmädowáañäp, túhmäts. Cabä tsajcapy pojyu'xpä hajxy hoy mhixy. Caj pues, paady hajxy jim tøø mhoy coo ja'a Juan ja'a miädia'agy hajxy hánajty mmädowáañä. <sup>25</sup>Diosquexy je'e, paady hajxy hoy tøø mmädoowä, hoyyä howyit je'e quia'a ja møødä nebiä mäyøøjäya'ayhajxy miøødän. <sup>26</sup>Tøyhajt jaduñ coo ja'a Juan ja'a Diosmädia'agy yajwa'xy. Maas may ja'a Dios ja'a Juan cuhdujt tøø mio'oy quejee ja'a jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy jecy yajwä'xäbä. <sup>27</sup>Ja'a jäya'ay ja'a Diosmädia'agy jecy nägäpxäbä, Juan je'e. Jaduñä Dios jecy miánaañ coo ja'a quiuguexy hánajty jayøjp quiexa'añ coo ja'a cu'ug ween yajwiinxiic yajwiingapxø'øy coo ja'a yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixø'ówät. Høxháamhöch hijty ngäda'aga'añ. Jayøjpä Juan quiejxä; høxháamhöch njaanč cädaacy. <sup>28</sup>Ni pøn jaduñ jäda'ahaty quia'a mäbaady hädaa yaabä naaxwiin nebiä Juan mäyajnäbejpä ja'a cuhdujt miøødän. Tøyhajt jaduñ. Pero cooçh hánajty tøø nho'nä, cooçh hánajty tøø nnøçxtägach maaçh nhuuc tshømbän, pønjäty ja'a Diosmädia'agy hánajty mäbögaamb ja'a høøçhøçpä, maas may ja'a cuhdujt hajxy hánajty miøødhada'añ quejee ja'a Juan jäda'ahaty miøødän, hoyyä møjcuhdujt hajxy hánajty quia'a ja møødä.

<sup>29</sup>Coo ja'a cu'ughajxy jaduñ miädooyy møødä yajnähjuudiutpädøjc-hajxy, mänitá Dios hajxy quiapxpaaty coo yhooyä, je'eguiøxpä coo hajxy hánajty tøø yajnäbetiyii ja'a Juárezäm. <sup>30</sup>Pero ja'a fariseoshajxy møødä ley-yajnähixøøbiähajxy, cab hajxy hánajty tøø yajnäbetiyii ja'a Juárezäm. Paadiä Dios hajxy quia'a jøpøgøøyy. Cabä joot hajxy hánajty chocy coo hajxy yajnähwa'adsøøjtä ja'a Diósäm. <sup>31</sup>Mänitá Jesús miánaañ:

—Nhuuc yajmäbädyyhöch ja'a jäya'ayhajxy jäda'ahatypä. <sup>32</sup>Cab hajxy tii yhojiäwø'owa'añ. Jaduñ mäwiinäts hajxy je'e nebiä pigäna'c-hajxy wiinhøçpän. Coo hajxy naxy miech häyø'pä tøjpa'c, mänitá miäbigäna'c hajxy nämäaayy: “Tøø højts nja xu'uxy, pero cab hajxy tøø mhech. Tøø højts hojiøøñä nja høy, pero cab hajxy tøø mjø'øy.”

<sup>33</sup>Hoorä, coo ja'a Juan mäyajnäbejpä miejch, cabä tsajcaagy hánajty quiaya'añ, ni ja'a



vino hänajty quia'a hu'uga'añ. Y mijts jaduhñ mänaamb coo quiuhmäñ'oy. <sup>34</sup>Y cooçh nbasejtspä, hooçh ja'a Diosquexypä, mänitoch ndägöoy caabiä huucpä. Jaduhñch mijts xñänöombä cooçh nw'i quiaya'añ, cooçh nw'i yhu'uga'añ, cooçhä pojpäya'ay cädieejäya'ay nmägu'ughaty mөөdä yajnäjuuduutpädöjc. <sup>35</sup>Pönjaty ja'a Dios jaançh jahmiejtsp, yajcähxö'py hajxy jaduhñ coo ja'a Dioswiinmahñdy hajxy miөөdä.

<sup>36</sup>Mänitä fariseo ja'a Jesús tu'ug hoy wioy caabiä. Simón hänajty xiöhaty. Mänit hajxy yhänaaguiädaacy caabiä maa ja'a Simón tiöjcän. <sup>37</sup>Mänitä to'oxiöjc tu'ug miejch cuhhiñbä. Haxöögcuhdijt hänajty miөөd. Tөө hänajty miädoyhaty coo ja'a Jesús jiiby tөө miech maa ja'a Simón tiöjcän. Perfume quionmejts alabastrofrascooty. <sup>38</sup>Mänit tiägöoy jööbiä. Mänitä Jesús tiencypiujy wyiinnöøhaam. Mänit tiencymieexy quiuhwaayhaam. Mänit tiencychu'xy. Mänit tiencyñähjahxy perfumehaam. <sup>39</sup>Mänitä Simón tiägöoy tajpä maabiä: "Coo ja'a Jesús häxöpy quiunajuöñhñdiä, tөө häxöpy ñajuö'oy coo yö'ö to'oxiöjc quiuhhiñä." <sup>40</sup>Mänitä Jesús ja'a Simón ñämaayy:

—Simón, tsög mädiäcäm.

Mänitä Simón yhadsooyy:

—Wiindsöñ, tsöc.

<sup>41</sup>Mänitä Jesús miänaañ:

—Jimä jäya'ay hijty tu'ug miänuu'xyhadyi jäya'ay metscä. Tu'jäya'ay hänajty miänuu'xyhaty mägooxmägo'x denarios. Jatu'ug, juxychägui'xmajc. <sup>42</sup>Cab hajxy hänajty tii miөөdä nebiä ñuu'xy hajxy yajnähwä'adsät. Mänit hajxy ñämaayy: "Weends yhity." Hoorä, pönäda'a maas mädsögäp.

<sup>43</sup>Mänitä Simón yhadsooyy:

—Jue'eda'a, ja'a craa ja'a ñuu'xy maas may hijty miөөdpä.

Mänitä Jesús miänaañ:

—Je'e pues.

<sup>44</sup>Mänitä Jesús ja'a to'oxiöjc miöjhee'py. Mänitä Simón ñämaayy:

—Cooçh yaa ndägöoy maa miich mdögootiän, cáböch miich nөө tөө xmio'oy cooçh ndecypiujät. Jaduhñ hajxy naxy nguhdujthätäm. Pero yö'ö to'oxiöjc, wyiinnöøháamhöch ndecy tөө xpiujjä, quiuhwaayháamhöch ndecy tөө xmieexä. <sup>45</sup>Cáböch miich tөө xchu'xy, pero yö'ö to'oxiöjc, tehngájnoch ndecy xwyi'i chu'xä. <sup>46</sup>Cáböch miich ja'a nguhwaay tөө xyhoonä. Jaduhñ hajxy naxy nguhdujthätäm. Pero yö'ö to'oxiöjc, perfumehámhöch ndecy tөө xyhoonä. <sup>47</sup>Xjiaançh tehñ chójpöch yö'öduhñ; paadiä piojpä quiädieey yajnähwäatsäxä, hoy hijty may jia mөөdä. Pero pönä pojpä cädieey hijty ca'a jaty mөөd, cáböch jaduhñ xjiaty wiingudsähgö'oy.

<sup>48</sup>Mänitä Jesús ja'a to'oxiöjc ñämaayy:

—Tөөch miich ja'a mbojpä mgädieey nyajnähwäatsäm.

<sup>49</sup>Ja'a hajxy hänajty jiiby pahänaabiä, mänit hajxy tiägöoy niñmäáayyabä:

—Maa ja'a cuhdjätäda'a tөө yhuuc paatpä coo ja'a pojpä cädieey yajnähwä'aäch.

<sup>50</sup>Mänitä Jesús ja'a to'oxiöjc ñämaaguiumbä:

—Cooçh nmädia'agy tөө xmiäböjcä, päadyhöch ja'a mbojpä mgädieey tөө nyajnähwä'aäch. Nöcxnä jootcujc.

## 8

<sup>1</sup>Mänitä Jesús hajxy tiägöoy wädijpä wiinduhmyhagajpt mөөdä jiamioödhajxy ja'a nämajmetspä. Diosmädia'agy-yajwa'xpä hajxy hänajty wiädity. Jaduhñä Jesús hänajty miäna'añ cooc ja'a Dios ja'a miäjaa hänajty yajcähxö'ögaañä. <sup>2</sup>Quipxiä to'oxiöjc-hajxy hänajty nämay piawädijpä, ja'a Jesús hänajty tөө yajpa'amnäxiäbä, mөөd ja'a möjcu'u hajxy hänajty tөө yajnähwä'aächijäbä. Paadiä Jesús hajxy hänajty piawädity, mioobiä Jesús hajxy hänajty tijaty je'e hänajty miäjyghajpy. María ja'a to'oxiöjc hänajty tu'ug xiöhaty ja'a Magdalatsohmä. Juxtujc ja'a möjcu'u hänajty tөө yajnähwä'aächii. <sup>3</sup>Jatu'ug hänajty xiöhaty Juana, ja'a Cuza tio'oxiöjc. Ja'a Cuza hänajty copc-hajp maa ja'a Herodes hänajty yhane'emiän. Mөөdä Susana hänajty piawädijpä.

<sup>4</sup> Mänitá Jesús jáya'ay may nänöcxä. Mayhagajpt hajxy hänäjty chooñ. Coo hajxy hänäjty may tøø yhamugø'øy, mänitá Jesús tiägøøyy yajwiingapxøøbiä yajmäbaadyhaam:

<sup>5</sup> —Mänitá jáya'ay tu'ug tiu'uböjcy niippä. Coo ja'a tøømd tiägøøyy wöjpä, näje'e ja'a tøømd quiahy tu'haam. Mänitá muuxyhajxy hoy yajpädø'ögy. Mäduhñtiä ja'a muuxyhajxy quia'a yajpädø'cy, je'edsä jáya'ay jiaac yajtehn. <sup>6</sup> Näje'e ja'a tøømd quiahy tsaanähgøxp. Ja mujx je'eduhñ, pero tøøts. Hiḅ, weeñtiä ja'a naax jim tsaanähgøxp. <sup>7</sup> Näje'e ja'a tøømd quiahy haptiooty. Ja mujx je'eduhñ. Ja yee'c, pero caj ñä'ä tøømbejty. Hiḅ, ja'a hapy je'e xaam. <sup>8</sup> Näje'e ja'a tøømd quiahy maa ja'a hoñaaxän. May je'e tiøømhajty høxtä mägo'xhaam.

Mänitá Jesús møc miänaañ:

—Pøn hädaa wiinjuøøby, wéenhøch hädaa nmädia'agy xmiäböjçä.

<sup>9</sup> Mänitá Jesús miäyajtøøwä neby jaduhñ miädia'agytiägø'øy. Ja'a miägu'ughajpähajxy jaduhñ yajtøøw. <sup>10</sup> Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Chojpiä Dios jioot jaduhñ coo mijts mwiinjuø'øwät nebiä miäjaa yajcähxø'øga'añ. Pero ja'a häna'c-hajxy jaac yaabä, cabä Diosmädia'agy hajxy tiu'jootsocy. Hoyyä mädia'agy hajxy jia mädooy, pero cab hajxy wyiinjuø'øy tii jaduhñ jia mädiaacyy.

<sup>11</sup> Jaduhñds miädia'agytiägø'øy nébiøch hajxy tøø nyajwiingapxø'øyän. Jaduhñdsä tøømd miäbaady nebiä Diosmädia'aguiän. <sup>12</sup> Ja'a tøømd cáhwäbä tu'haam, jaduhñ miäbaady nebiä jáya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy jia mädooyän. Coo ja'a möjcu'u miech, mänit hajxy wyiinhøøñii neby hajxy jaduhñ quia'a mäböğät, nebiä piojpä quiädieeyhajxy jaduhñ quia'a nähwä'adsät. <sup>13</sup> Y ja'a tøømd cáhwäbä tsaanähgøxp, jaduhñds je'e miäbaatpä neby hajxy jia mädooyän. Tu'habaquiä hajxy jaduhñ xioonda'agy. Pero cab hajxy hamuumdu'joot pianøcxy. Coo hajxy cøxypänejpiä tiuñii, mänit hajxy ñajtshixøøñä. <sup>14</sup> Y ja'a tøømd cáhwäbä haptiooty, jaduhñds je'e miäbaatpä neby hajxy jia mädooyän. Pero cabä yhamdsoo cuhdujt hajxy ñajtshixø'øwa'añ møødä miäyøøhajt. Cabä Diosmädia'agy hajxy hoy quiudiuna'añ. <sup>15</sup> Y ja'a tøømd cáhwäbä hoñaaxooty, jaduhñ miäbaady nebiä Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mäböjpän. Jaançh tehñ yhoy hajxy jaduhñ quiudi-uñ.

<sup>16</sup> Coo jáya'ay jøøn hajxy quiuhno'ogø'øy, cøxp hajxy yujcoñ neby hajxy quiudøø'xøøjät, ja'a hajxy tøjtägøøbiä. Cabä pøn jøøn quiuhjupy, ni maabejtpa'c hajxy quia'a päda'agy.

<sup>17</sup> Jaduhñ mäwíinäts mijts ja'a nmädiä'agyhøch hajxy xwyiinjuø'øwaanaä, ja'a tsipjátypøch jaduhñ tøø nyajwiingapxø'øyäbä.

<sup>18</sup> Huuc wiinjuø'øw hajxy hoy. Pønñøch nmädia'agy tøø xmiäböjçä, njaac yajñähixø'øwáambiøch je'e. Pønñøch nmädia'agy tøø xquia'a mäböjçä, cáboch tii nya-jñähixø'øwaannä. Høxtä jiahdiägoyyaamby hajxy je'e mädyii tyijy ja'a tøø wyiinjuø'øy.

<sup>19</sup> Mänitá Jesús ñámejtsä ja'a tiaj møødä piuhya'ayhajxy. Cab hajxy hoy tiehñ wyi-ingumedsoøyy, je'eguiøxpä coo ja'a jáya'ayhajxy hänäjty ñamayyä jiiby tøgooty maa ja'a Jesús hänäjtiän. <sup>20</sup> Mänitá Jesús ñamaayyä:

—Ximä mdajhajxy tøghaguuy møødä mbuhya'ayhajxy. Miiçh hajxy xjia wi'i miøødmä-dia'agaamb.

<sup>21</sup> Mänitá Jesús miänaañ:

—Pønä Diosmädia'agy jaduhñ mäböjçp, pøn jaduhñ cudiumb, je'eçh ndajhajxy, je'eçh nbuhya'ayhajxy.

<sup>22</sup> Miäwiinghoocpä ja'a Jesúshajxy tiägøøyy barcojooty møødä miägu'ughajpähajxy. Mänitá Jesús miänaañ:

—Jam hajxy jim mejyhawiimb.

Mänit hajxy jiaançh tu'uböjcy. <sup>23</sup> Nøcxnä hajxy hänäjty jaduhñ, mänitá Jesús miaaho'cy. Mänitá poj møc piädø'cy. Mänitá nøø quiubojøøyy barcojooty. Hújtsnäp ja'a barco hänäjty.

<sup>24</sup> Mänitá Jesús hajxy hoy yuxy. Mänit hajxy ñamaayy:

—Wiindsón, Wiindsón, pädø'øg, quinaambä barco cham.

Mänitá Jesús piädø'cy. Mänitá poj yhojy møødä nøø. Mänitá poj yuungøøyy. Moñdiucy jaduhñ jiajnä. <sup>25</sup> Mänitá Jesús ja'a miägu'ughajpähajxy ñamaayy:

—Tii hajxy coo mwi'i chähgø'øy. Nej, cab hajxy mnajuø'øyä cooçh mijts homiänaajä ngüeendähada'añ.

Jaanch tehñ yagiuøøyy hajxy jaduñ. Mänit hajxy hamiñ haxøpy ñiñämaayyá:

—Pøñäda'a yø'øduñ coo ja'a miädia'agy miäböjçäxä ja'a poj møødä nøø.

<sup>26</sup> Mänit hajxy miejyhawiimpädsøømnä jim maa ja'a naax hänäjty xiøhatiän Gadara, jim jaduñ mejyhawiimpä maa ja'a Galileanaaxootiän. <sup>27</sup> Coo ja'a Jesús biarcopädsøømy, mänitä jäya'ay tu'ug miejch Jesús wyiinduom, ja'a jim cajptooty tsänaabiä. Tøø hänäjty jieğø'øy mänaa ja'a mähdiojç møjcu'u hänäjty tøø ñämeçhiijän. Cabä wit hänäjty miøødhajnä, ni quia'a häña'ay hänäjty tøøgooty. Jim hänäjty yhity maa ja'a cabäsantän.

<sup>28</sup> Coo ja'a Jesús yhiixy, mänit wyiinjiçädaacy. Mänitä møjcu'uhajxy yaaxy:

—Jesús, tii højts xwia'ana'añ. Dios miich xyHuunghajp ja'a tsajpootypä. Tunä mayhajt, ca'a højts jiiby quieyxy maa jiaanch tehñ chaaçhpän.

<sup>29</sup> Paadiä mähdiojç jaduñ yaaxy, je'eguiøxpä coo ja'a Jesús ja'a møjcu'u hänäjty tøø yhan'eemy coo ñähwa'adsøøjät. Mayhooc ja'a mähdiojç hänäjty tøø ñämeçhiijä ja'a møjcu'ujäm. Paadiä jäya'ayhajxy hänäjty jia wi'i yaghida'añ cø'øxoch tecyxioch cadenahaam neby jaduñ hoy yhidät. Pero nimiäpodøøyyäp hänäjty je'e, y yajnöcxäp hänäjty pactuum ja'a møjcu'ujäm. <sup>30</sup> Mänitä Jesús ja'a mähdiojç miäyajtøøyy:

—Tii mxøhaty.

Mänit yhadsooyy:

—Legiønhøch nxøhaty.

Paady jaduñ miänaañ coo ja'a møjcu'u hänäjty may miøødä. <sup>31</sup> Mänitä møjcu'u ja'a Jesús hajxy miänuu'xtaacy coo hajxy jiiby quia'a quexøjät møjcu'uhaam maa jiaanch tehñ chaaçhpän. <sup>32</sup> Jimä mayhädsøøm hänäjty yuumy tunmøjç. Mänitä møjcu'u ja'a Jesús hajxy miänuu'xtäaccumbä coo hajxy jim quieçøjät maa ja'a mayhädsøøm hänäjtiän. Mänitä Jesús cuhdujt miooyy. <sup>33</sup> Mänitä mähdiojç ja'a møjcu'u ñähwäatsänä. Mänitä hädsømhajxy hoy ñämeçhiijä. Mänit hajxy wyiinmänacpäyø'cy. Mänit hajxy quiuhgahnajxy naaxøjpcøxp mejjiiooty. Jiiby hajxy cøjx ñøøho'ogø'øy.

<sup>34</sup> Coo ja'a hädsømgieendähajpähajxy jaduñ yhiixy, mänit hajxy piäyø'cy. Mänitä cu'ug hajxy hoy yhawaanä cajptooty møødä cajtpa'a. <sup>35-36</sup> Mänitä cu'ughajxy hänäjty nøcxy yhixa'añ neby hänäjty tøø jiadyijän. Mänit hajxy miejch maa ja'a Jesús hänäjtiän. Jiibiä mähdiojç ja'a Jesús hänäjty wyiinhäña'ay, ja'a møjcu'u hänäjty tøø ñähwa'ächiiijäbä. Tøø wit hänäjty piägøøñä. Tøø hänäjty wyiinmahñdymejtsnä. Coo ja'a cu'ughajxy jaduñ yhiixy, mänit hajxy chähgøøbiøjcy. Paady hajxy chähgøøyy, haxøøgiäya'ay tyijy ja'a Jesús. Mänitä cu'ughajxy yhawaanäxä nebiä mähdiojç ja'a møjcu'u hänäjty tøø ñähwa'ächiiijän. Ja'a hajxy hänäjty tøø yhiixiäbä, je'e hajxy jaduñ nägapx. <sup>37-39</sup> Mänitä Jesús hajxy tiägøøyy mänuu'xtaacpä coo jim chóonät Gadara. Hix, jaanch tehñ chähgøøby hajxy hänäjty. Jim tyijy ja'a Jesús cøypänejiä jiaac jatcø'øwa'añ. Ja'a mähdiojç hänäjty tøø ñähwä'ächäbä, mänitä Jesús miänuu'xtaacy coo cu miødhajty. Mänitä Jesús yhadsooyy coo miähmø'øwät maa quiajptän:

—Nøcx maa ja'a mdøjçän; mädia'ag nebiaty ja'a Dios tøø xpiuhbety.

Mänitä craa jiaanch nøcxy, miädiaacy jiiby cajptooty nebiaty hänäjty tøø piuhbedyijäm ja'a Jesús. Mänitä Jesús biarcotägøøñä, wyiimbijnä.

<sup>40</sup> Coo ja'a Jesús jim miejtägajch mejyhawiimb, jimä cu'ughajxy hänäjty yhahixy. Mänit hajxy xioondaacy. <sup>41</sup> Mänitä jäya'ay tu'ug miejch ja'a xøhajpä Jairo. Tsajtøwiindsøn hänäjty tiuumby. Mänitä Jesús wyiinjiçädaacy. Mänit miänuu'xtaacy coo ñöcxät maa ja'a tiøjçän. <sup>42</sup> Jimä Jairo yhuung hänäjty yho'ogaanä. Tiu'ughuung hänäjty je'e. Majmetscjomøjt ja'a to'oxyhäna'c hänäjty miøødä. Mänitä Jesús tii'ubøjcy. Mayyä jäya'ayhajxy piadu'ubøjcy, høxtä yhanø'tsmujpy ja'a Jesús hajxy hänäjty.

<sup>43-44</sup> Mänitä Jesús ja'a tajiäya'ay tu'ug jiøgyohdiägøøyyä. Pa'ammøød hänäjty je'e. Majmetscjomøjt ja'a pa'am hänäjty tøø miähäyoy. Ñø'ty hänäjty wi'i xiee'xp, pero weenjaty weenjaty. Ni pøn hänäjty quia'a najuø'øy nebiä choomiáyät. Mänitä Jesús wyitpa'a nähdoonäxä. Mänitä ja'a tajiäya'ay ñø'ty yhadujnä. <sup>45</sup> Mänitä Jesús miänaañ:

—Põrhõch xñähdoõñ.

Ni põñ quia'a mänaañ coo hajxy ñähdoõñ. Mänitã Pedrohajxy miänaañ:

—Wiindsõñ, xjiaanč tehñ yhanõ'tsmujp miich ja'a cu'ug. Tii nyajnajuõõyyãm põñ tõõ xñähdoõñ.

<sup>46</sup> Mänitã Jesús miänáangumbã:

—Nnajuõõbiõch coo põñ tõõ miäbaadõ'õy hõõch nmãjaahaam. Páadyhõch jaduhñ tõõ nmã'ã najuõ'õy cooõch hajxy tõõ xñähdoõñ.

<sup>47</sup> Mänitã tãjjãya'ay jaduhñ ñajuõõyy coo ja'a Jesús hãnjaty ñajuõ'õy coo je'e hãnjaty tõõ miänãhdoõñ. Mänitã Jesús wyiingumedõõyy tsãyúuyyãp. Mänitã Jesús wyiinjjcãdaacy. Mänit ñãgapxy cu'ughagujc cooc ja'a Jesús wyit hãnjaty tõõ ñãhdoõñã, y cooc mänitiã pia'amnãjxy. <sup>48</sup> Mänitã Jesús ja'a tãjjãya'ay ñãmaayy:

—Huong, paady miich tõõ mba'amnãxy coo tõõ mmãbõcy. Nõcxnä jootcujc.

<sup>49</sup> Jimã Jesús hãnjaty miãdia'agyñã, mänitã jãya'ay tu'ug miehch. Jimã hãnjaty tõõ chohñda'agy maa ja'a Jairo tiõjcãn. Mänitã Jairo ñãmaayyã:

—Tõõ ja'a mhuung yho'õgy. Cabã wiindsõñ mhadsjpnãt.

<sup>50</sup> Miãdoow ja'a Jesús jaduhñ. Mänitã Jairo ñãmaayy:

—Ca'a mjootmayhaty. Mãbõc. Jujypioõgãp ja'a mhuung häyaa.

<sup>51</sup> Mänit hajxy jimã miejtsnä maa ja'a Jairo tiõjcãn. Coo ja'a Jesús tiõjtãgõõyy, caj põñ miõõdtõjtãgõõyy, jagooyã Pedro mõõdã Juan mõõdã quixy tiaj tieedy. <sup>52</sup> Tõghaguuy ja'a cu'ughajxy miãhmõõyy jõõbiã xuu'tspã. Mänitã Jesús miänaañ:

—Ca'a hajxy mwil'i jiõ'õy mwil'i xiuuõch. Caj tõõ yho'õgy, nã'ã maab jaduhñ.

<sup>53</sup> Mänitã Jesús ñãxiicã. Ñajuõõby hajxy hãnjaty coo ja'a quixy hãnjaty tõõ yho'õgy.

<sup>54</sup> Mänitã Jesús ja'a quixy quioõ'õ miãjtsã. Mänitã Jesús mõc miänaañ:

—Huong, pãdõ'õg.

<sup>55</sup> Mänitã quixy jiuypioõjcy. Mänit piãdõ'cy. Mänitã Jesús miänaañ coo hajxy yajcãyãt.

<sup>56</sup> Jaanč tehñ yaguõõyy ja'a tiaj ja'a tieedy jaduhñ. Mänitã Jesús miänaañ coo hajxy põñ quia'a yajmõõdmãdiã'agãt neby hãnjaty tõõ jiatiã.

## 9

<sup>1</sup> Mänitã Jesús ja'a jiamioõd miõjyaaxy ja'a hajxy nãmajmetspã. Mänitã cuhdujt hajxy mioõyyã coo ja'a mõjcu'uba'ammõõdpã hajxy nãgõxiã yajnãhwã'adsãt. Mõõdã mãjaa hajxy mioõyyãbã coo ja'a pa'amjãya'ay hajxy yajmõõpõgãt. <sup>2</sup> Mänit hajxy wyiinguejxã coo ja'a Diosmãdia'agy hajxy yajwã'xãt, coo ja'a pa'amjãya'ay hajxy yajmõõpõgãt. Jaduhñ hajxy miãdiã'agãt coo ja'a Dios ja'a miãjaa yajcãhxõ'õga'añ. <sup>3</sup> Mänit hajxy ñãmaayyã:

—Cab hajxy tii mmãnõcxãt, ni cuhdajt, ni pijty, ni tsajcaagy, ni xãdõ'õñ. Tu'xõjxc-hajtiã ja'a mwit hajxy mmãnõcxãt, ca'a mietscã. <sup>4</sup> Homiãdyii tõjcã hajxy mmejtsã'agãt, jimã hajxy mmãhmõ'õwãt hõxtã coonã hajxy jimã jadãhooc mwiimbãdãt. <sup>5</sup> Y coo hajxy maa xquia'a yajtõjtãgõ'õwã'anãt, mänit hajxy jimã mdsõonãt maa ja'a cajptãn. Mänitã mdecy hajxy mwiinwõbãt nebiã hijxtahñd jaduhñ miãhmõ'õwãt coo mijts tõõ xquia'a yajtõjtãgõ'õy —nõmã Jesús miänaañ.

<sup>6</sup> Mänit hajxy tiu'ubõjcy. Wiinduhmyhagajpt hajxy hãnjaty wiãdity Diosmãdia'agy-yajwã'xpã, pa'amjãya'ay-yajmõõpõjã.

<sup>7</sup> Ja'a Herodes hãnjaty jimã tuumb gobernador. Mänit miãdooyhajty nebiatiã Jesús ja'a hijxtahñd hãnjaty yajcãhxõ'õguiã. Cab hãnjaty ñajuõ'õy nebiã wyiinmahñdyhãdãt. Hix, nãje'e hajxy hãnjaty miãna'añ cooc tyijy ja'a Juan hãnjaty tõõ jiuypioõcy. Hix, tõõ ja'a Juan hãnjaty yaghõ'õgyii. <sup>8</sup> Nãje'e hajxy hãnjaty miãnaambã cooc tyijy je'e Elías, ja'a Diosmãdia'agy jecy yajwã'xãbã. Nãje'e hajxy hãnjaty jiaac mãnaambã cooc tyijy ja'a jecyjiãya'ay tõõ jiuypioõcy, ja'a Diosmãdia'agy jecy yajwã'xãbã. <sup>9</sup> Mänitã Herodes miänaañ:

—Hõõchã Juan nyajyo'puxã. Põñãda'a jaduhñ wãdijp. Madiú'ujõch jaduhñ nmãdooyajcãhxõ'õgy.

Jiaanč tehñ yhixaambã Herodes ja'a Jesús hãnjaty.

<sup>10</sup> Coo ja'a Jesús jiamioõdhajxy wyiimbijtagajch, mänitã Jesús hajxy yajmõõdmãdiaacy nebiaty hajxy hãnjaty tõõ wiãdity. Mänit hajxy miõõdnõcxã pactuum, jimã mãwiingõñ maa

ja'a cajpt hánajty xiòhatiän Betsaida. <sup>11</sup> Coo ja'a cu'ughajxy jaduhñ miädoyhajty, mänitä Jesús hajxy jim piamejch. Mänit hajxy nãmaayyã coo hajxy jim miähmó'owät. Mänitä Diosmädia'agy hajxy yajmødmädiacã cooc ja'a Dios ja'a miãjaa yajcãhxó'oga'añ. Møødã pa'amjãya'ayhajxy may yajmøcpøjcã.

<sup>12</sup> Tsuujóñãp hánajty, mänitä Jesús wyiingumedsøyyã ja'a jiamioødhajxy ja'a nãma-jmetspã. Mänitä Jesús nãmaayyã:

—Nãma'aw yø'ø jäya'ayhajxy coo hajxy nøcxý pioo'xnã, coo hajxy nøcxý quiayhøxta'ay wiingtuum maa ja'a cajpt miãwiingonãñ. Yaa maa hajxy nhjítãm, cabã tii yaa.

<sup>13</sup> Mänitä Jesús miãnaañ:

—Huuc yajcay mijts.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Cab højts tii nmøødã; jagooyyã højts tsajcaagy mägooxc nmøødã møødã hacx metscã. Togã nõcxãp højts njuuyyã ja'a hajxy quiayaambã, hoy hajxy jia nãmayyã.

<sup>14</sup> Nãmãgooxmil ja'a ya'adiøjc-hajxy hánajty nãgøxiã. Mänitä Jesús nãmaayy ja'a jiamioødhajxy:

—Nãma'aw hajxy ween hajxy yhänaaguiãda'agy naaxwiin näjuxchãgui'xmajcjaty.

<sup>15</sup> Mänit hajxy nãmaayy coo hajxy jaduhñ yhänaaguiãdã'agãt. Mänit hajxy yhänaaguiãdaacy nãgøxiã. <sup>16</sup> Mänitä Jesús ja'a mägooxpã tsajcaagy quioondsooyy møødã metspã hacx. Mänit chajhee'py. Mänitä Dios pia'yaaxy, miãnaañ:

—Dioscujú'uyãp coo højts hädaa tøø xmiø'oy.

Mänit jaduhñ yhaguidøyy. Mänitä jiamioød miooyy coo hajxy jaduhñ yajwã'xãt maa ja'a cu'ugãñ. <sup>17</sup> Mänit hajxy nãgøxiã quiaayy cu'uxiã. Majmejtschac ja'a caadiuc quiunajxy.

<sup>18</sup> Wiingxøø hánajty je'ebã, jimã Jesús ja'a Tieedy hánajty pia'ya'axy hanidiuhmduum. Jimã jiamioødhajxy hánajty miøødã. Mänitä Jesús yajtøoyy:

—Nébyhøch ja'a cu'ughajxy xñãnømy põnhøch høøch.

<sup>19</sup> Mänit hajxy yhadsooyy:

—Nãje'e hajxy miãna'añ cooc tyijy miich mJuangã ja'a hijty mäyajnãbejpã. Nãje'e hajxy miãnaambã cooc tyijy miich mhElíasã. Nãje'e hajxy jiaac mãnaambã cooc tyijy ja'a jecyjiãya'ay tøø jiuypioçy, ja'a Diosmädia'agy jecy yajwã'xãbã, y cooc tyijy miich mje'ejã.

<sup>20</sup> Mänitä Jesús yajtøogumbã:

—Mjtsãts, nej mijts mmãnaambã põñ xtyijy høøch.

Mänitä Pedro yhadsooyy:

—Diosquexy miich.

<sup>21</sup> Mänitä Jesús møc miãnaañ coo hajxy quia'a nãgãpxãt põñ hánajty je'e. <sup>22</sup> Mänitä Jesús miãnaangumbã:

—Høøch ja'a Diosquexypã, hoyhøyhøch njaanç tehñ chaaçhpøga'añ. Cãbøch ja'a tsajtøwiindsøn hajxy xñã'ãgãdã wiingudsãhgø'øwa'añ, ni ja'a teedywiindsøn hajxy, ni ja'a jäya'ayhajxy jim cuhdujtmøødpã tsajtøgooty. Xyagho'ogãambøch hajxy, pero cud-ãgøøgxøøjøch njujypioçga'añ.

<sup>23</sup> Mänit jiaac mãnaangumbã:

—Pønãtyhøch nmãdia'agy xpiaðu'ubøgãñãp, ween yhamdsoo cuhduj hajxy nãjtsixø'oy, ween hajxy chaaçhpøjãpã jabom-jabom nébioch ndsaaçhpøga'añãñ. Jadúñhøch nmãdia'agy hajxy hoy xpianøcxãt. <sup>24</sup> Pøn jiuçyhajt ja wi'i yaghoyø'øwaamb, nã'ãgã cuhdãgoyyaamb je'e. Pero põñ jiuçyhajt jaduhñ yajtãgoyyaamb ja'a høøchcøxpã, nã'ãgã hodiuum je'e miähmø'øwa'añ. <sup>25</sup> Coo hajxy hodiuum mga'a mmähmø'øwãt, cab hajxy jaduhñ mniyaghoyø'øwøøjãt, hoy hajxy mja mäyøøjã hädaa yaabã naaxwiin. <sup>26</sup> Pøñhøch xmiãdsãhdiuumb møødhøch nmãdia'agyquioxpã, mänitøch jaduhñ nmãdsãhdiunaambã coøch hánajty ngãdaactãgatsã'añ. Hajajaamb hánajty yaa neby jim yhajajiãñ tsajpootyp maach nDeedy yhitiãñ, maa ja'a mioonsãhajxy yhitiãñ. <sup>27</sup> Tøyhãjthøch jaduhñ nmãna'añ, ja'a hajxy yaa tãnaabiã, nãje'e hajxy jaduhñ quia'a tsoj ho'oga'añ høxtã coonã ja'a Dios ja'a miãjaa hánajty yajcãhxø'oga'añ.

<sup>28</sup> Cuductujxøø ja'a Jesús ja'a Pedro miøðwimbejty tunguhduum Diospa'yaaxpá, møødä Juan møødä Jacobo. <sup>29</sup> Jimä Jesús ja'a Tieedy hánajty pia'ya'axy, mänitá wyiin jìøjp høxtä haamb høxtä tsámaamb quiähxø'cy. Jaančh tehñ pioob ja'a wyit jaduhñ jiajnä. <sup>30-31</sup> Mänitá Moisésajxy ñäguehxtøø'xy maa jiajy maa chámamiän møødä Elías. Mänitá Jesús hajxy miøðdtägøøyy mädiaacpá. Je'e hajxy hánajty miädiaacpypy coo ja'a Jesús hánajty jim nøcxy yho'oga'añ Jerusalén. <sup>32</sup> Hoyyá Pedrohajxy hánajty jia wi'li mia'awa'añ, cab hajxy ñä'ägädä maaho'cy. Mänit hajxy yhiijxy coo ja'a Jesúsajxy hánajty jiajy chámamy møødä Moisés møødä Elías. <sup>33</sup> Coo ja'a Moisésajxy hánajty wyiimbidaannä, coo ja'a Jesús hajxy hánajty piuhwa'adsaanñä, mänitá Pedro ja'a Jesús ñämaayy:

—Wiindsón, hoyøøyy jaduhñ coo hajxy yaa tøø nbéjtäm. Ween højts tøjquemy tågøøg cu nhádiuun, tu'ug miich mje'e, tu'ug Moisés jie'e, tu'ug Elías jie'e.

Ñä'ä nagoobä ja'a Pedro jaduhñ miänaañ. <sup>34</sup> Mänitá ñäma'a tehñ miapxy quiädaacy maa hajxy hánajtiän. Nädägooyy hajxy jaduhñ. Mänitá Pedrohajxy chähgøøbiøjcy. <sup>35</sup> Mänit hajxy miädooyy ja'a Dios quiapxy ñäma'ajooty:

—Høøch nHuung hädaa. Høøch tøø nwiinguexy. Mhamädoowhíjtáp ja'a miädia'agy hajxy.

<sup>36</sup> Mänitá Jesús hajxy yhiijxy coo hánajty nidiuhñ tiänaañä. Hamoñ hajxy jaduhñ miähmøøñä. Cab hajxy pøn yajmøødmädiaacy nebiaty hajxy hánajty tøø yhiixy.

<sup>37</sup> Cujaboom hajxy jim wyiimbijnä tunguhduum. Mänitá Jesús jäya'ay may jìøjcubaadøøyyä. <sup>38-39</sup> Mänit tu'jäya'ay møc quiapxy maa ja'a cu'ugän:

—Wiindsón, tú'quieoch nhuung. Náxyhöch nhuung mõjcu'u xjiaančh tehñ ñämejtsä. Møc jaduhñ ya'axy, møc chäyuy. Høxtä hahoo'p jaduhñ. Hanaxiä jaduhñ chaačhtiüñii, y cab jaduhñ ñä'ägädä nähwa'ačh. Wiindsón, tuñä mayhajt, yajñähwáatsägøch nhuung. <sup>40</sup> Tøøch ja'a mjamiøød nja wi'li miänuu'xta'agy cooçh nhuung hajxy xyajñähwáatsät, pero cab hajxy jaduhñ ñä'ä jajty.

<sup>41</sup> Mänitá Jesús ja'a jiamioød ñämaayy:

—Nej, cájtäm mijts mänaa mmäbøga'añä. Pämädühñtiøch mijts jaduhñ njaac mämee'xtuga'añ.

Mänitá cuhuung ñämaayy:

—Woomiñxä mhuung.

<sup>42</sup> Cahnä craa hánajty miechñä maa ja'a Jesúsän, mänit yajcädaawä ja'a mõjcu'ujäm. Mänit yajtsäyuyyä. Mänitá Jesús ja'a mõjcu'u yhøxquejxy. Mänitá craa ñähwaach. Mänitá tieedy yajcø'ødägøøyyä. <sup>43</sup> Mänitá cu'ughajxy nägøxiä yagjuøøyy coo ja'a Dios miøjjä jiaančhä, nebiä Jesús ja'a hijxtahñd hánajty yajcähxø'øguiän.

Mänitá Jesús ñämaayy ja'a jiamioødhajxy:

<sup>44</sup> —Hoy hajxy wiinjuøøw; ca'a hajxy mjahdiägoy; høøch ja'a Diosquexypä, nmäd-síphoch hajxy jim xyajcø'ødägøøwaamb maa ja'a cu'ughajxiän nägøxiä.

<sup>45</sup> Pero cabä jiamioødhajxy ñä'ägädä wiinjuøøyy neby hajxy hánajty tøø miøødmädi-a'agyijjän. Hiñ, Jesús jaduhñ ca'a yajwiinjuøøyy. Cab hajxy jaduhñ yajtøøyy. Tsähgøøby hajxy hánajty.

<sup>46</sup> Mänit hajxy tiägøøyy yajtsiptaacpá pøn cuhdujt maas mõj mo'owáañäp. <sup>47</sup> Ñajuøøbiä Jesús hánajty nebiaty hajxy hánajty tijay miay. Mänitá pigána'c hoy tu'ug wioy, piädaacy miøjc-haamby. <sup>48</sup> Mänit miänaañ:

—Pøn hädaa pigána'c jaduhñ tsógáp ja'a høøchcxpá, jaduhñ mäwínäts høøch xchoj-pä. Y pøn'hoch jaduhñ xchoj, je'ečh nDeedy jaduhñ xjiahmiéjtsäp ja'ačh jaduhñ tøø xquiéxiäbä. Pøn ja'a mõjcu'uhdujt ca'a tsogaamb maa mijtsän, je'eds ja'a mõjcu'uhdujt jaduhñ nä'ägädä mo'owáañäp.

<sup>49</sup> Mänitá Juan miänaañ:

—Wiindsón, tøø højts tu'jäya'ay nhixy. Miichcxpá ja'a mõjcu'u hijty yhøxquexy. Mänit højts jaduhñ ñämaayy coo quia'a høxquejxnät, je'eguiøxpä coo højts xquia'a møødwädíjtäm.

<sup>50</sup> Mänitá Jesús miänaañ:

—Cab hajxy jaduhñ cu mnämaayy. Pøñ højts jaduhñ xquia'a mädsiphájtäm, je'e højts jaduhñ xmiägu'ughájtäm.

<sup>51</sup>Tøø hänäjty miäwiingooñnä coo ja'a Jesús hänäjty ñøcxaanä tsajpootyp, mänitä jioot yajmøødmädiacy coo jim ñøcxnät Jerusalén. <sup>52</sup>Mänitä jiamioød mejtstägøøg quiejxø'cy. Mänitä mejtstaact hajxy hoy jia høxta'ay maa ja'a cajpthuung tu'ugän jim Samarianaaxooty. <sup>53</sup>Pero cab hajxy jaduhñ ñä'ä tøjmooyä, je'eguiøxpä coo hajxy hänäjty jim jiaac nøcxa'añ Jerusalén. Hiñ, cabä Samariabä-jäya'ayhajxy hänäjty miøødnijiootpaadyii ja'a jäya'ayhajxy hänäjty tsänaabiä Jerusalén. <sup>54</sup>Coo ja'a Jacobo jaduhñ miädooyy møødä Juan, mänitä Jesús hajxy ñämaayy:

—Wiindsøñ, tähooc ja'a Elías jøøn jim miøjyaaxy tsajpootyp nebiä haxøøgjäya'ayhajxy jaduhñ tióyät. Nej, mmäná'anäp miich jaduhñ coo højts jøøn jim nmøjyáaxpät tsajpootyp neby hajxy jaduhñ tiøobiät ja'a højts jaduhñ xquia'a tøjmo'owaambä.

<sup>55</sup>Mänitä Jesús wyiinee'ppejty; mänit yhojy:

—Mijts, cab hajxy mnajuø'øy coo haxøøgwiinmahñdy hajxy mmøødä. <sup>56</sup>Páadyhöch yaa tøø ngäda'agy hädaa yaabä naaxwiin nébiøch ja'a jäya'ayhajxy jaduhñ nyajnahwa'ads nyajcuhwá'adsät. Cábøch hajxy jaduhñ nyajcuhdägoyya'añ.

Mänit hajxy jim tiu'ubøjnä, ñøcxy hajxy wiingcajpt.

<sup>57</sup>Jim hajxy hänäjty tiu'uyo'oyñä, mänitä jäya'ay hajxy tu'ug piaaty jim tu'haam. Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Wiindsøñ, nja wi'i pianøcxaambiøch miich majaty miich mnøcxa'añän.

<sup>58</sup>Mänitä Jesús miänaañ:

—Ja'a xøøga, jimä jiuut je'e; ja'a muuxy, jimä pie'eñ je'e; pero høøch ja'a Diosquexypä, cábøch ndøjc jaduhñ maaç nboo'x nhäñá'awät.

<sup>59</sup>Mänitä Jesús wiinghäna'c ñämäaguumbä:

—Høøch padu'ubøjcäc.

Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Mänitøch miich nbadu'ubøgät cooçh ndeedy hänäjty tøø yho'nä, cooçh hänäjty tøø nyajnaaxtägøøñä.

<sup>60</sup>Mänitä Jesús miänaañ:

—Ja'a jäya'ayhajxy ca'a mäbøjpä, je'e miich ja'a mdeedy hajxy xyajnaaxtägø'øwáañäp. Pero miich, nøcx ja'a Diosmädiä'agy yajwa'x coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'oga'añ.

<sup>61</sup>Mänitä Jesús ñämaayyä wiingjäyá'ayägumbä:

—Wiindsøñ, nja wi'i pianøcxaambiøch miich, pero nøcxyhöch ja'a njujy nmägu'ug nhuuc hawaanä jayøjp cooçh miich jaduhñ nbadu'ubøgaanä.

<sup>62</sup>Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Pøñhöch jaduhñ xjia wi'i piawäditaamb, cooçh nmädiä'agy hamuumdu'joot xquia'a mäbøjcät, cábøch jaduhñ hoy xpianøcxät.

## 10

<sup>1</sup>Mänitä Jesús jäya'ay jiaac wiimbiiyy nädägøøghii'xcumajc. Mänit hajxy metscaty metscaty quiejxø'cä majaty ja'a Jesús hänäjty ñøcxa'añän. <sup>2</sup>Mänit hajxy ñämaayyä:

—Nämayyä jäya'ayhajxy jia mäbøga'añ; je'eds ca'a hijp pøñ ja'a Diosmädiä'agy yajwá'xäp. Mänuu'xta'ag ja'a Dios hajxy coo ja'a Diosmädiä'agy-yajwa'xpä jiaac quéxät.

<sup>3</sup>Nøcx hajxy. Mnigwiendähadøøjäp hajxy. Ca'awiindøyhäna'c-hagujc hajxy mwädita'añ.

<sup>4</sup>Cabä xuummy hajxy mmänøcxät, ni xädø'øñ. Tu'tehngä cø'øg hajxy mmänøcxät.

Cab hajxy pøñ mwiindänaaxiøbät tu'haam. <sup>5</sup>Coo hajxy muum maa mhamejstá'agät, myajpøø'xäp ja'a cudøjc hajxy. "Weenä Dios hajxy xmiø'oy ja'a hoyhajt ja'a weenhajt."

Jaduhñ hajxy mnämá'awät. <sup>6</sup>Pø hojiäya'ay ja'a cudøjc-hajxy jaduhñ, mänitä Dios jiaañch mó'owät ja'a hoyhajty ja'a weenhajt; pø caj, cab hajxy jaduhñ mio'owøøjät. Y cab hajxy jim mnä'ägä mähmø'owät.

<sup>7</sup>Cab hajxy tøjc-tøjc mwädität. Jim hajxy mnä'ägädä hídät maa hajxy hänäjty tøø mmejtsta'aguian. Jim hajxy mmähu'ug mmägáyät. Je'e hajxy jaduhñ mhú'ugäp mgáyäp tijaty hajxy jaduhñ xmiøoby. Hawiinmats jaduhñ coo hajxy jaduhñ xmiø'owät, je'eguiøxpä coo hajxy mwiinguxä. <sup>8</sup>Homiädyii cajptä hajxy

jaduhñ xtiøjmó'owät, mgáyäp hajxy jaduhñ tijaty hajxy xmiiooby. <sup>9</sup> Myajmøcpøgäp ja'a pa'amjåya'ay hajxy maa ja'a cajptän. Jaduhñ hajxy mnämä'awät: "Tøø miäwiingoonnä coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ ja'a mijtsøxpä." <sup>10</sup> Pero homiädyyi cajptä hajxy jaduhñ xquia'a tøjmó'owät, callejooty hajxy nøcxy mya'axy: <sup>11</sup> "Hädaa cajpt yaabä, cabä quiuhdujthajxy yhooyä. Paady højts ndecy nwiinwoba'añ. Jaduhñä hijxtahñd miähmø'owät coo ja'a mguhdujthajxy quia'a hoyyä. Mjahmiédspä hajxy jaduhñ coo miäwiingoonnä coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ ja'a mijtsøxpä." <sup>12</sup> Tøyhájthøch jaduhñ nmäna'añ, coo ja'a naaxwiimbä hånajty wyiimbida'añ, maas hanaxiä ja'a cajpt jaduhñbä chaachpøga'añ quejee ja'a Sodomacajpt jecy chaachpøjuiän.

<sup>13-14</sup> Mjaanč tehñ chaachpøgaamb hajxy pønjaty jim tsänaaby Corazincajptooty møødä Betsaidacajptooty. Maas hanaxiä hajxy mdsaačhpøga'añ quejee ja'a jåya'ayhajxy jecy chaachpøjuiän, ja'a hajxy jecy tsänäayyäbä Tirocajptooty møødä Sidoncajptooty. Coo je'e hajxy cu yhiijy ja'a hijxtahñd nej mijts mja hixiän, cu ñajtsnixøoyy ja'a yhaxøøgcuhdujt hajxy; cu jioøoy cu xiuu'ch hajxy jaduhñ. <sup>15</sup> Y mijts jim tsänaabiä Capernaum, haagä jiiby mijts mhäda'aga'añ møjcu'uhaam. Cab hajxy jim mnøcxa'añ tsajpootyp neby hajxy mdijjiän.

<sup>16</sup> Mänitå Jesús ñåmaayy ja'a jiamioødhajxy ja'a nädägøøghii'xcumajcpä:

—Pønjaty mijts mmädia'agy xyhamädoowhijtäp, jaanä jaduhñhøch nmädia'agy hajxy xyhamädoowhijtäbä. Pero pønjaty mijts mmädia'agy xquia'a hamädoowhijtäp, ni høøč nmädia'agy hajxy xquia'a hamädoowhijtäbä; ni ja'a nDeedyhøch miädia'agy xquia'a hamädoowhijtäbä, ja'ačh tøø xquiéxiäbä.

<sup>17</sup> Mänitå nädägøøghii'xcumajcpähajxy tiu'ubøjcy Diosmädia'agy-yajwa'xpä. Cujecy hajxy wyiimbijtägajch. Jaanč tehñ jiootcujc hajxy hånajty. Mänit hajxy miänaañ:

—Wiindsøn, høxtä ja'a møjcu'u højts nmädia'agy hajxy tøø xmiäbjøcä ja'a miichøxpä.

<sup>18</sup> Mänitå Jesús miänaañ:

—Tøyhajt jaduhñ. Nhíjxhøch ja'a Satanás coo jim quiahy tsajpootyp. Nebiä wädsucän jaduhñ jiatcøoyy. <sup>19</sup> Huuc mäadow hajxy, tøøch mijts ja'a mäjaa nmo'oy coo mijts tsahñdy myajtéenät møødä caa'pty, y coo ja'a møjcu'u hajxy mga'a yajmäjädá'agät; y cab hajxy nej mjada'añ. <sup>20</sup> Paady hajxy mxoondä'agät coo ja'a mxøøhajxy jim yhity cujaay tsajpootyp. Cab jaduhñ ñejpiä pø tøø ja'a møjcu'u ja'a mmädia'agyhajxy xmiäbjøcä.

<sup>21</sup> Mänitå Jesús jiaanč tehñ yajxoondaacpøjcä ja'a Dioshespíritu. Mänitå Jesús miänaañ:

—Teedy, miichäts jim Wiindsønñhajp tsajpootyp møød hädaa yaabä naaxwiin. Chojpy miich mjoot jaduhñ coo ja'a hajxy ca'a høxpøcypiiä wyiinjuø'owät tijaty ja'a hajxy høxpøcypiiä tøø mga'a yajwiinjuø'øy. Páadyhøch miich hoy nnänømy.

<sup>22</sup> Mänitå Jesús ñåmaayy ja'a jiamioødhajxy:

—Tøøch nDeedy ja'a cuhdujt xquiøxy mo'oy. Cábøch pøn xñajuø'øy pøñhøch høøch, jagøoyyøch nDeedy jaduhñ xñajuø'øy. Y jagøoyyøch nDeedy nnajuøøbiä. Najuøøby hajxy je'ebä pøjatyhøch tøø nyajñähijy coo hajxy ñajuø'owät.

<sup>23</sup> Mänitå Jesús ja'a jiamioød wyiinhee'ppejty ja'a hajxy nämajmetspä. Mänit hajxy hawiing ñåmaayyå:

—Jootcujc hajxy jaduhñ mhídät je'eguiøxpä cooçh mijts ja'a hijxtahñd may tøø nyajñähixø'øy. <sup>24</sup> Tøyhájthøch jaduhñ nmäna'añ. Ja'a Diosmädia'agy-yajwa'xpähajxy møødä gobiernähajxy, nämay hajxy jia hixaañ tijaty mijts mhixyp. Nämay hajxy jia mäadowaañ tijaty mijts mmädooby.

<sup>25</sup> Mänitå ley-yajñähixøøbiä tu'ug tiänaayyø'cy. Mänitå Jesús hoy miäyajtøy:

—Wiindsøn, tiich ngudiünäp nébiøch cøjxta'axiøø njugyhádät nebiä Dios jjugyhatiän. Paadiä Jesús jaduhñ ñåmaayyå, nal'ä mädia'agyhixáañp hånajty je'e waamb hånajty yhadsowa'añ. <sup>26</sup> Mänitå Jesús yhadsooyy:

—Neby jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a leyän. Neby jaduhñ mwiinjuø'øy.

<sup>27</sup> Mänitå ley-yajñähixøøbiä yhadsooyy:



—Jaduhñ jim myiñ maa ja'a leyän coo ja'a Dios mwiingudsähgø'owät hamuumdu'joot. Jaanä jaduhñ jim myiimbä coo hopiønä mdsógät mba'häyówät nebiä mni'x nebiä mgopc mdsóquiän.

<sup>28</sup> Mänitá Jesús miánaañ:

—Hoy jaduhñ tøø mhadsoy; coo jaduhñ mgudiúnät, mänit jim mnócxät tsajpootyp.

<sup>29</sup> Pero yajcumayaambä ley-yajnahixøöbiä hánajty. Mänit miánaangumbä:

—Pøn jaduhñ mnänøømby coöch hopiønä ndsógät nba'häyówät.

<sup>30</sup> Mänitá Jesús yhadsoogumbä:

—Nhuuc yajmøødmädiá'agyhøch mädia'agy tu'ug, nej miič jaduhñ hoy mwiin-juø'owät. Jiibiä jäya'ay hánajty tu'ug yhäda'agy Jericó. Jerusalén hánajty tøø choñ- da'agy. Tu'haamhädaacpä ja'a mee'tspä piaaty. Cøx jaduhñ mié'tsäxä møødä wyit. Mänit hoyhoy wiobho'cä. Nebiä ho'ogypiän hajxy jaduhñ ñähgueecy. <sup>31</sup> Mänit teedywi- indsøn tu'ug ñajxy. Coo ja'a mähdiøjc jaduhñ yhiyx, cab jaduhñ tiánaaxiøjpy. Jiuhyohy jaduhñ. <sup>32</sup> Jaduhñdsä tsajtøjcueendähjapä tu'ug ñajxpä; jaduhñ je'e jiuhyohbiä. <sup>33</sup> Mänitá Samariabäya'ay tu'ug ñajxpä. Coo jaduhñ yhiyx, mänitá hojiot miøødhajty. <sup>34</sup> Mänitá mähdiøjc chooyøøy aceitehaam møødä vinohaam. Mänit yhamägüjty withaam maa hánajty tøø jiotiän. Mänitá yhamdsoo jäyujcøp yujtsehñ. Mänitá mähdiøjc hoy ñajtsømø'øyii maa ja'a mejtstaactän. Mänit jim yhiyxä. <sup>35</sup> Cujaboomä Samariabäya'ay ja'a cudøjc plataxädo'øn metsc miooyy. Mänit ñämaayy: “Tuñä mayhajt, huuc cueendähat yø'ø mähdiøjc. Mäduhñtiä xädo'øn mjaac yajtuñ, mänitøch jaduhñ nmoodiägätsät coöch nwiimbijtgätsät.”

<sup>36</sup> Mänitá Jesús ja'a ley-yajnahixøöbiä miäyajtøøy:

—Pøn maas hoyhäna'c tøø piädsømy yø'ø nädägøgpähajxy.

<sup>37</sup> Mänitá ley-yajnahixøöbiä yhadsooyy:

—Ja'a häna'c hojiot møødhájtäbä.

Mänitá Jesús miánaañ:

—Nøcx, y jaduhñ miič hojiot mmøødhájpät.

<sup>38</sup> Mänitá Jesús hajxy tiu'ubøjcumbä. Mänit hajxy miehch wiingcajptooty. Mänitá Jesús yajtøjtägøøyyä ja'a to'oxiøjc tu'ug ja'a xøhajpä Marta. <sup>39</sup> Jimä Marta piuhdo'oxy hánajty tu'ug ja'a xøhajpä María. Mänitá María ja'a Jesús wyiinhøxtaacy. Yhamädoowhidaamby hánajty je'e waambaty ja'a Jesús hánajty miädia'aga'añ. <sup>40</sup> Pero wyi'i jiodhadøøtsäp ja'a Marta tiuung hánajty. Mänitá Jesús ñämaayy:

—Wiindsøn, nej miič jaduhñ mñijiäwø'øyii coöch nbuhdo'oxy ja'a tuung tøø xya- jmänähgueegø'øy. Huuc näma'aw weenč xpiuhbety.

<sup>41</sup> Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Marta, Marta, madiu'u miič mwi'i tiajy mwi'i miay. <sup>42</sup> Tu'tu'uuyyä jaduhñ yhawii- nmatsä. Hoyyä mbuhdo'oxy jaduhñ quiuidiñ. Cabä María ja'a cuhdujt jaduhñ pøn piøgäänäxä coöch nmädia'agy jaduhñ xyhamädoowhjtät.

## 11

<sup>1</sup> Wiingtuumä Jesús ja'a Dios hánajty pia'ya'axy. Coo pia'yaaxpädoøyy, mänitá jiamiøød tu'ug miánaañ:

—Wiindsøn, højts Diospa'ya'ax yajnahixøøyyäc nebiä Juan ja'a jiamiøød yajnahixøøyyän.

<sup>2</sup> Mänitá Jesús miánaañ:

—Coo ja'a Dios hajxy hánajty mba'ya'axa'añ, jaduhñ hajxy mmäná'anät:

Dios, miič højts nDeedyhajpy. Jim mhity tsajpootyp.

Weenä jäya'ayhajxy nägøxiä xwyiingudsähgø'øgy. Weenä mmäjaa myajcähxø'øgy.

Weenä mmädia'agy hajxy yaa xmiäbøjcä hädaa yaabä naaxwiin neby hajxy jim xmiäbøjcän tsajpootyp.

<sup>3</sup> Móoyyäc højts ja'a cay jäda'axøø neby højts cu'uxiä ngáyät.

<sup>4</sup> Højts ja'a pojpä cädieey mämée'xäc neby højts jaduhñ nmämee'xiän pønajaty højts xñgädieeyøøby.

Cabä møjcu'ugong cuhdujt mmó'owät coo højts xjøjcapxó'owät, coo højts ja'a haxøøgpä xyajnáhdjät.

<sup>5</sup> Mänitá Jesús miánaangumbä:

—Tsøg hajxy jaduhñ mánánañm coo mijts mmägu'ughajpä mmøødä tu'ug. Coo miich cuptsuhmdä nøcxy mnäma'ay: “Mägu'ughajpä, høøchä tsajcaagy tågøøg yajuywáañäc. <sup>6</sup> Ja'a mmägu'ughajpøch tu'ug tøø miech. Jäguem choon. Cábøch tii mmøødä tiich jaduhñ nnä'ä mó'owäp.” <sup>7</sup> Wehndä mmägu'ughajpä jii by tøgooty xyhadsówät: “Ca'a xyhadsipy. Hagøøy ja'a tøjcän. Tøø højts ngøxy maaho'nä móødhøch nhuunghajxy. Cábøch nbädø'ogaañnä cooch miich jaduhñ tijaty mmó'owät.” <sup>8</sup> Tøyhájthøch jaduhñ nmäna'añ, hoy jaduhñ xjia mägu'ughaty, cab jaduhñ xñä'ä nábädø'ogaañbät coo miich tijaty xmió'owät. Pero coo miich tehngajnä mwi'i ñé'emät, mänit jaduhñ piädó'ögät, mänit jaduhñ xmió'owät tijaty miich hánajty myajmaajajpy. <sup>9</sup> Tøyhájthøch jaduhñ nmäna'añ, coo mijts ja'a Dios tijaty mmäyujwá'anät tehngajnä, tsipcøxp jaduhñ xñä'ägädä mó'owät. <sup>10</sup> Coo pønä Dios tijaty miäyujwá'anät tehngajnä, tsipcøxp jaduhñ ñä'ägädä mó'owa'añii.

<sup>11</sup> Pø jim mhuunghajxy, coo tsajcaagy xmiäyujwá'anät, cabä tsa mmo'owa'añ; coo hacx xmiäyujwá'anät, cabä tsa hñdy mmo'owa'añ. <sup>12</sup> O coo tseidiu'ludy xmiäyujwá'anät, cabä caa'pty mmo'owa'añ. <sup>13</sup> Hojijaty pä ja'a mhuung hajxy jaduhñ mmooby, hoy hajxy mja ca'awiindøyyä. Mänaxiä ja'a mDeedyhajxy jim tsajpootypä xmió'owät ja'a yhEspiritu coo mijts jaduhñ mmäyujwá'anät.

<sup>14</sup> Wiinghoocä Jesús ja'a møjcu'u hánajty yhøxquexy. Tøø jäya'ay hánajty tu'ug yaghuymii. Coo ja'a mähdiøc ñähwaatsnä, mänit quiapxø'nä. Yagjuøyy ja'a jäya'ayhajxy jaduhñ. <sup>15</sup> Pero näje'e hajxy jaduhñ miánaañ:

—Yøø craa, ja'a møjcu'ugongä miäjaa jaduhñ miøødhájtäp, paadiä møjcu'u yhøxquexy. Ja'a møjcu'ugong, ja'a møjcu'u wyiindsøñhajxy je'e.

<sup>16</sup> Näje'e häna'c ja'a Jesús hajxy hánajty ñäma'ay coo hijxtahnd ween jajcähxøøgy, ja'a jim tsajpootypä. Wyiinmahñdyhixaambiä Jesús hajxy hánajty. <sup>17</sup> Pero ñajuøøbiä Jesús hánajty nebiaty hajxy hánajty wyi'i tijay wyi'i miay. Mänit miánaañ:

—Homiädyii cajptä, coo ja'a cu'ughajxy ñiyhawiingpäda'agøøjät, coo hajxy tu'tøjc ñimiädsibø'owøøjät, cuhdägøyyäp ja'a chána'ahajxy jaduhñ. <sup>18</sup> Jaanä jaduhñduhmbä, coo Satanášhajxy ñimiädsibø'owøøjät, cuhdägøyyäp hajxy je'ebä. Mijts jaduhñ mänaamb cooch tyijy ja'a møjcu'uhajxy nhøxquexy ja'a møjcu'ugongä miäjaagøxpä. <sup>19</sup> Pero coo häxøpy jaduhñ tiøyyä, maa mijts mjamiøød ja'a mäjaa hajxy yhuuc paatpä coo ja'a møjcu'u hajxy yhøxquexy. Cähxø'p jaduhñ coo mijts ja'a tøyhajt hajxy mga'a møødä. <sup>20</sup> Pero høøch, ja'a Diosmäjaagøxpøch ja'a møjcu'uhajxy nhøxquexy. Y cähxø'p jaduhñ coo miäwiingoonnä coo Dios ja'a miäjaa jajcähxø'oga'añ ja'a mijtsøxpä.

<sup>21</sup> Tsøg jaduhñ mánánañm, coo ja'a jäya'ay jaanç møcpä cwieendähädät ja'a yhamdsoo tøjc, coo pujxt coo wojpt hánajty miøødä, cabä mee'tspä jaduhñ tiägó'owät. <sup>22</sup> Pero coo jäya'ay maas ca'awiindøyyä miädsät, cabä cudøjc jaduhñ miäjädä'agät. Pøjcäxäp ja'a piujxt ja'a wiojpt jaduhñ ja'a tyijy yajmäjäda'agaambiä. Møød jaduhñ piøjcäxäbät tijaty jii by miøød tøgooty. Y høøch, jaduhñ mäwíinäts høøch ja'a møjcu'ugong nga'a yajmäjäda'agy.

<sup>23</sup> Pøñhøch jaduhñ xquia'a møødpädø'p, høøch nmädsip je'eduhñ. Y pøñhøch jaduhñ xquia'a møødtuumb, je'e jaduhñ yajma'p pønjätyhøch nmädia'agy xjia wi'i miäbøgáañp.

<sup>24</sup> Mänitá Jesús miánaangumbä:

—Tsøg jadähooç mädiäaccumbä. Coo ja'a møjcu'u piädsómät maa jäya'ay tu'ugän, mänit tiägøøy poo'xtaacthøxtaabiä pactuum. Y coo jaduhñ quia'a páadät, mänit miána'añ cooc jim wyiimbida'añ maa tøø yhuuc pädsøømbän. <sup>25</sup> Coo jim mjesttägätsät maa ja'a jäya'ayän, tøø ja'a jäya'ay hánajty wyiinmahñdymech nebiä tøjc wa'adspän.

<sup>26</sup> Mänitá møjcu'u ja'a jiamioød nøcxy wioy juxtujc ja'a maas haxøøgpä. Mänit hajxy nägøxiä tiägøøy maa ja'a jäya'ayän tsänaabiä. Y maas haxøøg ja'a jäya'ay ñä'ägä jaty quejee hánajty.

<sup>27</sup>Jimä Jesús hánajty miädia'agyñä, mänitä to'oxiojç tu'ug yaaxy cu'ughagujç:

—Jootcujc miich mdaj mdsi'tsc jaduñ yhity je'eguiøxpä coo miich tøø xyajtso'ogy tøø xyajyeegy.

<sup>28</sup>Mänitä Jesús miänaañ:

—Je'eds maas jootcujc hijp, pønjataiä Diosmädia'agy cudiumb.

<sup>29-30</sup>Tehngajnä ja'a Jesús ja'a cu'ug hánajty jiaanç tehñ nämugø'oyii may. Mänitä Jesús miänaañ:

—Cabä jäya'ay howyiinmahñdy hajxy miøødä, ja'a hajxy jäda'ahatypä. Ja'a hijxtahñd hajxy jia wi'i yhixaamby, ja'a hoy-yagjuøøñäbä. Pero cab hajxy jaduñ yaghixa'añii. Jagooyä hajxy jaduñ yhixa'añ cooç høøç jaduñ njada'añ nebiä Jonás jecy jiajtian mänaa jim quiexyijän Nínivecajptooty. Dios jaduñ quejx. <sup>31</sup>Coo jaduñ yhabäädät coo ja'a jäya'ayhajxy hánajty yajñähija'añii, mänitä to'oxiojç piädø'oga'añ, ja'a jecy hanéhñäbä jim jäguemnaax ja'a jøømbojmanajpä. Je'e jaduñ mäna'anaamb coo ja'a jäya'ayhajxy jäda'ahatypä piäda'agøøjat haxøøgtuum. Je'eds ja'a Salomón hoy tøø miämädoona'ay, je'eguiøxpä coo ja'a Salomón hánajty jiaanç tehñ quiuhwijjiä. Y cabä Salomón cuhdujt hánajty jiaty møødä nébiøch høøç jaduñ nmøødän. <sup>32</sup>Y ja'a jäya'ayhajxy jecy tsänäayyäbä Nínivecajptooty, jaduñ hajxy miäna'anaambä coo ja'a jäya'ayhajxy jäda'ahatypä piäda'agøøjat haxøøgtuum. Coo ja'a Jonás ja'a Diosmädia'agy hoy yajwa'xy jim Nínivecajptooty, mänitä jäya'ay ja'a yhaxøøgwiinmahñdy hajxy ñajtshixøoyy. Y cabä Jonás cuhdujt hánajty jiaty møødä nébiøch høøç nmøødän.

<sup>33</sup>Coo ja'a jäya'ay jøøn hajxy quiuhno'ogø'oy, cøxp hajxy jaduñ piäda'agy, nebiä jäya'ayhajxy jaduñ quiudø'xøøjat ja'a hajxy tøjtägøøbiä. Cabä jøøn hajxy yu'uch, ni cab hajxy quiuhjupy cajonghaam. <sup>34-36</sup>Cooç mijts ja'a nmädia'agy hamuumdu'joot xmiäbøjcät, hoy hajxy jaduñ mwädítät homiänaajä. Pero cooç nmädia'agy hajxy xquia'a mäbøjcät, hagoonstuum hajxy jaduñ mhídät. Homiänáajøch nmädia'agy hajxy xmiäbøjcät neby hajxy hagoonstuum mga'a cá'awät.

<sup>37</sup>Coo ja'a Jesús miädiaacpådøoyy, mänitä Jesús wioonøcxä mägaabiä ja'a farisewäm. Coo jim miejch maa ja'a fariseo tiøjcän, mänit yhäñaaguiädaacy meexäwiinduum.

<sup>38</sup>Jaguiø'øbuju ja'a Jesús yhäñaaguiädaacy. Caj quiø'øbuju nebiä judioshajxy hánajty quiuhdujthatiän. Coo hajxy hánajty tiägø'owa'añ caabiä, mänit hajxy hánajty quiø'øbuju. Coo ja'a Jesús quia'a cø'øbuju, yagjuøoyy ja'a fariseo jaduñ. <sup>39</sup>Mänitä Jesús miänaañ:

—Mijts fariseodøjc, jaduñ hajxy mja wi'i quiähxø'oga'añ nebiä hoyhäna'cän jim cu'ughagujç. Pero cabä mjoot cabä mjuøhñdyhajxy yhooyä, je'eguiøxpä coo hajxy mwi'i mieeç mwi'i pioty. <sup>40</sup>Caj mijts mwiinmahñdy yhooyä. Tøø ja'a Dios ja'a mni'x ja'a mgopc-hajxy xquiunuu'xä. Tøø ja'a mjoothajxy xjia cunu'xäbä coo ja'a mjuøhñdyhajxy hoy cu mhijty. <sup>41</sup>Coo ja'a häyoobäya'ay hajxy mbuhbédät hamuumdu'joot, mänit hajxy jaduñ mnähwá'adsät.

<sup>42</sup>Mijts fariseodøjc, haxøøg hajxy mjada'añ mhabet'añ. Xiøøbä hajxy mja nä'ä wi'i quiuyoxø'oy yø'øbi'c jøø'xychooy jii by tsajtøgooty. Pero cabä Diosmädia'agy hajxy mgudiuna'añ maa jaduñ myiñän coo hajxy hoy mwädítät, coo ja'a Dios hajxy mwiin-gudsähgø'øwät. Pedyi ja'a Diosmädia'agy hajxy mgudiünät.

<sup>43</sup>Mijts fariseodøjc, haxøøg hajxy mjada'añ mhabet'añ. Mjaanç tehñ yajcumayaamb hajxy jaduñ. Jiiby hajxy mja wi'i yhäña'awa'añ maa ja'a häñaabiejt hojiatypän jiiby tsajtøgooty. Y chojpy ja'a mjoothajxy jaduñ coo ja'a cu'ug hajxy xi'ig xoñ xwyiingud-sähgø'øwät jiiby halaplaaz.

<sup>44</sup>Mijts fariseodøjc, mijts ley-yajñähixøøbiädøjc, mhøñndaacp hajxy jaduñ. Cab hajxy myajcähxø'ogy coo ja'a mguhdujthajxy quia'a hoyyä. Y pønjataiä ja'a mmädia'agyhajxy xpianøcxäp, tu'udägooby hajxy je'ebä, je'eguiøxpä coo hajxy quia'a najuø'oy coo mijts mguhdujt jaduñ yhaxøøgä.

<sup>45</sup>Mänitä Jesús nämäayyä ja'a ley-yajñähixøøbiä tu'ug:

—Wiindsøn, coo jaduñ mmäna'añ, haxøøg højts jaduñ xñänøømbä.

<sup>46</sup>Mänitä Jesús miänaañ:

—Mijts ley-yajnáhixøøbiädøjc, jaaná haxøøg mijts mjadaambä mhabetaambä. Hanaxiä mijts ja'a tsipjatypä myajnáhixøøy. Ni pøn jaduhñ quia'a jada'añ nej mijts myajnáhixøøyän. Y cab hajxy hamdsoo mgudiuna'añ neby hajxy myajnáhixøøyän ni weññtiä.

<sup>47-48</sup> Haxøøg hajxy mjada'añ mhabeta'añ. Haxøøg mijts mguhdujt nebiä mhap ja'a mdeedyhajxy hijty chäna'ay yhäyoyän jegyhajty. Je'eds hajxy jaduhñ yagho'c ja'a Diosmädia'agy hajxy jecy yajwá'xäbä. Y mijts ja'a tiøc-huunghajxy myajcøjjäp maa hajxy jecy ñaaxtägøøyyän. Myajcähxø'py hajxy jaduhñ coo ja'a mhap ja'a mdeedy hajxy tu'ugwiinmahñdy mmøødhity.

<sup>49</sup> Najuøøbiä Dios jaduhñ. Je'e jaduhñ mänaañ: “Nguexáambiøch nguguexyhajxy maa yø'ø häna'c-hajxiän. Nájé'ejøch nguguexyhajxy xyagho'logaajā. Nájé'e hajxy ñä'ä tsaachtiuna'añii.” <sup>50</sup> Ja'a jáya'ayhajxy jáda'ahatypä, pojpätuum cádieedium hajxy jaduhñ miähmø'øwa'añ ja'a Dios quiuguexycøxpähajxy, ja'a hajxy tøøbä yagho'ogyijjábä nágøxiä. Mänit hajxy tiägøøyyä yaghó'cäbä mänaa hádaa yaabä naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguiän. <sup>51</sup> Møødä Abel yaghó'cäbä møødä Zacarías. Tsajtøghaguuy ja'a Zacarías yagho'cä jim mädyöyä maa ja'a altarän. Tøyhajt jaduhñ coo ja'a jáya'ayhajxy jáda'ahatypä miähmø'øwa'añ pojpätuum cádieedium.

<sup>52</sup> Mijts ley-yajnáhixøøbiädøjc, haxøøg hajxy mjada'añ mhabeta'añ. Cabä cu'ug ja'a tøyhajt hajxy mnä'ä mo'owa'añ. Cabä tøyhajt hajxy hamdsoo mnä'ä tsocy. Mijts ja'a cu'ug mwil'i quiapxhiimby nebiä tøyhajt hajxy jaduhñ quia'a páadät.

<sup>53</sup> Mänitä Jesús jiaanč tehñ miäjootma'tä ja'a fariseodøjc møødä ley-yajnáhixøøbiädøjc. Mänit hajxy tiägøøyy mäyajtøøbä madiu'u. <sup>54</sup> Jia wiinmahñdyhixaañ ja'a Jesús hajxy jaduhñ neby hajxy jaduhñ cu yajnáhdsøømy.

## 12

<sup>1</sup> Mänitä jáya'ayhajxy yhamugøøyy milhaam høxtä niñø'tsmujcä hajxy jaduhñ. Mänitä Jesús ja'a jiamioød hawiing ñämaayy:

—Cabä fariseos miädia'agy hajxy mmäbøjcät. Nämäy häna'c jaduhñ tiu'udägoy coo ja'a fariseos miädia'agy hajxy miäbøjcä. Hix, hønñdaacp ja'a fariseoshajxy jaduhñ. Yajna-juø'øwaamb jaduhñ tsipcøxp coo hajxy jaduhñ yhønñda'agy. Hoy hajxy hoy jia capxy jia mädia'agy, cab hajxy hamdsoo hoy quiuidiüñ. <sup>2</sup> Hix, cab jaduhñ tii ñä'ägädä mähmø'øwa'añ jañägapxy. Haagä cähxø'øgaamb jaduhñ cøxiä. <sup>3</sup> Jaaná jaduhñduhmbä ja'a mijtscøxpä, waambaty hajxy tøø mmäna'añ hamee'ch, yajmädowaamb jaduhñ cu'ughagujc.

<sup>4</sup> Mägu'ughajpädøjc, cab hajxy mdsähgø'øwät pøn ja'a mni'x ja'a mgopc xyaghó'cäp. Cab jaduhñ nej xjiaac tünät. <sup>5</sup> Pero ja'a Dios hajxy jaduhñ mdsähgø'øwäp. Je'edsä cuhdujt møød coo ja'a mjugyhajthajxy xyajcuhdägøoyyät, y coo hajxy xpiädä'agät haxøøgtuum.

<sup>6</sup> Høxtahmäsä muuxyhuunghajxy, hoy hajxy yaa tii quia'a ja wa'añ, jiahmiejchpä Dios je'e. <sup>7</sup> Mänaxiä mijts ja'a Dios xquia'a jahmiédsät. Paady hajxy jaduhñ mga'a tsähgø'øwät. Xjiaanč tehñ chojp mijts ja'a Dios høxtä xmiooby hajxy tijaty hajxy myajmaajiajpy.

<sup>8</sup> Tøyhájthøch jaduhñ nmäna'añ, høøch ja'a Diosquexypä, pønñhoch xquiapxpaatp cu'ughagujc, je'eč jaduhñ ngapxpaattägatsaamby jim tsajpootyp ja'a Diosmoonsäwiinduum. <sup>9</sup> Pero pønñhoch jaduhñ xquia'a capxpaatp cu'ughagujc, ni je'eč jaduhñ nga'a capxpaadaambä ja'a Diosmoonsäwiinduum.

<sup>10</sup> Pønñhoch haxøøg xñänøømb, mee'xäänäp je'e. Pero coo ja'a Dioshespíritu hajxy haxøøg ñänømät, cab hajxy jaduhñ mié'xänät.

<sup>11</sup> Coo mijts häna'c mädsibø'øbä xyajnöcxät tsajtøgooty o jim maa ja'a hagujtøjcän, cab hajxy mdaj mmáyät waamb hajxy mmädiá'agät, <sup>12</sup> je'eguiøxpä coo ja'a Dioshespíritu hajxy xñajtscapxøoyyät waambaty hajxy jaduhñ mhadsówät.

<sup>13</sup> Mänitä Jesús ñämaayyä tu'jáya'ay maa ja'a cu'ugän:

—Wiindsón, nämáayyägøch nbuhya'ay cooçhä nnädeedyñaax xpiuhmó'owät.

<sup>14</sup> Mänitä Jesús miänaañ:

—Pønñhoch tøø xquiuhdujtmø'oy cooçh mijts nhané'emät.

<sup>15</sup> Mänitä Jesús miänángombä:

—Mnigwieendáhadóǰáp hajxy coo hajxy tii mǵa'a hadsóǵát. Cab hajxy nõcxy mdajy mmay coo hajxy cõxiá mǵa'a mõödä.

<sup>16</sup>Mänit miánaangombä:

—Tsog hajxy mänáanäm, jii jáya'ay hijty tu'ug jaanč tehñ miäyøø. Mänitä ñøø miooc may jajpádø'cy. <sup>17</sup>Mänit tiägøøyy tajpá maabiä: “Nébiøch nnøø nmooc ndúnät. Maach jaduhñ nnä'a pádá'agät.” <sup>18</sup>Mänit miánaangombä: “Tøøch nnajuø'øy maač nbádá'agät. Nyajmá'adábøch yø'ø ndsehχ. Maas crúundøch ngóǵät. Jíbyhøch nnøø nmooc ngøxy pádá'agät, máduhñtiøch nnøødä. <sup>19</sup>Cábøch jaduhñ tii ndáǵnät nmáañät. Jootcujc-høch jaduhñ ndsánaañät nhäyóonät majiomøjt. Poo'xáambøch, cayáambøch hu'ugáambøch, xoonða'agáambøch.” <sup>20</sup>Mänitä Dios ja'a craa ñämaayy: “Miič, cab jaduhñ mnä'ägä mábøcy. Jáda'a coods mho'oga'añ. Yø'øduhñ tøø mwil'i piáda'aguiábä, pøn jaduhñ málmhø'øwaamb.” <sup>21</sup>Jaduhñdsä möyøǵäya'ayhajxy jiaty yhabety pønjiaty maxiädø'øñ jaduhñ tehngajnä yajmujp yhamdsoøxpähajxy. Pero maa ja'a Dioswiinduumän, häyooob hajxy jaduhñ.

<sup>22</sup>Mänitä Jesús ja'a jiamiøød ñämaayy:

—Ca'a hajxy mdajy mmay tii hajxy mnäjuggyhadaamby, tii hajxy mgayaamby, tii hajxy mwithadaamby. <sup>23</sup>Cab hajxy nõcxy mdajy mmay coo hajxy cõxiá wiinä mǵa'a mõödä. <sup>24</sup>Høxtahñds yø'ø muuxyhajxy, cab hajxy tii ñi'lyby; cab hajxy tii jajpádø'øgy; cabä tsehχ hajxy miøødä. Ja'a Dios jaduhñ yagjøø'xp. Y mijts, mmaas tsoobaatp hajxy quejee ja'a muuxyhajxy. <sup>25</sup>Hoy hajxy máduhñtiä mja taj mja máyät, cab hajxy hamdsoo mniyajyeegóǵät ni weeñtiä. <sup>26</sup>Pø cab hajxy hoy hamdsoo mniyajyeega'añii, cab hajxy tii mdaj mmáyät.

<sup>27</sup>Høxtahñds yø'ø pøjy, yee'p yø'ø. Pero cab tiuñ xiajy; cab pyiidyhädiuñ. Tøyhajt jaduhñ, ni ja'a rey Salomón jecy quia'a näl'ägä mäbaaty nej yø'ø pøjjiän, hoy howyit hänajty jia mõödä. <sup>28</sup>Hoyyä Dios yø'ø pøjy yajxón jia cunuu'xy, cab jecy. Mänäxiä mijts ja'a Dios xquia'a witmó'owät, hoy mijts jaduhñ mǵa'a ja mábøcy. <sup>29</sup>Ca'a hajxy mwil'i tiajy mwil'i miay tii hajxy mgayaamby mhugaamby. <sup>30</sup>Ja'a hajxy jaduhñ ca'a mábøjpä, je'eds hajxy wyi'i tiajpy wyi'i miaaby. Pero mijts, ñajuøøbiä mDeedyhajxy tijaty hajxy myajmaajajpy. <sup>31</sup>Taj may hajxy nebiä Diosmädia'agy hajxy hoy mgudiúnät, mänitä Dios cõxiä xmió'owät.

<sup>32</sup>'Mägu'ughajpádøjc, ca'a hajxy mdsähgø'øy, hoy hajxy jaduhñ mja näl'ä weeñtiä. Chojpiä mDeedy jioot jaduhñ coo mijts xyhuunghádät. <sup>33</sup>Mdóogáp hajxy máduhñtiä hajxy mmøødä; mänitä häyooobäya'ay hajxy mnä'a mó'owät cõxiä. Jaduhñ mijts hoyhajt weenhajt jim mbáadät tsajpootyp. Cab jaduhñ pøn jim tii xpíøjcät. <sup>34</sup>Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mgudiúnät, mbáadäp ja'a hoyhajt ja'a weenhajt hajxy jaduhñ. Coo ja'a yaabä naaxwiimbä hajxy mbøcjuø'owät, cab hajxy tii mbáadät.

<sup>35-36</sup>Mänitä Jesús tiägøøyy mädiaacpä nebiä jiamiøødhajxy nähix hahixø'ø yhidät coo hänajty quiädaactägatsa'añ jadähooc. Mänit miánaañ:

—Nähix hahixø'ø hajxy mhídät nebiä homioonsähajxiän coo ja'a wyiindsønhajxy wyiimbídät mägaabiä máhuucpä maa ja'a pøc hu'ug jiadyiijän. Jøønmøød hajxy jaduhñ yhahixy. Coo ja'a wyiindsønhajxy miech maa ja'a tiøjcän, mänit hajxy yajtøjtägø'øy. <sup>37-38</sup>Pø jujyñä ja'a mioonsähajxy hänajty, hoy ja tsuhmdä, hoy ja moññä, cumayaambä wyiindsøn jaduhñ. Tøyhajt jaduhñ. Høxtä yajcayøǵáp hajxy ja'a yhamdsoo wiindsøn. <sup>39</sup>Y jaanä jaduhñduhmbä, coo ja'a cudøjc jaduhñ ñajuø'owät máduhñajtä ja'a mee'tspä miédsät, cab jaduhñ ñäl'ägä maahó'ogät nebiä mee'tspä jaduhñ quia'a tøjtagø'owät. <sup>40</sup>Jaduhñ mijts nähix hahixø'ø mhjñpät. Cab hajxy mnäl'ägä najuø'owät mänájøch ngädaactägatsa'añ, høøch ja'a Diosquexypä.

<sup>41</sup>Mänitä Pedro yajtøøyy:

—Wiindsøn, pøn miich hádaa myajmøødmädiaacpy, højtsyähajtiä tøǵä nägøxiä.

<sup>42</sup>Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Pøn jaduhñ cudiuumb nebiatiä wyiindsøn yhane'emiän, je'eds jaduhñ hoy copc-hajp maa ja'a wyiindsøn tiøjcän. Coo ja'a wyiindsøn maa nõcxy, je'eduhñ málmhøøby coo

jaduhñ yajcáyät pøn jilby hijp tøgooty. <sup>43</sup> Pø cudiumbä copc-hajpä hñanjty hoy, coo ja'a wyiindsón wyiimbijtagátsät, cumayáanäp jadhuhñ ja'a wyiindsón. <sup>44</sup> Mänitá wyiindsón yajnähdi ja'añii coo jadhuhñ quiopc-hádät máduhñtiä ja'a wyiindsón miøødä cøxiä. <sup>45</sup> Pero coo ja'a copc-hajpä miána'anät coo ja'a wyiindsón quia'a tsoj medsa'añ, coo ja'a miámoonsä yhäyoowhíxät, coo tiägó'owät huucpä caabiä, coo miu'ugó'ójät, <sup>46</sup> mänitá wyiindsón mijejtägatsa'añ jaguiapxy, mänit jadhuhñ jiaanč tehñ chaačhtiuna'añii neby hajxy chaačhtiunñijän ja'a hajxy ca'a mábøjpä.

<sup>47</sup> Mädyii moonsä jadhuhñ ca'a mädia'agymiäbøjp, hoy jia najuø'øy nebiaty ja'a wyiindsón yhane'emyii, jaanč tehñ chaačhtiunáanäp je'e. <sup>48</sup> Pero mädyii moonsä ca'a mädia'agymiäbøjp je'eguiøxpä coo quia'a najuø'øy, cab jadhuhñ jiaty tsaáčhtiuna'añii. Pøn madiuung jadhuhñ yajcø'ødägó'oyäp, tsipcøxp jadhuhñ quiudiünät nebiaty yhane'emyii.

<sup>49</sup> Páadyhöch yaa tøø ngäda'agy hádaa yaabä naaxwiin nebiä tsip jadhuhñ piädó'ögät. Weenä jäya'ayhajxy nimiädsibø'oyii. <sup>50</sup> Mobadájpech nho'oga'añ. Jiaanč tehñ chójpiøch njoot coo paquiä yhabáadät. <sup>51-52</sup> Páadyhöch yaa tøø ngäda'agy hádaa yaabä naaxwiin nebiä jäya'ayhajxy nimiädsibø'owó'ójät. Cabä jäya'ayhajxy jootcujc ñä'ägä hidaañnä. Nimiädsibø'owáanäp hajxy tu'ugtøgooty. Nädägøøgpäna'c-hajxy yajmuga'añ ja'a nämet-späya'ay. <sup>53</sup> Miøødnimiädsibø'owáanäp ja'a tiaj ja'a tieedyhajxy. Miø'ødhoc jiaxie'ebhajxy nimiädsibø'owa'añii.

<sup>54</sup> Mänitá Jesús ja'a cu'ug ñämaayy:

—Coo ja'a joc piädø'ogy maa ja'a xøø quiuhnaxiän, hijxtahñd je'e coo tiu'uwa'añ.

<sup>55</sup> Y coo jioombojy, hijxtahñd jadhuhñ coo hañ yhida'añ. Y mnajuøøby hajxy jadhuhñbä.

<sup>56</sup> Tøyhajt jadhuhñ, mnajuøøby hajxy jadhuhñ nebiä xøø ñaxa'añ, pero cab hajxy mnajuø'øy tijaty jadáanäp habetaañäp. Hix, hamdsoo ja'a mjoothajxy quia'a tsoy coo hajxy jadhuhñ mnajuø'owät.

<sup>57</sup> Tii hoguiuhdujt hajxy hamdsoo coo mga'a jada'añ. <sup>58</sup> Coo pøn hñanjty tøø xñäxø'owø'øy, coo hñanjty xyajnoçxy haguyc, tu'haamnøcxpä myajtødiägó'owät. Pø caj, xchúmäp hajxy jadhuhñ. <sup>59</sup> Y cab jadhuhñ mdsoj pädsómät høxtä coonä mnuu'xy myajnáhwá'adsät pedyii. Jadhuhñ mäwíñäts Dios hajxy xyajcumädöwät.

## 13

<sup>1</sup> Mänitiä ja'a Jesús yhawáanäxä coo ja'a Pilato ja'a Galileabäya'ay hñanjty näje'e tøø yajyagho'ogyii tsajtøghaguuy. Animalyojxpä Galileabäya'ayhajxy hñanjty. Jadhuhñ hajxy hñanjty quiuhdujtaty. <sup>2</sup> Mänitá Jesús miánaañ:

—Nej, mmánaamb hajxy jadhuhñä, paady yø'ø häna'c-hajxy yagho'cä je'eguiøxpä coo maas may ja'a pojpä cádieey hajxy hñanjty tøø tiuñ quejee ja'a miägunaaxhajxiä. <sup>3</sup> Høøch jadhuhñ mänaamb, caj. Y coo mijts ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy mga'a najtshixó'owät, jadhuhñ hajxy mjájpät nägøxiä. <sup>4</sup> Y yø'ø häna'c-hajxy nämajmocxtägøøgpä tøø yhó'oguiäbä jim Siloé mänaa ja'a mõj torre tøø nähgahbetiän, nej, mmánaamb mijts jadhuhñä coo maas may pojpä cádieey hajxy hñanjty tøø tiuñ quejee ja'a jiamiødhajxy jim tsánaabiä Jerusalén. <sup>5</sup> Høøch jadhuhñ mänaamb, caj. Y coo mijts ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy mga'a najtshixó'owät, jadhuhñ hajxy mjájpät nägøxiä.

<sup>6</sup> Mänitá Jesús miánaangombä:

—Tsøc mädiacäm, jii jäya'ay piids hijty tu'copc miøødä maa ja'a ñaaxän. Mänit hoy jia hixø'øy pø tøø tiøømbety. Cahnä hñanjty tiøømbetyñä. <sup>7</sup> Mänitá mioonsä ñämaayy: “Huug hix yø'ø piids, tøø ndijy häxøpy tiøømbejnä cudägøøgiømjty, y cahnä ñä'ägädä tøømbetyñä. Púxäts, xiøøbä jim ñä'a naaxnáhdána'ay.” <sup>8</sup> Mänitá mioonsä miánaañ: “Wiiindsón, ween jiaac täna'ay tu'jomøjt. Nhuuc nä'ä juhdiätu'udyhöch. Nhuuc tsooyó'oyhöch abonohaam. <sup>9</sup> Wehñdä jadhuhñ ñä'a tøømbédät. Pø caj, mänitøch nbúxät.”

<sup>10</sup> Wiinghooč Jesús hñanjty jilby yajwiingapxø'øy tsajtøgoty. Poo'xxiøøjooty hñanjty je'e. <sup>11</sup> Jiibiä tajjäya'ay hñanjty tu'ug. Majmocxtägøøgiømjty ja'a pa'am hñanjty tøø miähayoy. Jøney ja'a mähdiojç hñanjty tøø yagidyii ja'a mõjcu'ujäm; ni cab hñanjty hoy ñä'ägä tøwa'añ. <sup>12</sup> Coo ja'a Jesús ja'a tajjäya'ay yhiixy, mänit miøjyaaxy. Mänit miánaañ:

—Pi'maam, tøø ja'a mba'am jaduħn xñähwa'ačh.

<sup>13</sup>Mänitá Jesús ja'a pa'amjäya'ay nãhdoon. Mänitiä ja'a mãhdiojc tiøøyy. Mänit miãnaañ coo ja'a Dios miøjjä jiaančhã. <sup>14</sup>Mänitá tsajtøjwiindsøn jiootma'ty je'eguiøxpã coo ja'a Jesús ja'a pa'am yajnajxy ja'a poo'xxiøøjooty. Mänitã cu'ug nãmaayy:

—Tãdujxøø ja'a Dios tøø quiunuu'xy coo hajxy nduunãmãt. Mänitã mba'am hajxy min myajniñähwa'ačhii. Pero cab hajxy myajniñähwa'adsøøjãt ja'a poo'xxiøøjooty.

<sup>15</sup>Mänitá Jesús miãnaañ:

—Mhøħndaacp mijts jaduħn. Nej, caj mijts mweey mburro hajxy myajnøøhu'ugy ja'a poo'xxiøøjootiã. Hoy hajxy hoy mja capxy mja hane'emy, cab hajxy hamdsoo hoy mgudiun. <sup>16</sup>Y hädaa tãjjäya'ay, Abraham yhap yhoc hädaaduħn. Majmocxtãgøøgjomøjt hijty tøø yaghidyii paj'ammøød ja'a møjcu'ujãm. Nej, cãbøch ja'a cuħdujt hijty nmøødã cooħ poo'xxiøøjooty tøø nyajnähwa'ačhã.

<sup>17</sup>Mänitá Jesús miãdsiphajxy chãhdiuun. Pero ja'a cu'ug, jaančh tehñ xioonãdac hajxy jaduħn je'eguiøxpã coo ja'a Jesús ja'a hoy-yagiuøøñãjatypã hãnjaty tøø yajcãhxøøgy.

<sup>18</sup>Mänitá Jesús miãnaañ:

—Coo ja'a Dios ja'a miãjaa hãnjaty yajcãhxøøga'añ, jadúħnhøch nyajmãbaada'añ <sup>19</sup>nebiã habi'c mostazapãcãn. Coo jäya'ay jaduħn ñi'ibãt maa ja'a ñaaxãn, cøxp jaduħn yëegãt. Høxtã pe'eñhädiunãp ja'a muuxyhajxy yhaa'xcøxp.

<sup>20</sup>Mänitá Jesús miãnãngombã:

—Coo ja'a Dios ja'a miãjaa hãnjaty yajcãhxøøga'añ, jadúħnhøch nyajmãbaada'añ <sup>21</sup>nebiã to'oxiøjc tsajcaagychooy hajxy yajtuñãn coo tsajcaagy hajxy yhädiuñ. Tãgøøgquixøħñdy ja'a harina hajxy yajmãbãdaagøøy ja'a tsajcaagychooy. Mänit jaduħn hoy piãdøøgy.

<sup>22</sup>Mänitá Jesús tiu'ubøjcy. Jerusalén hãnjaty ñøcxa'añ. Tu'haamnøcxpã ja'a Jesús hãnjaty yajnãhixøøy maa ja'a cajpthuungãn. <sup>23</sup>Mänitá Jesús miãyajtøøwã:

—Nej, nãweeñtiã hajxy ñähwa'adsa'añ ja'a piojpã cãdieeyhajxiã.

Mänitá Jesús yhadsooyy:

<sup>24</sup>—Tsipcøxpã Diosmãdia'agy hajxy hoy mgudiunãt nebiã cuħdujt hajxy hoy nmøød-hãdãt neby hajxy jim mdãgøøwãt tsajpootyp. Nãmay hajxy jia wi'i tiãgøøwa'añ, pero cab hajxy hãnjaty yajtãgøøwa'añii coo cuħdujt hajxy hãnjaty quia'a møødã. <sup>25</sup>Coo ja'a Dios ja'a tøjc hãnjaty tøø yhagøøñã, mänitã toghagøøw hajxy hãnjaty jia wi'i quiojxnoga'añ, pønãjaty tøba'am hãnjaty tøø miãhmøøy. Mänit hajxy hãnjaty jia wi'i miãna'ana'añ: “Dios, yaghawa'ads yøø tøjc.” Mänitã Dios yhadsowa'añ: “Cãbøch mijts nhixiã.” <sup>26</sup>Mänit hajxy hãnjaty miãna'anãngombã: “Pero tøøds miich nmøødcay nmøødhu'ugy; tøøds miich mmãdia'agy xyajnãhixøøy mãnaa jim mhitiãn maa højts ngajptãn.” <sup>27</sup>Mänitã Dios hãnjaty yhadsooãngombã: “Tøø hajxy nnãma'ay coo hajxy nga'a hixiã. Wiimbit hajxy. Caj mijts mguhdujt ñã'ãgã hoyyã.” <sup>28</sup>Mänitã Abraham hajxy hãnjaty jim mhixa'añ tsajpootyp jim Dioswiinduum møødã Isaac møødã Jacob møødã Diosquexyhajxy nãgøøxiã. Mänit hajxy mjøøwa'añ mxuudsã'añ coo ja'a Dios hajxy tøø xquia'a yajtãgøøy. <sup>29</sup>Nøcxaambã jäya'ayhajxy miãgaya'añ Dioswiinduum ja'a hajxy wiinduhmyhagajpt-tsoħmbã. <sup>30</sup>Jaaya'ayhajxy jäda'ahaty pøjxãbã, nãje'e møjtuung hajxy piãada'añ. Y jaaya'ayhajxy jäda'ahaty møjtuungmøødpã, nãje'e tiuunghajxy piøgãanãxã.

<sup>31</sup>Mänitxøøbã ja'a fariseoshajxy nãje'e miejch maa ja'a Jesúsãn. Mänitã Jesús hajxy nãmaayy:

—Mdsøonãp yaa coo ja'a Herodes xjia wi'i yajyagho'oga'añii.

<sup>32</sup>Mänitã Jesús yhadsooyy:

—Ca'awiindøyyã Herodes jaduħn. Nøcx hajxy nãma'aw cooħ mejtsxøø tãgøøgxøø njaac tuna'añ. Njaac høxquexãmbiøch ja'a møjcu'uhajxy. Njaac yajmøcpøgãambiøch ja'a pa'amjäya'ayhajxy. Mänitøch nduumbãdøøwa'añ. <sup>33</sup>Jexioo, mejtsxøø tãgøøgxøøjøch njaac tu'uyo'oya'añ. Mänitøch jim nmedsa'añ Jerusalén. Cab jaduħn yhawiinmatsã coo ja'a Diosquexy wiingtuum yhö'ogãt.

<sup>34</sup>Mänitã Jesús miãnãngombã:

—Ja'a häna'c-hajxy jim tsánaabiä Jerusalén, tøø ja'a Diosquexy hajxy may quiuhga'a'ch. Tøøch mayhooc nja wi'i nāma'ay coo ja'a yhaxøøgcuhdujt hajxy najtshixø'owät; pero cab hajxy nā'ä najtshixø'owa'añ. <sup>35</sup> Cooch jim ngödät Jerusalén, páquiøch jim nhida'añ. Mänitøch mijts jim nnähgue'egáangombä. Cábøch hajxy xyhixaannä høxtä cónøch hänajty ngädaactägatsa'añ. Mänit hajxy hänajty mmäna'ana'añ: “Jaanč tehñ miø jaanč tehñ jiaanč ja'a Dios tøø quiéxiäbä.”

## 14

<sup>1</sup> Wiinghoocä Jesús nøcxy mägaabiä maa ja'a fariseowiindsønä tiøjcän. Poo'xxiøøjooty hänajty je'e. Jiibiä Jesús hänajty miähixna'ayijäm tøgooty ja'a fariseoshajxy. <sup>2</sup> Jiibiä mähdiøjc hänajty tu'ug qui'ixypa'ammøød. Jesúswiinduum hänajty tiäna'ay. <sup>3</sup> Mänitä Jesús miäyajtøøyy ja'a ley-yajnahixøøbiähajxy møødä fariseoshajxy:

—Nej, jii cuhdujt jaduhñ coo ja'a pa'amjäya'ay myajmøcpøgät poo'xxiøøjootiä.

<sup>4</sup> Pero cab hajxy waamb nā'ä hadsooyy. Mänitä Jesús ja'a pa'amjäya'ay nāhdoøñ, yajmøcpøjcy. Mänit nāmaayy coo wyiimbídät. <sup>5</sup> Mänitä fariseoshajxy nāmaayyägombä:

—Coo mijts mburro mweey quiuga'awø'owät nøøjutjooty, nej, cab hajxy mänitiä myajpäsómädä, hoy hänajty jia poo'xxiøøjootiä.

<sup>6</sup> Cab hajxy waamb nā'ägä hadsooyy.

<sup>7</sup> Mänitä Jesús yhiixy coo ja'a woybä wichpä hoyhānaabiejt hajxy jia wi'i yhøxta'ay. Mänit miānaañ:

<sup>8</sup> —Coo ja'a pøc ja'a hu'ug hänajty mänaa jiadyii, coo mijts myajwøwät, cabä hoyhānaabiejt hajxy myaghāna'awø'owät. Hix, coo häna'c maas cuhdujtmøødpä jiaac médsät, <sup>9</sup> mänitä cudøjc xñámá'awät: “Pädø'øg, mo'ow yø'ø hänaabiejt yø'ø häna'c tøø jiaac méchäbä.” Xyajtsähdiünäp jaduhñ. Mänit nøcxy mhāna'ay maa ja'a hänaabiejt ca'a hojiatypän. <sup>10</sup> Pero jayøjp mhøxtä'awät ja'a hänaabiejt ca'a hojiatypä. Mänitä cudøjc xñámá'awät: “Mägu'ughajpä, yaa naχ maa hädaa hänaabiejt hojiatypän.” Xquiumáyäp ja'a jäya'ayhajxy ja'a hajxy jim hänaabiä. <sup>11</sup> Pøn ja wi'i yajcumayaamb, yajpexaamb je'eduhñ. Pøn ca'a yajcumayaamb, je'eds jaduhñ møjtägø'øwaamb.

<sup>12</sup> Mänitä Jesús ja'a fariseowiindsøn nāmaayy, ja'a hänajty tøø miäwøyyäbä:

—Coo ja'a tsuunax hänajty mänaa myagjada'añii, cabä mmägu'ughajpähajxy mwøwät, ni ja'a mbuhya'ayhajxy, ni ja'a mjujy ja'a mmägu'ughajxy, ni ja'a mmäjøøn ja'a mmädøjc-hajxy ja'a mäyøøbä. Xwoödägätsäp hajxy je'e ja'a miich hänajty tøø mwøyyäbä. <sup>13</sup> Pero je'eds mwøwäp ja'a häyoobä, ja'a ca'a hoybä, ja'a tecymia'adpä, ja'a wiindspä. <sup>14</sup> Hoy miich jaduhñ xquia'a ja woodägätsät, jootcujc mhídät jadähooc je'eguiøxpä coo ja'a hoyhajt ja'a weenhajt mbaada'añ mänaa ja'a jäya'ayhajxy hänajty jiuypjøjtägatsa'añän, ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty tøø quidiüñäbä.

<sup>15</sup> Jimä jäya'ay hänajty tu'ug yhäna'ay meexäwiinduum. Mänitä Jesús nāmaayy:

—Jootcujc je'e, pøn mägyaamb Dioswiinduum.

<sup>16</sup> Mänitä Jesús miānaañ:

—Tsøc mädiácäm. Jaduhñä jäya'ay tsuunax tu'ug yagjajtä. Mänitä jäya'ay may yajwoowä. <sup>17</sup> Coo hänajty tøø yhabaady, mänitä mioonsä nāmaayy: “Nøcx ja'a woybä wichpähajxy nāma'aw coo hajxy yhadø'ødsät, coo ja'a cay tøø yhabaatnä.” <sup>18</sup> Pero mänit hajxy nägøxiä yhadsooyy cooc hajxy quia'a nābaadø'øwāanäxä. Tu'jäya'ay miānaañ: “Tøøchä naax njuy; nøcxämbøch cham nhixa'añ. Huuc mee'x, cábøch xñābaadø'øwāanä.” <sup>19</sup> Mänit wiingpä miānāangombä: “Tøøchä waj njuy mägooxmancuerno. Je'e'ch nøcxy nyajtuunghabøga'añ. Huuc mee'x, cábøch xñābaadø'øwāanä.” <sup>20</sup> Mänitä wiingpä jiaac mänāangombä: “Naambøcyhøch høøch; päadyhøch nga'a nøcxa'añ mägaabiä.” <sup>21</sup> Coo ja'a moonsä wyiimbijtgajch, mänit je'e cøjx nāgapxy waambaty hajxy yhadsooyy. Mänitä wyiindsøn jiaanč tehñ jiootma'ty. Mänitä mioonsä nāmaaguiombä: “Nøcx jim päyø'øguiä maa ja'a møjtu'ujän. Pønjaty jim mbaatyp, ja'a häyoobä, ja'a ca'a hoybä, ja'a tecymia'adpä, ja'a wiindspä, je'e jaduhñ mwoomínäp.” <sup>22</sup> Coo ja'a moonsä jadähooc wyiimbijtgajch, mänit miānaañ: “Wiindsøn, Tøøch ngudiunñ nébiøch miich tøø xyhane'emiän. Pero xiinä hawa'adspä.” <sup>23</sup> Mänitä wyiindsøn yhadsooyy: “Nøcx jim maa



ja'a xu'udstu'ujän, maa ja'a padu'ujän; pønjaty jim najxp, mnämá'awäp hadsip coo hajxy myínät, nébiöch ndöjc jaduñ yhúdsät. <sup>24</sup> Pero pønjátyhöch tøø nja yajwoyii, cab hajxy miñ quia'ya'añ maaç ndsuunax nyagjadyijän."

<sup>25</sup> Nämayyá jáya'ay ja'a Jesús hánajty pianöcxy. Mänitá Jesús wia'wiimbijty. Mänit miánaañ:

<sup>26-27</sup> —Pønjátyhöch xpianöcxaamb, wéenhöch xmiias tsocy quejee ja'a tiaj ja'a tiedy-hajxy chocy, mөөдä yhuch ja'a piuhya'ay; quejee ja'a yhuungä tio'oxy chocy. Pø caj, cáböch hoy xpianöcxät. Pøn ja'a jiu'gyhajt ca'a nähduj, cáböch jaduñ hoy xpianöcxät.

<sup>28</sup> Coo pønä töjc hánajty quioja'añ, jayöjpä xiädö'öñ miächoy pø pedáañap jaduñ. <sup>29</sup> Pø caj, mänit jaduñ näxi'igöjät coo hánajty quia'a maya'añ. <sup>30</sup> Jaduñ hajxy miána'anät: "Xiöbä yö'ö craa nä'a yajtsohndaacy; maa jaduñ nä'a yajmaayy." <sup>31</sup> Coo ja'a reyhajxy hánajty ñimiädsibö'owa'añii, jayöjp hajxy yhahixö'öy pø mäjäda'agaamb coo nämajcmil soldado jia mөөдä, coo ja'a miädsip ja'a soldado nähii'xmil miөөдä. <sup>32</sup> Pø caj, jäguemiä ja'a quiuguexy quiéxät weená miädsip jaduñ miee'xy. <sup>33</sup> Jaaná jaduñ mijtspä, coo hajxy cöxiä wiinä mga'a najtshixö'öwät ja'a hөөчcöxpä, cáböch hajxy hoy xpianöcxät.

<sup>34</sup> Tuungpaatpä caan hit. Pero coo jiö'öwät, cab jaduñ mänaa yhojóñät. <sup>35</sup> Cab jaduñ tiuungpaadaañ. Nä'a tãgooby jaduñ. Pø mwijnüöby hajxy, wéenhöch hádaa nmädia'agy xmiäböjcä.

## 15

<sup>1</sup> Mänitá Jesús ñámejtsä ja'a yajnähjuudiutpähajxy nämay mөөдä cubojpä cugädieey-bähajxy. Miädowaambiä miädia'agy hajxy hánajty. <sup>2</sup> Mänitá fariseos ja'a Jesús hajxy tiägööy mädiaacpä mөөдä ley-yajnähixö'öbiähajxy:

—Cab jaduñ yhooyä coo yö'ö craa ja'a cubojpä ja'a cugädieeybä miägu'ughädät, coo miөөdcäyät.

<sup>3</sup> Mänitá Jesús tiägööy mädiaacpä:

<sup>4</sup> —Tsöc mänáañäm, pøn meeg hánajty mөөд mägo'x, coo tu'ug tiägöyyät, nej, cabäda'a nägö'ö nädecypii mhöxtá'awädä. <sup>5</sup> Y coo mbáadät, mänit mxoondá'agät. Mänitá meeg mdsehnö'ögät. Mänit mdsehnöcxät maa ja'a mdöjcän. <sup>6</sup> Coo jim mmédsät, mänit mmäjöön mmädöjc mwoomügät mөөдä mmägu'ughajpähajxy. Mänit mmána'anät: "Tsög hajxy xoondáacäm; tөөчhä meeg nbaady ja'a hijty tөө tiägöyyäbä." <sup>7</sup> Tøyhajt, jaaná jaduñ hajxy jim xioondá'agaambä tsajpootyp coo ja'a cubojpä cugädieeybä yhaxöögcuñdujt hajxy ñajtshixö'öwät. Ja'a jaac námádaaxc-hii'x-cumajmoxcämädaaxc jáya'ayahajxy, ja'a hijty tөө quia'a tu'udägöyyäbä, cab hajxy jiaty näxoondá'aga'añii.

<sup>8</sup> Tsög jaac mänáañäm, mädyii to'oxiöjc xädö'öñ majc mөөд, coo tu'ug tiägöyyät, mänitá jöön quiudö'xö'öy. Mänit tiägö'öy töjpeetpä hodia'agyhaamy, cham jaduñ yhöxta'ay. <sup>9</sup> Coo ja'a xädö'öñ piaady, mänitá miäjöön miädöjc wioomucy mөөдä miägu'ughajpähajxy. Mänit miána'añ: "Tsög hajxy xoondáacäm; tөөчhä xädö'öñ nbaady ja'a hijty tөө tiägöyyäbä." <sup>10</sup> Tøyhajt jaduñ, jaaná jaduñ ja'a Diosmoonsähajxy jim xioondá'agaambä tsajpootyp coo ja'a cubojpä cugädieeybä yhaxöögcuñdujt hajxy ñajtshixö'öwät.

<sup>11</sup> Mänitá Jesús jadähooc miánaangombä:

—Tsöc mädiäacäm, jaduñhä jáya'ay hánajty tu'ug, metsc yhuung. <sup>12</sup> Mänitá muutspä ñämaayy ja'a tiedy: "Teedy, hөөчhä xädö'öñ móoyyác mäduñtiöch hijty tөө xya-jnähdiijy." Mänitá yhuunghajxy miooyy ja'a xädö'öñ. <sup>13</sup> Cujaboom cumaaxcä craa muutspä tiu'uböjnä. Cöjxä xiädö'öñ miädu'uböcy. Mänit ñöcxy jäguemnaax. Mänitá xiädö'öñ cöjx nähaduñ ñahanäma'awö'öy. Haxöög hánajty wiädity. <sup>14</sup> Coo ja'a xiädö'öñ hánajty tөө quiojxnä, mänitá yuu miehch maa ja'a craa hánajtiän. Mänitá yuu hoyhoy piátänä. <sup>15</sup> Mänitá tuung hoy piaady mähädsömyagjö'ö'x. <sup>16</sup> Jia wi'i jiö'öxaamy hánajty ja'a hädsöñ hánajty jiö'öxpä, pero cab hánajty tii nä'ägä mo'oyii. <sup>17</sup> Mänit wyiinmahñdymejch: "Jim maaç ndeedy töjçän, jaanç tehñ quiu'uxiä ja'a moonsähajxy jim quia'y yhu'ugy. Y hөөч, coöch yaa nmähmö'öwät, yuuhó'ogäböch häyaa. <sup>18</sup> Nnä'ägä nöcxyhöch jim maaç ndeedy töjçän. Jaduñhöch nnäma'awa'añ: Teedy, tөөч ngädieey ja'a Dioscöxpä mөөдä

miichcøxpä. <sup>19</sup> Cábøch miich hawiinmats xyhuunghájnät. Hóyhøch miich xñ'ä wá'anät moonsä." <sup>20</sup> Mänitá craa wyiimbijty, ñøxtägajch maa ja'a tieedy tiøjcän.

'Møjnä hánajty quia'a mech, mänitá tieedy jiøjcueheøøyyä. Mänitá tieedy jioot xiuu'tspøjcy jadähooc. Mänit päyø'øguiä hoy jiøjcubaadø'øy. Mänit ñähmäneeñ quiuhmäneeñ. Mänit chu'xy. <sup>21</sup> Mänitá yhuung miänaañ: "Teedy, tøøch ngädieey ja'a Dioscøxpä møødä miichcøxpä. Cábøch miich hawiinmats xyhuunghájnät." <sup>22</sup> Mänitá tieedy ja'a moonsä tu'ug ñämaayy: "Tsógäm, nøcx ja'a howyit yajpäsøm. Yajniuguubøgøø. Pädaacä cø'øjädsøhñdy tu'ug møødä xäguiø'øg. <sup>23</sup> Nøcxä wajhuung hajxy yagho'og ja'a ni'xpä. Tsøgä xøø hajxy yagiájtäm. Tsøg hajxy caayy tsøg hajxy húucäm. <sup>24</sup> Jadúhñhøch hádaa nhuung hijty nebiä ho'ogyipiän nebiä tägoybän. Pero tøøch jadähooc xyhajuo'øyii. Y chaach tøø xñämech." Mänitá xøødsuu hajxy yagjajtä.

<sup>25</sup> 'Ja'a craa mõjpä, jim hánajty je'e camjooty. Mänit wyiimbijty. Coø hánajty miedsaannä maa tøjcän, mänit miädooyy coø hajxy wyl'i xiu'u'xy, coø hajxy wyl'i yhech wyl'i piuty. <sup>26</sup> Mänitá moonsä tu'ug miøjyaaxy. Mänit miäyajtøøyy: "Tii jaduhñ jájtáp." <sup>27</sup> Mänit ñämaayy: "Tøø ja'a mhuch miech hoy ween. Paadiä mdeedy ja'a wajhuung ni'xpä tøø yajyagho'ogyii." <sup>28</sup> Mänitá craa mõjpä jiootma'ty. Cab hánajty tiøjtägø'øwa'añ. Mänitá tieedy tiøjpädsømy. Mänit hoy miänuu'xta'agyii coø tiägø'øwät. <sup>29</sup> Mänitá craa ja'a tieedy ñämaayy: "Tøøch miich majiomøjt nja møødåt. Homiänájøch miich mmädia'agy tøø nmäbøjcäm. Pero cábøch miich mänaa tii tøø xñ'ägä mo'oy, nébiøchä xøø jaduhñ nyagjadøøjät møødhøch nmägu'ughajpädøjc-hajxy. <sup>30</sup> Pero xiidsä mhuung tøø miech. Tøø miich mxädø'øñ xñ'ä yaghäyø'cä maa ja'a cuhñido'oxiøjcän. Y yø'ø craagøxpä miichä wajhuung ni'xpä tøø myajyagho'ogyii." <sup>31</sup> Mänitá tieedy miänaañ: "Huong, homiänájøch miich tøø xmiøødhity. Y haagä miich mje'e jaduhñ mädúhñtiøch jii nmøødä. <sup>32</sup> Pero hawiinmats jaduhñ coø ja'a xøø nyagiájtämät, coø nxøøndäacämät, je'eguiøxpä coø yø'ø mhuch tøø miech. Jaduhñ hijty nebiä ho'ogyipiän nebiä tägoybän. Pero tøøds jadähooc xyhajuo'øyyäm."

## 16

<sup>1</sup> Mänitá Jesús ja'a jiamiøød ñämaayy:

—Jaduhñdsä mäyøøjäya'ay hánajty tu'ug. Mänit hoy yhawáanäxä coø ja'a xiädø'øñ hánajty yajtuunäxä ja'a mioonsä. <sup>2</sup> Mänitá mioonsä miøjyaaxy: "Nej, tøyhajt jaduhñ coøch miich ja'a nxädø'øñ xwyi'li yajtuunäjä. Hoorä, høøch móooyäc mädúhñtiøch miich hijty tøø nyajcø'dägø'øy. Cábøch miich nmoonsähadaannä." <sup>3</sup> Mänitá craa tiägøøyy tajpä maabiä: "Nébiøch jaduhñ nn'ä jatcø'øwät. Xpiøgáanäbøch ja'a nduung jaduhñ. Cábøch mæcmäjaa nmøødä coøch nyu'uw coøch nbúxät. Tsähdiünäbøch jaduhñ coøch ndägø'øwät xädø'øñyujwaambä. <sup>4</sup> Tøøch njajuø'øy nébiøch njatcø'øwät, nébiøchä jäya'ayhajxy xtiøjmø'owät, coøch nduung hánajty tøø xpiøjcä." <sup>5</sup> Mänit tu'ugjaty tu'ugjaty miøjyaaxy pønjaty ja'a wyiindsøn hánajty mänuu'xyhajp. Mänitá tu'jäya'ay jayøbajt miäyajtøøyy: "Mädúhñtiøch yø'ø nwiindsøn xmiänuu'xiä." <sup>6</sup> Mänit yhadsooyy: "Mägo'xlatä acéitøch nmänuu'xiä." Mänitá craa miänaañ: "Hádaa nocy jaduhñ mänaamb coø miich mägo'xlatä mmänuu'xyhaty. Chaadsä nocy wiingpä. Huug hädiuunädägats coø juxychägu'i'xmajc-latä mmänuu'xyhaty." <sup>7</sup> Mänitá tu'ug miäyajtøøgombä: "Míichäts, mäduhñtiä mnuu'xy." Mänit yhadsooyy: "Mägo'xquixpø'hñdyhøchä trigo nmänuu'xyhaty." Mänitá craa miänaañ: "Chaadsä nocy wiingpä. Huug hädiuunädägats coø mädaaxc-hii'x mmänuu'xyhaty." <sup>8</sup> Mänitá mäyøøjäya'ay ja'a mioonsä quiumaayy coø quiuhwijjiä. Maas cuhwijy ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpä maa ja'a tiuunghajxiän quejee yø'ø Diosmädia'agy hajxy mäbøjpä.

<sup>9</sup> 'Tspicøxpä xädø'øñ quiøxa'añ hádaa yaabä naaxwiin. Myajtúnäp hajxy jaduhñ nebiä jäya'ay hajxy jaduhñ xmiägu'ughädät. Coø hánajty tøø mho'nä, mänitá Dios jim xwyiingpøgät tsajpootyp.

<sup>10</sup> 'Pønä xädø'øñ hoy yajtuumb, hoy jia weeñtiä, coø ja'a xädø'øñ hánajty miayy, mänit hoy yajtuungombät. Pero pønä xädø'øñ hoy ca'a yajtuumb coø hánajty weeñtiä, ni jaduhñ

hoy quia'a yajtúnät coo hánajty miayyá. <sup>11</sup>Jaduhnds je'e, coo mijts ja'a xädø'øñ hoy mga'a yajtúnät hádaa yaabá naaxwiin, caj mijts ja'a Dios xyajcø'ødägø'øwät mädyii jaančh tsoobaadaamb. <sup>12</sup>Y coo wiingjäya'ay xiädø'øñ hajxy hoy mga'a yajtúnät, cabä hoyhajt ja'a weenhajt hajxy jim mbáadät tsajpootyp.

<sup>13</sup>Coo ja'a moonsä ja'a wyiindsøn metsc miädúnät, ja'a tu'jäyá'ayäbä, je'e miädia'agy hoy quiudiúnäp; ja'a tu'jäyá'ayäbä, cabä miädia'agy miäbójcät. Jaaná jaduhnduhmbä, coo ja'a xädø'øñ hajxy mwil'i chógät, cabä Dios hajxy hoy mmädúnät.

<sup>14</sup>Jimä fariseoshajxy hánajty näje'e miämádoona'ay. Jiaančh tehñ piøcjuøöbiä fariseos ja'a xädø'øñ hajxy hánajty. Mänitá Jesús hajxy ñäxiicy. <sup>15</sup>Mänitá Jesús miánaañ:

—Mijts, mjaančh tehñ yajcumayaamb hajxy jaduhñ maa ja'a cu'ughagujcän. Pero xñajuøöyyäp ja'a Dios ja'a mwiiinmahñdyhajxy. Mädyiiijaty ja'a jäya'ayhajxy quiumaaby, je'edsä Dios jaduhñ piejxyp.

<sup>16</sup>Ja'a Moisés miädia'agy hijty cudiúnäxäp møødä Diosquexy miädia'agyhajxy. Pero coo ja'a Juan ja'a Diosmiädia'agy tiägøöyy yajwa'xpä, nägøxiä jäya'ayhajxy jia wil'i tiägø'øwa'añ maa ja'a Diosmiädia'aguian.

<sup>17</sup>Pero cabä Moisés miädia'agy tiägoyya'añ. Maas paquiä ja'a tsajpootyp tiägöyyät møødä naaxwiin quejee ja'a Moisés miädia'agy.

<sup>18</sup>Pønä tio'oxiøjc høxmajtsp, tu'udägooby jaduhñ coo wiingto'oxiøjc wyiingpójnät. Jaaná jaduhñ tiu'udägoöbiä pønä to'oxiøjc wiingpøjp ja'a tøø yhøxmačhiijäbä.

<sup>19</sup>Jaduhndsä mäyøøjäya'ay hánajty tu'ug. Jaančh tehñ yajxón ja'a wyit hánajty miøødhaty. Jabom-jabom ja'a xøø hánajty yagjadyii jaančh tehñ yajxón. <sup>20</sup>Jimä mähdiojč hánajty tu'ug xiøhaty Lázaro. Jaančh tehñ ñähbu'uds jaančh tehñ quiuhbu'udsä Lázaro hánajty. Jim naxy yháña'ay naaxwiin maa ja'a mäyøøhána'c tiøghaawän. <sup>21</sup>Je'e ja'a Lázaro hánajty jia wil'i quiaaamby tijaty jiiy cahb naaxwiin maa ja'a mäyøøjäya'ay mieexän. Høxtä nähwéhyäxäbä Lázaro piu'uds hánajty ja'a húcäm. <sup>22</sup>Mänitá Lázaro yho'nä. Mänitá yháañmä yajnøcxäxä tsajpootyp maa ja'a Abraham wyiinduumän. Ja'a Diosmoonsä yajnøcx. Mänitá mäyøøjäya'ay yho'pä. Mänit yajnaaxtägøöyyä. <sup>23</sup>Mänitá yháañmä yhádaacy møjcu'uhaam. Mänit tiägøöyyä tsaächtiúnäbä. Mänit chajhee'py. Jimä Abraham ñäheebøöyy møødä Lázaro. <sup>24</sup>Mänit yaaxy: "Abraham, høøch näxütsäc. Høøchä Lázaro yajnäguéjxäc. Weenä quiø'øjpp yajxoogy wéenhøch ndoost min xyajtøjtsä. Jaančh tehñ chaächpójpøch yaa jøønjooty." <sup>25</sup>Mänitá Abraham yhadsooy: "Huung, jahmiets jaduhñ nej tøø mdsána'ay nej tøø mhäyoyyän yajxón. Pero Lázaro, jaančh tehñ yhäyoob je'e hijty. Pero coo yaa tøø quioo'nä, jootcuyc yhiijnä. Míichäts jiiy tsaächpójnáp. <sup>26</sup>Y chaads je'ebä, cabä najxtaact maa, coo ja'a Lázaro jiiy yhadä'agät, ni coo miich yaa mbédät." <sup>27</sup>Mänitá mäyøøjäya'ay miánaañ: "Abraham, tunä mayhajt, huuc quex ja'a Lázaro jim maačh ndeediän. <sup>28</sup>Mägøøxc-høch nbuhyä'ay jim. Weenä Lázaro nøcxy ñäma'ay coo ja'a yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixø'øwät, neby hajxy yaa min quia'a tsaächpójpät." <sup>29</sup>Mänitá Abraham miánaañ: "Jim hajxy je'e miøødä ja'a Moisés miädia'agy møødä Diosquexy miädia'agyhajxy. Je'e hajxy quiudiúnäp." <sup>30</sup>Mänitá mäyøøjäya'ay miánaangombä: "Abraham, tøyhajt jaduhñ, pero coo ja'a ho'ogyjiäya'ay jim miédsät maačh ndeedyhajxiän, mänit mäbocypiä yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixø'øwät." <sup>31</sup>Mänitá Abraham yhadsoogombä: "Pø cab hajxy quiudiuna'añ nebiä Moisés jia hanehmiän, nebiä Diosquexy hajxy jia hanehmiän, nej, je'e hajxy nøcxy ñä'ä mäbøquiä coo ja'a ho'ogypiä jia médsädä."

## 17

<sup>1</sup>Mänitá Jesús ja'a jiamiøød ñämaayy:

—Tsipecxpä jäya'ay hajxy xjia wil'i yajtu'udägoyya'añ. Pero pøn jaduhñ jatcøöby, haxøøg jiada'añ. <sup>2,3</sup>Nägüentä hajxy mwädítät. Coo pøn yø'ø pigäna'c yajtu'udägöyyät, haxøøg jaduhñ jiädät. Mejor ñä'ägä mejjwiyipø'øwøøjät molinopaanyo'xodsø'øy.

<sup>3</sup> Coo ja'a mbuhya'ay xñägädieeyó'owät, mhójpä jaduhñ. Y coo xñämá'awät coo mmée'xät, mmée'xäp jaduhñ. <sup>4</sup> Coo juxtuyc-hooc xñägädieeyó'owät tu'xóöbä, y coo juxtuyc-hooc xñämá'awät coo quia'a jatcø'owaanñä jaduhñ, mmée'xäp jaduhñ.

<sup>5</sup> Mänitá Jesús nãmaayyá ja'a jiamioødhajxy:

—Højtsä mājaa jaac móoyyác neby højts maas hoy mmäbögät.

<sup>6</sup> Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Coo mijts häxøpy mmäböcy hoy jia tu'lii'xiä, coo yø'ø qeepychaa hajxy mnämá'awät coo nøcxy ñimiejwiyipø'øyyi, xquiudiúunäbä mmädia'agyhajxy jaduhñ.

<sup>7</sup> Tsög jaduhñ mänánañm, coo ja'a mmoonsä tu'ug wyiimbídät camjooty, nej, jaduhñ mnämá'awädä: “Min cay.” <sup>8</sup> Caj pues, cab jaduhñ mnämá'awät. Jaduhñ mnämá'awät: “Høøch njøø'xy hädiúunäc, høøch puhbéjtäc maačh cham ngaya'añ nhu'uga'añän. Mänit miičh häyaa høxhaam mgáyät mhú'ugät.” <sup>9</sup> Ni mga'a Diosmó'owät coo ja'a mmädia'agy hánajty tøø xquiudiúunä. <sup>10</sup> Jaaná jaduhñ mijtspä, coo hajxy hánajty tøø mgudiúñ nebiatí Dios hánajty tøø xyhane'emiän, jaduhñä Dios hajxy mnämá'awät: “Cab højts hawiinmats xmió'owät Dioscujú'uyäp. Jaduhyyä højts tøø ngudiúñ neby højts miičh tøø xyhane'emiän” —nømä Jesús miánaañ.

<sup>11</sup> Tu'uyóhñäbä Jesúshajxy hánajty. Jerusalén hajxy hánajty ñøcxy. Mänit hajxy jim miejch maa ja'a Samarianaax miøødnibiaadyijän ja'a Galileanaax. <sup>12</sup> Mänit hajxy miejch maa ja'a cajpthuung tu'ugän. Mänitá Jesús jiojcubaadøøyyä ja'a häna'c nãmajcpä ja'a haxøøpu'udsmøødpä. Pero cabä Jesús wiingón tiehñ nãmejtsä. <sup>13</sup> Mänit hajxy yaaxy:

—Jesús, Wiindsón, højts näxú'utsäc.

<sup>14</sup> Coo ja'a Jesús jaduhñ yhihxy, mänit miánaañ:

—Nøcx hajxy niyajcähxø'øgøø maa ja'a teedyhajxiän.

Coo hajxy wyiimbijty, mänit hajxy cøjx ñähwa'ačh ja'a piu'uds. <sup>15</sup> Coo hajxy yhihxy coo hajxy hánajty tøø ñähwa'ačh, mänit tu'jaya'ay wyiimbijcumbä. Mänit moc yaaxy coo ja'a Dios miojjä jiaančhä. <sup>16</sup> Mänitá Jesús hoy wyiinjjcäda'agy. Høxtä mägujtscädaac naaxwiin. Mänitá Jesús Dyiosmooyy. Samaria ja'a craa hánajty chooñ. <sup>17</sup> Mänitá Jesús miánaañ:

—Nãmajc ndijy hajxy tøø ñähwa'ačh. Maa ja'a jiamioødhajxy ja'a mädaaxtuycpä.

<sup>18</sup> Jagooyyä hädaa craa nidiuhñ tøø wyiimbity Diospa'yaaxpä, y Samaria chooñ.

<sup>19</sup> Mänitá Jesús ja'a craa nãmaayy:

—Tánaayyø'øg, nøcxnä. Coo tøø mmäböcy, paadiä mbu'uds tøø cho'ogy.

<sup>20</sup> Mänitá fariseos ja'a Jesús hajxy miäyajtøøyy mänaa hánajty yhabaada'añ coo ja'a Dios ja'a miäjaa hánajty yajcähxø'øga'añ. Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Cab jaduhñ yaghixa'añ mänaa jaduhñ yhabaada'añ. <sup>21</sup> Cab hajxy jaduhñ miána'ana'añ: “Xiids je'e”, o “Chaads je'e.” Tøø yhabaatnä coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ.

<sup>22</sup> Mänitá Jesús ja'a jiamioød nãmaayy:

—Habaadaamb jaduhñ cooçh mijts xjia wi'i yhijxtägatsa'añ, høøch ja'a Diosquexypä; pero cáboch hajxy xyhixa'añ. <sup>23</sup> Mänitá cu'ughajxy miána'ana'añ cóogoch tyjy tøø ngäda'agy; pero cab hajxy mmäbögät. <sup>24</sup> Jaduhñ høch ngäda'aga'añ nebiä wädsucän coo xim yam tiägø'øy hajajpä. <sup>25</sup> Pero jaančh tehñ chaächpøgåambøch jayøjp. Cáboch jäya'ayhajxy xmiee'xa'añ ja'a hajxy jäda'ahatypä. <sup>26</sup> Cooçh hánajty ngädaactägatsa'añ, jaduhñä jäya'ayhajxy hánajty jiatcø'owa'añ nebiä jecyjiäya'ayhajxy hánajty jiatcø'øyän mänaa ja'a Noé hánajty jyiijän. <sup>27</sup> Wi'i quiaaby wi'i yhuucp hajxy hánajty, wi'i piøjp wi'i yhuucp hajxy hánajty. Mänitá Noé tiägøøyy barcojooty. Mänitá Dios ja'a nøøgomdägoy quiejxy. Cøjx hajxy jaduhñ yho'ogy. <sup>28</sup> Jaduhñ hajxy hánajty jiatcøøbiä mänaa ja'a Lot hánajty jyiijän. Wi'i quiaaby wi'i yhuucp hajxy hánajty, wi'i jiuuby wi'i tiøøp hajxy hánajty, wi'i ñiip hajxy hánajty, wi'i tiøjcojp hajxy hánajty. <sup>29</sup> Coo ja'a Lot jim choñ maa ja'a Sodomacajptootiän, mänitá jøøñ tiägøøyy cahbä møødä azufre. Cøjxä jäya'ayhajxy yho'ogy. <sup>30</sup> Jaduhñä jäya'ayhajxy hánajty jiatcø'owängombä cooçh hánajty ngädaactägatsa'añ, høøch ja'a Diosquexypä.

<sup>31</sup> Mänitxøø, pøn hänäjty hijp tøjwiing, caj tiøjtäg'øwät coo cøxiä wiinä jajpäsðmät; jaduhyä piäy'øgät. Y pøn hänäjty hijp camjooty, caj wyiimbídät maa ja'a tiøjcän; jaduhyä tiu'ubøjtøwät. <sup>32</sup> Høxtahmsä Lot tio'oxiøjc jiajty. <sup>33</sup> Pønä jiuğyhajt hädaa yaabä naaxwiin ja wi'i yaghoy'øwaamb, haxøøgtuum piäda'aga'añii. Pero pønä jiuğyhajt nähdugaamb, hodiium je'e ñä'ägä nøcxa'añ.

<sup>34</sup> Tøyhajt jaduħ, mänitcoods, nämetsc hajxy hänäjty mia'awa'añ tu'ugmaabejt. Tu'ug jajnøcxa'añii, tu'ug jajmähmø'øwa'añii. <sup>35</sup> Jaduħnä to'oxiøjc-hajxy hänäjty jiojtspä nämetsc. Tu'ug jajnøcxa'añii, tu'ug jajmähmø'øwa'añii. <sup>36</sup> Jaduħnä ya'adiøjc-hajxy hänäjty nämetsc tiuumbä camjooty. Tu'ug jajnøcxa'añii, tu'ug jajmähmø'øwa'añii.

<sup>37</sup> Mänitä Jesús miäyajtøwä:

—Wiindsøħ, maa jaduħñ jiada'añii.

Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tspicøxp jaduħñ jiada'añii nébiøch chamñ nmädia'aguian.

## 18

<sup>1</sup> Mänitä Jesús tiägøøyy jajwiingapxøøbiä coo hajxy tehngajnä Dyiospa'yá'axät, coo hajxy mänaa quia'a jootmayhädät, hoyyä Dios quia'a ja tsoj hadsówät. <sup>2</sup> Mänit miänaañ:

—Tøøg hajxy mädiacäm. Jaduħnä jäya'ay hijty tu'ug quiuduunghaty. Cabä Dios hänäjty wyiingudsähgø'øy ni ja'a miägajptjäya'ay. <sup>3</sup> Jimä yaamgtø'oxy hänäjty tu'ug maa ja'a cajptän. Ja'a miädsip hänäjty jia wi'i ñäxø'øwø'øwaamb. Paady hänäjty jabom-jabom ñøcxy maa ja'a cuduungän neby jaduħñ piuhbedøøjat. <sup>4</sup> Cabä yaamgtø'oxy miädia'agy hänäjty ñä'ägä cudiunáañäxä. Mänitä cuduung tiägøøyy tajpä maabiä: “Cábøch pøn nwiingudsähgø'øy ni ja'a Dios ni ja'a jäya'ay. <sup>5</sup> Pero cooçh yø'ø yaamgtø'oxy xwyi'i yhadspiy, ngudiunáañbøçhä miädia'agy jaduħñ, nébiøch min xquia'a wi'i yhadspjpnät. Pø caj, jootmä'adabøch häyaa.”

<sup>6</sup> —Nømä cuduung miänaañ, ja'a Dios ca'a wiingudsähgøøbiä. <sup>7</sup> Jaduħnä Dios ja'a yhuung piuhbedambä, ja'a hajxy xøomdsuhm pa'yaaxpä. <sup>8</sup> Paquiä yhadsowa'añ. Pero høøçh ja'a Diosquexypä, cooçh yaa ngädaactägätsät hädaa yaabä naaxwiin, nej, je'enä ja'a jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy hänäjty miäböcyñäjä.

<sup>9</sup> Jimä jäya'ayhajxy hänäjty näje'e, wi'i jajcumayaamb hajxy hänäjty. Wyi'i piejxyp wyi'i tieħmby ja'a miägu'ughajpä hajxy hänäjty. Mänitä Jesús miänaañ:

<sup>10</sup> —Tøøg hajxy mädiacäm. Jaduħnä jäya'ay metsc ñøcxy tsajtøgooty Diospa'yaaxpä. Tu'ug hänäjty tiuñ fariseo, tu'ug hänäjty tiuñ jajnähjuudiutpä. <sup>11</sup> Ja'a fariseo, täna'a hänäjty Dyiospa'ya'axy: “Haay Dios, Dioscujú'uyäp cooçh nguhdujt quia'a haxøøgä. Cábøch nmeeçh cábøch nboty, cábøçhä to'oxiøjc nmøødä wiingpä. Cábøch jaduħñ njatcø'øy nej yø'ø jajnähjuudiutpä. <sup>12</sup> Hayúujøch naxy nhity metsc-hooc tu'ugpä semana. Nyéjpiøçhä diezmo homiánaajä.” <sup>13</sup> Jäguemjuøøbiä jajnähjuudiutpä hänäjty tiäna'ay. Cab hänäjty ñä'ägä tsajheeb. Jaançh tehñ jiootmayhajp hänäjty je'e. Jaduħñ hänäjty miäna'añ: “Haay Dios, høøçh näxúu'tsäc. Nnajuøøbiøch cooçh ngubojpä cooçh ngugädieeyä.” <sup>14</sup> Tøyhajt jaduħñ, coo ja'a jajnähjuudiutpä wyiimbijnä, tøø ja'a piojpä quiadieey hänäjty jajnähwa'ächíijäm ja'a Diósäm. Pero ja'a fariseo, cab jaduħñ jajnähwaatsä. Pøn ja wi'i jajcumayaamb, cabä Dios quiumay. Pero pøn ca'a jajcumayaamb, je'edsä Dios jaduħñ quiumaaby.

<sup>15</sup> Mänitä pigána'c-huunghajxy näje'e wiomejtsä maa ja'a Jesúsän, nebiä Jesús jaduħñ quiunúu'xät. Coo ja'a jiamioødhajxy jaduħñ yhjxy, mänit hajxy tiägøøyy hojpä ja'a pigána'c-hajxy tøø wiomeçhíijäbä. <sup>16-17</sup> Mänitä Jesús ñämaayy ja'a jiamioødhajxy:

—Weençh yø'ø pigána'c-hajxy xñamiñ. Ca'a hajxy mhaducy. Yø'ø pigána'c-hajxy, chojpiä jioothajxy coo ja'a Diosmädia'agy hajxy miäböçgät. Cab hajxy jajcumaya'añ. Pønä jioot jaduħñ tsojp coo ja'a Diosmädia'agy miäböçgät, pøn ca'a jajcumayaamb, je'eds jim nøcxaamb maa ja'a Dioswiinduumän. Tøyhajt jaduħñ.

<sup>18</sup> Mänitä Jesús miäyajtøwä ja'a copc-hajpä tu'ug:

—Wiindsøn, mhoyhäna'c miich. Tiih ngudiünäp nébiöch cøjxta'axiøø njugyhádät nebiä Dios jiugyhatiän.

<sup>19</sup> Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Tiih coo xñäma'ay coöch nhoyhäna'cä. Jagooyä Dios tu'ug yhooyä. <sup>20</sup> Mjajpy jaduhñ nebiä Dios tøø xyhanéhñäm, tuhñds: “Cabä to'oxiøjc wiingpä mmøødhádät; ca'a mjäya'ay-yagh'oogy; ca'a mmeech; ca'a mhøhnda'agy; mwiingudsähgø'øwäp ja'a mdaj ja'a mdeedy.”

<sup>21</sup> Mänitá copc-hajpä miänaañ:

—Ngudiúumbiöch jaduhñ. Chúucnöch jaduhñ nmädsøhndaacy ja'a wiinmahñdy hoybä.

<sup>22</sup> Mänitá Jesús miänaañ:

—Jadu'tu'uyyá mga'a yajpedyii. Cøx toog máduhñtiä mmøødä; mänitá häyoobäya'ay mnä'ä mó'owät. Coö jaduhñ mgudiünät, mänit jim mdägø'øwät tsajpootyp. Hoorä, høøch padu'ubójcäc.

<sup>23</sup> Mänitá craa jiootmabiøjcy, je'eguiøxpä coo hánajty jiaanç tehñ miäyøøjä. <sup>24</sup> Coö ja'a Jesús yhiixy coö ja'a craa hánajty tøø jiootmabiøcy, mänit miänaañ:

—Jaanç tehñ chip jaduhñ coö ja'a mäyøøjäya'ayhajxy jim tiägø'øwät Dioswiinduum.

<sup>25</sup> Maas paquiä ja'a camello ñaxø'øwät ja'a xuhñdyjutjooty quejee ja'a mäyøøjäya'ayhajxy jim tiägø'øwät Dioswiinduum.

<sup>26</sup> Mänitá jäya'ayhajxy miänaañ, ja'a hajxy hánajty jim mämädoonaabiä:

—Pønäda'a jim nä'ä tægø'øwäp Dioswiinduum.

<sup>27</sup> Mänitá Jesús miänánañgombä:

—Mädyii ja'a jäya'ayhajxy quia'a jadaamby, Dios mábøcypiä jadaamb.

<sup>28</sup> Mänitá Pedro miänaañ:

—Tøøds højts ngøxy najtshixø'øy mäduhñtiä højts hijty nmøødä, neby højts miich hoy nbanócxcät.

<sup>29</sup> Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Tøyhajt jaduhñ, pønä tøjc najtshixø'øwaamb, o ja'a tiaj ja'a tieedy, o ja'a piuhya'ay, o ja'a yhuung ja'a tio'oxy, ja'a Diosmädia'agyquiøxpä, <sup>30</sup> piaadaamby ja'a maas hoybä ja'a maas weenbä hädaa yaabä naaxwiin. Y coö hánajty tøø yho'nä, mänit hánajty cøjxta'axiøø jiugyhada'añ nebiä Dios jiugyhatiän.

<sup>31</sup> Mänitá Jesús ja'a jiamioød hawiing wioonøcxy ja'a nämajmetspä. Mänit miänaañ:

—Yam hajxy nnøcxäm Jerusalén. Jimhøch njada'añ nhabeta'añ nébiöçhä Diosquexy-hajxy jecy xmiädiaaquiän, høøch ja'a Diosquexypä. <sup>32</sup> Xquiø'ødägø'øwáambøch ja'a teedy-wiindsønhajxy ja'a jäguembäya'ayhajxy. Xñäxi'igáambøch hajxy. Xwyiinwoonáambøch hajxy. Xwyiinngutsujø'øwáambøch hajxy. <sup>33</sup> Xwiobho'ogáambøch hajxy. Mänitøch hajxy xyagh'oogañnä. Y cudägøøgxøøjch njujyipiøga'añ.

<sup>34</sup> Cabä Jesús ja'a jiamioødhajxy hánajty ñä'ägä wiinjuø'øy nebiä Jesús hánajty miädi-a'agy. Tsip hánajty miädia'agy.

<sup>35</sup> Coö ja'a Jesúshajxy hánajty tøø miäwiingoönä maa ja'a cajpt hánajty xiøhatiän Jerico, jimä wiindspä hánajty tu'ug yhäña'ay tu'haam. Xäðø'n hánajty yujwaamby.

<sup>36</sup> Coö miädooyy coö jäya'ay hánajty may wyi'i ñaxy, mänit yajtøøyy tii jájtáp. <sup>37</sup> Mänitä yhawáañäxä coö ja'a Jesús hánajty ñaxy, ja'a Nazaret-tsohmbä. <sup>38</sup> Mänitä wiindspä yaaxy:

—Jesús, miichä David xyhaphajp xyhoc-hajp. Høøch hii näxúu'tsác.

<sup>39</sup> Ja'a hajxy hánajty jawyiin najxpä, mänit hajxy yhojy coö yhamónät. Pero maas møc jaduhñ jiaac yaaxy:

—Miiçhä David xyhaphajp xyhoc-hajp. Høøch hii näxúu'tsác.

<sup>40</sup> Mänitá Jesús tiänaaxiøjpy. Mänit miänaañ:

—Yajmets yø'ø wiindspä yaa.

Coö ja'a mähdijc yajmejsä maa ja'a Jesúsän, mänitá Jesús ja'a wiindspä miäyajtøøyy:

<sup>41</sup> —Nébiöch miich nbuhbedät.

Mänitä mähdijc yhadsooyy:

—Wiindsón, hөөч hii yaghjxó'cäc.

<sup>42</sup>Mäniä Jesús miänaañ:

—Tөө jaduhñ mhijxó'ogy coo tөө mmäböcy.

<sup>43</sup>Mäniä ja'a wiindspä jiaančh hijxó'cy. Mäniä Jesús piadu'uböjcy. Mäniä tiägööy mänaambä coo ja'a Dios miöjjä jiaančhä. Ja'a jäya'ayhajxy jaduhñ hijxäbä, jaduhñ hajxy miänaambä nägöxiä coo ja'a Dios miöjjä jiaančhä.

## 19

<sup>1</sup>Mäniä Jesús quiajptägööy Jericó. Mäniä näjxy cajptooty. <sup>2</sup>Jimä mäyöøjäya'ay hänäjty tu'ug ja'a xөhjäpä Zaqueo. Wiindsón hänäjty tiuumby maa ja'a yajnähuudiutpähajxiän. <sup>3</sup>Ja'a Zaqueo, jia wi'i yhixaambiä Jesús hänäjty, pero cab hänäjty hoy yhixa'añ je'eguiöxpä coo hänäjty jiaančh tehñ näaxypä, mөөdä jäya'ayhajxy hänäjty jiaančh tehñ miayyä. <sup>4</sup>Mäniä päyö'oguiä ñöcxy maa ja'a Jesús hänäjty ñaxö'owa'añän. Mäniä piejty quepyquiöxp, nebiä Jesús jaduhñ hoy yhixät. <sup>5</sup>Coo ja'a Jesús jimä näjxy, mäniä yuughee'py maa ja'a Zaqueo hänäjty yhäña'ayän. Mäniä Jesús miänaañ:

—Zaqueo, tsógämäts, mänácäts, mejtsta'agáamböch jimä maa miich mdöjcän.

<sup>6</sup>Mäniä ja'a Zaqueo miänajcy. Mäniä Jesús hoy yajtöjtägööy jootcuyc. <sup>7</sup>Coo ja'a cu'ug jaduhñ yhijxy, mäniä hajxy tiägööy mänaambä cooc jaduhñ quia'a hoyyä coo ja'a Jesús jimä mejtstä'agät maa ja'a cuboypäya'ay cugädieejäya'ay töjčän. <sup>8</sup>Mäniä Zaqueo tiänaayyö'cy. Mäniä Jesús nämaayy:

—Wiindsón, huuc mädw, mäduhñtiöch nmөөdä, cúpç-hөчhä häyoobäya'ay nnä'a mo'owa'añ. Pөnjätyhөch tөө nmämeečh hөhñda'agymiädia'agyhaam, mädaaxcjaduhñtiöch nyajwiimbida'añ.

<sup>9</sup>Mäniä Jesús miänaañ:

—Jädä'ajöčhä piojpä quädieeyhajxy nyajnähw'adsaanä hädaa tögootypä, je'eguiöxpä coo yhAbraham yhap yhocä hädaa craabä, hoy jia nä'a yajnähuudiu'udy. <sup>10</sup>Päadyhöch yaa tөө ngäda'agy hädaa yaabä naaxwiin, hөөч ja'a Diosquexyypä, nébiöčhä jäya'ay piojpä quädieeyhajxy jaduhñ nyajnähwä'adsät. Jaduhñhöch njoot chocy.

<sup>11</sup>Mäwiingöönnäbä Jesushajxy hänäjty Jerusalén. Miädöwäbä cu'ugä Jesús miädia'agy hänäjty. Jaduhñ hajxy hänäjty miäna'añ cooc hänäjty tөө yhabaatnä coo ja'a Dios ja'a miäjaa hänäjty yajcähxö'oga'añ. <sup>12</sup>Paadiä Jesús tiägööy mädiaacpä:

—Jaduhñä mäyööhäna'c hänäjty tu'ug. Nөcxaamb hänäjty jäguemnaax coo hänäjty mio'owa'añii möjtuung maa ja'a yhamdsoo cajptän. Mäniä hänäjty wyiimbida'añ. <sup>13</sup>Coo hänäjty tiu'uböga'añ, mäniä mioonsä ja'a majcpä miöjyaaxy. Mäniä maxiädö'öñ hajxy nägöxiä yajcö'ödägööy. Mäniä mäyöøjäya'ay miänaañ: “Mädühñtiöch jäguem nhida'añ, myajmayö'owäp hädaa xädö'öñ hajxy.” Mäniä craa tiu'uböjcy. <sup>14</sup>Jaanch tehñ xiöghäjtäbä craa jimä maa ja'a yhamdsoo cajptän. Mäniä cu'ugä capxy quiejxy coo hajxy hänäjty quia'a tsooy coo ja'a craa jimä quiopc-hädät maa ja'a quiajptahxiän.

<sup>15</sup>Coo ja'a craa hänäjty tөө tiuungwiingpöjnä, mäniä wyiimbijnä maa ja'a quiajptän. Mäniä mioonsä miöjyaaxy ja'a xädö'öñ hajxy hänäjty tөө yajcö'ödägööyijäbä. Ya-

jtöwaambiä craa hänäjty mäduhñjaty hajxy hänäjty tөө yajmayö'öy. <sup>16</sup>Mäniä tu'ug miejch. Mäniä miänaañ: “Wiindsón, majcjaduhñtiä ja'a mxädö'öñ tөө miayö'öy.” <sup>17</sup>Mäniä craa yhadsooy: “Jaanch tehñ yhoy miich tөө mgudiun. Wéeñtiöch miich hijty tөө nyajcö'ödägö'öy. Coo hoy tөө mgudiun, päadyhöch miich nyajnähdjy coo mgopc-hädät maa yö'ö majcpä cajptän.”

<sup>18</sup>Mäniä wiingpä miejtpä. Mäniä miänaañ: “Wiindsón, mägooxcjaduhñtiä ja'a mxädö'öñ tөө miayö'öy.” <sup>19</sup>Mäniä craa yhadsoögombä: “Jimä miich mgopc-hada'añ maa ja'a mägooxpä cajptän.” <sup>20</sup>Mäniä wiingpä jiaac mejtspä. Mäniä miänaañ: “Wiindsón, chaadsä mxädö'öñ. Paayyäjöotyhöch hijty nyaghity. <sup>21</sup>Míichhöch hijty ndsähgöoby je'eguiöxpä coo miich mjootmөjjä, coo miich myajpädö'ögy maa hijty tөө mga'a päda'aguian.”

<sup>22</sup>Mäniä mäyööhäna'c miänaañ: “Caj miich hoy tөө mgudiun. Hamdsoo miich mmäna'añ coöch njootmөjjä, coöch nyajpädö'ögy maa hijty tөө nga'a päda'aguian. <sup>23</sup>Jimhöch nxädö'öñ häxöpy tөө xpiädaacä maa ja'a bancon, neby jaduhñ cu miayööy, mäduhñtiöch hoy jäguem tөө nwädity.”

<sup>24</sup>Mäniä craa ja'a jäya'ay nämaayy ja'a

hajxy hánajty jiiby tánaabiä: “Pøjčä yø'ø craa yø'ø xädø'øñ. Mo'ow yø'ø craa ja'a xädø'øñ majcjaduhñtiä tøø yajmayø'øyabä.” <sup>25</sup> Mänit hajxy yhadsooy: “Wiindsøn, tisän, ximä xädø'øñ may miøødäbä.” <sup>26</sup> Mänitä mäyøøhänä'c yhadsooy: “Høøch jaduhñ mänaamb; pøn may møød, maas may mio'owa'añii. Pero pøn weeñtiä møød, pøgáañäxäp cøxiä mäduhñtiä miøødä. <sup>27</sup> Y ja'a nmädsiphøchhajxy, ja'a høøch hajxy xxiøøghajpä, yajmññ hajxy yaa; yagho'og hajxy yaa maačh nwiinduumän” —nøñmä Jesús miánaañ.

<sup>28</sup> Mänitä Jesús hajxy tiu'ubójcombä. Jerusalén hajxy hánajty ñøcxy. <sup>29</sup> Mäwiingoomb hajxy hánajty maa ja'a cajpt hánajty metsc xiøhatiän Betfagé møødä Betania, mäwiingón maa ja'a tun hánajty xiøhatiän Olivos. Mänitä Jesús ja'a jiamioød metsc <sup>30</sup> ñämaayy:

—Nøcxø'øg hajxy jim maa yø'ø cajptän. Jim cajtpa'a ja'a burrohuung hajxy tu'ug mbaada'añ cuxoch. Cahnä pøn ñä'ägä yaghäñaabietyñä.

Mmäguej'øwäp hajxy; mänit hajxy yaa mmämínät. <sup>31</sup> Coø pøn xmiäyajtøwät tii ja'a burro hajxy coo mmäguej'øy, mänit hajxy mhadsøwät cooch høøch jaduhñ nmána'añ.

<sup>32</sup> Mänitä burro hajxy hoy jiaanč paady nebiä Jesús hánajty tøø miána'añän. <sup>33</sup> Jimä burro hajxy hánajty miäguej'øy, mänit hajxy ñämaayy ja'a cuburrohajxy:

—Tii yø'ø burro hajxy coo mmäguej'øy.

<sup>34</sup> Mänit hajxy yhadsooy:

—Højts nwiindsøn jaduhñ mänaamb.

<sup>35</sup> Mänitä burro hajxy yajnøcxy maa ja'a Jesúsän. Mänitä wyit hajxy piädaacy burronähgøxp. Mänitä Jesús hajxy yajpejty burronähgøxp.

<sup>36</sup> Mänitä cu'ugä wyit hajxy tiägøøyy najtswidsoøbiä tu'haam maa ja'a Jesús hánajty ñaxø'owa'añän. <sup>37</sup> Olivostunmøjčä tu'u hánajty ñaxø'øy. Coø hajxy miejtsnä maa ja'a wiinmänacän, mänitä Jesús jiamioødhajxy tiägøøyy yaaxpä jøjpä je'eguiøxpä coo hajxy hánajty xioonda'agy. Nämayy Jesús jiamioødhajxy hánajty. Jaduhñ hajxy hánajty ya'axy coo ja'a Dios miøjjä jiaančhä, coo hajxy hánajty tøø yhixy ja'a hoy-yagjuøññajtypä ja'a Jesús hánajty tøø yajcähxø'øguiäbä:

<sup>38</sup> —Møj jaanč hädaa gobiernä; Diosquexy hädaaduhñ. Møj jaančhä Dios jim tsajpootypä; ween hajxy jim xioonda'agy —nøñ hajxy hánajty ya'axy.

<sup>39</sup> Jimä fariseoshajxy hánajty näje'e piadäna'ay. Mänitä Jesús hajxy ñämaayy:

—Wiindsøn, mhøjäp yø'ø mjamiøødhajxy.

<sup>40</sup> Mänitä Jesús yhadsooy:

—Hóyhøch yø'ø häna'c cu nja hoj, cab häna'c häyaa ñä'ä hamøombät; maas møc hajxy ñä'ägä yá'axät.

<sup>41</sup> Coø ja'a Jesús hánajty jim miedsaannä Jerusalén, coø jaduhñ ñäheebøøyy, mänit tiägøøyy jøøbiä. <sup>42</sup> Mänit miánaañ:

—Yø'ø Jerusalénpäya'ayhajxy, cooch hajxy cu xchojcy, jootcujc hajxy häxøpy yhyty. Tøø yhabaady coo ja'a cu'ughajxy cu jiootcugøøyy. Pero cab hajxy wyiinjuø'owa'añ. Cábøch hajxy xchoga'añ xmiee'xa'añ. <sup>43</sup> Haxøøg hajxy jiada'añ yhabeta'añ. Medsaambä miädsiphajxy. Mänit hajxy jiuhguraajø'owa'añii piquiä. <sup>44</sup> Cab hajxy yajmäjädä'aga'añii. Yagho'ogáañäp hajxy jaduhñ. Mänitä quiajpthajxy quiihädägoyya'añ. Paady hajxy jaduhñ jiada'añ yhabeta'añ cooch hajxy jaduhñ xquia'a tsoga'añ.

<sup>45</sup> Coø ja'a Jesús miejch cajpooty, mänit tiägøøyy tsajtøogooty. Mänit tiägøøyy høxquejxpädsøømbä pønjaty jiiby juuby too'p. <sup>46</sup> Mänit miánaañ:

—Jim jaduhñ myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: “Jue'ech ndøjc hajxy xwiáañät cooch hajxy jiiby xpia'yá'axät.” Ja'a Dios jaduhñ mänaañ. Pero mijts, jaduhñ hajxy mwa'añ meedsøhñdy.

<sup>47</sup> Najxpäxøø ja'a Jesús hánajty jiiby yajñähixø'øy tsajtøogooty. Pero ja'a teedywiindsøn hajxy møødä ley-yajñähixøøbiähajxy, quiojyquiapxytiumby hajxy hánajty nebiä Jesús hajxy yaghó'ogät, møødä cu'ugwiindsøn hajxy. <sup>48</sup> Pero cab hajxy hánajty ñajuø'øy neby hajxy jiatcø'øwät je'eguiøxpä coo ja'a cu'ug ja'a Jesús miädia'agy hajxy hánajty jiaanč tehñ miämädoonaayyä.



## 20

<sup>1</sup>Jiibiä Jesús ja'a cu'ug ja'a Diosmädia'agy hánajty yajnáhixó'oy tsajtøgooty, mänitá Jesús nãmejtsá ja'a teedywiindsøn'hajxy mөөдä ley-yajnáhixøbiähajxy mөөдä copc-hajpähajxy. <sup>2</sup>Mänit hajxy miänaañ:

—Pønä cuhdujt tøø xmió'oy coo ja'a cu'ug tøø mhøxquejxpädsømy tsajtøgooty, y coo tøø mdägø'oy yajnáhixøbiä.

<sup>3</sup>Mänitá Jesús miänaañ:

—Chaads mijts nmäyajtøwaambä. Mhadsówäp hajxy jaduħ: <sup>4</sup>Coo ja'a Juan hijty wiädity mäyajnäbejpä, pøn jaduħ quejx, Dios tögä jäya'ayä.

Cab hajxy nã'ä hadsooyy. <sup>5</sup>Mänit hajxy tiägøøyy yajcapxiøbiä:

—Neby hajxy nnä'ä hadsöowämät; coo hajxy nmänáanämät coo ja'a Dios quiejxy, mänit yhadsowa'añ: “Tii hajxy coo mga'a mäbøjcä.” <sup>6</sup>Y coo hajxy nmänáanämät coo jäya'ay quiejxy, mänitá cu'ug hajxy xquiuħgä'tsämät. Hix, Haagä mänaamb hajxy jaduħ coo ja'a Juan tøø quiexyíjäm ja'a Dios.

<sup>7</sup>Mänit hajxy yhadsooyy coo hajxy quia'a najuø'oy pønä Juan quejx mäyajnäbejpä.

<sup>8</sup>Mänitá Jesús miänaañ:

—Ni hөөч nga'a nägapxa'añ pønħoch ja'a cuhdujt tøø xmió'oy.

<sup>9</sup>Mänitá Jesús ja'a cu'ug tiägøøyy mөөdmädiaacpä:

—Jaduħnä jäya'ay tsaatypcam piädaacy maa ja'a nãaxän. Mänit yhadoo'tujcy. Mänit tiu'ubøjcy. Jäguem nөcxy. Jegaamb hánajty jim. <sup>10</sup>Coo ja'a tsaatypc tuc yhabaaty, mänitá mioonsä tu'ug quiejxy coo ja'a tsaatypcam piuhmo'owøøjät. Mänitá mioonsä quioxhó'cäxä. Caj tii yajmäwiimbijtä. <sup>11</sup>Mänitá mioonsä tu'ug quiejxcumbä. Jaduħnä mähdiojc quioxhó'cägombä. Haxøøgjaty jaduħ nãmaayyä. Ni je'e tii quia'a mooyyä. <sup>12</sup>Mänitá wiingpä jiaac quéjxcombä. Nähdsäbit cuhdsäbit ja'a mähdiojc piädáacänä.

<sup>13</sup>Mänitá cudsatypcam miänaannä: “Nébiøch nnä'ä jatcø'owät. Tөөч cham nna-juø'oy. Hädaa nhúunghøch, njaanč tehñ chójpiøch njaanč tehñ pia'häyóobiøch hädaa. Nhuuc quéxyhøch hädaa. Coo yhøxcabøøjät, weħnä wyiingudsähgø'owøøjät.” Mänitá yhuung quiejxy. <sup>14</sup>Coo yhøxcajpä, mänit hajxy tiägøøyy niñámáayyäbä, ja'a tsaatypcam hajxy hánajty hajoodiujpä: “Ja'a cudsatypcam yhuung yø'ø. Coo yø'ø tieedy jaduħ yhó'ogät, yø'ø mähmø'øwaamb cudsatypcam. Tsøg hajxy yaghó'cäm neby hajxy jaduħ nmämähmøøyyämät.” <sup>15</sup>Mänitá cudsatypcam yhuung yhøxwiijtspädsøomäxä. Mänit hajxy yagho'cy.

Mänitá Jesús yajtøøyy:

—Nebiä cudsatypcam jiatcø'owa'añ coo yhuung yaghó'cäxä. <sup>16</sup>Nøcxaamb yagho'tä-gatsa'añ ja'a yhuung tøø yaghó'cäxäbä. Mänitá wiinghäna'c ja'a tsaatypcam yaghajoodi-uga'añ.

Coo ja'a cu'ughajxy jaduħ miädooyy, mänit hajxy miänaañ:

—Ni ja'a Dios jaduħ quia'a mäná'anät.

<sup>17</sup>Mänitá Jesús ja'a cu'ug wyiinhee'ppejty. Mänit miänaañ:

—Nej mijts ja'a Diosmädia'agy myajmädia'agytiägø'oy coo miäna'añ:

Ja'a tsaa mädyii ja'a tøjcojpä hajxy quia'a nã'ägä cumaayy, je'e nã'ägä tuundsøħ.

(Jesús hamdsoo niñänøømä nebiä tsaajän je'leguiøxpä coo hánajty quia'a tsocy quia'a mee'xyíjäm ja'a cu'ug. Pero mo'owáanäbä Jesús hánajty møjtuung.)

<sup>18</sup>Mänitá Jesús miänáangumbä:

—Pøn jaduħ cá'awäp yø'ø tsaanähgøxp, tægóyyäp jaduħ. Y coo pøn nãhgahbedøøjät yø'ø tsaa, tægóyyäp je'ebä.

<sup>19</sup>Mänitiä ja'a Jesús jia madsaanä ja'a teedywiindsøn'hajxy mөөдä ley-yajnáhixøbiähajxy. Najuøøby hajxy hánajty coo hajxy hánajty tøø miädia'agyii. Pero cabä Jesús nã'ä majtsä je'leguiøxpä coo ja'a cu'ug hánajty chähgø'oyíjäm ja'a teedywiindsøn'hajxy. <sup>20</sup>Mänitá häna'c hajxy yajnáhdijy coo hajxy niibiäda'agøøjät nebiä hoyhäna'cän. Nøcxäp hajxy miädooyy nebiaty ja'a Jesús hánajty miädia'aga'añ. Coo ja'a

Jesús quiapxtägóyyät, mänit hajxy ñäxø'owø'owa'añ maa ja'a gobernadorän. <sup>21</sup> Mänitä Jesús hajxy miäyajtøoyy:

—Wiindsón, nnajuøøby højts coo miichä tøyhajt myajnáhixø'øy ja'a Diosmädia'agy. Hopiønä miich mmøødmädia'agy; y caj miich pøn mmøjpdäda'agy, hoy pøn møjtuung jia møødä. <sup>22</sup> Højtsä tøyhajt móoyyác. Coø højtsä gobiernä hánajty xyagjuy xyajmo'ona'añ, nej, hoyyáda'a jaduhñ coø højts njúyädä.

<sup>23</sup> Pero ñajuøøbiä Jesús hánajty coø hánajty jia yajcapxtägoyya'añii. Mänit miänaañ:

—Tiič hajxy coø xjia wi'i jiojcapxø'owa'añ. <sup>24</sup> Høøčhä xädø'øñ tu'ug yaghjác. Pøn yhajhñaxy yø'øduhñ, pøn xiøø yø'øduhñ.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Ja'a gobiernä.

<sup>25</sup> Mänitä Jesús miänáangombä:

—Pues, mmó'owäp ja'a gobiernä hajxy tijaty yøø jie'ehajpy. Y mmó'owäbä Dios hajxy tijaty yø'ø jie'ehajpy.

<sup>26</sup> Cabä Jesús hajxy hánajty hoy yajcapxtägoyya'añ cu'ughagujc. Yagjuøøyy hajxy jaduhñ coø hoy yhadsooyy. Y cab hajxy waamb miänaaññä.

<sup>27</sup> Mänitä Jesús ñämejtsä ja'a saduceoshajxy näje'e, ja'a hajxy jaduhñ mänaambä cooc tyijy ni pøn quia'a jujypioğa'añ. Mänitä Jesús hajxy ñämaayy:

<sup>28</sup> —Wiindsón, jaduhñsä Moisés jecy quiujahy, cooc ja'a ya'adiojic hánajty tu'ug tøø yho'ogy, y cooc ja'a yaamgtø'oxy ja'a huung quia'a møødä, mänitägä quiapy wyiingpógät, nébiägä yhuung jaduhñ miähmø'owät ja'a piuhya'aguioxpä. <sup>29</sup> Jaduhñä häna'c-hajxy hánajty, njuxtuyc tu'que'ex. Ja'a craa møjpä, mänit jia pøjcy. Mänit yho'cy. Nitu'ugtä yhuung quia'a mähmøøyy. <sup>30</sup> Mänitä jiødsømy ja'a yaamgtø'oxy jia wiingpøjcombä. Mänit je'e yho'combä. Nitu'ugtä yhuung quia'a mähmøøbiä. <sup>31</sup> Mänitä yaamgtø'oxy ja'a quiapy jia wiingpøjcombä jat'u'ug. Jaanä jaduhñ yho'combä. Nägøxiä ja'a yaamgtø'oxy ja'a quiapy jia møødtsánaayy ja'a näjxutjupä; cøjx hajxy yho'ogy, y ni pøn yhuung quia'a mähmøøyy. <sup>32</sup> Mänitä yaamgtø'oxy jiaag ho'pä. <sup>33</sup> Hoorä, coø hajxy hánajty tøø jiuujypiojñä, pønä to'oxiojic tøyhajt møødtsána'awaamb ja'a näjxutjupä, jim tsajpootyp.

<sup>34</sup> Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Hädaa yaabä naaxwiin, pøjp huucp ja'a jäya'ayhajxy yaa. <sup>35</sup> Pero pønjaty jujypioğaamb, pønjaty nøxsaamb tsajpootyp, cab hajxy jim piøgaannä yhu'ugaannä. <sup>36</sup> Cab hajxy mänaa yho'tägatsaannä. Coø hajxy hánajty tøø jiuujypiojñä, jaduhñ hajxy miähmø'owaannä nebiä Dioshuungän, nebiä Diosmoonsän. <sup>37</sup> Hamdsoo ja'a Moisés hajxy xyajnáhixøøyyäm coø ja'a ho'ogyjiäya'ayhajxy jiuujypioğa'añ, jiiby maa jaduhñ myiñän coø ja'a hujtshuung hánajty tioy tu'ug. Jaduhñ jiiby myiimbä coø ja'a Dios wyiingudsähgø'oyijäm ja'a Abraham møødä Isaac møødä Jacob. <sup>38</sup> Cabä Dios wyiingudsähgø'oyijäm ja'a ho'ogypiihajxy. Ja'a jujcyjiäya'ayhajxy, je'eds hajxy jaduhñ wiingudsähgøøby ja'a Dios.

<sup>39</sup> Mänitä ley-yajnáhixøøbiähajxy näje'e miänaañ:

—Wiindsón, yajxón miich jaduhñ mmädia'agy.

<sup>40</sup> Cabä Jesús hajxy waamb ñämaañä je'eguiøxpä coø hajxy hánajty chähgøøñä.

<sup>41</sup> Mänitä Jesús miänaañ:

—Tii hajxy coø mmäna'añ cooc ja'a David yhuunghaty ja'a Diosquexy. <sup>42</sup> Hamdsoo ja'a David miänaañ maa ja'a Salmos quiujahyyän:

Mänitøčhä Dios ja'a nwiindsón ñämaayyä:

“Yaads min häña'aw nhahooguiø'øháampiøch,

<sup>43</sup> høxtä cøonøčhä mmädsip tøø nga'a yajmäjädaácäm.”

<sup>44</sup> Coø ja'a David ja'a Diosquexy hamdsoo ñämaayy “wiindsón”, nébiäts jaduhñ ñä'ä huunghädät.

<sup>45</sup> Jimä cu'ughajxy hánajty nägøxiä miämädoona'ay, mänitä Jesús ñämaayy ja'a jiamioødhajxy:

<sup>46</sup> —Ca'a yø'ø ley-jajnahixøøbiä miädia'agy hajxy mmäbøjcä. Yoñwitmøød hajxy wyl'i wiädity je'eguiøxpä coo hajxy wyl'i yajcumaya'añ. Jaduhñä jioothajxy jia tsoyc coo hajxy jim wyiingudsähgø'øwøøjät halaplaaz. Jiiby hajxy yhäña'awa'añ maa ja'a häñaabeejt yajxonjatypan jiiby tsajtøgooty, chaads jim maa ja'a xøø jiadyiijän. <sup>47</sup> Y piójcäbä yaamgtø'oxy ja'a tiøjc hajxy. Wi'i yajcumayaamb hajxy, paady hajxy wyl'i Dyiospa'ya'axy jeycijiaty. Hanaxiä hajxy chaächtiuna'añii.

## 21

<sup>1</sup> Tsajtøgootiä Jesús hánajty, mänitä mäyøøjäya'ay yhiixy coo xädø'øñ hajxy hánajty quiuyoxø'øy. <sup>2</sup> Mänitä yaamgtø'oxy tu'ug yhiixpä ja'a jaanč tehñ yhäyöobä. Jagooyyä xädø'øñhuung hánajty tøø miødä metsc. Je'eduhñ cøjx yecy. <sup>3</sup> Mänitä Jesús miänaañ:

—Tøyhajt jaduhñ, maas may hädaa yaamgtø'oxy häyöobä ja'a xädø'øñ tøø quiuyoxø'øy quejee yø'ø mäyøøjäya'ayhajxy. <sup>4</sup> Yø'ø mäyøøjäya'ayhajxy, je'e hajxy quiuyoxø'øy mäduhñtiä hajxy tøø yajcunaxy. Pero hädaa yaamgtø'oxy, je'e cøjx quiuyoxø'øy mäduhñtiä hijty ñägaya'añ.

<sup>5</sup> Jiibiä jäya'ayhajxy hánajty näje'e tsajtøgooty. Jaduhñ hajxy hánajty miädia'agy coo ja'a tsaa jiaanč tehñ yajxonjatiä, coo hajxy tøgooty yajxón jiaanč tehñ yhiixy nebiatiä jäya'ayhajxy hánajty tøø piäda'aguian. Mänitä Jesús miänaañ:

<sup>6</sup> —Habaadaamb jaduhñ coo hädaa tsajtøjc jyida'añ cøxiä.

<sup>7</sup> Mänitä Jesús ñamaayyä:

—Wiindsón, mänaa jaduhñ jiada'añii. Tii hijxtahñd jaduhñ naxaamb coo hánajty tøø yhabaatnä.

<sup>8</sup> Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Mniyajcopcø'øwøøjap hajxy, cab hajxy myajwiinhóønät. Nämaj hajxy wiädita'añ. Jaduhñ hajxy miäna'ana'añ: “Høøchä Dios tøø xquiexy”, y “Tøø yhabaatnä.” Pero cab hajxy mmäbøgät. <sup>9</sup> Coo hajxy jaduhñ mmädoyhädät coo tsip piädø'øga'añ, cab hajxy mdsähgø'øwät. Jayøjpä tsip jiada'añii, cahnä hánajty yhabaadynä.

<sup>10</sup> Mänitä Jesús jiaac mänaañ:

—Nimiädsibø'øwáañäbä wiingcajtjaty. <sup>11</sup> Møc hujx jiädita'añ. Jadaañäbä yuuxøø møødä pa'am wiinduhmyhagajpt. Y jimä høchähgøøñajaty pä quiahxø'øga'añ tsajtwiing.

<sup>12</sup> Pero cahnä hánajty yhabaadynä, xmiadsaamb mijts ja'a jäya'ayhajxy. Xyajnøcxaamb hajxy maa ja'a tsajtøjcän. Jiiby hajxy xñäxø'øwø'øwa'añ. Xchumaamb hajxy jaduhñ. Xyajnøcxaamb hajxy maa ja'a gobiernäwiinduumhajxiän. Ja'a høøchcøxpä hajxy xhaächtiuna'añ. <sup>13</sup> Coo hajxy jaduhñ mjädät mhabetät, mänitøch hajxy xmiädiä'agät.

<sup>14</sup> Wiinjuø'øw hajxy jaduhñ. Cab hajxy jäguemiä mwiinmahñdyhädät waambaty hajxy mhadsówät. <sup>15</sup> Høøch mijts nbuhbedaamby. Nmo'owáambiøch mijts ja'a wiinmahñdy nebiä mmädsip hajxy mga'a yajmäjäädä'agät. <sup>16</sup> Høxtä xñähdugaambä mdeedy hajxy møødä mbuhya'ayhajxy møødä mjujy mmägu'ughajxy møødä mmägu'ughajpähajxy. Näjé'eyyäm mijts häna'c xyagho'oga'añ. <sup>17</sup> Nägøxiä hajxy xxiøøghada'añ maa ja'a høøchcøxpän. <sup>18</sup> Hoy hajxy cøxypänejpiä cu mja jat cu mja habet, tsipcøxp hajxy hodium mmnøcxa'añ. <sup>19</sup> Coo hajxy hamuumdu'joot mmeex'túgät, mdägø'øwäp hajxy jim tsajpootyp.

<sup>20</sup> Coo hajxy mhixät coo ja'a Jerusalénajpt hánajty tøø jiuuhbigø'øyijäm ja'a miädsip, mänit hajxy mnajuø'owät coo hánajty tøø yhabaatnä coo Jerusalén quiuhdägoyya'añ.

<sup>21</sup> Pønjaty hánajty yaa hijp Judeanaaxooty, tsipcøxp hajxy piäyø'øgät, nõcxäp hajxy jim maa ja'a tuñän. Pønjaty hánajty yaa hijp Jerusalénajptooty, tsipcøxp hajxy yaa chóönät.

Pønjaty hánajty hijp camjooty, cab hajxy nõcxtägätsät quiajptooty hajxy. <sup>22</sup> Jaanč tehñ chaächpøgaambä jäya'ayhajxy nägø'ø nädecypiä. Jadaañäp jaduhñ nebiaty jiiby myiñän cujaay maa ja'a Diosmädiä'aguian coo jiada'añii. <sup>23</sup> Jaanč tehñ chaächpøgaambä to'oxiøjc-hajxy hánajty, ja'a hajxy hánajty moxtsa'amhajpä, ja'a hajxy hánajty maaxhuungmøødpä. Hoyhoyyä jäya'ayhajxy yaa chaächpøga'añ hädaa yaabä naaxwiin. Jaanč tehñ yajcumädowáañäp hajxy jaduhñ. <sup>24</sup> Näje'e hajxy yho'oga'añ coo ja'a tsip jiada'añii. Näje'e hajxy miadsa'añii. Mänit hajxy yajnøcxa'añii wiinduhmyhagajpt. Minaambä

jäguemjäya'ay ja'a Jerusaléncajpt hajxy yajma'ada'añ, høxtä coonä yhabétät coo ja'a cuhdujt hajxy piójcäxät coo hajxy jaduhñ quia'a jatcööñät.

<sup>25</sup> 'Cähxø'ogaambä hijxtahñd maa ja'a xøjån, maa ja'a po'ojån, maa ja'a madsa'ajån. Pädø'ogaambä mejy; jäditaamb jaduhñ. Paadiä cu'ughajxy chähgø'owa'añ wiinduhmy-hagajpt. <sup>26</sup> Wiinmahñtiägoyyaambä jäya'ayhajxy coo hočähgøöñä yaa jiada'añii hädaa yaabä naaxwiin. Tsäyuyyaambä xøø chaadsä po'o chaadsä madsa'a. <sup>27</sup> Mänitøch ngädaac-tägatsa'añ joc-hagujc, høøch ja'a Diosquexypä. Hajájjbøch ngäda'aga'añ mäjaaamøød. Xyhixáambøchä jäya'ayhajxy. <sup>28</sup> Coo jaduhñ jiadøjät, mänit hajxy mjootcugø'owät. Mänit hajxy mbädsøma'añ hawa'adstuum.

<sup>29</sup> Mänitä Jesús miänáangombä:

—Høxtahñdsä quepychaa, <sup>30</sup> coo hajxy mhixy coo wiamy, mnajuøøby hajxy coo pi-oodtägøöñä. <sup>31</sup> Jaduhñ mäwiinäts je'e coo ja'a hijxtahñd hajxy mhijxtsøonät, mnajuø'owäb hajxy jaduhñ coo yhabaatnä coo Dios ja'a miäjaa yajcähxø'oga'añ.

<sup>32</sup> 'Coo jaduhñ yhabaadät nébiøch cham nmädia'aguiän, cahnä jäya'ayhajxy hänajty quiøxy ho'ogyñä ja'a hajxy jäda'ahatypä. Tøyhajt jaduhñ. <sup>33</sup> Tägoyyaambä tsajtwiing møødä naaxwiin, pero tøjiadaamb nébiøch cham nmädia'aguiän.

<sup>34-35</sup> 'Mniyajcopcø'owøjöp hajxy. Cab hajxy mnajuø'øy mänáajøch ngädaac-tägatsa'añ. Paady hajxy hoy mhídat. Cab hajxy mh'u'ug cab hajxy mjøø'xät. Cab hajxy tii mhadsógät hädaa yaabä naaxwiin. Pønjaty jaduhñ ca'a cudiumb, haxøøg hajxy jiada'añ yhabeta'añ, høxtä hoy hajxy maa cu jia tsána'aw. <sup>36</sup> Nähix hahixø'ø hajxy mhídat. Homiänaajä hajxy mDiospa'yá'axät neby hajxy haxøøg mga'a jat mga'a habétät, nébiøch hajxy hoy xwyiingudsähgø'owät, høøch ja'a Diosquexypä.

<sup>37</sup> Xøømbaadiä Jesús hänajty yajnáhixø'øy tsajtøgooty. Coodspaady hänajty wiädity maa ja'a tuñ xihatiän Olivos. <sup>38</sup> Jopyñä ja'a jäya'ayhajxy hänajty quiøxy hamugø'øy tsajtøgooty coo ja'a Jesús miädia'agy hajxy hänajty wyi'i yhamädoowhidaañä.

## 22

<sup>1</sup> Tøø ja'a pascuaxøø hänajty miäwiingoonnä mänaa ja'a tsajcaagy hajxy hänajty quiayyän ja'a cajpä tsooy miøødäbä. <sup>2</sup> Jia wi'i xyiictaacy py jia wyi'i miädiaactaacy ja'a teedywiindsøn'hajxy hänajty møødä ley-yajnáhixøøbiähajxy nebiä Jesús hajxy yaghó'ogät. Pero chähgøøbiä cu'ug hajxy hänajty.

<sup>3</sup> Mänitä Judas Iscariote ja'a Satanás jioottägøøyy quioptägøøyyä. Jesús jiamiøød hänajty je'e tu'ug maa ja'a nämajmetspän. <sup>4</sup> Mänitä Judas ja'a teedywiindsøn hoy miøødmädia'agy møødä møjhajpä hajxy maa ja'a tsajtøjcän. Je'e yajmøødmädiaac nebiä Jesús yajcø'ødägø'owät. <sup>5</sup> Mänitä teedywiindsøn'hajxy xioondaacy. Mänitä Judas hajxy nāmaayy coo xädø'øñ hajxy mio'owa'añ. <sup>6</sup> Mänitä Judas nāhadsooyy. Mänit tiägøøyy wiinmahñdyhajpä nebiä Jesús yajcø'ødägø'owa'añ, mänaa ja'a cu'ughajxy hänajty quia'a jaty mayyän.

<sup>7</sup> Mänitä pascuaxøø yhabaatnä mänaa ja'a tsajcaagy hajxy quiayyän, ja'a cajpä tsooy miøødäbä. Yojxypä meeghuung hajxy hänajty ja'a pascuaxøøjooty. <sup>8</sup> Mänitä Jesús nāmaayy ja'a Pedro møødä Juan:

—Nøcx ja'a tsuugay hajxy yaghoyø'ow. Tøø yhabaady coo hajxy ndsuugayáañäm ja'a pascuaxøøgøxpä.

<sup>9</sup> Mänitä Jesús hajxy miäyajtøøyy:

—Maa højts nyaghoyø'owät.

<sup>10</sup> Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Coo hajxy mgajptägø'owät, mbaadaambiä jäya'ay hajxy tu'ug majtcön. Mbanøcxäp hajxy maa tiøjtägø'owa'añän. <sup>11</sup> Mänitä cudøjc hajxy mnämä'awät: "Højts nWiindsøn tøø xquiexy coo højts miich nmäyajtøwät maa hawa'adspä jii maa højts ndsuugáyät ja'a pascuaxøøgøxpä." <sup>12</sup> Mänitä hawa'adspä hajxy xmio'owa'añ cruundä jim cøxp. Tøø hajxy hänajty hoy yajxon yaghoyø'øy. Jimä tsuugay hajxy myaghoyø'owät.

<sup>13</sup> Mänit hajxy hoy piaady nebiatiä Jesús hánajty tøø miána'añän. Mänitä tsuugay hajxy yaghoyøøyy ja'a pascuaxøøgøxpä.

<sup>14</sup> Coø yhabaantä, mänitä Jesúshajxy yhänaaguiädaacy meexäwiinduum møødä jiamioødhajxy. <sup>15</sup> Mänitä Jesús miánaañ:

—Coočh nho'ogaanä, jootcújc-høch nnijiäwø'øyii coočh mijts nmøødtsuugaya'añ ja'a pascuaxøøgøxpä. <sup>16</sup> Cábøch mijts nmøødtsuugaadiägatsa'añ høxtä coonä yhabaadät mänaa ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añän. Tøyhajt jaduhñ.

<sup>17</sup> Mänitä Jesús ja'a vaso tu'ug quionø'cy vinomøød. Mänitä Dioscujú'uyäp yejcy. Mänit miánaañ:

—Huucmuc hajxy hädaa nägøxiä. <sup>18</sup> Cábøchä vino nhuuctägatsa'añ høxtä coonä yhabaadät coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ.

<sup>19</sup> Mänitä Jesús tsajcaagy quionø'cy. Mänitä Dioscujú'uyäp yéjcombä. Mänitä tsajcaagy qyijwa'xy. Mänitä jiamioød miooyy. Mänit miánaañ:

—Høøch nni'x ngopc hädaa. Ja'a mijtscøxpøch nniñähduga'añii coočh mijts nnähho'-tu'uda'añ. Naaghøoc-høch mijts xjiahmiejtsta'agy, jaduhñä tsajcaagy hajxy mgáyät.

Coo hajxy quiaabiädøøyy, mänitä Jesús ja'a vaso quionø'cy, ja'a hánajty vinomøødpä. Mänit miánaañ:

<sup>20</sup> —Hädaa vino, hijxtahnd jaduhñ miähmø'øwa'añ nébiøch nnø'ty nyaghäyowa'añän coočh mijts nnähho'-tu'uda'añ.

<sup>21</sup> 'Pero ja'a craa xyegámbochä, yaach jaduhñ xmiøødhäña'ay maa hädaa meexän.

<sup>22</sup> Tsipecøxpøch nho'oga'añ nébiøchä Dios tøø xyajñähdijjiän, høøch ja'a Diosquexypä. Pero ja'a craa xyegaambä, maas haxøøg jiada'añ yhabeta'añ.

<sup>23</sup> Mänitä Jesús jiamioødhajxy tiägøøyy nimiäyajtøøwäbä hamiñ haxøpy pønä Jesús yegaamb.

<sup>24</sup> Mänit hajxy tiägøøyy yajcapxiøöbiä pøn møjtuung mo'owáanäp. <sup>25</sup> Mänitä Jesús miánaañ:

—Hädaa hajxy yaa gobiernähajpä hädaa yaabä naaxwiin, nä'a hanehmb hajxy. Tsipecøxpä cu'ughajxy quiudiuñ neby hajxy yhane'emyijän. <sup>26</sup> Pero mijts, cab hajxy mnibiäda'agøøjät nebiä gobiernän. Pøn møjtuung møød maa mijtsän, ween ñibiäda'agyii nebiä tuung møj ca'a møødpän. Pøn hanehmb maa mijtsän, ween ñibiäda'agyii nebiä moonsän. <sup>27</sup> Pøn møjtuung møød, ja'a craa caabiä, tøgä craa mäyjaabiä. Ja'a craa caabiä, je'eds møjtuung møød. Pero høøch mijts nyajcaaby, hóyhøch møjtuung nja møødä.

<sup>28</sup> 'Tøøch mijts xmiøødyo'oy xmiøødnaxy tsip xex. <sup>29</sup> Páadyhøch mijts møjtuung nmo'owa'añ, nébiøch nDeedy tøø xmio'oyän, <sup>30</sup> neby hajxy jim mgay mhú'ugät maačh nmeexäwiinduumän maačh ngobiernähada'añän, nebiä hoyhänaabiejt hajxy myaghäña'awø'øwät mänaa ja'a judfos hajxy mhane'ema'añän, ja'a nämajmetsc-hagajtpä.

<sup>31</sup> Mänitä Jesús ja'a Pedro ñämaayy:

—Simón, Simón, mniyajcopcø'øwøøjöp. Tøøchä Satanás cuhdujt xjia mäyujwa'añ coo mijts xyajtu'udägøyyät. <sup>32</sup> Pero tøøchä Dios nmänuu'xta'agy ja'a miihcøxpä nébiøch miičh nmädia'agy homiänaajä xmiäböjät. Coø miičh hánajty tøø mwiinmahñdymejtsnä, mjoodcapxmøcpøgäp ja'a mjamiøødtøjc neby hajxy jaduhñ quia'a tu'udägøyyät.

<sup>33</sup> Mänitä Pedro ja'a Jesús ñämaayy:

—Homiäajøch miičh nbanøcxät, hoy jia pujxtøgootiä. Høxtä näguipxy jaduhñ nmøød-hó'ogät.

<sup>34</sup> Mänitä Jesús miánaañ:

—Pedro, cham nnäma'ay, cahnä tseey hánajty ya'axyñä, tøø miičh hánajty tægøøghooc mnijigapxyii coočh tiyy xquia'a hixiä.

<sup>35</sup> Mänitä Jesús miäyajtøøyy ja'a jiamioødhajxy:

—Coočh mijts nguejxy Diosmädia'agy-yajwa'xpä, mänftøch mijts nnämaayy coo hajxy tii mga'a wáhätät, ni xuumy, ni xädø'ønñhidhñdy, ni cø'øg. Y tii hajxy myajmaajajt.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Ni tii.

<sup>36</sup> Mänitä Jesús miänaañ:

—Pero chaach nmänaagnä coo xuummy hajxy mwähätät mөөdä xädö'öñhidö'hñdy. Pөн espada ca'a mөөd, weenä wyit tiogy nebiä espada jiuýät. <sup>37</sup> Tsipcoxpx tiöjiada'añ neby jim myiñän cujaay maa ja'a Diosmädia'aguian ja'a hөөчcoxpxä: “Ca'awiindöyhäna'c jaduhñ tyijjia.” Coxia jaduhñ tiöjiada'añ neby jim myiñän cujaay ja'a hөөчcoxpxä.

<sup>38</sup> Mänit hajxy miänaañ:

—Chaa hөjts espada metsc nmөөdä.

Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Mädöyyä jaduhñ.

<sup>39</sup> Mänitä Jesús tiu'uböjcy. Mänit ñöxcy maa ja'a Olivostunän neby hänäjty ñä'ägä cuhdujthatiän. Quipxiä jiamioөdhajxy pianöxcy. <sup>40</sup> Coo hajxy jim miejch, mänitä Jesús miänaañ:

—Tsögä Dios hajxy pa'yáaxäm; jaduhñ hajxy mga'a tu'udägöyyät.

<sup>41</sup> Mänitä Jesús ñöxcy jäguemjuöby nidiuhñ Diospa'yaaxpä. Mänit jyijcädaacy. <sup>42</sup> Mänit miänaañ:

—Teedy, coo miich jaduhñ mmäná'anät, cáböch hádaa tsaačhpä peenä nmänáxät. Pero ca'a yhööch nguhdujtä nyaghidaamby; miich mguhdujt hidaamb.

<sup>43</sup> Mänitä Diosmoonsä tu'ug ñäguextö'xy. Tsajpootyp hänäjty choon. Ja'a Jesús ja'a majaa hoy mio'oy. <sup>44</sup> Jaanč tehñ chaachpöjpxä Jesús hänäjty. Mänitä Dios miänuu'xtaacy nägö'ö nädecypä. Mänit xiäbitnөө tiägööyy ta'xpä naaxwiin nebiä nө'tiän.

<sup>45</sup> Coo ja'a Jesús Dyospa'yaaxpädööyy, mänit tiänaayyö'cy. Mänitä jiamioөdhajxy hoy yhixö'oy. Haagä maab hajxy hänäjty je'eguiöxpä coo hajxy hänäjty jiaanč tehñ jiootmayhaty. <sup>46</sup> Mänitä Jesús miänaañ:

—Tii hajxy coo mwi'i mia'ay. Pädö'ög hajxy. MDiospa'yá'axäp hajxy; jaduhñ hajxy mga'a tu'udägöyyät.

<sup>47</sup> Jimnä ja'a Jesús hänäjty miädia'agyñä, mänitä cu'ug miejch. Ja'a Judas hänäjty copc-hajp maa ja'a cu'ughajxiän. Je'e ja'a Jesús hänäjty töө jiamioөdhaty maa ja'a nämajmetspähajxiän. <sup>48</sup> Mänitä Jesús hoy chu'xy. Mänitä Jesús miänaañ:

—Judas, nej, tsu'xyháamhöch miich xyega'añä, hөөч ja'a Diosquexypä.

<sup>49</sup> Mänitä Jesús jiamioөdhajxy miänaañ:

—Wiindsön, nej, pädö'ögäp hөjts espadahaamä.

<sup>50</sup> Mänitä Jesús jiamioөd tu'ug tiaatspujxtuuty ja'a teedywiindsön mioonsä. Ja'a hahooybä taatsc ñäbujx. <sup>51</sup> Mänitä Jesús miänaañ:

—Ween hajxy yhity. Ween tiuhñä.

Mänitä Jesús ja'a craa tiaatsc piädaacä. Tsooc je'e. <sup>52</sup> Mänitä Jesús ñämaayy ja'a teedywiindsönhajxy, mөөdä tsajtöjwiindsönhajxy, mөөdä möjtöjç-hajxy, ja'a Jesús hajxy hänäjty yajpädö'ögambä:

—Nej, mée'tspöch hajxy jaduhñ xtyijjiä coo espada coo wojpt hajxy mmäbädo'öguia.

<sup>53</sup> Cöoch mijts hijty nmөөdhity tsajtögooty najxpäxөө, cáböch mijts hijty nej xtiuhñ. Pero töө yhabaatnä coöch mijts xmiädsät ja'a haxöögpxä miäjaagöxpä.

<sup>54</sup> Mänitä Jesús hajxy miajch. Mänit hajxy yajnöxcy maa ja'a teedywiindsön tiöjçän. Jäguemjuöbiä Pedro hänäjty piayo'oy. <sup>55</sup> Mänitä soldado jöөн hajxy tiägööyy ya-jmөjjööbiä jim töba'amhagujc. Mänit hajxy yhöxtaacy piquiä jöomba'axaambä. Mänitä Pedro piahöxtaapä. <sup>56</sup> Mänitä to'oxymoonsä ja'a Pedro yhijxy coo jiiby piahänaabiä. Mänit miänaañ:

—Yö'ö mixy, ja'a Jesús jiamioөd yö'ö.

<sup>57</sup> Mänitä Pedro ñijögäpxä:

—Pi'muuxy, cáböchä Jesús nhixiä.

<sup>58</sup> Mänitä Pedro yhöxcäjpägombä wiinghäna'c. Mänit ñämaayyä:

—Miič mjamioөd je'e, tuhmds.

Mänitä Pedro yhadsooyy:

—Joom, caj tiöyyä.

<sup>59</sup> Tөө hänäjty tu'horä yhity, mänitä Pedro ñänöömä:

—Tøyhajt jaduhñ coo ja'a Jesús jiamioðod yø'ø. Galilea yø'ø craa chohm̄bä.

<sup>60</sup>Mänitä Pedro miänaañ:

—Joom, pätiidä miičh jaduhñ mnä'ä mädiaacypy.

Tuunä Pedro jaduhñ nã'ä mänaañ, mänitiä ja'a tsey jiaañch yaaxy. <sup>61</sup>Mänitä Jesús ja'a Pedro miøjhee'py. Mänitä Pedro cøjx jiahmiech waambaty hãnjaty tøø nãma'ayijãm ja'a Jesús: “Cahnä tsey hãnjaty ya'axyñä, tøø miičh hãnjaty tãgøøghooc mnijioøgapxyii cóogøch tyijy xquia'a hixiä.” <sup>62</sup>Mänitä Pedro wyiimbijnä. Mänit hojhoy jioøyy.

<sup>63</sup>Mänitä Jesús tiãgøøyyä näxficäbä näyáaxäbä ja'a häna'c-hajxy hãnjaty hadãnaabiä. Mänit tiãgøøyyä wobhó'cäbä. <sup>64</sup>Mänit hajxy wyiinguxodsøøyy. Mänit hajxy wyiingu-wobøøyy. Mänitä Jesús nãmaayyä:

—Najuø'øw pøn tøø xwiopy.

<sup>65</sup>Jaañch tehñ yhaxøøgiatiä Jesús nãmaayyä.

<sup>66</sup>Coo jioøøyy, mänitä judioshajxy yhamugøøyy, møødä møjtøjc-hajxy, møødä teedy-wiindsønñhajxy, møødä ley-yajnäxihøøbiähajxy. Mänitä Jesús hajxy yajnøcxy maa junta hajxy hãnjaty yagiadyijãn. Mänit hajxy miäyajtøøyy:

<sup>67</sup>—Højtsä tøyhajt móoyyãc, nej, miičh Dios tøø xquiexiä.

Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Hóyhøch jaduhñ cu nja mäna'an, cábøch mijts häyaa xñä'ä mabøjcäbät. <sup>68</sup>Y cooçh mijts waambaty nmäyajtøwät, cábøch hajxy xyhadsøwät, ni cábøch hajxy xyhøxmädsät. <sup>69</sup>Tøø yhabaatanä cooçh jim̄ nnoçxaañnä maa ja'a Diosän, ja'a møjcuhdutmmøødpä. Jim̄høch nøcxy nhãña'awa'añ maa ja'a yahhooyhaampiän, høøçh ja'a Diosquexypä.

<sup>70</sup>Mänit hajxy wyi'i miäyajtøøyy:

—Nej, miičhã Dios xyHuunghajpä.

Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tøyhajt jaduhñ nej mijts mmãna'añän.

<sup>71</sup>Mänit hajxy miänaañ:

—Tii testigo hajxy nnä'ä jaac wáañämät. Hamdsoo hajxy tøø nmädøowãm coo hamdsoo tøø nimiädia'agyii.

## 23

<sup>1</sup>Mänit hajxy nägøxiä tiãnaayyø'cy. Mänitä Jesús hajxy yajnøcxy maa ja'a Pilato wyiinduumän. <sup>2</sup>Mänit hajxy tiãgøøyy nähwaambejpä:

—Jim̄ hädaa craa ja'a cu'ug hijty wyi'i quiapxhiñ. Nøñ hijty miãna'añ coo højtsä gobiernä xäðø'øñ nga'a mó'owät ja'a jim̄ tsãnaabiä Roma. Jaduhñ hijty miãnaambä cooc tyijy ja'a Dios tøø quiexyii gobiernähajpä.

<sup>3</sup>Mänitä Pilato ja'a Jesús miäyajtøøyy:

—Nej, jaduhñ miičh mnibiäda'agyii nebiä gobiernän maa hädaa judioscájtänä.

Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tøyhajt jaduhñ nej miičh mmãna'añän.

<sup>4</sup>Mänitä Pilato nãmaayy ja'a teedywiindsønñhajxy møødä cu'ug:

—Cábøch hädaa craa nhixy coo tii pojpä quia'a møødä.

<sup>5</sup>Mänit hajxy tehngajnä wyi'i ya'axy:

—Høhñda'agyimiädia'agyhaam yø'ø craa yajnäxihøøy ja'a Judeabä-jäya'ayhajxy. Jim̄ yajtsøhñdaacy Galilea. Yaa tøø miech. Jaduhñ yaa jiatcøøbiä.

<sup>6</sup>Coo ja'a Pilato jaduhñ miädooyy, mänit yajtøøyy pø jim̄ Jesús jiaañch tsooñ Galilea. <sup>7</sup>Coo ja'a Pilato yhawáañxä cooc ja'a Jesús jim̄ chooñ, mänitä Pilato ja'a Jesús quiejxy maa ja'a Herodes wyiinduumän. Hix, gobernador ja'a Herodes hãnjaty jim̄ tiuumby Galilea. Tøø hãnjaty quioody Jerusalén xøøhajpä. <sup>8</sup>Coo ja'a Herodes ja'a Jesús yhiixy, mänit jiootcugøøyy je'eguiøxpä coo hãnjaty jia wi'i yhixa'añ. Tøø hãnjaty miädoyhaty coo ja'a Jesús ja'a hoy-yagjuøøñjatypä hãnjaty tøø yajcãhxø'øgy. Jaduhñä Herodes hãnjaty jia wi'i yhixa'añ coo ja'a Jesús ja'a hoy-yagjuøøñäbä yajcãhxø'øgät.

<sup>9</sup> Mänitä Herodes ja'a Jesús madiu'u jia wi'i miäyajtøøyy, pero cabä Jesús nã'ägä had-soooy. <sup>10</sup> Tehngajnä ja'a Jesús hãnjaty nãhwaambedyijäm ja'a teedywiindsøn'hajxy møødä ley-yajnáhixøöbiã'hajxy. <sup>11</sup> Mänitä Herodes ja'a Jesús hajxy tiägøøyy näxiicpä näyaaxpä møødä soldado'hajxy. Mänitä wit hajxy yajpägøøyy yajxonbã nebiã rey wyitän. Mänitä Herodes ja'a Jesús quiejxwiimbijty maa ja'a Pilatän. <sup>12</sup> Mänitøø ja'a Pilato ja'a Herodes miøødnimiägu'ughajpøjcã. Nimiädsiphãjtãp hajxy hãnjaty.

<sup>13</sup> Mänitä Pilato yaaxmujcy ja'a teedywiindsøn'hajxy møødä copc-hajpã'hajxy møødä cu'ughajxy. <sup>14</sup> Mänit miãnaañ:

—Mijtschøch hädaa craa tøø xyajnämech. Mmãnaamb mijts jaduhñ coo ja'a cu'ug hijty quiaxhiñ. Tøøch nja yajmäyach maa mijts mwiinduumhãjxiän, y tøø hajxy mhixy mmãdooy coo ja'a pojpä quia'a møødä nej mijts tøø mja nãhwaambetiän. <sup>15</sup> Ni ja'a Herodes quia'a mãna'añ coo ja'a pojpä miøødä, paady tøø quiejxwiimbity. Tøø hajxy mhixy coo ja'a pojpä quia'a møødä. Paady, cáböch nyajyagho'oga'añii. <sup>16</sup> Jayøjphøch nyajcumãdowa'añ, mãnitøch nhøxmdsaannã.

<sup>17</sup> Jaduhñ hajxy hãnjaty quihdujthaty coo ja'a tsumyjiãya'ay hajxy hãnjaty tu'ug yhøxmach ja'a pascuaxøøjooty. <sup>18</sup> Mänit hajxy nãgøxiã yaaxy:

—Ca'a yø'ø craa mhøxmach. Jue'e mhøxmãdsãp ja'a craa Barrabãshajpã.

<sup>19</sup> Paadiã Barrabã hãnjaty tøø chumyii coo ja'a tsip hãnjaty tøø yajpãdø'ogy cãjptooty, møød coo hãnjaty tøø miãjãya'ay-yagho'ogy. <sup>20</sup> Jia wi'i yhøxmdsaamby ja'a Pilato ja'a Jesús hãnjaty. Jaduhñã cu'ug jia nãmãaguimbã. <sup>21</sup> Mänitã cu'ughajxy maas møc jiaac yaaxy:

—Møjpahbet hajxy cruzcøxp, møjpahbet hajxy cruzcøxp.

<sup>22</sup> Miãdãgøghoocpä ja'a Pilato jia mãnãangombã:

—Pero nebiãmãts jaduhñ tøø jiatcø'oy. Cabã pojpä tii miøødä. Nãbiøch nya-jyagho'ogøøjãt. Nyajcumãdowãambiøch. Mãnitøch nhøxmdsaannã.

<sup>23</sup> Pero tehngajnã hajxy jiaanç tehñ ya'axy coo ja'a Jesús miøjpahbedøøjãt cruzcøxp. Jaduhñdsã teedywiindsøn'hajxy yaaxpä. Mãjãdaac hajxy jaduhñ neby hajxy hãnjaty miãna'añän. <sup>24</sup> Mänitã Pilato miãnaannã coo ja'a Jesús miøjpahbedøøjãt cruzcøxp.

<sup>25</sup> Mänit Barrabã yhøxmajch, ja'a cu'ughajxy hãnjaty tøø yajnáhdñjiãbã, ja'a hãnjaty tøø chumyijãbã ye'eguiøxpã coo tsip hãnjaty tøø yajpãdø'ogy, møød coo hãnjaty tøø miãjãya'ay-yagho'ogy. Mänitã Pilato yhanehmy coo ja'a Jesús miøjpahbedøøjãt cruzcøxp.

<sup>26</sup> Jimã soldado ja'a Jesús hajxy hãnjaty yajnøcxy maa hajxy hãnjaty miøjpahbedã'añän. Mänitã jãya'ay hajxy tu'ug miãjch, ja'a xøhajpã Simón, ja'a Cirenetsøhmã. Camjootiã Simón hãnjaty tøø yhoy. Mänitã cruz hadsip yajtsømdu'ubøjcã. Høxhaamã cruz miãyohy.

<sup>27</sup> Jaanç tehñ nãmay hajxy hãnjaty pianøcxy møødã to'oxiøjc-hajxy. Jóøyyãp yãaxãbã to'oxiøjc-hajxy hãnjaty ñøcxy. Jootmayhajp hajxy hãnjaty ja'a Jesúsøxpã. <sup>28</sup> Mänitã Jesús ja'a to'oxiøjc-hajxy miøjhee'ppejty ja'a hajxy tsohmã Jerusalem. Mänit hajxy nãmaayyã:

—Ca'açh hajxy xñãjø'oy. Mijts hamdsoo mniñãjø'owøøjãp møødã mhuunghajxy.

<sup>29</sup> Habaadaamb jaduhñ coo ja'a jãya'ayhajxy miãna'ana'añ: “Jootcujcã to'oxiøjc-hajxy yhiyty ja'a yhuung ca'a hijpã.” <sup>30</sup> Mänitã jãya'ay ja'a tuñ hajxy nãma'awa'añ: “Højts nãhgabhãjtãc, højts yú'tsãc.” <sup>31</sup> Xchaaçhtiunãambøch ja'a jãya'ayhajxy, hõyhøchã pojpä cádieey nga'a ja møødä. Maas hanaxiã mijts mjada'añ mhabetã'añ.

<sup>32</sup> Metscã mee'tspãdøjc ja'a Jesús hãnjaty quipxy nøcxy miøødmøjpahbedã'añii. <sup>33</sup> Coo hajxy jim miejch maa hãnjaty xiøhatiän “Maa ja'a Ho'ogyjiãya'aguiopc Nãhgãdá'aguian”, mãnitã Jesús miøjpahbejtã cruzcøxp møødã mee'tspãdøjc, tu'ug hanajtyhaamby, tu'ug hahooyhaamby. <sup>34</sup> Jimnã ja'a Jesús hãnjaty miøjpahbedyianã, mãnit miãnaañ:

—Teedy, mee'x yø'ø hãna'c-hajxy; cab hajxy ñajuø'oy tii hajxy jaduhñ coo jiatcø'oy.

Mänitã soldado ja'a Jesús wyit hajxy tiägøøyy yajnguuihãyø'cãbã. <sup>35</sup> Jimã cu'ughajxy hãnjaty miãhee'pna'ay møødã tuunngmøødpã'hajxy. Jimã Jesús hajxy hãnjaty wyi'i nãxi'iggy:

—Yajnáhwaachp yø'ø craa hijty wiinghãna'c. Ween hamdsoo yajniñãhwa'açhii pø tøy jaduhñ Dyioshuungã, pø tøy jaduhñ Dyiosquexiã.



<sup>36</sup> Jaanä jaduһnä soldadohajxy wyi'i nãxiicpä. Mänitã Jesús vinagre yaghuucã. <sup>37</sup> Mänit nãmaayyã:

—Pø tøy miichã judiøshajxy xquiobiernãhaty, hamdsoods yajniñãhwa'adsøø.

<sup>38</sup> Mänitã soldado pu'uyhuung hajxy jim yujpahy cruzcuhduum. Tägøøgtu' hayuuc hãnjaty miøødã cujaay: “Hãdaadsã judiøshajxy guiobiernãhajxy.” Griegoһaam hãnjaty quiujaayã, møødã latinhaam, møødã hebreohaam.

<sup>39</sup> Mänitã mee'tspã tu'ug miãnaañ, ja'a hãnjaty tøø miøjpahbéjtãbã cruzcøxp:

—Pø tøyã Dios tøø xquiexy, hamdsoods yajniñãhwa'adsøø, y yajniñãhwa'adsøø højtspã —nømmã Jesús nãmaayyã.

<sup>40-41</sup> Mänitã craa yhojjã jiamiøød:

—Nej, cãjtãmã Dios mwiingoodsãhgø'øyã. Paady højts ngumadowãanãm coo tøø ngãdiéhyãm. Pero hãdaa craa, caj nej tøø jiatcø'øy.

<sup>42</sup> Mänitã Jesús nãmaayyã:

—Jesús, høøch xjiahmiédspã coo miich hãnjaty mdãgø'øwa'añ gobiernãhajpã.

<sup>43</sup> Mänitã Jesús yhadsooy:

—Tøyhajt jaduһn nãma'ay, jãdã'ajøch miich jim xmiødhada'añ tsajpootyp.

<sup>44</sup> Cujyxøø hãnjaty je'e, mänit wyingoodsøoy wiinduhmyhagajpt. Tägøøghorã yhiyty wiingoods. <sup>45</sup> Cabã xøø hãnjaty maa nã'ã hañ. Mänitã tsajtøjc-hadøødiuc quiøø'tswa'xy cujjiã. <sup>46</sup> Mänitã Jesús yaaxy:

—Teedy, høøch miich njoot njuøhñdy nyajcø'ødãgø'øwaamby.

Jagoo jaduһn jiaac mãnaañã, mãnitã yho'nã.

<sup>47</sup> Mänitã soldadowiindsøn yhiyty nebiã Jesús jiajtiãn. Mänit jia mãnaañ coo ja'a Dios miøjjã jiaançhã, coo ja'a Jesús ja'a pojppã hijty quia'a møødã.

<sup>48</sup> Coo ja'a cu'ughajxy yhiyty nebiã Jesús jiajtiãn, mänit hajxy wyiimbijnã jootmayhájtãp.

<sup>49</sup> Jimã Jesús miãgu'ughajpãhajxy hãnjaty tiãna'ay jaguemjuøby møødã to'oxiøjc-hajxy, ja'a hajxy hãnjaty jim tøø piadsøøñãbã Galilea. Yhiyx hajxy je'ebã nebiã Jesús jiajtiãn.

<sup>50</sup> Jimã hojiãya'ay hãnjaty tu'ug ja'a xøhajpã José. Arimatea hãnjaty choon jim Judeanaaxooty. Møjtuung hãnjaty miøød maa ja'a judiøscajptãn. <sup>51</sup> Pero cab jaduһn piãmãnaañ coo ja'a Jesús cu yagho'cã. Jiøbhijxyp hãnjaty je'e coo ja'a Dios ja'a miãjaa yajcãhxø'øga'añ. <sup>52</sup> Mänitã José ja'a Pilato ja'a cuhdujt hoy miãyujwa'añ coo ja'a ho'ogyjiãya'ay yajmãnacãt cruzcøxp. <sup>53</sup> Coo ja'a cuhdujt jaduһn miooyã, mänit yajmãnajcy. Mänitã poobwit yajnhãbijty. Mänit hoy yajnaaxtãgø'øy maa ja'a tsaajutãn ja'a naamhãdiuñãbã. <sup>54</sup> Mãnacyxioø hãnjaty je'e mãnaa ja'a Jesús ñaaxtãgø'øyãn. Viernes hãnjaty je'e. Hadsuujøøñãp hãnjaty; ja'a poo'xxioø hãnjaty habãatnãp.

<sup>55</sup> Ja'a to'oxiøjc-hajxy, ja'a Jesús hajxy hãnjaty tøø piadsøøñãbã Galilea, mãnitã Jesús hajxy hoy yhiyty maa hãnjaty tøø ñaaxtãgø'øyãn. <sup>56</sup> Coo hajxy wyiimbijty, mãnitã pa'agxuu'pãhøn hajxy hoy jiuu. Mänit hajxy pioo'xnã ja'a poo'xxioøjooty neby hajxy hãnjaty quihuđjthatiãn.

## 24

<sup>1</sup> Nãxøøjopiã to'oxiøjc-hajxy ñøcxtãgãch maa ja'a Jesús hãnjaty tøø ñaaxtãgø'øyãn møødã jiamiøødhajxy wiingpã. Pa'agxuu'pãhongøn hajxy ñøcxy ja'a hajxy hãnjaty tøø jiuuyãbã. <sup>2</sup> Coo hajxy jim miejch, mãnit hajxy yhiyty coo ja'a tsaajut hãnjaty tøø yhawa'açh.

<sup>3</sup> Mänit hajxy jiiby tiãgøoyy. Cab hajxy jiiby pøn piaaty. <sup>4</sup> Mänit hajxy chãhgøoyy. Cab hajxy hãnjaty ñajuø'øy neby hajxy jiatcø'øwãt. Mänit hajxy yhiyty coo ja'a jãya'ay hajxy hãnjaty metsc miøødtãna'ay. Yajxonjatiã wyithajxy hãnjaty. Høxtã haambã wyithajxy hãnjaty. <sup>5</sup> Mänitã to'oxiøjc-hajxy ñaaxcooyy je'eguiøxpã coo hajxy hãnjaty chãhgø'øy. Mänit hajxy nãmaayyã:

—Tii ja'a Jesús hajxy yaa coo mhøxta'ay maa ja'a ho'ogyjiãya'ayhagujcãn. <sup>6</sup> Cab je'e yaajãn. Tøø jiuuypiøjnã. Nej, cab hajxy mjahmiechã neby hajxy jiiby tøø xya-jmøødmãdia'aguiãn Galilea. <sup>7</sup> Nømmã Jesús ja'a Diosquexypã hajxy xyhawaanã cooc hijty quiø'ødãgø'øwa'añii ja'a cubojpãya'ay ja'a cugãdiejiãya'ay, cooc hijty miøjpahbedã'añii cruzcøxp, cooc cudãgøøgxøø hijty jiuuypiøga'añ.

<sup>8</sup> Mänit hajxy jiaančh jahmiejtsnä neby hajxy hänäjty tøø nāma'ayijän Jesúsäm.  
<sup>9</sup> Mänit hajxy wyiimbijnä. Mänitā jiamioød hajxy hoy yhawaanā ja'a nāmajtu'ugpä møødä nāmabā. <sup>10</sup> Ja'a to'oxiojč ja'a mädia'agy hajxy mämējtsäbā, jue'e hajxy hänäjty näje'e xiøhaty María Magdalatsohmbā, møødä Juana, møødä María ja'a Jacobo tiaj.  
<sup>11</sup> Pero cabā to'oxiojč ja'a miädia'agyhajxy miäböjčäxā ja'a Jesús jiamioødhajxy. Nebiä cuhhiimbā-mädia'aguiän hajxy jaduhñ miädooyy.

<sup>12</sup> Pero ja'a Pedro, miäböjč je'e. Päyø'øguiä ñöcxxy maa ja'a Jesús hänäjty tøø ñaaxtägø'øyän. Coø jiiyb quiuwoodsøoyy, mänitā poobwit yhiixy coø wiingtuum yhiijnä. Mänit wyiimbijnä. Yagjuøoyy jaduhñ neby hänäjty tøø jiadyijän.

<sup>13</sup> Mänitxøøbā ja'a Jesús jiamioødhajxy hänäjty metsc ñöcxxy maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Emaús. Majtu'ugkilómetro hänäjty jiäguemā maa ja'a Jerusaléncajptän.  
<sup>14</sup> Mädiäcäp hajxy hänäjty tiu'uyo'oy tijaty tøø jiadyii. <sup>15</sup> Mänit hajxy wyiingumedsoøyyä ja'a Jesús. Mänit hajxy miøødtu'uböjcy. <sup>16</sup> Hoy hajxy jia hijxy, cab hajxy yhøxcajpy.  
<sup>17</sup> Mänitā Jesús miänaañ:

—Tii hajxy mmädiaacypy. Tii hajxy coø mdajy coø mmay.

<sup>18</sup> Tu'jäya'ay hänäjty xiøhaty Cleofas. Mänit yhadsooyy:

—Hopionā ñajuø'øy tii jim tøø jiadyii Jerusalén jäda'a xøøbā. Nej, miičh nidiuhñ mga'a najuø'øy tii jim tøø jiadyijä, hoy miičh jim tøø mja hijpä.

<sup>19-20</sup> Mänitā Jesús yhadsooyy:

—Tii jaduhñ tøø jiadyii.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Ja'a Jesús tøø yagho'ogyii cruzcøxp. Ja'a teedywiindsøñhajxy yejč møød højts ngopc-hajpä. Diosquexy hijty wiädity. Hoy-yagjuøøñäjatypä hijty yajčäxhø'py. Hoy hijty miädia'agy ja'a Dioscøxpä cu'ughagujč. <sup>21</sup> Jaduhñ højts njoot hijty chocy coø ja'a Jesús ja'a gobiernā Rómaba ja'a quiuhdujč cu piøjčā nebiä gobiernā yaa quia'a hanélmñät maa højts ngajptän, højts judfosjäya'ayhajxy. Maaxtøjcy mädägøoy jaduhñ yagho'cä. <sup>22</sup> Haamiän ja'a to'oxiojč-hajxy näje'e yhooyy maa ja'a Jesús hänäjty tøø ñaaxtägø'øyän. <sup>23</sup> Pero cábäc hajxy piaaty. Mänitägä Diosmoonsä hajxy metsc yhiixy ja'a tsajpootypä-tsohmbā. Mänitäc hajxy yhawāñäxā cooc ja'a Jesús hänäjty tøø jiuypiojñä. Hoy-yagjuøøñä højts hajxy xyajmøødmädiacy. <sup>24</sup> Mänit højts njamioødhajxy hoy yhiixpä. Jadúhñäc hajxy piaatpä nebiä to'oxiojč-hajxy hänäjty tøø ñägapxiän. Ni jé'egädsä Jesús hajxy quia'a hijxy.

<sup>25</sup> Mänitā Jesús miänaañ:

—Nej, cab hajxy mnä'ägä wiinjuø'öyā, cab hajxy mnä'ägä mäböquiiä nebiä Diosquexy-hajxy jecy miänaañän. <sup>26</sup> Tsipcøxpä Diosquexy chaächpøga'añ coø hänäjty jim ñöcxxañnä tsajpootyp.

<sup>27</sup> Mänit tiägøoyy yajwiingapxøöbiä ja'a Diosmädia'agy majaty miädia'agyiijän. Jim quiapxtsohñ maa ja'a Moisés hänäjty tøø quiujaayän. Cøjx quiapxy mäduhñtiä ja'a Diosquexyhajxy quiujahyyän.

<sup>28</sup> Coø hajxy jim miejch Emaús, mänitā Jesús miänaañ cooc jiaac yo'oya'añ. <sup>29</sup> Mänit hajxy ñāmaayho'cy:

—Huuc mähmø'ow yaa maa højtsän. Tøø chuujøøñä. Coodsøøñäp jaduhñ.

Mänitā Jesús jiaančh mähmøoyy. Mänit hajxy tiøjtägøoyy. <sup>30</sup> Mänit hajxy yhänaaguiä-daacy meexäwiinduum. Mänitā Jesús tsajcaagy quionø'cy. Mänitā Dioscujú'uyäp yejcy. Mänitā tsajcaagy qiyjwa'xy. Mänitā jiamioød miooyy. <sup>31</sup> Mänitnätš hajxy yhøxcajpnä. Mänitā Jesús yhadägoyyøøñä. <sup>32</sup> Mänit tu'jäya'ay miänaañ:

—Wíngħøch hijty nniijiäwø'øyii tu'haambejpä coø ja'a Diosmädia'agy xyajmøød-mädiäcäm.

<sup>33</sup> Mänitiä hajxy wyiimbijnä, ñöcxtägajch Jerusalén. Mänitā jiamioød hajxy hoy piaady maa hajxy hänäjty tøø yhamugø'øyän, ja'a nāmajtu'ugpä møød hajxy nāmabā. <sup>34</sup> Mänit hajxy nämetspä ñāmaayyā:

—Tøyhajt jaduhñ coø ja'a nWiindsøñháltäm tøø jiuypiojcy. Ja'a Simón jaduhñ tøø yhiixy.

<sup>35</sup> Mänit hajxy je'e nãgapxpä cooc ja'a Jesús hajxy tøø piaady tu'haam. Mänitac hajxy yhøxcajpnä coogä Jesús ja'a tsajcaagy qyijwa'xy.

<sup>36</sup> Jiiby hajxy hãnajty miädia'agyñä, mänitã Jesús nãguelxtøø'xy maa hajxy hãnajty yhäñä'ayän. Mänit yajpoo'xy ja'a jiamiøødhajxy. <sup>37</sup> Mänit hajxy jiaanč tehñ chãhgøøyy. Hãañämä tyijy hajxy nãmejtsä. <sup>38</sup> Mänitã Jesús miãnaañ:

—Tii hajxy coo mw'i chãhgøøy. Tiič hajxy coo xquia'a høxcapy. <sup>39</sup> Høxtáhmdsøch hädaa ngø'ø, høxtáhmdsøch hädaa ndecy. Høøčh je'e Jesús. Høøčh hajxy nähdoönäc. Cabä hãañämä ni'x copc miøødä nébiøch høøčh nmøødän.

<sup>40</sup> Mänitã Jesús ja'a quiø'ødiecy yaghijxy ja'a jiamiøødhajxy. <sup>41</sup> Pero cab hajxy hamuum-du'joot nã'ägä mabøjcy. Xoondaacp hajxy hãnajty møød hajxy hãnajty yagjuø'øy. Mänitã Jesús miãnaañ:

—Tii hajxy jii nmøød cooč ngáyät.

<sup>42</sup> Mänitã hacxtsa'ay hajxy miooyy møødä møjtsiinjøødy. <sup>43</sup> Mänitã Jesús quioondsooyy. Mänit quiaayy maa ja'a wyiinduumhajxiän. <sup>44</sup> Mänit miãnaañ:

—Nébiøch tøø njatiän, tøøds hajxy hijty nhawãñäm mänaa hajxy quipxy tøø nhjätäm. Tøjiajt jaduñ ja'a høøčhcøxpä neby jiiby myiñän cujaay maa ja'a Moisés miädia'aguiän, chaads jiiby maa ja'a Sálmosän, chaads jiiby maa ja'a librän ja'a Diosquexyhajxy jecy jiáhyyäbä.

<sup>45</sup> Mänitã Diosmädia'agy quiapxtøøyy:

<sup>46</sup> —Jaduñ myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän cooc ja'a Diosquexy tsipcøxp yho'oga'añ, y cooc cudägøøgxøø jiuypiojtägatsa'añ, <sup>47</sup> y cooc miädia'aga'añii wiinduhmy-hagajpt. Yaa Jerusalén miädiaactsoona'añii. Jaduñä cu'ughajxy yajwiingapxø'øwa'añii coo ja'a yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtsnixø'øwät. Mänit hajxy yajñähwa'adsa'añii ja'a piojpä quiädieey hajxy. <sup>48</sup> Hamdsoo hajxy tøø mhixy tøø mmädoy nébiøch cham nmädia'aguiän.

<sup>49</sup> Nyajñäguexáambiøch mijts ja'a Dioshëpñitu ja'a nDéedyhøch tøø xyajwiinwaanø'øyäbä cooč mijts nmó'owät. Jim choona'añ tsajpootyp. Yaa hajxy mmähmó'owät Jerusalén høxtä coonä ja'a Dioshëpñitu hajxy hãnajty tøø xñägäda'agy.

<sup>50</sup> Mänitã Jesús miøødcajptpädsøømy ja'a jiamiøødhajxy. Mänit hajxy miehch maa ja'a cajpt xiøhatiän Betania. Mänitã Jesús ja'a quiø'ø chajxajy. Mänitã Dioscujú'uyäp wejcy ja'a jiamiøødcøxpähajxy.

<sup>51</sup> Mänit hajxy ñähguécänä. Mänitã Jesús jim ñøcxy tsajpootyp. <sup>52</sup> Mänitã Jesús hajxy wyiingudsähgøøyy. Mänit hajxy wyiimbijnä jaanč tehñ jiootcujc. Mänit hajxy ñøcxy Jerusalén. <sup>53</sup> Jabom-jabom hajxy hãnajty ñøcxy tsajtøogooty. Nøcxy hajxy hãnajty quiapxy miädia'agy coo ja'a Dios miøøjä jiaančhä. Amén.

## San Juan

<sup>1</sup> Ja'a Dioshuung, je'e hajxy xyajnáhixóoyyám nebiä Dios jiäya'ayhatiän. Jíyyám hánajty je'e mánaa hádaa yaabä naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguiän. Jíyyám hánajty je'e møødä Dios; Diósäts je'e. <sup>2</sup> Jim hánajty je'e møødä Dios mánaa hádaa yaabä naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguiän. <sup>3</sup> Jaaya'ay jaduñ hädiuun cøxiä. Nidiuhñ yhädiuun. <sup>4</sup> Ja'a Dioshuung, yejpy ja'a jugyhajt je'e. Jaduhñ mäwiin je'e nebiä cujajpä nebiä cudøø'xpän. Xyajpädsøømäm hajxy hagoodstuum. <sup>5</sup> Coø jøøn yhajjy hagoodstuum, hoy jaduñ nhíjxäm. Ja'a Dioshuung, jaduñ mäwíinäts je'e nebiä jøønän coø xyaghíjxäm neby hajxy hoy nwädíjtämät.

<sup>6</sup> Mänitä Dios jäya'ay tu'ug quiejxy, ja'a xøhajpä Juan. <sup>7</sup> Paadiä Juan quiejxä, jaduñhä Dioshuung nägäpxät, jaduñhä jäya'ayhajxy nägøxiä miäböगत. <sup>8</sup> Ja'a Juan, ca'a je'e Dyioshuungä. Nä'ä nägäpxä jaduñ quiejxä. <sup>9</sup> Tøø ja'a Dioshuung hánajty yaa miejtsnä hádaa yaabä naaxwiin. Je'e ja'a tøyhajt hajxy xmióoyyám nägøxiä maa hajxy yaa ndsánáayyám hádaa yaabä naaxwiin. Cøxiä xyajnáhixóoyyám.

<sup>10</sup> Coø yaa miejch hádaa yaabä naaxwiin, cabä miädia'agy miäböjçäxä, hoy hánajty cøxiä tøø jia hädiuun. <sup>11</sup> Jim je'e jia medsøoyy maa ja'a yhamdsoo cajptän, pero cab jim chojçä.

<sup>12</sup> Pero näje'ejaty hajxy chojcy. Pøñ jaduñ tsojç, pøñ ja'a miädia'agy mäböjçä, je'edsä cuhdujt hajxy mooyyä coø hajxy yhidät nebiä Dioshuungän. <sup>13</sup> Cab hajxy xyhuunghájtäm nebiä yaabä teedy hajxy xyhuunghájtäm. Pero coø hajxy nmäböjçämät ja'a Dios ja'a miädia'agy, mänit hajxy jaduñ xyhuunghájtämät.

<sup>14</sup> Ja'a Dioshuung, jäya'ayhajt je'e neby højts chaa njäya'ayhájtäm. Hádaa yaabä naaxwiin je'e chánaayy maa højtshájtäm. Tøø højts nhixy coø je'e miøjjä jiaançhä. Paady miøjjä jiaançhä coø je'e Dyioshuungä. Tiuumby je'e ja'a mayhajt homiänaajä. Tømiädiaacp je'e homiänaajä. <sup>15</sup> Jaayá'ayädsä Juan jaduñ nägäpx:

—Yøø'yä'ayhöch hijty nnägapxyp, yøø høxhaam tøø jiaac méchäbä. Høøch hijty jayøjp tøø nmech. Yøødsä möjçuhdujt nä'ägädä møød. Høøch, cáböçhä cuhdujt jaduñ nmøødä neby yøøya'ay miøødän. Jímiam yøøya'ay hánajty coøch yaa nmiiñ ngahy.

<sup>16</sup> Jaayá'ayäts ja'a mayhajt tuumb ja'a højtscøxphájtäm homiänaajä. <sup>17</sup> Dios ja'a Moisés ja'a cuhdujt jaduñ mooyy. Højts ja'a Moisés ja'a cuhdujt xmiöödiägájtsäm. Pero xhóçäm ja'a Dios hajxy møød xmióoyyám ja'a tøyhajt. Paadiä Jesucristo yaa quiejxä.

<sup>18</sup> Ni pøñ ja'a Dios quia'a hixyñä. Ja'a yHuung, je'e hajxy xyhawáanäm nebiä Dios jiäya'ayhatiän. Jiaançh tehñ chojpy ja'a Dios ja'a Jesucristo. Tu'ughuunghajp ja'a Jesucristo.

<sup>19</sup> Mänitä teedyhajxy näje'e jim quiejxä møødä levitashajxy maa Juangän. Ja'a levitashajxy, tsajtøjçueendähajpä hajxy hánajty tiuunghajpy. Jim hajxy choñdaacy maa ja'a cajpt jaduñ xiøhatiän Jerusalén. Ja'a judíos wyiindsønçhajxy jaduñ mäguejx. Paadiä teedyhajxy jaduñ quiejxä coø ja'a Juan hajxy ween nøcxy tiøyhajtmädoý pøñ je'e. <sup>20</sup> Coø ja'a Juan jaduñ miäyajtøwa, yejç je'e ja'a tøyhajt. Caj yhøñdaacy:

—Ca'a yhøøçhä je'e ja'a Cristo, ja'a hajxy nhahíjçämbä, ja'a Dios tøø wyiinguéxiäbä coø hajxy xyhanéhämät.

<sup>21</sup> Mänitä jadähooc miäyajtøwägumbä:

—Pøñ miich. Nej, miich Elíashajpä ja'a mináambjä.

Mänitä Juan yhadsooyy:

—Caj.

Mänitä miäyajtøwägumbä:

—Nej, tøgå miich ja'a Diosmädia'agy jecy tøø mhuuc mäwädíjpä.

Mänitä Juan yhadsoögumbä:

—Cábämäts.

<sup>22</sup> Mänitä miäyajtøwägumbä:

—Põn miich. Højts ja'a tøyhajt móoyäc neby højts ja'a nwiindsón häyaa nhawaandägátsät põn miich.

<sup>23</sup> Mänitá Juan yhadsooy:

—Høöch, nyajcapxøðbiöch ja'a Diosmädia'agy mœc pactuum. Panœcx ja'a Diostu'u hajxy nebiä Isaiás jecy miánaañän coo hajxy mbanœcxät. Diosmädia'agy ja'a Isaiás jecy yajwa'x.

<sup>24</sup> Ja'a hajxy hánajty tøø quiexyíjábä maa ja'a Juangän, näje'e hajxy hánajty pianœcxä ja'a fariseos ja'a miädia'agy hajxy.

<sup>25</sup> Mänitá Juan miäyajtøøwa:

—Tii miich coo mnä'ä mäyajnäbejpä pø cá'adäm miich mGrístjä, pø cá'adäm miich ja'a jäya'ay ja'a Diosmädia'agy jecy tøø yajwá'xiäbä.

<sup>26</sup> Mänitá Juan yhadsooy:

—Høöch, nøøháamhöch nmäyajnäbety. Pero ximä jäya'ay tu'ug majiäya'ayhagujc. Cahnä hajxy mhixyhatyñä. <sup>27</sup> Jayøjphöch nmejch. Mänit yø'øya'ay hœxhaam jiaac mejch. Møjcuhdujt yø'øya'ay miøød quejeech nmøødä.

<sup>28</sup> Jimä Juan hánajty miäyajnäbety maa ja'a cajpt hánajty xiøhatiän Betábara, ja'a Jordängpä möjnøøhaawiimbä jaduhñ maa ja'a xøø piädsømiän.

<sup>29</sup> Cujaboom ja'a Juan ja'a Jesús yhiixy. Jimä Jesús hánajty miänacy maa ja'a Juan hánajty tiäna'ayän. Mänitá Juan miánaañ:

—Huug hix hajxy, xii jäya'ay tu'ug miänacy. Yø'ø jaduhñ xøhajp ja'a Meeghuung ja'a Dios tøø quiéxiäbä. Yø'øds hajxy je'e xñähho'tu'udáanäm. Yø'øds hajxy je'e xyajñä-hwa'ads xyajcuhwa'adsañäm ja'a nbojpä ngädieyhajtäm. <sup>30</sup> Yø'øch hijty nnänøømby ja'a hœxhaam tøø jiaac méchäbä. Høöch hijty jayøjp tøø nmech. Yø'øds je'e ja'a møjcuhdujt møød quejeech nmøødä. Jímiäm yø'øya'ay hánajty mänaäch nmiñ nga'ayän. <sup>31</sup> Cáboch hijty nnajuø'øy põñ jaduhñ tunaamb nébiöch tøø nmädia'aguiän. Pero páadyhöch tøø nmech mäyajnäbejpä nøøhaam neby hajxy jaduhñ nnajuø'owät põñ je'e, mijts judíos.

<sup>32</sup> Mänitá Juan miánaangumbä:

—Tøöchä Dioshespiritu nhixy coo jim tøø choon tsajpootyp. Mänitøch nhixy coo hánajty miänacy nebiä palomän. Mänitá ñaaxcädaacy. Mänitá jim yhøxtaacy yø'øya'ay quiuhduum. <sup>33</sup> Cahnöch hánajty nnajuø'øy põñ je'e. Pero jaayá'ayhöch tøø xquiéxiäbä mäyajnäbejpä nøøhaam, je'e'ch jaduhñ xñämaayy: “Mhixaambiä Dioshespiritu maa je'e miänacø'owa'añän. Jim jaduhñ miähmø'owa'añ maa tu'jäya'ay quiuhduumän. Jaayá'ayäts ja'a Dioshespiritu jaduhñ yegáannäp.” <sup>34</sup> Tøöch njaanç hixy. Tøöch nnägapxy coo yø'øya'ay jiaanç Dioshuungä. Nyéjpiöch ja'a tøyhajt jaduhñ.

<sup>35</sup> Cujaboom ja'a Juan hánajty jim tiánaaguiumbä møødä jiamiøød metscä. <sup>36</sup> Jimä Jesús hánajty wiädijpä. Coo ja'a Juan ja'a Jesús miøjhee'py, mänitá Juan miánaañ:

—Yø'øds jaduhñ xøhajp ja'a Meeghuung ja'a Dios tøø quiéxiäbä.

<sup>37</sup> Coo ja'a Juan ja'a jiamiøødhajxy jaduhñ miädooy, mänitá Jesús hajxy piadu'ubøjcy nämetscä. <sup>38</sup> Coo Jesús jiwøøoy coo hánajty pianœcxyii, mänitá wia'wiimbijty. Mänitá yhiixy coo hánajty nämetscä pianœcxyii. Mänitá miánaañ:

—Tii hajxy mhøxtaaby.

Mänit hajxy yhadsooy:

—Wiindsón, maa miich tøø mmejtsta'agy.

<sup>39</sup> Mänitá Jesús yhadsooy:

—Jam huug híxäm.

Mänit hajxy hoy jiaanç hixy maa Jesús hánajty tøø mmejtsta'aguiän. Tøø hánajty miänacyxiøøjøøñä. Jim hajxy miähmøøñä maa Jesúsän.

<sup>40</sup> Tu'ugä Juan ja'a jiamiøød hánajty xiøhaty Andrés, ja'a Simón Pedro piuhya'ay. Je'eds ja'a Jesús hánajty tøø piadu'ubøcy møødä jiamiøød tu'ug. <sup>41</sup> Mänitiä Andrés ja'a piuhya'ay hoy piaady, ja'a xøhajpä Simón. Mänitá Simón ñämaayy:

—Tøø højts ja'a Mesías nbaady —je'e jaduhñ nänøømby ja'a Cristo, ja'a Dios tøø wiyiinguéxiäbä coo hajxy yaa xyhanéhämät.

<sup>42</sup> Mänitä Andrés ja'a Simón jim wioonöcxxy maa ja'a Jesús hänäjtiän. Coo ja'a Jesús ja'a Simón yhiixy, mänit miänaañ:

—Miičh, Simón miičh mxøhaty. Jonás miičh mdeedyhajpy. Pero Pedro mxøhataañnä —je'e jaduuhñ nänømby tsaa.

<sup>43</sup> Cujaboom ja'a Jesús hänäjty ñöcxa'añ Galilea. Mänitä Felipe hoy piaady. Mänitä Felipe ñämaayy:

—Jámhøch quipxy møødwädjätc. Høøčhä nmädia'agy haböjčc.

<sup>44</sup> Jimä Felipe hänäjty choon maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Betsaida. Jim ja'a Andrés hänäjty chohmbä møødä Pedro. <sup>45</sup> Mänitä Felipe ja'a Natanael hoy piaady. Mänitä Natanael ñämaayy:

—Tøø højts jaaya'ay nbaady ja'a Moisés tøø ñägápxiäbä maa ja'a nocy piädø'quian, ja'a Diosmädia'agymiäwädjipähajxy tøø ñägápxiäbä. Jesús jaduuhñ xiøhaty. José yhuung je'eduhñ. Jim jaduuhñ choon Nazaret.

<sup>46</sup> Mänitä Natanael miänaañ:

—Nazaretä. Cabä ndijy hoybäda'a jim Nazaret.

Mänitä Felipe yhadsooyy:

—Jam huug hijxäm.

<sup>47</sup> Jimä Natanael ja'a Jesús hänäjty ñämech. Coo Jesús ja'a Natanael yhiixy, mänitä Jesús miänaañ:

—Yø'ø judío xii miimbä, hamuumdu'joot ja'a Diosmädia'agy quiudiuñ. Ni mänaa quia'a hønnda'agy.

<sup>48</sup> Mänitä Natanael ja'a Jesús miäyajtøoyy:

—Maačh miičh tøø xyhiixy coočh miičh jaduuhñ tøø xyhøxcapy.

Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jiiby miičh hänäjty mdäna'ay piidspa'c. Cahnä Felipe hänäjty xmiägapxy.

<sup>49</sup> Mänitä Natanael miänaañ:

—Wiindsón, Dios miičh xyhuunghajp. Mhanehmby miičh ja'a judíoshajxy.

<sup>50</sup> Mänitä Jesús miänaañ:

—Páadyhøch ja'a nmädia'agy xmiäbøjčcä coočh jaduuhñ nmänaañ coočh miičh jiiby tøø nhixy piidspa'c. Pero mhixaamby coočh maas hoy-yagjuøøñäjatypä nyajčhäxø'øga'añ.

<sup>51</sup> Mänitä Jesús miänángumbä:

—Chaads mijts nnämä'awät, mhixaamby hajxy coo ja'a tsajpootyp yhawa'adsa'añ. Mhixaamby ja'a Diosmoonsä hajxy ja'a tsajpootypä coo hajxy chajpeda'añ coo hajxy ñäaxcäda'aga'añ maačhä nwiinduumän, høøčhä ja'a Diosquexypä.

## 2

<sup>1</sup> Cumaaxc ja'a pøc hu'ug hänäjty jiada'añii maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Caná de Galilea. Jimä Jesús ja'a tiaj wioowä <sup>2</sup> møødä Jesús møødä jiamiøødhajxy. <sup>3</sup> Mänitä vino quiøjxy. Mänitä Jesús ñämaayy ja'a tiaj coog ja'a vino tøø quiøxy. <sup>4</sup> Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Maam, ca'a mhaaw mbäda'agy. Ca'a myiichä mgüeendä. Høøčh nnajuøøby. Cahnä yhabaadyñä coočh nmayhajtúnät.

<sup>5</sup> Mänitä Jesús ja'a tiaj miänaañ, ñämaayy ja'a moonsähajxy:

—Naxy hajxy mdehm miäbögät coo Jesús hajxy xmiägapx xyhané'emät.

<sup>6</sup> Jimä hamøj tsaanøogow hänäjty quiärumna'ay tädujčä. Tägø'owaamb jiiby tu'nøø-gow mädaaxc-hii'xlitro o mägo'xlitro. Jue'e ja'a judíos hajxy hänäjty wia'añ, cø'øbu-jnøøhidøhñdy. Jaduuhñ hajxy hänäjty quiuhdujthaty. <sup>7</sup> Mänitä Jesús miänaañ, ñämaayy ja'a moonsähajxy:

—Cudemø'øw nøø hajxy nøøgowooty. Cøxy yaghuts hajxy.

Mänit hajxy jiaančh yaghujch. <sup>8</sup> Mänit Jesús miänángumbä:

—Jee'ppädsømj nøø hajxy weeñtiä. Nøcx ja'a mwiindsón hajxy mo'ow.

Mänit hajxy jaduuhñ quiudiuñ. <sup>9</sup> Tøø ja'a nøø hänäjty wia'añguiojy vino. Jesús jaduuhñ jajwa'añguioj. Mänitä moonsäwiindsón ja'a vino quiøøchooyy. Mänit yhuucmajch. Cab

hänajty ñajuø'oy maa ja'a vino tøø chooñ. Pero ñajuø'oby ja'a moonsähajxy hänajty; hix, je'e ja'a nøø hajxy hänajty tøø jiee'ppädsømy. Mänitå moonsåwiindsón ja'a jamiø'ød miøjyaaxy. <sup>10</sup> Mänit ñåmaayyå:

—Jayøjp ja'a hovyino hajxy naxy ñå'ägädå temy. Coo ja'a woybå wichpähajxy hänajty com tøø yhu'ugy, mänit hajxy hänajty jiaac tema'añ ja'a vino ca'a jaty hoybå. Pero miich, cahñå hovyino mdemyñå.

<sup>11</sup> Coo Jesús ja'a vino yajwa'añguiojy jim Canå de Galilea, hijxtahnd jaduhñ yajcåhxø't-sohñ coo miøjjå coo jiaançhå. Coo Jesús ja'a jiamiøødhajxy jaduhñ yhiixy coo Jesús ja'a vino yajwa'añguiojy, paadiå Jesús miådia'agy miåbøjcåxå.

<sup>12</sup> Mänitå Jesúsahajxy jiiby yhädaacy maa ja'a cajpt jaduhñ xiøhatiån Capernaum, møødå tiaj, møødå piuhya'ayhajxy, møødå jiamiøødhajxy. Coo hajxy jiiby jiiådaacy, mejtsxøø tågøøgxøø hajxy jiiby yhiity.

<sup>13</sup> Jadåañp ja'a pascuaxøø hänajty jim maa ja'a cajpt jaduhñ xiøhatiån Jerusalén. Ja'a judíoshajxy hänajty jim yagjadåañp. Mänit Jesús jim ñocxy Jerusalén. <sup>14</sup> Coo jim quioo'ty, mänit jiiby tiøjtågøøyy maa ja'a tsajtøjc hamøjpån maa ja'a judíos ja'a Dios hajxy hänajty wyiingudsåhgø'oyån. Jiiby ja'a wajtoo'pähajxy hänajty møødå meegtoo'på møødå palomatoopå. Jaanå jiiipiå xådø'øñguuiuwjtspähajxy hänajty yhäñaabiå. <sup>15</sup> Coo Jesús jaduhñ yhiixy, mänitå xaaçh wyidsø'cy. Mänitå ju'xt yhädiuun. Mänitå jäya'ayhajxy cøjx yhäxpåbo'oyii jiiby tsajtøgooty møødå waj møødå meeg cøxiå. Mänitå Jesús yajtsitø'cy ja'a xådø'øñguuiuwjtspå mieexåhajxy. Cøjx ja'a xiådø'øñhajxy yhöxxity. <sup>16</sup> Mänitå palomatoopähajxy ñåmaayyå:

—jYajpädsømy ø'ø mbaloma hajxy! ¡Cåbøch nDeedy ja'a tiøjc hajxy xwiåañåt halaplaaz!

<sup>17</sup> Mänitå jiamiøødhajxy jiahmiejtstaacy coo jaduhñ yhytu cujaay: “Mjaançh tehñ cwieendhadåañbøch hädaa miich mdøjc någø'ø nådecypiå, høyhøch hajxy cu xjia yajcuyagho'ogø'øw.”

<sup>18</sup> Mänitå judíoshajxy miånaañ, ñåmaayyå Jesús:

—Tii hijxtahnd højts xyajcåhxø'ogåañp hoy-yagjuøøñäjatypå pø mmøød miich culdujt jaduhñ coo ø'øya'ayhajxy tøø mgøxy häxpåbo'oy.

<sup>19</sup> Mänitå Jesús yhadsooyy:

—Coo hädaa tsajtøjc hajxy myagjådt, pues cudågøøgxø'øyyøch nyaghoyøødiågåsåt.

<sup>20</sup> Mänitå judíoshajxy miånaañ:

—Cujuxychågui'xtådujcumøjt hädaa tsajtøjc jecy miaayy y tågøøgxø'øyyå miich nyaghoyøødiågatsa'añ. Cab højts jaduhñ nmåbøcy.

<sup>21</sup> Pero jue'e Jesús hänajty ñånøømby “ja'a tsajtøjc”, ja'a yhamdsoo ni'x ja'a yhamdsoo copc. <sup>22</sup> Coo Jesús hänajty cujocy tøø jiaançh juyypiøcy, mänitå jiamiøødhajxy jiahmiejtstaacy nebiaty hänajty tøø miåna'añån. Mänitå Diosmiådia'agy hajxy miåbøjnå møødå Jesús ja'a miådia'agy.

<sup>23</sup> Månaa ja'a Jesús jim yhiitån Jerusalén ja'a pascuaxøøjooty, mänitå cu'ugå Jesús hajxy yhiixy coo ja'a Jesús ja'a hoy-yagjuøøñäjatypå hänajty yajcåhxø'øgy. Mänitå Jesús ja'a miådia'agy miåbøjcåxå nånøj nånay. <sup>24</sup> Pero cabå Jesús hänajty yajwiinhøøñ, je'eguiøxpå coo hänajty ñajuø'oy hamdsoohaamby coo ja'a cu'ughajxy hänajty hamuumdu'joot quia'a måbøcy. <sup>25</sup> Hix, hamdsoohaambiå Jesús hänajty ñajuø'oy coo hajxy haxøøg nwiinmahñdy-håjtåm någøxiå. Cabå Jesús hänajty pøñ miåyajtøy neby hajxy nwiinmahñdyhåjtåm.

### 3

<sup>12</sup> Coo maxiøø hänajty tøø yhiinå, mänitå copc-hajpå jim tu'ug miejch maa Jesúsån. Nånay hajxy hänajty quiooc-haty maa judíoshajxiån. Nicodemo ja'a copc-hajpå hänajty xiøhaty. Pianócxåp ja'a fariseos miådia'agyhajxy hänajty. Tøø hänajty quioodsø'oy coo jim miejch maa Jesúsån. Mänit Jesús ñåmaayyå:

—Wiindsón, nnajuøøby højts coo miichå Dios tøø xquiexy yajnåhixøøbiå. Coo miichå Dios häxøpy xquia'a puhbety, caj miich hoy-yagjuøøñäjatypå häxøpy myajcåhxø'øgy.

<sup>3</sup> Mänit Jesús miånaañ:

—Chaads miich tehñ tiøyhajt nnämä'awät, coo mga'a miindägats mga'a cahdägätsät, cabä Dios xyhané'emät.

<sup>4</sup>Mänit Nicodemo yajtøoyy:

—Pero neby jaduññ mmiindägats mgahdägätsät coo hñajty tøø mmäjaanaä. Neby jiiby mdägøødiägätsät ja'a mdaj jioodooty coo jiiby jadähooc mmaaxhuunghädat.

<sup>5</sup>Mänit Jesús yhadsooyy:

—Pues caj. Chaads miich tehñ tiøyhajt nnämä'awät, coo mga'a miindägats mga'a cahdägätsät nøøhaam møødä Dios yhEspirituhaam, cabä Dios xyhané'emät. <sup>6</sup>Coo tøø mmiin tøø mga'ay nebiä maaxhuungän, Dios je'e xmiooyy ja'a mmi'x ja'a mgopc møødä mjuøhñdy. Y jaduññ mäwfinäts je'e, coo Dioshespíritu mbadu'ubögät, nebiä miindägach cahdägachpäñ mmähmø'owät. <sup>7</sup>Ca'a myagjuø'øy cooçh jaduññ nnäma'ay coo tsipcøxp mmiindägats mgahdägätsät. <sup>8</sup>Coo poj jaduññ xiämemy, cab hajxy nnajuøøyyäm maa myinø'øy maa ñøcxø'øy. Homiaajä poj xiämemy. Mmädöwäp jaduññ pero caj mhixät. Jaduññ mäwfinäts ja'a Dios yhEspíritu coo xjioottägø'ow coo xquioptägø'owät. Coo jaduññ mmäbögät hamuumdu'joot, jaduññ mjädät nebiä miindägach cahdägachpäñ —nømä Jesús miänaañ.

<sup>9</sup>Mänitä Nicodemo yajtøøgumbä:

—Neby je'eduhñ mnänømy.

<sup>10</sup>Mänit Jesús yhadsooyy:

—Yajñähixøøbiä miich mduunghajpy maa ja'a judiøshajxiän pero cáhnøch nmädia'agy xywiinjüøøyyäbä. <sup>11</sup>Chaads miich tehñ tiøyhajt nnämä'awät. Nmädiaacyy højts mädyiijaty højts nnajuøøby y nnägäpyp højts mädyiijaty højts tøø nhixy. Pero mijts, cab højts mijts nmädia'agy xñä'ägädä mäbøjcä. <sup>12</sup>Tøø hajxy nja yajmøødmädia'agy tijaty yaa ja hijp hädaa yaabä naaxwiin, pero cab hajxy mmäbøcy. Hoora, cooçh ja'a tsajpootypä hajxy nyajmøødmädia'agät, ni je'e hajxy mga'a wiinjüø'owät.

<sup>13</sup>'Ni pøn jim quia'a hoyñä tsajpootyp. Jagøoyyøch jim nidiuhñ ndsoon, høøçh ja'a Diosquexypä. Pädyyhøch ja'a tøyhajt nmøødä neby jim. <sup>14</sup>Ja'a Moisés, jimä tsahñdyhahädiuumnaxy yujpahy quepyquixøp jim pactuum. Jaanä jadühñhøch jäya'ay xyujpa'awaambä, høøçh ja'a Diosquexypä. <sup>15</sup>Pønjätyhøch nmädia'agy xmiäbøjcäp, cabä yhäañämähajxy mänaa quiuhdägoyya'añ. Cøjxta'axiøø hajxy jiugyhada'añ nebiä Dios jiugyhatiän —nømä Jesús miänaañ.

<sup>16</sup>Xjiaañch tehñ chojc xjiaañch tehñ pia'häyóowäm ja'a Dios hajxy nägøxiä, mäduhñtiä hajxy yaa nhjätäm hädaa yaabä naaxwiin; paadiä tiu'ughuung ñähdujcy. Coo ja'a mädia'agy hajxy hamuumdu'joot nmäbøjcämät ja'a Dioshuungcøxpä, cabä nhäañämähajxy mänaa quiuhdägøoyyämät. Jaduññ hajxy cøjxta'axiøø njugyhjätämät nebiä Dios jiugyhatiän. <sup>17</sup>Paadiä Dios ja'a yHuung yaa tøø quiexy hädaa yaabä naaxwiin coo hajxy jaduññ ween xñähho'túutäm. Cab hajxy jaduññ xyajcumädowäañäm.

<sup>18</sup>Pønjätiä Dios yHuung ja'a miädia'agy mäbøjcäxäp, cab hajxy je'e yajcumädowa'añii. Pønjäty ca'a mäbøjp, tøø Dios miäna'añ cooc hajxy yajcumädowa'añii, coogä Dios ja'a yHuung ja'a miädia'agy quia'a mäbøjcäxä. <sup>19</sup>Coo Dios yHuung yaa yhooyy hädaa yaabä naaxwiin, hagoonstuum jäya'ayhajxy hñajty yhyty. Paady hajxy hñajty yhyty hagoonstuum coo haxøøgwiinmahñdy hajxy hñajty tiuñ. Cabä Dios yHuung miädia'agy hñajty miäbøjcäxä. Jaduññ mäwfinäts je'e nebiä jøønän. Paady jaduññ nebiä jøønän, jaduññ jäya'ayhajxy piädsømät hagoonstuum. Pønjäty hagoonstuum mähmø'owaamb, je'eds Dios ñänøømby coo hajxy yajcumädowa'añii. <sup>20</sup>Pønjäty haxøøgwiinmahñdy tuumb, cab hajxy chocy maa jiajjiän. Cähxø'øgaamb yhaxøøgwiinmahñdyhajxy je'e, paady hajxy quia'a pädsøma'añ jajtuum. <sup>21</sup>Pønjäty panøcxaamb ja'a tømädia'agy, je'eds jaduññ pädsømaamb jajtuum. Paady hajxy jaduññ piädsøma'añ, jaduññ quiahxø'øga'añ coo Dios hajxy tøyhajt jiaañch puhbedyii.

<sup>22</sup>Mänitä Jesús hajxy jim ñøcxy Judeanaaxooty møødä jiamioødhajxy. Coo hajxy jim miehch, mänit hajxy tiägøoyy mäyajnäbejpä. Maxioø hajxy jim yhiyty mäyajnäbejpä.

<sup>23</sup>Jaanä jimä Juanghajxy hñajty miäyajnäbejpä maa ja'a cajpt hñajty xiøhatiän Enón.



Salim cajpt mäwiingón jaduhñ. Comä nөө hänajty jim. Mejtsp jäya'ayhajxy hänajty jim näbejpä. <sup>24</sup>Cahnä Juan hänajty chumyii.

<sup>25</sup>Mänitä Juan ja'a jiamioedhajxy tiägöoy mädiaacpä mөөdä judfoshajxy nämejtsc nädägöög. Je'e hajxy hänajty miädiaacpy neby hajxy nñabätät. <sup>26</sup>Mänit Juan hoy nñama'yii:

—Wiindsón, xiiby yө'öya'ay miäyajnäbety, ja'a miich hijty jim xmiöodhijpä ja'a Jordängpä möjnөohawiimb, ja'a miich tөө mnägäpxiäbä coo Dios tөө quiexy. May jäya'ay tөө nñamech maa miäyajnäbetiän.

<sup>27</sup>Mänit Juan miänaañ:

—Coo ja'a Dios jaduhñ tөө miäna'añ, paadiä Jesús miädia'agy pianöcxäxä nämay. <sup>28</sup>Tөө hajxy mmädoy cooch nga'a Cristo. Jawyínhөch Dios xqueijxy. Páadyhöch jawyiin xqueijxy cooch mädia'agy nyajwá'xät yө'ө Jesúsөxpä. <sup>29</sup>Coo ja'a pөc hu'ug maa jiadyii, ja'a jamiө'өd, je'eds ja'a jaxie'eb mөөd. Ja'a jamiө'өd ja'a miägu'ughajpä jii hijpä, xoon-daacp je'eduhñ coo jamiө'өd quiapxy. Jaanä xoondáacpөch höөchpä je'eguiөxpä coo Jesús miädia'agy pianöcxäxä nämay. <sup>30</sup>Tehngahnä hajxy miayө'owa'añ, ja'a Jesús miädia'agy hajxy panöcxäbä. Pero pөnjátyhöchä nmädia'agy xpianöcxäp, haweenө'owaamb hajxy je'e.

<sup>31</sup>Xyhanéhñäm hajxy je'e nägөxiä, jaaya'ay jim tsohmä tsajpootyp. Yaayyä hajxy ndsänäayyäm hädaa yaabä naaxwiin, y hädaa yaabä naaxwiimbä mädia'agy hajxy nmädiäacäm. Pero jaaya'ay jim tsohmä tsajpootyp, <sup>32</sup>je'eduhñ miädiaacpy nebiaty jim tөө yhixy tөө miädoyyän tsajpootyp. Pero cabä miädia'agy miäböjcäxä nämay. <sup>33</sup>Pөnjatiä Jesús miädia'agy mäböjcäp, je'eds töyhajt yejp coo Dios tiömiädia'agy. <sup>34</sup>Jaaya'ay Dios tөө quiéxiäbä, Diosmädia'agy je'eduhñ miädiaacpy. Hamuumdu'joot Dios ja'a Jesús ja'a Dioshөpñritu miooy nebiä Jesús jaduhñ miädiaactägätsät. <sup>35</sup>Chojpy ja'a Dios ja'a yHuung; paadiä cөxiä wiinä tөө yajcө'өdägө'öy. <sup>36</sup>Pөñä Dios yHuung ja'a miädia'agy mäböjcäp, je'eds cөjxta'axiөө jugyhadaamb nebiä Dios jiugyhatiän. Ja'a hajxy ca'a mäböjpä, cab hajxy jaduhñ jiugyhada'añ nebiä Dios jiugyhatiän; yajcumädowäänäp hajxy je'e ja'a Diösäm.

#### 4

<sup>13</sup>Coo Jesús miädoyhajty coogä fariseoshajxy hänajty tөө miädoyhaty coogä Jesús ja'a jiamioedhajxy hänajty maas may yajmäböcy y yajnäbety quejee Juan, mänit Jesúsuhajxy wyiimbijty Judea. Galilea hajxy nөcxtägajch.

<sup>4</sup>Jim hajxy nñaxөoy Samarianaaxooty. <sup>5</sup>Mänit hajxy jim miehch maa ja'a cajpt hänajty xiөhatiän Sicar jim Samarianaaxooty, mäwiingón maa José nñädeedyñaaxän. Ja'a tieedy jaduhñ jecy xөhajt Jacob. <sup>6-8</sup>Jimä nөöjut mädyii José yajmäähmөoyyä coo Jacob yho'cy. Coo Jesúsuhajxy jim miehch maa nөöjutän, tөө Jesús hänajty yhanuu'xө'öy. Mänit Jesús yhöxtaacy nөöjutpa'a. Tөө hänajty quiujyxioөj'öy. Mänitä jiamioedhajxy nөcxy cajpooty juuguaabiä. Mänitä to'oxiojc tu'ug quiädaacy nөögoombä; Samaria hänajty chooñ. Mänit Jesús to'oxiojc nñamaayy:

—Hөөchä nөө móoyyäc.

<sup>9</sup>Mänit Jesús nñamaayyä:

—Tiiich miich nөө coo xmiäyujwa'añ. Jue'e miich mdsooñ Judea. Höөch, yaaçh ndsooñ Samaria.

(Ix, cabä Judéabä jäya'ayhajxy hänajty miөdnijootpaadyii ja'a Samáriabä jäya'ayhajxy.) <sup>10</sup>Mänit Jesús yhadsooyy:

—Coo häxөpy mnajuө'öy tii mayhajt Dios tiunaamby maa miichcөxpän y pөñch höөch cooch ja'a nөө tөө nja yujwa'añ, mänítөch cu xmiäyujwaan ja'a nөө ja'a ni mänaa ca'a tөөtpä.

<sup>11</sup>Mänitä to'oxiojc yhadsooyy:

—Tsäguhm, cөөc hädaa nөöjut. Caj miich tii mmөөdä coo ja'a nөө myajwöhmbädsöñät. Maa tyijy miich ja'a nөө mbädät, ja'a ni mänaa ca'a tөөtpä. <sup>12</sup>Nejy, maas möctäm miich cuhdujt mmөөdä quejee Jacob cuhdujt jegyhajty miөdä, ja'a hajxy hijty

nhaphajt ndeedyhájtäm. Je'e hädaa nõøjut xyajmämähmóoyyäm. Yaa jecy nõøhuucy mөөdä yhuunghajxy mөөdä yhanimalhajxy.

<sup>13</sup>Mänit Jesús yhadsooyy:

—Coo hädaa nõø hajxy yhu'ugy, najxp tiödsø'øhajxy jaduhñ. Mänit hajxy tiödsø'øbaatägumbä cujaboom cumaaxc. <sup>14</sup>Hөөч, nyéjpiöch ja'a nõø, ja'a ni mänaa ca'a tөөtspä. Coo hajxy yhu'ugät, ni mänaa ja'a tөөdsø'ø hajxy quia'a paattägájtänät. Cøjxta'axiöø hajxy jaduhñ jiugyhada'añ nebiä Dios jiugyhatiän.

<sup>15</sup>Cahnä to'oxiöjc ja'a mädia'agy hänäjty wyiinjuø'öyñä nebiä Jesús ja'a nõø ñägapxiän. Jue'e Jesús jaduhñ ñänөөm ja'a mayhajt ja'a Dios jaduhñ tiunaamby maa højtscöxpän. Mänit to'oxiöjc miänaañ:

—Hөөчhä nõø móoyyác nébiöch tөөdsø'ø xquia'a páatnät. Jadúhñhöch yaa miñ nga'a nõøwóhñnät.

<sup>16</sup>Mänit Jesús miänaañ:

—Nөcx ja'a mnihyhap mõjya'ax; mänit yaa mwoominät.

<sup>17</sup>Mänit to'oxiöjc yhadsooyy:

—Cábөch nnihyhap.

Mänit Jesús miänaañ:

—Tehm tiøyhajt miich jaduhñ mmäna'añ coo nihyhap mга'a mөөdä. <sup>18</sup>Mägooxcä mnihyhap tөө mmөөdtsäna'ay, y yø'ø ya'adiöjc xim mmөөdpä, tøyhajt, ca'a myiichä mhamdsoo nihyhap yø'ø.

<sup>19</sup>Mänit to'oxiöjc miänaañ:

—Tsäguhñ, nyo'mädööbiöch jaduhñ coo miich ja'a Dioshespíritu mmөөdä. <sup>20</sup>Jim højts nhap ndeedy ja'a Dios hajxy hijty jecy wyiingudsähgø'øy maa yø'ø tuñän. Pero mijts mänaamb coo hajxy jim wniingudsähgøoyyämät jim Jerusalén.

<sup>21</sup>Mänit Jesús yhadsooyy:

—Muuxy, mäböjcägөch nmädia'agy. Habaadäännäp je'ejän coo mijts ja'a Diosteedy homiaajä mwiiingudsähgø'øwaannä. Ca'a ñä'ä jiiyyä hajtjä mwiiingudsähgø'øwa'añ maa yø'ø tuñän ni jim Jerusalén. <sup>22</sup>Hoy Dios hajxy mja wiiingudsähgø'øy, cab hajxy mhixiä. Højts, nhixy højts ja'a Dios. Jaduhñ ja'a Diosmädia'agy miäna'añ coo ja'a judíos jäya'ay tu'ug yajñähwa'ads yajcuhwa'adsa'añ. <sup>23</sup>Pөñ ja'a Dios tehñ tiøyhajt wiiingudsähgø'өнäp, je'eds hamuumdu'joot wiiingudsähgø'öby. Jadúhñäts ja'a Dios chocy coo wyiingudsähgø'øwөөd hamuumdu'joot. <sup>24</sup>Jaduhñä Dios nebiä poj nebiä täxa'ajän. Tsipecөp hit ja'a Dios hajxy wiiingudsähgøoyyämät.

<sup>25</sup>Mänit to'oxiöjc miänaañ:

—Ja'a Cristo, ja'a Dios quixaambiä, je'e højts nhahíxäm. Coo je'e quiäda'aga'añ, mänit højts je'e cөxiä xhawaanäänäm.

<sup>26</sup>Mänit Jesús miänaañ:

—Hөөчhäts je'e ja'a Cristo.

<sup>27</sup>Mänit Jesús jiamөөdhajxy miejch. Coo hajxy yhiyx coo Jesús ja'a to'oxiöjc hänäjty miөөdmädia'agy, yagjuөөy hajxy jaduhñ. Pero cab hajxy yajtөөy tiiguiөxpä Jesús ja'a to'oxiöjc hänäjty coo miөөdmädia'agy. <sup>28</sup>Mänitä to'oxiöjc jiiy chohñ maa hajxy hänäjty miädia'aguiän. Jiibiä miajt ñähgueecy, ñөcxy je'e cajptooty, hoy ja'a cu'ughajxy ñäma'ayii:

<sup>29</sup>—Jam jäya'ay hajxy tu'ug huug híjxäm. Tөөч je'e xñajuø'øy nebiätyhөch haxөөgpä tөө nduñ. Jadúhñhöch je'e tөө xyhawaanä. Je'e ndijjiäda'a je'e ja'a Cristo.

<sup>30</sup>Mänitä cu'ughajxy tiu'uböjcy cajptooty, ñänөcxy ja'a Jesús hajxy. <sup>31</sup>Jimä Jesús hänäjty ñäma'ayii ja'a jiamөөdhajxy:

—Wiindsön, cay.

<sup>32</sup>Mänit Jesús yhadsooyy:

—Xiiч jөө'xypөcy nmөөdä. Cab hajxy mnajuø'øy tii je'eduhñ.

<sup>33</sup>Mänitä jiamөөdhajxy ñiñämaayyä:

—Nejy, tөө jiөө'xypөquiäda'a yajmėjtsäxä.

<sup>34</sup>Mänit Jesús miänaañ:

—Coočh jaduhñ nmánaañ cooçh jøø'xypøcy nmøødä, je'ečh hänäjty jaduhñ mnänøømby cooçh njootcujcä, cooçh ngudiünät nébiøch Dios tøø xyhane'emiän, cooçh tiuung nyajmáayyät; je'ečh jaduhñ tøø xquiexy. <sup>35</sup> Huug hix yø'øya'ay hajxy xii mänajpä. Xmiäbøgåanäbøch nmädia'agy hajxy yø'ø. Jaduhñ mäwfiänäts høøčhä nmädia'agy nebiä tøømd paquiä miayø'øyän. Tehñ quiähxø'p jaduhñ. Cab hajxy jaduhñ mdehñ miäná'anät nebiä niipädøjc-hajxy miäna'añän cooc mädaaxpo'lo yhabety, mänitac hajxy je'e yajpädø'oga'añ. <sup>36</sup> Pøñhøch jäya'ay ja'a nmädia'agy xyajmäbøgåanäp, xooñda'agaamb hajxy je'e coo hajxy je'e may miäbøga'añ. Quipxy hajxy miøødxooñda'aga'añ ja'a Diosmädia'agy hajxy jayøbajt yaghawa'xøøčhøñäbä. Ja'a hajxy yajmäbøgåanäbä, je'edshajxy cøjxta'axiøø jugyhadaamb nebiä Dios jiuçyhatiän. <sup>37</sup> Tøyhajt je'eduhñ nebiä jäya'ayhajxy miäna'añän: “Wiingpä je'e niip, y wiingpä je'e yajpädø'p.” <sup>38</sup> Tøøčh mijts wiiinguexy coo mijts jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy myajmäbøgät, ja'a hajxy hijty tøø miädoyhätäbä. Wiingpä hajxy jayøbajt yajmädoyhajt; mijts høxhaam myajmäbøgaamby —nøñ Jesús miänaañ.

<sup>39</sup> Ja'a Sicarpä jäya'ayhajxy, nämay hajxy je'eduhñ miäbøjcä ja'a Jesús miädia'agy. Paady hajxy je'eduhñ miäbøjcy coo ja'a to'oxiøjc hänäjty jaduhñ tøø ñägapxy cooc yhaxøøgwiiimahñdy cøjx ñajuøyyäxä, møød cooc cøjx yhawaandøøwäxä. Jimä Sicarpä jäya'ayhajxy hänäjty xiøønaxy Samarianaaxooty. <sup>40</sup> Mänit Jesús hoy miänuu'xta'agyii coo jim miähmø'owät maa quiajphajxiän. Mänit jiaančh mähmøøyy. Mejtsxøø je'eduhñ jim yhjity. <sup>41</sup> Coo Jesús jiaac yajmøødmädiaacy ja'a jäya'ayhajxy, nämay ja'a miädia'agy jiaac mäbøjcäxä. <sup>42</sup> Mänitä to'oxiøjc hajxy ñämaayy:

—Høxtahmäs miich jim hoy mnägapxiän cajptooty, cab højts tu'joot nmäbøjcy. Pero coo højts jiiby ngädaacy, mänit højts je'e xtiehñ yhamdsoo møødmädiaacy. Mänit højts nmäbøjcy. Mänit højts nnajuøøyy coo yø'øyä'adiäm Cristohaty. Yø'øds hajxy xyajnähwä'ads xyajcuhwä'adsañäm nägøxiä mäduhñtiä hajxy yaa ndsänäayyäm hädaa yaabä naaxwiin.

<sup>43</sup> Nägooyä mejtsxøø yhabejty, mänit Jesús hajxy tiu'ubøjnä, ñøcxnä hajxy jim Galilea.

<sup>44</sup> Hamdsoo Jesús je'eduhñ miänaañ cooc hajxy quia'a wiingudsähgø'øyii maa yhamdsoo cajptän, ja'a Diosmädia'agy hajxy yaghawa'xøøbiä. <sup>45</sup> Pero coo Jesús jim miejch Galilea maa yhamdsoo cajptän, mänit yajpoo'xä haxi'ig haxøñ. Paadiä Jesús yajpoo'xä, coo jäya'ayhajxy hänäjty tøø yhixy hoy-yagjuøøñäjatypä, nebiaty Jesús jim tøø tiuñ tøø yajcähxø'øgy Jerusalén ja'a pascuaxøøjooty.

<sup>46</sup> Mänit Jesús jim jadähooc miéjtscumbä Canä de Galilea maa ja'a nøø hänäjty tøø yajwa'añguiojjiän vino. Jimä gobiernä mioonsä hänäjty tu'ug tøø miech. Tu'ugä yhuung hänäjty tøø pia'ambety jim Capernaum. <sup>47</sup> Coo ja'a gobiernä mioonsä miädoyhajty coo Jesús hänäjty tøø miech jim Galilea, mänit Jesús hoy miänuu'xta'agyii coo yhuung nøcxy yajmøøpøjcäxä. Møjta'agy yhuung hänäjty. <sup>48</sup> Mänitä gobiernä mioonsä ñämaayyä:

—Mijts, cahnä hajxy mmäbøcyñä, hoy hajxy tøø mja mädoyhaty cooçh hoy-yagjuøøñäjatypä tøø nduñ. Mänit hajxy mmäbøga'añ coo hajxy mhuuc tehñ yhixa'añ.

<sup>49</sup> Mänitä gobiernä mioonsä miänaañ:

—Tsógäm, jam hadø'øčhä; chámhøch nhuung yho'ogaannä.

<sup>50</sup> Mänit Jesús miänaañ:

—Wiimbit jootcujc. Cabä mhuung yho'oga'añ.

Mänit Jesús miädia'agy jiaančh mäbøjcäxä. Mänit gobiernä mioonsä jiaančh wiimbijty.

<sup>51</sup> Tu'haamhädaacpä ja'a mioonsähajxy jiojcuabaadøøyyä. Mänit yhawääñäxä cooc yhuung hänäjty tøø jiaančh møcpøcy.

<sup>52</sup> Mänit yajtøøyy mäduñajt hänäjty tøø miøcpøcy. Mänit ñämaayyä:

—Häxøøy ja'a tiøy tiøjch cujyxioøho'ogy.

<sup>53</sup> Mänit ja'a gobiernä mioonsä jiaančh jahmiejch coo Jesús hänäjty häxøøyhajty cujyxioøho'ogy tøø miäna'añ cooc yhuung miøcpøga'añ. Mänit Jesús ja'a miädia'agy cøjx miäbøjcäxä mäduhñtiä hajxy tiu'ugtøjcä.

<sup>54</sup> Miämetsc-hoocpä Jesús je'eduhñ yajcähxø'cy ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä jim Galilea. Mänit je'eduhñ yajcähxø'cy coo hánajty tøø yhoy Judea.

## 5

<sup>1</sup> Mänit Jesús ñóxcumbä jim Jerusalén xøøhajpä. Ja'a judíos xiøøhajxy hánajty jadaánäp. <sup>2</sup> Jimä tsiidaact jaduñ tu'ug xiøhaty Betzata, ja'a hebreohayuuc-haamby. Jimä tsiidaact mäðöyyä maa ja'a meegtoo'taactän. Mägooxc-hit ja'a tøjwiing wäditiä jim maa ja'a tsiidaactän. <sup>3</sup> Mayyä pa'amjäya'ay hánajty jim quio'na'ay møødä wiindspä møødä tecymia'adpä møødä tecymiucypiä. Jim hajxy hánajty yhahixy coo ja'a nøø jaduñ jädsenyó'oyät. <sup>4</sup> Wiingumänaa ja'a Dios mioonsä tsajpootypä hánajty tu'ug quiäda'agy nõoyagjädsenyohbiä maa ja'a tsiidaactän. Pero cab hánajty quiähxø'ogy. Nägooyyä ja'a nøø hajxy hánajty jaduñ yhixy tiägø'oy jädsenyohbiä, mänitä pa'amjäya'ayhajxy tiägø'oy nøøjooty. Ja'a hánajty jayøbajt tehñ tiägøøchombä, je'eds hánajty jaduñ møcpøjp niduhñ. Hoy tyii pa'amä hánajty jia møødä, yajnaxyp je'e. <sup>5</sup> Jim jäya'ay hánajty tu'ug pia'amgo'na'ay. Miähii'xmajmocxtägøøgjumøjtpä hánajty jim tøø yhity. <sup>6</sup> Coo Jesús ja'a pa'amjäya'ay jaduñ yhiixy, mänit Jesús yajtøoyy:

—Nejy, mmøcpøgaambä.

<sup>7</sup> Mänitä pa'amjäya'ay yhadsooyy:

—Cábøch nbøn pønñhøch xpiaäda'agäp nøøjooty coo ja'a nøø tiägø'oy jädsenyohbiä.

Cooch hánajty jiiby nja tægø'owa'añ, tøø wiingpä hánajty tiägøøñä.

<sup>8</sup> Mänit Jesús miänaañ:

—Pädø'og, yajpädø'og mdo'ogy, yohñä.

<sup>9</sup> Mänitiä pa'amjäya'ay jaduñ jiaanč møcpøjcy. Mänitä miaabejt jiaanč yajpadø'cy yo'oyø'cy. Poo'xxiøøjooty hánajty je'e. <sup>10</sup> Mänitä judiøshajxy miänaañ, nämaayyä ja'a craa ja'a hánajty tøø yajmøcpøgyfiijäbä:

—Poo'xxiøø jäda'a. Cabä cuhdujt jaduñ myiñ coo yø'ø mdo'ogy jäda'a mgapwädítät.

<sup>11</sup> Mänit jäya'ay yhadsooyy ja'a hánajty tøø miøcpøquiäbä:

—Jaayä'ayhöch tøø xyajmøcpøquiäbä, je'ečh jaduñ xñämaayy cooçh ndo'ogy nya-jpädø'ogät.

<sup>12</sup> Mänit miäyajtøwa:

—Pøn jaduñ tøø xñäma'ay coo mdo'ogy myajpädø'ogät, coo myo'oyø'ogät.

<sup>13</sup> Cabä mähdiojc ñä'a hadsooyy. Hix, jaanč tehñ ñamay jäya'ayhajxy hánajty jim. Tøø Jesús hánajty yhiixtägøoyänä. Paadiä mähdiojc hánajty quia'a najuø'oy waamb yhadso'wät. <sup>14</sup> Mänit cueeñtiä, mänit Jesús yhiixcumbä maa ja'a tsajtøjc hamøjpän. Mänit Jesús miänaañ:

—Huuc mäðow, chaa miiech nnämä'awät, tøø miiech mmøcpøcy. Ca'a tii pojpä cädieey mduñ coo maas haxøøg mjädät.

<sup>15</sup> Mänitä mähdiojc hoy ñägapxy maa ja'a judiøshajxiän cóodäm Jesús je'e, ja'a hánajty tøø miäyajmøcpøquiäbä. <sup>16</sup> Coo Jesús ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä yajcähxø'cy ja'a poo'xxiøøjooty, paadiä judíos Jesús hajxy miädsiphajty; paady hajxy wyiinnaayy nebiä Jesús hajxy yaghó'ogät. <sup>17</sup> Mänit Jesús miänaañ, nämaayyä ja'a judiøshajxy:

—Cábøch nDeedy mänaa tiuumbädø'oy. Jäda'anäbaadyñä tiuñ. Páadyhöch jaduñ nbaduumbä, hoy jaduñ jia poo'xxiøøjootiä.

<sup>18</sup> Paady hajxy jia wiinnaayy nebiä Jesús hajxy yaghó'ogät, coo Jesús ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä yajcähxø'cy ja'a poo'xxiøøjooty, møød coo jaduñ miänaañ cooc Dios Tieedyhaty, møød coo yajnimiäbaatä nebiä Diosän.

<sup>19</sup> Mänit Jesús miänaañ, nämaayyä ja'a judiøshajxy:

—Chaads mijts tehñ tiøyhajt nnämä'awät, cábøch nhamdsoo tuung nduñ; jadúññhöch nduñ nébiøch nDeedy jim tiuñän. Nebiátyhöch nDeedy tiuñ, jadúññhöch nduumbä.

<sup>20</sup> Xchójpøch nDeedy. Xyajnähixøbiøch nebiaty je'e tiuñ. Maas hoy-yagjuøøñátyhöch nDeedy xyajnáhixø'owa'añ neby hajxy myagjuø'owät. <sup>21</sup> Yagjuypipiøpøch nDeedy ja'a ho'ogyjiäya'ay. Jaaná jadúññhöch nyagjuypipiøgaambä, pønjätyhöch nyajnáhdijäp.

<sup>22</sup> NDéedyhöch, cab je'e pøn yajcumäðowa'añ. Høøch je'e tøø xquiuhdujtmø'oy cooçh

jäya'ay nyajcumädowät, ja'a hajxy ca'a mädia'agymiäbøjpä. <sup>23</sup> Páadyhöch jaduhñ tøø xquihdujtm'ooy coochä jäya'ayhajxy ween xwyiingudsähgø'øy nébiöch nDeedy wyiingudsähgø'øyijän. Pønjätyhöch hajxy xquia'a wiingudsähgøøby, ni nDéedyhöch hajxy xquia'a wiingudsähgøøyyäbä, ja'ačh tøø xquiéxiäbä.

<sup>24</sup> Chaads mijts tehñ töyhajt nnámá'awät, pønjaty højts nmädia'agy hajxy xmiäbøgaanäp móødhöch nDeedy, tøø ja'a haxøøgpä hajxy quiøxy najtshixøøñä. Je'eds hajxy cøjxta'axiøø jugyhadaamb nebiä Dios jjugyhatiän. Cab hajxy je'e mänaa quiumädowa'añ. <sup>25</sup> Ja'a hajxy ca'a mäbøjpä, tøø yhabaady coochä nmädia'agy hajxy xmiäbøgaanä. Coochä nmädia'agy hajxy jaduhñ xmiäbøjcät, jaduhñ hajxy jjugyhada'añ cøjxta'axiøø nebiä Dios jjugyhatiän. <sup>26</sup> Mióødhöch nDeedy cuhdujt coo jäya'ayhajxy námá'awät coo hajxy jaduhñ jjugyhádat tsajpootyp cøjxta'axiøø. Je'ečh cuhdujt tøø xmiø'oy coochä jäya'ayhajxy jaduhñ nnámá'awät coo hajxy jim yhidät cøjxta'axiøø. <sup>27</sup> Cooch je'eduhñ tøø xwyiinguxy, páadyhöch jaduhñ tøø xquihdujtm'ooy cooch nyajnáhdjät nebiaty jäya'ayhajxy jíädät. <sup>28</sup> Ca'a hajxy myagjuø'øy. Habaadaamb je'e coochä ho'ogyjäya'ayhajxy nyaaxpädsøma'añ. Mänitöch nmädia'agy hajxy xmiädowaanä. <sup>29</sup> Mänit hajxy nägøxiä quiøxy jutpädsøma'añ mäduhñtiä hajxy hánajty tøø yho'ogy. Ja'ačh nmädia'agy hajxy hánajty tøø xmiäbøjcäbä, je'eds hajxy nøcxaamb tsajpootyp. Ja'ačh nmädia'agy hajxy hánajty tøø xquia'a mäbøjcäbä, je'eds hajxy ca'awaamb haxøøgtuum.

<sup>30</sup> Nyajtödiägøøbiöch nébiöch nDeedy xñäma'ayän. Ca'a yhöøchä nhamdsoo wiinmahñdy nyaghijpy. Ngudiúumbiöch jaduhñ nébiöch nDeedy xmiägäpaxy xyhane'emiän. Cooch jaduhñ ngudiñ, páadyhöch ja'a töyhajt nyecy cooch nyajtödiägøø'øy. <sup>31</sup> Cooch häxøpy hamdsoo nniäägäpaxyii, mänit hajxy cu mmánaañ coochä töyhajt nga'a mädia'agy. <sup>32</sup> Jiičhä wiingpä xñägäpaxy; mnajuøøbiöch coo ja'a töyhajt je'eduhñ yecy. Dióshöch je'e xñägäpaxp. <sup>33</sup> Tøøčh mijts hoy xyajtøy maa Juangän pø Dióshöch tøø xjiaančh quexy. Mänitä Juan ja'a töyhajt hajxy xmiøoy. <sup>34</sup> Pero höøčh, ca'a jiiäy'ayhöch tøø xyhawaanä cooch Dios tøø xquiexy. Nyagjahmiéjchpöch mijts nebiä Juan hajxy tøø xyhawaanän cooch Dios tøø xquiexy, neby hajxy jaduhñ mnähwa'ads mguhwá'adsät. <sup>35</sup> Yajwa'xyp ja'a Juan ja'a Diosmädia'agy hijty. Xyajnähixøøby hajxy hijty neby hajxy mnähwa'ads mguhwá'adsät. Hoy ja'a miädia'agy hajxy hijty mmädöowä. Pero cabä miädia'agy hajxy hijty mmäbøgaanä. <sup>36</sup> Nduumbiöch nébiöch nDeedy tøø xyhane'emiän. Cooch jaduhñ nduñ, cähxø'p jaduhñ cooch nDeedy töyhajt tøø xquiexy. Cooch hajxy jaduhñ xyhixy nébiöch nduñän, páquiöch nmädia'agy hajxy xmiäbøjcät, hoy ja'a Juan ja'a miädia'agy hajxy tøø mga'a ja'a mäbøjcä ja'a höøchcøxpä cooch xñägäpaxy. <sup>37</sup> Ja'a nDéedyhöch, ja'ačh tøø xquiéxiäbä, höøchcøxpä jiiyby tøø xyajcujaayii maa Diosmädia'aguian. Pero cab hajxy mnajuø'øy cooch nDeedy ja'a miädia'agy jaduhñ nmädiaac. Cab hajxy mnajuø'øy cooch jaduhñ nduñ nébiöch nDeedy tiuñän. <sup>38</sup> Pero cáböch mijts nDeedy ja'a miädia'agy tøø xmiäbøjcä, ja'ačh tøø xquiéxiäbä. Coo hajxy häxøpy tøø mmäbøcy, cu xmiäbøjcöch mijts ja'a nmädia'agy. <sup>39</sup> Myajmädiaac-ho'py ja'a Diosmädia'agy hajxy, ja'a jecy mähmøøyyäbä cujaay. Paady hajxy jaduhñ myajmädiaac-ho'ogy coo tyijy hajxy jaduhñ mjugyhádat nebiä Dios jjugyhatiän. Chaads mijts hajxy nnámá'awät, cooch nmädia'agy hajxy xyajtúuñät, mänit hajxy jaduhñ mjugyhádat. Pero hóyhöch Diosmädia'agy xjia nägäpaxy, <sup>40</sup> cáböch mijts ja'a nmädia'agy xmiäbøgaanä. Cooch mijts nmädia'agy hamuumdu'joot xmiäbøjcät, mänit hajxy mäbøcy mjugyhádat nebiä Dios jjugyhatiän.

<sup>41</sup> Cáböch nmøjpäda'agy, hóyhöch jäya'ayhajxy xquia'a ja' wiingudsähgø'øy. <sup>42</sup> Nnajuøøbiöch coo mijts Dios mga'a tsocy. <sup>43</sup> NDéedyhöch tøø xjia hamdsoo quexy. Pero cáböch mijts nmädia'agy xmiäbøgaanä. Coo wiingpä miédsät, je'eds mijts ja'a miädia'agy paquiiä mmäbøgaanäp. <sup>44</sup> Cáböch mijts nmädia'agy hoy xmiäbøgaanä. Jia tsojpy ja'a mjoothajxy jaduhñ coo jäya'ay hajxy xwyiingudsähgø'owät. Pero cabä mjoothajxy chocy coo Dios hajxy xchögät. <sup>45</sup> Ca'a yhöøchä mijts jim nnäxø'øwø'øwaamb maa Dios wyiinduumän. Ja'a Moisésäts mijts jaduhñ xñäxø'øwø'øwaamb. Mmänaamb hajxy jaduhñ coo tyijy Diosmädia'agy hajxy mmäbøcy, ja'a Moisés jecy quijähnyäbä.

<sup>46</sup> Coo mijts cu mjaančh mǎbøjcy, cu xmiäbøjčoch nmǎdia'agy hajxypǎ. Høøčhcøxpǎ Moisés jaduhñ jecy quiujahy. <sup>47</sup> Pero pø cab hajxy mmǎbøga'añ nebiä Moisés jecy quiujahyñ, ni høøčhǎ nmǎdia'agy hajxy xquia'a mǎbøgǎñǎbǎ.

## 6

<sup>1</sup> Cumejtspo'o cudǎgøøgp'o Jesús jim ñøxcy mejyhawiimb. Mejtstu'u ja'a mejy xiøhaty Galilea møød Tiberias. <sup>2</sup> Nǎmay Jesús hǎnajty pianøxcyii jǎya'ayhajxy. Paady hǎnajty pianøxcyii coo hoy-yagjuøøñǎjatypǎ hǎnajty tøø yajcǎhxø'øgy, møød coo pa'amjǎya'ay hǎnajty tøø yajmøcpøcy. <sup>3</sup> Mǎnit Jesúshajxy jim wyiimbejty maa ja'a tunguhduumǎn møødǎ jiamioødhajxy. Mǎnit hajxy jim yhøxtaacy tunguhduum. <sup>4</sup> Mǎwiingoomb ja'a pascuaxøø hǎnajty, ja'a judfoshajxy yagjǎjtǎbǎ. <sup>5</sup> Mǎnit Jesús wyiinhee'ppejty coo jǎya'ay hǎnajty may pianøxcyii. Mǎnit Jesús ja'a Felipe ñǎmaayy:

—Maa ja'a caayyøøc hajxy nbǎatǎmǎt coo yø'øya'ay hajxy nyajcǎayyǎmǎt nǎmay.

<sup>6</sup> Paadiä Jesús jaduhñ miǎnaañ, yhuuc nǎ'ǎ mǎdia'agyhixaañby hǎnajty waambǎ Felipe hǎnajty yhadsowa'añ. Tøø Jesús hǎnajty hamdsoo wyiinmay nebiä jǎya'ayhajxy hǎnajty yajcaya'añii. <sup>7</sup> Mǎnitä Felipe yhadsooyy:

—Ni mejtsmǎgo'x denariojuy ja'a tsajcaagy quia'a mǎdøyhǎdǎt, hoy hajxy tu'lii'xyjaty cu nja móoyyǎm.

<sup>8</sup> Andrés ja'a Jesús ja'a jiamioød hǎnajty tu'ug xiøhaty, ja'a Simón Pedro piuhya'ay. Mǎnitä Andrés ja'a Jesús ñǎmaayy:

<sup>9</sup> —Chaadsǎ pigǎna'c ja'a cebadatsajcaagy miøødǎ mǎgooxcǎ, møødǎ hacx metscǎ. Pero cab jaduhñ miǎdøyhǎdǎt. Hix, majiǎya'ay yø'øduhñ.

<sup>10</sup> Mǎnit Jesús miǎnaañ:

—Nǎma'aw hajxy ween hajxy yhøxta'agy.

Møj jim miøøjiootǎ. Jim hajxy yhøxtaacy ja'a mǎgooxmilpǎ ya'adiøjc-hajxy møødǎ to'oxiøjc-hajxy hawiing. <sup>11</sup> Mǎnit Jesús ja'a tsajcaagy quioondsooyy. Mǎnit Jesús Dios jaduhñ ñǎmaayy: “Dioscujú'uyǎp.” Mǎnit Jesús ja'a jiamioød ja'a tsajcaagy miooyy. Mǎnitä jiamioød ja'a tsajcaagy hajxy tiǎgøøyy yajwa'xpǎ maa jǎya'ayhajxy hǎnajty yhǎña'ayǎn. Møødǎ hacx hajxy yajmǎwa'xøøbiǎ. Jaduhñtiä jǎya'ayhajxy miooyyǎ mǎduhñtiä hajxy hǎnajty quiaya'añ. <sup>12</sup> Coo hajxy quiaabiäðøoyy, mǎnit Jesús ja'a jiamioød ñǎmaayy:

—Yajpǎðø'øg tsajcaagyquiaadiuc hajxy møødǎ hacxtsu'tstuc, neby hajxy jaduhñ nga'a nǎhguécǎmǎt.

<sup>13</sup> Mǎnit ja'a tsajcaagyquiaadiuc hajxy cøjx yajpǎðø'øgy møødǎ hacxtsu'tstuc. Mǎmjetscach hajxy yaghujch ja'a tsajcaagyquiaadiuc. <sup>14</sup> Coo jǎya'ayhajxy yhiijxy nebiä Jesús ja'a tsajcaagy hǎnajty tøø yajwa'añguiojjiǎn, mǎnit hajxy tiǎgøøyy mǎnaambǎ:

—Pues tehñ tiøyhajt, yø'øds je'e, ja'a hajxy hijty nhahijxǎmbǎ coo hajxy hijty xñǎmǎdsǎañǎm nebiä Diosmǎdia'agy miǎna'añǎn.

<sup>15</sup> Coo Jesús ñajuøøy coo hǎnajty nõxcy piǎda'aga'añii gobiernǎ mǎdsibø'øbǎ, mǎnit jim chohñnǎ. Mǎnit jim ñøxcnǎ nidiuhñ tunjoot.

<sup>16</sup> Coo chuujøøyy, mǎnitä Jesús jiamioødhajxy yhǎdaacy mejypia'a. <sup>17</sup> Mǎnit hajxy tiǎgøøyy barcojooty. Mǎnit hajxy tiu'ubøjcy. Jim Capernaum hajxy hǎnajty ñøcxa'añ mejyhawiimb. Wiingoods hǎnajty. Cahnǎ Jesús ja'a jiamioød hǎnajty piadyñǎ. <sup>18</sup> Mǎnitä poj piäðø'cy øøc. Mǎnitä mejy chajcujy cøxp. <sup>19</sup> Mǎgooxkilometro tǎdujkiømetro hajxy hǎnajty tøø ñøxcy, mǎnitä Jesús hajxy yhiijxy coo ja'a barco hǎnajty tøø ñajtspaadø'øy. Yohby Jesús hǎnajty mejywyiing. Mǎnitä jiamioødhajxy chǎhgøøbiøjcy. <sup>20</sup> Mǎnit hajxy ñǎmaayyǎ:

—Ca'a hajxy mdsǎhgø'øy; Jesúshøch høøčh.

<sup>21</sup> Mǎnit hajxy jiootcugøøyy. Mǎnitä Jesús yajtǎgøøyyǎ barcojooty. Mǎnitä hajxy jim miejtsnǎ mejypia'a maa hajxy hǎnajty ñøcxian.

<sup>22</sup> Cujaboom, jimnǎ majiǎya'ayhajxy hǎnajty mejyhawiimbǎ, maa hajxy hǎnajty tøø yajcayiiñǎ. Ñajuøøby hajxy hǎnajty coo Jesús hǎnajty tøø quia'a møødtu'ubøgyii ja'a jiamioødhajxy quipxy. Hijxǎ ja'a Jesús jiamioødhajxy coo hajxy tiu'ubøjcy barcojooty

ja'a majiäya'ayhajxy. Jagoo barco hänajty tu'ug; je'e hajxy hänajty tøø yajtu'uböcy. <sup>23</sup>Mänitá barco hajxy yajmejch wiingpä, ja'a Tiberiastsohmbä. Jim hajxy miedsøöyy maa jäya'ayhajxy hänajty tøø chajcaagyquaiyyän, mänaa Jesús ja'a Dioscujú'uyáp yequiän. <sup>24</sup>Coo ja'a majiäya'ayhajxy yhihxy coo Jesúsahajxy quia'a jiiän, mänit hajxy tiägøöyy barcojooty. Mänit hajxy tiu'uböjcy Jesúshestaabiä. Jim hajxy ñöcxy mejyhawiimb jim Capernaum.

<sup>25</sup>Coo hajxy jim miejch mejyhawiimb, mänitá Jesús hajxy jim piaaty. Mänit Jesús hajxy ñämaayy:

—Wiindsón, mänaa mmejch.

<sup>26</sup>Mänit Jesús miänaañ:

—Chaads mijts tehñ tiøyhajt nnämä'awät, páadyhöch mijts hijty xyhøxta'ay coöch mijts je'e cu'uxiä nyajcaayy. Cáböch mijts je'e xmiäyajtøwa'añ tiiguiøxpöch ja'a hoy-yagjuøñäbä coo nyajcähxø'cy.

<sup>27</sup>Paady hajxy mduñ, jaduñhä cay hu'ugy hajxy mbaady. Pero chaads mijts nnämä'awät jadunajtä coo hajxy mhøxtá'awät neby hajxy mjugyhádat nebiä Dios jjugyhatiän. Hööch mijts cuhdujt nmo'owaamby coo hajxy jaduñ mjugyhádat. Páadyhöch mijts jaduñ nmo'owa'añ, coöchä Dios tøø xquihdujtmó'oy, hööch ja'a Diosquexypä.

<sup>28</sup>Mänit Jesús miäyajtøwa:

—Neby højts ngudiünät nebiä Dios choquiän.

<sup>29</sup>Mänit Jesús yhadsooyy:

—Chojpy ja'a Dios coöch mijts ja'a nmädia'agy xmiäbójcät, ja'aäch tøø xquiéxiäbä.

<sup>30</sup>Mänitá Jesús miäyajtøwägumbä:

—Tii hijxtahñd hoy-yagjuøñäbä myajcähxø'øgaamby neby højts miiech ja'a mmädi-a'agy jaduñ nmäbójcät coo miiech ja'a Dios tøø xquiexy. <sup>31</sup>Ja'a hajxy hijty nhaphájtäm ndeedyhájtäm ja'a jecypä, jimä maná hajxy quiaayy maa hänajty pøn quia'a tsäna'ayän. Moisés ja'a maná yajwa'añguioj. Ja'a maná, nebiä tsajcaaguiän je'e. Jiiby jaduñ myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: “Yajcaayyä jäya'ayhajxy ja'a tsajcaagyhajpä ja'a tsajpootyptsohmbä. Dios jaduñ quejx.”

<sup>32</sup>Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Chaads mijts tehñ tiøyhajt nnämä'awät: Caha Mioisésä mijts ja'a tsajcaagy xyanjäguejx ja'a tsajpootyptsohmbä. Dios, je'eds hajxy je'e xyajnäguejx. Je'eds hajxy je'e xquihdujtmó'owaamby coo hajxy jim mdägó'owät tsajpootyp. <sup>33</sup>Ja'a Dios tøø quiéxiäbä, jim tsajpootyp je'e tøø choön. Paady je'e yaa tøø quiäda'agy neby mijts xquihdujtmó'owät coo hajxy mjugyhádat nebiä Dios jjugyhatiän.

<sup>34</sup>Mänitá Jesús ñämaayyä:

—Højts yø'ø tsajcaagy móoyyác cøjxta'axiøøbä, ja'a tsajpootyptsohmbä.

Paady hajxy jaduñ miänaañ coo hajxy quia'a wiinjuøöyy coo Jesús jaduñ ñiñänøöma hamdsoo coo je'e tøø quiexyii ja'a Dios.

<sup>35</sup>Mänitá Jesús miänaañ:

—Hööch je'e, ja'a Dios tøø quiéxiäbä. Cuhdujtyéjöpöch coo hajxy jim tiägó'owät tsajpootyp pønjátyhöch ja'a nmädia'agy xmiäbójcäp. Cøjxta'axiøø hajxy jim yhidät. <sup>36</sup>Pero mijts, cáböch ja'a nmädia'agy hajxy tøø xmiäbójcä, hoy hajxy tøø mja hixy coöchä hoy-yagjuøñäbä tøø nja yajcähxø'øgy. <sup>37</sup>Pønjátyhöch ja'a nDeedy jaduñ xyajcø'øwaanøøby, je'eächä nmädia'agy xmiäbøgaanäp. Nguhbøgåambiöch hajxy je'e. <sup>38</sup>Páadyhöch tøø ndsoön tsajpootyp coöch ngudiünät nébiöch nDeedy xyhane'emiän, ja'aäch tøø xquiéxiäbä. Cáböch ja'a nhamdsoo wiinmahñdy nyaghida'añ.

<sup>39</sup>Cáböchä nDeedy miäna'añ coo hajxy haxøøgtuum quiá'awät, ja'aäch hajxy tøø xyajcø'øwaanó'øyäbä, coo ja'a xøø jumøjt jaduñ yhabéjñät. Pero jaduñ miäna'añ coöch hajxy nyajnøcxät tsajpootyp. <sup>40</sup>Jadúñhöch ja'a nDeedy miäna'añ coo hajxy cøjxta'axiøø jjugyhádat neby jaaya'ay jjugyhatiän, pønjaty jaduñ najuøøby coöchä Dios xyHuunghaty, pønjátyhöch ja'a nmädia'agy xmiäbójcäp. Je'eäch hajxy jim nyajnøcxaamby tsajpootyp coo ja'a xøø jumøjt yhabéjñät.

<sup>41</sup> Coo Jesús miädiaacpäðøøyy, mänit tiägøøyyä wiingapxpejtäbä ja'a judiøshajxy. Paadiä wyiingapxpejtä coo hänanjty tøø miäna'añ coo jim choon tsajpootyp. <sup>42</sup> Jaduhñ hajxy niñämaayä:

—Jesús yø'øya'ay xiøhaty; José yhuung yø'ø. Nhixyhájtäm ja'a tiaj tieedy yø'ø. Høñdaacp yø'øduhñ cooc tyijy jim tøø choon tsajpootyp.

<sup>43</sup> Mänitä Jesús ja'a judiø yhojy:

—Ca'a hajxy mgapxtägoonä. <sup>44</sup> Pøñhøch ja'a nDeedy yajnähdiijy, je'eçhä nmädi-agy xmiäbøgäänäp. Je'eçh nyajnøcxaamby tsajpootyp coo ja'a xøø jumøjt yhabéjñät.

<sup>45</sup> Jiiby jaduhñ myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän coo Dios jäya'ay nägøxiä yajñähixø'øwa'añ. Pønjátyhøch ja'a nDeedy ja'a miädia'agy tøø xwyiinjuøøyyä tøø xyhabøjcä, je'edshøch ja'a nmädia'agy tøø xmiäbøjcä.

<sup>46</sup> Cábøch nDeedy mänaa yhixyii jäya'ayäm; høøçh nidiuhñ tøø nhixy. Jímhøch ndsoon Dioswiinduum. <sup>47</sup> Chaads mijts tehñ tiøyhajt nnämä'awät, pøñhøch nmädia'agy xmiäbøjcäp, je'eds jugyhadaamb cøjxta'axiøø nebiä Dios jiugyhatiän. <sup>48</sup> Høøçh hajxy jaduhñ jim nyajtägø'øwaamby. <sup>49</sup> Ja'a nhaphájtäm ndeedyhájtämhajxy, ho'c hajxy je'e, hoy ja'a maná hajxy jia caayy pactuum. Ja'a maná, mäjaayejc jaduhñ. Pero paquiä ja'a miäjaahajxy quiøjxy.

<sup>50-51</sup> Høøçh, páadyhøch tøø ndsoon jim tsajpooty nébiøch jäya'ayhajxy jim nyajtägø'øwät. Jim hajxy yhida'añ cøjxta'axiøø pønjátyhøch nmädia'agy xmiäbøjcäp. Nñähdugåambioch ja'a nni'x ja'a ngopc. Nñähho'tu'udäämbioch jäya'ayhajxy nägøxiä.

<sup>52</sup> Mänitä judiøshajxy yajcaxiøøyy ja'a Jesús ja'a miädia'agy:

—Nejy, xmio'owäänäm yø'øya'ay ñi'x quiopcäda'a coo ndsú'tsämadä.

<sup>53</sup> Mänitä Jesús ñämaayy ja'a judiøshajxy:

—Chaads mijts tehñ tiøyhajt nnämä'awät, høøçh ja'a Diosquexypä, cooçh mijts ja'a nni'x ja'a ngopc xquia'a tsú'tsäät, cooçh mijts ja'a nnø'ty ja'a njoot xquia'a húucät, cab hajxy jim mdägø'øwät maa Dioswiinduumän. <sup>54</sup> Pønjátyhøch ja'a nni'x ja'a ngopc xchú'tsäp, pønjátyhøch ja'a nnø'ty ja'a njoot xyhúucäp, je'eds je'e hidaamb cøjxta'axiøø jim tsajpootyp. <sup>55</sup> Tsu'tsøc-høch ja'a nni'x ja'a ngopc; huucøc-høch ja'a nnø'ty ja'a njoot. <sup>56</sup> Pønjátyhøch ja'a nni'x ja'a ngopc xchú'tsäp, pønjátyhøch ja'a nnø'ty ja'a njoot xyhúucäp, je'eçh jaduhñ nnänøømby ja'a nmädia'agyhøch hajxy xmiäbøjcäp. Je'eçh hajxy nguuhdujtmø'owaamby coo hajxy yhidät cøjxta'axiøø jim tsajpootyp. Tu'ugmädiä'agyhøch hajxy nmøødhida'añ. <sup>57-58</sup> Ja'a nDeedyhøch, ja'açh tøø xquiéxiäbä, je'eçh jaduhñ tøø xquiuhdujtmø'oy cooçh jäya'ayhajxy jim nyajnøcxiät tsajpootyp, pønjátyhøch ja'a nmädia'agy xmiäbøjcäp. Jim hajxy yhida'añ cøjxta'axiøø. Ja'a nhaphájtäm ja'a ndeedyhájtäm, ho'c hajxy je'e jequiän, hoy ja'a maná hajxy jia caayy. Pero pønjátyhøch ja'a nmädia'agy xmiäbøjcäp, cab hajxy quia'awa'añ haxøøgtuum mänaa.

<sup>59</sup> Jaduhñ Jesús jim miädiaacy Capernaum coo hänanjty yajnähixø'øyy tsajtøogooty maa ja'a judiø ja'a Dios hajxy hänanjty wyiingudsähgø'øyän.

<sup>60</sup> Coo Jesús ja'a jiamioødhajxy jaduhñ jim miädooyy, mänit hajxy näje'e miänaañ:

—Cab hajxy jaduhñ nguuhbøjcämät; tsip xex yø'ø mädia'agy jaduhñ.

<sup>61</sup> Najuøøyy Jesús jaduhñ nebiaty hajxy hänanjty miädia'aguiän. Mänit hajxy ñämaayä:

—Nejy, cábøçhä nmädia'agy hajxy xjiøjpøgø'øwäänäjä. <sup>62</sup> Cooçh mijts xyhixät cooçh hänanjty jim nnøcxy tsajpootyp, mänitøch mijts ja'a nmädia'agy xmiäbøgäänä cooçh jim ndsoon tsajpootyp, høøçh ja'a Diosquexypä. <sup>63</sup> Ja'a mjuøhñdyhajxy, je'eds hajxy yaa xyagjugyhajp. Ja'a nni'x ja'a mgopc-hajxy, cab hajxy je'e yaa xyagjugyhaty. Cooçh mijts ja'a nmädia'agy xmiäbøjcät, mänit hajxy mdägø'øwät jim tsajpootyp. <sup>64</sup> Pero cahnä hajxy nägøxiä mmäbøcyñä.

Paadiä Jesús jaduhñ miänaañ, ñajuøøby hänanjty jaduhñ pønjaty hänanjty je'e ca'a mädia'agymäbøgaamb. Najuøøby hänanjty je'ebä pøn hänanjty yegäänäp ho'cøoc. Jäguemiä Jesús jaduhñ najuøøyy mänaa ja'a miägu'ughajpähajxy tiägø'øyän yajnähixøøbiä. <sup>65</sup> Mänit Jesús miänängumbä:



—Páadyhøch mijts jaduhñ nnámaay: “Póñhøch ja'a nDeedy yajnáhdijpy, je'ečhá mmádia'agy xmiábøgáanáp.”

<sup>66</sup> Coo Jesús jaduhñ miádiaacpádøøyy, mänitá jiamioødhajxy námay wyiimbijná. Cabá Jesús hajxy hánajty miøødwáitaanñá. <sup>67</sup> Mänitá Jesús ja'a jiamioød miäyajtøøyy ja'a námajmetspáhajxy:

—Nejy, xpiuhwa'adsáambøch mijtpá.

<sup>68</sup> Mänitá Simón Pedro yhadsooyy:

—Wiindsón, caj. Tii højts miičh coo mmä'á puhwá'adsät. Miičh højts je'e xyajnáhixøøby neby højts jim ndägø'øwät tsajpootyp. <sup>69</sup> Nmábójcáp højts miičhá mmádia'agy. Nnajuøøby højts coo jim tøø mdsoon maa Diosán, coo mGristáhaty, ja'a højts hijty nhahixypá, ja'a Dios hijty quiexaambiá.

<sup>70</sup> Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Páadyhøch mijts tøø niwimbij nébiøch hajxy jaduhñ xmiøødwáditát, mijts ja'a námajmetspá. Pero xii hajxy tul'jáya'ay mmøødá, ja'a møjcu'uwiinmahñdymøødpá.

<sup>71</sup> Ja'a Judas jaduhñ nánøøma, ja'a Simón Iscariote yhuung. Ja'a Judas, je'edsá Jesús hánajty yegaamb ho'cøøc, hoy ja'a Judas ja'a Jesús hánajty jia møødwáidity møødá námajtu'ugpáhajxy.

## 7

<sup>1</sup> Mänitá Jesús tiägøøyy cajthayohbiá jim Galilea. Cab hánajty jim wiáditaañá jim Judea, je'eguiøxpá coo ja'a judiošhajxy hánajty yhøxta'ay nebiá Jesús hajxy yaghó'ogát.

<sup>2</sup> Jadáanáp ja'a judíos xiøøhajú hánajty coo ja'a ramada hajxy yhádiuñ. Jim hánajty jiada'añii Jerusalén. <sup>3</sup> Mänitá Jesús nāmaayyá yhuchhajxy:

—Ca'a yaa mmáhmø'øy. Nøcx jim Judea. Ween ja'a mmágu'ughajpáhajxy jimba yhuug hijxpá nejy miičh ja'a hoy-yagjuøøñájatypá myajcáhxø'øguiän. <sup>4</sup> Myajcáhxø'py miičh hijty maa jáya'ay quia'a mayyän. Pero pø chojpy ja'a mjoot jaduhñ coo ja'a mmádia'agy wiáditát ja'a miičhcøxpá, mänit hijxwiinduum myajcáhxø'ogát majiäya'ayhagujc.

<sup>5</sup> Cabá Jesús ja'a miádia'agy hánajty miábójcäxá ni ja'a yhamdsoo huchhajxy. Paady hajxy jaduhñ miánaañ. <sup>6</sup> Mänitá Jesús miánaañ:

—Cahná yhabaadyñá cooçh jáya'ayhajxy nhawáanät póñhøch høøčh. Pero mijts, homiánaajá hajxy jim mnøcxät Jerusalén. <sup>7</sup> Caj mijts cu'ug xmiáhanhaty. Pero høøčh, xmiáhanhájpøch cu'ug. Páadyhøch hajxy xmiáhanhaty cooçh nnägäpxy coo hajxy yhaxøøgwáidity. <sup>8</sup> Nøcx mijts xøøhat. Cáboch mnøcx'añ høøčh. Cahná yhabaadyñá cooçh jáya'ayhajxy nhawáanät póñhøch høøčh.

<sup>9</sup> Mänit Jesús miádiaacpádøøñá. Mänit jim jiaančh máhmøøñá jim Galilea.

<sup>10</sup> Mänit Jesús yhuchhajxy jim ñøcxy xøøhajpá Jerusalén. Mänit Jesús jim pianøcxy hamee'ch. <sup>11</sup> Jimá judíos ja'a Jesús hajxy hánajty yhøxta'ay maa ja'a xøø hánajty jiadyiijän. Jaduhñ hajxy hánajty miána'añ:

—Maada'a tyijy je'e.

<sup>12</sup> Mädiácáp ja'a Jesús hánajty ja'a majiäya'ayhajxy. Naje'e hajxy hánajty miána'añ cooc yhojiäya'ayá. Naje'e hajxy hánajty miánaambá cooc tyijy yhaxøøgiäya'ayá, cooc tyijy hánajty wiáidity cu'ugwiinhøhmbá.

<sup>13</sup> Pero hamee'ch hajxy hánajty miádia'agy. Hix, chähgøøby hajxy hánajty ja'a judíos wyiindsøn hajxy.

<sup>14</sup> Mägujná xøø hánajty jiadyii, mänit Jesús tiägøøyy tsajtøogooty yajnáhixøøbiá. <sup>15</sup> Mänitá judiošhajxy yagjuøøyy, miánaañ hajxy:

—Tii yø'øya'ayáda'a coo jiaančh tehñ jiaty madiu'u y caj yhøxpøquiá.

<sup>16</sup> Mänit Jesús yhadsooyy:

—Ca'a yhøøčhá nhamdsoo mädia'agy hádaa; nDeedyhøch miádia'agy hádaa jaduhñ, ja'ačh tøø xquiéxiábá. <sup>17</sup> Pøn jaduhñ cudiunaamb nebiá Dios miána'añän, je'e najuø'øwaamb coo quia'a yhøøčhá nhamdsoo mädia'agy hádaa, coo Diosmädia'agy hádaa.

<sup>18</sup> Pøn jioot jaduhñ tsojp coo yajcumáyät, je'edsá yhamdsoo mädia'agy mädiacp. Pero

chójpíoch njoot coo Dios wyiingudsáhghø'øwóójtät, ja'aäch tøø xquiéxiäbä. Nmóødhøech ja'a tøyhajt; cábøech nhøhnda'agy.

<sup>19</sup> Tøyhajt coo Moisés ja'a ñocy jecy yejcy, túhmäts. Jiiby jaduhñ miäna'añ ñocyjooty coo hajxy hoy mjäya'ayhádät. Pero cab hajxy mgudiuñ. Mmänaamb hajxy jaduhñ cooch hajxy xyagho'oga'añ.

<sup>20</sup> Mänitä cu'ug yhadsooy:

—Nej, mguhmäñøöbiä coo jaduhñ mmäna'añ coo højts miiçh nyagho'oga'añ. Pøñdsän miiçh xyagho'ogaamb.

<sup>21</sup> Mänitä Jesús miänángumbä:

—Tähóoc-høech ja'a hoybä tøø nduñ ja'a poo'xxiøjooty; mänit hajxy myagjuøøyy nägøxiä. Mmänaamb hajxy jaduhñ coo hajxy tii nga'a túuñämät ja'a poo'xxiøjooty; paady hajxy myagjuøøyy. <sup>22</sup> Moisés ja'a cuhdujt jecy yejc coo hajxy mnicircuncidarhadøójtät. (Ca'a Mioisésä yajtsøhndaac; yhaphajpä tieedyhjäpähajxy jecy yajtsøhndaac.) Paadiä mhuung hajxy mcircuncidarhaty hoy jia poo'xxiøjootiä. <sup>23</sup> Mgudiuumby hajxy jaduhñ nebiä Moisés ja'a cuhdujt jecy yejquiän; pero mjootma'p hajxy coochä jäya'ay tøø nyajmøcpøcy ja'a poo'xxiøjooty. <sup>24</sup> Cabä jäya'ay hajxy paquiä mwiinmahñdy-híxät nebiä wyiinmahñdy je'e. Coo jecy mmøødhídät, mänítäts ja'a wyiinmahñdy je'e mhíxät. Coochä pa'amjäya'ay tøø nyajmøcpøcy ja'a poo'xxiøjooty, paady hajxy jaduhñ mmäna'añ cóogøch tyijy ja'a haxøøgwiinmahñdy nmøødä. Mmänaamb hajxy jaduhñ coo tii nga'a túuñämät ja'a poo'xxiøjooty. Pero Dios mänaamb coo yhahixø'øyy coo hajxy ndúuñämät.

<sup>25</sup> Mänitä Jerusaléngpä jäya'ayhajxy näje'e tiägøøyy mänaambä:

—Yø'øds hajxy yhøxtaaby coo hajxy yagho'oga'añ. <sup>26</sup> Xiidsä quiapxy majiäya'ayhagujc, y caj waamb ñäma'ayii. Nej, mänaamb højts nwiindsønhtajtmhajxiäda'a coo yø'ø Miesíasä, ja'a hajxy nhahíjxämbä. <sup>27</sup> Nnajuøøyyäm hajxy maa yø'øya'ay chooñ. Pero ja'a Mesías, ja'a gobiernähadaambä, cab hänäjty yajnajusø'øwa'añ maa hänäjty chooñ.

<sup>28</sup> Jiibiä Jesús hänäjty yajnahixø'øyy tsajtøgooty. Coo jaduhñ miädooyy waambaty hajxy hänäjty miäna'añ, mänitä møc miänaañ:

—Xyhixyhájpøch hajxy. Mnajuøøby hajxy maaçh ndsooñ. Pero ca'a yhøøchä hamdsoo tøø nwiinmay cooch yaa ngadá'agät. Ja'a nDéedyhøech tøø xquiexy. Pero cab hajxy mnajuø'øyy. <sup>29</sup> Nhíxyhøech je'e. Jímhøech ndsooñ. Je'eçh jaduhñ tøø xquiexy.

<sup>30</sup> Coo Jesús jaduhñ miänaañ, mänitä jia madsaana. Pero caj ñä'a'yajmajch. Cajnä hänäjty yhabaadyñä coo Jesús yagho'ogóójtät. <sup>31</sup> Hoy ja'a Jesús hänäjty jia madsa'añii, nämay ja'a Jesús ja'a miädia'agy hänäjty miäbójcäxä. Mänit hajxy miänaañ:

—Coo ja'a Mesías jaduhñ miédsät, ja'a hajxy nhahíjxämbä, nej, maas hoy-yagjuøøñäjaty ja'a Mesíasäda'a yajcähxø'øga'añ quejee nej yø'øya'ay jaduhñ yajcähxø'øguiän.

<sup>32</sup> Mänitä fariseoshajxy jaduhñ miädoyhajty waambaty Jesús hänäjty miädia'agyii. Mänitä policiahajxy quiejxä coo Jesús hajxy miádsät. Ja'a fariseoshajxy jaduhñ mäguiejx møødä teedywiindsønhajxy. <sup>33</sup> Mänitä Jesús miänaañ:

—Cábøech mijts jecy nmøødhidaannä. Nøcxáannäbøech maaçhä ndsohñän. <sup>34</sup> Xjia høxta'awáambøech hajxy, pero cábøech hajxy xpiaada'añ. Cab hajxy jim hoy mnøcxät maaçh nhida'añän.

<sup>35</sup> Mänitä judíoshajxy ñiñämaayyä:

—Maa yø'øya'ayäda'a ñøcxa'añ coo hajxy jaduhñ nga'a páatämät. Nej, nøcxaambäda'a jim maa ja'a judíoshajxy wa'xyjaty chäna'ayän maa ja'a hajxy ca'a Israelpähajpän, coo Diosmädia'agy yajnahixø'øwät ja'a hajxy ca'a judíoshajpä. <sup>36</sup> Tiida'a tyijy coo miäna'añ cooc hajxy nja høxta'awáannäm, pero cábäc hajxy nbaadaannäm, y cooc hajxy hoy nga'a nøcxämät maa yhida'añän.

<sup>37</sup> Coo ja'a xøø hänäjty miayaannä, ja'a møjxøøjooty, mänitä Jesús tiänaayyø'ocy. Mänitä møc miänaañ:

—Pøñ tødsøøyyäp, ween yaa myiñ maaçh høøchän, ween min yhu'ugy mädyíboch nmo'owaamby.

Jaduhñ Jesús yajnimiaabaatä nebiä möjnøøgopcän. Mänitä miänáangumbä:

<sup>38</sup>—Pønjátyhöch ja'a nmädia'agy xmiäbójcäp, je'e'ehä nmädia'agy xyajwa'xtägájtšap, nebiä Diosmädia'agy miäna'añän.

<sup>39</sup>Jaduhñ Jesús miänaañ, pønjaty ja'a miädia'agy mäbögäñäp, mänitä Dioshespíritu mio'owa'añii. Cahnä Dioshespíritu hänajty quiäda'agyñä. Cahnä Jesús hänajty yagho'ogyii; cahnä hänajty yhoodiägachñä maa ja'a Tiedeian.

<sup>40</sup>Coo ja'a cu'ughajxy jaduhñ miädooyy nebiä Jesús hänajty tøø miädia'aguian, mänit hajxy näje'e miänaañ:

—Tehñ tiøyhajt ja'a Dios ja'a quiugapxy yø'ø, ja'a Dios hijty quiexaambiä.

<sup>41</sup>Näje'e hajxy miänaambä:

—Ja'a Mesías yø'ø, ja'a gobiernähadaambä.

Pero näje'ehajxy miänaambä:

—Pero cabä Mesias jim choona'añ Galilea. <sup>42</sup>Jaduhñ Diosmädia'agy miäna'añ cooc ja'a Mesías ja'a David yaphada'añ tieedyhada'añ, y cooc jim choona'añ Belén maa ja'a David jecy chänaayän.

<sup>43</sup>Coo hajxy hänajty jaduhñ miädia'agy, cab hajxy hänajty tu'ugmädia'agy ñibiaadyii ja'a Jesúscøxpä. <sup>44</sup>Näje'e ja'a Jesús hajxy hänajty jia madsa'añ, pero caj pøn ñä'ä majch.

<sup>45</sup>Mänitä policiahajxy wyiimbijty maa ja'a teedywiindsøn'hajxiän, maa ja'a fariseosha-jxiän. Mänitä policiahajxy ñämaayä:

—Tii hajxy coo mga'a yajmejch.

<sup>46</sup>Mänit hajxy yhadsooyy:

—Cab jaduhñ pøn mänaa miädia'agy nej yø'øya'ay miädia'aguian.

<sup>47</sup>Mänitä fariseoshajxy miänaañ:

—Cab jaduhñ hoyoyä coo mijts jaduhñ tøø myajwiinhøhmbä. <sup>48</sup>Caj yø'øya'ay ja'a miädia'agy miäbójcäxä ja'a wiindsøn'hajxy møødä fariseoshajxy. <sup>49</sup>Pero yø'ø cu'ughajxy, cabä jecyquihdujt hajxy jiaty. Ween hajxy chaačhpøcy.

<sup>50</sup>Jimä Nicodemo hänajty, ja'a Jesús hänajty tøø ñähöyyäbä. Fariseohajp hänajty je'ebä. Mänitä Nicodemo miänaañ:

<sup>51</sup>—Cab højts nguhdujthajtäm jaduhñ myiñäm coo jäya'ay nyajcumädóowämät coo hänajty tøø nga'a mädia'agymiädóowäm jayøjp.

<sup>52</sup>Mänitä Nicodemo wyiinwohñä ñämaayä:

—Jaduhñ miich mbamädiaacpä nebiä Galileabä jäya'ayhajxy miädia'aguian. Huuc tehñ yajmädia'ag ja'a Diosmädia'agy. Cab jaduhñ jiiby maa myiñ coo ja'a Dios ja'a quiugapxy jim choona'añ Galilea.

<sup>53</sup>Mänit hajxy ñøcñä maa ja'a tiøjc-hajxiän.

## 8

<sup>1</sup>Mänitä Jesús jim ñøcxy maa ja'a tun jaduhñ xiøhatiän Olivos. <sup>2</sup>Cujaboom jopyji-ajjø'ogyñä, mänitä Jesús ñøcxy maa ja'a tsajtøjcän. Mänitä Jesús ja'a cu'ug ñämejtsä. Mänitä Jesús yhänaaguüdaacy, tiägøøyy yajñähixøøbiä. <sup>3</sup>Mänitä to'oxiøjc tu'ug yajmejtsä maa Jesúsän. Ja'a cuhdujtyajñähixøøbiähajxy mäyajmejts møødä fariseoshajxy. Paadiä to'oxiøjc hänajty tøø miächii coo hänajty tøø tiu'uma'ady tøø tiu'udägoy. Mänitä to'oxiøjc jim yajñøcxä maa ja'a cu'ughagujcän. <sup>4</sup>Mänitä cu'ug ja'a Jesús hajxy ñämaayy:

—Wiindsøn, paady hädaa to'oxiøjc tøø miächii coo tøø piaadyii wiingya'adiøjmøød.

<sup>5</sup>Jiiby maa ja'a Diosmädia'aguian, jiibiä Moisés hajxy xyhanéhmäm coo ja'a to'oxiøjc jaduhñhä hajxy nguhgá'tsämät. Míichäts, waamb miich mmänaambä.

<sup>6</sup>Paady hajxy jaduhñ yajtøoyy, coo hajxy hänajty miädowa'añ pø tu'ugmädia'agy ja'a Jesús hänajty møødä Diosmädia'agy. Yhøxtaaby hajxy hänajty nebiä Jesús hajxy ñähwaambédät coo häxøpy quia'a tu'ugmädia'aguia. Pero cabä Jesús waamb yhadsooyy. Mänitä Jesús ñäaxcooyy. Mänitä tiägøøyy jahbiä cø'øhaam naaxwiin. <sup>7</sup>Mänitä Jesús jaduhñ miäyajtøøwägumbä. Mänit yhänaaguüøøyy. Mänit miänaañ:

—Pønä pojpä cädieey ca'a møød, ween quia'tstsooñ.

<sup>8</sup> Mänitá Jesús ñaaxcógumbä. Mänit tiägóoguiumbä jahbiä naaxwiin. <sup>9</sup> Coó hajxy jaduhñ miádooyy nebiä Jesús hánajty tøø miána'añän, mänit hajxy je'e tiu'ubøjñä haniduihmjaty. Ja'a møjpä, je'e jawyiin tehñ tiu'ubøjtsohñ. Niñajuøoyyá hajxy hamdsoo coo ja'a pojpä cádieey hajxy hánajty miøødä, paady hajxy tiu'ubøjcy. Mänämetscä Jesús ja'a to'oxiøjc miøødmähmøoyy. Jimä to'oxiøjc hánajty tiána'ay Jesús ja'a wyiinduum.

<sup>10</sup> Mänitá Jesús yháñaaguiguøoyy. Mänitá Jesús ja'a to'oxiøjc ñämaayy:

—Maa jaaya'ayhajxy, ja'a hajxy hijty xquiuhga'adsaambä. Nej, caj pøn tøø xñäl'a cuhga'ačhä.

<sup>11</sup> Mänitá to'oxiøjc yhadsooyy:

—Wiindsóñ, caj.

Mänitá Jesús miánaañ:

—Ni høøčh jaduhñ nga'a mänaambä coo miičh myajcuhgá'adsät. Nøcx; cab jaduhñ haxøøg mjatcøñäñ.

<sup>12</sup> Mänitá Jesús miánaangumbä:

—Jaduhñ mäwíinhøch nyajnimiäbaadyii nebiä jøønän coočhä jäya'ayhajxy nya-jnähixø'oy ja'a tu'u hoybä. Pønjaty ja'a nmädia'agy xpianøcxäñäp, cab jaduhñ wiädita'añ hagogdstuum. Cøjxta'axiøø jim yhida'añ tsajpootyp.

<sup>13</sup> Mänitá fariseos ja'a Jesús hajxy ñämaayy:

—Hamdsoo miičh mniñänømyii. Pero caj miičh mnä'a tømädia'agy.

<sup>14</sup> Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Tømädiäacpøch, høyhøch hamdsoo nja niñänømyii. Nnajuøøbiøch maačh ndsooñ maačh nnøcxy. Pero mijts, cab hajxy mnajuø'oy. <sup>15</sup> Näl'a nägoøbøch mijts xñäl'a nähwaam-bety. Pero høøčhä, cábøch jäya'ay näl'a nägoobä nnähwaambety. <sup>16</sup> Tøyhájthøch nnäl'ägädä mädia'agy. Ca'a yhøøčhä nhamdsoo mädia'agy hädaa; ja'a nDéedyhøchhä miädia'agy hädaa, ja'ačh tøø xquiéxiäbä. <sup>17</sup> Miimb jaduhñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän, coo jäya'ayhajxy tiu'ugmädia'aguiä nämetscä, pues tøyhajt hajxy jaduhñ jejpy. <sup>18</sup> Pues højts, tu'ugmädia'agy højts møødhøch nDeedy coočh je'e tøø xquiexy.

<sup>19</sup> Mänitá fariseoshajxy miánaañ:

—Maa mDeedy.

Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Cábøch mijts xñajuø'oy; ni ja'a nDéedyhøch hajxy xquia'a najuøoyyá. Coočh mijts häxøpy xñajuø'oy, xñajuøoyyábøch ja'a nDeedy hajxy häxøpy.

<sup>20</sup> Yajnähixøøguiujc ja'a Jesús jaduhñ miánaañ jii by tsajtøgooty, jii by mädooyyá maa ja'a cajän maa ja'a xädø'øñ hajxy hánajty yajnähgäda'aguiän. Pero cabä Jesús hánajty pøn miadsa'añii, hoy hánajty jia mädia'agy cu'ughagujc. Cahnä hánajty yhabaady coo je'e miadsøjät.

<sup>21</sup> Mänitá Jesús miánaangumbä:

—Nøcxäñnábøch høøčh. Xjia høxta'awáambøch mijts, pero cábøch hajxy xpiaada'añ. Cab hajxy hoy mnøcxät maačh nnøcxa'añän. Coó hajxy mho'oga'añ, jii by hajxy mga'awa'añ haxøøgtuum.

<sup>22</sup> Mänitá judíoshajxy ñiñämaayyá:

—Nej, hamdsooda'a ñiyagho'oga'añii, coo hajxy jaduhñ nga'a nøcxämät maa ñøcxä'añän.

<sup>23</sup> Mänitá Jesús miánaañ:

—Yaa mijts mdsooñ, hädaa yaabä naaxwiin. Pero høøčh, tsajpootypøch ndsooñ, ca'a yaajä. <sup>24</sup> Tøøčh mijts jaduhñ nnäma'ay, coo hajxy hánajty tøø mho'ogy, cahnä mbojpä mcødieey hajxy hánajty xñähwa'ačhñä. Cabä mbojpä mgädieey hajxy xñähwa'adsa'añ coočhä nmädia'agy hajxy xquia'a mäbøjcät pøñhøch høøčh.

<sup>25</sup> Mänitá Jesús hajxy miäyajtøoyy:

—Pøñäsän miičh.

Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Tøøch mijts nja hawáanäm pónhøch høøch. <sup>26</sup> Madiú'ujøch nnägápxät coo hajxy haxøøg mjäya'ayhaty. Cábøch mijts ja'a nmädia'agy xmiäbøjcä. Nhawáanäm mijts jaduhñ nebiätühøch jaaya'ay tøø xñajtsapxøøyyän, ja'açh tøø xquiéxiäbä.

<sup>27</sup> Pero cab hajxy wyiinjuøøyy coo Jesús ja'a Tieedy jaduhñ ñägapxy. <sup>28</sup> Mänitä Jesús miänaañ:

—Cooch mijts hánajty tøø xmiøjpahbety, mänit hajxy mnajuø'øwa'añ pónhøch høøch, y coochä nhamdsoo cuhdujt nga'a yajtuñ. Pero jaduhñ nhawáanäm nebiätühøch ja'a nDeedy tøø xyajñähixø'øyy. <sup>29</sup> Xmiøødwädíjpøch je'e, ja'açh tøø xquiéxiäbä. Cábøch nidiuhñ tøø xñähgue'egy je'eguiøxpä cooch homiänaajä ngudiuhñ nébiøch tøø xyhane'emiän.

<sup>30</sup> Coo ja'a Jesús jaduhñ miädiaacy, mänitä miädia'agy miäbøjcäxä nämay.

<sup>31</sup> Mänitä Jesús ñämaayy ja'a judíøshajxy, ja'a Jesús ja'a miädia'agy hajxy hánajty tøø miäbøjcäbä:

—Cooch mijts ja'a nmädia'agy xquiudiúunät homiänaajä, mänitøch mijts hamuumdu'joot xmiøødwädítät. <sup>32</sup> Jaduhñdsä tøyhajt hajxy mmøødhädät cooch ja'a Dios tøø xquiéxy. Jaduhñdsä mhaxøøgwiinmahñdy hajxy mnajtsxixø'øwät, nebiä möjcu'ugong hajxy jaduhñ xquia'a hané'emät.

<sup>33</sup> Mänitä judíøshajxy yhadsooyy:

—Abraham højts hijty nhaphajpy ndeedyhajpy. Cab højts pøn xyhane'emy. Tii jaduhñ coo mmäna'añ coo højts ja'a möjcu'ugong xquia'a hané'emät.

<sup>34</sup> Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Chaads mijts tehñ tøyhajt nnámá'awät, pønjaty ja'a pojpä cädieey jaduhñ møøø, möjcu'ugong jaduhñ hanehmb. <sup>35</sup> Ja'a moonsähajxy, cab hajxy jim yhity cøjxta'axiøø maa hajxy quiuduñän. Pero ja'a cumoonsä yhuungä, je'eds jim ná'ägä hijp maa ja'a tiøjcän. <sup>36</sup> Høøch, nbuhbédäbøch mijts jaduhñ nebiä mhaxøøgwiinmahñdy hajxy mnajtsxixø'øwät, nebiä möjcu'ugong hajxy jaduhñ xquia'a hané'emät. <sup>37</sup> Nnajuø'øbiøch jaduhñ coo Abraham hajxy hijty mhaphaty mdeedyhaty. Pero xyagho'ogáambøch mijts, je'eguiøxpä coo hajxy tul'joot mga'a tuna'añ nébiøch mijts nja nämä'ayän. <sup>38</sup> Nmädiäcypíøch nébiøch ja'a nDeedy tøø xyajmøødmädia'aguiän. Pero mijts, jaduhñ mijts mjäya'ayhaty nebiä mdeedy yaa jiäya'ayhatiän hädaa yaabä naaxwiin, nebiä cu'ug yhane'emiän.

<sup>39</sup> Mänit hajxy yhadsooyy:

—Abraham højts hijty nhaphajpy ndeedyhajpy.

Mänitä Jesús miänaañ:

—Pø tøyhajt ja'a Abraham hajxy hijty mhaphaty mdeedyhaty, jaduhñ hajxy mjäya'ayhájpat nebiä Abraham jecy jiäya'ayhajtän. <sup>40</sup> Pero xyagho'ogáambøch mijts, høyhøch mijts ja'a tøyhajt tøø nja yajmøødmädia'agy, mädyíibøch ja'a Dios tøø xyajmøødmädia'agy. Cábøchä Abraham häxøpy xyagho'oga'añ. Caj mijts mjäya'ayhaty nebiä Abraham jecy jiäya'ayhajtän. <sup>41</sup> Jaduhñ mijts mjäya'ayhaty nebiä mdeedyhajxy jiäya'ayhatiän.

Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Tøyhajt højts ja'a Abraham hijty nhaphaty ndeedyhaty. Jaduhñ højts njäya'ayhaty nebiä Abraham jecy jiäya'ayhajtän. Tu'ug højts nDeedy; Dios je'e.

<sup>42</sup> Mänitä Jesús miänaañ:

—Coo Dios hajxy häxøpy tøyhajt mDeedyhaty, xchójpøch mijts häxøpy yaabä. Jímhøch tøø ndsoon maa Diosän; pero yaaçh nhijnä hädaa yaabä naaxwiin. Ca'a yhamdsoo jóøthøch yaa tøø ngäda'agy. Diøøch xquiéjx. <sup>43</sup> Xiøøbøch yaa nja mädia'agy; cábøch mijts ja'a nmädia'agy xñä'a cudiunaanä. <sup>44</sup> Ja'a möjcu'ugong hajxy mdeedyhajpy. Jaduhñ hajxy mjäya'ayhaty nebiä mdeedy jiäya'ayhatiän. Mänit je'e tiägøøyy jäya'ay-yagho'pä mänaabä naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguiän. Cabä tiømiädia'agy. Cabä hädaa yaabä naaxwiin hoy jiäya'ayhaty. Høhñdaacp je'e; jaduhñ ñä'ägä cuhdujthaty. Jaduhñ jäya'ayhajxy yaa yajñähixø'øyyii ja'a möjcu'uwiinmahñdy. <sup>45</sup> Pero høøch, cooch mijts ja'a tøyhajt nyajmøødmädia'agy, cábøch nmädia'agy hajxy xmiäbøjcä. <sup>46</sup> Hopíønä ñajuø'øyy coochä pojpä cädieey nga'a møøødä. Jaduhñ hajxy mnajuø'øwät coochä tøyhajt nmädia'agy. <sup>47</sup> Ja'a Dios ja'a yhuungä, miädóowäp je'e ja'a Dios ja'a miädia'agy. Pero mijtsä, caj mijts Dios xyhuunghaty; paadiä Dios miädia'agy hajxy mga'a mädoowaanä.

<sup>48</sup> Mänitá Jesús nãmaayyá ja'a judíoshajxy:

—Nej, cab jadhun tiøyyá coo jim mdsoñ Samaria, coo møjcu'ugong tøø xyajtägø'øyá.

<sup>49</sup> Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Cábøchä møjcu'ugong tøø xyajtägø'øy. Nwiinguhdsähgøøbiøch ja'a nDeedy. Pero cábøch mijts xwyiingudsähgø'øy. <sup>50</sup> Cábøch hamdsoo nmána'añ cooch hajxy xwyiingudsähgø'øwät. Ja'a nDeedyhöch jadhun mänaamb. Yajcumädowaamby je'e põnhøch haxøøg xñänøomb. <sup>51</sup> Chaads mijts tehñ tiøyhajt nnámá'awät, coochä nmädia'agy põñ xmiäbøjcät, ni mänaa quia'a hó'ogät.

<sup>52</sup> Mänitá judíoshajxy yhadsooyy:

—Hoorá sí, tøø højts nnajuø'øy coo møjcu'ugong tøø xyajtägø'øy. Tøø ja'a Abraham yho'ogy møødä Dios ja'a quiugapxyhajxy. Pero miich mänaamb coo mmädia'agy põñ xmiäbøjcät, ni mänaa quia'a hó'ogät. <sup>53</sup> Nej, maas mæc miichä cuhdujt mmøødä quejee ja'a Abraham jecy miøødhajty, ja'a hajxy hijty nhaphajtäm ndeedyhajtämbä. Tøø je'e yho'ogy. Jadhun ja'a Dios ja'a quiugapxyhajxy tøø yho'pä. Pøñ tyijy miich coo jadhun mniänømyii.

<sup>54</sup> Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Cab jadhun yhahixø'øy cooch hamdsoo nniguiumayøøjät. Pero Diøshøch xquiiumaaby, ja'a tyijy mijts mDiøshajpy. <sup>55</sup> Cáhnoch nDeedy hajxy xñajuøoyyá. Pero høøch, nhíxyhöch høøch. Cooch nmáná'anät cooch nga'a hixiä, høhndá'agäbøch jadhun nej mijts mhøhnda'aguiän. Pero nhíxyhöch høøch. Nmäbøjcäbøch ja'a miädia'agy je'e. <sup>56</sup> Ja'a Abraham, ja'a hajxy jecy nhaphajtäm ja'a ndeedyhajtämbä, xoondaacp je'e hijty cooch hänäjty xhixa'añ mänaajøch hänäjty nhida'añän hädaa yaabä naaxwiin. Tøøch je'e xjiaançh hixy. Mänit jiaançh xoondaacy.

<sup>57</sup> Mänitá Jesús nãmaayyá ja'a judíoshajxy:

—Je'enä jadhun mdsaanä. Nej, tøø ja'a Abraham mhixiä.

<sup>58</sup> Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Chaads mijts tehñ tiøyhajt nnámá'awät, jíyyämøch hänäjty; cahnä Abraham hänäjty jiiinä.

<sup>59</sup> Mänitá tsaa hajxy quionø'cy; Jesús hajxy hänäjty quiuhga'adsaamby. Pero tøø ja'a Jesús hänäjty ñiguiu'üchii. Mänit piädsøømnä tsajtøgooty.

## 9

<sup>1</sup> Jimä Jesús hänäjty ñaxy. Mänitá wiindspä tu'ug yhiixy. Jadhunä mähdiøjc nã'ägä maaxhuunghajty wiinma'ad. <sup>2</sup> Mänitá Jesús nãmaayyá ja'a jiamíøødhajxy:

—Wiindsón, tii yø'øya'ay wyiinäda'a coo mia'adä. Pøñä pojpä cädieeyäda'a tøø tiuñ, yø'øya'ayä, tøgä tijä tieidiä.

<sup>3</sup> Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Ni põñ. Paady yø'øya'ay wyiin mia'adä nebiä Dios ja'a miäjaa jadhun quiähxø'ogät maa yø'øya'aguiøxpän. <sup>4</sup> Tsøc Diøstuung hajxy túunäm, ja'açh tøø xquiéxiäbä, mäduhñtiä juyhajt hajxy nmøødhajtäm. Coø hajxy nhó'cänät, cab hajxy jadhun mänaa nduunänät. <sup>5</sup> Cooch yaa nhity hädaa yaabä naaxwiin, nyajcähxø'piøch jäya'ay piojpä quiädieeyhajxy.

<sup>6</sup> Mänitá Jesús ñajtsujøoyy naaxwiin. Mänitá chujy yajmo'ondscøjy. Mänitá pyiinø'cy. Mänitá wiindspä yajwiingupiinøoyy ja'a chujy, ja'a hänäjty tøø mio'ondscøjjiäbä. <sup>7</sup> Mänitá Jesús ja'a wiindspä nãmaayy:

—Nøcx niwyyiimbujøø maa ja'a tsiidaact jadhun xiøhatiän Siloé —je'e jadhun ñänøomby, Quexy.

Mänitá wiindspä hoy jiaançh niwyyiimbujyii. Coø wyiimbijnä, tøø hänäjty wyiindø'xø'nä. <sup>8</sup> Mänitá mähdiøjc yhiixä ja'a miäðøjc-hajxy møødä hajxy hijty yhiixypä coø hänäjty xiäðø'øñyujwa'añ. Mänitá hajxy miänaañ:

—Nej, caj jie'e yø'øjä, ja'a hijty naxy xäðø'øñyujwaambä häña'a.

<sup>9</sup> Näje'e hajxy hänäjty miäna'añ:

—Jaançh je'e yø'ø.

Näje'e hajxy hänäjty miäna'añ:

—Ca'a jie'ejä; pero tehñ jiaduhñ quiähxø'ogy.

Pero ja'a mähdiøjc, hamdsoo hänäjty ñiñänømyii:

—Høøch je'e hijty wiinds.

<sup>10</sup>Mänitä miäyajtøwa:

—Nejy mwiindøø'xø'cy.

<sup>11</sup>Mänit yhadsooyy:

—Jaaya'ay ja'a Jesúsahjpä, jaaya'ay ja'a chujy yajmo'ondsoj. Mänitøch xyajwiingu-biinøoyy. Mänitøch xñämaayy cooçh nøcxy nniwiiimbujyii maa ja'a tsiidaact jaduhñ xiøhatiän Siloé. Mänitøch hoy njaançh niwiiimbujyii. Mänitøch nwiindøø'xø'cy.

<sup>12</sup>Mänitä miäyajtøwägumbä:

—Maa jaaya'ayäda'a.

Mänit yhadsooyy:

—Pämäädädä.

<sup>13</sup>Mänitä mähdiøjc yajnøcxä maa ja'a fariseos wyiinduumhaxiän, ja'a hänäjty tøø wyi-indøø'xø'øguiäbä. <sup>14</sup>Poo'xxiøjooty ja'a Jesús ja'a chujy yajmo'ondsoj, yajwiindøø'xø'cy ja'a wiindspä. <sup>15</sup>Mänitä mähdiøjc miäyajtøwägumbä ja'a fariseoshajxy:

—Nejy mwiindøø'xø'cy.

Mänit yhadsooyy:

—Chujy jaaya'ay yajmo'ondsoj; je'eçh je'e xyajwiingubiinøoyy. Mänitøch hoy nniwii-imbujyii. Mänitøch nwiindøø'xø'nä.

<sup>16</sup>Mänitä fariseoshajxy näje'e miänaañ:

—Ca'a yø'øya'ay Dyiosquexiä. Tuumb yø'øduhñ poo'xxiøjooty. Cabä cuhdujt miøødä coo jaduhñ tiünät poo'xxiøjooty.

Pero näje'e hajxy hänäjty miäna'añ:

—Pero nebiä cuboj cugädiejiäya'ay ja'a hoy-yagjuøøñajatypä jaduhñ ñä'ä ya-jcähxø'øgät.

Cab hajxy hänäjty tu'ugmädia'agy ñibiaadyii. <sup>17</sup>Mänitä mähdiøjc ñämaayy, ja'a hänäjty tøø wyiindøø'xø'øguiäbä:

—Mfiichäts, waamb miiçh mmäna'añ. Nejy yø'øya'ay mnänømy, ja'a tøø xyaghi-jxø'øguiäbä.

Mänit yhadsooyy:

—Dios je'e tøø quiexy.

<sup>18</sup>Cabä judiøshajxy hänäjty miäbøga'añ coo jaaya'ay hijty wyiindsä, coo jaaya'ay hijty tøø wyiindøø'xø'øgy. Paady hajxy miøjyaaxy jaaya'ay tiaj tieedy. <sup>19</sup>Mänit hajxy miäyajtøwa:

—Nej, mijts ja'a mhuung yø'ø, ja'a hajxy mnänøømbiä coo hijty wiinds tøø miaax-huunghatiä. Nebiäda'a tøø yhiyxø'øgy.

<sup>20</sup>Mänitä tiaj tieedyhajxy yhadsooyy:

—Højts nhuung jaançh yø'ø. Wiinds jiaançh maaxhuunghajty. <sup>21</sup>Pero cab højts nnajuø'øy nejy tøø yhiyxø'øgy o pøn jaduhñ tøø yaghijxø'øgy. Yø'ø hajxy mäyajtøw. Møj yø'øjän. Ween hamdsoo ñägaxxy.

<sup>22</sup>Paady hajxy jaduhñ miänaañ, coo ja'a teedywiindsøn hajxy hänäjty chähgø'øy. Tøø ja'a teedywiindsøn hajxy hänäjty quiojyquiapxyhaty coo hajxy hänäjty yajpädsøma'añ tsajtogooty pøn jaduhñ mäna'anaamb cooc Jesús Miesiashaty. Nägooyyä hajxy hänäjty yajtøpädsøma'añ, cab hajxy hänäjty yajtøjtägø'øwaannä tsajtogooty. <sup>23</sup>Paady jaaya'ay tiaj tieedyhajxy miänaañ: "Yø'ø hajxy mäyajtøw. Møj yø'øjän."

<sup>24</sup>Mänitä mähdiøjc miøjyáaxägumbä, ja'a hänäjty tøø yhiyxø'øguiäbä. Mänitä ñä-maayyä:

—Højts tøyhajt móoyyác. Nnajuøøby højts coo Jesús quiuboj quiugädieeyä.

<sup>25</sup>Mänit yhadsooyy:

—Cábøch nnajuø'ø y pø cuboj pø cugädieey je'e. Pero nnajuøøbiøch cooçh tøø nhijxø'øgy, hóyhøch hijty nja wiindsä.

<sup>26</sup> Mänit nãmaayy:

—Nej xyaghijxø'cy.

<sup>27</sup> Mänit yhadsooyy:

—Tøøds mijts nja hawáañäm. Pero cab hajxy mmäbøjcy. Tii hajxy coo mmädowáañ-gombä. Nej, mbanøcxáañäp ja'a miädia'agy hajxypä.

<sup>28</sup> Mänit yhojjä nãmaayy:

—Miiçh jaduhñ mbanøcxäp ja'a miädia'agy. Højtsä, Moisés ja'a miädia'agy nbanøcxäp.

<sup>29</sup> Nnajuøøby højts coo Dios ja'a Moisés miøødmädiaacy jequiän. Pero jaaya'ayä, cab højts nnajuø'ø y maa chooñ.

<sup>30</sup> Mänitä mähdiøjc yhadsooyy:

—Hoy-yagjuøøñä jaduhñ. Cab hajxy nnajuø'ø y maa jaaya'ay chooñ, hóyhøch tøø xjia yaghijxø'øgy. <sup>31</sup> Hoy piønä jaduhñ ñajuø'ø y coo Dios jaduhñ quia'a mädoowa ja'a miädia'agy ja'a cuboj ja'a cugädieey. Pero pøn ja'a Dios jaduhñ wiingudsähgøøby, pøn jaduhñ cudiuumb nebiä Dios yhane'emiän, je'e ja'a miädia'agy jaduhñ mädoowäxäp ja'a Diósäm. <sup>32</sup> Høxtahmðs ja'a naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguiän, ni mänaa jaduhñ quia'a yajmädohyaty coo jäya'ay yaghijxø'øgyii, ja'a wiinds tøø miaaxhuunghátiäbä, høxtä jäda'anäbaady. <sup>33</sup> Coo jaaya'ay häxøpy quia'a Diosquexiä, cab jaaya'ay cu yajcähxø'cy hoy-yagjuøøñäbä.

<sup>34</sup> Mänitä mähdiøjc yhojjä:

—Nej, xyajñähixø'øwaamb højts miiçhä. Pojpätuum cädieedium miiçh tøø mmaax-huunghaty.

Mänitä mähdiøjc je'e yajpädsøøma tsajtøgooty.

<sup>35</sup> Mänitä Jesús miädoyhajty coo ja'a mähdiøjc hãnjaty tøø yajpädsømyii tsajtøgooty. Mänitä Jesús ja'a mähdiøjc yxøxtaayy. Mänit jiaançh paaty. Mänitä Jesús miänaañ:

—Nej, mmäbøjcäp ja'a miädia'agy, ja'a Dios tøø quiéxiäbä.

<sup>36</sup> Mänitä mähdiøjc yhadsooyy:

—Wiindsøñ, pøn jaduhñ mnänøømby. Høøch hawáañäc nébiøch ja'a miädia'agy nmäbøjcät.

<sup>37</sup> Mänitä Jesús miänaañ:

—Tøø je'e mhixy. Høøch je'e.

<sup>38</sup> Mänitä mähdiøjc miänaañ:

—Wiindsøñ, mähøjpøch.

Mänitä Jesús wyiinjjcädaacä, wyiingudsähgøøyyä.

<sup>39</sup> Mänitä Jesús miänaañ:

—Pädadyhøch yaa tøø ngäda'agy hädaa yaabä naaxwiin neby hajxy jaduhñ yhijxø'øgät, ja'a hajxy hijpä nebiä wiindspän; møød neby hajxy jaduhñ wyiindsø'øwät, ja'a hajxy hijpä nebiä hijxpän.

<sup>40</sup> Jimä fariseoshajxy hãnjaty näje'e tiäna'ay maa Jesús hãnjaty mädooyän. Coo hajxy jaduhñ miädooyy nebiä Jesús miänaañän, mänitä Jesús hajxy nãmaayy:

—Nej, mmänaamb miiçh jaduhñä coo højts jaduhñ nhijpä nebiä wiindspän.

<sup>41</sup> Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Coo hajxy häxøpy mhity nebiä wiindspän, cabä pojpä cädieey hajxy häxøpy mhixy-haty. Pero coo hajxy jaduhñ mmäna'añ coo hajxy mhity nebiä hijxpän, paadiä mbojpä ja'a mgädieey hajxy xquia'a nähwa'ächñä.

## 10

<sup>1</sup> Mänitä Jesús miänaangombä:

—Chaads mijts tehñ tiøyhajt nnämä'awät: cabä mee'tspähajxy jiiby tiägø'øwø'ø y maa ja'a meegcuraahaawän. Wiingtuum hajxy je'e tiägø'øwø'ø y maa ja'a curaahaaw quia'a hitiän. <sup>2</sup> Pero ja'a cumeeg, je'eds jiiby tägø'øwøøby maa ja'a curaahaawän. <sup>3</sup> Yajtägøøby ja'a curaagüendähajpä ja'a cumeeg jiiby curaajooty. Coo hãnjaty mieegmøjya'axa'añ, mänitä



mieeg quiox̄y x̄ooḡuya'axy. Yo'mädooby ja'a meeg ja'a wyiindsón hajxy. Mänitä cumeeg yh̄ox̄woobädsomy. <sup>4</sup>Coo ja'a meeghajxy h̄anajty t̄ō piädsomy, mänitä wyiindsón hajxy c̄ojx̄ piadu'uböcy. Paady hajxy jaduñ̄ piadu'uböcy coo ja'a wyiindsón hajxy yo'mädooy. <sup>5</sup>Cabä wiingjäya'ay hajxy pianöcxa'añ. Coo wiingjäya'ay hajxy yo'mädooy, c̄ojx̄ hajxy ch̄ahḡo'öbäy'ögy.

<sup>6</sup>Ja'a Jesús, yajmäbaadyhaam h̄anajty miädia'agy; pero cabä miädia'agy h̄anajty wyiinj̄uöoyäxä.

<sup>7</sup>Mänitä Jesús miänáangumbä:

—Chaads mijts teh̄m̄ t̄oyhajt̄ nnämä'awät: ȫöçh, jaduñ̄ mäwínhöch nebiä curaahaawän maa ja'a meeghajxy tiäḡo'ow̄o'oyän. <sup>8</sup>Cáhnöch h̄anajty nmech, t̄ō j̄aya'ayhajxy h̄anajty may miech höñndaacp̄. Jaduhñ̄ hajxy ñibiäda'agyii nebiä Diosquexyp̄an. Jaduhñ̄ mäwíñäts hajxy miäbaady nebiä meegmee'tsp̄an. Pero cabä miädia'agyhajxy miäböjcäxä. Jaaya'ayäds hajxy jaduñ̄ ca'a mäböjc, p̄onjátyhöch nmädia'agy xmiäböjcäp̄. Jaduhñ̄ mäwíñäts hajxy je'e miäbaatp̄a nebiä meeg mädia'agymiäböjp̄an. <sup>9</sup>Ja'a meeghajxy, jii hajxy je'e tiäḡo'ow̄o'oy maa ja'a curaahaawän. Hȫöçh, jaduñ̄ mäwínhöch nebiä curaahaawän. P̄ónhöch ja'a nmädia'agy xmiäböjcäp̄, je'eçh ngüeendähadaamby.

<sup>10</sup>Ja'a hajxy j̄aya'awyiinhöhm̄bä, Diosmädiá'aguiäc̄ tyijy hajxy je'e yajwa'xyp̄. Yhamdsoo copcooty ja'a mädia'agy hajxy h̄anajty yajp̄ädsomy. Pero hȫöçh, páadyhöch t̄ō ngäda'agy hädaa yaabä naaxwiin nebiä j̄aya'ayhajxy jaduñ̄ jim̄ ñöcxät tsajpootyp̄, neby hajxy jaduñ̄ jim̄ yhidät̄ c̄ojxta'axiȫ. <sup>11</sup>Ja'a cumeeg, cwieendähajpy ja'a mieeg je'e. Jaduhñ̄ mäwínhöch je'e, ngüeendähadaambiöch ja'açh nmädia'agy hajxy xmiäböjcäbä. Jaaya'ay ja'a meeg jaançh teh̄m̄ chojp̄a, höxtä ñähho'tú'udäp̄ ja'a mieeg. <sup>12-13</sup>Ja'a moonsähajxy, cabä meeg hajxy tu'joot cwieendähaty. Paady hajxy je'e tu'joot quia'a cuendähaty, coo hajxy je'e quia'a yhamdsoo je'ejä. Mäjuy hajxy je'e jia cuduhñ̄. Coo ja'a pahuc miech meegtsu'tsp̄a, mänitä moonsähajxy piäy'ögy. Mänitä meeg mähdiöjc-hajxy ñä'ägä mäçhii. Mänit hajxy ch̄ahḡo'öbäy'ögy.

<sup>14-15</sup>'Pero hȫöçh, jaduñ̄ mäwínhöch nebiä j̄aya'ay meeg hajxy jaançh teh̄m̄ chojp̄an. Xyhixyháj̄p̄öch ja'a nDeedy, y nhixyháj̄piöch je'ebä. Jaaná jaduñ̄ds je'e, jaaná nhixyháj̄piöch p̄onjátyhöch nmädia'agy hajxy xmiäböjcäp̄. Nñähho'tu'udäambiöch hajxy je'e. <sup>16</sup>Jaanä xmiäbögåñäböch ja'a nmädia'agy hajxy, ja'a j̄aya'ayhajxy tsänaabiä wiinghagajpt̄. Tu'ugmädia'agy hajxy yhida'añ m̄oöod hädaa j̄aya'ayhajxy yaabä. Tu'cuhdújhöch ja'a nmädia'agy hajxy xmiäbögañä ñäḡxiä.

<sup>17</sup>Páadyhöch ja'a nDeedy xhocy coöçh jaduñ̄ nmäna'añ coöçh häna'c ween xyagho'ogy nébiöch jaduñ̄ njujyipiögät jadähooc. <sup>18</sup>Hȫöçh, hamdsoöçh nmäna'añ coöçh j̄aya'ay xyagho'ögät. Coöçh häxöpy nga'a mänaambä, cáböçh j̄aya'ay häxöpy xyagho'oga'añ. Nm̄ödhöch cuhdujt̄ coöçh nhó'ögät; y nm̄ödhöch cuhdujt̄ coöçh njujyipiögät jadähooc. Páadyhöch ja'a nDeedy t̄ō xwyiinguexy coöçh nhó'ögät, coöçh njujyipiögät.

<sup>19</sup>Coo Jesús jaduñ̄ miädiaacy, paadiä judíoshajxy tu'ugmädia'agy quia'a nibiaatä.

<sup>20</sup>Mänit hajxy nämay miänaañ:

—Møjcu'uda'a miöod. Cuhmäñöbiäda'a jaduñ̄. Tii yö'ö miädia'agy hajxy coo mmädoowaanä.

<sup>21</sup>Mänit hajxy näje'e miänaañ:

—Cabä møjcu'umöodp̄a jaduñ̄ miädiá'agät. Cabä møjcu'u ja'a wiindsp̄a jaduñ̄ yaghixó'ögät.

<sup>22</sup>Jájtäbä x̄ō h̄anajty jim̄ Jerusalén, ja'a x̄ohajp̄a ja'a Dedicación. T̄ōochpojooty h̄anajty. <sup>23</sup>Jiibiä Jesús h̄anajty wiädity tsajtögooty, jiiby maa ja'a t̄ojwiingän, ja'a x̄ohajp̄a Salomón. <sup>24</sup>Mänitä judíoshajxy jim̄ yhamugöoyy maa Jesús h̄anajty wiäditiän. Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Mänaa h̄öjts xyhawaanaañä p̄ō t̄oyhajt̄ mMesiášaty.

<sup>25</sup>Mänitä Jesús yhadsooy:

—T̄ōods mijts nja hawáañäm, pero cab hajxy mmäböjcy. Coöçh jaduñ̄ ngudiuhñ̄ nébiöch ja'a nDeedy t̄ō xyhane'emiän, cáhxó'p̄öch jaduñ̄ coöçh nGristohaty. <sup>26</sup>Pero,

cooĉ mijts ja'a nmädia'agy hajxy xquia'a panöcxä, páadyhöch ja'a nmädia'agy hajxy xquia'a mäbögaanä. <sup>27</sup> Nhixyhájpíoch pónhöch ja'a nmädia'agy xmiáböjčäp; je'eĉh ja'a nmädia'agy xpianöcxäp. <sup>28</sup> Nyajnöcxáambiöch hajxy jim tsajpootyp. Jim hajxy yhida'añ cojxta'axiöø. Cáböch hajxy je'e pøn xpiöjčät. <sup>29</sup> Míóödhöch ja'a nDeedy ja'a májaa. Cabä pøn ja'a májaa jaduhñ miöødä nébiöch ja'a nDeedy miöödän. Ja'a nDéedyhöch jaduhñ tøø miána'añ cooĉh jaaya'ay ja'a nmädia'agy hajxy xmiáböjčät. Cáböch ja'a nDeedy jaaya'ayhajxy mänaa piögáanaxä. <sup>30</sup> Høøĉh móödhöch ja'a nDeedy, tu'ugmädia'agy højts nhity.

<sup>31</sup> Mänitä judíoshajxy tiägöøguiombä tsaagonø'pä. Jesús hajxy hánajty quia'adsaamby.

<sup>32</sup> Mänitä Jesús ja'a judíos nāmaayy:

—Madiú'ujöch ja'a hoybä tøø ngudiunñ nébiöch ja'a nDeedy tøø xyhane'emiän. Tiigu-iöxpöch mijts coo xquia'adsa'añ.

<sup>33</sup> Mänit hajxy yhadsooyy:

—Paady højts miich nga'adsa'añ coo Dios haxöøg mnänömy, coo mnibiäda'agyii nebiä Diosän; ca'a jie'eguiöxpä coo hodiunng jaduhñ tøø mduñ.

<sup>34</sup> Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jiiby jaduhñ myiñ maa mijts mguhdujtän coo Dios jaduhñ miánaañ: “Mdioshajp hajxy.” <sup>35</sup> Tøyhajt ja'a Diosmädia'agy jaduhñ nā'ägädä mädia'agy. Jaduhñ miána'añ cooc hajxy jaduhñ dyioshaty, ja'a jäya'ayhajxy tøø wyiingpöquiäbä ja'a Diosmädia'agy.

<sup>36</sup> Hoorä, Dióshöch tøø xquiunuu'xy tøø xpiäda'agy. Yaaĉh tøø xquiexy hädaa yaabä naaxwiin. Cáböch Dios tøø nwiingapxpety cooĉh nmánaañ cooĉh Dios xyHuunghaty. Tøyhájtöch jaduhñ xyHuunghaty. <sup>37</sup> Cooĉh häxöpy nga'a tuñ nébiöch ja'a nDeedy tiuñän, cáböĉhä nmädia'agy hajxy häxöpy xmiáböjčä. <sup>38</sup> Pero jaanĉh tüumböch jaduhñ. Mmäböögäp hajxy jaduhñ cooĉhä Dios tøø xquiexy, hóyhöĉhä nmädia'agy hajxy xquia'a ja mäböjčä. Jaduhñds hajxy mnajuöñnät coo højts tu'ugjäya'ay nhity móödhöĉhä nDeedy.

<sup>39</sup> Mänitä Jesús jia madsaanägumbä. Pero cabä nā'a yajmajch.

<sup>40</sup> Mänitä miöjnönájxcumbä ja'a Jordánpä möjnöbä maa ja'a Juan miäyajnäbejtsohñän. <sup>41</sup> Mänitä Jesús hajxy nāmejch nāmay. Mänit hajxy miánaañ:

—Cabä Juan ja'a hoy-yagiuöñnábajaty nā'a yajcähxö'cy. Pero tøyhajt jaduhñ coxiä nebiä Juan yø'öya'ay tøø nāgapxiän.

<sup>42</sup> Mänitä Jesús ja'a miädia'agy hajxy jim miáböjčä nāmay.

## 11

<sup>1</sup> Tu'ug jäya'ay hánajty xiöhaty Lázaro. Tøø hánajty pia'ambety. Jim hánajty chäna'ay Betania møødä piuhdo'oxyhajxy, ja'a María møødä Marta. <sup>2</sup> Cahnä hánajty yhabaady mänaa María ja'a Jesús ja'a perfume hánajty yajtecytia'xø'öwa'añ, mänaa María ja'a Jesús hánajty tiecymie'exa'añ ja'a quiuhwaayhaam. <sup>3</sup> Coo Lázaro hánajty tøø pia'ambety, mänitä piuhdo'oxy ja'a capxy hajxy quiejxy maa Jesúsän coogä Lázaro tøø pia'ambety. Jesús ja'a miägu'ughajpä hánajty je'e. <sup>4</sup> Coo Jesús ja'a mädia'agy jaduhñ miädooyy, mänit miánaañ:

—Cabä mähdöjč tiehm yho'oga'añ. Paady tøø pia'ambety neby jaduhñ quiähxö'ögät coo Dios miöjjä jiaanĉhä, neby jaduhñ quiähxö'ögät cooĉh nmöjjä njaanĉhä. Dióshöch xyHuunghajp.

<sup>5</sup> Hoy ja'a Jesús hánajty jia jaanĉh tehñ miöödnijiootpaadyii ja'a Lázarahajxy, <sup>6</sup> mejtsxøø jim jiaag hijty maa hánajty nā'ägä hitiän. <sup>7</sup> Mänitä Jesús ja'a jiamiöød nāmaayy:

—Jamnds hajxy jadähooc Judea.

<sup>8</sup> Mänitä Jesús hajxy nāmaayy:

—Wiindsöñ, cahnä jieögø'y mänaa ja'a judíoshajxy xjia cuhga'adsa'añän. Tii jim coo mnöcxtägatsa'añ.

<sup>9-10</sup> Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Ja'a Diostuunng hajxy tuumbä, coo ja'a tiuunghajxy je'e quia'a mayñä, cahnä hajxy je'e yho'oga'añ. Jaduhñ mäwiinäts hajxy je'e nebiä xøömbä tiu'uyo'oyän. Cab hajxy je'e quiuhnepy. Hoy hajxy je'e yhixy.

<sup>11</sup> Mänitá miánaangombä:

—Tøø højts nmägu'ughajpä Lázaro miaahó'cäm. Nøcxáambøch cham nyuxa'añ.

<sup>12</sup> Mänitá jiamiøðhajxy miánaañ:

—Pero, wiindsón, pø nä'ä maaho'c jaduhñ, møcpøjtägatsaambäda'a jaduhñ, cabä.

<sup>13</sup> Coø Jesús jaduhñ miánaañ cooc Lázaro miaaho'cy, jaduhñ hánajty miána'anaañ cooc tøø yho'ogy. Pero cabä jiamiøðhajxy jaduhñ wyiinjuøøyy coo Lázaro tøø yho'ogy. Jaduhñ hajxy wyiinjuøøyy coo tøø miaaho'ogy. <sup>14</sup> Mänitá Jesús howyiujuøøñä tiehñ nãgapxnä:

—Tøø ja'a Lázaro yho'ogy. <sup>15</sup> Xoondáacpøch jaduhñ coo'ch hánajty nga'a jimä. Coø hajxy jaduhñ mhixa'añ nébiøch nduna'añän, mänitøch mijts ja'a nmädia'agy xmiaas mäbogaanä. Páadyhøch jaduhñ nxoonða'agy. Jamds hajxy jim maa Lázaran.

<sup>16</sup> Tu'ugä Jesús ja'a jiamiøð hánajty xiøhaty Tomás, ja'a hajxy hánajty nãnøømbiä hametsc-huung. Mänitá Tomás nãmaayy ja'a jiamiøðhajxy:

—Jamxä Jesús hajxy møødhó'cäm.

<sup>17</sup> Coø hajxy jim miejch Betania, mänitá Jesús yhawáanxä coo ja'a Lázaro hánajty jiiy tøø yhity mädaaxxøø jutjooty maa cabäsaantän. <sup>18</sup> Mäwiingón Betania hánajty jim Jerusälén. Jaduhñda'a jiägueña, mejtskilómetro ja cupcäda'a. <sup>19</sup> Nämäy ja'a judiøshajxy hánajty tøø nãmech ja'a Marta møødä María. Capxmøcpøgáanäp hajxy hánajty coo ja'a piuhya'ayhajxy hánajty tøø yho'ogy. <sup>20</sup> Coø ja'a Marta jaduhñ miädoyhajty coo Jesús hánajty miäwiingonñ, mänit hoy jiiøcubaadø'øy. Pero María, jiiy miähmøøyy maa ja'a tiøgootyhajxiän. <sup>21</sup> Mänitá Marta ja'a Jesús nãmaayy:

—Wiindsón, coo häxøpy myaajä, cábøchä nbuhya'ay häxøpy tøø yho'ogy.

<sup>22</sup> Nnajuøøbiøch jaduhñ, hoytyijä Dios mmäyujwá'anät, xmió'owäp je'e.

<sup>23</sup> Mänitá Jesús ja'a Marta nãmaayy:

—Jujypioøgaambä mbuhya'ay.

<sup>24</sup> Mänitá Marta miánaañ:

—Nnajuøøbiøch coo jujypioøga'añ coo ja'a naaxwiimbä hánajty wyiimbida'añ, coo hajxy nãgøxiä njujypioøgáanäm.

<sup>25-26</sup> Mänitá Jesús miánaañ:

—Nyagjujypioøgáambiøch hajxy je'e pønjátyhøch ja'a nmädia'agy xmiäbøjcäp. Nya-jnøcxáambiøch hajxy je'e jim tsajpootyp, hoy hajxy hánajty jia jujcyñä, hoy hajxy hánajty tøø jia ho'ogy. Nejy, mmäbøjpy jaduhñä.

<sup>27</sup> Mänitá Marta miánaañ:

—Wiindsón, mmäbøjpiøch coo miich ja'a Dios xyHuunghaty, coo mMesiashaty, coo miich ja'a Dios tøø xquiexy hädaa yaabä naaxwiin.

<sup>28</sup> Mänitá Marta ja'a piuhdo'oxy hamee'ch hoy nãma'ay:

—Tøø ja'a nWiindsønñhajtäm miéjtsäm. Miičh xyajtøøb.

<sup>29</sup> Coø ja'a María miädooyy, mänitá tiänaayyø'cy. Mänitá María ja'a Jesús nãnøcxy.

<sup>30</sup> Jimä Jesús hánajty tøø miähmø'øy maa ja'a Marta hánajty hoy tøø miøødmädia'aguian. Cahnä Jesús hánajty quiajptägø'øy. <sup>31</sup> Ja'a judiøshajxy hánajty jiiy maa ja'a María tiøgootyhajxiän, coo hajxy yhiixy coo María tiänaayyø'cy, coo tiøjpädsøømy, mänitá María hajxy piadøjpädsøømy. Jim tyijy María hánajty nøcxy cabäsaantä jøøbiä xuu'tspä.

<sup>32</sup> Coø ja'a María jim miejch maa ja'a Jesús hánajty tøø miähmø'øyän, mänitá Jesús yhiixy. Mänitá María ja'a Jesús wyiinjiçcädaacy. Mänitá María miánaañ:

—Wiindsón, coo miich häxøpy myaajä, cábøchä nbuhya'ay häxøpy tøø yho'ogy.

<sup>33</sup> Coø Jesús jaduhñ yhiixy coo María hánajty jiø'øy møødä judiøshajxy, ja'a hánajty tøø piamechíijäbä, mänitá Jesús jiootmabiøjcy. <sup>34</sup> Mänit miánaañ:

—Maa hajxy tøø myajnaaxtägø'øy.

Mänitá Jesús nãmaayyä:

—Wiindsón, jam nyajnähiixø'øy.

<sup>35</sup> Mänitá Jesús jiøøyy. <sup>36</sup> Mänitá judiøshajxy miánaañ:

—Høxtahmds jiø'øy coo Lázaro hijty jiaanč tehñ miøødnijiootpaadyi.

<sup>37</sup> Mänit hajxy näje'e miánaañ:

—Tisän yø'øya'ay ja'a Lázaro coo quia'a yajmøcpøjcy. Tøø yø'øya'ay ja'a wiindspä yaghijxø'øgy, túhmäts.

<sup>38</sup>Mänitä Jesús jiootmabiójbcombä. Mänit jim ñøcxy maa ja'a naaxjutän maa ja'a Lázaro hänäjty tøø ñaaxtägø'oyän. Jimä tsaä ja'a jut hänäjty yhadägüec-haty. <sup>39</sup>Mänitä Jesús ñämaayy ja'a hajxy hänäjty jim tänaabiä juthaguum:

—Hadägüejtu'ud yø'ø jut hajxy.

Jimä cuhäyohnd hänäjty tänaabiä, ja'a Martahajpä. Mänitä Marta ja'a Jesús ñämaayy:

—Wiindsón, pero mädaaxxøø jii by tøø yhity jutjooty. Haxøøgxuu'päda'a yø'øjän.

<sup>40</sup>Mänitä Jesús ja'a Marta ñämaayy:

—Tøøch miičh nhawáañäm, coo mmäböğät, mänit mhíxät coo Dios miøjjä jiaančhä.

<sup>41</sup>Mänitä jut hajxy jiaančh yhadägüejtuuty. Mänitä Jesús chajhee'py. Mänit miänaañ:

—Teedy, Dioscujú'uyäp cooçh miičh ja'a nmädia'agy tøø xmiädoowa. <sup>42</sup>Nnajuøøbiøch jaduhñ cooçh miičh ja'a nmädia'agy hoymiänaajä xmiädoowa. Páadyhøch miičh tøø nnäma'ay “Dioscujú'uyäp” neby hajxy miäböğät cooçh miičh tøø xquiexy, yø'øya'ayhajxy xii tänaabiä.

<sup>43</sup>Mänitä Jesús møc yaaxy:

—¡Lázaro, pädsómäts!

<sup>44</sup>Mänitä Lázaro jiaančh pädsøømy, ja'a hänäjty tøø yhö'ogüiabä. Nähbity nähmoch pädsøømy. Mänitä Jesús ñämaayy ja'a hajxy hänäjty jim tänaabiä:

—Nähbijtu'ud yø'ø hajxy. Ween ñøcxy maa ja'a tiøjcän.

Mänitä Lázaro hajxy jiaančh nähbijtuuty. Mänit ñøcxy maa ja'a tiøjcän.

<sup>45</sup>Mänitä Jesús ja'a miädia'agy miäböjcäxä nämay ja'a judíøshajxy, ja'a María hajxy hänäjty tøø miøðhítiäbä maa ja'a tiøjc-hajxiän, ja'a hajxy hänäjty tøø yhíxiäbä coo ja'a Jesús ja'a ho'ogyjiäya'ay yagjujypiøjcy. <sup>46</sup>Pero cab judíos hajxy näje'e miäböjcy. Paady ja'a fariseøshajxy hoy yhawaañä nebiä Jesús hänäjty tøø tiuñ. <sup>47</sup>Mänitä teedywiindsønhajxy yhamugøøyy møødä fariseøshajxy møødä tuungmøødpähajxy. Mänit hajxy ñiñämaayyä:

—Neby hajxy nwiinmahñdyhájtämät. Madiu'lu jaaya'ay ja'a hoy-yagjuøøñäbäjaty tøø yajcähxø'øgy. <sup>48</sup>Coo hajxy nga'a májtsämät, mänitä miädia'agy miäböğáañäxä nägøxiä. Minaañbä romano jäya'ayhajxy ja'a møjcuहुdujtmøødpä. Mänitä ndsajtojcy hajxy xyajma'adáañäm. Mänitä nguhdujt hajxy xpíøgáañäm.

<sup>49</sup>Caifás ja'a teedywiindsón hänäjty xiøhaty ja'a møjcuहुdujtmøødpä. Mänit miänaañ:

—Cab hajxy tii mjaty mnajuø'øy. <sup>50</sup>Cab hajxy mwiinjuø'øy coo maas hoy hit jaduhñ coo ja'a cu'ug tu'jäya'ay xñähho'túutämät. Cab hajxy jaduhñ nägøxiä nguhdägøoyämät.

<sup>51</sup>Ca'a Quiaifás ja'a yhamdsoo wiinmahñdy jaduhñ. Pero coo hänäjty tiuñ teedywiindsón møjcuहुdujtmøødpä, paadiä Dios ja'a Caifás jaduhñ yajnägäpxy coo ja'a Jesús ja'a judíos hänäjty ñähho'tu'uda'añ, <sup>52</sup>møød hajxy nägøxiä, ja'a Dios hänäjty tøø wyiimbíyyäbä, ja'a wiinghagajptjaty. <sup>53</sup>Mänitä møjcuहुdujtmøødpähajxy quiojyquiapxyhajty coo Jesús hajxy hänäjty yagho'oga'añ.

<sup>54</sup>Paadiä Jesús hänäjty jim quia'a wäditaañä mayjiäya'ayhagujc maa ja'a Israelpähajxiän. Mänitä Jesúsahajxy jim chohñ jim Judea, ñøcxy hajxy jim maa ja'a cajpt jaduhñ xiøhatiän Efraín. Jimä Jesúsahajxy miähmøøyy møødä jiamiøødhajxy. Mäwiingón ja'a cajpt hänäjty tøødsnähgäp.

<sup>55</sup>Habaadääñäp ja'a pascuaxøø hänäjty, ja'a judíøshajxy yagjájtbä. Nämay hajxy jim ñøcxy xøøhajpä jim Jerusalén, ja'a hajxy jim tshømbä maa ja'a cajpthuungän. Cahnä xøø hänäjty jim chohñda'agy coo hajxy jim quioo'ty. Jayøjp hajxy hänäjty yhuuc tsi'iwa'añ. Jadúhñäc tyjij hajxy hänäjty ñähwa'adsa'añ ja'a piojpä quiaädeey. <sup>56</sup>Jiibiä Israelpäjäya'ay ja'a Jesús hajxy hänäjty yajcopcø'øy tsajtøgooty. Jiiby hajxy hänäjty ñimiäyajtøyyii:

—Nej, cabä Jesúsäda'a miedsa'añ xøøhájpjä.

<sup>57</sup>Tøø ja'a teedywiindsønhajxy hänäjty yhane'emy møødä fariseøshajxy, coo Jesús pøñ yhíxät, mänit hajxy ñägäpxät, nebiä Jesús hajxy jaduhñ miädsät.

## 12

<sup>1</sup>Ja tädujxøø ja'a pascuaxøø hānajtj quia'a habaady. Mānitā Jesús jim ñøcxy Betania, maa Lázaro hānajtj chāna'ayān, ja'a Jesús hānajtj tøø yagjujypioquiābā coo hānajtj tøø yho'ogy. <sup>2</sup>Nāmāyā jāya'ayhājy jiiiby yhamugøøyy tsuugaabiā ja'a Jesúsøxpā. Ja'a Marta hānajtj texyhabøgøøby. Jiibiā Lázaro ja'a Jesús hānajtj miøødtsuugay tøgooty. <sup>3</sup>Mānitā María ja'a perfume quioñmejch cuplitro. Haagā nardopøjy ja'a perfume hānajtj ja'a tsowjatypā. Mānitā María ja'a Jesús yajtecytia'xøøyy ja'a perfume. Mānitā María ja'a Jesús tiecymieexy quihwaayhaam. Mānitā perfume tiägøøyy pu'xø'pā tøgooty. <sup>4</sup>Jiibiā Judas hānajtj, ja'a Simón Iscariote yhuung. Jesús ja'a jiamioød hānajtj je'ebā. Je'edsā Jesús hānajtj yegaamb coo hānajtj yajcø'ødägø'øwa'añii maa ja'a soldadohajiān. Mānitā Judas miānaañ:

<sup>5</sup>—Maas hoy hijty coo yø'ø perfume cu ndóo'cām nebiā hāyoobādøjc ja'a xādø'øñ cu mnā'ā móoyām.

<sup>6</sup>Pero cabā Judas ja'a hāyoobādøjc hānajtj ñā'ägādā nāxuuch. Je'e ja'a xādø'øñ hānajtj yajcoñwādijtāp. Pero hamdsoo hānajtj wyi'i yajpādsømy. Paady jaduhñ miānaañ coo ja'a perfume hajty cu tioo'cy nebiā xādø'øñ jaduhñ miéedsāt. <sup>7</sup>Mānitā Jesús ja'a Judas ñāmaayy:

—Ween yø'ø to'oxiøjc yhity. Ca'a waamb mnāma'ay. Ween yø'ø perfume yaghity høxtā cóonøch nhó'ogāt. Mānitøch yø'ø perfume xyajñāhjāxāt. <sup>8</sup>Hoymiānaajā mijts ja'a hāyoobādøjc xmiøødhida'añ. Pero høøch, cáboch mijts hajty jejcy nmøødhida'añ.

<sup>9</sup>Nāmāyā Israelpā jāya'ayhājy miādoyhajtj coogā Jesús hānajtj jim tøø miech Betania. Mānitā Jesús hajty hoy yhixy møødā Lázaro, ja'a Jesús hānajtj tøø yagjujypioquiābā. <sup>10-11</sup>Coo Jesús ja'a Lázaro hānajtj tøø yagjujypioçy, paadiā Israelpā jāya'ay ja'a Jesús hajty hānajtj tøø piadu'ubøcy nāmay. Y paadiā Jesús ja'a miādia'agy hajty hānajtj tøø miābøjcāxā nāmay. Coo ja'a teedywiindsøn ja'a miādia'agyhajty hānajtj quia'a jaty panøcxāxā, paady hajty quiojyquiapxytiuuñ coo ja'a Lázaro hajty ween yagho'ogy nebiā Jesús hajty hānajtj yagho'oga'añān.

<sup>12</sup>Nāmāyā jāya'ayhājy hānajtj jim tøø miech Jerusalén pascuaxøøhajpā. Cujaboom hajty miādoyhajtj coo ja'a Jesús hānajtj miedsa'añ cajptooty. <sup>13</sup>Mānitā xi'iwhaay hajty hoy piuxy. Mānitā Jesús hajty hoy jioçcubaadø'øy xi'iwhaaguiap. Yāaxāp ja'a Jesús hajty hānajtj ñānøcxy:

—¡Viva Jesús! Tsøc yø'øya'ay hajty wiingudsāhgøøyyām, yø'ø Dios tøø quiexiābā. Paadiā Dios tøø quiexy coo hajty ngobiernāhajtāmāt, højts ja'a Israelpājāya'ayhajtām.

<sup>14</sup>Mānitā Jesús ja'a burrohuung tu'ug piaaty. Mānit yajpejty. Jaduhñ jiiiby myiñ cujaay maa ja'a Diosmādia'aguiān:

<sup>15</sup>Ca'a hajty mdsāhgø'øy, mijts jim tsānaabiā Jerusalén.

Huug hix hajty, xiidsā mgobiernāhajty piety burrohuungñāhgøxp.

<sup>16</sup>Cabā Jesús ja'a jiamioødhajtj hānajtj ñajuø'øy pøñ jaduhñ ñānøømby coo miedsa'añ burrohuungñāhgøxp, ja'a Dios quiexaambiā. Pero cuçyçy, coo Jesús hānajtj tøø jiuujypiojñā, coo hānajtj tøø ñøcxñā tsajpootyp, mānitā jiamioødhajtj jahmiejtstaacñā coo jaduhñ jiaančh miñ cujaay ja'a Jesúsøxpā y coo Jesús hajty hānajtj tøø piuhbety.

<sup>17</sup>Mādiaacp hajty hānajtj neby hajty hānajtj jim tøø yhixy mānaa Jesús ja'a Lázaro jiiiby yhøxyaaxpādsømiān tsaajutjooty. Ja'a hajty hānajtj tøø quia'a yhixiābā, je'eds hajty hānajtj miøødmādiaacp. <sup>18</sup>Coo jaduhñ yajmādoyhajtj nebiā Jesús ja'a Lázaro hānajtj tøø yagjujypioquiān, paadiā Jesús hajty hānajtj nøcxy jioçcubaadø'øy mayjiāya'ay.

<sup>19</sup>Mānitā fariseoshajtj ñiñāmaayyā:

—Nejy yø'øya'ay ndūñāmāt coo jaduhñ piawādityiñ nāgøxiā.

<sup>20</sup>Tøø ja'a ca'a Israelpāhajpāhajty hānajtj nāje'e quio'pā xøøhajpā. Dioswiingud-sāhgøøbiā hajty hānajtj tøø quioody. <sup>21</sup>Mānitā Felipe hajty hoy ñāmech. Betsaida Felipe hānajtj choonñ jim Galileanaaxooty. Mānitā Felipe ñāmaayyā:

—Tsāguhñ, maa ja'a Jesús. Je'eds højts nja møødmādia'agaan.

<sup>22</sup> Mänitá Felipe ja'a Andrés hoy yhawaanä coogä Jesús hajxy hánajty hoy tøø jia møødmädia'aga'añ. Mänitá Felipe ja'a Jesús hajxy hoy yhawaandägajtsä møødä Andrés.

<sup>23</sup> Mänitá Jesús miänaañ:

—Tøø yhabaady cooch nhó'ogät. Páadyhöch Dios tøø xquiexy. <sup>24</sup> Chaads mijts tehñ tiøyhajt nnámá'awät, coo jáya'ay ja'a trigo hajxy ñi'iby, mänitá tøømd tyictspädsømy yhaabiädsømy. Coo jaduhñ tyictspädsømat yhaabiädsømat, mänit hoy tiägøøñä yee'pä. Mayø'øb ja'a trigo jaduhñ. Pero coo quia'a tictspädsømat quia'a haabiädsømat, jaduhyyä piú'udsät. Cabä miúxät. Cabä trigo miayø'owät. <sup>25</sup> Pønjátyhöchä nmädia'agy xquia'a mäbøgáañäp, cab hajxy jim ñócxät tsajpootyp. Páadyhöchä nmädia'agy hajxy xquia'a mäbøgaanä coo hajxy chähgø'øy coo hajxy yagho'oga'añii. Pønjátyhöchä nmädia'agy xmiäbøjcäp, je'eds hajxy jim nøcxaamb tsajpootyp, hoy hajxy jia yagho'ogyii ja'a höøchøxpä. <sup>26</sup> Pø xWyiindsøñhadáambøch hajxy je'e, wéenhøchä nmädia'agy hajxy xpianøcxä. Nwøwhídäbøch hajxy je'e. NDéedyhöch päda'agaamb coo hajxy wyiingud-sähgø'øwøød wiingjåya'aybä.

<sup>27</sup> Jootmayhájpoch cham. Cab jaduhñ yhahixø'øy coöchä nDeedy nnámá'awät ween xyajtso'ogy coöch hánajty yaa nho'oga'añ hädaa yaabä naaxwiin. Páadyhöch yaa tøø ngáda'agy cooch yaa nhó'ogät. <sup>28</sup> Teedy, yajcähxø'øg ja'a mmájaa.

Mänitá Dios jim yhadsooy tsajpootyp:

—Tøøch tähooc nyajcähxø'øgy. Nyajcähxø'øgáambiøch jadähooc.

<sup>29</sup> Ja'a hajxy hánajty jim tänaabiä nämay maa ja'a Jesús ja'a wyiinduumän, jia mädoow hajxy, pero cab hajxy wyiinjuøyy. Nájje'e hajxy miänaañ cooc tyijy hānee yaaxy. Nájje'e hajxy miänaañ cooc tyijy ja'a Dios ja'a mioonsä jim tsajpootyp tu'ug quiapxy. <sup>30</sup> Mänitá Jesús miänaañ:

—Ca'a yhöøchøxpä ja'a Dios jaduhñ miänaañ. Paady jaduhñ miänaañ nej mijts mnajuø'owät cooch jaduhñ xmiägapy. <sup>31</sup> Cooch nhó'ogät, cábøch ja'a møjcu'ugong nyajmäjäda'aga'añ, jaaya'ay hanehmbä hädaa yaabä naaxwiin. Dios jaduhñ mänaamb coo hajxy ween yajcumädoy, ja'a höøchä nmädia'agy hajxy xquia'a mäbøjcäbä. <sup>32</sup> Höøch, cooch nyajmøjpahbedät cruzøxp, mänithøchä nmädia'agy hajxy xmiäbøgaanä, ja'a hajxy tsänaabiä wiinduhmyhagajpt.

<sup>33</sup> Paadiä Jesús jaduhñ miänaañ, neby hajxy ñajuø'owät neby hánajty yagho'oga'añii.

<sup>34</sup> Mänitá Jesús nāmaayyā:

—Jiiby jaduhñ myiñ maa højts nguhdujtän coo jaaya'ay hánajty yhane'ema'añ mayjomøjt, ja'a Dios quiexaambiä, ja'a højts nhahixypä. Pero miich jaduhñ mänaamb coo tsipcøxp ja'a Diosquexypä yajmøjpahbedä'añ cruzøxp. Pøñ miich jaduhñ mnänømby ja'a Diosquexypä.

<sup>35-36</sup> Mänitá Jesús miänaañ:

—Cábøch mijts hajxy jecy nmøødhida'añ. Jaduhñ mäwíinhøch mijts ngudøø'xy nebiä jøønän. Mäbøjcägøch ja'a nmädia'agy hajxy, mäduñtiøch hädaa yaabä naaxwiin nhídät, nébyhöch mijts jaduhñ hoy xpianøcxät, neby hajxy mga'a hídät hagoonstuum. Pøñ hajxy jaduhñ hijp hagoonstuum, tægodiium hajxy ñä'ägädä hity. Höøch, nøcxáannäbøch. Cábøch ja'a nmädia'agy hajxy xmiädøwáañänä.

Coo ja'a Jesús jaduhñ miädiaacpædoøyy, mänitá tiu'ubøjnä. Mänit ñiguuu'tsä.

<sup>37</sup> Cabä Jesús ja'a miädia'agy hánajty miäbøgáañäxä, hoy hánajty madiu'u hoy yagjuøøñäjat tøø jia yajcähxø'øgy. <sup>38</sup> Paady hajxy hánajty quia'a mäbøga'añ nebiä profeta Isaias ja'a miädia'agy jaduhñ tiøjtädät, nebiä jecy quiujahyyän:

Dios, cab højts ja'a nmädia'agy pøñ tøø xmiäbøjcä.

Tøø ja'a mmájaa mja yajcähxø'øgy, pero cab hajxy tøø xmiøjpäda'agy. <sup>39</sup> Cabä Jesús ja'a miädia'agy miäbøgáañäxä nebiä Isaias wiingtuuum quiujahyyän:

<sup>40</sup> Tøø ja'a Dios miäna'añ:

Tøøchä quiopc-hajxy nyajxexjä nébyhöchä nmädia'agy hajxy xquia'a wiinjuøyyät, nebiä yhaxøøgwiinmahñdy hajxy quia'a najtshixø'owät.

Cábøch ja'a piojpä quiädieey hajxy nyajnáhwäatsät.

<sup>41</sup> Jaduhñä Isafás jecy quiujahy nebiä Isafás ja'a Jesús hánajty tøø yhixiän tsajpootyp. Cahnä Jesús hánajty yaa quiäda'agy hädaa yaabä naaxwiin.

<sup>42</sup> Siempräm ja'a Israelpä jäya'ay ja'a Jesús ja'a miädia'agy hajxy miäbøjcä, møødä copc-hajpähajxy nämay. Pero hamee'ch hajxy miäbøjcy. Cabä Jesús hajxy hánajty quiapxpaady mayjiäya'ayhagujc. Tsähgøøby hajxy hánajty coo hajxy yajpádsomøød maa ja'a chajtøjc-hajxiän ja'a fariseoshajxy. <sup>43</sup> Ja'a judiøshajxy, cab hajxy chocy coo hajxy quiumayøød ja'a Dios. Je'e hajxy chojpy coo hajxy ween wyiingudsähgøøyii ja'a cu'ug.

<sup>44</sup> Mänitä Jesús møc miänaañ:

—Pøñhøch ja'a nmädia'agy xmiäbøjcäp, jaanä xmiäbøjcäbøchä nDeedy ja'a miädia'agy hajxypä, ja'açh yaa tøø xquiéxiäbä hädaa yaabä naaxwiin. <sup>45</sup> Pøñhøch jaduhñ yxihjxp, jaanä yxihjxäbøchä nDeedy hajxypä. <sup>46</sup> Páadyhøch yaa tøø ngäda'agy hädaa yaabä naaxwiin, neby hajxy quia'a mähmø'owät hagogdstuum pønjátyhøch nmädia'agy hajxy xmiäbøjcäp. Jaduhñ mäwiinhøch ngudøø'xy nebiä jøønän neby hajxy hoy yhixät. <sup>47</sup> Ca'a yhøøchä hajxy nyajcumädowaamby, ja'a nmädiä'agyhøch hajxy xquia'a mäbøjcäbä, hoy hajxy jaduhñ tøø jia mädohyaty. Páadyhøch yaa tøø ngäda'agy hädaa yaabä naaxwiin, nébyhøch ja'a jäya'ayhajxy jaduhñ nnähho'tú'udät. Ca'a yhøøchä hajxy je'e nyajcumädowaamby. <sup>48</sup> Pøñhøchä nmädia'agy hajxy xquia'a mäbøjcäp, mänit hajxy quiumädowa'añ coo ja'a naaxwiimbä hánajty wyiimbida'añ. Paady hajxy quiumädowa'añ, coochä nmädia'agy hajxy hánajty tøø xquia'a mäbøjcä. <sup>49</sup> Ca'a yhøøchä nhamdsoo mädia'agy jaduhñ tøø nyaghity. Ja'a nDéedyhøch, ja'açh tøø xquiéxiäbä, je'eçh jaduhñ tøø xyhane'emy nebiátyhøch nmädiä'agät. <sup>50</sup> Høøchä, nmøødhøch ja'a tøyhajt jaduhñ coo hajxy jim yhida'añ tsajpootyp cøjxta'axiøø, pønjátyhøch ja'a nDeedy ja'a miädia'agy mäbøjcäp. Nmädiäacypiøch nébyhøchä nDeedy tøø xyhane'emiän.

## 13

<sup>1</sup> Mänitä pascuaxøø hánajty tiehñ yhadsooyø. Tøø ja'a Jesús hánajty ñajuø'oy coo hánajty tøø yhabaady coo hánajty yaa choonaanä hädaa yaabä naaxwiin, coo hánajty jim ñøcxaanä maa ja'a Tiediän. Chojpy ja'a Jesús ja'a jiamioød hánajty hamuumdu'joot hädaa yaabä naaxwiin.

<sup>2</sup> Coo ja'a Jesúshajxy hánajty chuugaya'añ, tøø Judas hánajty wyiinmahñdyhaty, ja'a Simón Iscariote yhuung, coo Jesús hánajty yajcø'owaanø'owa'añii maa ja'a soldadohajxiän. Ja'a møjcu'ugong ja'a Judas jaduhñ yajwiinmahñdiägooy. <sup>3</sup> Ñajuøøbiä Jesús hánajty nebiaty ja'a cuhdujt hánajty tøø mio'oyii ja'a Tiedy. Ñajuøøby hánajty coo hánajty jim tøø choon maa ja'a Tiediän, coo hánajty jim ñøcxaangombä jadähooc. <sup>4</sup> Coo hajxy hánajty tøø chuugaabiädøøñä, mänitä Jesús tiänaayyø'cy. Mänitä wyit chjy. Mänitä cuhbe'en tu'ug yajnimioxmäguitøøyyä. <sup>5</sup> Mänitä nøø quidemøøyy palanganajooty. Mänitä Jesús tiägøøyy tecypiujpä ja'a jiamioød. Coo tiecypiujpädøøyy, mänit tiecymiéxcombä.

<sup>6</sup> Coo ja'a Jesús ja'a Simón Pedro hánajty tiecypiuja'añ, mänitä Simón Pedro miänaañ:

—Nej, xtiecypiujaambøch høøçhpäjä.

<sup>7</sup> Mänitä Jesús yhadsooy:

—Miiçh, caj miiçh mnajuø'oy tiiguiøxpøch miiçh coo ndecypiuju. Mänit jaduhñ mnajuø'owa'añ cooch jaduhñ njädät nhabetät.

<sup>8</sup> Mänitä Pedro miänaañ:

—Cab jaduhñ yhahixø'oy cooch miiçh jaduhñ xtiecypiuját.

Mänitä Jesús yhadsooy:

—Pø cájtäm miiçh myajtecypiuja'añ, cájtämøch miiçh hoy xjiamioødhadaañä.

<sup>9</sup> Mänitä Simón Pedro miänaañ:

—Bueno, Wiindsøn, cøxiøch jaduhñ xpiujät móødhøchä ndecy, móødhøchä ngøø, móødhøchä ngøc.

<sup>10</sup> Mänitä Jesús yhadsooy:

—Pøn tøø chi'iy, wa'ads ja'a ñi'x ja'a quiopc je'e. Jagoo ja'a tiecy piujät. Mijts, mwa'ads mijts hajxy, pero cab hajxy nägøxiä mwa'adsä.

<sup>11</sup>Ñajuøbiä Jesús hánajty pøn hánajty yajcø'øwaanø'øwáanäp. Paady jaduñ miánaañ coo tu'jäya'ay hánajty quia'a wa'adsä.

<sup>12</sup>Coo ja'a Jesús cøx tiecypiujpädø'øy ja'a jiamioðhajxy, mänitá Jesús wyitpägøøñä. Mänit yhxtaacnä. Mänit miánaañ:

—Chójpjøčhá njoot jaduñ coo hajxy mnajuó'øwät tiiguióxpøch mijts coo tøø ndecypiu-ujy. <sup>13</sup>Hoy jaduñ cooçh mijts jaduñ xñäma'ay: “Wiindsón.” Tøyhájthøch mijts hajxy jaduñ xWyiindsønhaty. <sup>14</sup>Tøøčh mijts hajxy ndecypiuujy, hóyhøch Wiindsón nja tuñ. Jaanä jaduñ mijtspä, mnidiecypiujøb hajxy hamiñ haxøpy. <sup>15</sup>Mbahixäp hajxy jaduñ nebiátyhøch mijts tøø nduñ. <sup>16</sup>Chaads mijts tehñ tiøyhajt nnámá'awät, cabä moonsä cuhdujt møc miøødä quejee ja'a wyiindsón. Jaanä jaduñ je'ebä ja'a tøø quiexyíjábä, cabä cuhdujt je'e møc miøødäbä quejee ja'a tøø miäguéxiábä. <sup>17</sup>Coočhá nmädia'agy hajxy xwyiinjuøøyyät, coo hajxy jaduñ mgudiúnät, jootcujc hajxy jaduñ mhídät.

<sup>18</sup>Cábøch mijts nägøxiä nnägapy. Nnajuóbiøch pønjátyhøch tøø nwiimby. Pero tøjiajpä Diosmädia'agy maa jaduñ miána'añän: “Ja'a craaçh tu'ugmucy xmiøødcaabiä, tøøch je'e xmiädsibø'øy.” <sup>19</sup>Jäguémjøch mijts chaa nhawáanäm cooçh haxøøg njada'añ nhabetá'añ. Cooçh jaduñ njaančh jádät njaančh habétät, mänit hajxy mhuuc mäbögät cooçhá Dios tøyhajt tøø xjiaančh quexy. <sup>20</sup>Chaads mijts tehñ tiøyhajt nnámá'awät, pøn hajxy miägu'ugpøgaamb ja'ačh nguexaambiä, møød høøçh jaduñ xmiägu'ugpøgaambä. Jaanä jaduñds je'ebä, pønhoçh je'e xmiägu'ugpøgaamb, møødä Dios jaduñ miägu'ugpøgaambä, ja'ačh tøø xquiéxiábä.

<sup>21</sup>Coo ja'a Jesús miädiaacpädøøñä, mänit jiootmadiägøøñä. Mänit miánaañ:

—Chaads mijts tehñ tiøyhajt nnámá'awät cooçh mijts ja'a mjamiøød tu'ug xyega'añ ho'cøøc.

<sup>22</sup>Mänitá jiamioðhajxy ñiwyiinhee'ppejtä. Cab hajxy hánajty ñajuø'øy pøn ja'a Jesús hánajty jaduñ ñänøømby. <sup>23</sup>Jimä Jesús ja'a jiamioð hánajty yhäña'ay tiehñ ñähmøjc. Jaančh tehñ yhoj ja'a Jesús hánajty miøødnijootpaadyii. <sup>24</sup>Mänitá Simón Pedro ja'a craa miäwø'xy. Mänit hamee'ch ñämaayy:

—Huuc mäyajtøw pøn jaduñ ñänøømby.

<sup>25</sup>Mänitá craa ja'a Jesús tiaatsmägowøøyy. Mänit miäyajtøøyy:

—Pøn jaduñ mnänøømby.

<sup>26</sup>Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Nbama'tsnaxáambiøch hädaa tsajcaagyhaguijt. Mänitøch ja'a craa nmo'owa'añ, ja'ačh xyegaambä ho'cøøc.

Mänitá Jesús ja'a tsajcaagyhaguijt jiaančh pama'tsnajxy. Mänitá Judas yajcø'øgonøøyy, ja'a Simón Iscariote yhuung. <sup>27</sup>Tuunä Judas ja'a tsajcaagy ñä'a coonðsooyy, mänitiä miøjcu'ujoottägøøyyä. Mänitá Jesús ja'a Judas ñämaayy:

—Tsógäm. Nøcx jatcø'øw nejy mjatcø'øwa'añän.

<sup>28</sup>Ja'a hajxy hánajty jim caabiä, cab hajxy hánajty ñajuø'øy tiiguióxpä Jesús jaduñ coo miánaañ. <sup>29</sup>Näje'e hajxy hánajty wyiinmahñdyhaty coo tyijy ja'a Jesús ja'a Judas hánajty quiexy juubiä mädyijaty tyijy hánajty yajtunaamby xøøjooty. Näje'e hajxy hánajty wyiinmahñdyhjäp coo tyijy Jesús ja'a Judas ja'a häyoobäya'ay hánajty yajmo'owa'añ xädø'øñ. Paady hajxy hánajty wyiinmahñdyhaty, coo ja'a Judas ja'a xädø'øñ hánajty yajwijtswädityii. <sup>30</sup>Tuunä Judas ja'a tsajcaagy ñä'a coonðsooyy, mänitiä tiøjpädsøømy. Tøø hánajty quioodsøøñä.

<sup>31</sup>Coo ja'a Judas tiøjpädsøømy, mänitá Jesús miánaañ:

—Tøø yhabaady cooçh ngähxø'øga'añ cooçh nmøjjä njaančhä. Høøçhcxpä Dios jaduñ quiähxø'øga'añ coo miøjjä jiaančhä. Diøshøch tøø xwyiinguexy. <sup>32</sup>Nyajcähxø'øgåambiøch ja'a Dios coo miøjjä jiaančhä. Mobädájpøch ja'a Dios xyajcähxø'øgaambä cooçh nmøjjä njaančhä. <sup>33</sup>Mägu'ughjäpädøjc, cábøch mijts jejcy nmøødhida'añ. Xjia høxta'awáambiøch mijts, pero cábøch hajxy xpiaada'añ. Chaads mijts hajxy nnámá'awät nébyhøçhá Israelpä jäya'ayhajxy tøø nnäma'ayän: Cab hajxy jim hoy mnøcxät maačh nhida'añän. <sup>34</sup>Chaads mijts hajxy ja'a hawiinjemyguuihdujt



nmó'owät coo hajxy hamiñ haxopy mniçhogøød nébyhöch mijts ndsoquiän. <sup>35</sup> Coo hajxy mniçhogøød mnibia'häyowøød, cähxø'øgäp jaduñ cooçh mijts ja'a nmädia'agy xjiaançh panøcxä. Xyhíxäp ja'a jäya'ayhajxy jii nägøxiä.

<sup>36</sup> Mänitä Simón Pedro ja'a Jesús miäyajtøøyy:

—Wiindsøn, maa mnøcxa'añ.

Mänitä Jesús yhadsooy:

—Cábøch miich jadunajtä hoy xpianøcxät maaçh nnøcxa'añän. Miich, høxhaam miich mnøcxät.

<sup>37</sup> Mänitä Pedro ja'a Jesús miäyajtøøgumbä:

—Tiich miichäda'a jadunajtä hoy coo nga'a panøcxät. Nnähho'tú'udäbøch miich häyaa.

<sup>38</sup> Mänitä Jesús yhadsooy:

—Jaançhä; cabä ndiyy miichäda'a xñähho'tú'udät. Chaads miich jadunajtä nnämä'awät, cahnä tseey hänäjty ya'axyñä, tøø miich hänäjty tægøøghooc mnijjøgapxyii cooçh tyijy miich hänäjty xquia'a hixiä.

## 14

<sup>1</sup> Mänitä Jesús miänaañ:

—Ca'a hajxy mwi'li tiay mwi'li miay. Mäbøjcä ja'a Dios ja'a miädia'agy hajxy, y mäbøjcägøch ja'a nmädia'agy hajxypä. <sup>2</sup> Jim tsajpootyp maaçhä nDeediän, mayyä tsäna'awøhñdy jim. Coo häxopy quia'a tøyyä, cab hajxy cu nhawáañäm. Nøcxáambøch ja'a tsäna'awøhñdy nbäda'aga'añ nähix hahixø'ø maa mijts mhídat. <sup>3</sup> Cooçh jim nnøcxa'añ, cádaactägatsáambøch jadähøocägumbä. Mänitøch mijts jim ngøxy woonøcxa'añ maaçh nhida'añän. Näguipxy hajxy jim nhidáañäm. <sup>4</sup> Mnajuøøby hajxy maaçh nnøcxa'añ. Jaduñ hajxy mnajuøøbiä neby hajxy jim mnøcxät.

<sup>5</sup> Mänitä Tomás ja'a Jesús ñämaayy:

—Wiindsøn, pero cab højts nnajuø'øy maa miich mnøcxa'añ. Neby højts jaduñ jim mnä'a nøcxät.

<sup>6</sup> Mänitä Jesús yhadsooy:

—Jaduñ mäwíinhøch høøch nebiä tu'ujän. Høøchcøxpä hajxy jim mgooda'añ pønjátyhöch ja'a nmädia'agy xmiäbøjcäp. Høøchcøxpä hajxy jim mhida'añ cøjxta'axiøø. Paady hajxy jim mhida'añ cooçhä tøyhajt nyajcähxø'øgy ja'a Dioscøxpä. <sup>7</sup> Pønjátyhöch je'e xyhixyhajp, jaaná xyhixyhájtäbøch ja'a nDeedy je'ebä. Tøø hajxy mhixy.

<sup>8</sup> Pero cab hajxy wyiinjuøøyy waambä Jesús jaduñ jia mänaañ. Mänitä Felipe ja'a Jesús ñämaayy:

—Wiindsøn, ween højts ja'a mDeedy xyhuuc yaghíxät. Mänit højts jootcujc mmäh-mó'øwät.

<sup>9</sup> Mänitä Jesús yhadsooy:

—Felipe, tii jaduñ coo mmäna'añ. Tøøch miich jeycy xpiawädity. Xyhixyhájpøch miich jaduñ. Pønçh xyhixp, jaaná xyhíxäbøch ja'a nDeedy je'ebä. Tiich miich jaduñ coo xñäma'ay cooçh mijts ja'a nDeedy nyaghíxät. <sup>10</sup> Nej, cab jaduñ mmäbøquiä cooçhä nDeedy tu'ugmädia'agy nmøødhity. Ja'a nDéedyhöch miädia'agy, je'eçh jaduñ nmädiäcäp; ca'a yhøøçhä nhamdsoo mädia'agy nmädiaacypy. Ja'a nDéedyhöch ja'a mäjaa jaduñ xmiøoby; je'eçh ja'a tiuung jaduñ ndúunäp. <sup>11</sup> Mäbøjcägøch ja'a nmädia'agy hajxy cooçhä nDeedy jaduñ tu'ugmädia'agy nmøødhity. Hoy hajxy mwiinjuø'øy mga'a ja wiinjuø'øy, mmäbøgäp hit hajxy jaduñ. Páadyhöch hit hajxy ja'a nmädia'agy xmiäbøjcät, cooçh hoy-yagjuøøñäjatyp nyajcähxø'øgy. <sup>12</sup> Chaads mijts tehñ tøyhajt nnämäaguombä, pønçhöch ja'a nmädia'agy xmiäbøjcäp, jaaná yajcähxø'øgaamby je'ebä ja'a hoy-yagjuøøñäjaty. Maas hoy-yagjuøøñäjatyp ja'e yajcähxø'øga'añ quejeeçh nyajcähxø'øgy. Paady jaduñ yajcähxø'øga'añ cooçh jim nnøcxa'añ maaçhä nDeediän.

<sup>13-14</sup> Coo hajxy mmäbøgät cooçh ja'a cuhdujt tøyhajt nmøødä, coo hajxy hänäjty tii myujwa'ana'añ, ngudiúnäbøch jaduñ neby jaduñ quiahxø'øgät cooçhä nDeedy je'eduhñ miøjjä jiaançhä.

<sup>15</sup> 'Pø xchójpøch mijts, mänítøch mijts ja'a nmädia'agy xquiudiúunät nebiátyhøch mijts tøø nmägapxy tøø nhane'emiän. <sup>16</sup> Nnämäabiøch ja'a nDeedy coo mijts ja'a jootcapxmøcpøjpä wiingpä xyajnáguéxät, ja'a tømiädiaacpä. Ja'a Dioshespíritu je'e. Cøjxta'axiøø hajxy jaduhñ xmiøødhida'añ. <sup>17</sup> Pønjaty ja'a Diosmädia'agy ca'a mäbøjp, cabä Dioshespíritu hajxy choga'añ. Cab hajxy mänaa yhixyhada'añ. Pero mijts, mobädajpä hajxy je'e mhixyhada'añ. Xmiøødhidaannäp hajxy je'e. Jiiby hajxy mmøødhada'añ mjoodootyhajxy. <sup>18</sup> Cábøch mijts je'e nnähgue'ega'añ nidiuhñ nämetsc. Cädaactägatsáambøch yaa jadähooc maa mijtsän. <sup>19</sup> Mejtsxøø tægøøgxøøch ja'a jäya'ayhajxy xjiaag hixa'añ. Cábøch hajxy hánajty yaa xyhixaannä cooçh yaa ndsoonaannä. Cooçh cøjxta'axiøø nhida'añ, paady mijts cøjxta'axiøø mhidaambä. <sup>20</sup> Mobädajpä hajxy jaduhñ mnajuø'øwa'añ cooçhä nDeedy tu'ugmädia'agy nmøødhity. Jaaná tu'ugmädia'agy hajxy jaduhñ nhidaannämbä. <sup>21</sup> Pønjátyhøch ja'a nmädia'agy xquiudiúunäp nébiøch tøø nmägapxy tøø nhane'emiän, xchójpøch je'e. Jaaná ndsojpy højts je'ebä móødhøch ja'a nDeedy. Nyaghixáambiøch ja'a nwiinmahñdy hajxy.

<sup>22</sup> Jii Jesús ja'a jiamíøød hánajty tu'ug xiøhaty Judas. Pero ca'a je'e yhlscariote. Mänitä Judas ja'a Jesús miäyajtøøyy:

—Wiindsøn, tii højts ja'a mwiinmahñdy coo xyaghixa'añ, pero cabä cu'ughajxy myaghixa'añ.

<sup>23</sup> Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Pøñhøch xchojp, xquiudiúunäbøch ja'a nmädia'agy je'e. Y chójpiøçhä nDeedy je'ebä. Tu'ugmädia'agy højts nmøødhida'añ móødhøch ja'a nDeedy. <sup>24</sup> Pøñhøch jaduhñ xquia'a tsojp, cábøçhä nmädia'agy xyajtuunä. Ca'a yhøøçhä nhamdsoo mädia'agy hädaa, hädaa hajxy nyajmøødmädiaacypiä. Ja'a nDéedyhøch miädia'agy hädaa, ja'açh tøø xquiéxiäbä.

<sup>25</sup> 'Mijts, nyajmøødmädiacypiøch mijts jaduhñ mäduhñtiä hajxy yaa nmøødhitiän. <sup>26</sup> Nägøoyøch nnøcxaannä ndu'ubøgaannä, mänítøch ja'a nDeedy yhEspíritu quixa'añ maa mijtsän. Je'eçh jaduhñ nguwitshadaamby. Mijts jaduhñ xjiootcapxmøcpøgaamb. Cøxaamb hajxy xyajnáhixø'øwa'añ. Cøxaamb hajxy xyagiahmiejtsta'aga'añ nebiátyhøch mijts yaa tøø nyajmøødxi'igy tøø nyajmøødmädia'agy.

<sup>27</sup> 'Jootcújc-høch mijts nyajmähmø'øwa'añ. Cab mijtsä cu'ug xyagjootcugø'øwät nébiøch mijts jootcujc tøø nyaghitiän. Ca'a hajxy tii mnädajy mnämay. Ca'a hajxy mdsähgø'øy mdsähdiuñ. <sup>28</sup> Tøøch mijts nhawáanäm cooçh nnøcxa'añ ndu'ubøga'añ. Pero cädaactägatsáambøch jadähooc. Pø xchójpøch mijts tøyhajt, mxoondá'agäp hajxy coo nhawáanäm cooçh jimñ nnøcxa'añ maaçhä nDeediän. Mias møødä mäjaa je'e quejeech nmøødä. <sup>29</sup> Tøøch mijts jäguemiä nhawáanäm nébiøch yaa njada'añ hädaa yaabä naaxwiin y cooçh jimñ nnøcxaannä maaçhä nDeediän. Cooçh jaduhñ njädät, cooçh jimñ nnøcxät, mänit hajxy mhuuc tehñ miäbøgät.

<sup>30</sup> 'Tu'habáquiøch mijts nhuuc jaac møødmädia'agyñä. Medsaambä møjcu'ugong, ja'a yaa cu'ughanehmbä; pero cabä cuhdujt miøødä maaçh høøchcøxpän. <sup>31</sup> Ngudiunäannäbøch nébiøch ja'a nDeedy tøø xmiägapxy tøø xyhane'emiän. Páadyhøch jaduhñ ngudiuna'añ neby jaduhñ quiähxø'øgät cooçhä nDeedy tøyhajt njaançh tsoy. Tänaayyø'øg hajxy. Jam hajxiän.

## 15

<sup>1</sup> 'Høøch, jaduhñ mäwíinløch høøch nebiä tsaatyptequiän ja'a tøyhajtpä. Ja'a nDéedyhøch, jaduhñ je'e nebiä cudsatypcamän. <sup>2</sup> Ja'a nDéedyhøch, xyhøxpújxäbøch ja'a nhaads mädyii ca'a tømbejp; pero mädyiids jaduhñ tømbejp, je'eds jaduhñ weenjaty yhøxpuyxyp, nebiä maas majiaty tiøømbédät. <sup>3</sup> Coo hajxy jaduhñ tøø mmäbøcy nebiátyhøch mijts je'e tøø nyajnáhixø'øyän, jadúñhøch ja'a nDeedy mijts tøø xyajnáhwa'açh ja'a mhaxøøgwíinmahñdyhajxy. Jaduhñ mäwíinätis je'e nebiä tsaatyp hajxy jìøpuxiän. <sup>4</sup> Tehngájnoch ja'a nmädia'agy hajxy xpianøcxät; tehngájnoch mijts nbuhbeda'añ. Ja'a tsaatyphaads, cab je'e tiøømbeda'añ coo ja'a yhøjxä tiecy hánajty quia'a hity. Jaduhñ

mäwíináts mijtspä, pø cábøch ja'a nmädia'agy hajxy tehngajnä xpianøcxaanä, cab hajxy hoy mwädítät.

<sup>5</sup>Høøch, jaduñ mäwíinhøch høøch nebiä tsaatyptequiän. Høøch mijts jaduñ nhaadshajpy. Coochä nmädia'agy hajxy tehngajnä xpianøcxät, mänit hajxy hoy mwädítät. Nbuhbédábøch mijts jaduñ. Cooch mijts nga'a puhbédät, cab hajxy tii hoy mduna'añ. <sup>6</sup>Pøñhøchä nmädia'agy xquia'a panøcxäp, jaduñ mäwíináts je'e nebiä tsaatyphaads hajxy yhøxpuxiän. Coo jaduñ tiø'øch, mänit hajxy yajpádø'ogy; mänit hajxy ño'ogy.

<sup>7</sup>Coochä nmädia'agy hajxy tehngajnä xpianøcxät, coo hajxy mga'a jahdiägóyyät nebiátyhøch mijts tøø nyajnáhixø'oy, ngudiünábøch jaduñ mädyiibájaty mijts xmiäyujwa'anaamb. <sup>8</sup>Coo hajxy hoy mwädítät, cähxø'ogäp jaduñ coochä nmädia'agy hajxy tøyhajt xpianøcxä. Jaanä cähxø'ogaamb jaduñbä coochä nDeedy je'e miøjjä jiaančhä. <sup>9-10</sup>Nébiøchä nDeedy xchoquiän, jadúñhøch mijts ndsojpa. Coochä nmädia'agy hajxy xyajtúunät, ngumáybøch mijts jaduñ; hoy miänájøch mijts ndsøgät. Jadúñhøchä nDeedy xchocy coochä miädia'agy nyajtúunäbä.

<sup>11</sup>Páadyhøch mijts jaduñ nyajmøødxi'igy nyajmøødmädia'agy coo hajxy tehngajnä mxoondá'agät nébiøch nxoonda'aguian. <sup>12</sup>Mijtsøch jaduñ nmägäpyp nhanehmy coo hajxy hamiñ haxøpy mničhogøød mnibia'häyowøød nébiøch mijts ndsoquiän. <sup>13</sup>Pøñ jaduñ jaanč tehñ chójcäp, coo hánajty yagho'oga'añii, nähho'tu'udøøb je'e ja'a miägu'ughajp. <sup>14</sup>Coo hajxy mgudiünät nebiátyhøch mijts tøø nmägäpyp tøø nhane'emy, xmiägu'ughajpøch mijts hánajty jaduñ. <sup>15</sup>Cábøch mijts nnäma'awaanä "moonsä." Ja'a moonsä, cabä ñajuø'oy tii ja'a wyiindsøn tiuumby. Pero mijts, tøø mijts ngøxy hawáanäm nebiátyhøch ja'a nDeedy je'e tøø xyhawaanä. Páadyhøch mijts nnäma'awaanä "mägu'ughajp." <sup>16</sup>Ca'a yhøøch mijts je'e tøø xwyiimby; høøch mijts je'e tøø nwiimby. Tøøch mijts jaduñ nwiinguexy coo hajxy hoy mwädítät, coo Diosmädia'agy hajxy myajwá'xät, neby hajxy jaduñ mmayø'owät. Weenä Diosmädia'agy hajxy tehngajnä pianøcxpä; ween hajxy hoy wiädijp. Jadúñhøch mijts nDeedy xmió'owät tijaty mijts hánajty mdsogaamby, coochä nmädia'agy hajxy hánajty xmiäbøjcä. <sup>17</sup>Chámhøch mijts jadähøc nmägäpyp nhane'emy coo hajxy mničhogøød mnibia'häyowøød hamiñ haxøpy.

<sup>18</sup>Mijts, xmiähanhadaamb ja'a tsaan ja'a cu'ug hajxy. Moorä høøch hajxy tøø xmiähanhaja. <sup>19</sup>Xmiähanhadaamb mijts je'e, ja'a hajxy haxøgwädijp. Paady mijts xmiähanhada'añ coo mijts ja'a haxøgpä tøø mgøxy najtshixøñä. Tøø mijts ja'a mbojpa mgädieey nyajnáhwáatsäm. Coo mijts haxøpy tøø mga'a najtshixø'oy ja'a haxøgpä, cu xmiägu'ughajty jäya'ay hajxy may. <sup>20</sup>Huuc jahmiets hajxy nejy mijts tøø nnäma'ayän, cabä moonsähajxy quiuhdujtmøød quejee wyiindsønhajxy. Coochä jäya'ayhajxy näje'e xmiädsiphaty, paady mijts hajxy xmiädsiphadaambä. Y coochä nmädia'agy hajxy näje'e xmiäbøjcä, paady mijts ja'a nmädia'agy hajxy xmiäbøgáanäbä. <sup>21</sup>Høøchcøxpä mijts ja'a cu'ug xmiädsiphada'añ, je'eguiøxpä coochä nDeedy hajxy xquia'a hixyhajtä, ja'ačh tøø xquiéxiäbä.

<sup>22</sup>Tøøch jäya'ay ja'a nmädia'agy hajxy hoy nyajmädoyhaty. Coochä nmädia'agy hajxy tøø xquia'a mäbøjcä, paady hajxy quiumädowa'añ. Coochä nmädia'agy hajxy haxøpy tøø xquia'a mädoyhajtä, cab hajxy haxøpy quiumädowa'añ. <sup>23</sup>Pøñhøch xmiähanhajp, jadúñhøchä nDeedy xmiähanhájtabä. <sup>24</sup>Tøøchä hoy-yagjuøñäjatypä nyajcähxø'ogy. Caj pøn jaduñ yajcähxø'ogy hädaa yaabä naaxwiimbä. Hoy jäya'ayhajxy tøø jia hixy tøø jia mädoy, xmiähanhajp højts møødhøchä nDeedy. Paady hajxy je'e quiumädowa'añ. Coochä hoy-yagjuøñäjatypä haxøpy tøø nga'a yajcähxø'ogy, cab hajxy haxøpy quiumädowa'añ. <sup>25</sup>Coochä jäya'ayhajxy xmiähanhaty, tøjiajp jaduñ nebiä Diosmädia'agy myiñän, neby hajxy jecy quiujahyyän: "Pues, nä'ä nägøøbøch hajxy xmiähanhaty."

<sup>26</sup>Ngueáambiøch ja'a Dioshespíritu, ja'a mijts xjiootcapxmøcpøgaambä, ja'a tømiiädi-aacpä. Jim jaduñ choona'añ maačhä nDeediän. Coo quiäda'aga'añ, mäniøch je'e xñägapxa'añ. <sup>27</sup>Jadúñhøch mijts xñägäpaxaambä, nebiátyhøch mijts yaa tøø nmøødwädity. Høxtáhmødsøchä jäya'ayhajxy nyajnáhixøøchoonän, quipxyhøch mijts nmøødtägøøyy wädijpä høxtä jäda'anäbaadyänä.

## 16

<sup>1</sup> Páadyhøch mijts cham nyajmøødxi'igy nyajmøødmadia'agy, cooçh mijts ja'a nmädi-  
a'agy ni mänaa xquia'a najtshixøøyyät, hoy mijts jäya'ay mäduhñtiä xjia mädsiphaty xjia  
mähanhathy. <sup>2</sup> Xyajpädsømaamb mijts je'e tsajtøogooty. Høxtä habaadaamb jaduhñ coo  
mijts xyagho'oga'añ je'eguiøxpä cooc tyijy ja'a Diosmädia'agy hajxy quiudiuñ. <sup>3</sup> Paady  
mijts je'e xmiädsiphada'añ coo højts je'e xquia'a hixiä móødhøçhä nDeedy. <sup>4</sup> Coo hajxy  
jaduhñ mjädät mhabetät, mänit hajxy jaduhñ njahmiädsät coo hajxy nhawáañäm. Paady  
cham nhawáañäm.

<sup>5</sup> Cooçh mijts hijty quipxy nmøødwädity, paady hajxy hijty nga'a hawáañäm.  
<sup>6</sup> Nøcxáañbøch jim maachä nDeediän, ja'äch tøø xquiéxiäbä. Jimhøch nhidaañnä. Pero  
cábøch mijts xmiäyajtøy maaçh nNøcxa'añ. <sup>7</sup> Mjootmayhajp mijts jaduhñ cooçh mijts  
jaduhñ tøø nyajmøødmadia'agy. <sup>8</sup> Chaads mijts tehñ tiøyhajt nnämä'awät, hoyø'øwaamb  
jaduhñ mijtsøxpä cooçh nNøcxa'añ. Nguexáambiøch pøn mijts xjiootcapxmøcpøgaamb.  
Cooçh nga'a nNøcxät, cab jaduhñ quiädä'agät maa mijtsän. <sup>9</sup> Tsipøøxp jaduhñ ñä'ägä  
cäda'aga'añ. Mänitä jäya'ayhajxy yajwiinjuø'owa'añii coo pojpä cädieey hajxy tøyhajt  
jiaançh møødä. Paady hajxy miøødä, cooçhä nmädia'agy hajxy tøø xquia'a mäbøjcä.  
Paady hajxy yajcumädowa'añii ja'a Diósäm. <sup>10</sup> Jaduhñ hajxy yajwiinjuø'owáañäbä cooçh  
ja'a pojpä cädieey nga'a møødä. Nøcxáambiøch jim maachä nDeediän; cábøch mijts  
yaa xyhixaañnä. <sup>11</sup> Jaduhñ hajxy yajwiinjuø'owáañäbä coo hajxy yajcumädowa'añii ja'a  
Diósäm, pønjaty ja'a møjcu'ugong ja'a miädia'agy panøcxäp, ja'a yaa hanehmbä hädaa  
yaabä naaxwiin. Tøø ja'a Dios miäna'añ coo ja'a møjcu'ugong quiumädowa'añ.

<sup>12</sup> Madiu'u mijts nja hawaañañäm, pero cab hajxy mwiinjuø'owät. <sup>13</sup> Coo ja'a Dioshes-  
píritu hñanjty quiäda'aga'añ, mänit mijts ja'a tøyhajt xquiøxy yajwiinjuø'owa'añ. Ca'a  
yhamdsoo mädia'agy je'e miädia'agaamby. Piamädia'agaamby jaduhñ nebiaty je'e tøø  
miädooy. Je'e mijts xyajmädoyhadaamb tijaty jadaañ tunáañäp. <sup>14</sup> Xñägapxáambiøch je'e  
cooçh nmøjjä njaançhä. Mijts xyajmädoyhadaamb nebiatyhøch je'e tøø nnäma'ayän.  
<sup>15</sup> Coo højts nhity tu'ugmädia'agy móødhøçhä nDeedy, páadyhøch mijts cham nnäma'ay  
coo mijts ja'a Dioshespíritu xyajmädoyhada'añ nebiatyhøch je'e tøø nnäma'ay.

<sup>16</sup> Møbädäjpøch jim nNøcxaañnä maachä nDeediän. Pero cábøch njega'añ; mänitøch  
mijts hñanjty xyhixtägatsa'añ.

<sup>17</sup> Mänitä Jesús ja'a jiamioødhajxy näje'e ñiñämaayyä:

—Pätiidä yø'øya'ay jaduhñ coo ñä'a mäna'añ cooc mobädajpä nNøcxaañnä; cábäc jaduhñ  
jيجا'añ. Mänitac nhixáañägombä. Pätiidä coo ñä'a mäna'añ cooc nNøcxa'añ maa ja'a  
Tieediän. <sup>18</sup> Pätiidä coo ñä'a mäna'añ “mobädajpä.” Päwaambtä jaduhñ jia mäna'ana'añ.

<sup>19</sup> Najuøøbiä Jesús hñanjty coo hñanjty miäyajtøwa'añii. Mänit miänaañ:

—Xmiäyajtøwáambiøch mijts tijatyhøch jaduhñ tøø nja mädia'agy, túhñmäts.

<sup>20</sup> Chaads mijts tehñ tiøyhajt nnämä'awät, mjø'øwaamb mxuudsaaamb mijts ja'a  
høøçhcøxpä. Pero yø'ø cu'ughajxy, jaançh tehñ xioonda'agaamb hajxy. Pero cab hajxy  
je'cy mjootmayhada'añ. Paquiä hajxy mjootcugø'owáangombä. <sup>21</sup> Coo ja'a to'oxiøjc ja'a  
xiøøbio'ohajxy piedyii, mänitä jioothajxy piädø'øgø'ogy. Nägooyyä ja'a yhuunghajxy je'e  
miejtsnä, hagädaacp ja'a jioothajxy je'e. Cab hajxy je'e jiahmiejtsnä coo ja'a jioothajxy  
hñanjty tøø piädø'øgy. Xoondaacnäp hajxy coo yhuunghajxy hoy ween tøø miyñ  
tøø quia'ay. <sup>22</sup> Jaduhñ mäwínäts hajxy mjootmayhaty nebiä to'oxiøjc ja'a jioothajxy  
piädø'øguiän. Pero nägooyyä højts nniyhixägumbä, mänit mijts mxoonda'aga'añ. Caj  
mijts pøn xyagjootmayhadaañnä.

<sup>23</sup> Cábøch mijts hñanjty tii xmiäyujwa'anaañnä. Chaads mijts tehñ tiøyhajt  
nnämä'awät, cooçh mijts nDeedy hñanjty tijaty xmiäyujwa'anaañ, xmiø'owaamb mijts  
je'e ja'a høøçhcøxpä. <sup>24</sup> Cahnä hajxy tii mhuuc yujwa'añ ja'a høøçhcøxpä. Coo hajxy tijaty  
myujwá'anät, xñä'ägä mo'owaamb hajxy je'e. Jaduhñ hajxy hoy jootcujc mhídät.

<sup>25</sup> Yajmäbaadyháamhøch mijts tøø nmøødmadia'agy. Habáatnäp jaduhñ cooçh nga'a  
mädia'agaañnä yajmäbaadyhaam. Howyiinjuø'øñøch ja'a nDeedy nmädia'agaañnä.

<sup>26-27</sup> Mänitøch mijts ja'a nDeedy hoy tyijä xmiäyujwa'anaañ ja'a høøçhcøxpä. Mänit hajxy

xmio'owa'añ. NDéedyhøch mijts xyhamdsoo mäyujwa'anánañp je'eguiøxpä cooçh mijts nDeedy xjiaan'ch tehñ chocy. Paady mijts xchocy cooçh mijts xchojpä, cooçh mijts ja'a nmädia'agy hajxy tøø xmiäbøjcä cooçh jim tøø ndsooñ maaçhä nDeediän. Hamdsoo hajxy mmäyujwa'ana'añ; cábøch waamb nmäna'ana'añ. <sup>28</sup>Høøçh, jimhøch tøø ndsooñ maaçhä nDeediän. Yaaçh tøø ngäda'agy hädaa yaabä naaxwiin. Pero tsoonáambøch yaa jadähøocägumbä. Nøcxtägatsáambøch jimägumbä maaçhä nDeediän.

<sup>29</sup>Mänitä Jesús ja'a jiamioødhajxy miänaañ, ñämaayyä Jesús:

—Hoorä sí, howyiinjuøñä miich mmädiaacnä. <sup>30</sup>Tøø højts nnajuø'øy. Cab højts miich tii mmäyajtøwaannä. Nmábøjnäp højts jaduhñ cóodäm miich jim mjaan'ch tsooñ maa Diosän.

<sup>31</sup>Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Mjaan'ch mábøjpiäda'a tyijy hajxiä. <sup>32</sup>Habáatnäp jaduhñ coo mijts ja'a cu'ug xquiøxy päboowia'xa'añ. Mänit hajxy jim mnøcxaannä maa mdøjc-hajxiän. Nidiuhñhøch hajxy yaa xñähgüe'egaannä. Pero cábøch nidiuhñ tøyhajt nhida'añ. Ja'a nDéedyhøch jaduhñ xmiøødhidaamb. <sup>33</sup>Páadyhøch mijts jaduhñ cham nyajwiinxiic nyajwiingapxø'øy coo mijts ween jootcujc mhññät cooçhä nmädia'agy hajxy xmiäbøjcät. Mbaadaambiä tsaachpa peenä hajxy hädaa yaabä naaxwiin. Pero ca'a hajxy tii mdajy mmay; cábøçhä møjcu'ugong nyajmäjädä'aga'añ.

## 17

<sup>1</sup>Nägooyyä Jesús miädiaacpäðøoyy, mänit yuughee'py tsajpootyp. Mänit miänaañ:

—Teedy, tøø yhabaatanä. Huuc yajcähxø'øg cooçh nmøjjä cooçh njaan'chá. Jaduhñhøch nyajcähxø'øgaambä coo miich mmøjjä coo miich mjaan'chá. <sup>2</sup>Tøøçh miich cuhdujt jaduhñ xmio'oy cooçhä jäya'ayhajxy nägøxiä nguhdujtmó'owät coo hajxy jim jaduhñ ween yhity maa miichän çøjxta'axiøø, pønjätyhøch miich tøø xyajcø'øwaanø'øy. <sup>3</sup>Jaduhñ hajxy jim çøjxta'axiøø yhida'añ maa miichän, coo højts ja'a nmädia'agy jaduhñ xmiäbøjcämät coo miich nidiuhñ mDioshaty, coo miich mdømiädia'agy, cooçh miich yaa tøø xquiøxy hädaa yaabä naaxwiin.

<sup>4</sup>Høøçh, ngudiúumbøch hädaa yaabä naaxwiin nébiøch miich tøø xyhane'emian. Nyajcähxø'piøch jaduhñ coo miich ja'a mäjaa tøyhajt mmøødä. <sup>5</sup>Teedy, høøçhä nmäjaa yajcähxø'cäc jim maa miichä mwiinduumän nébiøçhä mäjaa hijty jim nmøødän mänaabä hädaa yaabä naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguiän.

<sup>6</sup>Pønjäty miich yaa tøø mwiimby hädaa yaabä naaxwiin, je'eçh hajxy jayøjp nyajmä-døyhajt coo miich nidiuhñ mDioshaty, coo miich mdømiädia'agy. Miichä mgø'øjooty hajxy je'e hijty. Pero jadähøoc-høch miich je'e tøø xyajcø'øwaanø'øguiumbä. Tøø ja'a nmädia'agy hajxy je'e xmiäbøjcä xquiudiuunä. <sup>7</sup>Najuøñäp hajxy cooçh miich jaduhñ tøø xmio'oy mäduhñtiøch nmøødä. <sup>8</sup>Tøøçh hajxy ngøxy yajñähixø'øy nebiätyhøch miich tøø xyajñähixøøbiän. Najuøñäp hajxy cooçh jim tøyhajt ndsooñ maa miichän. Tøøçhä nmädia'agy hajxy jaduhñ xmiäbøjcä cooçh miich tøø xquiøxy.

<sup>9</sup>Teedy, tunä mayhajt. Cueendähat hädaa jäya'ayhajxy, hädáajøch miich tøø xyajcø'øwaanø'øyábä. Ca'a jie'emøødøch jaduhñ nnänømy ja'a nmädia'agy hajxy tøø xquia'a mábøjcäbä. <sup>10</sup>Højts hädaa jäya'ay nje'ehajmüjcäm; páadyhøch miich nnäma'ay coo mgüendähädät. Hädaa jäya'aguøxpä jaduhñ quiähxø'øga'añ coo højts nmøjhájtäm coo højts njaan'chhájtäm.

<sup>11</sup>Cábøch yaa nhidaannä hädaa yaabä naaxwiin. Nøcxáannäbøch jim maa miichän. Pero yaaçhä njamiøødhajxy miähmø'øwa'añ. Cueendähat hajxy neby hajxy jaduhñ yhidät tu'ugmädia'agy neby højts nhíjtäm tu'ugmädia'agy. Miichä mmäjaagøxpä mgüendähädät. Miichhøch hajxy tøø xyajcø'øwaanø'øy. Jaan'ch tehñ wia'ads miichä mjoot miichä mwiinmahñdy. <sup>12</sup>Høxtä jäda'anäbäadyñøch hajxy ngüendähaty miichä mmäjaagøxpä. Caj miichä nmädia'agy hajxy nägøxiä tøø xñajtshixøøyyä. Jagooyyä tu'jäya'ay ja'a nmädia'agy tøø xñajtshixøøyyä, ja'a hijty nä'ägä tu'udägoyyaambä. Paady jaduhñ tiu'udägooyy nebiä nmädia'agy jaduhñ tiøjiädät nebiä cujaaybä miähmøøyyän.

<sup>13</sup> Høøch, nõcxáannäbøch jim maa miichän. Páadyhöch miich jaduhñ cham nyajmøød-mädia'agy hädaa jäya'ay wyiinduumhajxy neby hajxy jaduhñ xioondáacpät nébiøch nxoonða'aguiän. <sup>14</sup> Tøøch miichä mmädia'agy hädaa jäya'ayhajxy nyajmøødmädia'agy. Paady hajxy yaa miähanhadyii hädaa yaabä naaxwiin, coo hajxy haxøøgtuum quia'a wädi-jnä. Høøch hajxy xpiahiixp coöch haxøøgtuum nga'a wädity. <sup>15</sup> Chaads miich nnämä'awät coo miich hädaa jäya'ayhajxy mgüeendähädät maa ja'a mõjcu'ugongän. Cábøch jaduhñ nmäna'añ coo hajxy yaa chöönät hädaa yaabä naaxwiin. <sup>16</sup> Hoy hajxy jaduhñ wiädity nébiøch nwäditiän. <sup>17</sup> Cunuu'x hädaa jäya'ayhajxy ja'a miichä mhomiädia'agyhaam nebiä mmädia'agy hajxy tehngajnä xpianøcxät xquiudiúunät. Mäduhñtiä miichä mmädi-a'aguiä, tøyhajt je'e. <sup>18</sup> Høøch, hädaa yaabä naaxwiinhøch miich tøø xquiexy nébiøch miich ja'a jäya'ay ja'a mmädia'agy hajxy nyajmädoyhädät. Jadúhñhöch yø'øya'ayhajxy nwiinguexaambä nebiä mmädia'agy hajxy xyaghawa'xøøyyät. <sup>19</sup> Nnähho'tu'udäämbiøch hädaa jäya'ayhajxy neby miichä mmädia'agy hajxy tehngajnä xpianøcxät xquiudiúunät.

<sup>20-21</sup> Jadúhñhöch nmänaambä coo jäya'ayhajxy ween yhity tu'ugmädia'agy nägøxiä mäduhñtiøch ja'a nmädia'agy hajxy xmiäbøgaanä majatyhagájpthøchä njamiøød ja'a nmädia'agy hajxy xyajwa'xaanä. Ween hajxy xmiøødhíjtäm tu'ugmädia'agy neby højts nhíjtäm tu'ugmädia'agy. Jaduhñdsä jäya'ayhajxy miäbøga'añ coöch miich tøyhajt tøø xjiaanç quexy. <sup>22</sup> Tøøch hajxy nguhdujtmø'oy coo hajxy yhidät tu'ugmädia'agy, nébiøch miich tøø xquiuhdujtmø'oyän coo nhíjtämät tu'ugmädia'agy. <sup>23</sup> Tu'ugmädiá'agyhøch hajxy xmiøødhity nébiøch miich nmøødhitiän tu'ugmädia'agy. Nägøxiä hajxy jaduhñ yhidät tu'ugmädia'agy, ja'a nmädiá'agyhøch hajxy tøø xmiäbøjcäbä. Jaduhñdsä jäya'ayhajxy ñajuø'owa'añ nägøxiä coöch miich tøø xquiexy, coo miich hajxy jaduhñ mdsocy nébiøch miich xchoquiän.

<sup>24</sup> Teedy, mänáambøch jaduhñ coöch hajxy jim ween xmiøødhity maaç nhida'añän, ja'açh miich tøø xyajcø'owaanø'oyäbä. Jadúhñhöch nmänaambä coo ja'a mäjaa hajxy ween yhixy, ja'açh miich tøø xmiø'oyäbä. Xjiaanç tehñ chójpøch miich hánajty mänaabä hädaa yaabä naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguiän. Høxtä jäda'anäbáadyñøch miich xchocyñä. <sup>25</sup> Teedy, tøyhajt miich mnä'ägädä mädia'agy. Ja'a cu'ughajxy, cab hajxy wyiinjuø'øy coo miich mdømiädia'agy. Pero høøch, nhíxyhøch miich. Hädaa njamiøødhøch hajxy chaa tänaabiä, ñajuøby hajxy je'e coöch miich tøø xquiexy. <sup>26</sup> Tøøch hajxy je'e nyajmøødmädia'agy coo miich nidiuhñ mDioshaty, coo miich mdømiädia'agy. Tehngájnoch jaduhñ nyajmøødmädia'aga'añ neby hajxy jaduhñ niichogøød ñibia'häy-owøød nébiøch miich xchoquiän. Wéenhøch hajxy tu'ugmädia'agy xmiøødhity.

Mänitä Jesús miädiaacpäðøyy.

## 18

<sup>1</sup> Coo Jesús miädiaacpäðøyy, mänitä Jesúsahajxy chohñ cajtooty møødä jiamiøødhajxy. Mänitä woc hajxy yajnajxy, ja'a hánajty xøhajpä Cedrón. Mänit hajxy tiägøøyy olivocamjooty. <sup>2</sup> Ja'a Judas, yhixy hánajty je'e jiiby olivocamjooty. Mayhooc ja'a Jesúsahajxy hánajty jiiby tøø yhamugø'øy. Ja'a Judas ja'a Jesús hánajty yegaamb. Ja'a Jesús ja'a miädsiphajxy hánajty yajcø'ødägø'owáanäp. <sup>3</sup> Mänitä Judas ja'a soldadohajxy hoy wioy. Møødä policiahajxy hoy wioy maa ja'a teedywiindsønhajxiän, maa ja'a fariseoshajxiän. Mänitä Jesús jiiby ñägädaacä olivocamjooty, ja'a Judashajxy møødä soldado møødä policia. Tøø hánajty quioodsøñä. Møødä jiøøn møødä quiuhñd hajxy quiädaacy. <sup>4</sup> Ja'a Jesús, ñajuøby hánajty je'e nebiaty hánajty je'e tiuna'añii. Mänitä Jesús hoy jiojcu'oyø'øy ja'a Judashajxy. Mänit miäyajtøøyy:

—Pøñ hajxy mhøxtaaby.

<sup>5</sup> Mänit hajxy yhadsooyy:

—Jesús Nazaretpä højts nhøxtaaby.

Mänitä Jesús miänaañ:

—Høøch jaduhñ xøhajp.

<sup>6</sup> Coo ja'a soldadohajxy jaduhñ miädooyy, mänit hajxy jaduhyyä yhøxtägø'øwa'cy. Jaduhyyä hajxy cøjx quiäday. <sup>7</sup> Mänit Jesús miäyajtøøgumbä:

—Pøñ hajxy mhøxtaaby.

Mänitá Judashajxy yhadsoogumbä:

—Ja'a Jesús Nazaretpä højts nhøxtaaby.

<sup>8</sup>Mänit Jesús miänaañ:

—Tøøds mijts nja hawáañäm. Høøchämäts je'e. Pø høøchtiäm mijts xyhøxtaaby, wéenhøchä njamiøødhajxy wyiimbity.

<sup>9</sup>Paadiä Jesús jaduñ miänaañ neby jaduñ tiøjiädät nebiä Tieedy hánajty tøø nã-ma'ayän: “Pøñhøch miičh tøø xyajcø'øwaañø'øy, cábøch pøñ xpiøgaanä. Cab hajxy nej jiada'añ.” <sup>10</sup>Mänitá Simón Pedro ja'a espada jiädujpädsøømy. Mänitá teedywiindsøn ja'a mioonä tiaatsc nã'ä pújxäxä, ja'a hahoodiaatsc. Malco hánajty xiøhaty. <sup>11</sup>Mänitá Jesús ja'a Pedro yhojy:

—Cuyugø'øw yø'ø mhespada. Tsipcøxpøch nho'oga'añ nébiøchä nDeedy tøø xñä-ma'ayän.

<sup>12</sup>Mänitá Jesús miajtsä quiø'øxojtsä. Ja'a soldadohajxy jaduñ jatcøøyy møødä wyi-indsøn hajxy møødä policíahajxy, ja'a judíoshajxy hánajty tøø quiéxiäbä. <sup>13</sup>Mänitá Jesús yajnøcxä maa ja'a Anás ja'a tiøjcän. Ja'a Anás ja'a Caifás hánajty miø'ødhajxy. Teedywiindsøn ja'a Caifás hánajty tiuumby. <sup>14</sup>Ja'a Caifás, je'e ja'a judíoshajxy hánajty tøø nãma'ay cooc yhahixø'øy jaduñ coo tu'jäya'ay ja'a cu'ug nãhho'tú'udät.

<sup>15</sup>Høxhaam ja'a Simón Pedro ja'a Jesús hajxy hánajty pianøcxy nãmetscä. Ja'a Jesús ja'a jiamiøødhajxy nãmetscä. Ja'a Simón Pedro miägu'ughajpä, yhixy ja'a teedywiindsøn hánajty je'e. Mänit Jesús piädägøøyyä ja'a Simón Pedro miägu'ughajpä maa ja'a teedywiindsøn tiøghawa'adsän. <sup>16</sup>Ja'a Pedro, jim je'e miähmøøyy tøghawa'adshaguum. Mänitá Pedro miägu'ughajpä piädsøømy. Mänitá to'oxymoosä miägapxy ja'a tøjcueendähajpä. Mänitá Pedro quiuwowøøyyäbä tøghawa'ads ja'a yhamdsoo mägu'ughajpä. <sup>17</sup>Mänitá to'oxymoosä ja'a Pedro miäyajtøøyy:

—Miičh yø'øya'ay mmøødwädiipy, túñmämäts.

Mänitá Pedro yhadsooyy:

—Ca'a yhøøchä.

<sup>18</sup>Jimä policíahajxy hánajty jiøømba'axamy møødä moonsähajxy. Tøøhc hánajty. Paady hajxy hánajty tøø jiøønyajmøjjø'øy. Jimä Pedro hánajty jiøømba'axaambä.

<sup>19</sup>Mänitá Jesús miäyajtøøwa ja'a jiamiøødcøxpä møødä miädia'agyquiøxpä. Ja'a teedywiindsøn jaduñ yajtøøw. <sup>20</sup>Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Jímhøch hijty tøø nmädia'agy majiäya'ayhaguic. Jímhøch hijty nmäyajnähixø'øy Diostøgooty møød tsajtøgooty maa ja'a judíoshajxy naxy yhamugø'øyän. Cábøch jim mänaa pactuum tøø nmädia'agy. <sup>21</sup>Tiičh miičh coo xmiäyajtøy. Yø'øya'ayhajxy mmäyajtøwäp yø'ø nmädia'agyhøch hajxy tøø xmiädøowäbä. Yø'øhajxy je'e najuøøby nebiätyhøch jim tøø nmädia'aguian.

<sup>22</sup>Tuunä Jesús jaduñ nã'l'ä hadsooyy, mänit yhala'abø'cä. Policía jaduñ tu'ug jatcøøyy. Mänitá policía Jesús nãmaayy:

—Cab jaduñ yhojy coo ja'a teedywiindsøn jaduñ mhadsówät.

<sup>23</sup>Mänitá Jesús miänaañ:

—Pø tøøch ngapxtägoy, yec ja'a tøyhajt yaa. Pø caj, cab jaduñ yhojy coo ch miičh nã'ä nägoobä xñä'ä hala'abø'ogät.

<sup>24</sup>Mänitá Anás ja'a Jesús quiejxy cø'øxoch maa ja'a Caifás ja'a wyiinduumän. Caifás hánajty teedywiindsøn tuumb.

<sup>25</sup>Ja'a Simón Pedro, jim hánajty jiøømba'axamy. Mänit miäyajtøøwa:

—Miičh yø'øya'ay mmøødwädiipy, túñmämäts.

Mänitá Pedro ñiguiugapxä:

—Ca'a yhøøchä.

<sup>26</sup>Mänitá Pedro miäyajtøøwägumbä:

—Tøøch miičh jiiby nhixy olivocamjooty møød yø'øya'ay, túñmämäts.

Ja'a teedywiindsón ja'a mioonsä jaduhñ mäyajtøw, jaaya'ayä jiuju miägu'ug ja'a tiaatsc hänäjty tø ñä'ä púxäxä ja'a Pedro. <sup>27</sup> Mänitä Pedro ñiguiugápxägumbä. Tuunä jaduhñ ñä'ä mänaañ, mänitä tsee yaaxy.

<sup>28</sup> Mänitä Jesús yajnoxcä maa ja'a gobernador tiöjcän. Pilato hänäjty tuumb gobernador. Jobø'øwaamb hänäjty. Coo hajxy jim quioo'ty, cabä teedywiindsøn hajxy ñä'ä töjtägøyy. Cabä Israelpä quiuhdujthajxy hänäjty jaduhñ myiñ coo hajxy jiiby tiöjtägø'owät maa ja'a tiöjc-hajxiän, ja'a hajxy ca'a Israelpähajpä, ja'a pascuaxøjooty. Coo hajxy jiiby tiöjtägø'owät, cädiéeyäp hajxy jaduhñ. Coo hajxy jaduhñ quiädiéeyät, cab hajxy miägáyät ja'a pascuaxøjooty. Paady hajxy jiiby quia'a tægøyy Pilato tiögooty. <sup>29</sup> Coo Pilato miädooyy coo hajxy hänäjty tø quioody, mänit hajxy ñädøjpädsøma. Mänitä Pilato miänaañ:

—Tii mijts yø'øya'ay myajcuxø'øwø'øwaamby.

<sup>30</sup> Mänit hajxy yhadsooyy:

—Coo hädaa jäya'ay häxøpy tø quia'a cädieey, cab højts miich häxøpy tø nyajnä-goody.

<sup>31</sup> Mänitä Pilato miänáangumbä:

—Yajwiimbit yø'øya'ay hajxy. Nøcx mijts mädia'agymiädow nej mijts ja'a mguhdujt myiñän pø tø quiädieey.

Mänitä judfoshajxy yhadsooyy:

—Ja mänä'anäp højts jaduhñ coo yagho'ogød; pero højts, cab højts ja'a cuhdujt jaduhñ nmøødä coo højts jäya'ay nyaghó'ogät.

<sup>32</sup> Paady hajxy jaduhñ yhadsooyy, ween ja'a Pilato jaduhñ ñägäpxy pø tø Jesús tøyhajt jiaanč cädieey. Tøjajt jaduhñ nebiä Jesús hänäjty tø miäna'añän coo hänäjty yega'añii maa ja'a ca'a Israelpähajxiän, coo hänäjty yagho'oga'añii cruzøxp. <sup>33</sup> Mänitä Pilato tiöjtägøyy. Mänitä Jesús quiuyaaxøyyä tøgooty. Mänit miäyajtøwä:

—Nej, miichä judfoshajxy xguiobiernähajpä.

<sup>34</sup> Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Pøn jaduhñ xñämaayy. Tögä miichä mhamdsoo copcooty mnä'ä yajcojjiä.

<sup>35</sup> Mänitä Pilato jadähooc yhadsoogumbä:

—Tiič nyajnajuð'øb. Ca'a yhøčhä Israelpäjäya'ay. Miichä mhamdsoo mägunäaxhøch miich tø xyajnägoody møødä teedywiindsøn hajxy. Tii jaduhñ tø mgädieey.

<sup>36</sup> Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Høčh, cábøch yaa nduñ gobiernä hädaa yaabä naaxwiin. Coočhä häxøpy nduñ, tøčhä nmoonsähajxy häxøpy xñäwa'añ. Cábøčhä judfoshajxy häxøpy tø xñä'ä mach. Cábøch yaa nduñ gobiernä.

<sup>37</sup> Mänitä Pilato miänaañ:

—Mduumbäda'a gobiernä.

Mänitä Jesús miänaañ:

—Jexioo, túumbøch jaduhñ. Høčh, nmädiacypiøch ja'a tøyhajt hädaa yaabä naaxwiin. Páadyhøch yaa tø nmiñ tø nga'ay. Pønjaty ja'a tømiaadia'agy mäbøjp, je'echä nmädia'agy xmiäbøjcäp.

<sup>38</sup> Mänitä Pilato miänaañ:

—Pätiidä miich jaduhñ mnänømby ja'a tøyhajt.

Mänitä Pilato tiöjpädsømgumbä. Mänitä judfoshajxy ñämaayyä:

—Høčh, cábøch yø'øya'ay tø nhamdsoo hixy tø nhamdsoo paady pø tø quiädieey.

<sup>39</sup> Jii mijtsä mguhdujt jaduhñ coočhä mijts ja'a jäya'ay tu'ug nhøxmájtsämät ja'a pascuaxøjooty. Nej, mmänaamb hajxy jaduhñä coo ja'a mgobiernähajxy nhøxmájtsämät.

<sup>40</sup> Mänit hajxy møc yhadsooyy:

—¡Ca'a yø'øya'ay mhøxmach! ¡Høxmats ja'a craa Barrabáshajpä!

Paadiä Barrabás hänäjty chumyčhänä'ay coo hänäjty tø mieech tø pioty. Mänitä Pilato tiöjtägøñä.



## 19

<sup>1</sup>Mänitá Pilato ja'a Jesús yajwojpa. <sup>2</sup>Mänitá soldado ja'a wádsatscorona hajxy yhädiuuñ. Mänitá Jesús ja'a quiuhduum piadáacäxä. Mänitá Jesús ja'a hucywyit yajnáhgäjenøøyyä nebiä gobiernähajxy hánajty wyithatiän. Paadiä Jesús jaduñ tiuunä, neby hajxy hánajty ñä'ä wi'i ñäxi'iga'añ ñä'ä wi'i ñäya'axa'añ. Paady hajxy hánajty ñä'ä wi'i ñäxi'iga'añ coo ja'a Pilato hánajty tøø miäna'añ coogä Jesús hánajty guiobiernähaty. <sup>3</sup>Mänitá Jesús miäwiingoonä. Mänit ñäxiicä:

—¡A poco miičh tuumb gobiernäjä!

Mänitá Jesús tiägøøyyä coxhó'cábä.

<sup>4</sup>Mänitá Pilato tiøjpaðsøømgumbä. Mänitá judfoshajxy ñämaayyä:

—Nyajtøjpaðsøømámæbøch yø'øya'ay nebiä tøyhajt hajxy jaduñ mmøødhádät cooçh tøø nhixy tøø nbaady coo tøø quia'a cádieey.

<sup>5</sup>Mänitá Jesús piadøjpaðsøømy hucywyitmøød, coronamøød. Mänitá Pilato ñämaayy ja'a Israelpäjäya'ayhajxy:

—Xiids yø'øya'ay tøø tiøjpaðsømy.

<sup>6</sup>Coo Jesús jaduñ yhiixä ja'a teedywiindsønñhajxy møødä policíahajxy, mänit hajxy ñäyaaxøøyy:

—¡Møjpaðbétäts hajxy cruzcøxp! ¡Møjpaðbétäts hajxy!

Mänitá Pilato miänaañ:

—Hamdsoo hajxy mmøjpaðbédät. Høøçh, cábøch jaduñ nmäna'añ coo tøø quiädieey.

<sup>7</sup>Mänitá Israelpäya'ayhajxy yhadsooyy:

—Jaduñ højts nguhdujt myiñ coo yø'øya'ay ween yagho'ogyii je'eguiøxpä coo tøø miäna'añ coogä Dios Tieedyhaty.

<sup>8</sup>Coo Pilato jaduñ miädooyy, mänitá chähgøøbiøjcy. <sup>9</sup>Mänitá Pilato ja'a Jesús miøødtøjtägøøñä. Mänitá miäyajtøøyy:

—Maa miičh mjaančh tsooñ.

Pero cabä Jesús waamb miänaañ.

<sup>10</sup>Mänitá Pilato miänámgumbä:

—Nej, cábøch xñä'ägä hadsowa'añ. Nej, caj miičh mnajuø'øyä cooçhä cuhdujt nmøødä cooçh miičh nhøxmádsät, ó cooçh miičh nyajmøjpaðbedøød.

<sup>11</sup>Mänit Jesús yhadsooyy:

—Coo Dios miičh cuhdujt häxøpy tøø xquia'a mo'oy, caj miičh ja'a cuhdujt häxøpy mmøødä maaçh høøçhcøxpän. Paady miičh ja'a pojpa caj mjaty møødä quejee ja'a teedywiindsønñ, ja'a høøçh yaa tøø xyajméçhäbä maa miičhä mwiinduumän.

<sup>12</sup>Mänit Pilato jia wiinmahñdyhajty nebiä Jesús yhøxmádsät. Pero mänitá Israelpäya'ay-hajxy ñäyaaxøøguiumbä:

—¡Pø mmägu'ughajpy miičh ja'a gobiernä César, caj miičh yø'ø craa mhøxmádsät! Pøñ jaduñ wi'i ñibiädäcäp nebiä gobiernän, je'edsä gobiernä César møøtnimiädsiphajtäp.

<sup>13</sup>Coo Pilato jaduñ miädooyy, mänitá Jesús miøødtøjpaðsøømgumbä. Mänitá Pilato yhøxtaacy häñaabiejtcøxp maa hajxy hánajty xiøhdaacthatiän. Jue'e hánajty jim xiøhaty Gabata, hebreohayuuc-haamby. Je'eduhñ ñänøømby “maa ja'a tsaa quiøøña'ayän.” <sup>14</sup>Tøø hánajty quiujyxiøøjø'øy. Hadsuujø'øwaambä pascuaxøø hánajty. Mänitá Pilato ñämaayy ja'a Israelpäya'ayhajxy:

—¡Xiidsä mgobiernähajxy!

<sup>15</sup>Mänit hajxy ñäyaaxøøguiumbä:

—¡Ween yho'ogy! ¡Ween yho'ogy! ¡Nøcx hajxy møjpaðbet!

Mänit Pilato miänaañ:

—Nej, mmäná'anäp mijts jaduñä coo mijts ja'a mgobiernä nmøjpaðbétämät.

Mänit teedywiindsønñhajxy yhadsooyy:

—César højts ngobiernähajpy. Ca'a wyiinghäna'cä.

<sup>16</sup>Mänitá Pilato Jesús yajcø'ødägøøyy maa ja'a Israelpähaxiän, coo Jesús miøjpaðbedøød.

<sup>17</sup> Mänitá Jesús jim yajnøcxä maa jaduhñ xiøhatiän “Maa ja'a Ho'ogyjiäya'aguiopcän.” Gólgota jim xiøhaty hebreohayuuc-haamby. Yhamdsoo cruz je'e yajquejyquiaphajtä. <sup>18</sup> Jimä Jesús hoy miøpahbedyii. Metscä jäya'ay jim miøpahbéjtäbä Jesús ja'a ñähmøjc. Cujc ja'a Jesús quiuba'awøøyyä. <sup>19</sup> Mänitá Pilato yagjahyyä pu'uyhuungcøxp: “Jesús Nazaretpä, ja'a Israelpäjäya'ay ja'a guobiernähajxy.” Mänitá pu'uyhuung yajyujpahwa cruzcuhduum. <sup>20</sup> Tägøøghayuuc-haamby jaduhñ yagjahyyä, møødä hebreo, møødä griego, møødä latín. Cajptmäwiingón Jesús miøpahbejtä. Paadiä judiøshajxy nämay yajmädiacy nebiä Pilato hánajty tøø yajyuugjaayiyän cruzcøxp. Mänitá teedywiindsón ja'a Pilato hajxy ñämaayy:

<sup>21</sup> —Cab hijty jaduhñ yhahixø'øy coo jaduhñ cu mjahy: “Ja'a Israelpäjäya'ay ja'a guobiernähajxy.” Jaduhñ cu mjahy: “Nä'a nibiädáacáp jaduhñ nebiä Israelpäjäya'ay ja'a guobiernähajxiän.”

<sup>22</sup> Mänitá Pilato yhadsooyy:

—Tøøch jaduhñ njaay; cábøch nyajtägatsa'añ.

<sup>23</sup> Coo Jesús hánajty tøø miøpahbedyii, mänitá soldado ja'a Jesús ja'a wyit hajxy yajpádøcä. Nämädaaxc ja'a soldadohajxy hánajty. Mänitá wit hajxy yajwa'xy cødu'ug. Jii Jesús ja'a yoñwit hánajty tu'ug. Tu'ugwit hánajty tøø quiojy; cab hánajty maa xiuyyä.

<sup>24</sup> Mänitá soldadohajxy ñiñämaayyä:

—Cab jaduhñ yhooyy coo hädaa wit hajxy nhagøødsøoyyämät. Tsøg hajxy häyø'cäm. Pøñ hädaa wit jaduhñ cuhäyø'ögäp, je'e jaduhñ je'ehádäp.

Mänitá soldadohajxy jaduhñ jiaančhäyø'cy. Jaduhñdsä Diosmädia'agy tiøjiajty maa jaduhñ cujaay myiñän: “Xyjawá'xøch ja'a nwit hajxy; xquiuhäyø'cøch ja'a nwit hajxy jaduhñ.”

<sup>25</sup> Jimä Jesús ja'a tiaj hánajty tiäna'ay maa hánajty mäðøyyä tøø miøpahbedyijän, chaadsä tiaj ja'a piuhdo'oxy, chaadsä María ja'a Cleofas ja'a tio'oxiøjc, chaadsä María Magdalena. Jimä Jesús ja'a miägu'ughajpä hánajty tu'ug tiäna'ay maa ja'a Jesús tiaj mäðøyyän, ja'a Jesús hánajty jiaančhä tehñ chojpiä. <sup>26</sup> Coo hajxy yhiyxä ja'a Jesús, mänitá Jesús ja'a tiaj ñämaayy:

—Maam, hädaads mhuunghádäp.

<sup>27</sup> Mänitá Jesús ja'a miägu'ughajpä ñämaayy:

—Hädaads mdajhádäp, ja'a høøchä ndaj.

Mänit jiaančhä tajnäbøjcy.

<sup>28</sup> Mänitá Jesús miänaañ:

—Tøødsøoyyábøch.

Tøjiajt ja'a Diosmädia'agy jaduhñ. Ñajuøøbiä Jesús hánajty coo hánajty tøø yhabejnä.

<sup>29</sup> Jimä texy hánajty tu'ug quiøøñä'ay vinoxunmøød. Mänitá xo'od hajxy quiugonøoyy vinojooty. Cøjx je'e chomø'øy. Mänitá paxy hajxy yagjøjwøønøoyy ja'a xo'od. Mänitá Jesús ja'a xo'od hajxy yaghayuugøøyy. <sup>30</sup> Coo Jesús ja'a vino miuu'cy, mänitá miänaañ:

—Tøøds jaduhñ miaañä.

Mänitá quiopc yagjänaañnä. Mänit yho'nä.

<sup>31</sup> Mänaa ja'a Jesús yho'oguiän, ja'a pascuaxøø hánajty tehñ yhadsooyyøby. Cujaboom ja'a møjpascuaxøø hánajty jiada'añii, poo'xxiøjooty. Jaduhñdsä judiøshajxy hánajty quiuhdujthaty, cabä ho'ogyjiäya'ay hajxy hánajty jim yajmähmø'øy cruzcøxp ja'a poo'xxiøjooty. Mänitá Israelpä ja'a Pilato hajxy hoy ñäma'ay coo soldado quiéxät weenä Jesús ja'a tiecyhajxy nøcxy tiøjjäxä neby hajxy paquiä yho'ogät. Nägooyyä hajxy jaduhñ yho'ogät, mänit hajxy yajmänacøød cruzcøxp. <sup>32-33</sup> Mänitá Pilato ja'a soldado jiaančhä quejxy. Coo ja'a soldadohajxy jim miejch, mänit hajxy yhiyxä coo ja'a Jesús hánajty tøø yho'ogy. Cabä tiecy hajxy je'e ñä'ä tøjjä. Mänitá ñähmøjcpähajxy tiecytiøjjä nämetscä. Cahnä hajxy hánajty yho'ogy.

<sup>34</sup> Mänitá Jesús quiaachmägumøoyyä cuhñdhaam. Soldado jaduhñ tu'ug jatcøoyy. Mänitá nø'ty piädsøømy chaadsä nøø. <sup>35</sup> Høøch, tøyhájthøch jaduhñ tøø nhixy. Páadyhøch mijs jaduhñ nyajmäðoyhaty neby hajxy jaduhñ mmäbøgät. <sup>36-37</sup> Jecy hajxy jaduhñ

quuijahy Diosmädia'agyjiooty ja'a Jesúscoxpa: "Cabä piac tiöjäänäxä." Jaduhñ ha-  
jxy quuijahbiä ja'a Jesúscoxpa: "Wyiinhee'ppedaamby hajxy, ja'a hajxy hänäjty tøø  
quiuümiäbä." Coo ja'a Jesús ja'a tiicy jaduhñ quia'a jaančh tøjjäxä, coo jaduhñ jiaančh  
cuuma, tøjiajt ja'a Diosmädia'agy jaduhñ.

<sup>38</sup>Tu'ugä jäya'ay hänäjty jim choon Arimatea. José hänäjty xiøhaty. Hamee'ch ja'a  
Jesús hänäjty miøødnimiägu'ughadyii. Chähgøøbiä José ja'a judfos hänäjty. Paadiä Jesús  
hänäjty hijxwiinduum quia'a møødwädityii. Mänitä José ja'a cuhdujt hoy yajpädsømy  
maa ja'a Pilatän coo ja'a Jesús yajmänaca'añ cruzcoxpa. Mänitä Pilato ja'a cuhdujt jiaančh  
yejcy. Mänitä José ja'a Jesús yajmänajcy cruzcoxpa. <sup>39</sup>Mänitä Nicodemo ja'a perfume  
miämejch hii'xmajc kilo. Mäyäbico'øy miämejch møødä mirra møødä äloes. Tøø hänäjty  
jiegø'øy coo ja'a Nicodemo hänäjty tøø yhuug hoobiä coods maa ja'a Jesúsän. <sup>40</sup>Mänitä  
José ja'a Jesús hajxy nähbjity møødä Nicodemo. Jiibiä perfume hajxy yajmänähbidøøyy.  
Jaduhñsä judfoshajxy hänäjty quihdujthaty. Perfumemänähbidø'øy ja'a ho'ogyjiäya'ay  
hajxy hänäjty yajnaaxtägø'øy. <sup>41</sup>Jimä olivocam hänäjty tu'ug mäwiingon maa ja'a Jesús  
hänäjty tøø miøjpahbedyijän. Jiibiä tsaajut hänäjty tu'ug olivocamjooty wiinmøjtuum.  
Naamba'ay ja'a tsaajut hänäjty. Cahnä ho'ogyjiäya'ay hänäjty jiiby piädaactsooñiinä.  
<sup>42</sup>Ja'a judfoshajxy, tsuu ja'a pioo'xxiøø hajxy hänäjty yajtsohnda'agy. Cab hajxy h-  
näjty quihdujthaty coo hajxy tii tiünät ja'a poo'xxiøøjooty. Ja ween ja'a poo'xxiøø  
hänäjty quia'a habaady, paadiä Joséhajxy quia'a näbaadøøyyä coo hajxy hoy jäguem cu  
yajnaaxtägøøyy. Paady hajxy jimäiä nã'ä pädaacy tsaajutjooty ja'a olivocamjootypä.

## 20

<sup>1</sup>Cumaaxc, näxøø hänäjty je'e. Mänitä María Magdalenahajxy jim ñøxcy maa ja'a  
tsaajutän, maa ja'a Jesús hänäjty tøø ñaaxtägø'øyän. Cahnä hänäjty hoy jiajjo'øgyñä.  
Coodsjuøøbyñä hänäjty. Mänit hajxy yhiixy coo ja'a tsaa jim tøø jiwawa'äch juthaguuy.  
<sup>2</sup>Coo ja'a María yhiixy coo ja'a tsaa quia'a jimän juthaguuy, mänit wyiimbjity päyø'øguiä.  
Mänitä Simón Pedrohajxy piaatä chaadsä Jesús ja'a miägu'ughajpä, ja'a Jesús hänäjty  
jiaančh tehñ chojpiä. Mänitä María miänaañ:

—Tøø ja'a nWiindsønñhjätm hajxy xyajpädsøømäm tsaajutjooty. Cab højts nnajuø'øy  
pämaadä hajxy tøø piäda'agy.

<sup>3</sup>Coo ja'a Pedrohajxy jaduhñ miädooyy, mänit hajxy jim ñøxcy päyø'øguiä maa ja'a  
tsaajutän. Mänitä María jadähooc pianøxcxcumbä. <sup>4</sup>Mänitä Pedro yhøxpäyø'cä. Jayøjp ja'a  
Pedro jiamioød jim miehch maa ja'a tsaajutän. <sup>5</sup>Mänit jiiby quiuwoodsøøyy tsaajutjooty.  
Mänitä wit yhiixy coo jiiby yhoxna'ay jutjooty. Pero cab jiiby tiehñ tiägøøyy. Nä'ä  
cuhixøøyy jaduhñ. <sup>6</sup>Mänitä Simón Pedro høxhaam jiaac mejch. Tu'uda'aquäiä jiiby  
tiägøøyy tsaajutjooty. Jaduhñ wit yhiixpä coo jiiby yhoxna'ay. <sup>7</sup>Mänitä paayyä yhiixy,  
ja'a Jesús hajxy hänäjty tøø yajcuhmäguitiäbä. Hawiing hänäjty jim ñe'na'ay. <sup>8</sup>Mänitä  
Pedro jiamioød piädägøøbiä, ja'a hänäjty jayøjp tøø miéchäbä. Mänitä paayyä yhiixpä coo  
hawiing ñe'na'ay. Paady jaduhñ miäbøjcy coo ja'a Jesús hänäjty tøø jiuypicy. <sup>9</sup>Cahnä  
Diosmädia'agy hajxy hänäjty hoy wyiinjua'øgyñä ja'a jecyipiä maa jaduhñ wyiñän coo ja'a  
Jesús hänäjty jiuypiooga'añ coo hänäjty tøø yho'ogy. <sup>10</sup>Mänitä Pedrohajxy wyiimbijnä,  
ñøxcnä hajxy maa ja'a tiøjc-hajxiän.

<sup>11</sup>Tøø ja'a María hänäjty piaméjtscumbä høxhaam maa ja'a tsaajutän. Coo ja'a Pedro-  
hajxy wyiimbijnä, mähmøøyy ja'a María jim nidiuhñ. Wi'i jiwøby hänäjty. Mänit jiiby  
quiuwoodsøøgyiumbä tsaajutjooty. <sup>12</sup>Mänitä Diosmoonsä metsc yhiixy, ja'a tsajpootypt-  
sohmbä. Haagä nähboobwit hajxy hänäjty. Jiiby hajxy hänäjty yhäña'ay maa ja'a Jesús  
hänäjty tøø wyijtsna'ayän. Tu'jäya'ay hänäjty yhäña'ay maa ja'a Jesús ja'a quiopc hänäjty  
tøø quioonna'ayän. Y tu'jäya'ay hänäjty yhäña'ay maa ja'a Jesús ja'a tiicy hänäjty tøø  
quajpna'ayän. <sup>13</sup>Mänitä María miäyajtøøwa:

—Muuxy, tii coo mwi'i jio'øy.

Mänitä María yhadsooyy:

—Tøøchä nWiindsønñ hajxy xyajpädsøømä. Pämaadä hajxy tøø piäda'agy.

<sup>14-15</sup> Tuunä María jaduhñ ñä'ä hadsooyy, mänitä wia'wiimbijty. Mänitä Jesús yhiixy. Jim hänäjty tiäna'ay; pero cab jaduhñ yhøxcajpy. Olivocamgüeendähajpä je'e yhajoodhajt. Mänitä Jesús miänaañ:

—Muuxy, tii coo mwi'li jiø'øy. Pøñ mhøxtaaby.

Mänitä María yhadsooyy:

—Tsäguhñ, pø miich tøø myajpädsømy, høøch hawáañac maa tøø mbäda'agy nébiøch häyaa nøcxy nyajpädø'øgy.

<sup>16</sup> Mänitä Jesús yhadsooyy:

—¡María!

Tuunä María jaduhñ ñä'ä nämaayyá, mänitä wyiinhee'ppejty. Mänitä yhøxcajpy coo je'e Jiesúsä. Mänitä jaduhñ miänaañ hebreohayuuc-haamy:

—¡Raboni! —je'e jaduhñ ñänøømy “Wiindsøñ.”

<sup>17</sup> Mänitä María ja'a Jesús jia mats jia mänaañ. Mänitä Jesús miänaañ:

—Ca'aäch xmiach. Cáhnoch jim nhoyñä maaçhä nDeediän. Nøcxhøchä njamiøødhajxy hawáañac cooch jim nnøcxa'añ maaçhä nDeediän, maaçhä nDiosän. Jaanä je'e mijts mDeedyhajpä mDioshajpä.

<sup>18</sup> Mänitä María ja'a Jesús ja'a jiamiøødhajxy hoy jiaançh näma'ay:

—Tøøch je'e nhixy, ja'a hajxy nWiindsøñhajtämbä.

Mänit hajxy çøjx yhawáañäxä nebiaty ja'a María hänäjty tøø ñäma'ayii.

<sup>19</sup> Coo quioodsøñä, mänitä Jesús ja'a jiamiøødhajxy ñiyhagø'oyyänä. Hiç, çähgøøby ja'a judíos hajxy je'e hänäjty; paady hajxy ñiyhagø'oyyá. Mänitä Jesús jiiby ñäguehxtø'xy haguç hawa'ads. Mänitä Jesús miänaañ:

—Mäguieppe hajxy. Ca'a hajxy tii mdajy mmay.

<sup>20</sup> Mänitä Jesús yajcähxø'cy ja'a quio'øjoot møødä quiaaächhac maa hänäjty tøø jiotiän. Coo hajxy yhiixy, mänit hajxy ñajuøøyy coo je'e Jiesúsä. Mänit hajxy xioonäacy. <sup>21</sup> Mänitä Jesús miänaañ:

—Ca'a hajxy tii mdajy mmay. Nébiøchä nDeedy tøø xwyiinguexiän, jaanä jadühñhøch mijts nwiinguexaambä.

<sup>22</sup> Mänitä Jesús ñäbäxuy ja'a jiamiøødhajxy. Mänitä miänaañ:

—Wiingpøc ja'a Dioshøpürütu hajxy. <sup>23</sup> Høøch mijts ja'a mäjaa nmo'owaamby. Pønjaty mijts mhawáañäp coo Dios ja'a piojpä quiädieyhajxy tøø yajñähwa'aäch, pues tøyhajt jaduhñ coo Dios tøø yajñähwa'aäch. Pønjaty mijts mhawáañäp coo Dios tøø quia'a yajñähwa'aäch, pues tøyhajt jaduhñ coo Dios tøø quia'a yajñähwa'aäch.

<sup>24</sup> Majmetsçjäya'ay ja'a Jesús hänäjty tøø miøødwädity. Tu'ug hänäjty xiøhaty Tomás, ja'a hajxy hänäjty ñänøømbiä “Hametsc-huung.” Mänaa ja'a Jesús ñäguehxtø'xtsoonän jayøbajt, cabä Tomás hänäjty jim. <sup>25</sup> Mänitä Tomás ñämaayyä ja'a jiamiøødhajxy:

—Tøø højts nhixy, ja'a hajxy nWiindsøñhajtämbä.

Mänitä Tomás miänaañ:

—Mänitøch nmäbögät cooch ndehñ yhiixät pø jaançh jot ja'a quio'ø, coochä ngø'ø jiiby nhuuc tehñ piädá'agät maa ja'a quiaaächmøjc jiuatän. Pø cabä, cáboch jaduhñ nnä'ägä mäbögät.

<sup>26</sup> Cuductujxøø, jiibiä Jesús ja'a jiamiøødhajxy hänäjty tøgóotiägumbä. Jiibiä Tomás hänäjtypä. Tøø ja'a tøjc hajxy hänäjty yhagø'øguiumbä. Mänitä Jesús jiiby ñäguehxtø'x-cumbä haguç hawa'ads. Mänitä miänaañ:

—Mäguieppe hajxy. Ca'a hajxy tii mdajy mmay.

<sup>27</sup> Mänitä Tomás ñämaayy:

—Tehñ quiudsiwø'øw yø'ø mgø'ø yaaby ngø'øjootyhøch maa ja'a clavohaawän. Hiçxgøch hädaa ngø'ø. Päda'ag yø'ø mgø'ø yaaby ngaächmøjc-høch. Miich, çaj miich hijty mmäbøcy. Chaaç miich nnämä'awät coo mmäbögät.

<sup>28</sup> Mänitä Tomás yhadsooyy:

—Miiçhhøch nWiindsøñhajpy, nDioshajpy.

<sup>29</sup> Mänitä Jesús miänaañ:

—Coočh miičh tøø xyhixy, paady jaduhñ mmäbøcy. Jootcujc hajxy je'e, ja'a hajxy tøø miäbóquiäbä, höyhøch hajxy je'e tøø xquia'a ja hixy.

<sup>30</sup>Madiu'u ja'a Jesús ja'a hoy-yagiuøñjätypä yajcähxø'cy ja'a jiamiøødä wyiinduumhajxy. Cab yañ cøxiä quiujaayä hädaa libroçøxp. Cujwa'xy je'e yañ quiujaayä. <sup>31</sup>Paady yañ quiujaayä neby hajxy jaduhñ mmäbøgät coo Jesús ja'a Dios Tieedyhaty, coo Jesús je'e Miesiashaty, coo ja'a Dios jaduhñ tøø quiexy. Coo ja'a Jesús ja'a miädia'agy hajxy mmäbøjcät, mhídäp hajxy jim tsajpootyp cøjxta'axiøø.

## 21

<sup>1</sup>Jadáhooc ja'a Jesús yhiǰägumbä ja'a jiamiøødhajxy jim mejypia'a ja'a xøhajpä Tiberias. <sup>2</sup>Jimä Simón Pedrohajxy hänajty møødä Tomás, ja'a hajxy hänajty nänøømbiä “Hametsc-huung”, møødä Natanael ja'a Caná de Galilea tsohmä, møødä Zebedeo yhu-unghajxy, møød hajxy jaac nämetspä. Haagä Jesús ja'a jiamiøødhajxy jaduhñ. <sup>3</sup>Mänitä Simón Pedro miänaañ:

—Nøcxy nhuuc jaac hacxmach.

Mänitä jiamiøødhajxy miänaañ:

—Ween hajxy nnøcxäm.

Mänit hajxy jiaančh nøcxy mejypia'a. Mänit hajxy biarcotägøoyy. Mänit hajxy hoy jia hacxmdasa'añ. Tu'tsuhñ hajxy jaduhñ jia wädijty. Pero cab hajxy tii nã'ägä paaty. <sup>4</sup>Coo jobøoyy, jimä Jesús hänajty tiäna'ay pu'uwiing. Pero cabä Jesús yhøxcajpä ja'a jiamiøødhajxy. <sup>5</sup>Mänitä Jesús miänaañ:

—Mägu'ughajpäðjç, nej, cab hajxy tii tøø nnä'ägä paadiä.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Joom mägu'ughajpä, cab højts tii tøø nnä'ägä paady.

<sup>6</sup>Mänitä Jesús miänaañ:

—Päda'ag yø'ø mdsaa y hajxy jimhaamby ja'a barcohooyyhaampiä pa'ahaam. Mänit hajxy jaduhñ mbäädät.

Mänitä chaay hajxy jim jiaančh pädaacy. May ja'a hacx hajxy jiaančh tehñ yaghadujcy. Cab hajxy hänajty miaya'añii coo ja'a tsaay hajxy hänajty jia wijtspädsøma'añ nøøjooty.

<sup>7</sup>Mänitä Pedro nãmaayä ja'a Jesús ja'a jiamiøød, ja'a Jesús hänajty jiaančh tehñ chojpiä: —Ja'a nWiindsøñhajtämhajxy yø'ø!

Tuunä Pedro jaduhñ nã'ä mädooyy coo je'e Jiesúsä, mänitä wyitpäðøoyy. Høxyø'øhu-ungmøød hajxy hänajty yhacxmach. Mänitä quiuhtøpxnajxy nøøjooty. Nøcxaamb hänajty pu'uwiing maa ja'a Jesúsän. <sup>8</sup>Ja'a jiamiøødhajxy, jii by hajxy miähmøoyy barcojooty. Mejypia'a mäwiingón hajxy hänajty yhacxjoomy. Jaduhñäda'a ja'a mejypia'a hajxy hänajty tøø nähgue'egy mägo'xmetro. Hujts ja'a tsaay ja'a hacx hänajty miøødä. Mänitä tsaay hajxy pawich yajñøcxy mejypia'a barcojooty. <sup>9</sup>Mänit hajxy biarcopädsøomy. Mänitä juhñdy hajxy yhiixy coo jim wyi'i' tioy pu'uwiing. Jimä Jesús hänajty yhacxtsa'ay. Jimä tsajcaagy hänajty yajcoønna'ay. <sup>10</sup>Mänitä Jesús miänaañ:

—Mämín ja'a hacx hajxy mejtstägøøg, ja'a hajxy tøø mmächäbä.

<sup>11</sup>Mänitä Pedro tiägøøguiumbä barcojooty. Mänitä tsaay pawich yajmejch mejypia'a. Mägo'x cu juxychägui'xmajtägøøg ja'a hacx hänajty jii by tsaajiooty, haagä majatypä. Hujts ja'a tsaay hänajty, pero cabä hacx yajcøø'ch. <sup>12</sup>Mänitä Jesús miänaañ:

—Miñds hajxy cay.

Cab hajxy miäyajtøoyy pøn je'e. Tøø hajxy hänajty yhøxcapy coo je'e Jiesúsä. <sup>13</sup>Mänitä Jesús ja'a jiamiøød ja'a tsajcaagy hajxy miooyy møødä hacxtsa'ay.

<sup>14</sup>Miädägøøghoocpä ja'a Jesús hajxy hänajty tøø yhiixy mänaa hänajty tøø jiuypioquiän.

<sup>15</sup>Coo hajxy quiaabiäðøoyy, mänitä Jesús ja'a Simón Pedro nãmaayy:

—Simón, Juan miičh mdeedyhajpy. Pøñhøchäda'a xmiias tsojp, yø'ø njamiøødhajtäm o miičh.

Mänitä Pedro yhadsooyy:

—Mnajuøøby miičh coočh miičh njuø'øy nebiä hajch nebiä puhya'ayän.

Mänitä Jesús miänaañ:

—Yaghójcägöchä nmeeghuunghajxy.

Ca'a mieeghuungä ja'a Jesús jaduhñ tiehñ nänööm. Je'eduhñ nänööm coo ja'a Simón Pedro ja'a jäya'ayhajxy yajnähixó'owät, ja'a Jesús ja'a miädia'agy hajxy panócxäbä.

<sup>16</sup> Mänitá Jesús miánáangumbä:

—Simón, nej, xchójpöch miičhä.

Mänitá Pedro yhadsooy:

—Mnajuøøby miič cooč miič njuo'øy nebiä hajch nebiä puhya'ayän.

Mänitá Jesús miánaañ:

—Cueendähájtägöchä nmeeghajxy.

<sup>17</sup> Ja'a miädägøøghoocpä ja'a Simón Pedro nämáayyägumbä:

—Simón, nej, jaduhñč xjwiø'øyä nebiä hajch nebiä puhya'ayän.

Mänitá Pedro jiootmadiägøøyy coo miäyajtøøwa ja'a miädägøøghoocpä.

Mänitá Pedro yhadsooy:

—Cøxiä miič mnajuøøy. Mnajuøøby jaduhñ cooč miič njuo'øy nebiä hajch nebiä puhya'ayän.

Mänitá Jesús miánáangumbä:

—Pues, yaghójcägöch ja'a nmeeghajxy. <sup>18</sup> Tehñ tiøyhájtöch miič chaa nnämä'awät, coo hijty mdsucywiajyhatyñä, hamdsoo ja'a mwit hijty mbägø'øy. Mwädiyp hijty maa ja'a mjoot hijty choquiän. Pero coo hánajty tøø mmäjaanä, mänit mgø'ø mxajtøwa'añ. Mänitá wiinghána'c ja'a mwit xyajpägø'øwa'añ. Mänit xyajnøcxa'añ maa ja'a mjoot hánajty quia'a tsoquiän.

<sup>19</sup> Paadiä Jesús jaduhñ miánaañ nebiä Pedro jaduhñ najuó'owät neby hánajty yagho'oga'añii, nebiä Dios ja'a miäjaa jaduhñ yajcähxó'ögät ja'a Pedrocøxpä. Mänitá Jesús ja'a Pedro nämáayy:

—Jam hajxy wädjítäm.

<sup>20</sup> Mänitá Pedro quioowiimbijty. Mänitöch xyhijxy coöchä Jesús hánajty nbanøcxpä. Høøčh, Juárezhøch høøčh. Høøčhä Jesús hijty xjiaanč tehñ chojp. Høøčh je'e häñaayy ja'a Jesús ja'a nähmøjc mänaa højts ndsuugayyän. Høøčh jaduhñ nyajtøøw: “Wiindsón, pøn miič jaduhñ xyegaamb.” <sup>21</sup> Coochä Pedro xyhijxy, mänitá Jesús miäyajtøøyy:

—Wiindsón, yø'øya'ayäts, nej yø'øya'ay jiada'añ.

<sup>22</sup> Mänitá Jesús yhadsooy:

—Ca'a myiičhä mgüeentä yø'ø pø chójpöchä njoot jaduhñ coo yø'øya'ay hánajty jiinä coöchä ngädaactägätsät. Pero miič, panócxägöch ja'a nmädia'agy.

<sup>23</sup> Mänitá mädia'agy jii wiädijty maa ja'a jäya'ayhajxiän ja'a Diosmädia'agy hajxy panøcxpä cóogöch tyijy nga'a ho'oga'añ. Pero cabä Jesús jaduhñ miánaañ cóogöch nga'a ho'oga'añ. Nøñ jaduhñ miánaañ: “Ca'a myiičhä mgüeentä yø'ø pø chójpöch ja'a njoot jaduhñ coo yø'øya'ay hánajty jiinä coöch ngädaactägätsät.”

<sup>24</sup> Høøčh, Juárezhøch høøčh. Tehñ tiøyhájtöch jaduhñ tøø nhixy nébiöch chaa nujaayän. Najuøøbiöchä njamiøødhajxy coöchä tøyhajt nmøødä.

<sup>25</sup> Madiu'u ja'a Jesús jaduhñ jiaanč tuuñ. Cáboch yam cøxiä tøø nujaay. Coočh häxøpy cøxiä tøø nujaay, cabä ndijy hádaa naaxwiimbä miädøyhädät. Amén.

## Hechos

<sup>1</sup> Mägu'ughajpä Teófilo, mänáajoch miich jayøbajt nnájaayø'oyän, mänitøch ngøxy cujahy nebiatiä Jesús yaa wiädijty hädaa yaabä naaxwiin, møød nebiaty yajnähiçøøyy, <sup>2-4</sup> mänaa jaduhñ tiägø'oyän wädijpä høxtä coonä hänäjty ñøçxtägatsa'añ tsajpootyp. Cahnä Jesús hänäjty yho'ogyñä, tøøyyämä jiamiøød hänäjty wyiinguexy coo miädia'agy yajwá'xäxät wiinduhmyhagajpt. Coo Jesús yho'cy, mänit juijypiøjtägajch. Coo Jesús jaduhñ yhiyxä ja'a jiamiøødhajxy, jaduhñä tøyhajt hajxy miøødhajty coo Jesús hänäjty tøø jiaançh juijypiøjtägach. Coo Jesús jaduhñ juijypiøjtägajch, mänitä jiamiøød jiaac møødwädijty juxychägui'xxøø. Jaduhñä Jesús hänäjty yajnähiçø'oy coo Dios hajxy xyhanéhämäm ja'a miøcmäjaahaam. Coo juxychägui'xxøø yhabejty, mänitä Jesús ja'a jiamiøød miøødhamugøøyy maa tuñ hänäjty xiøhatiän Olivostún. Mänitä Jesús tiägøøyy hanehmbä ja'a Dioshespíritu miäjaahaam. Mänit miänaañ:

—Coo hajxy jim mnøçxtägätsät Jerusalén, cab hajxy jim mdsøhndägätsät. Jim hajxy jaduhñ mjøbhixøt cooçh mijtsä nDeedy ja'a yhEspíritu xyajnäguexät nej mijts tøø nnäma'ayän. Tøøch mijtsä nDeedy xyhuuc yajwiinwaanøøbiä coo hajxy jaduhñ xyajnäguexa'añ. <sup>5</sup> Ja'a Juan, nøøhaam hijty miäyajnäbety. Tøyhajt jaduhñ. Pero jaboom juxtøpc mijtsä Dios ja'a yhEspíritu xjiaançh yajnäguexa'añ. Ja'a yhEspirituhaam hajxy jaduhñ xyajnäbeta'añ —nøñä Jesús ja'a jiamiøød nämaayy, ja'a hajxy hänäjty tøø yhamugø'oyäbä.

<sup>6</sup> Mänitä Jesús miäyajtøwä:

—Wiindsøn, nej, jaduhñ miich tøø mwiinmahñdyhatiä coo højtsä nmädsip mga'a yajmäjädaacnädä, højts judíos, møød coo højtsä nhamdsoo mägunaax ngobiernähjñät.

<sup>7</sup> Mänitä Jesús yhadsooy:

—Ja'a nDéedyhøchä tøyhajt møød mänaa jaduhñ yajtøjiada'añ nej mijts myajtøyyän. Je'e cuhdujt nidiuhñ møød coo jaduhñ yajtøjiädät. Pero mijts, caj yhahixø'oy coo mijtsä tøyhajt mmøødhädät. <sup>8</sup> Coo mijtsä Dioshespíritu xñägädä'agät, mänitä mäjaa hajxy xmiø'owa'añ. Mänitøch hajxy jim xmiädiä'agät Jerusalén cooçh tøø njuijypiøjtägach, høyhøch hänäjty tøø nja ho'ogy. Møød jim hajxy xmiädiäacpä Judea-naaxooty, møød jim Samaria-naaxooty, møød jim wiinduhmyhagajpt høxtä mäduhñtiä cajpt quiugøxø'oyän.

<sup>9</sup> Mänitä Jesús miädiaacpäðøøyy. Jimä Jesús hänäjty wyiinhee'ppedyii ja'a jiamiøød-hajxy, mänitä Jesús nä'ä nägoobä çhajpejty. Mänit hoy tiägø'oy jocjooty. Mänitä Jesús yhiçxtägooyy ja'a jiamiøødhajxy. <sup>10</sup> Jim hajxy hänäjty çhajheebyñä, mänitä jäya'ayhajxy metsc nägüehxtøø'xy jim maa Jesús ja'a jiamiøødä wyiinduumhajxiän. Nähboobwit hajxy hänäjty nämetsc. <sup>11</sup> Mänitä Jesús ja'a jiamiøødhajxy nämaayyä:

—Mägu'ughajpäðøc, jim hajxy mdsooñ Galilea maa Jesús chooñän. Mijtsä mmägunaax yøø. Quipxy hajxy hijty mmøødwädity. Ca'a hajxy mwi'i yuugheeby. Ca'a hajxy mwi'i tiajy mwi'i miay. Tøø Jesús jaduhñ ñøçxnä tsajpootyp. Pero coo yhabädät, mänit jaduhñ wyiimbjttägatsa'añ neby hajxy tøø mhijxnøçxiän.

<sup>12</sup> Mänitä Jesús ja'a jiamiøødhajxy jim choñh maa tuñ hänäjty xiøhatiän Olivos. Mänit hajxy ñøçxy Jerusalén. Tu'kilometro hänäjty jäguemä. <sup>13</sup> Jue'e Jesús ja'a jiamiøødhajxy hänäjty xiøhaty: Pedro, Juan, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Simón ja'a Celote, møødä Judas. Nämetsc hajxy hänäjty xiøhaty Santiago. Judas ja'a piuhya'ay je'e ja'a tu'jäya'aybä. Alfeo ja'a Judas ja'a tieedyhajxy hänäjty xiøhaty. <sup>14</sup> Naxy hajxy hänäjty yhamugø'oy Diospa'yaaxpä nägøxiä, näguipxy møødä Jesús ja'a tiaj María, møødä Jesús ja'a piuhya'ayhajxy, møødä to'oxiøc-hajxy, ja'a Jesús hänäjty quipxy tøø piawädityfjábä.

<sup>15</sup> Cujaboom cumaaxc, mänitä mäbøjpäðøc-hajxy yhamugøøyy. Nämägo'x-cu-i'x hajxy hänäjty. Mänitä Pedro tiänaayyø'cy. Mänit miänaañ:

<sup>16-20</sup> —Mägu'ughajpäðøc, jéquiänä David quiujahy salmosjooty ja'a Judascøxpä, nebiatiä Dioshespíritu näjtsapxøøyyä: Pactsaçä tiøc jiaada'añ; caj pøn jim çhänä'awaanä. Ja'a

Judas ja'a tiöjc jaduħn nänöömäxä. Jaduħn ĵim miänaambä coogä Judas wiingjäya'ay hänäjty nähduundu'uda'añii. Jaančh tøjiajt jaduħn ja'a Judascöxpä nebiatiä David jecy quiujahyyän. Näguipxy höjtsä Judas hijty xmiöodwädjätäm. Näguipxy höjts hijty xmiöodtuunmüjcäm. Mänitä Judas wyiinmahñdyhajty coo Jesús nähdügät. Mänitä Judas ja'a jäya'ay wiomejch maa Jesús hänäjtiän, ja'a Jesús hajxy hänäjty madsaambä. Coo Judas jaduħn haxöög jiatcööyy, mänit miäjuuuyä. Mänitä naax hoy ĵiuy. Mänit hoy quiuhgahnaxy culmānac. Coo mioxtsäbijty, mänitä tyiinč yhöxhänöombädsöömy. Coo jäya'ayhajxy jaduħn miädoyhajty, ja'a hajxy hänäjty ĵim tsānaabiä Jerusalén, coo ja'a Judas hänäjty töø yho'ogy, mänitä naax hajxy yajxöbejty Acéldama, ja'a Judas hänäjty töø ĵiüyyäbä; jaduħn miädia'agytiägö'oy yhamdsoo hayuuc-haambyhajxy, Nö'ñaax.

<sup>21-22</sup> ĵii höjtsä nmägu'ughajpähäjtäm, näguipxy hajxy töø xmiöodwädjätäm mänaa Jesús hijty ĵiijän, mänaa Juan ja'a Jesús yajnäbetiän, höxtä coo Jesús chajpejty cöxp. Hahixöoby jaduħn coo hajxy tu'jäya'ay nwiinguéjxämät, ja'a Judas nähduundu'udaambä. Näguipxiä mädia'agy hajxy xmiöodyajwä'xämät coo Jesús töø ĵiüypioçy —nömä Pedro miänaañ.

<sup>23</sup> Mänitä jäya'ay metsc nänöömä. Tu'ug hänäjty xiöhaty Matías. Jatu'ugpä, tägöøgtu'u hänäjty xiöhaty: José, Barsabás, Justo. <sup>24</sup> Mänitä Pedrohajxy tiägööyy Diospa'yaaxpä:

—Teedy, miičh mnajuöoby neby höjts nägöxiä nwiinmahñdyhatiän. Höjts hawānāc mädyii miičh töø mwiiimbij hädaahajxy nämetspä, <sup>25</sup> mädyiibä Judas jaduħn nähduundu'udäp. Coo Judas jaduħn quidiähy, paadiä tiuung yajtägööyy. Paady ĵiiby yhädaacy haxöøgtuum —jaduħnä Dios hajxy pia'yaaxy.

<sup>26</sup> Mänit hajxy yhäyö'cy surtehaam mädyii hänäjty tuungtägö'owaamb. Mänitä Matías pīatä. Mänitä Matías hajxy quiumaaxy, ja'a hajxy hänäjty nämajtu'ugpä.

## 2

<sup>1</sup> Coo Pentecostés-xöø yhabaaty, mänitä maböjpädöjc-hajxy nägöxiä yhamugööyy. <sup>2</sup> Ĵiiby hajxy hänäjty tögooty yhäña'ay. Mänit hajxy miädooyy nebiä poj yhamuuyän coo mōc piojy. Cöxp jaduħn choħndaacy. Mōc ĵiiby yhawaañdsööyy tögooty. <sup>3</sup> Mänit hajxy nägöxiä nägädaacä hanidiuhmjaty ja'a Dioshespīritäm. Jaduħn hänäjty quiähxö'ogy nebiä tootsän, nebiä jöønhaayän. <sup>4</sup> Mänit hajxy nägöxiä yhadägööyyä ĵioottägööyyä ja'a Dioshespīritäm. Mänit hajxy tiägööyy mädiaacpä wiinghayuucjaty. Ja'a Dioshespīritu hänäjty jaduħn yajmädiaacp.

<sup>5</sup> Töø judfoshajxy hänäjty nämay miech Jerusalén xöøhajpä. Wiinduhmyhagajpt hajxy hänäjty chooñ. Paady hajxy miech Jerusalén xöøjooty, quiudiunaambiä quiuhdujt hajxy hänäjty jaduħn neby hajxy hänäjty quiuhdujthatiän. <sup>6-7</sup> Coo judfoshajxy miädooyy coo poj hänäjty mōc yhamuuy ĵiiby tögooty maa maböjpädöjc-hajxy hänäjty töø yhamugö'oyän, mänitä judfoshajxy ĵiiby tiöjtägööyy. Coo judfoshajxy jaduħn miädooyy coo maböjpädöjc-hajxy hänäjty quiapxy miädia'agy wiinghayuucjaty, mänitä judfoshajxy wyiinjuööyy yhamdsoo hayuuc-haamby neby hajxy hänäjty miädia'aguian majaty hajxy hänäjty chooñ wiinduhmyhagajpt. Coo hajxy jaduħn miädooyy, mänit hajxy ĵiaančh tehñ yagjuööyy nägö'ö nädecypīä. Mänit hajxy nīnāmaayyä:

—Yö'ö jäya'ayhajxy xiiby capxpä mädiaacpä, haagä Galilea yö'ö hajxy chooñ. <sup>8</sup> Tii hajxiäda'a coo töø nmädoowäm nebiaty hajxy cöjwiinghayuuc töø nmāmīn töø nmäga'awööyyäm. <sup>9</sup> Hix, wiinduhmyhagajpt hajxy ndsöħnām, Partia, Media, Elam, Mesopotamia, Judea, Capadocia, Ponto, <sup>10</sup> Frigia, Panfilia, Egipto, mōød ĵim Libia, Cirene mäwiingōñ. Höxtä Roma hajxy näje'e ndsöħnām, <sup>11</sup> mōød Creta, mōød Arabia. Näje'e hajxy judfos nmāmīn nmäga'awööyyäm. Näje'e ja'a judfos quiuhdujt wyiinmahñdy hajxy töø njöjprögööyyäm neby hajxy quiuhdujthatiän. Coo yö'ö Galileabä-jäya'ayhajxy jaduħn töø quiapxy töø miädia'agy wiinghayuucjaty nebiatiä Dios ja'a hoy-yagjuööñäbä töø yajcähxö'ogy, jaduħn hajxy töø nwiinjuööyyäm ja'a nhamdsoo hayuuc-haamby cöjwiinduum —nömä judfoshajxy nīnāmaayyä.

<sup>12</sup> Coo judfoshajxy jaduħn wyiinjuööyy ja'a yhamdsoo hayuuc-haamby, paady hajxy ĵiaančh tehñ yagjuööyy nägö'ö nädecypīä. Mänit hajxy nīmiäyajtöwä:



—Tii yø'ø jäya'ayhajxy coo quiapxy coo miädia'agy wiinghayuucjaty, yø'ø hajxy tsohmä Galilea.

<sup>13</sup> Mänit hajxy näje'le yhadsooyy xi'igy hanähaty:

—Múucäp hajxiäda'a.

<sup>14-15</sup> Mänitä Pedrohajxy tiänaayø'cy møødä jiamiøødhajxy ja'a nämajtu'ugpä, ja'a hajxy hänajty jaduhñ Dioswiinguejxypä. Mänitä Pedro mæc tiägøøyy mädiaacpä:

—Mägu'ughajpædøjc, nägøxiä hajxy njudiøshájtäm mäduhñtiä hajxy yaa nyajpáatäm, mäduhñtiä hajxy jäguem mdsoön, møød mijts yaa tsohmä Jerusalén. Näje'le mijts mmä-na'añ cooc tyijy højts nmu'ugyii. Pero cab jaduhñ tiøyyä. Cab jaduhñ pøn yhu'ugy jopyñä.

<sup>16</sup> Coo hajxy tøø mhixy tøø mmädoy coo højts tøø ngapxy tøø nmädia'agy wiinghayuucjaty, jaanč tøjajät jaduhñ nebiä Joel jecy quiujahyyän ja'a Dioscøxpä. Diosquexiä Joel hänajty. Jaduhñä Joel jecy quiujahy:

<sup>17</sup> Jaduhñä Dios miänaañ: Coo hänajty yhabaadaañnä coo naaxwiimbä hänajty wyiimbidaannä,

mänithøchä nhEspíritu nguexa'añ maa jäya'ayhajxy nägøxiän, mäduhñtiä hajxy yaa yhity hädaa yaabä naaxwiin.

Y mijtsä mnøøx mmajc-hajxy, mänithøchä nmädia'agy hajxy xyajwa'xaanä.

Ja'a høxcujc-häna'c-hajxy, hoy-yagjuøøñäjätyhöch hänajty nyajwiinhixa'añ.

Jaanä jaduhñä majjäya'adiøjc-hajxypä, nyajcuma'awáambïoch hajxy hänajty hoy-yagjuøøñäjäty.

<sup>18</sup> Coo hänajty yhabaada'añ, mänithøchä nhEspíritu nyajnäguexaambä ja'a nmoonsähajxy, ja'a ya'aybä, ja'a to'oxypä.

Mänithøchä nmädia'agy hajxy xyajwa'xaanäbä.

<sup>19</sup> Nyajcähxø'øgåambiøchä hijxtahñd hoy-yagjuøøñäjätypä jim tsajtcøxp møød hädaa yaabä naaxwiin.

Hochähgøøñäjätyhöch jaduhñ nyajcähxø'øga'añ nebiä nø'tiän, nebiä jøønän, nebiä jøøn-jocän.

<sup>20</sup> Wiingoodsø'øwaambä xøø hänajty.

Ja'a po'ø, tsapts hänajty yhana'añ nebiä nø'tiän.

Ja ween hänajty quia'a habaadyñä coochä naaxwiimbä nyajwiimbidaañnä, coochä nHuing Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin.

Mänitä jäya'ayhajxy nägøxiä yajtyøyhajtyega'añii.

Jadúhñhöchä nmøcmäjaa hänajty nyajcähxø'øga'añ.

<sup>21</sup> Pønjätiä Jesucristo hänajty capxpaadaamb, je'le hänajty hodiium mähmø'øwaamb, nomä Dios miänaañ. Jim jaduhñ myiñ maa Joel jecy quiujahyyän.

<sup>22</sup> 'Mijts israelitas, huuc hamädoowhit hajxy hoy. Mnajuøøby hajxy jaduhñ coo Dios ja'a Jesús ja'a Nazarettsohmä wyiinguejxy coo jii tiünät maa mijtsän. Madiu'u ja'a Jesús hijxtahñd yajcähxø'cy hoy-yagjuøøñäjätypä maa mijtsä mwiinduumhajxiän. <sup>23</sup> Tøø Dios hänajty yajnähdiy coo mijtsä Jesús mmädsät. Mänitä cahwiindøyhäna'c hajxy hoy myajcø'ødägø'øy. Mänitä Jesús hoy miøjpahbedyii cruzcøxp. Mänit yho'cy. <sup>24</sup> Pero mänitä Dios ja'a Jesús yagjujypiøjtägajch. Jaduhñä Dios hänajty tøø miäna'añ coogä Jesús tsipcøxp jiuujypiøgät. <sup>25</sup> Hix, jaduhñä David jecy miädiaacy ja'a Jesús cøxpä:

Nnajuøøbiøch jaduhñ cooch homiänaajä xpiuhbety.

Homiänaajøch jaduhñ xcwieendähaty, jadúhñhöch pøn xquia'a hadsähgø'øwøt.

<sup>26</sup> Páadyhöch jootcujc njaanč tehñ ñijiäwø'øyii.

Páadyhöchä Dios jootcujc nba'ya'axy.

Cábøchä nho'og ndsähgø'øy je'eguiøxpä coochä njuøhñdy nbäda'agy maa Diosän.

<sup>27</sup> Xyagjujypiøgåambøch miich jaduhñ.

Cábøch miich jii by jutjooty xyajmähmø'øwa'añ cooch jii by nbú'udsät, je'eguiøxpä cooch miich xyHuonghaty.

<sup>28</sup> Xyagjujyhadáambøch miich cøjxta'axiøø nej miich homiänaajä mjogyhatiän.

Cooch miich jaduhñ xmiøødhida'añ tehngajnä, páadyhöch jootcujc ñijiäwø'øwa'añii.

<sup>29</sup> Mänitá Pedro miánaangumbá:

—Mägu'ughajpádöjc, nmøødhájtámä tøyhajt hajxy jaduhñ coo David jaduhñ jecy quia'a nimiädiacá hamdsoo. Hix, coo David jecy yho'cy, mänit hoy ñaaxtägø'oy. Jiiby jaduhñ yhityñä jutjooty høxtä jäda'anabaadyñä. <sup>30</sup> Coo David jaduhñ jecy miädiacy, ñajuøøby hánajty jaduhñ coo yhapä yhoc hánajty tu'ug wyiinguexáanäxä ja'a Diósäm, møød coo hánajty yhane'emaambä nebiä David jecy yhanehmiän. Tøøyyämä Dios hánajty miána'añ coo hánajty yajtøjiada'añ coo David ja'a yhapä yhoc hánajty tu'ug wiindsón tiuna'añ. <sup>31</sup> Jaduhñä David tøyhajt jecy miøødhajty coo Dios ja'a wyiinguexypä yagjujyppiøga'añ coo hánajty tøø yho'ogy, møød coo hánajty quia'a máhmø'øwa'añ jutjooty, møød coo ñi'xä quiopc hánajty jiiby quia'a pu'uda'añ. <sup>32</sup> Ja'a Jesúscøxpä David jecy miädiacy coo Jesús hánajty juujyppiøjtägatsa'añ. Tøø højts nhamdsoo hixy coo jiaanč juujyppiøjcy. <sup>33</sup> Mänitá Jesús jim miøjyaaxä maa Tieediä wyiinduumän. Mänit nämäaayyä coo jim yhøxtä'agät maa Tieediä yhahooyhaampiän. Mänitá Jesús jaa Tieediä yhEspíritu miooyyä nebiä Tieedy hánajty tøø yajwiinwaanø'øyiijän. Mänitá Jesús ja'a Tieediä yhEspíritu yaghawa'xøøyyä. Je'e hajxy jaduhñ tøø mhixy tøø mmäöy. <sup>34</sup> Ja'a Jesúsäts jim møyjaaxä tsajpootyp, ca'a Diavitä. Hix, jaduhñä David jecy miánaambä:

Ja'a høøchä nWiindsón, je'e jaduhñ nämäaayyä ja'a Tieediäm:

“Min yaa hää'a'aw maačh nhahooyhaampiän.

<sup>35</sup> Nmo'owáambiøch miich cuhdujt jaduhñ coo mmädsip mga'a yajmäjädá'agät.” Jaduhñä Dios ja'a yHuung nämäaayy.

<sup>36</sup> Mänitá Pedro miánaangumbá:

—Jaduhñds je'e, ja'a Jesús, ja'a mijts mmøjpahbéjtäbä cruzcøxp, je'e ja'a Dios jaduhñ wyiinguexx coo hajxy nWiindsónhájtämät, coo hajxy xyajñähwáatsämät. Tøyhajt jaduhñ. Hähixøøby jaduhñ coo hajxy nägøxiä mmäbøgät ja'a Jesúscøxpä, mijts israelitas. Ca'a hajxy mga'a mäböcy —nømä Pedro miánaañ.

<sup>37</sup> Ja'a jäya'ayhajxy hánajty jiiby hamädoowhijpä, coo hajxy jaduhñ miädooyy, mänit hajxy tiägøøyy tajpä maabiä hoyhoy. Mänitá Pedrohajxy nämäaayyä møødä jiamioødtøjc:

—Mägu'ughajpádöjc, neby jaduhñ yhahixø'oy højts ngudiünät.

<sup>38</sup> Mänitá Pedro yhadsooyy:

—Najtshixø'ow ja'a mahøøgcuhdujt hajxy. Jøjpøgøøyyä ja'a Dios ja'a quiuhdujt hajxy. Näbet hajxy ja'a Jesucristocøxpä. Jaduhñä Dios ja'a mbojpä mgädieeybä hajxy xyajñähwáatsät. Jaduhñä yhEspíritu hajxy xmióobiät. <sup>39</sup> Pønjetiä Dios ja'a nWiindsónhájtämbä miøjyaaxyp, jé'egädsä piojpä quidiäieeybä yajñähwáatsäxäp, jé'egädsä Dios yhEspíritu mio'owaamby, møød mijts, møødä mhap møødä mhoc-hajxy, møød pønjaty jäguem tsánaaby. Jaduhñ hajxy xyajwiinwaanø'øyyäm —nømä Pedro miánaañ.

<sup>40</sup> Madiu'ujä Pedro jiaac mädiacy. Mänit jiaac tehñ miánaañ:

—Yø'ø cahwiindøjiäya'ayhajxy, ca'a hajxy tehngajnä mbahixy neby hajxy quiuhdujthatiän, coo hajxy jaduhñ mnä'ä padägóyyät —nømä Pedro miägäpaxy yhanehmy.

<sup>41</sup> Mänitá Pedro miädiä'agy miäböjcäxä nädägøøgmil-jäya'ay. Mänit hajxy hoy nägøxiä ñäbety. <sup>42</sup> Hamuumdu'joot hajxy hánajty miäböcy nägøxiä neby hajxy hánajty yajñähixø'oyiijän ja'a apóstoldøjcäm. Naxy hajxy hánajty yhamugø'oy tsajcaagyquiaamiujpä, møød hajxy hánajty Dyiospa'ya'axy. Tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy hajxy hánajty yhity. Hamiñ haxøpy hajxy hánajty ñibiuhbedyii.

<sup>43</sup> Madiu'ujä apóstoldøjcø hijxtahñd hajxy hánajty yajcähxø'ogy hoy-yagjuøøñäjaty. Jiaanč tehñ yagjuøøbiä mäbøjpádöjc-hajxy hánajty neby hajxy hánajty yhixiän.

<sup>44</sup> Tu'ugmädiä'agy hajxy hánajty yhity mäduhñtiä hajxy hánajty miäböcy. Yajtuunmujpy hajxy hánajty tijaty hajxy hánajty miøød. <sup>45</sup> Mänit hajxy nägøxiä tiägøøyy too'pä tijaty hajxy hánajty miøød. Pønjetiä xädø'øñ hánajty yajmaajiajp, mänitá xädø'øñ hajxy hánajty mio'oyii mäduhñjaty hajxy hánajty yajmaajiaty. <sup>46</sup> Jabom-jabom hajxy hánajty yhamugø'oy maa møjtsajtøjcän Diospa'yaaxpä. Jootcuje hajxy hánajty quiaamiucy yhuucmucy maa yhamdsoo tøjc-hajxiän. Hojioot hajxy hánajty miøød. <sup>47</sup> Wyiingudsähgøøbiä Dios hajxy hánajty. Møødä cu'ug hajxy hánajty wyiingudsähgøøbiä. Jabom-jabomä

mäbøjpädøjc-hajxy hänajty yajmayø'øyii ja'a Diósäm. Jaduhñ hajxy hänajty yajnäh-wa'ächii.

## 3

<sup>1</sup>Tu'ugxøøbä Pedrohajxy hänajty ñöcxy tsajtøgooty møødä Juan. Mänacyxiøø hänajty je'e. Jaduhñ hajxy hänajty quiuhdujthaty jabom-jabom coo hajxy mänacyxiøø Dyiospa'ya'axy. <sup>2</sup>Jimä pa'amjäya'ay hänajty tu'ug yhäña'ay maa tsajtøghaawän. Tecymia'adä mähdiojc hänajty tøø myiñ tøø quia'ay. Jabom-jabom hänajty jim yajmečhii maa tsajtøjcän xädø'øñyujwaambä. Jim hänajty jabom-jabom ñajtshäña'awø'øyii maa tsajtøghaawän, ja'a hänajty xøhjäp ja'a yajxonbä. Pønjaty hänajty jiiby tågøøby, mänitä xädø'øñ hajxy hänajty miäyujwa'añii ja'a pa'amjäya'ay. <sup>3</sup>Coo Pedrohajxy hänajty jiiby tiøjtägø'owa'añ tsajtøgooty, mänit hajxy yhiixä ja'a pa'amjäya'ay. Mänitä xädø'øñ hajxy miäyujwaanä. <sup>4</sup>Mänitä Pedro ja'a mähdiojc ñaaxcuheebøoyy maa hänajty yhäña'ayän. Mänitä Pedro miänaañ:

—Højts wiinhee'ppéjtäc.

<sup>5</sup>Mänitä Pedrohajxy jiaanč wiinhee'ppejtä. Jaduhñ mähdiojcä yhaa jioot hänajty yagjaty coo xädø'øñ hänajty mio'owa'añii. <sup>6</sup>Mänitä Pedro miänängumbä:

—Cab højtsä xädø'øñ nnä'a møødä tii højts miich nnä'a mó'owäp. Pero ndunaamby højtsä mayhajt maa miichcøxpän. Jaduhñ højts miich nnäma'ay coo mbädø'ögät, coo myo'oyø'ögät. Ja'a Jesucristocøxpä højts miich jaduhñ nnäma'ay, ja'a hijty jim tsohmä Nazaret.

<sup>7-8</sup>Mänitä Pedro ja'a mähdiojcä yhahooguiøø miajtsä. Mänitiä ja'a mähdiojcä tiecy miøgøøyy møødä tiecy-yo't. Coo Pedro wyidsø'cy, mänitä pa'amjäya'ay tiøpxø'cy. Mänit yo'oyø'cy. Mänitä Pedrohajxy jiiby miøødtjätägøøyyä tsajtøgooty. Tøpxäp jühyyäp ja'a craa tiøjtägøøyy, ja'a hänajty tøø miøcpøquiäbä. Mänit tiägøøyy Dioscapxäpät. <sup>9</sup>Jiibiä jäya'ayhajxy hänajty nämay tsajtøgooty. Mänit hajxy yhiixy coo craa hänajty yo'oy, møød coo Dios hänajty quiaxpäady. <sup>10</sup>Mänitä craa yhøxcäjpä coo hänajty je'e jie'ejä, ja'a hänajty jim tøø xiädø'øñyujwä'añäbä maa tsajtøghaawän, ja'a hajxy hänajty tyjippiä ja'a jaanč tehñ yajxonbä. Mänitä jäya'ayhajxy jiaanč tehñ yagjuøøyy nägø'ø nädecypiä coo craa hänajty tøø miøcpøcy.

<sup>11</sup>Jimä Pedrohajxy hänajty tiäna'ay maa hajxy hänajty tyjijiän Pórtico de Salomón, møødä Juan, møødä craa ja'a hänajty tøø miøcpøquiäbä. Cabä Pedrohajxy hänajty piuhwa'adsa'añii. Mänitä jäya'ayhajxy jim ñöcxøøyy yagjuøøyyäp maa Pedrohajxy hänajty tiäna'ayän. <sup>12</sup>Coo Pedro jaduhñ yhiixy coo jäya'ayhajxy hänajty yagjuø'oy, mänitä jäya'ay ñämaayy:

—Mägu'ughjäpädøjc, israelitadøjc, tii hajxy jaduhñ coo mwil'i yagjuø'oy. Tii højts jaduhñ coo xwyil'i yheeb. Coo hädaa craa tøø miäböcy ja'a Jesúcøxpä, paady jaduhñ tøø yo'oyø'ogy, ca'a jie'eguiøxpä coo højts mäjaa nmøødä, ni quia'a jie'eguiøxpä coo højtsä Dios hoy nwiingudsähgø'oy. <sup>13-15</sup>Jue'e hajxy jecy nhaphájtäm ndeedyhájtäm, ja'a Abrahamhäjpä, møødä Isaac-häjpä, møødä Jacobhäjpä. Wyiingudsähgøøbiä Abraham ja'a Dios hajxy hänajty jegyhajty. Pero coo Dios ja'a yHuung Jesús yaa quietxy hädaa yaabä naaxwiin, cab hajxy mwiingudsähgøøyy. Mänit hajxy hoy mmach. Mänitä tuungmøødpä hajxy hoy myajcø'ødägø'oy. Mänitä Pilato ja'a Jesús jia yaghøxmdasaanä. Pero mijts, caj mijts jaduhñ mmänaañ coo Jesús yhøxmadsøøjtät, hoyä Jesús tii pojpä tii cädieey hänajty quia'a jagä møødä. Mänit mijtsä haxøøghäna'c mnä'ägä nähdujcy coo yhøxmadsøøjtät, ja'a hänajty tøø jiäya'ay-yaghø'oguiäbä. Mänit hajxy mmänaañ coo Jesús yagho'ogøøjtät. Coo Jesús jaduhñ yho'cy, xyajnähwäatsäm hajxy jaduhñ; jaanä jaduhñ hajxy xyagiugyhadaañäm cøjxta'axiøø neby je'e jiugyhatiän. Mänitä Dios ja'a Jesús yagjujppiøjtägajch. Jaduhñ Dios ja'a Jesús yajmøjtägøøyy. Coo Jesús hänajty tøø jiuujpiøcy, mänit højts nhixy, paady højts tøyhajt jaduhñ nmøødä. <sup>16</sup>Hoorä, hädaa craa, mnajuøøby hajxy hijty coo hijty tiecymia'adä. Mhíjxnäp hajxy jaduhñ coo tøø choocnä. Paady tøø cho'ogy coo tøø miäböcy ja'a Jesúcøxpä, coo Jesús møcmäjaa miøødä, møødä möccuhdujt.

<sup>17</sup> 'Mägu'ughajpädøjc, huuc mäadow hajxy. Nnajuóobiöch jaduhñ coo mijts hánajty mǵa'a najuó'øy coo Jesús Dyioswiinguexiä, paady hajxy myajyagho'cä. Ni ja'a mwiindsøn'hajxy hánajty quia'a najuó'øy coo je'e Dyiosquexiä. <sup>18</sup> Jéquiänä Dios ja'a profetadøjc ñajtsapxøyy coo Mesías hánajty tsipcøxp yho'oga'añ, ja'a Dios hánajty tøø wyiinguexiäbä. Jaduhñä profetadøjc-hajxy jiaančh cujahy. Y coo Jesús jaduhñ jiaančh ho'c'y, jaduhñä Dios yajtøjajty neby hánajty jecy tøø miäna'añän. <sup>19</sup> Paadiä mhaxøøgcuhdujt hajxy mnajtshixó'owät. Jøjtägøøyyä ja'a Dios ja'a miädia'agy hajxy. Jaduhñä Dios ja'a mbojpä mgädieeybä hajxy xyajnáhwáatsät. Y jaduhñä hoybä weenbä hajxy xmió'owät. <sup>20</sup> Coo yhabáadät, mänitä Dios ja'a Jesús yaa quiejxtägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin, ja'a tøø wyiinguexiäbä coo mijts xyajnáhwá'adsät. <sup>21</sup> Cahnä yhabaady coo Jesús jim chohndägátsät tsajpootyp, coo yaa miänajtägátsät hädaa yaabä naaxwiin. Jim jaduhñ yhida'aññä høxtä coonä yhabáadät coo Dios yaghoýødiägátsät tijaty yaa hijp hädaa yaabä naaxwiin. Jaduhñä Dios ja'a profetadøjc jecy ñämaayy coo hajxy quiujáyät, ja'a Dios hánajty tøø wyiinguexiäbä. <sup>22</sup> Hix, jéquiänä Moisés jaduhñ ñämaayy ja'a nhaphájtäm ja'a ndeedyhájtäm: "Tøøchä Dios xwyiinguexy coochä profeta ndünät. Coo yhabáadät, mänitä Dios tul'jäya'ay wyiinguexa'añ, ja'a højts nmägunáaxäm. Jaduhñ je'e tiunaambä profeta nébiach nduñän. Nebiaty mijts xyhane'ema'añ, mgudiúunbä miädia'agy hajxy. <sup>23</sup> Ponjaty hánajty ca'a mábøgaamb, yajcuhdägooyáanp hajxy hánajty ja'a cú'ugäm", nomä Moisés jecy miänaañ.

<sup>24</sup> 'Jaduhñä profetadøjc-hajxy jecy miädiaacy nägøxiä nebiaty jäda'ahaty jiadyii tiuñii, møødä Samuel, møød hajxy jaac túunbä profeta. <sup>25</sup> Ja'a hajxy jecy túunbä profeta, mänitä Dios hajxy ñajtsapxøyyä coo mijtsä Dios xñämaayy coogä Dios ja'a Mesías hánajty wyiinguexa'añ mijtsøxpä. Jaanä jaduhñduhmbä, jéquiänä Dios yajcuhdujcy møød højtsä nhaphájtäm møød højtsä ndeedyhájtäm coo Mesías hánajty wyiinguexa'añ mijtsøxpä. Hix, jaduhñä Dios ja'a Abraham jecy ñämaayy: "Ja'a miichä mhapä mhocøxpä tu'ug, jaduhñhøchä jäya'ay nägøxiä ngunuu'xa'añ wiinduhmyhagajpt", nomä Dios jecy miänaañ. <sup>26</sup> Y coo Dios ja'a yHuung yagjujyijøjtägajch mänaa hánajty tøø yho'oguiän, mijts jayøjp xyajnäguejx. Paady mijts jaduhñ xyajnäguejxy coo mijts jaduhñ xquiunú'xät, coo weenä mhaxøøgcuhdujt hajxy jaduhñ nägøxiä mnajtshixó'owät, —nomä Pedro miänaañ.

#### 4

<sup>12</sup> Jimä Pedro ja'a cu'ug hánajty miøødmädia'agyñä tsajtøgooty, mänitä teedyhajxy miädoyhajty møødä saduceodøjc coogä Pedro ja'a cu'ug hajxy hánajty yajnáhixø'øy coogä Jesús hánajty tøø jiuujyijøjtägach mänaa hánajty tøø yho'oguiän. Coogä Jesús jaduhñ jiuujyijøjcy, jaduhñägä Pedro tøyhajt hajxy hánajty miøødä coogä ho'ogyjiäya'ay-hajxy hánajty jiuujyijøgaambä. Coo teedyhajxy jaduhñ miädoyhajty coogä Pedrohajxy hánajty jaduhñ yajnáhixø'øy, mänitä teedyhajxy jiaančh tehñ jiootma'ty møødä saduceodøjc-hajxy, møødä tsajtøjcuendähajpä wyiindsøn'hajxy. Mänitä Pedrohajxy ñämejtsä møødä Juan. <sup>3</sup> Mänitä Pedrohajxy hoy chumyii. Tøø hánajty chuujø'øy. Mänit hajxy jiiby yhjity pujxtøgooty tu'tsuhñ. <sup>4</sup> Mänitä jäya'ayhajxy nämay miäbøjcy ja'a Jesúsøxpä, ja'a hajxy hánajty tøø miädóyyäbä nebiä Pedrohajxy yajnáhixøyyän tsajtøgooty. Nämägooxmil ja'a mábøjpädøjc-hajxy jaduhñ jiajty, haagä ya'adijoc.

<sup>5</sup> Cujaboom, mänitä judfos wyiindsøn'hajxy jim yhamugøøyy Jerusalén, møødä majjäya'adijoc-hajxy, møødä cuhdujtyajnáhixø'øbiädøjc-hajxy, <sup>6</sup> møødä Anás, ja'a hánajty tuumbä teedywiindsøn, møødä Caifás, møødä Juan, møødä Alejandro, møødä teedywiindsøn jiuujy miägu'ughajxy. <sup>7</sup> Mänitä Pedrohajxy yajncöxä møødä Juan jim maa judfos wyiindsøn'hajxy hánajty tøø yhamugø'øyän. Mänitä Pedrohajxy piädaacä cujc. Mänit hajxy miäyajtøwä:

—Coo mijts hädaa craa tecymia'adpä tøø myajtso'ogy, pønä quiuhdujthaam, pønä miäjaahaam hajxy jaduhñ myajtsoocy.

<sup>8</sup> Haa ja'a Pedro, miøødä Dioshespritu hánajty je'e. Mänitä Pedro miänaañ:

—Mijts cu'ugwiindsønđojc, mijts majjäya'adiöjc, <sup>9</sup> mijts højts jaduhñ xmiäyajtøøb neby højts hädaa mähdiojc tøø nyajtso'ogy, hädaa hijty tecymia'adpä. <sup>10</sup> Huuc tunä mayhajt hajxy, huuc hamädoowhit hajxy weeñtiä neby højts chamñ nmädia'aga'añän maa mijtsä mwiinduuhajxiän. Jaduhñä tøyhajt hajxy nägøxiä mmøødhädät møødä israelitadöjc-hajxy nägøxiä neby hädaa mähdiojc miöpcöjcy, hädaa hijty tecymia'adpä, hädaa yaa tänaabiä mijtsä mwiinduum. Ja'a Jesucristo jaduhñ yajmøpcöjcy, ca'a yhöjtsä. Nazaret ja'a Jesucristo hijty chooñ. Mänit mijts myajmøjpahbejtä cruzcøxp. Mänitä Dios yagjujyipiøjtägajch. <sup>11</sup> Jaduhñ jimñ myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän: “Jaa tsaä mädyiibä tøjcojpadöjc-hajxy quia'a cumaayy, je'eds jaduhñ jayøjp pädaactsöhñä jimñ tøjteec.” Haa jaa Jesucristo, jaduhñ je'e miäbaady nebiä tsaajän, ja'a jayøjp jimñ pädaactsöhñäbä teectuuum. Pero mijts, cab hajxy mgumaayy, paady hajxy myajyagho'cä. <sup>12</sup> Jaaya'ay hajxy jaduhñ xyajñähwaats xyajcuhwäatsäm. Ja'a Dios jaduhñ mänañ coo Jesús hajxy jaduhñ xyajñähwaats xyajcuhwäatsämät —nøñä Pedro miänaañ.

<sup>13</sup> Coo Pedrohajxy hänajty quiapxy hamøj jootmøj, paadiä möjtöjc-hajxy hänajty yagjuø'øy. Hix, ñajuøöbiä möjtöjc-hajxy hänajty coo Pedrohajxy hänajty quia'a høx-pøquiä. Mänitä möjtöjc-hajxy ñajuøöy coo Pedro ja'a Jesús hänajty tøø piawädity, paady hajxy hänajty quiapxy hamøj jootmøj. <sup>14</sup> Cabä Pedrohajxy hänajty hoy quiapxaduga'añii, je'eguiøxpä coo hajxy hänajty piuhdäna'awø'øyii ja'a craa ja'a hänajty tøø ch'oguiäbä. <sup>15</sup> Mänitä Pedrohajxy jiiby yhöxqejxpädsøømä. Mänitä teedyhajxy tiägøöy yajcapxiøöbiä:

<sup>16</sup> —Neby hajxiäda'a nnä'a jatcøöyämät maa yø'ø häna'cøxpän. Mäduhñtiä cu'ughajxy yaa chäna'ay Jerusalén, quiøxy hixy quiøxy mädooy hajxy jaduhñ coo yø'ø häna'c yø'ø tecymia'adpä hajxy tøø yajtso'ogy. Neby hajxy jaduhñ nnä'a mänäñämät coo jaduhñ quia'a tøyä neby yø'ø häna'c yø'ø tecymia'adpä hajxy tøø yajtso'oguiän. Pero cab jaduhñ yhäxixø'øy coo yø'ø capxy coo yø'ø mädia'agy jaduhñ tehngahnä yhawa'xø'owät. <sup>17</sup> Häxixøöby jaduhñ coo hajxy nhadsähgøöyämät, jaduhñä dijuuntä Jesús hajxy tehngahnä quia'a ja wi'i quiapxpäädät —nøñä teedyhajxy ñiñämaayyä.

<sup>18</sup> Mänitä Pedrohajxy yajmøjyaaxä møødä Juan. Mänit hajxy yhanehmä coo Jesús hajxy quia'a capxpäatnät, coo cu'ug hajxy quia'a yajñähixøöñät ja'a Jesúsøxpä. <sup>19</sup> Mänitä Pedrohajxy yhadsooyy:

—Huuc wiinmahñdyhat hajxy waambä Diosäda'a miäna'añ, pø häxixøöby jaduhñ coo højts mijtsä mmädia'agy ngudiüñämät, cahnä højtsä Dios ja'a miädia'agy hänajty ngudiüñä. <sup>20</sup> Caj pues, cab jaduhñ yhäxixø'øy coo højts mijtsä mmädia'agy ngudiüñämät, cahnä højtsä Dios ja'a miädia'agy hänajty ngudiüñä. Hoorä, jaduhñ højtsä Dios tøø xyhane'emy coo højtsä miädia'agy tehngahnä ngapxwä'xät coo højtsä Jesús tøø nhixjujyipiøcy, coo højts tøø nmädooy nebiatiä Jesús tøø yajñähixø'øyän. Paady højts jaduhñ nga'a hamona'añ —nøñä Pedrohajxy miänaañ.

<sup>21-22</sup> Mänitä Pedrohajxy jadähooc yhadsähgøöyä. Mänit hajxy yhöxmajtsä. Paady hajxy jaduhñ yhöxmajtsä coo teedywiindsønñhajxy hänajty quia'a najuø'øy nebiä Pedrohajxy ñä'a tsaächtiunøöjät. Hix, chähgøöbiä teedywiindsønñä cu'ug hajxy hänajty je'eguiøxpä coo cu'ugä Dios hajxy hänajty tehngahnä wyi'i quiapxpäady coo mähdiojc tøø cho'ogy, ja'a hänajty tøø myiñ tøø quiä'ayäbä tecymia'ad. Jiaanç tehñ yagjuøöbiä cu'ughajxy hänajty jaduhñ, je'eguiøxpä coo mähdiojc juxychägui'x naxy jomøjt hänajty miøødä, ja'a tøø ch'oguiäbä.

<sup>23</sup> Coo Pedrohajxy yhöxmajtsänä møødä Juan, mänit hajxy jimñ ñöcxy maa jiamioød-hajxiän. Mänit hajxy quiøxy mädiaacy waambatiä teedywiindsønñhajxy hänajty tøø miäna'añ, møødä majtöjc-hajxy. <sup>24</sup> Coo jiamioødhajxy jaduhñ miädooyy, mänit hajxy nägøxiä tiägøöy Diospa'yaaxpä:

—Diosteedy, miich højts nWiindsønñhajpy. Miichä tsajt jaduhñ mhädiuun møød hädaa yaabä naaxwiin, møødä mejy, møød tijaty jimñ hijp tsajtcøxp, møød hädaa yaabä naaxwiin, møød jiiby mejjiooty. <sup>25-26</sup> Jaduhñ miichä David jecy mnaajtsapxøöyä ja'a mhEspirituhaam:

Nä'ä nägoobä jäya'ayhajxy yhawa'anda'agy, ja'a Dios hajxy ca'a wiingudsähgøöbiä.

Xiøöbä hajxy nä'ä wiinmahñdyhaty, cab hajxy tii yhoyøöyyäxä.

Mänitä gobiernähajxy yhamugøøyy, ja'a hajxy yaa hanehmbä hädaa yaabä naaxwiin.

Mänitä Dios hajxy jia näbädø'cy.

Jaanä Mesías jaduñ ja näbädø'cäbä, ja'a Dios hänajty wyiinguexaambiä,

nømä David jecy miänaañ, ja'a miich jecy mmoonsähjätäbä, ja'a højts jecy nhaphajt ndeedyhjäjtäbä.

<sup>27</sup> 'Coo Jesús jaduñ miajtsä, mänitä Herodeshajxy yaa yhamugøøyy juntahajpä yaa Jerusalén, møødä Poncio Pilato, møødä israelitahajxy, møødä jäya'ayhajxy ca'a israelitabä. Jaduñ jiaanč tøjajty nebiä David jecy jiaanč mänaañ. Mänitä Herodes ja'a Jesús hajxy nähwaambejty, hoyyä Jesús hänajty tii cädieey quia'a jagä møødä. Miičhä mHuung je'e. Miič je'e mwiinguejx coo Mesías tiünät. <sup>28</sup> Tøøyyäm miič hänajty jaduñ mmäna'añ coo Jesús hänajty jaduñ tsipcøxp jiada'añ yhabeta'añ, paady miič jaduñ waamb mga'a mänaañ coo Jesús jaduñ jiaanč jajty jiaanč habejty. <sup>29</sup> Hoorä, Diosteedy, mnajuøoby miič jaduñ coo højtsä teedywiindsøndøjc tøø xjia hadsähgø'øyy. Højts miič jaduñ xmioonsähajp. Højtsä mäjaa jaac móøyyäc, jaduñ højts miičhä mmädia'agy jaduñ hoy njaac yaghawa'xøøyyät hamøj jootmøj. <sup>30</sup> Højts jaac puhbéjtäc, jaduñ højtsä pa'amjäya'ay nyajmøcpögät ja'a miičhä mHuungä miäjaagøxpä, ja'a Jesús hajpä, weenä cu'ughajxy jaduñ jiaanč tehñ yagjuø'øyy nej mijtsä møcmäjaa hajxy mjaanč tehñ miøødä —nømä Pedro ja'a Dios hajxy pia'yaaxy.

<sup>31</sup> Coo Pedrohajxy jaduñ Dyiospa'yaaxpädøøyy, mänit jim chäyuuyy maa hajxy hänajty tøø yhamugø'øøn. Mänitä Diospèritu hajxy nägøxiä yhadägøøyyä jioottägøøyyä. Mänitä Diosmädia'agy hajxy tiägøøyy yajwa'xpä hamøj jootmøj.

<sup>32</sup> Tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdiä mäbøjpädøjc-hajxy hänajty nägøxiä. Mäduñjaty hajxy hänajty miøødä cøxiä wiinä, tu'ugmucy hajxy hänajty yajtuunmucy. Cab hänajty pøn miäna'añ coo hänajty nidiuhñ jie'ehaty. <sup>33</sup> Haa ja'a apøstoldøjc-hajxy, Diosmäjaamøød hajxy hänajty quiapxy miädia'agy coogä Jesús hänajty tøø jiuujpøcy, ja'a hajxy nWiindsønähjäjtämbä. Jaanč tehñ piuhbéjtäp hajxy hänajty nägøxiä ja'a Diósäm. <sup>34</sup> Cab hänajty pøn tii yajmaajiaty. Hix, pønjatia naax hänajty møød, møødä tøjc, tioo'py hajxy hänajty. Pønjaty hänajty tøø näaxtoogy tøø tiøjtoogy, <sup>35</sup> mänitä xädø'øñ hajxy hänajty yecy maa apøstoldøjc-hajxiän. Mänitä mäbøjpädøjcä xädø'øñ hajxy hänajty yajniäwa'xø'øyii pønjaty hänajty yajmaajajp. <sup>36</sup> Jimä mäbøjpä hänajty tu'ug xiøhaty José. Chiprenaaxooty hänajty choon. Ja'a Leví ja'a José hänajty jegyhajty tøø yphahaty tøø tieedyhaty. Bernabé ja'a José yajxøbejtä ja'a apøstoldøjcäm. (Jue'e Bernabé miädia'agytiägø'øyy hahebreohaam, "mäjootcapxmøcpøjp.") <sup>37</sup> Jimä José naaxcam hänajty miøødä. Mänit tioo'cy. Mänitä xädø'øñ hoy yecy maa apøstoldøjc-hajxiän.

## 5

<sup>1</sup> Jimä jäya'ay hänajty tu'ug xiøhaty Ananías. Safira ja'a tio'oxiøjc hänajty xiøhaty. Mänitä näax hajxy je'e piadoo'pä. <sup>2</sup> Tøø hajxy hänajty quiojyquiapxytiun møødä tio'oxiøjc coogä xädø'øñ hajxy hänajty cujjiä yega'añ maa apøstoldøjc-hajxiän. Cújjiäc hajxy hänajty miämähmø'øwa'añ. Coo Ananías ja'a Pedro ja'a xädø'øñ yajnämejch, mänitä Ananías miänaañ cooc tyijy ja'a xädø'øñ hänajty tøø quioxy yecy mäduñtiä hänajty tøø tiogy. <sup>3-4</sup> Mänitä Pedro miänaañ:

—Ananías, coo miičhä mnaax tøø mdoogy, cujjiä xädø'øñ tøø mmämähmø'øyy mäduñtiä tøø xquijuuyy. Cooč miičhä xädø'øñ cujjiä tøø xmio'oy, jaduñ miič tøø mmäna'añ cooč tyijy cøxiä tøø xmio'oy. Coo naax hänajty mga'a toogyñä, mje'ehajpnyä hänajtyñä. Coo tøø mdoonä, miič mje'e hijty je'e ja'a naaxtsow. Coo jaduñ tøø mhøñda'agy, mgädiehy jaduñ. Ja'a Dios miič mja wiinhøønaañ, ca'a yhøjtsä. Ja'a møjcu'ugong miič jaduñ xyajcapxtägooyy, paadiä Diospèritu jaduñ mja wiinhøønaañ —nømä Ananías nämaayyä.

<sup>5</sup> Coo Ananías jaduhñ miädooyy, mänitiä ho'ogy quiädaayy. Pønjaty jaduhñ mädoyhajt coo Ananías jaduhñ yho'cy, mänit hajxy chähgøøbiøjcy. <sup>6</sup> Mänitä høxcujc-häna'c-hajxy näje'e miejch. Mänitä ho'ogyjiäya'ay hajxy nähbijty. Mänit hajxy hoy yajnaaxtägø'øy.

<sup>7</sup> Cudägøøghorä, mänitä Ananías tio'oxiøjc piamejtspä, ja'a hänajty xøhajpä Safira. Cahnä Safira hänajty miädoyhatyñä coo ñihyhap hänajty tøø yho'ogy. Mänitä Safira tiøjtägøøyy maa Pedro hänajtiän. <sup>8</sup> Mänitä Pedro ja'a Safira miäyajtøøyy:

—Nej, jaduhñä mnaax hajxy mjaančh vejquiä, neby hajxy tøø mnägapxiän.

—Jaduhñ —nømä Safira yhadsooyy.

<sup>9</sup> Mänitä Pedro miänáangumbä:

—Tii hajxy coo mja cojyquiapxytuiuñ coo hajxy hänajty mhøhnda'aga'añ. Nej, cab hajxy mnajuø'øyä coo Dioshespiritu hotyijä yajcopcø'øy. Cab hajxy jaduhñ hoy mwiinhøønät. Coo mnihyhap yhøhndaacy, paady tøø yho'ogy. Xii häna'c-hajxy je'e tiøjtägøø'øy, ja'a hajxy hoy tøø miäyajnaaxtägøø'øyäbä. Nøcxaamb miich yø'ø häna'c xyajnaaxtägøø'øwaambä —nømä Safira ñämaayyä.

<sup>10</sup> Tuunä Safira jaduhñ nä'ä mädooyy, mänitiä Pedro tiecyquiädawøøyyä ho'ogy. Coo høxcujc-häna'c-hajxy tiøjtägøøyy, mänitä Safira hajxy yhjxy coo hänajty tøø yho'ogy. Mänit hajxy yhøxcøøbiädsøømy. Mänit hajxy hoy yajnaaxtägøø'øy maa ñihyhapä nähmøjcän. <sup>11</sup> Pønjaty jaduhñ mädoyhajt nebiä Ananíashajxy hänajty tøø jiaty tøø yhabetiän, mänit hajxy nägøxiä chähgøøbiøjcy, møødä mäbøjpädøjc-hajxy nägøxiä.

<sup>12</sup> Mänitä apøstoldøjc-hajxy jim tiägøøyy mäba'amyajnajxpä cajptooty. Jaančh tehñ yhoy-yagiuøøñä hajxy hänajty tiuñ. Jaduhñ hajxy hänajty yajcähxø'øgy coo Dios mäjaa jiaančh tehñ miøødä. Jimä mäbøjpädøjc-hajxy hänajty yhamugø'øyhaty tsajtøgooty maa hänajty xiøhatiän ja'a Pórtico de Salomón. <sup>13-14</sup> Tehngahnä mäbøjpädøjc-hajxy hänajty miayø'øy näya'ay-nädo'oxy, ja'a hajxy hänajty mäbøjpä ja'a Jesucristocøxpä. Haa ja'a jäya'ayhajxy hänajty ca'a mäbøjpä, cab hajxy hänajty jim nä'ägädä nøcxy maa mäbøjpädøjc-hajxy hänajty naxy yhamugø'øyän, hoyyä mäbøjpädøjc-hajxy hänajty jiaančh tehñ quiumayii ja'a cú'ugäm. Paady hajxy hänajty jim quia'a nøcxa'añ, ja'a hajxy hänajty ca'a mäbøjpä, coo hajxy hänajty chähgøø'øy. <sup>15</sup> Coo apøstoldøjcä pa'amjäya'ay hajxy hänajty may yajmøcpøcy, paadiä pa'amjäya'ayhajxy hänajty jim quiøøñøcxyii tu'haam maa Pedro hänajty ñaxø'øwa'añän. Jaduhñägä pa'amjäya'ayhajxy jaduhñ näje'e miøcpøgät coogä Pedro yhapc hajxy nä'ä páatät maa hajxy hänajty quio'na'ayän cøjxcøxp, møød to'ogyquiøxp. <sup>16</sup> Mayyä pa'amjäya'ayhajxy hänajty jim yajmečhii Jerusalén, møød ja'a hajxy haxøøgpä ca'a hoybä møødpä, ja'a hajxy hänajty tsohmä Jerusaléncajtpa'a mäwiingón. Nägøxiä hajxy hänajty yajmøcpøgyii.

<sup>17</sup> Coo teedywiindsønhajxy jaduhñ miädoyhajty coo pa'amjäya'ayhajxy hänajty may tøø wyi'i miøcpøcy, mänit hajxy nägø'ø nädecypä jiootma'ty, møødä saduceodøjc-hajxy. Hiç, cabä apøstoldøjc-hajxy hänajty yajmädsogyii coo hajxy hänajty tehngahnä wyi'i yajñähixø'øy ja'a Jesuscøxpä. <sup>18</sup> Mänitä apøstoldøjc-hajxy hoy chumyii. <sup>19</sup> Mänitcoodsä Diosmoonsä ja'a pujxtøghaaw hoy yaghawa'ačh. Mänitä apøstoldøjc-hajxy yhøxwoobädsøømä ja'a Diosmoonsäm. <sup>20</sup> Mänit hajxy ñämaayyä:

—Coo jiobø'øwät, mänit hajxy jim mnøcxät maa tsajtøjcän. Jimä cu'ug hajxy myajñähixø'øwät neby hajxy nähwä'adsät, neby hajxy jaduhñ jiugyhädät cøjxta'axiøø nebiä Dios jiugyhatiän —nømä Diosmoonsä miänaañ.

<sup>21</sup> Coo jiobøøyy, mänitä apøstoldøjc-hajxy jim jiaančh nøcxy tsajtøgooty neby hajxy hänajty tøø ñäma'ayijän ja'a Diosmoonsäm. Mänitä cu'ug hajxy tiägøøyy yajñähixøøbiä.

Mänitä teedywiindsønhajxy miänaañ coo hajxy nägøxiä yhamugø'øwät juntahajpä, møødä majtøjc-hajxy israel'tabä. Mänit hajxy miänaañ coo tsumyhäna'c-hajxy jim yajmedsøójät maa junta hajxy hänajty yagjadyijän. <sup>22</sup> Coo policíashajxy jim miejch maa pujxtøjcän, cab pøn hänajty jilbiän. Mänitä policíashajxy wyiimbijty. <sup>23</sup> Mänit hajxy miänaañ:

—Coo hõjts jim nmejch maa pujxtõjcän, je'enä hänäjty hoy yhaawguiichä. Jimä soldadohajxy hänäjty yhadäna'aynä maa pujxtõghaawän. Pero coo hõjts jiiyb nja tõjtågõõy, cab põn hänäjty jiibiän —nõmä policíashajxy miänaañ.

<sup>24</sup>Coo teedywiindsõnhajxy jaduhñ miädooy, mõõdä tsajtõjcueendähajpä wyiindsõnhajxy, mõõdä mõjteedywiindsõn, mänit hajxy jiaanč tehñ yagiuõõy. Cab hajxy hänäjty ñajuõ'õy tii hänäjty jåjtäp tũunäp. <sup>25</sup>Mänitä jäya'ay tu'ug miejch maa teedywiindsõnhajxy hänäjty juuntahatiän. Mänitä craa miänaañ:

—Ximä cu'ug wyl'i yajnähixõõyägumbä tsajtõgooty —nõmä teedywiindsõnhajxy ñämaayyä.

<sup>26</sup>Mänitä apõstoldõjc-hajxy hoy wioyii. Ja'a tsajtõjcueendähajpähajxy hoy miäwoy mõõdä policíashajxy. Hahoy haweenä apõstoldõjc-hajxy jaduhñ jim vajmejtsä maa junta hänäjty jiadyiijän. Hix, tsähgõõbiõ policíashajxy hänäjty coo hajxy ñä'ä paga'ads ñä'ä pawobõõjät ja'a cu'ugäm. <sup>27</sup>Coo apõstoldõjc-hajxy jim wioomejtsä maa junta hänäjty jiadyiijän, mänit hajxy jim yajnõcxä maa mõjteedywiindsõnäh wyiinduumän. Mänitä apõstoldõjc-hajxy ñämaayyä:

<sup>28</sup>—Tõõ hõjts mijts nja näma'ay coo hajxy mga'a näl'ägädä yajnähixõõñät ja'a dijuuntä Jesõcxõpä. Pero cab hõjts mijtsä nmädia'agy tõõ xquiudiuunä. Tõõ cu'ug hajxy jaduhñ mgõxy yajnähixõ'õy, mäduhñtiä hajxy yaa chäna'ay Jerusalén. Y hõjts mijts jaduhñ xjia wi'i yajnähdsõmaamb cooc tyjy hõjtsä dijunto Jesús nyajyagho'cä.

<sup>29</sup>Mänitä Pedrohajxy yhadsooy mõõdä jiamioõdhajxy:

—Cab yahixõ'õy coo hõjtsä jäya'ay miädia'agy ngudiuunät, cahnä hõjtsä Dios miädia'agy hänäjty ngudiuunä. <sup>30</sup>Coo mijtsä Jesús myajyujmänoõnä cruzõxp, mänitä Dios ja'a Jesús yagjyypjõjtägajch, ja'a hõjtsä nhapä ndeedyhåjtäm jecy wyiingudsähgõõyäbä. <sup>31</sup>Mänitä Dios ja'a Jesús cuhdujt miooy coo Jesús jim miähanä'emät tsajpooty maa Dios yhaõoõyhaampiän. Coo judíos ja'a yhaxõõgcuhdujt hajxy ñajtsxixõ'õwät, jaduhñä piojpä quiädieeybä hajxy jaduhñ yajnähwaats yajcuhwäätsäxät Jesúsäm. <sup>32</sup>Hõjtsä tõyhajt nyejpy coo Jesús jiuypjõjtägajch coo hänäjty tõõ yho'ogy. Jaanä jaduhñä Dioshõspõritu tõyhajt yejpä coo Jesús jiuypjõjcy. Põnjatiä Dios ja'a miädia'agy jaduhñ cudiuunäp, je'e ja'a Dios ja'a yhEspõritu miooby —jaduhñä Pedrohajxy miänaañ.

<sup>33</sup>Coo teedywiindsõnhajxy jaduhñ miädooy, mänit hajxy jiaanč tehñ jiootma'ty. Mänit hajxy jaduhñ jia mänaañ coo Pedrohajxy yagho'ogõõjät. <sup>34</sup>Jimä fariseo hänäjty tu'ug teedywiindsõnhagujc. Jue'e hänäjty xiõhaty Gamaliel. Ley-yajnähixõõbiä hänäjty tiuunghajpy. Jaanč tehñ wyiingudsähgõõyäp hänäjty je'e ja'a cu'ugäm. Mänit tiänaayyõ'cy. Mänit yhanehmy coo apõstoldõjc-hajxy nõcxy yajpäsõmyii tu'habaquiä.

<sup>35</sup>Mänitä Gamaliel ja'a jiamioõdtõjc ñämaayy:

—Mägu'ughajpädõjc, huuc wiinmahñdyhat hajxy hodiägaamby neby yõ'õ häna'c hajxy mduna'añ. <sup>36</sup>Huuc jahmiets hajxy nebiä Teudas jecy jiajtiän. Mänit jiootmõj ñibiädaacä. Mänit ñiñänõõmä cooc tyjy miojjäya'ay jiaančjäya'ayä. Mänit piadu'ubõjçä nämädaaxmägo'x jäya'ay. Mänitä Teudashajxy tiägõõy tsiptuumbä. Mänitä Teudas yagho'cä. Ja'a soldadohajxy jaduhñ mäyagho'c. Mänitä Teudas jiamioõdhajxy xii yaa ñõcxõõy. Mänitä tsip jaduhñ yhamadiujnä. <sup>37</sup>Mänitä tsip wiingpä jadähooc choñdäaccumbä mänaa censo hajxy hänäjty yajpädõ'õguiän. Ja'a craa Judas ja'a tsip jaduhñ yajtsõhndaac, ja'a hänäjty jim tsohmbä Galilea. Mänitä cu'ug may piadu'ubõjçäbä. Mänitä Judas yagho'cäbä ja'a soldadohajxy. Jaduhñä Judas jiamioõdhajxy xii yaa ñõcxõõbiä. <sup>38</sup>Paady, hõxmats yõ'õ häna'c hajxy. Cab jaduhñ yahixõ'õy coo hajxy nej mdúnät. Hix, põ yhamdsoo wiinmahñdy hajxy jaduhñ yajtuumbä, cab jaduhñ yhojõ'õwät; tu'umä'adäp jaduhñ. <sup>39</sup>Pero põ yõ'õ häna'cä Dios wyiinmahñdy hajxy yajtuunäp, cab hajxy jaduhñ hoy mgapxhadúgät. Hix, jaduhñ quiähxõ'õgät nejpiä Dios hajxy hänäjty mmädsiphajpiän —jaduhñä teedywiindsõnhajxy ñämaayyä.

Jiaanč mäbõjç hajxy jaduhñ nebiä Gamaliel miänaañän.

<sup>40</sup>Mänitä apõstoldõjc-hajxy jadähooc quiyaxõõyägõõy tõgooty. Mänit hajxy wiobho'cä. Mänit hajxy yhanehmä coo Jesús hajxy quia'ä capxpäatnät. Mänit hajxy ñajtsmadsõõyä.



<sup>41</sup> Xoonḁáacäp hajxy tiöjpädsøomy maa junta hánajty jiadyiijän. Paady hajxy hánajty xioonda'agy, hix, hahixøøby hánajty jaduñ coo hajxy hočhähdiuunnä chaačhpögät ja'a Jesúscøxpä. <sup>42</sup> Mänit hajxy tiägøøguiumbä yajnáhixøøbiä ja'a Jesúscøxpä, tsajtøgooty møød tøgootypaady. Tehngahnä hajxy hánajty yajnáhixøøy jøjwidsø'ø.

## 6

<sup>1</sup> Tehngahnä mäbøjpädøjc-hajxy hánajty jiaanč tehñ miayø'øy. Jaduñ hajxy hánajty quiuhdujthaty coo yaamgtø'oxy cay hu'ugy hajxy jabom-jabom mio'owøøjät. Cujwa'xiä mäbøjpädøjc-hajxy hánajty quiapxy hagriego. Cujwa'xiä hajxy hánajty quiapxy habhebreo. Ja'a hajxy hánajty capxpä hagriego, mänit hajxy tiägøøyy mänaambä coo yaamgtø'oxy cay hu'ugy hajxy hánajty pedyii quia'a móoyyanä, ja'a hajxy hánajty capxpä hagriego. Høxtä yajtsip yajma'adøøby hajxy hánajty ja'a yaamgtø'oxycøxpä. <sup>2</sup> Mänitä apøstoldøjc ja'a nämajmetspähajxy miänaañ coo mäbøjpädøjc hajxy nägøxiä yhamugø'øwät. Mänitä apøstoldøjc-hajxy miänaañ:

—Mägu'ughajpädøjc, cab jaduñ yhahixøøy coo højtsä cay hu'ugy njaac yajwä'xät tehngahnä. Hix, cab højtsä Diosmädia'agy jaduñ hoy ngapxwa'xaannä. <sup>3</sup> Paadiä, hahixøøby jaduñ coo hajxy mniwiyiimbwøøjät näjuxtujc coo cay hu'ugy hajxy yajwä'xät. Jue'e hajxy mwiimbwäp mädyii hoyhäna'c, mädyii Dioshespíritumøød, mädyii jajp najuøøby. <sup>4</sup> Y højts ja'a nämajmetspä, tehngahnä højtsä Dios nba'ya'axa'añ. Tehngahnä højtsä miädia'agy nyajnáhixøøwaañä —nømä apøstoldøjc-hajxy miänaañ.

<sup>5</sup> Mänitä mäbøjpädøjc-hajxy nägøxiä cojyquiapxy miähmøøyy pønjaty hajxy hánajty wiyiimbiwaamby. Jue'e hajxy jaduñ wiimbiwä, ja'a Esteban, møødä Felipe, møødä Prócoro, møødä Nicanor, møødä Timón, møødä Parmenas, møødä Nicolás. Haa ja'a Esteban, hoyyä Diosmädia'agy hánajty jiaanč tehñ miäböcy. Miøødä Dioshespíritu hánajty je'e. Haa ja'a Nicolás, Antioquia hánajty choon. Coo hánajty tøø miøjjø'øy, mänit jaduñ tiägøøyy maa judíos quiuhdujthajxiän. <sup>6</sup> Mänitä näjuxtujpähajxy jim wioonøcxä apøstolwiinduuhajxy. Coo näjuxtujpähajxy jim miejch, mänit hajxy quio'ønähgajpä ja'a apøstoldøjc. Mänitä apøstoldøjcä Dios hajxy pia'yaaxy coo näjuxtujpä cuhdujt hajxy mio'owøøjät coo hajxy jaduñ tiünät nebiä apøstoldøjc-hajxy hánajty tiuñän.

<sup>7</sup> Tehngahnä Diosmädia'agy hánajty yhawa'xø'øy. Mayøøbyñä ja'a mäbøjpädøjc-hajxy hánajty tehngahnä jim Jerusalén. Mayyä teedywiindsøn hajxy hánajty miäbøjpä.

<sup>8</sup> Haa ja'a Esteban, miøødä Diosmäjaa hánajty je'e. Dioswiinguexy hánajty jaduñ. Mänit tiägøøyy pa'amyajnajxpä maa cu'ugän. Hoy-yagjuøñä hánajty jaduñ wyi'i tiuñ. <sup>9</sup> Mänitä judíos ja'a Esteban hajxy näje'e tiägøøyy yajcapxiøøbiä nebiatiä Esteban hánajty yajnáhixøøy. Tøø hajxy hánajty yhyty nebiä cudoogø'øybän. Pero tøø hajxy hánajty yhøxmájtšänä. Jimä yhamdsoo tsajtøjc hajxy hánajty miøødä. Jäguembaady hajxy hánajty choon wiinghagajptjaty, møød jim Cirene, møød jim Cilicia-naaxooty, møød jim Asia-naaxooty. <sup>10</sup> Pero cab hajxy hánajty miäjäda'aga'añ je'eguiøxpä coo Esteban hánajty jiaanč tehñ jiaty mädia'ag. Hix, miøødä Esteban ja'a Dioswiinmahñdy hánajty nebiaty hánajty mio'oyii ja'a Dioshespíritäm. <sup>11</sup> Mänitä judíoshajxy quiojyquiapxytiuñ coo wiinghäna'c hajxy miäjuyät coo weenä Esteban nähwaambedyii cooc tyjy ja'a Moisés hánajty haxøøg tøø nänømyii møødä Dios. <sup>12</sup> Coo Esteban jaduñ nähwaambejtä, mänitä cu'ughajxy hoyhoy jiootma'ty, møødä majtøjc-hajxy, møødä ley-yajnáhixøøbiädøjc-hajxy. Mänitä Esteban yajmujcä. Mänit miajtsä. Mänit yajnöcxä maa teedywiindsønwiinduuhajxiän, maa junta hajxy hánajty yagjadyiijän. <sup>13</sup> Mänitä wiinghäna'c-hajxy yajmejtsä maa junta hánajty jiadyiijän. Mänitä Esteban tiägøøyyä nähwaambéjtäbä:

—Tehngahnä yø'ø craa hädaa tsajtøjc haxøøg nänømy maa Dios hajxy nwiingud-sähgøøyyämän. Jaduñä ley haxøøg nänøombä, ja'a Moisés jecy quiujähyyäbä. <sup>14</sup> Jaduñ højts nmädooy coo jäya'ayhajxy miänaambä cooc tyjy ja'a Jesús Nazaretpä hädaa tsajtøjc yajma'ada'añ, cooc tyjy ja'a cuhdujt yajtägatsa'añ, ja'a Moisés hajxy jecy xyanähgüeeğøøyyämbä —nømä Esteban nähwaambejtä.

<sup>15</sup> Mänitá tuungmøødpá Esteban hajxy wyiinhee'ppejty, mäduhñtiä hajxy hänäjty jim yhäña'ay maa junta hänäjty jiadyiijän. Haamb tsámaambá Esteban wyiin jiøjp hänäjty quiahxø'øgy nebiä Diosmoonsá wyiin jiøjphajxy quiahxø'øguiän, ja'a hajxy jim hijpä tsajpootyp.

## 7

<sup>1</sup> Mänitá teedywiindsønä Esteban miäyajtøøyy:

—Nej, jaančh tøyhajt jaduñä nej miich yø'ø häna'c xñänømiän.

<sup>2</sup> Mänitá Esteban yhadsooyy:

—Majtøjc, puhya'adiøjc, høøčhä nmädia'agy hajxy huuc hamädoowhjtäc. Ja'a Abraham hajxy jecy nhaphajt ndeedyhjtäm. Jim hänäjty chäna'aynä Mesopotamia-naaxooty maa Caldeabä-jäya'ayhajxy hänäjty chäna'ayän. Cahnä Abraham hänäjty jim jiøbaj-naxyñä maa naax hänäjty xiøhatiän Harán. Mänitá Dios tsajpootypä jim nägüehxtø'xy maa Abraham wyiinduumän. <sup>3</sup> Mänitá Dios ja'a Abraham nämaayy: “Mdsóonäp yaa maa mnaax maa mgajptän. Mnähgué'egäbä mjujy mmägu'ug. Jim mnócxät maačh miich nwoonøcxa'añän. Mänitøch miich jim nyajnáhixø'øwät maa mdsánaadiaacpógät”, nømä Abraham jecy nämaayy. <sup>4</sup> Mänitá Abraham jim jiaančh tsohñä Mesopotamia. Mänit jim nøcxy tsánaadiaacpøjpä Harán-naaxooty. Pero cab jim jecy yhiyjt Harán-naaxooty. Coø Abraham tiеды yho'cy, mänit jim chøhgumbä. Mänitá Dios ja'a Abraham yaa wiomejch hädaa yaabä naax hädaa yaabä cajpt maa hajxy jäda'ahaty nhjtäm. <sup>5</sup> Pero cabä Dios ja'a Abraham cuhdujt nä'ägä mooyy ni weeñtiä coo yaa chánaadiaacpógät. Jaduhñä Abraham cuhdujt nä'a mooyy coo yaa nä'a hahidät. Mänitá Dios ja'a Abraham yajwiinwaanøøyy coogä cuhdujt hänäjty mio'owa'añ coo yhap yhoc-hajxy yaa chánaañät coø Abraham hänäjty tøy yho'ogy, hoyyä Abraham yhuung hänäjty quia'a jagä jiiä mänaa jaduñ yajwiinwaanøøyyän. <sup>6</sup> Jaduhñä Dios jiaac mänaañ coogä Abraham yhap yhoc-hajxy hänäjty wiingnaaxooty nøcxy yhadsäna'awa'añ, møød coog hajxy hänäjty yhida'añ nebiä cudoogø'øybän mädaaxmägo'xjumøjt, møød coog hajxy tsaächtiunñ yhida'añ. <sup>7</sup> Mänitá Dios miänángumbä: “Coo miichä mhapä mhoc-hajxy hänäjty tøy yagjaamduñ tøy yajtsaächtiunñ, mänithøčhä jäya'ay nyajcumädowa'añ, ja'a miichä mhapä mhoc hänäjty tøy xjiaamduun tøy xhaächtiunñäbä. Mänitá mhapä mhoc-hajxy jim choona'añ. Mänit hajxy yaa myina'añ. Yaačh hajxy jaduñ xwyiingudsähgø'owa'añ.” <sup>8</sup> Coø Dios ja'a Abraham jaduñ yajmøødmädiaacy, yajcuhdujc hajxy jaduñ neby hajxy jaduñ miädi-aaquiän. Mänitá Dios ja'a Abraham yhanehmy coo Abrahamhajxy yajcircuncidarhädät, møødä yhuunghajxy, møødä yhapä yhoc-hajxy. Jaduhñä hijxtahnd miähmøøyy coo Dios ja'a Abraham jaduñ miøødyajcuhdujcy. Paadiä, coo Abraham yhuung Isaac jiaančh miin jiaančh cahy, cuctuctujxøø ja'a Abraham ja'a yhuung jiaančh circuncidarhajty. Y coø Isaac hänäjty tøy miøjjø'oy, jaduñä yhuung Jacob tiuumbä. Y ja'a Jacob, jaanä jaduñä nøøx miajc yajpanøcxpä, ja'a nämajmetspä, ja'a højts jecy nhaphajt ndeedyhjtämbä.

<sup>9</sup> Jue'e Jacob yhuung hänäjty tu'ug xiøhaty José. Coø José hänäjty jiaančh tehñ chogyii ja'a tiéediäm, paadiä José yhajchhajxy jiootma'ty. Mänitá José jim quiudoogøøyyä Egipto-naaxooty. José yhajchhajxy jaduñ jatcøøyy. Pero tehngahnä Dios ja'a José hänäjty cwieendähaty. <sup>10</sup> Coø José hänäjty hoyhoy tøy chaächtiunñi, mänit yajnáhwaatsä ja'a Diósäm. Mänitá José wiinmahñdy miooyyä. Mänitá Dios miänaañ coø José quiimayøøjt ja'a Faraóngäm, ja'a hänäjty jim tuumbä gobiernä Egipto-naaxooty. Mänitá Faraón ja'a José wyiinguejxy coø José jim yhané'emät mäduhñtiä Egipto-naax, møød jimbaady maa Faraón tiøjcän.

<sup>11</sup> Mänitá yuuxøø hoyhoy jiajtä jim Egipto møød jim Canaán-naaxooty. Mänit højtsä nhapä ndeedyhajxy jiaančh tehñ chaächpøjcy ja'a yuugøxpä, coo cay hu'ugy hänäjty jim quia'a hijnä. <sup>12</sup> Pero coø Jacob jaduñ miädoyhajty coø trigo hänäjty jim yajpaady Egipto, mänitá nøøx miajc jim quiejxy trigojuubiä. Coø Jacob yhuunghajxy yhoöchohñ jayøbajt, cabä José choj høxcajpä ja'a yhájchäm. <sup>13</sup> Coø hajxy miämetsc-hoocpä yhoodiägajch, mänitá José ñinägapxä. Mänit yhöxcájpänä. Mänitá Faraón ñajuøøñä

coo José yhajchhajxy hänajty je'e. <sup>14</sup> Mänitá José quiapxyñägüejxy coo tiedyhyajxy jiiby ween miánacy Egipto, mөөдä jiuju miägu'ughajxy nägөxiä. Jue'e hajxy hänajty nägөxiä, nädägөghii'xcumajmocc. <sup>15</sup> Mänitá Jacobhajxy jiiby jiaančh hädaacnä Egipto mөөдä yhuunghajxy. Jiiby hajxy nägөxiä yho'taacy, ja'a hajxy jecy nhaphajt ndeedyhajtämbä. <sup>16</sup> Cujequiä Jacob piajc-hajxy yagiödsohnnäxäxä mөөдä José piajc. Jimä piajc-hajxy yajnöcxäxä maa cajpt hänajty xiöhatiän Siquem. Jim hajxy hoy ñaaxtägөdiägach maa Abraham ja'a naax hänajty tөө jiujuän. Ja'a Hamor yhuungä naax hajxy too'c.

<sup>17</sup> 'Coo hänajty yhabaadaannä coo Dios hänajty yajtöjiada'añ nebiä Abraham hänajty tөө yajwiinwaanө'oyijän, tөө höjtsä nhaphajtämä ndeedyhajtämhajxy hänajty miayөөñä jim Egipto. <sup>18</sup> Mänitá wiinggobiernä jim tiägөöy tuumbä Egipto-naaxooty. Cabä gobiernä miөjpädaacy nebiä José hänajty tөө tiuñän. <sup>19</sup> Mänit höjtsä nhaphajtämä ndeedyhajtämhajxy wyiinhöñä. Ja'a gobiernä jaduhñ mäwiinhöñ. Mänit hajxy jiaamduunä chaächtiuunä. Mänit hajxy yhanemñ hadsip coo yhuung hajxy yhöxtseenät yhöxcönät, ja'a naammiñ ja'a naammehcpä, coo hajxy jaduhñ ween yho'ogy. <sup>20</sup> Mänitá Moisés myiiñguiahy. Yajxón jiaančh tehñ miaaxhuunghajty. Cabä Moisés yhöxtsehñä nebiä gobiernä hänajty tөө jia hane'emiän. Yu'üchä Moisés yaghijtä tägөgpo'o tөгooty. <sup>21</sup> Coo Moisés hänajty hoy yu'üch quia'a hidaannä, mänitá gobiernä tio'oxyhuungä Moisés yohbiaaty. Mänit yajtsoocy nebiä hamsöo huungän. <sup>22</sup> Coo Moisés miөjөөy, mänitá cuhdujt cөxiä yajwiinhixөöy nebiä egipcioshajxy hänajty quiuhdujthatiän. Jaančh tehñ jiajp jaduhñ piädsөomy. Jaančh tehñ yajxón hänajty quiapxy miädia'agy nebiä jajp nebiä najuөöbiän. Jaančh tehñ yhoy hänajty miähane'emy.

<sup>23</sup> 'Coo Moisés jiumөjt juxychägüi'x yhabejty, mänit wyiinmaadiaacy coo ja'a miägunaaх nөcxy quiuhixa'añ. <sup>24</sup> Jimä Moisés ja'a miägunaax hänajty tu'ug chaächtiuñii ja'a egipcio-jäy'a'yäm. Coo Moisés jaduhñ yhiyxy, mänitá miägunaax ñäwaañ. Mänitá egipcio-jäy'a'y yagho'cy, ja'a hänajty mädsaaçhtiuumbä. <sup>25</sup> Paadiä Moisés jaduhñ jiatcөöy, jaduhñ hänajty tiajy miay coo miägunaaxhajxy hänajty tөө miäböcy coo Moisés hänajty tөө wyiinguexyii ja'a Diösäm coo miägunaax jaduhñ yajñähwá'adsät. Pero cab hajxy jaduhñ ñä'a mäböjcy. <sup>26</sup> Cujaboom, jimä israelitahajxy hänajty nämetsc ñiguioxyii. Coo Moisés jaduhñ yhiyxy, mänit jia mänaañ coo hajxy ñiyhöxmasdösjät. Mänit miänaañ: "Mägu'ughajpäöjcy, jue'e mijts jaduhñ, mdu'ugcunaax mijts jaduhñ. Cab jaduhñ yhahixө'oy coo hajxy jaduhñ mniguioxöjät." <sup>27</sup> Mänitá Moisés yhöxjahmä tu'jäy'a'y, ja'a hänajty mäjäda'agaambä. Mänitá Moisés ñämaayyä: "Pөñ miičh tөө xpiäda'agy coo höjts miičh xyhané'emät. <sup>28</sup> Nej, jaduhñ miičh mdaj mmaabiä cooçh miičh xyagho'ogaambä nej miičhä egipcio-jäy'a'y häxөöy myagho'quiän." <sup>29</sup> Coo Moisés jaduhñ miädooyy, mänit piäyө'cy. Mänit jim ñөcxy jäguem maa naax hänajty xiöhatiän Madiän. Mänit jim tiägөöy hadsänaabiä. Mänitä jäy'a'y wyiingpөjcy. Mänitä huung hajxy metsc piaaty.

<sup>30</sup> 'Coo Moisés hänajty jim tөө yhiynä Madiän juxychägüi'xjumөjt, mänit jim tiägөöy wädijpä pactuum, jim mädoyyä maa ja'a tuñ hänajty xiöhatiän Sinaí. Mänitá Moisés yhiyxy coo ja'a wädsats hänajty tiöy. Mänitá Diosmoonsä tu'ug ñäguehxtө'xy jөonhaajjooty. Tsajpootyp hänajty tөө chooñ. <sup>31</sup> Coo ja'a Moisés jaduhñ yhiyxy, mänit jaduhñ jiaančh tehñ yaguöөy. Mänitá Dios ja'a Moisés ñämaayy: <sup>32</sup> "Hөөčh Dioshajp. Hөөčhä Abrahamhajxy jecy xwyiingudsähgөöy, mөөдä Isaac, mөөдä Jacob, ja'a miičh jecy mhaphajt mdeedyhajtäbä." Mänitá Moisés tiägөöy tsäyuubiä. Jaančh tehñ chähgөөby hänajty jaduhñ. Cab hänajty jim ñä'ägä möjheeba'añ maa hänajty miägapxyijän. <sup>33</sup> Mänitá Moisés ñämäayyägumbä: "Jen yө'ө mgө'өг. Hөөčh nwiinduum miičh yaa mdäna'ay. <sup>34</sup> Tөөчh nhixy cooçhä ngu'ughajxy jim jiaančh tehñ chaächpөcy Egipto-naaxooty. Tөөчh nmädooy coo hajxy wyi'i jio'oy wyi'i xiuučh. Pädyyhöch yaa tөө ngäda'agy hädaa yaabä naaxwiin, ja'a ngü'ughöch nyajñähwá'ads nyajcuhwa'adsaamby. Miičh jim nguexaamby Egipto yajñähwaatspä", nөmñä Dios miänaañ.

<sup>35</sup> Mänitá Esteban jiaac mädiaacy:

—Tөө ja'a Moisés ja'a miädia'agy hänajty quia'a mäböjcxä. Ja'a yhamdsoo miägunaaxhajxy hänajty tөө quia'a mäböcy. Mänit hajxy miänaañ: "Pөñ miičh tөө xwyiinguexy

coo mmøjhádát, coo mmáhané'emät." Hoyyá Moisés hánajty jaduhñ tøø jia náma'ayii, mänitá Dios ja'a Moisés wyiinguejxy wiindsønñajpá maa ja'a quiu'ugán, coo hajxy jaduhñ nähwa'ads quiuhwá'adsát. Ja'a Diosmoonsá ja'a Moisés jaduhñ najtscapxøøyyá, ja'a hánajty tøø ñäguehxtøø'xiábá maa ja'a wádsats hánajty tioyyán. <sup>36</sup> Mänitá Moisés ja'a hoy-yagiuøøñájatypá may yajcáhxø'cy jim Egipto-naaxooty. Mänitá miägunaax jim hoy wioobádsømy. Majatiá Moisés hajxy hánajty wiädity, yajcáhxø'piá Moisés ja'a hoy-yagiuøøñájatypá hánajty, møød jim maa ja'a Tsaptsmejiän, møød jim pactuum. Juxychägui'xjumøjt hajxy jim wiädijty pactuum. <sup>37</sup> Mänitá Moisés ja'a miägunaax ñämaayy: "Nébiøchá Dios tøø xwyiinguexiän coo mijts nyajnáhwá'adsát, jaaná jaduhñá Dios wiinghána'c wyiinguxaambá, ja'a jaac miimbá ja'a jaac cahbá. Mijtsá mmägunaax jaduhñ pádsømaamb. Naxiá miádia'agy hajxy mdehm quiudiúunát waambatñ hánajty miána'ana'añ", nomá Moisés jecy miánaañ. <sup>38</sup> Hanäguipxiá Moisés ja'a miägunaax jim miøødwädijty pactuum, ja'a højts nhaphajt ndeedyhájtäm. Coø hajxy jim miejch maa ja'a tun hánajty xiøhatiän Sináí, mänitá Diosmoonsá ja'a Moisés jim tu'ug miägapxy, ja'a hánajty jim tsohmbá tsajpootyp. Mänitá Moisés ja'a Diosmádia'agy ñajtscapxøøyyá. Paady jaduhñ ñajtscapxøøyyá, coo højts jaduhñ xyajmánähgüegøøyyámät. Ja'a Diosmádia'agy, cab jaduhñ mánaaxøø quiuhdägoyya'añ.

<sup>39</sup> Pero cabá Moisés ja'a miádia'agy hánajty yajtunáañxá. Ja'a højts nhaphajt ndeedyhájtäm hajxy hánajty ca'a cudiunaamb. Jaduhñá jioot hajxy hánajty tøø piáda'agy coo hajxy hánajty wyiimbida'añ, coo hajxy hánajty jim ñøcxtägatsa'añ Egipto. <sup>40</sup> Jimá Moisés ja'a piuhya'ay hánajty tu'ug xiøhaty Aarón. Coø ja'a Moisés hánajty tøø ñøcxy tunmøjc, mänitá cu'ugá Aarón hajxy ñämaayy: "Huuc tuná mayhajt, højtsá saandá mejtstägøøg hádiúunác, jaduhñ højts nwiingudsáhğø'øwät. Je'e højts jaduhñ xwyiinwøwáp. Ja'a Moisés, ja'a højts tøø xwioobádsøømámbá jim Egipto-naaxooty, cab jaduhñ yajnajyuø'øy neby jaduhñ tøø jiaty tøø yhabety", nomá Aarón ñämaayyá. <sup>41</sup> Mänitá saandá hajxy yhädiuunñ wajhuunghahädiuunnaxy. Mänitá saandá hajxy tiägøøyy wiingudsáhğøøbiá. Mänitá animal hajxy tiägøøyy yojxpá ja'a saandäcøxpá. Mänitá saandá hajxy wyiinxoønñdaacy, ja'a hajxy hánajty hamdsoo tøø yhädiúñábá. <sup>42</sup> Mänitá Dios ja'a tsaangu'ug piuhwaatsná. Mänit ñähgüecñá, je'eguiøxpá coo ja'a xøø hajxy hánajty tøø tiägø'øy wiingudsáhğøøbiá møødá po'o møødá madsa'a. Hix, jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a profeta jecy quiujahyyän:

Mijts Israelpájäya'ay,

mánaa hajxy jecy mwäditiän pactuum juxychägui'xjumøjt,

ca'a yhøøchcøxpá ja'a animal hajxy mwi'li yojxy,

ca'a yhøøchá mijts xwyiingudsáhğøøyy.

<sup>43</sup> Caj pues, ca'a yhøøchá.

Je'e hajxy mwiingudsáhğøøyy ja'a saandá hánajty xøhájpa Moloc.

Je'e chajtøjc-hahädiuunnaxy hajxy mmädajnaxá, møødá saandá Renfán ja'a miadsa'a-hahädiuunnaxy.

Hamdsoohaambiá saandá hajxy mhädiuunñ neby hajxy jaduhñ mwiingudsáhğø'øwät.

Coø hajxy jaduhñ mjatcø'øy, paady mijts nhøxquejxpädsøma'añ maa ja'a mhamdsoo naaxhajxiän.

Jäguem mijts nguexa'añ Babilonia-nänaxy.

Jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmádia'aguiän.

<sup>44</sup> 'Hoorá, mánaa højts nhaphajt ndeedyhájtäm hajxy jecy wiäditiän pactuum, carpa-tøbia'cá Dios hajxy hánajty wyiingudsáhğø'øy. Tsajtøjcá carpa-tøy hajxy hánajty wia'añ. Hoy ñä'a majatiá carpa hajxy hánajty ñä'a tøy. Jaduhñá carpa-tøy hajxy yhädiuunñ nebiá Dios ja'a Moisés ja'a hijtahnñ jecy yaghijxiän coo jaduhñ piähädiúnát. <sup>45</sup> Ja'a nhaphajt ja'a ndeedyhájtäm hajxy, ja'a hajxy jaac púhwábá jaac h'cábá, tehngahná cuhdujt hajxy hánajty jiaac panøcxy coo ja'a Dios hajxy hánajty wyiingudsáhğø'øy carpa-tøbia'c. Jaduhñ hajxy hánajty jiaac paduññá mánaa ja'a Josué hajxy jim wioonøcxyiijän wiinghagajpt maa ja'a wiingjäya'ay hajxy hánajty chána'ayän.

Coo ja'a nhaphajt ja'a ndeedyhajtämä naax hajxy ñädägöøyy tsiptuumbä, ja'a Dioscøxpä hajxy miäjädaacy. Ja'a miädsiphajxy, cøjxä ñaax hajxy yhøxpäyø'ogy. Y coo ja'a David kujecy tiägöøyy gobiernähajpä, je'enä ja'a nhaphajt ja'a ndeedyhajtämä cuhdujt hajxy hänäjty jiaac paduñ coo ja'a Dios hajxy hänäjty wyiingudsähgø'oy carpa-tøbia'c, ja'a hajxy hänäjty tøø jiaac tehñ piu'uyäbä, ja'a hajxy hänäjty tøø jiaac tehñ yh'iguiäbä. <sup>46</sup> Ja'a David, jaančh tehñ quiumaabiädsøøm jaaya'ay maa ja'a Diosän. Mänitä David ja'a Dios cuhdujt miäyujwaañ coo ja'a tsajtøjc yhädiünät maa ja'a Jacob yhap yhoc ja'a Dios hajxy jaduhñ pia'yá'axät. <sup>47</sup> Ca'a Diavitä ja'a tsajtøjc hädiuun ja'a Dioscøxpä. Ja'a David ja'a yhuung Salomón, je'edsä tsajtøjc jaančh hädiuun. <sup>48</sup> Pero ja'a Dios tsajpootypä, cab jaduhñ tiehñ yhyty tsajtøgooty, ja'a jäya'ayhajxy yhädiuumbiä. Jaduhñä profeta tu'ug jecy quiujahy coogä Dios miänaañ:

<sup>49</sup> Høøčh Dioshajp. Yaačh nhäña'ay tsajpootyp.

Yaačh nmähane'emy. Jiiby naaxwiin, jiiibyhöčhä ndecy nyaghity.

Cáböčhä tøjc nyajmaajiaty maačh nböø'xät. Cab jaduhñ yhahixø'oy coo mijtsä tøjc xquiöjjät.

Tiičhä tøjc jaduhñ nnä'a wá'anät.

<sup>50</sup> Haa ca'a, høøčh cøxiä tøø nhuuc hädiuumbä mäduhñtiä yaa tsajpootypä møød jiiby naaxwiin, nømä Dios miänaañ.

<sup>51</sup> Mänitä Esteban jiaac miänaañ:

—Ja'a mijtsä mhapä mdeedyhajxy ja'a jecypä haampiä, jaančh tehñ quiuhxex hajxy hijty, nebiä Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpän. Jaanä jaduhñ mijtspä, caj mijtsä Diosmädia'agy mmäbögaambä. Høxtä Dioshespíritupaady hajxy jaduhñ homiänaajä mmädsiphaty. <sup>52</sup> Ja'a mijtsä mhapä mdeedyhajxy ja'a jecypä haampiä, quiøxy jaamduun quiøxy tsaächtuuñ ja'a profetadøjc hajxy jecy, ja'a Dios hänäjty tøø wyiinguexiäbä coo ja'a mädia'agy hajxy jajwá'xät coogä Dios ja'a yHuung hänäjty yaa quiexa'añ hädaa yaabä naaxwiin, ja'a pojpä cädieey ca'a møødpä. Høxtä yagho'cä ja'a profetadøjc-hajxy jaduhñ. Y coo ja'a Dios yHuung yaa jiaančh cädaacy, mänit mijts mgø'oyejcy coo yagho'ogøøjät. <sup>53</sup> Coo ja'a Dios ja'a Moisés cuhdujt jecy mioooy, ja'a Diosmoonsä ja'a Moisés najtsapxøøyyä, ja'a jim tsohmbä tsajpootyp, mänit mijtsä mhapä mdeedy ja'a cuhdujt hajxy jaduhñ mioodiägajtsä. Hoyyä Diosmoonsä ja'a cuhdujt hajxy jia yejcy, cab hajxy jaduhñ mgudiunñ —nømä Esteban miädiaacpädøøyy.

<sup>54</sup> Coo ja'a teedywiindsøn hajxy jaduhñ miädooy nebiä Esteban hänäjty miädia'aguiän, mänitä Esteban hajxy jaduhñ jiaančh tehñ miäjootma'ty. Høxtä tøøtsädajp hajxy hänäjty. <sup>55</sup> Pero cabä Esteban jaduhñ ñä'a møjpädaacy. Hiç, miøødhajpiä Esteban ja'a Dioshespiritu hänäjty. Mänitä Esteban yuughee'py tsajpootyp. Mänit jaduhñ yhiixy coo jim jiaančh tehñ yajxonä maa ja'a Dios yhäña'ayän. Mänitä Jesús jaduhñ yhiçxäbä coo jim yhäñaabiä maa ja'a Dios ñähmøjcän yhahooyhaamby. <sup>56</sup> Mänitä Esteban miänaañ:

—Huug hiç hajxy. Jaduhñhöčhä tsajt nhixy nebiä hawa'adspän. Xiçä Jesucristo yhäña'ay Diosnähmøjc maa yhahooyhaampiän.

<sup>57</sup> Mäduhñtiä jäya'ayhajxy hänäjty yhamädoowhity, mänit hajxy ñidiaatsmo'xä; haa ca'a, cab hajxy hänäjty tehngahnä miädowaannä nebiatiä Esteban hänäjty miädia'agy. Mänit hajxy tiägöøyy yaaxpä jøjpä møjaty. Mänitä Esteban yajmuçä. <sup>58</sup> Mänit yajnøcxä cajtpa'a hadsip. Ja'a häna'cä Esteban hajxy hänäjty tøø ñähwaambétiäbä, mänitä jiocxwit hajxy nägøxiä yhøxhijy. Jimä høxcujc-häna'c hänäjty tu'ug piädäna'ay, ja'a hänäjty xøhajpä Saulo. Mänitä Saulo ñämaayyä coo ja'a jiocxwithajxy cwieendähjätäxät. Mänitä Esteban tiägöøyyä ca'adshø'cäbä. <sup>59</sup> Jimä Esteban hänäjty quia'adsho'ogyii, mänit tiägöøyy Diospa'yaaxpä. Mänit miänaañ:

—Wiindsøn Jesús, tunä mayhajt, høøčh njuøhñdy jim wiingpøjçc tsajpootyp.

<sup>60</sup> Mänitä Esteban jyijçädaacy. Mänit møc yaaxy:

—Dios, ca'a jaduhñ mmøjpäda'agy nébiøch yø'ø häna'c xhaächtuuñän, hoy jia møjpoj jia møjçädieeyä.

Coo ja'a Esteban jaduhñ jiaac tehñ quiapxy, mänit yho'nä.

## 8

<sup>1</sup>Y ja'a Saulo, quiumaayy je'eduhñ coo ja'a Esteban yagho'cä.

Ja'a mänitxøöbä ja'a mæbøjpädøjc-hajxy tiägøöyyä jaamduun tsaächtiuunäbä jim Jerusalem. Mänit hajxy xii yaa ñøcxøöyy. Näje'e hajxy miähmøöyy Judea-naaxooty wiinduhmyhagajpt. Näje'e hajxy ñøcxøöbiä Samaria-naaxooty. Jagoöyyä ja'a apóstoldøjc-hajxy jim jiaac mähmøöyy Jerusalem. <sup>2</sup>Mänitä dijuuntä Esteban hoy yajnaaxtägø'øyii. Näje'e jäya'ayhajxy hoy miäyajnaaxtägø'øy, pønjatiä hojioot hänäjty møød. Hoyhoyä Esteban ñäjøöyy ñäxuu'tsä. <sup>3</sup>Y ja'a Saulo, tehngahnä ja'a mæbøjpädøjc hänäjty jiaamduñ chaaçhtiuiñ wiinduhmyhagajpt. Høxtä jäya'adiogootypaadiä Saulo hänäjty tiägø'øy. Pønjaty hänäjty yajpaatp tiögooty, mänit hajxy hänäjty yhxøwixch yhxøwooñii, ja'a ya'adiøjc ja'a to'loxiojç.

<sup>4</sup>Y ja'a mæbøjpädøjc-hajxy, ja'a hajxy hänäjty tøø chøónäbä Jerusalem, je'enä ja'a Diosmädia'agy hajxy hänäjty tehngahnä yajwa'xy ja'a Jesúsçøxpä, majaty hajxy hänäjty wiädity. <sup>5</sup>Høxtähmðsä craa Felipehajpä, coo jim chohñ Jerusalem, mänit jim ñøcxy Samaria-cajptooty. Coo jim miejch, mänit jaduhñ tiägøöyy mädiacpä ja'a Jesúsçøxpä, coo hänäjty je'e Dyiosquexiä. <sup>6</sup>Mayyä jäya'ayhajxy hänäjty yhamugø'øy mädia'agyhamädoowhijpä waambatiä Felipe hänäjty miäna'añ. Madiu'u ja'a Felipe hoy-yagjuøøñäjatypä hänäjty yajcähxø'øgy, paadiä miädia'agy hänäjty jiaanç tehñ yhamädoowhijtäxä. <sup>7</sup>Pønjatiä haxøøgpä ca'a hoybä hänäjty møød, mänit hajxy nämay pia'amnajxy. Yáaxäp jójcäbä haxøøgpä ca'a hoybähajxy hänäjty piädsømy. Jaduhñä cø'ømucypäi tecymiucypähajxy hänäjty miøcpøjpä møødä tecymia'adpähajxy. <sup>8</sup>Paadiä cu'ughajxy hänäjty jiaanç tehñ xioonda'agy jim Samaria.

<sup>9</sup>11 Jimä jäya'ay hänäjty tu'ug xiøhaty Simón. Tøø ja'a magia-wiinmahñdy hänäjty jeycy tiuñ jim Samaria. Tøø ja'a Simón ja'a jäya'ay hänäjty jim may jiaanç tehñ wyiinhøøñ. Jaduhñä Simón hänäjty ñiñänømyii cooc tyijy jiaanç tehñ miøj jiaanç tehñ jiaançhä, je'eguiøxpä cooc tyijy ja'a magia hänäjty jiaanç tehñ jiaty. Madiu'u ja'a Simón ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä hänäjty jiaanç tehñ yajcähxø'øgy, paadiä miädia'agy hänäjty jiaanç tehñ miäbøjcäxä nägøxiä høxtä ja'a møjtcøpaaady:

—Yø'ø Simón, jue'eda'a yø'ø, Dioswiinguexiäda'a yø'ø, paadiä møcmäjaa jaduhñ jiaanç tehñ miøødä.

Jaduhñä Simón hänäjty ñänømyii ja'a cú'ugäm. <sup>12</sup>Jaduhñä Felipe hänäjty yajnähixø'øy coogä Dios yhan'emy ja'a miøcmäjaahaam, møød coogä Jesús Dyioswiinguexiä. Mänitä jäya'ayhajxy may miäbøjcy näya'ay nädo'oxy. Mänit hajxy nägøxiä hoy näbety. <sup>13</sup>Y ja'a Simón, miäbøjc je'eduhmbä. Mänit hoy pianäbejpä. Mänitä Simón ja'a Felipe tiägøöyy møød wädiäjpä. Yagjuøöbiä Simón hänäjty nebiä Felipe ja'a hoy-yagjuøøñäbä hänäjty yajcähxø'øguiän.

<sup>14</sup>Y ja'a apóstoldøjc-hajxy, ja'a hajxy hänäjty tøø miähmø'øyäbä Jerusalem. Mänit hajxy miädoyhajty coogä cu'ug ja'a Diosmädia'agy hajxy hänäjty tøø jiojppøgø'øy jim Samaria. Mänitä Pedrohajxy jim quiejxä møødä Juan. <sup>15</sup>Coo hajxy jim miejch Samaria, mänit hajxy tiägøöyy Diospa'yaaxpä ja'a mæbøjpädøjcøxpähajxy, weenä Dioshespíritu hajxy nägøxiä yhadägø'øy jioottägø'øyii. <sup>16</sup>Hix, cahnä Dioshespíritu hänäjty pøn yhadägø'øy jioottägø'øyii. Tøø hajxy hänäjty jia näbety ja'a Jesúsçøxpä. Cahnä hajxy hänäjty miädoyhatyñä ja'a Dioshespírituçøxpä. <sup>17</sup>Coo ja'a Pedrohajxy Dyiospa'yaaxpädoöyy møødä Juan, mänitä mæbøjpädøjc-hajxy quiø'ønähxajjä. Mänit hajxy yhadägøöyy jioottägøöyyä ja'a Dioshespíritäm.

<sup>18</sup>Y ja'a Simón, coo jaduhñ yhiixy, mänitä Pedro xädø'øñ hajxy jia yajmähawaanøöyyä.

<sup>19</sup>Mänitä Simón miänaañ:

—Høøch yø'ø mäjaa jaduhmbä yaghabøjcäc. Hix, cooch pøn jaduhñ ngø'ønähxajät, tehñ jiaduhñ je'e yhadägøöyy jioottägøöyyäbät ja'a Dioshespíritäm.

<sup>20</sup>Mänitä Pedro yhadsoöyy:

—Coo miičh jaduhñ mwi'i tiajy mwi'i miay coo hõjts miičh ja'a Diosmájaa nyaghabógát juyhaam, paady miičhã Dios xyajcuhdägoyya'añ møødã mxãdø'õñ. Hix, ñã'ã wejpiã Dios jaa miãjaa jaduhñ, caj pøn yajmãdoogy. <sup>21</sup> Caj miičh cuhdujt mnã'ägãdã møødã coo hõjts miičh ja'a Diostuung xmiøødtúnãt, je'eguiøxpã coo miičhã mwiinmahñdy quia'a nã'ägãdã hoyyã ja'a Dioscøxpã. <sup>22</sup> Najtshixø'ow ja'a mhaxøøgwiinmahñdy jaduhñ. Jímãdã Dios xñã'ã mãmée'xãt coo mmãnuu'xtã'agãt. <sup>23</sup> Tøøčh miičh nhøxcapy coo miičhã mhaa mjoot jiaančh tehñ yhaxøøgã, møød coo miičh haxøøg mjaančh tehñ tiajy mjaančh tehñ miay mjoodooty mgopcooty.

<sup>24</sup> Mänitã Simón yhadsooyy:

—Huuc tunã mayhajt hajxy, huuc Diospa'ya'ax hajxy ja'a høøčhcøxpã, jadúhñhøčhã Dios xquia'a yajcãmãdówãt nébiøch hajxy tøø xyajmøødmãdia'aguiãñ —nømã Simón miãnaañ.

<sup>25</sup> Jímã Pedrohajxy hãnajty jiaac capxy jiaac mãdia'agy ja'a Jesúscøxpã møødã Juan, nebiaty hajxy hãnajty tøø yhamdsoo yajnãhixø'oyii ja'a Jesúsãm. Mänit hajxy wyi-imbijnã, mänit hajxy jím ñøcxtãgajch Jerusalén nãguipxy møødã Felipe. Tu'haam-nøcxpã, nøødãnáayyãp tu'udãnáayyãp hajxy hãnajty ñøcxy. Majatiã cajpthuung jím Samaria-naaxooty, jaduhñã Diosmãdia'agy hajxy hãnajty yajwa'xy nebiã cu'ugã piojpä quiaðieeybã ñãhwa'ads quihwã'adsãt.

<sup>26</sup> Coo hajxy jím quioo'ty Jerusalén, mänitã Felipe ja'a Diosmøonsãm tu'ug ñãmaayyã, ja'a jím tsohmã tsajpootyp:

—Nøcxø'ow jím jøømboj mánajpã. Ja'a møjtu'u mbanøcxãp, ja'a jím nøcxpã maa ja'a cajpt jaduhñ xiøhatiãñ Gaza.

Ja'a møjtu'u jaduhmbã, pactuum jaduhñ ñøcxø'oy. <sup>27-28</sup> Mänitã Felipe jiaančh tu'ubøjcy. Ja'a tu'haamnøcxpã, mänitã Felipe ja'a jäya'ay tu'ug piaaty, ja'a hãnajty tsohmã Etiopía. Tøø jaaya'ay hãnajty yohy Jerusalén Dioswiingudsãhgøøbiã. Quiajptooty hãnajty ñøcxnã. Eunuco je'e. Møjtuung hãnajty jím miøød maa ja'a ñaax maa ja'a quiajptãñ. Xãdø'õng-wieendãhajpã hãnajty jím tiuumby. Ja'a reina mioonsã hãnajty je'eduhñ, ja'a hãnajty jím mãhanehmã Etiopía. Carretajooty jaaya'ay hãnajty ñøcxy nocyhée'pãp. Jue'e hãnajty quiajpxyp, ja'a nocy ja'a Isafãs jecy quuijãhyyãbã, ja'a jecy túunãbã profeta.

<sup>29</sup> Mänitã Felipe ñãmaayyã ja'a Dioshespíritãm coo jím miøjwã'agãt carretawiinduum.

<sup>30</sup> Coo ja'a Felipe jím jiaančh møjwa'cy carretawiinduum, mänitã Felipe miãdooyy coo ja'a Etiopíabã jäya'ay ja'a nocy hãnajty quiajpxy, ja'a Isafãs jecy quuijãhyyãbã. Mänitã Felipe jaaya'ay miãyajtøoyy:

—Nej, mwiinjuøøby miičh jaduhñã nebiaty mgapxiãñ.

<sup>31</sup> Mänitã jaaya'ay yhadsooyy:

—Cábøch nwiinjuø'oy. Cábøch pøn nmøødã pønhočh jaduhñ xquiajptøøwãp.

Mänitã Felipe ñãmaayyã coo jím piédãt carretajooty, coo jím yhøxtã'agãt maa ja'a Etiopíabã jäya'ay ñãhmøjcãñ. <sup>32</sup> Jaduhñã jaaya'ay hãnajty quiajpxy:

Hãsipã mãhdiøjc yajnøcxã maa ja'a yagho'taactãñ, jaduhñ nebiã meeg yajnøcxyiijãñ maa ja'a yagho'taactãñ.

Cabã mãhdiøjc waamb ñã'ägãdã capxy;

jaduhñ hamoñ yhiyty nebiã meeg hamoñ yhitiãñ coo ñãhme'xyii.

<sup>33</sup> Hočhãhdiuunnã ja'a mãhdiøjc yagho'cã.

Cab jaduhñ pøn ñãhgãpxtuuty.

Cabã ñøøxã miãjc miøødhajty; hix, tøø ja'a jiugyhajt hãnajty yaa quiojxnã hãdaa yaabã naaxwiin.

<sup>34</sup> Mänitã Felipe ñãmaayyã:

—Tunã mayhajt, høøčh huuc hawããñãc, coo ja'a Isafãs jaduhñ jecy quuijahy, pøn jaduhñ miãdiãc, wiingjäya'ay tøgã je'eguiøxpã —nømã Etiopíabã jäya'ay yajtøoyy.

<sup>35</sup> Mänitã Felipe tiãgøøyy capxtøøbã waambaty hãnajty jaduhñ miãdia'agytiãgø'oy. Mänit miãdiãcy ja'a Jesúscøxpã, coo hajxy hoy xñãhho'túútãm. <sup>36</sup> Weeñtiã hajxy jaduhñ jiaac yohy carretajooty, mänitã nøø hajxy piaaty. Mänitã Etiopíabã jäya'ay miãnaañ:

—Xii nøø. Nej, cab jaduñ yhahixø'øyä cooçh nnäbétädä.

<sup>37</sup> Mänitä Felipe yhadsooyy:

—Hahixøøby jaduñ pø tøyhajt jaduñ mmäbøcy hamuumdu'joot.

Mänitä Felipe yhadsoowä:

—Nmäbøjpiøch jaduñ coo ja'a Jesucristo Dyioshuungä.

<sup>38</sup> Mänitä Etiopíabä jáya'ay ja'a carreta jajyajtánaaxiøjpä. Mänitä Felipehajxy nämetsc quiarretamänajcy, møødä Etiopíabä jáya'ay. Mänit hajxy nämetsc ñøødägøøyy. Mänitä Etiopíabä jáya'ay ñäbejty. <sup>39</sup> Coø hajxy ñøøbädsøømgumbä, mänitä Felipe wiingtuuum yajnøcxä ja'a Dioshespíritäm. Cabä Felipe yhijtägájtänä ja'a Etiopíabä jáya'ayäm. Xoonäcäcäp ja'a Etiopíabä jáya'ay ñøcxnä. <sup>40</sup> Y ja'a Felipe, mänit jim miejch maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Azoto. Mänit tiägøøyy wädijpä cajpt-cajpt. Yajwa'xypä Felipe ja'a Diosmädia'agy hänajty nebiä cu'ugä piojpä quiädieeybä nähwa'ads quiuhwä'adsät. Mänit jim miejch Cesarea.

## 9

<sup>1</sup> Y ja'a Saulo, tehngahnä ja'a mäbøjpädøjc hänajty yhadsähgø'øy yhajuo'øy coo hajxy hänajty yagho'oga'añii, pønjaty hänajty mäbøjp ja'a Jesúsøxypä. Coø ja'a Saulo hänajty jaduñ tehngahnä jia wi'i miähadsähgø'øwa'añ, paady jim ñøcxny maa ja'a teedywiind-søñän. <sup>2</sup> Mänitä Saulo cuhdujt miooyyä nocyhaam coo jim ñøcxät Damasco, coo ja'a mäbøjpädøjc-hajxy jim yhøxta'awøøjät wiinduhmçhajtøjc, majatiä judiøshajxy hänajty yhamugø'øyän. Jaduhnä Saulo hänajty tiajy miay coo ja'a mäbøjpädøjc-hajxy hänajty jim nøcxny chuma'añii Jerusalén, ya'adiøjcä tio'oxiøjcä. <sup>3</sup> Mänitä Saulohajxy tiu'ubøjcy møødä jiamioød nämetsc nädägøøg. Ja ween hajxy hänajty jim quia'a mech Damasco, mänitä Saulo jøøn møc quiuhajcädaacä wäditiä. Tsajpootypä jøøn choñdaacy. <sup>4</sup> Mänitä Saulo quiädaayy. Mänit miädooyy coo jáya'ay hänajty tu'ug quiapxy:

—Saulo, Saulo, tiich miiçh jaduñ coo xwyi'i miädsibø'øy.

<sup>5</sup> Mänitä Saulo yajtøoyy:

—Wiindsøn, pøn miiçh jaduñ.

Mänit yhadsoowä:

—Jesúshøch høøçh. Høøçh miiçh jaduñ xwyi'i miädsibøøby. Coøçh miiçh jaduñ xwyi'i miädsibø'øy, hamdsoo miiçh jaduñ mniçhaaçhtiñii.

<sup>6</sup> Tsähgøøyy tsäyúuyyabä Saulo yajtøogumbä:

—Wiindsøn, neby yhahixø'øy njatcø'øwädøch.

Mänit yhadsoowägumbä:

—Pädø'øg, nøcx cajptooty. Jim häna'c xyhawáanät nej njatcø'øwät.

<sup>7</sup> Y ja'a Saulo jiamioødhajxy, coo hajxy jaduñ miädooyy nebiatiä Saulo hänajty tøø miägapyiijän, jaançh tehñ chähgøøyy hajxy jaduñ. Hix, cab hajxy pøn yhijxy. Høxtä hahuum høxtä hawiinds hajxy miähmøøyy. <sup>8</sup> Mänitä Saulo jiaançh tänaayyø'cy. Coø jaduñ jia wiindø'øxy, cab jaduñ tii yhijxy. Hix, tøø hänajty wyiinxoøch. Coø hajxy jaduñ tiu'ubøjtägajch, wichhaamä Saulo jim yajmejtsä Damasco. <sup>9</sup> Tägøøgxøø ja'a Saulo jim yhijty wiinxoosä Damasco. Ni quia'a cay ni quia'a hu'ugy hänajty tii.

<sup>10</sup> Jimä jáya'ay hänajty tu'ug chäna'ay Damasco, ja'a hänajty xøhajpä Ananías. Tøø ja'a Diosmädia'agy hänajty miäbøcy. Mänitä Ananías ja'a Jesús wyiinhijxy haguma'ayhaam. Mänitä Ananías miägapxä:

—Ananías.

Mänit yhadsooyy:

—Wiindsøn, chaach høøçh, tisän.

<sup>11</sup> Mänitä Jesús miänaañ:

—Pädø'øg. Nøcx jim maa ja'a mõjtu'u jaduñ xiøhatiän Tødiu'u. Jimä jáya'ay tu'ug

chäna'ay, ja'a xøhajpä Judas. Jimä craa tu'ug yhahity, ja'a xøhajpä Saulo. Jim je'e choon maa ja'a cajpt xiøhatiän Tarso. Diospa'yaaxp jim jadunajtä maa ja'a Judas tiøjcän. Coø jim mmédsät, mänitä Saulo myajtøwät. <sup>12</sup> Tøø miiçhä Saulo xwyiinhixy haguma'ayhaam coo miiçh hoy mnähdoñ, jaduñ yhijtägätsät.



<sup>13</sup> Coo ja'a Ananías jaduhñ miädooy, mänit miänaañ:

—Wiindsón, tøøch jaduhñ mayhooc nmädooyhaty nebiä craa Saulo naxy jiatcø'oy jim Jerusalem. Náxiägä mäbøjpädøjc-hajxy jim jiaamduñ chaächtiuiñi, ja'a miichä mmädi-a'agy hajxy xmiäbøjcäbä. <sup>14</sup> Jaduhñhöch tøø nmädooyhjäpä coogä cuhdujt jim miooyyä coo ja'a mäbøjpädøjc-hajxy yaabä yajnøcxøjät jim Jerusalem, coo hajxy jim chúumäbät, pønjaty miich jaduhñ yaa xquiapxpaatp. Ja'a teedywiindsønä cuhdujt hajxy jaduhñ yejc. Hoorä, tøø ja'a Saulo yaa miejtsnä Damasco —nømä Ananías miänaañ.

<sup>15</sup> Mänitä Jesús ja'a Ananías nãmáaguumbä:

—Tsógäm, nøcx cudiñ nebiøch miich tøø nhane'emiän. Tøøchä Saulo nyajnähdijy coo miädiä'agät ja'a høøchcøxpä jim maa ja'a israelitahajxiän, møød jim maa ja'a ca'a israelitahajxypän, møød jim maa ja'a guobiernähajxiän. <sup>16</sup> Høøchä Saulo nyajnähdiJamby mäduhñtiä jaduhñ yhahixø'y chaachpøgät ja'a høøchcøxpä.

<sup>17</sup> Mänitä Ananías jiaančh nøcxy maa ja'a Saulo hänajty tøø mjejtsta'aguiän. Coo ja'a Ananías tiøjtägøoy, mänitä Saulo quiø'ønähgäpä. Mänit nãmáayyä:

—Mägu'ughajpä Saulo, ja'a Jesús miich jaduhñ jim mhijx tu'haammiimbä. Jaayä'ayhöch jaduhñ yaa tøø xquiexy nej miich jaduhñ mhijxø'tägätsät hoy. Y jaduhñ miichä Dioshëpëritu xyhadägø'ow xjiøottägø'owät.

<sup>18</sup> Tuunä ja'a Ananías jaduhñ nã'ä mänaañ, mänitiä Saulo wyiingahduutä nebiä tsaamghacän. Mänitä yhjxø'tägägjch. Mänit tiänaayyø'cy. Mänit hoy näbety. <sup>19</sup> Mänit quiaayy yhuucy. Møcpøjc je'e jaduhñ. Mänit jim jiaac mähmøoyy mejtsxøø tægøogxøø Damasco maa ja'a mäbøjpädøjc-hajxiän.

<sup>20</sup> Mänitä Saulo tiägøoyy mädiä'agy-yajwa'xpä wiinduhmčhajtøjc jim Damasco maa ja'a judíos chajtøjc-hajxiän. Jaduhñ hänajty miädiä'agy coogä Jesús Dyioshuungä. <sup>21</sup> Pønjaty ja'a Saulo miädiä'agy hänajty hamädoowhjtäp, jiaančh tehñ yagiuøøby hajxy hänajty jaduhñ nebiä Saulo hänajty miädiä'aguiän ja'a Jesúsøxpä. Mänit hajxy tiägøoyy niñãmáayyäbä:

—Yø'ø craa Saulo, jue'e yø'ø, yø'ø ja'a mäbøjpädøjc jim wi'i miädsibøøby Jerusalem, pønjatäi Jesús capxpaatp. Paady yø'ø yaa tøø piejpä Damasco coo ja'a mäbøjpädøjc-hajxy yaa miäjtsäbät, møød coo hajxy jim yajnøcxøød Jerusalem hadsip, jaduhñ hajxy jim nøcxy quiø'øyeyii maa ja'a teedywiindsønähajxiän —nømä Saulo nãnøømä.

<sup>22</sup> Y ja'a Saulo, tehngahnä hänajty hamøj jootmøj jiaty coo ja'a tsaanä cu'ug hänajty yajwiinxiic yajwiingapxø'oy coogä Jesús Dyioswiinguexiä. Jaančh tehñ homiäbøjnä hänajty miädiä'agy. Y ja'a judfoshajxy, ja'a hajxy hänajty jim tsänaabiä Damasco, cabä Saulo hajxy hänajty hoy quiapxhaduga'añ, je'eguiøxpä coo Saulo hänajty miädiä'agy hamøj jootmøj.

<sup>23</sup> Cujecy, mänitä judfoshajxy jim yhamugøoyy. Mänit hajxy quiojyquiapxytiuuñ coogä Saulo hajxy hänajty yagho'oga'añ. <sup>24</sup> Xøømdsuhmä Saulo hänajty miäxojna'ayii mäduhñjatiä tægø'owøødiaactän maa ja'a Damasco-cajpt jiuuhmuu'tswäditian. Mänitä Saulo jaduhñ miädooyhjäty cooc hänajty yagho'oga'añii. <sup>25</sup> Mänitä mäbøjpädøjcä Saulo hajxy coods piädaacy møjcachjooty. Mänit hajxy quihdønähajxy maa ja'a cajpt hänajty piquiä yhamuudsø'øguiän. Jaduhñdsä Saulo piäyø'cy.

<sup>26</sup> Coo Saulo jim chohñ Damasco, mänit jim nøcxtägägjch Jerusalem. Coo jim quioo'ty, mänit jim nøcxøoyy maa ja'a mäbøjpädøjc-hajxiän. Pero je'enä ja'a Saulo hajxy hänajty nägøxiä jiaančh tehñ chähgø'oy. Hix, cab hajxy hänajty ñajuø'oy pø mäbøjp hänajty je'ebä. <sup>27</sup> Jimä mäbøjpä hänajty tu'ug xiøhaty Bernabé. Je'e mäbøcypä, cab hänajty chähgø'oy. Mänitä Bernabé ja'a Saulo wioonøcxy maa ja'a apøstoldøjc-hajxiän. Mänitä Bernabé ja'a apøstoldøjc yajmøødmädiacy coogä Saulo ja'a Jesús hänajty tøø wyiinhixy tu'haamncøxpä jim Damasco-mäwiingón, møød coogä Jesús ja'a Saulo jim miägapxy, møød coogä Saulo tiägøoyy mädiacpä hamøj jootmøj jim Damasco ja'a Jesúsøxpä. Jaduhñä Bernabé ja'a apøstoldøjc yajmøødmädiacy ja'a Saulocøxpä. <sup>28</sup> Mähmøoyy ja'a Saulo jim Jerusalem. Mänitä Saulo ja'a apøstoldøjc tiägøoyy møødwädiäpä. Mänitä mädiä'agy tiägøoyy yajwa'xpä ja'a Jesúsøxpä hamøj jootmøj. <sup>29</sup> Jimä judfoshajxy hänajty

näje'e, hagriego hajxy hänäjty yhayuuc-hajpy. Mänitä Saulo tiägøøyy møødyajcapxiøöbiä ja'a Jesúscøxpä. Pero cabä judiøshajxy jaduħn yhojiäwøøyy. Mänit hajxy wyiinmaayy coo ja'a Saulo hajxy yaghó'ogät. <sup>30</sup> Coo ja'a mæbøjpädøjc-hajxy jaduħn miädoyhajty coogä Saulo hänäjty yagho'oga'añii, mänitä Saulo hajxy miøødnøcxy jim Cesarea. Coo hajxy jim miejch, mänitä Saulo hajxy quiejxtägajch Tarso.

<sup>31</sup> Mänitä tsip jaduħn yhamaadiujnä ja'a mæbøjpädøjcøxpähajxy, mäduħnjaty hajxy hänäjty xii yaa chäna'ay, møød jim Judea, jim Galilea, jim Samaria. Tehngahnä møcmäjaa hajxy hänäjty mio'oyii jøjwidsø'ø ja'a Dioshespřitäm, paady hajxy hänäjty jabom-jabom miayø'øyy.

<sup>32</sup> Y ja'a Pedro, wiinduhmçhajtøjc hänäjty wiädity mäduħnjatiä mæbøjpädøjc-hajxy hänäjty chäna'ay. Mänit jim nõcxøöbiä maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Lida. Jimä mæbøjpädøjc-hajxy hänäjty chänaabiä. <sup>33</sup> Jimä jäya'ay hänäjty tu'ug pia'amgo'na'ay, ja'a hänäjty xøhajpä Eneas. Tuctujcjumøjt hänäjty tøø piøgyii. Jue'e hänäjty je'e, cø'ømucy tecymiucy. Coo ja'a Pedro jim miejch Lida, mänit jim nõcxy maa Eneas tiøjcän. <sup>34</sup> Mänitä Pedro miänaañ:

—Eneas, ja'a Jesucristo miiçh xyajmøcpøgaamb. Pädø'øg. Pädit yø'ø mgøjxt.

Tuunä ja'a Eneas jaduħn ñä'ä nämaayy, mänitiä jiaançh pädø'cy. <sup>35</sup> Mäduħñtiä jäya'ayhajxy hänäjty chäna'ay jim Lida møød jim maa ja'a joy hänäjty xiøhatiän Sarón, coo hajxy jaduħn miädoyhajty coogä Eneas hänäjty tøø pia'amnaxy, mänitä Eneas hajxy nägøxiä hoy yhixy coo tøø jiaançh møcpøcy. Mänitä Diosmädia'agy hajxy tiägøøyy mæbøjpä ja'a Jesúscøxpä. Mänitä yhamdsoo cuħdujt hajxy ñajtsihxøñä.

<sup>36</sup> Jimä tadjäya'ay hänäjty tu'ug chäna'ay maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Jope. Tabita ja'a tadjäya'ay hänäjty xiøhaty arameo-ayuuc-haamy. Hagriegohaamy, jue'e hajxy hänäjty tyijy Dorcas. Jaduħn miädia'agytiägø'øyy "Gacela." Hoorä, ja'a Dorcas, miäbøjpiä Diosmädia'agy hänäjty je'e, paadiä häyoobädøjc hänäjty naxy piuhbety, pønjaty hänäjty tii yajmaajajp. Jiaançh tehñ yhooyä Dorcas hänäjty jiäya'ayhaty. <sup>37</sup> Mänitä Dorcas pia'ambejty. Mänit yho'cy. Mänitä ho'ogyjiäya'ay hajxy yajtsiyy. Mänit hajxy hoy piäda'agy cøxp nähbettøgooty. <sup>38</sup> Jim Jope, wiingõn hänäjty jim Lida maa ja'a Pedro hänäjty yhatiän. Hoorä, ja'a mæbøjpädøjc-hajxy hänäjty jim tsänaabiä Jope, coo hajxy jaduħn miädoyhajty coogä Pedro hänäjty jim wiädityñä Lida, mänitä cugapxy hajxy metsc quiejxy coo Pedro paquiä yhuuc nõcxät jim Jope maa ja'a Dorcas hänäjty tøø yho'oguiän.

<sup>39</sup> Mänitä Pedro jiaançh panøcxy. Coo hajxy jim miejch Jope, mänitä Pedro wioonøcxä nähbettøgooty maa ja'a ho'ogyjiäya'ay hänäjty wyijtsna'ayän. Piquiä ja'a yaamgtø'oxy ja'a ho'ogyjiäya'ay hajxy hänäjty tøø piäda'agy. Wi'i jioøby wi'i xiuu'tsp hajxy hänäjty. Mänitä Pedro ja'a wit tucxy yaghijxä mädyijatiä Dorcas hänäjty tøø yhädiuñ. <sup>40</sup> Mänitä Pedro ja'a jäya'ay nägøxiä yhøxquejxpädsøømy. Mänitä Pedro jiyjcädaacy. Mänit Dyiospa'yaaxy. Mänitä ho'ogyjiäya'ay wyiinhee'ppejty. Mänit miänaañ:

—Tabita, pädø'øg.

Mänitä Dorcas wyiindøø'xø'cy. Coo ja'a Dorcas ja'a Pedro yhiyx, mänitä Dorcas yhänaayyø'cy. <sup>41</sup> Mänitä Pedro ja'a Dorcas wyidsø'cy. Mänitä Pedro ja'a mæbøjpädøjc quiyuaaxøøyy tøgooty møødä yaamgtø'oxy. Coo hajxy tiøjtägøøyy, mänit hajxy yhiyx coo ja'a Dorcas hänäjty tøø jiuypiojnä. <sup>42</sup> Mänitä mädia'agy paquiä wia'xy jim Jope cooc jaduħn tøø jiuypiojnä. Mänitä jäya'ayhajxy may jiaançh mæbøjcy ja'a Jesúscøxpä. <sup>43</sup> Mänitä Pedro jim jiaac mähmøøyy Jope maxiøø. Jim hänäjty miejtsta'agy maa ja'a Simón tiøjcän, ja'a wajhacyajtøtøspä.

## 10

<sup>1</sup> Jimä jäya'ay hänäjty tu'ug chäna'ay Cesarea, ja'a hänäjty xøhajpä Cornelio. Sol-dado-wiindsõn hänäjty tiuumby. Italia ja'a soldadohajxy hänäjty choon. Nämayyä soldadohajxy hänäjty jim yhity Cesarea. <sup>2</sup> Hoyyä Cornelio ja'a Dios hajxy hänäjty wyiingudsähgø'øyy møødä yhuung møødä tio'oxy. Hojiotä Cornelio hänäjty jiaançh tehñ miøød. Naxiä judiøshajxy hänäjty piuhbedyii xädø'ønhaam, ja'a hajxy hänäjty

häyoobə. Jabom-jabomä Cornelio hänäjty Dyiospa'ya'axy. <sup>3</sup> Mänacyxiøø hänäjty jaduhñ, jimä Cornelio hänäjty tiuñ xiayj tøgooty, mänitä Diosmoonsä tu'ug nägüehtøø'xy maa Cornelio hänäjtiän. Tsajpootyp ja'a Diosmoonsä hänäjty tøø chohñda'agy. Mänitä Diosmoonsä ja'a Cornelio nämaayy:

—Cornelio.

<sup>4</sup> Coo ja'a Cornelio ja'a Diosmoonsä jaduhñ yhiixy, chähgøøyy jaduhñ. Jecy-juøøby miähee'pnaayy. Mänit miäyajtøøyy:

—Wiindsón, tii mdsojpy.

Mänitä Diosmoonsä yhadsooyy:

—Xquiumaaby miichä Dios jaduhñ coo miich tehngahnä mba'ya'axy, møød coo miichä häyoobəjäya'ay naxy mbuhbety. <sup>5,6</sup> Jim Jope, jimä jäya'ay tu'ug chána'ay mejypia'a, ja'a xøhajpä Simón. Jue'e Simón tiuñghajpy, wajhacyajtøøtsp. Jimä craa tu'ug yhäñä'ay maa ja'a Simón tiöjcän. Mejtstu'u ja'a craa xiøø, Simón møød Pedro. Jimä cugapxy mejtstägøøg mguéxät Jope, weenä Pedro jaduhñ næcxy näma'ayii cooc miich yaa miñ xquiuhixy. Jaaya'ay jaduhñ xyhawáañäp tii miichä Dios xyajmädsojpy coo mgudiúnät —nømä Diosmoonsä miänaañ.

<sup>7</sup> Coo ja'a Diosmoonsä wyiimbijnä, mänitä Cornelio ja'a mioonsä metsc quiuyaaxøøyy møødä soldado tu'ug. Dioswiingudsähgøøbiä soldado hänäjty. Miøødnijootpáatäbä Cornelio ja'a soldado hänäjty. <sup>8</sup> Mänitä Cornelio quiøxy yajmøødmädiaacy waambaty hänäjty tøø näma'ayii ja'a Diosmoonsäm. Mänitä Cornelio ja'a mioonsä jim quiejxy Jope nädägøøg møødä soldado.

<sup>9</sup> Cujaboom cuyxiøø, jim hajxy hänäjty tiu'uyo'oyñä. Ja ween hajxy hänäjty jim quia'a mech Jope. Y ja'a Pedro, mänit jim wyiimbejty tøjnähgøøp Diospa'yaaxpä. <sup>10</sup> Jaanç tehñ yähó'cábä Pedro hänäjty. Jaguiay hänäjty je'eduhñ. Jimä quiaay hänäjty yaghoyøøyyäxä. Mänit jaduhñ wyiinhixy <sup>11</sup> coo ja'a tsajt hänäjty tøø yhawa'äch. Mänit jaduhñ yhiixy coo tii jaduhñ quiuhdøøñaxii nebiä poobwit crutypän. Mädaaxc-hitä poobwit hänäjty xiojtsøø'guiä. Jaduhñ hänäjty miänoonna'ay. <sup>12</sup> Madiu'u animalhajxy hänäjty jim quiahxøøgy poobwittøøguiøxp, møødä hamädaaxtecpiaihajxy, møødä tsahñdy, møødä muuxy. <sup>13</sup> Mänitä Dios ja'a Pedro nämaayy:

—Pedro, päðø'og. Yagho'og yø'ø animal maybä. Mänit mdsú'udsät.

<sup>14</sup> Mänitä Pedro yhadsooyy:

—Wiindsón, caj; cábøch yø'ø animal jaduhñmä mänaa ndsu'uäch. Hiç, cab højts nguhdujt jaduhñ myiñ coo højts animal hoñä'ä mädyiibä ndsú'udsät.

<sup>15</sup> Mänitä Pedro nämäayyägumbä:

—Tijátyhøch nyajñhdijpy coo hajxy mdsú'udsät, cab jaduhñ yhäxixøøy coo hajxy mwiingápxät —nømä Dios miänaañ.

<sup>16</sup> Tägøøghoocä Pedro jaduhñ miägaxpä, mänit yhiixy coo ja'a poobwit chajpéjcumbä tsajpootyp. <sup>17</sup> Wyi'i tiajpy wyi'i miaabiä Pedro hänäjty tiiguiøxpä hänäjty jaduhñ coo tøø wyiinhixy. Y ja'a Cornelio quiugapxyhajxy, tøø ja'a Simón ja'a tiöjc hajxy hänäjty piáatänä.

<sup>18</sup> Mänit hajxy moc quiugapxøøyy pø jiibiä Simón Pedro jiaanç hity.

<sup>19</sup> Y ja'a Pedro, je'enä hänäjty wyi'i tiajpy wyi'i miay tiiguiøxpä hänäjty jaduhñ coo tøø wyiinhixy. Mänitä Dioshespíritu ja'a Pedro nämaayy:

—Mäðow, xiiby miich häna'c nädägøøg xyhøxta'ay. <sup>20</sup> Mänac, næcx yø'ø häna'c yajtøjtägøøw. Hoy jaduhñ coo mbanøcxät coo hajxy hänäjty wyiimbida'añ. Hiç, høøch yø'ø häna'c jaduhñ tøø nguexy coo miich jaduhñ xwiioonøcxät maa ja'a quiajpthajxiän.

<sup>21</sup> Mänitä Pedro jiaanç mänajcy. Mänitä Pedro ja'a häna'c nädägøøgpä nämaayy:

—Høøch Pedrohajp. Høøch mijts xyhøxtaaby. Tiiç mijts xwia'ana'añ.

<sup>22</sup> Mänit hajxy yhadsooyy:

—Ja'a Cornelio højts tøø xquiexy, ja'a soldado-wiindsón. Jaanç tehñ yhojiäya'ay je'e. Dioswiingudsähgøøby je'e. Jiaanç tehñ chojpiä judfos ja'a Cornelio hajxy. Jiaanç tehñ quiumaaby hajxy jaduhñ —nømä Pedro nämaayyä.

<sup>23</sup> Mänitä Pedro ja'a häna'c nädägøøgpä nāmaayy coo hajxy tiøjtägø'owät, møød coo hajxy jim miejststä'agät. Cujaboom hajxy wyiimbijnä näguipxy møødä Pedro. Näje'e ja'a mäbøjpädøjc-hajxy pianøcxpä, ja'a hajxy hānajtj jim tsānaabiä Jope.

<sup>24</sup> Cumaaxc hajxy jim miejch Cesarea. Jimä Cornelio hānajtj yhahixy, møødä jiuju møødä miägu'ug, møødä miägu'ughajpāhajxy. <sup>25</sup> Coo ja'a Pedro jim miejch maa ja'a Cornelio tiøjcän, mänitā Cornelio ja'a Pedro yajpoo'xy. Mänitā Cornelio ja'a Pedro wyiinjicādaacy. Wyiingudsähgø'owaambiä Cornelio ja'a Pedro hānajtj jaduhñ. <sup>26</sup> Mänitā Pedro ja'a Cornelio nāmaayy:

—Tānaayyø'og, ca'ačh nDiosä. Nä'ä pajäya'ayhājrpøch høøch nej miichän. Cab jaduhñ yhahixø'oy cooçh miich xwyiingudsähgø'owät.

<sup>27</sup> Mänitā Cornelio jiaančh tānaayyø'cy. Mänit hajxy paquiä miädiaacy. Mänit hajxy tiøjtägøøyy maa ja'a Cornelio miägu'ughajpāhajxy hānajtj nāmay tøø yhamugø'oyän.

<sup>28</sup> Mänitā Pedro miānaañ:

—Højts judíos-jäya'ay, jaduhñ højts nguhdujt myiñ coo højts jiiby nga'a tøjtgø'owät maa jäya'ay tiøjc-hajxiän, ja'a hajxy ca'a judiøspä, nébiøch chaa tøø ndøjtägø'oyän. Cooçhā Dios jaduhñ xyajwiinhijxy, jaduhñhøch tøø xyajwiinjwø'oy coo jaduhñ quia'a hahixø'oy cooçh pøn nbéxät. <sup>29</sup> Paady, cooçhā Cornelio tøø xyajmøjya'axyii, páadyhøch jaduhñ tøø nga'a mäna'añ cooçh hānajtj nga'a mina'añ. Huuc tunä mayhajt, høøch huuc hawānāc tiich jaduhñ coo tøø xyajmøjya'axyii.

<sup>30</sup> Mänitā Cornelio yhadsooyy:

—Maaxtøjcy mädägøøyy, yāabiøch hānajtj nDiospa'ya'axy tøgooty. Mānacyxiøø hānajtj je'e. Mänitā jäya'ay tu'ug nāguehxtø'xy høøch nwiinduum. Jaančh tehñ yhaambä wyit hānajtj. <sup>31</sup> Mänitøch xñāmaayy: “Cornelio, tøø miichā Dios xmiädooy coo jaduhñ jabom-jabom mba'ya'axy. Xquiumaaby miichā Dios jaduhñ coo miichā häywoobdøjc mnāxuuch. <sup>32</sup> Capxyñāguex ja'a Simón Pedro jim Jope coo ween yaa myiñ. Jim jaduhñ yhahāña'ay maa ja'a craa Simónhajpā tiøjcän, ja'a wajhacyajtøøtøspä. Mejypia'a mädøyyä chāna'ay. Coo ja'a Simón Pedro yaa miédsät, mänit miich jaduhñ xmiøødmädia'aga'añ.” <sup>33</sup> Mänitøch häna'c jim njaančh quejxy coo miich nøcxy xwioy. Hoy jaduhñ coo tøø mmiñ. Paady højts yaa tøø nhamugø'oy coo højts miich mgapxy mmädia'agy nhamädoowhidānām nebiaty miichā Dios tøø xñajtsapxøøyyän coo højts jaduhñ xyajmøødmädiaactägätsät. Xyhijxp højtsä Dios jaduhñ coo højts hamuumdu'joot nmäbøga'añ —nømä Pedro nāmaayyä.

<sup>34</sup> Mänitā Pedro tiägøøyy mädiaacpä:

—Tøøch nwiinjwøøñä coo højtsä Dios tu'cuhdujt xchøjcäm. Cabä Dios pøn hixy heeby piäda'agy. Tøyhajt jaduhñ. <sup>35</sup> Pønjetiä Dios jaduhñ wiingudsähgøøby hamuumdu'joot, pønjaty hojiot møød, je'edsä Dios quiumaaby, homiädyii cajptä hajxy jia tsooñ. <sup>36-37</sup> Mānaa ja'a Juan tiägø'oyän mäyajnābejpä, mänitā mädia'agy jim tiägøøyy yajwa'xpä Galilea-naaxooty cooc ja'a Dios ja'a Jesucristo hānajtj quiexa'añ maa ja'a israelita-jäya'ayhaxjiän, majaty hajxy hānajtj chāna'ay, jaduhñä piojpä quiädieeybä hajxy nähwa'ads quiuhwä'adsät. Jaaya'ay hajxy nägøxiä nWiindønñajtäm. <sup>38</sup> Nazaret ja'a Jesús hānajtj chooñ. Mänitā Dios ja'a Jesús ja'a yhEspiritu miooyy møødä mājaa. Jaduhñä Jesús wyiinguejxä coo wiädität mayhajtuumbä. Pønjaty hānajtj pøjcäp, yajpa'amnājxäp hajxy hānajtj. Pønjetiä haxøøgpä ca'a hoybä hānajtj møød, yajñähwäatsäp hajxy hānajtj. Puhbéjtäbä Jesús hānajtj ja'a Diósäm. <sup>39</sup> Højts, hamdsoo højts nhijxy tijatiä Jesús jim tiuun Judea-naaxooty møød jim Jerusalén. Paady højtsä tøyhajt nmoødä coo tiøyyä. Mänitā Jesús miøjpahbejtä cruzøcxp. Jaduhñ yho'cy. <sup>40-41</sup> Pero cumaaxcä Dios ja'a Jesús yajgujypiøjcy. Mänit højtsä Dios ja'a Jesús xyaghijxy coo hānajtj tøø jiaančh jujypiøcy. Cabä jäya'ayhajxy nägøxiä yhiijxy. Jagooyyä højts nhijxy. Paady højtsä Dios xyaghijxy coo højts hānajtj jaduhñ tøø xyajñāhdijy. Mänit højtsä Jesús nmoødcaayy nmoødhuucy. <sup>42</sup> Mänit højtsä Jesús xwyiinguejxy coo højtsä Diosmädia'agy nøcxy nyajwa'xy wiinduhmyhagajpt ja'a Jesuscøxpä, coo ja'a Dios ja'a Jesús tøø piäda'agy coo jäya'ayhajxy nägøxiä yajtøyhajtjyegøjät, yho'oguiä, jiujuquiä. <sup>43</sup> Jaduhñä profetadøjc-hajxy jecy quiujahy

coogä jäya'ayä piojpä quiädieey hajxy yajnahwa'ačh yajcuhwa'ačhii, pønjatii Jesús ja'a miädia'agy mäbójcäp.

<sup>44</sup> Cahnä ja'a Pedro hänajty miädiaacpäd'öyñä, mänit hajxy nägöxiä yhadägööy jioottägööy ja'a Dioshespiritäm, pønjatii Pedro ja'a miädia'agy hänajty hamädoowhijtäp. <sup>45</sup> Y ja'a judíoshajxy, ja'a Pedro hajxy hänajty tøø piamečhijäbä, ja'a hajxy hänajty mäbójpä, coo hajxy jaduhñ yhiixy coo ja'a jäya'ayhajxy ca'a judíoshajpä yhadägööy jioottägööy, mänit hajxy jiaanč tehñ yagjuööy. <sup>46</sup> Hiç, miädoow ja'a judíoshajxy jaduhñ coo ja'a ca'a judíospähajxy hänajty wiinghayuuc miädia'agy. Jaduhñä Dios hajxy hänajty quiapxpaady coo miöjjä coo jiaančhä. <sup>47</sup> Mänitä Pedro ja'a judíos nāmaayy:

—Neby hõjtsä Dioshespíritu xyhadägööy xjioottägööyäm, jaanä jaduhñ hädaa jäya'ayhajxy yaabä tøø yhadägööy tøø jioottägööyabä, hädaa ca'a judíoshajxypä. Hahixøby jaduhñ coo hajxy nãbéjpat.

<sup>48</sup> Mänitä Pedro ja'a jäya'ay ca'a judíospä jiaanč nāmaayy coo hajxy nãbétät ja'a Jesucristocøxpä. Mänit hajxy hoy jiaanč nãbety. Mänitä Cornelio ja'a Pedro nāmaayy coo Pedro jim jiaac hídät mejtsxøø tægøgxøø maa ja'a Cornelio tiöjcän.

## 11

<sup>1</sup> Mänitä mädia'agy jim wia'xy Judea-naaxooty wiinduhmyhagajpt coogä jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy hänajty tøø jiojögø'öy, ja'a hajxy ca'a judíospä. Jaduhñä apóstoldøjc-hajxy miädoyhajty mөөdä mäbøjpädøjc-hajxy. <sup>2-3</sup> Pero coo ja'a Pedro jim ñöcx-tägajch Jerusalén, mänit nãhojät:

—Tii miichä jäya'ay hoy coo tøø mguhixy, ja'a hajxy ca'a judíospä. Tii hoy coo tøø mmөөdcay coo tøø mmөөdhu'ugy.

Ja'a mäbøjpädøjc-hajxy jaduhñ mänaañ, ja'a hajxy hänajty mänaambä coo ja'a ca'a judíoshajxy tsipcøxp yajcircuncidarhájpat nebiä judíoshajxy quiuhdujthatiän. <sup>4</sup> Mänitä Pedro quiöxy mädiaacy tiiguiøxpä hänajty coo tøø yhoy Cesarea:

<sup>5</sup> —Jimhøch hänajty nDiospa'ya'axy maa ja'a cajpt xiøhatiän Jope, mänitøch nwiinhijxy coo tii hänajty quiuhdøñaxyii tsajpootyp nebiä poobwit crutypän. Mädaaxc-hit hänajty xiojtsø'öguiä. Jaduhñ hänajty miänooñna'ay. Coo jaduhñ ñaaxcädaacy maach hänajtiän, <sup>6</sup> mänitøch jii by nguheebööy poobwittøjiooty. Mänithøchä animal madiu'u nhijxy mөөdä hamädaaxtecyiähajxy, mөөdä hawa'anjatypä, mөөdä tsahñdy, mөөdä muuxy. <sup>7</sup> Mänithøchä Dios xñāmaayy: “Pedro, pädø'og. Yagho'og yø'ø animal. Mänit mdsú'udsät.” <sup>8</sup> Mänitøch nhadsooyy: “Wiindsøn, caj, cábøch yø'ø animalduhmbä mänaa ndsu'üch. Hiç, cab hõjts nguhdujt jaduhñ myiñ coo hõjtsä animal hoñ'ä mädyiibä ndsú'udsät.” <sup>9</sup> Mänithøchä Dios jadähooc xñāmáaguuibä: “Tijátyhøch Nyajnahdijpy coo hajxy mdsú'udsät, cab jaduhñ yhahixø'öy coo hajxy mwiingápät.” <sup>10</sup> Tægøghøoc-høchä Dios jaduhñ xñāmaayy, mänithøchä poobwit nhijxy coo chajpəcumbä tsajpootyp. <sup>11</sup> Mänithøchä häna'c nädägøøg xñāmejch maach hänajty nmejtsta'aguiän. Jim hajxy hänajty tøø choñda'agy Cesarea. <sup>12</sup> Mänithøchä Dioshespíritu xñāmaayy cooch tähooccapxiä nbadu'ubögät. Mänitøch njaanč mөөdnøcxy. Mänit hädaa mäbøjpädøjc-hajxy nädädujç piadu'ubøjpä. Jope hajxy chooñ. Coo hõjts jim nmejch Cesarea, mänit hõjts jim ndøjtägööy maa ja'a craa Corneliohajpä tiöjcän. <sup>13</sup> Mänit hõjtsä Cornelio xyajmөөdmäiaacy nebiägä Diosmoonsä tsajpootypä ñäguexø'xiän ja'a Cornelio wyiinduum. Mänitägä Diosmoonsä ja'a Cornelio nāmaayy: “Jimä craa tu'ug yhity Jope, ja'a øohajpä Simón Pedro. Capxyñäguex ja'a craa jaduhñ coo yaa myínät. <sup>14</sup> Coo yaa miédsät, mänit miich xyhawaañañä nebiä mbojpä mgädieeybä hajxy mnähwa'ads mguhwá'adsät, mөөdä mhuung mөөdä mdo'oxy.” <sup>15</sup> Cooch ndägööy mädiaacpä, mänitä Corneliohajxy yhadägööy jioottägööy ja'a Dioshespíritäm, neby hõjts jayøbajt xyhuuc nägädaacambän. <sup>16</sup> Mänitøch njahmiejtstaacy nebiä Jesús tähooc miänaañän: “Ja'a Juan, nøøhaam hijty miäyajnãbety. Tøyhajt jaduhñ. Pero mijts jaduhñ xyajnahbetaamb ja'a Dios yHespírituhaam”, nøm hõjtsä Jesús xñāmaayy. <sup>17</sup> Y coo hajxy tøø mnäbójcäm ja'a

Jesucristocõxpä, paadiä Dios ja'a yhEspíritu hajxy tõe xmióoyyäm. Hoorä, ja'a jäya'ayhajxy ca'a judiõspä, tõe ja'a Dios ja'a yhEspíritu mioobiä, neby hajxy tõe xmióoyyäm. Põnhõch hõõch coochä Dios jaduhñ nnä'ä capxhadügät —nõmä Pedro miädiacy.

<sup>18</sup> Coo ja'a mäbõjpadõjc-hajxy jaduhñ miädoyhajty jim Jerusalem, mänit hajxy hamoñ haducy miähmõoyy. Mänitä Dios hajxy pia'yaaxy coo miõj coo jiaançhä. Mänit hajxy miänaañ:

—Ja'a jäya'ayhajxy ca'a judiõspä, tõe ja'a cuhdujt hajxy mióoyyäbä coo ja'a Dios hajxy jiojõgõ'õwät, mõød coo ja'a yhaxõõgcuhdugt hajxy ñajtshixõ'õwät, jaduhñ hajxy cõjxta'axiõõ jiuçyhädät nebiä Dios jiuçyhatiän.

<sup>19</sup> Tõõoyyämä Esteban hänajty jim yagho'ogyii Jerusalem, mänitä mäbõjpadõjc-hajxy jim tiägõoyyä jaamdúunäbä tsaächtiúunäbä. Coo hajxy jim choññ, näje'e hajxy jäguembady ñõcxõoyy, Fenicia, Chipre, Antioquia. Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty yajwa'xy ja'a Jesucristocõxpä homiaajä, jagooyyä judiõs ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty yajñähixõ'oyii. Põnjaty hänajty ca'a judiõs, cab hajxy hänajty yajñähixõ'oyii. <sup>20</sup> Ja'a mäbõjpadõjc-hajxy hänajty jim tsohmä Chipre mõød Cirene, coo hajxy näje'e miejch maa ja'a cajpt hänajty xiõhatiän Antioquia, hopiõñä Diosmädia'agy yajñähixõoyyä ja'a Jesucõxpä, mõødä judiõshajxy, mõødä ca'a judiõshajxypä. Jaduhñ hajxy yajñähixõoyyä coo ja'a Jesús hajxy nWiindõõnhäjtäm. <sup>21</sup> Ja'a mäbõjpadõjc-hajxy, miõõdhäjtäbä Dios ja'a miõcmäjaa hajxy hänajty. Mänitä jäya'ay ja'a jiecycquihdujt hajxy nämay ñajtshixõoyy. Mänitä Dios hajxy jiojõgõoyy.

<sup>22</sup> Ja'a mäbõjpadõjc-hajxy, ja'a hajxy hänajty hijpä Jerusalem, coo hajxy jaduhñ miädoyhajty coo ja'a mäbõjpadõjc-hajxy hänajty jim miayõ'õy Antioquia, mänitä Bernabé hajxy jim quiejxy. <sup>23</sup> Coo ja'a Bernabé jim miejch Antioquia, mänit yhiçxy coo ja'a Dios ja'a mayhajt hänajty mõj tõe tiuñ, coo ja'a mäbõjpadõjc-hajxy hänajty tõe jiaançh mayõ'õy. Mänitä Bernabé jiaançh tehñ xioõndaacpõjcy. Mänitä Bernabé ja'a mäbõjpadõjc nämäaay coo ja'a Diosmädia'agy hajxy tehngahnä miäbõgät hamuumdu'joot ja'a Jesucristocõxpä. <sup>24</sup> Hojiõõtä Bernabé hänajty jiaançh tehñ miõød. Jiaançh tehñ miõødä Dioshepíritu hänajty je'eduhñ. Hamuumdu'jootä Diosmädia'agy hänajty miäböcy. Paadiä mäbõjpadõjc-hajxy hänajty jaduhñ tehngahnä miayõ'õy, ja'a hajxy hänajty mäbõjpä ja'a Jesucõxpä.

<sup>25</sup> Coo ja'a Bernabé jim choññ Antioquia, mänitä Saulo hoy piaady. Mänit hajxy jim nämetsc ñõcxtagajch Antioquia. <sup>26</sup> Tu'jumõjtä Bernabéhajxy jim yhiçty mõødä Saulo maa ja'a mäbõjpadõjc-hajxiän. Jimä cu'ugä Diosmädia'agy hajxy nämay yajwiingapxõoyyä. Jim Antioquia, jimä mäbõjpadõjc-hajxy yajxõbejtsõhñä cristianos, je'eguiõxpä coo ja'a Jesucristo hajxy hänajty tõe jiojõgõ'õy.

<sup>27</sup> Mänitä jäya'ayhajxy näje'e jii by quiädaacy Antioquia. Jerusalem hajxy hänajty tõe choññda'agy. Tõe hajxy hänajty ñajtscapxõoyyä ja'a Diõsäm. <sup>28</sup> Tu'jäya'ay hänajty xiõhaty Agabo. Tõe ja'a mäbõjpadõjc-hajxy hänajty yhamugõ'õy. Mänitä Agabo tiänaayyõ'cy jäya'ayhagujc. Mänit miänaañ coogä yuuxõõ hänajty jeycy jiada'añii wiinduhmyhagajpt. Mänit jaduhñ jiaançh tõjajty cujeyc mänaa ja'a Claudio hänajty jim tiuungmõødän Roma. <sup>29</sup> Mänitä mäbõjpadõjc-hajxy quiojyquiapxytiuuñ jim Antioquia coo ja'a xädõ'õñ hajxy hänajty jim quiexa'añ Judea maa ja'a mäbõjpadõjc-hajxy jimbän. Jaduhñ hajxy hanidiuhmjaty jeycy, mäduhñtiä xädõ'õñ hajxy hänajty miõødä. <sup>30</sup> Mänitä xädõ'õñ hajxy jaduhñ jiaançh quejxy. Ja'a Bernabéhajxy jim mänõcx Judea mõødä Saulo. Mänitä majjäya'adiõjc ja'a xädõ'õñ hajxy hoy mio'oyii, ja'a hajxy hänajty tsänaabiä jim Judea.

## 12

<sup>1</sup> Mänitä mäbõjpadõjc-hajxy näje'e tiägõoyyä jaamdúunäbä tsaächtiúunäbä. Ja'a Herodes jaduhñ jatcõoyy, ja'a hänajty tuumbä gobiernä jim Judea. <sup>2</sup> Mänitä Herodes ja'a Santiago yajyagho'cä espadahaam, ja'a Juan yhajch. <sup>3</sup> Coo ja'a Herodes jaduhñ yhiçxy coo ja'a judiõshajxy hänajty xioõnda'agy je'eguiõxpä coo ja'a Santiago hänajty tõe yagho'ogyii, mänitä Herodes ja'a Pedro yajmajtsä. Ja'a xõõ hänajty jäjtäp mänaa ja'a

judíos ja'a tsajcaagy hajxy hánajty quiayyän, ja'a ca'a tsoomioðpá. <sup>4</sup>Coo ja'a Pedro jaduhñ yajmajch, mänit chuumä. Xøømdsuhñ ja'a Pedro hánajty cwieendähadyii ja'a soldádám. Tádujc-horajatiä soldadohajxy hánajty nämädaaxcjaty yhadána'ay. Niguiuwjtsáp hajxy hánajty. Tøø ja'a Herodes hánajty wyiinmay coo ja'a Pedro hánajty xøønaxy yajtøyhajtye-ga'añii cu'ughagujc. <sup>5</sup>Hoyyá Pedro hánajty jia tsumiä, tehngahnä mäbøjpadøjc ja'a Dios hajxy hánajty pia'ya'axy ja'a Pedrocxpá, coo yhøxmadsøjät.

<sup>6</sup>Cujaboömä Herodes ja'a Pedro hánajty yajnøcxa'añ cu'ughagujc, jimä Pedro hánajty mia'ay pujxtøgooty. Coods hánajty jaduhñ. Soldadohagujc hánajty mia'ay. Cøøxoch hánajty jaduhñ mejtsnax. Jimä soldadohajxy hánajty yhadána'ay pujxtøghaawjooty. <sup>7</sup>Mänitá Diosmoonsä tu'ug näguehxtøø'xy ja'a Pedro wyiinduum. Mänitá jøøn jiiby yagjajøoyy pujxtøgooty. Mänitá Diosmoonsä ja'a Pedro jiahmyu'xy. Mänitá Pedro nämäaayyá:

—Tsógäm, pädø'og.

Mänitá Pedro ja'a cadena quiø'oghaduutä. <sup>8</sup>Mänitá Diosmoonsä miänängumbä, ja'a hánajty jim tsohmbä tsajpootyp:

—Niwiøhnda'adsøø. Pägø'ow yø'ø mgø'og.

Coo ja'a Pedro jaduhñ quiudiuuñ, mänit nämäaayyägumba:

—Pägø'ow yø'ø mjocxwit. Høøch pajáamäc.

<sup>9</sup>Mänitá Pedro ja'a Diosmoonsä jiaančh padu'ubøjcy. Cabä Pedro hánajty ñajuø'oy pø tøyyä ja'a Diosmoonsä jiaančh hijxy, tøgä ñä'a wiinhijx jaduhñ. <sup>10</sup>Mänitá Pedrohajxy jim ñajxy maa ja'a soldado jayøjpä hánajty yhadána'ayän. Mänit hajxy ñajxy maa ja'a miämetspän. Coo hajxy jim miejch maa tehñ piujxtøghaawän, mänit yhawaach hamdsoo. Coo hajxy piädsøømy, mänit hajxy weeñtiä jiaac nøcxy. Mänitá Diosmoonsä yhadägooyøøñä. Nidiuhmä Pedro jaduhñ miähmøoyy.

<sup>11</sup>Mänitá Pedro wyiimahñmejtsnä. Mänit miänään quiopcooty:

—Tøyhajt jaduhñ coočhä Dios ja'a mioonsä tøø xyajnäguexy. Tøøch jaduhñ xyajnä-hwa'ačh ja'a Herodescxpá møødä judíoshajxy.

<sup>12</sup>Mänitá Pedro jim ñøcxy maa ja'a María tiøjcän, ja'a Juan ja'a tiaj. Jaduhñä Juan hajxy hánajty tyjipä Marcos. Tøø jäya'ayhajxy hánajty may yhamugø'oy tøgooty Diospa'yaaxpä.

<sup>13</sup>Coo ja'a Pedro jim miejch, mänitá tøgaaaw quiojnoxcy. Mänitá quixy tu'ug jim miejch maa ja'a tøgaaawän, ja'a hánajty xøhajpä Rode. Miädowaambiä Rode hánajty jaduhñ pønä tøjc cojnoxjp. <sup>14</sup>Coo ja'a Rode ja'a Pedro yo'mädooyy, mänitá Rode päyø'øguiä wyiimbijty xoondáacáp. Cabä Rode ja'a tøjc ñä'a yaghawaach. Mänit hoy ñägapxy coogä Pedro hánajty jim tiäna'ay tøguuy. <sup>15</sup>Mänitá Rode nämäaayyá:

—Tøø miichäda'a mguhhiñ.

Pero tehngahnä Rode hánajty miäna'añ cooc hánajty jie'ejä ja'a Pedro. Mänit hajxy yhadsooyy:

—Ca'ada'a yø'ø jie'ejä. Ja'a yhaañämadah yø'ø.

<sup>16</sup>Jimä Pedro ja'a tøgaaaw hánajty tehngahnä jia wi'i quiojnoxcy. Coo hajxy hoy yaghawa'ačh, mänit hajxy yhiixy coo hánajty jiaančh jie'ejä. <sup>17</sup>Mänitá Pedro seña tiuuñ quiø'øhaam coo hajxy yhamónät. Mänit jaduhñ miädiaacy neby hánajty tøø yajpadsøømyii pujxtøgooty ja'a Díósäm. Mänit jiaac mänaañ:

—Nøcxä Santiago hajxy hawaañä møødä mäbøjpadøjc coočh tøø nnähwa'ačh.

Coo ja'a Pedro jaduhñ miädiaacpádøøyy, mänit wiingtuum ñøcxnä.

<sup>18</sup>Coo jiobøøñä, mänitá soldadohajxy jiaančh tehñ yagjuøoyy coo ja'a Pedro hánajty quia'a jibiän pujxtøgooty. <sup>19</sup>Mänitá Herodes yhanehmy coo ja'a Pedro yhøxta'awøøjät. Coo ja'a Pedro maa quia'a yajpaaty, mänitá soldadohajxy yajnähdsøømä, ja'a hajxy hánajty tøø yhadána'ayäbä maa ja'a pujxtøjcän. Mänitá Herodes yhanehmy coo ja'a soldadohajxy yagho'ogøøjät. Mänitá Herodes jim chohñ Judea. Mänit jim ñøcxy tsänaabiä Cesarea.

<sup>20</sup>Mänitá Herodes ja'a cu'ug jiaančh tehñ miäjootma'ty, ja'a hajxy hánajty tsänaabiä jim Tiro møød jim Sidón. Mänitá cu'ughajxy nägøxiä quiojyquiapxytiuuñ coo hajxy nägøxiä jim ñøcxät ja'a Herodes wyiinduum. Jimä Herodes ja'a mioonsä hánajty tu'ug xiøhaty

Blasto. Møjtungä Blasto hänajty jim miøød maa ja'a Herodes wyiinduumän. Mänitå cu'ugä Blasto hajxy miäjuuyy coo ja'a Blasto ja'a cu'ug piuhbédåt, weenä tsip jaduññ ñaxy miay. Hix, jimå cu'ughajxy hänajty tiuundaachaty maa ja'a Herodes ñaaxootiän. <sup>21</sup> Coo hajxy hänajty tøø yajcuñducy mänaa hajxy hänajty jim yhamugø'øwa'añän maa ja'a Herodes wyiinduumän, mänitå Herodes ja'a reewiyt piägøøyy. Mänit jim yhøxtaacy maa ja'a yhäñaabiejtän, maa ja'a cu'ughajxy hänajty tøø yhamugø'øyän. Mänitå Herodes ja'a cu'ug tiägøøyy møødmädiaacpä. <sup>22</sup> Mänitå cu'ughajxy tiägøøyy yaaxpä:

—Yø'ø craa xim capxpä, jue'e yø'ø, Diosäda'a yø'ø; ca'ada'a yø'ø jiäya'ayä neby højtshájtäm.

<sup>23</sup> Tuungä hajxy jaduññ ñä'ä mänaañ, mänitå ja'a Diosmoonsä ja'a Herodes yajpa'ambejty. Paady jaduññ yajpa'ambejtå je'eguiøxpä coo ja'a Dios hänajty tøø quia'a wiingudsähgø'øy. Mänitå Herodes tiøngcuñdu'stä. Mänit yho'nä.

<sup>24</sup> Pero ja'a Diosmädia'agy, tehngahnä hänajty jaduññ wia'xy wiinduhmyñaax wiinduhmyguiajpt.

<sup>25</sup> Hoorä, coo ja'a Bernabé møødä Saulo ja'a majjäya'adiøjc ja'a xädø'øñ hajxy hänajty tøø mio'oy jim Jerusalén, mänit hajxy wyiimbijnä. Mänit hajxy ñøxtägajch jim Antioquia. Quipxiä Juan Marcos pianøcxy.

## 13

<sup>1</sup> Jim Antioquia, jimä jäya'ayhajxy hänajty may tøø yhamugø'øy Jesúswiingudsähgøøbiä. Näje'e hajxy hänajty tiuñ Diosmädia'agy-yajwiingapxøøbiä. Näje'e hajxy hänajty tiuumbä yajñähixøøbiä. Ja'a hajxy hänajty jaduññ tuumbä, jue'e hajxy hänajty xiøhaty: Bernabé, Simón ja'a humybiä, Lucio ja'a Cirene-tsohmä, Saulo, møød Manaén ja'a Herodes hänajty tøø miøødmuutsc-haty, ja'a hänajty jim tøø guobiernähátiäbä Galilea. <sup>2</sup> Jiibiä Dios hajxy hänajty wyiingudsähgø'øy jaguiay jayhu'ugy maa ja'a chajtøjc-hajxiän. Mänit hajxy ñämaayy ja'a Dioshespíritäm:

—Tøøchä Bernabé møødä Saulo nyajñähdiyy cooçhå nduung hajxy xtiúunät. Mwiin-guèxäp hajxy jaduññ.

<sup>3</sup> Coo ja'a mäbøjpädøjc-hajxy jaduññ Dyiospa'yaaxpäðøøyy, mänitå Bernabéhajxy quiø'ønähgajpä møødä Saulo. Mänitå Bernabéhajxy tiu'ubøjnä møødä Saulo.

<sup>4</sup> Mänitå Bernabéhajxy wyiinguejxä ja'a Dioshespíritäm coo hajxy wiädítät Diosmädia'agy-yajwa'xpä. Mänit hajxy jiiby yhädaacy maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Seleucia. Mänit hajxy hoy biarcotägø'øy. Mänit hajxy ñøcxy mejyhawiimb maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Chipre, ja'a mejyhagujpä. <sup>5</sup> Coo hajxy jim miejch, mänit hajxy jim biarcomanajcy maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Salamina. Mänit hajxy tiägøøyy Diosmädia'agy-yajwiingapxøøbiä maa ja'a judfos chajtøjc-hajxiän. Jimä Juan Marcos hänajty piawädijpä nä'ä jamiøød.

<sup>6</sup> Coo ja'a Bernabé ja'a cajpthuung hajxy hänajty tøø quiøxy hawädity jim Chipre, mänit hajxy miejch maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Pafos. Jimä jäya'ay hänajty tu'ug wiädijpä, ja'a hänajty xøhajpä Barjesús. Judfo hänajty je'e. Wiinmahñmøød hänajty je'e. Jaduññ hänajty yhöñnda'agy cooc tyiyy hänajty je'e Dyiosquexiä. <sup>7</sup> Hoyyä Barjesús ja'a Sergio Paulo hänajty miøødnimiägu'ughadyii, ja'a hänajty tuumbä gobernador. Coo ja'a Sergio Saulo jaduññ miädoyhajty coo ja'a Bernabé ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty miawädity, mänitå Bernabéhajxy miøjyaaxä møødä Saulo. Miädowámbiägä Sergio Paulo ja'a Diosmädia'agy hänajty. <sup>8</sup> Haa ja'a Barjesús, Elimas hänajty xiøhaty hagriegohaam. Hoorä, coo ja'a Elimas jaduññ miädoyhajty coogä Sergio Paulo ja'a Diosmädia'agy hänajty miädowa'añ, cabä Elimas jaduññ yhojiäwøøyy. Mänitå Elimas ja'a Sergio Paulo jia jøjcapxøøyy coo quia'a mäbøgät. <sup>9</sup> Haa ja'a Saulo, mejtstu'u hänajty je'e xiøhajpä møødä Pablo. Hoorä, miøødä Pablo ja'a Dioshespíritu hänajty. Mänitå Pablo ja'a Elimas wyiinhee'ppejty. <sup>10</sup> Mänit yhojy:

—Møjcu'uhuung, mjaançh tehñ yhöñndaacp miich. Jaançh tehñ yhaxøøg miichä mwiinmahñdy. Caj miich myajmädsocy coo jäya'ayhajxy hoy quiuhdujthädät.



Tii miich jaduhñ coo mwi'li miäna'añ cooc tyijy ja'a Diosmädia'agy quia'a töyyä. <sup>11</sup>Xyajcumädoowaamb miichä Dios. Xyajwiinwoodsaaamb miich jaduhñ. Jecy miich wiinds mmähm'øwa'añ. Caj miichä jajpä mdoj hixa'añ, —nömä Elimas nämaayyā.

Mänitä Elimas jiaanč wiinxoo'ch. Hobiänejiä hänäjty tioonđa'ay maa ñöcxó'öwät. Yhøxtaaby hänäjty jaduhñ pøn jaduhñ wiinwídsäp. <sup>12</sup>Coo ja'a Sergio Paulo jaduhñ yhjy nebiä Elimas hänäjty tøø jiaty tøø yhabetiän, mänit yagjuøøyy. Mänitä Diosmädia'agy jiaanč mabøjcy coo töyyä.

<sup>13</sup>Mänitä Pablohajxy jim biarcotägøøguiumbä, møødä Bernabé, møødä Juan Marcos. Mänit hajxy miejyñájxcumbä. Mänit hajxy miejch maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Perga, jim maa ja'a naax hänäjty xiøhatiän Panfilia. Jimä Juan Marcos wyiimbijnä niduhñ. Mänit yhädaacnä Jerusalén. <sup>14</sup>Coo ja'a Pablohajxy jim chohñ Perga, møødä Bernabé, mänit hajxy jiaac nøcxy maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Antioquia, jim maa ja'a naax hänäjty xiøhatiän Pisidia. Coo ja'a poo'xxiøø yhabaaty, mänitä Pablohajxy chajtøjtägøøyy maa ja'a judíos chajtøjç-hajxiän. Mänit hajxy jiiby yhänaaguiädaacy. <sup>15</sup>Ja'a häna'c-hajxy hänäjty jiiby tuumbä tsajtøgooty, mänitä Diosmädia'agy hajxy quiapxy maa ja'a Moisés jecy quiiujahyyän, møød maa ja'a profetahajxy jecy quiiujahyyän. Mänitä Pablohajxy nämaayyā:

—Mägu'ughajpädøjc, pø jii mijts mädia'agy hajxy mmädia'aga'añ, huuc capx hajxy, weenä cu'ughajxy miädoy.

<sup>16</sup>Mänitä Pablo tiänaayyø'cy. Mänitä quio'ø chajtsihy, weenä cu'ughajxy jaduhñ yhamädoowhity. Mänit miänaañ:

—Huuc hamädoowhit hajxy nägøxiä, mijts israelitashajxy, møød mijts ca'a israelitabä. Mhaagä wiingudsähgøøbiä Dios hajxy. <sup>17</sup>Højts israelitabä, Dios højts nDioshajpy. Jegyhajty højtsä nhapä ndeedyhajxy hijty jim yhadsäna'ay maa ja'a naax xiøhatiän Egipto. Mänit hajxy jaduhñ yajnähdijjä ja'a Diósäm coo hajxy hänäjty quii'ughada'añii ja'a Diósäm. Mänit hajxy jim Egipto yhøxwoobädsøømä ja'a Diósäm. Jaduhñä Dios ja'a miäjaa yajcähxø'cy. <sup>18</sup>Coo hajxy jim wiioomejtsä pactuum maa hänäjty pøn quia'a tsäna'ayän, jim hajxy miähmøøyy juxychägui'xjomøjt. Miee'xtujiä Dios hänäjty jaduhñ, hoyyä miädia'agy hänäjty quia'a jagä yajtuunäxä. <sup>19</sup>Mänitä israelitashajxy jim nøcxy maa ja'a naax hänäjty xiøhatiän Canaán. Ja'a jäya'ayhajxy hänäjty jim tsänaabiä, ja'a näjuxtujç-hagajtpä, çøjx hajxy yajcuhdägoyyii ja'a Diósäm. Mänit højtsä nhapä ndeedyhajxy näaxpaatnä. <sup>20</sup>Mädaaxmägo'xjomøjt ja cupc hänäjty tøø yhyty coo hajxy hänäjty tøø choon Egipto.

<sup>21</sup>Mänitä Dios miänaañ coo cuduung hajxy miøødhädät. Jaduhñ hajxy jecy miøødhajty. Ja'a Samuel, je'eds jaac tehñ tiuun cuduung. <sup>21</sup>Mänitä cu'ughajxy miänaañ coo gobiernä hajxy mio'owøøjät, coo hajxy jaduhñ yhane'emøøjät. Mänitä Dios ja'a Saúl yajnähdijy coo je'e tiünät gobiernä, ja'a Cis yhuung. Benjamín ja'a Cis hänäjty jegyhajty tøø yhapahaty tøø tieedyhaty. Juxychägui'xjomøjtä Saúl jaduhñ tiuun gobiernä. <sup>22</sup>Mänitä Dios miänaañnä coo Saúl jaduhñ quia'a tüunnät gobiernä. Jaduhñ miänaañnä coo David jaduhñ ween tiuunnä gobiernä: “Njaanč tehñ quiumáabiöchä David jaduhñ, ja'a Isaí yhuung. Cøxaamb jaduhñ quidiuna'añ waambátyhöch nnäma'awa'añ”, nömä Dios ja'a David jecy nänøømy. <sup>23</sup>Mänitä Jesús cujey jiaac mejch. Ja'a Jesús ja'a David jecy yhapahajt tieedyhajt. Paadiä Dios ja'a Jesús quiejy coo ja'a israelitashajxy jaduhñ ween miñ yajnähwa'ačhii. Jéquiänä Dios hajxy jaduhñ yajwiinwaanøøyyä coogä yajnähwaatspä hänäjty quiexa'añ. <sup>24</sup>Cahnä Jesús hänäjty tiägø'øynä wädijpä, jimä Juan ja'a israelitas ja'a Diosmädia'agy hänäjty yajwiingapxø'øyy coo ja'a yhaxøøgcuhdujt hajxy nägøxiä näjtsihxó'öwät, møød coo ja'a Dios hajxy hamuumdu'joot wyiingudsähgø'öwät, møød coo hajxy näbétät. <sup>25</sup>Coo ja'a Juan hänäjty tiuumbädø'owaapnä, mänit miänaañ: “Jadúhphöch mijtsäda'a xnänømy cooc tyijy høøch nGristo. Ca'ačh nje'ejä. Jímhøchä njamiøød tu'ug jiaac medsa'añ. Maas mæcmäjaamøød je'e miedsa'añ queech høøch. Cáböch cuhdujt jaduhñ njaty møødä nebiä cuhdujt je'e miøødän ja'a jaac medsaambä.”

<sup>26</sup> Mägu'ughajpädöjc, höjtsä Abraham jecy nhaphajt ndeedyháltäm; mөөд mijts ca'a judiöspä, mwiingudsähgөөbiä Dios hajxypä. Nägөxiä ja'a Dios hajxy tөө xyajnáhdíjjäm coo hajxy nägөxiä xyajnáhwa'adsaanäm. <sup>27</sup> Coo ja'a Jesús quioo'ty Jerusalén, cabä cu'ughajxy hánajty ñajuø'öy coo hánajty je'e Dyiosquexiä. Ni ja'a teedywiindsönhajxy hánajty quia'a najuøöbiä. Coo ja'a Jesús hajxy yajyagho'cä, jaduhnä Diosmädia'agy hajxy yajtöjiajty nej myiñän cujaay coo ja'a Diosquexy hánajty yagho'oga'añii. Ja'a profetadöjc-hajxy jaduhñ jecy cujahy, ja'a Diosmädia'agy hajxy hánajty jegyhajty mäwädijpä. Hoyyá cu'ugä Diosmädia'agy hánajty jia mädooy wiingusábadohaam nebiä profetadöjc ja'a Diosquexy hajxy hánajty jia mädia'aguiän, cabä cu'ughajxy hánajty ñajuø'öy coo ja'a Jesús hánajty Dyiosquexiä. <sup>28</sup> Jaduhnä cu'ughajxy hánajty tehngajnä ñäl'ägä mänaañ cooc tyjy ja'a Jesús hánajty hanaxiä tөө quiädieey. Pero cab hánajty jaduhñ ñäl'ä töyyäbä. Hoy hánajty quia'a jagä töyyä, tehngajnä cu'ug ja'a Pilato hajxy jaduhñ ñämaayy coo ja'a Pilato ja'a Jesús yajyagho'ogöjät. <sup>29</sup> Coo ja'a Jesús jaduhñ jiaan'ch ho'cy, cөjx jaduhñ tiöjtiaty nebiaty jim miädia'aguiän maa ja'a Diosmädia'agy myiñän. Mänit yajmánajcä cruzcөxp. Mänit hoy yajnaaxtägө'oyii. <sup>30</sup> Mänitä Dios ja'a Jesús yagjujypiöjtägajch. <sup>31</sup> Mayhoocä Jesús jaduhñ jiaac hijxä ja'a jiamöödhajxy, ja'a hajxy hánajty quipxy tөө piadsöhdä'aguiäbä jim Galilea. Quipxiä Jesús hajxy piagoo'ty Jerusalén. Hoorä, jäda'ahatiä Jesús hajxy miädiaacpä maa ja'a judiöshajxiän coogä Jesús Quiäristo.

<sup>32</sup> Paady höjts mijts jaduhñ nyajwiingapxө'öy ja'a Jesús cөxpä. Jequiän höjts nhap ndeedyhajxy yhawáañäxä ja'a Diósäm coogä Dios ja'a yajnáhwaatspä hánajty quiexa'añ. <sup>33</sup> Coo ja'a Jesús hajxy tөө xñähho'túütäm, mөөд coo jiuujypiöjtägajch, jaduhñ Jesús hajxy tөө xjiaan'ch yajnáhwaatsäm. Jaduhñä Dios ja'a miädia'agy yajtöjiajty neby höjts nhap ndeedyhajxy jecy yhawáañäxäm coogä Dios ja'a yajnáhwaatspä hánajty quiexa'añ. Jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a salmo miämetspän: "Hөөч miich nHuunghajxy. Jáda'ach miich tөө nyajjujypiöjtägajch." <sup>34</sup> Jéquiänä Dios jaduhñ miänaañ coogä yHuung hánajty yagjujypiöjtägatsa'añ, jaduhñäc je'e quia'a pú'udsät. Jaduhñ jim myiimbä cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: "Míjtshөch ngunuu'xaamby nébiöchä David tөө nyajnáma'ayän. Nyajtöjiadämbiөch jaduhñ." <sup>35</sup> Jaduhñ jim myiimbä cujaay wiingsalmojooty: "Caj miich mmána'ana'añ coo ja'a mHuungä ñi'xä quiopc piú'udsät, coo hánajty tөө yho'ogy. Myagjujypiöjtägatsaamby miich jaduhñ", nөmä Dios ñämaayy. <sup>36</sup> Hoorä, coo ja'a David jecy miähanehmädööy nebiä Dios hánajty tөө yajnáhdíjjäm, mänitä David yho'nä tiägoonä. Mänit hoy ñaaxtägө'öy. Mänit piuutsnä. Tөyhajt jaduhñ. <sup>37</sup> Pero ja'a Jesús, coo je'e yho'cy, cab je'e piuuch, je'eguiөxpä coo yagjujypiöjtägajtsä. <sup>38-39</sup> Mägu'ughajpädöjc, huuc hamädoowhit hajxy, jaduhñ höjts mijts nyajwiingapxө'öy coo ja'a Jesús hajxy nägөxiä tөө xñähho'túütäm, mөөд coo jadähooc jiuujypiöjtägajch. Pөnjaty jaduhñ mäböjp, nähwa'adsaamby hajxy je'e; hawa'adstuum hajxy miähmө'owa'añ. Hoyyä jecyquihdujyt hajxy hijty nja wi'i quidiunáañäm, ja'a Moisés jecy quiujáhyyabä, cab hajxy hoy pedyii ngudiunáañäm, paady hajxy hijty nga'a nähwa'adsaanäm. <sup>40</sup> Naxy hädaa mädia'agy hajxy mdehm miäbögat neby höjts mijts cham nyajwiingapxө'öyän. Pө caj, wehndä hajxy mjat mhabétät nebiä profetadöjc-hajxy jecy quiujahyyän:

<sup>41</sup> Huuc mäadow hajxy, pөnjaty jaduhñ mäwiingapxөjpej,

myagjuø'owäp hajxy jaduhñ;

mniguiu'uds mniguiuhhämeedø'owöjöp hajxy.

Hix, hoy-yagjuø'öñөch jaduhñ njaan'ch tehñ yajcähxө'öga'añ maa mijts mwiinduumhajxiän.

Pero cab hajxy jaduhñ miäböga'añ, ja'a hajxy hamdsoo ca'a hixaambä, nөmä Dios jecy miänaañ.

<sup>42-43</sup> Mänitä Pablo miädiaacpädөөñä. Coo ja'a Pablohajxy chajtöjpdäsoomy mөөдä Bernabé, mänit hajxy ñämaayy coo hajxy jadähooc ween min miädia'agy ja'a sábado hánajty jaac miimbä, neby hajxy hánajty tөө yhuuc mädiaacpä. Mänitä Pablo jäya'ay hajxy may piadu'uböjcä, mөөдä judiöshajxy, mөөдä ca'a judiöspähajxy, ja'a Diosmädia'agy hajxy

hänajty mäbøjpä. Mänitä Pablohajxy miänaañ coo ja'a jäya'ayä Dios hajxy homiänaajä yhajodhadät.

<sup>44</sup> Coo ja'a sábado hänajty jadähooc yhabaatcumbä, mänitä cu'ughajxy jim miejch maa ja'a judíos chajtøjc-hajxiän. Tøø ja'a cu'ughajxy hänajty miädoyhäty coo ja'a Pablo ja'a Diosmädia'agy hänajty jadähooc miädia'agäängumbä. <sup>45</sup> Coo ja'a judíos wyiindsønhajxy jaduhñ yhiyxy coo ja'a cu'ughajxy hänajty jaanč tehñ miay tøø miech Diosmädia'agyhamädoowhijpä, mänit hajxy jiootma'ty. Mänit hajxy tiägøøyy mänaambä cooc tyijy ja'a Pablohajxy hänajty yhöñda'agy. Wiingapxpéttäbä Pablohajxy hänajty jaduhñ. <sup>46-47</sup> Pero cabä Pablohajxy ñä'ägä möjpädaacy. Mänit hajxy yhadsooyy:

—Jaduhñ höjtsä Dios tøø xwyiinguexy coo höjts mijts judfospä jayøjp nyajwiingapxø'owät ja'a mädia'agy ja'a Jesúscoxpä. Pero caj mijts hädaa mädia'agy mnä'ägä mä-dowa'añ. Coo hajxy jaduhñ mga'a mäbøga'añ, paady jaduhñ quia'a hawiinmatsä coo hajxy homiänaajä mjugyhädät nebiä Dios homiänaajä jiugyhatiän. Cab höjts mijts hädaa mädi-a'agy nyajmøødmädia'agaanä. Jim höjtsä jäya'ay nøcxy nnä'ägä yajwiingapxø'owaannä, ja'a hajxy ca'a judfospä. Jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguian.

<sup>48</sup> Coo hajxy jaduhñ miädooyy, ja'a hajxy ca'a judfospä, mänit hajxy xioondaacpøjcy. Mänit hajxy tiägøøyy mänaambä coogä Diosmädia'agy ja'a Jesúscoxpä jiaanč tehñ yhooyä. Mänit hajxy nägøxiä miäbøjcy, pønjetiä Dios hänajty tøø yajnähdiyy coo hajxy jiugyhada'añ homiänaajä neby je'e jiugyhatiän. <sup>49</sup> Mänitä Diosmädia'agy ja'a Jesúscoxpä tiägøøyy wa'xpä wiinduhmyhagajpt. <sup>50</sup> Mänitä mäyøøjäya'ayhajxy jiojcapxøøyyä møødä to'oxiøjc-hajxy, ja'a hajxy hänajty Dioswiingudsähgøøbiä. Jaduhñ hajxy nämaayä coo ja'a Pablo miädia'agyhajxy quia'a mäbøjcäxät. Ja'a judíoswiindsønhajxy jaduhñ mänaan. Jaduhñ hajxy hänajty miänaambä coo ja'a Pablohajxy yhöxpäbo'owøøjät. <sup>51-52</sup> Mänitä Pablo ja'a tiecy hajxy wyiinxiyty wyiinwojpy, weenä naaxoc jaduhñ quiøxy ca'ay. Hijxtahñd hajxy jaduhñ yajcähxø'c coo ja'a jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty nämay quia'a mäbøga'añ. Pero ja'a jäya'ayhajxy hänajty mäbøjpä, jaanč tehñ xioondaacp hajxy hänajty. Höxtä piaatypä Dioshepíritu hajxy hänajty. Mänitä Pablohajxy jim chohñnä møødä Bernabé. Mänit hajxy jim nøcxy maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Iconio.

## 14

<sup>1</sup> Mänitä Pablohajxy jim miejch Iconio. Coo sábado yhabaaty, mänit hajxy nøcxy maa ja'a judíos ja'a chajtøjc-hajxiän. Mänitä Pablo ja'a Diosmädia'agy hajxy yajwiingapxøøyy. Mänitä jäya'ayhajxy may miäbøjcy, møødä judiøshajxy, møød hajxy ca'a judfospä. <sup>2</sup> Pero cabä judiøshajxy nägøxiä miäbøjcy. Mänitä jäya'ayhajxy jiojcapxøøyyä, ja'a hajxy hänajty ca'a judfospä, ja'a hajxy hänajty mäbøjpä. Jaduhñ hajxy jiojcapxøøyyä coo ja'a Pablo miädia'agy hajxy quia'a mäbøjcäxät. Ja'a judiøshajxy jaduhñ mänaan, ja'a hajxy hänajty ca'a mäbøjpä. Jaduhñ hajxy hänajty miänaambä coo ja'a Pablohajxy wyiingapxpedøøjät. <sup>3</sup> Jejquiä Pablohajxy jim jiaac hijty Iconio. Cabä Diosmädia'agy hajxy hänajty tsähgø'ø-tsähgø'ø ñä'a mädia'agy. Jaduhñ hajxy hänajty miädia'agy coogä Dios hajxy xjiaanč tehñ chójcäm. Madiu'u ja'a Pablo pa'am hajxy hänajty yajnaxy. Hijxtahñd hajxy hänajty yajcähxø'py jaduhñ coo ja'a Pablo ja'a Jesús ja'a miäjaa hajxy hänajty tøø mio'oyii. Hix, ja'a Jesús ja'a miäjaahaamä pa'am hajxy hänajty yajnaxy. Jaduhñä cu'ughajxy hänajty ñajuø'oy coo ja'a Dios hajxy tøyhajt xjiaanč tsójcäm. <sup>4</sup> Pero cabä cu'ughajxy hänajty tiu'ugmädia'aguüä. Näje'e ja'a judíos miädia'agy hajxy hänajty miäbøjcä. Näje'e ja'a Pablo miädia'agy hajxy hänajty miäbøjcä. Dioswiinguexiä Pablohajxy hänajty tiuumby møødä Bernabé. <sup>5</sup> Mänitä möjtuungmøødpähajxy quiojyquiapxytiuuñ coo ja'a Pablohajxy quiihga'adsøøjät. Jaduhñä judiøshajxy piamänaambä møød hajxy ca'a judfospä. <sup>6</sup> Coo ja'a Pablohajxy jaduhñ miädooyy, mänit hajxy jim piäyø'cy. Mänit hajxy nøcxy maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Licaonia, møød maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Listra møød Derbe. <sup>7</sup> Mänitä Diosmädia'agy hajxy jim tiägøøyy yajwiingapxøøbiä Licaonia-naaxooty wiinduhmyhagajpt.

<sup>8</sup>Jimä pa'amjäyay hänäjty tu'ug chäna'ay Listra. Tecymiuquiä mähdiojç hänäjty tøø myiñ tøø quia'ay. Cahnä hänäjty mänaa yo'oyø'ogy. <sup>9</sup>Jiaanç tehñ yhamädoowhijpiä mähdiojç hänäjty waambatiä Pablohajxy hänäjty miädia'agy. Coo ja'a Pablo ja'a mähdiojç jaduhñ yhiyxy coo ja'a mähdiojçä jioot hänäjty tøø piäda'agy coo miøçpögät, møød coo hänäjty miäböcy coo ja'a Pablo ja'a Jesús miäjaa hänäjty miøðdhajtä, <sup>10</sup>mänitä Pablo ja'a mähdiojç nämaayy:

—Pädø'øg, tänaayyø'øg.

Möcä Pablo jaduhñ miänaañ. Mänitä craa jiaanç tänaayyø'cy. Mänit hoy tiägøøñä yohbiä. <sup>11-12</sup>Coo ja'a cu'ugä craa hajxy jaduhñ yhiyxy coo hänäjty tøø miøçpøcy, mänit hajxy tiägøøyy yaaxpä yhamdsoo hayuuc-haambyhajxy:

—Tøø ja'a Zeus hajxy xñägädaacäm møødä Hermes, ja'a hajxy nwiingudsähgøøyyämbä. Tøø hajxy jaduhñ niäbiäda'agyii neby jäya'ayän —nømä Pablohajxy näñøømä.

Jaduhñä Bernabé hänäjty yhajodhadyii nebiä Zeusän. Haa ja'a Pablo, jaduhñ hänäjty je'e yhajodhajtäbä nebiä Hérmesän, je'eguiøxpä coo ja'a Pablo hänäjty jiaanç tehñ miädia'agy. <sup>13-14</sup>Pero cabä Pablohajxy hänäjty wyiinjuø'oy waambaty hajxy hänäjty näñøomyii. Hoorä, jimä tsajtojç hänäjty tu'ug cajtpa'a maa ja'a cu'ugä Zeus hajxy hänäjty wyiingudsähgø'oyän. Ja'a jäya'ay hänäjty jim tuumbä teedy, mänitä waj may yajmejch maa ja'a Pablohajxy hänäjty cajtpa'a tøø miähmø'oyän. Mayyä pøjy jaduhñ yajmejtspä. Mänitä Pablohajxy tiägøøyyä wiingudsähgøøyyäbä. Ja'a cu'ughajxy møødä teedy, je'e hajxy hänäjty mäwiingudsähgøøby. Mänitä teedyhajxy tiägøøyy mänaambä coogä waj hajxy hänäjty yoxa'añ ja'a Pablocøxpähajxy. Hagriegohaam hajxy jaduhñ miänaañ. Coo ja'a Pablohajxy jaduhñ wyiinjuøøñä nebiä cu'ughajxy hänäjty jiatcø'owa'añ, mänitä Pablohajxy tiägøøyy tajpä maabiä. Mänitä wyit hajxy quiøø'ch. Mänit hajxy jim tiägøøyy cu'ughagujç. Mänit hajxy yaaxy:

<sup>15</sup>—Mägu'ughajpädøjç, ca'a højts xwyiingudsähgø'oy. Jäya'ay højts nej mijtsän. Paady højts yaa tøø nmech maa mijts mgajptän, coo højts mijtsä Diosmädia'agy nyajwiin-gapxø'owät, jaduhñä Dios juppiä ja'a miädia'agy hajxy mmäböjçät. Jéquiänä Dios ja'a tsajt yhädiuunñ, møødä naaxwiin, møødä mejy, møødä tijaty jaac jii, cøxiä. Jaduhñä Dios miäna'añ coo hajxy je'e mwiingudsähgøøñät, coo ja'a mhamdsoo cuhdujt hajxy mnajtshixøøñät, ja'a ca'a tsoobaatpä. <sup>16</sup>Hijty, jaduhñä Dios hijty miäna'añ coo ja'a jäya'ayä yhamdsoo cuhdujt hajxy ween yajtuñ. <sup>17</sup>Homiänaajä ja'a Dios yajcähxø'ogy coo hojioot jiaanç tehñ miøødä maa mijtsøxpän, møødä coo yajtu'uy coo yajta'xy, møødä coo ja'a camä tu'u yaghoyø'oy, jaduhñ hajxy ngaayy nhúucäm jootcuçj —nømä Pablohajxy miänaañ.

<sup>18</sup>Hobiänejpiä ja'a Pablo ja'a cu'ug hajxy jaduhñ yajmäböjcy coo ja'a waj hajxy quia'a yoxät, coo ja'a Pablohajxy jaduhñ quia'a wiingudsähgø'owøød møødä Bernabé.

<sup>19</sup>Mänitä judiohajxy näje'e miejch. Antioquiä hajxy hänäjty choon møødä Iconio. Mänitä cu'ug hajxy yajmäböjtägajch cooc tyjy ja'a Pablohajxy hänäjty yhöñda'agy møødä Bernabé. Mänitä cu'ugä Pablo hajxy jaduhñ jia ca'ch. Jaduhñ hajxy hänäjty yhajodhaty coo ja'a Pablo hänäjty tøø yho'ogy, pero cab hänäjty tøø ñä'a ho'pä. Mänitä Pablo hajxy hoy yhöxwich cajtpa'a. <sup>20</sup>Ja'a jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy hänäjty jaduhñ tøø miäböquiäbä, mänitä Pablo hajxy hoy juuhmugø'oy. Mänitä Pablo jadähooc wyiinmahñmejch. Mänitä Pablohajxy jaduhñ jiiby tiägøøguiumbä cajptooty møødä mäböjçpädøjç. Cujaboomä Pablohajxy jim chohñ møødä Bernabé. Mänit hajxy ñøcxy maa ja'a cajpt hänäjty jaduhñ xiøhatiän Derbe.

<sup>21</sup>Coo ja'a Pablohajxy jim miejch Derbe, mänitä Diosmädia'agy hajxy tiägøøyy hawaan hayaaxøøbiä. Coo ja'a cu'ughajxy jaduhñ miädooyy, mänit hajxy may miäböjcy. Mänitä Pablohajxy jim wyiimbjçumbä. Mänit hajxy jim ñøcxtägajch Listra, møødä jim Iconio, møødä jim Antioquiä, majaty hajxy hänäjty tøø yhuuc hoobiän. <sup>22</sup>Ja'a jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy hänäjty tøø miäböquiäbä, mänit hajxy wyiingapxøøyyä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot pianøcät tehñgahnä, hoy hajxy jaduhñ cu jia mänax cu jia yajnaax

ja'a tsaačhpä ja'a peenä. Mänit hajxy jaduhñ jim ñócxät Dioswiinduum. <sup>23</sup> Majatiä Pablohajxy hänajty wiädity, wiiinguejxyp hajxy hänajty pøn jaduhñ jim túnäp wiindsøn maa ja'a tsajtöjcän. Mänitä Pablo ja'a Dios hajxy pia'yaaxy coo hajxy jaduhñ quiuweendähadöøjät ja'a Diósäm, ja'a hajxy hänajty tøø miäbóquiäbä. Jaguiay jayhu'uguiä Dios hajxy hänajty miänuu'xta'agy.

<sup>24</sup> Mänitä Pablohajxy jim ñaxøøyy mөөdä Bernabé maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Pisia. Mөөd hajxy jim yhoobiä maa ja'a naax hänajty xiøhjäpän Panfilia. <sup>25</sup> Mänitä Pablohajxy jim jadähooc miéjtscombä Perge. Jimä Diosmädia'agy hajxy jadähooc yajwá'xcumbä. Mänit hajxy ñöcxý jadähooc Atalia. <sup>26</sup> Jim hajxy jadähooc hoy biarcotägø'øy. Mänit hajxy jim ñöcxcombä Antioquía maa hajxy hänajty jaduhñ tøø yhuuc tsohndaacpä, maa hajxy hänajty jaduhñ tøø wiiinguexyijän coo ja'a Dios ja'a tiuung hajxy tiuunät. Coo hajxy jaduhñ jim miejstägajch Antioquía, yaghabejt hajxy jaduhñ nebiä Dios hänajty tøø yhane'emiän coo hajxy jaduhñ tiunät. <sup>27</sup> Coo hajxy jim miejch Antioquía, mänitä Pablo ja'a mäböpädöjc hajxy wioomujcy. Mänit hajxy miädiaacy nebiatiä Dios hajxy hänajty tøø piuhbedyijän, mөөd coo ja'a Dios cuhdujt jaduhñ tøø yecý coo ja'a jäya'ayhajxy jaduhñ miäböpät, ja'a hajxy hänajty jaduhñ ca'a judiöspä. <sup>28</sup> Jejqüiä Pablohajxy jim yhiyty Antioquía. Xyiiicy xioondaacy hajxy jaduhñ mөөdä mäböpädöjc-hajxy.

## 15

<sup>1</sup> Mänitä jäya'ayhajxy jaduhñ jim näje'e miejch Antioquía. Judea hajxy hänajty tøø chohnda'agy. Mänitä mäböpädöjc-hajxy yajnähihöøyyä coo hajxy jaduhñ quiudiünät nebiä Moisés hänajty jegyhajty tøø yhane'emiän, coo hajxy yajcuncindarhadät. Coo hajxy jaduhñ quia'a cudiünät, cábác hajxy jaduhñ nähwá'adsät. Ja'a jäya'ayhajxy hänajty jim tsohmä Judea, je'edsä mäböpädöjc hajxy jaduhñ yajnähihöøyy. <sup>2-3</sup> Pero cabä Pablohajxy jaduhñ quiumaay coo ja'a mäböpädöjc-hajxy jaduhñ yajnähihö'öwöøjät. Mänitä Pablo ja'a mädia'agy hajxy jaduhñ yajcapxiöøyy coo ja'a mäböpädöjc-hajxy jaduhñ quia'a mäbögät neby hajxy hänajty tøø yajnähihö'øyijän coo hajxy tsipcøxp yajcuncindarhadät. Mänitä Pablohajxy jim quiejxä Jerusalén mөөdä Bernabé, mөөdä wiinghäna'c-hajxy. Ja'a mäböpädöjc-hajxy jaduhñ mäguejx coo ja'a tsip ja'a pleetä jaduhñ ween nöcxý yajcøxy yajmay. Ja'a jäya'ayhajxy hänajty jim tuumbä Jerusalén maa ja'a tsajtöjcän, je'edsä tsip ja'a pleetä hajxy hänajty miödyajcøxaamby miödyajmayamby, jaduhñ hajxy quia'a tsipyajpädö'nät. Coo ja'a Pablohajxy jim tiu'uböjcy Antioquía, mänit hajxy jim ñaxøøyy maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Fenicia, mөөd jim maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Samaria. Jimä Pablo ja'a mäböpädöjc hajxy miödmädiaacy, ja'a hajxy hänajty tsänaabiä jim Fenicia mөөd jim Samaria. Jaduhñä Pablohajxy miädiaacy coogä jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy hänajty tøø piadu'uböcy, ja'a hajxy hänajty ca'a judiöspä, mөөd coogä yhamdsoo cuhdujt hajxy hänajty tøø ñajtshixöönä. Coo ja'a mäböpädöjc-hajxy jaduhñ miädooy, mänit hajxy jaduhñ jiaančeh tehm xioondaacy.

<sup>4</sup> Coo ja'a Pablohajxy jim miejch Jerusalén mөөdä Bernabé, mänitä mäböpädöjc-hajxy jim yhamugøøyy maa ja'a tsajtöjcän, mөөdä Dioswiinguejxypähajxy, mөөdä tsajtöjc-wiindsønhajxy. Mänitä Pablohajxy miädiaacy nebiatiä Dios hajxy hänajty tøø piuhbedyijän. <sup>5</sup> Jimä fariseohajxy näje'ebä. Tøø ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty miäböpä ja'a Jesucristocøxpä. Mänit hajxy tiänaayyø'cy. Mänit hajxy miänaañ:

— Tsipcøxpä mäböpädöjc-hajxy yajcuncindarhápät, hoy hajxy jaduhñ quia'a jagä judiöspä; weenä mädia'agy hajxy jaduhñ quiudiun nebiä Moisés jecý yhanehmiän — nömä fariseohajxy miänaañ.

<sup>6</sup> Mänitä Dioswiinguejxypähajxy yhamugøøyy mөөdä tsajtöjc-wiindsønhajxy. Mänit hajxy tiägøøyy mädiaacpä waambatiä fariseohajxy tøø miäna'añ. <sup>7</sup> Mänitä Pedro tiänaayyø'cy mädiaaccujc. Mänit yajcapxøøyy:

— Puhya'adiöjc, mnajuøöby hajxy jaduhñ coöchä Dios jecý xwiiinguejxy coöchä jäya'ayä Diosmädia'agy nyajwiingapxö'öwät, ja'a hajxy ca'a judiöspä, coo hajxy miäbögät,

jaduhñ hajxy ñähwa'ads quiuhwá'adsät. <sup>8</sup>Haa ja'a Dios, xyhixyhájtämä njootä njuohñdy-hajxy. Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy jaduhñ miäbøjcy, ja'a ca'a judfospä, mäniä Diosh-espíritu hajxy miöoyyábä, nebiä Dios ja'a yhEspíritu hajxy tøø xmiöoyyäm højtshtëjtäm. Jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo ja'a nähwaatstaact hajxy jaduhñ piaatpä, neby højts tøø nbáatäm. <sup>9</sup>Tu'cuhdujtä Dios hajxy tøø xyajnáhwaats tøø xyajcuhwáatsäm møødä cajpä judfospähajxy. Coo hajxy jaduhñ tøø miäbøjpä, paadiä piojpä quiädieeyhajxy tøø ñähwaatspä. <sup>10</sup>Pero jaduhñ mijts mja mäna'añ coo ja'a cajpä judfospä ja'a mädia'agy hajxy jaduhñ quiudiúumbät nebiä Moisés jecy yhanehmiän. Ni højts pedyii nga'a cudiúunäm, højts judfoshájtäm. Ni højtsä nhapä ndeedyhajxy hijty jegyhajty hoy quia'a cudiúunämbä. Coo mijts jaduhñ mja mäna'añ coo ja'a cajpä judfoshajxy jaduhñ quiudiúumbät, jaduhñ hajxy myajcähxø'ogy nebiä Dios ja'a miädia'agy hajxy mga'a mäbøjcäbän. <sup>11</sup>Per jaduhñ hajxy nnajuöoyyäm coo ja'a Jesús hajxy tøø xñä'a yajnáhwaatsäm tu'cuhdujt, møød højts judfospähájtäm, møødä cajpä judfoshajxy. Hojiootä Jesús jaduhñ miøødhajpy maa højtscoxphájtäm —nømä Pedro miänaañ.

<sup>12</sup>Mäniä mäbøjpdøjc-hajxy miädiaacpædøoyy, ja'a hajxy hånajty jim tsánaabiä Jerusalén. Mäniä Pablohajxy tiägøoyy mädiaacpæ møødä Bernabé nebiatiä Dios ja'a miäjaa hånajty tøø yajcähxø'ogy maa ja'a jäya'aguiøxpähajxiän, ja'a cajpä judfospähajxy, møød nebiatiä Pablo ja'a hoy-yagjuøøñajatypä hajxy hånajty tøø tiuñ. <sup>13</sup>Coo ja'a Pablohajxy jaduhñ miädiaacpædøoyy, mäniä Santiago miänaañ:

—Puhya'adiøjc, huuc tunä mayhajt hajxy, huuc hamädoowhit hädaa mädia'agy hajxy. <sup>14</sup>Jaduhñä Simón tøø miädia'agy coo ja'a Dios ja'a hojioot miøødhajnä maa ja'a jäya'aguiøxpähajxiän, ja'a hajxy cajpä judfospä, møød coo ja'a Dios wyiimbiy pønjaty jaduhñ quiu'ughädäp. <sup>15</sup>Jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän nebiä profetadøjc-hajxy jecy quiapxy miädiaaquiän coo ja'a Dios hojioot hånajty miøøhadada'añ maa ja'a jäya'aguiøxpähajxiän, ja'a hajxy cajpä judfospä. Jaduhñä profeta Amós jecy quiujahy quiuguee'ch <sup>16</sup>coo ja'a Dios jaduhñ miänaañ:

Nguexáambiočhä nguguexy coo ween jaduhñ yhanehmbä nebiä David jecy yhanehmiän, <sup>17</sup>jaduhñhöčhä jäya'ayhajxy xwyiingudsähgø'øwät, ja'a hajxy cajpä judfospä, pønjátyhøch tøø nwiimbiy coočh je'e ngu'ughädät.

<sup>18</sup>Jéquiänä Dios jaduhñ miänaañ coo jaduhñ yajtøjiada'añ.

<sup>19</sup>Mäniä Santiago jiaac mänaañ:

—Tøyhajt jaduhñ nebiä Diosmädia'agy miäna'añän. Cab jaduhñ yhahixø'oy coo ja'a mäbøjpdøjc hajxy nhanéhmmämät, ja'a hajxy ca'a judfospä. Cab hajxy nnämäayyänät coo højtsä nguuhdujt hajxy xpiahijxämät, højts judfoshájtäm. <sup>20</sup>Jaduhñ mäbøcyipiä, tsøc hajxy yajnájaayøoyyäm coo hajxy jaduhñ quia'a tsú'udsät tijatiä jäya'ayhajxy tøø yoxycy qeupy-chechwiinduum, møød coo wiingto'oxiøjc hajxy quia'a møødmá'awät, møød coo animal hajxy quia'a tsú'udsät ja'a jañø'xiee'xypä, møød coo animalnø'ty hajxy quia'a hu'ug quia'a jøø'xät. <sup>21</sup>Jaduhñä Moisés jecy quiujahy coo højts jaduhñ nguuhdujthájtämät, højts judfoshájtäm. Jaduhñ højts wiindu'ugpoo'xxiøø nyajnáhixø'oyyäm maa ja'a tsajtøjcän wiinduhmyhagajpt.

<sup>22</sup>Mäniä mäbøjpdøjc-hajxy nägøxiä quiojyquiapxyhajty møødä Dioswiingueyxypähajxy, møødä tsajtøjc-wiindsønñhajxy, coo ja'a cunocy hajxy jim quiéxät Antioquia, coo ja'a Pablohajxy miøøhadøøjat møødä Bernabé. Mäniä Judashajxy jaduhñ wyiinguejxä møødä Silas coo hajxy jaduhñ quiunocyhädät. Jimä Judashajxy hånajty quiopc-haty møødä Silas maa ja'a tsajtøjcän. Mejtstu'u ja'a Judas hånajty xiøhaty møødä Barsabás. <sup>23</sup>Mäniä mäbøjpdøjcä nocy hajxy yhädiuñ. Mäniä Pablo ja'a nocy hajxy yajcø'ødägøoyyä coo hajxy miänøcxät Antioquia. Jaduhñä nocy hajxy quiujahy:

“Puhya'adiøjc, mijts hädaa nocy nyajnäguejxyp, mijts ca'a judfospä, coo ja'a Diosmädia'agy hajxy tøø mmäbøcy, pønjaty jim tsánaaby Antioquia, møød jim Siria, møød jim Cilicia. Højts hädaa nocy tøø nhädiuñ, højts mäbøjpdøjc yaa hijpä Jerusalén, møødä Dioswiingueyxypähajxy, møødä tsajtøjc-wiindsønñhajxy. <sup>24</sup>Tøø højts jaduhñ nmädoyhaty coo højtsä nmägu'ughajpähajxy näje'e jim tøø yhoy maa mijtsän. Ca'a yhöjts jaduhñ

nguejx; hamdsoo joot hajxy jim t̄oō ñ̄ōcxy. Jaduhñ h̄ojts t̄oō nm̄ädoyhaty coo mijtsä häna'c xjia wi'i w̄iinh̄ōna'añ, ja'a hajxy jim t̄oō yh̄óyyäbä maa mijtsän, m̄ōod coo mijts näje'e t̄oō myajw̄iinh̄ōñ. <sup>25</sup> Coo mijtsä häna'c jaduhñ xjia wi'i w̄iinh̄ōna'añ, paady h̄ojts t̄oō ngojyquiapxyh̄aty coo h̄ojtsä nm̄ägu'ughajpä nämetsc jim nguéxät maa mijtsän näguipxy m̄ōodä Pablo m̄ōodä Bernabé. H̄ojtsä Pablo njaanč tehñ chojpy njaanč tehñ pia'h̄äyooby m̄ōodä Bernabé. <sup>26</sup> Jaanč tehñ yhooyä Pablo ja'a Jesucristo hajxy miäduñ. Coo hajxy jaduhñ hoy miäduñ, paady hajxy mayhooc t̄oō jia wi'i yagho'oga'añii. <sup>27</sup> Ja'a Judas h̄ojts nwiinguejxyp m̄ōodä Silas coo hajxy jim ñ̄ōcxät maa mijtsän. Hajjäya'ayhaam mijts jaduhñ xmīōdm̄ädia'aga'añ waambaty h̄ojts cham njaay ngueečhän nocyquiõxp. <sup>28-29</sup> Jaduhñ h̄ojtsä Dioshespíritu t̄oō xmīōdcojyquiapxyh̄aty coo mijts nhané'emät coo hajxy m̄ga'a tsú'udsät mädyijaty animal ja'a häna'c t̄oō yoxy qeypychechwinduum, m̄ōod coo animal hajxy m̄ga'a tsú'udsät ja'a jañ'x̄iee'xypä, m̄ōod coo wiingto'oxiõjc hajxy m̄ga'a m̄ōodmä'awät. Coo hajxy jaduhñ mgudiúnät, jaduhñ hajxy mniyaghoy'õwõjät. Cabä wiingcuhdujt yaghane'ema'añ. Ja'a Dios hajxy jaduhñ xcwieendähädäp." Jaduhñä m̄äbõjpädõjcä nocy hajxy yhädiuñ, ja'a hajxy h̄änajty jim hijpä Jerusalén.

<sup>30</sup> Mänitä Pablohajxy jim tiu'ubõjcy m̄ōodä Bernabé, m̄ōodä Judas, m̄ōodä Silas. Mänit hajxy jim ñ̄ōcxy Antioquia. Coo hajxy jim miejch, mänitä m̄äbõjpädõjc-hajxy nägõxiä jim yhamugõoyy maa ja'a tsajtõcän. Mänitä Pablo ja'a m̄äbõjpädõjcä nocy hajxy yajc'õdägõoyy. <sup>31</sup> Mänitä m̄äbõjpädõjcä nocy hajxy quiapxy. Mänit hajxy jiaanč tehñ jiootcugõoyy je'eguiõxpä coo hajxy jaduhñ quiapxm̄õcpõjcä nocyhaam. <sup>32</sup> Mänitä Diosm̄ädia'agy hajxy yajwiingapxõoyyä. Ja'a Judashajxy jaduhñ capx m̄ōodä Silas. Yoñ hajxy jaduhñ quiapxy miädiaacy. Diosquexiä Judashajxy h̄änajty m̄ōodä Silas nämetsc. <sup>33</sup> Maxioõ ja'a Judashajxy jim yhiyty Antioquia m̄ōodä Silas. Coo hajxy h̄änajty w̄iimbidaapnã, mänit hajxy ñämaayyä coo ja'a Dioscujú'uyäp hajxy jim ñ̄ōcxy yecy Jerusalén. Mänitä Judashajxy ñ̄ōcxnä Jerusalén maa hajxy h̄änajty t̄oō yhuuc tsohndaacpän. <sup>34</sup> Pero cabä Silas ja'a Judas pianõcxy. Jim miähmõoyy Antioquia <sup>35</sup> näguipxy m̄ōodä Pablo m̄ōodä Bernabé. Mänitä Diosm̄ädia'agy hajxy tiägõoyy yajwiingapxõõbiä näguipxy m̄ōodä m̄äbõjpädõjc-hajxy nämaybiä.

<sup>36</sup> Mänitä Pablo ja'a Bernabé cujecy ñämaayy:

—Jam jadähooc wädj̄täm majatiä Diosm̄ädia'agy hoy nyajwá'xäm. Jamä m̄äbõjpädõjc chuj̄xäm p̄õ tehngahnä ja'a Diosm̄ädia'agy hajxy hoy pianõcxy.

<sup>37</sup> Jia nähadsoow ja'a Bernabé jaduhñ. Mänit jaduhñ jia mänaañ coo ja'a Juan Marcos hajxy cu miõdhajty. <sup>38</sup> Pero cabä Pablo jaduhñ miänaañ coo ja'a Juan Marcos hajxy jaduhñ miõdhädät je'eguiõxpä coo ja'a Juan Marcos hajxy h̄änajty t̄oō p̄iuhwa'ächii mänaa hajxy h̄änajty jim wiäditiän Panfilia maa ja'a Diosm̄ädia'agy hajxy h̄änajty yajwa'xiän. <sup>39</sup> Coo ja'a Pablo h̄änajty quia'a tu'ugm̄ädia'aguiä m̄ōodä Bernabé, paady hajxy mänit ñiwiä'xä. Mänitä Bernabé ja'a Marcos wiowõ'cy. Mänit hajxy tiägõoyy barcojooty. Mänit hajxy jim ñ̄ōcxy mejyhawiimb maa ja'a naax h̄änajty xiõhatiän Chipre. <sup>40</sup> Haa ja'a Pablo, mänit je'eduhñ miänaañ cooc ja'a Silas h̄änajty miõdwdäita'añ. Mänitä m̄äbõjpädõjcä Dios hajxy miänuu'xtaacy coo ja'a Pablohajxy p̄iuhbedõjät. Mänitä Pablohajxy tiu'ubõjnä m̄ōodä Silas. <sup>41</sup> Mänit hajxy jim ñaxõoyy Siria m̄ōod jim Cilicia. Majatiä Pablohajxy h̄änajty wiädity, jimä m̄äbõjpädõjc hajxy h̄änajty quiapxm̄õcpõcy.

## 16

<sup>1</sup> Mänitä Pablohajxy jim ñ̄ōcxy Derbe. Coo hajxy jim tiu'ubõjcumbä, mänit hajxy jim ñ̄ōcxcumbä Lистра. Jimä craa hajxy tu'ug hoy piaady. Timoteo ja'a craa h̄änajty xiõh̄aty. Miäbõjpiä Timoteo ja'a Diosm̄ädia'agy h̄änajty. Ja'a Timoteo ja'a tiajjä, judia h̄änajty je'e. Jaanä miäbõjpiä Diosm̄ädia'agy h̄änajty je'ebä. Ja'a Timoteo ja'a tiediä, ca'a h̄änajty je'e judfõsã. <sup>2</sup> Quiumaabiä m̄äbõjpädõjcä Timoteo hajxy h̄änajty, ja'a hajxy h̄änajty jim tsänaabiä Lистра m̄ōod jim Iconio. <sup>3</sup> Mänitä Pablo ja'a Timoteo ñämaayy coo h̄änajty miõdwdäita'añ. Pero cahnä Timoteo h̄änajty yajc̄ircuncidarh̄aty. Mänitä

Pablo ja'a Timoteo yajcircuncidarhajtä, jaduñnä judíoshajxy jaduñ quia'a jootmä'adät. Hix, ñajuøöbiä judíoshajxy hánajty nágøxiä coo ja'a Timoteo hánajty quia'a yajcircuncidarhatyñä. Coo ja'a Timoteo ja'a tieedy hánajty quia'a judíosä, paadiä Timoteo hánajty quia'a yajcircuncidarhatyñä. <sup>4</sup>Mänitä Pablohajxy tiägøøyy wädiipä cajpt-cajpt møødä Silas møødä Timoteo. Majaty hajxy hánajty wiädity, jimä mábøjpädøjc hajxy hánajty yajmädoyhaty waambatiä Dioswiinguexpähajxy hánajty tøø yhane'emiän, møødä tsajtøjc-wiindsøñhajxy, ja'a hajxy hánajty jim hijpä Jerusalén. <sup>5</sup>Jaaná jaduñnä Pablo ja'a mábøjpädøjc hajxy hánajty quiapxmøcpøjpä wiinduhmyhagajpt, paadiä mábøjpädøjcä Diosmädia'agy hajxy hánajty hoy jiaac tehñ miäböcy. Møød hajxy hánajty jiaac tehñ miayø'øy jabom-jabom.

<sup>6</sup>Pero cabä Pablo cuhdujt hajxy choj mooyyä ja'a Dioshëpíritäm coo ja'a Diosmädia'agy hajxy jim nøcxy yajwa'xy Asia. Paady hajxy jim jiaac wädijty Frigia møød jim Galacia. <sup>7</sup>Mänit hajxy jim miejch maa ja'a naax hánajty xiøhatiän Misia. Mänit hajxy jia mänaañ coo hajxy jim ñöcxät maa ja'a naax hánajty xiøhatiän Bitinia. Pero cabä Jesús yhEspíritu jaduñ miänaañ coo hajxy jim ñöcxät. <sup>8</sup>Coo hajxy jim ñaxøøyy Misia, mänit hajxy jim miejch maa ja'a cajpt hánajty xiøhatiän Troas. <sup>9</sup>Mänitcoodsä Pablo jäya'ay tu'ug wyiinhijxy. Jim hánajty choon maa ja'a naax hánajty xiøhatiän Macedonia. Tänaaby hánajty jaduñ. Mänitä Pablo nämaayy: "Huuc tunä mayhajt, jam højtsä Diosmädia'agy yajwiingapxøøyyäc jim Macedonia." Jaduñnä Pablo miänuu'xtaacä. <sup>10</sup>Coo ja'a Pablo jaduñ wyiinhijxy, mänit højts jaduñ nwiinmaayy coo højts jim njaan'ch nõcxät Macedonia. Jaduñ højts hánajty nwiinjuø'øy coo højtsä Dios hánajty tøø xwyiinguexy coo højtsä Diosmädia'agy jim nøcxy nyajwa'xy.

<sup>11</sup>Mänit højts hoy nbarcotägø'øy. Mänit højts jim ndsoñ Troas. Mänit højts nõcxy mejyhawiimb maa ja'a naax hánajty xiøhatiän Samotracia. Mejyhagujcä naax jaduñ. Cujaboom højts jadähooc nbarcotägøøguiumbä. Mänit højts njaac nøcxy mejyhawiimb maa ja'a cajpt hánajty jaduñ xiøhatiän Neápolis. Coo højts jim nmejch mejyhawiimb, mänit højts nbarcopädsøømnä. <sup>12</sup>Mänit højts nõcxcumbä maa ja'a cajpt hánajty jaduñ xiøhatiän Filipos, jim Macedonia-naaxpa'a. Jimä Rómabä jäya'ayhajxy hánajty nämay chána'ay. Jim højts jaduñ maxioø nhijnä. <sup>13</sup>Coo ja'a poo'xxioø yhabaaty, mänit højts jim nõcxy möjnøöba'a, jim cajtpa'a. Jimä judíos ja'a Dios hajxy hánajty naxy pia'ya'axy. Jimä to'oxiøjc-hajxy hánajty näje'e tøø yhamugø'øy. Mänit højts jim nhøxtaacy. Mänit højtsä jäya'ay ndägøøyy yajmøødmädiaacpä ja'a Diosmädia'agy, ja'a hajxy hánajty tøø yhamugø'øyäbä. Haagä to'oxiøjc hajxy hánajty je'e. <sup>14</sup>Tu'jäya'ay hánajty xiøhaty Lidia. Jim hánajty choon maa ja'a cajpt hánajty xiøhatiän Tiatira. Hucywyit hánajty tioo'py, ja'a hojiatypä. Wyiingudsähgøöbiä Lidia ja'a Dios hánajty. Mänitä Dios ja'a Lidia yajmäböjcy waambatiä Pablo hánajty yajnähixø'øy. <sup>15</sup>Mänitä Lidiahajxy hoy näbety nágøxiä mäduñtiä hajxy hánajty jim yhity maa ja'a tiøjcän. Mänit højtsä Lidia xñämaayy: —Pø mmánaamb hajxy jaduñ coo'chä Dios ja'a miädia'agy hamuumdu'joot nmäböjcä, jam hajxy jim mejtsta'ag maa'chä ndøjcän —nøñ højts jaduñ xñämaayyho'cy.

Mänit højts jim hoy nmejtsta'agy.

<sup>16</sup>Wiinghooc højts hánajty jim nõcxy maa ja'a Dios hajxy hánajty pia'ya'axiän. Tu'haamnøcxpä, jim højtsä cäxyiihäna'c tu'ug hoy nbaady. Cudoogø'øy hánajty je'eduhñ. Ja'a haxøøgpä hánajty miøød. Cuwiinmahñdy hánajty je'eduhñ. Cøxiä hánajty jaduñ ñajuø'øy tijaty hánajty jadäänäp tunäänäp. Majiatiä xädø'øñ hánajty näme'chii coo hánajty jaduñ cøxiä ñajuø'øy. Coo xädø'øñ hánajty mio'oyii, cøxiä wyiindsøn hánajty miødiägach, mäduñtiä hánajty qianarhaty. <sup>17</sup>Mänit højtsä cäxyiihäna'c xpiadu'ubøjcy høxhaam. Mänit tiägøøyy yaaxpä jojpä:

—Yø'ø jäya'ayhajxy, ja'a Dios hajxy miädumby, ja'a maas møc cuhdujt møødpä. Mijts hajxy xyajwiingapxø'øwaamb neby hajxy mnähwa'ads mguhwá'adsät.

<sup>18</sup>Maxioø højtsä quixy jaduñ xpiawädijty yáaxäp wäänäp. Coo ja'a Pablo jaduñ chíjpnän coo ja'a quixy jaduñ wyl'i ya'axy, mänitä Pablo näwa'wiimbijty. Mänitä Pablo ja'a haxøøgpä yhøxquejxy:



—Ja'a Jesucristocóxpoch miičh nhøxquexy; pädsøm jii by maa yø'ø cäxyihäna'cän —nømä Pablo miänaañ.

Mänitähaxøøgpä jaduhñ jiaančh pädsøømy.

<sup>19</sup> Coo ja'a quixiä wyiindsønñhajxy jaduhñ yhiixy coo ja'a quixy hänäjty jaduhñ tøø ñähwa'ačhii, mänit hajxy jaduhñ ñajuøøyy coo ja'a quixy hänäjty jaduhñ quia'a canarhadaannä, møød coo xädø'øñ hajxy hänäjty quia'a mo'owáanänä. Mänitähaxøøgpä hajxy miajtsä møødä Silas. Mänit hajxy yajnøcxä haguyc. <sup>20</sup> Mänit hajxy jaduhñ ñäxø'øwøøyyä:

—Hädaa judiøshajxy, cajptyajma'p hajxy jaduhñ. <sup>21</sup> Wiingcuhtujt højts xjia wi'i yajnähixø'owáanäm. Cab hajxy hawiinmats nmäbøjcämät, je'eguiøxpä coo hajxy jim ndsøñäm Roma —nømä Pablohajxy ñänøømä.

Ja'a quixiä wyiindsønñhajxy jaduhñ mänaañ.

<sup>22</sup> Mänitähaxøøgpä hajxy ñäbädø'cä ja'a cú'ugäm. Mänitähaxøøgpä hajxy miänaañ coo ja'a Pablo ja'a wyithajxy yajts'ijjixät, møød coo hajxy wiobho'ogøøjät paxyaam. <sup>23</sup> Coo ja'a Pablohajxy hänäjty tøø wiobho'ogyii, mänit hajxy hoy chumyii. Mänitähaxøøgpä hajxy agwieendähajpä yhanehmä coo ja'a Pablohajxy hoy cwieendähadøøjät. <sup>24</sup> Mänit hajxy hoy piäda'agyii hadsihtuum jii by pujxtøgooty. Pu'uyhawa'adsootiä tiecyhajxy jaduhñ yhame'mújcäxä.

<sup>25</sup> Cuptsuhmdä hänäjty jaduhñ, jii biä Pablo ja'a Dios hajxy hänäjty pia'hoy pia'ya'axy. Jii biä miädsuñyjiäya'ayhajxy hänäjty jaduhñ yhamädoowhity. <sup>26</sup> Mänitähaxøøgpä hajxy moc ñajxy. Høxtä tsäyuuuy ja'a pujxtøjc jaduhñ. Cøjxä tøgħaaw jaduhñ yhawa'ačh. Møødä cadena jaduhñ cøjx pioty maa ja'a tsumyjiäya'ayhajxy hänäjty jaduhñ quiuxochän. <sup>27</sup> Coo ja'a tsumyjiäya'agwieendähajpä mia'abiädø'cy, mänit jaduhñ yhiixy coo ja'a tøgħagø'øw hänäjty jaduhñ tøø quiøxy hawa'ačh. Mänit jaduhñ miänaañ cooc tyijy ja'a tsumyjiäya'ayhajxy tøø quiøxy päyø'øgy. Mänitähaxøøgpä hajxy espada jiuu'ty. Niyagħogāñäp hänäjty jaduhñ hamdsoo je'eguiøxpä coo hajxy cu piäyø'cy. <sup>28</sup> Mänitähaxøøgpä hajxy yaaxy:

—Ca'a jaduhñ mniyagħogyyii. Chaa højts jaduhñ nägøxiä. Caj pøn tøø piäyø'øgy —nømä tsumyjiäya'agwieendähajpä ñämaayyä.

<sup>29</sup> Jaančh tehñ chähgøøby hänäjty je'eduhñ. Høxtä tsäyuuuy hänäjty je'eduhñ. Mänitähaxøøgpä hajxy hoy quioñ. Päyø'øgyii tiøjtägøøgyiimbä. Mänitähaxøøgpä hajxy hoy wyiinjiicäda'agyii møødä Silas. <sup>30</sup> Mänit hajxy yhøxwoobädsøømä pujxtøgooty. Mänit hajxy miäyajtøwä:

—Wiindsønñdøjc, ja wi'i ñähwa'adsämbøch høøčh. Nébyhøch jaduhñ njatcø'owat.

Ja'a tsumyjiäya'agwieendähajpä jaduhñ mänaañ. <sup>31</sup> Mänitähaxøøgpä hajxy yhadsooyy:

—Coo hajxy jaduhñ mmäbøgät ja'a Wiindsønñ Jesúscøxpä, jaduhñ hajxy mnähwä'adsät mäduhñtiä hajxy jim mhity maa ja'a mdøjcän.

<sup>32</sup> Mänitähaxøøgpä hajxy yhadsooyy ja'a Dioscapxy ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy yajwiingapxø'oyii mäduhñtiä hajxy hänäjty jim yhity maa ja'a jioñ maa ja'a tiøjcän. Ja'a Pablohajxy jaduhñ mäyajwiingapxøøyy. <sup>33</sup> Moññä hänäjty jaduhñ. Mänitähaxøøgpä hajxy yajts'iyyii møødä Silas majaty hajxy hänäjty jaduhñ tøø chaačhø'øyän. Ja'a tsumyjiäya'agwieendähajpä jaduhñ mäyajtsiww. Mänit hajxy nägøxiä hoy ñäbety mäduhñtiä hajxy hänäjty jii by yhity maa ja'a jioñ maa ja'a tiøjcän. <sup>34</sup> Mänitähaxøøgpä hajxy jim wioonøcxä maa ja'a craa tiøjcän. Mänit hajxy yajcaayy yaghuucä. Jaančh tehñ xioonñdaac ja'a craahajxy jaduhñ je'eguiøxpä coo ja'a Dioscapxy ja'a Diosmädia'agy hajxy hänäjty tøø miäbøcy.

<sup>35</sup> Coo jiobøøyy, mänitähaxøøgpä hajxy cuduungä policia hajxy quieixy maa ja'a pujxtøjcän. Mänitähaxøøgpä hajxy policia ja'a tsumyjiäya'agwieendähajpä hajxy hoy ñäma'ay coo ja'a Pablohajxy ween yhøxmačhii møødä Silas. <sup>36</sup> Mänitähaxøøgpä hajxy hoy ñämaadiägachii:

—Tøøčhä cuduungħajxy jaduhñ xyhane'emy coočh mijts nhøxmädsät. Nøcx hajxy jaduhñ jootcujc.

<sup>37</sup> Mänitähaxøøgpä hajxy policia ñämaayy:

—Højts, Roma højts nxønaxy. Jaduhñ højts cuhtujt nmøødä nebiä Rómabä jäya'ayhajxy miøødän. Hoy højts jim nja xønaxy Roma, tøø højtsä cuduung xyajwobho'ogyii hijxwiinduum. Hoy højts tii pojpä tii cädieey nga'a jagä møødä, tøø højts xyajtsuñyii. Hoorä, tsähdiuumbä cuduungħajxy jaduhñ coo højts jaduhñ tøø xchaačhtiñ. Paady

højts hamee'ch xjia wi'li yaghøxmadsa'añii. Ween højts miñ xyhamdsoo høxmach —nømä policíahajxy ñamaayyá.

<sup>38</sup> Mänitá cuduunghajxy hoy yhawáanäxä waambatiä Pablo hánajty tøø miána'añ. Coo ja'a cuduunghajxy jaduñ miádooyy coogä Pablohajxy hánajty jim xiønaxy Roma, mänit hajxy cháhgøøbiøjcy. <sup>39</sup> Mänitá Pablohajxy hoy ñama'ayii møødä Silas:

—Huuc tunä mayhajt hajxy, højts huuc mämée'xác —nømä cuduunghajxy hoy miána'añ.

Mänitá Pablohajxy yhøxmájtsänä. Mänit hajxy miánuu'xtaacä coo hajxy jim chóonät Filipos. <sup>40</sup> Coo ja'a Pablohajxy piujxtøjpädsøømy, mänit hajxy jim ñøcxy maa ja'a Lidia tiøjcän. Mänitá mäbøjpädøjc-hajxy jim yhamugøøyy. Mänit hajxy quiapxmøcpøjcä ja'a Pablo. Mänitá Pablohajxy jim chohñnä møødä Silas.

## 17

<sup>1</sup> Mayhagajptä Pablohajxy ñaxøøyy, møød jim Anfípolis, møød jim Apolonia. Mänit hajxy jim miejch maa ja'a cajpt hánajty xiøhatiän Tesalónica. Jimä judíos ja'a chajtøjc-hajxy hánajty tu'ug. <sup>2</sup> Jaduhñä Pablo hánajty quiuhdujthaty coo jaduñ chajtøjy'oy. Wiindu'ugpoo'xxiøø hánajty jaduñ jim ñøcxy maa ja'a tsajtøjcän. Tägøøghoocä Pablo jim yhooyy maa ja'a tsajtøjcän jim Tesalónica. Jimä Pablo ja'a jäya'ay hánajty miøødcapxy miøødmädia'agy. Ja'a Diosmädia'agy hajxy hánajty yajcapxiøøby. <sup>3</sup> Jaduhñä Pablo hánajty quiapxtøy coo jaduñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguüän coogä Dios ja'a Mesías hánajty yaa quiexa'añ hádaa yaabä naaxwiin, møød cooc hánajty yho'oga'añ, møød cooc hánajty jiuypjøjtägatsa'añ:

—Ja'a Jesúshøch mijs nyajmøødmädiacy. Jue'e je'e, ja'a Mesías je'e, ja'a Dios jecy ñänøømäbä cooc hánajty yaa quiexa'añ ho'pä —nømä Pablo miánaañ.

<sup>4</sup> Näje'e ja'a judíoshajxy miäbøjcy. Nämäyyä jäya'ayhajxy miäbøjpä, ja'a hajxy hánajty ca'a judíospä, ja'a Dios hajxy hánajty wiingudsähgøøbiä. Nämäyyä to'oxiøjc-hajxy miäbøjpä, pønjetiä ñihyhaphajxy hánajty jim tuungmøød haguyc. Mänitá Pablohajxy miägu'ugpøjcä møødä Silas, ja'a jäya'ayhajxy hánajty tøø miäbøquiäbä. <sup>5</sup> Coo ja'a Pablohajxy jaduñ miägu'ugpøjcä, mänitá judíoshajxy jiootma'ty, ja'a hajxy hánajty ca'a mäbøjpä. Mänitá haxøøghána'c-hajxy hoy wioomugyüi. Mänit hajxy ñamaayyä coo hajxy ween quiajptyajma'ady. Mänitá haxøøgjäya'ayhajxy miädoyhajty cooc tyjy ja'a Pablohajxy hánajty jim tøø miech maa ja'a Jasón ja'a tiøjcän. Jue'e ja'a haxøøgjäya'ayhajxy hánajty jiatcø'owa'añ møødä judíoshajxy, jimä Pablohajxy hánajty yajncøxa'añii haguyc. Mänitá Jasón ja'a tiøjc hadsip yhajhmduütäxä. <sup>6</sup> Coo ja'a Pablohajxy jim quia'a paatä, mänitá Jasónhajxy jim wyitsnøcxä haguyc hadsip, møødä mäbøjpädøjc-hajxy näje'e. Mänitá judíoshajxy tiägøøyy yaaxpä jojpä, ja'a hajxy hánajty ca'a mäbøjpä:

—Ja'a Pablohajxy, cajptyajma'pä hajxy jaduñ wiädity homiaajä. Tøø hajxy yaa miejtpä. <sup>7</sup> Jim hajxy miejtsa'agy maa ja'a Jasón ja'a tiøjcän, paadiä Jasón ja'a pojpä miøødäbä. Homiaajä Pablohajxy jaduñ wiädity, jaduñä cu'ug hajxy jiojcapxø'øy coo ja'a gobiernä miädia'agy hajxy quia'a mäbøjcänät, ja'a jim möjhajpä Roma. Jaduhñä Pablohajxy yhöñndaacpä cooc tyjy ja'a Jesús jaduñ miøjhajpä nebiä gobiernän —nømä judíoshajxy miánaañ, ja'a hajxy hánajty ca'a mäbøjpä.

<sup>8</sup> Coo ja'a cu'ughajxy jaduñ miádooyy møødä möjhajpähajxy, mänit hajxy tiägøøyy yaaxpä waambä. <sup>9</sup> Mänitá Jasónhajxy ñiñähjuudiutä møødä mäbøjpädøjc-hajxy, ja'a hajxy hánajty tøø miächüijäbä. Mänit hajxy yhøxmájtsänä.

<sup>10</sup> Coo quioodsøøyy, mänitá Pablohajxy ñamaayyä møødä Silas coo hajxy jim chóonät, coo hajxy ñøcxät jim maa ja'a cajpt hánajty xiøhatiän Berea. Ja'a mäbøjpädøjc-hajxy jaduñ mänaañ. Mänitá Pablohajxy jim jiaanch øcxy Berea. Coo hajxy jim miejch, mänit hánajty ñøcxy maa ja'a judíos chajtøjc-hajxiän. <sup>11</sup> Mänitá Diosmädia'agy hajxy tiägøøyy yajñhixøøbiä. Coo ja'a judíoshajxy jaduñ miádooyy, mänit hajxy jaduñ jiootcugøøyy. Cab hajxy jaduñ jiootma'ty nebiä miäjjudíoshajxy hánajty tøø jiootma'adiän jim Tesalónica. Mänitá Diosmädia'agy hajxy tiägøøyy capxtaacpä jabom-jabom

pø jaančh tøyhajt hänäjty jaduhñ nebiä Pablo hajxy hänäjty miädia'aguiän. <sup>12</sup>Paady hajxy jaduhñ may miäböjcy. Møødä jäya'ayhajxy may miäböjppä, ja'a hajxy hänäjty ca'a judfospä, møødä möjhajpädöjç-hajxy, ya'adiöjç-hajxy møødä to'oxiöjç-hajxy. <sup>13</sup>Ja'a jäya'ayhajxy hänäjty jim tsänaabiä Tesalónica, ja'a hajxy judfospä, coo hajxy jaduhñ miädoyhajty coo ja'a Pablo ja'a Diosmädia'agy hänäjty jim yajwa'xy Berea, mänit hajxy jiootma'ty. Mänitä jäya'ayhajxy Beréabä hoy jiojcapxø'øyii coo ja'a Pablo ja'a miädia'agy quia'a mäböjçäxät. <sup>14</sup>Ja'a jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy hänäjty mäböjppä jim Berea, mänit hajxy miänaañ coo ja'a Pablo jim chóonät, coo wiingtuum ñócxät mejypia'a. Paady hajxy jaduhñ miänaañ je'eguiöxpä coo hajxy hänäjty chähgø'øy coo ja'a Pablo cøxypänejpä tiunöjät. Coo ja'a Pablo jim jiaančh tsohñ Berea, jimä Silashajxy miähmøöy møødä Timoteo. <sup>15</sup>Yajmøødquejxä ja'a Pablo ja'a mäböjppädöjç nämetsc nädägøøg. Coo ja'a Pablohajxy jim miehch mejypia'a, mänit hajxy biarcotägøøyy. Mänit hajxy ñöxcy barcojooty maa ja'a cajpt hänäjty xiöhatiän Atenas. Coo hajxy jim miehch, mänitä Pablo jiamioödhajxy wiiimbijnä. Mänitä Pablo capxy jim quiejxy Berea coo ja'a Silashajxy jim paquiä ñócxpät Atenas møødä Timoteo, coo ja'a Pablo hajxy jim piäadät.

<sup>16</sup>Jimä Pablo ja'a Silas hänäjty yhahixy Atenas møødä Timoteo, mänitä Pablo yhijxy coo tsaasaandä hänäjty jim jiaančh tehñ miayyä cajptooty. Je'e ja'a cu'ughajxy hänäjty wiiingudsähgøøby. Coo ja'a Pablo jaduhñ yhijxy, mänit jiaančh tehñ jiootmayhajty. <sup>17</sup>Naxiä Pablo hänäjty jim ñöxcy maa ja'a judfós chajtojç-hajxiän. Ja'a Jesucristocøxpä ja'a Pablo hänäjty jim yajcapxy yajmädia'aguiø'øy møødä judfoshajxy, møødä jäya'ayhajxy ca'a judfospä, ja'a Dios hajxy hänäjty wiiingudsähgøøbiä. Jabom-jabomä Pablo hänäjty jim ñöxcy cajptcujç. Møød jimä Pablo ja'a Jesucristocøxpä hänäjty yajcapxy yajmädia'aguiøøbiä møødä cu'ug, ja'a hajxy hänäjty jim yohby najxpä. <sup>18</sup>Mänitä jäya'ayä Pablo hajxy näje'e wiiingumedsoöy. Cujwa'xy hajxy hänäjty yhaböcy ja'a epicureodöjçä miädia'agy. Møød kujwa'xy hajxy hänäjty yhaböjppä ja'a estoicodöjçä miädia'agy. Mänit hajxy näje'e miänaañ:

—Yø'ø craa, jaančh tehñ yajcumayaamb yø'øduhñ cooc tyjy jiaančh tehñ yhøxpøquiä. Pero cap yø'øduhñ tii ñä'ägädä jaty —nømä Pablo jaduhñ ñänøømä.

Mänitä wiinghäna'c-hajxy miänaañ:

—Jäguem yø'ø craa choon. Wiingdiosäda'a miädiaacypy.

Paady hajxy jaduhñ miänaañ, je'eguiöxpä coo ja'a Pablo ja'a Jesucristo hänäjty miädia'agy, cooc hajxy hoy xñähho'túutäm, møød cooc jadähooc jiuypjiojtägajch. <sup>19</sup>Mänitä Pablo jim wioonöcxä maa ja'a tunhuung hänäjty xiöhatiän Areópago. Jimä jäya'ayhajxy hänäjty may tøø yhamugø'øy. Mänitä Pablo ñämaayyä:

—Højts hawäänäc tii miich jaduhñ mmädiaacypy hawiinjemybiä. <sup>20</sup>Jaančh tehñ wiiing miich jaduhñ mmädia'agy. Højts capxwjjäc neby jaduhñ miädia'agytiägø'øyän —nømä Pablo miäyajtøøwä.

<sup>21</sup>Hix, ja'a jäya'ayhajxy hänäjty jim tsänaabiä Atenas, møødä jäya'ayhajxy hänäjty jim hadsänaabiä, jaduhñ hajxy hänäjty quiuhdujthaty coo hajxy hänäjty cøxiä wiinä miädowa'añ, ja'a hänäjty hawiinjemybiä.

<sup>22</sup>Mänitä Pablo tiänaayyø'cy cu'ughagujç. Mänit miänaañ:

—Mägu'ughajpädöjç, mijts yaa tsänaabiä Atenas, tøöch jaduhñ nhixy coo mijtsä tsaasaandä madiu'u mwiingudsähgø'øy. <sup>23</sup>Mayhitä wiiingudsähgøødiaact hajxy mmøødä. Tøöchä altar tu'ug nhixy coo letra jaduhñ yuugjaay miøødä: “Jii ja'a Diosäda'a tu'ug, cahnä pøn yhiyñä. Je'e yhaltar hädaa.” Hoorä, mwiingudsähgøøby yø'ø Dios hajxy jaduhñ, hoy hajxy mga'a jagä hixyhatyñä. Pues je'ečh mijts jaduhñ nyajmøødmädiaacypy.

<sup>24</sup>Ja'a Dióshoch jaduhñ nmädiaacypiä, cøxiä je'e yhädiuñ møød hädaa yaabä naaxwiimbä, møød tijaty yaa hijp. Wiindsøn'hajp je'e jim tsajpootyp møød hädaa yaabä naaxwiin. Cøxiä wiinä jaduhñ yhane'my homiaajä. Cab jaduhñ jiiby chäna'ay tsajtøgooty, ja'a jäya'ayhajxy jaduhñ yhädiuumbiä. <sup>25</sup>Cabä Dios tii yajmaajiaty. Cab jaduhñ miäna'añ coo højts nbuhbéjtämät. Pero jaaya'ay hajxy cøxiä xmióoyyäm tijaty hajxy nyajmaajijätäm, møødä jugyhajt, møødä poj, cøxiä.

<sup>26</sup> Tu'ug jäya'ay ja'a Dios jecy yhädiuundsohñ. Je'e hajxy nägøxiä nhøjxháltäm ndecyháltäm mäduhñtiä hajxy yaa ndsänäayyäm hädaa yaabä naaxwiin wiinduhmyhagajpt. Cahnä Dios hajxy hänajty xyhädiuunäm, tóoyyäm hajxy hänajty xyajnáhdíjjäm mänaa hajxy nmiin ngáhwämät, maa hajxy ndsánaayy nhäyóowämät. <sup>27</sup> Chojiä Dios ja'a jioot jaduhñ coo hajxy nwiingudsähgøoyyämät, paady hajxy tøø xyhädiuunäm. Coo ja'a Dios hajxy hamuumdu'joot nba'lyáaxämät, xyhadsóowäm hajxy jaduhñ. <sup>28</sup> Hix, jaaya'ay hajxy xyagjugyháltäm. Jaduhñ hajxy tøø xquiunú'u'xäm coo hajxy ndsánaayy nhäyóowämät, møød coo hajxy nyohy nnáxämät. Jaduhñä yaabä jäya'ayhajxy näje'e tøø quiujaay coogä Dios hajxy xyhuungháltäm. <sup>29</sup> Tøyhajt jaduhñ coo ja'a Dios hajxy xyhuungháltäm. Pero coo jäya'ayä jäya'ayhahädiuunnaxy hajxy yhädiuñ, jue'e hajxy yajtuumby, oro, møødä poobhoro, møødä tsa. Cab jaduhñ yhahixø'øy coo jaduhñbä jäya'ayhahädiuunnaxy hajxy nwiingudsähgøoyyämät. Hix, ca'a Dyiosä je'e jaduhñ. <sup>30</sup> Jegyhajty, cabä jäya'ayhajxy hijty ñajuø'øy pø jii Dios. Y cabä Dios hijty miøjpäda'agy coo hijty quia'a wiingudsähgø'øyii. Pero jäda'ahaty, tøø ja'a Dios hajxy xyhanéhmäm coo ja'a nhaxøøgcuhdujt hajxy nägøxiä nnajtshixøoyyämät, mäduhñtiä hajxy yaa ndsänäayyäm hädaa yaabä naaxwiin. <sup>31</sup> Hix, tøø ja'a Dios wyiinmay coo hajxy nägøxiä xyajtøyhajtyegäänäm. Jaanä jaduhñ tøø wyiinmaabiä mänaa hajxy jaduhñ xyajtøyhajtyegäänäm. Tøø ja'a Dios tu'jäya'ay yajnáhdijy coo hajxy mänitxøøbä xyajcueendäyegäänäm. Coo tu'jäya'ay jaduhñ yho'cy, mänitä Dios jaaya'ay yagjujypiøjtägajch jadähooç. Coo jaaya'ay jaduhñ jiaançh juyjypiøjtägajch, jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødháltäm coo jaaya'ay hajxy tøyhajt xyajcueendäyegäänäm mänitxøøbä —nømä Pablo miänaañ.

<sup>32</sup> Coo ja'a cu'ughajxy jaduhñ miädooyy coo ja'a Pablo jaduhñ miänaañ cooc tu'jäya'ay hänajty tøø juijypiøjtägach, ja'a hänajty tøø yho'oguiäbä, mänitä Pablo hajxy näje'e näxiicy. Mänit wiinghänä'c-hajxy näje'e miänaañ:

—Mmínäp yaa jadähooç. Njaac mädoowaamby højts jaduhñ nej miich mmädia'aguiän —nømä Pablo nämaayyä.

<sup>33</sup> Mänitä Pablo wyiimbijnä. <sup>34</sup> Näje'e jäya'ayä Pablo hajxy pianøcxy. Miäböjc hajxy jaduhñ. Tu'jäya'ay hänajty xiøhaty Dionisio. Møjhajp hänajty je'e jim maa ja'a Areópagon. Jaanä jaduhñä to'oxiøjc tu'ug miäböjpä. Dámaris hänajty xiøhaty. Nämay hajxy jaduhñ miäböjcy.

## 18

<sup>1</sup> Mänitä Pablo jim chohñ Atenas. Mänit wiingtuum ñøcxy maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Corinto. <sup>2</sup> Jimä Pablo ja'a judío tu'ug miøødnibiaatä. Jue'e ja'a judío hänajty xiøhaty Aquila. Jim hänajty chooñ maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Ponto. Jue'e tio'oxiøjc hänajty xiøhaty Priscila. Naam mech hajxy hänajty jim Corinto. Jim hajxy hänajty tøø chohnda'agy maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Italia. Paady hajxy jim chohñ Italia, je'eguiøxpä coo ja'a gobiernä Claudio hänajty tøø yhane'emy coo ja'a judíošhajxy jim quiøxy tsóonät Roma. Mänitä Pablo jim ñøcxy cuhijxpä maa ja'a Aquilahajxy hänajty yhäñä'ayän. <sup>3</sup> Jue'e Aquilahajxy hänajty tiuunghajpy, loondøy hajxy hänajty yhädiuumbly. Y ja'a Pablo, jaanä jaduhñ hänajty tiuunghajpy. Paadiä Aquila ja'a Pablo nämaayy coo ja'a Pablo jim miøødtúnät. Mänitä Pablo jim miähmøøñä. <sup>4</sup> Wiindu'ugäsábado ja'a Pablo hänajty jim ñøcxy maa ja'a judíos chajtøjc-hajxiän. Jiibiä Pablo ja'a Diosmädia'agy hänajty yajwiingapxø'øy ja'a Jesucristocøxpä, weenä jäya'ayhajxy jaduhñ miäböcy, møødä judíošhajxy, møødä ca'a judíošhajxypä.

<sup>5</sup> Mänitä Silashajxy jim miehch Corinto møødä Timoteo. Macedonia hajxy hänajty tøø chohnda'agy. Mänitä Pablo jaduhñ wyiinmaayy coo tu'tu'uyyä hänajty tiunaannä, coo ja'a Diosmädia'agyhajtiiä hänajty miäwäditaannä. Mänitä Pablo ja'a judíos tiägøoyy yajmøødmädiaacpä coogä Jesús hänajty ja'a Mesías, ja'a Dios hänajty jecy tøø yajnáhdíjjiiäbä coo hänajty quixa'añ yajnáhwaatspä. <sup>6</sup> Mänitä judíošhajxy jiootma'ty. Mänit hajxy miänaañ cooc tyjy ja'a Pablo hänajty yhøhnda'agy. Mänitä Pablo ja'a wyit wyiinxiyty.

Jaduhñä hijtahnñd yejcy coo ja'a judíos wyiinmahñdyhajxy hñanjty quia'a hoyyã. Mänitã Pablo miãnaañ:

—Hamdsöoyã pojpä hajxy jaduhñ mmøødã coo hajxy jaduhñ mga'a nähwa'adsa'añ. Paady hajxy jaduhñ mga'a nähwa'adsa'añ coo haxøögwiinmahñdy hajxy mmøødã. Ca'a yhøøchã pojpä jaduhñ nmøød coo hajxy mga'a nähwa'adsa'añ. Cábøch mijtsã Diosmãdia'agy nyajwiingapxø'øwaannã. Ja'a jãya'ayhajxy ca'a judiøspã, je'eçh hajxy jaduhñ nyajwiingapxø'øwãannãp —nømã Pablo ja'a judíos ñãmaayy.

<sup>7</sup> Mänitã Pablo chajtøjpãdsøomy. Mänit jim ñøxcy maa ja'a craa Ticio Justo tiøjcãn, jim tsajtøjnãhmøjc. Wyiingudsãhgøøbiã Ticio Justo ja'a Dios hñanjty, hoy hñanjty je'e quia'a jagã judiøsä. <sup>8</sup> Jimã jãya'ay hñanjty tu'ug xiøhaty Crispo. Jue'e hñanjty tiuumby tsajtøjwiindsøn. Mänitã Crispo ja'a Diosmãdia'agy hajxy miãbøjcy nãgøxiã, møødã yhuung møødã tio'oxy. Nãmãyã jãya'ayã Diosmãdia'agy hajxy miãbøjpã, ja'a hajxy hñanjty jim tsãnaabiã Corinto. Mänit hajxy hoy ñãbety. <sup>9</sup> Mänitã Pablo ja'a Jesucristo wyiinhijxy coods. Mänitã Jesucristo miãnaañ:

—Ca'a pøn mdsãhgøøy. Høøch nmãdia'agy tehngajnã yajwã'xãc. Caj mhamónã. <sup>10</sup> Høøch miich ngüeendãhajpy. Caj miich pøn nej xtiuna'añ. Hiç, nãmãyyhøchã jãya'ay ja'a ngapxy ja'a nmãdia'agy hajxy yaa xmiãbøjcã maa hädaa cajptãn —nømã Pablo ñãmaayyã.

<sup>11</sup> Tu'jomøjtã cupcã Pablo jim yhiyty Corinto. Jue'e ja'a Pablo hñanjty jaduhñ ñã'ägãdã tuunghajpy, ja'a Diosmãdia'agy-yajwã'xyiibã.

<sup>12</sup> Pero coo ja'a craa Galión jim tiãgøoyy tuumbã gobernador maa ja'a naax hñanjty xiøhatiãn Acaya, mänitã judiøsä ja'a Pablo hajxy tiãgøoyy mädsibøøbiã. Mänit hajxy jim yajnøxcy haguyc maa ja'a Galión hñanjty tiuñãn. <sup>13</sup> Mänitã judiøsä ja'a Galión hajxy ñãmaayy:

—Jue'e hädaa craa jiatcø'øy, jiøjcapxøøby hädaa craa ja'a cu'ug coo højts nguhdujt hajxy quia'a yajtuunãt neby højtsã Dios nwiingudsãhgøøyãn. Wiingwiinmahñdy jaduhñ yajnãhixøøby coo højtsã Dios wiing nwiingudsãhgøøwãt —nømã Pablo ñãhwaambejtã.

<sup>14</sup> Coo ja'a Pablo hñanjty yhadsowa'añ, mänitã Galión yaghadsowøoyy:

—Coo hädaa craa häxøpy tøø quiãdieey, mänitøch mijtsã mmãdia'agy häxøpy nmãdowaannã. <sup>15</sup> Pero ja'a mhamdsoo cuhdujt hajxy jaduhñ myajtsibøøby. Ja'a mhamdsoo mãdia'agy hajxy jaduhñ myajcapxiøøby pøn jaduhñ xøhajp ja'a Mesías. Hamdsoo mijts myajtødiãgø'øwãt. Cábøch jaduhmbã nmãdowa'añ —nømã judiøshajxy yhojjã.

<sup>16</sup> Mänitã Galión ja'a judiøsä yhøxquejxy maa ja'a hagujtøjcãn. <sup>17</sup> Jimã jãya'ay hñanjty tu'ug xiøhaty Sóstenes. Copc-hajp hñanjty je'e maa ja'a judiøsä chajtøjc-hajxiãn. Mänitã cu'ugã Sóstenes hajxy miãjch. Mänit hajxy jim yajnøxcy haguyc. Mänit hajxy jim quiøxho'cy. Pero cabã Galión jaduhñ miøjpãdaacy.

<sup>18</sup> Y ja'a Pablo, maxiøø je'e jim jiaag hijty Corinto. Mänitã Pablo ja'a mãbøjpãdøjc ñãmaayy coo hñanjty jim choonaannã. Jim hñanjty ñøcxa'añ Siria barcojooty nãguipxy møødã Priscila møødã Aquila. Cahñã hajxy hñanjty jim biarcotãgøøy Cencrea, mänitã Pablo cuhdøø'x yajcuhme'xy. Paady jaduhñ yajcuhme'xy coo ja'a Dios hñanjty cøxiã wiinã tøø miãyujwa'añ. Mänitã Pablohajxy tiu'ubøjnã barcojooty. <sup>19</sup> Mänit hajxy mejyhawiimb ñajxy. Mänit hajxy jim miãjch maa ja'a cajpt hñanjty xiøhatiãn Efeso. Jimã Pablohajxy ñibiuhyohdiútãnã møødã Priscila møødã Aquila. Mänitã Pablo jim ñøxcy nidiuhm maa ja'a judiøsä chajtøjc-hajxiãn. Mänitã Pablo ja'a judiøsä tiãgøoyy møødmãdiaacpã. <sup>20</sup> Mänitã judiøshajxy jia mãnaañ coo ja'a Pablo jim jeycy yhidãt. Pero cabã Pablo jaduhñ miãnaañ. <sup>21</sup> Mänit miãnaañ: “Nøcxãmbøch cham Jerusalem xøøhajpã. Pero coo ja'a Dios jaduhñ miãna'anãt, mänitøch yaa nmiindãgãtsãt maa mijtsãn.”

Coo ja'a Pablo jaduhñ quiajxpãdøoyy, mänitã jadãhooc biarcotãgøøguiumbã. Mänit jim choññ Efeso. <sup>22</sup> Mänitã jim ñøxcy barcojooty maa ja'a cajpt hñanjty xiøhatiãn Cesarea. Coo jim miãjch, mänitã biarcopãdsøomy. Mänit ñøxcy Jerusalem. Coo jim quiøo'ty, mänitã mãbøjpãdøjc-hajxy hoy quiuhixy. Mänitã Pablo jim ñøxcy Antioquia. <sup>23</sup> Maxiøø jim hijty. Mänitã jim tiu'ubøjcumbã. Mänitã jim ñøxcy maa ja'a naax hñanjty xiøhatiãn

Galacia mөөд jim Frigia. Majatiä Pablo hänäjty wiädity, jimä määbөjpädөjc-hajxy hänäjty quiapxmөcпөgyii nebiä Diosmädia'agy hajxy jaduhñ hoy yajnöcxät.

<sup>24</sup>Mäniä judios jim tu'ug miejch Efeso. Apolos hänäjty xiöhaty. Jue'e hänäjty choon Alejandría maa ja'a naax hänäjty xiöhatiän Egipito. Jөjwidso'ө hänäjty quiapxy miädia'agy. Ca'xiä Diosmädia'agy hänäjty jiaanč tehñ jiaty. <sup>25</sup>Tөө ja'a Diostu'u hänäjty jaduhñ hoy yhaböcy. Hamuumdu'joot hänäjty yajnähihö'öy ja'a Jesúscөxpä, neby hänäjty төө jiaty төө yhabetiän. Näjuöobiä Apolos hänäjty jaduhñ coo ja'a Juan hänäjty төө miäyajnäbety. Pero cahnä Apolos hänäjty miädoyhatyñä coo ja'a määbөjpädөjc-hajxy hänäjty näbejnä ja'a Jesucristocөxpä. <sup>26</sup>Mäniä Apolos jim ñөcxy maa ja'a judios chajtөjc-hajxiän. Mäniä Apolos ja'a Diosmädia'agy tiägөöy yajwiingapx yajwiinmädiaagöobiä. Mөcjoот hänäjty miөөд. Jimä Priscilahajxy hänäjty yhamädoowhity tsajtөgooty mөөдä Aquila. Coo ja'a Apolos jaduhñ miädiaacpädөöy, mäniä Priscila ja'a Apolos hajxy hawing wioonөcxy. Mäniä Apolos hajxy ca'xy yajmөөdmädiaacy nebiä Apolos ja'a Diosmädia'agy jaduhñ maas hoy yajnöcxät. <sup>27</sup>Mäniä Apolos miänaañ coo hänäjty jim ñөcxa'añ Acaya. Mäniä määbөjpädөjc-hajxy jaduhñ piämänaañ coo ja'a Apolos jim ñөcxät. Mäniä määbөjpädөjc nocy hajxy yhädiuun coo ja'a Apolos jim piuhbedöjät Acaya. Ja'a määbөjpädөjc-hajxy hänäjty jim hijpä Acaya, je'edsä Apolos hajxy puhbédäp. Mäniä Apolos jim chohñ Efeso. Mäniä jim ñөcxy Acaya. Coo jim miejch, mäniä määbөjpädөjcä Apolos hajxy piuhbejty nägө'ө nädecypiiä. Paady hajxy hänäjty төө miäböcy ja'a Jesucristocөxpä, je'eguiөxpä coo ja'a Dios hojioot jiaanč tehñ miөөдä. <sup>28</sup>Majatiä Apolos ja'a judios ja'a Diosmädia'agy hänäjty miөөdyajcapxiө'öy cu'ughagujc, cabä judioshajxy hänäjty yajmäjäda'agyii. Jaduhñä Apolos yajnähihö'öy coogä Jesús hänäjty je'e Miesfäsä, ja'a Dios hänäjty jecy төө yajnähdjjiäbä coo hänäjty yaa quiexa'añ hädaa yaabä naaxwiin. Jaduhñä Apolos hänäjty yajnähihö'öbiä coo jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän coo ja'a Dios jaduhñ jecy төө miäna'añ coogä Mesfäs hänäjty yaa quiexa'añ.

## 19

<sup>1</sup>Jimä Apolos hänäjty yhityñä Corinto, mäniä Pablo jim chohñ Antioquia. Mäniä jim ñaxөöy tunjoot. Mäniä jim miejch Efeso. Jimä Pablo ja'a määbөjpädөjc may piaty.

<sup>2</sup>Mäniä Pablo miänaañ:

—Mänaa mijtsä Diosmädia'agy mmäböquiän, nej, mäniä ja'a Dioshөspiritu hajxy xquiorazongtägөöyyä —nөmä määbөjpädөjc-hajxy miäyajtөөwä.

Mäniä hajxy yhadsooyy:

—Tii jaduhñ mnänөmby ja'a Dioshөspiritu. Cahnä höjts jaduhñ nmädoyhatyñä.

<sup>3</sup>Mäniä Pablo miänängumbä:

—Mänaa mijts mnäbetiän, pөnä quiuhdujt hajxy myajtuunä.

Mäniä hajxy yhadsooyy:

—Ja'a Juan quiuhdujt höjts nyajtuunä.

<sup>4</sup>Mäniä Pablo jiaac mänängumbä:

—Jue'e ja'a Juan hänäjty yajnäbejpy, pөnjatiä yhaxөögwiinmahñdy hänäjty төө ñajt-shixө'öy. Jaduhñä Juan hänäjty yajnähihö'öbiä coo ja'a Jesús ja'a miädia'agy miäböjcxät, ja'a hänäjty jaac mөsaambä —nөmä Pablo ja'a määbөjpädөjc ñämaayy.

<sup>5</sup>Coo hajxy jaduhñ miädooyy, mäniä hajxy hoy näbety ja'a Jesucristocөxpä. <sup>6</sup>Mäniä Pablo ja'a määbөjpädөjc tiägөöy cө'өguhajpä haniduhmjaty. Mäniä Dioshөspiritu hajxy ñähgädaacä. Mäniä hajxy tiägөöy capxpä wiinghayuuc-haamby. Mäniä Dios ja'a miädia'agy hajxy tiägөöyyä najtscapxöyyäbä. <sup>7</sup>Nämajmetscä määbөjpädөjc-hajxy hänäjty.

<sup>8-9</sup>Mäniä Pablo tiägөöy nөcpxä maa ja'a judios chajtөjc-hajxiän jim Efeso. Sábadohaam hänäjty ñөcxy. Mäniä Pablo ja'a judios ja'a Diosmädia'agy tiägөöy yajwiingapx yajwiinmädiaagöobiä nebiätiä Dios yhane'emiän. Mөcjoотä Pablo miөөdhajt. Jia wi'i yajmäbögaambä Pablo ja'a judios hänäjty. Jia määböjc hajxy jaduhñ näje'e. Pero cab hajxy nägөxiä miäböjcy. Ja'a hajxy hänäjty ca'a määböjpä, mäniä hajxy haxөөгjaty ñä'ägä

mánaannä jäya'ayhagujc. Haxøøgä Diostu'u hajxy piädaacnä. Mänitä Pablo wyyinmaaxy coo hänäjty jim quia'a nøcxaannä maa ja'a judfos chajtøjc-hajxiän. Tägøøgpø'o hänäjty tøø yhabety coo ja'a Pablo jim tiägøøyy nøcxpä. Coø ja'a Pablo jim chohñ, mänitä Pablo ja'a mäbøjpädøjc jiaac møødnøcxy. Mänit hajxy tiägøøyy hamugøøbiä maa ja'a Tirano tiøjcän. Hamø ja'a Tirano tiøjc hänäjty. Jabom-jabomä Pablohajxy hänäjty jim nøcxy capxpä mädiaacpä. <sup>10</sup> Mejtsjomøjtä Pablo jim jiaac yajnähxøøyy. Nämayyä jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy jaduñ jim miädooyy maa ja'a naax hänäjty xiøhatiän Asia, wiinduhmyhagajpt, møødä judfoshajxy, møød hajxy hänäjty ca'a judfospä. <sup>11</sup> Madiu'ujä Pablo pa'am jim yajnajxy ja'a Dios miäjaahaam. Hoy-yagjuøøñajatiä Pablo jaduñ tiuuñ. <sup>12</sup> Coø ja'a Pablo wyyt hänäjty ñähðøñäxä, høxtä najxpä pia'amhajxy hänäjty, høxtä nähwäatsäp ja'a haxøøgpø hajxy hänäjty.

<sup>13</sup> Jimä judfoshajxy hänäjty näje'e wiädity. Jäya'ay hajxy hänäjty yajnähwaachp, ja'a hajxy hänäjty haxøøgpøjmøødpä. Coø ja'a judfoshajxy jaduñ miädooyy cooc ja'a Pablo jäya'ay haxøøgpø hänäjty yajnähwa'açh ja'a Jesús miäjaagøxpä, mänit hajxy wyyinmaadiaacy coo ja'a Pablo hajxy hänäjty jaduñ piahixaambä. Mänitä haxøøgpø hajxy tiägøøyy nämabiä:

—Ja'a Jesús miäjaagøxpä, ja'a Pablo naxy miädiaacypiä, jaduñ miiçh nhane'emy coo miiçh jiiby mjøwá'adsät.

<sup>14-15</sup> Jaduñä Esceva yhuunghajxy hänäjty jiatcøøbiä, ja'a hajxy hänäjty näjuxtupä. Teedywiindsønä Esceva hänäjty tiuumby maa ja'a judfos chajtøjc-hajxiän. Mänitä jäya'ay hajxy tu'ug piaaty. Haxøøgpø hänäjty miøød. Mänitä haxøøgpø hajxy nämayy:

—Ja'a Jesús miäjaagøxpä miiçh nhane'emy coo miiçh jiiby mjøwá'adsät.

Mänitä haxøøgpø yhadsooyy:

—Nhíxyhøçhä Jesús. Nnajuøøbiøch pøn je'e ja'a Pablo. Pero mijts, caj mijts nhixiä —jaduñä Esceva yhuunghajxy yhadsoowä.

<sup>16</sup> Mänit hajxy hoyhoy quioxho'cä. Ja'a craa jaduñ jatcøøyy, ja'a haxøøgpø hänäjty møødpä. Hoyhoy hajxy jaduñ chaachøøyy. Nähwa'ads høxwa'ads hajxy jaduñ piädaacä. Mänit hajxy jiiby yhøxpäbooyyä maa craa tiøjcän. <sup>17</sup> Mänitä mädia'agy jim wiädijty Efeso nebiä Esceva yhuunghajxy jiajty yhabety. Nägøxiä jäya'ayhajxy jaduñ miädoyhajty, møødä judfoshajxy, møødä ca'a judfoshajxypä. Jaançh tehñ chähgøøyy ja'a cu'ughajxy jaduñ. Mänitä Jesús hajxy tiägøøyy wiingudsähgøøbiä nägøø nädecypiä, ja'a hajxy nWiindsønähjtämbä.

<sup>18</sup> Mänitä mäbøjpädøjc-hajxy nämay hoy nägapxy cu'ughagujc nebiaty hajxy hänäjty haxøøg tøø jiäya'ayhaty. <sup>19</sup> Ja'a jäya'ayhajxy hänäjty tøø tiüñäbä magiahaam, mänitä magianocy hajxy quiøxy yajmejch. Mänit hajxy quiøxy no'cy hijxwiinduum. Jue'egä noquiäda'a hänäjty tøø choobaady juxychägui'xmajcmil. <sup>20</sup> Coø ja'a ñocy hajxy jaduñ ñocy, jaduñä hijxtahnd hajxy jejcy coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hänäjty hoy tøø miäböcy. Tehngajnä ja'a Diosmädia'agy hajxy jim jiaac yajwa'xy wiinduhmyhagajpt.

<sup>21</sup> Mänitä Pablo wyyinmaadiaacy coo hänäjty jim nøcxy wiädita'añ Macedonia møød jim Acaya. Coø hänäjty jim tøø quiøxy wädity, mänit hänäjty jim nøcxa'añ Jerusalén. Mänit miänaañ:

—Cooçh hänäjty tøø nhoy Jerusalén, mänitøch jim nnøcxa'añ Roma.

<sup>22</sup> Jimä Pablo jiamioød hänäjty miøødä nämetsc, ja'a Timoteo møødä Erasto. Mänit ja'a Pablo ja'a jiamioød jim quiejxø'cy Macedonia. Haa ja'a Pablo, maxioø jim jiaac hijty Asia.

<sup>23</sup> Mänitä jäya'ayä tsip hajxy näje'e jim yajpäðø'cy Efeso. Paady hajxy jaduñ yajpäðø'cy je'leguiøxpä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hänäjty quia'a tsoy. <sup>24</sup> Jimä jäya'ay hänäjty tu'ug xiøhaty Demetrio. Saandätøjc-hahädiuunxaxiä Demetrio hänäjty yhädiuumby poobhoroaam maa ja'a saandä hänäjty yhiatiän, ja'a xøhjäp Artemisa. Mayyä Demetrio moonsä hänäjty miøødä. Jaançh tehñ quianarhajp hajxy hänäjty jaduñ coo ja'a saandätøjc-hahädiuunnaxy hajxy hänäjty tioogy. <sup>25</sup> Mänitä Demetrio ja'a mionsä miøød-hamugøøyy nägøxiä møød pønjaty hänäjty hawiing saandähädiuumbä. Mänitä Demetrio miänaañ:

—Mägu'ughajpädöjc, coo hädaaduhmbä tuung hajxy ndúunäm, paady hajxy njaanč tehñ quianarhajtäm. Tøyhajt jaduhñ. <sup>26</sup> Tøø hajxy mhixy, tøø hajxy mmädoy coo ja'a Pablo jii wiädity, coo jii quiapxy coo jii miädia'agy cooc tyijy højtsä nsaandä quia'a jújquiäm. Tøø jäya'ayhajxy may miäböcy; ca'a yaayyä Efeso, pero cøxiä wiinduhmy-hagajpt yaa Asianaaxooty. <sup>27</sup> Coo jäya'ayhajxy maas may jiaac mäbögat, cab hajxy majiaty nganarhajtänät. Y cabä jäya'ayä nsaandähajxy xwyiingudsähgø'øwáanänä, ni ja'a saandätöjc maa yhitiän. Jiahdiägoyyaamby hajxy jaduhñän. Wiinduhmyhagajptä saandä Artemisa wyiingudsähgø'øyii yaa Asianaaxooty møød jäguembaady.

<sup>28</sup> Coo ja'a jäya'ayhajxy jaduhñ miädooyy, mänit hajxy jiootma'ty. Mänit hajxy tiägøøyy yaaxpä jojpä.

—¡Viva Artemisa, viva! Højtsä Artemisa yaa nsaandähajtäm yaa Efeso.

<sup>29</sup> Coo ja'a cu'ughajxy jaduhñ miädooyy coo ja'a Demetrio moonsähajxy hánajty jaduhñ wyi'i ya'axy wyi'i jioy cajptooty, mänitä cu'ughajxy tiägøøyy saamhjäjpä. Jimä Pablohajxy hánajty wiädity cajptooty. Jue'e ja'a jiamioødhajxy hánajty xiøhaty, Gayo møød Aristarco. Macedonia hajxy hánajty nämetsc chooñ. Mänitä Gayohajxy miajtsä møødä Aristarco. Ja'a cu'ughajxy jaduhñ mämajts. Mänitä Gayohajxy piawijtsä piäjägujč maa ja'a hamugøødiaactän. Mänit hajxy jim ñäxø'øwøøyyä. <sup>30</sup> Haa ja'a Pablo, coo jaduhñ miädoyhajty coo ja'a jiamioød jaduhñ miäjtsäxä, mänit jiiby jia wi'i tiägø'øwaañ jäya'ayhagujč. Ja'a jiamioød hánajty jia wi'i ñähgapxtu'udaamby. Pero cabä mäböjpädöjcä Pablo hajxy jaduhñ quiejxy. <sup>31</sup> Jimä Pablo ja'a miägu'ughajpähajxy näje'e miøjhaty Asia. Mänitä Pablo nocy jajnäguejčä coo jiiby quia'a tägø'øwät jäya'ayhagujč. <sup>32</sup> Jaanč tehñ yaaxp jaanč tehñ jiojpä cu'ughajxy hánajty jim maa hajxy hánajty tøø yhamugø'öyän. Wiingjaty hajxy hánajty ya'axy. Cab hajxy hánajty tu'cuhdujt ya'axy. Ni quia'a najuø'y hajxy hánajty tii hajxy hánajty jaduhñ tøø ñähamugø'öy. <sup>33</sup> Jimä judíos hánajty tu'ug xiøhaty Alejandro. Mänitä Alejandro jaduhñ piajahmä jäya'ayhagujč. Ja'a miägunaaxh-hajxy jaduhñ näje'e jatcøøyy. Mänitä Alejandro yhawáanäxä tiiguioxpä yø'ø jäya'ayhajxy hánajty jaduhñ coo wyi'i yhaamhaty. Mänitä Alejandro ja'a judíos jia nähgapxtu'udaan jäya'ayhagujč. <sup>34</sup> Coo ja'a cu'ugä Alejandro hajxy jaduhñ yhøxcajpy coo hánajty je'e jiidfospä, mänit hajxy tiägøøgiuumbä yaaxpä jojpä.

—¡Viva Artemisa, viva! Højtsä Artemisa yaa nsaandähajtäm yaa Efeso.

Mejtshora hajxy jaduhñ jiaac yaaxy jiaac jojcy.

<sup>35</sup> Hobiä nejpiä ja'a secretario ja'a cu'ug yaghamooñ. Mänit miänaañ:

—Mägu'ughajpädöjc, mijts yaa tsänaabiä Efeso, jéquiänä tsaa tu'ug quiahy tsajtwiing. Artemisa hajxy nyajxøhajtäm. Je'e hajxy yaa nwiingudsähgøøyyäm yaa Efeso. Tøø ja'a tiøjc hajxy jaduhñ nhädiuunäm coo jaduhñ jiiby yhidät jiiby tiøgooty. Højtsä cuhdujt jaduhñ nmøød'ajtam coo højtsä Artemisa ngüeendähajtäm. <sup>36</sup> Tøyhajt jaduhñ. Hopioñä jaduhñ miäna'añ. Hoorä, huuc tunä mayhajt hajxy. Huuc hamón hajxy. Hoy hajxy jaduhñ mhuuc tehñ tiaj mhuuc tehñ miáyät jayøjp tii hajxy mdunaamby. <sup>37</sup> Hädaa mähdiojc hajxy tøø mmächäbä, cabä tii pojpä tii cädieey hajxy hädaa tøø tiuñ. Cabä Artemisa hajxy tøø miägapxtägoy, ni cab hajxy tii tøø mieeč maa ja'a Artemisa tiøgootiän. <sup>38</sup> Pø tøø hädaa mähdiojc-hajxy jaduhñ jiaanč cädieey nebiä Demetrioahajxy ñäxø'øwø'öyän, weenä Demetrioahajxy jim nøcxy ñäxø'øwø'öy maa ja'a hagujtöjčän. Jaduhñä cuhdujt ñä'ägä miñ. Paadiä cuduung yhuuc jimäbä. <sup>39</sup> Pø jimä tsip wiingpä hajxy jaduhñ mjaac møødä, mänit hajxy mnägápxät coo junta hánajty jiaac jada'añii. <sup>40</sup> Cab jaduhñ yhahixø'öy coo hajxy jaduhñ nwi'i yhaamhajtäm nä'a nägoobä, coo tsip hajxy jaduhñ nä'a nägoobä nyajpädö'čäm. Coo ja'a gobiernä Rómabä jaduhñ miädoyhädät neby hajxy jäda'a tøø njatcøøyyäm, wehndä häyaa xñäxø'øwøøyyämät. Neby hajxy häyaa nnä'a hadsóowämät.

<sup>41</sup> Mänitä secretario quiapxpädøøñä. Mänit miänaañ coo ja'a jäya'ayhajxy wyiimbjñät.

## 20

<sup>1</sup> Coo ja'a jäya'ayhajxy hánajty tøø mioon tøø tiujnä, mänitä Pablo ja'a mäböjpädöjc miøjyaaxy. Mänitä Pablo miägapxy yhanehmy. Mänit miänaañ coo hánajty jim



wyiimbidaannä, mөөd coo hänäjty jim ñöcxaannä Macedonia. <sup>2</sup> Coo jim miejch, mänit jim tiägөөyy wädijpä cajpt-cajpt. Majaty hänäjty wiädity, jimä mäbөjpädөjc hänäjty miägäpхy yhane'emy. Mänitä Pablo jim chöhgumbä Macedonia. Mänit jim ñöcхy Grecia. <sup>3</sup> Coo jim miejch, mänit jim yhijty tägөөgp'o. Coo hänäjty jim choonängumbä, mänit hänäjty jim ñöcxa'añ Siria barcojooty. Cahnä Pablo hänäjty biarcotägө'öyñä, mänit miädoyhajty coogä judiöshajty hänäjty tөө quiojyquiapхyitiuñ coogä Pablo hajxy hänäjty miadsa'añ, nägöoyyäsä Pablo jiihy tiägө'өwät barcojooty. Mänitä Pablo wyiim-mahñdyhajty coo hänäjty quia'a tu'ubögaannä barcojooty. Jaduhñ wyiim-mahñdyhajtnä coo jim ñöcxö'өwät Macedonia tecy-yo'oyhaam. <sup>4</sup> Nämäyyä Pablo miägu'ughajpähajxy jim miödnöcхy Asia, mөөdä Timoteo, mөөdä Sópater, ja'a hänäjty jim tshömbä Berea, ja'a Pirro yhuung, mөөdä Gayo, ja'a hänäjty jim tshömbä Derbe, mөөdä Aristarco, mөөdä Segundo, mөөdä Tíquico, mөөdä Trófimo. Tesalónica ja'a Aristarcohajxy hänäjty chooñ mөөdä Segundo. Asia ja'a Tíquicohajxy hänäjty chooñ mөөdä Trófimo. <sup>5</sup> Coo ja'a Pablohajxy jim miejch Filipos mөөdä jiamioөdhajxy, mänithöchä Pablo jim nbaattägajch, höөch Lucas. Höөch hädaa nocy jaduhñ nhädiuumby. Mänitä Pablo jiamioөdhajxy jim ñöcxö'cy Troas. Jim höjts hänäjty xyhahixa'añ, höөch mөөdä Pablo. <sup>6</sup> Paady höjts jim nmähmөөyy Filipos, coo ja'a judíos ja'a xiöshajxy hänäjty jiada'añii mänaa ja'a judíos ja'a tsajcaagy hajxy quiaayän, ja'a ca'a levadura mөөdpä. Coo ja'a xөө jaduhñ miaayy, mänit höjts jim nbarcotägөөyy. Mänit höjts jim ndsohñnä Filipos barcojooty. Mägooxөө höjts mejjooty nyohy. Mänit höjts jim nmejch Troas. Mänit höjtsä Pablo ja'a jiamioөd jim nbaattägajch, ja'a höjts hänäjty jim xyhahixpä. Jim höjts njaac hijty juxtuxөө nägөxiä. <sup>7</sup> Coo näxөө jaduhñ yhabaaty, mänit höjts nhamugөөyy, höjts mäbөjpädөjc. Mänit höjtsä Santa Cena nyagiajtä. Mänit höjtsä Pablo xtiägөөyy yajñähixөөbiä. Jecy jaduhñ miädiaacy je'eguiөxpä coo hänäjty cujaboom tiu'ubögaannä. Cuptsuhmdä hänäjty tөө jiaty, jimnä ja'a Pablo hänäjty miädia'agyñä. <sup>8</sup> Maa höjts hänäjty tөө nhamugө'öyän, nähbөttөjtögooty hänäjty jaduhñ jim. Jiibiä jөөn hänäjty may tioy. <sup>9</sup> Jimä höxcujc-häna'c hänäjty tu'ug yhäna'ay ventanahaguuy nähbөttөjñähgөxp ja'a miädägөөgpisobä. Eutico ja'a craa hänäjty xiöhaty. Jim Eutico ja'a Pablo hänäjty yhamädoowhity. Tөө ja'a Pablo hänäjty jecy miädiaacnä. Mänitä Eutico jim miaaho'cy maa hänäjty yhäna'ayän ventanahaguuy. Mänit jim quihgahnajxy. Ho'ogy hoy wyidsö'cänä. <sup>10</sup> Coo ja'a Pablo jaduhñ yhiyxy, mänit jiihy yhädaacy naaxyp maa ja'a Eutico hänäjty tөө quia'ayän. Mänitä Pablo ja'a Eutico miäneenö'cy. Mänit höjtsä Pablo xñämaayy:

—Ca'a hajxy mdsähgө'öy. Jucyñä hädaa craa jaduhñ.

<sup>11-12</sup> Jucy ja'a craa jiaançh yajñöcxä maa ja'a tiöjcän. Mänitä mäbөjpädөjc-hajxy jiaançh tehñ xioondaacy. Mänitä Pablo jim ñöcxtägajch cөp maa hänäjty yajñähixө'öyän. Mänitä Pablo ja'a tsajcaagy yajwa'xy. Mänit höjts ngaayy nhuucy nägөxiä. Mänitä Pablo jiaac tägөөyy yajñähixөөbiä. Jim höjts jaduhñ ngujöbөөyy. Mänitä Pablo miädi-aacpädөөñä. Mänit jim chohñnä Troas.

<sup>13-14</sup> Tөө höjtsä Pablo hänäjty xñäma'ay cooc hänäjty tecy-yo'oyhaam ñöcxa'añ jim maa ja'a cajpt hänäjty xiöhatiän Aso. Pero höjts, barcojooty höjts jim nnöcхy, höөch Lucas mөөdä Pablo jiamioөdhajxy. Coo höjts jim nmejch Aso, mänitä Pablo jim tiägөөbiä barcojooty. Mänit höjts jim ndu'uböjcumbä Aso näguipxy mөөdä Pablo. Mänit höjts jim nägөxiä nnöcхy maa ja'a cajpt hänäjty xiöhatiän Mitilene. <sup>15</sup> Coo höjts jim ndsöhgumbä, mänit höjts cujaboom nnaxөөyy jim mädөyyä maa ja'a naax hänäjty xiöhatiän Quío. Mänit höjts jim cujaboom nmejch maa ja'a cajpt hänäjty xiöhatiän Samos. Coo höjts jim ndsöhgumbä, cujaboom höjts jim nméjtscumbä maa ja'a cajpt hänäjty xiöhatiän Mileto. <sup>16</sup> Tөө ja'a Pablo hänäjty wyiim-may coo hänäjty jim quia'a näxө'өwängumbä Efeso. Hix, cabä Pablo hänäjty jim jecy wädita'añ Asianaaxooty. Paady hänäjty jim quia'a wädita'añ Asia coo hänäjty jim ñöcxa'añ Jerusalén. Möbädajpä ja'a Pentecostésxөө hänäjty jim jiada'añii. Paadiä Pablo hänäjty yhadө'өch, jaduhñä Pentecostés-xөө mädөyyä piädät.

<sup>17</sup> Jimnä höjts hänäjty nhityñä Mileto, mänitä Pablo capxy jim quiejxy Efeso coo ja'a tsajtөjwiindsөnhajxy jim ñöcxät Mileto, ja'a hajxy hänäjty jim tuumbä Efeso. <sup>18</sup> Coo hajxy

jim miejch Mileto, mänit hajxy nãmaayyã:

—Mänáajoch jim nhitiän maa mijtsän jim Asianaaxooty, jaan'ch tehñ yhöyhöch jim nduunñ mäduhñtiöch jim nhijty. Mnajuøøby hajxy jaduhñ coöch jaduhñ nga'a höhnda'agy. <sup>19</sup> Jaan'ch tehñ yhöyhöchä Jesús ja'a tiuong hänajty nduunã, ja'a hajxy nWiindsøn'hájtãmbã. Mee'xxiéemyhöch hänajty nduñ. Náxyhöch hänajty njootmayhaty coöchã nmägunaaxã Jesús ja'a miädia'agy hajxy hänajty quia'a mabogaanã. Mayhooc hajxy jaduhñ quiojyquiapxytiuunñ coöch hajxy hänajty xjia wi'i yagho'oga'añ. <sup>20</sup> Cöxyhöch mijts hänajty nyajwiinxiic nyajwiingapxø'øy neby hajxy hoy mhídät. Homiänáajoch mijts hänajty nyajnáhixø'øy, møød jim jäya'ayhagujc, møød jim maa ja'a mdøjc-hajxiän. <sup>21</sup> Jaduhñhöch mijts hänajty nmägapy nhane'emy coo ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy jaduhñ mnajtshixø'öwät, møød coo ja'a Diosmädia'agy hajxy mmäbögät ja'a Jesúscøxpã, ja'a hajxy nWiindsøn'hájtãmbã. Nägøxiöch mijts hänajty jaduhñ nmøødmädia'agy, møød mijts judfoshajxy, møød mijts cajpä judfospã. <sup>22</sup> Hoorã, tøøchã Dioshespíritu xñãma'ay coöch jim nnöcxät Jerusalén. Pero cáböch nnajuø'øy nébyhöch jim njada'añ nhabeta'añ. <sup>23</sup> Jagóoyöch jaduhñ nnajuø'øy coöch jim nyajtsuma'añ, coöchã tsaächpä peenã jim nbaada'añ. Majátyhöch jaduhñ tøø nwädity, jaduhñhöchã Dioshespíritu tøø xyhawaanã coöch jaduhñ njada'añ nhabeta'añ. <sup>24</sup> Pero cáböch tii ndajy nmay. Cabã cuentã jaduhñ coöch nnã'a hó'ogät. Je'eyyähájtíöch nbøcjuøøby coöchã nduung nyajmayaannã, ja'a Jesúshöch xmióoyyãbã, ja'a hajxy nWiindsøn'hájtãmbã. Jaduhñhöch xtiuungmooyy coöchã mädia'agy jaduhñ nyajwá'xät coo ja'a Dios hojioot jiaan'ch tehñ miøødã.

<sup>25</sup> Tøøch mijts nyajwiinxiic nyajwiingapxø'øy coo ja'a Dios yhane'ema'añ ja'a miøcmã-jaahaam. Hoorã, cáböch mijts mänaa xyhijxtägatsaannã. Tøyhajt jaduhñ. <sup>26</sup> Coo mijtsã Diosmädia'agy mga'a mäbögät nébyhöch tøø nja mädia'aguian, ca'a yhöøchã pojpä jaduhñ nmøød. <sup>27</sup> Hix, pedyíjoch mijts tøø nyajmøødmädia'agy nebiatiã Dios tøø yhane'emiän. <sup>28</sup> Mniyajcopcø'øwøøjãp hajxy. Mgüendähádãbã mäbøjpädøjc hajxy nägøxiã. Ja'a Dioshespíritu hajxy jaduhñ xpiädaac coo hajxy jaduhñ mgüendähádät. Coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túütãm, paadiã Dios hajxy jaduhñ xyhuunghájtãm, coo ja'a miädia'agy hajxy nmäbøjcãm. <sup>29</sup> Coöch mijts jaduhñ nbuhwa'adsaannã, mänitã wiinghãna'c-hajxy yaa miedsa'añ maa mijtsän. Mäwiinhøhmbã hajxy jaduhñ miedsa'añ. Xjia wi'i jiojcapxø'øwaamb mijts jaduhñ coo ja'a Diosmädia'agy hajxy mnajtshixø'öwät. Jaduhñ mäwíinãts hajxy jiatcø'øwa'añ nebiã pahucã meeg hajxy chu'uchãñ. Tøyhajt jaduhñ. <sup>30</sup> Høxtã mijtsã mjamiøød näje'e tiägø'øwaambã höhndaacpä. Näje'e ja'a mäbøjpädøjc-hajxy jaduhñ yajtägoyyãanãbã nebiã höhndaacpähajxy tiägoyya'añãñ. <sup>31</sup> Naxy hajxy jaduhñ mdehñ ñiyajcopcø'øwøøjät. Tägøøjomøjthöch mijts jaduhñ nmägapy nhanehmy xøømduhñ. Jaan'ch tehñ chaächpøjppöch hänajty. Naxy hajxy jaduhñ mdehñ jiahmiédsät.

<sup>32</sup> Hoorã, mäbøjpädøjc, mijtsã Dios nyajcø'øwaañøøby ween hajxy jaduhñ xcwieendähaty. Jaduhñã Diosmädia'agy miäna'añ cooc ja'a Dios hojioot jiaan'ch tehñ miøødã. Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mmäbögät, jaduhñã Dios hajxy xjiaac tehñ piuhbédät ja'a miãjaahaam. Møød hodium hajxy jaduhñ xpiädã'agät näguipxy møød pønjat s'oo Dios yhuunghajpy. <sup>33</sup> Cáböch pønã wyitã xiädø'øñ tøø nhadsojcã. <sup>34</sup> Ja'a nhamdsoo cø'øháámhöch jaduhñ tøø nniyhixyii. Jaduhñhöchã nmägu'ughajpä tøø nbuhbejpä. Tøyhajt jaduhñ. <sup>35</sup> Homiänáajoch mijts tøø nmägapy tøø nhane'emy coo hajxy mniguiudúunãxät, møød coo ja'a pa'amjãya'ay hajxy jaduhñ mbuhbédät møødã häyooobãjãya'ay. Mjahmiédsãp hajxy jaduhñ coo ja'a Jesús jaduhñ jecy miãnaañ: “Coo wiinghãna'c mbuhbédät, jaduhñds jootcujc mhídät. Pø nnã'a jajpuhbedaamb jaduhñ, cab jaduhñ jootcujc mhídät.”

<sup>36</sup> Coo ja'a Pablo jaduhñ quiapxpädøøyy miädiaacpädøøyy, mänit hajxy nägøxiã jijcãdaacy näguipxy møødã Pablo. Mänit hajxy tiägøøyy Diospa'yaaxpä. <sup>37</sup> Mänit hajxy tiägøøyy jøøbiã xuu'tspã coo ja'a Pablo hajxy hänajty piuhwa'adsãanãñã. Mänitã Pablo hajxy miãch miãneeñ. Mänitã Pablo hajxy chu'xy. <sup>38</sup> Jaan'ch tehñ jiootmayhãp hajxy hänajty je'eguiøxpã coo ja'a Pablo hänajty tøø miãna'añ cooc ja'a Pablo hajxy hänajty

quia'a hijxtägatsaannä. Mänitä Pablo hajxy hoy ñajtshixøøñä maa ja'a Pablo hänajty biarcotägø'owa'añän.

## 21

<sup>1</sup> Mänit hõjtsä mäbõjpadõjc nbuhwaatsnä. Mänit hõjts nbarcotägøøyy. Mänit hõjts jim ndsohñnä Mileto. Mänit hõjts jim tu'uda'aquiä nnõcxy maa ja'a cajpt hänajty xiõhatiän Cos. Cujaboom hõjts njaac nõcxy maa ja'a naax hänajty xiõhatiän Rodas. Coõ hõjts jim ndsõhngumbä, mänit hõjts jim njaac nõcxy maa ja'a cajpt hänajty xiõhatiän Pátara. <sup>2</sup> Jim hõjtsä barco wiingpä hoy nbaady. Jim hänajty ñõcxa'añ maa ja'a naax hänajty xiõhatiän Fenicia. Mänit hõjts ndu'ubõjcumbä wiingbarcojooty. <sup>3</sup> Mänit hõjtsä naax nnäheebøøyy, ja'a hänajty xõhajpä Chipre. Hahooyhaamby hõjts jim nwiinnajxy jäguemjuøøby. Jim hõjts hänajty nnõcxø'øy maa ja'a naax hänajty xiõhatiän Siria. Coõ hõjts jim nmejch, mänit hõjts jim nbarcopädsøømy maa ja'a cajpt hänajty xiõhatiän Tiro. Paadiä barco jim miedsøøyy Tiro coõ tsømy hajxy hänajty jim ñähdsøømdu'uda'añ. <sup>4</sup> Jim hõjtsä mäbõjpadõjc näje'e nbaaty. Mänit hõjts jim nhijty Tiro juxtuxøø maa ja'a mäbõjpadõjc-hajxiän. Mänitä Pablo hajxy jia nämäyoy coõ jim quia'a jaac nõcxät Jerusalén. Jadúhñäc hajxy hänajty tøø ñajtsapxø'øyii ja'a Dioshespíritäm. Pero cabä Pablo jaduhñ ñä'a mõjppädaacy. <sup>5</sup> Coõ juxtuxøø yhabejty, mänit hõjts jim ndu'ubõjcumbä. Mänit hõjtsä mäbõjpadõjc nägøxiä hoy xñajtshixø'øy cajtpa'a mõødä yhuung mõødä tio'oxy. Mänit hõjts jim njicädaacy pu'uwiing. Mänit hõjts nDiospa'yaaxy. <sup>6</sup> Mänit hõjtsä mäbõjpadõjc xpuihwaatsnä. Mänit hajxy wyiimbijnä maa ja'a tiõjc-hajxiän. Mänit hõjts ndägøødiägajch barcojooty.

<sup>7</sup> Mänit hõjts jim ndsõhngumbä Tiro. Mänit hõjts jim njaac nõcxy maa ja'a cajpt hänajty xiõhatiän Tolemaida. Coõ hõjts jim nmejch, mänit hõjtsä mäbõjpadõjc hoy nguhixy. Tu'tsuhñ hõjts jim nhijty maa ja'a mäbõjpadõjc-hajxiän. <sup>8</sup> Cujaboom hõjts jim ndu'ubõjcumbä. Mänit hõjts jim nnõcxy maa ja'a cajpt hänajty xiõhatiän Cesarea. Coõ hõjts jim nmejch, mänit hõjts jim nnõcxøøyy maa ja'a Felipe tiõjcän. Mänit hõjtsä Felipe xñämaayy coõ hõjts jim nmejtstá'agät maa ja'a tiõjcän. Jue'e ja'a Felipe hänajty tiuunghajpy, ja'a Diosmädia'agy hänajty yajwa'xyp. Tøø hänajty jaduhñ wyiinguexyii coõ ja'a mäbõjpadõjc piuhbédät. Näjuxtujc hajxy hänajty jaduhñ wyiinguejxä coõ hajxy jaduhñ miäbuhbédät. <sup>9</sup> Mädaaxcä Felipe yhuung hänajty Haagä cäxyii. Nämädaaxcä Diosmädia'agy hajxy hänajty ñajtsapxø'øy. <sup>10</sup> Maxiøø hõjts hänajty jim tøø nhity maa ja'a Felipe tiõjcän, mänitä jäya'ay tu'ug miejch. Agabo hänajty xiõhaty. Jim hänajty choon Judea. Ñajtsapxøøbiä Diosmädia'agy hänajty je'ebä. <sup>11</sup> Coõ ja'a Agabo jim miejch maa hõjts hänajty nmejtsta'aguian, mänitä Pablo ja'a wiøøn wiähájtäxä. Mänitä Agabo hamdsoo ñiguio'øxojs ñidiecyxiojtsä ja'a Pablo ja'a wiøønhaam. Mänitä Agabo ja'a Pablo nämäyoy:

—Jadúhñhøchä Dioshespíritu tøø xñäma'ay cooçh miich nñajtsapxøøyyät. Jadúhñäc miichä judíos xquio'øxots xtiocyiodsaambä jim Jerusalén nébyhøch cham tøø nhamayyän. Mänitac miich xyajcø'ødägø'owa'añ ja'a soldadohajxy Rómabä.

<sup>12</sup> Coõ hõjts jaduhñ nmädooyy, mõødä mäbõjpadõjc-hajxy, mänit hõjtsä Pablo nja nämäyoy coõ jim quia'a nõcxät Jerusalén. <sup>13</sup> Mänitä Pablo yhadsooyy:

—Tii hajxy coõ mjø'øy coõ mxiuüch. Tiich hajxy coõ xyagjootmayhaty. Cabä cuentä jaduhñ cooçhä häna'c jaduhñ jim xquio'øxots xtiocyiödsät Jerusalén. Cabä cuentä jaduhñ cooçh häna'c jim xyaghó'ogät ja'a Jesúcxøpä, ja'a hajxy nWiindsønñájtämbä —nømä Pablo miänaañ.

<sup>14</sup> Coõ hõjts jaduhñ nhijxy coõ ja'a Pablo hänajty quia'a mäbøga'añ, mänit hõjts nmänaañnä:

—Ween jaduhñ jiadyii nebiä Dios tøø miäna'añän.

Mänit hõjts nhamoõñnä.

<sup>15</sup> Mänit hõjts nhadsøømbõjcy, høøch mõødä Pablo. Mänit hõjts jim nnõcxy Jerusalén.

<sup>16</sup> Näje'e hõjtsä mäbõjpadõjc jim xpianõcxy, ja'a hajxy hänajty jim tsohmbä Cesarea. Coõ hõjts jim nmejch Jerusalén, mänit hõjts hoy xñajtsowø'øy maa ja'a Mnasón ja'a tiõjcän.

Jimä Mnasón hänajty jecy tøø chohnda'agy Chipre. Tøø hänajty jieğø'øy coo ja'a Mnasón ja'a Diosmädia'agy hänajty tøø miäböcy. Jim højts nmejtstaacy maa ja'a Mnasón ja'a tiøjcän.

<sup>17</sup> Coo højts jim nmejch maa ja'a mäbøjpädøjc-hajxiän, mänit højts xquioñdymooyy xoonäaacäp. <sup>18</sup> Cujaboom højtsä Pablo jim xmiødhajty maa ja'a tsajtøjcän. Jimä Santiago hänajty møødä tsajtøjwiindsøn'hajxy näğøxiä. <sup>19</sup> Mänitä Santiagohajxy miøødniyajpoo'xä ja'a Pablo. Mänitä Pablo tiägøøyy mädiaacpä nebiatiä Diosmädia'agy hänajty tøø yajwa'x-iän maa ja'a cajpa judiøshajxiän, cooc jaduhñ quiapxy miädiaacy ja'a Dios miäjaahaam. <sup>20</sup> Coo ja'a Santiagohajxy jaduhñ miädooyy, mänitä Dios hajxy wyiingudsähğøøyy. Mänitä Pablo hajxy nñamaayy:

—Mägu'ughajpä Pablo, mnajuøøby miich jaduhñ coo ja'a judíos ja'a Jesús ja'a miä-dia'agy hajxy nämay tøø miäböjcä. Jaduhñ hajxy näğøxiä miäna'añ coo ja'a cuhdujt hajxy tsipcøxp ngudiüünämät, ja'a Moisés jecy yhanéhmäbä. <sup>21</sup> Tøø hajxy jaduhñ miädo-yhaty cooc tyijy miichä judíos wiingcuhdujt tøø myajnähiðø'øy, ja'a hajxy jäguembaady hadsänaabiä. Jaduhñäc tyijy tøø myajnähiðø'øy coo cuhdujt hajxy nñajtsihixø'øwät, ja'a Moisés jecy yhanéhmäbä. Jaduhñäc tyijy tøø myajnähiðøøbiä coo højts ja'a nguhdujt nga'a cudiüünänät, højts judíos, møød coo højts nhuung nga'a circuncidarhajtänät. <sup>22</sup> Coo ja'a cu'ughajxy jaduhñ miädoyhädät coo miich yaa tøø mgoody Jerusalén, mänitä tøyhajt hajxy choga'añ pø tøyhajt jaduhñ coo miichä judíos jaduhñ tøø mjaanç yajnähiðø'øy, ja'a hajxy jäguembaady hadsänaabiä. <sup>23</sup> Tøø højts ja'a wiinmahñdy tu'ug nbaady nej miich myajniyhoyø'øwøøjät. Jii højtsä nmägu'ughajpä nämädaaxcä. Tøø xøø hajxy yhagapxtucy coo meeg hajxy hänajty yoxa'añ nebiä Moisés jecy yhanehmiän coo hajxy jaduhñ nguhdujthajtämät. <sup>24</sup> Mmødhädäp miich yøø häna'c yøø nämädaaxpä. Jaduhñ miich mnämäjuyø'øwät coo meeg hajxy hänajty yoxa'añ. Jaanä jaduhñ miichä meeg tu'ug myøjxpät. Coo miich jaduhñ mnämäjuyø'øwät, jaduhñ hajxy hoy yajcuhmë'xät. Coo miich jaduhñ mguhdujthädät, jaduhñ miichä cu'ug xyhixät coo miichä cuhdujt jaduhñ mgudiuumbä, ja'a Moisés jecy yhanéhmäbä. Jaduhñä cu'ugä tøyhajt hajxy miøødhada'añ coo miich wiingcuhdujt tøyhajt mga'a yajnähiðø'øy. <sup>25</sup> Pero ja'a jäya'ayhajxy ca'a judiøspä, ja'a hajxy mäbøjpä, tøø højtsä nocy nyajnäjaayø'øy. Jaduhñ højts tøø mnägäpxy tøø nhane'emy coo hajxy quia'a tsü'udsät mädyiibä häna'c tøø yoxy quepychechwiinduum, møød coo hajxy quia'a tsü'tspät ja'a tøø quia'a nø'xiée'xiäbä, møød coo wiingto'oxiøjc hajxy quia'a møødmä'awät —nomä Pablo nñamaayyä.

<sup>26</sup> Mänitä Pablo ja'a häna'c miødhajty ja'a nämädaaxpä. Mänit hajxy kujaboom hoy quiuiduñ nebiä judíos quiuhdujthajxy hänajty myiñän. Mänit hajxy tiøjtägøøyy tsajtø-gooty. Mänit hajxy nñagäpxy cooc juxtujxøø hänajty quia'a habetyñä neby hajxy hänajty tøø yhagapxtuquiän coo meeg hajxy hänajty yoxa'añ.

<sup>27-30</sup> Ja weenjaty hänajty quia'a habety ja'a juxtujxøøbä. Mänitä jäya'ayhajxy näje'le tiägøøyy tsajtøgooty. Jim hajxy hänajty choon Asia. Coo ja'a Pablo hajxy jiiby yhiixy tsajtøgooty, mänit hajxy tiägøøyy yaaxpä cooc ja'a Pablo hänajty jiiby wiädity:

—Judíostøjc, højts puhbëjtäc. Xiids yøø craa Pablo wiädity. Yøødsä wiingcuhdujt homiajaty nøcxy yajwiinhixø'øy. Jaduhñ yøø craa ja'a cu'ug jiojcapxø'øy coo højtsä nguhdujt hajxy quia'a cudiüünämät, nebiä Moisés jecy jia hanéhmiän. Jaduhñ yøø craa yajwiinhixøøbiä cooc tyijy hädaa tsajtøjc jaduhñ quia'a tsoobaady. Maas hanaxiä haxøøg tøø jiatcø'øy coo jäya'ay yaa tøø miøødtägø'øy tsajtøgooty, ja'a hajxy ca'a judiøspä. Hix, cabä cuhdujt jaduhñ nñägä miñ coo hajxy yaa tiägø'øwät tsajtøgooty, pønjaty ca'a judíos.

Paady hajxy jaduhñ miänaañ, je'eguiøxpä coo ja'a Pablo hänajty tøø yhiixyii cajpooty coo ja'a Tróximo hänajty miøødä. Jaduhñä Asiabäjäya'ayhajxy hänajty miäna'añ cooc tyijy ja'a Pablo ja'a Tróximo hänajty tøø miøødtägøøyy tsajtøgooty. Efeso ja'a Tróximo hänajty choon. Ca'a jiidíosä hänajty je'e. Hoorä, coo ja'a cu'ughajxy jaduhñ miädooyy cooc ja'a Pablo hänajty jiiby wiädity tsajtøgooty, mänit hajxy tiägøøyy haamhjäp. Mänitä Pablo hajxy miajch. Mänit hajxy piawijch piäjädujty jim tsajtøghaguuy. Mänitä tsajtøjc hajxy yhağøøyy.

<sup>31</sup> Jimä cu'ugä Pablo hajxy hänäjty nã'ägä yagho'ogaanã, mänitä soldado-wiindsønã mädia'agy nämejtsä coogä cu'ughajxy hänäjty jim wyi'i yhaamhaty Jerusalén. Roma ja'a soldadohajxy hänäjty choon. <sup>32</sup> Tuunã ja'a soldado-wiindsøn jaduhñ nã'ä mädooyy, mänitä soldadohajxy yhamugøøyy. Mänit hajxy päyø'oguiä yhädaacy maa ja'a cu'ughajxy hänäjty yhaamhatiän. Coö ja'a cu'ugä soldado hajxy jaduhñ jicucuheebøøyy coö ja'a soldadohajxy hänäjty miänacy maa ja'a Pablo hänäjty wiobho'ogyiän, mänitä Pablo yhøxmajtsä. <sup>33</sup> Coö ja'a soldado-wiindsøn jii by quiädaacy, mänitä Pablo chuümä. Hamejtsadena quiø'øxojts tiecyxiojtsä. Mänitä soldado-wiindsønã cu'ug miäyajtøøyy pønã Pablo, møød tii hänäjty coö tøø wiobho'ogyii. <sup>34</sup> Mänitä jäya'ayhajxy may yhadsooyy haagä wiingjaty. Cab hajxy hänäjty tiu'ugmädia'aguiä. Coö ja'a cu'ughajxy hänäjty jaduhñ wyi'i ya'axy, cabã soldado-wiindsønã tøyhajt hänäjty hoy piaada'añ. Mänit miänaañ coö ja'a Pablo jim yajnøcxøjät maa ja'a cuartelän. <sup>35</sup> Coö ja'a soldado ja'a Pablo hajxy jim miøødcoo'ty maa ja'a escalera jaduhñ choñda'aguiän, mänitä Pablo hajxy quiøyø'cy. Paady hajxy jaduhñ quiøyø'cy coö ja'a cu'ugä Pablo hajxy hänäjty jia wi'i yagho'oga'añ. <sup>36</sup> Høxhaamã cu'ugä soldado hajxy hänäjty pianøcxy yáaxáp coö ja'a Pablo yagho'ogøjät. <sup>37</sup> Jimä soldado ja'a Pablo hajxy hänäjty miøødtägø'øwa'añ cuarteltøgooty, mänitä Pablo ja'a soldado-wiindsøn nãmaayy:

—Huuc miñ, nhuuc møødmädiä'agyhøch miich paquiä.

Hagriegoaamã Pablo jaduhñ miänaañ. Mänitä soldado-wiindsøn yhadsooyy:

—Mjájpytiämä hagriego jaduhñä. <sup>38</sup> Cájttäm miich jim ndsoon Egipto-naaxootiä. Tøø jiegø'oy coö häna'c tsip jim tøø yajpädø'ogy Egipto. Nämädaaxmilä jiamioød hänäjty, haagä cahwiindøyhäna'c. Mänit hajxy piäyø'cy. Mänit hajxy jim nøcxøøyy pactuum maa pøn quia'a tsäna'ayän.

<sup>39</sup> Mänitä Pablo miänángumbä:

—Cábøch jim ndsoon Egipto. Judíojäyá'ayhøch høøch. Jímhøch ndsoon maa ja'a cajpt jaduhñ xiøhatiän Tarso jim Cilicianaaxooty. Møjjuøøbyhøch ngajpt. Huuc tuñä mayhajt, nhuuc cøxy møødmädiä'agyhøch yø'ø cu'ug.

<sup>40</sup> Mänitä soldado-wiindsønã Pablo cuhdujt miooyy coö quiápxät. Mänitä Pablo piejty escaleracøxp. Mänitä quiø'ø chajxajy. Mänitä cu'ughajxy cøjx yhamoñ. Mänit tiägøøyy xicpä mädiaacpä hebreohayuuc-haamby:

## 22

<sup>1</sup>—Mägu'ughajpädøjc, huuc hamädoowhit hajxy hoy; mijts nmøødmädiä'agaamby.

<sup>2</sup> Coö ja'a cu'ughajxy jaduhñ miädooyy coö ja'a Pablo hänäjty quiapxy miädia'agy hebreohayuuc-haamby, tehngajnã hajxy hänäjty hoy yhamädoowhity. Mänitä Pablo jiaac mädiaacy:

<sup>3</sup>—Judíojäyá'ayhøch høøch. Jímhøch nnaaxque'exä Tarso, jim Cilicianaaxooty. Múut-snøch yaa ngoo'ty Jerusalén. Ja'a teedyhap Gamaliélhøch yaa xyajcapxtaac. Jaanç tehñ yhöyhøch xyajnahixøøyy ja'a jecyquihdujt. Jaanç tehñ yhöyhøchã Dioscuhdujt hijty nbaduñ hamuumdu'joot nej mijts jäda'ahaty mbaduñän. <sup>4</sup> Nyajtsaaçhpøjpiøchã jäya'ay hijty, ja'a Diosmädiä'agy hajxy mäbøjpä ja'a Jesúsøxpä, to'oxiojçä, ya'adiøjçä. Høxtä nyaghó'piøch hijty tähoocjaty. Pawíhhøch hijty pujxtøgooty nyajnøcxy cø'øxoch tecyxioch. <sup>5</sup> Ja'a teedywiindsøn yaa tuumbä Jerusalén, coö hajxy jaduhñ mmäyajtøwät pø tøyhájthøch jaduhñ tøø njatcø'oy, xmió'owäbä tøyhajt hajxy jaduhñ. Jaanã jaduhñä majtøjçä tøyhajt hajxy yéjpat coö hajxy jaduhñ mmäyajtøwät. Yø'øchã nocy hajxy tøø xyajmäguexy coö højts nmägunaax jim nmó'owät maa ja'a cajpt jaduhñ xiøhatiän Damasco. Jímhøchã jäya'ay hänäjty nøcxy nhøxta'awa'añ Damasco pønhatiä Diosmädiä'agy mäbøjpä ja'a Jesúsøxpä. Je'eçh hänäjty nøcxy nmadsa'añ. Yaaçh hänäjty nyajmnaca'añ Jerusalén. Yaaçh hänäjty miñ ndsaächtiuna'añ.

<sup>6</sup> Jim tu'haamnøcxpä, ja weenjátyhøch hänäjty jim nga'a coody Damasco, mänitä jøøn quihhájçadaacy jaanç tehñ miøc, mäduhñtiøch hänäjty nyo'oy. Cuyxioøho'ogy hänäjty jaduhñ. <sup>7</sup> Túuñøchã jøøn jaduhñ nnä'ä hijxy, mänitiøch jaduhñ ngädaayy. Mänitøch

nmädooyy cooĉ häna'c hänäjty xxiøøguya'axy: “Saulo, Saulo, tiich jaduĥn coo xwyi'i miädsibø'oy.” <sup>8</sup> Mänitøch nmäyajtøoyy: “Wiindsøn, pøn miich.” Mänitøch xyhadsøoyy: “Jesúshøch høøch. Nazaréthøch hijty ndsoön. Høøch miich jaduĥn xmiädsibøøby.” <sup>9</sup> Pønjátyhøch hänäjty nmøødnøcxyp, yhiĵx ja'a jøøn hajxy. Pero cab hajxy miädooyy cooĉhä Jesús jaduĥn xmiägäpaxy. <sup>10</sup> Mänitøchhä Jesús nmäyajtøøgumbä: “Wiindsøn, tiich jaduĥn ndünäp.” Mänitøch xyhadsøogumbä: “Tánaayyø'og. Jaac nøcx jim Damasco. Coo miich jim mgoodät, mänit miich häna'c jim xyhawaanaañä tijaty miichhä Dios jaduĥn xyajtunaamb.” <sup>11</sup> Hoorä, cooĉhä jøøn nhijxy, wiinxóø'tshøch jaduĥn. Cábøch hänäjty hoy nhijxnä. Ja'a njamiøødhøch hajxy jim xjiaac witscoo't Damasco.

<sup>12</sup> Jimä jäya'ay hänäjty tu'ug chäna'ay. Ananías hänäjty xiøhaty. Jaanĉ tehĥ yhooyä Ananías ja'a cuĥdujt hänäjty piaduñ nebiä Moisés jecy yhaneĥmiän. Jimä judioshajxy hänäjty näje'le chänaabiä Damasco. Jiaanĉ tehĥ quiumaabiä judíos ja'a Ananías hajxy hänäjty jaduĥn. <sup>13</sup> Hoorä, cooĉ jim ngoo'ty Damasco, mänitøchhä Ananías hoy xquiuhixy. Mänitøch xñämaayy: “Puhya'ay Saulo, hijxø'og jadähooc cham jaduĥnjäjtä.” Tuunä ja'a Ananías jaduĥn ñä'ä mänaañ, mänitøch jaduĥn njaanĉ hijxø'cy. <sup>14</sup> Mänitøchhä Ananías xñämägüumbä: “Ja'a nhaphäjtämhajxy ja'a ndeedyhäjtämhajxy ja'a jecyptiä haampiä, ja'a Dios hajxy hijty wyiingudsähgøøby jegyhajty. Jaaya'ay miich jaduĥn tøø xyajnähdijy coo jaduĥn mdünät neby je'e jioot choquiän, møød coo ja'a Jesús mhamdsoo híxät coo mhamdsoo mädwät nebiaty je'le miädia'agy. <sup>15</sup> Nøcxaamb miich mmädia'aga'añ wiinduhmyhagajpt ja'a Jesúscøxpä, nebiaty tøø mhixy nebiaty tøø mmädooy. <sup>16</sup> Hoorä, tsógänämäts, nøcx näbejnä. Jaduĥnä Jesús mmänuu'xtä'agät coo weenä mbojpa mgädieey xyajnáhwaats xyajcuhwäatsät”, nõmhøchhä Ananías xñämaayy.

<sup>17-18</sup> Mänitøch yaa nwiimbijtägajch Jerusalén. Mänitøch nnøcxxy tsajtøogooty Diospa'yaaxpä. Mänitøchhä Jesús nwiinhijxy, ja'a hajxy nWiindsønähjtämbä. Mänitøchhä Jesús xñämaayy: “Tsógänämäts, mdsóonäp yaa. Caj miichä cu'ugä mmädia'agy yaa xmiäbøgaanä cooĉ miich yaa xjia wi'i miädia'aga'añ.” <sup>19</sup> Mänitøch nhadsøoyy: “Wiindsøn, ñajuøøbiä cu'ughajxy cooĉ hijty nwädity wiinduhmyhagajpt maa ja'a judíos chajtøjc-hajxiän, cooĉhä jäya'ay hijty nyajnøcxxy pujxtøogooty pønjetiä mmädia'agy xmiäbøjcäp. Näxyhøch hijty nyajwobyii. <sup>20</sup> Y coo ja'a Esteban yagho'cä, jimhøch hänäjty nbadsóonäbä. Møødhøch hänäjty nbamänaambä coo yagho'ogóøjät. Ja'a häna'cä Esteban hajxy yagho'cäbä, høøchhä wyit ngüeeändähajtä. Paadiä Esteban jaduĥn yagho'cä je'eguiøxpä coo miichhä mmädia'agy hänäjty xyajwa'xä.” <sup>21</sup> Mänitøchhä Jesús xñämägüumbä: “Cabä cueentä jaduĥn. Nøcxnä. Jäguémhøch miich nguexa'añ maa ja'a jäya'ayhajxy chäna'ayän, ja'a hajxy ca'a judióspä.”

<sup>22</sup> Mäduĥnjatiä Pablo hänäjty miädia'agy, hamädoowhjtäxäbä miädia'agy hänäjty jaduĥn. Pero coo jaduĥn miänaañ cooc hänäjty jäguem quiexa'anii maa ja'a jäya'ayhajxy chäna'ayän, ja'a hajxy ca'a judióspä, cabä cu'ugä Pablo ja'a miädia'agy hajxy hänäjty yhamädoowhidäänän. Mänitä cu'ughajxy tiägøoyy yaaxpä jojpa:

—Ween yø'ø craa yho'ogy. Yagho'og yø'ø craa hajxy.

<sup>23</sup> Tehngajnä hajxy hänäjty jaduĥn wyi'i ya'axy wyi'i jiocy. Yamä wyit hajxy hänäjty wyi'i chajyemy. Yamä naaxoc hajxy hänäjty wyi'i chajwøjy. Paady hajxy hänäjty jaduĥn wyi'i jiatcø'oy coo ja'a Pablo hajxy hänäjty jiaanĉ tehĥ miädsiphaty. <sup>24</sup> Mänitä soldado-wiindsøn miänaañ coo ja'a Pablo jiiby yajtøjtägø'owóøjät cuarteltøogooty. Mänit jiaac mänaañ coo ja'a Pablo wiobho'ogóøjät, ween jaduĥn quiøxy nägäpaxy tiiguiøxpä cu'ugä Pablo hajxy hänäjty coo tøø wyi'i ñäya'axy. <sup>25</sup> Mänitä soldado ja'a Pablo hajxy quiø'øxojch. Wiobho'ogaambiä Pablo hajxy hänäjty. Mänitä Pablo ja'a capitán miägäpaxy, ja'a hänäjty jim tänaabiä wiinduum:

—Caj mijts cuĥdujt mmøødä cooĉ mijts xwióbät nä'ä nägoobä. Cab hajxy mnajuø'oy pø tøøch ngädieey. Høøch, jadúhnhøchhä cuĥdujt nmøødä nebiä Rómabä jäya'ayhajxy miøødän —nømä Pablo ja'a capitán ñämaayy.

<sup>26</sup> Coo ja'a capitán jaduĥn miädooyy, mänitä wyiindsøn ñämaayy:

—Ca'a hajxy jaduhñ mwopy. Jadúhñac yø'ø craa cuhdujt miøødä nebiä Rómabä jäya'ayhajxy miøødän.

<sup>27</sup> Mänitä soldado-wiindsønä Pablo hoy miäyajtøy:

—Nej, tøyhajt jaduhñ coo miichä cuhdujt jaduhñ mmøødä nebiä Rómabä jäya'ayhajxy miøødänä.

Mänitä Pablo yhadsooyy:

—Tøyhajt jaduhñ.

<sup>28</sup> Mänitä soldado-wiindsøn miänaañ:

—Jadúhñhøchä cuhdujt nmøødäbä nebiä Rómabä jäya'ayhajxy miøødän. Pero jaančh tehñ chówwhoch jaduhñ tøø xyhabädsøønä coočhä cuhdujt jaduhñ tøø njuy.

Mänitä Pablo miänaañ:

—Coočh jim̄ nnaaxque'exä Tarso, páadyhøchä cuhdujt jaduhñ nmøødä nebiä Rómabä jäya'ayhajxy miøødän.

<sup>29</sup> Ja'a soldadohajxy hánajty mäwobaambä, coo hajxy jaduhñ miädooyy coogä Pablo cuhdujt hánajty jaduhñ miøødä nebiä Rómabä jäya'ayhajxy hánajty miøødän, mänitä Pablo hajxy piuhwaach. Y ja'a soldado-wiindsøn, coo je'e jaduhñ miädooyy, tsähgøoyy je'eduhñ je'eguixpá coo ja'a Pablo hánajty tøø quiø'øxočhii tøø tiecyciočhii.

<sup>30</sup> Cujaboomä soldado-wiindsøn jaduhñ miänaañ coo ja'a Pablo quiø'øguejøjät. Mänit miänaañ coo ja'a teedywiindsøn hajxy yhamugø'øwät møødä majtøjc-hajxy. Mänitä Pablo jim̄ yajnøcxä maa ja'a teedywiindsøn hajxy hánajty tøø yhamugø'øyän. Mänitä Pablo jim̄ yajtánaaguiädaac cu'ugwiinduum. Miädowaambiä soldado-wiindsøn hánajty jaduhñ tiiguixpá judíos ja'a Pablo hajxy hánajty coo tøø ñäxø'øwø'øy.

## 23

<sup>1</sup> Mänitä teedywiindsøn hajxy wyiinhee'ppejtä ja'a Pábläm. Mänitä Pablo miänaañ:

—Mägu'ughajpädøjc, Díóshøch jaduhñ xyhijxp coočh homiänaañä nhojiäya'ayhaty.

<sup>2</sup> Coo ja'a Pablo jaduhñ miänaañ, mänitä häna'c-hajxy ñämaayä coo ja'a Pablo hajxy yhapo'xø'øgät, ja'a häna'c-hajxy hánajty jim̄ tänaabiä Pablo wyiinduum. Ja'a Ananías jaduhñ mänaañ coo hajxy jaduhñ jiatcø'øwät. Møjhajpä Ananías hánajty jim̄ maa ja'a teedywiindsøn hajxiän. <sup>3</sup> Mänitä Pablo ja'a Ananías ñämaayy:

—Dios miich jaduhñ xyajcumädowaamb. Caj miich hoy mduñ. Jaduhñ miich mduung-møødä coočh miich xyajtøyhajtyégät hoy yajxón nebiä cuhdujt myiñän. Pero coo miich jaduhñ tøø mmäna'añ coočh häna'c xquióxät, myajcähxø'py miich jaduhñ coo miichä cuhdujt hoy mga'a yajtuñ.

<sup>4</sup> Ja'a häna'c-hajxy hánajty jim̄ tänaabiä, mänitä Pablo hajxy ñämaayy:

—Tøø miich jaduhñ ngapxtägoy coo yø'ø mõjteedywiindsøn jaduhñ tøø mwiingapx-pety. Haa ca'a, Dios yø'øduhñ tøø yhuuc pádaacpä.

<sup>5</sup> Mänitä Pablo yhadsooyy:

—Mägu'ughajpädøjc, huuc mee'x hajxy, cábøch hijty nnajuø'øy coo yø'ø jaduhñ tiuñ mõjteedywiindsøn. Jaduhñ jim̄ myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän coo hajxy nga'a nänómät haxøøg, pønjatä tuung møød maa ja'a tsaan maa ja'a cu'ugän.

<sup>6</sup> Mänitä Pablo jaduhñ yhijxy coo häna'c-hajxy hánajty mejtstu'u tøø yhamugø'øy, møødä saduceoshajxy, møødä fariseoshajxy. Mänitä Pablo møc quiapxy:

—Mägu'ughajpädøjc, høøch, jue'e'ch høøch, fariséoshøch høøch. Haagä fariseos højts jaduhñ. Coočh jaduhñ nmäböcy coo ja'a ho'oguiäya'ayhajxy jaduhñ jiuypjøjtägatsa'añ, páadyhøchä häna'c jaduhñ tøø xñäxø'øwø'øy.

<sup>7</sup> Coo ja'a Pablo jaduhñ miänaañ, mänitä fariseoshajxy tiägøoyy yajcapxiøøbiä møødä saduceoshajxy. Cabä miädia'agyhajxy hánajty ñibiaadyii. \* Hix, jaduhñä fariseoshajxy hánajty miäböcy cooc ja'a ho'oguiäya'ayhajxy jiuypjøjtägatsa'añ. Jaduhñ hajxy hánajty miäböjpä cooc ja'a Dios ja'a mioonsä jim̄ miøødä tsajpootyp, møød cooc ja'a nhaañmähajtämhajxy quia'a hócäm. Pero cabä saduceoshajxy hánajty miäböcy nebiä

fariseoshajxy hänajty miäbøquiän. <sup>9</sup>Tehngajnä hajxy hänajty miaas nämayø'øy haamhahpä. Tehngajnä hajxy hänajty yhamböcy. Mänitä fariseoshajxy näje'e tiänaayø'cy, ja'a hajxy hänajty yajnähixøbiä maa ja'a tsajtøjcän. Mänit hajxy miänaaŋ:

—Yø'ø craa, cap tii pojpä cädieey miøødä. Jímädä Diosmoonsä tøø miägäpxyii, o háaŋämä.

<sup>10</sup>Maas hanaxiä hajxy hänajty yhamböcy. Tsähgøøbiä soldado-wiindsøn hänajty coo ja'a Pablo hänajty yagho'oga'añii. Mänitä soldado-wiindsønä soldado miøjyaaxy coo ja'a soldado ja'a Pablo hajxy jiiby wyitstsóonät, møød coo hajxy jim yajnøcxät maa ja'a cuartelän.

<sup>11</sup>Mänitcoodsä Jesús jiiby nãgüehxtøø'xy maa ja'a Pablo wyiinduumän. Mänitä Jesús ja'a Pablo nãmaayy: “Ca'a mdsähgø'øy. Nébyhöch miich yaa tøø xmiädia'aguiän Jerusalén, jaanä jadúhñhoch miich jim nøxcy xmiädia'agáangumbä Roma.”

<sup>12</sup>Cujaboomä judíoshajxy näje'e hoy quiojyquiapxyhaty coo ja'a Pablo hajxy yaghó'ogät. Mänit hajxy nãnaaayä:

—Mäduhñtiä Pablo jiaac jugyhaty, cab hajxy nnä'ägä caayy nnä'ägä húucämät.

<sup>13</sup>Nájuxychägui'xnaxy hajxy hänajty je'eduhñ, ja'a hajxy hänajty jaduhñ tøø quiojyquiapxyhātiäbä. <sup>14</sup>Mänit hajxy hoy nãgapxy maa ja'a majtøjc-hajxiän:

—Tøø højts jaduhñ ngojyquiapxyhaty coo højtsä Pablo nyaghó'ogät. Høxtä mänit højts ngaya'añ nhu'uga'aññä. <sup>15</sup>Hoorä, mijts, nøcxä soldado-wiindsøn hajxy jaduhñ nämä'aw coo weenä Pablo yaa yajmechii mijts mwiinduum. Jaduhñ hajxy mwiinhóonät coo tyijy ja'a Pablo hajxy mjaac tehñ miäyajtøwa'añ. Cahnä Pablo hänajty yaa quioody maa mijts mwiinduumän, jim højts nyaghó'ogät tu'haam —nømä teedywiindsøn hajxy nãmaayyä.

<sup>16</sup>Mänitä Pablo chojmajc jaduhñ miädoyhajty coogä Pablo hänajty yagho'oga'añii. Mänitä Pablo hoy yhawáanäxä maa hänajty chumiän. <sup>17</sup>Mänitä Pablo ja'a capitán tu'ug miøjyaaxy. Mänit nãmaayy:

—Huuc tunä mayhajt, huuc woonøcx hädaa craa jim maa ja'a mwiindsønän. Jim jaduhñ miøødmädia'aga'añ.

<sup>18</sup>Mänitä Pablo chojmajc wioonøcxäxä maa ja'a soldado-wiindsønän. Mänitä capitán ja'a soldado-wiindsøn nãmaayy:

—Ja'a Pábløch jaduhñ tøø xñäma'ay cooçh hädaa craa yaa nwoomínät maa miichän. Míichäc jaduhñ xmiøødmädia'agaamb.

<sup>19</sup>Mänitä Pablo chojmajc wiingtuum wyitsoñcxäxä. Mänitä soldado-wiindsøn miänaaŋ:

—Tiiçh jaduhñ xyhawaanáanäp —nømä Pablo chojmajc miäyajtøwäxä.

<sup>20</sup>Mänitä Pablo chojmajc yhadsooyy:

—Tøø ja'a judíoshajxy näje'e quiojyquiapxytiñ cooc miich xñäma'awa'añ coo miichä Pablo jaboom ween mguexy maa ja'a teedywiindsønä wyiinduumhajxiän. Jadúhñäc miich xwyiinhøona'añ cooc tyijy ja'a Pablo hajxy cøxiä wiinä jiaac tehñ miäyajtøwa'añ. <sup>21</sup>Caj miich jaduhñ mmäbögät. Nájuxychägui'xnaxiä jäya'ayhajxy jaduhñ tøø quiojyquiapxyhaty coo ja'a Pablo hajxy yaghó'ogät tu'haamnøcxpä. Cábäc hajxy jaduhñ nã'ägä caya'añ nã'ägä hu'uga'añ. Høxtä coogä Pablo hajxy yaghó'ogät, mänitac hajxy quiaya'añ yhu'uga'aññä. Míichäc hajxy xyhuuc jaac hahijxp cooc miich jaduhñ mmäná'anät pø mgudiunaamby jaduhñ —nømä soldado-wiindsøn nãmaayyä.

<sup>22</sup>Mänitä Pablo chojmajc nãmäayyäxä coo quia'a nãgäpxät wiingtuum waambaty hänajty jaduhñ tøø miädia'agy. Mänitä soldado-wiindsøn jaduhñ miänaaŋ coo ja'a Pablo chojmajc wyiimbijnät.

<sup>23-24</sup> Mänitä soldado-wiindsønä capitán metsc miøjyaaxy. Mänit hajxy wyiinguejxä coo ja'a Pablo hajxy coods jim yajnøcxät Cesarea. Nãmayyä soldadohajxy hänajty pianøcxä'añ. Námejtsmägo'x hajxy hänajty ñøcxä'añ tery-yo'oyhaam; møød nädägøøghi-i'xcumajc hajxy hänajty ñøcxä'añ cuaañähgøxp; møød námejtsmägo'x hajxy hänajty ñøcxäambä cuhmðcap. Jaduhñä capitánhajxy nãmáayyäbä coo ja'a Pablo cuañähgøxp ñøcxät, møød coo hoy cwieendähadóøjät, jaduhñ nejy quia'a jat quia'a habétät. Jaduhñä soldado-wiindsøn yhanehmbä coo ja'a Pablo ja'a gobernador Félix yajcø'ødägø'owøøjät.



<sup>25</sup> Mänitä soldado-wiindsónä nocy yhädiuun̄. Ja'a gobernador Félix hänajty yajnäguex-aamby. Jaduhñ soldado-wiindsón̄ quiujahy:

<sup>26</sup> "Høøch hädaa nocy nhädiuumb̄y, høøch Claudio Lisias. Wiindsón̄ Félix, miich jaduhñ cham̄ nyajpoo'xyp. <sup>27</sup> Hädaa jäyá'ayhöch miich nyajnäguexjyp. Pablo jaduhñ xiøhaty. Häxøoyy maaxtøjquiä Pablo yaa miajtsä Jerusalén. Ja'a judiøshajxy jaduhñ mämajts. Yagho'ogäänäbä Pablo hänajty. Pero cooçh jaduhñ nmädoyhajty coo ja'a Pablo cuhdujt jaduhñ miøødä nebiä Rómabä jäya'ayhajxy miøødän, mänitøchä soldado ja'a Pablo hoy nmøødyajnhwa'açh. <sup>28</sup> Je'eçh hänajty nmädowaamby tiiguiøxpä Pablo hänajty coo tøø miächii, päadyhöch jii by nmøødhädaacy maa ja'a judiøos ja'a junta hajxy hänajty yagjadyiijän. <sup>29</sup> Mänitøch nmädooyy coogä Pablo tii pojpä tii cädieey quia'a møødä. Je'eduhñ yajcumadsøoyyä coo ja'a judiøos ja'a quiuhdujthajxy wyiingjatiä. Päadyhöch jaduhñ nga'a mänaañ̄ coo ja'a Pablo yagho'ogóøjät, ni coo chumóøjät. <sup>30</sup> Cooçh jaduhñ nmädoyhajty coo ja'a judiøshajxy hänajty näje'e tøø quiojyquiapxyhaty coo ja'a Pablo hajxy hänajty yagho'oga'añ, mänitøch jaduhñ nwiinmaayy cooçh miich jaduhñ nyajnäguéxät. Ja'a häna'cä Pablo hajxy ja wi'i yagho'ogaambä, tøøch nñäma'ay coo ja'a Pablo jim̄ nõcxy nñäxø'øwø'øyii miich mwiinduum."

<sup>31</sup> Mänitä soldadohajxy jiaançh cudiuun̄ nebiä wyiindsón̄ hajxy hänajty tøø nñäma'ayiijän. Mänitä Pablo hajxy jim̄ coods yajnøcxy maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Antipatris. <sup>32</sup> Cujaboomä soldadohajxy wyiimbijty, ja'a hajxy hänajty tøø nõcxy tecy-yo'oyhaam. Ja'a hajxy hänajty cuaañähgøxpä, je'edsä Pablo hajxy jaac møødnøcñä. <sup>33</sup> Mänit hajxy jim̄ quioo'ty Cesarea. Mänitä Pablo ja'a Félix hoy yajcø'ødägø'øyii møødä nocy, ja'a soldado-wiindsón̄ hänajty tøø quiéxiäbä. <sup>34</sup> Mänitä Félix ja'a nocy quiapxy. Mänitä Félix ja'a Pablo miäyajtøoyy maa je'e choon̄. Mänitä Pablo yhadsooyy coo hänajty jim̄ choon̄ Cilicianaxooty. <sup>35</sup> Coo ja'a Félix jaduhñ miädooyy, mänitä Pablo nñämaayy:

—Weenä jäya'ayhajxy yhuuc mech, ja'a miich hajxy jaduhñ xñäxø'øwø'øwaambä, mänitøchä tøyhajt nmädowa'añ ja'a miichcøxpä.

Mänitä Félix ja'a soldado nñämaayy coo ja'a Pablo piäda'agóøjät mõjtøgooty, ja'a hänajty xøhjäpä Palacio de Herodes. Jaanä jaduhñä Félix miänaambä coo ja'a Pablo hoy cwieendähadóøjät.

## 24

<sup>1</sup> Cumägooxxøø ja'a Ananíashajxy jim̄ quioo'ty Cesarea. Mõjteedywiindsónä Ananías hänajty tiuumby jim̄ Jerusalén. Näguipxiä majtøjc-hajxy näje'e piagoo'pä møødä licenciadä tu'ug, ja'a hänajty xøhjäpä Tértulo. Mänit hajxy jim̄ nõcxy maa ja'a gobernador Félix hänajty tiuñän. Mänitä Félix hajxy nñämaayy coo ja'a Pablo hajxy hänajty nñäxø'øwø'øwa'añ. <sup>2-3</sup> Mänitä Félix miänaañ̄ coo ja'a Pablo yajmedsøøjät maa ja'a Félix wyiinduumän. Coo Pablo jaduhñ yajmejtsä, mänitä Tértulo ja'a Pablo tiägøoyy näxø'øwøøbiä:

—Wiindsón̄ Félix, hoy højts njaançh tehñ nñiäwø'øyii maa miichcøxpän, coo miich hoy mjaançh tehñ tiuñ. Tøø højts miichä nnaaxä ngajpt xjiaançh tehñ yaghoyøoyyä. Cabä tsip cabä pleetä jaduhñ maa yajpaady. Coo miich jaduhñ hoy mjaançh tehñ tiuñ, paady højts Dioscujú'uyäbä njaançh tehñ yecy maa miichcøxpän. <sup>4</sup> Cábøch miich jejcy nhadsiba'añ. Huuc tunä mayhajt, højtsä nmädia'agy hamädoowhjtäc. Paquia højts jaduhñ nmädia'aga'añ. <sup>5</sup> Yø'ø craa Pablohajpä, nmøødhajpy højtsä tøyhajt jaduhñ coo yø'ø højts xjiaançh tehñ miädsibø'øy majaty højts nhity, højts judiøshajpä. Jaduhñ højts xjia wi'i jiojcapxø'øy coo højtsä nguhdujt nñajtshixó'øwät. Jaduhñä tsip homiaajä yajpädo'øgy. Ja'a jäya'ayä Jesús Nazaretpä miädia'agy hajxy panócxäbä, je'e ja'a Pablo hajxy wiindsón̄hajp. <sup>6</sup> Mänitä Pablo jäya'ay nāmādaaxc miøødtøjtägøoyy maa højtsä nmøjtsajto-gootiän. Ja'a hajxy nāmādaaxpä, ca'a hajxy je'e judiøosä. Cab højtsä nguhdujt jaduhñ myiñ coo wingjäya'ay jii by tiägø'øwät. Mänit højtsä Pablo nyajmajtsä. Nyajcumädowaamby højts hänajty, tii hänajty jii by tiuumby tsajtøgooty. Jaduhñ højtsä nguhdujt myiñ coo jaduhñ quiuimädówät. <sup>7</sup> Mänitä soldado-wiindsón̄ piayajcawh piayajpøgøoyy, ja'a xøhjäpä Lisias. Mänit højtsä Pablo mädsibø'øbä xpiøjčä. <sup>8</sup> Mänit højtsä Lisias xñämaayy coo højts

yaa nmínat maa miichä mwiinduumän, coo hõjtsä Pablo yaa nnäxõ'õwõ'õwät. Hoorä, hamdsoo miichä Pablo mmäyajtõwät pø tõyhajt jaduhñ neby hõjts cham nnäxõ'õwõ'õyän —nõmä Tértulo ja'a Félix ñämaay.

<sup>9</sup>Jaduhñä judiõshajxy piämänaambä. <sup>10</sup>Mänitã gubernador Félix ja'a Pablo miäwõ'xy coo ja'a Pablo miädiã'agät. Mänitã Pablo miänaañ:

—Wiindsõñ Félix, jaançh tehñ jiootcújc-hõch chamñ nnijiäwõ'õyii cooçh yaa nnguiugapxa'añii miichä mwiinduum. Hix, nnajuõõbiõch jaduhñ coo miich mõjtuung jejcy yaa tõõ mmõõdhaty maa hõjtsä nnaax maa hõjtsä ngajptän. <sup>11</sup>Chaanä mijmetsxõõhaty cooçh jim ngoo'ty Jerusalén. Jímhõçhã Dios hãnajty nwiingudsãhgõõwa'añ tsajtgooty. Tõyhajt jaduhñ. Hoy piõñã jaduhñ miäna'añ. <sup>12</sup>Pero cábõçhã tsip jim nhõxtaayy. Cábõçhã tsip ni maa nhõxtaayy, majãtyhõch tõõ nwãdity, ni jii by mõjtsajtgooty, ni jii by muustsajtgooty, ni jim cajpooty. Cábõch põñ jim nmõõdyajcapxiõõy. <sup>13</sup>Hoorä, yõ'õ hãna'c-hajxy xim xwyiingapxepjõçhã, hõhndaacp hajxy yõ'õ. Cab hajxy tõyyã ñã'ã mädiã'agy. <sup>14</sup>Pero jaduhñ mãbõcypã, nwiingudsãhgõõbiõçhã Dios. Nebiã jecyjiãya'ayã Dios hajxy wyiingudsãhgõõyãñ, jadúhñhõch nwiingudsãhgõõbiã. Cooçhã Dios jaduhñ nwiingudsãhgõõy, páadyhõçhã yHuung Jesús ja'a miädiã'agy jaduhñ nbanõcxã. Yõ'õ hãna'c-hajxy ximbã, cabã Jesús ja'a miädiã'agy hajxy wyiinjuõõyã. Cábac tyijy jaduhñ tiõyyã. Pero nmãbõjpiõçhã jecymiädiã'agy, ja'a Moiséshajxy jecy quijáhyyãbã mõõdã profetãdjc-hajxy. <sup>15</sup>Yõ'õ hãna'c-hajxy, jaduhñ hajxy miãbõcy cooc ja'a ho'oguiãya'ayhajxy nãgõxiã jiuypjõjtãgatsa'añ, hoyhãna'cã, haxõõghãna'cã. Jaanã jadúhñhõch nmãbõjã. Coo ja'a Dios jaduhñ miänaañ cooc hajxy nãgõxiã xyagjuypjõjtãgatsãañãm, tõy jaduhñ. <sup>16</sup>Cooçh jaduhñ nmãbõcy, páadyhõçhã njoot homiãnaajã nbãda'agy cooçhã Diosmädiã'agy hoy tehngajnã nbadúnãt. Jadúhñhõçhã Dios xquiumãyãt. Jaanã jadúhñhõçhã cu'ug xquiumãabiãt.

<sup>17</sup>Mãnáajõch hoy nwãditiãñ jãguembaady mejtsjomõjt tãgõõjomõjt, mãnitõch jim nmejtsãgajch Jerusalén. Xãdõ'õñhõch jaduhñ nmãmejts. Ja'a nmãgunãaxhõch hãnajty nmo'owaamby. Mõõdhõçhã meeg hãnajty nyoxa'añ ja'a Dioscõxpã. <sup>18</sup>Jadúhñhõch hãnajty jii by nguhdujthaty mõjtsajtgooty, mãniãhõçhã judiõshajxy nãje'e xyhijxy, ja'a hajxy jim tsohmbã Asia. Tõõch hãnajty nguidiũñ neby hõjtsã nguhdujt myiñãñ. Cábõçhã hãna'c hãnajty nãmay nmõõdã. Cab hõjts hãnajty nhaamhaty. <sup>19</sup>Ja'a jãya'ay hõjts jaduhñ xyhijxãbã mõjtsajtgooty, je'eds jaduhñ hahixõõby xñãxõ'õwõ'õwãbõch yaa miichã mwiinduum, pø tõõçh hajxy jaduhñ xyhixy cooçh ngãdiehy. <sup>20</sup>Yõ'õ hãna'c-hajxy xim tãnaabiã, ween yõ'õhajxy jaduhñ ñãgapxy pø tõõçh hãnajty ngãdieey mãnaaãhã hãna'c jim xyajmechãñ maa ja'a teedywiindsõñã wyiinduumhãjxiãñ jim Jerusalén. <sup>21</sup>Wéhndõch mãnit ngapxtãgõõy cooçh nmãnaañ cooçh nmãbõcy coo ja'a ho'oguiãya'ayhajxy jiuypjõjã'añ. Mõc-hõch jaduhñ nmãnaañ.

Mänitã Pablo quiapxpãdõõñã.

<sup>22</sup>Coo ja'a Félix jaduhñ miãdoõy, mãnit jaduhñ wyiinmahñdyhajty coo ja'a tsip hãnajty quia'a tsoj yajtõdiãgõõwa'añ ja'a Pablocõxpã. Hix, ñajuõõbiã Félix hãnajty jaduhñ coo ja'a jãya'ayhajxy hãnajty hoy quihdujthaty, ja'a Jesús ja'a miädiã'agy hajxy hãnajty panõcxãbã. Mänitã Félix ja'a judiõs ñämaay:

—Mhahixãbã Lisias hajxy. Coo je'e yaa quiaãdã'agät, mãnitõçhã mdsiphajxy nya-jtõdiãgõõyãt —nõmä Félix miänaañ.

<sup>23</sup>Mänitã Félix ja'a capitãñ ñämaay coo ja'a Pablo jiaac yaghidõõjãt tsumy, mõõd coo quia'a tsaãchtiunõõjãt ni weẽñtiã. Jaduhñã Félix miãnaambã coo ja'a Pablo quihixõõjãt ja'a miãgu'ughajpãdõjc, mõõd coo hoy tyiijã ween yajnãmechi.

<sup>24</sup>Cumejtsxõõ cudãgõõgxõõ ja'a Félix ja'a tio'oxiõjc miõõdmejch maa hãgujcãñ. Drusila hãnajty xiõhaty. Judia hãnajty je'e. Mänitã Félix miãnaañ coo ja'a Pablo yajmedsõõjãt maa ja'a Félix wyiinduumhãjxiãñ. Miãdowaambiã Félixhajxy hãnajty tiiguiõxpã Pablo ja'a Jesús ja'a miädiã'agy hãnajty coo pianõcxã. <sup>25</sup>Mänitã Pablo tiãgõõy mãdiãacpã coo hajxy hoy njãya'ayhãjtãmãt, mõõd coo hajxy hoy nguhdujthãjtãmãt, mõõd coo ja'a Dios hajxy

coxiä xyajnägapxäänäm nebiaty hajxy hänäjty tøø njäya'ayhájätäm. Coo ja'a Félix jaduhñ miädooyy, mänit chähgøøbiöjcy. Mänitä Félix ja'a Pablo nāmaayy:

—Ween tiuhñä. Tøø ja'a mmädia'agy nmädðowäm. Nøcxnä. Coo jadähooc nābaadó'owät, mänit miich jadähooc nyajmøjya'axóðjät —nømä Félix ja'a Pablo nāmaayy.

<sup>26</sup>Jaduhñä Félix hänäjty miäna'añ cooc tyijy xädø'øñ mio'owa'añii Pábläm, cooc tyijy ja'a Pablo jaduhñ yajpädsømøðjät pujxtøgooty. Paadiä Félix ja'a Pablo hänäjty ja naañhooc yajmøjya'axyii coo hänäjty miøødmädia'aga'añii. <sup>27</sup>Mejtsjomøjtä Pablo hänäjty jim tøø chumyčhāna'ay Cesarea, mänitä gobernadorhajxy ñiguiuwjtsä. Coo ja'a Félix piädsøomy, mänit wiinghāna'c tiägøøguiumbä. Porcio Festo hänäjty xiøhaty. Cabä Félix ja'a judfos hänäjty yagjootma'ada'añ, paadiä Félix miānaañ coo ja'a Pablo jaduhñ jiaac hídät tsumy.

## 25

<sup>1</sup>Mänitä Festo tiägøøyy tuumbä gobernador jim Cesarea. Cudägøøgxøø jim ñøxcy Jerusalén. <sup>2</sup>Coo jim quioo'ty, mänitä teedywiindsøñhajxy jim miejch maa ja'a Festo wyiinduuman, møødä møjhajpä judfoshajxy. Mänitä Pablo hajxy tiägøøyy näxø'owøøbiä. <sup>3</sup>Mänitä Festo hajxy miānuu'xtaacy coo mayhajt cu tiuun, coo cu yhanehmy coo ja'a Pablo jim cu quiejxä Jerusalén. Hix, tøø ja'a judfoshajxy hänäjty quiojyquiapxyhaty coo ja'a Pablo hajxy yaghó'ogät tu'haamnøcxpä. <sup>4</sup>Pero cabä Festo jaduhñ nāhadsooyy. Mänit miānaañ coo ja'a Pablo hänäjty jiiby chumyčhāna'ay Cesarea. Jaduhñä Festo miānaambä coo hänäjty paquiä jim yhida'añ Jerusalén, møød coo hänäjty jiiby yhäda'agångumbä Cesarea.

<sup>5</sup>—Pøñ cuhdujt møød maa mijtsän, wéenhøch hajxy jiiby xpiahāda'agy Cesarea. Y pø tøødsä Pablo jaduhñ jiaanč cädieey, jiiby jaduhñ näxø'owø'owøðjät —nømä Festo ja'a judfos nāmaayy.

<sup>6</sup>Tuctujxøø ja'a Festo jim jiaac hijty Jerusalén. Mänit jiiby yhädaactägajch Cesarea. Coo jiiby quiaäacy, mänit jim tiägøøyy tuumbä haguyc. Mänit miānaañ coo ja'a Pablo jim yajmedsøðjät. <sup>7</sup>Coo ja'a Pablo jim miejch haguyc, mänitä judfos ja'a Pablo hajxy piquiä piädaacy, ja'a hajxy hänäjty tøø chohndá'aguiäbä Jerusalén. Mänitä Pablo hajxy cøxypänejpy nāhwaambeyty. <sup>8</sup>Mänitä Pablo ñijiøgapxä:

—Cábøchä cädieey jaduhñ maa nmøødä, ni jim maa ja'a judfos quihdujthajxiän, ni jim maa ja'a chajtøjc-hajxiän, ni jim Roma maa ja'a gobiernä yhane'emiän.

<sup>9</sup>Mänitä Festo ja'a Pablo nāmaayy:

—Nej, mmānaamb miich jaduhñä coo højts jim nnøcxämät Jerusalén, coo miich jim mdøyhajtyégät maačhā nwiinduuman.

Paadiä Pablo jaduhñ nāmaayy, je'eguiøxpä coo ja'a Festo ja'a judfos hänäjty quia'a yagjootma'ada'añ. <sup>10</sup>Mänitä Pablo yhadsooyy:

—Cab jaduhñ yhawinmatsä cooçh jim ndøyhajtyégät Jerusalén. Hix, cábøch tii cädieey nmøødä maa yø'ø judfoshajxiän. Mnajuøøby miich jaduhñ. Jaduhñ mäßøcypiä yhawinmatsä cooçh yaa ndøyhajtyégät maa ja'a gobiernä yhane'emiän, ja'a jim tuumbä Roma. <sup>11</sup>Cooçh häxøpy tøø ngädieey, hahixøøby hijty jaduhñ cooçh nhó'ogät. Pero cábøch tøø ngädieey, hoy yø'ø judfoshajxy jaduhñ tøø xjia nāhwaambety. Cab jaduhñ yhahixø'øy cooçh pøñ xyégät maa yø'ø judfoshajxiän. Jaduhñhøch nja mäna'añ cooçh jim ndøyhajtyégät maa ja'a gobiernä wyiinduuman jim Roma —nømä Pablo miānaañ.

<sup>12</sup>Mänitä Festo ja'a jiamioøð miäyajtøøyy neby jaduhñ wyiinnmahñdyhädät ja'a Pablocøxpä. Mänitä Festo ja'a Pablo nāmaayy:

—Miičh jaduhñ tøø mmāna'añ coo miich jim nøxcy mdøyhajtyega'añ jim Roma maa ja'a gobiernä wyiinduuman. Pues jimhøch miich njaanč quexa'añ Roma tøyhajtyejpä.

<sup>13</sup>Cumejtspo'o cudägøøgp'o, mänitä Agripahajxy jim miejch Cesarea møødä tio'oxiøjc Berenice. Gobiernä ja'a Agripa hänäjty tiuumby wiingtuum. Mänitä Agripa ja'a Festo hajxy yajpoo'xy. <sup>14</sup>Maxioø ja'a Agripahajxy hänäjty jim yhida'añ maa ja'a Festo tiøjcän. Mänitä Festo ja'a Agripa nāmaayy:

—Jimä jāya'ay tu'ug chumyčhāna'ay. Pablo jaduhñ xiøhaty. Coo ja'a Félix yaa piädsøomy tuumbä, jimä Pablo jaduhñ jiaac mähmøøyy tsumy. <sup>15</sup>Mänájøch jim nhoyyän

Jerusalén, mänítøchá judfoshajxy xñähooyy, ja'a hajxy hánajty mõjhajpä, møødä teedywi-indsøn hajxy. Mänitä judfos ja'a Pablo hajxy nãxø'øwøoyy maačh nwiinduumän. Mänitä judfoshajxy miänaaŋ coo ja'a Pablo cu yagho'cä. <sup>16</sup> Mänítøch nhadsooyy: "Jaduhŋ hajxy jim quihdujthaty Roma, cab jaduhŋ pøn yagho'ogyii, pø cahnä hánajty ñijjøgapxyii maa ja'a jäya'ayä wyiinduumhajxiän, ja'a hajxy hánajty mänãxø'øwøøbiä", nõmhøčhä judfos nnämaayy. <sup>17</sup> Hoorä, cooçh yaa ngädaactägajch Cesarea, mänítøčhä judfos xpiamänajcy. Cujabøomhøch ndägøoyy tuumbä. Mänítøčhä Pablo nyajmøjyaaxä. <sup>18</sup> Coo ja'a judfoshajxy jim miejch maačh nwiinduumän, mänitä Pablo hajxy tiägøoyy nãxø'øwøøbiä. Haxøøgaty ndijy ja'a Pablo hánajty nãxø'øwø'øwa'añii. Pero cabä Pablo jaduhŋ haxøøgaty nã'ä nänøømä. <sup>19</sup> Jue'e ja'a judfoshajxy hánajty yajcapxiøøby, nebiatiä quihdujt hajxy yaghity, møød coogä Pablo hoy quia'a cudiuñ. Møød hajxy hánajty yajtsibøøbiä pø tøø ja'a Jesús jiaančh juyypjøtgach, ja'a hánajty tøø yho'oguiäbä. Jaduhŋä Pablo yhadodhaty coogä Jesús tøyhajt tøø jiuypjøcy. <sup>20</sup> Høøčh, cábøch hánajty nnajuø'øy nébiøčhä capxy mädia'agy jaduhŋ nyajtødiägø'øwät. Mänítøčhä Pablo nmäyajtøoyy pø nøcxaamb hánajty jim Jerusalén coo jim cu tiøyhajtyecy. <sup>21</sup> Mänitä Pablo yhadsooyy cooc hánajty jim quia'a nøcxa'añ Jerusalén. Mänit miänaaŋ cooc hánajty jim nøcxy yajtøyhajtyega'añii Roma maa ja'a gobiernä tiuñän. Coo jaduhŋ yhadsooyy, páadyhøch jaduhŋ nmänaaŋ coo yaa jiaac hídät tsumy. Coo jaduhŋ nãbaadø'øwät, mänítøch jim nguexa'añ Roma, ween jim nøcxy tiøyhajtyecy maa ja'a gobiernä wyiinduumän —nømä Festo quiapxy miädiaacy.

<sup>22</sup> Mänitä Agripa ja'a Festo nãmaayy:

—Nmädowáambjøch høøčhpä waambä craa jaduhŋ miädia'aga'añ.

Mänitä Festo yhadsooyy:

—Jaboom mmädówät —nømä Agripa nãmaayyä.

<sup>23</sup> Cujaboomä Agripahajxy jim miejch haguyc møødä Berenice. Wiinxu'uxy wiinwopy hajxy jim miejch. Mänit hajxy jii by tiøjtägøoyy maa ja'a Festo hánajty tiuñän, näguipxy møødä soldado-wiindsøn hajxy, møødä mõjtøjc-hajxy. Mänitä Festo ja'a Pablo yajmøjyaaxä. <sup>24</sup> Coo ja'a Pablo jii by tiägøoyy, mänitä Festo miänaaŋ:

—Wiindsøn Agripa, møød pøn jaty yaa tøø miech maa højts nwiinduumän, mjištäts jaduhŋ nmägapxyp. Yø'ø craa xii tãnaabiä, yø'øds jaduhŋ xøhajt Pablo. Yø'ødsä judfoshajxy tøø wyi'i nãxø'øwø'øyy yaa Cesarea møød jim Jerusalén. Jaduhŋ hajxy tøø wyi'i ya'axy tøø wyi'i jiocy coo yø'ø Pablo ween yho'ogy. <sup>25</sup> Pero høøčh, cábøch jaduhŋ nmäna'añ coo tøø quiädieey. Páadyhøch jaduhŋ nmäna'añ coo quia'a hó'ogät. Pero hamdsoo yø'øduhŋ tøø miäna'añ coo jim ñøcxät Roma, coo jim nøcxy yajtøyhajtyega'añii maa ja'a gobiernä wyiinduumän. Páadyhøch jaduhŋ jim nguexa'añ. <sup>26-27</sup> Cábøch nnajuø'øy waambátyhøčhä gobiernä Rómabä nnocynãjaayø'øwät ja'a Pablocøxpä. Cab jaduhŋ yhawijnmatsä cooçhä Pablo jim nguexät Roma tsumy, pø cábøch tøyhajt nmøødä pø tøø jiaančh cádieey. Hoorä, páadyhøčhä Pablo yaa tøø nyajmech coo mijts jaduhŋ ween yajtøyhajtyecy. Miičh, Wiindsøn Agripa, miičh mjaančh tehŋ jiajpy mjaančh tehŋ ñajuøøby. Coo mijts hánajty tøø yajtøyhajtyecy nebiaty jaduhŋ tøø jiaančh cádieey, mänitøch mäböcy nnajuø'øwät nébiøch njáayät —nømä Festo miänaaŋ.

## 26

<sup>1</sup> Mänitä Agripa ja'a Pablo nãmaayy:

—Hahixøøby jaduhŋ coo miičh hamdsoo mnijjøgapxøøjät.

Mänitä Pablo ja'a quio'ø chajxajy. Mänit tiägøoyy mädiaacpä:

<sup>2</sup> —Wiindsøn Agripa, chámhøch nnijjøgapxa'añii nebiátyhøčhä judfoshajxy tøø xñähwaambety. Jootcújc-høch jaduhŋ nnijjãwø'øyyii cooçh yaa nmädia'aga'añ miičh mwiinduum. <sup>3</sup> Páadyhøch jootcuy nnijjãwø'øyyii je'eguiøxpä coo miičh mjaančh tehŋ jiaty mjaančh tehŋ ñajuø'øy nebiatiä judfoshajxy quihdujthaty, møød tijaty hajxy naxy yajtsibøøby. Høøčh huuc méé'xác. Høøčhä nmädia'agy huuc hamädoowhjtäc.

<sup>4</sup> Najuøøbiä judfoshajxy jaduhŋ nägøxiä cooçhä quihdujthajxy hoy ngudiuunä homiänaajä, møød jim maačhä nhamdsoo cajptän, møød jim Jerusalén. Múutsnøch hánajty

jaduhñ cooçhä quiuhdujthajxy jaduhñ nbadu'ubøjcä. <sup>5</sup> Jaanä jaduhñä judíošhajxy ñajuøøbiä cooçhä fariseos quiuhdujthajxy hoy nyajtúunäbä. Múutsnøch hānajtý jaduhñbä cooçh ndägøøyy habøjpä. Miøødä judíos ja'a tøyhajt hajxy jaduhñ. Hahixøøby jaduhñ coo hajxy jaduhñ ñägápxät. Ja'a fariseoshajxy, ca'xiä cuhdujt hajxy yajnøcxy nebiä judíošhajxy yajñähixø'øyän. <sup>6-7</sup> Jéquiänä Dios jaduhñ miānaañ coogä ho'ogyjiäya'ay yagjujypioğa'añ. Højts judfos, jaduhñ højtsä nhapä ndeedyhajxy jecy xyajwiinwaanøøyyä ja'a Diósäm. Nägøxiä højts jaduhñ njøbhixy coo ja'a Dios jaduhñ yajtøjiada'añ neby jecy miānaañän, højts ja'a majmetsc-hagajtpä. Paady højtsä Dios xøømdsuhñ nwiingudsähgø'øy. Hoorä, Wiindsøn Agripa, cooçh jaduhñ nmäbøcy coo ja'a Dios ja'a ho'ogyjiäya'ay yagjujypioğa'añ, páadyhøch yø'ø judíošhajxy chamñ xñäxø'øwø'øy miich mwínduum —nømä Pablo ja'a Agripa ñāmaayy.

<sup>8</sup> Mānitä Pablo ja'a judíos ñāmaayy:

—Tii hajxy jaduhñ coo moga'a mabøga'añ coo ja'a Dios ja'a ho'ogyjiäya'ay yagjujypioğa'añ.

<sup>9</sup> Mānitä Pablo jiaac mānaañ:

—Bueno, jaduhñhøch hijty nmāna'añ coo hijty yhahixø'øy cooçhä jäya'ayhajxy ndsaaçhtiünät, ja'a Jesús Nazaretpä ja'a miādia'agy hajxy hānajtý panøcxäbä. <sup>10</sup> Jaduhñhøch jimñ njaançh jatcøøyy Jerusalén. Ja'a teedywiindsønøchä cuhdujt hajxy jimñ xmiøøyy cooçhä jäya'ayhajxy yajtsumøød, ja'a Jesucristo miādia'agy hajxy hānajtý panøcxäbä. Nāmáyhøch hajxy jaduhñ njaançh yajtsuumä. Y coo hajxy yagho'cä, jaduhñhøch hānajtý nbamānaambä coo hajxy yagho'ogøøjät. <sup>11</sup> Ja naañhøoc-høch hajxy tøø nyajtsaaçhtiünii coo hajxy ñijjioğapxøøjät ja'a Jesúsøxpä. Wiinduhmyçhajtøjc-høch hijty ndsaaçhtiünñ. Hanäxiøch hajxy hijty nmājootma'ady, páadyhøch hajxy hijty jäguembaady ndsaaçhtiünñ.

<sup>12</sup> Mānithøchä teedywiindsønøch hajxy jimñ xwyiinguejxy Damasco cooçhä mabøjpdøjc jimñ nyajtsaaçhtiünøøjät. <sup>13</sup> Tu'haamnøcxpä, mānit højtsä jøøn xquiuhjajcädaacy jaançh telmñ miøc. Cujyxiøho'ogy hānajtý je'e. Cabä xøø hānajtý miäbaady nebiä jøøn hānajtý jiajjiän. Høxtä xquiuhjajwädijjt højts jaduhñ. <sup>14</sup> Coo højtsä jøøn jaduhñ nhijxy, mānit højts nägøxiä ngädaayy. Mānitøch nidiuhñ nmädooyy cooçhä hāna'c xmiägapxy hahebreohaam. Mānitøch xñāmaayy: “Saulo, Saulo, tiich miich jaduhñ coo xwyi'i miädsibø'øy. Cooçh miich jaduhñ xwyi'i miädsibø'øy, hamdsoo miich jaduhñ mniçhaaçhtiünii.” <sup>15</sup> Mānitøch nmānaañ: “Wiindsøn, pøñ miich.” Mānitøch xyhadsooyy: “Jesúshøch høøch. Høøch miich jaduhñ xmiädsibøøby. <sup>16</sup> Tänaayyø'øg. Páadyhøch jaduhñ tøø nnäguehxtø'øxy ja'a miichøxpä, miichhøch nwiinguexaamby coo ja'a mädia'agy jaduhñ myajwá'xät nebiätýhøch tøø xyhixy, møød nebiätýhøch miich njaac yajñähixø'øwa'añ. <sup>17</sup> Nñāwa'anāmbiøch miich majaty miich mwädita'añ, jimñ maa ja'a judíošhajxiän, jimñmøød maa ja'a wiingjäya'ayhajxiän, ja'a hajxy ca'a judiøspä. Jímhøch miich jaduhñ nguexa'añ maa ja'a wiingjäya'ayhajxiän. <sup>18</sup> Páadyhøch miich jimñ nguexa'añ, jaduhñ miichä Diosmädia'agy myajwiingapxø'øwät, jaduhñä yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtsxixø'øwät. Cabä møjcu'ugong ja'a miädia'agy jaduhñ miäbøjcäxät. Ja'a Diosmädia'agy hajxy jaduhñ miäbögäp. Y cooçhä nmädia'agy hajxy jaduhñ xmiäbøjcäbät, jaduhñhøch nyajñähwá'adsät ja'a piojpä quidiēeyhajxy, jaduhñ hajxy miähmø'øwät hawa'adstuum”, nómhøchä Jesús xñāmaayy.

<sup>19</sup> Wiindsøn Agripa, cooçhä Jesús jaduhñ jimñ xmiägapxy tsajpootyp, páadyhøchä miädia'agy jaduhñ ngduiuunä. <sup>20</sup> Mānithøchä Diosmädia'agy ndägøøyy yajwä'xpä coo jäya'ayä yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtsxixø'øwät, coo ja'a Diosmädia'agy hajxy piadu'ubögät. Coo hajxy jaduhñ yhojiäya'ayhädät, jaduhñ hajxy yajcähxø'ögät coo yhaxøøgcuhdujt hajxy tøø jiaançh najtsxixø'øy. Jímhøchä Diosmädia'agy nyajwa'xtsohñ Damasco. Mānitøch jimñ njaac yajwa'xy Jerusalén, møød jimñ Judeanaaxooty wiinduhmyhagajpt. Mānitøchä jäya'ayhajxy njaac yajñähixøøyy, ja'a hajxy ca'a judiøspä. <sup>21</sup> Cooçhä jäya'ayhajxy jaduhñ nyajñähixøøyy, ja'a hajxy ca'a judiøspä, páadyhøchä judíošhajxy näje'e jimñ xjia majch møjtsajtøgooty, jimñ Jerusalén. Cooçh hajxy jaduhñ xmiäjch, mānitøch hajxy xjia yagho'ogaañ. <sup>22-23</sup> Pero Diøshøch xpuihbejp. Tehngájñøchä Diosmädia'agy nyajwa'xy høxtä jäda'anābaady, ja'a Jesuscøxpä. Nägøxiøchä jäya'ayhajxy jaduhñ nyajñähixø'øy, møjtojç,

häyooädöjç. Jadúhñhøch nnä'ägä mädia'agyhaty neby jim cujaay myiñän nocyjiooty, ja'a profetadöjç-hajxy jecy yhädiuunäbä, ja'a Moisés jecy yhädiuunäbä. Jaduhñ hajxy jecy quiujahy coogä Dios ja'a wyiinguexypä hänäjty quixea'añ, ja'a xøhjäpä Cristo. Jaduhñ hajxy jecy quiujahbiä coogä Cristo hänäjty yho'oga'añ. Jaayä'ayäc hänäjty jayøjp juyypiogaamb. Jadúhñägä jäya'ayhajxy hänäjty yajnähwa'adsa'añii, møødä judiøshajxy, møødä wiingjäya'ayhajxy. Hoorä, coo ja'a Jesús yaa yhooyy hädaa yaabä naaxwiin, Dios jaduhñ wiinguejx. Jaduhñ tiøjiajty nebiä profetadöjç-hajxy jecy quiujahyyän, nebiä Moisés jecy quiujahyyän —nømä Pablo ñijjögäpxä.

<sup>24</sup> Mänitä Festo yaaxy:

—Pablo, tøø miich jaduhñ mguhhiñ. Coo hanaxiä tøø mgäpaxta'agy, je'e tøø xyajcuhhiñ.

<sup>25</sup> Mänitä Pablo yhadsooyy:

—Wiindsón Festo, cábøch nguhhiñ. Ja'a tøyhajt, je'eçh nmädiaacpy. Homiäböjnøch jaduhñ nmädia'agy.

<sup>26</sup> Mänitä Pablo ja'a Agripa ñämaayy:

—Wiindsón Agripa, cóxiøch cham nmädia'agy maa miich mwiinduumän. Nmøødhøchä tøyhajt jaduhñ coo miich jaduhñ mgøxy najuøøbiä nebiätyhøch cham nmädia'agy. Hijxwiinduum jaduhñ tøø jiadyii tøø tiuñii, ca'a yhayu'uçh ca'a yhamee'chä. <sup>27</sup> Wiindsón Agripa, nnajuøøbiøch jaduhñ coo miichä mädia'agy mmäböcy, ja'a profetadöjç-hajxy jecy yhädiuunäbä.

<sup>28</sup> Mänitä Agripa yhadsooyy:

—Ja weenjátyhøch miich xquia'a yajniñähdujçä cooçh jaduhñ nmäböçät ja'a Jesúscøxpä.

<sup>29</sup> Mänitä Pablo miänaañ:

—Hoy jia weenjaty hoy jia møjyaty hajxy mga'a mäböcyñä, chojpiä Dios ja'a jioot jaduhñ coo ja'a miädia'agy hajxy nägøxiä mmäböçät ja'a Jesúscøxpä nébiøch mmäböquiän, mäduhñtiä hajxy yaa mhamädoowhity, møød miich Wiindsón Agripa. Pero cábøch jaduhñ nmäna'añ coo hajxy tsumy mhídät nébiøch høøchän.

<sup>30</sup> Mänitä Agripahajxy tiänaayyø'cy, møødä Festo, møødä Berenice, møødä jäya'ayhajxy nägøxiä. <sup>31</sup> Mänitä hajxy tiøjpädsøømy. Mänitä Agripahajxy hawiing ñiñämaayyä møødä Festohajxy:

—Caj yø'ø craa tii cádieey miøødä. Cab jaduhñ yhahixø'y coo tsumy jiaac hídät ni coo yagho'ogøøjät.

<sup>32</sup> Mänitä Agripa ja'a Festo ñämaayy:

—Coo yø'ø craa häxøpy tøø quia'a mäna'añ coo jim nøcxy yajtøyhajtvega'añii Roma maa ja'a gobiernä wyiinduumän, tøø häxøpy yhøxmächii.

## 27

<sup>1</sup> Mänitä Festo wyiinmahñdyhajty coo ja'a Pablohajxy jim quixøøjät Italia barcojooty møød jiamioødhajxy, ja'a hajxy hänäjty tsumybiä. Mänitä Julio ja'a tsumyhäna'c yajcøødägøøyyä. Capitán ja'a Julio hänäjty tiuumby maa ja'a Augusto biatallóngän. Høøch Lucas, høøchä Pablo hänäjty nbanøcxaamby. <sup>2</sup> Mänit højts hoy nbarcotägø'øy. Jimä barco hänäjty tøø chohnda'agy maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Adramitio. Tänaayyaambiä barco hänäjty ñøcxa'añ majatiä cajpt hänäjty miejypia'ajän jim Asianaaxooty. Jimä jäya'ay hänäjty tu'ug piadsoonä. Aristarco hänäjty xiøhaty. Jim hänäjty quiunaaxä Tesalónica, jim Macedonia-naaxooty. Mänit højts ndu'ubøjnä barcojooty. <sup>3</sup> Cujaboom højts nmejch maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Sidón. Jaançh tehñ yhojiootä Julio hänäjty miøød ja'a Pablocøxpä. Paadiä Julio ja'a Pablo cuhdujt miooyy coo ja'a Pablo ja'a miägu'ughjäpä nøcxy quiuhixy cajptooty, weenä Pablo jaduhñ piuhbedyii. <sup>4</sup> Mänit højts jim jadähøoc ndu'ubøjcumbä Sidón barcojooty. Møc højts hänäjty xjiøjcubojo'øy. Paady højts Chiprenaaxooty hahooyhaamby nwiinnajxy maa hänäjty møc quia'a jaty pojjiän. <sup>5</sup> Mänit højts jim nnaxøøyy Cilicia-naaxooty møød Panfilia-naaxooty. Mänit højts jim nmejch maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Mira, jim Licea-naaxooty.

<sup>6</sup> Jimä Julio wiingbarco hoy piaady, ja'a hänäjty nõcxaambä Italia. Alejandría ja'a barco hänäjty tøø chohnda'agy. Mänit højts barcojooty hoy ndägøødiägach. Mänit højts ndägøøyy tu'uyohbiä jadähooc. <sup>7</sup> Je'enä højts hänäjty mœc xjiøjcubojø'øy, paady højts hänäjty hodiägaamby ndu'uyo'oy. Mädaaxxøø mägoøxxøø højts hänäjty tøø njaac nõcxy coo højts jim nmejch mäwiingõn maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Gnido. Hobiänejpä højts jim nmejch. Cab højts hänäjty hoy ndu'uyo'oyaannä. Je'enä højts hänäjty mœc xjiøjcubojø'øy. Mänit højts wiingtuum nnœcxøøyy maa ja'a naax hänäjty xiøhatiän Creta. Coø højts jim nnaxøøyy mäwiingõn maa hänäjty xiøhatiän Cabo Salmón, mänit højts Creta hanajtyhaamby nnœcxøøyy maa hänäjty mœc quia'a jaty pojjiän. <sup>8</sup> Hamäjaa højts jim nmejypia'ayohy. Mänit højts jim nmejch maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Buenos Puertos, jim mäwiingõn maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Lasea.

<sup>9</sup> Maxiøø højts jim nhijty. Tøø højts hänäjty hanaxiä nhøxhaamø'øy. Mäjahñ ja'a tu'uyo'oyiibä hänäjty tøø jiajnä je'eguiøxpä coo tøøchpoj hänäjty tøø piädsøømnä. Mänitä Pablo miänaañ:

<sup>10</sup> —Wiindsøndøjc, mäjahñdiägøøbiøchä tu'uyo'oyiibä jaduhñ nhijxnä coo tøøchpoj tøø piädsøømnä. Wehñdä barco jaduhñ miä'adät møødä tsømydiajy cøxiä. Wehñdä højts jaduhñ nhó'cämät.

<sup>11</sup> Pero cabä Julio ja'a Pablo ja'a miädia'agy ñä'ä yajtuunä. Jue'e ja'a miädia'agyhajxy yajtuunäxä, ja'a barcoyajyohbiä møødä cubarco. Jaduhñ hajxy hänäjty tøø miäna'añ cooc tyjy hänäjty quia'a mäjahñä. <sup>12</sup> Cab hänäjty yhahixø'øy coo højts tøøchpoj jim nyajnäxät Buenos Puertos. Mänit hajxy nämay miänaañ coo højts jadähooc ndu'ubøjcumbät barcojooty. Jim hajxy hänäjty ñaxa'añ maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Fenice. Creta-naaxoøty hänäjty je'e mejypia'a. Cab hänäjty jim jiaty mäjahñä je'eguiøxpä coo jim mœc quia'a pojy. Paadiä tøøchpoj hajxy hänäjty jim yajnaxa'añ.

<sup>13</sup> Mänitä jøømboj yuung piädsøømy. Mänit hajxy miänaañ cooc hajxy hoy jiaac tu'uyo'oya'añ barcojooty. Mänit højts njaančh tu'ubøjcumbä. Jim højts njaac mejypia'ayohy Creta. <sup>14</sup> Weeñtiä højts hänäjty tøø njaac tu'uyo'oy, mänitä tsuxpoj mœc piädsøømy. <sup>15</sup> Mœc højts hänäjty xjiøjcubojø'øy. Coø ja'a barcoyajyohbiä jaduhñ yhiixy coo hänäjty quia'a mäjäda'aga'añ, mänit hajxy ñiñämaayy coo ja'a barco ween piabojy. <sup>16</sup> Mänit højts jim nmejch maa ja'a naax mejyquijc chuucpä, ja'a hänäjty xøhajpä Cauda. Mänit højts jim nnaxøøyy hanajtyhaamby maa hänäjty mœc quia'a pojjiän. Jim højtsä barcohuung hänäjty nbawich. Hobiänejpä højtsä barcohuung jiiby nyuugjädujty møjbarcojooty. <sup>17</sup> Coø hajxy yajwiimbejty, mänitä barco hajxy yagjuhmäguijwädiyty laansähaam, jaduhñä barco quia'a mä'adät. Coø ja'a mejy hänäjty jim quia'a jaty hagamä, paadiä barcoyajyohbiähajxy hänäjty chähgø'øy coo ja'a barco jiiby jie'xät tsäbiu'ujooty nõøba'c. Mänitä wit pojyohbiä hajxy yajmänajcy, ja'a barco hänäjty quiuhdøyhajpiä. Mänit hajxy miänaañ coo ja'a barco ween jaduhyyä piabojy. <sup>18</sup> Cujaboom, je'enä hänäjty mœc piojy. Mœcä barco hänäjty miøjpojpedyii. Ja'a tsømydiajy ja'a barco hänäjty yajnœcxypä, mänit hajxy ñøøjuip ñøøpøgøøyy mejjiooty. <sup>19</sup> Cujaboom højtsä tuumbejt njaac nõøjuip njaac nõøpøgøøyy, møødä wit pojyohbiä, ja'a barco hänäjty quiuhdøyhajpiä, møødä wittøøbiejt. <sup>20</sup> Maxiøø højts jaduhñ nmänajxy nyajnajxy. Tehngajnä hänäjty mœc piojy. Jaančh tehñ wyiimbøcy hänäjty. Cabä xøø cabä madsa'a hänäjty quiähxø'øgy ni weeñtiä. Cab højts hänäjty nnajuø'øy maa højtsä poj hänäjty xchøømnœcxy. Jaančh tehñ chähgøøby højts hänäjty coo højts nhó'ogät.

<sup>21</sup> Tøø højts hänäjty maxiøø nhity jaguiay. Mänitä Pablo tiänaayyø'cy jäya'ayhagujc. Mänit miänaañ:

—Wiindsøndøjc, coochä nmädia'agy hajxy häxøpy tøø xyajtuunä, cab hajxy häxøpy jim tøø mdsøøn Creta, y cabä tsø'ty cabä häyohn hajxy häxøpy tøø nbáatäm. <sup>22</sup> Pero, ca'a hajxy mdsähgø'øy. Caj pøn yho'oga'añ, hoyyä barco cu jia ma'ad. <sup>23</sup> Hix, haamyquióodshøchä Diosmoonsä tu'ug nwiinhijxy. Jim choøn Dioswiinduum. Nwiingudsähgøøbiøchä Dios. Je'ečh jaduhñ xwyiinguejx. <sup>24</sup> Mänithøchä Diosmoonsä xñämaayy: “Pablo, ca'a mdsähgø'øy. Tsiøcxp yhahixø'øy coo miich jim mmédsät Roma maa ja'a gobiernä

wyiinduumän. Miičhcxpá ja'a Dios tøø miäna'añ cooc pøn quia'a ho'oga'añ mäduhñitiä hajxy jiiiby mnøcxy barcojooty”, nómhøchä Diosmoonsä xñämaayy. <sup>25</sup> Paady, ca'a hajxy mdsähgø'ø. Nmäbøjcäbøchä Dios ja'a miädia'agy jaduhñ cooc hajxy xyajñähwa'ad-säanäm, nebiätyhøchä Diosmoonsä tøø xyajmøødmädia'agy. <sup>26</sup> Jimñ mejyquuijc, jimñä naaxhuung tu'ug. Jimñ højts nøcxy nmøjpojpedäänäm. Tøyhajt jaduhñ —nømä Pablo miänaañ.

<sup>27</sup> Majmactsxøø højts hänajty tøø nbaboxy barcojooty jimñ maa ja'a mejy hänajty xiøhatiän Adriática. Cuptsuhñ hänajty jaduhñ, mänitä barcoyayohbiähajxy ñajuøøyy coo højts hänajty naaxpa'a tøø nmäwiingoñ. <sup>28</sup> Mänitä nøø hajxy qyipyx mäduhñitiä quiøcä. Jue'e hänajty quiøcä, hii'xmajmocxmetro. Coo hajxy weefñtiä jiaac nøcxy, mänit hajxy qyipxcumbä. Jue'e hänajty quiøcä, hii'xjuxtujmetro. <sup>29</sup> Tsähgøøby hajxy hänajty coo ja'a barco tsaanøøba'c miøjpoñbédät, paadiä pujxthajo'c hajxy mädaaxc ñøøjuipøøyy barcohøxhaam. Cuxodsø'øyä pujxthajo'c hänajty. Paady hajxy jaduhñ ñøøjuipøøyy coo ja'a barco jaduhñ jiiiby wiøhñmähmø'øwøøjät. Jaančh tehñ jiootmay-hajp hajxy hänajty. Jaduhñ hajxy hänajty miäna'añ coo paquiiä cu jioøøøyy. <sup>30</sup> Mänitä barcoyayohbiä ja'a barcohuung hajxy quiuhdøñhajxy nøøjooty. Jaduhñ hajxy hänajty yajñänøma'añ cooc tyijy ja'a pujxthajo'c hänajty ñøøjuipø'øwa'añ barcojøbhaam. Ja wi'i piäyø'øgaambä barcoyayohbiähajxy hänajty jaduhñ ja'a barcohuungooty. <sup>31</sup> Pero cabä Pablo yajwiinhøññ. Mänitä Juliohajxy ñämaayyä møødä soldadohajxy:

—Coo yø'ø yajyohbiädøjc-hajxy häyaa piäyø'øgät, mhø'ogäp hajxy jaduhñ —nømä Pablo miänaañ.

<sup>32</sup> Mänitä soldado ja'a barcohuung hajxy miäbuxøøyy. Mänitä barcohuung chømnøcxä nähgapjooty. <sup>33-34</sup> Jobø'øwaamb hänajty jaduhñ, mänitä Pablo jäya'ay ñämaayy:

—Joom, huuc wiingaañäxäts hajxy hii. Majmactsxøø hajxy tøø mhity jaguiay jami-a'ay. Cab jaduhñ yhooyä coo hajxy jaguiay mjaac hídät, coo hajxy jaduhñ mnä'a päma'ayø'øwät. Hiç, cab hajxy nej mjada'añ.

<sup>35</sup> Coo ja'a Pablo jaduhñ quiapxpädøøyy, mänitä tsajcaagy quionø'cy. Mänitä Dios ñämaayy “Dioscujú'uyäp” jiamioødwiinduum. Mänitä tsajcaagy yhaguidøøyy. Mänit tiägøøyy caabiä. <sup>36</sup> Coo ja'a Pablo jaduhñ yhiyxä coo hänajty quiaay, mänitä jiamioødhajxy jiootcugøøyy. Mänit hajxy piädägøøbiä caabiä. <sup>37</sup> Jue'e højts hänajty nhity barcojooty nämejtsmägo'xcudägøøghii'x cu majmocxtu'ug. <sup>38</sup> Coo hajxy jaduhñ quiaabiädøøyy, mänitä trigo hajxy miejwyipøøyy, jaduhñä barco ween pie'tiø'øy.

<sup>39</sup> Coo jioøøyy, cabä barcoyayohbiädøjc-hajxy hänajty yhajuø'øyii. Mänitä laguun hajxy yhiyx mejypia'a. Pa'adsäbiu'u hänajty je'e. Mänit hajxy miänaañ coo ja'a barco hajxy jimñ yajñøcxät pu'uwiing, coo hajxy jimñ yajmøjyädsujtspédät. <sup>40</sup> Mänitä pujxthajo'c hajxy miäbuxøøyy. Jiiiby jaduhñ miähmøøyy mejjiooty. Mänitä barcocaa'pt hajxy yajyuungøøyy, jaduhñä barco hoy yø'oyät. Mänitä wit hajxy yujxojch barcojøbhaam, ja'a barco hänajty quiuhdøyhajpiä. Mänitä barco tiägøøyy yohbiä. Jimñ ñøcxøøyy pu'uwiing. <sup>41</sup> Mänitä barco jie'xy nøøba'c tsäbiu'ujooty maa nøø hänajty quia'a comän. Ja'a barcojøbhaam jaduhñ je'x. Mänitä barcohøxhaam tiägøøyyä møjcujejtäbä. Mänit tiägøøyy ma'pä tsaybiig.

<sup>42</sup> Coo ja'a soldadohajxy jaduhñ yhiyx coo ja'a barco hänajty mia'ada'añ, mänitä tsumyhäna'c-hajxy jia yagho'ogaanä, jaduhñ hajxy cu quia'a päyø'cy yähwäp. <sup>43</sup> Pero cabä Julio jaduhñ miänaañ coo ja'a tsumyhäna'c-hajxy yagho'ogøøjät. Paady jaduhñ miänaañ je'eguiøxpä coo ja'a Julio ja'a Pablo hänajty yajñähwa'adsa'añ. Mänitä Julio miänaañ coo hajxy nøøga'awø'øwät, pønjaty yaaw hänajty jajp, jaduhñ hajxy ñøcxät tø'ødstuum yähwäp. <sup>44</sup> Pønjaty hänajty ca'a yaawjajp, wéenäc hajxy ñøcxy pu'uñähgøxp, møødä barcohädøjcxp. Jaduhñ højts nägøxiä ndsoocy tø'ødstuum.

## 28

<sup>1</sup> Coo højts jaduhñ nägøxiä ndø'ødspädsøømy, mänit højts nmädooyy coo ja'a naax hänajty xiøhaty Malta. <sup>2</sup> Mänit højtsä jäya'ay xñäxuu'ch, ja'a hajxy hänajty jimñ nä'ägä tsänaabiä. Tuub hänajty; tøøchc hänajty jaduhñ. Mänitä jøøn hajxy yajmøjjoøyy. Mänit



højts xñämaayy coo højts njøømba'axámät. <sup>3</sup> Mänitá Pablo ja'axy tø'ødspä miämejch tu'tso'oy. Jiibiä Pablo ja'axy hänäjty piäda'agy jøønhaajiooty. Mänitá hawa'andsahñdy tu'ug piädsøemy jøønhaajiooty. Mänitá Pablo quiø'ømäwødsøoyyá. <sup>4</sup> Coo ja'a jäya'ay-hajxy jaduhñ yhiixy coo ja'a Pablo tshañdy hänäjty miøødä quiø'øgøxp, mänit hajxy ññämaayyá:

—Tøø yø'ø craada'a miäjäya'ay-yagho'ogy. Coo jaduhñ tøø quiädieey, paady jaduhñ tšipcøxp yho'oga'añ, hoy jaduhñ tøø jia tso'ogy mejjiooty.

<sup>5</sup> Mänitá Pablo ja'a quiø'ø xiädiijty. Mänitá tshañdy hoy quia'ay jøønhaajiooty. Cabä Pablo nej jiajty. <sup>6</sup> Nømä jäya'ayhajxy hänäjty miäna'añ coog ja'a Pablo quiø'ø cu qyiixta'ch, o cooc cu yho'cy. Pero coo hajxy yhiixy coo ja'a Pablo nej quia'a jajty, mänit hajxy miänaañä cooc tyijy ja'a Pablo Dyiosä.

<sup>7</sup> Jimä jäya'ay hänäjty tu'ug chána'ay mäwiingøn maa højts hänäjty njøømba'axamiän. Publio hänäjty xiøhaty. Gobernador ja'a Publio hänäjty jim tiuumby Malta. Coo højts jim nmejch maa ja'a tiøjcän, mänit højts jim xyajmejtstaacy tågøøgxøø. <sup>8</sup> Jimä Publio tieedy hänäjty pia'amgo'na'ay. Tøoyyöp hänäjty jaduhñ møødä nø'tiø'ønøø hänäjty miøødä. Mänitá Pablo jiiby tiøjtågøoyy maa ja'a Publio tieedy hänäjty pia'amgo'na'ayän. Mänitá Pablo ja'a Dios pia'yaaxy. Mänitá Pablo ja'a pa'amjäya'ay ñähdoonñ. Mänit pia'amyajnajxä. <sup>9</sup> Coo ja'a pa'amjäya'ayhajxy jaduhñ jim miädooyhajty Malta, mänit hajxy hoy yajmøcpøjcäbä nägøxiä. <sup>10-11</sup> Mänit højts madiu'u xñä'ä mooyy cøxiä wiinä. Jimä barco hänäjty tu'ug tiøøchpojnaxy. Jue'e ja'a barco hänäjty xiøhaty: “Ja'a Hametsc-huung.” Alejandria ja'a barco hänäjty tøø chohnda'agy. Coo højts hänäjty jim tøø nhity Malta tågøøgp'o, mänit højts nbejty barcojooty, ja'a hänäjty xøhajpä: “Ja'a Ametsc-huung.” Mänit højtsä jäya'ay xjiaac mooyy tijaty højts hänäjty nmänøcxaamby barcojooty. Ja'a jäya'ayhajxy hänäjty tøø miøcpøquiäbä, je'e hajxy jaduhñ xmiiooyy. Mänit højts jim ndu'ubøjnä Malta.

<sup>12</sup> Mänit højts nmejch maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Siracusa. Jim højts njaac hijty tågøøgxøø. <sup>13</sup> Coo højts jim ndu'ubøjcumbä, mänit højts njaac mejypia'ayohy. Mänit højts jim nmejch maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Regio. Cujaboomä jøømboj piädsøemy. Mänit højts jadhøoc ndu'ubøjcumbä. Cumaaxc højts jim nmejch maa ja'a cajpt hänäjty xiøhatiän Puteoli. Jim højtsä barco nmähmänaajtuutnä. <sup>14</sup> Mänit højtsä jäya'ay näje'e nbaaty. Ja'a Diosmädia'agy hajxy hänäjty miäbøjpy. Mänit højts xñämaayy coo højts jim nmejtstä'agät maa ja'a tiøjc-hajxiän. Juxtujxøø højts jim nhijty. Mänit højts jim ndu'ubøjcy tecy-yo'oyhaam. Jaduhñ højts hänäjty jim njaac nøcxa'añ Roma. <sup>15</sup> Mänitä mäbøjpädøjc-hajxy Rómabä miädooyhajty coo højts hänäjty jim nnøcxy Roma. Mänit højts näje'e hoy xjiøjcubaadø'oy jim maa hänäjty xiøhatiän Foro de Apio. Näje'e højts hoy xjiøjcubadøøbiä maa hänäjty xiøhatiän Tres Tabernas. Coo ja'a Pablo jaduhñ yhiixy, mänitä Dioscuj'uyöp yejcy. Mänit jiootcugøoyy. <sup>16</sup> Coo højts jim ngoonä Roma, mänitä Pablo cuhdujt miooyyá coo ja'a yhamdsoo tøjc yhøxtä'awät maa jaduhñ yhidät. Mänitä soldado tu'ug yajcø'øwaanøoyyá coo ja'a Pablo cwieendähadøøjät, coo ja'a Pablo jaduhñ ñä'ä päyø'ögät. Mänitä tsumyhäna'c-hajxy jiaac yajcø'ødägøoyyábä ja'a soldado-wiindsøn, ja'a copc-hajpä.

<sup>17</sup> Cudägøøgxøø ja'a Pablo ja'a judíos yajmøjyaaxä, ja'a hajxy hänäjty møjhajpä maa ja'a chajtøjc-hajxiän. Coo hajxy hänäjty tøø yhamugø'oy, mänit hajxy ñämaayyá:

—Mägu'ughajpädøjc, mänäajøch jim nhitiän Jerusalén, jímhøch häna'c näje'e xmiajch, høyhøch hänäjty tøø nga'a jagä cädieey, høyhøchä cuhdujt hänäjty pedyi tøø nja cuduiñ nebiä nhaphajtämä ndeedyhajtämhajxy jecy yajtsøhndaquian. Ja'a nmägunaaaxhajtämhajxy jaduhñ xmiajts. Mänitøch hajxy xquiø'øyejcy maa ja'a soldadohajxiän, ja'a hajxy yaa tshømbä Roma. <sup>18</sup> Coochä soldadoshajxy hänäjty tøø xyajtøyhajtyecy, mänit hajxy jaduhñ ñajuøoyy cooch hänäjty tøø nga'a cädieey. Mänit hajxy jia mänaañ cooch hajxy jaduhñ xyhøxmädsät. <sup>19</sup> Pero cabä judfoshajxy jaduhñ miänaamby cooch nyaghøxmädsät. Mänitøch nwiinmahñdyhajty coo jaduhñ yhäxø'øoy cooch yaa ndøyhajtyégät Roma maa ja'a gobiernä wyiinduumän. Pero cábøch hänäjty nmäna'añ

coočhä nmägunaaxhajxy nnäxø'owó'owät. <sup>20</sup>Hoorä, cooč jaduhñ tøø njaty tøø nhabety, páadyhöch mijts jaduhñ nmøødmädia'aga'añ. Páadyhöch cham ndsumyhäña'ay coo højts judíos nmäbøjcäm coo ja'a ho'ogyjiäya'ayhajxy jiuujypiøga'añ —nømä Pablo miänaañ.

<sup>21</sup>Mänitä judíos ja'a Pablo hajxy ñämaayy:

—Cab højts tii capxy tii mädia'agy tøø nmädoyhaty maa miichcøxpän. Caj miich põñ waamb tøø xñänømy, ja'a hajxy jim tsohmä Judea. <sup>22</sup>Jaduhñ højts tøø nmädoyhaty coo jäya'ayhajxy wiinduhmyhagajpt miädsiphadyii, ja'a hajxy jaduhñ mäbøjpa coo ja'a Jesús Dyiosquexiä. Paady højts nhamädoowhida'añ nej miich mwiinmayyän —nømä judíoshajxy miänaañ.

<sup>23</sup>Mänitä judíos ja'a Pablo hajxy miøødcojyquiapxytiuuñ mänaa hajxy jadähooc ñócxät maa ja'a Pablo hänajty yhitiän. Cooyhabaaty, mänitä jäya'ayä Pablo hajxy nämay jiaančh nämejch. Tu'xøø ja'a Pablo jäya'ayä Diosmädia'agy yajwiingapxøyy ja'a Jesúscøxpä, coo ja'a Dios ja'a Jesús hänajty tøø quiexy, nebiä Moisés jecy quiujahyyän, nebiä profetadøjc-hajxy jecy quiujahyyän. Jia wi'i yajniñähdugáañäbä Pablo ja'a jäya'ay hänajty coo hänajty tøyhajt miädia'agy ja'a Jesúscøxpä. <sup>24</sup>Näje'e hajxy miäbøjcy nebiatä Pablo hänajty tøø miädia'aguiän. Näje'e hajxy quia'a mäbøjcy. <sup>25</sup>Mänitä mädia'agy hajxy tiägøyy yajcapxiøøbiä nebiä Pablo hänajty tøø miädia'aguiän. Coo ja'a miädia'agy hajxy quia'a yajniabiaatä, mänit hajxy tiägøyy wiimbijpä. Mänitä Pablo miänaañ:

—Jéquiänä Dioshøpíritu ja'a profeta Isaías miägapxy. Mänit højtsä nhaphájtämä ndeedyhájtämhajxy miägapxtägajtsä:

<sup>26</sup>Nøcx yø'ø jäya'ay näma'aw:

Hoy hajxy mja mädowa'añ, cab hajxy mwiinjuø'owa'añ.

Hoy hajxy mja hixa'añ, cab hajxy mmäbøga'añ.

<sup>27</sup>Tøø hajxy mguhxexy. Jaduhñ hajxy mnibiäda'agyii nebiä wiindspän nebiä cuhnatpän.

Coo hajxy häxøpy tøø mga'a cuhxexy, cu mwiinjuøyy hajxy.

Jaduhñä mhaxøøgwiinmahñdy hajxy cu mnajtsnixøyy.

Jaduhñ hajxy cu nyajñähwaach,

nømä Dioshøpíritu jecy miänaañ. Tøyhajt jaduhñ miänaañ.

<sup>28</sup>Mänitä Pablo jaduhñ jiaac mänaañ:

—Huuc mädow hajxy, ja'a jäya'ayhajxy ca'a judíospä, yajwiingapxø'owáañäbä Diosmädia'agy hajxy je'e coo hajxy yajñähwa'adsáañäbä. Je'e hajxy mäbøcypiä mäbøgaamb.

<sup>29</sup>Coo ja'a Pablo jaduhñ quiapxpädøyy, mänitä judíoshajxy quiexy wiimbijnä.

<sup>30</sup>Mejtsjomøjtä Pablo jim jiaag hijty maa ja'a tøjc hänajty yhajoodiuquiän. Pønjaty hänajty jim mejtsp tøghayohbiä, mioobiä Pablo häñaabiejt hänajty. <sup>31</sup>Hagujc jootcujcä Pablo ja'a Diosmädia'agy hänajty yajwiingapxø'øy ja'a Jesúscøxpä coo ja'a Dios ja'a Jesús hänajty yaa tøø quiexy hädaa yaabä naaxwiin. Cabä Pablo hänajty yhagapxtuyii ni põñ.

## Romanos

<sup>1</sup> Høøch hädaa nocy njahby, høøch Pablohajpä. Høøchä Jesucristo xyajtuumb nebiä moonsän. Hamuumdu'jóothøchä miädia'agy jaduuh nyajtuunä. Dióshøch jaduuh xpia-daac cooch ndúnät apóstol. Cooch jaduuh nduñ apóstol, je'eduhñ nänømby coochä Dios xwyiinguejxy coochä miädia'agy nmäwädjítät ja'a yHuungcøxpä, coo hajxy yaa hoy xñähho'túutäm.

<sup>2</sup> Jéquiänä Dios jaduuh miänaañ cooc ja'a yHuung hánajty yaa quiexa'añ hädaa yaabä naaxwiin. Jim jaduuh myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän. Ja'a jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy jecy yajwá'xäbä, jaaya'ayhajxy jaduuh jecy cujahy. <sup>3</sup> Ja'a Jesucristo ja'a Dios jaduuh yHuunghajpy, ja'a hajxy nWiindsøn'hájtämbä. Jáya'ayhajt je'e hädaa yaabä naaxwiin neby højtshájtäm. Ja'a rey David yhap yhoc hánajty je'e. <sup>4</sup> Y coo ja'a Jesucristo yho'cy, mänit jiuypiojtagajch ja'a yEspirituhaam. Coo jaduuh jiuypiojtagajch, jaduuh yajnajuø'oy coo je'e ja'a Dios yHuunghadyii, coo møcmäjaa jiaanč tehñ miøødä, coo ja'a Dioshøspiritu jiaanč tehñ miøødä.

<sup>5</sup> Coo ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutäm, coo jiuypiojtagajch, páadyhøchä Dios tøø xquiexy wiinduhmyhagajpt mädia'agy-yajwa'xpä ja'a Jesucristocøxpä, weenä jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy miäböcy, ween hajxy hoy yajtuñ, weenä Jesucristo hajxy jaduuh wyiingudsähgø'oy. Coochä Dios jaduuh tøø xquiexy, yajcähxø'py je'eduhñ cooch jaduuh xquiumay. <sup>6</sup> Møød mijtsä Dios xyajnáhdijpä coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy mbanøcxäbät, mijts jim hijpä maa ja'a cajpt jaduuh xiøhatiän Roma. <sup>7</sup> Mijts hädaa nocy nyajnájaayøøby, pønjetiä Dios yaghijpy quiø'øjooty jim Roma. Jaaya'ay mijts jaduuh xyajnáhdij coo ja'a miädia'agy hajxy mmäbøjcat. Xjiaanč tehñ chojp mijts jaaya'ay jaduuh. Ween mijtsä hoyhajtä weenhajt xmio'oy møødä yHuung Jesucristo, ja'a hajxy nWiindsøn'hájtämbä. Ja'a Dios hajxy nDeedyhájtäm.

<sup>8</sup> Jayøjphøchä Dios Dioscujú'uyäp nmo'oy. Coo ja'a Dioscujú'uyäp hajxy jaduuh nyéjcäm, mäniä Jesucristo hajxy jaduuh xñähgapxtúutäm. Wiinduhmyhagajptä mädi-a'agy wiädity cooc mijtsä Diosmädia'agy hoy mjaanč tehñ miäböcy nägøxiä. Páadyhøchä Dioscujú'uyäp nyecy. <sup>9</sup> Najuøøbiä Dios cooch tøy nmädia'agy cooch nmäna'añ coo mijts homiänaajä njahmiech coochä Dios naxy nba'ya'axy. Hamuumdu'jóothøchä Dios nmøødtuñ coochä miädia'agy nyajwa'xä ja'a yHuungcøxpä. <sup>10</sup> Mayhöoc-høch jim tøø nja nøcxa'añ maa mijtsän. Jadúhnhøchä Dios nja wi'i nãma'ay cooch jim xyajnácxät. Wehñdä jaduuh miänáannät. <sup>11</sup> Páadyhøch jim nja wi'i nøcxa'añ maa mijtsän, jaduuh mijts hoy nubhédät ja'a Dioshøspiritucøxpä, jaduuhä Diosmädia'agy hajxy maas hoy mmäbøgät. <sup>12</sup> Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy näguipxy mmäbøjcam, páadyhøch jim nja wi'i nøcxa'añ maa mijtsän, jaduuh hajxy hoy hamiñ haxøpy nnijiootcapxmøcpøjcamät.

<sup>13</sup> Mägu'ughajpædøjc, jadúhnhøch nja wi'i miäna'añ cooch jim nja wi'i nøcxa'añ maa mijtsän, cábøch jaduuh nnä'ä yajnäbaadø'oy. Páadyhøch jim nja wi'i nøcxa'añ, chójpiøchä njoot jaduuh coo hajxy mjaac mayø'øwät maa ja'a Diosmädia'agy hajxy mmäbøquiän, nebiä mäbøjpædøjc-hajxy tøø miayø'øyän wiingtuumjaty, majátyhøchä Diosmädia'agy tøø nyajwa'xiän. <sup>14</sup> Jadúhnhøchä Dios xwyiinguejxy coochä miädia'agy nyajwá'xät ja'a yHuungcøxpä wiinduhmyhagajpt majatiä jäya'ayhajxy griegoahaam miädia'aguiän, møød majatiä jäya'ayhajxy griegoahaam quia'a mädia'aguiän. Jadúhnhøch tøø xwyiinguejxpä coochä jäya'ay jaduuh nägøxiä nyajwiingapxø'øwät, hoy hajxy jia høxpøquiä, hoy hajxy quia'a jagä høxpøquiä. <sup>15</sup> Páadyhøch jim nja wi'i nøcxaambä Roma maa mijtsän, jimhøchä jäya'ayä Diosmädia'agy nyajwiingapxø'øwaambä.

<sup>16</sup> Hix, cábøchä Diosmädia'agy nmädsähdiuñ ja'a Jesucristocøxpä, je'eguiøxpä coo jäya'ayhajxy nägøxiä piäda'aga'añii hawa'adstuum ja'a Dios miäjaahaam, pønjetiä Diosmädia'agy mäbøjp ja'a Jesucristocøxpä. Højts judfos, højts ja'a Diosmädia'agy jayøjp nmädoodsohn. Høxhaamä jäya'ayhajxy jiaac mädooyy, ja'a hajxy ca'a judfospä. <sup>17</sup> Ja'a miädia'agyhaamä Dios hajxy xyajwiinjuøyyäm coo piäda'aga'añ hawa'adstuum pønjaty

jaduhñ mábøgaamb coo ja'a Dios yajtøjiada'añ waambaty tøø quiapxy tøø miädia'agy. Pøn jaduhñ ca'a mábøgaamb, cab je'e piäda'aga'añii hawa'adstuum. Jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: "Pønjaty jaduhñ mábøgaamb coo ja'a Dios yajtøjiada'añ waambaty tøø quiapxy tøø miädia'agy, je'e ja'a Dios jaduhñ piäda'agaamby hawa'adstuum. Je'e jaduhñ nøcxaamb Dioswiinduum."

<sup>18</sup>Hoy piønä jaduhñ ñajuø'øy coo ja'a Dios tsajpootypä yajcumädowa'añ pønjatia Dios ca'a wiingudsähgøøby, møød pønjatia jioot ca'a tsojp coo ja'a Dios wyiingudsähgø'øwøøjät wiinghäna'c. Paadia jioothajty jaduhñ quia'a tsoy je'eguiøxpä coo hajxy haxøøg jiaac jatcø'øwa'añ. <sup>19</sup>Cabä tøyhajtpä hajxy chocy, hoyyä Dios hajxy tøø jia yajwiinjuø'øyii nebiatia Dios jaduhñ wyiinmahñdyhaty. <sup>20</sup>Jéquiänä Dios cøxiä yhädiuun, møød yø'ø tsajt, møød hädaa yaabä naaxwiin, cøxiä. Coo hajxy jaduhñ nhjxäm tjaty ja'a Dios jaduhñ tøø yhädiuñ, paadia tøyhajtpä hajxy nmøødhjätäm coo ja'a Dios møcmäjaa miøødä homiänaajä, møød coo cøxiä wiinä yhane'emy, hoyyä Dios hajxy nga'a jagä hjxäm. Jaduhñä tøyhajtpä hajxy nmøødhjätäm coo ja'a Dios hajxy nwiingudsähgøøyyämät. Cab jaduhñ pøn hawiinmats miänä'anät cooc tyjy hajxy quia'a najuø'øy coo ja'a Dios jyijä. <sup>21</sup>Ja'a häna'c-hajxy jaduhñ haxøøg jatcøøbiä, cabä Dios hajxy wyiingudsähgø'øy, hoy hajxy jaduhñ jia najuø'øy coo ja'a Dios jyijä. Ni cabä Dios Dioscuju'uyäp hajxy mio'oy. Paadia wyiinmahñdyhajxy quia'a tsoobaada'añ. Y paady hajxy tehngajnä wyiinmahñdyhada'añ haxøøg. Cabä howyiinmahñdy hajxy hoy miøødhadaannä. <sup>22</sup>Hoy hajxy jia nibiäda'agyii nebiä jaanč tehñ jiajpän, cab hajxy tii ñä'ägädä jaty. <sup>23</sup>Ja'a Dios, møy jaanč je'e. Hoy miänaajä yhity. Cab jaduhñ mänaa yho'ogy. Pero cabä haxøøghäna'cä Dios hajxy wyiingudsähgø'øwa'añ. Jäya'ayhahädiuunnaxy hajxy wyiingudsähgøøby, hoyyä jäya'ayhajxy jia ho'ogy; møødä muuxyhahädiuunnaxy hajxy wyiingudsähgøøbiä, møødä tsahñdyhahädiuunnaxy, møødä animalhahädiuunnaxy ja'a hamädaaxtecypiä.

<sup>24</sup>Paady, cabä Dios waamb miäna'anaannä, weenä jäya'ayhajxy haxøøg wyiinmahñdyhaty nebiä jioot hajxy choquiän, coo hajxy cøxypänejpä ween ñidiuñii höchähdiuunnä, <sup>25</sup>je'eguiøxpä coo ja'a tøyhajtpä hajxy tøø quia'a mabøcy ja'a Dioscøxpä. Ja'a høhnda'agymiädia'agy hajxy jaduhñ miäbøjpy. Cabä Dios hajxy wyiingudsähgø'øy. Jue'e hajxy wyiingudsähgøøby, tijatia Dios yaa tøø quiunuu'xy hädaa yaabä naaxwiin. Pero, hahixøøby coo ja'a Dios hajxy nwiingudsähgøøyyämät homiänaajä. Tøyhajt jaduhñ.

<sup>26</sup>Coo häna'cä Dios hajxy quia'a wiingudsähgø'øwa'añ, paadia Dios waamb quia'a mäna'ana'añ, ween hajxy höchähdiuunnä ñidiuunnä. Høxtä to'oxiøjpaadyhajxy jaduhñ jiatcø'øy. Cabä ñihyhap hajxy näje'e miøødtsäna'awaannä; quipxyjatiä to'oxiøjc-hajxy cøxypänejpä ñidiuñii höchähdiuunnä. <sup>27</sup>Jaanä jaduhñä ya'adiøjc-hajxy näje'ebä, cabä tio'oxiøjc hajxy miøødtsäna'awaannä. Quipxyjatiä ya'adiøjc-hajxy ñimiøødtsäna'awa'añii. Höchähdiuunnä hajxy jaduhñ ñidiuñii cøxypänejpä. Coo hajxy jaduhñ jiatcø'øy, paady hajxy quia'a niyaghoyø'øyii maa ja'a ñi'xcøxp maa ja'a quiopcøxphajxiän, møød maa ja'a wiinmahñdycøxphajxiän.

<sup>28</sup>Coo ja'a haxøøghäna'cä Dios hajxy jaduhñ quia'a wiingudsähgø'øwa'añ, paady hajxy ñajtshixø'øyii ja'a Diösäm. Ja'a Dios, cab jaduhñ waamb miäna'anaannä, weenä yhaxøøg-wiinmahñdy hajxy tiuñ, ween hajxy jaduhñ jiaac jatcø'øy haxøøg. <sup>29</sup>Madiu'u hajxy haxøøg jiatcø'øy cøxypänejpä. Miøødtsänaabiä cuhhiñdo'oxiøjc hajxy. Møødä jäya'ajie'e hajxy yhadsocy. Cab hajxy hojiäwø'øy pø jimä miägu'ughajpähajxy cøxiä wiinä miøødä. Høxtä niyaghó'cäp hajxy. Nimiädsiphjätäp hajxy. Høhndaacp hajxy. Niñähøønøyyäp hajxy. <sup>30</sup>Niwyiingapxéjtäp hajxy. Møødä Dios hajxy miähanhaty. Nibiéjxäp hajxy. Yajcumayaamb hajxy. Hawiinjembyä haxøøgwiinmahñdy hajxy yajcojpy. Cabä tiaj, cabä tiediä miädia'agy hajxy miäbøjca. <sup>31</sup>Jaanč tehñ quihxex hajxy. Ni ja'a yhamdsoo mädia'agy hajxy quia'a cudiuna'añ. Cab hajxy pøn chocy miee'xy. Ni cab hajxy pøn miee'xa'añ. Cabä hojiot hajxy ñä'ägädä møødä. <sup>32</sup>Najuøøby hajxy jaduhñ coo ja'a Dios tøø yhane'emy coo hajxy haxøøgjaty quia'a jatcø'øwät nébiøch naamnä tøø nmädia'aguiän. Jaanä jaduhñ hajxy ñajuøøbiä, pøn jaduhñ haxøøg jatcøøby, quiumädowaamby hajxy je'e

tehn̄gajná. Pero n̄agø'ø n̄adecyp̄iä hajxy jaduh̄n jiatcø'øy, hoy hajxy jaduh̄n jia najuø'øy. Høxtä xoon̄daacp hajxy jaduh̄n coo wiingh̄ana'c-hajxy jaduh̄n haxøøg piajatcøøbiä.

## 2

<sup>13</sup> Nnajuøøyyäm hajxy jaduh̄n coo jaduh̄n yhahixø'øy coo ja'a Dios hajxy n̄agøxiä xyajcumädöowämät je'eguiøxpä coo hajxy n̄agøxiä haxøøg njatcøøyyäm. Cab jaduh̄n yhahixø'øy coo højtsä jäya'ay nnänøømämät coo hajxy hoy quia'a hity, coo hajxy ween quiumädoy. Caj pues, haa ca'a, jaduh̄n højts haxøøg nbajatcøøyyämbä. Hix, ni pøn jaduh̄n hahixøøby quia'a mänä'anät cooc tyjij hoy tiehm̄ yhity. Paady jaduh̄n yhahixø'øy coo ja'a Dios hajxy n̄agøxiä xyajcumädöowämät, je'eguiøxpä coo hajxy hoy nga'a hoyhidäänäm. <sup>4</sup> Pero hojiootä Dios jiaan'ch teh̄m miøød, paady hajxy xquia'a tsoj tsaachtiiuunäm. Chojpiä jioot jaduh̄n coo howyiinmah̄ndy hajxy nbadu'uböjcanät, coo ja'a nhaxøøgwiinmah̄ndy hajxy nnajtshixøøyyänät. <sup>5</sup> Pero jii jäya'ayhajxy näje'e, jaan'ch teh̄m xiexä quiopcä tiaatsc-hajxy. Cabä yhaxøøgwiinmah̄ndy hajxy n̄ajtshixø'øwa'añ. Y coo hajxy jaduh̄n tehngajná quia'a m̄abögät, mänit hajxy h̄nanjty hanaxiä chaaçhpøga'añ coo yhabaadät coo ja'a Dios ja'a cahwiindøyh̄ana'c h̄nanjty chaaçhtiuna'añ. <sup>6-10</sup> Pønä jioot n̄agø'ø n̄adecyp̄iä tsojp coo hoy yhidät, pønä jioot pädaacp coo jim̄ n̄öcxät Dioswiinduum, coo ja'a hoyhajtä weenhajt jim̄ piädät, coo jim̄ quiumayøøjät ja'a Diösäm, pues je'edsä Dios jim̄ yajnøcxaamby. Mio'owaambiä Dios je'e ja'a hoyhajtä weenhajt. Quiumayaambiä Dios jaduh̄n. Yaghidaambiä Dios je'e jootcujc homiänaajä, hopiønä, hoy jia judiösa, hoy quia'a jagä judiösa. Pero hoyhoyyä Dios chaaçhtiuna'añ pøn haxøøg jatcøøby, pønä Diosmädia'agy ca'a cudiunaamb, pøn ca'a yajmägapx ca'a yaghane'emaamb waambatiä Dios hajxy jaduh̄n xjia hanéh̄mäm. Hopiønä jaduh̄n chaaçhpøga'añ, pønjaty jaduh̄n haxøøg jatcøøby, hoy hajxy jia judiöspä, hoy hajxy quia'a jagä judiöspä.

<sup>11</sup> Hix, cabä Dios miøjpäda'agy pø mjudfo miich, pø caj. Je'e yajcopcøøby pø mhoyh̄ana'c, pø caj. <sup>12-15</sup> Højts judiöshajpä, jequiän højtsä Dios xyhanehm̄y neby højts hoy nguhdujthädät. Mänitä Moisés ja'a mädia'agy jaduh̄n quiujahy nebiaty højts hoy nguhdujthädät. Hoorä, ja'a h̄ana'c-hajxy ca'a judiöspä, cabä mädia'agy hajxy miädooyä nebiä Moisés jecy quiujahyyän. Pero hoy hajxy quia'a jagä mädooyä, coo hajxy hamdsoojoot hoy quiudiünät nebiä Dios jioot jia tsoquiän, c̄ahxø'øgär jaduh̄n coo hajxy yhawäänäxä ja'a Diösäm ja'a wyiinmah̄ndyhaamhajxy. Jaduh̄n hajxy hamdsoo n̄ajuø'øy pø hoy hajxy quiudiüñ, pø caj. Jaduh̄n hajxy yajtuungpaady nejiäm hajxy häxøpy tøø miädooy ja'a mädia'agy ja'a Moisés jecy quiujahyyäbä. Y coo hajxy hoy quia'a cudiünät neby hajxy n̄ajuø'øy ja'a wyiinmah̄ndyhaamhajxy, mänit hajxy quiumädowa'añ. Jaanä jaduh̄n højtspä, højts judiöspä, coo højts nga'a cudiünät neby højtsä Dios jecy xyhanehm̄iän, nebiä Moisés ja'a mädia'agy jecy quiujahyyän, jaduh̄n højts ngumädowaambä. Hix, pøn jaduh̄n cudiuum̄b nebiä Dios yhane'emiän, je'e ja'a Dios piäda'agaamby hawa'adstuum, hoyyä mädia'agy tøø quia'a jagä mädooy nebiä Moisés jecy quiujahyyän. Pero pøn jaduh̄n ca'a cudiuum̄b, hoyyä mädia'agy tøø jia mädooy nebiä Moisés jecy quiujahyyän, cab je'eduh̄n hawa'adstuum piäda'aga'añii ja'a Diösäm. Jaduh̄nds je'e, n̄agøxiä ja'a cahwiindøyh̄ana'c-hajxy quiumädowa'añ, hoy hajxy jia judiöspä, hoy hajxy quia'a jagä judiöspä. <sup>16</sup> Mänit hajxy jaduh̄n quiumädowa'añ coo ja'a Dios ja'a Jesucristo h̄nanjty yaa quiejxtägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin. Mänitä jäya'ayhajxy yhixa'añii ja'a Jesucristäm nebiaty hajxy h̄nanjty yaa tøø jiatcø'øy. Mänit hajxy yagjahmiejtsa'aga'añii nebiaty hajxy h̄nanjty tøø wyiinmah̄ndyhaty hamee'ch. Jaduh̄nä Diosmädia'agy miäna'añ ja'a Jesucristocøxpä, ja'açh nyajwa'xypä.

<sup>17</sup> Højts judiöshajpä, naxy højts nniguiumayii coo højts njudiöshaty, coo højtsä mädia'agy nm̄abøcy ja'a Moisés jecy quiujahyyäbä. Jaduh̄n højts nniguiumäyyäbä coo højtsä Dios tøyhajt xquiu'ughaty, højtsyähajtiä, højts judiöshajpä. <sup>18</sup> Nnajuøøby højts jaduh̄n nebiatiä Dios jioot chocy coo højts nhoyh̄ana'c-hädät. Y ja'a mädia'agy ja'a Moisés jecy quiujahyyäbä, je'e højts jaduh̄n xyhawäänäp neby højts nwiimbwät tii hoy tii mäbaad.

<sup>19-20</sup> Nijhajuóoyyáp hõjts coo hõjts häna'c hoy nyajnáhixø'owa'añ, ja'a häna'cä Diosmädi-a'agy hajxy ca'a jajpä ca'a najuøøbiä. Jim hõjtsä tøyhajt nbaady maa ja'a mädia'aguiän, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. <sup>21</sup> Hoorä, coo hõjts häna'c jaduhñ nyajnáhixø'oy ja'a Diosmädia'agy, hahixøøby jaduhñ coo hõjtsä Diosmädia'agy hoy ngudiünät. Cábøchä nmägunaaxhajxy näje'e hoy quiudiuiñ. Y coo hõjts häna'c nmägapxy nhane'emy coo hajxy quia'a méedsät, hahixøøby jaduhñ coo hõjts nga'a mée'tspät. Jadúhñhøchä nmägunaaxhajxy näje'e jiatcø'oy. <sup>22</sup> Y coo hõjts häna'c nmägapxy nhane'emy coo wiinghänä'cä tio'oxiøjc hajxy quia'a møødtsánáyyät, cab jaduhñ yhahixø'oy coo hõjts jaduhñ njatcøøbiät. Jadúhñhøchä nmägunaaxhajxy näje'e jiatcø'oy. Cab hõjts quepychech naaxpoch nwiingudsähgø'oy. Pero cab jaduhñ yhahixø'oy coo hõjts xädø'øñ nméedsät tsajtøogooty maa ja'a quepychech naaxpoch yhitiän. Jadúhñhøchä nmägunaaxhajxy näje'e jiatcø'oy. <sup>23</sup> Niguiumáyyáp hõjts jaduhñ coo hõjtsä mädia'agy nmäbøcy ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Pero näje'e'echä nmägunaaxhajxy, cab hajxy hoy quiudiuiñ. Jaduhñ hajxy yajcähxø'ogy coo ja'a Dios hajxy tøyhajt quia'a wiingudsähgø'oy. <sup>24</sup> Jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: “mijts judioshajpä, coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy mga'a cudiuiñ, paadiä Dios haxøøgjaty nãhojyii ja'a häna'c-hajxy ca'a judfospä.” Tøyhajt jaduhñ.

<sup>25</sup> Hõjts, judfós hõjts nmäminø'oy nmäga'awø'oy. Mänit hõjtsä Dios xquiümüyät coo hõjtsä mädia'agy hoy ngudiünät, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Pero coo hõjts jaduhñ hoy nga'a cudiünät, cab hõjtsä Dios jaduhñ xquiümaya'añ. <sup>26</sup> Hoorä, ja'a häna'c-hajxy ca'a judfospä, coo hajxy hoy quiudiünät nebiä Dios yhane'emiän, mänit hajxy quiu-maya'añii ja'a Diósäm. <sup>27</sup> Näje'e'echä nmägunaaxhajxy, cab hajxy hoy quiudiuiñ nebiä Dios yhane'emiän, hoy hajxy judfós jia mäminø'oy jia mäga'awø'oy, hoyyä mädia'agy hajxy jia mädyöy, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Je'ehajxy mäbøcypä ca'a cumayáanp ja'a Diósäm. <sup>28</sup> Pønjaty hoy cudiuumb nebiä Dios yhane'emiän, je'edsä Dios quiu'ughajpy, hoy hajxy judfós quia'a jagä mäminø'oy quia'a jagä mäga'awø'oy, hoyyä hijxtahnd hajxy quia'a jagä møødä maa ja'a ñi'xcøphajxiän neby hõjts judfós nmøødän. <sup>29</sup> Hix, coo pøn hoy quiudiünät hamuumdu'joot nebiä Dios choquiän, mänit hajxy quiu'ughada'añii ja'a Diósäm, hoyyä judfóshajxy näje'e quia'a ja mäna'añ cooc tyijy hajxy jaduhñ quia'a cu'ughadyii ja'a Diósäm. Hix, quiuumaabiä Dios jaduhñ pøn jaduhñ cudiuumb hamuum-du'joot.

### 3

<sup>1-2</sup> Xchoobátap hõjts jaduhñ madiu'u coo hõjts judfós nmäminø'oy nmäga'awø'oy, coo hõjtsä hijxtahnd nyajpäda'agy maa hõjts nni'xcøxpän, ja'a jaduhñ yajcähxø'pä coo hõjtsä Dios xquiu'ughaty. Tøyhajt jaduhñ. Haa ca'a, Dios hõjts nhap ndeedy jecy xyajcø'dägøøyyä ja'a mädia'agy ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Mänit hajxy nãmaayyä ja'a Diósäm coog hajxy hãnajty quiu'ughada'añii. <sup>3-4</sup> Y je'enä hõjtsä Dios xquiu'ughatyñä neby hõjts jecy xyajwiinwaanøøyyän, hoy hõjts nhap ndeedy nãmay hoy quia'a jagä cudiuiñ neby hajxy hãnajty tøø yhane'emyijän ja'a Diósäm. Tøyhajt jaduhñ coo ja'a Dios tiomiädia'agy. Cabä Dios mänaa yhøhnda'agy, hoy hajxy nägøxiä cu nja mänaanam cooc tyijy ja'a Dios quia'a yajtøjiaty waambaty hajxy tøø xyajwiinwaanøøyyäm. Jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän:

Diosteedy, hõpiønä jaduhñ ñajuø'oy coo miich myajtøjiaty waambaty hõjts miich tøø xyajwiinwaanøø'oy.

Coo miich pøn xñäxø'owø'owät cooc tyijy miich jaduhñ mga'a yajtøjiaty waambaty miich tøø mmädia'agy,

cähxø'øgaamb jaduhñ coo je'e yhøhnda'agy, ja'a miich jaduhñ xñäxø'owøøbiä.

<sup>5</sup> Jaanč tehñ yhojyä Dios yhity. Pero hõjts, cab hõjts hoy nnä'ägä hiftäm. Tøyhajt jaduhñ. Paadiä, cähxø'p jaduhñ coo ja'a Dios jiaanč tehñ hoyyä. Hix, coo hõjts häxøpy nhiftäm hoy, cab jaduhñ häxøpy quiähxø'ogy coo ja'a Dios jaduhñ hoy jiaanč tehñ yhity. Pero jaduhñä jäya'ayhajxy näje'e miäna'añ cooc tyijy ja'a Dios howyiinmahñdy quia'a

møødä, je'eguiøxpä coo hajxy xyajcumädowáanäm. <sup>6</sup>Pero hahixøoby jaduhñ coo ja'a Dios hajxy xyajcumädowämät. Haa ca'a, coo ja'a Dios häxøpy hoy quia'a hity, cabä cuhdujt häxøpy miøødä coo hajxy jaduhñ xyajcumädowämät.

<sup>7</sup>Hoyyä jäya'ayhajxy näje'e jia mäna'añ cooc tyijy ja'a Dios quia'a yajtøjiaty waambaty tøø quiapxy tøø miädia'agy, yajnajuøoby jaduhñ coo ja'a Dios tøyhajt mänaa quia'a høhnda'agy. Jaduhñä jäya'ayhajxy nägøxiä ñajuø'øwa'añ coo jaduhñ yhahixø'øy coo ja'a Dios hajxy nwiingudsähgøøyyämät. Pero coo pønä Dios jaduhñ ñänömät cooc tyijy quia'a yajtøjiaty waambaty tøø quiapxy tøø miädia'agy, hahixøoby jaduhñ coo je'e quiumädowät. <sup>8</sup>Näje'ečhä jäya'ayhajxy xñähøønø'øy cøogøch tyijy nmäna'añ cooc tyijy jaduhñ yhahixø'øy coo hajxy haxøøg njatcøøyyämät, jaduhñäc tyijy maas hoy quia'hxø'øga'añ coo ja'a Dios jiaačh tehñ yhooyä. Ja'a hänä'c-høch hajxy jaduhñ xñähøønøöbiä, høhndaacp hajxy jaduhñ. Hahixøoby jaduhñ coo hajxy quiumädowät.

<sup>9</sup>Jaanä jaduhñ højts judíos, cab højtsä Diosmädia'agy maas hoy ngudiunñ quejee ja'a häna'c-hajxy ca'a judíos. Haa ca'a, tøøch nhuuc mänaambä coo hajxy jaduhñ hoy nga'a nä'ägä højiäya'ayhajtäm, coo ni pønä Diosmädia'agy hoy quia'a nä'ägä cudiunñ, ni højts judíos, ni ja'a häna'c-hajxy ca'a judíos. Hamdsoojoot hajxy jaduhñ hoy nga'a jäya'ayhajtäm. <sup>10</sup>Jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän:

Ni pøn hoy quia'a wädity.

<sup>11</sup>Ni pøn jaduhñ quia'a wiinjjuø'øwa'añ nebiä Dios wyiinmahñdyhatiän.

Ni pønä jioot quia'a päda'agy maa ja'a Diosän.

<sup>12</sup>Tøø ja'a jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy nägøxiä ñajtshixøøñä.

Cøjnøø cøjtu'u hajxy tøø piadu'ubøjnä.

Haxøøg hajxy jiaja'ayhajnä nägøxiä.

<sup>13</sup>Jaanč tehñ yhaxøøg hajxy quiapxy miädia'agy.

Jaduhñä yhaawhajxy tiocxuugy nebiä ho'oguiäya'ajiuu tiocxuuguiän, ja'a tøø yhawá'ächäbä.

Jaanč tehñ yhøhndaacp hajxy. Jaduhñä haxøøgpä hajxy yaghity yhaawjooty nebiä haxøøgtsahñdyhaawän.

Jaanč tehñ miägapxøj hajxy.

<sup>14</sup>Jaanč tehñ quiapxtägooby hajxy høñejpiä nebiä jioot hajxy yajmädsøquiän. Jaanč tehñ yhaxøøg hajxy ñiñänømyii.

<sup>15</sup>Jaanč tehñ piaquiä jootma'ad hajxy piaadyii, mäniä miäya'adiøjc hajxy nøcxxy yagho'oga'añ.

<sup>16</sup>Jaanč tehñ chipyapädø'p hajxy majaty hajxy wiädity. Chaačhtiuumbiä cu'ug hajxy jaduhñ.

<sup>17</sup>Jaanč tehñ chiptsoj hajxy.

<sup>18</sup>Cab hajxy tiajy miay pø yajcumädowáanpäbä Dios hajxy.

<sup>19</sup>Jaduhñds je'e, yajcumädowaaambiä Dios ja'a jäya'ay nägøxiä, pønä miädia'agy hoy ca'a cudiunñäp, møød højts judíos, møødä häna'c-hajxy ca'a judíos. Højts judíos, højtsä pojpä nmaas møød, je'eguiøxpä coo højtsä Dios ja'a nhapä ndeedy jecy xjia hanelmä coo hajxy haxøøgjaty quia'a jatcø'øwät nébiøch naamnä tøø ngujaayän. Pero cab højts jaduhñ nnä'ägädä cudiuna'añ. <sup>20</sup>Jéquiänä Dios ja'a Moisés yhanehmy coo ja'a miädia'agy quiujähyyäxät. Jaduhñ hajxy nnajuøøyyäm coo hajxy nägøxiä hoy nga'a jäya'ayhajtäm. Ni pøn jaduhñ hoy quia'a cudiuna'añ ja'a Diosmädia'agy. Coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túütäm, paadiä Dios hajxy xpiäda'agaañäm hawa'adstuum, caj jie'eguiøxpä cooc tyijy ja'a mädia'agy hajxy hoy ngudiunñäm, ja'a Moisés jecy quiujähyyäbä.

<sup>21-26</sup>Hoorä, nnajuøøyyäm hajxy jaduhñ coo hajxy nägøxiä haxøøg njatcøøyyäm, mäduhñtiä hajxy yaa ndsänäyyäm hädaa yaabä naaxwiin, møød højts judíos, møødä häna'c-hajxy ca'a judíos. Cabä Dios pøn nä'ägädä cumay. Jaduhñä jäya'ayhajxy näje'e miäna'añ cooc tyijy hajxy piäda'aga'anii hawa'adstuum coogä jecymiädia'agy hajxy hoy quiuidiünät, ja'a Moisés jecy quiujähyyäbä. Pero tøø hajxy nhjxäm coo ni pøn jaduhñ quia'a päda'aga'anii hawa'adstuum. Hoorä, jéquiänä Dios wyiinmaayy coo ja'a yHuung

hänajty yaa quieixa'añ maa højtshájtäm. Mayhajtä Dios hänajty tiunaamby maa højtshájtäm. Jaduhñ hajxy hänajty xpiäda'agáanäm hawa'adstuum. Jim jaduhñ myiñ cujaay maa ja'a jecymiädia'aguiän, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Pero cabä jecyjiäya'ayhajxy hänajty wyiinjuø'øy. Hojiootä Dios miøød coo ja'a jecyjiäya'ayhajxy quia'a pädaacä haxøøgtuum, hoy hänajty jia hawiinmatsä coo hajxy jim cu piädaacä, je'eguiøxpä coo hajxy hänajty haxøøg jiatcø'øy. Paadiä Dios ja'a yHuung nähdujcy, jaduñnä jäya'ayä piojpä quiädieey hajxy nähwá'adsät. Jaduhñ quiähxø'øgy coo ja'a Jesucristo ja'a jecyjiäya'ay yajnáhwaach ja'a piojpä quiädieeyhajxy. Høxtä jäda'anäbaadyñä ja'a Dios hajxy xyajwiinjuøyyäm neby hajxy xpiädaacäm hawa'adstuum. Jaaná jaduhñ hajxy xyajwiinjuøyyämbä coo hajxy piäda'aga'añii haxøøgtuum pønjaty haxøøg jatcøøby jäda'ahaty. Paadiä Dios ja'a yHuung nähdujcy, ja'a Jesucristo, neby hajxy jaduhñ xñähho'túutämät. Y coo hajxy jaduhñ nmäbøjcämät coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xjiaançh nähho'túutäm, jaduhñä Dios ja'a nbojpä ngädieey hajxy xyajnáhwaatsäm, jaduhñ hajxy xpiädaacäm hawa'adstuum, hopiønä, møød højts judfos, näguipxy møødä häna'c-hajxy ca'a judfospä. Mayhajtä Dios jaduhñ tiuun maa højtshájtäm coo hajxy jaduhñ xpiädaacäm hawa'adstuum.

<sup>27-28</sup> Cab jaduhñ yhawiinmatsä coo hajxy hamdsoo nnguiumáayyämät. Hix, coo hajxy nmäbøjcämät coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, paadiä Dios hajxy xpiäda'agáanäm hawa'adstuum, hoy hajxy nga'a jagä panøcxäm nebiä Moisés jecy quiujáhyyän. Coo ja'a Dios hajxy häxøpy xpiädaacäm hawa'adstuum je'eguiøxpä coo ja'a jecymiädia'agy hajxy ngudiunäm, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä, mänit hajxy määbcoo y nnguiumáayyäm hamdsoo. Pero caj pøn jaduhñ piäda'aga'añii hawa'adstuum hamdsoohaam.

<sup>29-30</sup> Tu'uquiä Dios jaduhñ. Tu'cuhdujtä Dios hajxy xyhíjxäm nägøxiä, møød højts judfos, møødä häna'c-hajxy ca'a judfospä. Tøyhajt jaduhñ. Coo hajxy nägøxiä nmäbøjcämät coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, paadiä Dios hajxy jim xpiädaacämät hawa'adstuum nägøxiä. <sup>31</sup> Pero cábøch nmäna'ana'añ coo ja'a jecymiädia'agy quia'a tøyyä, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä, hoy hajxy nja wiinjuøyyänä coo ja'a Jesucristo hajxy xpiädaacäm hawa'adstuum mänaa hajxy tøø xñähho'túutäm. Hix, maas hoy hajxy jaduhñ nwiinjuøyyänä coo ja'a jecymiädia'agy jaduhñ jiaançh tøyyä, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Coo hajxy nmäbøjcäm coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, paady hajxy xpiädaacäm hawa'adstuum, caj jie'eguiøxpä cooc tyijy ja'a jecymiädia'agy hajxy jaduhñ hoy ngudiunäm. Tøø hajxy jaduhñ nwiinjuøyyänä coo jaduhñ tiøyhajtä.

#### 4

<sup>1</sup> Højts judfos, højtsä Abraham jecy nhaphajt ndeedyhajt. <sup>2</sup> Hoyyä Abraham hijty jäya'ayhaty jegyhajty. Hoorä, coo ja'a Dios ja'a Abraham häxøpy tøø piäda'agy hawa'adstuum je'eguiøxpä coo ja'a Abraham hoy jia jäya'ayhajty, mänitä Abraham cu ñnguiumaayyä. <sup>3</sup> Hix, paadiä Dios ja'a Abraham piädaacy hawa'adstuum, coo ja'a Abraham ja'a Dios miädia'agy miäbøjcä cooc ja'a Dios yajtøjaty waambaty tøø quiapxy tøø miädia'agy, ca'a jie'eguiøxpä coo ja'a Abraham hoy jäya'ayhajty. Jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmiädia'aguiän. <sup>4</sup> Hoorä, ja'a cuduumbädøjc, paady hajxy miäjuyii coo hajxy quiuduñ, cab jaduhñ nää'ä mayhajtä. Jaduhñ miäbaady nebiä jäya'ayhajxy näje'e wyiinmahñdyhatiän. Yajcumayaamb hajxy ja'a Diösäm, paady hajxy jia wi'i yhojiäya'ayhada'añ. <sup>5</sup> Pero pønjaty tøø miäbøcy coo ja'a Dios yajtøjaty waambaty tøø quiapxy tøø miädia'agy, je'edshajxy jaduhñ hawa'adstuum päda'agáanäp. Paady hajxy jim piäda'aga'añii coo hajxy jaduhñ miäbøcy, ca'a jie'eguiøxpä coo hajxy hoy jia jäya'ayhaty. Jim hajxy jaduhñ piäda'aga'añii, hoy hajxy haxøøg tøø jia jatcø'øy. Tiuumbiä Dios mayhajt jaduhñ. Coo ja'a Dios hajxy häxøpy xpiädaacäm hawa'adstuum je'eguiøxpä cooc tyijy hajxy hoy njäya'ayhájtäm, cab hajxy häxøpy nmänäänäm cooc ja'a Dios mayhajt tiuñ. <sup>6</sup> Jaduhñä David jecy miänaañ cooc hajxy jootcujc yhida'añ, pønjaty jaduhñ najuøøby coo ja'a Dios hajxy xpiädaacäm hawa'adstuum ja'a miayhajthaam, hoy hajxy hänajty



haxoog tøø jia jatcø'øy. Hix, cabä Dios miøjpäda'agy pø cabä häna'c hänajty hoy tøø jiäya'ayhaty.

<sup>7-8</sup> Coo jaduhñ yhabáatnät coo Dios ja'a jäya'ay yajtøyhajtyega'añ nebiaty hajxy hänajty tøø quiädieeyän,

mänit hajxy jootcujc yhida'añ pønhatiä Dios piädaacypy hawa'adstuum, pønhatiä Dios miee'xyp,

pønhatiä piojhajpiä ja'a quiädieeyhajpiä hajxy yajnahwáatsäxä, nomä David jecy miänaañ.

<sup>9</sup> Jue'e ja'a David jecy nänøøm cooc hajxy jootcujc yhida'añ, pønhatiä Dios piädaacypy hawa'adstuum, hopiønä, møødä judiøshajxy, ja'a Dios quiu'ughajpiä, møødä cajpä judiøshajxy. Je'edshajxy ca'a cu'ughájtäp ja'a Dios. Hix, jaduhñ myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: "Coo ja'a Abraham ja'a Dios miädia'agy miäbøjcä cooc ja'a Dios mänaa quia'a høhnda'agy, paady piädaacä hawa'adstuum."

<sup>10</sup> Hoorä, jaduhñä judiøshajxy quiuhdujthaty, yajcircuncidarhajpä ya'adiøjc-hajxy. Jaduhñ miädia'agytiägø'øy coo hijxtahnd hajxy piädaacäxä maa ja'a ñi'xcøpshajxiän. Hoorä ja'a Abraham, tøyymä hänajty je'e piädaacänä hawa'adstuum, cajnä hijxtahnd hänajty jaduhñ piädaacäxä maa ja'a ñi'xcøxpän. Jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo häna'c-hajxy piäda'agyii hawa'adstuum je'eguiøxpä coo ja'a Dios miädia'agy hajxy miäbøjcä cooc ja'a Dios yajtøjtiaty waambaty je'e tøø quiapxy tøø miädia'agy, hoyyä hijxtahnd hajxy quia'a jagä møødä maa ja'a ñi'xcøpshajxiän. <sup>11</sup> Paadiä Abraham hijxtahnd jaduhñ piädaacäxä maa ja'a ñi'xcøxpän, jaduhñ yajnajuo'øy coo ja'a Abraham hänajty tøø piäda'agyii hawa'adstuum. Paady jim piädaacä coo ja'a Dios ja'a miädia'agy hänajty tøø miäbøjcäxä. Jaduhñä Abraham piädaactsohñä hawa'adstuum, hoyyä hijxtahnd hänajty jaduhñ quia'a jagä pädaacäxänä maa ja'a ñi'xcøxpän. Pønhatiä jaduhñ mäbøjp nebiä Abraham jecy miäbøjquiän, jaanä jaduhñ hajxy yihixäänäbä ja'a Dios nebiä Dios ja'a Abraham jecy yihixiän, hoy hajxy quia'a jagä judiøspä. Coo hajxy jaduhñ nmäbøjcäm nebiä Abraham jecy miäbøjquiän, jaduhñ quiähxø'øgy coo ja'a Abraham hajxy nhøjxhájtäm ndecyhájtäm. <sup>12</sup> Højts judiøshajxy, højtsä Abraham jecy nhaphajt ndeedyhajt. Jaaya'ay jaduhñ pädaactsohñä hawa'adstuum je'eguiøxpä coo jaduhñ miäbøjcy coo ja'a Dios yajtøjtiaty waambaty hänajty tøø quiapxy tøø miädia'agy. Tøyhajt jaduhñ. Højts judiøshajxy, højts nyajcircuncidarhaty nebiä Abraham jecy yajcircuncidarhajiän. Pero tøyymä Abraham ja'a Dios ja'a miädia'agy hänajty miäbøjcä, cahnä hänajty yajcircuncidarhaty. Højts judiøshajxy, højts jaduhñ mäbøjpä, jaanä jaduhñ højts nmäbøjpä nebiä Abraham jecy miäbøjquiän. Jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo højtsä Abraham jecy nhøjxhajty ndecyhajty, coo højts jaduhñ nmäbøcy, højts judiøshajxy.

<sup>13</sup> Jeqüänä Dios ja'a Abraham nāmaayy cooc hänajty yaa miähane'ema'añ hädaa yaabä naaxwiin näguipxy møødä yhap møødä yhoc. Ja'a Dios jaduhñ mänaañ. Paadiä Abraham jaduhñ nāmaayyä je'eguiøxpä coo ja'a Abraham ja'a Dios miädia'agy hajxy miäbøjcä, ca'a jie'eguiøxpä cooc tyijy ja'a Abraham jia cudiuuñ nebiaty hänajty tøø yhane'emyii. Pero coo ja'a Abraham jaduhñ miäbøjcy coo ja'a Dios yajtøjtiaty waambaty hänajty tøø quiapxy tøø miädia'agy, paadiä Abraham jaduhñ nāmaayyä coo ja'a Abrahamhajxy hänajty yaa miähane'ema'añ hädaa yaabä naaxwiin, møødä yhaphajxy, møødä yhoc-hajxy. <sup>14</sup> Haa ca'a, jaduhñä Dios miänaañ cooc hajxy yaa miähane'ema'añ hädaa yaabä naaxwiin pønhatiä jaduhñ mäbøjp coo ja'a Dios yajtøjtiaty waambaty hänajty tøø miäna'añ. Jaduhñ miädia'agytiägø'øy coo ja'a Dios ja'a hoybä weenbä hajxy xmiø'owáañäm je'eguiøxpä coo hajxy jaduhñ nmäbøjcäm. Pero coo ja'a hoybä weenbä hajxy häxøpy nbaatäm je'eguiøxpä coo ja'a jecymiädia'agy hajxy hoy ngudiúuñäm, ja'a Moisés jecy quiujähyyäbä, cab jaduhñ cu choobaaty coo ja'a Dios hajxy jaduhñ tøø xñämäayyäm coogä mayhajt hänajty tiuna'añ coo ja'a hoybä weenbä hajxy xmiø'owáañäm. Ni jaduhñ cu quia'a tsoobaaty coo højts cu nmäbøjcäm coo ja'a Dios jaduhñ yajtøjtiaty waambaty tøø quiapxy tøø miädia'agy. <sup>15</sup> Hix, cabä jecymiädia'agy hajxy hoy ngudiúuñäm, ja'a Moisés jecy quiujähyyäbä. Coo hajxy jaduhñ nga'a cudiúuñäm, paady hajxy ngädiéhyyäm. Y paady jaduhñ yhäxixø'øy coo

hajxy ngumädóowämät. Pero pønjaty ja'a jecymiädia'agy tøø quia'a mädoj, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä, cab hajxy jaduhñ quiumädowa'añ, hoy hajxy tøø quia'a jagä tuñ nebiä Moisés jecy yhanehmiän.

<sup>16</sup> Coo ja'a Abraham jaduhñ jecy miäbøjcä ja'a Dios miädia'agy coo ñämaayyä coogä Abrahamhajxy hänäjty yaa miähane'ema'añ hädaa yaabä naaxwiin, møødä yhap møødä yhoc-hajxy, paadiä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo ja'a Dios ja'a hoybä weenbä hajxy nägøxiä xmio'owäñäm nä'a mayhajt, coo ja'a Abraham hajxy nbamäbøjcämät coo ja'a Dios yajtøjiaty waambaty tøø miäna'añ, møød højts judíos, møød mijs ca'a judiöspä. Coo ja'a Abraham hajxy jaduhñ nbamäbøjcämät, jaduhñ mäwiin hajxy nägøxiä xya-jmäbáatäm nebiä Abraham hajxy xyhaphájtäm xyhoc-hájtäm. Jaduhñ quiähxø'ogy coo ja'a Abraham hajxy nhøjxhájtäm ndecyhájtäm. <sup>17</sup> Hiñ, jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän cooc ja'a Dios ja'a Abraham piädaacy coo ja'a jäya'ayhajxy mayhagajtpä yhap hat yhoc-hadøøjät ja'a Abraham. Y miäbøjc ja'a Abraham jaduhñ coo jaduhñ ñämaayyä coogä tio'oxiøjc hänäjty quio'na'awa'añ, hoy hajxy hänäjty tøø jia miäjaanä. Paadiä Abraham jaduhñ miäbøjcy, ñajuøøby hänäjty jaduhñ coo ja'a Dios mäjaa miøødä coo ja'a ho'oguiäya'ay yagjujypjøjtägätsät, y coo mäjaa miøødäbä coo ja'a jäya'ay quiunu'xät ja'a hajxy hänäjty ca'a miimb ca'a cahbnä. Y coo ja'a Abraham hajxy jaduhñ nbamäbøjcäm, jaduhñ mäwiin hajxy nmäbáatäm nebiä Abraham hajxy xyhaphájtäm xyhoc-hájtäm. Jaduhñ quiähxø'ogy coo ja'a Abraham hajxy nhøjxhájtäm ndecyhájtäm.

<sup>18-21</sup> Coo ja'a Dios ja'a Abraham jaduhñ jecy ñämaayy coogä mayhagajtpä-jäya'ayhajxy hänäjty yhaphada'añ tieedyhada'añ ja'a Abraham, tøø ja'a Abrahamhajxy hänäjty miä-jaanä møødä tio'oxiøjc. Mägo'x-jomøjtä Abraham hänäjty miøødä. Y ja'a tio'oxiøjc, ja'a Sarahajpä, cahnä hänäjty ñä'ägädä huungpaadyñä, hoyyä jomøjt hänäjty tøø jia nøcxnä coo yhuungpäädät. Pero cabä Abraham jaduhñ ñä'ägädä möjpädaacy coo hajxy hänäjty tøø miäjaanä. Hamuumdu'jootä Abraham jaduhñ miäbøjcy nägø'ø nädecypiä neby hänäjty tøø ñäma'ayiiñ ja'a Diósäm coog hänäjty jäya'ay may yhap hat yhoc-hada'añii. Paady jaduhñ tiøjajty. Jaduhñ jim myiimbä cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän cooc ja'a Abraham yhap yhoc-hajxy hänäjty jiaan'ch tehñ miayø'owa'añ. Paadiä Abraham jaduhñ miäbøjcy, ñajuøøby hänäjty jaduhñ coo ja'a Dios mäjaa miøødä coo jaduhñ yajtøjiädät waambaty hänäjty tøø quiapxy tøø miädia'agy. Mäniitä Abraham ja'a Dios jaduhñ miøjpädaacy jiaan'chpädaacy. <sup>22</sup> Coo ja'a Abraham jaduhñ miäbøjcy, paady hawa'adstuum piädaacä.

<sup>23</sup> Jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän coo ja'a Abraham piädaacä hawa'adstuum je'eguiøxpä coo ja'a Dios miädia'agy miäbøjcäxä coogä Dios yajtøji-aty waambaty tøø quiapxy tøø miädia'agy. <sup>24</sup> Jaanä jaduhñ højtsä Diosmädia'agy xñänøømämbä. Coo ja'a Dios ja'a miädia'agy hajxy jaduhñ nmäbøjcämbät, jaduhñä Dios hajxy xpiädaacämbät hawa'adstuum, je'eguiøxpä coo ja'a Dios ja'a Jesucristo yagjujyp-ijøjtägajch. Ja'a Jesucristo, je'e hajxy nWiindsøñhájtäm. <sup>25</sup> Jaaya'ay jaduhñ nähdujca coo hajxy xñähho'túütäm. Jaduhñä nbojphájtäm ja'a ngädieeyhájtäm hajxy xyajñähwáatsäm. Y coo ja'a Jesucristo jaduhñ yagjujypijøjtägajtsä, jaduhñ hajxy nmähmøøyyänä hawa'ad-stuum.

## 5

<sup>1</sup> Hoorä, coo hajxy nmäbøjcäm coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túütäm, paadiä Dios hajxy tøø xyajñähwáatsäm ja'a nbojphájtäm ja'a ngädieeyhájtäm. Paady hajxy xpiädaacäm hawa'adstuum. Jootcujcä Dios hajxy jaduhñ xmiøødhájtäm. <sup>2</sup> Coo ja'a Jesucristo hajxy jaduhñ tøø xñähho'túütäm, coo je'e jujypijøjtägajch, paadiä Dios hajxy xquiümüayyänä. Paady hajxy nxoonädaacäm. Y coo jaa tøyhajt hajxy jaduhñ nmøød-hájtäm coo ja'a Dios hajxy jim xyajnøcxáñäm maa ja'a wyiinduumän, paady hajxy jootcujc nhíjtäm. <sup>3-4</sup> Jaanä jaduhñduhmbä, xoonädaacäm hajxy hädaa yaabä naaxwiin, hoy hajxy yaa nja tsaächpøjcäm. Coo hajxy nme'e'xtújcämät, jaduhñä Diosmädia'agy hajxy hoy ngudiüünämät. Y coo hajxy jaduhñ hoy ngudiüünämät, jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhadäñäm coo ja'a Dios hajxy jim xyajnøcxáñäm maa ja'a wyiinduumän. Coo

hajxy jaduhñ nnajuóóyyám coo hajxy jim xyajñócxáanám, paady hajxy yaa nxoondáacám, hoy hajxy yaa nja tsaachpójcám. <sup>5</sup> Coo ja'a Dios jaduhñ miána'añ coog hajxy jim xyajñócxáanám maa ja'a wyiinduumán, yejpiä Dios ja'a tøyhajt jaduhñ. Cab hajxy jaduhñ xwyiinhóhñám. Hix, tøø ja'a Dioshespíritu hajxy xyhadägøøyy xjióttägøøyyám. Jaduhñ hajxy xyajñajuóóyyám coo hajxy xjiaanč tehñ chójcám hamuumdu'joot.

<sup>6</sup> Coo ja'a Dios yajñähdiyy coo hánajty tøø yhabaatnä, mänitä Jesucristo hajxy hoy xñähho'túutám. Jaduhñä nbojhájtämä ngädieeyhájtám hajxy xyajñähwáatsám. Cab hajxy hánajty hoy nnähwa'adsáanám hamdsoo je'eguióxpä coo hajxy hánajty ngahwiindøyhájtám. <sup>7</sup> Hix, caj miich põñ xchoj nähho'tú'udät, hoy miich hánajty mja hojiäya'ayhaty. <sup>8</sup> Pero ja'a Dios hajxy xjiaanč tehñ chójcám, paadiä Jesucristo hajxy hoy xñähho'túutám, hoy hajxy hánajty nja cuboj nja cugädieeyhájtám. <sup>9</sup> Hoorä, coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutám, coo ja'a Dios hajxy tøø xpíädáacám hawa'adstuum, jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhájtám coo ja'a Dios hajxy xquia'a yajcumäowáanám. <sup>10</sup> Coo hajxy hijty cøxypänejpiä njäya'ayhájtám, jaduhñ mäwiin hijty piaady néjjiám coo ja'a Dios hajxy hijty nmädsiphájtám. Pero coo ja'a yHuung Jesucristo hajxy hoy tøø xñähho'túutám, ja'a hajxy nWiindsønhájtämbä, paady cabä Dios hajxy nmädsiphájtänä. Hoyyä Dios hajxy xyhuunghájtänä. Tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdiä Dios hajxy nmøødhájtänä. Y coo ja'a Jesucristo jiuypiójtägajch, coo jim ñócxtägajch maa ja'a Tiediän, jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhájtám coo hajxy jim xyajñócxáanám. <sup>11</sup> Jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhájtämbä coo ja'a Dios hajxy xquiumáayyänä. Paady hajxy jaduhñ xquiumáayyänä coo ja'a Jesucristo ja'a nbojpä ngädieey hajxy tøø xyajñähwáatsám. Tsøcxä hajxy jaduhñ xoondáacám.

<sup>12</sup> Hoorä, tu'jäya'ay jecy quia'a cudiuundsohñ neby hánajty tøø yhane'emyiän ja'a Diosám. Ja'a Adánhöch jaduhñ nnänøømbä, ja'a hajxy jecy nhaphájtám ndeedyhájtám. Jaduhñä pojpä cädieey yaa chohndaacy hädaa yaabä naaxwiin. Y coo ja'a Adán jaduhñ jecy quiädiehy, paady jaduhñ yhuuc ho'tsohmä. Y coo ja'a Adán hajxy jaduhñ jecy nhaphájtám ndeedyhájtám nägøxiä, paady hajxy nbagädiéhyyám, paady hajxy nbahó'cám. <sup>13-14</sup> Høxtä jecyjiäya'abiaady hajxy haxøøg jiäya'ayhajty, paady hajxy nägøxiä yho'cy, hoyyä Moisés hánajty quia'a jagä miññä, quia'a jagä ca'ayñä, hoyyä Dios hánajty quia'a jagä hane'emyñä coo ja'a jäya'ayhajty hoy jiäya'ayhädät nebiä Moisés jecy quiujahyän, hoy hajxy hánajty quia'a jagä pagädiehbiä nebiä Adán hánajty tøø quiädieeyän. Hoyyä Dios hánajty quia'a jagä hane'emyñä coo ja'a jäya'ayhajty hoy jiäya'ayhädät, nägøxiä jäya'ayä pojpä cädieey hajxy hánajty miøødä. Y ja'a Adán, jaduhñ je'e jecy nämáayyä cooc hánajty yho'oga'añ, põ cab hánajty jaduhñ quiudiuna'añ nebiä Dios hánajty tøø yhane'emiän. Y coo ja'a Moisés jaduhñ cujegy quiujahy nebiatiä Dios hánajty tøø yhane'emiän, jaduhñä jäya'ayhajxy nägøxiä nämáayyäbä coogä Adán hajxy hánajty nägøxiä piaho'ogaamä, põ cab hajxy hánajty quiudiuna'añ nebiä Dios hánajty tøø yhane'emiän. Ja'a jecyjiäya'ayhajty hánajty jibä, cahnä Moisés hánajty quiujaayñä nebiatiä Dios hánajty tøø yhane'emy, cab hajxy hánajty jaduhñ nämay ñajuøøy coo hajxy hánajty yho'oga'añ, põ haxøøg hajxy hánajty jiäya'ayhaty.

<sup>15</sup> Coo ja'a Adán ja'a Dios miädia'agy jaduhñ jecy quia'a cudiuunä, paady hajxy nägøxiä nhó'cám. Pero coo ja'a Jesucristo ja'a Tiediä miädia'agy jaduhñ quiudiunä, paady hajxy nnähwaats nguhwáatsám. Coo ja'a Jesucristo hajxy jaduhñ hoy xñähho'túutám, paadiä Dios hajxy xpíädáacám hawa'adstuum. Møjmayhajtä Dios jaduhñ tiuun maa højtshájtám, põnjatiä miädia'agy tøø miäböjcä ja'a Jesucristocøxpä. Paady hajxy jim xyajñócxáanám maa ja'a wyiinduumán. <sup>16</sup> Coo ja'a Jesucristo hajxy hoy tøø xñähho'túutám, jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhájtám coo ja'a nbojpä ngädieey hajxy jaduhñ xyajñähwáatsám nägøxiä, põnjaty tøø miäböcy ja'a Jesucristocøxpä. Paadiä Dios hajxy xpíädáacám hawa'adstuum. Paady hajxy jim xyajñócxáanám maa ja'a wyiinduumán. <sup>17</sup> Jaduhñds je'e, coo ja'a Adán ja'a Dios miädia'agy jecy quia'a cudiuunä, paady hijty yhawiinmatsä coo ja'a Dios hajxy xpíädáacämät haxøøgtuum. Pero tøø ja'a Jesucristo hajxy xyajñähwaats xyajcuhwáatsám. Møjmayhajtä Dios jaduhñ tiuun. Paadiä Dios hajxy xquia'a päda'agáanám haxøøgtuum,

ponjaty hawa'adstuum. Y paady hõjtsä hoyhajtä weenhajt yaa nbaadaañäm hädaa yaabä naaxwiin je'eguiõxpä coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xyajnahwaats tøø xyajcuhwáatsäm.

<sup>18-19</sup> Mänaa ja'a Jesucristo yaa yhitiän hädaa yaabä naaxwiin, ca'xiä Tiediä miädia'agy quiudiuunä mäduhñtiä yaa yhiyty. Y coo hajxy jaduhñ xñähho'túutäm, ja'a Tiediä miädia'agy jaduhñ quiudiuunä. Jaduhñ hajxy xyajnahwaatsäm. Coo hajxy jaduhñ nmäbõjcämät coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xjiaanč nähho'túutäm, mänitä Dios hajxy xpiädaacämät hawa'adstuum. Hoorä, ja'a Adán, haxøøg je'e jecy jiäya'ayhajty. Cabä Adán ja'a Dios miädia'agy jecy ñä'ägädä cudiuunä. Y coo ja'a Adán hajxy jecy nhaphajtäm ndeedyhajtäm, paadiä Dios miädia'agy hajxy nga'a nä'ägädä cudiunaañämbä. Coo hajxy jaduhñ nga'a cudiunaañäm, paady hijty yhawiinmatsä coo ja'a Dios hajxy jiiyby cu xpiädaacäm haxøøgtuum. Pero coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, paady hajxy jiiñ xyajnoxcxäänäm Dioswiinduum. Jaduhñä Dios mayhajt mõj jiaanč tehñ tiuun maa hõjtshajtäm.

<sup>20-21</sup> Coo ja'a Dios jecy yhanehmy coo ja'a jäya'ayhajxy hoy jiäya'ayhädät, mänitä Moisés jaduhñ quiujahy. Y coo ja'a nocy hajxy ngápãmät, ja'a Moisés jecy quiujähyyäbä, jaduhñ hajxy nnajuõyyämät coo hajxy njaanč cädiéhyäm. Hoy hajxy jaduhñ nja najuõyyäm, cab hajxy nmäbõjcäm. Pero xjiaanč tehñ ñäxúu'tsämä Dios. Paadiä mõjmayhajt jiaanč tehñ tiuun maa hõjtshajtäm. Jaduhñds je'e, coo hajxy ngädiéhyäm, paady hajxy nhó'cäm. Pero coo ja'a Dios hajxy xñäxúu'tsäm, paadiä Jesucristo hajxy hoy xñähho'túutäm, ja'a hajxy nWiindsønñhajtämbä. Jaduhñä Dios hajxy xpiädaacäm hawa'adstuum. Mänit hajxy xyagjyghadaañäm cõjxta'axiøø nebiä Dios jiu gyhatiän.

## 6

<sup>1</sup> Cab jaduhñ ñä'ägädä hahixøøy coo hajxy nmánaañämät: "Tsøø hajxy cädiéhyäm tehngajnä. Haa ca'a, tehngajnä Dios hajxy xñäxuuðsäänäm." <sup>2</sup> Caj pues, cab jaduhñ yhahixøøy coo hajxy tehngajnä ngädiéhyämät. Haa ca'a, tøø ja'a pojpä cädieey hajxy nnajtshixøøyyänä coo ja'a Diosmiädia'agy hajxy tøø nmäbõjcäm ja'a Jesucristocõxpä. <sup>3-5</sup> Tøögä cab hajxy nnajuõøyä coo ja'a Jesucristo hajxy nmøødhjõtäm tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy coo hajxy tøø nnäbéjtäm ja'a Jesucristocõxpä. Y coo hajxy jaduhñ tøø nnäbéjtäm ja'a Jesucristocõxpä, jaduhñ mäwiin piaady néjjiämä Jesucristo hajxy häxøpy näguipxy tøø nmøødhó'cäm. Jaanä jaduhñ mäwiin piaatpä néjjiämä Jesucristo hajxy häxøpy näguipxy tøø nmøødnaaxtägøøyyäm. Coo ja'a pojpä cädieey hajxy tøø nnajtshixøøyyänä, jaduhñ miädia'agytiägøøy coo hajxy jaduhñ ween nga'a jatcøøyyänä haxøøg. Y coo ja'a Dios ja'a Jesucristo yagjyypiojtägajch ja'a miäjaahaam, mänitä Jesucristo juyghajt hawiinjemybiä miøødhajty. Jaanä jaduhñ hõjtshajtämbä, coo hajxy nnäbéjtäm, jaduhñ mäwiin piaady néjjiämä Jesucristo hajxy häxøpy näguipxy tøø nmøødjyypiojtägätsäm. Paadiä juyghajt hajxy hawiinjemybiä nmøødhajtämbä. Tøyhajt jaduhñ. Jaduhñä hojiootä howyiinmahñdy hajxy nmøødhajtämät. Jaduhñ miädia'agytiägøøy coo ja'a Dios hajxy xyagjyghadaañäm cõjxta'axiøø neby je'e jiu gyhatiän. <sup>6</sup> Coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm cruzøxp, mänitä nhaxøøgwiinmahñdyhajxy quiuhdägøøyyänä nebiä haxøøgwiinmahñdy hajxy nägøxiä hijty nmøødhajtäm. Coo ja'a nhaxøøgwiinmahñdyhajxy jaduhñ quiuhdägøøyyänä, paadiä Jesucristo hajxy nmøødhjõtänä tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Paady hajxy jaduhñ tøø xñähho'túutäm, jaduhñä nhaxøøgwiinmahñdyhajxy jaduhñ quiuhdägøøyyänä. Jaduhñä njoot hajxy nga'a pädaacänät maa ja'a haxøøgpän. <sup>7</sup> Põñä Jesucristo hänäjty møødhjip tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy mänaa ja'a Jesucristo yho'oguiän, cabä jioot piädaacnä maa ja'a haxøøgpän. <sup>8</sup> Coo hajxy nmäbõjcäm coo ja'a Jesucristo hajxy jaduhñ tøø xñähho'túutäm møød coo jadähooc jiu jyypiojcy, jaduhñ mäwiin miäbaady néjjiäm coo ja'a Jesucristo hajxy häxøpy näguipxy tøø nmøødjyypiojçäm. Paady hajxy jaduhñ njuyghadaañäm cõjxta'axiøø neby je'e jiu gyhatiän. <sup>9</sup> Coo ja'a Jesucristo jiu jyypiojtägajch, cab jaduhñ mänaa yho'tägatsaannä. Homiänaaxøøjä homiänaadsuujä juyghada'añ. Tøyhajt jaduhñ. <sup>10</sup> Hiç, tähoocnähho'tu'utiä ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutäm. Jaduhñä nbojpä ngädieey hajxy tøø xyajnahwaatsäm. Y coo

ja'a Jesucristo tøø jiuypiojtägajtsnä, paady homiänaaxøøjä homiänaadsuujä ja'a Dios miøødhidaännä. <sup>11</sup> Jaanä jaduuhñ højtshájtämbä, coo ja'a Jesucristo hajxy nmøødhjítänä tu'ugmädia'agy, tsog hajxy jahmiejtstäacäm coo ja'a nhaxøogwiinmahñdyhajxy tøø quiuhdägóoyyänä. Jaduhñ hajxy tsoc jahmiejtstäacämbä coo hawiinjernybiä jugyhajt hajxy nmøødhjítänä nebiä Jesucristo hánajty miøødhatiän mänaa jiuypiojtägachän. Paadiä Dios hajxy nmøødhjítämbä tu'ugmädia'agy.

<sup>12</sup> Cab hajxy cøxypänejpjiä tsoc jatcøoyyänä. Cabä njootä ngopc hajxy nbädaacänät maa ja'a haxøøgpän. <sup>13</sup> Cabä ngø'ø ndecy hajxy nyaghanájxänät, ni ja'a nhaawhájtäm. Tsogä Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot cudiúunäm. Coo ja'a Jesucristo hajxy hánajty nmøødhjítäm tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy mänaa yho'oguiän, møød mänaa jiuypiojtägachän, paadiä Dios hajxy nmøødhjítänä tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. <sup>14-15</sup> Paadiä Dios hajxy xquiumáayyäm coo mayhajt tøø tiuñ maa højtshájtäm, ca'a jie'eguiøxpä coo ja'a mädia'agy hajxy nja wi'i quiudiunáanäm, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Coo ja'a Dios mayhajt jaduuhñ tiuunñ maa højtshájtäm, je'ečh jaduuhñ nnänøømby coo hajxy xyajnáh-waats, coo hajxy xyajcuhwáatsäm. Hoyyä Dios mayhajt jaduuhñ tiuunñ maa højtshájtäm, cab jaduuhñ nã'ägä hahixø'oy coo hajxy haxøøg njatcøoyyämät tehngajnä. <sup>16</sup> Tsog hajxy paquiä mädiáacäm neby hajxy yaa nguhdujthájtäm hädaa yaabä naaxwiin. Jaduhñä cuhdujht hajxy nmøødhjítäm coo hajxy nwiimbíiwämät pøn jaduhñ nmäduánänäm. Y jaduhñ hajxy ngudiúunäm nebiatiä nwiindsøn'hájtäm hajxy xyhanéhmäm. Jaanä jaduuhñä cuhdujht hajxy nmøødhjítämbä coo hajxy nwiimbíiwämät mädyii hajxy nyajtunáanäm, ja'a Diosmädia'agy, o ja'a nhaxøogwiinmahñdyhájtäm. Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy nyajtuunämät, mänitä Dios hajxy jaduuhñ xquiumáayyämät. Pero coo ja'a nhaxøogwiinmahñdy hajxy nyajtuunämät, cabä Dios hajxy jaduuhñ nmøødhjítämät tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Mänitä Dios hajxy xpiädáacämät haxøøgtuum. Tøyhajt jaduuhñ. <sup>17</sup> Dioscujú'uyäp ja'a Dios coo mijtsä Diosmädia'agy hamuumdu'joot myajtuunnä neby hajxy tøø mmäbøquiän. Cahnä Diosmädia'agy hajxy mmädoyñä, haxøøg hajxy hijty mjäya'ayhaty. <sup>18</sup> Coo mijts tøø mmäbøcy coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túütäm, paadiä mhaxøogwiinmahñdy hajxy tøø mnajtshixøøñä. Tøø ja'a mjoot hajxy mbäda'agy coo hajxy hamuumdu'joot mhojiäya'ayhájñät. <sup>19</sup> (Páadyhöch jaduuhñ nmädia'agy neby hajxy yaa nguhdujthájtäm hädaa yaabä naaxwiin, jaduhñ hajxy hoy mwiinjuø'owät. Cab hajxy jaduhyyä hoy mwiinjuø'owa'añ.) Hijty, jaančh tehñ yhaxøøgjaty hajxy hijty mjäya'ayhaty. Cøxypänejpjiä hajxy hijty mjaančh tehñ jiatcø'oy. Maas hanaxiä hajxy hánajty mjatcø'owa'añ tehngajnä. Pero tøø ja'a Diosmädia'agy hajxy mmäbøjnä ja'a Jesucristocøxpä, paadiä Diosmädia'agy hajxy myajtuunnät nägø'ø nädecypjiä.

<sup>20</sup> Coo ja'a mhaxøogwiinmahñdy hajxy hijty myajtuñ, cabä mjoothajxy hijty chocy coo hajxy hoy mjäya'ayhádät. Coo hajxy häxøpy tøø mhojiäya'ayhaty, tøø ja'a Dios hajxy häxøpy xquiumay. <sup>21</sup> Höčhähdiuunnä hajxy hijty mjatcø'oy. Cabä tii hoybä hajxy hijty mbaady. Haxøøgtuum hajxy hijty mnä'ägädä häda'aga'añ. <sup>22</sup> Paadiä Jesucristo hajxy tøø xñähho'túütäm, coo ja'a mhaxøogwiinmahñdy hajxy jaduuhñ mnajtshixø'owät. Tøyhajt jaduuhñ. Paadiä Jesucristo hajxy mmøødhijnä tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Coo ja'a mjoot hajxy hamuumdu'joot tøø mbäda'agy coo ja'a Dios hajxy mmøødtuna'añ, paadiä hoyhajtä weenhajt hajxy mbaada'añ. Jaduhñ miädia'agytiägø'oy, coo mijtsä Dios hoyhána'c xyagjada'añ nebiä Jesucristo yohyhána'c-hatiän, paadiä Dios hajxy xyagjyghada'añ cøjxta'axiøø neby je'e jiu gyhatiän. <sup>23</sup> Coo hajxy cøxypänejpjiä njatcøoyyämät, cabä Dios hajxy jaduuhñ nmøødhjítämät tu'ugmädia'agy, møød haxøøgtuum hajxy nhädáacämät. Pero tøø ja'a Dios mayhajt tiuñ coo ja'a yHuung hajxy yaa tøø xyajnáguéjxäm, ja'a Jesucristo, ja'a hajxy nWiindsøn'hájtämbä. Hoyyä Jesucristo hajxy tøø xñähho'túütäm. Jaduhñä Dios hajxy xpiädáacäm hawa'adstuum. Coo hajxy jaduuhñ mmäbøjcämät, mänitä Dios hajxy xyagjyghájtämät cøjxta'axiøø neby je'e jiu gyhatiän.

## 7

<sup>1</sup> Mägu'ughajpädøjc, mnajuøøby hajxy jaduuhñ nebiä cuhdujht yaa myiñ hädaa yaabä

naaxwiin. Ja'a häna'c-hajxy møjcuhdujtmøødpä, ja'a häna'c hajxy jaduhñ xyhanéhmmäm mäduhñtiä hajxy yaa njugyhájtäm, túhmäts. Pero coo hajxy nhó'cänä, cab hajxy jaduhñ xyhanéhmmänä. <sup>23</sup>Høxtahmðsä to'oxiøjc ja'a ya'adiøjcmøødpä, jaduhñä cuhdujt myiñ coo hajxy ñimiøødtsäna'awøøjät mäduhñtiä hajxy nämetsc jjugyhaty. Hoorä, coo ja'a to'oxiøjc wiingya'adiøjc miøødtsäna'awät, y je'enä ñihyhap jjugyhatyñä, haxøøgä to'oxiøjc jaduhñ jiatcø'owät. Hix, cabä cuhdujt jaduhñ myiñ coo jaduhñ jiatcø'owät. Pero coodsä ñihyhap yhó'ogät, mäniä quixy cuhdujt miøødänä coo piøjtägätsät, y cab jaduhñ ñejpiä.

<sup>4</sup>Hoorä, mägu'ughajpædøjc, coo mijtsä Jesucristo hänäjty mmøødhity tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy mänaa yho'oguiän, paadiä jecymiädia'agy hajxy xquia'a hanehmmnä, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Jaanä jaduhñduhmbä, tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdiä Jesucristo hajxy hänäjty mmøødhjätbä mänaa jiujiypiøjtägachän. Tøø ja'a mjoot hajxy mbäda'agy coo jaaya'ay hajxy mmøødtúnät. Jaduhñä Dios hajxy mmøødtúumbät. <sup>5</sup>Cahnä hajxy hänäjty nmäbøjcäm coo ja'a Jesucristo hajxy hoy xñähho'túutäm, jaduhñä njoot hajxy hänäjty nnä'ägädä pädaacäm coo hajxy hänäjty jaduhñ njatcø'owäänäm hoñejpiä. Paady hajxy hijty nhäda'agäänäm jiiby møjcu'uhaam. Jaanç tehñ yhaxøøg hajxy hänäjty nwiinmahñdyhájtäm. Hoyä mädia'agy hajxy hänäjty nja mädoowäm, ja'a Dios ja'a Moisés jecy ñajtsapxøøyyäbä, cab hajxy hänäjty nyajtunäänäm. <sup>6</sup>Cahnä Diosmädia'agy hajxy hänäjty nmäbøjcäm ja'a Jesucristocøxpä, tehngajnä ja'a jecymiädia'agy hajxy hänäjty nja wi'i quiudiunäänäm, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Jaduhñäc tyijy hajxy hänäjty nnähwa'adsäänäm. Pero coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, paadiä jecymiädia'agy jaduhñbä xquia'a hanéhmmnä. Coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xyajnäh-wäatsäm, jaduhñ hajxy xyagjugyhadaäänäm cøjxta'axiøø neby jaaya'ay jjugyhatiän. Y xpiuhbéjtämä Dioshëpíritu hajxy nebiä Dios hajxy hoy nmøødtúunämät.

<sup>7-9</sup>Cahnøchä jecymiädia'agy hänäjty nmädoynä, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä, cábøch hänäjty nnajuø'øy cooch hänäjty hoy nga'a jäya'ayhaty. Pero cooch jecymiädia'agy jaduhñ nwiinjuøøñä, páadyhöch nnajuøøñä cooch cøxypänejiä njatcø'øy hoñejpiä. Coochä haxøøgwiinmahñdy jaduhñ njaanç tehñ miøødä, páadyhöchä njoot hijty chocy cooch cøxypänejiä njatcø'owät hoñejpiä nebiatiä jecymiädia'agy hajxy xjia hanéhmmäm coo hajxy nga'a jatcøøyyämät, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Y coochä jecymiädia'agy jaduhñ nmädoy, maas hanáxiøch cøxypänejiä njaac jatcø'øy tehngajnä. Páadyhöchä tøyhajt nmøødä cooch hijty nga'awa'añ haxøøgtuum. <sup>10</sup>Hóyhøch ndijy jaduhñ ngudiuna'añ ja'a jecymiädia'agy, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Y cooch haxøøpy hoy ngudiunñ, hawa'adstúumhöchä Dios cu xpiädaacy. Pero cábøchä jecymiädia'agy jaduhñ hoy nnä'ägädä cudiuna'añ, páadyhöch hawiinmats nhäda'agät haxøøgtuum. <sup>11</sup>Hoy ndijyhøchä jecymiädia'agy hänäjty nyajtuna'añ, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Jaduhñ ndijyhøchä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt xmiø'owa'añ. Pero cábøchä tøyhajt hänäjty nnä'ägä møødä. Coochä haxøøgwiinmahñdy hänäjty nmøødä, páadyhöchä jecymiädia'agy hänäjty hoy nga'a yajtuñ, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Páadyhöch hänäjty nga'awa'añ haxøøgtuum.

<sup>12</sup>Ja'a jecymiädia'agy ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä, je'e hajxy xyhanéhmmäm coo hajxy hoy njäya'ayhájtämät. Jaduhñ miädia'agy neby hajxy hoy njäya'ayhájtämät. Xyajnujuøøyyäm hajxy jaduhñ coo ja'a Dios howyiinmahñdy jiaanç tehñ miøødä. <sup>13</sup>Paadiä jecymiädia'agy jaduhñ yhooyä, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Pero hóyhøch hänäjty tøø nja mädoy, tehngajnøch hänäjty haxøøg nwi'i jiäya'ayhatyñä. Páadyhöch hijty jiiby nga'awa'añ haxøøgtuum. Hix, cábøchä nwiinmahñdy hänäjty yhooyä. Y coochä jecymiädia'agy jaduhñ nmädooyy, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä, maas hanáxiøch hänäjty haxøøg njatcø'øwa'añ.

<sup>14</sup>Jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhjätäm coo ja'a jecymiädia'agy hajxy xyhawäänäm coo ja'a Dios howyiinmahñdy jiaanç tehñ miøødä. Jaanä jaduhñ hajxy xyhawäänämbä coo Dios ja'a jioot chocy coo hajxy hoy njäya'ayhájtämät. Pero højts, cab højts hoy nnä'ägädä jäya'ayhájtäm, je'eguiøxpä coo højts hádaa yaabä naaxwiimbä wiinmahñdy

nmøødhjítäm. Hamdsoojoot hajxy jaduhñ haxøøg njatcøøyyäm. <sup>15</sup> Jaduhñä njoothajxy jia wi'li chójcäm coo hajxy hoy njäya'ayhajtämät, pero cab hajxy nnä'ägädä jadaañäm hojjäya'ayhat. Pätiidä hajxy jaduhñ coo nga'a jadaañäm. Cøxypänejiä hajxy nwi'li jiatcøøyyäm, hoy hajxy nja najuøøyyäm coo jaduhñ yhaxøøgä. <sup>16</sup> Nnajuøøyyäm hajxy jaduhñ coo ja'a jecymiädia'agy yhooyä, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Jaduhñä njoothajxy jia tsójcäm coo hajxy ngudiunämät nebiatiä jecymiädia'agy hajxy xyhanéhñäm. Pero cab hajxy hoy nnä'ägädä cudiunäänäm. <sup>17</sup> Pero, ca'a yhamdsoojoot hajxy jaduhñ haxøøg njatcøøyyäm. Ja'a nhaxøøgwiinmahñdy hajxy jaduhñ xyagjatcøøyyäm haxøøg. <sup>18-19</sup> Cabä Diosmädia'agy hajxy hoy ngudiunäänäm hamdsoojoot, hoyä njoothajxy jia tsójcäm coo hajxy ngudiunämät. Haxøøg hajxy njatcøøyyäm, hoyä njoothajxy jaduhñ quia'a jagä tsójcäm coo hajxy jaduhñ njatcøøyyämät.

<sup>20-21</sup> Hix, ja'a nhaxøøgwiinmahñdy hajxy haxøøg xyagjatcøøyyäm, ca'a yhamdsoojootä. <sup>22</sup> Jaduhñä Diosmädia'agy hajxy xyhanéhñäm nebiaty hajxy hoy njäya'ayhajtämät. Njoodótyhöch ngopcóotyhöch jaduhñ njuø'øy coo ja'a Diosmädia'agy jiaanč tehñ yhooyä. <sup>23</sup> Nnajuøøbiöch jaduhñ coochä haxøøgwiinmahñdy njaanč tehñ miøødä. Páadyhöchä howyiinmahñdy hoy nga'a nä'ägädä yajtuna'añ. Hix, ja'a nhaxøøgwiinmahñdyhöch haxøøg xyagjäya'ayhajp. Y cábøch hoy nnä'ägädä najtshixø'øwa'añ.

<sup>24</sup> Cooch hähøpy pøñ hoy xquia'a yajnáhwa'adsa'añ ja'a nhaxøøgwiinmahñdyhöch, cábøchä Dios hähøpy hoy nmøødhida'añ tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Jiibyhöch hähøpy nhäda'aga'añ møjcu'uhaam. Jaanč tehñ yhoñäxúu'tsnøch hähøpy nhity. <sup>25</sup> Pero nmóobiøchä Dios Dioscujú'uuyäp coochä Jesucristo tøø xyajnáhwa'ačh, ja'a hajxy nWi-indsøñhajtämbä. Páadyhöchä Diosmädia'agy hoy nyajtuna'añ ja'a nhowyiinmahñdyháamhöch, hóyhøchä haxøøgwiinmahñdy nja møødñä. Je'ečh tähoocjaty haxøøg xyagjatcøøby.

## 8

<sup>1</sup> Hoorä, hawa'adstuum hajxy nmähmøøyyänä coo ja'a Jesucristo hajxy nmøødhjítäm tu'ugmädia'agy. Jaduhñ hajxy ngudiunäm nebiä Diosmädia'agy hajxy xyhanéhñäm. Cab hajxy cøxypänejiä njatcøøyyänä. <sup>2</sup> Coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, paady hajxy xmiøødhjítäm tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Paadiä Dioshøspiritu hajxy xyagiugyhadaañäm cøjxta'axiøø nebiä Dios jiugyhatiän. Paadiä Dios hajxy tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy xmiøødhidaañäm homiänaajä. Coo ja'a Jesucristo ja'a nhaxøøgwiinmahñdy hajxy tøø xyajnáhwaátsäm, paady hajxy jiiby nga'a häda'agäänänä haxøøgtuum. <sup>3-4</sup> Coo ja'a Dios ja'a yHuung yaa quiejxy hädaa yaabä naaxwiin, jaduhñ yaa jiäya'ayhajty neby højtshajtäm. Jesucristo je'e. Pero cabä Jesucristo haxøøg jiäya'ayhajty neby højtshajtäm. Mäniä Jesucristo hajxy xñähho'túutäm. Hoyä Jesucristo ja'a jecymiädia'agy quiuidiuñ, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Pero højtshajtäm, cab hajxy jaduhñ ngudiunäm. Paady jaduhñ yhahixø'øy coo hajxy ngumädóowämät. Coo ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutäm, quiumädoow je'e ja'a højtscøphajtäm jaduhñ. Paadiä jecymiädia'agy hajxy xquia'a hanéhñänä, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Ja'a Dioshøspiritu hajxy xpiuhbéjtänä coo ja'a Dios hajxy xmiøødhjítämät tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Jaduhñ hajxy xpiuhbéjtämbä coo hajxy haxøøg nga'a jäya'ayhajtänät.

<sup>5</sup> Y coo ja'a Dioshøspiritu hajxy jaduhñ xpiuhbéjtäm, paady hajxy nxiictaac nmädiaactaacäm nebiä Diosmädia'agy hajxy maas hoy nyajtúunämät. Pero ja'a jäya'ay ja'a Dioshøspiritu ja'a miädia'agy hajxy ca'a cudiunäänäbä, jaduhñ hajxy xyiicta'agy miädiaacta'agy nebiä yhamdsoo wiinmahñdy hajxy yajtuñ. <sup>6</sup> Pøñ jaduhñ xiictaacp mädiaactaacp nebiä Dioshøspiritu ja'a miädia'agy maas hoy miäbójcät, je'e ja'a Dios jaduhñ miøødhijpy tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Je'eduhñ nøcxaamb Dioswiinduum. Jootcujc je'e jim yhida'añ møødä Dios. Pero pønä yhamdsoo wiinmahñdy wi'li yajtunaamb, ja'a Dios ja'a miädsip je'eduhñ. Haxøøgtuum je'eduhñ näl'ägä häda'aga'añ, <sup>7-8</sup> je'eguixpä coo ja'a Dios miädsiphaty. Cabä Diosmädia'agy hoy yajtuna'añ, ni ja'a jioot jaduhñ quia'a tsocy coo yajtünät. Y cab jaduhñ quimayii ja'a Diósäm.

<sup>9</sup> Põnä Dioshespíritu ca'a mөөdhijp tu'ugmädia'agy, cabä Diosmädia'agy miäböcy ja'a Jesucristocөxpä. Coö mijtsä jaduhñ mjaančh mäböcy, paady mijtsä Dioshespíritu mmөөdhity tu'ugmädia'agy. Y coö ja'a Dioshespíritu hajxy jaduhñ mmөөdhity, paadiä mhaxөөgwiinmahñdy hajxy tөө mhөxhijxnä. <sup>10</sup> Tөyhajt jaduhñ coö hajxy nho'ogáañäm, je'eguiөxpä coö ja'a Adán jecy quíädiehy, ja'a hajxy jecy nhaphájtäm ndeedyhájtäm. Pero coö mijtsä Dios tөө xpíäda'agy hawa'adstuum, y coö ja'a Jesucristo hajxy mmөөdhity tu'ugmädia'agy, paady mijtsä Dioshespíritu xyagjugyhada'añ homiánaajä nebiä Dios jugyhatiän. Jim hajxy xyajnöcxä'añ Dioswiinduum. <sup>11</sup> Coö ja'a Dioshespíritu hajxy xmiөөdhíjtäm tu'ugmädia'agy, paadiä Dios hajxy xyagjujypiөjtägatsáañäm ja'a yhEspírituhaam coö hajxy hñanjty tөө nhó'cäm. Jaduhñ hajxy xyagjujypiөjtägatsáañäm nebiä Jesucristo yagjujypiөjtägajtsän.

<sup>12</sup> Mägu'ughajpädөjc, jaduhñds je'e, hahixөөby jaduhñ coö ja'a Dioshespíritu miädia'agy hajxy nyajtuunämät. Cab jaduhñ yhahixө'өy coö ja'a nhamdsoo wiinmahñdy hajxy nyajtuunänät tehngahnä. <sup>13</sup> Hix, coö hajxy tehngahnä haxөөg njatcөöyyänät, cabä Dios hajxy hoy nmөөdhíjtämät tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Mänit hajxy jiiby nhäädacämät haxөөgtuum. Pero coö ja'a nhaxөөgwiinmahñdy hajxy nnajtshixөöyyämät ja'a Dioshespírituhaam, jaduhñä Dios hajxy hoy nmөөdhíjtänät tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy.

<sup>14</sup> Hix, pөnjaty jaduhñ puhbéjtäp ja'a Dioshespíritu nebiä Diosmädia'agy hajxy jaduhñ hoy yajtünät, Dios yhuung hajxy je'e. <sup>15</sup> Haa ca'a, ja'a yhEspírituhaamä Dios hajxy xyhuunghájtäm, paady hajxy nnämäayyäm: "Diosteedy." Y coö ja'a Dios hajxy xyhuunghájtäm, paadiä Dios hajxy nga'a tsähgөöyyänä neby hajxy hijty ndsähgөöyyäm coö hajxy hijty xquia'a pädáacämñä hawa'adstuum. <sup>16</sup> Y coö ja'a Dioshespíritu hajxy jaduhñ xmiөөdhíjtäm, jaduhñä tөyhajt hajxy xmiөöyyäm coö ja'a Dios hajxy xyhuunghájtäm. <sup>17</sup> Coö ja'a Dios hajxy xyhuunghájtäm näguipxy mөөdä Jesucristo, paadiä Jesucristo hajxy jim xyajnöcxáañäm Dioswiinduum. Paadiä Dios hajxy madiu'u xquiunuu'xáañäm näguipxy mөөdä Jesucristo, nebiä Dios jecy miánaañän cooc hajxy xquiunuu'xáañäm. Y coö hajxy ndsaächpөjčämät ja'a Dioscөxpä nebiä Jesucristo chaächpөjquiän, mänitä Dios hajxy möj jaančh xpíäädacämät näguipxy mөөdä Jesucristo.

<sup>18</sup> Hөөčh jaduhñ mänaamb coö hajxy yaa weeñtiä ndsaächpөjčäm hädaa yaabä naaxwiin. Pero cab jaduhñ nä'ägädä mäbaady ni weeñtiä nebiä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy jim xmi'owáañäm maa je'e wyiinduumän. <sup>19</sup> Tijatiä Dios yaa tөө quiunuu'xy hädaa yaabä naaxwiin, jia wi'i jioьhijxy hajxy jaduhñ coö yhabáadät coö ja'a Dios ja'a hoyhajtä weenhajt mio'owa'añ pөnjaty jaduhñ yhuunghajpy. Mänitä Dios jaduhñ miána'ana'añ coö hajxy nga'a tsaächpөgáañänä. <sup>20-21</sup> Coö ja'a Adán jaduhñ jecy jawyiinhajt quíädiehčohñ, ja'a hajxy jecy nhaphajt ndeedyhájtämbä, paadiä Dios ja'a tsө'ty ja'a häyohn yaa quiejxy hädaa yaabä naaxwiin. Mäduhñtiä Dios yaa tөө quiunuu'xy cөxiä hädaa yaabä naaxwiin, cөxaamb jaduhñ quíuhdägöyya'añ. Pero cabä pojpä hajxy tii miөөdä. Ca'a jie'eguiөxpä ja'a Dios ja'a tsө'ty ja'a häyohn yaa quiejxy. Hix, jagoöyyä jäya'ay pojpä cädieey hajxy miөөdä, paadiä Dios tsө'ty häyohn yaa quiejxy. Jéquiänä Dios jaduhñ wyiinmaayy coö cөxiä wiinä chaächpөgät näguipxy mөөdä jäya'ayhajxy, tijatiä Dios yaa tөө quiunuu'xy, hөxtä coonä yhabáadät coö ja'a Dios hajxy xquia'a yajtsaächtiunáañänä. Mänitä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy nägөxiä xmi'owáañäm, hөjts Dioshuung, näguipxy mөөdө tijaty ja'a Dios yaa tөө quiunuu'xy. <sup>22</sup> Hix, tijatiä Dios yaa tөө quiunuu'xy hädaa yaabä naaxwiin, jia wi'i jioьhijxy hajxy jaduhñ coö yhabáadät coö ja'a Dioshuung ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy mio'owa'añii. Tөyhajt jaduhñ. Pero cahñä yhabaady, jaančh tehñ chaächpөjpy hajxy jaduhñ. <sup>23</sup> Jaanä jaduhñ hөjts'hájtämbä, jaduhñ hөjts ndsaächpөjčämbä, jaduhñ hөjts nja wi'i jioьhijxämbä coö yhabáadät coö ja'a Dios hajxy pedyii xmi'owáañäm ja'a hoyhajtä weenhajt. Coö Dios hajxy xyhuunghájtäm, paady hajxy jaduhñ xmi'owáañäm. Mänitä Dios ja'a hawiinjemybiä ni'xcopc xmi'owáañäm, ja'a mánaa ca'a ma'p ca'a tägöobiä. Coö ja'a Dios ja'a yhEspíritu hajxy tөө xyajnäguéjxäm, jaduhñä tөyhajt hajxy nmөөdhíjtäm coö ja'a Dios hajxy xjiaančh huunghájtäm. Jaanä jaduhñä tөyhajt hajxy nmөөdhíjtämbä coö ja'a Dios ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy pedyii xmi'owáañäm. <sup>24</sup> Coö ja'a Diosmädia'agy



hajxy tøø nmäbójcäm ja'a Jesucristocøxpä, paady hajxy nnähwaats nguhwáatsäm, paadiä Dios hajxy xmiøødhjítänä tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Y paady hajxy nja wi'i jìøbhíjxäm coo yhabáadät coo ja'a Dios hajxy xmiø'owáanäm ja'a hoyhajtä weenhajt cøxiä. Cahnä yhabaady, paady hajxy nja wi'i jìøbhíjxäm. Coo häxøpy tøø yhabaantä, cab hajxy häxøpy njøbhíjxänä. <sup>25</sup> Coo hajxy hamuumdu'joot nmäbójcäm coo ja'a Dios hajxy tøyhajt xmiø'owáanäm tijaty hajxy xyajmädsójcäm, paady hajxy tsøc mee'xtújcäm mäduhñtiä hajxy yaa njaac jøbhíjxäm, hoy hajxy nej nja jajt nja habéjtäm.

<sup>26</sup> Y xpiuhbéjtämä Dioshespíritu hajxy nebiaty hajxy hamdsoo nga'a jadáanäm. Hix, coo ja'a Dios hajxy naxy nja wi'i pia'ya'axáanäm, cab hajxy naxy nnajuøøyyäm tijatiä Dios hajxy nmäyujwáanäm, waambatiä Dios hajxy nmänuu'xtáacämät. Naxy hajxy jaduhñ njájtäm coo ja'a capxy ja'a miädia'agy hajxy hoy xquia'a habädsømäanäm. Nä'ä møcxéjjäm nä'ä ho'ogyxiéjjäm hajxy jaduhñ. Pero coo hajxy nga'a najuøøyyämät nebiä Dios hajxy nmänuu'xtáacämät, mäniä Dioshespíritu hajxy xpiuhbéjtämät. <sup>27</sup> Piuhebjpiä Dioshespíritu pønjetiä Diosmiädia'agy tøø miäbøcy. Hoorä, ñajuøøbiä Dioshespíritu jaduhñ waambatiä Dios jioot chocy coo ja'a Dios hajxy nmänuu'xtáacämät. Jaduhñä Dioshespíritu hajxy xyajxiic xyajmädiáacäm ja'a ngopcootyhájtäm. Y ñajuøøbiä Dios jaduhñ waambaty hajxy nxiic nmädiáacäm ja'a ngopcootyhájtäm.

<sup>28</sup> Hoorä, cab hajxy njootmayhájtämät coo Dios ja'a tsaachpä peenä hajxy xmiøøyyämät. Haa ca'a, nnajuøøyyäm hajxy jaduhñ coo Dios quiøxy najuøøy nebiaty hajxy njajt nhabéjtäm, pønjetiä Dios tsojp. Nnajuøøyyäm hajxy jaduhñ coo Dios wyiinnmay coo hajxy ween xyhoyøøyyäm cøxiä wiinä. Tøø hajxy xyajnáhdíjjäm coo hajxy njäya'ayhájtämät nebiä jioot choquiän. Jaanä jaduhñ hajxy xyhawáanäm cooc hajxy xyhuunghadáanäm. <sup>29</sup> Hix, jéquiänä Dios yhuuc najuøøbiä pønjetiä miädia'agy hánajty mäbøgáanäxäp. Je'ehajxy jaduhñ yajnáhdíjjä coo hajxy yhojiäya'ayhadät nebiä Jesucristo yhojiäya'ayhatiän, ja'a Dios yHuung. Jaduhñä Dios hajxy nägøxiä xyhixáanänä nebiä Jesucristo yhuchän. Højts jaduhñ xñänøømäm coo Jesucristo hajxy nbuhya'ayhadáanäm, je'eguiøxpä coo Dios hajxy xyhuunghájätäm. <sup>30</sup> Coo Dios hajxy jecy xyajnáhdíjjäm coo miädia'agy hajxy nmäbójcämät, paady hajxy tøø xyhawáanäm cooc hajxy xyhuunghadáanäm. Y coo miädia'agy hajxy jaduhñ tøø njaanç mäbójcäm, mäniä hajxy xpiädáacäm hawa'adstuum. Jaduhñ tøø miänaambä coogä cuhdujt hajxy nmøødhadáanäm nebiä Jesucristo miøodän.

<sup>31</sup> Homiädoonä hádaa mädia'agy, túhmäts. Coo Dios hajxy jecy xyajnáhdíjjäm coo hajxy xyhuunghájätäm, ni pøn jaduhñ xquia'a yajtu'udägøøyyämät. Tøyhajt jaduhñ coo Dios yajtøjiada'añ tijaty tøø wyiinnmay ja'a højtscøxphájätäm. <sup>32</sup> Xjiaanç tehñ chójcämä Dios jaduhñ. Høxtä nähdujc ja'a yhamdsoo Uung coo hajxy hoy xñähho'túutäm nägøxiä. Jaanç tehñ miøjjä Dios mayhajt jaduhñ tiuunñ ja'a højtscøxphájätäm. Jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhájätäm coo ja'a mayhajt jaduhñ tehngajnä jiaac tuna'añ. <sup>33</sup> Coo Dios hajxy tøø xyajnáhdíjjäm coo miädia'agy hajxy nmäbójcämät, paady hajxy pøn hoy xquia'a näxø'owø'owáanäm maa Dioswiinduumän. Haa ca'a, tøø Dios hajxy xpiädáacäm hawa'adstuum. <sup>34</sup> Ni pøn hajxy jaduhñ hoy xquia'a päda'agáanäm haxøøgtuum. Haa ca'a, jimä Jesucristo hajxy xñähgapxtúutäm Dioswiinduum. Ja'a Dios yhahooyhaambiä Jesucristo yhäna'ay. Møj jaanç jim yhyty. Paady hajxy jim xñähgapxtúutäm, coo hajxy hoy tøø xñähho'túutäm, møød coo hoy tøø jiuypjøjtägach. Jaduhñ hajxy tøø xyajnáhwaats tøø xyajcuhwáatsäm. <sup>35</sup> Xjiaanç tehñ chójcämä Jesucristo hajxy jaduhñ nägøø nädecypia. Nnä'ägädä møødhájätäm tøyhajt hajxy jaduhñ coo hajxy mänaa xquia'a nähgue'egáanäm, hoyyä tsaachpä peenä hajxy cu nja páatäm, hoy hajxy pøn cu xjia tsaachtuunäm ja'a Diosmiädia'agyquiøxpä, hoyyä yuu hajxy cu xjia páatäm, hoyyä wit tucxy hajxy cu nja yajmaajiájtäm, hoy hajxy majahñdiuum cu nja wädíjtäm, hoyyä cahwiindøyhána'c hajxy cu xjia yaghó'cäm. <sup>36</sup> Jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmiädia'aguiän:

Xøømdsuhñ højtsä cahwiindøyhána'c xjia wi'i yaghø'oga'añ ja'a miich  
mmädia'agyquiøxpä;  
ho'cøøc højts xñä'ägädä wa'ana'añ,  
nømjä Dios ñämaayyä.

<sup>37</sup> Hoy hajxy jaduhñ cu nja jajt, hoy hajxy jaduhñ cu nja habéjtäm, nnä'ägädä mee'x-tugáañäm hajxy jaduhñ. Ja'a Jesucristo hajxy jaduhñ nnä'ägädä puhbéjtäm, je'eguiøxpä coo hajxy xjiaanč tehñ chójcäm. Naamgahnä hajxy tii xjiájtäm xyhabéjtäm, jaduhñä Jesucristo hajxy maas hoy nbanócxämät hamuumdu'joot. <sup>38-39</sup> Coo Dios hajxy xjiaanč tehñ chójcäm, jaduhñä tøyhajt hajxy njaanč tehñ miøødhájtäm coo Jesucristo hajxy tehngajnä xñä'ägädä puhbedáañäm, hoy ñeippiä hajxy cu nja jajt cu nja habéjtäm, hoy yhádaa yaabä naaxwiinä, hoy hajxy cu nja hó'cäm, hoy hajxy cu nja tågóoyyäm, hoy hajxy cu nja jaac jugyhájtäm, hoy hajxy cu nja jaac tsuxc-hájtäm, hoyyá møjcu'ugong hajxy cu xjia mádsiphájtäm, ja'a pojhapä täxa'ahajpä, hoyyá møjcu'ugong hajxy cu xjia mádsiphájtäm, hoy miaajä hajxy jia hity, hoy yhádaa yaabä naaxwiinä, hoy jyim tsajpootypä, hoy jyiiib møjcu'uhaamá. Pero cabä cuhdujt hajxy ñä'ägädä møødä maa Jesucristocøxpän, ja'a hajxy nWiindsønhájtämbä. Paadiä Jesucristo hajxy homiänaajä xchójcäm; paady hajxy homiänaajä xcwieendähájtäm.

## 9

<sup>1-3</sup> Jaanč tehñ jiootmayhájpøchä judioscøxpähajxy je'eguiøxpä coo hajxy quia'a mábøga'añ coo ja'a Jesucristo hajxy tøø ñähho'tu'udyii. Høøch nmägunaaxhajxy je'e. Jaanč tehñ chaačhøøbiøch njoot jaduhñ coo hajxy quia'a mábøga'añ. Tøyhøch jaduhñ nmädia'agy. Coochä Jesucristo nmøødhity tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy, jaduhñä tøyhajt hajxy mmøødhádät coochë nga'a hønñda'agy. Ja'a nhamdsoo juøhñdyháamhøch jaduhñ mñajuø'øy coochë nga'a hønñda'agy, møød coo Dioshespíritu jaduhñ miänaambä. Jaanč tehñ chaačhøøbiøch njoot jaduhñ coochä nmägunaaxhajxy quia'a mábøga'añ; høxtä cu nja nãhhádaactu'udáañhøch hajxy jiiiby haxøøgtuum coo Dios jaduhñ cu miänaañ. Jaduhñhøch mnäna'ana'añ coochä Jesucristo cu xquia'a yajnähwaach, pero coochä nmägunaaxhajxy cu yajnähwaatsä. Hoorä, ja'a Israel, højts nhap needy hijty je'e jegyhajty. <sup>4</sup> Jéquiänä Dios ja'a Israel miøødyajcuhdujcy coo Israel yhap yhoc-hajxy hñanjty piuhbedáañxä. Jaanč huunghajtä hajxy je'eduhñ ja'a Diósäm. Je'eduhñ ñänøømby coo hajxy jaduhñ quiu'ughajtä ja'a Diósäm. Yhix hajxy jaduhñ coo Dios ja'a miäjaa yajcähxø'cy jim mädøyyä maa Diostøjcän. Jaduhñ hñanjty quiahxø'øgy nebiä jocän. Mänitä Dios hajxy yhanehmä madiu'u. Mänitä Moisés quiujahy nebiatiä Dios hñanjty tøø yhane'emian. Mänitä Dios cuhdujt yeycy nebiatiä Dios hajxy jaduhñ jim wyiingudsähgø'øwät. Mänitä Dios tøyhajt yeycy coo ja'a yajnähwaatspä hajxy hñanjty yajnäguxa'añii. Coochë jaduhñ nnänøømy coo hajxy yhaphaty yhoc-hadyii ja'a Israel, højts jaduhñ niñänøømáp, højts judfoshajxy. <sup>5</sup> Højtsä jecyjiäya'ay nhaphajt ndeedyhajt, ja'a Abraham møødä Isaac møødä Jacobo. Cumaayyä ja'a jecyjiäya'ayhajxy jaduhñ ja'a Diósäm. Y coo Cristo yaa hoy jiäya'ayhaty hádaa yaabä naaxwiin neby højtshtëjtäm, jaanä jaduhñ je'e yhaphájtäbä yhoc-hájtäbä ja'a Israel. Dioshajpä Cristo. Cøxiä wiinä je'eduhñ yhane'emy homiaajä. Tsøc hajxy wiingudsähgøøyyäm homiänaaxøøjä coo miøjjä coo jiaančhä. Tøyhajt jaduhñ.

<sup>6</sup> Coochë mnäna'añ coochä nmägunaaxhajxy quia'a mábøga'añ coo Jesucristo hajxy tøø xñähho'tútütäm, cábøch jaduhñ mnäna'ana'añ cooc tyjy ja'a Dios ja'a miädia'agy tøø quia'a yajtøjiaty coo jecy miänaañ coogä Israel yhap yhoc-hajxy hñanjty yajnähwa'adsa'añii. Hix, coo Dios ja'a Israel jecy ñämaayy coo yhap yhoc-hajxy hñanjty yajnähwa'ads yajcuhwa'adsáañxä, cabä Dios hñanjty miäna'ana'añ cooc tyjy hajxy hñanjty nãgøxiä ñähwa'ads quiuhwa'adsa'añ. Jue'e hñanjty ñänøømby pønjaty mábøjp coo Dios yajtøjiaty waambaty tøø quiapxy tøø miädia'agy. Hix, cabä Israel yhap yhoc-hajxy nãmay miäbøcy coo hajxy tøø ñähho'tu'udyii ja'a Jesucristäm. Pønjaty jaduhñ mábøjp, je'eds hajxy jaduhñ tøyhajt haphájtäp hoc-hájtäp ja'a Israel. Pønjaty jaduhñ ca'a mábøjp, cab hajxy tøyhajt yhaphaty yhoc-hadyii ja'a Israéläm. <sup>7</sup> Jaanä jaduhñä Abraham ja'a yhuunghajxy je'ebä. Tu'uquiiä jaduhñ ñänøømä ja'a Diósäm coo hoyhajt weenhajt hñanjty mio'owáañäbä nebiä Abraham hñanjty mio'owa'añiiän. Ja'a Abraham ja'a yhuung tu'ugpä, cab je'e jaduhñ ñänøømä coo tii mio'owa'añii. Jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän: "Ja'a

miičh mhuung Isaac, je'e yhap yhóc-höch jaduññ nhixáañäp nej miičh mhap nej miičh mhocän", nõmä Dios ja'a Abraham jecy ñämaayy. <sup>8</sup>Jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo Isaac yhap yhoc-hajxy quiu'ughájtäxä ja'a Diósäm. Paadiä Isaac yhap yhoc-hajxy jaduññ quiu'ughájtäxä ja'a Diósäm coo Abraham jecy yhawaañä coo tio'oxiøjc hánajty yhuungpaada'añ. Coó ja'a Abraham jaduññ yhawaañäxä, tøø ja'a Sara hánajty miäjay, y cabä yhuung hánajty ni tu'ugtä. <sup>9</sup>Hix, cahñä Sara hánajty yhuungpaadyñä, tøyöyämä Dios ja'a Abraham hánajty jaduññ ñäma'ay: "Coo jaduññ yhabáadät, mänit miičh mhixa'añ coočhä nmädia'agy nyajtøjiada'añ. Co'na'awaambä mdo'oxiøjc Sara. Ya'ayhäna'c jaduññ minaamb ca'awaamb", nõmä Dios ja'a Abraham jecy ñämáaguümbä. Ja'a Isaac jaduññ nänøømä coo hánajty myina'añ quia'awa'añ.

<sup>10</sup>Jaanä jaduññä Rebécabä, ja'a Isaac tio'oxiøjc, coo je'e quio'naabiä, mänitä pigä-na'c-hajxy myiñguiahya tähoocmechpä. <sup>11-12</sup>Cahnä Rebeca hánajty quio'na'ayñä, tøyöyäm hánajty ñäma'ayii ja'a Diósäm coo ja'a Jacobo ja'a Esau hánajty yhane'ema'añ, hoyyä Esau jayøjp jia mejch, hoyyä Jacobo jia jaac tehñ miejch høxhaam. Paadiä Dios jaduññ miánaañ, tøyöyäm hánajty wyiimahñdyhaty coo Jacobo yhap yhoc-hajxy hánajty quiu'ughadaañäxä ja'a Diósäm, møød coo Esau yhap yhoc-hajxy hánajty jaduññ quia'a tu'ughadaañäxä, hoy hánajty quia'a jagä cähxøøgyñä pø hoyhäna'c-hadaambä Rebeca yhuunghajxy hánajty, pø caj. Hix, hamdsoojootä Dios jaduññ wyiimahñdyhaty nebiä Jacobo hánajty yhixa'añ, nebiä Esau hánajty yhixa'añ. <sup>13</sup>Jaduññ jim myiimbä cujaay maa Diosmädia'aguian: "Ndsøjc-höčhä Jacobo møødä yhap møødä yhoc-hajxy, páadyhöch hajxy nnäxuudsä'añ. Pero ja'a Jacobo yhajch, ja'a Esau, cábøch je'e nnäxuudsä'añ. Ni cábøchä yhap yhoc-hajxy jaduññ nnäxuudsäañäbä", nõmä Dios cujecy miánaañ.

<sup>14</sup>Pero cab hajxy hawiinmats waamb nmánáañämät cooc tyjy Dios hoy quia'a wiimahñdyhaty coo miánaañ coogä Jacobo yhap yhoc-hajxy hánajty piuhbedaañäxä, møød coogä Esau yhap yhoc-hajxy hánajty quia'a puhbedaañäxä. Caj pues. Haa ca'a, hoyyä Dios jaduññ wyiimahñdyhaty homiánaaxøøjä. <sup>15</sup>Hix, jaduññä Dios ja'a Moisés jecy ñämaayy: "Nnäxúu'chpøch nba'häyóobiøch pønjätyhöch njoot chojpy cooč jaduññ nnäxúudsät, cooč jaduññ nba'häyówät. Cábøch nnäxuudsä'añ pøñhöch njoot quia'a tsojpy cooč nnäxúudsät." <sup>16</sup>Coo Dios jaduññ miánaaxuuch, jaduññ hajxy nyajnajuøøyyäm coo hojioot jiaančh tehñ miøødä. Hamdsoo ñägapy pøn ñäxuudsäamby. Hamdsoojoot jaduññ miánaaxuuch, caj je'eguiøxpä coo hajxy cu nja nāmáayyäm coo hajxy ween xñäxúu'tsäm, coo hajxy ween xpia'häyóowäm. Ni quia'a je'eguiøxpä coo njoot hajxy nbádäacäm coo hajxy hoy njäya'ayhájtämät. <sup>17-18</sup>Hix, ñäxuu'chpä Dios pøn ñäxuudsäamby. Jaanä jaduññduhmbä, yajnähdiipä Dios coo quiohc-hajxy xiéxät pønä Dios jaduññ yajmädsojpy coo quiohc-hajxy jaduññ xiéxät. Jaduhñä Dios ja'a gobiernä ja'a quiohc jecy yajxexä, ja'a hánajty jim hanehmbä Egiptonaaxooty. Tøyhajt jaduññ. Haa ca'a, jaduññ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguian coo Dios ja'a gobiernä jaduññ ñämaayy: "Páadyhöch miičh tøø nyajmøjtägøø, tøøch hánajty nwiinmay coočhä nmájaa hánajty nyajcähxøøga'añ maa mijts mnaax maa mijts mgajptän. Cooch ngu'ug jim nhøxwoobädsómät maa mijts mnaax maa mijts mgajptän, jaduhñhöch nmájaa njaančh tehñ yajcähxøøga'añ. Jaduhñä mädia'agy wiädita'añ wiinduhmyhagajpt ja'a høøchcøxpä cooch njaančh tehñ miøjjä cooch njaančh tehñ jiaančhä", nõmä gobiernä jecy ñämaayyä.

<sup>19</sup>Jii häna'c-hajxiäda'a näje'e miána'ana'añ: "Cabä Dios wyiimahñdy yhooyä je'eguiøxpä coo hajxy xñäxøøwøøyyäm cooc højts pojpa cádieey nmøødhájtäm. Haa ca'a, hamdsoo højts ngopc tøø xyajxéxäm. Paady højts pojpa cádieey nmøødhájtäm."

<sup>20</sup>Pero cab jaduññ yahixøøy coo pøn jaduññ miána'anät. Tøyhajt jaduññ. Caj pues. Haa ca'a, yaa hajxy njäya'ayhájtäm. Cabä cuhdujt hajxy nnä'ägädä møødhájtäm ni weeñtiä coo Dios hajxy nhadsóowämät. Hix, jaduññ mäwínäts højts Dios xyajnähdiijäm nebiä tu'tspøjtspädøjc-hajxy piochän nebiä jioot hajxy yajmädsoquiän. Coó tu'ts quiapxøøgät, cabä pojtspä hawiinmats ñämá'awät: "Tiičh yajxón coo xquia'a pojch." Caj pues, cab jaduññ yahixøøy coo tu'ts jaduññ miána'anät. <sup>21</sup>Haa ca'a, miøødä tu'tspøjtspädøjc cuhdujt hajxy jaduññ coo tu'tsnaax hajxy yajtünät nebiä jioot hajxy yajmädsoquiän. Pø

chojpiä jioothajxy jaduhñ coo tsowdu'ts hajxy piódsät, pues miøødä cuhdujt hajxy jaduhñ coo hajxy jaduhñ piódsät. Y øø chojpiä jioothajxy jaduhñ coo cuhga'aybä hajxy piódsät, jaduhñä cuhdujt hajxy miøødäbä coo hajxy jaduhñ piódsät. Jaduhñ mäwínädsä Dios cuhdujt miøødäbä coo hajxy xyajnáhdíjjämät nebiä jioot choquiän. Coo jioot jaduhñ chógät coo hajxy xpiädaácämät hawa'adstuum, pues miøødä cuhdujt jaduhñ coo hajxy jim xpiädaácämät. Y coo jioot jaduhñ chógät coo hajxy xpiädaácämät haxøøgtuum, jaduhñä cuhdujt miøødäbä coo hajxy jaduhñ jim xpiädaácämät.

<sup>22</sup> Y jaanä jaduhñä Dios cuhdujt miøødäbä coo jaduhñ miee'xtujcy ja'a cahwi-indøjiäya'aguiøxpä. Miøødä Dios cuhdujt jaduhñ coo ja'a cahwiindøjiäya'ayhajxy yajcumädoowøjät. Pero cab hajxy choj cumädowa'añ, hoy hajxy tøø jia cädieey hanaxiä. Hawiinmats hit jaduhñ coo hajxy paquiä quiumädówät. Y coo Dios hánajty yajcumädowa'añ ja'a quiädieeguiøxpähajxy, hijxtahndä Dios jaduhñ yajcähxø'øgaamby coo mäjaa møc miøødä. Jaduhñ yajcähxø'øgaambä coo haxøøghäna'c-hajxy tehngajnä quia'a mee'xtuga'añii. <sup>23-24</sup> Coo Dios jaduhñ jecy wyiinmahñdyhajty coo haxøøghäna'c yajcumädowa'añ, paady jaduhñ wyiinmahñdyhajty neby højts jaduhñ hoy nwiinjuøoyyämät coo jaduhñ yhawiinmatsä coo haxøøghäna'cä quiädieey hajxy quiumädówät. Jaanä jaduhñ-duhmbä, paadiä Dios jäya'ay näje'e quia'a yajcumädooy, je'eguiøxpä coo hajxy näxuučhii ja'a Diósäm, hoy hajxy hánajty tøø jia cädieey. Jequiän hajxy jaduhñ yajnáhdíjjä coo hajxy jim ñøcxät Dioswiinduum. Højts jaduhñ xñänóømäm coo Dios hajxy tøø xyajnáhdíjjäm coo hajxy jim xyajnøcxäänäm wyiinuum, pønjaty hajxy tøø xyajwiinwaanøoyyäm coo hajxy xyhuunghadäänäm, møødä judfoshajxy, møødä cajpä judfoshajxy. Jaduhñ hajxy nwiinjuøoyyäm coo Dios möjmayhajt tøø tiuñ maa højtsøxphajtäm, møød coo hojioot jiaanch tehñ miøødä. <sup>25</sup> Maa Oseas nocy jecy quuijahyyän, jaduhñ jim myiñ cujaay coo Dios jaduhñ miänaañ:

Yø'ø jäya'ayhajxy cajpä judfós, cábøch hijty ngu'ughaty.

Cábøch hijty ndsocy. Pero tøøch nyajnáhdijnä cooçh ngu'ughadäänä. Ndsójnábøch jaduhñ.

<sup>26</sup> Wiingtuum miänángumbä: “Cábøch mijts hijty ngu'ughaty.”

Pero jaduhñhajtøch mijts nhuunghadaannä, homiaajä hajxy mhity, nømä Dios miänaañ. Homiänaajä Dios yhity. <sup>27</sup> Y ja'a Isaías, jaduhñ je'e jecy quuijahy: “Yø'ø judfoshajxy, hoy hajxy jaduhñ jia nämayyä nebiä tsäbiu'ujän, näweeñtiä hajxy jaduhñ cho'oga'añ. <sup>28</sup> Ja'a jäya'ayhajxy yaa cädiehbiä hädaa yaabä naaxwiin, mobädajpä hajxy yajcumädowa'añii ja'a Diósäm. Tähooc-yajcumädooybä hajxy yajcumädowa'añii hoyhoy.” <sup>29</sup> Jaanä jaduhñä Isaías jecy miädiáaccumbä ja'a judfoscøxpähajxy:

Cøxiä wiinä Dios yhane'emy homiaajä. Coo højtsä Dios häxøpy tøø xquia'a näxúu'tsäm, tøø højts häxøpy ngøxy cuhdägøoyyäm, nebiä jäya'ayhajxy jecy quuihdägøoyyän, ja'a hajxy hijty jegyhajty tsänaabiä maa cajpt hijty xiøhhatiän Sodoma møød Gomorra.

<sup>30</sup> Nébiøch cham tøø ngujaayän, jequiän højtsä Dios xyajnáhdijy coo højts hánajty xquiu'ughada'añ, højts judfoshajpä. Pero, ja'a jäya'ayhajxy cajpä judfós, cabä Dios hijty je'e näxuučh. Ni ja'a jäya'ayhajxy hijty quia'a näxúu'tsábä, ja'a hajxy hánajty ca'a tajp ca'a maabiä maa nähwaatstaact hajxy piáadät. Pero cahñä jiegeø'øy coo mädiä'agy hajxy tøø miädoonä coogä Dios ja'a Jesucristo yaa quiejxy, cooc ja'a Jesucristo hajxy hoy xñähho'túutäm. Coo hajxy jaduhñ miädooy, näje'e hajxy miäbøjcy; paady hajxy tøø nähwa'ačh, paady hajxy tøø quuihwa'ačh. <sup>31-32</sup> Pero yø'ø judfoshajxy, jaduhñäc tyijy hajxy hijty nähwa'adsa'añ je'eguiøxpä cooc tyijy hajxy hoy quidiuñ nebiä Moisés jecy quuijahyyän. Pero cab hajxy jaduhñ ñä'a nähwaach je'eguiøxpä coo tøyhajt hajxy quia'a møødä coo Dios miäyajnähwa'ačh je'eguiøxpä coo hojioot miøødä, ca'a jie'eguiøxpä coo jäya'ayhajxy hoy jia wi'l'i jäya'ayhada'añ. Paadiä judfoshajxy quia'a nähwaach je'eguiøxpä coo hajxy quia'a mabøjcy coo højtsä Jesucristo xñähho'túutäm. Jaduhñ mäwiin hajxy jiaty nebiä häna'c quuihnepiän tsaanähgøxp päyø'cujc. Cab hajxy ñä'ägä mech maa hajxy hánajty jia wi'l'i ñøcxa'añän. <sup>33</sup> Tøøoyyämä Dios hánajty ñajuø'øy coo judfoshajxy hánajty quia'a mabøga'añ coo Dios ja'a Jesucristo yaa quiejxy hädaa yaabä naaxwiin. Jimä cajpt

tu'ug xiøhaty Sión. Jimä judfoshajxy chäna'ay, ja'a Dios quiu'ughajpiä. Jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguaiñ:

Jímhøch ngu'ug chäna'ay maa cajpt jaduñ xiøhatiän Sión.

Jímhøchä tsa tu'ug nbäda'aga'añ, weenä jäya'ayhajxy jim quiuhnepy maa tsaajän, ween hajxy jim quiäday.

Ja'a Jesucristo jaduñ mäbaat neby yøø tsaajän. Hix, pøn jaduñ ca'a mabøjp coo højtsä Jesucristo hoy xñähho'túutäm, jaduñ je'e miäbaady nebiä häna'c cuhnejpän. Quiumädowaamby je'e. Pero pøn jaduñ jaanç mabøjp ja'a Jesucristocøxpä, je'eds hodiium päda'agäänäp.

## 10

<sup>1</sup> Mägu'ughajpädøjc, jia tsøjpiøch njoot jaduñ coo judfoshajxy nähwá'adsät. Jadúhñhøchä Dios nja pa'ya'axy jaaya'aguioøxpä. Haa ca'a, judiohájpøch høøchpä. <sup>2</sup> Jia wi'i quiuidunaambiä Diosmädia'agy hajxy. Tøyhajt jaduñ. Pero cabä Diosmädia'agy hajxy hoy wyiinjuø'y. <sup>3</sup> Hamdsoo hajxy jia wi'i yajniñähwa'adsa'añii yhamdsoo cuhdujtcøxpä. Hix, cab hajxy jaduñ wyiinjuø'y tiiguioøxpä Dios ja'a jäya'ay piäda'agy hawa'adstuum. Paady hajxy jim piäda'agyii coo Dios ja'a miädia'agy hajxy miabøjcä coo hajxy jaduñ nähwa'adsa'añii. <sup>4</sup> Pønjaty mabøjp coo hajxy tøø nähho'tu'udyii ja'a Jesucristäm, je'edsä Dios näxuu'chp. Coo Jesucristo hajxy cu xquia'a nähho'túutäm, ngumädowäänäm hajxy hijty, je'eguiøxpä coo jecymiädia'agy hajxy tøø nga'a cudiúunäm, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Ja'a Jesucristo mabøcypä, ca'xiä jecymiädia'agy quiuidiuñ, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä, nebiä Dios hänajty tøø yhane'emiän. Jaanç tehñ yhooyä Jesucristo jaduñ yhäna'c-hajty. Cabä pojpa cädieey hänajty nã'ägädä møødä ni weñtiä. Paady hijty jaduñ quia'a hahixø'y coo jaduñ cu yho'cy. Pero coo ja'a Jesucristo hajxy hoy xñähho'túutäm, paady yøø jecymiädia'agy hajxy jaduñ xquia'a hanéhmanä, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä.

<sup>5</sup> Jaduhñä Moisés jecy quiujahy coo judfoshajxy pedyii quiuidiünät nebiaty hänajty tøø quiujaay. Jadúhñägä hoyhajtä weenhajt hajxy piädät. <sup>6</sup> Coo hajxy nmabøjcämät maa Jesucristocøxpän, jaduñä hoyhajtä weenhajt hajxy nbäatämät. Ja'a Diosmädia'agy jaduñ mänaamb. Pero cab hajxy ndaj nmáayämät: "Pøn jim nõcxp tsajpootyp coo yajnähwatspä wioománácät." <sup>7</sup> Ni jaduñ hajxy nga'a taj nga'a máayyämät: "Pøn jiiby hädä'agäp møjcu'uhaam coo ja'a yajnähwatspä wioobédät, jiiby maa ho'ogyjiäya'ay yháañmähajxy yhitiän." Paady hajxy jaduñ nga'a taj nga'a máayyämät je'eguiøxpä coo Jesucristo yaa tøø yhoonä hädaa yaabä naaxwiin, coo hajxy hoy tøø xñähho'túutänä, møød coo jadähooc jiuypjøjtägajch. Hix, jaduñ hajxy tøø xyajnähwat tøø xyajcuhwáatsäm. <sup>8</sup> Nägooyä hajxy jaduñ nmabøjcämät coo Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, jaduñ hajxy nnähwáatsämät. Cab hajxy jaduñ pøn xñämáayyämät coo nähwaatstaact hajxy wiingtuum nhøxtäayyämät. Cab hädaa mädia'agy jaduñ nã'ägä tsipä. Howyiinjuøønä hädaa mädia'agy jaduñ. Jaduhñ højts nnä'ägä yajnähixø'yhaty. <sup>9</sup> Coo hajxy mejtstu'u ngudiúunämät, mänit hajxy nnähwáatsämät. Je'eçh jaduñ nnänøømby mejtstu'u, coo hajxy nnägápxämät cu'ughagujc coo Jesucristo hajxy nWiindsønhájtäm, møød coo hajxy nmabøjcämät hamuumdu'joot coo Dios ja'a Jesucristo yagjuypjøjtägajch mänaabä hänajty tøø yho'oguiän. Coo Dios ja'a Jesucristo jaduñ yagjuypjøjtägajch, jaduñ hajxy nnajuøyyäm coo Dios ja'a Jesucristo quiumay, møød pønjaty ja'a Diosmädia'agy mabøjp ja'a Jesucristocøxpä. <sup>10</sup> Coo hajxy jaduñ nnä'ägä mabøjcämät hamuumdu'joot, jaduñä Dios hajxy xquiumáayyämät. Y coo Jesucristo hajxy nmädiácämät cu'ughagujc coo hajxy nWiindsønhájtäm, mänit hajxy nnähwáatsämät.

<sup>11</sup> Jaduhñä Diosmädia'agy miäna'añ: "Pøn jaduñ jaanç mabøjp ja'a Jesucristocøxpä, je'eds jaduñ päda'agäänäp hodiium ja'a Diösäm." <sup>12</sup> Hix, tu'cuhdujt højtsä Jesucristo xyhíjxäm, møødä judfoshajxy, møødä ca'a judfoshajxypä. Tu'cuhdujt højtsä Jesucristo jaduñ xyhuunghájtäm. Coo højtsä Jesucristo nba'yáaxämät coo nbojpa ngädieey hajxy xyajnähwáatsämät, tsipcøxp højts jaduñ xñähho'tsämät, tsipcøxpä mayhajt jaduñ

tiúnät maa højtscøxphájtäm. <sup>13</sup>Jaduhñä Diosmädia'agy miänáangumbä: “Pønñä Jesucristo pa'yaaxp, hodiumu je'eduhñ piäda'aga'añii ja'a Diósäm.” <sup>14</sup>Pønjaty ca'a mädoobnä ja'a Jesucristocøxpä, cabä Jesucristo hajxy jaduhñ hoy miänuu'xta'aga'añ. Tøyhajt jaduhñ. Pø cahnä hajxy jaduhñ miädoyhaty coogä Jesucristo hajxy tøø xñähho'túútäm, cab hajxy hoy miäbøga'añ. Pø cahnä hajxy yajwiingapxø'øyii ja'a Jesucristocøxpä, cab hajxy hoy miädowa'añ. <sup>15</sup>Ja'a Diósädsä cugapxy quejx coo ja'a miädia'agy yajwä'xäxät maa jäya'ayhajxiän, ja'a cahnä hajxy hñajty miädoybä. Jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän: “Pønjatiä Diosmädia'agy tøø miädoy coogä Dios yajnähwa'açh pønjatiä Dios pa'yaaxp, paady hajxy xioonda'agy coo hajxy jaduhñ tøø miädoonä. Jaançh tehñ yhoj jaduhñ coo Diosmädia'agy jaduhñ wia'xy.”

<sup>16</sup>Pero cabä jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy nägøxiä tøø miäböcy ja'a Jesucristocøxpä. Jaduhñä Isaías jecy quiujahy: “Dios, tøø miich nmädia'agy nja yajwa'xä, pero cab pøn tøø miäböcy.” <sup>17</sup>Mayhagajptä Diosmädia'agy tøø wia'xy ja'a Jesucristocøxpä. Tøø jäya'ayhajxy may miädoonä. Näje'e hajxy hoy tøø wyiinjuø'oy. Je'eds hajxy jaduhñ tøø miäböcy. Coo hajxy quia'a mädwät, cab hajxy jaduhñ miäböçät.

<sup>18</sup>Hoorä, ja'a judfoshajxy, tøyhajt jaduhñ coo hajxy je'e miädöyyäbä. Haa ca'a, jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmädiä'aguiänä: “Wiinduhmyhagajptä mädia'agy tøø wia'xy ja'a Dioscøxpä.” <sup>19</sup>Y jia wiinjuø'oy ja'a judfos ja'a mädia'agy hajxy jaduhñ ja'a Jesucristocøxpä. Pero cab hajxy miäböjcy. Ja'a jäya'ayhajxy ca'a judfosä, je'eds hajxy jaduhñ mäböjç. Jaduhñä Moisés jecy quiujahy coogä judfoshajxy nñamaayyä ja'a Diósäm:

Mbejxyp mijts pønjaty ca'a judfoshajpä coogøch tyijy nga'a cu'ughaty.

Pero ngu'ughadäämbiøch hajxy je'e. Jaduhñ mijts mnänømy cooc tyijy hajxy tii quia'a jaty quia'a najuø'oy.

Pero nñaxuudsäämbiøch hajxy je'e, paady mijts mjootma'ada'añ, nømä judfoshajxy jecy nñamaayyä. <sup>20</sup>Mänitä Isaías høxhaam jiaac cujahy coogä Dios miänaañ:

Pønjatiä nähwaatstaact hijty ca'a høxtaaby, tøøçhä nmädia'agy hajxy xmiäböçänä.

Cábøch hajxy hijty xyajtøy, pero tøøçh hajxy nyajwiinjuøøñä cooçh hojioot njaançh tehñ miøødä.

<sup>21</sup>Jaduhñägä Dios miänáangumbä: “Yø'ø judfoshajxy, tøøçh hajxy jaduhñ nja wi'i miänuu'xta'agy cooçh nmädia'agy hajxy xmiäböçät. Pero cab hajxy jaduhñ nñägä mäböga'añ. Jaançh tehñ xiexä quiopcä tiaatsc-hajxy jaduhñ”, nømä Dios jecy miänaañ.

## 11

<sup>1</sup>Pero cábøch nmäna'ana'añ coo judfoshajxy tøø ñajtshixø'øyii ja'a Diósäm. Caj pues, caj tiahoocnajtshixø'öyyä; paquiä hajxy ñajtshixø'öyyä. Haa ca'a, judfoshajpøch høøçhpä. Abrahámhøch nhaphajt ndeedyhajt. Y ja'a Benjamínhajpä, møød je'eçh nhaphajty ndeedyhajty. Ja'a Abraham yhap yhoc je'ebä, ja'a Benjamínhajpä. <sup>2</sup>Cab højtsä Dios tøø xñajtshixø'oy, højts judfoshajpä. Hix, jequiän højtsä Dios xyajnähdijy coo højts hñajty xquiu'ughada'añ. Jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän coogä Elías ja'a miägunaax jecy ñäxø'øwøøyy, ja'a judfoshajxy, ja'a Diosmädia'agy hajxy hñajty quia'a mäbögaambiä. Ja'a Elías, jequiän je'e quiugexyhajtä Diósäm. Pia'yaaxypä Elías ja'a Dios hñajty coo jaduhñ miänäxø'øwøøyy: <sup>3</sup>“Dios, yø'ø judfoshajxy, haxøøg hajxy tøø jiatcø'oy. Tøø miich mgugexyhajxy xyagho'cä. Tøø tsaamaa'xy hajxy yajma'ady maa animalho'ogy hajxy hijty ño'oguiän coo miich hajxy hijty xwyiingudsähgø'oy. Nägøxiä jäya'ayhajxy tøø yagho'ogyii, ja'a miich hajxy hijty xwyiingudsähgøøbiä. Nidiúhnhøch tøø nmähmø'oy jujcy. Høøçhpaady hajxy xjia wi'i yagho'ogaambä”, nømä Elías ja'a Dios jecy nñamaayy. <sup>4</sup>Mänitä Dios yhadsooy: “Caj tiöyyä cooçh miich nidiuhñ xjiaac wiingudsähgø'öyñä. Je'enøçhä jäya'ayhajxy xwyiingudsähgø'öyñä ja'a hajxy näjuxtujmilpä. Cabä Baal hajxy wyiingudsähgø'oy. Quepychech je'e ja'a Baalhajpä”, nømä Dios jecy miänaañ. <sup>5</sup>Ja'a judfoshajxy, jequiän hajxy jaduhñ yajnähdijy ja'a Diósäm coo hajxy hñajty quiu'ughada'añii. Paady hajxy jaduhñ quiu'ughadyii coo Dios hojioot jiaançh tehñ miøødä. Pero näweeñtiä judfos ja'a Dios miädia'agy hajxy miäböçä, caj

ñämáyyä. Jáda'anábaadyñä, jiinä judíos ja'a Dios miádia'agy hajxy näje'e miábójcä. Je'enä hajxy quiu'ughadyiinä ja'a Diósäm. Coó hajxy jaduhñ ñäxuučhii, paady hajxy je'enä wioowhidyii, jaduhñä Dios miádia'agy tehngajnä miábójcäxät. <sup>6</sup>Jaduhñä judíoshajxy yajnähdiijä coo ja'a Dios miádia'agy hajxy miábójcät ja'a Jesucristocøxpä. Paady hajxy jaduhñ yajnähdiijä je'eguiøxpä coo Dios hojioot miøødä, ca'a jie'eguiøxpä coo hajxy hoy jiäya'ayhaty. Coó jáya'ayhajxy häxøpy ñäxuučhii ja'a Diósäm je'eguiøxpä cooc tyijy hajxy hoy jiäya'ayhaty, cab hajxy jaduhñ cu nmänáañäm coo Dios hojioot miøødä.

<sup>7</sup>Hix, näje'e judíoshajxy yajnähdiijä coo hajxy ñähwá'adsät näweeñtiä. Jaduhñä Dios miádia'agy hajxy miábójcä ja'a Jesucristocøxpä. Ja'a judíoshajxy nämaybä, cab hajxy jaduhñ yajnähdiijä, hoy hajxy hánajty jaduhñ jia wi'i ñähwa'adsa'añ. Hix, xejx ja'a quiopcä tiaatsc-hajxy jaduhñ. Cabä Dios miádia'agy hajxy miábójcä ja'a Jesucristocøxpä. <sup>8</sup>Jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diómädia'aguiän: "Tøø quiopcä tiaatsc-hajxy yajxéjxäxä ja'a Diósäm. Jaduhñ hajxy yhity nebiä wiindspän nebiä cuhnatpän høxtä jáda'anábaadyñä." <sup>9</sup>Jaduhñä David jecy quiujahbiä:

Xøødsuu ja'a judíoshajxy naxy yagíjätáp. Jadúhñäc tyijy ja'a Diómädia'agy hajxy hoy quiudiñ.

Jadúhñäc tyijy hajxy quiumayii ja'a Diósäm. Pero ween hajxy hoy quiumädoy. Hix, cab hajxy tøyhajt miábøga'añ.

<sup>10</sup>Ween hajxy jaduhñ jiaty nebiä wiindspän nebiä xoodspän.

Ween hajxy ni mänaa quia'a wiinjuø'øy nebiä piojpä quiädieeyhajxy ñähwá'adsät.

Jaduhñä David jecy quiujahy.

<sup>11</sup>Hoorä, nämayyä judíoshajxy tøø quia'a mäböcy ja'a Jesucristocøxpä. Pero cab hajxy nägøxiä ñajtshixø'øwa'añii ja'a Diósäm. Cab hajxy nägøxiä quiumädowa'añ. Pero jaduhñä Dios wyiinmaayy coo jáya'ayhajxy ween miábøcy ja'a Jesucristocøxpä, ja'a hajxy ca'a judíospä. Coó ja'a ca'a judíoshajxy ñähwaatsnä, paadiä judíoshajxy näje'e jia mänaambä coo hajxy ween ñähwáatspät. <sup>12</sup>Coo judíoshajxy quia'a mäböjcy ja'a Jesucristocøxpä, paady hajxy paquiä ñajtshixøøyyä ja'a Diósäm. Pero mänitä Dios wyiinmaayy coo jáya'ayhajxy ween ñähwa'äch wiinduhmyhagajpt, ja'a hajxy cajpä judíos. Paadiä judíos ja'a quiopcä tiaatsc-hajxy yajxéjxäxä ja'a Diósäm. Paadiä hoyhajtä weenhajt hajxy quia'a mooyyä ja'a Diósäm. Cu miooyyä hajxy jaduhñ coo hajxy cu miábøjcy ja'a Jesucristocøxpä. Pero ja'a jáya'ayhajxy ja'a judíospä, ja'a hajxy jim tsánaabiä wiinduhmyhagajpt, je'edsä hoyhajtä weenhajt mäböcyipiä mooyyä. Hoorä, habaadaamb jaduhñ coo judíoshajxy miábøgaambä ja'a Jesucristocøxpä. Mänit hajxy je'e ñähwa'adsaambä. Jaanč tehñ jiootcujc hajxy jaduhñ yhidáannäbä. Mänitä jáya'ayä hoyhajtä weenhajt hajxy maas may jiaac mo'owa'añii wiinduhmyhagajpt.

<sup>13</sup>Mijts jaduhñ ca'a judíoshajpä, mijts nyajwiinmädiaagøøñäp. Dióshøch jaduhñ tøø xwyiinguexy coöchä miádia'agy jim nyajwá'xät maa mijtsän. Xtiungmóoyhøchä Dios jaduhñ. Nägø'ø nädécyipøchä nduung jaduhñ nnä'ägä tuñ, <sup>14</sup>ween mijts nämay mmäböcy ja'a Jesucristocøxpä, ween mijtsä judíos jaduhñ xpiahixy. Coó mijtsä judíos jaduhñ xyhixät coo mijtsä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt tøø xmio'oy, mänitä judíoshajxy miábøgaambä ja'a Jesucristocøxpä. Høøch nmägunaaxhajxy je'e ja'a judíoshajxy. Ween hajxy jaduhñ ñähwáatspät neby mijts tøø mnähwa'ächän. <sup>15</sup>Coo judíoshajxy quia'a mäböjcy ja'a Jesucristocøxpä, paady hajxy ñajtshixøøyyä ja'a Diósäm. Paadiä Dios hánajty tøø wyiinmay coo mijtsä miádia'agy mmäböjcänät, pønjaty jaduhñ ca'a judíospä. Y coo judíoshajxy jaduhñ miábøjpät ja'a Jesucristocøxpä, mänit hajxy quiuhbøgäänägumbä ja'a Diósäm. Mänit hajxy yagjughada'añii homiánaajä ja'a Diósäm neby jaaya'ay jiugyhatiän.

<sup>16</sup>Ja'a judíoshajxy, ja'a Abraham hajxy jecy yhaphajt tieedyhajt. Yhaadshajt tyictshajt ja'a Abraham hajxy jaduhñ. Jéquiänä Dios ja'a Abraham quiu'ughajty. Paadiä judíoshajxy jáda'ahaty quiu'ughájtäbä ja'a Diósäm. Jaduhñ mäwiin Abraham miäbaady nebiä quepytyictsä. Y ja'a judíoshajxy, jaduhñ mäwiin hajxy miäbaatpä nebiä quepyhaa'xän.

<sup>17</sup>Hoorä, nämayyä judíoshajxy tøø quia'a mäböcy ja'a Jesucristocøxpä. Paady hajxy tøø ñajtshixø'øyii ja'a Diósäm. Jaduhñ mäwiin hajxy miäbaady nebiä olivohaax tøø

piuhdøjjiän. Jaduhñ miädia'agytiägø'øy coo judíos ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy quia'a mo'owáanänä ja'a Diósäm. Y mijts ca'a judíospä, jaduñ mäwiin hajxy mmäbaatpä nebiä yuuc-holivohaa'xän coo tøø yagiøjheedsø'øy maa olivohaa'x tøø piuhdøjjiän. Coo hajxy tøø mmäbøjnä, paadiä Dios hajxy xmiooñä ja'a hoyhajtä weenhajt. <sup>18</sup>Pero caj mijtsä judíos hawiinmats mbéxät. Ca'a hajxy mniguiumayii. Cab hajxy mmäná'anät: "Cabä judíoshajxy quiu'ughájtänä ja'a Diósäm. Højtsä Dios xquiu'ughájtänäp, højts ca'a judíospä." Hix, Dios mijts jaduñ tøø xquiunuu'xy je'eguiøxpä coo Abraham jecy quiunuu'xä møødä yhap møødä yhoc, ja'a judíoshajxy. Coo Dios ja'a Abraham jecy cu quia'a cunuu'xy, ni mijts hijty xquia'a cunuu'xaambä.

<sup>19</sup>Wehñdä pøñ miäná'anät: "Yø'ø judíoshajxy tøø quia'a mäbøquiäbä ja'a Jesucristocøxpä, høøchøxpä hajxy tøø ñajtshixø'øyii ja'a Diósäm. Hix, páadyhøçhä Dios xhocy coöch nga'a judíospä. Cabä judíoshajxy chójcänä ja'a Diósäm." <sup>20</sup>Tøyhajt jaduñ. Paadiä judíoshajxy tøø ñajtshixø'øyii ja'a Diósäm coo hajxy tøø quia'a mäbøcy ja'a Jesucristocøxpä. Y mijts, coo hajxy tøø mmäbøcy, paady mijtsä Dios tøø xquiunuu'xy. Pero ca'a hajxy mniguiumayii coo Dios hajxy jaduñ xñä'ä najtshixø'øbiät. Hix, caj mijts hijty hoy mjäya'ayhaty. Coo Dios hojioot miøødä, paady hajxy xquiunuu'xy. <sup>21</sup>Jaanç tehñ yajcumayaambä judíoshajxy jaduñ. Paady hajxy jaduñ ñiguiumayii coo hajxy tøø quia'a mäbøcy coo hajxy tsipcøxp ñäxuudsø'øjtä ja'a Diósäm. Paady hajxy ñajtshixø'øyyä ja'a Diósäm, hoyyä Abraham hajxy jecy jia haphajty jia teedyhajty. Jaanä jaduñ mijtspä, mijts ca'a judíospä, coo mijts jaduñ mniguiumáayyäbät, mänitä Dios hajxy jaduñ xñajtshixø'øbiät. <sup>22</sup>Hix, jiaanç tehñ quiunuu'xypä Dios ja'a quiu'ug. Pero pøñjatiä Dios tøø ñajtshixø'øy, je'eds hajxy jaduñ jaanç tehñ yajcumädoöwáanäp ja'a Diósäm. Paady mijtsä Dios xjiaanç tehñ quiunuu'xy, coo hajxy mmäbøcy. Pero pø cab hajxy jaduñ mmäbøgaanä, mänitä Dios hajxy yajcumädoöwaaambä. <sup>23</sup>Hoorä, ja'a judíoshajxy tøø quia'a mäbøquiäbä, coo hajxy jaduñ miäbøjpat, mänit hajxy jadähooc quiu'ughájtägumbät ja'a Diósäm. Haa ca'a, miøødä Dios mäjaa jaduñ coo hajxy jaduñ quiu'ughájtägumbät. <sup>24</sup>Hix, ja'a judíoshajxy, Abraham hajxy jecy yhaphajt tieedyhajt. Jéquiänä Abrahamhajxy yajnähdiijä ja'a Diósäm coog hajxy jaduñ quiu'ughadø'øjtä ja'a Diósäm, møødä Abraham yhap yhoc-hajxy, ja'a judíoshajxy. Tøyhajt jaduñ, paadiä Abrahamhajxy paquiä hoy quiu'ughadäanägumbä Diósäm. Y mijts, jaanä jaduñ mijtsä Dios xquiu'ughájnäbä, hoy mijts hijty jegyhajty xquia'a cu'ughaty. Paady, ca'a hajxy mmäna'añ cooc tyijy ja'a judíoshajxy quia'a cu'ughajtägatsa'añii ja'a Diósäm.

<sup>25-26</sup>Mägu'ughajpädøjc, nébiöch chamñ mmädia'aga'anän, náamñøçhä Dios tøø xñajtscapxø'øyyä. Cahnä jäya'ay hädaa mädia'agy hajxy nämay miädoynä. Paady mijts jaduñ nhawáanäm, jaduñ hajxy mga'a niguiumayø'øjtä, hoyyä Dios hajxy tøø xjia cu'ughaty. Tøyhajt jaduñ coo judíoshajxy nämay tøø quia'a mäbøcy ja'a Jesucristocøxpä. Pero habaadaamb jaduñ coo hajxy nägøxiä miäbøgaanä. Mänit hajxy jaduñ miäbøga'añ coo mijts hänajty tøø mmäbøcy, ja'a mijts ca'a judíospä, mäduhñtiä hajxy hänajty mmäbøga'añ. Jaduñ jim myiñ maa Diosmädia'aguiän:

Mänitä yajnähwaatpä jim choona'añ maa cajpt jaduñ xiøhatiän Siön, maa judíoshajxy chäna'ayän.

Cøxaambä judíoshajxy jaduñ miäbøga'añ ja'a yajnähwaatpäcøxpä. Cøxaambä piojpä quädieeybä hajxy ñähwa'adsa'añ.

<sup>27</sup>Cooçh hajxy jaduñ nyajnähwá'adsät, mänit jaduñ tjøjiada'añ nébiöch hajxy hijty tøø nyajwiinwaanø'øyän mänáajøch hajxy nmøødyajcuñduquiän hawiinjemy, nømä Dios miänaañ.

<sup>28</sup>Coo judíoshajxy tøø quia'a mäbøcy ja'a Jesucristocøxpä, paady hajxy tøø ñajtshixø'øyii ja'a Diósäm. Y coo hajxy jaduñ tøø ñajtshixø'øyii, paady mijtsä Dios tøø xyajnähdiijy coo hajxy mmäbøgät ja'a Jesucristocøxpä, mijts ca'a judíospä. Pero, hoyyä judíoshajxy tøø quia'a jagä mäbøcy, tsójcäpnä hajxy jaduñ ja'a Diósäm je'eguiøxpä coo yhapä tieedyhajty jecy yajnähdiijäxä ja'a Diósäm coo hajxy quiu'ughadø'øjtä. <sup>29</sup>Hix, cabä Dios mänaa yhöñda'agy. Homiänaajä yajtjøjiaty waambaty quiapxy miädia'agy. Y



coo Dios jaduhñ jecy miánaañ coogä judíoshajxy homiánaajä quiu'ughada'añii, jejcä Dios ja'a tøyhajt jaduhñ. Hix, cabä Dios ja'a miädia'agy mänaa yajtägach. Jaduhñä tøyhajt hajxy nmødhajtäm coo Dios jiaančh yajtöjiada'añ waambaty tøø miána'añ ja'a judíoscøxpähajxy. <sup>30</sup> Mijts ja'a ca'a judíospä, cabä Diosmädia'agy hajxy hijty mmädooyä. Cabä Dios hajxy hijty mwiingudsähgø'øy. Y coo judíoshajxy tøø quia'a mæbøcy ja'a Jesucristocøxpä, paadiä Dios hojiot miøødä ja'a mijtsøxpä. <sup>31</sup> Jäda'anäbaadyñä, cabä judíos ja'a Dios miädia'agy jäda'ahaty miäbøgaanä ja'a Jesucristocøxpä. Coo hajxy jaduhñ quia'a mæbøga'añ, paady mijtsä Dios xñäxuu'tsnä, mijts ca'a judíospä. Hoorä, coo mijtsä judíos xyhíxät coo mijtsä Dios xñäxuučh, mänit hajxy jaduhñ miäbøgaambä ja'a Jesucristocøxpä. Mänit hajxy ñäxuu'saanäbä ja'a Diósäm. <sup>32</sup> Jéquiänä Dios jäya'ay yhawaañä nägøxiä coo pojpä cádieey hajxy miøødä, møødä judíoshajxy, møødä ca'a judíoshajxypä. Jaduhñ hajxy jecy yhawaañäxä coo hajxy hawiinmats quiumädówät. Hix, paadiä Dios jaduhñ miánaañ, je'eguiøxpä coo jäya'ayhajxy hänäjty nägøxiä ñäxuu'sa'añii tu'cuhdujt, møødä judíoshajxy, møødä ca'a judíoshajxypä. Coo Dios hajxy häxøpy tøø xquia'a näxuu'tsäm, nägøxiä hajxy hijty ngumädowáañäm.

<sup>33</sup> Jaančh tehñ jiajp, jaančh tehñ ñajuøøbiä Dios. Cab hajxy hoy nnä'ägä wiinjuø'owáañäm nebiatiä Dios wyiinmay. Hix, hojiotä Dios jiaančh tehñ miøød coo hajxy nägøxiä tøø xñäxuu'tsäm, møødä judíoshajxy, møød cajpä judíoshajxy. Nägøxiä ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy xmio'owáañäm tu'cuhdujt. <sup>34</sup> Jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän: "Cabä Dios ja'a wyiinmahñdy pøn ñajuøøyyäxä. Cabä Dios pøn miäyajtøy nebiä wyiinmahñdyhädät. <sup>35</sup> Cabä Dios pøn miänuu'xyhaty." <sup>36</sup> Hamdsoojotä Dios ja'a naaxwiimbä jecy yhädiuñ møødä jäya'ay nägøxiä. Tijaty yaa jältäp túunäp hädaa yaabä naaxwiin, ja'a Dios jaduhñ hanehm̄b coo jaduhñ jiadóøjät, coo jaduhñ tiunóøjät. Y tijaty jaduhñ jadaañäpnä tunáañäpnä, ja'a Dios jaduhñ yajtöjiadaamb nebiaty hänäjty tøø wyiinmay. Tsøgä Dios hajxy møj jaančh pädáacäm homiánaajä. Tsøg hajxy homiánaajä wiingudsähgøøyyäm. Amén.

## 12

<sup>1</sup> Mägu'ughajpädøjc, miøødä Dios hojiot maa højtsøxphajtäm. Chamčh mijts nhane'emy coo hajxy hamuumdu'joot mniyegóøjät Dios quiø'ojooty tiecyjooty. Jaduhñä Diosmädia'agy hajxy hoy mgudiünät hamuumdu'joot. Jaduhñä Dios hajxy hoy mwiingudsähgø'owät nebiä Dios hajxy xyajmädsøquiän. <sup>2</sup> Ca'a hädaa wiinmahñdy hajxy myajtuñ nebiä jäya'ay wyiinmahñdyhajxy yaajän. Pønjetiä Dios quia'a cu'ughajpy, je'eds hädaa yaabä wiinmahñdy hajxy yajtuumb. Cabä yhaxøgwiinmahñdy hajxy ñajtshixø'owa'añ. Ca'a hajxy mbahixy. Hawiinjemybiä wiinmahñdy hajxy jaduhñ nmøødhájnäp, je'eguiøxpä coo Jesucristo hajxy nmøødhijnä tu'ugioot tu'ugwiinmahñdy. Jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhädät tijatiä Dios hajxy xyajmädsøj coo hajxy mdúnät. Homiánaajä Dios hajxy xyajmädsøjcäm coo hajxy hoy njäya'ayhajtämät, coo hajxy hoy ndúunämät. Coo hawiinjemybiä wiinmahñdy hajxy jaduhñ nmøødhajtämät, jaduhñä tøyhajt hajxy jaduhñ nmøødhajtämät tijatiä Dios hajxy xyajmädsøjcäm coo hajxy ndúunämät.

<sup>3</sup> Mayhajtä Dios jaduhñ ñä'a tuun ja'a høøhcøxpä coočhä cuhdujt jaduhñ xmiooyy coočh mijts nmägäp xhane'lemät. Ca'a hajxy mniguiumayii cooc tyijy hajxy cøxiä wiinä mjaančh tehñ jiaty. Tijatiä tuungä Dios hajxy tøø xmio'oy, je'eds hajxy mmøjpädä'agäp. Ca'a wiingtuung hajxy mmøjpäda'agy. Hoy hajxy mdúnät nebiatiä Dios hajxy tøø xyanähdiy. <sup>4</sup> Hix, nägøxiä ni'xcopc hajxy nmøødhajtäm møødä cø'odecy, møødä wiinjøp, møødä copctaatsc. Cab hajxy tiu'ugtuungä; haagä hawiingiaty hajxy tiuñ. Pero haagä tuungpaatp hajxy jaduhñ. <sup>5</sup> Jaduhñ mäwiin højts nmäbaatäm nebiä tu'ugni'x tu'ugcopcän coo hajxy tu'cuhdujt nmäbøjcäm ja'a Jesucristocøxpä, hoy hajxy nja nämayhajtäm. Jaduhñ hajxy hawiingiaty ndúunäm. Jaduhñ hajxy nnibuhbéjtäm hamiñ haxøpy.

<sup>6</sup> Tsøg hädaa tuung hajxy hoy yajnócxäm nebiatiä Dios hajxy tøø xyhanéhmäm. Mayhajtä Dios jaduhñ tiuun coo wiinmahñdy hajxy cøjwiinduum xmióoyyäm nebiaty

hajxy ndúunämät. Pønjaty tøø tiuungmo'oyii coo Dios ja'a miädia'agy hajxy yajwá'xät nebiaty hajxy hánajty tøø ñajtsapxóøyyäxä, ween hajxy jaduuh yajwa'xy nebiaty hajxy hánajty piuhbedyii. <sup>7</sup> Pønjaty tøø tiuungmo'oyii coo hajxy miäbuhbédät, ween hajxy hamuumdu'joot tiuñ. Pønjaty tøø tiuungmo'oyii coo Diosmädia'agy hajxy yajwá'xät, ween hajxy hoy yajwa'xy. <sup>8</sup> Pønjaty tøø tiuungmo'oyii coo hajxy miäjootcapxmøpögät, ween hajxy hoy tiuñ. Pønjaty mäyøø, weenä häyøobä hajxy piuhbety hamuumdu'joot. Pønjaty tøø tiuungmo'oyii coo hajxy miähané'emät maa tsajtøjcän, ween hajxy hoy miähane'emy. Hiḫ, Dios ja'a cuhdujt jaduuh yejc coo hajxy jaduuh miähané'emät. Pønjaty tøø tiuungmo'oyii coo mayhajt hajxy tiúnät maa häyøobädøjcän, møød maa yaamgto'oxyhajxiän, ween hajxy hamuumdu'joot piuhbety. Møød weenä pa'amjäya'ay hajxy quiuhixy.

<sup>9</sup> Tsøg hajxy hamuumdu'joot niçhójcäm nibia'häyøowäm. Tsøgä haxøøgpä hajxy najtshixóøyyäm. Tehngajnä howyiinmahñdy hajxy tsøc tsójcäm. <sup>10</sup> Hamiñ haxøpy hajxy mniçhogóøjät mnibia'häyowóøjät neby tu'ugpuhya'ay neby tu'ugpuhdo'oxypän. Hamiñ haxøpy hajxy mniwiingudsähgø'øwóøjät. Cab hajxy mni biexóøjät.

<sup>11</sup> Hamuumdu'jootä Wiindsón Jesucristo hajxy mmädúnät. Jootcujc hajxy jaduuh mdúnät. Cab hajxy jaduuh mänaa mnänuuxó'øwät.

<sup>12</sup> Coo hajxy pøn xhaaçhtiúnät, cab hajxy mmøjpädä'agät; mme'e'xtügäp hajxy jaduuh. Mnajuøøby hajxy jaduuh coo hajxy jim mnøcxa'añ maa Dioswiinduumän. Paady hajxy jaduuh mxoondä'agät. Homiänaajä Dios hajxy mba'yá'axät.

<sup>13</sup> Coo pøn tii yajmaajiädät, naxy hajxy mdehñ piuhbédät. Je'eçh jaduuh nnänøømby pøn jaduuh mabøjp ja'a Jesucristocøxpä. Pønjaty jaduuh mejtsp maa mdøjc-hajxiän, myajtøjtägó'øwäp hajxy je'e. Myajcáyäp myaghú'ugäp hajxy jaduuh.

<sup>14</sup> Coo hajxy pøn xhaaçhtiúnät, cab hajxy mmähänhädät. Pero mmänuu'xtä'agäp ja'a Dios hajxy coo hajxy ween nähwa'açh.

<sup>15</sup> Pønjaty xoondaacp, mmøødxoondä'agäp hajxy je'e. Pønjaty jøøby xuu'tsp, mmøød-jø'øw mmøødxúudsäp hajxy je'ebä.

<sup>16</sup> Tu'ugcøpc tu'ugwiinmahñdy hajxy mnimiøødhidóøjät. Cab hajxy pøn mbéxät. Jootcujc hajxy mhídät, hoyyä møjtuumg hajxy mga'a jagä møødä. Cab hajxy mänaa mniguiumayøøjät.

<sup>17</sup> Coo häna'c hajxy xyhäyøowhíxät, cab hajxy myaghawiimbijtagätsät. Hoy hajxy mjäya'ayhädät, jaduuhnä Dios hajxy jaduuh xquiumáyät; jaduuh mijtsä cu'ug waamb xquia'a nänómät. Pero xwyiingudsähgø'øwäbä cu'ug hajxy jaduuh. <sup>18</sup> Coo mijtsä cu'ug xjia wi'i jøjcaxó'øwät coo hajxy jaduuh mbahíxät nebiaty hajxy haxøøg jiatcø'øyän, cab hajxy jaduuh mbahíxät. Pero coo hajxy waamb xquia'a nämá'awät, mänit hajxy hoy yajxón mmøødmädiä'agät. Cab hajxy pøn mmädsiphädät. <sup>19</sup> Mägu'ughajpädøjc, coo hajxy pøn xyhäyøowhíxät, cab hajxy myaghawiimbijtagätsät. Dios jaduuh yaghawiimbídäp. Jaduuh jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän coogä Dios jaduuh miänaañ: "Høøçh jaduuh nyaghawiimbídäp." <sup>20</sup> Coo hajxy pøn xmiädsiphädät, cab hajxy mmädsiphajtägätsät. Jaduuhnä Diosmädia'agy miäna'añ: "Pø yähó'cäbä häna'c ja'a miich hánajty jaduuh xmiädsiphajpä, myajcáyäp myaghú'ugäp jaduuh. Pø tødsóøyyäp, mmó'owäbä nøø. Coo jaduuh mgudiúnät, hoyhoyyä häna'c chähdiúnät, ja'a miich hánajty jaduuh xmiädsiphajpä." <sup>21</sup> Nägiëentä hajxy mhídät, cabä haxøøgpä hajxy myaghawiimbijtagätsät. Coo hajxy jaduuh mjatcø'øwät, myajcähxó'øgäp hajxy jaduuh coo mxaxøøgwiiinmahñdy hajxy hánajty tøø mbadu'ubójcumbä. Pero coo häna'c hoy yajxón mmägápxät, ja'a mijts hánajty xmiädsiphajpä, jaduuh hajxy myajcähxó'øgät coo hawiinjemybiä wiinmahñdy hajxy hánajty mmøødhajnä. Mänitä Dios jaduuh xquiumáyät.

## 13

<sup>1</sup> Tsøg hajxy nägøxiä cudiúunäm nebiatiä cuduung hajxy xyhanéhñäm. Hiḫ, Dios ja'a cuhdujt møc møød. Je'e ja'a cuhdujt yejp jadähooc. Pønä cuhdujt møød, paady jaduuh miøødä coo tøø mio'oyii ja'a Diósäm. <sup>2</sup> Pøn jaduuh ca'a cudiunaamb nebiatiä

cuduung jia hane'emiän, quiumädowaamby hajxy je'e. Hix, ja'a Dios ja'a cuduung pädaac coo yhan'e'emat. Jaduhñds je'e, pø cab hajxy jaduhñ mgudiuna'añ nebiatiä cuduung yhan'e'emiän, jaduhñ miäbaady coo Dios miädia'agy hajxy mga'a cudiunaanä. <sup>3</sup>Pønjaty hoy wädijp, cabä cuduung hajxy chähgø'oy. Pero pønjaty hoy ca'a wädijp, je'eds mabøcypä tsähgø'oy. Coo hajxy hoy mwädität, mänitä cuduung hajxy xquiumáyät. Cab hajxy jaduhñ xhaačhtüünät. <sup>4</sup>Hix, ja'a cuduung hajxy, moonsähjätp hajxy je'e ja'a Diósäm. Paady hajxy jaduhñ tiuñ, coo mijts hajxy jaduhñ xwiowhídät. Jaduhñä cuhdujt hajxy tøø mióoyyábä coo mijts hajxy xyajcumädówät coo mijts hänäjty tøø mgädieey. Paady hajxy jaduhñ mdsähgø'owät. <sup>5</sup>Naxy hajxy mdehm quiudiünät nebiatiä cuduung hajxy xyhane'emiän, coo Dios hajxy jaduhñ xñä'a yajcumädówät. Jaanä jaduhñduhmbä, coo hajxy hamdsoo mnajuø'oy coo jaduhñ yhahixø'oy coo hajxy hoy mwädität, paady hajxy jaduhñ mgudiünät waambatiä cuduung hajxy xyhane'emiän. Coo hajxy jaduhñ mga'a cudiünät, cab hajxy jootcujc mhídät, je'eguiøxpä coo hajxy hänäjty mnajuø'oy hamdsoo coo hajxy hänäjty tøø mgädieey. <sup>6</sup>Jaanä jaduhñduhmbä, tsipcøxp hajxy mnähjuudiú'udät tijaty häna'c hajxy xyajnämaaby coo hajxy mnähjuudiú'udät. Hix, ja'a Dios ja'a cuhdujt jaduhñ yejc coo mijtsä häna'c jaduhñ xyagjúyät.

<sup>7</sup>Hahixøby jaduhñ coo cuduung hajxy mmájúyät nebiaty hajxy xyajnäma'ay. Jaanä jaduhñ yhahixøbiä coo cuduung hajxy mwiingudsähgø'owät, miøjjä miuutscä.

<sup>8</sup>Naxiä nnuu'xy hajxy mdehm jahmiédsät. Naxy hajxy mničogø'jät nebiä tu'ug-puha'yaybän, nebiä tu'ugpuhdo'oxypän. Hix, pøn wiinghäna'c tsojp, hoy jaduhñ quiudiünä nebiatiä Dios hajxy xyhanéhäm. <sup>9</sup>Jaduhñä Diosmädia'agy miäna'añ: "Pø jim miich mdo'oxiøjc, cabä wiingpä mmøødhídät. Cab mmäyaghø'ogät. Cab mmeédsät. Cabä mmädøjcä jie'e mhadsójcät." Hoorä, coo wiinghäna'c mdsógät hamuumdu'joot, hoy jaduhñ mgudiünät nébičch naamnä tøø nmädia'aguiän. <sup>10</sup>Hix, pøn wiinghäna'c jaančh tsojp hamuumdu'joot, cab jaduhñ mänaa yhäyowhixa'añ. Hoorä, coo wiinghäna'c mjaančh tsógät hamuumdu'joot, hoy ca'xy mgudiünät nebiä Dios yhan'e'emiän.

<sup>11</sup>Naxy hajxy jaduhñ mdehm ničogø'jät. Hix, mnajuøby hajxy jaduhñ coo tøø jicy mänaa hajxy tøø mmabøquiän. Habáatnáp jaduhñ coo Jesucristo hajxy min xyajpädø'ogáañäm, coo hajxy jim xyajncxáañäm tsajpootyp. Nägüentä hajxy jaduhñ mwädität. Hix, cab hajxy mnajuø'oyyäm mänaa Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ, coo hajxy jaduhñ xñä'a nähgädaacpéjtämät. Hix, coo jaduhñ quiädaactägatsät, mänit hajxy xyajtøyhajtyegáañäm. <sup>12</sup>Habáatnáp jaduhñ coo hajxy yaa ndsoonáañäm, coo hajxy jim nnøcxáañäm tsajpootyp. Tsøcxä ja'a haxøøgpä hajxy najtshixø'oyyäm neby hajxy yaa tøø njäya'ayhajtäm, cahnä Dios hajxy hänäjty nwiingudsähgø'oyyäm. <sup>13</sup>Tøø Dios hajxy xyajnahd'íjjäm coo hajxy homiänaajä njugyhajtämät neby je'e jjugyhatiän. Paadiä Diosmädia'agy hajxy hoy nbanøcxáañäm. Tsøcxä hajxy hoy wädíjtäm, ca'a jiaduhñä nebiä häna'c-hajxy hagogdstuum wädijpän. Cab hajxy mhaxøøghu'ug mhaxøøgjø'xät. Cab hajxy comjaty mhú'ugät. Cab hajxy jim mnøcxät maa cuhhiñdo'oxiøjc-hajxiän. Tsögä to'oxiøjc hajxy wiingudsähgø'oyyäm. Hix, ja'a cu'ug hajxy xyhíjäm neby hajxy njäya'ayhajtäm, pø hoy, pø caj. Cab hajxy haxøøg mnä'ägä jatcø'owät. Cab hajxy pøn mmähanhádät, hoy hajxy jia mäyøøjä que mijts. Cab hajxy tii mmädsibø'owät. <sup>14</sup>Ja'a Jesucristo hajxy nWiindsøn'hajtäm. Je'e hajxy xyhanéhäm. Jaančh tehñ hoy je'e wyiimahnädyhaty. Naxy hajxy jaduhñ mdehm miøødhídät tu'ugjoot tu'ugwiimahnädy. Jaduhñä mhaxøøgwiimahnädy hajxy hoy mhøxhíxät. Jaduhñ hajxy hoy mhäna'c-hádät.

## 14

<sup>1</sup>Jii jäya'ayhajxy näje'e, cahnä Diosmädia'agy hajxy hoy yhabøcyä, hoy hajxy tøø jia mabøcy ja'a Jesucristocøxpä. Hahixøby jaduhñ coo hajxy mmägu'ughádät. Pero cab jaduhñ yhahixø'oy coo mädia'agy hajxy mmøødyajyónät ja'a cuhdujtcøxpä. <sup>2</sup>Pønjatä Diosmädia'agy hoy tøø yhabøcy, najuøby hajxy je'eduhñ coo jaduhñ yhawiinmatsä coo hotyijjä mgáyät. Pero pønjaty hoy tøø quia'a habøcy, cábc tyijy yhooyä coo tsu'učh ndsú'tsämät. Páadiäc tyijy quia'a hoyyä coo tsu'učh ndsú'tsämät, yajnajuøby jaduhñ

coo häna'c ja'a tsu'üch hajxy hänäjty tøø quiunuu'xy maa habojsnaxy wyiinduumän. Jaduhñäc tyijy miäbaady néjjiämä habojsnaxy jaduhñ mwiingudsähgøøbiän. <sup>3</sup>Hoorä, pø mdsu'chp miichä tsu'üch, cab jaduhñ mbéxät ja'a häna'cä tsu'üch ca'a tsu'tspä. Jaanä jaduhñduhmbä, pønä tsu'üch ca'a tsu'tsp, cab jaduhñ waamb nāmá'awät ja'a häna'cä tsu'üch tsu'tspä cooc tyijy jaduhñ quiädieey. Haa ca'a, ja'a Dios yhuung je'ebä. <sup>4</sup>Cabä cuhdujt jaduhñ myiñ coo waamb mnāmá'awät pønä Diosmädia'agy panøcxp. Haa ca'a, ja'a Dios ja'a mioonsä je'ebä. Jagooyä Dios cuhdujt jaduhñ miøødä coo miäná'anät pø hoyyä mioonsä quiudiñ, pø caj. Hamdsoojä Dios jaduhñ nāmá'awät neby hoy wiädítät. Haa ca'a, ja'a Dios je'e hanehmb.

<sup>5</sup>Näje'ejä jäya'ayhajxy miäna'añ coo poo'xxiøø jyijä mädyii hajxy yhamajtsch-hädäp. Näje'e hajxy miänaambä coo Dios hajxy homiänaajä nwiingudsähgøøyyämät. Pero mijs, jaduhñ hajxy mgudiünät nebiä Dios hajxy hamdsoo tøø xyajwiinjua'oyän. <sup>6</sup>Hix, pønjaty jaduhñ mänaamb coogä poo'xxiøø jyijä, nägüeeñtä hajxy jaduhñ wiädity ja'a poo'xxiøøjooty. Jaduhñä Dios hajxy wyiingudsähgø'øy. Jaanä jaduhñduhmbä, pønjaty jaduhñ mänaamb cooc jaduhñ quia'a cädieeyä coo tsu'üch ndsú'tsämät, hoy hänäjty tøø jia cunuu'xyii maa habojsnaxy wyiinduumän, mioobiä Dios Dioscujü'uyäp jaduhñ coo jaduhñ yajcayii. Jaanä jaduhñduhmbä, pøn jaduhñ mänaamb cooc jaduhñ quia'a hoyyä coo tsu'üch ndsú'tsämät, jaanä jaduhñä Dios Dioscujü'uyäp mioobiä coo jaduhñ yajcayii.

<sup>7</sup>Coo Diosmädia'agy hajxy nmäbøjcäm ja'a Jesucristocøxpä, paady hajxy xmioon-sähjätäm. Paady jaduhñ quia'a hahixø'øy coo hajxy njäya'ayhjätmät nebiä nhamd-soojoot hajxy chøjcäm. Ni ja'a cuhdujt hajxy nga'a møødhjätmät coo hajxy hamdsoo nniyajnähdiñämät mänaa hajxy nho'ogáañäm ndägoyyáañäm. <sup>8</sup>Ja'a Jesucristo hajxy xmioonsähjätmät mäduhñtiä hajxy yaa njugyhjätmät, hoy ñeipiä hajxy cuo nja jajt cuo nja habéjätäm. Y coo hajxy nho'c coo hajxy ndägøoyyämät, je'enä hajxy hänäjty xmioon-sähadääñäm homiänaajä. <sup>9</sup>Coo ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túütäm, mäñit jadähooc jiiyjypiøjtägajch. Jaduhñ hajxy xquiu'ughjätmät, pønjaty jaduhñ mäbøjp, møød hajxy tøø yhö'oguiäbä, møød hajxy jaac jujcypia jaac tsuxpä. Jaanä jaduhñ hajxy xyhanéhmämbä.

<sup>10</sup>Cabä mmägu'ughajpä hajxy hawiinmats mbéxät, hoyyä Diosmädia'agy hajxy hoy quia'a jagä habøcyñä. Cab hajxy pøn mnāmá'awät cooc tyijy hajxy hoy quia'a cudiñ, hoyyä wiingcuhdujt hajxy jia panøcxy. Hix, coo Jesucristo yaa quiaädaactägätsät, mäñit hajxy nägøxiä jim nnaaxø'owáañäm ja'a Jesucristo wyiinduum tøyhajtyejpä. <sup>11</sup>Jaduhñ jim myiñ maa Diosmädia'aguian:

Nägøxiøchä jäya'ayhajxy nøcxy xwyiinjjina'awa'añ.

Xwyiingudsähgø'owáambøch hajxy jaduhñ. Jaduhñhøch hajxy xquiapxpaadaambä cooçh nidiuhñ nDioshaty. Tøyhajt jaduhñ,

nømä Dios miänaañ. <sup>12</sup>Jaduhñ hajxy nyajnajuøoyyäm coo hajxy nägøxiä jim nøcxy ndøyhajtyegáañäm Dioswiinduum.

<sup>13</sup>Cab hajxy tsøc niñänøømänä cooc tyijy ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy nga'a panøcxäm. Pero jaduhñ tsøc cudiñuñäm nebiatiä mäbøjpädøjc-hajxy quiudiñän, jaduhñ hajxy waamb xquia'a nänøømämät. Pøn jaduhñ mänaamb cooc tyijy quia'a hawiinmatsä coo tsu'üch ndsú'tsämät, pues, hahixøøby jaduhñ coo mga'a tsú'udsät coo hänäjty nmøødhity. Hix, wehñdä miich jaduhñ xpiadsú'udsät. Coo miich jaduhñ xjiaançh padsú'udsät, cädieeyäp je'eduhñ. <sup>14</sup>Cab jaduhñ quiädieeyä coo tsu'üch ndsú'tsämät, hoy hänäjty tøø jia cunuu'xyii maa habojsnaxy wyiinduumän. Nmøødhøchä tøyhajt jaduhñ. Hix, tu'ugmädiä'agyhøchä Jesucristo nmøødhity, ja'a nWiindsønähjätmämbä. Pero jii jäya'ayhajxy näje'e miäna'añ cooc tyijy quia'a hoyyä coo tsu'üch ndsú'tsämät. Coo hajxy jaduhñ jiaançh tsú'udsät, ja'a hajxy jaduhñ mänaambä, pues, cädieeyäp hajxy jaduhñ. <sup>15</sup>Hoorä, coo miichä tsu'üch jaduhñ mdsú'udsät, y coo jaaya'ay jaduhñ xpiähixät, ja'a jaduhñ mänaambä cooc tyijy quia'a hoyyä coogä tsu'üch mdsú'udsät, myajcädieeyäp miich je'eduhñ. Pø jaançh tøy mdsocy, cab jaduhñ myajcädieeyät, je'eguiøxpä coo Diosmädia'agy miäböcy. Hix, ja'a Jesucristo jaaya'ay tøø nähho'tu'udy. Pero coo myajcädieeyät, wehñdä Jesucristo miädia'agy ñajtshixøøyyäxät. <sup>16</sup>Y coo jaaya'ay jaduhñ

myajcädieeyät, wehndä miich myajnänómät. Y wehndä jaaya'ay yajnänóombät, ja'a Jesucristo miädia'agy tøø najtshixóoyyabä. Jaduhnds je'e, maas hoy hit jaduhñ coo tsu'üch mga'a nä'ägä tsú'udsät, hoy jaduhñ mja najuø'oy coo jaduhñ quia'a cädieeyä coo mdsú'udsät. <sup>17</sup> Coo hajxy tøø nmäbójcäm ja'a Jesucristocøxpä, paadiä Dios hajxy xyhanéhñänä. Hix, cabä Dios waamb miäna'añ coo hajxy hotyijä ngaayy nhúucäm; ni jaduhñ quia'a mänaambä coo hajxy tii nga'a caayy nga'a húucämät. Coo Dios hajxy tøø xpüädäacäm hawa'adstuum, paady hajxy hoy njäya'ayhájtäm, paady hajxy jootcuyc nmimiødhjítäm, paadiä Dioshespritu hajxy xyajxoondäacäm. <sup>18</sup> Hoorä, pønä Jesucristo miädia'agy jaduhñ cudiunáanáp, cumayáanáp je'e ja'a Diósäm møødä cú'ugäm. Tsøcxä hajxy jaduhñ cudiúunäm nebiä mäbøjpädøjc-hajxy quiudiunän.

<sup>19</sup> Mägu'ughajpädøjc, tsögä hoybä hajxy tehngajnä høxtáayäm, jaduhñ hajxy jootcuyc nmimiødhjítämät, jaduhñ hajxy hoy nguiapxmcøpójcämät, jaduhñä Jesucristo miädi-a'agy hajxy hoy ngudiunämät hamuumdu'joot. <sup>20-21</sup> Cab jaduhñ quiädieeyä coo hajxy hotyijä ngaayy nhúucämät. Pero pø jii mäbøjpädøjc-hajxy jaduhñ näje'e miäna'añ cooc tyijy ja'a tsu'üch hajxy nga'a tsú'tsämät, cooc tyijy ja'a vino hajxy nga'a húucämät, pues, maas hoy jaduhñ coo mga'a tsú'udsät, coo mga'a hú'ugät. Hix, coo hajxy jaduhñ xyhíxät coo hánajty jaduhñ mgay mhu'ugy, wehndä hajxy jaduhñ xpiahíxät. Y coo hajxy jaduhñ xpiahíxät, cädieeyáp hajxy jaduhñ. Jaduhñ quiähxó'ogät coo miich hánajty tøø myajcädieey. Y cab jaduhñ yhooyä coo mäbøjpädøjc myajcädieeyät hoy nä'a tiiguiøxpä. Hix, jia wi'i pianøcxáanäbä Jesucristo miädia'agy hajxy jaduhñ, y coo hajxy jaduhñ quiädieeyät, cab hajxy jaduhñ hoy pianøcxät. <sup>22</sup> Hoy miich mja najuø'oy coo quia'a cädieeyä coo hotyijä mgay mhú'ugät, cab jaduhñ yhooyä coo wiinghána'c nmøødyajtsibó'owät. Ja'a Dios miich jaduhñ xyhijxp coo hoy mgudiun. Pøn jaduhñ najuøby coo quiumayii ja'a Diósäm nebiä quiuhdujthaty, jootcuyc je'eduhñ yhity. <sup>23</sup> Pero pøn jaduhñ ca'a najuøby pø yejpiä Dios cuhdujt jaduhñ coo tsu'üch ndsú'tsämät, pø caj, coo je'e jiaanč tsú'udsät, cädieeyáp je'eduhñ, hoy hamdsoo jaduhñ jia mäna'añ cooc tyijy ja'a Dios tøø miäna'añ coo hajxy nga'a tsú'tsämät. Paady jaduhñ miäna'añ, wehndä tsu'üch hánajty tøø quiunuu'xyii maa habojsnaxiä wyiinduumän. Jaanä jaduhnduhmbä, hoy nä'a tiiguiøxpä, pøn jaduhñ ca'a najuøby pø tøø Dios cuhdujt yecy je'eguiøxpä, o pø caj, coo jaduhñ jiaanč jatcó'owät, cädieeyáp jaduhmbä.

## 15

<sup>1-2</sup> Nnajuøoyyäm højts jaduhñ coo quia'a cädieeyä coo hajxy hotyijä ngaayy nhúucämät. Pero tsögä nmägu'ughajpädøjc ja'a Diosmädia'agy jaac yajmäbójcäm, ja'a hajxy naamdägø'oy habøjpä, ja'a hajxy jaduhñ mänaambä cooc tyijy quia'a hawiinmatsä coogä tsu'üch ndsú'tsämät, coogä vino nhúucämät. Cabä nhamdsoo cuhdujthajtiä hajxy nyaghjítämät; møødä Dioscuhdujt hajxy nyaghjítämät. <sup>3</sup> Hix, mänaa Jesucristo yaa yhitiän hädaa yaabä naaxwiin, cabä yhamdsoo cuhdujt hánajty yaghity. Ja'a Tieediä miädia'agy jaduhñ quiudiunä, paady jaduhñ chaačhpøjcy. Jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän: "Pønjaty miich haxøøg xñänøomb, jaduhñ mäwiin miäbaady néjjiäm høøch xñänøombän", nønä Jesucristo ja'a Tieedy nämaayy. <sup>4</sup> Ja'a højtscøxpä Dios ja'a miädia'agy jecy yajcujahyyä, jaduhñ hajxy hoy ngapxtäacämät. Jaduhñ højtsä tøyhajt nmøødhjítäm coo Dios yajtøjiada'añ neby jecy yajcujahyyän coo højts jim xyajnøcxáanäm maa wyiinduumän. Coo hajxy jaduhñ nnajuøoyyäm coo hajxy jim nnøcxáanäm, paady hajxy hotyijä nmee'xtújcämät. Cab hajxy tsøc jootmayhájtäm, hoy hajxy cøxypänejpiä cu nja jajt cu nja habéjtäm. <sup>5</sup> Ja'a Dios hajxy jaduhñ xpuihbéjtäm coo hajxy jaduhñ nmee'xtújcämät, coo hajxy jaduhñ nga'a jootmayhájtämät. Ween mijtsä Dios xpuihbety coo hajxy jaduhñ mbahíxät nebiä Jesucristo hoy yhitiän. Jootcuyc hajxy jaduhñ nmimiødhidóøjät tu'ugmädia'agy. <sup>6</sup> Jaduhñ hajxy tu'ugmädia'agy mhídät coo Dios hajxy mgapxpáadät mõj jaanč. Ja'a Dios, ja'a Jesucristo Tieedy je'e. Ja'a Jesucristo hajxy nWiindsønähjítäm.

<sup>7</sup> Hoorä, nebiä Jesucristo hajxy xchójcäm, jaanä jaduhñ hajxy hamuumdu'joot niichójcämbät. Coo cu'ug hajxy jaduhñ xyhíxämät coo hajxy hánajty niichójcäm,

jaduhñä cu'ughajxy ñajuø'owaambä coo Dios miøjjä jiaančhä. <sup>8</sup>Jéquiänä Dios jaduhñ miänaañ coogä yajnähwaats yajcuhwaatspä quiexa'añ maa judiøshajxiän. Ja'a judiø ja'a yhapä tieedy hajxy, je'eds hajxy jaduhñ jecy hawáanäxä, møødä Abraham, møødä Isaac, møødä Jacob. Coo Jesucristo yaa quiejxä hädaa yaabä naaxwiin, hoyyá judiøshajxy piuhbedyii. Tøjjajt jaduhñ nebiä Dios jecy miänaañän coo yajnähwaats yajcuhwaatspä hánajty quiexa'añ. Hiç, tømiädiaacpä Dios. Caj mänaa yhøhnda'agy. Tøyhajt jaduhñ. <sup>9</sup>Jaaná jaduhñduhmbä, paadiä Jesucristo yaa quiejxä, hoyyá jäya'ayhajxy piuhbéjtäbä, ja'a hajxy ca'a judiøspä. Coo hajxy jaduhñ ñäxúu'tsábä ja'a Dióšäm, paadiä Dios hajxy mõj jaanč quiapxpaady. Jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän:

Miičh ngapxpaadaamby mõj jaanč näguipxy møød hajxy ca'a judiøspä.

Høyháamhøch miičh wiingudsähgø'owa'añ,

nømä Dios ñämaayyá. <sup>10</sup>Wiingtuumä Diosmädia'agy myíngumbä cujaay:

Mijts ca'a judiøspä, xoonnda'ag hajxy møødä Dios quiu'ughajxy näguipxy.

<sup>11</sup>Jaduhñ cujaay myíngumbä wiingtuum:

Mijts ca'a judiøspä, weenä Dios hajxy mõj jaanč mgapxpaady wiinduhmyhagajpt.

<sup>12</sup>Wiingtuumä Isaías jecy quiujáhguiumbä:

Ja'a Isaí yhapä yhoc, minaamb je'e miähane'ema'añ.

Ja'a jäya'ayhajxy ca'a judiøspä, je'eds hajxy jaduhñ hane'emáañäp.

Jaaya'ay hajxy jaduhñ jibbhixyp coo hajxy miñ yajnähwa'ads yajcuhwa'adsa'añii,

nømä Jesucristo jecy ñänøømä, møødä jäya'ayhajxy ca'a judiøspä.

<sup>13</sup>Hoorä mijts, coo Diosmädia'agy hajxy tøø mmábøcy, weenä Dios hajxy hoyhoy xyajxoonnda'agy, ween hajxy xyaghity jootcujc. Hiç, tøø Dios hajxy xyhawáañäm coogä hoyhajtä weenhajt hajxy xmiø'owáañäm ca'xy pedyii. Hamuumdu'joot hajxy jaduhñ mjøbhíxät. Xpiuhbédbä Dioshøspiritu hajxy jaduhñ ja'a miäjaahaam.

<sup>14</sup>Mägu'ughajpádøjc, nmøødhøchä tøyhajt jaduhñ coo hajxy hamuumdu'joot mničhøcy mnibia'häyoyii, møød coo hojioot hajxy mmøødä, møød coo Diosmädia'agy hajxy hoy mwiinjuø'y, møød coo hajxy mjaty mägapx hane'em. <sup>15-16</sup>Nébiøch hädaa nocy cham ngujaayän, hamøc hadsaach mijts tøø nmägapxy tøø nhane'emy. Nyagiahmiejchp mijts jaduhñ jadähoc. Nmøødhøchä cuhdujt jaduhñ cooçh mijts nyagiahmiédsät. Hiç, ja'a Dióšhøch jaduhñ tøø xtiungmo'oy cooçhä miädia'agy nyajwá'xät ja'a Jesucristocøxpä jim maa mijtsän, mäduhñtiä hajxy mga'a judiøshaty. Coo jäya'ayhajxy nämay miábøgät hamuumdu'joot ja'a Dioshøspiritu miäjaahaam, mänit hajxy quiumaya'añii ja'a Dióšäm.

<sup>17</sup>Jootcújc-høch jaduhñ nnijwiø'yoyii cooçhä nduung tøø yhoyø'y, ja'a Dióšhøch tøø xmiø'oyäbä. Ja'a Jesucristøch jaduhñ xpiuhbejp, páadyhøch nduung tøø yhoyø'y.

<sup>18</sup>Jayóoyøch cham nmädia'aga'añ nebiátyhøchä Jesucristo xpiuhbejty mänábøchä jäya'ay ja'a Diosmädia'agy nyajmäbøquiän, ja'a hajxy ca'a judiøspä. Cábøch nmädia'aga'añ nebiatiä wiinghänä'c-hajxy tøø tiuñ. Mädia'agyháamhøchä jaaya'ay nyajmäbøjcy, møød cooçhä hoy-yagjuøøñäbä hánajty nyajcähxø'øgy. <sup>19</sup>Ja'a Dios, ja'a miäjaahaamä hijxtahnd tøø yajcähxø'øgy hoy-yagjuøøñä. Ja'a yhEspirituhaamä jäya'ay tøø yajmäbøcy. Wiinduhmyhagájpthøchä Diosmädia'agy hoy nyajwa'xy ja'a Jesucristocøxpä, coo jaaya'ay hajxy hoy xñähho'túutäm. Jímhøch ndägøoyy wädijpä Jerusalén. Jäguémhøch hoy nwädity. Høxtä jímhøch hoy nwädity maa naax xiøhatiän Iliria. <sup>20</sup>Jayóoyøch jim tøø nwädity majatiä Jesucristo hánajty tøø quia'a mädoyhadyiijän. Jadúhñhøch nnä'ägä wädityhaty. Hiç, cábøchä Dios xtiungmooy cooçh nwädítät maa wiinghänä'cä Diosmädia'agy hánajty tøø yajwa'xiän. <sup>21</sup>Pønjetiä Diosmädia'agy tøø quia'a mädoy, je'eçh tøø nyajwiingapxø'y. Jaduhñ jim myiñ cujaay jaaya'aguiøxpä maa Diosmädia'aguiän, ja'a hánajty cahnä miädoybä:

Pønjaty ca'a mädoobnä coo Dios ja'a yajnähwaatspä tøø quiexy, je'edshajxy jaduhñ mädoyhadaamb.

Ja'a jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy hijty ca'a mädoobnä, jaduhñ hajxy yajmøødmädia'aga'añii coo hajxy ñäxuuchii ja'a Dióšäm.

<sup>22</sup> Tøøch jim mayhooc nja nœcxa'añ maa mijtsän jim Roma. Pero cábœch hijty xñäbaadøøyyä cooçh jim nnœcxät. Hix, ja'a Diosmädiá'agyhœch hijty nyajwa'xyp wiinduhmyhagajpt. <sup>23</sup> Pero tøøch nwädijpádøøñä wiinduhmyhagajpt. Mobädäjpnoçh jim nnœcxaanñä maa mijtsän. Tøø jaduhñ majiomøjt yhiñä cooçh jim tøø nja wi'l'i ñœcxa'añ maa mijtsän. <sup>24</sup> Cooçh mábœcy hánajty jim nnœcxa'añ España, mänitœch mábœcy jim ndu'unaxó'øwät maa mijtsän. Jootcújc-hœch jaduhñ nniwjiw'øwøøjät cooçh mijts jaduhñ nguhíxät. Mänitœch njaac tu'uyó'oyät cooçh hánajty jim nnœcxa'añ España. Mänitáts mijts hii xpiuhbédat. <sup>25-26</sup> Pero cab jaduhñ choj nábaadø'øwa'añ cooçh jim nnœcxät maa mijtsän. Hix, Jerusalénhœch jayøjp nnœcxa'añ. Xädø'øñhœch jim nœcxy nyega'añ. Ja'a häyooädøjc-hœch nœcxy nmo'owa'añ, ja'a hajxy mäbøjpä. Ja'a mäbøjpädøjc-hajxy jim tsánaabiä Macedonia møød jim Acaya, jaaya'ayä xädø'øñ hajxy yajmujc. Høøçhä xädø'øñ hajxy xyajmäguexaamb cooçh hánajty jim nnœcxa'añ Jerusalén. <sup>27</sup> Hamsdoojoot hajxy yajmujcy, ca'a yhøøçhä nnämaayy coo hajxy yajmúgät. Hawiinmats jaduhñ coo mäbøjpädøjc-hajxy piuhbedøøjät, ja'a hajxy jim tsánaabiä Jerusalén. Hix, judioshajp hajxy je'e. Jaaya'ayä Diosmädiá'agy hajxy jim mäbøjtsohn Jerusalén mänaabä Diosmädiá'agy tiägø'oyän wädijpä ja'a Jesucristocøxpä. Mänitä jäya'ayhajxy hœxhaam jiaac mädoyhajty, ja'a hajxy ca'a judiospä. Miäbøjc hajxy je'ebä. Paady jaduhñ yhawiinmatsä coo ja'a judioshajxy piuhbedøøjät ja'a jäya'ayhäxiäm, ja'a hajxy ca'a judiospä. <sup>28</sup> Hoorä, cooçhä xädø'øñ hánajty jim hoy tøø nyecy Jerusalén, mänitœch mábœcy jim nnœcxa'añ España. Mänitœch jim ndu'unaxó'øwät maa mijtsän jim Roma. <sup>29</sup> Y cooçh jim nmédsät maa mijtsän, nägø'ø nädécypøçhä Jesucristo xpiuhbeda'añ cooçh mijtsä Diosmädiá'agy nyajnáhixó'øwät, jaduhñ hajxy tu'ugmucy nhíjtämät jootcujc. Nmøødhœçhä tøyhajt jaduhñ.

<sup>30</sup> Mägu'ughajpádøjc, tu'ugmädiá'aguiä Jesucristo hajxy nmøødhíjtämbä, ja'a hajxy nWiindsønhájtäm. Ja'a Dioshespíritu hajxy xyajniçhójcäm. Huuc tunä mayhajt hajxy maaçh hœøçhcøxpän. Tsögä Dios hajxy hamuumdu'joot mänuu'xtáacäm maaçh hœøçhcøxpän <sup>31</sup> cooçhä Dios jim xñäwá'anät Judeanaaxooty maa jäya'ayhajxy ca'a mäbøjpän. Jaduhñä Dios hajxy nmänuu'xtáacämbät cooçhä mäbøjpädøjc-hajxy jim jootcujc xtiøjmó'owät jim Jerusalén cooçh jim nmédsät xädø'øñyejpä. <sup>32</sup> Y coo Dios jaduhñ miäná'anät, mänitœch jim nwiimbídat, mänitœch jim jootcujc nnœcxät maa mijtsän. Jootcújc-hœch jaduhñ jim nbó'xät. Hamiñ haxøpy hajxy mäniñ nniijootcapxmøçpøçcämät. <sup>33</sup> Xmióoyämä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy. Wéenäts mijts nägøxiä xpiuhbety.

## 16

<sup>1</sup> Jímhœçhä nmägu'ughajpä tu'ug çhána'ay maa cajpt xiøhatiän Cencrea. Febe xiøhaty. Diosmädiá'agymiäbøjp je'ebä. To'oxiøjc je'eduhñ. Mäbuhbejp jaduhñ maa tsajtcän. <sup>2</sup> Coo Febe jim miédsät maa mijtsän, naxy hajxy jootcujc mdehn miägu'ugpógät ja'a Jesucristocøxpä. Hawiinmats coo hajxy jaduhñ mmägu'ugpógät pønjatä Diosmädiá'agy mäbøjp. Mmó'owäbä Febe hajxy jaduhñ tijaty yajmaaijapy. Hix, náxyhœch jaduhñ xpiuhbety. Nämay hajxy jaduhñ tøø piuhbedyii.

<sup>3</sup> Nyajpó'oxypøçhä Prisca møødä Aquila. Tøøch hajxy jaduhñ xmiøødtuñ ja'a Jesucristocøxpä. <sup>4</sup> Tøøch hajxy jaduhñ jim xñäwa'añ mäjahñdiuum. Páadyhœçhä Dioscujú'uyäp nmo'oy. Jaduhñä mäbøjpädøjcä Dioscujú'uyäp hajxy yejpä, ja'a hajxy ca'a judiospä, wiinduhmyhagajpt. <sup>5</sup> Møødhœçhä jäya'ay jaduhñ nyajpoo'xpä, pønjaty jaduhñ hamugøøby Dioswiingudsähgøøbiä maa Prisca tiøjc-haxjiän. Møødhœçhä Epeneto nyajpoo'xpä. Jaançh tehñ yhöyhœch je'eduhñ xmiägu'ughaty. Jaaya'ayäts jim mäbøjtsohn ja'a Jesucristocøxpä maa naax jaduhñ xiøhatiän Asia. <sup>6</sup> Nyajpó'oxypøçhä Maribä. Jaançh tehñ yhoy jim tiuñ maa mijtsän. <sup>7</sup> Nyajpó'oxypøçhä Andrónico møødä Junias. Høøch nmägunaaxhajxy je'e. Näguípyhœch hajxy hijty xmiøødtsumyçhána'ay. Hoy piønä jaduhñ näjwø'øy coo hajxy Dyiosquexiä. Paady hajxy jaduhñ quiejxä, coo Diosmädiá'agy

hajxy jaduhñ jaywá'xát. Jayøjp hajxy miäbøjcy ja'a Jesucristocøxpä. Høøch høxhaam njaac mäbøjc.

<sup>8</sup>Nyajpóo'xypøchä Ampliato. Hóyhøch je'e xmiøødnijootpaadyii ja'a Jesucristocøxpä, ja'a hajxy nWiindsønñájtäm. <sup>9</sup>Nyajpóo'xypøchä Urbano. Näguipxy hajxy je'e xmiøødtuúnäm ja'a Jesucristocøxpä. Nyajpóo'xypøchä Estaquis. Hóyhøch je'eduhñ xmiägu'ughaty. <sup>10</sup>Nyajpóo'xypøchä Apeles. Tøø jiaanč tehñ miee'xtucy ja'a Jesucristocøxpä. Nyajpóo'xypøch pønjaty jaduhñ jim tsánaaby maa Aristóbulo tiøjcän, ja'a hajxy mäbøjpä. <sup>11</sup>Nyajpóo'xypøchä Herodiön. Høøch nmägunaax je'ebä. Nyajpóo'xypøch pønjaty jaduhñ jim tsánaaby maa Narciso tiøjcän, ja'a hajxy mäbøjpä. <sup>12</sup>Nyajpóo'xypøchä Trifena møødä Trifosa. Tuumb hajxy jaduhñ ja'a Jesucristocøxpä, ja'a hajxy nWiindsønñájtämbä. Nyajpóo'xypøchä Pérsida. Jaanč tehñ chójcäp je'e. Hoy jiaanč tehñ tiuumbä maa Jesucristocøxpän. <sup>13</sup>Nyajpóo'xypøchä Rufo møødä tiaj. Jaanč tehñ yhooyä Rufo ja'a Jesucristo miädia'agy pianøcxä. Jaduhñhøchä tiaj njuøøyyä nébiøch nhamdsoo tajiän. <sup>14</sup>Nyajpóo'xypøchä Asíncrito, møødä Flegonte, møødä Hermas, møødä Patrobas, møødä Hermes, møødä mäbøjpädøjc jaac jimä. <sup>15</sup>Nyajpóo'xypøchä Filólogo, møødä Julia, møødä Nereo møødä piuhdo'oxy, møødä Olimpäs, møødä Diosmädia'agymiäbøjpähajxy jaac jimä.

<sup>16</sup>Xi'ig xon hajxy mniyajpoo'xóøjtät ja'a Jesucristocøxpä. Xyajpoo'xp mijtspä, ja'a hajxy mäbøjpä ja'a Jesucristocøxpä wiinduhmyhagajpt.

<sup>17</sup>Mägu'ughajpädøjc, jii jäya'ayhajxy näje'e wiädity, wiing hajxy yajnáhiø'øy; cab hajxy yajnáhiø'øy nej mijts tøø mhabøquiän ja'a Jesucristocøxpä. Cabä jioot hajxy xyajmädsocy coo mijts tu'ugmädia'agy mhídät maa Diosmädia'agyquixpän. Jaduhñ hajxy yajnáhiø'øy coo wiingmädia'agy hajxy mbadu'ubögät. Naxy hajxy mdehñ ñigwieendähadóøjtät maa jaaya'ayhajxy jaduhñbän. Cab hajxy jim mnøcxó'øwät maa jaaya'ayhajxy jaduhñbän. <sup>18</sup>Hix, cabä Diosmädia'agy hajxy yajnáhiø'øy ja'a Jesucristocøxpä. Jaduhñ hajxy yajnáhiø'øy nebiä cu'ughajxy jia mädowa'añän. Paady hajxy jaduhñ yajnáhiø'øy, yajmäjuyaamb hajxy jaduhñ; jaduhñ hajxy hoy jiatcø'owa'añ nebiä jioot hajxy choquiän. Hoy yajxon hajxy jia capxy jia mädia'agy. Pero xjia wi'li yajtägoyyaamb mijts jaduhñ. <sup>19</sup>Hopiønä tøø miädoyhaty coo mijtsä Diosmädia'agy hamuundu'joot mmäbøcy ja'a Jesucristocøxpä; páadyhøch jootcujc mnijjäwø'oyii ja'a mijtsøxpä. Jaduhñ mijts nyajmädsocy coo hajxy mniyajcøpcø'øwøøjtät, jaduhñ hajxy hoy mwädfät, jaduhñ hajxy haxøøg mga'a jäya'ayhádät. <sup>20</sup>Ja'a Dios hajxy xyaghidaamb jootcujc. Coø hajxy mga'a möjpädä'agät waambatiä hønndaacpä hajxy xjia wi'li yajnáhiø'øwa'añ, jaduhñä Dios ja'a möjcu'ugong quia'a yajmäjädá'agät. Y cabä möjcu'ugong hajxy nej xtiúunnät. Ween mijtsä Jesucristo ja'a hoyhajtä weenhajt tehngajnä xmiø'oy, ja'a hajxy nWiindsønñájtämbä.

<sup>21</sup>Xyajpoo'xp mijtsä Timoteo. Høøch jaduhñ xmiøødtuumb. Jaanä xyajpoo'xp mijts jaduhñ ja'a Lúciobä, møødä Jasón, møødä Sosípater. Haagä høøch nmägunaaxhajxy je'e.

<sup>22</sup>Høøch Tercio, høøch hädaa nocy ngujahby. Jaanä høøch mijts nyajpoo'xpä ja'a Jesucristocøxpä.

<sup>23</sup>Xyajpoo'xp mijtsä Gayo. Yaač jaduhñ nhity ja'a Gayo tiøgooty. Yejpiä tiøjc jaduhñ coo mäbøjpädøjc-hajxy yaa yhamugó'øwät Dioswiingudsáhghøøbiä. Xyajpoo'xp mijtsä Erasto. Jim je'e tiuñ haguic. Xädø'øngwieendähajp jim. Møødä hermano Cuarto hajxy xyajpoo'xpä.

<sup>24</sup>Ween mijtsä Jesucristo ja'a hoyhajtä weenhajt xmiø'oy nägøxiä. Amén.

<sup>25</sup>Hoorä, tsögä Dios hajxy möj jaanč capxpäatäm. Jaaya'ay mijts hamuumdu'joot xjiaac yajmäbögäp ja'a Jesucristocøxpä. Jaduhñhøch nnä'ägä yajnáhiø'øyhaty coo Dios ja'a Jesucristo quiejxy. Jaduhñä Jesucristo hajxy hoy xyajnáhwäatsäm nägøxiä, møødä judioshajxy, näguipxy møødä ca'a judioshajxypä. Tøyhajt jaduhñ. Jéquiänä Dios jaduhñ wyiinmaayy, pero cab jaduhñ choj yajtøjiajty. Paady hajxy nga'a tsoj wiinjuøøyyäm.

<sup>26</sup>Pero jim jaduhñ myiñ cujaay maa Diosquexyhajxy jecy quiujahyyän. Jim jaduhñ cøxiä quiaiptøy. Naamnä hajxy jaduhñ tøø nwiinjuøøyyäm. Paadiä Dios jaduhñ yhanehmnä



coo mädia'agy ja'a Jesucristocøxpä wiá'xät wiinduhmyhagajpt, jaduñä jäya'ayhajxy nägøxiä miábógät, jaduñ hajxy quiudiúumbät. Homiänaajä Dios yhity.

<sup>27</sup>Jagooyä Dios tøø wyiinmay coo hajxy xyajnáhwáatsäm, coo hoyhajtä weenhajt hajxy xmióoyäm. Ja'a Jesucristocøxpä Dios møj jaančh quiapxpaadyii cøjxta'axiøø. Amén.

## 1 Corintios

<sup>1,2</sup> Hөөч Pablo hädaa nocy cham njahby. Díoshöch xwyiinguejx coöchä Jesucristo xquiuguexyhädat. Mijts hädaa nocy cham nyajnjahby, pønjaty ja'a Diosmädia'agy mäböjp maa ja'a cajpt jaduñ xíohatiän Corinto. Dios ja'a Jesucristo jaduñ quejx coo hajxy hoy xñähho'túutäm, pønjaty ja'a Jesucristo miädia'agy mäböjcáp wiinduhmyhaga-jpt. Jaaya'ay hajxy nWiindsønähjtäm. Dios hajxy xyajnáhdijjäm coo ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutämät. Ja'a hermano Sóstenes, xyajpoo'xp mijts je'ebä. <sup>3</sup> Weenä Dios hoyhajt weenhajt hajxy xmio'oy mөөдä Jesucristo. Ja'a Dios hajxy nDeedyhäjtäm.

<sup>4</sup> Homiänäjoch ja'a Dios nnäma'ay Dioscujú'uyäp je'eguiöxpä coo Dios mayhajt tiuñ maa mijtsöxpän. Paadiä Dios mayhajt jaduñ tiuñ, coo Jesucristo hajxy tu'ugmädia'agy mmөөdhity. <sup>5</sup> Coo hajxy jaduñ mmөөdhity, paadiä Dios hajxy tөө xpíuhbety möj may, jaduñ hajxy hoy mgápxät, jaduñ hajxy hoy mwiinjuó'öwät cөxiä. <sup>6</sup> Coo höjts mijts ja'a mädia'agy tөө nyajwiingapxö'oy coo Jesucristo hajxy xñähho'túutäm, paadiä Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mmäböjnä. <sup>7</sup> Coo hajxy jaduñ mmäböjnä hamuumdu'joot, paadiä Dios mäjaa hajxy xjiaančh tehñ mio'oy coo hajxy mgudiüñ waambaty hajxy xyhane'emy. Mjөbhijxyp mhajuöbäiä Jesucristo hajxy jaduñ coo quiädaactägatsa'añ. <sup>8</sup> Dios hajxy xpíuhbedaamb coo miädia'agy hajxy hoy mgudiüñät. Paady mijts Dios hánajty xpíada'aga'añ hawa'adstuum coo ja'a Jesucristo ja'a haxөгjäya'ay hánajty yajcumädoawaannä. <sup>9</sup> Tөyhajt ja'a Dios miädia'agy jaduñ. Cabä Dios mänaa yhöñda'agy. Jaaya'ay hajxy tөө xyajnáhdijy coo yHuung hajxy mmөөdhjät tu'ugmädia'agy. Ja'a Jesucristo je'e.

<sup>10</sup> Hermanodöjc, ja'a Jesucristo miädia'agyhöch mijts cham nyajmөdöcapx nyajmөd-mädiaactägatsaamby coo hajxy tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy mhídät maa tsajtöjcän. Cab hajxy tii myajtsibö'öwät. <sup>11</sup> Páadyhöch jaduñ nnäna'añ, tөөchä hermanohajxy xyajmä-doyhaty coog hajxy mnimiädsibö'öyii. Jim hajxy choon maa Cloé tiöjcän. <sup>12</sup> Wiingätägä mädia'agy hajxy mbanöcxý. Naje'e hajxy miäna'añ cóogöch hөөч nmädia'agy hajxy xpianöcxä. Naje'e hajxy miänaambä coogä Apolos miädia'agy hajxy xpianöcxä. Naje'e hajxy miänaambä coogä Pedro miädia'agy hajxy xpianöcxä. Y naje'e hajxy miänaangombä coogä Jesucristo miädia'agy hajxy xpianöcxä. <sup>13</sup> Pero cabä Jesucristo miädia'agy hajxy madiu'u xyajnáhixöyyäm. Hiç, jaaya'ay mijts jaduñ xñähho'tuut cruzcөxp, ca'a yhöčh mijts nnähho'tuut. Paady hajxy mnäbejty coo Jesucristo miädia'agy hajxy mbanöcxä, ca'a jie'eguiöxpä coöch hөөч nmädia'agy hajxy xpianöcxä. <sup>14,15</sup> Jagöoyyöch ja'a craa Crispo nyajnäbejty maa mijtsän möödä craa Gayo. Cáböchä wiinghäna'c jim nnä'a yajnäbejty. Cab hajxy jaduñ mmäná'anät cooc xtyijy nyajnäbejty. Páadyhöchä Dios jaduñ nnäma'ay Dioscujú'uyäp. <sup>16</sup> (Jexioo, chamčh njahmiejtstäacombä coöchä Estéfanashajxy nyajnäbejpä, möödä yhuung möödä tio'oxy. Cab ndijy wiinghäna'c njaac yajnäbejty.) <sup>17</sup> Ca'a jia'a'ay-yajnäbépöch Jesucristo xquiejxy. Diosmädia'agy-yajwá'xpöch xquiejxy coo hajxy xñähho'túutäm cruzcөxp. Cooch jaduñ nwädity Diosmädia'agy-yajwá'xpä, howyi-injuöñöch hánajty ngapxy nmädia'agy. Páadyhöch jaduñ ngapxy nmädia'agy howyi-injuöñä, chöjpiöch njoot jaduñ coo hajxy hoy mwiinjuó'öwät ja'a Jesucristocөxpä. Cáböch njoot chocy coöch nmädia'agy hajxy xquiumäáyyät je'eguiöxpä cóogöch tyijy yajxon ngapxy nmädia'agy.

<sup>18</sup> Nmäböjcäm ja'a mädia'agy hajxy jaduñ coo Jesucristo hajxy xñähho'túutäm cruzcөxp. Pønjaty häda'agaamb möjcu'uhaam, coo hajxy miädooy coo Jesucristo hajxy tөө xñähho'túutäm cruzcөxp, näxiicypy hajxy jaduñ je'eguiöxpä cooc tyijy jagooyyä cádieyhána'c-hajxy yagho'ogyii cruzcөxp. <sup>19</sup> Jaduñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguian:

Ja'a häna'c-hajxy cuwiinmahñdypä, ja'a tyijy hajxy howyiinmahñdymөdöpä, cáböchä wyiinmahñdyhajxy nyajtsöobaadaañä,

nõrnä Dios miänaañ. <sup>20</sup> Hoorä, yajcähxø'piä Dios coo jäya'ay wyiinmahñdyhajxy quia'a tsoobaada'añ, ja'a hajxy niñänóòmäbä cuwiinmahñdy, ja'a tyjy hajxy howyiinmahñdymøødpä. Näxiicypiä Dios jaduñ. <sup>21</sup> Jaanč tehñ quiuwiinmahñdiä Dios tu'uquä. Je'e jaduñ mänaañ coo højts ja'a miädia'agy nyajwá'xämät coo Jesucristo hajxy xñähho'túutäm. Pønjaty jaduñ mäbøjp, Dios jaduñ wiinmahñdyhajt coo hajxy jaduñ yajnáhwa'adsóøjät ja'a piojpä quiädieeyhajxy, hoyyá jäya'ayhajxy näje'e jia näxi'igy. Ca'a yhöjts nhamdsoo wiinmahñdyhaam ja'a Dios ja'a miädia'agy hajxy xyajwiinjuóøyyäm. Jaduñä Dios miänaañ.

<sup>22</sup> Ja'a judfoshajxy, coogä hoy-yagjuóøñäbä hajxy yhíxät, mänítäc tyjy hajxy jaduñ miäbøga'añ. Y ja'a griegohajxy, mänítäc tyjy hajxy jaduñ miäbøga'añ coogä jäya'ay miädia'agy hajxy miädóowät, ja'a hajxy niñänóòmäbä cuwiinmahñdy, ja'a tyjy hajxy howyiinmahñdymøødpä. <sup>23</sup> Pero højtshájtäm, jaduñ højts nmädiäacäm coo Jesucristo hajxy xñähho'túutäm cruzøxp. Cabä judfoshajxy jaduñ miäböcy. Cab hajxy jaduñ miäna'añ cooc tyjy Jesucristo quia'a Dioshuungä. Hix, nõrn hajxy miäna'añ cooc tyjy ja'a Dioshuung quia'a ho'oga'añ cruzøxp. Hoorä, ja'a jäya'ayhajxy ca'a judfospä, ni je'e hajxy quia'a mäbøjpä. Hoñäxiicnä Diosmädia'agy hajxy miädoý. <sup>24</sup> Pero coo Dios hajxy tøø xwyiimbíiwäm, paady hajxy nmäbójcäm coo Jesucristo hajxy xñähho'túutäm, hoy hajxy nja judfösäm. Coó hajxy jaduñ xñähho'túutäm, jaduñä Dios yajcähxø'cy coo mäjaa miøødá, coo quiuwiinmahñdiä. <sup>25</sup> Coó Dios ja'a yHuung nähdujcy coo yagho'ogóøjät, paadiä jäya'ayhajxy näje'e miäna'añ cooc tyjy Dios quia'a cuwiinmahñdiä, cooc tyjy mäjaa quia'a møødá. Cabä Diosmädia'agy hajxy miäböcy, paady hajxy jaduñ miäna'añ. Hoyyá Dios ja'a wiinmahñdy häxøpy weeñtiä jia møødá, ni jaduñä jäya'ay wyiinmahñdyhajxy häxøpy quia'a najtspaadøøyyä. Jaanä jaduñduhmbä, hoyyá Dios ja'a mäjaa häxøpy weeñtiä jia møødá, ni jaduñä jäya'ay miäjaahajxy häxøpy quia'a najtspaadøøyyä.

<sup>26</sup> Hermanodøjc, huuc mädoý hajxy, mänaa mijts Dios xwyiimbiiyyän, cab hajxy hänäjty nämay mhøxpøquiä, näje'eyyäm; cab hajxy hänäjty nämay mmäyøøjä, näje'eyyäm; cabä mõjcuñdujty hajxy hänäjty nämay mmøødá, näje'eyyäm. <sup>27-28</sup> Nmäbójcäm ja'a Diosmädia'agy hajxy. Xpiéjxäm jäya'ay hajxy hijty coo hajxy hijty nga'a høxpøquiäm, coo hajxy hijty nga'a mäyøøjäm, coo mõjcuñdujty hajxy hijty nga'a møødhájtäm. Xxiøøghájtäm ja'a jäya'ay hajxy hijty jaduñ. Pero coo Dios hajxy xwyiimbíiwäm, jaduñä Dios ja'a jäya'ay yajtsähdiuundägajch, ja'a hajxy hijty xpiéjxämbä. Jaduñä Dios yajcähxø'cy coo hajxy hänäjty tøyhajt quia'a høxpøquiä, coo hajxy hänäjty tøyhajt quia'a mäyøøjä, coo mõjcuñdujty hajxy hänäjty tøyhajt quia'a møødá. <sup>29</sup> Hix, cab jaduñ pøn jim ñigu-iu mayáañänä Dioswiinduum. <sup>30</sup> Dios hajxy jaduñ xpiädäacäm tu'ugmädia'agy møødá Jesucristo. Jaduñä Dios yajcähxø'cy coo quiuwiinmahñdiä coo Jesucristo yaa quiejxy hädaa yaabä naaxwiin, coo hajxy hoy xñähho'túutäm. Jaduñ hajxy xyajnáhwaatsäm ja'a nbojpä ngädieeyhájtäm. Jaduñ hajxy xpiädäacäm hawa'adstuum. <sup>31</sup> Jaduñä Diosmädia'agy miäna'añ: "Cab hajxy hamdsoo nñiguiumáyyämät. Tsögä Dios hajxy mõj jaanč pädáacäm."

## 2

<sup>1</sup> Hermanodøjc, mänájøch mijts nnähoočhooñän, mänájøch mijts ja'a Diosmädia'agy nyajwiingapxøčhooñän, cab mijts yajxón nmøødmädiaacy. <sup>2</sup> Cooč hänäjty jim nnøcxa'añ maa mijtsän, tøøch hänäjty nwiinmahñdyhaty coo Jesucristo hajxy hänäjty nyajmøødmädia'aga'añ, coo hajxy hänäjty je'e tøø xñähho'túutäm cruzøxp. Cáboch wiingmädia'agy hänäjty nmädia'aga'añ. <sup>3</sup> Nnajuóøbiøch hänäjty cooč hänäjty hoy nga'a capxa'añ ja'a nhamdsoo copc-háamhøch. Høxtä tsähgøøbiøch hänäjty; høxtä tsáyúubiøch hänäjty. <sup>4</sup> Hóyhøch hänäjty yajxón nga'a jagä mädia'agy, xpiuhbéjpočh ja'a Dioshøpíritu hänäjty ja'a miäjaahaam neby hajxy jaduñ ca'xy mwiinjuó'øwät. <sup>5</sup> Hix, chojpiä Dios ja'a jioot jaduñ coo miädia'agy hajxy mmäbójcät. Ja'a miäjaahaamä Dios hajxy xyajmäböcy, ca'a quiuwiinmahñdyhána'c hajxy jaduñ xyajmäböjp.

<sup>6-7</sup>Ja'a häna'c-hajxy cuwiinmahñdypä hädaa yaabä naaxwiimbä, cáboch hajxy jaduhñ xñänomy cooçh nguwiinmahñdiä. Jadúhñhøch häna'c-hajxy xñänøñbä cooçh nga'a cuwiinmahñdiä, ja'a mõjcuhdujtmøødpähajxy ja'a hädaa yaabä naaxwiimbä, ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpä. Mänitä miäjaahajxy piøgäänäxä møødä wyiinmahñdyhajxy coo hädaa yaabä naaxwiimbä hänajty quihdägoyya'añ. Pønjatii Diosmädia'agy ca'xy cudiuumb, ñajuøøby hajxy jaduhñ coo Dios tøyhajt quiuwiinmahñdiä. Paady hajxy jaduhñ ñajuø'øy cooçh jaduhñ tøø nyajmøødmädia'agy coo Jesucristo hajxy tøø xñäh-ho'tútäm, møød coo hajxy jim nnoçxäänäm Dioswiinduum. Jequiän ja'a Dios jaduhñ wyiinmaayy. Cahnä naaxwiimbä hänajty yhawijy tiøø'xta'agy. Cabä Dios ja'a wyiinmahñdy choj yajwiingähxø'cy. Cahnä hajxy xyajwiinjuøøyyäm høxtä jäda'anäbaadyñä. <sup>8</sup>Pero cabä mõjcuhdujtmøødpähajxy jaduhñ wyiinjuø'owa'añ. Coo hajxy cu wyiinjuøøyy, cabä Jesucristo hajxy cu miøjpahbejty cruzcøxp. Piädaac ja'a Dios ja'a yHuung jaduhñ coo yaa wyiingudsähgø'øwøøjat hädaa yaabä naaxwiin. <sup>9</sup>Jaduhñä Diosmädia'agy miäna'añ: Ni pøn quia'a hixyñä, ni quia'a mädoynä,

ni quia'a wiinmayñä nebiatiä Dios hoyhajt weenhajt mio'owa'añ pøn jaduhñ chojpy.

<sup>10</sup>Ja'a højtshajtäm, tøø Dios hajxy xyajwiinjuøøyyäm ja'a yhEspirituhaam nebiaty jaduhñ wyiinmahñdyhajty. Yhøxtabiä yhEspiritu jaduhñ neby hajxy hoy xyajwiinjuøøyyämät.

<sup>11</sup>Cabä wiinghäna'c jaduhñ xñajuøøyyät nebiaty hänajty mwiinmay. Jagooyyä miich mhamdsoo juøhñdy jaduhñ ñajuø'øwät. Jaanä jaduhñä Diospä, cab jaduhñ pøn ñajuøøbiä nebiatiä Dios wyiinmay. Jagooyyä Dios yhamdsoo Espiritu jaduhñ ñajuø'øy. <sup>12</sup>Tøø Dios ja'a yhEspiritu hajxy xmiøoyyäm coo højts ja'a miädia'agy jaduhñ nmäbøjcäm. Ja'a yaabä juøhñdy, cab jaduhñ miäbaady nebiä Dios ja'a yhEspiritän. Paady hajxy jaduhñ xmiøoyyäm, jaduhñ hajxy xyajnuøøyyäm coo hoyhajt weenhajt hajxy xñä'a móoyyäm. <sup>13</sup>Jaduhñä jäya'ay hajxy nhawaandägäjtäm coo hajxy jaduhñ xñä'a móoyyäm. Jaduhñ hajxy nhawaäänäm nebiatiä Dioshəspiritu hajxy xyajwiinjuøøyyäm. Jaduhñ hajxy nyajwiinjuøødiägäjtäm je'eguiøxpä coo Dioshəspiritu hajxy miøødhajpä. Ja'a häna'c-hajxy tyijy cuwiinmahñdypä, cabä wiinmahñdy hajxy ca'xy miøødä coo tijaty mädia'agy hajxy hänajty xyajmøødmädia'aga'añ. Paadiä wiinmahñdy hajxy ca'xy quia'a møødä coo Dioshəspiritu hajxy quia'a møødä. Pero højts, cab højts nmädiácäm ja'a mhamdsoo wiinmahñdyhaam.

<sup>14</sup>Pønjatii Dioshəspiritu ca'a møød, cab hajxy wyiinjuø'øy nebiatiä Dioshəspiritu hajxy jia wi'i yajmøødmädia'aga'añii. Cábcä tyijy jaduhñ choobaady. Hix, coo Dioshəspiritu hänajty mga'a møødä, cab jaduhñ mnä'ägädä wiinjuø'øwät nebiä Dioswiinmahñdy.

<sup>15</sup>Pønjatii Dioshəspiritu møød, quiøxy wiinjuøøby hajxy jaduhñ. Pønä Dioshəspiritu ca'a møød, cabä cuhdajt hajxy miøødä coo hajxy miäná'anät cooc tyijy jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy quia'a yajnahixø'øy, ja'a jäya'ay ja'a Dioshəspiritu hajxy møødpä. <sup>16</sup>Jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän: "Cabä Dios wyiinmahñdy pøn ñajuøøyyä. Cabä Dios pøn yajnahixø'øyii." Pero nmøødhajtäm ja'a Jesucristo wyiinmahñdy hajxy jaduhñ.

### 3

<sup>1-2</sup>Hermanodøjc, cooçh jim nhooçhohñ maa mijtsän, cáboch mijts tsipjaty nyajnahixøøyy. Ja'a ca'a tsipjätypøch mijts jaduhñ nyajnahixøøyy. Hix, je'enä hajxy hänajty mhityñä nebiä naamdägø'øybän maa Jesucristocøxpän. Jaduhñ hajxy hänajty mhity nebiä Diosmädia'agy ca'a mäbøjpän. Cahnä hajxy hänajty may mwiinjuø'øyñä maa Dioshəspiritucøxpän. Y høxtä jäda'anäbaadyñä, cahnä hajxy jaduhñ may mwiinjuø'øyñä.

<sup>3</sup>Je'enä hajxy mniwyiinhecy mniwyiindoyiinä coo hajxy mga'a hity tu'ugmädia'agy. Cab hajxy jaduhñ mniçhocy mmimiee'xyii. Je'enä hajxy jaduhñ mjäya'ayhaty nebiä Diosmädia'agy ca'a mäbøjpän. <sup>4</sup>Näje'e hajxy mmäna'añ: "Høøçh ja'a Pablo miädia'agy nbanøçxpä." Näje'e hajxy mmänaambä: "Høøçh ja'a Apolos miädia'agy nbanøçxpä." Coo hajxy jaduhñ mga'a hity tu'ugmädia'agy, cähxø'p jaduhñ coo hajxy jaduhñ mjäya'ayhatyñä nebiä Diosmädia'agy ca'a mäbøjpän.

<sup>5</sup> Høøch Pablo, cáboch møjcuhdajt nmøødä. Ni ja'a Apolos jaduhñ quiaa móødäbä. Cab jaduhñ yhahixø'øy coo højts nmädia'agy hajxy jaduhñ xyajtsibóøyyät. Jue'e højts, Dios højts jaduhñ xñä'a moonsähajp. Dios højts jaduhñ xquiejx coo mijts jaduhñ nyajñähixø'øwät. Jaduhñ hajxy mmäböjcy ja'a Dioscøxpä. Cøjwiinduum højts ja'a Dios ja'a tuung xmiiooyy. <sup>6</sup> Høøch mijts ja'a Diosmädia'agy nyajñähixøø'chohn. Mänitä Apolos hajxy jaduhñ xjiaac yajñähixøøyy. Pero Dios, je'e mijts jaduhñ xyajmäböjcy. Y tehngahnä hajxy xjiaac yajmäböga'añ. Tehngahnä hajxy xjiaac yajmayø'owa'añ. <sup>7</sup> Høøch Pablo, cáboch møjcuhdajt nmøødä. Ni ja'a Apolos jaduhñ quia'a móødäbä. Jagooyyä Dios møjcuhdajt miøødä. Je'eduhñ tu'ug xyajmäbögåp. Je'eduhñ tu'ug xyajmayø'owäp. <sup>8</sup> Tu'ugmädiä'agyhøch ja'a Apolos nmøødhity, hoy højts cøjwiingtuung nja møødä. Coø højts hoy ndünät, mänitä Dios møjmayhajt tiünät maa højtscøxpän. Pero coø højts hamuumdu'joot nga'a tünät, mänitä Dios mayhajt hänäjty weentiä tiunaambä maa højtscøxpän. <sup>9</sup> Højts ja'a Dios nmøødtuumby. Y coø mijts hoy mjäya'ayhaty, jaduhñä jäya'ay tøyhajt hajxy miøødä coø Dios hajxy hoy xyagjäya'ayhaty. Mijts ja'a Dios ja'a mwiiimahñdy xyajtägäjtäp neby hajxy jaduhñ mhídät nebiatiä jioot chocy.

<sup>10-11</sup> Tøøchä Dios xwyiinguexy coo mijts ja'a miädia'agy nyajñähixøøyyät ja'a Jesucristocøxpä. Xmiiooyhøchä wiinmahñdy jaduhñ nébiøch mijts jaduhñ hoy nyajñähixø'ød. Cabä cuhdajt jaduhñ myiñ coo pøn ja'a Dios miädia'agy yajtägäjtäp ja'a Jesucristocøxpä. Ween hajxy jaduhñ yajñähixøøbiä nébiøch tøø nyajñähixø'øyän. <sup>12</sup> Pønjetiä Diosmädia'agy mäböjp, jaduhñ hajxy tiuungghaty nebiä jäya'ayhajxy jaduhñ miädoyhädät ja'a Jesucristocøxpä. Näje'e hermanodøjc-hajxy hoy tiuñ. Paady hajxy jiaañch tehñ quiumayii. Jiiby hajxy näje'e, cab hajxy hoy tiuñ. Paady hajxy jaduhñ quia'a cumayii. <sup>13-14</sup> Coø Jesucristo hänäjty yaa quiädaactägatsa'añ, mänit jaduhñ quiähxø'øga'añ pønjetiä hänäjty hoy tøø tiuñ. Cøjxta'axiøø ja'a Dios jiahmiedsa'añ neby hajxy hänäjty hoy tøø tiuñäbä. Møjmayhajt ja'a Dios tiunaambä maa häna'c hoy tøø tiuñän. Jaduhñ je'e quiähxø'øgaambä pønjetiä hänäjty hoy tøø quia'a tuñ. Cabä Dios mayhajt tiuna'añ maa häna'c hoy tøø quia'a tünäbän. <sup>15</sup> Hawa'adstuum hajxy yaghida'añii, pero hobiä nejiä.

<sup>16</sup> Jaduhñ hajxy nmäbaatäm hädaa hajxy njoothäjtämbä nebiä Diostøjcän coø Dioshespíritu hajxy nmøødhäjtäm maa hädaa njoodooty hajxiän. Mnajuøøby hajxy jaduhñ, tühmäts. <sup>17</sup> Pønjetiä haxøø nä'ägädä jäya'ayhajp, hoyyä Dioshespíritu hajxy jia møødä jioodooty, päda'agäänäp hajxy hajøøxc. Hix, coø ja'a Dioshespíritu hajxy mmøødä ja'a mjoodooty, pädiäts mjoot hajxy wa'ads myaghídät. Hix, cabä Dioshespíritu hoñä'a maajä yhida'añ majaty hänäjty quia'a wa'adsä.

<sup>18-19</sup> Näje'eg tyijy mijts madiu'u mnajuø'øy neby hädaa yaabä naaxwiimbä wiinmahñdy myiñ. Cab hajxy hamdsoo mniguiumayøød coø hajxy mjaty coø hajxy mnajuø'øy. Nømä Dios miäna'añ cooc hädaa yaabä naaxwiimbä wiinmahñdy quia'a tsoobaady. Hahixøøby jaduhñ coø mhamdsoo wiinmahñdy hajxy mnajts hixøøñät, coø hajxy jaduhñ mnibiäda'agøøjät nebiä ca'a wiinjuøøbiän. Jaduhñ ja'a Dioswiinmahñdy hajxy hoy mwiiinjuø'owät nebiä tiøyyän. Jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguian: "Dios yajcumädowaamb ja'a häna'c jaanç tehñ jiajpä mäwiinhøøn." <sup>20</sup> Jaduhñ jim myiimbä cujaay maa Diosmädia'aguian: "Najuøøbiä Dios coø jäya'ay wyiinhahñdyhajxy quia'a tsoobaady, ja'a hajxy tyijpiä cuwiinmahñdy." <sup>21-22</sup> Näje'e jäya'ayhajxy niguiumayii je'eguiøxpä coø jäya'ay miädia'agy hajxy pianøcxä ja'a tyijy tøyhajtmøødpä. Cab hajxy jaduhñ mbahíxät. Mijtscøxpä Dios cøxiä yhädiuun tijaty yaa hijp hädaa yaabä naaxwiin. Møød højts ja'a Dios jaduhñ xyhädiuumbä ja'a mijtscøxpä, højts yajñähixøøbiädøjc, møød høøch, møødä Apolos, møødä Pedro. Paadiä Dios jugyhajt hajxy xmiiooyyän neby hajxy jaduhñ hoy nyajtuungpäatämät. Hoy hajxy cu nja hó'cäm, hoy hajxy nyajtuungpaadaañän tijaty jäda'ahaty jäjtäp tünäp, chaads tijaty jadaañäp tunäänäp, je'eguiøxpä coø Diosmädia'agy hajxy nbanøcxäm. <sup>23</sup> Hix, coø Jesucristo hajxy mWiindsønghaty, paadiä miädia'agy hajxy myajtuunä. Y jaduhñä Jesucristobä, yajtuunäbä Tieedy miädia'agy je'ebä.

## 4

<sup>1</sup> Cab hõjts mõjcuhdajt jaduhñ nmõõdä, ni hõõch ni Apolos; xñä'ä moonsähajp hõjts ja'a Jesucristo jaduhñ. Dios hõjts jaduhñ tõõ xwyiinguexy coo hõjts ja'a Diosmädia'agy ca'xy ngapxtõwät, mädyijaty ja'a jäya'ayhajxy hijty jegyhajty quia'a wiinjuõõby. <sup>2</sup> Mäduhñtiä jäya'ay moonsähadyii, tsipcõxp hajxy quiudiünät neby hajxy yhane'emyii. Paady hõjts jaduhñ ngudiunaambä neby hõjts ja'a Dios tõõ xwyiinguexy. <sup>3-4</sup> Pero hõõch, cábõch jaduhñ tii nmõjpäda'agy coõch põñ waambaty xñänómät põ hõyhõch nyajñähixõ'õy, põ caj. Hõyhõch cu nja mäna'an coõch hoy nyajñähixõ'õy, cab jaduhñ choobaada'añ. Tu'uquiä Jesucristo jaduhñ ñajuõ'õy põ hõyhõch njaançh yajñähixõ'õy. Y hõõch, coõch hamdsoo nniänómõõjät põ hõyhõch nyajñähixõ'õy, põ caj, cábõch nmädia'agy jaduhñ choobäädät. Cábõch nnajuõ'õy põ hõyhõch tõõ nyajñähixõ'õy, põ caj. Pero, cab jaduhñ ñejpiä põ nnajuõ'õbõch, põ cábõch nnajuõ'õy. Ja'a Jesucristo tu'uquiä nägapxaamb põ hõyhõch tõõ nyajñähixõ'õy, põ caj. <sup>5</sup> Caj põñ nä'ä nägoobä mnä'ä nänómät coo tõõ quiädieey põ cabä tõyhajt hänäjty mnä'ä mõõdä. Coe Jesucristo yaa quiädaactägätsät, mänit hänäjty jaduhñ yajcähxõ'õga'añ neby hajxy nwiinmahñdyhajtäm, nebiaty hajxy hänäjty hamee'ch tõõ njäya'ayhajtäm. Mänitä Dios hajxy xquiumayañañäm coo hajxy hänäjty hoy tõõ ngudiünäm.

<sup>6</sup> Päädyhõch cham tõõ mädia'agy ja'a hõõchcõxpä mõõdä hamdsoõcõxpä neby hõjts nyajñähixõ'õy, cábõch njoot jaduhñ chocy coo hajxy jaduhñ mnänómät coo tu'jäya'ay jiaty, coo tu'jäya'ay quia'a jaty. Põnjatiä Diosmädia'agy yajñähixõ'õby, je'eçh jaduhñ mnänõõmby coo hajxy jaduhñ mga'a nänómät. <sup>7</sup> Cab jaduhñ yhooyä coo hajxy mniguiumayõõjät. Hiç, Dios mäjaa hajxy jaduhñ xmiõõby neby hajxy jaduhñ hoy mmädünät. Cab jaduhñ yhooyä coo hajxy mmäná'anät coo hajxy hamdsoohaamby mbaady. Caj mijts põñ xñänõmy cooc tyijy mijts mjaançh tehñ miõj mjaançh tehñ jiaançhä.

<sup>8</sup> Nõm mijtsäda'a hamdsoo nniänõmyii cooc tyijy Jesucristo mmäbaatnä nej yhojjäya'ayhatiän, y cooc tyijy ja'a Diosmäjaa hajxy mjaançh tehñ miõõdä. Jaduhñ mäwiin mijts mnibiädäacänä nebiä jäya'ayhajxy hanehmbän, cooc tyijy mijts cuhdajt mmaas mõõdä que hõjts. Pero mgapxtägooby hajxy jaduhñ. Hoy hijty jaduhñ coo hajxy cu mhanehmy. Näguipxy hajxy jaduhñ cu nhanéhñäm. <sup>9</sup> Pero hõjts Diosquexypä, jaduhñ mäwiinhõch ndijy hõjts Dios xpiädaacy nebiä cuhdajtmõõd ca'a hidaambän. Jaduhñ mäwiin hõjts xpiädaacpä nebiä cádieeyhána'c yagho'õga'añiijän. Hijxwiinduum hõjts jaduhñ njaançh tehñ chaachpõcy. Ja'a Diosmoonsähajxy tsajpootypä, je'e hõjts jaduhñ xyhijxp, mõõdä jäya'ayhajxy hädaa yaabä naaxwiimbä. <sup>10</sup> Nõmä jäya'ayhajxy miäna'añ cooc tyijy hõjts tii nga'a jaty nga'a najuõ'õy. Paady hõjts jaduhñ xñänõmy coo hõjts ja'a Jesucristo miädia'agy nyajwa'xä. Pero mijts, mjaançh tehñ ñiguiumäayyp hajxy jaduhñ cooc tyijy mijts ja'a Dios xjiaançh tehñ yajwiinjuõ'õy ja'a Jesucristocõxpä. Jaduhñ hõjts jäya'ayhajxy xñänõmbä cooc tyijy hõjts Diosmäjaa nga'a mõõdä. Pero mijts, mjaançh tehñ miõõd ja'a Diosmäjaa tyijy. Mijts ja'a jäya'ayhajxy xñä'ägä wiingudsähgõõby. Pero hõjts jäya'ay xjiaançh tehñ piejxp xjiaançh tehñ tiehmb cooc tyijy hõjts tii nga'a jaty nga'a najuõ'õy. <sup>11</sup> Jaguiay jayhu'ugy hõjts naxy nhity homiänaaxõõjä. Hagõõdsõ'õy hõjts nwit nducxy naxy nmäwädity. Xjiaançh tehñ chaachtiumb hõjts jäya'ayhajxy yaa homiänaaxõõjä. Cab hõjts tsänaadiaact maa tõõ nmõõdhaty ni mänaa. <sup>12</sup> Hamdsoo cõ'õhaam hamdsoo tecyhaam hõjts nduñ nxajy. Jaduhñ hõjts nnägaayyõõc nbaady. Coe hõjts jäya'ay naxy xñänõmy haxõõgijaty, cab hõjts ndsippäda'agy nma'adpäda'agy. Yajxon hõjts nhadsoy. Coe hõjts jäya'ay naxy xyajtsaachpõcy, nmeex'tujpy hõjts jaduhñ. Cab hõjts waamb jaduhñ nnä'ägädä mäna'añ. <sup>13</sup> Coe hõjts jäya'ay naxy xñähwaambety nä'ä nägoobä, mee'xhieemy hõjts jaduhñ njaançh tehñ yhadsoy. Hõxtä jäda'anäbaadyñä hõjts jäya'ay xyhixy nebiä hujts nebiä haayän.

<sup>14</sup> Hermanodõjç, jaduhñhõch mijts njuõõñä nebiä hamdsoo huungän. Päädyhõch mijts jaduhñ nmägapxy nhane'emy. Cábõch mijts jaduhñ nyajtsähdiuna'añ. <sup>15</sup> Hoy mijts häna'c xjia yajñähixõ'õy nämay ja'a Jesucristocõxpä, hõõch mijts jaduhñ tu'uquiä xtieedyhajp ja'a Jesucristocõxpä, je'eguiõxpä coõch mijts jayõbajt nyajñähixõ'õy coo Jesucristo hajxy

tøø xñähho'túutäm, y coo jadähooc jiuypiojtägajch. <sup>16</sup>Jadúhñhøch mijts nja nämä'ay cooçh hajxy jaduhñ xpiahíxät.

<sup>17</sup> Y ja'a Timoteo, jadúhñhøch je'e ndsocy nébiøch nhamdsoo huungän ja'a Jesucristocøxpä. Pedyii jaduhñ jiaançh tehñ quiudiunñ ja'a Diosmädia'agy. Páadyhøch jimñ tøø nguexy maa mijtsän nébiøch mijts jaduhñ xjahmiejtstä'agät cooçhä Jesucristo nbanøcxy. Wiinduhmyhagájpthøchä Jesucristo miädia'agy nyajwiingapxøøyyä maa tsajtøjcän. <sup>18-19</sup> Høøch, mobädájþøch jimñ nnøcxaambä maa mijtsän coo Dios jaduhñ miänä'anät. Cabä jäya'ayhajxy näje'e miäbøcy cooc tyijy jaduhñ jimñ nga'a nøcxa'añ, je'leguiøxpä cooc tyijy njaançh tehñ chähgø'øy. Paady hajxy jiaançh tehñ ñiguiumayii. Howiaambaty hajxy jiaançh tehñ miäna'añ. Pero cooçh jimñ jaduhñ njaançh nócxät maa mijtsän, mänitøch jaduhñ jimñ nhixa'añ þø jaançh tøyhajt ja'a Diosmäjaa hajxy jiaançh møødä, ja'a hajxy jaduhñ ñiguiumáayyábä. Paady hajxy ñiguiumayii cooc tyijy ja'a Diosmäjaa hajxy jiaançh tehñ miøødä. <sup>20</sup> Je'e jaduhñ jaançh tehñ choobaatp coo Diosmädia'agy hajxy hoy mgudiúnät. Cab jaduhñ choobaady coo hajxy nä'a nägoobä mnä'ä xi'ig mnä'ä mädiá'agät. <sup>21</sup> Nøcxáambøch jimñ maa mijtsän. Coo mhaxøøgcuhdujt hajxy mnajtshixø'øwät, mänitøch hajxy hoy yajxón nmøødmädiá'agät. Pero þø cabä mhaxøøgcuhdujt hajxy nnajtshixø'øwa'añ, nmøødhøch cuhdujt jaduhñ coo hajxy nya-cumädöwät.

## 5

<sup>1</sup> Tøøch nmädoyhaty coo tu'jäya'ay haxøøg jiaançh tehñ jiatcø'øy maa mijtsän, hoyyä Diosmädia'agy hajxy mja mäbøcy. Yhamdsoo huudájýac jaduhñ miøødtsänaaby. Ni þønñ jaduhñ quia'a jatcø'øy, ni ja'a cajpá jiuðioshajxy. <sup>2</sup> Hahixøøby jaduhñ coo yø'øya'ay hajxy mga'a mägu'ughájñät. Cu mhøjy hajxy jaduhñ. Jaduhñ hajxy cu mjootmayhajty. Pero cab hajxiäda'ja waamb tøø mnä'ägädä nämä'ay. Hoçhähdiuunnä jaduhñ coo hajxy mga'a hojy. Cab jaduhñ yhooyä coo hajxy mniguiumayii. <sup>3-4</sup> Hóyhøch jimñ nga'a jagä hity maa mijtsän, nmøødhøch cuhdujt jaduhñ cooçh mijts nhané'emät ja'a Jesucristocøxpä coo jaaya'ay hajxy mga'a mägu'ughájñät, ja'a yhamdsoo huudaj jaduhñ miøødtsänaabiä. Mänit hajxy myajpádsómät coo hajxy hánajty mhamugø'øy. Dióshøch ja'a cuhdujt jaduhñ xmiøoy cooçh mijts jaduhñ nhané'emät. <sup>5</sup> Cab hajxy jimñ myajméjtsnät maa tsajtøjcän. Ween jaduhñ chaaçhtiuñii ja'a møjcu'ugóngäm. Wehñdä jaduhñ yhuuc tehñ wyiinmahñmédsät coo haxøøg jiatcø'øy. Mänit jaduhñ ñähwá'adsät ja'a piojþä quiädieey. Mänit jaduhñ jimñ ñøcxpät tsajpootyp coo Jesucristo yaa quiädaactägätsät, ja'a nWiindsønñhájñtämbä.

<sup>6</sup> Cab jaduhñ yhooyä coo hajxy myajcumáyät. Huuc mäadow hajxy, coo jäya'ay tsajcaagy hajxy yajcojy, mänitä chooy hajxy piädaacä harinajooty. Mänit hajxy yajmätijwäditø'øy. Mänitä harina chooy yajtägø'øyii. <sup>7</sup> Paadiä craa hajxy mga'a yajméjtsnät maa tsajtøjcän coo mijts jaduhñ mnä'ä pahíjxpät ja'a haxøøgpä. Jaduhñ mijts jaduhñ mga'a padu'udägóobiät. Hix, tøø Jesucristo hajxy xñähho'túutäm. Jaduhñ nbojhájñäm ngädieeyhájñäm hajxy xyajnähwáatsäm. <sup>8</sup> Jaduhñds je'e, tsøgä haxøøgpä hajxy najtshixøøyyäm. Tsøgä tøyhajtþä hajxy hamuumdu'joot hoy yajtu'uyóhyyäm.

<sup>9</sup> Tøøch mijts ja'a nocy tu'ug nyajnäjaayø'øy coo hajxy mga'a mägu'ughádät ja'a jäya'ayhajxy haxøøgwädijþä. <sup>10-13</sup> Je'eçh jaduhñ nnänøømby þønðä'a tyijy tuumb hermano. Cab hajxy jaduhñ mmägu'ughádät ja'a hajxy wiingto'oxiøjc pawädijþä, møød hajxy jäya'ajie'e hadsojþä, møød ja'a quepychech hajxy wiingudsähgøøbiä, møød hajxy jäya'añähwaambjeþä, møød hajxy jaduhñ múucäp wädijþä, møødä jäya'ayhajxy mee'tspä. Ni jäya'ay jaduhñbä hajxy mga'a møødcáyät, þønñ tyijy jaduhñ tuumb hermano. Tspicøxp hajxy jaduhñ jimñ mhøxquejxpádsómät maa tsajtøjcän, þønñaty jaduhñ haxøøgwädijþä. Pero cab højts cuhdujt nmøødhájñäm maa jäya'aguixpähajxiän, ja'a hajxy ca'a tuumbä hermano, hoy hajxy jaduhñ jia wädijþä haxøøg. Dios jaduhñ najjuøøby nebiä tsaächþä hajxy mio'owa'añii. Homiajatiä jäya'ay hajxy nbáatäm ja'a hajxy haxøøgwädijþä, møød ja'a jäya'ajie'e hajxy hadsojþä, møød ja'a mee'tspähajxy, møød ja'a quepychech hajxy wiingudsähgøøbiä.

## 6

<sup>1</sup> Hermanodøjc, coo mijts hánajty mniñaxø'øwø'owa'añii, jim hajxy mnøcxät maa Dios quiu'ugän; cab hajxy jim mnøcxät maa cuduunghajxiän, ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpä. Jaduhnä hermanohajxy näje'e jiatcø'øy. <sup>2</sup>Tøgä cab hajxy mnajuø'øyä coo højts jäya'ayhajxy nägøxiä nyajtøyhajtyegäänäm ja'a hädaa yaabä naaxwiimbä, coo Jesucristo quiädaactägätsät. Paady hajxy hánajty jaduhñ ndunäänäm coo Dios hajxy xquiu'ughájtäm. Hoorä, pø myajtøyhajtyegaamby hajxy hánajty jaduhnä, tii hajxy coo mga'a jappä yajtøyhajtyec mädyiibä ca'a tsipjaty. <sup>3</sup>Tøgä cab hajxy mnajuø'øyä coo Diosmoonsäbaady hajxy nyajtøyhajtyegäänämbä, ja'a hajxy jim hijpä Dioswiinduum. Jaduhñds je'e, hoy hajxy jaduhñ nyajtøyhajtyéjcämät mädyiiaty hädaa yaabä naaxwiimbä. <sup>4</sup>Pø jii hajxy tijaty myajtsibø'øy ja'a hädaa yaabä naaxwiimbä, tii hajxy jim coo nøcxy myajtødiägø'øy maa hajxy ca'a mäbøjpän. <sup>5</sup>Hoçhändiuunä hajxy jaduhñ mjatcø'øy. Jii jappähäna'cäda'aduhñ maa mijtsän tu'ug metsc. Je'eduhñ xya-jtødiägø'öyyäp ja'a mdsiphajxy, hermanodøjc. <sup>6</sup>Cab jaduhñ yhooyä coo hajxy hamiñ haxøpy mniñaxø'øwø'owø'ójät maa cuduunghän, ja'a Diosmädia'agy ca'a mäbøjpä.

<sup>7</sup>Coo hajxy hánajty tijaty myajtsibø'øy, myajcähxø'py hajxy hánajty jaduhñ coo Diosmädia'agy hajxy hoy mga'a cuduiñ. Maas hoy hit jaduhñ coo pøn xmiägädieeyät, coo pøn xmiäméedsät, cab hajxy mnäxø'owø'owät. <sup>8</sup>Pero cab jaduhñ yhooyä coo hajxy mnimiägädieeyø'ójät, coo hajxy mnimiäméedsø'ójät, Haagä hermanodøjc.

<sup>9</sup>Tøgä cab hajxy mnajuø'øyä coo haxøøghäna'c-hajxy jim quia'a tægø'owa'añ maa Dioswiinduumän. Tøyhajt jaduhñ. Jue'eçh jaduhñ nnänøømby ja'a haxøøgjäya'ayhajxy, ja'a hajxy nimiøodtsänäyyäbä jabiøcy, møød hajxy quepychec naaxpoch wiingudsähgøöbiä, møød hajxy wiingjäya'ay tio'oxiøjc møødtsänaabiä, møødä jäya'ay miäya'adiøjc møødtsänaabiä, <sup>10</sup>møødä mee'tspähajxy, møød hajxy jäya'ajje'e hadsojpä, møød hajxy múucäp wädiijpä, møød hajxy wi'i quiapxpä, møød hajxy mee'tspä høhnda'agyhaam. Pønjaty jaduhñ jatcøøby, cab hajxy jim tiägø'owa'añ maa Dioswiinduumän. <sup>11</sup>Jaduhñ hajxy hijty näje'e mbajatcøöbiä. Pero tøø Dios ja'a mbojppä mgädieeyhajxy xyanähwa'açh ja'a yHespírituhaam maa Jesucristocøxpän, ja'a hajxy nWiindsønähájtämbä. Jaduhnä Dios hajxy tøø xpiädäacäm coo hajxy hoy nwädíjtämät, coo hajxy hoy njäya'ayhájtmät nebiä jioot jaduhñ chocy.

<sup>12</sup>Jaduhnä jäya'ayhajxy näje'e miäna'añ coogä cuhdujt jaduhñ myiñ cooc hajxy hotyjatiä nduunämät nnájxämät. Tøyhajt jaduhñ. Pero cab jaduhñ xyhahixø'öyyämät coo hajxy cøxiä wiinä nduunämät nnájxämät. Y cab hajxy ndehm yaghanájxämät nebiä nwiinmahñdy hajxy hoy nhøxhíjxämät. <sup>13</sup>Paadiä Dios jøø'xytiøjc caadiøjc hajxy xmióoyyäm coo hajxy jaduhñ ngäyyämät coo hajxy jaduhñ nhúucämät. Pero nä'lä mädyä hajxy ngäyyämät nhúucämät, cab hajxy ngaayhanájxämät. Pero cab jaduhñ ñejpiä pø cáyyäm pø ca'a ngäyyäm; hix, ñäl'ägädä jajcuhdägøyyaambiä Dios je'e. Paadiä Dios hajxy xpiädäacäm coo miädia'agy hajxy ngudiunämät. Pero cabä jioot jaduhñ chocy coo hajxy haxøøg nwädíjtämät. <sup>14</sup>Nebiä Dios ja'a yHuung yagjujyipiøjquian, jaanä jaduhñ højts xyagjujyipiøgäänämbä ja'a miäjaahaam.

<sup>15</sup>Huuc mädw hajxy, coo Jesucristo hajxy nWiindsønähájtäm, paady jaduhñ quia'a nä'ägädä hoyä coo cuhñdo'oxiøjc hajxy nmøødmáawämät. <sup>16</sup>Jaduhnä Diosmädia'agy miäna'añ, coo jäya'ayhajxy ñimiøødma'awø'ójät, jaduhñ Dios yhixy nebiä tu'ugpä jäya'ayän. Jaduhñds je'e, coo cuhñdo'oxiøjc hajxy nmøødmáawämät, jaduhnä Dios hajxy xyhíjxäm nebiä tu'ugpä jäya'ayän. <sup>17</sup>Pero coo Jesucristo miädia'agy hajxy nbanøcxämät, tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy ja'a Jesucristo hajxy jaduhñ nmøødhíjtämät.

<sup>18</sup>Cabä cuhñdo'oxiøjc hajxy nmøødmá'awät; haxøøg jaduhñ. Hoy hajxy nej cu mja jatcø'ow, cabä mni'x cabä mgopc nej jiaty jádät. Pero coo cuhñdo'oxiøjc hajxy nmøødmá'awät, mnäl'ägädä mägädiehbiä mhamdsoo ni'x ja'a mhamdsoo cocp hajxy jaduhñ. <sup>19</sup>Nej, cab hajxy mnajuø'øyä coo Dioshespíritu jii by yhity mjuøhñdiotyhajxiä. Dios hajxy jaduhñ xmiiooy. Jaaya'ay hajxy jaduhñ xyhuunghajp, paadiä miädia'agy hajxy myajtúunät; cabä mhamdsoo cuhdujt hajxy myajtúnät. <sup>20</sup>Paady hajxy xyhuunghaty coo



yHuung hajxy xñäho'tuuty. Paady hajxy hoy mwädítät, jaduhñ hajxy myajcähxó'ogät coo Dios miöjjä jiaančhä.

## 7

<sup>1</sup>Hoorä, tsög hajxy mädiäcäm waambátyhöch mijts xmiäyajtöøyy nocyhaam. Hoy hit jaduhñ coo ya'adiöjc ja'a to'oxiöjc quia'a mөөdtsänä'awät. <sup>2</sup>Pero coo hajxy hänäjty mга'a mee'xtuga'añ, maas hoy hit jaduhñ coo to'oxiöjc hajxy mnä'ägädä pógät, y weenä to'oxiöjc ja'a ñihyhap miөөdhájpät. <sup>3-4</sup>Ja'a pöcyjiäya'ayhajxy, hamiñ haxöpy hajxy ñimiөөdma'awöøjät. Cabä cuhdujt hajxy mmөөdä maa mhamdsoo ni'xhaxiän. Hix, pө xmiөөdma'awaambä mjamiөөd jaduhñ, naxy mdehm miөөdmä'awät, cab jaduhñ mnimiöjjö'ogöøjät. <sup>5</sup>Jaduhñ hajxy mnä'ägädä cuhdujthädät coo möjcu'ugong hajxy xñä'ä yajtu'udägöyyät. Coo hajxy jaduhñ nämetsc mmänä'anät coo Dios hajxy mba'ya'axät, mänit jaduhñ yhooyä coo hajxy mга'a nimiөөdma'awöøjät hamiñ haxöpy. Hoorä, coo Dios hajxy hänäjty tөө mba'ya'axy, mänit hajxy mnimiөөdmä'awägombät. Mänitä möjcu'ugong hajxy jaduhñ xquia'a yajtu'udägöyyät.

<sup>6</sup>Cáböch jaduhñ nmäna'añ coo hajxy mädsibö'öbä mbögät. Nnä'ä möobiöčhä cuhdujt jaduhñ. <sup>7</sup>Maas hoy hit jaduhñ coo hajxy jaduhñ mnä'ägädä hídat nidiuhñ nebiöch hööčh jaduhñ nhitiän. Pero cöjhaminö'öy ja'a Dios hajxy tөө xpíädäcäm. Näje'e hajxy tөө xpíädäcäm coo hajxy nidiuhñ nhíjtämät, näje'e caj.

<sup>8</sup>Jaduhñds je'e, pөñ jaduhñ nidiuhmhajpnä, jaduhñ ñä'ägädä mähmó'owät nidiuhñ nebiöch hööčh nhitiän. Y jaanä jaduhñduhmbä, ja'a yaamgtö'oxyhajxy, cab hajxy piöjtägätsät. <sup>9</sup>Pero pө cab hajxy mmee'xtuga'añ, maas hoy hit jaduhñ coo hajxy mbögät, coo cuhñido'oxiöjc hajxy xñä'ä yajcuhhínät.

<sup>10</sup>Pero pөnjaty jaduhñ tөө piöjnä, cham hajxy nmägapxy nhane'emy. Ca'a yhööčh nhamdsoo mädia'agy hädaa; Diosmädia'agy hädaa. Cab jaduhñ yhooyä coo to'oxiöjc ja'a ñihyhap piuhwá'adsät. <sup>11</sup>Pero coods jaduhñ piuhwá'adsät, cabä wiingya'adiöjc wyiingpógät. Maas hoy coo ñihyhap ñä'ägädä nämejtstägätsät. Y ja'a ya'adiöjc, jaanä jaduhñ je'ebä, cabä tio'oxiöjc yhöxmädsät.

<sup>12</sup>Chámhöch njaac mädia'aga'añ. Ja'a nhamdsoo mädiä'agyhöch hädaa; cab jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän. Pө jii ya'adiöjc tu'ug mäböjpä, pө cabä tio'oxiöjc miäböcy, cabä tio'oxiöjc yhöxmädsät pө jaac mөөdtsäna'awáanäp ja'a tio'oxiöjcäm. <sup>13</sup>Jaanä jaduhñduhmbä, pө jii to'oxiöjc mäböjpä, pө cabä ñihyhap miäböcy, cabä ñihyhap ñähgué'egät pө jaac mөөdtsäna'awáanäp ja'a ñihyhápäm. <sup>14</sup>Coo ya'adiöjc ja'a Diosmädia'agy hänäjty quia'a mäböcy, yaghoyöøyyäp je'e ja'a tio'oxiöjcäm je'eguiöxpä coo tio'oxiöjc miäböcy. Jaanä jaduhñduhmbä, coo to'oxiöjc ja'a Diosmädia'agy hänäjty quia'a mäböcy, yaghoyöøyyäp je'ebä ja'a ñihyhápäm je'eguiöxpä coo ñihyhap miäböcy. Coo hajxy jaduhñ yhodiuumä, paadiä yhuunghajxy jaduhñ yhodiuumäbä. Pө cabä tiaj tieedy häxöpy nidul'jäya'adiä quia'a mäböcy, cab hajxy häxöpy yhodiuumäbä. <sup>15</sup>Pөñ jaduhñ mäböjp, coo jiamíөөd ja'a ca'a mäböjpä hadsip miänä'anät coo hajxy ñiyhöxmdsöøjät, ween hajxy jaduhñ ñiyhöxmačhi. Jaduhñ jíajcömbät nebiä tөө quia'a pöquiäbä. Hix, chojpiä Dios jioot jaduhñ coo hajxy hoy nhíjtämät. <sup>16</sup>Pөñ jaduhñ mäböjp, cab jaduhñ yajnajuö'öy pө yajmäbögaambytiä ja'a jiamíөөd ja'a ca'a mäböjpä.

<sup>17</sup>Cöjhaminö'öy ja'a Dios hajxy tөө xpíädäcäm. Jaduhñ hajxy jootcuyc njaac híjtämät neby hajxy hänäjty nhíjtäm mänaa Dios hajxy xyajnähdíjjäm coo hajxy nmädúunämät. Hädaa mädiä'agyhöch homiajä nyajnädhixöøby majatiä hermanöøjc-hajxy yhamugö'öyän Dioswiingudsähgöøbiä. <sup>18</sup>Höjts judíos, coo Jesucristo miädi-a'agy hajxy nbanöcxäm, cab hajxy ndsähdíunämät, hoy hajxy nja judíoshájtäm. Y ja'a jäya'ayhajxy ca'a judíospä, ja'a Jesucristo miädiä'agy hajxy panöcxpä, ni je'ehajxy quia'a tsähdiünät, hoy hajxy quia'a ja judíoshaty. <sup>19</sup>Cab jaduhñ ñejpiä pө mjudíoshájp, pө caj. Je'e nä'ägädä tsoobaatp coo Dios miädiä'agy mgudiünät. <sup>20</sup>Jaduhñ hajxy mjaac hídat neby hajxy hänäjty mhitiän mänaa Dios hajxy xyajnähdíjjäm coo miädiä'agy hajxy mmäböjčät.

<sup>21</sup>Näje'e mijts jäya'ay xje'ehaty nebiä waj nebiä cuaayän, hoyä Diosmädia'agy hajxy mja

panoxcy. Cab hajxy jaduhñ mmøjpdá'agät. Pero pø cabä mwiindsón hajxy xyajtunaannä, ween hajxy xyhøxmajtsnä. <sup>22</sup> Tøø mijts ja'a Dios xyajnáhdijy coo miädia'agy hajxy nmäbójcät, hoyyá jáya'ay hajxy hánajty xjia je'ehaty nebiä waj nebiä cuaayän. Hix, tøø Jesucristo hajxy xyajnáhwáatsäm ja'a nbojphájtäm ja'a ngädieeyhájtäm. Hoorä, pønjaty hánajty ca'a je'ehájtäp jaduhñ nebiä waj nebiä cuaayän mänaa hajxy yajnáhdijyijän ja'a Diósäm coo miädia'agy hajxy miäbójcät, moonsä hajxy je'e tiünäp ja'a Jesucristocøxpä. <sup>23</sup> Tøø Jesucristo hajxy xñähho'túutäm, paadiä Dios miädia'agy hajxy nmäbójcänä. Cabä jáya'ay miädia'agy hajxy nmäbójcänät. <sup>24</sup> Jaduhñds je'e, hermanodøjc, jaduhñ hajxy mjaac hídät neby hajxy hánajty mhitiän mänaa Dios hajxy xyajnáhdijyän coo miädia'agy hajxy nmäbójcät. Jaduhñä Dios hajxy hoy mmädúnät.

<sup>25</sup> Myajtøw hajxy jaduhñ pø hahixøøby jaduhñ coo cäxyiihäna'c-hajxy piógät. Høøch nhamdsoo mädia'agy hádaa; cab jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän. Pero hahixøøby jaduhñ cooçh mijts nmädia'agy xmiäbójcät; hix, Dióshøch jaduhñ tøø xyajnáhdijy cooçh mmädúnät. <sup>26</sup> Pues høøch jaduhñ mänaamb coo jaduhñ yhahixøøy coo hajxy mga'a pógät, je'eguiøxpä coo tsø'ty häyohn wiädijnä jáda'ahaty. <sup>27</sup> Pø jii mdo'oxiøjc, caj mhøxmádsät. Y pø cabä to'oxiøjc mmøødä, ca'a mhøxta'ay. <sup>28</sup> Cab jaduhñ yhaxøøgä coo mbógät; y coo cäxyiihäna'c jaduhñ piógät, ni jaduhñ quia'a haxøøgä. Pero coo hajxy jaduhñ piógät, maas hamájaa jiugyhajt hajxy miänaxa'añ. Páadyhøch jaduhñ nja mäna'añ coo hajxy quia'a pógät.

<sup>29</sup> Hermanodøjc, jue'eçh jaduhñ nja mäna'ana'añ, ja ween quia'a habaady coo Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ hádaa yaabä naaxwiin. Cab hajxy yaa jejcy njaac tunáñäm. Jaduhñds je'e, pønjaty to'oxiøjmøød, jaduhñ hajxy xyiicta'ag miädiaactá'agät nebiä Dios hajxy hoy miädúnät. Cabä yhuung tio'oxy hajxy ñädaj ñamáañät. <sup>30</sup> Pønjaty jaduhñ jootmayhajp, ween hajxy jaduhñ quia'a jootmayhajnä. Pønjaty jaduhñ xoonäacp, ween hajxy jaduhñ quia'a xoonäacnä. Y ja'a hajuubiädøjc-hajxy, ween hajxy jaduhñ yhity nebiä toogy hajxy ca'a møødpän. <sup>31</sup> Pønjaty jaduhñ yaa tsánaaby häyoob hádaa yaabä naaxwiin, ween hajxy jaduhñ yhity neby hajxy tii ca'a møødpän. Hix, hádaa yaabä naaxwiin, neby hajxy chamñ hijxäm, cøxaamb hádaaduhñ quiuhdägoyya'añ.

<sup>32</sup> Jaduhñhøch njoot chocy coo hajxy tii mga'a nádj mga'a námáyät. Ja'a ya'adiøjc nidiuhmhajpä, caj tii ñädajy ñamay. Jagoo tiajy miay nebiä Dios hoy miädúnät. <sup>33</sup> Pero ja'a craa to'oxiøjmøødpä, je'e tiajpy miaaby nebiä yhuung nebiä tio'oxy hoy miøødhídät. <sup>34</sup> Y cabä Dios hoy miäduna'añ. Jaaná jaduhñä cäxyiihäna'c-hajxypä, cab hajxy tii tiajy miay. Jagoo hajxy tiajy miay nebiä Dios hajxy hoy miädúnät. Hamuumdu'jootä Diosmädia'agy hajxy quiudiuna'añ. Pero ja'a to'oxiøjc ja'a ya'adiøjmøødpä, nebiä ñihyhap hoy miøødhídät, je'eyyá ñä'a tajpy ñä'a maaby.

<sup>35</sup> Páadyhøch jaduhñ nmäna'añ, mijts jaduhñ nja puhbedaan. Caj mijts jaduhñ nhane'e-ma'añ. Pero chójpiøch njoot jaduhñ coo hajxy hoy yajxón mwädítät, coo Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mgudiúnät.

<sup>36</sup> Pø jii mhuunghajxy tøø quiäxyiiøøy, ween hajxy piøcy, pø chojpy mjoothajxy jaduhñ. Cab jaduhñ yhaxøøgä coo hajxy jaduhñ piógät. <sup>37</sup> Pero pø cabä mjoothajxy chocy coo hajxy piógät, ween hajxy jaduhñ quia'a pøcy. Hix, cabä cuhdujt pøn miøødä coo miich xyhané'emät maa mhuungcøxpän. <sup>38</sup> Hoy jaduhñ coo mhuung myajpógät. Jaaná hoy jaduhñbä coo mga'a yajpógät; cab jaduhñ ñeipiä.

<sup>39</sup> Ja'a to'oxiøjc ya'adiøjmøødpä, cabä cuhdujt miøødä coo wiingpä miøødsáná'awät. Pero coo ñihyhap yhó'ogät, mänit mäbøcy wyiingpógät pøn jaduhñ chojpy. Pero tsipcøxpä hermano wyiingpógät. <sup>40</sup> Pero maas jootcujc yhidät coo quia'a nä'ägädä pøjtägätsät. Høøch jaduhñ mänaamb. Ja'a Dioshespíritøch ndijy jaduhñ xñajtsapxøøyyäp.

## 8

<sup>1</sup> Një'eçh hajxy tøø xmiäyajtøy pø hoy jaduhñ coo animalho'ogy hajxy ndsú'tsämät ja'a häna'c-hajxy quepychechwiinduum yojxypä. Tøyhajt jaduhñ coo hajxy nägøxiä

tøø nmädoyháltäm hädaagøxpä. Cab jaduħn yhooyä coo hajxy nmánaañämät cooc tyijy hajxy cøxiä nwiinjuøoyyäm. Jaduħnä häna'c-hajxy näje'e miánaambä, ja'a hajxy yajcumayaambä. Pero coo hajxy hamiñ haxøpy nniçhojç nniimiée'xämät, mänitä Diosmädia'agy hajxy maas hoy nmäbøjçämät. <sup>2</sup>Pøñ jaduħn mänaamb cooc tyijy hotyijä jiaty, höħndaacp jaduħn. Cab jaduħn tiøyyä coo hotyijä jiaty. Ween jaduħn jiaac habøcy. <sup>3</sup>Pøñä Dios jaduħn wiingudsähgøøby, ñajuøøbiä Dios jaduħn pøñ je'e.

<sup>4</sup>Tsøg hajxy jadähooc jaac mädiäacäm pø hoy jaduħn coo animalho'ogy hajxy ndsút'sämät, ja'a häna'c-hajxy quepychechwiinduum vojxypä. Bueno, nnajuøøyyäm hajxy coo quepychech naaxpoch quia'a jujyquiä. Y nnajuøøyyäm hajxy coo Dios tiu'ugä. <sup>5</sup>Mayyä jäya'ayhajxy jaduħn miána'añ cooc tyijy ja'a Dioshajxy miayyä jim tsajpootyp chaads yaa hädaa yaabä naaxwiin. Je'eg hajxy jaduħn jiaañç wiingudsähgøøby. <sup>6</sup>Pero højts jaduħn mänánañäm coo Dios tiu'ugä, ja'a nDeedyháltäm. Je'e jaduħn hädiuun cøxiä näguipxy møødä yHuung. Paady hajxy jaduħn xquiunú'xäm xpiädiäacäm coo hajxy jaduħn ween nwiingudsähgøøyyäm. Jaduħn hajxy nmánaañäm coo Jesucristo hajxy nWiindsøn'háltäm. Cabä wiingpä hajxy nwiindsøn'háltäm. Møød je'e cøxiä yhädiuumbä. Høxtä højtspaadyháltäm hajxy xquiunú'xäm.

<sup>7</sup>Pero cabä jäya'ayhajxy nägøxiä miäbøcy coo quepychech quia'a jujyquiä, coo naaxpoch quia'a jujyquiä. Näje'e jäya'ay quepychech naaxpoch hajxy wyiingudsähgøøyñä. Y coo hajxy jaduħn chú'udsät tijaty jäya'ayhajxy vojxyp quepychechwiinduum, jootmayhajt hajxy jaduħn cooc tyijy jaduħn quia'a hoyyä coo hajxy chú'udsät. Hiç, je'enä hajxy jaduħn miäbøcyñä cooc tyijy quepychech jiujujyquiä. <sup>8</sup>Nnajuøøyyäm hajxy coo Dios quia'a møjpäda'agy pø ndsút'säm pø caj ndsút'säm. Cab jaduħn ñejpiä pø ndsút'säm pø caj ndsút'säm. <sup>9</sup>Pero hoy hajxy nja najuøøyyäm jaduħn coo quia'a nejpiä pø ndsút'säm pø caj ndsút'säm, maas hoy hit jaduħn coo nga'a tsú'tsämät, pø jii hermanohajxy näje'e quia'a najuøøbiä coo jaduħn quia'a nejpiä coo hajxy ndsút'sämät. <sup>10</sup>Tsøc mädiäacäm coo miich mnajuøøy coo jaduħn quia'a nejpiä coo yø'øduħmbä tsu'uçh mdsú'udsät. Hoorä, tsøc mänánañäm coo miich yø'øduħmbä tsu'uçh hánajty mdsu'uçh maa quepychechwiinduumän. Hoorä, coo hermano jaduħn tu'ug xyhíxät, ja'a ca'a najuøøbiä coo jaduħn quia'a nejpiä coo miich jaduħn mdsú'udsät, weħnä je'e xpiadsút'spät. Weħnä miána'anät cooc tyijy jaduħn tøø quiädieey coo jaduħn tøø xpiadsu'uçh. <sup>11</sup>Y coo jaduħn quiädieeyät, miichä pojpä hánajty mmøød je'eguiøxpä coo miich hánajty jim mgay. Hiç, tøø mähdiøjç ñähho'tu'udyii ja'a Jesucristäm. <sup>12</sup>Y coo miichä mähdiøjç jaduħn myajcädieeyät, jaduħn hánajty tøø piaady nejpä miichä Jesucristo hánajty tøø mmägadieeyän. <sup>13</sup>Hoorä, pø cädieeyaambä hermano tu'ug je'eguiøxpä cooçh høøçh yø'øduħmbä tsu'uçh ndsu'uçh, cáboch jaduħn nnä'ägädä tsú'udsät mänaa, coo hermano ñä'a cädieeyät.

## 9

<sup>1</sup>Cábøch pøñ xyhane'emy, túħmäts. Dióshøch xwyiinguejç, túħmäts. Hamdsooçhä Jesucristo nhijxy, túħmäts, ja'a hajxy nWiindsøn'háltämbä. Mijts ja'a Diosmädia'agy nyajmábøjç, túħmäts. <sup>2</sup>Näje'e jäya'ayhajxy miána'añ cooc tyijy høøçhä Dios tøø xquia'a wiinguexy. Pero mmøødä tøyhajt hajxy jaduħn cooçhä Dios tøø xwyiinguexy, je'eguiøxpä cooçh mijts nyajmábøjcy ja'a Diosmädia'agy.

<sup>3</sup>Cooçh pøñ mänaa xñäma'ay cooc tyijy høøçhä Dios tøø xquia'a wiinguexy, jadúħnhøch naxy nhadsøy: <sup>4</sup>Nmøødhoçh ndijy cuħdujt jaduħn cooçh mijts cay hu'ugy nmäyujwá'anät je'eguiøxpä cooçhä Diostuung nduñ. <sup>5</sup>Ja'a Jesucristo yhuchhajxy, miøødä cuħdujt hajxy je'e coo hajxy wiädítät to'oxiøjmøød. Jaduħnä Pedro miøødäbä, møødä Dioswiinguexypähajxy. Jadúħnhøch cuħdujt nmøødäbä, hoyyä jäya'ayhajxy näje'e jia mäna'añ cooc tyijy høøçh nga'a møødä. <sup>6</sup>Tøgä mmánaamb mijts jaduħnä coo højts cuħdujt nga'a møødä coo højts nduung nnajtshixø'øwät, coo højts ja'a Diosmädia'agy nyajwá'xät, høøçh møødä Bernabé. Ja'a Diosquexyhajxy nägøxiä, tøø tiuung hajxy ñajtsshixø'øy coo Diosmädia'agy hajxy yajwa'xy. <sup>7</sup>Yajmäjuuby hajxy je'e, y jaduħn højts nyajmäjuyaambä. Hiç, yajmäjuubiä soldadohajxy. Y jaanä jaduħnduħmbä, ja'a cudsatypcamħajxy, jiøø'xypä

tsaatypts'am hajxy. Y jaanä jaduhnduhmbä, ja'a meegcueendähajpähajxy, yhuucypia meegts'itnøø hajxy. <sup>8</sup> Ca'a yhøøch nhamdsoo mädia'agy hädaa; jaduhnä mädia'agy miänaambä ja'a Moisés jecy quiujähyyäbä. <sup>9-10</sup> Jaduhñ jim myiñ cujaay: "Cabä waj mhaxuu'tsø'ogät coo trigopajc hänäjty tiehñjo'och." Coo Dios jaduhñ jecy miänaañ, jaduhñ miänaañ coo højts nyajmäjüyät. Hiñ, ja'a häna'c naaxpuhbähajxy møødä tsi-jpäðjc-hajxy, ñajuøøby hajxy jaduhñ coo hajxy yajmäjuya'añ. Jaanä jaduhñ højtspä, jaduhñ højts nyajmäjüubiät. <sup>11</sup> Coo højts mijtsä Diosmädia'agy tøø nyajnähixø'øy, paady hajxy xmiäjüyät. <sup>12</sup> Mmäjüubiä Diosquexy hajxy, túhmäts; maas may højts cuhdujt nmøødä coo højts mijts xmiäjüubiät.

Pero cahnä højts mänaa nmäna'añnä coo højts nyajmäjüyät. Choippy højts njoot jaduhñ coo Diosmädia'agy wiá'xät, ja'a Jesucristocøxpä, paady højts nhity jamiäjuy. <sup>13</sup> Pero nmøød højts cuhdujt jaduhñ coo højts nyajmäjüyät. Hiñ, ja'a häna'c-hajxy jim tuumbä tsajtøgooty, miøødä cuhdujt hajxy je'e coo hajxy quiáyät tjatiä cu'ughajxy jim quiuyoxøøby maa altarän. <sup>14</sup> Jaanä jaduhnduhmbä, tøø Dios yhan'emy coo Diosmädia'agy-yajwa'xpähajxy yajmäjüyät. Ja'a jäya'ayhajxy mädoobä, je'eds hajxy jaduhñ mäjüyap. <sup>15</sup> Pero høøch, cáboch mänaa tøø nmäna'añ cooch mijts xmiäjüyät. Jadúhñhøch njoot chocy cooch jamiäjuy ndünät. Y cooch häyaa nnä'ä yuuhó'ogät, cab jaduhñ ñejpiä, nägooch hänäjty tøø nduñ jamiäjuy.

<sup>16</sup> Näje'e jäya'ayhajxy yajcumaya'añ je'eguiøxpä coo Diosmädia'agy hajxy yajwa'xy. Pero Dióshøch xwyiinguejx cooch nyajwá'xät høøch; cáboch hamdsoojoot nyajwa'xy. Paady, cáboch nyajcumaya'añ. Y coochä Diosmädia'agy jaduhñ nga'a yajwá'xät, xyajcumädówäbøchä Dios jaduhñ. <sup>17</sup> Cáboch hamdsoojoot ndägøøyy Diosmädia'agy-yajwa'xpä. Dióshøch jaduhñ xwyiinguejx cooch miädia'agy nyajwá'xät. Cooch häxøpy tøø ndägø'øy hamdsoojoot, mänitøch cu nyajmäjuuy. <sup>18</sup> Jaanç tehñ xioondáacpøch jaduhñ coochä Diosmädia'agy nyajwa'xy jamiäjuy, hóyhøchä cuhdujt nja møødä cooch cu nyajmäjuuy.

<sup>19</sup> Hiñ, cooch jaduhñ nduñ jamiäjuy, cáboch pøñ xyhan'emy. Pero chójpiøch njoot jaduhñ cooch hoy piønä xyhan'emat, nägoo Diosmädia'agy hajxy miäböğät. <sup>20</sup> Cooch jim nhijty maa judíoshajxiän, jadúhñhøch nguhdujthajpä nebiä judíoshajxy quiuhdujthatiän, weenä Diosmädia'agy hajxy jaduhñ cu miäböjcy. Y cooch jim nhijty maa jäya'ayhajxy hänäjty yhan'emyijän ja'a Diosmädia'agy, ja'a Moisés jecy quiujähyyäbä, jadúhñhøch nyaghanehmbä neby hajxy hänäjty yaghanehmbän, weenä Diosmädia'agy hajxy jaduhñ cu miäböjcy, hóyhøchä cuhdujt nja nmøødä cooch nga'a yaghan'emat. <sup>21</sup> Y cooch jim nhijty maa jäya'ayhajxiän, ja'a cajpä judíospä, ja'a mädia'agy hajxy ca'a cudiumbä, ja'a Moisés jecy quiujähyyäbä, jadúhñhøch nguhdujthajpä neby hajxy hänäjty quiuhdujthatiän, weenä Diosmädia'agy hajxy jaduhñ cu miäböjpä. Cáboch nmäna'ana'añ coochä Dios ja'a miädia'agy hänäjty nga'a mäböjca. Hiñ, nmäböjcábøchä Jesucristo miädia'agy jaduhñ. <sup>22</sup> Y cooch jim nhijty maa hermanohajxiän, ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'xy ca'a wi-injuøøbiä, jadúhñhøch nbaguhdujthajpä neby hajxy hänäjty quiuhdujthatiän, je'eguiøxpä cooch hänäjty nyajnähixø'owa'añ nebiä Diosmädia'agy hajxy maas hoy wyiinjuø'owät. Majátyhøch jaduhñ nwädity Diosmädia'agy-yajwa'xpä, cábochä jäya'ayhajxy jaduhñ nyagjootma'ady, weenä Diosmädia'agy hajxy jaduhñ miäböcy. <sup>23</sup> Páadyhøch jaduhñ nguhdujthaty, jadúhñhøchä Diosmädia'agy hoy nyajwá'xät. Y coochä jäya'ayhajxy may nyajmäböğät, mänitøch jaduhñ nxoondá'agät.

<sup>24</sup> Coo jäya'ayhajxy naxy ñiyhøxpäyø'ogyii, tu'jäya'ay jaduhñ nøcxy quiuhäyø'ogy, ca'a ñägøxiä. Tøyhajt jaduhñ. Jaduhñ mäwiin højtshájtäm, coo Diosmädia'agy hajxy nbanøcxäm, naxy hajxy hoy ndehñ quiudiünämät, jaduhñ hajxy jim nnøcxämät Dioswiinduum. <sup>25</sup> Høxtahmñsä häyø'päðjc-hajxy, tu'jøjpiä jioot ja'a wyiinmahñdy hajxy naxy piäda'agy coo hajxy jaduhñ quiuhäyø'ogät, túhmäts. Paadiä haxøøgpä hajxy jaduhñ quia'a nä'ägä nähdoñ. Premio hajxy jaduhñ móoyyap, y cab jaduhñ ñä'ä jecy. Pero højtshájtäm, coo Diosmädia'agy hajxy hoy njaanç tehñ quiudiünämät, mänit hajxy jaduhñ jim nnøcxämät Dioswiinduum. Jimñs hajxy jaduhñ nhíjtämät cøjxta'axiøø.

<sup>26</sup> Ja'a häna'c cuhäyø'pädøjc-hajxy, tøyyä hajxy jaduhñ ñä'ä päyø'ogy, cab hajxy jaduhñ yhimybiäyø'ogy miaamybiäyø'ogy. Ja'a boxeadorhajxy jajpä mägox mädex, cab hajxy jaduhñ ñä'ä yemy ñä'ä wopy. Jaduhñ mäwíñäts høøch, tu'ljøpiøchä Diosmädia'agy nbanøcxy. <sup>27</sup> Cábøchä haxøøgpä jaduhñ nnä'ägä nähdoñ. Ngudiúumbiøchä Diosmädia'agy jaançh tehñ hoyy. Páadyhøchä Dios jim xyajñøcxa'añ maa wyiinduumän. Y cooçh jaduhñ hoy nga'a cudiünät, cábøch jim xyajñøcxät, hóyhøchä jäya'ayhajxy hánajty tøø nja yajwiinhixø'oy.

## 10

<sup>1</sup> Hermanodøjc, huuc mäadow hajxy jaduhñ. Jéquiänä Dios ja'a joc ja'a nämä'a jaduhñ quiejxy maa nhaphájtäm maa ndeedyhájtämhajxy hánajtiän, møødä Moisés. Mänit hajxy jaduhñ jecy piadu'ubøjcy nägøxiä näwiinä. Mänit hajxy nägøxiä ñøønajxy coo Tsaptsmejy paquiä tiøøch. <sup>2</sup> Ja'a Moisés hajxy hánajty näguipxy miøødwädiipyy nägøxiä maa joc hajxy hánajty piawäditiän, maa hajxy ñøønajxiän Tsaptsmejiiooty. <sup>3</sup> Mänitä Dios hajxy miooyyä ja'a cay ja'a hu'ugy. Mänit hajxy quiaaay nägøxiä. <sup>4</sup> Mänitä Dios ja'a tsa tu'ug yajtsäbijty. Mänitä nøø tiägøoyy xee'xpä. Mänit hajxy nägøxiä ñøøhuucy. Jaduhñ mäwíñäts ja'a Cristo neby yø'ø tsaajän. Hiç, puhbéjtäp hajxy hánajty ja'a Crístäm majaty hajxy hánajty wiädity. Ja'a Cristo, Dios yHuung je'e. <sup>5</sup> Pero cabä Diosmädia'agy hajxy hoy nämay quiudiuuñ. Cabä Dios hajxy jaduhñ quiumaayyä. Paady hajxy jim tiu'uhø'cy pactuum.

<sup>6-7</sup> Paady hajxy jaduhñ jiajty yhabejty coo haxøøgpä hajxy yhadsojcy, coo quepychech ja'a naaxpoch hajxy wyiingudsähgøoyy. Hijxtahñd jaduhñ coo hajxy nga'a pahijx nga'a padúunämät. Jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän: "Mänit hajxy quiaaay yhuucy quepychechwiinduum; mänit hajxy yhejch piujty quepychechwiinduum." <sup>8</sup> Näje'e hajxy haxøøg jiatøoyy. Paady hajxy nähii'xtägøøg mil yho'cy tu'xøøbä. Paady hajxy jaduhñ nga'a pahijx nga'a padúunämät. <sup>9</sup> Näje'e Dios hajxy yhiixmajch pø tøyhajt hajxy hánajty yajcumädowa'añiijäm ja'a Dios. Mänit hajxy चाहñchu'tsä. Cøjx hajxy je'e yho'ogy. Paady hajxy jaduhñ nga'a pahijx nga'a padúunämät. <sup>10</sup> Näje'e hajxy hánajty jootcujc quia'a hity, je'eguiøxpä coo hajxy hánajty quia'a mäbøcy. Paadiä Dios ja'a mioonsä quiejxy, hoy hajxy yagho'ogyii.

<sup>11</sup> Paady hajxy jaduhñ jiajty yhabejty, hijxtahñd jaduhñ coo hajxy nga'a pahijx nga'a padúunämät. Paady cujaay yhity. Hiç, habáatnäp jaduhñ coo Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ. <sup>12</sup> Pøñ jaduhñ niñänøømäp coo hamuumdu'joot miäbøcy, naxy tiehñ niyajcopcø'wøøjät coo ñä'ä tu'udägóyyät. <sup>13</sup> Mijts ja'a møjcu'ugong xjia wi'l yajtu'udägoyyaamb. Hoy piønä jaduhñ jia yagjatcø'owa'añii haxøøg. Pero jaduhñä Dios miäna'añ cooc hajxy xpiuhbedäänäm, neby hajxy jaduhñ nga'a tu'udägóoyyämät. Tøyhajt jaduhñ coo hajxy xpiuhbedäänäm. Hiç, cabä møjcu'ugongä miäjaa jaduhñ miäbaady nebiä Dios mäjaa miøødän.

<sup>14</sup> Jaduhñds je'e, hermanodøjc, cabä quepychech, cabä naaxpoch hajxy mwiingud-sähgø'owät. <sup>15</sup> Mnajuøøby hajxy jaduhñ cooçh tøyhajt nmädia'agy. Hiç, mwiinjuøøby hajxy hädaaduhñ. <sup>16</sup> Coo tsugay nyagájtäm mänaa vino hajxy nhúucäm, mänitä Dioscujú'uyäp hajxy nyéjcäm. Je'e jaduhñ ñänøømby coo hajxy tu'ugcopc tu'ugwiinmahñdy nhíjtäm, je'eguiøxpä coo Jesucristo ñø'ty jiaançh tehñ yaghäyooyy mänaa hajxy je'e xñähho'túütäm maa hädaa yaabä naaxwiinän. Y coo tsajcaagy hajxy nyajniñäguidóoyyäm, je'e jaduhñ ñänøømgumbä coo hajxy tu'ugcopc tu'ugwiinmahñdy nhíjtäm, je'eguiøxpä coo Jesucristo ja'a ñi'x ja quiopc nähdujcy mänaa hajxy je'e xñähho'túütäm. <sup>17</sup> Coo tu'ugpä tsajcaagy hajxy ngaamiújcäm, paady hajxy tu'ugcopc tu'ugwiinmahñdy nhíjtäm, hoy hajxy nja nämáyyäm.

<sup>18</sup> Jaduhñä judíøshajxy yhijpä tu'ugcopc tu'ugwiinmahñdy møødä Dios mänaa animal hajxy chu'uchän, ja'a jäya'ayhajxy yojxypä altarwiinduum. <sup>19</sup> Jadúhñhøch nmäna'añ coo quepychech naaxpoch quia'a jujyquiä. Jadúhñhøch nmänaambä coo animal quia'a cunuu'xiä ja'a jäya'ayhajxy yojxypä quepychechwiinduum. <sup>20</sup> Caj pues. Ja'a jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpä, coo animal hajxy xoxy quepychechwiinduum,

ja'a møjcu'ugong hajxy jaduhñ wyiingudsähgøøby, ca'a Dyiosä. Cábøch njoot chocy coo jäya'ay hajxy mmøødhídät tu'ugwiinmahñdy, ja'a møjcu'ugong hajxy wyiingudsähgøøbiä. <sup>21</sup> Pø mhu'ugaambiä vino hajxy ja'a Dioscøxpä, cab hajxy hoy mhú'ugät ja'a møjcu'ugongcøxpä. Pø mgayaambiä tsajcaagy hajxy ja'a Dioscøxpä, cab hajxy hoy mgáyät ja'a møjcu'ugongcøxpä. <sup>22</sup> Cab jaduhñ yhooyä coo Dios hajxy nyagjootmä'tämät. Hix, maas mäjaamøødä Dios que højtshájtäm.

<sup>23</sup> Jaduhñä jäya'ayhajxy miäna'añ cooc cuhdujt hajxy nmøødhájtäm hoy ñejpiä. Tøyhajt jaduhñ. Pero cab jaduhñ yhawiinmatsä coo hajxy hoy ñejpiä njatcøyyämät. Hix, coo hajxy hoy ñejpiä njatcøyyämät, cabä Diosmädia'agy hajxy hoy nyajtu'uyøhyämät.

<sup>24</sup> Näje'e jäya'ayhajxy yhøxta'ay coo hajxy chänä'awät coo hajxy yhäyówät. Pero maas hoy jaduhñ coo nmädøjc hajxy nbuhbéjtämät.

<sup>25</sup> Tsu'udsä tsu'uch hajxy jaduhñ mädyijaty jim tóo'cäp halaplazpa'c. Pero cab hajxy myajtówät pø tøø jäya'ay animal hajxy yoxy quepychechwiinduum. Cab hajxy je'eduhñ mnä'ä taj mnä'ä máyät ja'a tsu'uchcøxpä. <sup>26</sup> Hix, jaduhñä Diosmädia'agy miädia'agy: "Dios jie'e hädaa cøxiä maa hädaa yaabä naaxwiimbän."

<sup>27</sup> Coo pøn hajxy jaduhñ xwiówät mägaabiä, hoy jaduhñ coo hajxy mnøcxät, hoyä craa ja'a Diosmädia'agy hänäjty quia'a jagä mäböcy. Y cab hajxy myajtówät pø tøø animal hänäjty quepychechwiinduum yoxyii. Cab hajxy mdaj cab hajxy mmáyät ja'a tsu'uchcøxpä. <sup>28</sup> Pero coo pøn hajxy jaduhñ yxhawáanät coo häna'c yø'ø animal hänäjty tøø yoxy quepychechwiinduum, cab hajxy jaduhñ mdsú'udsät, weenä craa jaduhñ quia'a jootma'ady ja'a hajxy tøø yxhawáanäbä. Jaduhñä craada'a tiajy miay coo jaduhñ quia'a hoyä coo yø'øduhmä tsu'uch hajxy ndsú'tsämät, ja'a häna'c yoxypä quepychechwiinduum. <sup>29</sup> Ja'a craa tøø yxhawáanäbä, je'eçh jaduhñ nnänøømby coo wehñdä jiootma'ada'añ. Cábøch jaduhñ nmäna'ana'añ coo mijts mjootma'ada'añ.

Näje'e jäya'ayhaxjiäda'a miäna'ana'añ: "Ween yø'ø craa jaduhñ ñä'ä jootma'ady, nmøødhøch cuhdujt jaduhñ cooçhä animal ndsú'udsät, hoy häna'c tøø jia yoxy quepychechwiinduum. <sup>30</sup> Haa ca'a, nmámabiøçhä Dios Dioscujú'uyäp cooçhä tsu'uch hänäjty tøø ndsu'uch. Tiich yø'ø craa jaduhñ coo xñä'ä näma'ay cooçh nga'a tsú'udsät." <sup>31</sup> Jaduhñds je'e, tsøgä mädia'agy hajxy hoy yaxxón yajtuun yaghjítäm homiädyiibä coo hajxy ngaagy coo hajxy nhúucäm. Coo jäya'ay hajxy jaduhñ yxhíxämät coo mädia'agy hajxy hänäjty hoy yaxxón nyajtuun nyaghjítäm homiädyiibä, mänitä Dios hajxy miøjpäda'aga'añ jiaançhpäda'aga'añ. <sup>32</sup> Hix, coo mädia'agy hajxy hoy yaxxón nyajtuun nyaghjítämät homiädyiibä, ni pøn jaduhñ quia'a jootmä'adät, ni ja'a judíoshajxy, ni ja'a jäya'ayhajxy cajpä judíoshajpä, ni ja'a jäya'ayhajxy ja'a Diosmädia'agy mäbøjpä. <sup>33</sup> Jadúhnhøch høøçhpä, hoy yaxxónhøçhä nyajtuñ nyaghity homiädyiibä nébiøçhä jäya'ayhajxy jaduhñ xquiumáyät. Cábøch pøn jaduhñ nyagjootma'ady. Hix, chójpiøch njoot jaduhñ coo jäya'ayhajxy nägøxiä ñähwá'adsät ja'a piojpä ja'a quidiieyhajxy. Cábøch njoot chocy cooçh nidiuhñ nbáadät ja'a hoybä ja'a weenbä.

## 11

<sup>1</sup> Nébiøçhä Jesucristo nbahixiän, jadúhnhøch mijts xpiahjxpät.

<sup>2</sup> Hermanodøjc, xoondáacpøch jaduhñ cooçh mijts xjahmiejtsta'agy homiänaajä, y coo Diosmädia'agy hajxy homiänaajä myajtuñ nebiätyhøch hajxy tøø nnajtscapxøoyäm.

<sup>3</sup> Chójpiøch njoot jaduhñ coo hajxy mwiinjuó'øwät coo Jesucristo ja'a Dios Wyiindsønhaty y coo højtsä Jesucristo nWiindsønhájtämbä, højts ya'adiøjc-hájtäm. Jaanä jaduhñä ndø'oxiøjc-hájtäm hajxy xwyiindsønhájtämbä, højts ya'adiøjc-hájtäm. <sup>4</sup> Maa hermanodøjc-hajxy yhamugø'yän tsajtøgooty, coo ya'adiøjc jim tu'ug Dyiospa'yá'axät cuhjupmøød, cabä Jesucristo hamuumdu'joot wyiingudsähgø'ø; ni jaduhñ coo Diosmädia'agy cuhjupmøød yajwiinhixø'øwät.

<sup>5</sup> Jaanä jaduhñduhmä, coo to'oxiøjc-hajxy jiiy Dyiospa'yá'axät cuhwa'ads tsajtøgooty, o coo Diosmädia'agy hajxy jiiy yajwiinhixø'øwät cuhwa'ads, høçhähdiuunnä hajxy je'eduhñ. Jaduhñ je'eduhñ piaady nejpiän yø'ø to'oxiøjc quiihwaay hajxy yhøxme'xypän. <sup>6</sup> Jaduhñds je'e, pø cabä to'oxiøjc-hajxy tiägø'øwa'añ

tsajtøgooty cuhjuuxy, ween hajxy jaduhñ ñä'ägä yajcuhme'xy. Y pø tsähdiuumb hajxy jaduhñ cuhme'xy, ween hajxy ñiguiuhjuuxyii. <sup>7</sup> Pero ja'a ya'adiøjc-hajxy, cab hajxy je'e ween tsajtøgooty cuhjupmøød tiägøøbiä. Hiç, jaduhñä Dios ja'a ya'adiøjc yhädiuunñ nebiä Diosän. Ja'a ya'adiøjc-cøxpä jaduhñ quiähxø'øgy coo Dios mäjaa jiaanç tehñ miøødä. Pero ja'a to'oxiøjc-cøxpä quiähxø'øgy coo ya'adiøjc mäjaa miøødäbä. <sup>8</sup> Coo Dios ja'a to'oxiøjc jecy yhädiuunñ, jayøjpä ya'adiøjc ja'a quiaaäch tu'ug piøjcäxä. Mänitä to'oxiøjc yajwa'añguiojjä caaächhaam. Jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän. Pero cab jaduhñ miäna'añ coo ya'adiøjc yajwa'añguiojjä ja'a to'oxiøjc quiaaächhaam. <sup>9</sup> Ja'a ya'adiøjc-cøxpä ja'a to'oxiøjc yhädiuunñäbä. Cab hajxy nmänáanamät coo ya'adiøjc yhädiuunñ ja'a to'oxiøjc-cøxpä. <sup>10</sup> Páadiädsä to'oxiøjc-hajxy wiädítät cuhjuuxy, jaduhñ hajxy yajcähxø'øgät coo hajxy yhane'emyii ya'adiøjcäm. Jaduhñä Diosmoonsähajxy quiumay, ja'a hajxy jim tsajpootypä. <sup>11</sup> Pero jaduhñä Dios hajxy jecy quiuunú'xäm ya'adio'oxy. <sup>12</sup> Hiç, jéquiänä to'oxiøjc yajwa'añguiojjä ja'a ya'adiøjc quiaaächhaam. Jaanä jaduhñduhmbä, ja'a to'oxiøjc-cøxpä ja'a ya'adiøjc myiñguia'ay.

<sup>13</sup> Huuc mäna'an mijts pø hawiinmats jaduhñ coo to'oxiøjc-hajxy cuhwa'ads Dyiospa'yá'axät tsajtøgooty. <sup>14</sup> Höchähdiuunñä jaduhñ coo ya'adiøjc quiuuhwaayhajxy yoñ yajyéegät. Hoy piønä jaduhñ miäna'añ. <sup>15</sup> Pero hahixøøyyäp ja'a to'oxiøjc-hajxy jaduhñ coo quiuuhwaay hajxy yajyéegät yoñ; jaduhñ je'eduhñ miäbaady nebiä cuhmochpän. <sup>16</sup> Jaduhñ højts nnä'ägädä yajnähxø'øgy coo to'oxiøjc-hajxy cuhmoch Dyiospa'yá'axät tsajtøgooty. Y jaduhñä hermanohajxy nägøxiä yajnähxøøbiä tsajtøgooty wiinduhmyhagajpt. Hoorä, pønjaty jaduhñ mänaamb cooc tyijy jaduhñ quia'a nejpä coo to'oxiøjc-hajxy jaguiuhmoch tsajtøgooty Dyiospa'yá'axät, cabä tøyhajt hajxy ñä'ägädä møødä.

<sup>17-19</sup> Tøøch nmädoyhaty coo hajxy näje'e haxøøgtøjiämuum mniñäma'ayii maa hajxy tsajtøgooty mhamugø'øyän. Tøyhajtäda'a jaduhñ. Cab jaduhñ yhooyä y cábøch jaduhñ ngumay, hóyhøch jaduhñ nja najuø'øy coo jäya'ayhajxy yhixa'añ pønjaty tøyhajt hoy wädijp. <sup>20</sup> Coo Jesucristo hänäjty yagho'oga'añii, mänitä jiamioød ñämaayy coo hajxy chuugaamiügät ja'a Jesucristocøxpä. Pero mijts, coo hajxy naxy tsajtøgooty mhamugø'øy, coo hajxy naxy mdsuugaamiucy, cabä Jesucristo hajxy naxy mjahmiech. <sup>21</sup> Hanidiuhmjaty hajxy naxy mgay. Cab hajxy naxy mdajy mmay pø jii mmägu'ughajpä caayyøød hajxy miøødä quia'a møødä. Näje'e hajxy naxy mmu'ugyii. <sup>22</sup> Jim hajxy hawiinmats mgay mhú'ugät maa mhamdsoo tøjc-hajxiän. Cab jaduhñ yhooyä coo hajxy jaduhñ mjatcø'øy maa Diostøjcän. Myajtsähdiuumbiä häyoobäya'ay hajxy jaduhñ. Cáboch mijts jaduhñ nnä'ägädä cumay coo hajxy jaduhñ mjatcø'øy.

<sup>23</sup> Hamdsoöchä Jesucristo xyajnähxøøyy nébiøch mijts tøø nnajtsapxøøyyäm: Hoorä, mänituu, coo Jesucristo hänäjty tiooga'añii, mänitä Jesucristohajxy tiägøøyy tsugaabiä møødä jiamioødhajxy. Mänitä Jesucristo tsajcaagy quionø'cy. <sup>24</sup> Mänit Dioscujú'uyäp yejcy. Mänitä tsajcaagy yhaguidøøyy. Mänit miänaañ: "Huuc cay hajxy. Høøch nni'x høøch ngopc hädaa. Mijtsçøxpøchä häna'c xtioga'añ. Cooch mijts mänaa xjiahmiejt-stä'agät, jaduhñä tsajcaagy hajxy mgáyät." <sup>25</sup> Y coo hajxy hänäjty tøø chuugaabiädøønä, mänitä Jesús vino quionø'cy copajooty. Mänit miänaangombä: "Cooch mijts nnähho'tu'udaannä, cooch nnø'ty nyaghäyowaannä, hawiinjemybiä Dios hajxy xmiøødyajcuhduga'añ. Hoorä, hädaa vino, hijxtahnd jaduhñ miähmø'owa'añ nébiøch nnø'tiän. Y naaghooc hädaa vino hajxy mhu'ugy, mänitøch hajxy xjiahmiejtstä'agät." <sup>26</sup> Homiänaajä hädaa tsajcaagy hajxy hänäjty mgaya'añ, homiänaajä hädaa vino hajxy hänäjty mhu'uga'añ, myajcøhxø'py hajxy hänäjty coo Jesucristo hajxy tøø xñähho'tuutäm. Hiç, wiimbijtagat-saambä Jesucristo. Yaa jadähooc quiädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin.

<sup>27</sup> Nebiä Jesucristo jiamioødhajxy miøødcaayy miøødhuuquiän, jaduhñäc hajxy ngaayy, jaduhñäc hajxy nhüucämbät. Pønjatäi howyiinmahñdy hänäjty ca'a møød coo hänäjty jaduhñ quiaya'añ, coo hänäjty jaduhñ yhu'uga'añ, haxøøg hajxy jaduhñ jiatcø'øy ja'a Jesucristo ñi'xcøxpä ñø'tycøxpä. <sup>28</sup> Jaduhñds je'e, coo hajxy hänäjty mgaya'añ ja'a Jesucristocøxpä, coo hajxy hänäjty mhu'uga'añ ja'a Jesucristocøxpä, naxy hajxy jayøjpiä

mdehñ ñiñajuø'owóøjät pø howyiinmahñdy hajxy hñajty mjaanč møød. <sup>29</sup> Pønjaty jaduhñ caaby huucp ja'a Jesucristocøxpä, coo hajxy jaduhñ quia'a møjpädá'agät coo Jesucristo hajxy xñähho'túütäm, yajcumädoówáanäp hajxy jaduhñ. <sup>30</sup> Näje'e hajxy mba'am-bety; näje'e hajxy mga'a majaamøødä. Høxtä näje'ejaty hajxy jaduhñ tøø yho'ogy. Paady hajxy jaduhñ mjaty mhabetý coo hajxy mga'a møjpädá'agy coo Jesucristo hajxy tøø xñähho'túütäm. <sup>31</sup> Pero cabä Dios hajxy xyajcumädoówämät coo howyiinmahñdy hajxy hñajty nmøødhájtäm coo hajxy hñajty ngayáanäm ja'a Jesucristocøxpä, coo hajxy hñajty nhu'ugáanäm ja'a Jesucristocøxpä. <sup>32</sup> Paadiä Dios hajxy tähoogaty xyajcumädoówäm, jaduhñ hajxy xyajnajuøyyäm coo miädia'agy hajxy hñajty hoy nga'a yajtuunäm. Y coo miädia'agy hajxy hoy nyajtuunämät, cab hajxy jiiy nnä'ä hädáacämät møjcu'uhaam maa jäya'ayhajxy yhäda'aga'añän, ja'a hajxy ca'a mäböjpä.

<sup>33</sup> Jaduhñds je'e, hermanodøjc, coo hajxy hñajty mänaa mgaamiuga'añ ja'a Jesucristocøxpä, coo hajxy hñajty mänaa mhuucmuga'añ ja'a Jesucristocøxpä, naxy hajxy tu'cuhdujt mdehñ quiaačhóonät. Mniyhahixø'owóøjöp hajxy jaduhñ. <sup>34</sup> Pø myähö'cäp hajxy hñajty, jayøjp hajxy mnä'ägä cáyät maa mdøjc-hajxiän. Jaduhñä Dios hajxy xquia'a yajcumädoówät coo hajxy hñajty mgaamiuga'añ ja'a Jesucristocøxpä, coo hajxy hñajty mhuucmuga'añ ja'a Jesucristocøxpä. Madiu'uch hajxy tøø xjiaac mäyajtøy. Cooč jim nñöcxät maa mijtsän, mänföech jim nyajtödiägó'owät.

## 12

<sup>1</sup> Hermanodøjc, tsøg hajxy mädiäcäm nebiatiä Dioshøpíritu hajxy xpiuhbéjtäm, coo hawiingatiä tuung hajxy xmióoyäm. Naxy hajxy jaduhñ mdehñ wyiinjuø'owät.

<sup>2</sup> Mnajuøöby hajxy jaduhñ, coo Diosmädia'agy hajxy hñajty mga'a panøcxyñä, je'enä quepychech naaxpoch hajxy hñajty mwiingudsähgø'øyñä. Cabä quepychech naaxpoch quiapxy miädia'agy. Jaduhñ hajxy hñajty mwädity nebiä tu'udägöybän. <sup>3</sup> Huuc wiinjuø'ow hädaa mädia'agy hajxy. Pønjatiä Dioshøpíritu jaduhñ najtscapxóøyyäp, cabä Jesús hajxy je'e haxøøg nänømy. Y pønjatiä Dioshøpíritu jaduhñ ca'a najtscapxóøyyäp, cab hajxy hoy miäna'ana'añ coo Jesús hajxy nWiindsønähjätäm.

<sup>4</sup> Coo Diostuung hajxy jaduhñ ndúunäm, hawiingatiä Diostuung hajxy jaduhñ xpiáatäm. Pero ja'a Dios ja'a yhEspírituhajtiä hajxy jaduhñ xtiuungmóoyäm. <sup>5</sup> Madiu'u ja'a Diostuung hajxy jaduhñ njaanč túunäm, pero tu'jäya'ayyä hajxy jaduhñ nWiindsønähjätäm. Ja'a Jesucristo je'e. <sup>6</sup> Ja'a Dios hajxy xpiuhbéjtäm coo tiuung hajxy ndúunämät, nebiatiä tiuung hajxy xpiáatäm. <sup>7</sup> Paadiä Dioshøpíritu hajxy hawiingaty xtiuungmóoyäm, jaduhñ hajxy hoy nnibihbéjtämät hamiñ haxøpy. <sup>8</sup> Hix, näje'e hermanohajxy tiuungmó'oyii ja'a Dioshøpíritäm coo hajxy quiapx coo hajxy miädiä'agät nebiä jajpä häna'cän. <sup>9</sup> Näje'e hermanohajxy piuhbedyii ja'a Dioshøpíritäm coo hajxy hoy jiaanč tehñ miäböğät ja'a Diosmädia'agy. Näje'e hajxy miäjaamo'oyii nebiä jäya'ay hajxy yajmøcpøgät, ja'a pøjc ja'a híxäbä. <sup>10</sup> Näje'e hermanohajxy piuhbedyii ja'a Dioshøpíritäm coo hajxy hoy-yagjuøñä tiuñ ja'a Diosmäjaagøxpä. Näje'e hajxy tiuungmó'oyii coo Diosmädia'agy hajxy yajwá'xät. Näje'e hajxy tiuungmóoyäbä coo hajxy yhøxcábät pøn najtscapxóøyyäp ja'a Dioshøpíritäm, pøn najtscapxóøyyäp ja'a møjcu'ugóngäm. Näje'e hajxy piadyii coo hajxy quiaäpxät wiinghayuucjaty. Näje'e hajxy piäatäbä coo hajxy quiapxhoyø'owät waambatiä hermanohajxy tøø quiapxy wiinghayuucjaty. <sup>11</sup> Haniduhmjatiä Dioshøpíritu hajxy xtiuungmóoyäm, nebiä jioot chocy. Tu'quiiä ja'a Dioshøpíritu jaduhñ.

<sup>12</sup> Ja'a tu'ugpä ni'x, ja'a tu'ugpä copc, madiu'u pajc miøødä. Pero tu'ugpä ni'x tu'ugpä copc hajxy jaduhñ nmøødhájtäm. Jaduhñ mäwiin højtshájtäm, tu'ugmädia'agy hajxy nhájtäm coo Jesucristo hajxy nWiindsønähjätäm, hoy hajxy nja nämayhájtäm. <sup>13</sup> Coo hajxy mnäbéjtäm, jaduhñä Dioshøpíritu hajxy xpiädaacäm tu'ugmädia'agy nägøxiä, møødä judíoshajxy, møødä cajpä judíoshajxy, møødä jäya'ayhajxy je'ehájtäbä wiinghänä'cäm, møødä jäya'ayhajxy hijpä hawa'adstuum. Nägøxiä ja'a Dioshøpíritu hajxy nmøødhájtäm.

<sup>14</sup> Ja'a tu'ugpä ni'x ja'a tu'ugpä copc, madiu'u pajc hajxy nmøødhájtäm. <sup>15</sup> Coods yøø tecy jaduhñ nñä'ä mäná'anät: "Cábøch tii nmach cábøch tii nnähdoñ nej yøø



cø'øjän, páadyhøch miich jaduhñ xquia'a yajtuna'añ", cab jaduhñ ñä'ä tøyýäbä; haa ca'a, nyajyohy nyajnáxäm ja'a tecz jaduhñbä. <sup>16</sup> Jaaná jaduhñduhñbä, coo yø'ø taatsc jaduhñ miánaambät: "Cábøch jaduhñ nhixy nej yø'ø wiinän, páadyhøch miich jaduhñ xquia'a yajtuna'añ", cab jaduhñ ñä'ä tøyýäbä; haa ca'a, nyajmädoowäm ja'a taatsc jaduhñbä. <sup>17</sup> Coo hajxy häxøpy nhaagä wiinhájtäm, cab hajxy häxøpy nmädoowäm. Y coo hajxy häxøpy nhaagä mädohndhájtäm, cab hajxy häxøpy tii xjiøjxuugøøyyäm. <sup>18</sup> Jaduhñä Dios hajxy xquiunúu'xäm nebiaty hajxy xyajmädsójcäm. Paadiä ni'x ja'a copc hajxy nmøødhájtäm, paadiä cø'ø ja'a tecz hajxy nmøødhájtäm. <sup>19</sup> Coo hajxy häxøpy nhaagä pajc-hájtäm, cabä nni'x ja'a ngopc-hajxy häxøpy yhjítäm. <sup>20</sup> Madiu'u ja'a pajc hajxy nmøødhájtäm ja'a tu'ugpä jáya'ay. Tu'ugni'x tu'ugcopc hajxy jaduhñ nmøødhájtäm.

<sup>21</sup> Coo wiin häxøpy quiapxy, cabä cø'ø jaduhñ ñámá'awät: "Cábøch miich nyajmaajiaty." Jaaná jaduhñä copcpä, coo häxøpy quiapxy, cabä tecz jaduhñ ñámáabiät: "Cábøch miich nyajmaajiaty." <sup>22</sup> Pero nhaagä yajtuungpáatäm ja'a ni'x ja'a copc cøxiä, hoyyá pajc näje'e quia'a jagä mēcä. <sup>23</sup> Cabä ni'x ja'a copc hajxy teeñmuum nyajcähxø'ogáanäm, paadiä wit hajxy nmøødhájtäm. <sup>24</sup> Pero ja'a nwiin ja'a njøjphájtämhajxy, cab jaduhñ ñejpiä coo hajxy nyajcähxø'cämät. Jaduhñhøch cham tøø nmädia'agy nebiä Dios ja'a nni'x ja'a ngopc-hájtämhajxy xquiunúu'xäm tu'ughamuum. Hoorä, jaduhñ mäwiin højtshájtäm, tu'ugmädia'agy hajxy nniimiøødhájtäm coo Diosmädia'agy hajxy näguipxy nmäbøj'cäm, coo Jesucristo hajxy näguipxy nWiindsønhájtäm. Jaduhñä Dios hajxy xquiunúu'xäm coo hermanodøjc hajxy nwiingudsähgøøyyämät, hoy hajxy jia xoñ jia häyoy. <sup>25</sup> Jaduhñä Dios quiumay coo hajxy nhjítämät tu'ugjoot tu'ugcopc, coo hajxy miichøjc coo hajxy nniimiéé'xämät hamiñ haxøpy. <sup>26</sup> Coo tu'jáya'ay chaachpøgät, mänit hajxy nägøxiä njootmayhájtämät. Jaaná jaduhñduhñbä, coo tu'jáya'ay wyiingudsähgø'øwøjät, mänit hajxy nägøxiä nxoondáacämät.

<sup>27</sup> Nwiindsønhájtämä Jesucristo hajxy nägøxiä pønjatia Diosmädia'agy mäbøjp. Hawiingatiä Dios hajxy tøø xquiunúu'xäm. <sup>28</sup> Näje'e hermanohajxy tøø tiuungmo'oyii ja'a Diósäm. Ja'a Dios quiuguexyhájtäbä, je'e hajxy jayøjp tuungpaat. Mänit hajxy je'e tiuungpaatpä, ja'a Diosmädia'agy-yajwa'xpähajxy, møødä Diosmädia'agy-yajwiinhixøøbiähajxy. Näje'e hermanohajxy hoy-yagjuøøñä tiuñ ja'a Diosmäjaagøxpä. Näje'e hermanohajxy yajmøcpøcy ja'a jáya'ayhajxy nähba'amguhba'ambä. Näje'e hermanohajxy miäbuhbety. Näje'e hajxy jaduhñ miägäpxy yhane'emy. Näje'e hajxy piaadyii coo wiinghayuucjaty hajxy quiápxät. <sup>29</sup> Hoorä, cabä Dios hajxy nägøxiä xquiuguexyhájtäm. Cabä Diosmädia'agy hajxy nägøxiä nyajwá'xäm. Cab hajxy nägøxiä nyajnáhixøøyyäm. Cab hajxy nägøxiä ndúunäm hoy-yagjuøøñä ja'a Diosmäjaagøxpä. <sup>30</sup> Cab hajxy nägøxiä nba'amyajnáxäm. Cab hajxy nägøxiä tøø xpíáatäm coo ngápxämät wiinghayuucjaty. Y cab hajxy nägøxiä tøø xpíáatäm coo hajxy ngäpxhoyøøyyämät waambatiä hermano tøø quiapxy wiinghayuucjaty. <sup>31</sup> Tsøgä njoot hajxy pádáacäm hamuumdu'joot coo Dios tuung hajxy ween xmióoyyäm ja'a maas tsoobaatpä. Chámhøchä mädia'agy hajxy nyajnáhixø'øwa'añ nebiä Dios miädia'agy hajxy hoy mmaas yajtu'uyó'oyät.

### 13

<sup>1</sup> Coo nmädøjc hajxy nga'a tsojc nga'a mée'xämät, cabä Diosmädia'agy hajxy hánajty hoy ngudiúnäm, hoy hajxy cu nja capx cu nja mädiáacäm madiu'u nebiä jáya'ayhajxy yaa jia capxiän hádaa yaabä naaxwiin, nebiä Diosmoonsähajxy jim jia capxiän tsajpootyp. <sup>2</sup> Coo nmädøjc hajxy nga'a tsojc nga'a mée'xämät, cab hajxy nnä'ägädä tsoobáatämät, hoy hajxy cu nja najuøøyyäm tii jadaañäp tii tunañäp, hoy hajxy cøxiä wiinä cu nja najuøøyy cu nja jahmiéjtsäm, hoyyá mēcmäja hajxy cu nja jaanch tehñ miøødhájtäm hoy ñä'ä tiigøxpä. <sup>3</sup> Coo nmädøjc hajxy nga'a tsojc nga'a mée'xämät, cab hajxy nnä'ägädä tsoobáatämät, hoyyá häyoobájya'ay hajxy cøxiä wiinä cu nja móoyyäm mäduhñtiä hajxy nmøødhájtäm, hoyyá jáya'ay hajxy cu nja nähho'túutäm.

<sup>4</sup> Pønä miädøjc tsojp mee'xp, mee'xxieemy hajxy jaduhñ yhity. Hoy hajxy jaduhñ miädøjc-haty. Cabä hadsocywiinmahñdy hajxy miøødä. Cab hajxy yajcumaya'añ. <sup>5</sup> Pønä

miädöjc tsojp mee'xp, cab hajxy chähdiuhndägoyä. Cab hajxy wyiinducä. Cab hajxy jiootma'ady, hoy hajxy cöxypänejiä cu jia tunø. <sup>6</sup> Cabä haxøøgpä hajxy chocy; ja'a tøyhajtpä hajxy jaduñ chojpy. <sup>7</sup> Pønä miädöjc tsojp mee'xp, miee'xtujpy hajxy. Coo hajxy cöxypänejiä tiunøøjät ja'a miädöjcäm, cab hajxy jiootma'ady. Cab hajxy ñäxø'owø'øy, cab hajxy ñähøønø'øy. Hoy hajxy miäxi'igy, hoy hajxy miägapxy, weenä craa ja'a tøø quiädiéeyäbä jaduñ yhuuc wiinmahñmech coo jaduñ tøø quiädiéey.

<sup>8</sup> Habaadaamb jaduñ coo jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy hänäjty quia'a yajwa'xaannä. Habaadaamb jaduñ coo jäya'ayhajxy hänäjty quia'a capx quia'a mädia'agaannä wiinghayuucjaty. Habaadaamb jaduñ coo quia'a tsoobaadaannä tijatiä jäya'ayhajxy yaa ñajuøøby hädaa yaabä naaxwiin. Pero cøjxta'axiøø hajxy nniçhoc nnimiee'xäänäm. <sup>9</sup> Cahnä hajxy hoy nwiinjuøöyäm je'eguiøxpä coo hajxy yaa nhjätmnä hädaa yaabä naaxwiin. Cahnä Diosmädia'agy hajxy hoy nhaböjçäm coo hajxy nyajwä'xämät. <sup>10</sup> Habaadaamb jaduñ coo Diosmädia'agy hajxy maas ca'xy nwiinjuø'owäänäm, paady hänäjty pøn quia'a wäditaannä Diosmädia'agy-yajwa'xpä.

<sup>11</sup> Coo hajxy nmuutsc-hjätännä, cahnä hajxy hänäjty nwiinmahñméjtsäm. Pero coo hajxy nmøjjøöyänä, mänit hajxy nnajuøöyänä. Tøø hajxy nwiinmahñméjtsänä; cab hajxy nwiinmahñdyhjätnä neby hajxy tøø nmuutsc-hjätäm. <sup>12</sup> Jaduñ mäwīnätš je'e, coo hajxy yaa nhjätäm hädaa yaabä naaxwiin, cahnä Diosmädia'agy hajxy hoy nwiinjuøöyäm. Cahnä Dios hajxy nhixyhjätäm. Pero coo hajxy jim nnøcxäänäm tsajpootyp, mänitä Dios hajxy nhixyhadäänäm neby hajxy je'e xyhixyhjätäm. Mänitä miädia'agy hajxy ca'xy nwiinjuø'owäänäm. <sup>13</sup> Tägøøgtu'u ja'a Dios hajxy xyhanéhäm; coo miädia'agy hajxy nmäböjçämät coo tiøyhajtä, chaads coo Jesucristo hajxy njøbñjçämät coo yaa quiädaactägatsa'añ, chaads coo nmädöjc hajxy ndsojc nmée'xämät. Hädaa høxhaambä jaduñ maas tsoobaadaamb coo nmädöjc hajxy ndsojc nmée'xämät.

## 14

<sup>1</sup> Naxy hajxy ndehñ ñiçhoc ndehñ ñimiee'xämät hoy miänaajä. Je'e maas tsoobaatp. Jaanä jaduñduhmbä, tsøgä Dios hajxy nämäyyäm coo mäjaa hajxy ween xmiøöyäm coo tiuung hajxy jaduñ nduunämät. Je'e tsoobaatp coo hermano ja'a Diosmädia'agy hajxy yajwa'xy. <sup>2</sup> Naje'e hermanohajxy, coo hajxy hänäjty quiapxa'añ tsajtøöoty, cab hajxy howyiinjuøöñä miädia'agy. Hix, ja'a Dios hajxy jaduñ miøødmädiaacy, ca'a yhøjtshjätäm, je'eguiøxpä coo Dioshajtiä wyiinjuø'øy. Cab højts jaduñ nnä'ägädä wiinjuøöyäm. Najtscapxøöyap hajxy jaduñ ja'a Dioshøpīritäm. Jagooyä Dios jaduñ ñajuø'øy waambaty hajxy jaduñ miädia'agy. <sup>3</sup> Pero coo Diosmädia'agy hajxy ngäpxämät nebiä jäya'ayhajxy jaduñ wyiinjuø'owät, mänitä jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy nyajwiingapxøöyämät, hoy hajxy jaduñ nmägäp nhané'emät, hoy hajxy jaduñ ngäpçmøcpöjçämät. <sup>4</sup> Pøn Dioshajtiä nä'ä møødmädiaacp, je'e mäjaa nidiuhñ møöyap nebiä Diosmädia'agy maas hoy jiaac wiinjuø'owät. Hix, cabä jäya'ayhajxy jaduñ wyiinjuø'øy waambaty jaduñ miädia'agy. Pero coo hermanodöjc ja'a Diosmädia'agy hajxy nyajwiingapxøöyämät howyiinjuøöñä, mänit hajxy miäjaamo'owøøjät nebiä Diosmädia'agy hajxy jaduñ maas hoy jiaac wiinjuø'owät.

<sup>5</sup> Maas tsoobaatp jaduñ coo Diosmädia'agy hajxy ngäpxämät howyiinjuøöñä; jaduñhä hermanohajxy nägøxiä wyiinjuø'owät, ja'a hajxy mädoöbä. Hoy hit jaduñ coo Dioshajtiä hajxy nägøxiä mmøødmädia'agät. Mänit mäböcy yhoyø'owät coo hajxy mgäpçhoyø'owät, jaduñhä hermanohajxy nägøxiä wyiinjuø'owät. <sup>6</sup> Hermanodöjc, cooçhä Dioshajtiä nnä'ä møødmädia'agät maa mijsän, cab hajxy jaduñ hoy mwiinjuø'owät. Pero mänit hajxy jaduñ mwiinjuø'owät cooç mijsä Diosmädia'agy hoy nyajwiinixø'owät nebiätyhøçhä Dios ja'a miädia'agy hänäjty xñajtscapxøöyä.

<sup>7</sup> Høxtähmädsä xuuxpädöjc-hajxy, coo hajxy hoy quia'a xú'uxät, nägoodä hajxy nøcxy ñä'ä yajxu'uxy ñä'ä yajpøø'øy, y cab hoy yajmäday. <sup>8</sup> Jaanä jaduñduhmbä maa jäya'ayhajxy chiptuñän, coo soldado ja'a corneta hoy quia'a yajxú'uxät, cabä jiamioødhajxy jaduñ hoy chiptünät. Nä'ä himybiäyø'ög nø'ø maamybiäyø'ögäp hajxy jaduñ. <sup>9</sup> Jaduñ

mäwíináts hõjtshájtám, coo Dioshajtíä hajxy nmøødmädiáacámät, cabä nmädia'agy hajxy jaduhñ nniwiiinjuøøyyámät hamiñ haxøpy. Xíøøbä hajxy jaduhñ nnä'a capx nnä'a mädiáacámät. <sup>10</sup> Madiu'u hayuuc hajxy yaa ngápãm hädaa yaabä naaxwiin. Hawiingaty hayuuc hajxy nniwiiinjuøøyyám. <sup>11</sup> Y coo mädia'agy hajxy hamiñ haxøpy nga'a nniwiiinjuøøyyámät hawiingjaty, cab hajxy jaduhñ hoy nniimiøødmädiáacámät. <sup>12</sup> Jaduhñ mäwíináts mijts, mjaanç tehñ miánaamb mijts jaduhñ coo Dioshespiritu hajxy xtiuungmó'owät. Y myujwá'anáp ja'a tuung hajxy mädyii maas tsoobaatp. Jaduhñä hermanodøjc hajxy maas hoy myajwiingapxø'owät nebiä Diosmädia'agy hajxy jaduhñ maas hoy wiiinjuø'owät.

<sup>13</sup> Jaduhñds je'e, pøn jaduhñ howyiinjuøøñä ca'a capxp ca'a mädiaacp, weenä Dios jaduhñ nãma'ay coo miäjaamo'owøøjät nebiä miädia'agy quiapxhoyø'owät. <sup>14</sup> Coo Dios hajxy nba'yáaxámät ja'a hayuuc-haamby mädyii Dioshajtíä wiiinjuøøbiä, cab hajxy nwiinjuøøyyámät, hoy hajxy cu nja mädiáacäm wiinmahñdyhaam. Y cab hajxy jaduhñ nnä'ägädä wiinjuøøyyám. <sup>15</sup> Jaduhñds je'e, tsøcxä Dios hajxy pa'yáaxäm juøhñdyhaam, pero howyiinjuøøñä. Tsøcxä Dioshøy hajxy høøwäm juøhñdyhaam, pero howyiinjuøøñä. <sup>16</sup> Coo Dios hajxy nnämäayyámät "Dioscujú'uyäp", ja'a hayuuc-haamby mädyii Dioshajtíä wiiinjuøøby, cab hajxy hamdsoo nwiinjuøøyyámät. Y ja'a jäya'ayhajxy jii mädoobä, ni je'e hajxy jaduhñ quia'a wiinjuø'owät. Y cab hajxy hoy piamána'anät "Dioscujú'uyäp." <sup>17</sup> Hoyyä Dios hajxy yajxon cu nja nämäayyäm "Dioscujú'uyäp", ja'a jäya'ayhajxy jii mädoobä, cab hajxy wiiinjuø'owät. Y cabä Diosmädia'agy hajxy jaduhñ jiaac wiinjuø'owät. <sup>18</sup> Høøch, nnämäabiøøchä Dios "Dioscujú'uyäp" je'eguiøxpä coøch pøn jaduhñ xquia'a najtspaadø'y nébiøch hayuuc-haamby ngapxiän, ja'a Dioshajtíä wiiinjuøøbiä. <sup>19</sup> Pero maa hajxy nhamugøøyyámän tsajtøgooty Dioswiingudsähgøøbiä, tsoobaatp jaduhñ coøch howyiinjuøøñä ngápät, hoy jia weeñtiä. Cab jaduhñ jiaty tsoobáadät coøch hayuuc-haamby ngápät ja'a Dioshajtíä wiiinjuøøbiä, hõyhøch yoñ cu nja capx. Hix, coøch howyiinjuøøñä ngápät, wiiinjuø'owäp ja'a hermanohajxy jaduhñ, jaduhñhøchä Diosmädia'agy hajxy hoy nyajwiingapxø'owät.

<sup>20</sup> Hermanodøjc, tsøg hädaa mädia'agy hajxy hoy wiinjuøøyyám nebiä mõjhána'c-hajxy hoy wiiinjuø'oyän. Yøø pigána'c-hajxy, cahñä hajxy wiiinmahñmechñä. Pero cahñä haxøøgpä hajxy yhixy yhabaadyñä. <sup>21</sup> Jaduhñä Diosmädia'agy jecy miánaañ: "Ja'a judiøshajxy, cabøchä nmädia'agy hajxy xmiäbøgaanä. Nguexáambiøøchä jäguembä jäya'ay jim maa judiøshajxiän. Mänit hajxy miøødmädia'aga'añii wiinghayuuc-haamby. Pero ni jaduhñhøchä nmädia'agy hajxy xquia'a mäbøgaanä, nomä Dios miána'añ." <sup>22</sup> Ja'a jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpä, je'eguiøxpä hõjts hayuuc-haamby ngápãm, ja'a Dioshajtíä wiiinjuøøbiä, ca'a jie'eguiøxpä ja'a jäya'ayhajxy ja'a Diosmädia'agy mäbøjpä. Coo hajxy naxy ngápãm ja'a hayuuc-haamby mädyii Dioshajtíä wiiinjuøøby, jaduhñä Dios hijxtahñd xii yecy coo jäya'ay tsaächpä peenä hajxy piaada'añ, ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpä. Pero coo Diosmädia'agy hajxy naxy ngápãm howyiinjuøøñä, jaduhñä Dios hijxtahñd xii yecy coo jäya'ay hoybä weenbä hajxy piaada'añ, ja'a Diosmädia'agy hajxy mäbøjpä. <sup>23</sup> Hix, coo hajxy nägøxiä ngápãmät ja'a hayuuc-haamby mädyii Dioshajtíä wiiinjuøøby maa hajxy hånajty nhamugøøyyámän tsajtøgooty Dioswiingudsähgøøbiä, y coo jäya'ayhajxy jim tiägø'owät, ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpä, jaduhñä'a hajxy miána'anät cooc tyijy hajxy nguhhiñäm. <sup>24-25</sup> Pero coo Diosmädia'agy hajxy nägøxiä ngápãmät howyiinjuøøñä, mänitä jäya'ayhajxy wiiinjuø'owät, ja'a hajxy ca'a mäbøjpä. Mänit hajxy yhuuc tehñ wiiinmahñmédsät. Mänit hajxy hamdsooyyä ñiñajuø'owøøjät coo hajxy hånajty hoy tøø quia'a jäya'ayhaty. Mänit hajxy jaduhñ jiyjicädä'agät. Mänitä Dios hajxy yhuuc tehñ wiiingudsähgø'owät. Mänit hajxy yhuuc tehñ miána'anät coo Dios hajxy hånajty tøy xjiaanç tehñ miøødhjätäm.

<sup>26</sup> Hermanodøjc, maa hajxy nhamugøøyyámän tsajtøgooty Dioswiingudsähgøøbiä, tsøg hajxy yajxon yagjätäm nägøxiä, jaduhñä Diosmädia'agy hajxy maas hoy nmaas mäbøjcámät. Näje'e Dioshøy hajxy yhøwa'añ. Näje'e hajxy yajnähixø'owa'añ. Näje'e hajxy miädia'aga'añ waambatiä Diosmädia'agy hajxy hånajty tøø ñajtsapxø'oyii ja'a

Diosäm. Näje'e hermanohajxy quiapxa'añ hayuuc-haamby mädyii Dioshajtii wiiinjuøby. Y näje'e hermanohajxy quiapxhoyø'owa'añ waambatiä hermanohajxy häna-jy tøø quiapxy ja'a hayuuc-haamby ja'a Dioshajtii wiiinjuøbiä. <sup>27</sup> Coo hajxy mänaa ngäpxämät ja'a hayuuc-haamby ja'a Dioshajtii wiiinjuøbiä maa hajxy häna-jy nhamugøøyyämän tsajtøgooty Dioswiingudsähgøøbiä, nämetysä nädägøøquiä hajxy ngäpxämät haniduihmjaty. Mänitä hermano tu'jäya'ay xquiapxhoyøøyyämät. <sup>28</sup> Pero pø cabä hermanohajxy jim näje'e jiaty capxhoyø'ow, mejor ween hajxy jim nga'a nä'ägädä cäpxämät tsajtøgooty ja'a hayuuc-haamby mädyii Dioshajtii wiiinjuøby. Wiingtuum hajxy nøcxy nnä'ägädä cäpxäm jaduhñ haniduihmjaty. Xmiädöwämäp ja'a Dios hajxy jaduhñ. <sup>29</sup> Jaanä jaduhñduhmä, coo hermanohajxy häna-jy quiapxa'añ waambaty hajxy häna-jy ñajtsapxø'øyii ja'a Diosäm, ween hajxy nämetysä nädägøøquiä quiapxy. Y ja'a hermanohajxy jaac jiiä, mänit hajxy jaduhñ miäna'anät pø tøø hajxy hoy miädoj, pø caj. <sup>30</sup> Y coo wiinghermano häna-jy quiapxa'añ waambaty häna-jy ñajtsapxø'øyii ja'a Diosäm, weenä hermano yhuuc hamoñ, ja'a häna-jy capxpä. <sup>31</sup> Haniduihmjaty hajxy ngäpxämät nägøxiä waambatiä Dios hajxy häna-jy xñajtsapxøøyyäm. Jaduhñ hajxy nägøxiä maas hoy nhabóçämät; jaduhñ hajxy nägøxiä nniguiapxwíjjämät. <sup>32</sup> Hix, coo miiçh häna-jy mgapxa'añ waambaty miiçh Dios häna-jy xñajtsapxø'owaanä, mänit mgäpxät coo häna-jy tøø xyhabaatä. <sup>33-34</sup> Jaduhñä Dios quiumay coo hajxy haniduihmjaty ngäpxämät. Cab jaduhñ quiumay coo hajxy nägøxiä nxiicmujc nmädiaacmúçämät tsajtøgooty.

Cab jaduhñ yhojy coo to'oxiojç-hajxy jiiby quiápxät tsajtøgooty maa Dios hajxy häna-jy nwiingudsähgøøyyämän. Cabä Dios jaduhñ miäna'añ coo hajxy jiiby quiápxät. Jaduhñä hermanohajxy nägøxiä quiuhdujthaty wiinduhmyhagajpt. Jaduhñä Diosmädi-a'agy miäna'añ coo to'oxiojç-hajxy miädi'agymiäbögät. <sup>35</sup> Hoçhähdiuunnä jaduhñ coo to'oxiojç-hajxy jiiby quiápxät tsajtøgooty. Pø cabä Diosmädi'a'agy hajxy häna-jy tøø wiiinjuø'oy tsajtøgooty, jimä ñihyhap hajxy miäyajtöwät maa yhamdsoo tøgootyhajxiän.

<sup>36</sup> Jaduhñä hermanodöjç-hajxy nägøxiä miäna'añ wiinduhmyhagajpt coo to'oxiojç-hajxy jiiby quia'a capx quia'a mädi'a'agät tsajtøgooty nebiä Diosmädi'a'agy miäna'añ. Y mijts jim hijpä Corintos, jaduhñ mijts mbaguhdujthájpät. Caj mijts mhamdsoo cuhdujt myajtúnät. <sup>37</sup> Nébiøch chamñ ngujaay, Diosmädi'a'agy hädaaduhñ. Naxy hajxy jaduhñ mdehm miäbögät, pøn-jaty jaduhñ niñänøømäp coo Dios hajxy ñajtsapxøøyyäxä, coo Dioshespíritu piuhbedyii. <sup>38</sup> Pøn-jaty hajxy jaduhñ ca'a mäbøgaamb, cabä Dios hajxy jaduhñ quiumaya'añii.

<sup>39</sup> Jaduhñds je'e, hermanodöjç, tsögä Dios hajxy nämäáyyäm coo hajxy tehngajnä ween xpiuhbéjtämät, coo miädi'a'agy hajxy xñajtsapxøøyyämät. Jaduhñä miädi'a'agy hajxy hoy nyajwá'xämät. Pøn jaduhñ capxaamb mädi'a'agaamb ja'a hayuuc-haamby ja'a Dioshajtii wiiinjuøbiä, ween hajxy jaduhñ quiapxy, ween hajxy jaduhñ miädi'a'agy. <sup>40</sup> Pero tsögä Diosmädi'a'agy hajxy hoy yajxon jagájtäm tsajtøgooty.

## 15

<sup>1-2</sup> Hermanodöjç, tsög hajxy jahmiejtstäacäm coo Jesucristo hajxy tøø xñähho'túütäm. Jaduhñhøch mijts tøø nyajwiingapxø'øy. Tøø hajxy jaduhñ nmäbóçäm. Coo hajxy tehngajnä nmäbóçämät hamuumdu'joot, mänit hajxy jim nnóçxämät Dioswiinduum. Pero coo hajxy jaduhñ nga'a mäbóçämät, cab hajxy jim nnä'ägädä nõçxämät.

<sup>3</sup> Jaduhñhøch mijts tøø nyajwiingapxø'øy nebiätýhøçhä Dios tøø xñajtsapxøøyyä. Jaançh tehñ choobaatp hädaa Diosmädi'a'agy jaduhñ. Tøø Jesucristo hajxy xñähho'túütäm; jaduhñä nbojpa ngädieeyhajtäm hajxy tøø xyajñähwáatsäm. Jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmädi'a'aguiän. <sup>4</sup> Coo Jesucristo häna-jy tøø yho'ogy, mänit hoy ñaaxtägø'øy. Mänit hoy juijyipiøjtägach cumaaxc. Jaduhñ jim myiñgombä cujaay maa Diosmädi'a'aguiän. <sup>5</sup> Mänitä Pedro ja'a Jesucristo hoy wiiinguhixø'øy. Mänitä Jesucristo hoy wiiinguhixøøyyägumbä ja'a jiamioødhajxy, ja'a nämajmetspäjäya'ayhajxy. <sup>6</sup> Mänit hoy wiiinguhixøøyyägombä ja'a miägu'ughajpähajxy nämägooxmägo'xnaxiä. Näje'eyyä hajxy tøø yho'nä, caj ñamayyä. <sup>7</sup> Mänitä Jacobo ja'a Jesucristo jadähooc

wyiinguhixóøguiombä. Mänitä Jesucristo hoy wyiinguhixóøyyägombä ja'a jiamioødhajxy nägøxiä.

<sup>8</sup> Høøch, høxháamhøchä Jesucristo njaac tehñ yhiyxy. Pero cábøch máhdiojc jaduhñ nnä'ägädä tsoobaady. <sup>9</sup> Cábøch cuhdujt møc nmøødä nej yø'ø Dioscugueyxpä cuhdujt hajxy møc jiaanč tehñ mioødän. Cábøch máhdiojc nhawiinmatsä cooçh máhdiojc jaduhñ nniñänømøøjät cooçh Dios xquiuguexyhajpä. Hiç, haxóøghøch hijty njäya'ayhaty. Nyajtsaaçhpøjpiøchä jäya'ayhajxy hijty, ja'a Diosmädia'agy hajxy hijty panøcxpä. <sup>10</sup> Pero cooçhä Dios xjiaančh cuguexyhaty, páadyhøch jaduhñ xpiuhbety. Hóyhøch nduñ. Maas máyhøchä Diosmädia'agy tøø nyajwa'xy ja'a nmädia'agyháamhøch que ja'a Dios quiugueyxpähajxy tøø yajwa'xy, ja'a hajxy jaac jimbä. Ca'a yhøøch jaduhñ tøø nnä'ä piy ngopcóotyhøch; Dióshøchä wiinmahñdy tøø xmio'oy. Jadúhñhøchä Dios xpiuhbety ja'a miäjaahaam. <sup>11</sup> Pero cab jaduhñ ñejpiä pønjaty mijtsä Diosmädia'agy tøø xyajwiin-gapxø'oy, pø høøch, pø wiinghána'c. Tu'ugmädia'agy højtsä Diosmädia'agy nyajwa'xy. Y tøø mijtsä Diosmädia'agy mmäbøcy.

<sup>12</sup> Jaduhñ højtsä mädia'agy nyajwa'xy coo Jesucristo jiuypjiøjtägajch coo hánajty tøø yho'ogy. Mayyä jäya'ayhajxy jaduhñ quia'a mäbøcy cooc tyijy ja'a ho'oguiäya'ayhajxy quia'a juyypiøga'añ. Cabä tøyhajt hajxy jaduhñ ñä'ä møødä. <sup>13</sup> Pø cab häxøpy jaduhñ tiøyyä coo ho'oguiäya'ayhajxy jiuypjiøga'añ, cabä Jesucristo cu jiuypjiøjcy. <sup>14</sup> Y coo Jesucristo häxøpy tøø quia'a juyypiøcy, cajxä hädaa mädia'agy häxøpy choobaady neby højts jaduhñ nja yajwa'xy. Y nej mijtsä mädia'agy hajxy mja mäbøcy, ni je'e häxøpy quia'a tsoobaady. <sup>15</sup> Jaduhñ højtsä Diosmädia'agy nyajwa'xy coo Dios ja'a Jesucristo yagjuypjiøjcy. Pø cab häxøpy jaduhñ tiøyyä, hønndaacp højts häxøpy ja'a Dioscøxpä. Hiç, pø cab häxøpy jaduhñ tiøyyä coo ho'oguiäya'ayhajxy jiuypjiøga'añ, cabä Dios ja'a Jesucristo cu yagjuypjiøjcy. <sup>16</sup> Pø cab häxøpy jaduhñ tiøyyä coo ho'oguiäya'ayhajxy jiuypjiøga'añ, cabä Jesucristo cu jiuypjiøjcy. <sup>17</sup> Y coo Jesucristo cu quia'a juyypiøjcy, cabä mädia'agy häxøpy choobaady neby hajxy nmäbøjcäm. Y cabä nbojpä ngädieeyhajxy häxøpy nähwáatsäm. <sup>18</sup> Y tøø ho'oguiäya'ayhajxy häxøpy yhäda'agy møjcu'uhaam, hoy hajxy cu jia mäbøc ja'a Jesucristo miädia'agy. <sup>19</sup> Coo Jesucristo cu quia'a juyypiøjcy, cab hajxy häxøpy jim nnøcxáanäm tsajpootyp. Tøø hajxy häxøpy nniwyiinhøhñäm hamiñ haxøpy. Hoñaxuu'tsnä jäya'ay hajxy häxøpy xyhíjxäm.

<sup>20</sup> Pero tøyhajt jaduhñ coo Jesucristo jiuypjiøjtägajch. Jayøjp je'e jiuypjiøjtsohñ. Høxhaam hajxy njaac juyypiøgáanäm. <sup>21</sup> Tu'jäya'ay jecy yho'tsohñ hädaa yaabä naaxwiin, ja'a craa Adánhajtábä. Paadiä Adán jecy yho'cy, coo Dios ja'a miädia'agy quia'a cudiuunä. Y jaanä jaduhñduhmbä, tu'jäya'ay jiuypjiøjtsohñ; ja'a Jesucristo je'e. <sup>22</sup> Ja'a Adán, højts nhaphajt ndeedyhajtäm je'e, paady hajxy nägøxiä nbaho'ogáanäm. Y jaanä jaduhñduh-mbä, nägøxiä hajxy njuyypiøgáanämbä, pønjatii Jesucristo miädia'agy mäbøjcäp. Coo jim quioo'ty, mänit tiägøøyy hanehmbä. Y coo yaa quiädaactägätsät hädaa yaabä naaxwiin, mänitä ho'oguiäya'ayhajxy jiuypjiøjtägatsa'añ, ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy hánajty tøø miäbøjcäbä. <sup>24-26</sup> Mänitä Jesucristo miäjäda'aga'añ. Mänitä Dios ja'a miädsip ja'a quiuhdujthajxy piøgáanäxä nägøxiä. Mänitä jäya'ayhajxy quia'a ho'ogaannä ni mänaa. Mänitä Jesucristo ja'a Dios cuhdujt yajcø'ødägø'øwa'añ neby jäda'ahaty yhan'eemiän. Mänitä naaxwiimbä wyiimbidaannä: <sup>27</sup> "Tøø Dios ja'a Jesucristo cuhdujt mio'oy coo jäya'ay cøxiä yhan'é'emät." Nømnä Diosmädia'agy jecy miänaañ. Mänit jaduhñ tiøjiajty mänaa Jesucristo tiägø'øyän jäya'ayhanehmbä. Pero cabä Diosmädia'agy jecy miänaañ coo Dios yaghane'emy. Hiç, jaaya'ayä cuhdujt yejc coo Jesucristo jäya'ay cøxiä yhan'é'emät. <sup>28</sup> Coo Jesucristo ja'a miädsip hánajty tøø quia'a cøxy yajmäjäda'agy, mänitä Tieedy cuhdujt yhuøxy yajcø'ødägø'øwa'añ mäduhñtiä cuhdujt hánajty tøø mio'oyii. Jaduhñä Jesucristo yhan'eema'añii ja'a Tiediidäm. Jaduhñä Dios cøxiä yhan'eema'añ.

<sup>29</sup> Näje'e jäya'ayhajxy ñäbety ho'oguiäya'aguiøxpä. Pø cab häxøpy jaduhñ tiøyyä coo ho'oguiäya'ayhajxy jiuypjiøga'añ, tiiguiøxpä jäya'ayhajxy jaduhñ coo ñäbety ho'ogu-iäya'aguiøxpä.

<sup>30</sup> Nmábøjpy højts jaduħn coo hajxy njujypiøgáanäm, paady højts nga'a møjpada'agy, hoy højts nja wädity mähahñdiuum homiänaajä. <sup>31</sup> Coočh nmäna'añ coočh jaduħn nwädity mähahñdiuum, je'ečh jaduħn nnänømby coočhä ca'awiindøyhäna'c-hajxy xjia wi'i yagho'oga'añ homiänaajä. Hermanodøjc, tehñ tiøyhajt jaduħn coočh nxooñda'agy mijscøxpä, je'eguiøxpä coo Jesucristo miädia'agy hajxy mmábøjcä, ja'a hajxy nWiindsøñhajtämbä. Hoorä, jaanä tøyhajt je'eduhmbä coočh nwädity mähahñdiuum homiänaajä. <sup>32</sup> Tøøčhä ca'awiindøyhäna'c-hajxy mayhooc xjia wi'i yagho'oga'añ yaa Efeso ja'a Diosmädia'agyquiøxpä. Coočh häxøpy nga'a mábøcy coo ho'oguiäya'ayhajxy jiujypiøga'añ, cábøčhä Diosmädia'agy häxøpy nyajwa'xy. Coo häxøpy jaduħn quia'a tøyä coo ho'oguiäya'ayhajxy jiujypiøga'añ, cu nmänäänäm hajxy jaduħn: "Tsøg hajxy jaac cáayäm, tsøg hajxy jaac hüücäm, coo hajxy jaboom nho'ogáanäm."

<sup>33</sup> Cab hajxy myajwiinhøønät. Coo hajxy mmøødwädiymgät ja'a häna'c-hajxy mänaambä cooc tyijy ho'oguiäya'ayhajxy quia'a jujypiøga'añ coo hajxy jaduħn xyajtu'udägóyyät. <sup>34</sup> Najtshixø'øw yø'ø mhaxøøgcuhdujt hajxy. Hoy hajxy myohy, hoy hajxy mnájxnät. Naje'e yø'ø mjamiøødhajxy quia'a mábøcynä ja'a Diosmädia'agy. Hočhähdiuunnä je'eduhñ.

<sup>35</sup> Naje'e jäya'ayhajxy yajtøwa'añ: "Nebiä ho'oguiäya'ayhajxy jiujypiøga'añ. Tii ni'x tii copc hajxy miøødhadaamby." <sup>36</sup> Hoy piønä jaduħn ñajuø'øy. Coo mädyii tømmd mn'i'ibät, hoy trigo, tsipcøp jaduħn piu'udy; pø caj, cab jaduħn ñä'ä muxy. <sup>37</sup> Y ja'a tømmd jaduħmbä, coo mn'i'ibät, wiing jaduħn jiajnä coo miuxy. <sup>38</sup> Dios jaduħn tøø wyiinmay nebiatiä tømmd jiädät. Wiingatiä tømmd quiunuu'xy. <sup>39</sup> Jaanä wiingatiä Dios ja'a nni'x ja'a ngopc-hajxy xquiunuu'xämbä. Y wiingatiä animal ñi'x quiopc-hajxy quiunuu'xäxäbä, møødä animalhajxy ja'a tø'ødstuum tsänaabiä, møødä muuxyhajxy, møødä hacxhajxy. <sup>40</sup> Ja'a hajxy jim hijpä tsajtcøxp, wiing hajxy jaduħn quiähxø'øgy. Cab hajxy jaduħn quiähxø'øgy neby hajxy yaa quiähxø'øguiän, ja'a hajxy yaa hijpä hädaa yaabä naaxwiin. <sup>41</sup> Haagä hajajp ja'a xøø møødä po'o møødä madsa'a, pero haagä wiingaty yhajajy. Jaanä jaduħn ja'a madsa'abä, haagä wiingaty yhajajp. <sup>42-44</sup> Jaduħn mäwíinäts højtshajtäm, coo hajxy nho'c coo hajxy ndägóyyäm, cabä mäjaa hajxy nmøødhajtänä. Mänit hajxy nøcxy nnaaxtägóyyänä. Ja'a naaxni'x ja'a naaxcøpc jaduħn naaxtägøøby. Mänit hajxy ngøxy yajxee'xtuütänä tjutooty. Mänit hajxy njájtänä hoxiøøghajnä. Pero coo Jesucristo yaa quiädaactägatsáangombä hädaa yaabä naaxwiin, mänit hajxy njujypiøjtägatsáanägombä, coo hajxy hánajty tøø nho'c coo hajxy hánajty tøø ndägóyyäm. Wiing hajxy jaduħn njadaänänä coo hajxy jim nnøcxäänänä Dioswiinduum. Hoy yajxon hajxy hánajty njadaänäm haagä mäjaamøød. Y cab hajxy hánajty mänaa nho'tägatsáanänä. Wiing hajxy yaa nhíjtäm hädaa yaabä naaxwiin; wiing hajxy hánajty jim nhidaänänä Dioswiinduum.

<sup>45</sup> Jaduħnä Diosmädia'agy miäna'añ: "Coo Adán jaduħn quiunuu'xtsohñä, mänitä jugyhajt miooyä." Pero coo Jesucristo jiujypiøjtägajch, paadiä tøyhajt hajxy nmøødhajtäm coo hajxy nbajuypijøjtägatsáanämbä. <sup>46</sup> Jawyiin hajxy yaa nhíjtäm hädaa yaabä naaxwiin. Coo hajxy njujypiøjtägatsáanäm, mänit hajxy jim nnøcxäänäm Dioswiinduum. <sup>47-49</sup> Ja'a craa Adánhajtäbä, jecy je'eduhñ quiunuu'xtsohñä naaxoc-haam. Yaa jaduħn jecy chánaabiä hädaa yaabä naaxwiin. Jaanä jaduħn højtshajtämbä, naaxoc hajxy nni'xhajtäm ngopc-hajtäm nebiä Adángän. Hix, je'e højts nhaphajt ndeedyhajtäm. Haa ja'a Jesucristo, jim je'eduhñ chohñ tsajpootyp. Coo yaa quiädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin, mänit hajxy njujypiøgáanäm, pønjetiä miädia'agy hánajty tøø miäbøjcä. Jaduħn hajxy jim nhidaänäm tsajpootyp nebiä Jesucristo jim yhitiän.

<sup>50</sup> Hermanodøjc, huuc mäadow hajxy, cab hajxy jim hoy nnøcxämät Dioswiinduum ni'xcøpcmøød nebiä nni'xä ngopc hajxy yaa nmøødhajtäm hädaa yaabä naaxwiin, je'eguiøxpä coo hajxy nho'og coo hajxy ndägóyyäänäm. Coo hajxy ndägájtämät nebiä Jesucristo yhitiän, mänit mábøcy hajxy jim nnøcxämät tsajpootyp. <sup>51</sup> Huuc mäadow hajxy nébiøčhä Dios jaduħn xñajtsapxøøyyä. Coo Jesucristo quiädaactägatsa'añ, cahnä hajxy hánajty nägøxiä nho'c ndägóyyäm. Naje'e hajxy hánajty njúquiämnä. Pero nägøxiä hajxy ndägatsáanäm, møødä jucyipiä møødä ho'ogyipiä. <sup>52</sup> Nägøoyä Diosmoonsä

ja'a corneta hánajty hõxhaam jiaac jajxuuxmaya'añ, ja'a tsajpootypä, mänitä ho'ogu-  
iäya'ayhajxy jiuypjõjtägatsa'añ. Cab hajxy hánajty mänaa yho'tägatsaannä. Mänitiä  
hajxy nägõxiä ndägatsaanäm, mөөd hajxy hánajty yaabä jucypä, mөөd hajxy hánajty  
tөө yho'oguiäbä. <sup>53</sup> Hädaa naaxni'x hajxy nmөөdhájtämbä, nä'ägädä ho'og nä'ägädä  
tägoyyaanäm hajxy jaduñ. Tsipcõxp hädaa nni'x hädaa ngopc-hajxy tiägatsaanäm,  
mänit hajxy jim nnõcxäänäm Dioswiinduum. Y cab hajxy hánajty nho'tägatsaanänä ni  
mänaa. <sup>54</sup> Y coo hajxy jaduñ njadäänäm, mänitä Diosmädia'agy tiõjiada'añ coo jaduñ  
miäna'añ: "Cabä jäya'ayhajxy hánajty mänaa yho'og tiägoyyaannä." Coo Jesucristo  
hajxy tөө xñähho'túutäm, paady hajxy jiiby nga'a häda'agäänäm mõjcu'uhaam. <sup>55</sup> Y  
coo hajxy jiiby nga'a häda'agäänäm, paady hajxy nga'a tsähgõyyänä coo hajxy hánajty  
nho'ogäänäm. <sup>56</sup> Hoorä, coo Diosmädia'agy hajxy hoy nga'a cudiuunäm, paady hajxy  
ngädiéhyäm, paady hajxy nhó'cäm. <sup>57</sup> Tsögä Dios hajxy nämäyyäm "Dioscujú'uyäp",  
je'eguiõxpä coo Jesucristo hajxy xñähho'túutäm, ja'a hajxy nWiindsõnhájtämbä. Coo  
hajxy xñähho'túutäm, paady hajxy jiiby nga'a häda'agäänäm mõjcu'uhaam.

<sup>58</sup> Jaduhnds je'e, hermanodõjc, tsög hajxy hoy túunäm hamuumdu'joot ja'a Dioscõxpä.  
Cabä miädia'agy hajxy mänaa nnajtshixõyyämät, howyiaambatiä jäya'ay hajxy cu xjia  
nämäyyäm. Nnajuõyyäm hajxy jaduñ coo Dios hajxy xpiuhbedäänäm.

## 16

<sup>1</sup> Mguexaambiä xädõ'õñ hajxy jim Judeanaaxooty maa hermanodõjc-hajxiän. Jaduhñ  
hajxy myajmüjpät nebiõchä hermanodõjc-hajxy nhanehmy jim Galacianaaxooty.  
<sup>2</sup> Näxõobaadiä xädõ'õñ hajxy mbuhgónät mäduhñtiä hajxy hánajty tөө mguduñ. Hawing  
hajxy jaduñ myaghídät. Mänítõch hajxy xmió'owät cooch jim nmédsät maa mijtsän  
neby hajxy jaduñ mänit mөc hadõ'õchä mga'a wädijtá'agät. <sup>3</sup> Mänitä hermano hajxy  
mwiimbíwät pønjátyhõchä xädõ'õñ hánajty nyajmäguxaamby jim Jerusalén maa  
hermanodõjc-hajxiän. Nocymiód hajxy ñõcxät nebiä hermanohajxy jim ñajuó'õwät  
cooch hánajty tөө nguexy. <sup>4</sup> Põ hahixõby hánajty cooch jim nnõcxät, mänítõch hajxy  
xpianõcxät.

<sup>5</sup> Cooch hánajty jim nnõcxa'añ Corintos, tu'unaxáambõch jim Macedonia. <sup>6-7</sup> Coo Dios  
jaduhñ miäná'anät, jégäbõch jim maa mijtsän. Wéhndõch jim nga'a tsoj wiimbídät hõxtä  
coo tөөchpoj hánajty tөө ñaxy. Jadúñhõch mijts jejcy nguhixät. Jadúñhõch hajxy  
xpiuhbedät majátyhõch hánajty njaac wädita'añ. <sup>8</sup> Pero cábõch yaa ndsoj tu'ubõga'añ yaa  
Efeso. Coo Pentecéstexõ hánajty tөө yhabaady, mänítõch ndu'ubõga'añ. <sup>9</sup> Hix, jaançh  
tehm miäbõgaambä jäya'ayhajxy yaa, hóyhõch nmädsiphajxy jia nämayyä.

<sup>10</sup> Coo Timoteo jim miédsät maa mijtsän, hoy jajxón hajxy myajmédsät. Hix, jaduñhä  
Diostuung tiuumbä nébiõch nduñän. <sup>11</sup> Cab hajxy jaduñ mbéxät. Mbuhbedäp hajxy  
jaduhñ nebiaduñ jootcujc jiaac mínät yaa maaçh hõõchän. Nja wi'i jibhijxyp hõjts yaa  
mөөdä hermanodõjc-hajxy.

<sup>12</sup> Y ja'a hermano Apolos, nja mänuu'xtáac-hõch je'e coo hermanodõjc cu miõdnõcxy  
maa mijtsän, pero cab jäda'a tiehm ñõcxa'añ. Cooç ñäbaadõ'owäänäxä, mänítnäc hánajty  
ñõcxa'añ.

<sup>13</sup> Mniyajcopcõ'owõjöp hajxy. Hoyyä Diosmädia'agy hajxy myajtu'uyó'oyät. Cab  
hajxy pøn mdsähgõ'owät. Mmee'xtügäp hajxy. <sup>14</sup> Mniçhoc mnimiee'xõjöp hajxy  
hamuumdu'joot.

<sup>15</sup> Hermanodõjc, mnajuõby hajxy coo Estéfanas ja'a Diosmädia'agy hajxy jayõjp  
miäbõjtsohñ jim Acayanaaxooty, mөөdä yhuung mөөdä tio'oxy. Jimä hermanodõjc hajxy  
piuhbety. <sup>16</sup> Jadúñhõchä njoot chocy coo hajxy mbahix mbadúnät nebiä Estéfanashajxy  
tiuñän. <sup>17</sup> Xoondáacpõch jaduñ coo Estéfanashajxy tөө miech mөөdä Fortunato mөөdä  
Acaico. Nñajootmayhájpõch mijts coo hajxy mjäguemä. Pero coo Estéfanashajxy tөө  
miech, paady cábõch njootmayhajnä. <sup>18</sup> Tөөchä njoot hajxy xyajmõcpõjçä. Jadúñhõchä  
mjoothajxy nyajmõcpõgäänäbä. Mnajuó'õwäp hajxy jaduñ coo Estéfanashajxy hoy tiuñ.

<sup>19</sup> Mijtsä hermanodõjc-hajxy xyajpoo'xp ja'a hajxy jim tsánaabiä Asianaaxooty. Xya-  
jpoop'xp mijtsä Aquilahajxypä ja'a Dioscõxpä, mөөdä Priscila, mөөdä hermanodõjc-hajxy

jin hamugøøbiä Dioswiingudsähgøøbiä maa tiøjc-hajxiän. <sup>20</sup>Xyajpoo'xp mijtsä herman-  
odøjc-hajxy nägøxiä. Hoy yajxon hajxy mniyajpoo'xøjät.

<sup>21</sup>Nhamdsoo cø'øháamhøch hädaa nocy njahmiay, høøch Pablo.

<sup>22</sup>Pønä Jesucristo ca'a tsojp, ja'a hajxy nWiindsønähjätämbä, ween haxøøgtuum ñøcxy.  
Wiindsøn, min hadø'øchä.

<sup>23</sup>Weenä Jesucristo hajxy xmio'oy ja'a hoyhajt ja'a weenhajt, ja'a hajxy nWiind-  
sønähjätämbä. <sup>24</sup>Ndsøjpiøch mijts nägøxiä ja'a Jesucristocøxpä. Amén.



## 2 Corintios

<sup>1</sup>Hoočh Pablo hädaa nocy njahby. Jesucristoeh tø xwyiinguexy cooeh ja'a miädia'agy nyajwá'xät. Ja'a Dios jaduuh mänaamb cooeh nyajwá'xät. Ja'a hermano Timoteo, tu'ugwiinmähñdyhöch je'e xmiøødhity cooeh hädaa nocy njaay. Mijts hädaa nocy nyajnäguexaambby pønjaty Diosmädia'agymiäbøjp maa ja'a cajpt xiøhatiän Corinto, mөөd maa ja'a naax xiøhatiän Acaya wiinduhmyhagajpt. <sup>2</sup>Ween mijts ja'a Dios hoyhajt weenhajt xmio'oy mөөdä Jesucristo. Dios hajxy nDeedyhajtäm. Jesucristo hajxy nWiindsønähajtäm.

<sup>3</sup>Tsögä Dios hajxy tehngajnä wiingudsähgøøyyäm. Tsoc hajxy tehngajnä nämäaayäm Dioscujú'uyäp. Ja'a Jesucristo Tieedy je'e. Jaančh tehñ yhojoot ja'a Dios miøød. Xjiootcapxmøcpøjcäm hajxy homiänaajä, <sup>4</sup>hoy ñebiaty hajxy cu nja jajt cu nja habéjtäm. Paady hajxy jaduuh xjiootcapxmøcpøjcäm, jaduuh hajxy hoy njootcapxmøcpøjtägäjt-säm pønjaty häyohmbaatp. <sup>5</sup>Hix, nebiä Jesucristo chaačhpøjquiän, jaanä jaduuh hajxy ndsaačhpøjcämbä. Y coo ja'a Jesucristo hajxy nmøødhijtäm tu'ugmädia'agy, paadiä Dios hajxy xjiaančh tehñ jiootcapxmøcpøjcäm. <sup>6</sup>Coo højts ndsaačhpøcy, mänit højts Dios xjiootcapxmøcpøcy. Y jaduuh mijts njootcapxmøcpøjtägajtpä. Y jaduuh mijts Diosmädia'agy nyajwiingapxø'owät neby hajxy jaduuh mnähwá'adsät. Coo mijts ndsaačhpøjpät neby højts ndsaačhpøquiän, mänit mijts njootcapxmøcpøgät neby hajxy jaduuh hoy mme'e'xtúgät. <sup>7</sup>Nnajuøøby højts coo mijts mme'e'xtuga'añ, coo mijts Dios xjiootcapxmøcpøga'añ, hoy miäduhñtiä mijts cu mja tsaačhpøc neby højts ndsaačhpøquiän. Nmøød højts ja'a tøyhajt jaduuh.

<sup>8</sup>Mägu'ughajpädejc, chojpy højts njoot coo hajxy mnajuø'owät nebiaty højts jim ndsaačhpøjcy maa ja'a naax jaduuh xiøhatiän Asia. Hanaxiä højts jim njajty nhabejty. Jaančh tehñ jiootmayhajp højts hänajty. Høxtä mänaañ højts jaduuh coo ndijy højts hänajty jim nho'oga'añ, <sup>9</sup>coo ndijy häna'c hänajty tøø quiojyquiapxytiuñ coo højts hänajty xyagho'oga'añ. Paady højts jaduuh njajty nhabejty, jaduuh højts nnajuø'owät coo jagooyyä Dios xñäwá'anät, cab højts hamdsoo hoy nniñäwa'anøøjät. Haa ca'a, Dios jaduuh yagjuypjøjtägajtpä ja'a tøø yhö'oguiäbä. <sup>10</sup>Xñäwaañ højts ja'a Dios coo højts häna'c hänajty jim xjia yagho'oga'añ. Homiänaajä højts jaduuh xñäwa'ana'añ. Nmøød højts ja'a tøyhajt jaduuh. <sup>11</sup>Naxy mijts ja'a Dios mdehñ pia'ya'axät maa højtscøxpän. Jaduuh højts mijts hoy xpiuhbédat. Coo jäya'ayhajxy nämay Dyiospa'ya'axät maa højtscøxpän, mänit højts ja'a Dios xñäwa'ana'añ, mänitä jäya'ay ja'a Dios hajxy nämay nämä'awa'añ "Dioscujú'uyäp", je'eguiøxpä coo højts Dios hoyhajt weenhajt xmio'oy.

<sup>12</sup>Jootcujc højts mñiäwø'oyii coo højts hoy tøø njäya'ayhaty maa mijtsän hädaa yaabä naaxwiin. Dios højts jaduuh xpiädaac coo højts hoy njäya'ayhadät. Jaaya'ay højts xyhijxp coo højts hoy njaančh jäya'ayhaty. Xpiuhbejp højts jaduuh neby højts hoy njaac jäya'ayhadät. Cab højts hamdsoo hoy nhojiäya'ayhadät. <sup>13-14</sup>Hix, howyiinjuøøñä mijts tøø nnäjaayø'øy, caj chipjatiä. Caj mijts mänaa tøø nwiinhøøñ. Tøø højts nmädia'agy hajxy siémpräm xwyiinjuøøyyä. Chojpy højts njoot coo hajxy ca'xy mwiinjuø'owät, jaduuh hajxy mxoondá'agät maa højtscøxpän coo ja'a Jesucristo hänajty quiädaactägatsa'añ. Je'e hajxy nWiindsønähajtäm. Mänit højts nxoondá'agaambä maa mijtscøxpän.

<sup>15</sup>Nmøødhöch tøyhajt jaduuh coo højts nmädia'agy hajxy ca'xy xwyiinjuø'owaanä, päadyhöch hijty tøø nja wiinmay coo mijts jadähooc nøcxy cu nguhiijxy. Jaduuh hajxy jadähooc cu nxoondáacäm nägøxiä. <sup>16</sup>Hix, nøcxáamböch hijty jim maa ja'a naax jaduuh xiøhatiän Macedonia, y jim mijts hijty ndu'uguhixa'añ Corinto. Y cooeh hijty nwiimbidaannä Macedonia, mänit mijts hijty jadähooc ndu'uguhixáangombä cooeh hijty jim nnøcxa'añ maa ja'a naax jaduuh xiøhatiän Judea. Jim mijts jaduuh cu xpiuhbejty. <sup>17</sup>Pero cabä Dios jaduuh miänaañ cooeh jim cu nminøøyy maa mijtsän. Ca'a yhamdsoojøotöch jim tøø nga'a naxø'øy. Cab jaduuh yhoyyä coo hajxy mmäná'anät cóogöch tyijy jaduuh ndu'ugcapxy nmetscapxy, cooeh jim tøø nga'a naxø'øy. Ja'a häna'c-hajxy ca'a mäbøjpä, je'leds hajxy tu'ugcapxp metscapxp, ca'a yhöøchä. <sup>18</sup>Dios højts xyhijxp coo højts nga'a

høhnda'agy. Cab højts mijts mänaa tøø nmøødtu'ugcapxy tøø nmøødmetscapxy. <sup>19</sup> Hix, ja'a Jesucristo, ja'a Dioshuung, cab je'eduhñ mänaa tiu'ugcapxy mietscapxy. Homiänaajä tiömiädia'agy. Y coo højts mijts nyajwiingapxøøyy ja'a Jesucristocøxpä, paady højts nga'a tu'ugcapxy nga'a metscapxy, ni høøch Pablo, ni hermano Silvano, ni hermano Timoteo. <sup>20</sup> Waambatiä Dios jecy miänaañ coo hänajty yajtøjiada'añ, cøjx jaduhñ tiøjiaty ja'a Jesucristocøxpä. Y coo højts ja'a mädia'agy nmäbøjcäm ja'a Jesucristocøxpä, jaduhñä Dios møj jaanç nbädaacäm. <sup>21</sup> Pero ja'a Dios hajxy xpiuhbëjtäm nebiä Jesucristo hajxy jaduhñ nmøødhjätäm tu'ugmädia'agy tehngajnä, møød højts møød mijts nägøxiä. Jaanä Dios højts jaduhñ xwiinguejxpä coo højts ja'a miädia'agy nyajwä'xät. <sup>22</sup> Xyaghijp højts ja'a Dios quiø'øjooty ja'a yhEspirituhaam. Xyhuunghajp højts jaduhñ. Xmiøoyyäm ja'a tøyhajt hajxy jaduhñ coo hajxy homiänaajä xcwieendähadäänäm.

<sup>23</sup> Dios ja'a tøyhajt møøch cooçh nga'a høhnda'agy. Páadyhöch jim tøø nga'a naxø'øyy Corinto maa mijtsän, cábøch njoot hänajty chocy coo mijts nhøjät. <sup>24</sup> Pero cab højts mijts nhane'ema'añ nebiatiä Diosmädia'agy hajxy mmäbøgät. Hix, nnajuøøby højts jaduhñ coo hajxy hamuumdu'joot mmäbøcy. Nja wi'i piuhbedaamby højts mijts jaduhñ nebiä Diosmädia'agy hajxy maas hoy mbanøcxät. Jaduhñ hajxy maas jootcujc mhídät.

## 2

<sup>1</sup> Mänájøch jim nhuug hoobiän maa mijtsän, mänitøch mijts nhojy je'eguiøxpä coo hajxy hänajty hoy mga'a tuñ. Jootmayhájätbøch jim nwiimbijty. Hoorä, tøøch nmädoyhájcombä coo hajxy hoy mga'a túungombä. Tøøch nwiimahnidyhaty cooçh jim nga'a tsoj nøcxtägätsa'añ maa mijtsän, coo mijts jim nnä'ä højtägätsät. <sup>2</sup> Hix, coo mijts nhojtägätsät, mänitøch jadähooc njootmayhada'añ. Pero chøjpiøch njoot jaduhñ coo hajxy hoy mdúnät. Jaduhñhöch jootcujc nhídät. <sup>3</sup> Mänájøch mijts jayøbajt nhuuc näjaayøøbiän, mänit mijts nmägäpxy nhanehmy coo ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy mnajtshixø'øwät. Jaanç tehñ jiootmayhájjøch hänajty coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty hoy mga'a panøcxy. Høxtä jøøyyhöch jaduhñ. Paady mijts jaduhñ nmägäpxy nhane'emy nocyhaam, njaanç tehñ chojpy mijts jaduhñ. Cáboch njoot chocy coo hajxy mjootmayhädät. Coo ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy mnajtshixø'øwät nébiøch cham nmägäpxy nhane'emiän nocyhaam, mänitøch jim jootcujc nnøcxa'añ maa mijtsän. Coo mijts ja'a Diosmädia'agy hoy cu mbanøcxy, cáboch jaduhñ mänaa cu njootmayhajty. Nnajuøøbiøch jaduhñ coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy mja wi'i pianøcxa'añ. Y coo hajxy jaduhñ hoy mbanøcxät, jaduhñ hajxy nägøxiä jootcujc nhjätäm, møød høøch møød mijts.

<sup>5</sup> Ja'a mijts mmägu'ughajpä ja'a tøø quiädiéeyäbä, nägøxiä hajxy jaduhñ tøø xñägädieeyøøyyäm, ca'a yhöøchähajtiä nidiuhñ. Pero cáboch nmäna'añ coo hanaxiä tøø quiädieey. Hix, cáboch hanaxiä nyajtsähdiuna'añ. <sup>6</sup> Hoorä, tøø ja'a mmägu'ughajpähajxy chaaçhpøcy. Tu'ugwiimahnidy hajxy mnibiaatä, paadiä mmägu'ughajpä hajxy myajcumädooyy. Hoorä, tøø jaduhñ chaaçhpøjnä. <sup>7</sup> Hahixøøby hajxy jaduhñ mmämée'xnät. Jaduhñ hoy jiootcugøøguiumbät, y cab jaduhñ hanaxiä jiootmayhädät. <sup>8</sup> Coo hajxy jaduhñ mmämée'xnät, myajcøxø'øgaamby hajxy jaduhñ coo hajxy mjaanç tehñ chocy. <sup>9</sup> Paady mijts jayøbajt nnäjaayøøyy, nhijxmajts mijts jaduhñ pø tøyhájthøch nmädia'agy hajxy hänajty xmiäbøgaanä hamuumdu'joot. <sup>10</sup> Pønjaty mijts mmämée'xyp, jaanä jaduhñhöch mmämée'xaambä. Haa ca'a, pø tøøch häna'c nmämée'xy, páadyhöch tøø nmämée'xy, jaduhñ mijts jootcujc mhídät. Jesucristøch jaduhñ xyhijxp cooçh nga'a høhnda'agy. <sup>11</sup> Coo hajxy jaduhñ nnimiämée'xäm, cabä møjcu'ugong miäjädä'agät maa højtscøphjätäm. Nnajuøøyyäm hajxy coo ja'a møjcu'ugong jiaanç tehñ miäwiinhøø.

<sup>12</sup> Cooçh jim nmejch maa ja'a cajpt jaduhñ xiøhatiän Troas Diosmädia'agy-yajwa'xpä ja'a Jesucristocøxpä, nbáathøch hawa'adspä cooçh jim ndägø'øwät Diosmädia'agy-yajwa'xpä.

<sup>13</sup> Pero cooçhä hermano Tito jim nga'a paaty maa ja'a hermanodøjc-hajxiän, mänitøch ndägøøyy jootmayhajpä. Mänitøch nwiimbijnä. Mänitøch nnøcxy maa ja'a naax jaduhñ xiøhatiän Macedonia.

<sup>14</sup>Dioscujú'uyäp ja'a Dios coo hõjts xpiuhbety, coo hõjts xyghity tu'ugmädia'agy mөөdä Jesucristo. Jaduhñ hõjts ja'a Dios xpiuhbety coo hõjts ja'a mõjcu'ugong nga'a yajmäjä-da'agy majaty hõjts ja'a Diosmädia'agy nyajwa'xy ja'a Jesucristocõxpä. Homiädoonä ja'a jäya'ayhaxy miädooy nebiaty hõjts nyajwiingapxõ'oy. <sup>15-16</sup>Xquiumaaby hõjts ja'a Dios coo hõjts ja'a miädia'agy nyajwa'xä ja'a Jesucristocõxpä. Põnjaty hoy mädoob, põnjaty mäbõj, je'eds nähwa'adsaamb. Jugyhadaamb hajxy je'eduhñ cõjxta'axiõõ nebiä Dios jugyhatiän. Pero põnjaty hoy ca'a mädoob, põnjaty ca'a mäbõj, cab hajxy jaduhñ nähwa'adsa'añ. Je'eds hajxy haxõøgtuum nõcxy miähmõ'owa'añ. Caj põñ yhamdsoo jada'añ Diosmädia'agy-yajwa'x. <sup>17</sup>Hõjts mäbõcypä njajpy je'eguiõxpä coo hõjts ja'a Dios xwyiinguejxy. Hamuumdu'joot hõjts nduhñ je'eguiõxpä coo hõjts ja'a Jesucristo tu'ugmädia'agy nmөөdhity. Xyhijxp hõjts ja'a Dios jaduhñ coo hõjts hoy nduhñ. Jii häna'c näje'e, cab hajxy hoy tiuhñ. Ja'a Diosmädia'agy tyjy hajxy yajwa'xyp. Pero yhamdsoo mädia'agy hajxy wyl'i miädiaacypy, je'eguiõxpä coo hajxy jia wil'i quiänaarhada'añ. Hõjts, cab hõjts jaduhñ nbahixy.

## 3

<sup>1</sup>Cab hajxy mmäná'anät coo tyjy hõjts nnguiumayii nebiä häna'c ñiguiumayijän, ja'a yhamdsoo mädia'agy hajxy miäwädiipä. Coe hajxy hänajty maa ñõcxa'añ, mänitä hermanodõjc hajxy ñäma'ay coo nocy hajxy jaduhñ ween yhädiüunäxä cooc tyjy ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy tõõ yajwa'xy. Pero hõjts, cab hõjts jaduhñbä nocy nyajmaajaty, ni coo mijts nyaghixät, ni coo mijts xmió'owät. <sup>2</sup>Hoy piõnä ñajyõ'oy coo hõjts ja'a Diosmädia'agy hoy nyajwa'xy. Haa ca'a, tõõ ja'a Diosmädia'agy hajxy mmäbõcy mänaa hõjts jim hoy nyajnähixõ'oyän. Hix, njaanç tehñ chojpy hõjts mijts hamuumdu'joot. Homiänaajä hõjts mijts njahmiejtsta'agy. <sup>3</sup>Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy tõõ mmäbõcy, jaduhñä cu'ug ja'a tøyhajt hajxy miөөdä coo hõjts ja'a Jesucristo jaduhñ xwyiinguejxy maa mijtscõxpän, coo hõjts mijts ja'a Diosmädia'agy nyajwiingapxõ'owät. Jujcy ja'a Dios. YhEspirituhaam ja'a Dios hajxy xyajmäbõjcy. Jaduhñ miäbaady coo ja'a Jesucristo tõõ yuugjaay maa ja'a jäya'ay quiorazoncõxphaxiän. Cab jaduhñ tõõ yuugjaay tsaagõxp tintahaam nebiä Dios jecy yuugjahyyän tsaagõxp maa ja'a tunñ xiõhatiän Sinaí.

<sup>4</sup>Paady hõjts jaduhñ nmänä'añ, nmөөd hõjts ja'a tøyhajt coo hõjts ja'a Jesucristo xwyiinguejxy. <sup>5</sup>Pero cab hõjts tii njada'añ hamdsoo. Dios hõjts jaduhñ xpiuhbej coo hõjts njädät. <sup>6</sup>Jaaya'ay hõjts jaduhñ tõõ xyajnähdijy coo hõjts ja'a hawiinjemybiä mädia'agy nyajwá'xät ja'a Jesucristocõxpä. Hädaa hawiinjemybiä mädia'agy, yhEspirituhaam hõjts ja'a Dios tõõ xmiõ'oy. Cabä Dios tõõ jiahñä tsaagõxp nebiä jecyquihdujt jecy jahyyän tsaagõxp. Yõ'õ jecyquihdujt, cab jaduhñ põñ hoy quiudiuna'añ, paady hijty põñ quia'a pädsõmä'añ haxõøgtuum. Pero coo ja'a hawiinjemyiädia'agy hajxy mmäbõgät, mänitä Dios hajxy xyagjughädät cõjxta'axiõõ yhEspirituhaam neby je'e jiugyhatiän.

<sup>7</sup>Hoorä, coo ja'a Dios ja'a jecyquihdujt jahy tsaagõxp, hõxtä haamb hõxtä tsämaamb ja'a Moisés ja'a wyiin jiojpy hänajty, hõxtä cabä israelita ja'a Moisés ja'a wyiin jiojpy hajxy hänajty hoy yheebaanä. Pero paquiä ja'a Moisés ja'a wyiin jiojpy jaduhñ ñä'a haañ ñä'a tsämaamy. Paadiä Moisés ja'a wyiin jiojpy hänajty yhañ chämaamy, tõõ ja'a Moisés hänajty yhoj jim Dioswiinduum maa ja'a Dios hänajty tõõ quida'aguian jim tungõxp. Y mõcmäjaa ja'a Dios jiaanç tehñ miөөd. Hoorä, yõ'õ jecyquihdujt, cab jaduhñ põñ hoy quiudiuna'añ, paady hijty põñ quia'a pädsõmä'añ haxõøgtuum. <sup>8-9</sup>Hoorä, coo ja'a Dios ja'a Moisés ja'a wyiin jiojpy jecy yaghaanä yajtsämaamä, jaduhñä Dios yajcähxõ'cy coo mõcmäjaa miөөdä. Y coo ja'a Dios ja'a hawiinjemyiädia'agy tõõ yejnä coo hajxy tõõ xpiädaacäm hawa'adstuum, ja'a yhEspirituhaam ja'a Dios ja'a hawiinjemyiädia'agy tõõ yecy. Jaduhñä Dios maas hoy tõõ yajcähxõ'õgy coo mõcmäjaa miөөdä. Hix, hoy-yagjuõõñä ja'a Moisés ja'a wyiin jiojpy jecy yhaan chämaamy. Maas hanaxiä ja'a hawiinjemyiädia'agy yhoj-yagjuõõñä, ja'a hõjts nyajwa'xypä. <sup>10-11</sup>Jaduhñ quiähxõ'õgy coo ja'a jecyquihdujt jaduhñ quia'a jaty tsoobaatnä. Ja'a hawiinjemyiädia'agy ja'a Jesucristocõxpä, je'eds jaduhñ tsoobaatnä. Y cab jaduhñ mänaa tiägoyya'añ.

<sup>12</sup> Tøyhajt jaduhñ, paady hõjts nga'a tsähdiuñ mänaa hõjts ja'a Diosmädia'agy nya-  
jwa'xiän, ni nga'a mädsähdiuñ hõjts jaduhñ. <sup>13</sup> Hix, haamb tsämaambä Moisés ja'a  
wyiin jiojpp hänäjty coo ja'a Dios ja'a Moisés ja'a miädia'agy miooyy. Mänitä Moisés ja'a  
cu'ug ja'a Diosmädia'agy yajwiingapxøoyy. Coo ja'a Moisés miädiaacpäðøoyy, mänitä  
wit ñiyajwiinguwidsooyy, je'eguiøxpä coo ja'a wyiin jiojpp hänäjty jecy quia'a hanaañnä  
quia'a tsämaamaañnä. Paady jaduhñ miädsähdiuñä. Hix, yhixaambä israelita ja'a Moisés  
hajxy hänäjty coo ja'a Moisés ja'a wyiin jiojpp hänäjty quia'a haañnä quia'a tsämaamaañnä.  
<sup>14-16</sup> Pero ja'a israelitahajxy, jaančh tehñ quiuhxex hajxy hänäjty, cab hajxy hänäjty miädi-  
a'agywyiinjuø'oy. Høxtä chamnäbaadyñä hajxy jaduhñ quiuhxexä. Coo ja'a jecyquiuhdajt  
hajxy mänaa miäðoy, cab hajxy jaduhñ wyiinjuø'oy, ja'a Moisés jecy miädiacäbä.  
Mänit hajxy jaduhñ wyiinjuø'owät coo hajxy hänäjty tøø miäbøcy hamuumdu'joot ja'a  
Jesucristocøxpä. Je'e hajxy nWiindsønhtëjäm. <sup>17</sup> Hoorä, tu'ugjuøhñdy ja'a Jesucristo yhity  
møøðä Tiedäi yhEspiritu. Y coo hajxy nmäbøjcäm ja'a Jesucristocøxpä, jaduhñä cuhdajt  
hajxy xmiøoyyäm coo Dios hajxy nba'yäaxämd. <sup>18</sup> Hoorä, pønjaty jaduhñ hamuumdu'joot  
mäbøjpp ja'a Jesucristocøxpä, tøø hajxy ngøxy wiinjuøoyyäm coo ja'a Jesucristo miøjjä  
jiaančhä. Tehñgajnä ja'a Jesucristo hajxy xyaghaguipxyjatiøoyyäm neby je'e yhitiän. Hix,  
tu'ugjuøhñdy je'e yhity møøðä Tiedäi yhEspiritu.

## 4

<sup>1</sup> Hojiot ja'a Dios jiaančh tehñ miøøð, paady hõjts tøø xwyiinguexy coo hõjts ja'a  
miädia'agy nyajwá'xät ja'a Jesucristocøxpä. Paady hõjts nga'a jootmayhaty ni mänaa.  
<sup>2</sup> Nyejpy hõjts ja'a tøyhajt coo hõjts ja'a Diosmädia'agy nyajwa'xy. Cab hõjts jaduhñ  
mänaa nhøhñda'agy. Näjuøøbiä cu'ughajxy jaduhñ coo hõjts mänaa nga'a nhøhñda'agy.  
Xyhijxp hõjts ja'a Dios jaduhñ. Ja'a häna'c-hajxy hønñdaacpä, cabä Diosmädia'agy  
hajxy ca'xy yajwa'xy. Yhamdsoo mädia'agy hajxy jaduhñ yajmämädiaagøøby magämaa.  
Hočhähdiuñnä hajxy jaduhñ jiatcø'oy. Pero hõjts, ja'a tøyhajt hõjts nmädiaacypy.  
<sup>3</sup> Cabä jäya'ay ja'a mädia'agy hajxy nägøxiä wyiinjuø'oy, ja'a hõjts jaduhñ nyajwa'xypä  
ja'a Jesucristocøxpä. Paady hajxy jaduhñ quia'a wiinjuø'oy coo hajxy haxøøgtuum  
wiädity. <sup>4</sup> Paadiä Diosmädia'agy hajxy quia'a mäbøga'añ, tøø ja'a wyiinmahñdyhajxy  
piäðacäxä haxøøgtuum ja'a mõjcu'ugongäm, ja'a yaa hanehmbä hädaa yaabä naaxwiin.  
Coo ja'a wyiinmahñdyhajxy tøø piäðacäxä haxøøgtuum, paadiä Diosmädia'agy hajxy hoy  
quia'a wiinjuø'owa'añ maa jaduhñ myiñän cujaay coo ja'a Jesucristo mõcmäjaa miøøðä.  
Tu'ugmädia'agy ja'a Jesucristo yhity møøðä Tiedy. <sup>5</sup> Coo hõjts ja'a Diosmädia'agy  
nyajwa'xy, ja'a Jesucristo hõjts nmädiaacypy coo hajxy nägøxiä nWiindsønhtëjäm. Cab  
hõjts jaduhñ nyajcumaya'añ. Jaduhñ hõjts njoot chocy coo hõjts mijts nbuhbedät,  
je'eguiøxpä coo hõjts ja'a Jesucristo nWiindsønhyaty. <sup>6</sup> Dios jecy mänaañ coo jøøn jiajät  
hagoodstuum. Cahnä ja'a naaxwiimbä hänäjty yhoø'oy. Jaaya'ay hõjts ja'a miädia'agy  
jaduhñ tøø xyajwiinjuø'oy coo je'e mõcmäjaa miøøðä. Coo ja'a Jesucristo hajxy tøø  
xyajnahwaats tøø xyajcuhwäatsäm, jaduhñ hajxy nyajnajuøoyyäm coo ja'a Dios mõcmäjaa  
miøøðä.

<sup>7</sup> Jaaya'ay hõjts tøø xwyiinguexy coo hõjts ja'a miädia'agy nyajwá'xät ja'a Jesu-  
cristocøxpä. Jaančh tehñ choobaatp ja'a miädia'agy jaduhñ. Hõjts, cab hõjts mõcmäjaa  
nhamdsøo møøðä. Dios hõjts jaduhñ xpiuhbejp coo hõjts ja'a miädia'agy nyajwá'xät.  
Coo hõjts jaduhñ xpiuhbety, jaduhñ yajnajuø'oy coo ja'a Dios mõcmäjaa jiaančh tehñ  
miøøðä. <sup>8</sup> Tøø hõjts häyohn may nmänaxy nyajnaxy, pero cab jaduhñ tiehñ yhanaxiä.  
Naxy hõjts nga'a najuø'oy neby hõjts njatcø'owät, pero cab hõjts hanaxiä njootmayhaty.  
<sup>9</sup> Tøø hõjts häna'c mayhooc xjia wi'i chaächtiuna'añ, pero cab hõjts ja'a Dios mänaa xñä-  
jtshixø'oy. Hoy hõjts häna'c mayhooc tøø xjia häyoowhixy, cab hõjts nmøjppäda'agy. Hix,  
homiänaajä hõjts ja'a Dios jaduhñ xcwieendähaty. <sup>10-11</sup> Nebiä Jesucristo hijty mäjahnñdium  
wiäditiän jabom-jabom, jaanä jaduhñ hõjts mäjahnñdium nwädjippä homiänaajä. Ja'a  
Jesucristocøxpä hõjts häna'c xjia wi'i yagho'oga'añ. Pero cab hõjts Jesucristo xñä'ägä  
nähducy. Hix, coo ja'a Jesucristo yho'cy, mänit jiuypjiojtägajch. Mänit jim ñøocy maa

ja'a Tiedeä wyiinduumän. Jimä mœcmäjaa jäda'ahaty mióðädänä. Paady hœjts jaduhñ homiánaajä xcwieendähaty. <sup>12</sup>Paady hœjts mäjähñdiuum nwädity coo hœjts Diosmädia'agy nyajwa'xy. Coo ja'a Jesucristo jjugyhyaty, paady hajxy xcwieendähjätäm homiánaaja.

<sup>13</sup>Jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguian coo tu'jäya'ay jecy miánaañ: "Nmábœjpiœch ja'a Diosmädia'agy, páadyhœch ja'a Dios ngapxpaady"; jaaná jaduhñ hœjts ja'a Diosmädia'agy nmábœjpä, paady hœjts ja'a Dios ngapxpaatpä. <sup>14</sup>Coo ja'a Dios ja'a Jesucristo yagjujypiœjtägajch, ja'a nWiindsœnhjätäm, jaduhñ hœjts ja'a tœyhajt nmœðä coo hœjts xyagjujypiœjtägatsaambä näguipxy mœð mijts. Paadiä Dios hajxy xyagjujypiœjtägatsaanäm coo hajxy nhjätäm tu'ugmädia'agy mœðä Jesucristo. Mänitä Dios hajxy nägœxiä xyajnœcxäänäm jim maa ja'a wyiinduumän näguipxy mœð mijts. <sup>15</sup>Paady hœjts häyohn nmänäxy nyajnaxy, chojpy hœjts njoot jaduhñ coo mijts ja'a Diosmädia'agy nyajnañiän, cab hœjts jecy nmänäx nyajnaña'añ. Y cab hœjts jaduhñ njaty tsaachpocy. Coo hœjts jaduhñ tœœ njaty tœœ nhabety, paadiä Dios ja'a mayhajt mœj may tiuna'añ maa hœjtsœxpän œjxta'axiœœ.

<sup>16</sup>Nnajuœby hœjts jaduhñ coo ja'a Dios hajxy xyagjujypiœgäänäm, paady hœjts nga'a jootmayhaty. Tehngajnä hœjts ja'a Dios mœcmäjaa xjiaac mo'oy maa hœjts njuhñdy-cœxpän, hoy hœjts nni'x ngopc tehngajnä jia mäjay. <sup>17</sup>Neby hœjts häyohn yaa nmänäxy nyajnañiän, cab hœjts jecy nmänäx nyajnaña'añ. Y cab hœjts jaduhñ njaty tsaachpocy. Coo hœjts jaduhñ tœœ njaty tœœ nhabety, paadiä Dios ja'a mayhajt mœj may tiuna'añ maa hœjtsœxpän œjxta'axiœœ.

<sup>18</sup>Pero cab hœjts jaduhñ nmœjpäda'agy coo hœjts jaduhñ yaa njaty nhabety hädaa yaabä naaxwiin. Hix, paquiä hœjts nnä'a jaty nnä'a habety. Jim hœjts njoot nbäda'agy maa ja'a Dios ja'a wyiinduumän. Cœjxta'axiœœ hajxy jim xyaghidäänäm.

## 5

<sup>1</sup>Tsipcœp hajxy nho'ogäänäm ndägoyyäänäm. Pero nmœðdhjätäm ja'a tœyhajt hajxy jaduhñ coo ja'a Dios hajxy tœœ xyajnahdijjäm cooc hajxy jim xyaghidäänäm maa ja'a wyiinduumän œjxta'axiœœ. Diósäts hajxy jim xyaghidäänäm, ca'a wyiingjäya'yä hajxy jim xyaghidäänäm. <sup>2</sup>Coo hajxy yaa ndsaachpœjcäm hädaa yaabä naaxwiin, paadiä njoot hajxy jaduhñ tœœ nbädäacäm coo hajxy jim nnœcxäänäm tsajpootyp. <sup>3</sup>Coo hajxy jim ngóo'täm, jaançh tehñ jootcujc hajxy jim nnijiäwœwáaanäm jim Dioswiinduum. <sup>4</sup>Mäduhñtiä hajxy yaa njaac hjätäm hädaa yaabä naaxwiin, cab hajxy jootcujc nhjätäm je'eguiœxpä coo hajxy yaa ndsaachpœjcäm. Pero cab hajxy ndsœjcäm coo hajxy paquiä nho'c ndägóoyyäm. Je'e hajxy ndsœjcäm coo njugyhjätäm œjxta'axiœœ nebiä Dios jjugyhatiän. <sup>5</sup>Ja'a Diósäts hajxy jaduhñ xyajnahdijjäm coo hajxy jim xyajnöcxäänäm maa ja'a wyiinduumän. Tœœ ja'a yhEspiritu hajxy jaduhñ xyajnäguéjxäm coo hajxy jaduhñ xmiœðdhjätäm tu'ugmucy. Jaduhñä tœyhajt hajxy nmœðdhjätäm coo ja'a Dios hajxy tœyhajt xjiaançh yagjuyhadaäänäm œjxta'axiœœ neby je'e jjugyhatiän.

<sup>6</sup>Paady hœjts jootcujc nhity jabom-jabom. Mäduhñtiä hœjts yaa njaac jugyhyaty hädaa yaabä naaxwiin, cab hœjts jim ndsoj nœcxa'añ maa ja'a Jesucristo wyiinduumän. Tœyhajt jaduhñ. <sup>7</sup>Hoy hœjts ja'a Jesucristo yaa nga'a ja hixy hajujcy, nmábœjcäp hœjts ja'a miädia'agy jaduhñ. <sup>8</sup>Cab hœjts nnä'ägä jootmayhaty ni weenitiä. Chojpy hœjts ja'a njoot coo hœjts nhó'ogät, coo hœjts jim nnœcxät maa ja'a Jesucristo wyiinduumän. <sup>9</sup>Cab hœjts nmœjpäda'agy pœ ho'ogaamb hœjts, ó pœ cab hœjts ndsoj ho'oga'añ. Pero chojpy hœjts njoot jaduhñ coo hœjts ja'a Jesucristo miädia'agy hoy ngudiúuñät. Jaduhñ hœjts ja'a Jesucristo xquiumáyät. <sup>10</sup>Hix, nägœxiä ja'a Jesucristo hajxy nœcxy nwiindána'awäänäm. Mänit jaaya'ay nägapxa'añ pœñ hánajty hoy tœœ quiudiüñ, pœñ hánajty hoy tœœ quia'a cudiüñ. Pœnjaty hánajty hoy tœœ quiudiüñ, je'eds ja'a hoyhajt ja'a weenhajt hajxy paadaamb. Pero pœnjaty hánajty hoy tœœ quia'a cudiüñ, quiuämowaamby hajxy je'e.

<sup>11</sup>Nwiingudsähgœœby hœjts ja'a Jesucristo. Jia wi'i chojpy hœjts ja'a njoot jaduhñ coo hœjts xquiumáyät. Nja wi'i yajmäbœgaamby hœjts ja'a cu'ughajxy coo hœjts ja'a Jesucristo

tøyhajt tøø xwyiinguexy. Najuøøbiä Dios coo højts ja'a miädia'agy hamuumdu'joot ngudiunä. Chópiøčhä njoot jaduhñ coo mijts mnajuøøbiät coo højts ja'a Diosmädia'agy hamuumdu'joot ngudiun. <sup>12</sup> Cab højts nyajcumaya'añ, hoy højts jaduhñ nja niñänomyii coo højts ja'a Jesucristo tøø xwyiinguexy. Paady højts mijts jaduhñ nhawáañäm, jaduhñ mijts mnajuøøwät neby højts mijts xpiuhgapxó'owät coo højts häna'c hñajty jaduhñ tøø xñähwaambety. Ja'a häna'c-hajxy jaduhñbä, je'e hajxy yajcopcøøby pø hoy yhamdsoo cuhdujt hajxy quiudiunñ. Cab hajxy nñ'ägädä wiinjuø'øy coo ja'a wyiinmahñdyhajxy quia'a nä'ägädä hoyyä. <sup>13</sup> Jaduhñ højts häna'c xñänømy cooc tyijy højts nguhmäñ'øy coo højts ja'a Dios ndsocy. Diósäts højts xñajuøøby coo højts nga'a cuhhiñ coo højts nga'a cuhmäñ'øy. Hix, chojpy højts ja'a njoot jaduhñ coo mijts ja'a Dios ja'a hoyhajt ja'a weenhajt xmió'owät. <sup>14</sup> Coø højts ja'a Jesucristo xjiaanč tehñ chójcäm, paady højts ja'a miädia'agy ngudiunäm hamuumdu'joot. Nmøødhájtäm ja'a tøyhajt hajxy jaduhñ coo jaaya'ay hajxy hoy xñähho'túutäm nägøxiä. Xyajnähwáatsäm ja'a nbojppä ngädieeyhajtämhajxy. <sup>15</sup> Coø ja'a Jesucristo hajxy hoy xñähho'túutäm, paadiä nhamdsoo cuhdujt hajxy nga'a yajtuunänä. Tsögä miädia'agy hajxy jaduhñ cudíuunäm mäduhñtiä hajxy yaa njaac jugyhájtäm. Y coo ja'a Jesucristo jiuypjiojtägajch, jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo hajxy xyagjughadaañäm cøjxta'axiøø nebiä Tiedy jiugyhatiän. <sup>16</sup> Cab højts pøn nyajcopcøøñä pø mäyøøhajxy, pø häyoobhajxy. Ja'a Jesucristo, jaduhñ højts hijty nhixy nebiä pajäya'ayän. Pero cab højts jaduhñ nhixxnä nebiä pajäya'ayän. <sup>17</sup> Hoorä, pønjaty ja'a Jesucristo tu'ugjoot tu'ugjuøhñdy møødhijnäp, hawiinjembä wiinmahñdy hajxy jaduhñ miøødhájnäp. Tøø ja'a yhaxøøgwiinmahñdy hajxy jaduhñ yhøxhijnä.

<sup>18-19</sup> Ja'a Dios jaduhñ mänaañ coo hawiinjembä wiinmahñdy hajxy nmøødhájtäm. Y coo ja'a Jesucristo hajxy hoy xñähho'túutäm, jaduhñä Dios ja'a nbojppä ngädieey hajxy xyajnähwáatsäm. Jaduhñ hajxy xmiøødnijootpáatäm. Y højts jaduhñ tøø xwyiinguexy coo højts ja'a miädia'agy jaduhñ nyajwá'xät coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, y coo ja'a Dios hajxy xyajnähwáatsäm, y coo ja'a Dios hajxy jaduhñ xmiøødnijootpaadaañäm. <sup>20</sup> Ja'a Dios højts tøø xwyiinguexy coo højts ja'a Jesucristo miädia'agy nyajwá'xät. Jaduhñ højts tøø xñäma'ay coo højts mijts nmänuu'xtá'agät coo miädia'agy hajxy mmábójcät. Jaduhñä Dios hajxy xyajnähwá'adsät. Jaduhñ hajxy ween xmiøødnijootpaadójtät. <sup>21</sup> Cabä Jesucristo ja'a Dios mänaa miägädiehy. Pero coo Dios hajxy xjiaanč tehñ chójcäm, paady miänaañ coo ja'a Jesucristo ja'a nbojppä ngädieeyhajxy xchømó'cäm. Y coo ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutäm, jaduhñä Dios hajxy xyajnähwáatsäm. Jaduhñ hajxy xpiädaacäm hawa'adstuum.

## 6

<sup>1</sup> Tøø ja'a Diosmädia'agy hajxy mmábøcy, paadiä Dios ja'a hoyhajt ja'a weenhajt hajxy tøø xmió'oy. Højts mijts nmänuu'xtaacyy coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy mgudiunät. Paady mijts jaduhñ nmänuu'xta'agy, coo højts ja'a Dios nmøødтуñ. <sup>2</sup> Hix, jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän:

Tøøch xyajnähdiy mánáajøch miich ja'a hoyhajt ja'a weenhajt hawiinmats nmó'owät. Coøch miich mänit xpia'yá'axät, mänitøch miich nmádówät. Mänit nubuhédät. Mänit nyajnähwa'ads nyajcuhwá'adsät, nømä Diosmädia'agy miäna'añ. Hoorä, tøø yhabaatnä coo ja'a Dios hajxy nba'yáaxäm. Jaduhñä Dios hajxy xyajnähwaats xyajcuhwáatsäm.

<sup>3</sup> Maa højts ja'a Diostuung nduñän, hoy højts njäya'ayhaty. Hix, cab højts ndsocy coo højts pøn xñähwaambédät. <sup>4</sup> Hoy højts ja'a Diostuung njaanč tuñ. Nmee'xtujpy højts hoy tyijjä, hoy ñeipiä højts nja jaty nja habety. Hanaxiä højts tøø ndsaachpocy. Tøø højts häyohn mayhooc nmänaxy xyajnaxy. <sup>5</sup> Tøø højts mayhooc nyajwobho'ogy. Tøø højts mayhooc nyajtsumy. Tøø højts ja'a cu'ug mayhooc xñäbädø'ogy. Tøø højts mayhooc nhanuu'xø'øy ja'a Diosmädia'agyquiøxpä. Tøø højts jamia'ay nhity mayhooc ja'a Diosmädia'agyquiøxpä. Tøø højts mayhooc jaguiay jayhu'ugy nhijpä. <sup>6</sup> Coø højts ja'a Diostuung nduñ, cab højts haxøøgwiinmahñdy nnä'ägä møødä. Nwiinjuøøby højts

ja'a Diosmädia'agy. Mee'xxieemy højts nhity, cab højts tii nmøjpdä'agy. Hojioot højts nmøød. Hix, ja'a Dioshespiritu højts nmøød. Hamuumdu'joot højts jäya'ay jaduhñ ndsocy nba'häyoy. <sup>7</sup>Nyajwa'xyp højts ja'a tøyhajt. Ja'a Diosmäjaa højts nmøød. Jaanč tehñ yhoj højts njäya'ayhaty nebiä Dios choquiän. Jaduhñ højts ja'a haxøøgpä nga'a yajmäjäda'agy. <sup>8</sup>Näje'eyä højts jäya'ay jaduhñ xwyiingudsähgø'øy. Näje'e højts xquia'a tsocy xquia'a mee'xy. Näje'e højts xquiimay, näje'e højts xñähojy. Tömiädiaacp højts, hoy højts jäya'ay näje'e xjia nänömy cooc tyijy højts nhöñda'agy. <sup>9</sup>Hoy højts ja'a tsaangu'ug xjia hixyhaty, cab højts häna'c näje'e xmiämøj xmiämayø'øy. Mäjahñdiuum højts njaanč tehñ wiädity, höxtä xyagho'ogaamb højts jäya'ay. Pero ja'a Dios højts jaduhñ xcwieendhajt. Tøø højts ja'a Dios xyajcumädoj, pero cabä Dios jaduhñ miäna'añ coo højts nhö'ogät. <sup>10</sup>Jootcuic højts nnä'ägä hity homiänaajä, hoy højts wiingumänaajaty nja mänaxy nja yajnaxy. Hoy højts nja häyoy, nyajnäxixøøby højts ja'a jäya'ay ja'a Diosmädia'agy nämay, jaduhñä hoyhajt ja'a weenhajt hajxy piäadät. Hoy højts tii nga'a ja møødä, Dios højts xmiöoby tijaty højts nyajmaajijpy.

<sup>11</sup>Mägu'ughajpdøjc, ja'a mijts jim hijpä Corintos, mijts jaduhñ nmägaxyp. Tøø mijts ngøxy hawaänäm nebiaty højts ja'a mädia'agy nmøødä. Njaanč tehñ chojpy højts mijts jaduhñ. <sup>12</sup>Nja wi'i miøødnijootpaadäänäp højts mijts. Cab højts nnajuø'øy øø jaduhñ mijts xjiäwøøbiä. <sup>13</sup>Tunä mayhajt hajxy, tsøc hajxy nijootpáatäm. Jaduhñ mijts nmägaxpy nebiä huungän.

<sup>14</sup>Cab hajxy nmøødwäidijmügät øñ ja'a Diosmädia'agy ca'a mæbøjp, coo hajxy jaduhñ mnä'ä pahijxpät neby hajxy yhäxøøgwäditian. Hix, øñjaty ja'a Diosmädia'agy mæbøjp, hoy hajxy quiudiuñ. Hawa'adstuum hajxy je'e. Pero øñjaty ca'a mæbøjp, cab hajxy quiudiuñ. Wiing ja'a wyiinmahñdyhajxy. Haxøøgtuum hajxy je'ebä. <sup>15</sup>Hix, cabä Jesucristo tu'ugmädia'agy yhity møødä møjcu'ugong. Jaanä jäduhñduhmbä, øñ ja'a Diosmädia'agy mæbøjp, cab hajxy tu'ugmädia'agy yhiijpä møød ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mæbøjpä. <sup>16</sup>Cabä cuhdujt jaduhñ myiñ coo häna'c quepychec naaxpoch hajxy wyiingudsähgø'øwät maa ja'a Diostøjcän. Cabä quepychec naaxpoch jiujuquiä. Ja'a Diösäts mæböcy jujcy. Y coo ja'a Diosmädia'agy hajxy nmæbøjcäm, jaduhñ mäwiin hajxy nmäbáatäm nebiä Diostøjcän, je'eguiøxpä coo ja'a Dioshespiritu hajxy nmøødhtëm. Jaduhñä Dios jecy miänaañ:

Øñjátyhöchä nmädia'agy xmiøbøjcäp, je'ečhä nhEspiritu nmo'owaamby.  
Nwoowhidäämbiøch hajxy je'e.

Xwyiingudsähgø'owäämbøch hajxy je'e. Ngu'ughadäämbiøch hajxy je'e,  
nømä Dios hajxy jecy xmiädiäacäm. <sup>17</sup>Jaduhñä Dios jecy miänaambä:

Puhwaatsnä hajxy ja'a häna'c ja'a quepychec hajxy wiingudsähgøøbiä, ja'a häna'c ja'a  
naaxpoch hajxy wiingudsähgøøbiä.

Cab hajxy nmøødwäidijmüjnät. Høxhix ja'a haxøøgpä hajxy. Mänitøch mijts  
xquiø'dägøøñät.

<sup>18</sup>XTiedyhadäämbøch mijts hänajtiän. Nnøøxhadäämbiøch nmajc-hadäämbiøch mijts  
hänajtiän,

nømä Dios jecy miänaañ. Møccuhdujt ja'a Dios miøød. Hoy øñnä jaduhñ yhane'emy.

## 7

<sup>1</sup>Mägu'ughajpdøjc, tøyhajt jaduhñ coo ja'a Dios hajxy xyhuunghajtäm. Tsøcxä haxøøgwiinmahñdy hajxy najtshixøøyyäm cøxiä. Yøø haxøøgwiinmahñdy, xyajmä'täp ja'a mni'x ja'a mjuøhñdy jaduhñ. Tsøgä Dios hajxy wiingudsähgøøyyäm. Tsøgä njoot hajxy pädáacäm maa ja'a Dioscøxpän.

<sup>2</sup>Cham højts mijts nnämäguiumbä, tunä mayhajt hajxy, tsøc hajxy nijootpáatäm. Cab højts øñ tøø nhäyoowhixy, cab højts øñ haxøøgwiinmahñdy tøø nyajnäxixø'øy, cab højts øñ tøø nwiinhøøñ. <sup>3</sup>Pero cáböch nmäna'añ coöch øñ tøø xñähøønø'øy. Njaanč tehñ chojpy højts mijts jaduhñ mäduhñtiä hajxy yaa njaac jugyhajtäm hädaa yaabä naaxwiin. Jaduhñ mijts hijty tøø nhuuc nämäabiä. <sup>4</sup>Nnajuøøbiøch coo mijts

ca'xy mgudiuna'añ waambáthyöch mijts tøø nmägäpaxy tøø nhane'emy. Ngumáabiöch mijts jaduhñ. Jootcújc-höch njaanč tehñ ñijiäwø'oyii maa mijtscoxpan. Jaanč tehñ xioondaacpöch, hoy hõjts madiu'u nja tsaächpöcy.

<sup>5</sup> Coo hõjts ja'a hermano Tito jim nga'a paaty maa ja'a cajpt jaduhñ xiøhatiän Troas, paady hõjts jim nwiimbijty. Y coo hõjts yaa nmejch Macedonia-naaxooty, ni yaa hõjts ja'a hermano Tito nga'a paatpä. Coo hõjts yaa nga'a tsoj paaty, paady hõjts hijty jootcujc nga'a nä'ägädä ñijiäwø'oyii. Xmiädsiphajp hõjts jäya'ayhajxy hijty ja'a Diosmädia'agyquiøxpä. Jootmayhajp hõjts hijty je'eguiøxpä cooc tyijy mijts jaduhñ mga'a mägoga'añ. <sup>6</sup> Ja'a Dios, yagjootmøcpøjpy je'e pønjaty jaduhñ jootmayhajp. Y coo ja'a hermano Tito jiaanč mejch, mänit hõjts ja'a Dios xyagjootmøcpøjcy. <sup>7</sup> Xjiaanč tehñ yagjootmøcpøjc hõjts ja'a Dios jaduhñ coo hõjts ja'a hermano Tito xyhawaanä coo mijts je'e myagjootmøcpøjcy mänaa jim yhitiän maa mijtsän. Cøjx hõjts xyhawaanä cóogöch mijts xjia wi'i jibhixy cooç jim nnöcxät maa mijtsän. Jaduhñ hõjts tøø xyhawaanäbä cooc mijts mjootmayhaty je'eguiøxpä cooç mijts hijty tøø xyhuuc yagjootmayhajp. Y jaduhñ hõjts tøø xyhawaanäbä cóogöch mijts xjiaanč tehñ jiahmiejtsta'agy. Coo hõjts jaduhñ tøø xquiøxy hawaanä, päadyhöch njaanč tehñ xioonda'agy.

<sup>8</sup> Mänääjoch mijts ja'a nocy jawyiinhajtpä nyajnägüxiän, nhójjöch mijts jaduhñ siém-präm. Paady hajxy weentiä mjootmayhajty. Jootmayháthöch hөөч weentiäbä coo mijts nhojy. <sup>9</sup> Coo mijts nhojy, paadiä mhaxøøgcuhdujt hajxy mhøxhijxy. Xquiumaayy mijts ja'a Dios jaduhñ coo hajxy jaduhñ mhøxhijxy. Coo hajxy jaduhñ mhøxhijxy, päadyhöch nxoonä'agy, ca'a jie'eguiøxpä coo hajxy mjootmayhajty. <sup>10</sup> Pønjaty yhaxøøgcuhdujt høxhijp, je'edshajxy hodium mähmø'owäp. Cumay hajxy jaduhñ piädsömät maa ja'a Diosän. Y cab hajxy jaduhñ jiootmayhánät. Pero pønjaty yhaxøøgcuhdujt ca'a høxhijp, haxøøgtuum hajxy miähmø'owät. Hoy miänaaxøø hajxy jaduhñ jiootmayhada'añ. <sup>11</sup> Pero mijts, hamuumdu'joot hajxy mgudiun nebiaty mijts tøø nmägäpaxy tøø nhane'emiän mänääjoch ja'a jayøbjatpä nocy nguexiän. Mjaanč høxhijp ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy nebiä Diosmädia'agy yhane'emiän. Mjootmayhajt hajxy jaduhñ coo hajxy hijty tøø mgädieey. Y mdsähgøyy hajxy jaduhñ weentiä. Chojpy ja'a mjoothajxy coo mijts ngumáyät, paadiä craa hajxy mhøxqiejxpädsøomy, ja'a haxøøgjatcøyyäbä. Tøø hajxy myajcähxø'nø coo hajxy tii pojpä tii cädieey mga'a møødän. <sup>12</sup> Paady hõjts ja'a nocy jim nguejxy maa mijtsän, coo hänäc-hajxy haxøøg tøø ñidiüüii. Ca'a jie'eguiøxphajtiä hõjts yø'ø nocy nguejxy. Paady hõjts nguejxpä, chojpy hõjts ja'a njoot hänäjty coo hajxy myajcähxø'øgät coo hõjts mijts xchocyñä. Xyhijp hõjts ja'a Dios jaduhñ coo hõjts nga'a hõhnda'agy. <sup>13</sup> Coo hõjts mijts jaduhñ xchocyñä, paady hõjts nxoonä'agy.

<sup>14</sup> Xoonäacp hõjts jaduhmbä coo ja'a hermano Tito xioondaacpä. Paady xioonda'agy coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hänäjty hoy mbanøcxyñä nägøxiä mänaa jim yhitiän maa mijtsän. Tøøchä hermano Tito hijty nnäma'ay coo mijts ja'a Diosmädia'agy hoy mgudiun. Y tøyhajt hajxy mjaanč cudiuñ. <sup>15</sup> Hamuumdu'joot mijts ja'a hermano Tito xjiaanč tehñ chocy, je'eguiøxpä coo mijts ja'a miädia'agy mmäbøjcä hamuumdu'joot nebiaty mijts xyhanehmiän. <sup>16</sup> Nnajuøbøiöch coo mijts ja'a Diosmädia'agy hoy mbanøcxaanä; päadyhöch nxoonä'agy.

## 8

<sup>1</sup> Hoorä, mägu'ughajpädøjc, cham hõjts mijts nyajmøødmädia'aga'añ nebiaty ja'a Dios mayhajt tøø tiun ja'a mäbøjpädøjcøxpähajxy, ja'a hajxy jim tsänaabiä Macedonia-naaxooty. <sup>2</sup> Jaanč tehñ xioondaacp hajxy, hoy hajxy jaduhñ tøø jia tsaächpöcy hoyhoy, hoy hajxy jaduhñ jia häyoy hanaxiä. Coo hajxy jaduhñ jiaanč tehñ xioonda'agy, paadiä xädø'øn hajxy may tøø yajmucy. Hojioot hajxy jiaanč tehñ miøød, paady hajxy may tøø yajmucy. Tøø ja'a häyoobäjäya'ay xädø'øn hajxy mio'oyii; ja'a hermanodøjc-hajxy jaduhñ tøø yecy. <sup>3</sup> Hamuumdu'joot hajxy jaduhñ tøø yecy, ca'a yhadsipä, ca'a yhajootma'adä. Tøøch nhamdsoo hixy coo hojioot hajxy jaduhñ jiaanč tehñ miøødä. Høxtä yejnaxypä xiädø'øn hajxy jaduhñ näjootpä. <sup>4</sup> Coo hajxy miädoyhajty coo hõjts ja'a



häyoo**ä**jäy'a'y hänäjty nbuhbeda'añ xädø'øñhaam, ja'a Diosmädia'agy hajxy mäbøjpä, mänit højts xñämaayy coogä xädø'øñ hajxy jaduhñ quiexaambä, ja'a hajxy jim tsänaabiä Macedonia. Hamuumdu'jootäc hajxy jaduhñ quiexa'añ. <sup>5</sup>Xoondaac højts jaduhñ coo ja'a hermanodøjc xädø'øñ hajxy may yejcy, ja'a hajxy jim tsänaabiä Macedonia. Y coo hajxy miänaañ coo ja'a Dios ja'a miädia'agy hajxy hamuumdu'joot quiudiunaanä, paady højts maas hanaxiä nxoondaacy. Dios jaduhñ mänaañ coo hajxy jaduhñ quiudiünät. Jaduhñ hajxy miänaambä cooc højts ja'a nmädia'agy hajxy xquiudiunäñäbä. <sup>6</sup>Mänaa ja'a hermano Tito jim jayøbajty yhoyyän maa mijtsän, mänit hajxy xñämaayy coo xädø'øñ hajxy myajmügät. Hoorä, jim højts ja'a hermano Tito nguejxtägatsaambä maa mijtsän, weenä xädø'øñ hajxy mgøxy yajmucy. Mänit hajxy jim mguéxät maa ja'a häyoo**ä**jäy'ayhajxiän, ja'a Diosmädia'agy hajxy mäbøjpä. <sup>7</sup>Jaanch tehñ yhoy ja'a Diosmädia'agy hajxy mmäbøcy. Jaanch tehñ yhoy hajxy myajwiingapxø'øy. Jaanch tehñ yhoy hajxy mwiinjuaø'øy. Hamuumdu'joot hajxy jaduhñ mmäbøcy. Xjiaanč tehñ chojpy højts mijts. Hoorä, chojpy højts ja'a njoot coo mijts ja'a häyoo**ä**jäy'a'y mjaanč tehñ piuhbédät hamuumdu'joot xädø'øñhaam.

<sup>8</sup>Cábøch mijts ndehm yhane'emy coo hajxy mbuhbédät. Paady mijts jaduhñ nyajmøød-mädia'agy nebiatiä wiingjäy'ayhajxy tøø miäbuhbetiän, ween hajxy jaduhñ mbahjxpät. Jaduhñ hajxy myajcähxø'øgät coo hajxy tøyhajt mjaanč mädojpä. <sup>9</sup>Tøyhajt jaduhñ coo ja'a Jesucristo hojioot jiaanč tehñ miøødä, ja'a nWiindsønhajtämhajxy. Cahnä hänäjty yaa quiäda'agyñä hädaa yaabä naaxwiin nebiä pajäy'ayän, jim hijty moc yhane'emy maa ja'a Tiedy ja'a wyiinduumän. Pero coo yaa quiädaacy, mänit jaduhñ jiajty nebiä hädaa yaabä jäy'ayhajxiän, neby hajxy yaa nhäyóowäm. Jaduhñ hajxy hoy xñähhø'túutäm. Y coo hajxy jaduhñ tøø xñähhø'túutäm, paady hajxy jim xyajncøxäñäm maa ja'a Tiediiä wyiinduumän, pøn*h*atiä miädia'agy jaduhñ mäbøjcäp.

<sup>10-12</sup>Cham mijts nwiingapx njøcäpxø'øwa'añ coo ja'a xädø'øñ hajxy myajpedøød neby hajxy hadøjumøjt mwiinmahñdyhajtjän coo hajxy hänäjty myajmuga'añ. Mja nähmajts hajxy jaduhñ, pero cahnä hajxy myajpedyü. Hahixøøby jaduhñ coo hajxy myajpedøød, jaduhñ hajxy myajcähxø'øgät coo hojioot hajxy tøyhajt mjaanč møødä. Mijts jaduhñ mwiinmahñdyhajtsohn coo xädø'øñ hajxy hänäjty myajmuga'añ. Jaduhñ hajxy myégät neby hajxy mmäjäda'aga'añ. Mäðyyä jaduhñ. Cab jaduhñ yhahixø'øy coo hajxy hanaxiä myégät. Hix, jaduhñä Dios ja'a jioot chocy coo hajxy myajcähxø'øgät coo hojioot hajxy jaduhñ mjaanč møødä.

<sup>13</sup>Cábøch nmäna'añ coo hajxy mhäyoodägø'øwät, päadyhöch tøø nmäna'añ coo hajxy hanaxiä mga'a yégät. <sup>14</sup>Jaduhñhöchä njoot chocy coo pøn tii quia'a yajmaajädät. Jaduhñds je'e, hahixøøby jaduhñ coo mijts ja'a häyoo**ä**jäy'a'y mbuhbédät, je'eguiøxpä coo mijts nä'a tægø'øbä mmøødä jäda'ahaty. Y coo mijts hänäjty tøø mhäyoodägø'øy, mänit mijts xpühbejtägätsät, pø jim hajxy hänäjty miøødä nä'a tægø'øbä. <sup>15</sup>Jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: "Pøn*h*jaty may yajpädø'c, piuhmooyy hajxy je'e pøn*h*jaty weeñtiä yajpädø'c. Yaghaguipxy*h*atiøøyy hajxy jaduhñ tu'cuhdujt."

<sup>16</sup>Dios ja'a hermano Tito jaduhñ tøø yajnähdijy coo hojioot miøødhädät maa mijtsøxpä, neby højts hojioot nmøødän maa mijtsøxpän. Dioscujü'uyäp ja'a Dios jaduhñ. <sup>17</sup>Coo højts ja'a hermano Tito nmämaayy coo jim ñøcxät maa mijtsän, jootcugøøyy je'e coo højts jaduhñ nnämaayy coo jim ñøcxät. Hix, hamdsoojoot hijty jaduhñ nñägä nøcxa'añ.

<sup>18</sup>Nyajmäguexø'øwaamby højts ja'a hermano Tito ja'a mägu'ughajpä wiingpä. Wiinduh-mçhajtøjc tøø yajmädoyhaty coo ja'a Diosmädia'agy hoy yajwa'xy ja'a Jesucristoøxpä. <sup>19</sup>Jaduhñä mäbøjpädejc-hajxy tøø miänaambä coo højts nmødhädät majaty højts ja'a xädø'øñ nyajmucy mänaa højts ja'a häyoo**ä**jäy'a'yhajxy hänäjty nøcxy nmo'owa'añän. Cähxø'øgaamb jaduhñ coo ja'a Dios miøjjä jiaančä. Jaduhñ quiähxø'øgaambä coo højts hojioot nmøødä. <sup>20</sup>Paady højts nämetsc nädägøøg nwädity xädø'øñyajmujpä, cab højts ndsocy coo højts pøn xñänómät cooc tyijy højts nje'ehada'añ. Hix, majiaty højts xädø'øñ nyajmucy. <sup>21</sup>Chojpy højts ja'a njoot jaduhñ coo højts ja'a jäy'a'yhajxy xquiumáyät neby højts ja'a Dios xquiumäyyän.

<sup>22</sup> Chaads hõjts ja'a mägu'ughajpä mäwiingpä nguexáangumbä mөөдä hermano Tito-hajxy. Mayhooc hõjts hoy tөө xmiөөдтуñ hoy ñä'ä mädyii tuungä. Hamuumdu'joot jim ñөcxa'añ maa mijtsän. Hix, ñajuөөby jaduhñ coo mijts hoy myajtөjtägө'өwä'añ. <sup>23</sup> Naxiä hermano Tito hajxy hoy mdehñ yajtөjtägө'өwät coo hajxy jim miөdsät. Haa ja'a hermano Tito, hoy miänáajөch jaduhñ xñä'ägä mөөдтуñ, páadyhöch jim nguexa'añ maa mijtsän. Y ja'a jiamiөөdhajxy nämetspä, ja'a mäbөjpädөjc-hajxy yaabä, jaduhñ hajxy tөө miänaañbä coo hajxy jim ñөcхät. Hoyyä Jesucristo hajxy wyiingudsähgө'y. <sup>24</sup> Coo mijts ja'a hermano Tito hoy myajtөjtägө'өwät mөөдä jiamiөөdhajxy, jaduhñ mijts ja'a mäbөjpädөjc hajxy xyhixät coo hajxy төyhajt mjaanч mädsocy. Tөjiädäp jaduhñ neby hõjts mijts tөө nmädia'aguiän coo mijts hojioot mjaanч tehñ miөөдä.

## 9

<sup>1</sup> Hөөч mijts jaduhñ nnä'ä jaac näjaayөөby. Nñajuөөbiөch jaduhñ coo mijts ja'a häyoobäjäya'ayhajxy mbuhbeda'añ, ja'a Diosmädia'agy hajxy mäbөjpä. <sup>2</sup> Hix, nñajuөөbiөch coo hajxy hamuumdu'joot mbuhbeda'añ. Jaduhñhöchhä mäbөjpädөjc-hajxy tөө nhawaanä, ja'a hajxy jim tsänaabiä Macedonia-naaxooty. Jaduhñhöch hajxy tөө nhawaanä coo mijts hadojumөjt mdägөөyy xädө'өнyajmujpä, pөnjatiä Diosmädia'agy jim mäbөjp Acaya-naaxooty. Y coo mijts jayөjp mnähmajch, paadiä Macedoniabä jäya'ayhajxy nämay xpiahixaambä. Jaduhñ hajxy hamuumdu'joot miäbuhbedaambä nej mijts mmäbuhbeda'añän hamuumdu'joot. <sup>3</sup> Páadyhöchhä hermano Titohajxy jim nguexө'өгa'añ maa mijtsän, weenä xädө'өн hajxy paquiä myajmujpädө'y. Jaduhñds je'e, cooch jim nnөcхät, tөө ja'a xädө'өн hajxy hñanjty mgөxy yajmujnä. Haa ca'a, төөchhä Macedoniabähajxy nhawaanä coo mijts ja'a xädө'өн myajmuga'añä. <sup>4</sup> Hix, wéñdөchhä Macedoniabä jäya'ayhajxy näje'e nmөdhädät jim maa mijtsän. Y coo hajxy jaduhñ xyhixät coo ja'a xädө'өн hajxy hñanjty mga'a cөxy yajmucyñä, mdsähdiunaamb hajxy jaduhñ. Jaduhñhöch ndsähdiuumbät je'eguiөxpä cooch mijts tөө nmädia'agy coo ja'a xädө'өн hajxy hñanjty myajmuga'añ. <sup>5</sup> Páadyhöch jaduhñ nwiinmaayy coo hijty yhäxixө'y coochhä hermano Titohajxy jawyiin nguexө'өгät maa mijtsän, jaduhñ mijts jim xpuihbédät maa ja'a xädө'өн hajxy myajmuquiän. Jaduhñä xädө'өн hajxy myaghidät nähix häxixө'ө cooch jim nmөdsät, neby hajxy jaduhñ tөө mmäna'añän coo hajxy myaghida'añ. Jaduhñ hajxy myajcähxө'өгät coo ja'a xädө'өн hajxy myega'añ hojiootcөxpä. Cab pөñ jaduhñ miäná'anät cooc tyijy mijts hadsip tөө nhane'emy coo hajxy myégät.

<sup>6</sup> Jaduhñds je'e, pөnjaty jaduhñ wiinduc wiindsaaч, cabä hoyhajt hajxy piaada'añ. Pero pөnjatiä häyoobäjäya'ay näxuu'tsp, je'edsä hoyhajt hajxy jaduhñ paadaamb. Tөyhajt jaduhñ. <sup>7</sup> Jootcujc hajxy myégät hamuumdu'joot neby hajxy hñanjty myega'añän, ca'a yhadsipä ca'a yhäjootma'adä, ca'a hajxy tii mnajtshäyowө'өy. Hix, je'e ja'a Dios chojpy pөnjaty jaduhñ jootcujc yejp. <sup>8</sup> Mөj jaanчhä Dios. Xmiө'owäp mijts ja'a hoyhajt ja'a weenhajt mөj may, jaduhñ hajxy tii mga'a yajmaajiädät ni mänaa. Nä'ä tägө'өbä hajxy jaduhñ xmiө'owät, jaduhñä wiingjäya'ay hajxy hoy mbuhbejtägätsät hoy ñejpiä. <sup>9</sup> Jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän:

Pөñ hojiäya'ay, mөj mayyä häyoobäjäya'ay piuhbety.

Hoy miänaxөө ja'a Dios jaduhñ piuhbejtägatsa'añ.

<sup>10</sup> Ja'a Dios, yejpy je'e ja'a төөmd mädyii mn'ibäp, mädyii mdúnäp. Yajmayөөby jaduhñ nebiä mgáyät nebiä mhú'ugät. Jaanä jäduhñduhmbä, xmiө'owäp mijts ja'a Dios nä'ä tägө'өbä tijaty hajxy hñanjty myajmaajijapy, jaduhñ mijts ja'a häyoobäjäya'ay mmoodiägätsät. <sup>11</sup> Y coo mijts ja'a häyoobäjäya'ay jaduhñ hamuumdu'joot mbuhbédät, mänit mijts ja'a Dios ja'a hoyhajt ja'a weenhajt mөj may xmiө'owät. Y coo hõjts ja'a häyoobäjäya'ay xädө'өн nөcxy nmo'oy, ja'a mijts hñanjty tөө myéquiäbä, mänitä häyoobäjäya'ay ja'a Dios hajxy nämä'awa'añ: "Dioscujú'uyäp." <sup>12</sup> Hix, coo mijts ja'a häyoobäjäya'ay jaduhñ mbuhbédät, mejtstu'u ja'a hoybä hajxy jaduhñ mduna'añ. Pi-aadaambiä häyoobäjäya'ayhajxy tijaty hajxy hñanjty yajmaajijapy, y tehngajnä ja'a Dios hajxy jaduhñ nämä'awa'añ: "Dioscujú'uyäp." <sup>13</sup> Coo mijts ja'a häyoobäjäya'ay jaduhñ

mbuhédät jootcuje hoy miädyyi cajptä, myajcähxø'øgaamby hajxy jaduhñ coo ja'a Dios ja'a miädia'agy hajxy mgudiuumä ja'a Jesucristocøxpä. Jaduhñä häyoobäjäya'ay ja'a Dios hajxy mõj jaančh nãma'awa'añ, je'eguiøxpä coo mijts ja'a Dios ja'a miädia'agy mgudiuumä, mõød coo hojioot hajxy mjaančh tehñ miøødä ja'a häyoobäjäya'aguiøxpähajxy. <sup>14</sup> Coo mijts ja'a Dios ja'a hoyhajt ja'a weenhajt mõj may tøø xmiø'oy, paady mijts ja'a häyoobäjäya'ay xchoga'añ xpia'häyowa'añ, mõødä Dios hajxy pia'ya'axa'añ ja'a mijtscoxpä. <sup>15</sup> Tsøcxä ja'a Dios hajxy nägøxiä nämáayyäm: “Dioscujú'uyäp”, je'eguiøxpä coo ja'a yHuung yaa quiejxy hädaa yaabä naaxwiin, coo hajxy hoy xñähho'túutam. Møjmayhajt ja'a Dios jaduhñ tiuun hoy-yagjuøñä.

## 10

<sup>1</sup> Høøch mijts cham nmägapxaamby nhane'emaamby, høøch Pablohajpä. Mänaa ja'a Jesucristo yaa wiäditiän hädaa yaabä naaxwiin, jaančh tehñ miøødä hojioot hãnjaty. Mee'xxieemy hãnjaty jiaančh tehñ wiädity. Jaduhñhøch je'e nja pahixaañ cooçh mijts jaduhñ nmägapxa'añ nhane'ema'añ. Ja'a nmädsiphøchhajxy, jaduhñhøch hajxy xñänømy cooc tyijy mijts hãnjaty tsähgø'ø tsähgø'ø nmägapxy nhane'emy mänãajøch jim nhitiän maa mijtsän, pero cooc tyijy høøch nga'a tsähgø'øñä coo mijts nmägapxy nhane'emy nocyhaam. Cab jaduhñ tiøyyä, nä'ä høhndaacp hajxy jaduhñ. <sup>2</sup> Mägu'ughajpäðøjc, huuc tunä mayhajt hajxy, høxhix ja'a haxøøgpä ja'a ca'a hoybä hajxy. Coo hajxy jaduhñ mhøxhixät, cab mijts jim waamb nnãmá'awät cooçh jim nnøcxät maa mijtsän. Pero pøn jaduhñ mänãamb cooc tyijy højts hoy nga'a wädity nebiä hädaa jäya'ayhajxy hoy quia'a wäditiän hädaa yaabä naaxwiin, je'eçh mabøcy hajxy nhójäp hajäya'ayhaam. Nyajcähxø'øgäbøch jaduhñ cooçh hãnjaty tøyhajt nga'a tsähgø'øy. <sup>3-4</sup> Hoy højts yaa nja tsãna'ay hädaa yaabä naaxwiin, cab højts ja'a nhamdsoo wiinmahñdy nyajtuñ nebiä yaabä jäya'ayhajxy yajtuñän. Ja'a Dios højts xpuihbejp ja'a miäjaahaam, cab højts ja'a Dios ja'a miädsip jaduhñ nyajmäjädaacä. <sup>5</sup> Jii jäya'ayhajxy näje'e wiädity, yajcumayaamb hajxy, høhndaacp hajxy. Cabä jioothajxy yajmädsocy coo wiinghãna'c ja'a Dios hajxy pia'häyowät. Nyajcähxø'py højts jaduhñ coo yø'ø häna'c-hajxy jaduhñ yhøhnda'agy. Y coo højts hãnjaty tøø nga'a yajmäjäda'agy, mänit højts nyajmäbøga'añ ja'a Jesucristocøxpä, coo ja'a miädia'agy hajxy ween quidiuumä. <sup>6</sup> Y coo mijts hãnjaty hoy tøø mgudiuc, cab højts mijts hãnjaty waamb nnãma'awaanä. Pero pønjaty jaduhñ ca'a nä'ägädä cudiunaamb, je'eds højts hahoy nhøxquexaamby maa ja'a tsajtøcän.

<sup>7</sup> Pønjaty jaduhñ najuøby coo hajxy tøø wyiinguexyijä ja'a Jesucristäm, ween hajxy ñajuøbiä cooçh ja'a Jesucristo tøø xwyiinguexpä. Tøyhajt jaduhñ. Hoy piønä jaduhñ ñajuø'øy. <sup>8</sup> Ja'a Jesucristo højts ja'a cuhdujt jaduhñ tøø xmiø'oy coo højts mijts nmägapx nhané'emät. Chojpiä jioot jaduhñ coo mijts ja'a miädia'agy mjaac mabøjcät. Cabä jioot chocy coo hajxy mdu'udägóyyät. Tøyhajt jaduhñ cooçhä Jesucristo ja'a cuhdujt jaduhmbä tøø xmiø'oy. Cooçh jaduhñ nniänømyii, cábøch ndsähdiuna'añ, høyhøch häna'c jaduhñ xjia nãnømy cóogøch tyijy nyajcumaya'añ hanaxiä. <sup>9</sup> Cábøch mijts nhadsähgø'øwa'añ, hoy mijts nocy naxy nja yajnäguexy. <sup>10</sup> Ja'a nmädsiphøchhajxy, jaduhñ hajxy miãna'añ cooc tyijy mijts møc nhane'emy nocyhaam. Pero jaduhñ hajxy miãnaambä cooc tyijy hãnjaty møc nga'a hane'emy mänãagøch jim nhitiän maa mijtsän, cooc tyijy hãnjaty weenjaty ndsähgø'øy. <sup>11</sup> Pero pønjaty jaduhñ mänãamb, cabä tøyhajt hajxy miøødä. Jaduhñdsä tøyhajtpä, neby højts mijts møc nhane'emiän nocyhaam, jaanä jaduhñ mijts møc nhane'emaambä coo højts jim nnøcxtägätsät maa mijtsän.

<sup>12</sup> Jii häna'c-hajxy näje'e, jaančh tehñ yajcumayaamb hajxy cooc tyijy hajxy jiaančh tehñ jiaty jiaančh tehñ ñajuø'øy. Hamiñ haxøpy hajxy jaduhñ ñiguiumayii. Y cabä wiinghãna'c hajxy quiumay. Pero cabä tøyhajt hajxy miøødä. Højts, cab højts jaduhñ nhãna'c-haty. Cab højts jaduhñ niguiumayii. <sup>13</sup> Caj pues, cab højts nyajcumaya'añ. Jaduhñ højts nduna'añ neby højts ja'a Dios tøø xyajnähdijjiän coo højts ndúnät. Jaduhñ højts tøø xyajnähdijy coo højts jim ndúnät høxtä jimbaady maa mijtsän. <sup>14</sup> Coo højts jim nduñ maa mijtsän, ngudiuumby højts jaduhñ neby højts ja'a Dios tøø xñãma'ayän. Hix, højts ja'a

Diosmädia'agy jim nyajwa'xtsohn maa mijtsän, ja'a Jesucristocöxpä. <sup>15</sup> Majaty wiinghäna'c jaduhñ tøø tiuundsooñän, cab højts jaduhñ nmäna'añ coo højts jim tøø nduñ. Cab højts jaduhñ nguuhdujthaty. Pero chojpy højts ja'a njoot coo mijts ja'a Diosmädia'agy maas hoy mmäbögät, jaduhñ højts maas hoy njaac tehñ tiünät maa mijtsän. <sup>16</sup> Y jaduhñ højts ja'a Diosmädia'agy hoy nyajwá'xät jäguembaady maa pøn ja'a Diosmädia'agy quia'a mädoynän. Hix, cab højts nduna'añ maa wiinghäna'c jaduhñ tøø tiuundsooñän. Hix, cab højts jaduhñ nyajcumaya'añ.

<sup>17</sup> Jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: “Cab jaduhñ yhahixø'oy coo hamdsoo mniguiumayøøjät. Pero jaduhñ yhahixø'oy coo ja'a Dios hajxy møj jaančh mnänómät.” <sup>18</sup> Je'eduhñ tsoobaatp coo ja'a Dios jaduhñ xquiumáyät. Cab jaduhñ choobaady coo hamdsoo mniguiumayøøjät.

## 11

<sup>1</sup> Huuc tunä mayhajt hajxy, huuc mee'x hajxy weeñtiä. Chámhøch weeñtiä nhuuc mädia'aga'añ nebiä jäya'ayhajxy yajcumayaambän. Coočh jaduhñ weeñtiä nniguiumayii, jaduhñ yajmädoy nebiä cuhhiimbähajxy miädia'aguiän. <sup>2</sup> Nej mijts ja'a Dios xchoquiän, jadúhñhøch mijts ndsojpä, je'eguiøxpä coočh mijts ja'a Diosmädia'agy tøø nyajmäbøcy ja'a Jesucristocöxpä. Chójpíøčhä njoot jaduhñ coo ja'a mjoot hajxy mbädá'agät hamuumdu'joot maa ja'a Jesucristocöxpän. Cabä mjoot hajxy wiingtuum mbädá'agät. <sup>3</sup> Mnigwieendähadøøjäp hajxy, jaduhñ hajxy pøn xquia'a jøcaxø'owät, coo hajxy xyag-jahdiägöyyät ja'a Jesucristo. Jii häna'c-hajxy näje'e wiädity mäwiinhøhmä. Cab mijts xyajmädsocy coo ja'a Jesucristo hajxy hamuumdu'joot mbanócxnät. Paquiä hajxy jaduhñ xwyiinhøønät. Haa ca'a, jaduhñä Eva jecy yhuuc wiinhøñhäbä ja'a møjcu'ugongäm mänaa ja'a møjcu'ugong ñibiäda'agviijän nebiä tshñdiän. Siémprämä møjcu'ugong quiuwi-inmahñdiä. Paquiä ja'a Eva yajwiinhøhñ. <sup>4</sup> Paquiä mijts ja'a miädia'agyhajxy jaduhñ mmäbøjcø'cä pønjaty mijts jaduhñ wiing xyajnäihixøby ja'a Jesucristocöxpä. Cab hajxy jaduhñ yajnäihixø'oy neby højts ja'a Diosmädia'agy nyajnäihixø'oyän ja'a Jesucristocöxpä. Cab hajxy jaduhñ yajnäihixø'oy ja'a Dioshëspirítucöxpä neby højts nyajnäihixø'oyän. Paquiä mijts ja'a miädia'agyhajxy jaduhñ mbadu'ubøjcä. <sup>5</sup> Yøø häna'c-hajxy jaduhñ wiing yajnäihixøbiä ja'a Jesucristocöxpä, jaduhñ hajxy ñiñänomyii nebiä Dioswiinguexypän, neby jaančh tehñ jiajpä. Cab jaduhñ yhojyä coo hajxy mmäná'anät cooc tyijy hajxy miaas jaty queečh høøch njaty. <sup>6</sup> Wehñdäda' jaduhñ tiøyyä coočh hoy yajxøn nga'a xi'igy nga'a mädia'agy; cab jaduhñ ñejpiä. Pero tøyhajt jaduhñ coočh madiu'u njaty nnajuø'oy ja'a Diosmädia'agyquixøxpä. Homiänaajä højts mijts ja'a tøyhajt nmo'oy hoy nä'ä tiiguiøxpä.

<sup>7</sup> Mänáajoch mijts ja'a Diosmädia'agy nyajwiingapxø'oyän, cábøch mijts jaduhñ mänaa nnämaayy coočh mijts xmiäjüyät. Niguiudúunäbøch hänäjty hamdsoo, je'eguiøxpä coočhä njoot hänäjty chocy coo mijts ja'a Diosmädia'agy maas hoy mmäbögät. Y coočh hänäjty hamdsoo nniguiudúunäxä, páadyhøčhä jäya'ayhajxy näje'e xñänomy cóogøch tyijy hänäjty hoy nga'a cudiuñ. Pero cab jaduhñ tiøyyä. <sup>8</sup> Wiingjäya'ayhøchhajxy hänäjty xpiuhbejp, ja'a Diosmädia'agy hajxy hänäjty mäbøjpä wiingtuumjaty. Páadyhøch hajxy hänäjty xpiuhbety coočh mijts ja'a Diosmädia'agy hänäjty nyajwiingapx nyajwiinmädi-aagø'oy. <sup>9</sup> Mänáajoch jim nhitiän maa mijtsän, cábøch hänäjty pøn nnäma'ay coočh hajxy xpiuhbédät xädø'ønhaam, hóyhøch hänäjty tii nja yajmaajiaty tähoocjaty. Hix, xpiuhbéjpečhä jäya'ayhajxy hänäjty, ja'a Diosmädia'agy hajxy hänäjty mäbøjpä, ja'a hajxy hänäjty jim tsohmä Macedonia-naaxooty. Xmiöobiøch hajxy hänäjty tijátyhøch hänäjty nyajmaajijpy. Y cábøch mijts mänaa nnäma'awa'añ coočh mijts xpiuhbédät xädø'ønhaam. <sup>10</sup> Tömiädiäcpøch jaduhñ nebiä Jesucristo tiömädia'aguiän. Cábøchä xädø'øn pøn nmäyujwa'añ jim maa mijts mdsäna'ayän Acaya-naaxooty. <sup>11</sup> Coo pøn jaduhñ miäná'anät cóogøch tyijy mijts nga'a tsocy, hønñdaacp hajxy jaduhñ. Ja'a Dios jaduhñ najuøby coočh mijts njaančh tehñ chocy njaančh tehñ pia'häyoy.

<sup>12-13</sup> Jii häna'c-hajxy näje'e wiädity mäwiinhöhmbä. Ja'a Jesucristác tyjy hajxy tøø wyiinguexyii coo ja'a Diosmädia'agy hajxy yajwá'xät maa ja'a mäbøjpädøjc-hajxiän, neby højts ja'a Jesucristo tøø xwyiinguexiän coo højts ja'a Diosmädia'agy nyajwá'xät. Pero höhndaacp hajxy; cab hajxy tøyhajt tøø wyiinguexyii ja'a Jesucristäm. Paady hajxy jaduhñ yhöhnda'agy coo hajxy yajcumaya'añ. <sup>14-15</sup> Yø'ø häna'c-hajxy, ja'a mõjcu'ugong hajxy wyiindsønhajpy. Jaaya'ay hajxy jaduhñ piahijxyp. Nnajuøøyyäm hajxy coo ja'a mõjcu'ugong ñibiäda'agyii nebiä jaanč tehñ yhoybän, nebiä Diosmoonsän. Hoorä, cab jaduhñ yhoy-yagjuøøñä coo ja'a mõjcu'ugongä mioonsähajxy pjaatcø'øy, coo hajxy yhöhnda'agy cooc tyjy hajxy tøø wyiinguexyii ja'a Jesucristäm. Y coo hajxy jaduhñ haxøøg jiiäya'ayhaty, je'e hajxy jaduhñ quiumädowaamby.

<sup>16</sup> Hoorä, chámhøch mijts nmägäpxcombä. Cab hajxy jaduhñ mmänä'anät cóogøch tyjy tøø nguhhiñ, höyhøch weeñtiä nja niguiumayii. Pero, pø mjaanč mänaamb hajxy jaduhñ cóogøch tyjy tøø nguhhiñ, huuc tunä mayhajt hajxy, høøčhä nmädi-a'agy hajxy weeñtiä huuc hamädoowhjtäc. Nhuuc nimiädia'agyijøch weeñtiä. Nhuuc niguiumayijøch weeñtiä. <sup>17</sup> Cábøch nmäna'añ coočhä Dios ja'a cuhdujt tøø xmiø'oy cooč jaduhñ nnguiumayøøjat. Jadúhnhøch nnguiumayii nebiä cuhhiimbän. <sup>18</sup> Hix, ja'a jäya'ayhajxy nämaybä, miäniguiumáayp hajxy tijaty hajxy yaa miøød hádaa yaabä naaxwiin, møød tijaty hajxy jaduhñ tøø tiuñ. Jaduhñch høøčhpä, weeñtiøch chamñ mñäniguiumayáanäbä tijátyhøch tøø nduumbä. <sup>19</sup> Jaduhñ mijts mjaanč tehñ ñibiäda'agyii nebiä jaanč tehñ jiajpän nebiä jaanč tehñ ñajuøøbiän. Paady mijts ja'a cuhhiimbähäna'cä miädia'agyhajxy mhamädoowhidaañä. Pero cab hajxy tøyhajt mjaanč jaty mjaanč najuø'øy. <sup>20</sup> Hix, mmee'xtujpy hajxy hoy ñä'a tijatiä, hoy mijts yø'ø häna'c-hajxy hoy ñebiatii xjia häyoowhixy, yø'ø häna'c-hajxy höhndaacpä, yø'ø miädia'agy hajxy mjaanč tehñ yhamädoowhidaañäbä. Xyhanehm mijts jaduhñ nebiä mioonsän. Y xñägáayp xñähúucäp mijts ja'a mxädo'øñ. Xwyiinöhømh mijts yø'ø häna'c. Xpiejx mijts yø'ø häna'c. Høxtä xquiojxp mijts yø'ø häna'c, y cab hajxy waamb mmäna'añ. Cab mijts yø'ø häna'c xyhixy nebiä jäya'ayan. <sup>21</sup> Pero højts, cab mijts jaduhñ mänaa nhäyoowhixy neby mijts yø'ø häna'c xyhäyoowhixiän, yø'ø häna'c-hajxy höhndaacpä. Cab højts jaduhñ njootmøjjä.

Chámhøch weeñtiä nhuuc mädia'agångumbä nebiä cuhhiimbän. Tijaty yø'ø häna'c-hajxy miäniguiumáayp, nmøødhøchä cuhdujt høøčhpä cooč jaduhñ mñäniguiumáaybät. <sup>22</sup> Niguiumáayp hajxy je'eguiøxpä coo hajxy yhebreojäya'ayä, coo ja'a Abraham hajxy jecy yhaphajty tieedyhajty møødä Israel. Pues jaanä jaduhñch høøčhpä, jaduhñch nñiänøømäbä coočhä Abraham tøø nhaphajpä tøø ndeedyhajpä. <sup>23</sup> Jaduhñ hajxy ñiguiumáaybä je'eguiøxpä cooc tyjy hajxy mioonsähadyii ja'a Jesucristøm. Pues xmiøonsähäjpøchä Jesucristo høøčhpä. Y maas höyhøch nduñ que yø'ø häna'c-hajxy tiuñ. Cooč jaduhñ weeñtiä nnguiumayii, jaduhñ yajmädy nebiä cuhhiimbähajxy miädia'aguiän. Maas móc-høch tøø nduñ que yø'ø häna'c-hajxy tøø tiuñ. Mayhøoc-høch tøø nyajtsumy tøø nyajmach. Ni pøn jaduhñ quia'a yajtsumy quia'a yajmachñä nébiøch tøø nyajtsumiän. Mayhøoc-høchä häna'c tøø xjiaanč tehñ wiobho'ogy. Mayhøoc-høchä häna'c ja'a weenjaty tøø xquia'a yagho'ogy. <sup>24</sup> Mägøøxc-høoc-høchä judfoshajxy tøø xjiu'xy hii'xmajmøcxmädaaxcø'ø. <sup>25</sup> Tägøøghøoc-høchä häna'c tøø xwiopy paxyhaam. Tähöc-høchä häna'c xjia ca'ch; xquihga'adsáambøch hajxy hñajty. Tägøøghøoc-høchä barco tøø xmiäma'adø'øy mejjiooty. Xjia møødnøoguguiñhøch jaduhñ. Mánää-jøchä barco tähooc xmiäguiñän, tu'xøøch jiiy nhijty mejywyiing møød tu'tsuhñ. <sup>26</sup> Mayhøoc-høchä yoñdiu' tøø ndu'uyo'oy. Mayhøoc-høch ja weenjaty tøø nga'a nøøho'ogø'øy mõjnøøguc. Tøøchä mee'tspädøjc mayhooc nyohbiaady. Tøøchä nhamdsoo mägunaax mayhooc xjia yagho'oga'añ. Tøøchä wiinghäna'c xjia yagho'ogaambä; ca'a yhöøchä mägunaaxhajxy je'e. Tøøch nwädity mähändiuum jim cajtooty, møød jim pactuum, møød jim mejjiooty. Tøøchä häna'c mayhooc xchaačhtiuñ, ja'a hajxy jaduhñ mänaambä cooc tyjy hajxy miäböcy. <sup>27</sup> Tøøchä tuung mayhooc xyaghanu'xø'øy; høxtä xyajtsaačhpøjc-høch jaduhñ. Mayhøoc-høch tøø ndsunaxy jamia'ay jayhity. Tøøchä yuu

mayhooc nmäna<sup>x</sup>ny nyajna<sup>x</sup>ny m<sup>o</sup>ödä t<sup>o</sup>ds<sup>o</sup>'<sup>o</sup>. T<sup>o</sup>ö<sup>o</sup>ch mayhooc nhity jaguiay jayhu'ugy. T<sup>o</sup>ö<sup>o</sup>chä t<sup>o</sup>ö<sup>o</sup>chpä mayhooc nmäna<sup>x</sup>ny nyajna<sup>x</sup>ny. Nja yajmaaj<sup>i</sup>ajpiö<sup>o</sup>chä wit tucy hänäjty.

<sup>28</sup> T<sup>o</sup>ö<sup>o</sup>ch madiu'lu ndsaächp<sup>o</sup>cy, pero cá<sup>o</sup>bö<sup>o</sup>ch jaduhnjatä ngö<sup>o</sup>xy mädia'aga'añ. Je'e<sup>o</sup>ch nmädia'agaamby coö<sup>o</sup>chä mäb<sup>o</sup>jpäd<sup>o</sup>öj<sup>c</sup> jabom-jabom nnädajy nnämay wiinduhm<sup>o</sup>chaj<sup>o</sup>t<sup>o</sup>j<sup>c</sup>, p<sup>o</sup> hoy p<sup>o</sup> ween hajxy yhity. Hi<sup>x</sup>, h<sup>o</sup>ö<sup>o</sup>chä ng<sup>o</sup>'<sup>o</sup>jooty hajxy jaduh<sup>n</sup> yhity. <sup>29</sup> P<sup>o</sup>nä Diosmädia'agy hoy ca'a cudiunaamb, hoy hajxy jia mäb<sup>o</sup>cy, nnäjootmayh<sup>o</sup>ajpiö<sup>o</sup>ch hajxy jaduh<sup>n</sup>. P<sup>o</sup>n jaduh<sup>n</sup> cádieh<sup>o</sup>y je'eguiöxpä coo t<sup>o</sup>ö wyiinh<sup>o</sup>ö<sup>o</sup>ni<sup>i</sup>, nnäjootma'adh<sup>o</sup>ajpiö<sup>o</sup>chä häna'c ja'a t<sup>o</sup>ö miäwiinh<sup>o</sup>ö<sup>o</sup>näbä. <sup>30</sup> H<sup>o</sup>ö<sup>o</sup>ch, cá<sup>o</sup>bö<sup>o</sup>ch nyajcumaya'añ. Pero coö<sup>o</sup>ch häxöpy nya-jcumaya'añ, je'e<sup>o</sup>ch häxöpy nyajni<sup>o</sup>guiumaya<sup>o</sup>añäp coö<sup>o</sup>chä häyohn mayhooc t<sup>o</sup>ö nmäna<sup>x</sup>ny t<sup>o</sup>ö nyajna<sup>x</sup>ny. <sup>31</sup> Ja'a Dióshö<sup>o</sup>ch jaduh<sup>n</sup> n<sup>o</sup>ajuö<sup>o</sup>by coö<sup>o</sup>ch nga'a h<sup>o</sup>hnda'agy. Ja'a Jesucristo ja'a Tiedy je'e. Tsögä Dios hajxy cöj<sup>o</sup>xta'axiö<sup>o</sup> wiingudsähg<sup>o</sup>öy<sup>o</sup>yäm. Ja'a Jesucristo hajxy nWiindsö<sup>o</sup>nh<sup>o</sup>aj<sup>o</sup>täm. <sup>32</sup> Mänaa ja'a Aretas hänäjty tiuñän gobiernä, mänit<sup>o</sup>ö<sup>o</sup>chä mioonsä x<sup>o</sup>ja yajmadsa<sup>o</sup>n<sup>o</sup> jim maa ja'a caj<sup>o</sup>t jaduh<sup>n</sup> xiöhati<sup>o</sup>n Damasco. Juhmuu'tswäditiä caj<sup>o</sup>t hänäjty jaduh<sup>n</sup>. Jia pädaac ja'a hadänaabiä hajxy majatiä täg<sup>o</sup>'<sup>o</sup>w<sup>o</sup>ö<sup>o</sup>diaact nébiö<sup>o</sup>ch jaduh<sup>n</sup> nga'a päds<sup>o</sup>mät. <sup>33</sup> Pero päyö<sup>o</sup>'c-hö<sup>o</sup>ch. Ja'a nmägu'ughajpö<sup>o</sup>chhajxy hoy xquiuhd<sup>o</sup>ö<sup>o</sup>na<sup>x</sup>ny cachjooty maa ja'a muö<sup>o</sup>ch hänäjty j<sup>o</sup>utän.

## 12

<sup>1</sup> Cab jaduh<sup>n</sup> yhahix<sup>o</sup>'öy coö<sup>o</sup>ch nyajcumáyät. Pero nébiö<sup>o</sup>ch cham<sup>o</sup> nmädia'aga'añän, jaduh<sup>n</sup> yajmädo<sup>o</sup>wa'añ nébiö<sup>o</sup>ch nyajcumaya'añän. Je'e<sup>o</sup>ch cham<sup>o</sup> nmädia'agaamby nebiá-tyh<sup>o</sup>ö<sup>o</sup>chä Jesucristo hijxtah<sup>o</sup>nd t<sup>o</sup>ö xyajwiinhixiän. <sup>2</sup> N<sup>o</sup>m<sup>o</sup>ö<sup>o</sup>dh<sup>o</sup>ijpiö<sup>o</sup>chä Jesucristo tu'ug-mädia'agy. T<sup>o</sup>ö yhi<sup>o</sup>nä majmactsumöjt coö<sup>o</sup>chä Dios jim t<sup>o</sup>ö xyaghoy tsajpootyp maa ja'a wyiinduumän. Cá<sup>o</sup>bö<sup>o</sup>ch nnajuö<sup>o</sup>'öy p<sup>o</sup> ni'xhaam p<sup>o</sup> copc-háamh<sup>o</sup>ö<sup>o</sup>ch jim n<sup>o</sup>hooy, o p<sup>o</sup> juö<sup>o</sup>hndyhaam. Ja'a Dios jaduh<sup>n</sup> niduh<sup>o</sup>m najuö<sup>o</sup>by. <sup>3</sup> Madiú'ujö<sup>o</sup>chä hoy-yagjuö<sup>o</sup>ö<sup>o</sup>n<sup>o</sup>ajatyä jim nmädooy tsajpootyp. Cá<sup>o</sup>bö<sup>o</sup>chä cuhdujt nm<sup>o</sup>ö<sup>o</sup>dä coö<sup>o</sup>ch nmädiaactägätsät. <sup>4</sup> Coö wiinghäna'c häxöpy jim t<sup>o</sup>ö yhoy tsajpootyp, mänit<sup>o</sup>ö<sup>o</sup>ch häxöpy nmöjpäda'aga'añ. Pero h<sup>o</sup>ö<sup>o</sup>ch, cá<sup>o</sup>bö<sup>o</sup>ch hamdsoo n<sup>o</sup>iguiumaya'añii. Jagöoyö<sup>o</sup>ch nmädia'aga'añ nebiátyh<sup>o</sup>ö<sup>o</sup>chä häyohn t<sup>o</sup>ö nmäna<sup>x</sup>ny t<sup>o</sup>ö nyajna<sup>x</sup>ny. <sup>5</sup> Nm<sup>o</sup>ö<sup>o</sup>dhö<sup>o</sup>chä cuhdujt jaduh<sup>n</sup> coö<sup>o</sup>ch nmädiá'agät nebiátyh<sup>o</sup>ö<sup>o</sup>chä Dios t<sup>o</sup>ö nm<sup>o</sup>ö<sup>o</sup>du<sup>o</sup>ñ. Hi<sup>x</sup>, t<sup>o</sup>yhájh<sup>o</sup>thö<sup>o</sup>chä Dios jaduh<sup>n</sup> t<sup>o</sup>ö nm<sup>o</sup>ö<sup>o</sup>du<sup>o</sup>ñ. Cá<sup>o</sup>bö<sup>o</sup>ch nmädia'aga'añ coö<sup>o</sup>ch jim n<sup>o</sup>hooy tsajpootyp, je'eguiöxpä coö<sup>o</sup>chä njoot quia'a tscoy coö<sup>o</sup>ch p<sup>o</sup>n xmiöjpäda'agät. Coö<sup>o</sup>chä jäya'ayhajxy xyhíxät coö<sup>o</sup>ch hoy njäya'ayhaty, coö<sup>o</sup>ch hajxy xmiädöwät coö<sup>o</sup>ch hoy ngapxy nmädia'agy, mänit<sup>o</sup>ö<sup>o</sup>ch hajxy xquiuumáyät.

<sup>7</sup> Jaan<sup>o</sup>ch teh<sup>o</sup>m yhoy-yagjuö<sup>o</sup>ö<sup>o</sup>n<sup>o</sup>ajatyh<sup>o</sup>ö<sup>o</sup>ch jim nwiinhixy tsajpootyp. Pero cabä Dios ja'a jioot chocy coö<sup>o</sup>ch n<sup>o</sup>iguiumayö<sup>o</sup>jät. Paadiä Dios miäna<sup>o</sup>n<sup>o</sup> coö<sup>o</sup>chä möjcu'ugong ja'a tsaächpä xyajpáadät, jaduh<sup>n</sup>h<sup>o</sup>ö<sup>o</sup>ch hamdsoo nga'a n<sup>o</sup>iguiumayö<sup>o</sup>jät. <sup>8</sup> Täg<sup>o</sup>öghö<sup>o</sup>ö<sup>o</sup>-hö<sup>o</sup>chä Jesucristo nja mänuu'xtaacy coö<sup>o</sup>ch cu xyajnáhwaach. <sup>9</sup> Mänit<sup>o</sup>ö<sup>o</sup>ch xyhadsooy: "Njaan<sup>o</sup>ch teh<sup>o</sup>m chojpy njaan<sup>o</sup>ch teh<sup>o</sup>m pia'häyöobiö<sup>o</sup>ch miich. Páadyh<sup>o</sup>ö<sup>o</sup>ch miichä mdsaa<sup>o</sup>chpä nga'a yajnáhwa'adsa'añ, nyajcähx<sup>o</sup>'ö<sup>o</sup>gämbiö<sup>o</sup>ch jaduh<sup>n</sup> coo miich mduñ ja'a h<sup>o</sup>ö<sup>o</sup>chä nmä-jaagöxpä", n<sup>o</sup>mhö<sup>o</sup>chä Jesucristo xñämaayy. Xoon<sup>o</sup>däacpö<sup>o</sup>ch jaduh<sup>n</sup> coö<sup>o</sup>chä ndsaächpä xquia'a yajnáhwa'adsaannä, je'eguiöxpä coö<sup>o</sup>ch t<sup>o</sup>ö xñäma'ay cógö<sup>o</sup>ch xyajtuna'añ ja'a miäjaagöxpä. <sup>10</sup> Xoon<sup>o</sup>däacpö<sup>o</sup>ch jaduh<sup>n</sup> coö<sup>o</sup>chä Jesucristo xyaituñ, hóyhö<sup>o</sup>chä tsaächpä nja paady madiu'lu. Náxyh<sup>o</sup>ö<sup>o</sup>chä häna'c xyhäyoowhixy. Náxyh<sup>o</sup>ö<sup>o</sup>ch cöxiä wiinä nyajmaajaty. Náxyh<sup>o</sup>ö<sup>o</sup>chä häna'c xchaächti<sup>o</sup>uñ ja'a Diosmädia'agyquiöxpä. Náxyh<sup>o</sup>ö<sup>o</sup>chä häyohn nmäna<sup>x</sup>ny nyajna<sup>x</sup>ny. Pero cá<sup>o</sup>bö<sup>o</sup>ch nnä'ägä möjpäda'agy coö<sup>o</sup>ch jaduh<sup>n</sup> njaty nhabety. Hi<sup>x</sup>, coö<sup>o</sup>ch jaduh<sup>n</sup> njaty nhabety, cáhxö<sup>o</sup>'p jaduh<sup>n</sup> coö<sup>o</sup>ch tii nga'a tuñ ja'a nhamdsoo mäjaahámh<sup>o</sup>ö<sup>o</sup>ch; ja'a Jesucristo miäjaahámh<sup>o</sup>ö<sup>o</sup>ch jaduh<sup>n</sup> nduñ.

<sup>11</sup> Hoorä, hóyhö<sup>o</sup>ch tii nga'a ja jada'añ hamdsoo, nmaas j<sup>o</sup>ajpiö<sup>o</sup>ch h<sup>o</sup>ö<sup>o</sup>ch quejee yö<sup>o</sup>' häna'c-hajxy, yö<sup>o</sup>' hajxy jaduh<sup>n</sup> niän<sup>o</sup>ö<sup>o</sup>mäbä cooc tyijy hajxy Dyioswiinguexiä. Cá<sup>o</sup>b<sup>o</sup> tyijy p<sup>o</sup>n jaduh<sup>n</sup> jiaty nébiäc hajxy jiatän. Y coö<sup>o</sup>ch yö<sup>o</sup>' häna'c-hajxy jaduh<sup>n</sup> t<sup>o</sup>ö xñähwaambety, tiich mijts jaduh<sup>n</sup> coo t<sup>o</sup>ö xquia'a nähgapxtu'udy. Coö<sup>o</sup>ch mijts t<sup>o</sup>ö xquia'a nähgapxtu'udy, páadyh<sup>o</sup>ö<sup>o</sup>ch cham<sup>o</sup> hamdsoo nniänähgapxtu'udyii. Jaduh<sup>n</sup> weenjaty yajmädooy nebiä yajcumayaambän. <sup>12</sup> Mänáajö<sup>o</sup>ch jim nhitiän maa mijtsän, mänf<sup>o</sup>thö<sup>o</sup>chä

hijxtahnd madiu'u nyajcähxø'cy hoy-yagjuøøñäjatypä. Ja'a Diosmäjaahámhøch jaduhñ nyajcähxø'cy. Nyajcähxø'c-høch jaduhñ coochä Dios jaduhñ tøyhajt tøø xwyiinguexy. Mee'txútpøch hánajty. <sup>13</sup>Jaanch tehñ yhöyhøch nduñ hoy miädyii tsajtøgootiä. Jaanä jadúhñhøch jim hoy nduumbä maa mijtsä mdsajtøjcän. Pero je'e mijts mga'a hojiäwøøby cooch mijtsä xädø'øñ tøø nga'a mäyujwa'añ nébiøch wiingtuumjaty nyujwa'añän. Jaanch tehñ wyiingä wiinmahñdy hajxy mmøødä. Pø tøøch mijts nyagjootma'ady, høøch hajxy huuc méé'xäc.

<sup>14</sup>Metsc-hóoc-høch jim tøø nhooñä maa mijtsän. Miädägøøghóocpøch cham nnøcxaangumbä. Cábøch mijts tii nmäyujwa'ana'añ. Cábøchä njoot chocy coo hajxy tii xmió'owät. Jaduhñ mijts ndsocy nebiä hamdsoo huungpän, paady mijts jaduhñ nbuhbedä'añ. Pero cábøch nmäna'añ cooch mijts xpuihbejtägätsät xädø'øñhaam. <sup>15</sup>Tøøchä njoot hamuumdu'joot nbäda'agy maa mijtsän coo mijts nbuhbedät hoy ñejpiä, höyhøch cøxypänejpiä cu nja jat cu nja habet maa mijtsøxpän. Njaanch tehñ chojpy mijts jaduhñ; pätiidä mijts jaduhñ coo xquia'a tsojtägach.

<sup>16</sup>Mänáajøch jim nhoyyän maa mijtsän, cab mijtsä xädø'øñ nmäyujwaañ. Mnajuøøby hajxy jaduhñ, tuhñds. Pero näje'e mijts jaduhñ mmäna'añ cóogøch tyjy mijts tøø nwiinhøøñ <sup>17</sup>mänáajøchä nmägu'ughajpähajxy jim nguexiän maa mijtsän xädø'øñyajmujpä. Jadúhñägäts tyjy mijts tøø nmämeech. Pero cab jaduhñ tiøyyä. <sup>18</sup>Mänáajøchä hermano Titohajxy jim nguexiän maa mijtsän møødä mägu'ughajpä tu'ugpä, ni je'e mijts xquia'a mämeé'tspä. Hix, jaduhñä hermano Tito howyiinmahñdy hajxy miøødäbä nébiøch nmøødän. Hoguiuhdujt hajxy miøødäbä nébiøch nmøødän.

<sup>19</sup>Jaduhñ mijtsäda'a mmäna'añhaty cooc tyjy højts nja wi'i ñiñähgapxtu'uda'añii maa mijtsøxpän. Pero cab jaduhñ tiøyyä. Ja'a Dios højts xyhijxp coo højts ja'a Jesucristo tu'ugmädia'agy nmøødhity. Mägu'ughajpädøjc, paady højts mijts ja'a Diosmädia'agy jaduhñ nyajwiingapxø'øy, chojpy højtsä njoot jaduhñ coo mijts hamuumdu'joot mjaac mabøgät. <sup>20</sup>Cooch jim nnøcxtägätsät maa mijtsän, mänítøch jootcujc nhídät pø hoy hajxy hánajty mwädity. Jaduhñ hajxy jootcujc mhíjpät ja'a høøchcøxpä. Pero pø cab hajxy hánajty hoy mwädity, jootmayhádbøch jaduhñ. Jaanä jaduhñ mijts mjootmayhájpät. Je'eçh jaduhñ cham nnädaj nnämaaby. Je'eçh jaduhñ nnänøømby ja'a ca'a howiädit, pø mnimiädsibøøyyäp hajxy hánajty, pø cab hajxy hánajty myajniyajmädsogyii, pø mnimiäjootmä'täp hajxy hánajty, pø mnimiädsiphájtäp hajxy hánajty, pø mniiwiingapxpéjtäp hajxy hánajty, pø mniiñänøømäp hajxy hánajty cøxypä waamb, pø mniguiumáayyap hajxy hánajty, pø mdsipyagjätäp hajxy hánajty. <sup>21</sup>Pø jaduhñ hajxy hánajty mjaanch jootcø'øy cooch jim nnøcxtägätsät maa mijtsän, wéhndøchä Dios weenjaty xyajtsähdiünät maa mijtsøxpän. Je'eçh cham nnädaj nnämaaby. Nñajootmayhádbøch hajxy je'e, pønjetiä yxaxøøgcuhdujt hajxy hánajty tøø quia'a najtshixø'øy. Je'eçh jaduhñ nnänøømby coo wiingto'oxiøjc hajxy piawädity tehñgajnä.

## 13

<sup>1</sup>Miädägøøghóocpøch jim nnøcxa'añ maa mijtsän. Jaduhñä cuhdujt myiñ, coo hajxy hánajty pøn mnäxø'owø'owa'añ, tsipcøxpä testigo hajxy myajcähxø'øgät mejtstägøøg. <sup>2</sup>Mänáajøch jim nhuug hoobiän maa mijtsän ja'a miämetsc-hoocpä, mänítøch hajxy nyajcuhøjøøyy coo hajxy haxøøg quia'a jootcøñiät, pønjeti hánajty haxøøgwädijp. Y chámhøch mijts jadähøoc nnäma'awáangumbä nägøxiä coo hajxy mga'a haxøøgwädítät. Y pø je'enä hajxy hánajty mhaxøøgwädity cooch jim nnøcxtägätsät maa mijtsän, tsipcøxpøch mijts nøcxy nyajcümädowa'añ. <sup>3</sup>Jadúhñhøch nyajcähxø'øga'añ coochä Jesucristo miädia'agy tøyhajt nyajnajxä. Haa ca'a, jadúhñhøch mijts tøø xyhuuc nämaabiä cooch jaduhñ nyajcähxø'øgät. Hix, möcmäjaahaam Jesucristo hajxy xyajcümädówät coo hajxy hoy mga'a wädítät. <sup>4</sup>Coo ja'a Jesucristo miøpahlbejtä cruzcøxp, cabä miøcmäjaa hánajty yajcähxø'øgy. Pero coo jiuypjøjtägajch, coo jim ñøcxtägajch maa ja'a Tieediän, jimäts jaduhñ yhiñä ja'a Tieediä miøcmäjaahaam. Nebiä Jesucristo ja'a miøcmäjaa hijty quia'a yajcähxø'øguiän, jaduhñ højts mäjaa nga'a møødäbä hamdsoo. Pero coo højtsä

Jesucristo nmøødhity tu'ugmädia'agy, paady højts mijts hoy nhane'ema'añ ja'a Dios ja'a miøcmäjaahaam.

<sup>5</sup> Huuc niñajuø'øwøø hajxy hamdsoo. Coø ja'a Jesucristo ja'a miädia'agy hajxy hoy mbanøcxät, jaduñ hajxy myajñajuø'øwät coø ja'a Jesucristo hajxy tøyhajt mjaanč møødhity tu'ugmädia'agy. Pero coø hajxy hoy mga'a panøcxät, cabä Jesucristo hajxy tøyhajt mmøødhidät tu'ugmädia'agy. <sup>6</sup> Chøjpy højtsä njoot coø hajxy mnajuø'øwät coø højtsä Jesucristo tøyhajt nmøødhity tu'ugmädia'agy. Cab højts jaduñ nhøhnda'agy. <sup>7</sup> Nmänuu'xtaacypy højtsä Dios coø hajxy hoy mwädität, coø hajxy haxøøg mga'a jäya'ay-hädät. Pø mwädiyp hajxy hänäjty hoy coø højts jim nnøcxtägätsät maa mijtsän, cab højts hänäjty nyajcähxø'øga'añ coø højtsä Jesucristo ja'a cuhdujt tøø xmio'oy coø højts mijts nyajcumädöwät. Y coø højts jaduñ nga'a yajcähxø'øgät coø højtsä Jesucristo ja'a cuhdujt jaduñ tøø xmio'oy, cab jaduñ ñejpiä. Je'e højtsä njoot chøjpy coø hajxy hoy mwädität. <sup>8</sup> Pø mjaanč wädiyp hajxy hänäjty hoy coø højts jim nnøcxät, cab højts mijts hänäjty waamb nnäma'awa'añ. Chøjpy højtsä njoot coø hajxy tøyhajt hoy mwädität. Pero pø cab hajxy hänäjty tøyhajt hoy mwädity, mänit højts mijts mäbøcy nhoja'añ. <sup>9</sup> Coø hajxy hoy mwädität, xoøndá'agäp højts jaduñ. Cab højts jaduñ nyajcähxø'øgät coø højtsä Jesucristo ja'a cuhdujt hänäjty tøø xmio'oy coø højts mijts jaduñ nyajcumädöwät. Nmänuu'xtaacypy højtsä Dios jaduñ coø ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy mgøxy najtshixø'øwät, coø ja'a hoguiuhdujt hajxy hamuumdu'joot mjaac panøcxät tehngajnä. <sup>10</sup> Páadyhöch mijts cham weenjaty nhojy nocyhaam, jadúhnhøchä njoot chocy coø hajxy hoy mwädität. Ja'a Jesucristøchä cuhdujt jaduñ tøø xmio'oy maa mijtsøxpän, weenä miädia'agy hajxy maas hoy mjaac mäbøjcä. Cabä Jesucristo jioot chocy coø hajxy mdu'udägóyyät. Y pø mjaanč wädiyp hajxy hänäjty hoy coøch jim nnøcxtägätsät maa mijtsän, cábøch mijts hänäjty waamb nnäma'awa'añ. Pø caj, mänit højts mijts mäbøcy nyajcumädöwät.

<sup>11</sup> Hoorä, mägu'ughajpäðjç, chámhøch jaduñ nyajmayaannä maa hajxy cham nmä-gapxy nhane'emiän. Huuc cudiün hajxy jaduñ nébiøch cham nnäma'ayän. Yaghoyø'øw ja'a mdu'u hajxy. Ca'a haxøøgtu'u hajxy mbanøcxnä. Tsøc hajxy jaduñ nimiøødhjttäm tu'ugmädia'agy. Cab hajxy tii myajtsip myajma'adøøñät. Jaduñä Dios hajxy xmiøødhjttäm. Xchøjcäm ja'a Dios hajxy. Chøjpiä jioot jaduñ coø hajxy jootcujc nhjttämät. <sup>12</sup> Mniyajpoo'xøøjäp hajxy hamuumdu'joot, ween jaduñ quiähxø'øgy coø ja'a Diosmädia'agy hajxy mmäbøcy. <sup>13</sup> Xyajpoo'xp mijtsä hermanodøjc-hajxy yaabä, ja'a Diosmädia'agy hajxy yaa mäbøjpä.

<sup>14</sup> Weenä Jesucristo hajxy nägøxiä xmio'oy ja'a hoyhajt ja'a weenhajt. Je'e hajxy nWiindsønhtëttäm. Weenä Dios hajxy xchøjcäm homiänaajä. Weenä Dioshøspiritu hajxy xmiøødhjttäm nägøxiä. Amén.



## Gálatas

<sup>1,2</sup> Hoočh Pablo, hádaa nócyhøch nhädiuumby mөөдä hermanohajxy yaabä nägøxiä. Mijts hádaa nocy nyajnäguejxyp, mijts hermanodøjc jim tsánaabiä Galacia. Cab hajxy mmäná'anät coočh jäya'ay tөө xwyiinguexy. Jesucristøch xwyiinguexx mөөдä Dios ja'a nDeedyháltäm. Jaayá'ayädsä Jesucristo yagjujypiøjc. <sup>3</sup> Weenä Dios ja'a nDeedyháltäm hajxy xmiø'oy ja'a hoyhajt ja'a weenhajt mөөдä Jesucristo ja'a nWiindsøn'háltäm. <sup>4</sup> Jaaya'ay hajxy xñähho'túutäm ja'a nbojpä ngädieeyháltäm nebiä Dios ja'a nDeedyháltäm tөө miána'añän. Paadiä Jesucristo hajxy xñähho'túutäm nebiä haxøøgpä hajxy yaa xñähwaat-sämät hádaa yaabä naaxwiin. <sup>5</sup> Tsøgä Dios hajxy møj jaančh pädáacäm cøjxta'axiøø. Amén.

<sup>6</sup> Hermanodøjc, Dios hajxy xmiøjyáaxäm je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo hajxy xchójcäm. Pero tөөчh nmädoyhaty coo ja'a Diosmädia'agy hajxy mga'a panøcxnä je'eguiøxpä coo ja'a wiingmädia'agy hajxy tөө mbadu'ubøjnä. Nyagjuøbiøch jaduhñ coo ja'a Dios hajxy paquiä tөө mnajtshixøñä. <sup>7</sup> Pero cabä wiingmädia'agy jii neby hajxy mnähwá'adsät. Jaduhñä häna'c-hajxy näje'e wiädity yajnähixøøbiä. Xjia jøjcapxø'øwaamb mijts jaduhñ. Ja'a hønñda'agymiädia'agy mijts hajxy xyajnähixøøby ja'a Jesucristocøxpä. <sup>8,9</sup> Tөөчh mijts jaduhñ nhuuc nämaabiä, y chaačh jadähooč nmänängumbä, tөөчh mijts ja'a Diosmädia'agy nyajnähixø'oy neby hajxy jaduhñ mnähwá'adsät. Pero coo mijts pøn wiingmädia'agy xyajnähixø'øwät, jiiby nõcxy quia'awa'añ haxøøgtuum, hoy piønä, hoy yhøøčhä, hoy jim jia tsoøn tsajpootyp.

<sup>10</sup> Ndsøjpiøch coočhä Dios xquiumáyät. Cábøch ndsocy coočhä cu'ughajxy xquiumáyät. Coočh häxøpy jaduhñ ndsocy, cábøčhä Jesucristo häxøpy hoy nbanøcxnä.

<sup>11-12</sup> Hermanodøjc, huuc winjuø'øw hajxy jaduhñ, hádaa mädiä'agyhøch mijts nyajwiin-gapxøøbiä, ja'a Jesucristøch xmiøoy; ca'a jäya'ayä xmiøoy hádaa yaabä naaxwiimbä.

<sup>13</sup> Tөө hajxy nmädoyhaty nébyhøch hijty nwädity, mänääjøčhä judíos miädia'agy hajxy hänäjty nbanøcxnä. Mnajuøøby hajxy nébyhøčhä jäya'ayhajxy hijty ndsaačhtiuñ nägø'ø nädecypiä, ja'a Diosmädia'agy hajxy panøcxpä. Páadyhøch hijty ndsaačhtiuñ nebiä Diosmädia'agy hajxy jaduhñ najtshixø'øwät. <sup>14</sup> Maa yø'ø judíos miädia'agyhajxy myiñän, maas hóyhøch hijty nbanøcxy. Cábøch nmägunaax pøn hijty xyhabexy, ja'a hoočh nmädu'ugyee'taact. Hix, maas pedyijøch hijty ngudiuñ ja'a nhap ndeedy quiuhdujthajxy ja'a jecypiä. <sup>15</sup> Pero tөөčhä Dios hijty xwyiimby, cahnøch hänäjty nmiñ nga'aynä. Páadyhøch tөө xmiøjya'axy coočh xjiaančh tehñ chocy. <sup>16</sup> Mänitä Dios miánaañ coočhä yHuung nhixyháltät, nébiøčhä miädia'agy jaduhñ nyajwiingapxøøyyät ja'a hajxy ca'a judiøspä, neby hajxy jaduhñ nähwá'adsät. Coočh jaduhñ njajty, cábøch hoy pøn tөө nyajmøødmädia'agy, <sup>17</sup> ni ja'a hermanodøjc-hajxy jim hijpä Jerusalén, ja'a hajxy hijty tөө wyiinguexyijjäbä ja'a Dios. Pero jimhøch nnøcxtøøyy Arabianaaxooty. Mänitøch nwiimbijty, nmejstägajch maa ja'a cajpt xiøhatiän Damasco.

<sup>18</sup> Coo tægøøgomøjt hänäjty tөө ñajxnä, mänitøch jim nõcxy Jerusalén. Jimhøčhä Pedro hoy nhixyhaty. Mänitøch nmøødhijty majmocxxøø. <sup>19</sup> Jimhøčhä Jacobo nhixy-hajpä ja'a nWiindsøn'háltämä piuhya'ay. Pero cábøčhä hermano wiingpä nhijxy, ja'a wiinguexypä. <sup>20</sup> Tehñ tiøyhajt jaduhñ nébiøch cham njaayän. Cábøch nhønñda'agy. Diøshøch jaduhñ xyhijxp coočh nga'a hønñda'agy.

<sup>21</sup> Mänitøch hoy nwädity Sirianaaxooty mөөдä Cilianaaxooty. <sup>22</sup> Ja'a hermanodøjc-hajxy jim hijpä Judeanaaxooty, ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy hänäjty panøcxäbä, cahnøch hajxy hänäjty nhixyhatyñä. <sup>23</sup> Jagooyyä hajxy hänäjty miädooyä coočhä Diosmädia'agy hänäjty nyajwa'xnä. Tөө hajxy hijty miädoyhaty coočhä hermanohajxy hijty ndsaačhtiuñ, nebiä Diosmädia'agy hajxy najtshixø'øwät. Pero coočhä Diosmädia'agy hänäjty nyajwa'xnä høøčhpä, <sup>24</sup> paadiä Dios hajxy miooyy Dioscuju'uyap ja'a høøčhøxpä.

## 2

<sup>1</sup> Coo majmactsjomøjt hánajty tøø ñajxnä, mänítøch hoy ngoo'nä Jerusalén møødä Bernabé møødä Tito. <sup>2</sup> Diøshøch jim xquiejx. Jimhøchä Jacobo nmøødhamugøøyy hamee'ch møødä Pedro møødä Juan. Jim hajxy hánajty quiopc-haty maa ja'a hermanodøjc-hajxiän. Mänitøch hajxy nyajmøødmädiaacy nebiätyhøchä jáya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy nya-jwiingapxø'øy, ja'a hajxy ca'a judiøspä, neby hajxy hoy ñähwá'adsät. Páadyhøchä copc-hajpädøjc jawyiin nyajmøødmädiaacy, nébiøch hajxy jaduhñ xquia'a jøjcapxø'øwät. <sup>3-5</sup> Xjiøjpøgøøyy højts jaduhñ; cab højts waamb xñämaayy. Tøø häna'c-hajxy näje'e yajtägø'øy maa ja'a hermanodøjc-hajxiän; nøm hajxy hánajty miäna'añ cooc tyijy hajxy pianøcxpä; pero cab hajxy hánajty tøyhajt pianøcxy. Højts hajxy xjia jøjcapxø'øwaan. Coo højtsä Jesucristo miädia'agy hánajty nbanøcxnä, cab højtsä judiøspä cuhdujt hánajty nbanøcxnä. Pero cab højts nmøjpädaacy, neby højts mijts hoy njaac yajwiingapxø'øwät ja'a tøyhajt, nej mijts jaduhñ hoy mnähwá'adsät. Jaduhñ hajxy hánajty jia mänaambä coo ja'a Tito ween yajcircuncidarhaty nebiä judiøshajxy quiuhdujthatiän, hoyyä Tito hánajty quia'a ja judiøspä. Cabä copc-hajpähajxy miänaañ coo ja'a Tito yajcircuncidarhädät.

<sup>6-9</sup> Cábøchä Jacobohajxy hánajty nmøjpäda'agy, hoy hajxy hánajty tøø jia päda'agyii copc-hajpä. Hix, cabä Dios hajxy xmiøjpädaacäm, hoyyä møjtuung hajxy nja møødhájtäm. Mänitøch hajxy xyhixyhajty coochä Dios hánajty tøø xwyiinguexy, coochä miädia'agy nyajwiingapxø'øyyät ja'a ca'a judiøspähajxy, nebiä Pedro hánajty tøø wyiinguexyijän coo ja'a judiøshajxy yajwiingapxø'øwät. Mänit højts ja'a copc-hajpähajxy xjiøjpøgøøyy møødä Bernabé. Mänit højts tu'ugmädia'agy nmähmøøyy coo højts nwädítät maa ja'a ca'a judiøspän, chaads häna'c-hajxy jaduhñ wiädítät maa ja'a judiøspän. Y cábøch hajxy nej xyhanehmy. <sup>10</sup> Jagooyyä højts xñämaayy coo højtsä häyoobäya'ayhajxy nbuhbédät. Jaduhñch nnä'ägä cuhdujthaty.

<sup>11-14</sup> Mänitøchä Bernabé nmøødhädaacy maa ja'a cajpt xiøhatiän Antioquia. Cujecy højtsä Pedro xpiagädaacy. Mänitä Pedro tiägøøyy caamiujpä møødä hermanodøjc ja'a ca'a judiøspä. Mänitä Jacobo miägu'ughajpähajxy näje'e quiädaacpä. Mänitä Pedro quia'a møødcaamiujcänä ja'a hajxy ca'a judiøspä. Hix, chähgøøbiä Pedro hánajty coo ja'a hermanodøjc-hajxy miädoyhädät jim Jerusalén, ja'a hajxy hánajty jaac panøcxpä ja'a judiøscuhdujt. Mänitä Bernabé piatcøøbiä møødä hermanodøjc-hajxy nägøxiä ja'a judiøspä, coo hajxy quia'a møødcaamiugaannä ja'a hajxy ca'a judiøspä. Hix, mejtsu'u ja'a wyiinnahñdyhajxy hánajty. Y cooch nhijxy neby hajxy hánajty jiatcø'øyän, coodsä tøyhajt hajxy quia'a panøcxnä, ja'a Diosmädia'agy, mänitøchä Pedro njøjcuhojøøyy ja'a hermanodøjc wyiinduumhajxy. "Jue'e miich, mjudiøspä miich, y caj miich hijty nbanøcxy ja'a judiøscuhdujt. Caj miichä cuhdujt mnä'ägä møødä coo miichä wiinghana'c mädsibø'øbä mnämä'awät coo hajxy pianøcxät ja'a judiøscuhdujt." Páadyhøchä Pedro jaduhñ nhojy coo je'e ja'a pojpä hánajty miøødä.

<sup>15</sup> Jue'e højtshájtäm, judiøspä højts nmiin ngáhwäm. Caj tyijy højts ngahwiindøyyä nebiä wiingjäya'ayhajxiän. <sup>16</sup> Pero, paadiä Dios hajxy xpiädaacäm hawa'adstuum je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy hamuumdu'joot nmäbøjcäm, ca'a jie'eguiøxpä coo hajxy ngudiunäm nebiä jecyquiuhdujt myiñän. Coo ja'a Jesucristo miädia'agy mga'a mäbøjcät, cabä Dios xpiädä'agät hawa'adstuum, hoy mja cudiuñ nebiä jecyquiuhdujt myiñän.

<sup>17</sup> Pero tsøc mänäänäm, coo jaduhñ quiähxø'øgät coo højts ngahwiindøyyäbä, hoyyä Jesucristo miädia'agy nja mäbøjcäm, cab hajxy nmäänäänämät cooc tyijy ja'a Jesucristo tøø xyajtu'udägøoyyäm. <sup>18</sup> Coo højtsä jecyquiuhdujt nnajtshixøoyyämät, cab jaduhñ yhooyä coo hajxy jadähøoc nbadu'ubøjcämät. Hix, cähxø'øgäp jaduhñ coo højts ja'a pojpä cädieey nmøødhájtäm. <sup>19</sup> Pero høøch, cábøchä jecyquiuhdujt nbanøcxnä. Tøøch nnajtshixøøñä, nébiøchä Dios hamuumdu'joot jaduhñ nbanøcxnä. <sup>20</sup> Coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'tuütäm cruzøxp, páadyhøch je'e hamuumdu'joot nbanøcxy; cábøch nhamdsoo wiinnahñdy nyajtunaannä. Tu'ugmädiä'agyhøchä Jesucristo xmiøødhijnä. Xchøjpøch je'eduhñ, páadyhøch tøø xñähho'tu'udy. <sup>21</sup> Paadiä Dios hajxy xpiädaacäm hawa'adstuum je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy nmäbøjcäm; ca'a jie'eguiøxpä coo ja'a

jecyquihdujht hajxy ngudiúunám. Coo háxøpy quia'a jaduhñä, xiðøbä ja'a Cristo háxøpy tøø ñä'ä ho'ogy. Paady, cábøçhä hoyhajt mnajtshixø'øwa'añ mädy'ijøçhä Dios tøø xmio'oy.

### 3

<sup>15</sup>Mijts hermanodøjc, nej, mguhmañøøby hajxy jaduhñä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy mga'a panøcxaannä. Nej, mbanøcxtägatsaambiä jecyquihdujht hajxy jadähoocä. Mnajuøøby hajxy coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm. Coo mijtsä Jesucristo miädia'agy tøø mmäbøjcä, paadiä Dios ja'a yhEspiritu hajxy tøø xmio'oy, paadiä hoy-yagjuøøñäjatypä tøø yajnaxy maa mijtsän. Ca'a jie'eguiøxpä coo ja'a jecyquihdujht hajxy hijty mgudiunñ. Pero cabä ndijy ja'a Diosmädia'agy hajxy tøyhajt mnajtshixø'øwa'añ.

<sup>6</sup>Ja'a Abraham, ja'a hajxy nhaphájtäm ja'a hajxy ndeedyhájtämbä, miäbøjc je'e ja'a Diosmädia'agy. Paadiä piädaacä hawa'adstuum. <sup>7</sup>Y coo højtsä Diosmädia'agy nbamäbøjcämät, mänitä Dios hajxy xpíadäacämät nebiä Abraham yhap yhocän. Mänit højts xpíadäacänät hawa'adstuum. <sup>8</sup>Jéquiänä Dios ja'a Abraham ñämaay: "Miiçhcøxpøçhä jäya'ayhajxy nbuhbeda'añ nägøxiä ja'a wiinduhmyhagajtpä je'eguiøxpä coo miich tøø mmäbøcy." Jiiby jaduhñ myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän. Jaduhñ hajxy nyajnujuøøyyäm coo ja'a Dios hajxy xpíadä'agáanäm hawa'adstuum pønjaty mäbøjp, hoy hajxy quia'a ja judiosä. <sup>9</sup>Entonces, ja'a hajxy mäbøjpä, jaduhñ hajxy piuhbedyii nebiä Abraham jecy piuhbejtän.

<sup>10</sup>Ja'a hajxy jaduhñ mänaambä cooc tyjy hajxy ñähwa'adsa'añ je'eguiøxpä coo ja'a jecyquihdujht hajxy quiudiunñ, haxøøgtuum hajxy je'e piäda'aga'añii. Jaduhñ jiiby myiñ cujaay maa ja'a jecyquihdujhtän, "Haxøøgtuum piäda'aga'añii pønjaty hoy ca'a cudiumb nebiaty hädaa libro xyhanéhmäm." <sup>11</sup>Jaduhñ jiiby myiimbä cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: "Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy mmäbøjcämät, mänitä Dios hajxy xyajñähwáatsämät." Ca'a jie'eguiøxpä cooc tyjy hajxy ngudiúunäm ja'a jecyquihdujht. <sup>12</sup>Pero jaduhñä jecyquihdujht miäna'añ: "Pønä jecyquihdujht cudiumb, hawa'adstuum piäda'aga'añii."

<sup>13</sup>Coodsä jecyquihdujht hajxy hijty hoy nga'a cudianáanäm, haxøøgtuumä Dios hajxy hijty xpíadä'agáanäm. Pero xñäxúu'tsämä Dios hajxy jaduhñ; paadiä Jesucristo hajxy xñähho'túutäm; paadiä Dios hajxy xpíadäacäm hawa'adstuum. Jaduhñä jiiby myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: "Pøn möjpbhèjtäp quepyquiøxp, tøø hánajty piäda'agyii haxøøgtuum." <sup>14</sup>Paadiä Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, nebiä jäya'ayhajxy jaduhñ piuhbejtäbät, ja'a hajxy ca'a judiospä, nebiä Abraham jecy piuhbejtän. Y coo hajxy mmäbøjcämät, mänitä Dios ja'a yhEspiritu hajxy xmio'owáanäm nägøxiä neby hajxy jecy xyajwiinwaañøøyyäm cooc hajxy xmio'owáanäm.

<sup>15</sup>Hermanodøjc, tsøg hajxy mädiäacäm neby hajxy yaa nguhdujhtájtäm hädaa yaabä naaxwiin. Coo pøn tii yajcuhdúgät maa ja'a hagujtøjcän, coo fyirmarhadät, ni pøn jaduhñ quia'a yajtägätsät, ni quia'a mäná'anät coo quia'a hoyyä. <sup>16</sup>Bueno, coo ja'a Dios ja'a Abraham miøødyajcuhdujcy cooc hoy miänaajä piuhbeda'añ, jaduhñ miänaambä cooc ja'a Abraham yhap yhoc miøødyajcuhdújcäbä. Jaduhñ jiiby myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän. (Cab jaduhñ myiñ cooc hajxy nämay miøødyajcuhdujçä.) Coo jaduhñ miäna'añ: "Abraham yhap yhoc", ja'a Jesucristo jaduhñ nänøømäp. <sup>17</sup>Y coo mädaaxmägo'xcuhii'xmajcjomøjt hánajty tøø ñaxy, mänitä jecyquihdujht piädaacä. Pero cab jaduhñ yajtägajch nebiä Dios ja'a Abraham hánajty tøø miøødyajcuhduquiän. <sup>18</sup>Coo háxøpy quia'a tøyhajtä jaduhñ, cab háxøpy tiunñ nebiä Dios jecy yajcuhduquiän.

<sup>19</sup>Paadiä Dios ja'a jecyquihdujht yecy neby jaduhñ quiähxø'øgät coo ja'a pojpä cädieey hajxy nmøødhájtäm. Pero coo ja'a Jesucristo yaa tøø yhoy hädaa yaabä naaxwiin, ja'a hánajty tøø miøødyajcuhdugy'ijäbä, cabä jecyquihdujht jaduhñ tiunaannä. Bueno, coo ja'a Dios ja'a jecyquihdujht piädaacy, mänitä mioonsä tsajpootypä ja'a Moisés hoy mio'oy. Mänitä Moisés jiøvejñajxy. <sup>20</sup>Pero hamdsoo ja'a Dios ja'a Abraham miøødyajcuhdujcy; cabä jiøvejñajxpä jaduhñ ñä'ä yajtuuñ.

<sup>21</sup> Cab hajxy nmánaanämät coo ja'a jecyquihdujyt jajtägajch nebiä Dios hánajty tøø yajcuhuquian. Coo ja'a Dios häxøpy tøø miäna'añ coo hajxy cu nnähwáatsäm maa ja'a jecyquihdujtän, pues tøø ja'a jecyquihdujyt hajxy häxøpy xyajnhwáatsäm ja'a nbojpä ngädieeyhajtäm. <sup>22</sup> Ja'a Diosmädia'agy jaduhñ mänaamb coo hajxy nägøxiä nhjtäm haxøøgtuum je'eguiøxpä coo ja'a pojpä cädieey hajxy nmøødhajtäm. Pero coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy nmäbøjcämät, mänitä Dios hajxy jaduhñ xyhuunghajtämät nebiä jecy yajcuhuquian.

<sup>23-25</sup> Tuungpaatpä jecyquihdujyt hijty. Tsipecøp højts hijty ngudiuñäm. Pero coo ja'a Jesucristo tøø yhoj, cab højtsä jecyquihdujyt nbanøcxänä. Coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy nmäbøjcämät, jaduhñä Dios hajxy xyhuunghajtämät.

<sup>26</sup> Y xjiaanč huunghajp mijts ja'a Dios je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy nmäbøjcä, coo ja'a Jesucristo hajxy mmøødhity tu'ugmädia'agy. <sup>27</sup> Y coo hajxy jaduhñ mmøødhidät, coo hajxy jaduhñ mnäbétät, mänitä Dios hajxy xyhuunghadät, nebiä Dios ja'a Jesucristo yHuunghatiän. <sup>28</sup> Tu'ugmädia'agy hajxy mhijnä møødä Jesucristo. Cabä Dios tiehm jajtøy pø mjudíos, pø caj, pø mmäyøø, pø caj mmäyøøjä. Cabä Dios jajtøy ja'a haagä tehñ ya'adiøjcpä, ja'a haagä tehñ tio'oxiøjcpä. Jøjwa'achä jajtøy. Jaduhñä Dios hajxy xyhijxnä nebiä yhamdsoo huungän. <sup>29</sup> Y coo ja'a Jesucristo hajxy mmøødhity tu'ugmädia'agy, paadiä Dios hajxy xyhuunghaty, nebiä Dios ja'a Abraham jecy huunghajtiän.

#### 4

<sup>1-2</sup> Jaduhñds je'e, coo jäya'ayhajxy hánajty näje'e yho'ogaanä, mänit hajxy miäna'añ coo yhuunghajxy hixjxät ja'a miägu'ughajpähajxy. Coo ja'a yhuunghajxy miøjjoñät, mänit nädeedy hajxy miämähmøñät. Pero coo hajxy hánajty miuutsnä, jaduhñ hajxy yhane'emyii nebiä moonsän, høxtä coonä hajxy hánajty tøø miøjjoñä. <sup>3</sup> Y højtshtëjtäm, coo ja'a Jesús hajxy hánajty nga'a hixyhajtäm, jaduhñ mäwfinäts hajxy hijty nhjtäm nebiä hane'emyiän coo ja'a jecyquihdujyt hajxy hijty tehngajnä nbanøcxäm. <sup>4</sup> Pero coo yhabaaty, mänitä Dios ja'a yHuung quiejxy; Jesucristo je'e. Hoy je'e miñguia'ay neby højtshtëjtämän yaa judíosnaaxooty, maa ja'a jecyquihdujyt tiuñän. <sup>5</sup> Paadiä Jesús quiejxä neby højts jaduhñ xñähho'túütämät, je'eguiøxpä coo højts ja'a jecyquihdujyt hijty nbanøcxäm tehngajnä. Coo hajxy xñähho'túütäm, xyhuunghajtäm ja'a Dios hajxy jaduhñ.

<sup>6-7</sup> Xmio'owäänäm hajxy jaduhñ nebiaty nãgapxy. Cab hajxy nhjtänä nebiä hane'emyiän. Coo ja'a Dios hajxy xyhuunghajtäm, paadiä yhEspiritu hajxy xyajnäguéjxäm. Paady hajxy je'e nmäáayyäm: "Teedy" hamuumdu'joot.

<sup>8</sup> Jue'e mijts hijty mwil'i wyiingudsähgøøby, quepychech naaxpoch. Cahnä ja'a Dios hajxy hánajty mhixyhatyñä. <sup>9</sup> Pero coo ja'a Dios hajxy tøø xwyiimbij, paady hajxy mhixyhajnä. Cab jaduhñ yhahixø'øy coo ja'a jecyquihdujyt hajxy jadähooc mbadu'ubøjcombät. Cab hajxy nyaghanéhmanät maa ja'a jecyquihdujtän. <sup>10</sup> Pero mijts, je'enä xøø hajxy mwil'i yagjadyii. Jaduhñ tyjy hajxy mnähwa'adsa'añ. <sup>11</sup> Nej, xiøøbøch mijts ja'a Diosmädia'agy tøø nja yajwiinhixø'øy. Pø tøyhajt jaduhñ, njaanč tehñ yagjuøobiøch jaduhñ.

<sup>12-14</sup> Hermanodøjc, nmä'awäböch mijts cooçh mijts xpiahixät. Najtshixø'ow ja'a jecyquihdujyt hajxy nébiøch tøø nnajtshixø'øyän. Mänájøch mijtsä Diosmädia'agy nya-jwiingapxøøchoonän, hóyhøch mijts xmiägu'ugpøjcy. Jadúhñhøch hajxy xjiøjppøgøøyy nebiä Diosquexiän, nebiä Jesucristän. Cábøch hajxy xxiøøghajty, hóyhøchá pa'am hánajty nja møødä, hóyhøch mijts hoxiøøghajnä hánajty xjia hixy. Cooçhä pa'am hánajty nmøødä, páadyhøch jim nmähmøøyy maa mijtsän. <sup>15</sup> Pero mijts, cab hajxy jootcujc mhijnä. Pänebiä hajxy tøø mjaty. Mänájøch jim nhitiän maa mijtsän, høøhcøxpä mijts hánajty mduñ hoy miädyii mayhajtä. Xmióobiøch mijts hánajty hoy tyijjä. <sup>16</sup> Páadyhøch mijtsäda'a xquia'a mägu'ughadaanä cooçh mijts tøø nhawäänäm ja'a tøyhajt.

<sup>17</sup> Y häna'c-hajxy hønndaacpä, paady mijts hajxy xmiägu'ughada'añ nébiøch mijts jaduhñ xquia'a panøcxnät. Pero caj mijts hajxy hamuumdu'joot xmiägu'ughada'añ.

Xñä'ä wiinhøonaamb mijts hajxy jaduhñ. <sup>18</sup> Hoy hit jaduhñ coo mijts pøn hamuumdu'joot xmiägu'ughádät hoy miánaajä, hóyhøch hánajty jim nga'a ja hity maa mijtsän. <sup>19</sup> Mägu'ughajpä, jaančh tehñ jootmayhájpøch jadähooc ja'a mijtsøxpä. Jiaančh tehñ chøjpiøch njoot coo mijts ja'a Jesucristo mmøødhídät tu'ugmädia'agy. <sup>20</sup> Cu nnøcxyhøch jim maa mijtsän. Cu nmøødmädiáacyhøch mijts jaduhñ yajxón. Coočh mijts hoy nga'a møødmädia'aga'añ hajäya'ayhaam, cábøch nnajuø'øy nébiøch ndaj nmáyät ja'a mijtsøxpä.

<sup>21</sup> Hoorä, pø chojpiä mjoothajxy tehngajnä coo ja'a jecyquihdujht hajxy mbanøcxa'añ, huuc mäadow hajxy neby jii by myiñän maa ja'a jecyquihdujhtän. <sup>22-23</sup> Metsä Abraham yhuung hánajty. Tu'ug hánajty xiøhajty Isaac. Tøø Dios Abraham hánajty jaduhñ yajwiinwaanø'øy coo ja'a Isaac hánajty myina'añ quia'awa'añ. Abraham yhamdsoo huunghajxy je'eduhñ møødä tio'oxiøjc. Jatu'ugpä, Ismael je'e xiøhajpä. Jaduhyyä je'e ñä'ä miññ ñä'ä cahy. Moonsä je'e tiahajt. <sup>24-25</sup> Hädaa mädia'agy, nebiä hijxtahñdän hädaa jaduhñ. Ja'a Ismael tiaj, ja'a Agarhajpä, moonsähajp hánajty je'e. Cabä yhamdsoo cuhdujht hánajty yaghity. Hoorä, coo ja'a Dios ja'a cuhdujht yejcy maa ja'a tun hánajty xiøhatiän Sinaí, jim Arabianaaxooty, jaduhñ mäwíinäts hajxy nhíjtäm nebiä Agar hánajty mioonsähatiän. Cabä nhamdsoo cuhdujht hajxy nyaghíjtäm. Mejtstu'u ja'a tun hánajty xiøhaty. Xøhajp hánajty Sinaí, møødä hánajty xiøhaty Agar. Ja'a cajpt jaduhñ xøhajpä Jerusalén, ja'a hädaa yaabä naaxwiimbä, jaduhñ mäwíinäts je'e nebiä Agarän. Hix, cabä Jerusalénpä-jäya'ay yhamdsoo cuhdujht hajxy yaghity. <sup>26</sup> Jaduhñ ja'a cajpt jim xiøhajpä tsajpootyp Jerusalén. Jim hajxy nxøonájxäm. Cabä jecyquihdujht jim tiuunnä nebiä Dios yequiän Sinaí. Jemyguihdujhtäts jim túunnäp. <sup>27</sup> Jaduhñ jii by myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguian:

Huuc xoonäda'ag, hoyyä huung mga'a ja paadyñä, Maas may miich huung mbaada'añ. Cabä mmoonsä may jiaty paada'añ.

<sup>28</sup> Hoorä, hermanodøjc, tøø ja'a Dios hajxy xyajnähdíjäm coo hajxy xyhuunghadäänäm, nebiä Isaac yajnähdíjäm. <sup>29</sup> Dios ja'a yhEspíritu ja'a Isaac yajmägunuuxøøyy coo myíinät. Cabä Ismael yajmädsøjcy coo ja'a Abraham ja'a Isaac yhuunghádät. Jaduhñ mäwíinäts højtsä jäya'ayhajxy xquia'a yajmädsøjcäm coo ja'a Dios hajxy xyhuunghájtäm. <sup>30</sup> Jaduhñ jii by myiimbä cujaay maa ja'a Diosmädia'aguian: "Høxquejxpädsøm yøø to'oxymoonsä møødä yhuung." Cabä moonsä yhuung ñä'ägädä puhmo'owa'añii ñädeedy. Pero yhamdsoo to'oxiøjc yhuung, je'eds jaduhñ mio'owaamby. <sup>31</sup> Hermanodøjc, coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot ndsøjcäm, jaduhñ mäwíinäts hajxy nhíjtäm nebiä Isaac jecy yhijtän. Pero ja'a hajxy ca'a tsojpä, jaduhñ mäwíinäts hajxy je'e nebiä Ismaelän, ja'a moonsä yhuung.

## 5

<sup>1</sup> Coo ja'a Dioscuhdujht hajxy nyaghíjtäm, mädyii ja'a Moisés jecy miähooyy, jaduhñ mäwíinäts hajxy hijty nhíjtäm neby hajxy hadsip yajtuñíjábän. Coo ja'a Jesucristo quiädaacy, mänit hajxy xñámáayäm coo ja'a jecyquihdujht hajxy nga'a møjpdäácänät. Xyhawäänäm hajxy jaduhñ neby hajxy nnähwáatsämät. Hamuumdu'jootä Jesucristo miädia'agy hajxy mbanøcxät. Cabä Moisés jecyquihdujht hajxy mbadu'ubøjcat jadähooc.

<sup>2</sup> Huuc hamädoowhit hajxy. Coo hajxy nyajcircuncidarhíjtämät cooc tyijy hajxy jaduhñ nnähwa'adsäänäm, xiøøbä ja'a Jesucristo hajxy häxøpy tøø xñä'ä nänho'túutäm. Høøch jaduhñ mänaamb, Pablo. Diosquéxyhøch høøch. <sup>3</sup> Jadúhñhøch jadähooc nmänángombä, pønajaty mänaamb coo hajxy yajcircuncidarhádät, tsipcøxp hajxy quiudiünät nebiatia Moisés jecyquihdujht yajnähdíjy coo hajxy quiudiünät. <sup>4</sup> "Jii häna'c-hajxy näje'e miäna'añ: "Páadyhøch nnähwa'adsa'añ coočh Moisés jecyquihdujht hoy ngudiuunä." Pero cab jaduhñ tiøyyä coo hajxy nänwa'adsa'añ. Hix, cabä Jesucristo hajxy miøødhijnä tu'ugmädia'agy. <sup>5</sup> Pero nmäbøjcäm højts coo hajxy nnähwa'adsäänäm ja'a Jesucristocøxpä. Ja'a DioshEspíritu hajxy xpiuhbedäänäm. <sup>6</sup> Coo ja'a Jesucristo hajxy tu'ugmädia'agy nmøødhíjtämät, cab jaduhñ ñejpiä pø tøø hajxy nyajcircuncidarhíjtäm, o pø caj. Je'eduhñ

tsobaatp coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy nmäbójcämät y coo hajxy hamiñ häxøpy mničhójcämät nebiä Jesucristo hajxy xchójcäm.

<sup>7</sup>Hoy ja'a Diosmädia'agy hajxy hjity mbanøcxy. Pätiidä hajxy coo tøø mnajtshixø'øy. Päbøndä hajxy tøø xwyiinhøøñ. <sup>8</sup>Ca'a Dyiosä hajxy xyajnjtshixøøyy. Jaaya'ay hajxy xyajnáhdíjjäm coo ja'a miädia'agy hajxy nbanøcxämät. <sup>9</sup>Jaduhñä jäya'ayhajxy miäna'añ: "Coo tsajcaagychooy weeñtiä nbädáacämät, cøxiä harina yajtägø'øyii." Jaduhñ mäwlinäts højtshájtäm coo häna'c høhñda'agymiädia'agy hajxy xyajnáhixøøyyämät; nägøxiä hajxy jaduhñ nmá'tämät. <sup>10</sup>Nbädáacypiøchä njuøhñdy ja'a Dioscøxpä coo wiingmädia'agy hajxy mga'a mábøgät. Dios jaduhñ yajcumädowaamb põñ mijs høhñda'agymiädia'agy xyajnáhixøøby.

<sup>11</sup>Tehngájnøchä Diosmädia'agy nyajwa'xy coo ja'a jäya'ayhajxy ween miäbøcy; je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'tuütäm cruzcøxp. Páadyhøchä jäya'ayhajxy xmiähanhatty. Näje'e hajxy miäna'añ cooc tyijy høøchä mädia'agy nyajwa'xy coo hajxy ween ñiseñapáda'agyii. Pero cab jaduhñ ñä'ä tøyyä. Coochä mädia'agy häxøpy nyajwa'xy coo hajxy yajcuncidarhádät, cábøchä jäya'ayhajxy häxøpy xmiähanhatty. <sup>12</sup>Yøø häna'c mijs xjia wi'i námaabiä coo hajxy myajcuncidarhádät, ween hajxy jaduhñ xpiuhwaatsnä.

<sup>13</sup>Tøø mijs ja'a Dios xyajnáhdijy coo ja'a Moisés jiecyquihdujt hajxy mnajtshixøøyyät. Pero cabä Dios jaduhñ miäna'añ coo hajxy cøxypänejpä mjäya'ayhádät. Jaduhñ miäna'añ coo hajxy yajxón mničhogøøjät, coo hajxy yajxón mnibuihbedøøjät. <sup>14</sup>Jaduhñä Dios jiecyquihdujt miäna'añ coo hajxy hoy piønä mdsoc mba'häyówät hädaa yaabä naaxwiin nebiä mhamdsoo ni'x nebiä mhamdsoo copc hajxy mdsøquiän. <sup>15</sup>Cab jaduhñ yhooyä coo hajxy nmimiähanhadøøjät tu'ugpä tsajtøjc, jaduhñ hajxy mga'a niyajtägøoyøjät.

<sup>16</sup>Hoy hajxy mwädítät ja'a Diosmäjaagøxpä. Cabä mhamdsoo wiinmahñdy hajxy myaghijnät, hoyä mjoothajxy hánajty tii jia tsocy. <sup>17</sup>Ja'a Diosmäjaa, cabä tu'ugjuøhñdy yhity møødä haxøgcuhdujt. Coo hánajty haxøgc mjatcø'øwa'añ, Dios xyhadujp mga'a jatcø'øy jaduhñ cøxypänejpä. Hoorä, coo ja'a mjoot hánajty chocy coo hánajty hoy mwädita'añ, ja'a mhaxøgwiinmahñdy jaduhñ xyhadujp. <sup>18</sup>Pø chojpä mjoot jaduhñ coo ja'a Diosmäjaagøxpä mwädítät, cabä Moisés jiecyquihdujt mbanøcxänät.

<sup>19</sup>Madiu'u ja'a jäya'ayhajxy yhaxøgcuhdujthaty: jabiøcy hajxy ñimiøødsäna'ayii; cøxypänejpä hajxy jiäya'ayhatty; haxøgc hajxy wiädity, hoy hajxy jia to'oxiøjcmøødä; <sup>20</sup>wyiingudsähgøøbiä quepychech naaxpoch hajxy; mähijxp mábäxujp hajxy; nimiäd-siphájtáp hajxy; yhadsojpy hajxy mädyiijatiä miägu'ughajpähajxy miøød; paquiä hajxy ñimiäjootma'adyii; wiinduc-ho'p hajxy; nibiuhyohdiuütáp hajxy; cab hajxy tiu'ugmädia'aguiä; <sup>21</sup>hadsojt hajxy wyi'i miøød; jäya'ay-yagho'p hajxy; haxøgghuucp hajxy, haxøgjøø'xp hajxy; madiu'u hajxy jaduhñ jiatcø'øy. Tøøds mijs nja yagiahmiech, chaads jadähooc nhawáñäm: põñ haxøgcuhdujt møød, cab jim ñøcxa'añ tsajpootyp.

<sup>22</sup>Pero coo ja'a Diosmäjaagøxpä hajxy nwädíjtämät, Dios hajxy jaduhñ xpiuhbéjtäm coo ja'a jäya'ay hajxy hoy nmägu'ughájtämät, coo hajxy nxoondáacämät, coo hajxy jootcujc nhíjtämät, coo hajxy nmee'xtújcämät, coo ja'a nmäjøøn coo ja'a nmädøjc hajxy yajxón nmägu'ughájtämät, coo ja'a hojioot hajxy nmøødhájtämät, coo hajxy nga'a høhñdáacämät, <sup>23</sup>coo hajxy mee'xxieemy nhíjtämät, coo hajxy jootxeemy nhíjtämät. Coo hajxy jaduhñ njäya'ayhájämät, cab hajxy põñ waamb xñämáayämät. <sup>24</sup>Pønä Jesucristo miädia'agy panøcxäp hamuumdu'joot, tøø ja'a yhaxøgcuhdujt yhøxhixy, y cab jaduhñ jiahmiejtsnä. <sup>25</sup>Pø mänáñäm hajxy jaduhñ coo ja'a Diosmäjaagøxpä hajxy nhíjtäm, tsøg hajxy hamuumdu'joot pawädíjtäm.

<sup>26</sup>Cab hajxy nyajcumáayämät; cab hajxy nniyagjootmá'tämät hamiñ haxøpy; cab hajxy cøxiä wiinä nniyhadsójcämät.

## 6

<sup>1</sup>Hermanodøjc, coo põñ tiu'udägøyyät, mee'xxieemy hajxy mmägäp mhané'emät, nej mijsä Diosmäjaa mmøødän, weenä yhaxøgpä yhøxhixnä. Pero mnigwieendähadøøjäp

hajxy coo mijts jaduħn mnä'ä tu'udägóobiät. <sup>2</sup> Nibiuhbedøø hajxy neby hajxy jaduħn mmäjäda'agät, neby hajxy jaduħn mga'a tu'udägóyyät. Jaduħnsä Jesucristo miädia'agy hajxy mgudiúunät.

<sup>3</sup> Pøn yajcumayaamb je'eguiøxpä cooc tyijy miøjjä, caj ñä'ä tøyyä coo miøjjä. Nä'ä niwyiinhøhnäp jaduħn. <sup>4</sup> Cøjwiinduum hajxy mniyhixóøjt pø hoy hajxy tøø mgudiúñ. Y pø tøø hajxy hoy mgudiúñ, mänit hajxy mxoondá'agät. Pø tøø ja'a mmägu'ughajpä hajxy mbexy, cab hajxy nøcxy mniguiumayii. <sup>5</sup> Cøjwiinduum hajxy mniyajcopcø'øwóøjt pø hoy hajxy mgudiúñ.

<sup>6</sup> Pøn jaduħn yajnáhixóyyäp ja'a Diosmädia'agy, tsipcøxpä ofrenda hajxy yégät, mio'owóøjt ja'a yajnáhixøöbiä.

<sup>7</sup> Ca'a hajxy myajwiinhøñ; ñajuøöbiä Dios neby hajxy nwiinmahñdyhajtäm. Nej tøø mjäya'ayhatiän, høxtä jaduħn mguhbédät. <sup>8</sup> Pønä Dioshespíritu panøcxp, je'e cøjxta'axiøø jugyhadaamb nebiä Dios jiugyhatiän; pero pøn yhamdsoo cuhdujt yajtuumb, cab jaduħn jiugyhada'añ nebiä Dios jiugyhatiän. <sup>9</sup> Tsögä njoot hajxy møc pädaacäm; coo hajxy tehngajnä hoy nwädijtämät, mänit hajxy jim nnøcxämät tsajpootyp coo yhabáatnät. <sup>10</sup> Hoy miánaajä ja'a jäya'ay hajxy mbuhbédät nägøxiä. Tsipcøxpädsä hermanodøjc hajxy mnä'ägädä puhbédät.

<sup>11</sup> Hamdsøøch hädaa letra nhädiúñ, paady miøjjatiä. <sup>12</sup> Pøn jaty mijts xjia wi'i ñä-maaby coo hajxy myajcircuncidarhädät, paady hajxy jaduħn miána'añ coo hajxy wyi'i yajcumaya'añ cu'ughagujc. Hix, tsähgøøby hajxy jaduħn coo hajxy miädsibø'øwóøjt ja'a homiädia'agyquiøxpä, coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm cruzcøxp. <sup>13</sup> Hoy hajxy näje'e tøø jia yajcircuncidarhaty, cabä Moisés jiecycuiuhdujt hajxy yajtuunä. Paady mijts hajxy xjia wi'i ñäma'ay coo hajxy myajcircuncidarhájpat, yajcumayaamb hajxy jaduħn ja'a mijtsøcxpä. <sup>14</sup> Pero høøch, cáboch nmána'añ coo mädyii miøjjä jiaančhä. Jagóoyøch nmána'añ coo miøjjä jiaančhä coočhä Jesucristo tøø xñähho'tu'udy cruzcøxp. Cábočhä njoot yaa nbädaacnä hädaa yaabä naaxwiin. Hoyyä jäya'ay hajxy waambaty jia mäná'anät, cáboch tii nmøjpädaacnä. Cáboch tii hadsojt nmøødän hädaa yaabä naaxwiin. <sup>15</sup> Cab jaduħn ñejpiä pø tøø myajcircuncidarhaty o pø caj. Je'eduhñ tsoobáatnäp coo ja'a Dios hajxy tøø xpiädáacäm hawiinjemy. <sup>16</sup> Pønä Diosmädia'agy hoy cudiuumb, je'eds hoyhajt weenhajt mo'owáañäp.

<sup>17</sup> Páadyhöch chaa nnähxäguuuch nguhxäguuuchä coočhä Jesucristo miädia'agy tøø nmä-diaacä. Y cooč jaduħn tøø ngudiúñ, páadyhöchä cuhdujt nmøødän. Páadyhöch hajxy tii xquia'a yajnámaañät.

<sup>18</sup> Hermanodøjc, weenä Jesucristo hajxy xcwieendähaty. Amén.

## Efesios

<sup>1</sup> Høøch xøhajt Pablo. Høøch hädaa nocy njahby. Ja'a Dios jaduhñ mänaañ coočhä Jesucristo xwyinguéxät. Mijts hädaa nocy nyajnäjaayøøby pønjetiä Diosmädia'agy mäbøjp jim maa ja'a cajpt jaduhñ xiøhatiän Efeso, pønjetiä Jesucristo miädia'agy jim hoy yajtúunäp. <sup>2</sup> Weenä Dios hajxy xmiø'oy ja'a hoyhajt ja'a weenhajt, møødä Jesucristo. Ja'a Dios hajxy nDeedyhajtäm. Ja'a Jesucristo hajxy nWiindsønñhajtäm.

<sup>3</sup> Tøgä Dios hajxy wiingudsähgøøyyäm. Ja'a Jesucristo, Dyioshajpiä Dios je'eduhmbä; y jaduhñ je'e Tieedyhajpä. Coø ja'a Jesucristo hajxy xmiøødhjätäm tu'ugmädia'agy, paadiä Dios tsajpootypä ja'a mayhajt madiu'u tiuñ ja'a højtscøxphajtäm. <sup>4</sup> Cahnä hädaa yaabä naaxwiin hänajty chohnda'agy, tøøyyämä Dios hajxy hänajty xwyiimbüwäm coø ja'a Jesucristo hajxy xmiøødhjätämät tu'ugmädia'agy. Jaanä jaduhñ hajxy xwyiimbüwäm coø hajxy hoy njäya'ayhajtämät, coø hajxy nga'a cädiéhyyämät, jaduhñ hajxy wa'ads hoy nhjätämät maa ja'a Dioswiinduumän. <sup>5</sup> Coø ja'a Dios hajxy xchójcäm, paadiä Jesucristo yaa quiejxä hädaa yaabä naaxwiin ja'a højtscøxphajtäm. Paadiä Dios ja'a Jesucristo yaa quiejxy coø ja'a Dios hänajty tøø wyiinmay coø hajxy xyhuunghadäänäm. Hamdsoojootä Dios jaduhñ miänaañ coø hajxy xyhuunghajtämät. <sup>6</sup> Tsøcxä Dios hajxy wiingudsähgøøyyäm coø hajxy xjiaanç tehñ chójcäm, coø ja'a Jesucristo yaa quiejxä maa højtshajtäm. Jaduhñä Dios ja'a mayhajt møj tiuñ ja'a højtscøxphajtäm. Paady hajxy xchójcäm coø ja'a Jesucristo hajxy xmiøødhjätäm tu'ugmädia'agy. Hiç, jaanç tehñ chójcäbä Jesucristo ja'a Tiéediäm. <sup>7</sup> Coø ja'a Dios hajxy jaduhñ xjiaanç tehñ chójcäm, paadiä Jesucristo hajxy yaa hoy tøø xñähho'túutäm, jaduhñä nbojpä ngädieey hajxy xyajnähaaatsäm. Jaduhñä Dios hajxy xmiéé'xäm. <sup>8</sup> Coø hajxy jaduhñ xjiaanç tehñ chójcäm, paady hajxy hoy tøø xyajwiinjuøøyyäm nebiaty jaduhñ tøø wyiinmay ja'a højtscøxpä. <sup>9</sup> Tøø ja'a wyiinmahñdy hajxy xyhawäänäm ja'a hijty jaduhñ quiyu'chpä. Hamdsoojootä Dios jaduhñ tøø wyiinmahñdyhaty. Chojpiä jioot hänajty jaduhñ coø ja'a mayhajt hänajty tiuna'añ ja'a højtscøxphajtäm. <sup>10</sup> Jaduhñä Dios tøø wyiinmahñdyhaty coø ja'a Jesucristo Wyiindsønñhadøøjät cøxiä tijaty jim tsajpootyp, møødä tijaty yaa hädaa yaabä naaxwiin. Coø ja'a Dios jaduhñ yaghabaadät, mänit hänajty tiøjiada'añ coø ja'a Jesucristo jaduhñ Wyiindsønñhada'añii.

<sup>11</sup> Ja'a Dios, yajtøjajjy je'eduhñ nebiaty je'e wyiinmay. Hoorä, jéquiänä Dios wyiinmaayy coø højts ja'a yHuung xyajnäha'ads xyajcuhwá'adsät, højts judiøspä, coø højts jaduhñ nmøødhidät tu'ugmädia'agy. <sup>12</sup> Jequiän højts ja'a nhap ja'a ndeedy ja'a Dios ja'a miädia'agy hajxy tiägøøyyä mäbøjcäbä coø højts xyajnäha'ads xyajcuhwá'adsät. Hoorä, paadiä Dios jaduhñ jecy wyiinmaayy coø højts ja'a yHuung xyajnäha'ads xyajcuhwá'adsät, jaduhñä jäya'ayä Dios hajxy nägøxiä wyiingudsähgøøwät coø jiaanç tehñ miøjjä coø jiaanç tehñ jiaançhä. <sup>13</sup> Y mijts ja'a ca'a judiøspä, jaanä jaduhñä Dios tøø wyiinmaabiä coø mijts ja'a yHuung xyajnähaaats xyajcuhwáatspä. Y jaduhñ hajxy tøø mmäbøjppä coø ja'a yHuung hajxy tøø xyajnähaaats tøø xyajcuhwaatspä. Jaanç tehñ tiømiädiaacpä Dios jaduhñ. Coø hajxy jaduhñ nmäbøjcäm, paadiä Dios ja'a yhEspiritu yaa tøø quiejxy maa højtshajtäm, jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhajtäm coø ja'a Jesucristo hajxy tøø xjiaanç yajnähaaats tøø xjiaanç yajcuhwáatsäm. Hiç, jéquiänä Dios jaduhñ miänaañ cooc ja'a yhEspiritu hänajty quixa'añ maa ja'a jäya'ayhajxiän, ja'a miädia'agy hajxy hänajty mäbøjcäbä coø hajxy hänajty yajnäha'ads yajcuhwá'adsa'añii. Jaduhñä Dios ja'a tøyhajt hajxy xmiøøyyäm coø hajxy hoy miänaajä xcwieendähadäänäm. <sup>14</sup> Y coø ja'a Dios ja'a yhEspiritu tøø jiaanç quiejxnä maa højtshajtäm, jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhajtäm coø hajxy jim xyajnöcxäänäm maa ja'a wyiinduumän. Jaduhñä Dioshepirtu hajxy xmiøødhidäänäm høxtä coonä yhabaadät coø ja'a Dios hajxy jim xyajnöcxämät maa ja'a wyiinduumän, y coø ja'a Dios ja'a mayhajt jaduhñ tiuñ ja'a højtscøxphajtäm, päadiäts hajxy nwiingudsähgøøyyämät coø jiaanç tehñ miøjjä coø jiaanç tehñ jiaançhä.



<sup>15</sup> Nmädóyhöch jaduhñ coo ja'a Jesús ja'a miädia'agy hajxy tøø mmäbøjcä, ja'a hajxy nWiindsønñhajtämä. Jadúhñhöch nmädóyyäbä coo hajxy mdsocy mba'häyoy pønñatiä Diosmädia'agy panøcxp. <sup>16</sup> Cooçh jaduhñ nmädóyyä, päadyhöch Dios Dioscujú'uuyäp nmo'oy ja'a mijsctøcxpä hoy miänaajä, cooçh hänäjty nDiospa'ya'axy ja'a mijsctøcxpä. <sup>17</sup> Nmänuu'xtäacypiøçhä Dios coo ja'a wyiinmahñdy hajxy jaduhñ ween xmiø'oy ja'a yhEspirituhaam, y coo ja'a wyiinmahñdy hajxy jaduhñ ween xyajwiinjuø'oy. Dioshajtäbä Dios ja'a Jesucristäm, ja'a hajxy nWiindsønñhajtämä. NDioshajtämä Dios hajxy. Møj jaançh je'e. Hawiinmats hajxy jaduhñ nwiingudsähgø'oyyämät. <sup>18</sup> Jadúhñhöçhä Dios nmänuu'xtaacpä coo hajxy ween xyajwiinjuø'oy coo je'e tøø wyiinmay coo hajxy jim xyajncxäänäm maa ja'a wyiinduumän. Paady hajxy jim xyajncxäänäm coo hajxy xyhuunghajtäm. Jaançh tehñ yhoj jaançh tehñ yajxón hajxy jim nhidäänäm. <sup>19</sup> Weenä Dios hajxy xyajwiinjuø'obiä coo møcmäjaa jiaançh tehñ miøødä, coo ja'a miäjaahaam hajxy xpiuhbéjtäm coo ja'a miädia'agy hajxy nmäbøjcäm coo tiømiädia'agy. <sup>20</sup> Jaanä miäjaahaamä yHuung jaduhñ yagjujypiøjtägajtspä. Mänit jim yajnøcxy maa ja'a wyiinduumän. Mänit ñämaay coo yhöxtä'agät maa ja'a quiø'ø hahooyhaampiän. Jimä Jesucristo ja'a Tieedy miøødhanehñnä. <sup>21</sup> Ni pønä cuhdujt jaduhñ quia'a nä'ägädä miøødä nebiä Jesucristo miøcuhdujt miøødän, ni jim tsajpootyp, ni hädaa yaabä naaxwiin. Ni pønä cuhdujt mänaa quia'a miøødhada'añ nebiä Jesucristo miøcuhdujt miøødän. <sup>22</sup> Jaduhñä Jesucristo piädaacä coo cøxiä wiinä yhané'emät hoy miaajä. Jaduhñ je'e piädaacäbä coo højts nWiindsønñhajtämät coo ja'a miädia'agy hajxy nmäbøjcäm coo tiømiädia'agy. <sup>23</sup> Hoyyä Jesucristo cøxiä wiinä jia hane'emy hoy miaajä, coo hajxy jaduhñ nmäbøjcäm, xjiootcädäacäm hajxy jaduhñ coo hajxy xmiøødhñjtämät tu'ugmädia'agy. Ni tii jaduhñ quia'a jootcädaacy neby højts xjiootcädäacäm.

## 2

<sup>1</sup> Jue'e mijs hijty, cabä Dios hajxy hijty mwiingudsähgø'oy, je'eguiøxpä coo ja'a pojpä cädieey hajxy hijty mmøødä, coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hijty mga'a cudiuñ. <sup>2</sup> Jaançh tehñ yhaxøøgtuum hajxy hijty mnä'ägädä hity. Jaduhñdsä jäya'ayhajxy yhity ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpä. Ja'a mõjcu'ugong ja'a miädia'agy hajxy hijty mmäbøjcäp. Jaayä'ayäts mõjtuungmøød tsajtcøxp. Yhanehñby jaduhñ pønñatiä Diosmädia'agy ca'a mäbøjp. <sup>3</sup> Jaduhñ hajxy hijty nägøxiä njatcø'oyyämä. Haxøøg hajxy hijty nwaðjñtäm nebiä njootä ngopc-hajxy hijty chójcäm. Paadiä Dios hajxy hijty xyajcumädo'waanäm nägøxiä näguipxy møødä haxøøgjäya'ayhajxy. <sup>4</sup> Pero hojiootä Dios jiaançh tehñ miøød. Xjiaançh tehñ chójcäm hajxy. <sup>5</sup> Hoyyä Dios ja'a miädia'agy hajxy hijty nga'a ja cudiúunäm, ja'a miäjaahaamä Dios ja'a nwiinmahñdyhajxy tøø xyajtägajtsäm, nebiä miädia'agy hajxy jaduhñ hoy ngudiúunämät, nebiä Jesucristo yagjujypiøjcän ja'a Tieediä miäjaahaam. Coo ja'a Dios hajxy xjiaançh tehñ chójcäm, paady hajxy tøø xpiädaacäm hawa'adstuum. <sup>6</sup> Nebiä Dios ja'a Jesucristo yagjujypiøjtägajchän, jaanä jaduhñ højts xyagjujypiøjtägatsäänäm. Tøø hajxy xpiädaacäm coo ja'a Jesucristo hajxy nmøødhñjtämät tu'ugmädia'agy. Y nebiä Dios ja'a Jesucristo ja'a cuhdujt miooyän coo jim miähané'emät tsajpootyp, jaanä jaduhñ højtsä cuhdujt xmiø'owäänäm. <sup>7</sup> Paadiä Dios ja'a cuhdujt hajxy jaduhñ xmiø'oyyäm, jaduhñ yajcähxø'øga'añ coo hojioot jiaançh tehñ miøødä maa højtsctøcxpä, coo hajxy xjiaançh tehñ chójcäm. Paadiä Jesucristo yaa quiejxä hädaa yaabä naaxwiin; paady hajxy hoy xñähho'túutäm. Jimä Dios hajxy hoy miänaajä xyaghidäänäm maa ja'a wyiinduumän. <sup>8</sup> Cab hajxy hamdsoo tøø nhawa'adspädsøømäm. Ja'a Dios hajxy tøø xpiädaacäm hawa'adstuum. Paady hajxy xyaghawa'adspädsøømäm coo hojioot jiaançh tehñ miøødä, coo hajxy nmäbøjcäm coo hojioot miøødä. <sup>9</sup> Coo ja'a nbojpä ngädieey hajxy hamdsoo tøø nga'a yajniñähwaätsäm, paady hajxy hamdsoo nga'a niguiumäayyämät, hoy hajxy tøø nja hojiäya'ayhajtäm. <sup>10</sup> Hix, tøø ja'a Dios ja'a nwiinmahñdyhajxy xyajtägajtsäm coo ja'a Jesucristo hajxy xmiøødhñjtäm tu'ugmädia'agy. Tøø ja'a Dios ja'a mäjaa hajxy xmiø'oyyäm neby hajxy hoy nhñjtämät. Jéquiänä Dios jaduhñ wyiinmaay coo hajxy jaduhñ hoy nhñjtämät.

<sup>11</sup> Hoorä, hõjts judiõspä, yajcumaaby hõjts jaduhñ coo hõjts nyajcircuncidarhаты. Jaduhñ hõjts tyijy nyajcähxøõgy coo hõjtsä Dios xquiu'ughаты. Coo hõjts jaduhñ nyajcircuncidarhаты, je'eduhñ nänøõmby coo hõjtsä seña nbäda'agy maa hõjtsä nñ'xcøxpän. Paady hõjts mijts nxøõghаты, mijts ca'a judiõspä, coo hajxy mga'a yajcircuncidarhájäp. Tøyhajt jaduhñ. <sup>12</sup> Hix, hõjts judiõspä, ja'a Dios hõjts jecy xquiu'ughajt. Jaduhñ hõjtsä Dios xmiøødyajcuhdujcy coo hõjts hånajty xyajñähwa'ads xyajcuhwa'adsa'añ. Pero mijts ca'a judiõspä, caj mijtsä Dios xñämaayy coo mijts xquiu'ughada'añ, coo mijts xyajñähwa'ads xyajcuhwa'adsa'añ. Hix, cahnä Diosmädia'agy hajxy hånajty mmädoynä ja'a Cristocøxpä. Paady hajxy hijty mga'a najuøõy coo mijts ja'a Dios xyajñähwa'ads xyajcuhwa'adsaambä. <sup>13</sup> Caj mijtsä Dios hijty xquiu'ughаты. Cabä Diosmädia'agy hajxy hijty mmädooyä. Pero coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'tu'udy, paadiä Dios hajxy xquiu'ughajñä. <sup>14</sup> Coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, jaduhñ hajxy tøø xpiädaacäm tu'ugmädia'agy nägøxiä, møød hõjts judiõspä näguipxy møød mijts ca'a judiõspä. Hamiñ haxøpy hajxy hijty nnimiädsiphájätäm. Pero tøø hajxy nnimiägaxø'cänä je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm. <sup>15</sup> Hõjts judiõspä, mijts hijty nmøødnimiädsiphájätäp, mijts ca'a judiõspä. Hix, hõjtsä Dios jecy xyhanehmñ madiu'u, ca'a myijtsä. Mänitä Moisés quuijahy nebiaty hõjtsä Dios xyhanehmñ, y coo ja'a Jesucristo hajxy hoy xñähho'túutäm, paadiä Dios ja'a mädia'agy yaghamaadiujñä nebiä Moisés hånajty jecy tøø quuijaayän. Jaduhñä Jesucristo hajxy tøø xpiädaacäm tu'ugmädia'agy møød je'e, møød hõjts judiõspä näguipxy møød mijts ca'a judiõspä. Paady hajxy nga'a nimiädsiphájätänä hamiñ haxøpy neby hijtiän, hõjts judiõspä møød mijts ca'a judiõspä. <sup>16</sup> Coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm cruzcøxp, paadiä Dios hajxy tu'ugmädia'agy xmiøødhjítänä, møød hõjts judiõspä näguipxy møød mijts ca'a judiõspä. Cabä Dios hajxy jaduhñ nmädsiphájätänä. <sup>17</sup> Hoyyä Jesucristo hajxy xyhawäänäm coogä Dios ja'a jioot quia'a tsoey coo ja'a Dios hajxy nga'a mädsiphájätänät. Jaduhñägä jioot chocy coo hajxy nmøødhjítänät tu'ugmädia'agy nägøxiä, møød hõjts judiõspä näguipxy møød mijts ca'a judiõspä. <sup>18</sup> Hix, coo ja'a Jesucristo hajxy nägøxiä tøø xñähho'túutäm, paadiä Dios hajxy nägøxiä nmøødhjítänä tu'ugmädia'agy, møød hõjts judiõspä näguipxy møød mijts ca'a judiõspä. Ja'a yhEspirituhaam hajxy jaduhñ xyajmøødhjítäm tu'ugmädia'agy nägøxiä. <sup>19</sup> Xquiu'ughájñäp mijtsä Dios møødä jäya'ayhajxy nägøxiä, ja'a Diosmädia'agy hajxy mæbøjpä, hoy hajxy mga'a jagä judiõspä. Xyhuunghájñäbä Dios hajxy jaduhñ. Cabä Dios hajxy hijty xquiu'ughаты xyhuunghаты, coo ja'a miädia'agy hajxy hijty mga'a mæbøjcä. <sup>20</sup> Coo ja'a Jesucristo hajxy hoy tøø xñähho'túutäm, mänit je'e hoy jiuypjøjtägach. Mänitä Diosquexy ja'a Diosmädia'agy hajxy tiägøoyy yajwa'xpä. Mänitä Diosmädia'agy hajxy nmæbøjcäm. <sup>21-22</sup> Paadiä Jesucristo hajxy xmiøødhjítäm tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy coo ja'a Diosmädia'agy hajxy näguipxy nmæbøjcäm, møød hõjts judiõspä, møød mijts ca'a judiõspä. Hix, tøø ja'a Dios hajxy xyajñähwaats xyajcuhwäatsäm ja'a nbojpä ngädieyhájätäm. Ja'a yhEspirituhaam hajxy jaduhñ xyajmøødhjítäm tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy.

## 3

<sup>1</sup> Høøch Pablo, päadyhøch chaa ndsumyčhänä'ay cooçhä Jesucristo miädia'agy nyajwa'xä maa mijtsän, mijts ca'a judiõspä. Coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xpiädaacäm tu'ugmädia'agy nägøxiä, päadyhøchä Dios nba'ya'axy ja'a mijtscøxpä. <sup>2</sup> Tøø hajxiäda'a mmädoyhаты cooçhä Dios tøø xwyiinguexy coo mijtsä Diosmädia'agy nyajwiingaxø'øwät, coo ja'a Dios ja'a hojioot miøødä ja'a mijtscøxpä. <sup>3</sup> Jéquiänä Dios wyiinmaayy coo hõjtsä nbojpä ngädieey xyajñähwaats xyajcuhwäatsät, hõjts judiõspä. Nnajuøoby hõjts hijty jaduhñ. Pero cuyu'üchä Dios hijty yaghity coo hånajty tøø wyiinmaabiä coo mijts xyajñähwa'ads xyajcuhwa'adsaambä, mijts ca'a judiõspä. Hoorä, tøøchä Dios hädaa mädia'agy xyajwiinjuøñä nébiøch hädaa mädia'agy weenjaty cham njaayän. <sup>4</sup> Coo hädaa mädia'agy hajxy mgápät, jaduhñ hajxy mnajuø'øwa'añ cooçhä Dios ja'a mädia'agy tøø xyajwiinjuø'øy, ja'a Jesucristocøxpä, ja'a cuyu'üch tøø yhítiäbä. <sup>5</sup> Cab hädaa mädia'agy hijty pøn miädooyä. Pero tøø ja'a Dios ja'a wyiinguexyhajxy yajwiinjuøñä. Ja'a yhEspirituhaam jaduhñ

yajwiinjuøyy. <sup>6</sup>Jaduhñ hajxy nnajuøøyyäm coo ja'a Dios jecy wyiinmaayy coo ja'a Jesucristo hajxy hñajty xñähho'tu'udáanäm, coo hñajty jiuypiojtägatsa'añ. Y coo ja'a Diosmädia'agy hajxy nmábójcäm, paadiä Jesucristo hajxy nägøxiä nmøødhjítäm tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy, møød højts judfospä näguipxy møød mijts ca'a judfospä. Jaduhñä Dios hajxy nägøxiä xyhuunghjítäm. Tu'ugmädia'aguiä Dios hajxy jaduhñ xyghjítäm ja'a Jesucristocøxpä. Paadiä Dios hajxy jaduhñ xyajnähwaats xyajcuhwáatsäm coo ja'a Jesucristo hajxy hoy tøø xñähho'túútäm. Jéquiänä Dios jaduhñ wyiinmaayy.

<sup>7-8</sup>Ja'a miøcmäjaahámhøchä Dios tøø xtiuungmo'oy cooçh ja'a miädia'agy nyajwa'xät maa ja'a ca'a judfoshajxypän. Xtiuungmóoyhøchä Dios jaduhñ cooçhä judfoshajxy nyajwiingapxø'øwät coo Dios ja'a mayhajt møj may tiuna'añ ja'a højtsøxphjítäm, je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo hajxy hoy tøø xñähho'túútäm. Hojiootä Dios miøød, páadyhøch jaduhñ xtiuungmooyy, høyhøch nga'a jagä mäna'añ cooçh nga'a tsoobaady cooçh jaduhñ ndúnät, høyhøch nja mäna'añ coo ja'a Dioshuunghajxy miaas tsoobáadät, coo hajxy jaduhñ tiúnät. <sup>9</sup>Jaanä jadúhñhøchä Dios tøø xtiuungmoobiä cooçhä jäya'ay-hajxy nägøxiä nyajwiinjuø'øwät coo ja'a Dios jecy wyiinmaayy coo mijtsä Jesucristo hñajty xyajnähwa'ads xyajcuhwa'adsaambä, mijts ca'a judfospä. Mänitä Dios jaduhñ wyiinmaayy mänaa cøxiä wiinä yhädiuñän. Cab hajxy xchoj yajwiinjuøyyäm. Jecy jaduhñ yaghjity cuyu'u'ch. <sup>10</sup>Hoorä, coo ja'a Jesucristo hajxy nägøxiä tøø xyajnähwaats tøø xyajcuhwáatsäm, møød højts judfospä näguipxy møød mijts ca'a judfospä, coo ja'a Diosmädia'agy hajxy näguipxy nmábójcäm coo tiømiädia'agy, jaduhñä Diosmoonsä hajxy jim ñajuøøñä tsajpootyp coo ja'a Dios jiaançh tehñ quiuwiinmahñdiä madu'u. Haa ca'a, xyhñxämä Diosmoonsä hajxy coo hajxy tu'ugmädia'agy jaduhñ nhjítänä. <sup>11</sup>Jaduhñä Dios ñä'ägädä wiinmaayy jequiän, jajty hädaa naaxwiin yhädiuñ. Jaduhñ yajtøijajty coo ja'a Jesucristo hajxy hoy xñähho'túútäm, ja'a hajxy nWiindsønghjítämbä. <sup>12</sup>Coo ja'a Jesucristo hajxy nmøødhjítäm tu'ugmädia'agy, coo ja'a miädia'agy hajxy nmábójcäm, jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhjítäm coo ja'a cuhdujt hajxy nmøødhjítäm coo ja'a Dios hajxy nba'yáaxämät. Jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhjítämbä coo hajxy xmiädóowäm. <sup>13</sup>Mijts mnänu'xtaacyy coo hajxy mga'a jootmayhädät, høyhøch yaa nja tsaachpøcy. Páadyhøch chaa ndsaachpøcy cooçhä Diosmädia'agy nyajwa'xy maa mijtsän. Páadiäts hajxy jaduhñ mxoondá'agät.

<sup>14-16</sup>Ja'a nWiindsønghjítäm Jesucristo, Dios je'e Tieedyhajpy. Tieedyhajpiä Dios hajxy je'ebä pønjaty jim tsänaaby tsajtcøxp møød pønjaty yaa tsänaaby hädaa yaabä naaxwiin. Coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xpiädáacäm tu'ugmädia'agy møød højts judfospä näguipxy møød mijts ca'a judfospä, páadyhøchä Dios hamuumdu'joot nmänuu'xta'agy coo mijtsä mäjaa ween xmio'oy ja'a yhEspirituhaam, neby hajxy jaduhñä mjuøhñdyhaam mme'e'xtúgät. Xpiuhbéädäbä Dios hajxy jaduhñ je'eguiøxpä coo je'e miøjjä jiaançh. <sup>17</sup>Jadúhñhøchä Dios mnänuu'xtaacyy coo ja'a Jesucristo yhEspiritu hajxy ween mjaac møødhjítä, je'eguiøxpä coo ja'a miädia'agy hajxy nmábójcä. Jaduhñ hajxy hoy yajxøn mniçhoc mmimie'e'xøjät hoy miänaaxøøjä. <sup>18-19</sup>Y jaduhñ hajxy mwiinjuøøbiät coo ja'a Jesucristo hajxy xjiaançh tehñ chójcäm møj may. Hanaxiä hajxy jaduhñ xjiaançh tehñ chójcäm. Cab hajxy ca'xy nwiinjuøøyyäm nebiaty hajxy jaduhñ xjia tsójcäm. Cab hajxy pedyim nwiinjuøøyyäm. Coo hajxy hoy nwiinjuøøyyämät, hoyyä nwiinmahñdyhajxy jiadáanäm nebiä Dios ja'a wyiinmahñdiän.

<sup>20</sup>Jaançh tehñ miäjaamøødä Dios. Ja'a miäjaahaamä nwiinmahñdyhajxy xyajtägátsäm. Jaanä miäjaahaamä mayhajt møj may tiuumbä ja'a højtsøxphjítäm. Høxtä cab hajxy hoy nwiinjuø'øwáanäm nebiatiä mayhajt jaduhñ tiuunñ. Møj mayyä mayhajt jaduhñ tiuunñ, hoy hajxy nga'a jagä mäyujwáanäm. <sup>21</sup>Tsögä Dios hajxy hoy miänaajä wiingudsähgøøyyäm, coo ja'a miädia'agy hajxy nmábójcäm, je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túútäm. Tøyhajt jaduhñ.

## 4

<sup>1</sup>Cooçhä Jesucristocøxpä nduñ, páadyhøch chaa ndsumyçhänä'ay. Coo mijtsä Dios

tøø xyajnáhdijy coo hajxy hoy mwädítät, paady hajxy jaduhñ mgudiúnät. <sup>2</sup> Cab hajxy myajcumáyät. Mee'xxieemy hajxy mhídät. Mmee'xtügáp hajxy jaduhñ. Hamiñ haxøpy hajxy mničhoc mnimiee'xøjät. <sup>3</sup> Naxy hajxy tu'ugcøpc tu'ugwiimahñdy mdehm yhídät. Ja'a Dioshespíritu hajxy jaduhñ xyaghídäp tu'ugmädia'agy. <sup>4</sup> Tu'ugmuquiä Jesucristo miädia'agy hajxy nbanócxäm, møød højts judfospä näguipxy møød mijts ca'a judfospä. Tu'ugmuquiä Dioshespíritu hajxy nmøødhájtäm. Nägøxiä Dios hajxy xyajnáhdíjjäm coo hajxy jim xyajnøcxäänäm maa ja'a wyiinduumän. Tu'ugmucy hajxy jaduhñ njøb-híjxäm. <sup>5</sup> Tu'ugmuquiä Jesucristo hajxy nWiindsønhájtäm. Tu'ugmuquiä miädia'agy hajxy nmábøjcäm coo tiømiädia'agy. Ja'a Jesucristocøxpä hajxy nägøxiä nnábéjtäm. <sup>6</sup> Tu'ugmuquiä Dios hajxy nDeedyhájtäm nägøxiä. Jaaya'ay hajxy xyhanéhmäm nägøxiä. Ja'a højtsøxphájtäm jaaya'ayä mayhajt tiuñ nägøxiä. Jaaya'ay hajxy hoy xmiøødhíjtäm nägøxiä.

<sup>7</sup> Cøjhawiingatiä Jesucristo hajxy tøø xyajnáhdíjjäm nebiaty hajxy ndúunämät.

<sup>8</sup> Jaduhñä Diosmädia'agy miäna'añ:

Coo jim ñøcxy tsajpootyp, tsumiä miädsip yajnøcxy, ja'a hajxy hánajty tøø quia'a mäjädá'aguiäbä.

Mänitä jiamiøød madiu'u miooy cøxiä wiinä.

<sup>9-10</sup> Coo jaduhñ miäna'añ coo ja'a Jesucristo ñøcxy tsajpootyp, jaduhñ miäna'ana'añ coo hánajty yaa tøø yhoy hädaa yaabä naaxwiin. Jim hánajty tøø yhuuc tsohndaacpä tsajpootyp. Y coo jim ñøcxtägajch Dioswiinduum, jim möj jaanč yhjñä. Jim jaduhñ yhanehmnä tsajpootyp møød hädaa yaabä naaxwiin. <sup>11</sup> Ja'a Jesucristo højts xpiädaac coo højts madiu'u ndúnät jaaya'aguiøxpä. Naje'e højts xyajnáhdijy coo højts ndúnät apóstol. Je'eč jaduhñ nnänøømby coo højtsä Jesucristo xquiejtsohñ Diosmädia'agy-yajwa'xpä wiinduhmyhagajpt. Naje'e hajxy yajnähdíjjäbä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy jiaac yajwa'xät. Naje'e hajxy yajnähdíjjäbä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy yajwiingapxó'owät. Naje'e hajxy yajnähdíjjäbä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy yajnähixó'owät. Naje'e hajxy yajnähdíjjäbä coo hajxy quiopc-hádät maa ja'a hermanodøjc-hajxy yhamugø'øyän Dioswingudsähgøøbiä. <sup>12</sup> Paady hajxy jaduhñ tiuñ, jaduhñä Diosmädia'agy hajxy maas hoy quiudiúnät coo ja'a Diosmädia'agy hajxy miäböcy. Jaanä jaduhñ hajxy tiuumbät ja'a Dioscøxpä. Jaduhñ hajxy maas hoy wiädítät nägøxiä coo ja'a Jesucristo hajxy pianøcxy. <sup>13</sup> Jaduhñä Dios ja'a miädia'agy hajxy tu'ugmucy hoy nmábøjcämät nägøxiä coo tiømiädia'agy ja'a Jesucristocøxpä. Y jaduhñä Jesucristo hajxy hoy nmøødhíjtämät tu'ugmädia'agy, ja'a Dioshuung. Jaduhñä Diosmädia'agy hajxy maas hoy nwiinjuøyyämät. Jaduhñ hajxy maas hoy nyajtúunämät. Mänit hajxy hoy nwiinmáayämät nebiä Jesucristo wyiinmayyän. Y jaduhñ hajxy hoy nwädíjtämät nebiä Jesucristo hoy wiäditiän. <sup>14</sup> Pønjetiä Diosmädia'agy hoy ca'a wiinjuøøbyñä, jaanč tehñ piaquiä hajxy yajwiinhøøn. Hoy tyii mädia'aguiä hajxy miäböga'añ. Hiç, ja'a häna'c-hajxy mäwiinhøømbä, jiaanč tehñ jiajpy hajxy mäwiinhøøn. Jaanč tehñ piaquiä hajxy jaduhñ xwyiinhøønät. Pero højtshájtäm, cab højts jaduhñ nyajwiinhøøñämät. <sup>15</sup> Pero, tsøg hajxy tøguiäpxäm, tsøg hajxy tømiädiäacäm. Tsøg hajxy tsójcäm, tsøg hajxy mé'e'xäm pønjaty hajxy nmøødmädiäacäm. Jaduhñ hajxy hoy nwädíjtämät nebiä Jesucristo hoy wiäditiän, ja'a hajxy nWiindsønhájtäm. <sup>16</sup> Coo hajxy nhíjtämät tu'ugmädia'agy, coo hajxy nnibiuhbéjtämät hamiñ haxøpy nebiatiä Dios hajxy tøø xtiuungmóoyäm, jaduhñä Jesucristo hajxy xpiuhbéjtämät, neby hajxy jaduhñ maas hoy nničhojc nniimé'e'xämät hamiñ haxøpy, nebiä Diosmädia'agy hajxy jaduhñ maas hoy nwiinjuøyyämät, neby hajxy jaduhñ maas hoy ngudiúnämät.

<sup>17-19</sup> Pønjetiä Diosmädia'agy ca'a panøcxp, cab hajxy miøjpäda'agy tijaty jaduhñ tsoobaatp. Cab hajxy tii wyiinjuø'øy. Jaanč tehñ xiexä jiootä quiopc-hajxy; paady hajxy quia'a wiinjuø'øy coo ja'a Dios ja'a möjmayhajt tøø tiuñ ja'a højtsøxphájtäm, paady hajxy quia'a cumayii ja'a Diósäm. Tsähdiuhndägoy hajxy jaduhñ. Hanaxiä hajxy yhaxøøgjatcø'øy cøxypänejpäi. Paady mijts jaduhñ nmägapxy nhane'emy ja'a Jesucristocøxpä coo hajxy jaduhñ mga'a pajatcøøbiät. <sup>20</sup> Coo hajxy tøø mhabøcy ja'a

Jesucristocøxpä, paady hajxy mnajuø'øy coo jaduħn quia'a hoyyã coo hajxy jaduħn mga'a haxøøgwädijnät, neby hajxy naamnã tøø nmägapxy tøø nhane'emiän. <sup>21</sup> Tøyhajt jaduħn coo hajxy tøø mhabøcy ja'a Jesucristocøxpä. Jaaya'ay hajxy xyajnähiøøyy ja'a yhEspirituhaam. Hix, tøgüiapxp tømüädiaacp je'e. <sup>22</sup> Jaduħn hajxy xyajnähiøøyy coo ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy mnajtshixø'øwät neby hajxy hijty mhaxøøgiäya'ayhatiän. Mdu'udägoyyaamb hajxy hijty je'leguiøxpä coo hajxy hijty øøxiä wiinä mhadsocy, cooc tyijy hajxy hijty jaduħn mbaada'an ja'a hoyhajtã weenhajt. Pero myajwiinhøħmb hajxy hijty. Hix, cabã hoyhajtã weenhajt hajxy jaduħn mbáadät. <sup>23</sup> Pero, yajtägatsã mjootã mwiinmahñdy hajxy. <sup>24</sup> Tøø ja'a Dios hajxy xmióoyyãm ja'a hawiinjembia howyiinmahñdy nebiã Dios hajxy jaduħn hoy nbahjxãmät. Jaduħn hajxy tøyhajt hoy mjäya'ayhadät. Jaduħn hajxy tøyhajt haxøøg mga'a wädijnät.

<sup>25</sup> Jaduħnds je'e, cab hajxy mhøħndáacnät. Tøyhajt hajxy mmädiáacnät. Hix, tu'ugmädia'agy hajxy nhjftãm.

<sup>26-27</sup> Coo hajxy tähoocjaty mnimiäjootma'adóøjät, paquia hajxy jadähooc mnimiägapxø'cägumbät, coo ja'a mõjcu'ugong hajxy jaduħn paquia xñã'ã yajcädiéeyät.

<sup>28</sup> Pønjaty mee'tsp, cab hajxy miéé'tsnät. Ween hajxy tiuunnã, jaduħnä wiingjäya'ay hajxy piuhbédät pøn jaduħn yajmaajijap.

<sup>29</sup> Cab hajxy mhaxøøgcápxät. Coo hajxy hoy mgapx mmädiá'agät, jiaac wiinjuø'øwaambiã jäya'ayhajxy, ja'a homiädia'agy hajxy hoy mädoobã. Jaduħnä Dios ja'a mayhajt tiünät jaaya'aguixøpähajxy, ja'a hajxy jaduħn mädoobã. <sup>30</sup> Cabã Dioshespiritu hajxy myagjootmadiägø'øwät. Hix, jaaya'ay hajxy jaduħn xcwieendähädäänãm høxtã coonã ja'a Jesucristo hänajty yaa quidaactägatsa'añ. Mänit jaduħn quiaxø'øga'añ coo hajxy hänajty tøø xyajnähwaats tøø xyajcuhwáatsãm, møød coo hajxy hänajty tøø xyajpádsøømãm haxøøgtuum.

<sup>31</sup> Cab hajxy mnixiøøghjätänät. Cab hajxy mnimiädsiphjätänät. Cab hajxy mnimiäjootmä'tänät. Cab hajxy mnihøjjánät. Cab hajxy mninähøjjánät. Cab hajxy mnimiähahjätänät. <sup>32</sup> Pero, mnichoc mnimiee'xøøjáp hajxy hamiñ haxøpy. Mniñäxuudsøøjáp hajxy jaduħn. Mnimiee'xøøjáp hajxy jaduħn. Hix, jaduħnä Dios hajxy tøø xmié'e'xãm ja'a Jesucristocøxpä.

## 5

<sup>1</sup> Xyhuunghjätämä Dios hajxy; xchójcãm hajxy jaduħn. Naxiã Dios hajxy ndehm piahjxãmät. <sup>2</sup> Mniçhoc mnimiee'xøøjáp hajxy nebiã Jesucristo hajxy xchójcãm. Coo hajxy jaduħn xchójcãm, paady hajxy tøø xñãhho'túutãm. Quiumaayy ja'a Dios jaduħn.

<sup>3</sup> Coo ja'a Dios hajxy xyhuunghjätãm, paady hajxy haxøøg mga'a nã'ägädã jatcø'øwät. Ni mga'a hadsøgät jäya'adio'oxiøjc hajxy. Jaanã jaduħn mijts to'oxiøjc-hajxypã, caj mijts wiingya'adiøjc mmøødmábät. Ni mga'a hadsøjcät hajxy ja'a mmädo'oxiøjcã ñihyhap. Ni cab hajxy mhaxøøgcápaxät. <sup>4</sup> Cabã haxøøghaaw hajxy mmøødhädät. Cab hajxy mguhhinmädiá'agät. Cab hajxy mhanähädät. Cab jaduħn yhawiinmatsã coo hajxy jaduħn mjatcø'øwät. Pero ja'a Dios hajxy mnãmá'awáp: "Dioscujú'uyáp." <sup>5</sup> Tøyhajt jaduħn, pøn haxøøg jatcøøby, pøn jäya'ajie'e jaançh tehñ yhadsojp, cab jim tiägø'øwa'añ maa ja'a Jesucristo wyiinduumãn, maa ja'a Dios ja'a wyiinduumãn. Hix, pøn jäya'ajie'e hadsojp, cabã Dios hoy wyiingudsähgø'øy. <sup>6</sup> Cab hajxy nyajwiinhøħnãmät coo jäya'ay hajxy hänajty xjia nãmáayyãmät cooc tyijy yhooyã coo hajxy haxøøg njatcøøyyãmät, nébiäts naamnã tøø nmägapxy tøø nhane'emiän. Ja'a häna'c-hajxy ca'a mäbøjpã, ja'a häna'c-hajxy jaduħn haxøøg jatcøøbiã, nébiäts naamnã tøø nmägapxy tøø nhane'emiän, yajcumädowãñáp hajxy je'eduhñ ja'a Diósãm. <sup>7</sup> Paady jaduħn, tsøc ca'a møødjatcøøyyãm näguipxy.

<sup>8</sup> Mijts, cabã Diosmädia'agy hajxy hijty mmädooyã. Mhaxøøgwädijp hajxy hijty, møød hajxy hijty haxøøgiaty mjatcø'øy. Pero coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy tøø mmäbøjcänã, paadiã mwiinmahñdy hajxy mmøødãn hawa'adstuum. Jaduħnä mwiinmahñdy hajxy mjaac yaghídät. <sup>9</sup> Pønjatiã wyiinmahñdy hawa'adstuum, hojioot hajxy miøød. Hoy hajxy jiäya'ayhaty. Tøgüiapxp tømüädiaacp hajxy je'e. <sup>10</sup> Mjaac habøøgáp hajxy

jaduhñ nebiatiä Dios hajxy xyajñähixø'øy neby hajxy jaduhñ maas hoy mjäya'ayhádät. Jaduhñä Jesucristo hajxy xmiäas cumáyät. <sup>11</sup>Ja'a häna'cä Diosmädia'agy hajxy ca'a mäböjp, cab hajxy hoy jäya'ayhaty. Cab hajxy jaduhñ cøxypänejpä mmøødjatcø'owät; pero mwiinguhøjø'owäp hajxy jaduhñ. <sup>12</sup>Jaanch tehñ yhoçhähdiiuunä hajxy hamee'ch jiatcø'øy; päadyhöch nga'a nägapxa'añ nebiaty hajxy jaduhñ jiatcø'øy. <sup>13</sup>Coo jäya'ay hajxy nwiinguhøjø'oyyämät coo hajxy yhaxøøgwädity, nebiä Diosmädia'agy miäna'añän, mänit hajxy jaduhñ yhooc tehñ ñajuø'owät coo hajxy tøyhajt yhaxøøgwädity. <sup>14</sup>Jaduhñä jäya'ayhajxy näje'e miäna'añ:

Pøn jaduhñ maab, ma'abiädø'og hajxy;

pøn jaduhñ tøø yho'ogy, mjujypiøjtägätsäp hajxy.

Ja'a Jesucristo mijts xquiudøø'xaamb.

Jaduhñ miädia'agytiägø'øy, pønä Diosmädia'agy ca'a mäböjp, ween hajxy miäböcy. Jaduhñä Jesucristo hajxy xyajwiinjuø'owät coo je'eyyä jaduhñ tu'quuiä ja'a mbojpa mgädieey hajxy xyajñähwäatsät.

<sup>15</sup>Jaduhñds je'e, nägüeentä hajxy mwädítät. Cab hajxy mnibiäda'agøøjät nebiä jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy ca'a wiinjuøöbiän. Paady hajxy hoy mwädítät coo ja'a Diosmädia'agy hajxy mwiinjuø'øy. <sup>16</sup>Naxxy hajxy hoy mdehñ wiädítät. Hix, jiaanch tehñ miäwädijipiä jäya'ayä haxøøgwiiinmahñdy hajxy jäda'ahaty. <sup>17</sup>Hoorä, cab hajxy mnibiäda'agøøjät nebiä jäya'ayhajxy ca'a jajpä. Naxiä Dios ja'a miädia'agy hajxy mdehñ wyiinjuøøyyät mdehñ wyiinmädoowät nebiatiä jioot chocy coo hajxy mgudiúuñät. <sup>18</sup>Cab jaduhñ yhooyä coo hajxy mmu'ugøøjät; yajtägooibiä jocnøø jaduhñ. Pero weenä Dioshespíritu hajxy xjiaac puhbéjtäm coo ja'a miädia'agy hajxy jaduhñ njaac cudiúuñäm. <sup>19</sup>Coo ja'a Dioshespíritu hajxy xpiuhbéjtäm, jaduhñ hajxy njiiootcäpxmøcøpøjäm ja'a Dioshøyhaam. Jaduhñä Dios hajxy hamuumdu'joot mwiinhøw mwiinyä'axät. <sup>20</sup>Hoy miäduhñajtä Dios hajxy mnämá'awät: "Dioscujú'uyäp", ja'a Jesucristocøxpä, ja'a hajxy nWiindsøn'hájtämbä. Paadiä Dios hajxy jaduhñ mnämá'awät: "Dioscujú'uyäp", coo ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy je'e xmiöoyyäm. Hix, je'e hajxy nDeedyhajtäm.

<sup>21</sup>Hoorä, coo ja'a mmähermano waamb xyhané'emät, hamuumdu'jootä miädia'agy mgudiúuñät, je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo hajxy hoy nwiingudsähgøøyyäm.

<sup>22</sup>Mijts to'oxiøjc-hajxy, mgudiúuñäbä mnihyhapä miädia'agy hajxy. Jaduhñä Jesucristo hajxy xyhane'emy, ja'a hajxy nWiindsøn'hájtämbä. <sup>23</sup>Coo ja'a mnihyhaphajxy quiopc-haty maa mijtsän, jaduhñ mäwiin miäbaady coo ja'a Jesucristo hajxy nWiindsøn'hájtäm coo ja'a miädia'agy hajxy hoy nnäböjäm. Jaaya'ay hajxy xyajñähwäatsäm. <sup>24</sup>Coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy ngudiúuñäm, jaduhñ mijtsä mnihyhapä miädia'agy mgudiúuñäbät, waambaty hajxy jaduhñ xyhane'emy.

<sup>25</sup>Hoorä, mijts ya'adiøjc-hajxy, mdsögäp mmée'xäbä mdo'oxiøjc hajxy nebiä Jesucristo hajxy xchójäm. Hix, tøø hajxy xñähho'túutäm. <sup>26</sup>Paady hajxy tøø xñähho'túutäm, jaduhñ hajxy tøø xyajñähwäatsäm ja'a nbojpa ngädieeyhajtäm. Paady hajxy jaduhñ tøø xyajñähwäatsäm coo ja'a miädia'agy hajxy tøø nnäböjäm. Y coo hajxy nnäbéjtäm, jaduhñ hajxy nnänäänäm coo ja'a nbojpa ngädieey hajxy tøø xñähwäatsäm. <sup>27</sup>Paadiä Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, jaduhñ hajxy hoy yajxon xyhíxämät nebiä puji nebiä je'eçhpän coo hánajty yaa quiädaactägatsa'añ. Hix, tøø ja'a nbojpa ngädieey hajxy hánajty xyajñähwäatsäm. <sup>28</sup>Jaduhñds je'e, mijts ya'adiøjc-hajxy, mdsögäp mmée'xäbä mdo'oxiøjc hajxy nebiä mhamdsoo ni'x nebiä mhamdsoo copc hajxy mjuø'øyän. Pønä tio'oxiøjc tsojp mee'xp, jaduhñ miäbaady nebiä yhamdsoo ni'x nebiä yhamdsoo copc choquiän. Hix, tu'ugni'x tu'ugcøpc hajxy jiaty coo to'oxiøjc hajxy wyiingpøcy. <sup>29</sup>Hix, cap pønä yhamdsoo ni'x yhamdsoo copc xiøøghaty. Pero ngüeendähájtämä nni'x ja'a ngøpc-hájtäm hajxy; jaduhñ mäwiinäts miäbaady nebiä Jesucristo hajxy xcwieendähájtäm. <sup>30</sup>Hix, tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdiä Jesucristo hajxy xmiøødhíjtäm coo hajxy nWiindsøn'hájtäm. <sup>31</sup>Jaduhñä Diosmädia'agy miäna'añ: "Jaduhñds je'e, coo ja'a ya'adiøjc to'oxiøjc piaady, mänitä tiaj tieedy piuhohdiuunä. Jaduhñ mäwiinädsä ya'adiøjc-hajxy jiaty møødä tio'oxiøjc nebiä tu'ugni'x nebiä tu'ugcøpcän." <sup>32</sup>Jaanch tehñ yajxon hädaa mädia'agy jaduhñ. Cabä Dios

hajxy hijty xchoj yajwiinjuo'oyyäm. Jaduhñch nwiinjuo'oy, coo ja'a ya'adiöjçä tio'oxiojç miøðdhity tu'ugmädia'agy, coo jaduhñ miøðdhity tu'ugni'x tu'ugcopc, jaduhñ mäwīnāts miäbaady coo ja'a Jesucristo hajxy xmiøðdhjñtämbä tu'ugmädia'agy coo ja'a miädia'agy hajxy nmäbøjçäm. <sup>33</sup>Jaduhñds je'e, jaduhñä mdø'oxiojç hajxy mdsoc mmée'xät nebiä mhamdsoo ni'x nebiä mhamdsoo copc hajxy mdsocquian. Y mijts to'oxiojç-hajxy, jaanä jaduhñä mnihyhap hajxy mwiingudsähgøöbiät.

## 6

<sup>1</sup> Mijts pigäna'töjç-hajxy, mgudiüünäbä mdajjā mdeediä miädia'agy hajxy ja'a Jesucristocøxpä, ja'a hajxy nWiindsønñhajtäm. Hahixøby jaduhñ coo hajxy jaduhñ mgudiüünät. <sup>23</sup>Jaduhñä Diosmädia'agy miäna'añ: "Pønñatiä tñj teedy wiingudsähgøöby, je'e'ch hajxy hoy nyajtsäna'awaamby nyaghäyowaamby hädaa yaabä naaxwiin; je'e'ch hajxy jejcy nyagjyghadaamby", nõmā Diosmädia'agy miäna'añ. Coo ja'a Dios hajxy jaduhñ jecy xyhanéñmäm, mänit jaduhñ miänaandsøññ coo ja'a mayhajt hñajty tiuna'añ ja'a højtsøxphajtäm.

<sup>4</sup> Mijts taj teedyhajxy, cabä mnøøx cabä mmajc hajxy hanaxiä mhójtä coo hajxy xmiähanhädät. Jaduhñä mhuung hajxy mmägäpñ mhané'emät coo hajxy hoy wiädñtät. Jaduhñ hajxy quiumayøjät ja'a Jesucristäm, ja'a hajxy nWiindsønñhajtäm.

<sup>5</sup> Näje'e mijtsä jäya'ayhajxy xje'ehaty nebiä waj nebiä cuaayän. Mgudiüünäbä mwiindsønñä miädia'agy hajxy hamuumdu'joot, ja'a hajxy hädaa yaabä naaxwiimbä. Mwiingudsähgø'øwäp hajxy jaduhñ nebiä Jesucristo hajxy nwiingudsähgøöyyäm. <sup>6-7</sup>Hoyyä jäya'ayhajxy tiuñ coo ja'a wyiindsønñ hajxy hñajty wyiindäna'ayii neby hajxy jaduhñ quiumayøjät ja'a wyiindsønñäm. Pero näje'e jäya'ayhajxy hoy quia'a tuñ coo ja'a wyiindsønñhajxy hñajty quia'a jimä. Mijts, cab hajxy jaduhñ mbahixät. Hamuumdu'jootä mwiindsønñ hajxy mmädünät. Jaduhñ hajxy hoy myajcähxø'ögät coo ja'a Jesucristo hajxy hoy mjaan'ch mäduñ. Jaaya'ay hajxy nmaas Wiindsønñhajtäm. Jaduhñä Dios chojpä. Ja'a Jesucristocøxpä hajxy jaduhñ mdünät. Ca'a jäya'aguiøxpähajtiä hajxy mdünät. <sup>8</sup>Mjahmiédsäp hajxy jaduhñ, coo ja'a nwiindsønñ hajxy hoy nmädüünämät, hoy hajxy xjia je'ehajtäm nebiä waj nebiä cuaayän, mänitä Jesucristo ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy xmiøoyyämät.

<sup>9</sup>Jaduhñ mijtspä, cumoonsädøjç, mnäxúudsäbä mmoonsä hajxy jaduhñ. Cab hajxy mhadsähgø'øwät. Haa ca'a, jaduhñ mijtsä Dios hajxy xyhanéñmābä nebiä mmoonsä hajxy xyhanéñmābän ja'a Diosäm, ja'a jim tsajpootypä. Haa ca'a, cabä Dios hajxy wiing xyhñjäm. Haa ca'a, tu'ugjäya'ayhajtäm hajxy nägøxiä.

<sup>10-11</sup>Hoorä, mänuu'xta'agä Dios hajxy coo hajxy ween xpiuhbety ja'a miäjaahaam; jaduhñä miädia'agy hajxy maas hoy mjaac mäbøjçät. Hix, jaan'ch tehñ miäwiinhøñmābä møjcu'ugong. Pero jiaan'ch tehñ miøødä Dios mäjaa. Y coo hajxy jaduhñ xpiuhbédät, cabä møjcu'ugong hajxy jaduhñ myajmäjädä'agät. <sup>12</sup>Hix, ja'a møjcu'ugong hajxy yaa xmiädsibøöyyäm møødä mioonsä hajxy, ca'a jäya'ayhajxiä ja'a hädaa yaabä naaxwiimbä. Haxøögä møjcu'uhajxy jäya'ayhaty. Pojhaam hajxy wiädity. Cabä ni'x copc hajxy tiehñ miøødä neby højtshajtäm. Møcä mäjaa hajxy jiaan'ch tehñ miøødä. Ja'a hädaa yaabä naaxwiimbä haxøögjäya'ayhajxy hanéñmābä møjcu'ugongäm. Hoy chajtcøxpä ja'a møjcu'uhajxy wiädity. <sup>13</sup>Paadiä Dios hajxy mmänuu'xtä'agät coo hajxy ween xpiuhbety ja'a miäjaahaam. Jaduhñä møjcu'ugong hajxy hoy mjøjtänä'awät. Jaduhñ hajxy mga'a yajmäjädä'agät. <sup>14</sup>Jøjtäna'awxä ja'a møjcu'ugong hajxy. Naxy hajxy hoy miänaaxøjjä mdehñ tiømiädiä'agät. Jaduhñ hajxy hoy mmee'xtügät. Jaduhñ mäwīnāts miäbaady nebiä soldadohajxy møc ñiwihñta'a'chiijän coo hajxy hñajty chiptuna'añ. Naxy hajxy hoy yajxon' mdehñ wiädñtät. Jaduhñä Dios hajxy xñäwä'anät. Jaduhñ mäwīnāts miäbaady nebiä soldado latapujt hajxy yajniaguaa'chjubø'oyijän. Jaduhñ hajxy hoy miäjädä'aga'añ. <sup>15</sup>Niyhahixø'øwøø hajxy nebiä Diosmädia'agy hajxy jaduhñ hoy mmäwädñtät. Coo jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy miäbøgät, jaduhñ hajxy jootcuç xhñdät. Jaduhñ mäwīnāts miäbaady nebiä soldadohajxy niyhahixø'oyijän coo ja'a

quiø'og hajxy piägø'oy. <sup>16</sup> Naxiä Dios ja'a miädia'agy hajxy mdehm miäbøjcät coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xyajnähwáatsäm. Jaduhñä møjcu'ugong hajxy mga'a yajmäjädá'agät. Jaduhñ mäwíinäts miäbaady nebiä soldado escudo hajxy yajniyhawähajtugyijän neby hajxy jaduhñ quia'a tøpxøøjtät ja'a tøpxquepty tóoyyap queecpä. <sup>17</sup> Naxiä Diosmädia'agy hajxy mdehm miäbøgät coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm. Jaduhñ mäwíinäts miäbaady nebiä soldado hajxy miøødän. Naxiä Diosmädia'agy hajxy mdehm yhabøgät nebiä Dioshespíritu hajxy xyajnähxøyyäm. Jaduhñ mäwíinäts miäbaady nebiä soldadohajxy espadacap chiptuñän. <sup>18</sup> Coo ja'a Dios hajxy mba'yá'axät, mmäyujwá'anäp hajxy tijaty hajxy hánajty myajmaajajpy. Mmäyajtøwäbä Dios hajxy ja'a yhEspírituhaam tijaty hajxy mmäyujwá'anäp. Mmänuu'xtá'agäbä Dios hajxy ja'a jäya'aguiøxpä, ja'a Diosmädia'agy hajxy panøcxpä. Cab hajxy mnänuuxø'owät coo ja'a Dios hajxy hánajty mba'ya'axa'añ. <sup>19-20</sup> Møød høøchcøxpøchä Dios hajxy xpia'yáaxäbät cooçhä Dios xñajtsapxøyyät waambátyhøch ngapx nmädiá'agät cooçhä miädia'agy hánajty nyajwa'xä, ja'a hijty yaghijpiä cuyu'uçh. Ja'a Diøshøch jaduhñ xwyiinguejx cooçhä miädia'agy jaduhñ nyajwá'xät. Páadyhøch chaa ndsumyçhäna'ay ja'a Diosmädia'agyquiøxpä. Jadúhñhøchä Dios hajxy xpia'yáaxäbät cooçh nga'a tsähgø'owät cooçhä miädia'agy hánajty nyajwa'xä, nébiøch jaduhñ hoy ngudiúnät.

<sup>21-22</sup> Nguexáambiøchä hermano Tíquico jim maa mijtsän. Coo jim miédsät, jim hajxy jaduhñ xyhawáanät nebiaty højts chaa ngudiunñ nguñaxy, coo højts hoy ween nhity, neby hajxy jaduhñ mga'a jootmayhájnät ja'a højtscøxpä. Høyhøchä hermano Tíquico nmøødnijiootpaadyii. Høyhøch jaduhñ xmiøødtuñ ja'a Jesucristocøxpä.

<sup>23</sup> Ween mijtsä Diosteedy hajxy xmiø'oy ja'a hoyhajtä weenhajt møødä Jesucristo, ja'a hajxy nWiindsøn'hájtämbä. Weenä Dios hajxy xpíuhbety nebiä miädia'agy hajxy maas hoy mjaac mäbøjcät, neby hajxy jaduhñ maas hoy mniçhoc mnimiee'xøøjtät. <sup>24</sup> Weenä Dios ja'a mayhajt tiuñ ja'a højtscøxphájtäm nägøxiä coo ja'a Jesucristo hajxy nwiingudsähgøyyäm hamuumdu'joot, ja'a hajxy nWiindsøn'hájtämbä. Tøyhajt jaduhñ. Amén.



## Filipenses

<sup>1</sup> Jesucristo hõjts xmioonsáhajp, hõõch Pablo mөөдä Timoteo. Hõjts mijts hädaa nocy nyajnäjaayøøby mäduhñtiä mijts ja'a Diosmädia'agy hajxy jim mbanøcxy maa ja'a cajpt xiøhatiän Filipos, nägøxiä mөөдä mwiindsøn'hajpä jii by tsajtøgootypä, mөөд hajxy jii by puhbejpä. <sup>2</sup> Weenä Dios hajxy xmio'oy hoyhajt weenhajt, ja'a nDeedyhájtäm hajxy jim tsajpootypä mөөдä Jesucristo hajxy nWiindsøn'hájtämbä.

<sup>3</sup> Naaghóoc-høch mijts njahmiejtsta'agy, nnámáabiøch ja'a Dios "Dioscujú'uyäp" maa ja'a mijtsøxpän. <sup>4</sup> Naaghóoc-høch ja'a Dios nba'ya'axy, nmäyujwáambøch hoyhajt weenhajt ja'a mijtsøxpä. Coochä Dios hánajty nba'ya'axy ja'a mijtsøxpä, jootcújc-høch hánajty nniijiäwø'oyii, <sup>5</sup> je'eguiøxpä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy näguipxy tøø nya-jwá'xäm, mänaa hajxy tøø mmädoodsoonän høxtä je'enä jäda'anäbaadyñä. <sup>6</sup> Ja'a Dios ja'a hodiung yajtsohndaac ja'a mijtsøxpä. Nmøødhøchä tøyhajt jaduhñ coo ja'a Dios ja'a tiuung hoy yajtu'uyo'oya'añ høxtä coonä Jesucristo hánajty quiädaactägatsa'añ. <sup>7</sup> Páadyhøchä tøyhajt nmөөдä cooch mijts njaanç tehñ chocy njaanç tehñ pia'häyoy, coo ja'a Dios hajxy xpiuhbéjtäm näguipxy, homiáajøch nhity, hoy piujxtøgootiä, hoy yhagujcä, cooch hánajty nmädia'agy coo ja'a Diosmädia'agy tiøyyä. <sup>8</sup> Näjuøøbiä Dios cooch mijts njaanç tehñ chocy njaanç tehñ pia'häyoy nägøxiä, nebiä Jesucristo hajxy xchójcäm. <sup>9</sup> Nmänuu'xtäacypiøchä Dios coo hajxy hamuumdu'joot mjaac niçhoc mjaac nibia'häyowøjät, coo hajxy hoy mguhwijyhädät, <sup>10</sup> neby hajxy jaduhñ mnajuø'øwät mwiimbíwät ja'a hojtiatypä hajxy. Jaduhñ hajxy mhídät hawa'adstuum nebiä Dios hajxy xyajmädsójcäm, høxtä coonä Jesucristo hánajty quiädaactägatsa'añ. <sup>11</sup> Xpiuhbédpä ja'a Jesucristo hajxy neby hajxy jaduhñ hoy mwädftät. Jaduhñdsä Dios hoy quiähxø'øgät coo miøjjä coo jiaançhä.

<sup>12</sup> Hermanodøjc, huuc wiinjua'øw hajxy jaduhñ; cooch yaa ndsumyçhána'ay, maas hõyhøchä Diosmädia'agy jaduhñ yaa nyajwa'xy. <sup>13</sup> Nägøxiä cu'ughajxy tøø miädohyaty coochä Jesucristo miädia'agy ngudsumyçhána'awøyyä, nägøxiä, mөөдä soldadohajxy jim hadänaabiä maa ja'a gubernador tiøjcän. <sup>14</sup> Ja'a Jesucristo miädiä'agyhøch ngudsumyçhána'awøøby. Cábøch ndajy nmay. Cooch nga'a tajy nga'a may, paadiä hermanodøjc-hajxy nämay quia'a nä'ägädä taj quia'a nä'ägädä maabiä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy yajwa'xy, hoy hajxy cu jia tsuumäbä. Cab hajxy nä'ägädä tsähgø'øy ni weenñtiä. Hix, hõõch hajxy jaduhñ xpiahihxp.

<sup>15-17</sup> Paadiä Diosmädia'agy hajxy yajwa'xy cooch hajxy xchocy xpia'häyoy. Hojioot hajxy jiaanç tehñ miøød. Näjuøøby hajxy jaduhñ coochä Diosmädia'agy ngudsumyçhána'awø'øy. Pero jii hajxy näje'ebä, paadiä Diosmädia'agy hajxy yajwa'xy, cooch hajxy xmiädsiphaty. Tøyhajt jaduhñ. Je'eçh hajxy xyajmädsøjp cooch yaa ndsaächpøgät puujxtøgooty. Cabä hojioot hajxy nä'ägädä mөөдä ja'a hõõchøxpä. <sup>18</sup> Pero cábøch jaduhñ nmøjpäda'agy, hõyhøch hajxy jaduhñ xjia mädsiphaty.

Xoondaacpøch jaduhñ coo ja'a Jesucristo hajxy miädia'agy, hoy hojioot hajxy quia'a ja'a mөөдä ja'a hõõchøxpä. <sup>19</sup> Y jaac xoonda'agáambøch jaduhñ. Najuøøbiøch cooch hodiium nmähmø'øwa'añ. Hix, mijts ja'a Dios hoyhajt weenhajt mmäyujwaaamby ja'a hõõchøxpä. Y xpiuhbéjpøchä Dioshøspíritu ja'a Jesucristocøxpä. <sup>20</sup> Cábøchä njoot nä'ägädä tsocy cooch ndsähgø'øwät mänáajøchä Jesucristo hánajty nmädia'aguian. Cábøch mänaa ndsähgø'øy ndsähdiuñ. Chójpiøch njoot jaduhñ coochä Jesucristo nya-jcähxø'øgät coo miøjjä coo jiaançhä, hõyhøch njadehñ quiuho'ogø'øwät. <sup>21</sup> Maduhñtiøch yaa njaac jugyhaty, nyajcähxø'øgäbøchä Jesucristo coo miøjjä coo jiaançhä. Y cooch nhó'nät, maas hoy hánajty quiähxø'øgaannä coo miøjjä coo jiaançhä. Mänitøch jim nnøcxaannä maa je'le wyiinduumän. <sup>22-23</sup> Mejtstú'ujøchä njoot nyajmøødmädia'agy. Cooch nhó'ogät, mänitøch cu nnøcnä maa ja'a Jesucristän. Maas jootcújc-høch jim nni-jiawøyyänät. Pero cooch yaa njaac jugyhädät, maas hõyhøchä Jesucristo jaduhñ njaac

mädúnät. Cábøch ndehm̄ yhoñajuø'øy pø maas hoy cooçh nhó'nät, o pø caj. <sup>24</sup> Høøçh jaduhñ mänaamb cooçh hit nga'a tsoj hó'ogät; jadúhñhøch mijts ja'a Diosmädia'agy tehngajnä njaac yajnáhixó'owät. <sup>25</sup> Nmøødhøçhä tøyhajt jaduhñ cooçh mijts njaac møødhida'añ. Njaac yajnáhixó'owáambiøch mijts tehngajnä, neby hajxy jaduhñ maas hoy mmábøgät, neby hajxy jaduhñ mjaac xoonðaacpøgät. <sup>26</sup> Cooçhä Jesucristo jim xyajñøcxtägätsät maa mijtsän, mänit hajxy mmána'ana'añ coo tiøyyä coo Jesucristo miøjjä jiaançhä.

<sup>27</sup> Naxiä Jesucristo miädia'agy hajxy mdehm̄ yajtuunät. Jaduhñä Diosmädia'agy hajxy näguipxy myajwá'xät tehngajnä, hóyhøch jim nga'a ja nõcxät maa mijtsän. <sup>28</sup> Cabä mmädsip hajxy mnä'ägädä tsáhgó'owät. Jaduhñ hajxy ñajuø'owa'añ coo hajxy haxøøgtuum yajca'awa'añijäm ja'a Diósäm, møød coo mijts ja'a Dios xpiaða'aga'añ hodium. <sup>29-30</sup> Tiuumbiä Dios ja'a mayhajt coo hajxy xyajñähdijj coo ja'a miädia'agy hajxy mmábøjçät ja'a Jesucristocøxpä, nébiøch cham̄ ndsaaçhpøquiän. Tøøçh hajxy hamdsoo xyihxy xmiäðoy cooçh yaa ndsaaçhpøcy ja'a Jesucristocøxpä.

## 2

<sup>1</sup> Coo mijts ja'a Jesucristo xchocy, paady hajxy xjootcapxmøcpøcy. Coo mijts ja'a Dioshøpíritu tu'ugmädia'agy mmøødhity, paady hajxy hamiñ haxøpy mniçhocy mnibia'häyoyii. <sup>2</sup> Jadúhñhøch njoot jiaançh tehñ chocy coo hajxy tu'ugmädia'agy mhídät. Coo hajxy mniçhoc mnibia'häyowóøjät, maas hóyhøch nñijäwø'owóøjät. <sup>3</sup> Ca'a mhamdsoo wiinmahidy hajxy mw'i'jajtuñ. Ca'a hajxy mngiuumayii. Jaduhñ hajxy mmáná'anät coo ja'a mmägu'ughajpä miaas jaty quejee miich. <sup>4</sup> Hamiñ haxøpy hajxy mnigwieendähadóøjät.

<sup>5</sup> Mbahixäp ja'a Jesucristo hajxy neby je'e jecy wiädijtiän. <sup>6</sup> Hoyyä Jesucristo jia Dioshuungä, caj jiootma'ty coo ñämaayyä coo yaa jiäya'ayhádät hädaa yaabä naaxwiin. <sup>7</sup> Coo yaa jiäya'ayhajty, yhøxhijx yhamdsoo cuhdujt jaduhñän. Jaduhñ ñibiädaacänä nebiä moonsän. Cab hánajty hamdsooyä miøjhada'añ. <sup>8</sup> Mänitä Dios miädia'agy quiudiuunä coo yho'ogät. Höçhähdiiuunä jim cruzcøxp miøjpahbejtä. <sup>9</sup> Coo ja'a Jesucristo quiudiuunä neby ñämaayyän, paadiä yajmøjhajtä ja'a Diósäm. Ni pøn jaduhñ quia'a mäbaady nebiä Jesucristän. <sup>10</sup> Weenä Jesucristo hajxy nägøxiä wyiingudsähgø'oy, jim tsajpootyp, møød hädaa yaabä naaxwiin, homiaajä. <sup>11</sup> Weenä Jesucristo hajxy nägøxiä quiapxpaady coo hajxy wyiindsønhaty. Jaduhñä Dios jim quiähxó'ogät møj jaançh, ja'a nDeedyhájtäm.

<sup>12</sup> Mägu'ughajpæðjç, mänáajøch jim nhitiän maa mijts hajxiän, xmiäbøjçäbøçhä nmädia'agy hajxy hánajty. Hoorä, cooçh yaa jäguem̄ nhijnä, miaas tsøjpiøch njoot cooçh nmädia'agy hajxy tehngajnä xmiäbøjçät. Naxiä Diosmädia'agy hajxy mdehm̄ miäbøgät, neby hajxy jaduhñ hodium mmähmó'owät. Naxiä Dios hajxy mdehm̄ wyiingudsähgø'owät. Cab hajxy nä'ä nägoodä mnä'ä nigiuumayóøjät. <sup>13</sup> Jaduhñä Dios jioot chocy coo hajxy hoy mwädítät. Xpiuhbedäp ja'a Dios hajxy jaduhñ.

<sup>14</sup> Hoy hajxy mwädítät. Cab hajxy tii mw'i'j chippädä'agät. Cab hajxy tijaty myajniguiuhøjø'owóøjät. <sup>15-16</sup> Jaduhñ hajxy hoy mwädítät nebiä Dioshuungän maa ja'a ca'awiindøy-hána'c-hagujçän. Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy myajnáhixó'owät, jaduhñ hajxy mwädítät nebiä jøøn yhajajiän hagogostuum; coo jäya'ayhajxy jaduhñ miäbøgät, mänit hajxy hodium piäda'agóøjät. Coo hajxy mgudiünät neby hajxy chaa nnäma'ayän, mänitøch nxoondä'agät, mänaa ja'a Jesucristo hánajty jadähooc quiädaactägatsa'añän. Cähxø'ø-gaamb jaduhñ cooçh hánajty hoy tøø nduñ maa mijtsøxpän. <sup>17</sup> Coo Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mmábøcy, pæadyhøch nxoonda'agy, hóyhøch cu nja ho'og. Chøjpiøch njoot coo hajxy nmøødxoondä'agät. <sup>18</sup> Tsøgxä hajxy jaduhñ xoonðaacäm.

<sup>19</sup> Coo ja'a Jesucristo ja'a nWiindsønähjätäm jaduhñ miäná'anät, mobädájpech mijts ja'a Timoteo nyajñäguexa'añ. Cooçhä Timoteo min jadähooc xyhawaanä coo mijts hoy mhity, hóyhøch hánajty nñijäwø'owa'añii. <sup>20</sup> Pæadyhøçhä Timoteo jim nguexa'añ cooçh je'e nidiuhm̄ xmiøødhity tu'ugmädia'agy maa mijtsøxpän. Xpiuhbedaamb mijts jaduhñ hamuumdu'joot. <sup>21</sup> Ja'a hána'c-hajxy jaac yaabä, yhamdsoo tuung hajxy tiuumby. Cabä

Jesucristo tiuung hajxy hamuumdu'joot tiunaanä. <sup>22</sup> Mnajuøoby hajxy jaduñ cooçhä Timoteo hoy xmiøøduñ maa ja'a Diosmädia'agy myiñän, nébiøch nhamdsoo huungän. <sup>23</sup> Mänitøçhä Timoteo nguëxät cooçh hänajty tøø nnajuø'øy pø pädsømäambøch. <sup>24</sup> Coo ja'a Dios jaduñ miäna'anät, mobädájpoçh jimñ nnøcxa'añ maa mijtsän.

<sup>25</sup> Tøøch mijts ja'a hermano Epafrodito hijty xyajnäguexy cooçh jaduñ xpiuhbédat. Høyhøch jaduñ xjiaançh møøduñ cooçhä Diosmädia'agy nyajwa'xy. Hahixøoby cooçh mijts nyajnäguejxtägätsät, <sup>26</sup> je'eguiøxpä coo mijts xjia wi'i quihijxtägätsa'añ. Jaançh tehñ tiajp jaançh tehñ miäabiäc je'eduhñ coo mijts tøø mmädoyhaty coo hijty piøgyii. <sup>27</sup> Tøyhajt hijty piøgyii. Ja weenjaty jaduñ quia'a ho'cy. Miøødhajt ja'a Dios hojioot ja'a Epafroditoçxpä møød høøçhcøxpä. Coo häxøpy tøø yho'ogy, maas hanáxiøch häxøpy njootmayhaty. <sup>28</sup> Páadyhøch mijts ja'a Epafrodito nyajnäguejxtägätsa'añ, neby hajxy jaduñ mxoondá'agät coo mijts jadähooc xñämejtstägätsa'añ. Coo hajxy jaduñ mxoondá'agät, mänitøch jaduñ hoy nnijiäwøyyäbät. <sup>29</sup> Coo jimñ miédsät maa mijtsän, xi'ig xon hajxy myajpoo'xät nebiä hermanän. Homianaajä hajxy mwiingudsähgø'owät pønjatia Diosmädia'agy pawädiyp nebiä Epafrodito piawäditian. <sup>30</sup> Paady je'e ja weenjaty quia'a ho'cy cooçh jaduñ xmiøøduñ maa ja'a Diosmädia'agy myiñän. Pero cabä miøjpäda'agy coo ja weenjaty tøø quia'a ho'ogy. Cooçh yaa xpiuhbety, mijts yaa xñähduunduutp. Hix, cábøch mijts hoy yaa xpiuhbeda'añ; jäguem mijts jaduñ xpiaatä.

### 3

<sup>1</sup> Hermanodøjc, tsøg hajxy xoonädacäm ja'a Dioscøxpä. Chaa hajxy jadähooc nhawaandägätsänäm neby hajxy tøø nhuuc nämäabiän. Coo hädaa mädia'agy hajxy jaduñ myajtünät, cab hajxy myajwiinhøønät. Ni mänáajøch jaduñ nga'a nänuxo'øy, hoñaaghoocä hajxy jaduñ nhawáanamät. <sup>2</sup> Mnigwienädähadøjpä hajxy maa häna'c-hajxy jaançh tehñ quia'awiindøybän, ja'a hajxy jaduñ mänaambä coo hajxy tsipcøp nyajcircuncidarhajtämät. <sup>3</sup> Tøyhajtä Dios hajxy xjiaançh circuncidarhajtäm coo hajxy nwiingudsähgø'oyyäm. YhEspirituhaam hajxy nwiingudsähgø'oyyäm. Jootcujc hajxy jaduñ nnijiäwøyyäm ja'a Jesucristocøxpä. Cab hajxy nmänáanäm coo ja'a jecyquihdujt hajxy xyajnähwáatsäm. <sup>4</sup> Høøch, jadúñhøch hijty nmänaambä cooc tyjy ja'a jecyquihdujt hajxy xyajnähwáatsäm. Pedyijøch hijty ngudiñ nej yhane'emiñ. Cab jaduñ pønñ ä'ägä cudiñ nébiøch hijty ngudiñän. <sup>5</sup> Judíoshøch høøch. Judíospøch hijty ndajhajpy ndeedyhajpy. Benjamínhøch hijty nhaphajpy ndeedyhajpy. Mänáajøch nmiñ nga'ayän, cuctuixjøøjøch hoy nyajcircuncidarhaty, nebiä judíoshajxy quihdujthatiän. Ja'a fariseos miädiä'agyhøch hijty nbanócäp. <sup>6</sup> Nägøø nädécypjøch hijty ngudiñ, høxtä ja'a hermanobáadyhøch hijty nyajtsaächpøcy. Jaançh tehñ pedyijøchä ley hijty ngudiñ; cábøch hijty pøn waamb xñäma'ay. <sup>7</sup> Jaançh tehñ ñiguiumáyäbøch hijty cooçh hijty jaduñ hoy ngudiñ. Pero cábøch nnguiumáyänänä, je'eguiøxpä cooçhä Jesucristo miädia'agy tøø nbadu'ubøjcänä. <sup>8</sup> Cójxhøch nnajtshixøøñä mädyijátyhøch hijty nyajtuumby. Páadyhøch tøø nnajtshixøøñä, nébiøchä Jesucristo miädia'agy jaduñ hoy nbanócätsät. Maas tsoobáatnöp hädaa cooçhä Jesucristo tu'ugmädia'agy nmøødhijnä ja'a nWiindsøn'hajpiä. <sup>9</sup> Cooçhä Jesucristo miädia'agy nmäbøjcä, páadyhøchä Dios tøø xyajnähwa'açh. Cábøch nmänaanä cøgøch tyjy ja'a jecyquihdujt xyajnähwa'adsät. <sup>10</sup> Hójpiøch njoot cooçhä Jesucristo tu'ugmädia'agy nmøødhijnät. Coo ja'a Jesucristo jadähooc jiuypjøcy, paadiä mäjaa jaduñ miooyyä cooçh jaduñ xpiuhbédat. Chogáambiøch njoot cooçh ndsaächpøgät ja'a Jesucristocøxpä. Høxtä ho'ogáambøch jaduñ neby je'e yho'quiän. <sup>11</sup> Páadyhøch njoot jaduñ chocy coo ja'a Dios jaduñ ween miäna'añ cooçh xyagiuypjøjtägätsät.

<sup>12-14</sup> Hermanodøjc, cábøch jaduñ nmäna'añ cooçh tøø nyajpedyii. Cábøch njahmiejtsnä nébiøch hijty nwädity. Cooçhä Jesucristo xmioonsähaty, páadyhøch miädia'agy nyajcøpøøyyänä, nébiøch jaduñ ca'xy ngudiñänänät. Nñä'ägädä tsøjpiøch njoot nägøø nädécypjä cooçh ca'xy ngudiñänät. Jadúñhøchä Dios jimñ xmiøjyá'axät tsajpootyp, je'eguiøxpä cooçhä Jesucristo tøø xyajnähwa'açh.

<sup>15</sup> Tsog hajxy tu'ugcopc hjítäm nébiöch jaduhñ naamnä ngujaayän, pønjaty ca'xy cudiumb. Pønjaty xquia'a mөөdhjítäm tu'ugcopc, weenä tøyhajt hajxy mio'oyijäm ja'a Diósäm. <sup>16</sup> Tsog hajxy tehngajnä yajtu'uyóhyyäm nebiä Dios hajxy xyajnáhixóoyyäm.

<sup>17</sup> Hermanodöjc, xpiahixáböch hajxy jaduhñ nébiöch hoy nwäditiän. Xpiahijxpöch hajxy jaduhñ nämäy. Mbahixáp hajxy je'eduhmbä. <sup>18</sup> Tөөч mijts mayhooc nnäma'ay coo ja'a hөhndaacpähajxy may wiädity. Cábäc tyijy jaduhñ tiöyyä coo ja'a Jesucristo hajxy tөө xñähho'túutäm cruzcөp. Cháajäts jadähooc nnämäaguiumbä. Jaanč tehñ hoñäjөөñä jaduhñ. <sup>19</sup> Haxөөgtuum hajxy yhida'añ cөjxta'axiөө. Hix, cabä Dios hajxy wyiingudsähgө'öy. Yhamdsoo cuhdujt hajxy yajtuumb. Tijaty maas hočhähdiumnä, je'e hajxy ñä'ägä cumaaby. Je'e hajxy jaduhñ wyi'i chojpy coo hoyhajt weenhajt hajxy cu piaaty hädaa yaabä naaxwiin. <sup>20</sup> Pero hөjtshjítäm, jim hөjts njoot hamuumdu'joot nbädäacäm tsajpootyp. Ja'a Jesucristo, ja'a hajxy nWiindsөnhjítämbä, je'e hajxy xyajnáhwäatsäm. Je'e hajxy nhahjxäm coo jim choona'añ tsajpootyp, coo yaa miänaca'añ hädaa yaabä naaxwiin. <sup>21</sup> Mänitä nnaaxni'xhajxy xyhädiuundägatsaänänä. Jaduhñ hajxy yajxon ngähxө'ögäanäm nebiä Jesucristo yhamdsoo ni'x yhamdsoo copcän. Miөөdä Jesucristo cuhdujt jim cөp mööd hädaa yaabä naaxwiin homiaajä. Paadiä nnaaxni'xhajxy xyhädiuundägatsaänäm coo cuhdujt jaduhñ miөөdä.

#### 4

<sup>1</sup> Hermanodöjc, njaanč tehñ chojpy njaanč tehñ pia'häyöobiöch mijts jaduhñ. Páadyhöch nja wi'i ñөcxa'añ maa mijtsän. Jaanč tehñ xioondäacpөch jaduhñ ja'a mijtscөxpä, je'eguiөxpä coo mijts ja'a Diosmädia'agy jaanč tehñ yhoy mgudiñ, coo hajxy jim mnөcxa'añ tsajpootyp. Tehngajnä ja'a Dios hajxy mmөөdhidät tu'ugmädia'agy.

<sup>2</sup> Evodia möödä Síntique, mijts nmänuu'xtaacypy coo hajxy mhidät tu'ugmädia'agy. Jaduhñä Diosmädia'agy hajxy hoy myajtuunmügät. <sup>3</sup> Chaads miič mägu'ughajpä, hөyhөch miič xjiaanč tehñ jiamiөөdhaty, tunä mayhajt, mmägäpxäp mhané'emäp ja'a Evodia möödä Síntique coo hajxy tu'ugmädia'agy yhjñät. Näguipxyhöchä Diosmädia'agy hajxy hoy nmөөdyajwa'xy, möödä Clemente möödä hermanodöjc-hajxy may. Jim hajxy nөcxy yhidaannä tsajpootyp cөjxta'axiөө.

<sup>4</sup> Tehngajnä hajxy homiänaajä mxoondä'agät ja'a Dioscөxpä. <sup>5</sup> Hoy hajxy mjaanč tehñ jiyä'ayhadät cu'ughagujc. Mäwiingoomb jaduhñ coo ja'a Jesucristo quidaactägatsa'añ. <sup>6</sup> Cab hajxy tii mdaj mmäyät. Dios hajxy mmäyujw'anäp coo hajxy xpiuhbédät. Mnämä'awäp ja'a Dios hajxy jaduhñ "Dioscujú'uyäp." <sup>7</sup> Mänitä Dios hajxy xmió'owät hoyhajt weenhajt. Jaduhñ hajxy tii mga'a taj mga'a mäañät. Jagoo hajxy jaduhñ mjaac taj mjaac máyät ja'a Jesucristocөxpä. Ni pөñ jaduhñ xquia'a puhbédät nebiä Dios hajxy xpiuhbetiän.

<sup>8</sup> Hermanodöjc, chaačhä nocyhädiñ nyajmayaannä. Je'e hajxy myajcopcө'öwäp mädyijaty jaduhñ tøyhajt, mädyijaty jaduhñ howyiingudsähgөөñä, mädyijaty jaduhñ hoy, mädyijaty jaduhñ yajxon, mädyijaty jaduhñ hoguiumaanä.

<sup>9</sup> Tehngajnä hajxy hoy mgudiñät neby hajxy tөө nyajnáhixө'öyän. Jaduhñhöch hajxy xpiahixät nébiöch hoy ngudiñän. Jaduhñä Dios hajxy xmiөөdhidät tu'ugmädia'agy. Jaduhñ hoyhajt weenhajt hajxy xmió'owät.

<sup>10</sup> Xoonäacpөch je'eguiөxpä cooch mijts jadähooc xpiuhbéjcumbä xädө'өнhaam. Páadyhöchä Dios jaduhñ nnäma'ay "Dioscujú'uyäp." Jia tsojc ja'a mjoothajxy cooch hajxy cu xpiuhbejty, pero cab hajxy xñä'ä näbaadөyyä. <sup>11</sup> Cáböch hänäjty ndsippäda'agy, hөyhөch hänäjty tii nja yajmaajaty. Tөөч nhaböjnä nébiöch jootcujc nhjñät, hөyhөch hänäjty tijaty nja yajmaajaty. <sup>12</sup> Cáböch nmөjpädaacnä mädyijatyhöch nyajmaajajpy. Cáböch nөcxy nnguiumayii coochä Dios xpiuhbety. <sup>13</sup> Hotyjijöch njada'añ. Ja'a Jesucristöch homiänaajä xpiuhbej. <sup>14</sup> Hoyөөyy cooch mijts xpiuhbejty xädө'өнhaam.

<sup>15</sup> Pero jaduhñhöch mijts naxy xñä'ägädä puhbetyhaty. Cooch hänäjty jim ndsoona'añ Macedonianaaxooty, mänitөchä xädө'өн hajxy hoy xmió'oy. Páadyhöch hajxy hoy

xmio'oy coočhä Diosmädia'agy jim hoy njaančh tehñ yajwa'xy jim maa mijtsän jim Filiposcajptooty. Cábøch wiinghäna'c-hajxy hänäjty tii xñä'ägädä mo'owa'añ. <sup>16</sup> Mänáajøch hänäjty jim nhityñä maa ja'a cajpt xiøhatiän Tesalónica, coo hajxy mmädoyhajty cooč hänäjty nyajmaajiaty, metsc-hooc tägøøghóoc-høch xädø'øñ hajxy jim xyajnäguejxy. <sup>17</sup> Cab hajxy mmäná'anät cóogøch tyjy xädø'øñ nwi'i quiuhbøcjuø'øy. Coočh mijts xpiuhbety, paadiä Dios hajxy xmio'owa'añ hoyhajt weenhajt. Høøčh, páadyhøch nxoonda'agy. <sup>18</sup> Cábøch tii nyajmaajiajnä. Nä'ä tägø'øbøch mijts xyajnäguejxy, ja'a Epafrodito miäméjtsäbä. Xjiaančh tehñ quiumaabiä Dios hajxy jaduhñ coočh hajxy xjiaančh tehñ piuhbety. <sup>19</sup> Coo hajxy hänäjty tii myajmaajiaty, xmió'owäp ja'a Dios hajxy ja'a Jesucristocøxpä. Jim cøxiä miøødä tsajpootyp. <sup>20</sup> Tsøgä Dios hajxy nämáayyäm cøjxta'axiøø coo miøjjä coo jiaančhä; je'e hajxy nDeedyhájtäm. Amén.

<sup>21</sup> Ja'a hermanodøjc-hajxy yaabä, højts mijts nyajpoo'xyp pønjatia Diosmädia'agy jim mäbøjp Filipos. <sup>22</sup> Pønjatia Diosmädia'agy yaa mäbøjp, je'eds mijts xyajpoo'xp, møød hajxy yaa tuumbä maa ja'a gobiernä tiøjcän.

<sup>23</sup> Weenä Jesucristo hajxy xmio'oy hoyhajt weenhajt. Je'e hajxy nWiindsøñhájtäm. Amén.

## Colosenses

<sup>1,2</sup>Høöch jaduhñ xøhajp Pablo. Jesucristøch xquiuguexyhajp. Ja'a Dios jaduhñ mänaañ coöch jaduhñ xquiuguexyhädät. Højts hädaa nocy nhädiuumby mөөdä mägu'ughajpä Timoteo. Mijts jaduhñ nnocyñäjaayøøby, pønjetiä Diosmädia'agy jim mäßøjp maa ja'a cajpt xiøhatiän Colosas. Tu'ugmädia'agy mijtsä Jesucristo mmөөdhity. Weenä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy xmio'oy. Hix, jaaya'ay hajxy jaduhñ nDeedyhajtäm.

<sup>3</sup>Naaghooç højtsä Dios jaduhñ mba'ya'axy ja'a mijtsøxpä, nnämaaby højtsä Dios "Dioscujü'uyäp." Haa ja'a Jesucristo, ja'a hajxy nWiindsøñhajtämbä, ja'a Dioshuung je'e. <sup>4</sup>Tøø højts jaduhñ nmädoxyhaty coo mijtsä Jesucristo miädia'agy mmäßøjcä, mөөd coo mijtsä mäßøjpädøjc nägøxiä mdsocy, ja'a Diosmädia'agy hajxy mäßøjpä. <sup>5</sup>Tøø ja'a mjoot hajxy jim mbäda'agy tsajpootyp coo hajxy jim nøcxy mhida'añ cøjxta'axiøø. Mänitä mjoot hajxy jim mdehm piädaacy mänaa ja'a Diosmädia'agy hajxy mmädoosooñän, ja'a jaanç tehñ tiøyhajtpä. <sup>6</sup>Wiinduhmyhagajptä Diosmädia'agy wia'xnä. Jaduhñä jäya'ayhajxy wiinduhmyhagajpt miäböjnäbä. Jaduhñ mijts tøø mmäßøjpä coo ja'a Dios hajxy tøyhajt xhöcjam. <sup>7</sup>Højts nmägu'ughajpä Epafra, jaaya'ayä Diosmädia'agy hoy yajwa'xtsooñ maa mijtsän. Jaanä Jesucristo quiuguexy je'ebä. Hoy højts jaduhñ xmiøøduñ. <sup>8</sup>Je'e højts hoy xyhawaanä cooc mijtsä mäßøjpädøjc mjaanç tehñ chocy mjaanç tehñ pia'häyoy ja'a Dioshespíritucøxpä.

<sup>9</sup>Jajty højts jaduhñ nmädoxyhajty cooc hajxy hoy mjaanç tehñ miäböcy, jabom-jabom højtsä Dios nba'ya'axy ja'a mijtsøxpä, ween hajxy jaduhñ mnajuø'øy tii ja'a Dios hajxy xyajmädsojp, mөөd weenä Dios ja'a miädia'agy hajxy cøxiä xyajwiinjuø'øy. <sup>10</sup>Jaduhñ højtsä Dios nba'yaaxpä coo hajxy hoy mwädítät. Jaduhñä Jesucristo hajxy xquiumáyät. Jaduhñä hoybä hajxy madiu'u mgudiünät. Maas hoyyä Dios hajxy jaduhñ mmөөdhidät tu'ugmädia'agy, mөөd jaduhñ hajxy xquiumáabiät. <sup>11</sup>Jaduhñ højtsä Dios nba'yaaxpä coo ja'a Dios hajxy ween xpiuhbety ja'a miäjaagøxpä ja'a jim miøødpä tsajpootyp. Jaduhñ hajxy hoy mme'e'xtügät, hoy häna'c hajxy nebiaty cu xjia tuñ. Tehngajnä hajxy jaduhñ mxoondä'agät, hoy hajxy nej cu mja jat cu mja habet. <sup>12</sup>Tehngajnä ja'a nDeedyhajtäm hajxy jaduhñ mnämá'awät "Dioscujü'uyäp." Hix, jaaya'ay hajxy hawa'adstuum xpíädäacäm mөөdä jäya'ayhajxy nägøxiä, ja'a miädia'agy hajxy mäßøjcäbä. <sup>13</sup>Tøø ja'a Dios hajxy xyajpädsømmäm hagoodstuum. Hodium hajxy hoy nmähmøyyäm maa ja'a yHuung yhane'emiän. Jiaanç tehñ chojpä Dios ja'a yHuung jaduhñ. <sup>14</sup>Jaaya'ayäts hajxy jaduhñ xñähho'túütäm; jaduhñä nbojpä ngädieey hajxy xyajnähwäatsäm.

<sup>15</sup>Haa ja'a Jesucristo, jüiyäm hänajty je'e mänaa hädaa yaabä naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguiän. Tu'uquüä Jesucristo jaduhñ mөөdä Dios. Mänitä Jesucristo hoy yaa jiäya'ayhaty hädaa yaabä naaxwiin. Nhíxäm hajxy jaduhñ. Haa ja'a Dios, cab hajxy mänaa nhíxäm. <sup>16</sup>Cøxiä Jesucristo yhädiuun jim tsajpootyp mөөd yaa hädaa yaabä naaxwiin, tijaty hajxy yaa nhíxäm, mөөd tijaty hajxy yaa nga'a híxäm, mөөdä poj mөөdä täxa'a, ja'a jim mähanehmbä tsajtcøxp, mөөd pønjaty yaa mähanehmb hädaa yaabä naaxwiin, mөөd pønjaty jim jaac mähanehmb tsajpootyp. Paadiä Jesucristo jaduhñ cøxiä yhädiuun coo hänajty jaduhñ tøø yhane'emyii ja'a Tieedy. Madiu'u ja'a tuung jim tsajpootyp maa ja'a Jesucristo ja'a Diosmoonsä hoy piäda'aguiän. Hamdsoo ja'a Jesucristo jaduhñ cøxiä ñiyhädiuunäxä. <sup>17</sup>Jüiyäm hänajty je'e mänaa hädaa yaabä naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguiän. Je'enä yaghityñä tijaty yhädiuun. <sup>18</sup>Jaaya'ayäts jaduhñ copc-hajp maa ja'a Diosmädia'agy hajxy nmäßøjcäm. Coo hajxy hoy xñähho'túütäm, coo jadähooç jiuypjøjtägajch, paady möj jaanç yhiñä. Hix, jayøjp je'e jiuypjøjcy. Y coo jaduhñ jiuypjøjtsøhñ, paady möjcuhdugt miøødän. <sup>19</sup>Nebiä Dios jim yhiñän tsajpootyp, jaanä jaduhñä Jesucristo jim yhiñäbä. Jaduhñä Dios ja'a yHuung Jesucristo yajmädsojcy coo ja'a Jesucristo pedyii Dyioshädät nebiä Tieedy Dyioshatiän. <sup>20</sup>Jaduhñä Dios ja'a jioot jia

tsojpä coo hoy piönä miøødhádät, møød coo ja'a Dios hajxy jaduhñ nga'a mädsiphájtänät. Paadiä Dios ja'a yHuung yaa quiejxy coo hajxy jaduhñ xñähho'túútämät cruzcøxp.

<sup>21</sup> Mijts, cabä Dios hajxy hijty mmøødhity tu'ugmädia'agy. Mmädsiphajpiä Dios hajxy hijty jaduhñ. Haxøøg hajxy hijty mwädity. <sup>22</sup> Coo ja'a Jesucristo hoy yaa jiäya'ayhaty hádaa yaabä naaxwiin, coo hajxy hoy xñähho'túútäm, tu'ugmädia'agy hajxy jaduhñ xmiøødhíjtänä. Jaduhñä nbojpä ngädieey hajxy xyajnáhwáatsäm. Jaduhñä Tiedy tøø yhawaanä coo hajxy tøø nnähwáatsäm. <sup>23</sup> Hoyyä Jesucristo hajxy tøø xjia yajnáhwáatsäm, pø cabä Diosmädia'agy hajxy hoy ngudiunáanäm, cabä Dios hajxy jaduhñ xquiúamáayyämät. Paadiä Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mgudiúnät nebiä Epafra hajxy xyajnáhixøøyyän. Cab hajxy mnajtshixø'øwät. Jaduhñ hajxy jim mnøcxät tsajpootyp. Wiinduhmyhagajptä Diosmädia'agy jáda'ahaty wia'xnä. Høøch jaduhñ nyajwa'xyp, høøch Pablo.

<sup>24</sup> Xoondáacpøch je'eguiøxp cooçh jaduhñ ndsaachpøcy ja'a mijtsøxpä pønjiatiä Jesucristo miädia'agy mábøjçäp. Jaduhñä Jesucristo hajxy maas hoy mmøødhídät tu'ugmädia'agy. Jaduhñch ndsaachpøjpä nebiä Jesucristo chaachpøjuiän. <sup>25</sup> Jaayá'ayhøch jaduhñ xpiádaac coods mijtsä Diosmädia'agy ca'xiä ngøxy yajnáhixø'øwät. Jaduhñch xpiádaacpä cooçhä jáya'ay nágøxiä nbuhbédät, ja'a miädia'agy hajxy jaduhñ mábøjçäbä. <sup>26</sup> Cabä Dios ja'a wyiinmahñdy choj yajwiingähxø'cy. Cujecy hajxy jaduhñ tøø xyajmädoyhájtäm pønjiatiä miädia'agy mábøjçäp. <sup>27</sup> Jaduhñä Dios wyiinmahñdyhajty coo ja'a Jesucristo hajxy nágøxiä nmøødhíjtämät tu'ugmädia'agy møød mijts ca'a judiøspä. Mänit hajxy nágøxiä jim mnøcxaanä tsajpootyp. Hoy-yagjuøøñä ja'a Dios jaduhñ wyiinmahñdyhajty.

<sup>28</sup> Hoy miaajä højts Jesucristocøxpä nwädity yajnáhixøøbiä coo jáya'ayä yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixø'øwät, møød coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy cøxiä ween yajtuungpaatä. Ja'a Dios højtsä wyiinmahñdy xmiøoby nebiaty højts nyajnáhixø'øwät. Jaduhñ højtsä Jesucristo nhawaanä coo ja'a jáya'ayä Jesucristo miädia'agy hajxy hoy yajtuunänä. Cumayáanäp hajxy jaduhñ ja'a Jesucristo. <sup>29</sup> Hamuumdu'jóothøch jaduhñ nduungghaty nágø'ø nádecypäiä. Ja'a Jesucristøch xpiuhbejp. Je'eçhä mäjaa xmiøoby pedyii.

## 2

<sup>1</sup> Jabom-jabomhøçhä Dios møc-møc nmänuu'xta'agy ja'a mijtsøxpä møødä mábøjçäpøxpähajxy, ja'a hajxy jim tsánaabiä Laodicea, møødä mábøjçäpøjç-hajxy nágøxiä pønjátyhøch xquia'a hixyhajpnä. <sup>2</sup> Ween mijtsä Dios xquiapxmøcpøcy. Jaduhñä Jesucristo hajxy maas hoy mmøødhídät. Ween hajxy hamiñ haxøpy mniçhocy mnibia'häyoyii. Mmøødhájnäbä tøyhajt hajxy jaduhñ coo ja'a Jesucristo hajxy xmiøødhijnä tu'ugmädia'agy. Ween hajxy jaduhñ tehngajnä mjaac habøcy. <sup>3</sup> Y coo ja'a Jesucristo hajxy tu'ugmädia'agy xmiøødhijnä, jaduhñ hajxy mnajuøøñä nebiatiä Dios wyiinmahñdyhaty, coo cøxiä wiinä jiaançh tehñ ñajuø'øy, coo cøxiä wiinä jiaançh tehñ jiaty. <sup>4</sup> Paady mijts jaduhñ nhawaanäm, jaduhñ hajxy mga'a yajwiinhøønät, hoy häna'c hajxy yajxon cu xjia møødmädia'ag. <sup>5</sup> Hóyhøch jim nga'a ja hity maa mijtsän hajäya'ayhaam, njahmiejchp mijts jaduhñ. Xoondáacpøch jaduhñ coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy hamuumdu'joot mmábøjçä, møød coo hajxy tu'ugmädia'agy mhity.

<sup>6</sup> Tøø ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy mmábøjçä, ja'a hajxy nWiindsønñájtämbä. Paady hajxy mmøødhijnät tu'ugmädia'agy. Paadiä miädia'agy hajxy pedyii mgudiunänät. <sup>7</sup> Ca'xy hajxy jaduhñ mgudiúnät nebiä Epafra hajxy xyajnáhixøøyyän. Mijts, mmábøjçäbä Jesucristo miädia'agy hajxy. Tsipøxpä Dios hajxy jabom-jabom mnámá'awät "Dioscujú'uyäp." Hix, coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xyajnáhwa'açh, paady hajxy jaduhñ mmábøgät.

<sup>8</sup> Mnigwiendähadøøjap hajxy. Cabä häna'cä miädia'agy hajxy mmábøjçät, ja'a häna'cä Jesucristo hajxy ca'a capxpaatpä. Høhndaacpä hajxy jaduhñ wiädity. Cab tii tøyhajt hajxy ñä'ägädä yecy.

<sup>9</sup> Nebiä Dios jim yhitiän cøxp, jaanä jaduhñä Jesucristo jim yhijpä. Hix, pedyii ja'a Jesucristo Dyioshaty nebiä Tiedy Dyioshatiän. <sup>10</sup> Coo ja'a Jesucristo hajxy xmiøødhijnä

tu'ugmädia'agy, jaduñä Dios hajxy xmiøødhijpä. Haa ja'a Jesucristo, nägøxiä ja'a Diosmoonsähajxy jim yhanéhmänä tsajpootyp ja'a Jesucristo. <sup>11</sup> Coo ja'a Jesucristo hajxy jaduñ xmiøødhijtäm tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy, jaduñ hajxy xhiñxäm nejiän coo hajxy häxøpy tøø nyajcircuncidarhajtäm, je'eguiøxp coo ja'a nhaxøøgwiinmahñdy hajxy tøø nhøxhijxäm. Jaduñä jäya'ayhajxy näje'e jia wi'i miäna'añ coo hajxy nyajcircuncidarhajtämät, højts ya'adiøjc-hajtäm. Coo ja'a Jesucristo ja'a nbojpä ngädieey hajxy häxøpy tøø xquia'a yajnähwáatsäm, cabä circuncisión häxøpy tiuungpaady. <sup>12</sup> Coo hajxy nnäbéjtäm, jaduñ hajxy ngähxø'cäm coo ja'a nhaxøøgcuहुdujt hajxy tøø nnajtshixøoyyänä, møød coo ja'a Diosmädia'agy hajxy nnäbøjcänä coo ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutäm, møød coo yagjujypiøjtägajtsä ja'a Dios. <sup>13-14</sup> Jaduñ mäwínäts hajxy hijty nhijtäm nebiä ho'ogypian coo ja'a pojpä cádieey hajxy tehñ miøødhajtäm coo hajxy hijty haxøøg njaanč tehñ jjäya'ayhajtäm. Jéquiänä Moisés hajxy xyhanéhmäm nebiä hoguiuhdujt hajxy ngudiúunämät. Pero cab hajxy hoy ngudiunáanäm. Paadiä Moisés jecy miänaañ coo hajxy cu ngumädóowäm. Mänitä Dios miänaañ coo ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutämät cruzcøxp. Jaduñä nbojpä ngädieey hajxy cøjx xyajnähwáatsäm. Jaduñä Jesucristo hajxy tu'ugmädia'agy nmøødhijtänä. <sup>15</sup> Coo ja'a Jesucristo hajxy jaduñ xñähho'túutäm cruzcøxp, mänitä møjcu'ugongä quiuhdujt hajxy quiøxy pøjcäxä ja'a højtsøxpä. Tøø ja'a Dios jaduñ yajcähxø'øgy coo ja'a Jesucristo ja'a møjcu'ugong hoyhoy tøø quia'a yajmäjäda'agy.

<sup>16</sup> Coo mijts pøn xjia wi'i yhane'emá'anät coo ja'a quiuhdujt hajxy myajtúunät, cab hajxy mnä'ägädä møjpäda'agät. Madiu'u cuहुdujt hajxy miøødä, coo hajxy tijaty mga'a hu'ug mga'a cáyät, møød coo ja'a xøø hajxy myagjadøøjät, ja'a jomøjthaambä, ja'a po'ohaambä, ja'a poo'xxiøøhaambä. Cabä cuहुdujt jaduñmä hajxy mgudiünät. <sup>17</sup> Hix, cab jaduñ tiuunpä, je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo yaa yhooyy hádaa yaabä naaxwiin. Jaayá'ayädsä quiuhdujt jaduñ túunpä. <sup>18</sup> Näje'e jäya'ayä Diosmoonsä hajxy wyiingudsähgø'øy. Páadiäc hajxy jaduñ wyiingudsähgø'øy je'eguiøxp cooc tyijy hajxy quia'a jada'añ nebiä Dios hajxy wyiingudsähgø'øwät. Haxøøg hajxy jiaanč tehñ wyiinmahñdyhaty. Jaanč tehñ ñiguuiumáayyap hajxy je'eguiøxp cooc tyijy hajxy naxy cøxiä wiinä wyiinhixy. Coo mijts xjia wi'i yhane'emá'anät coo hajxy mbahixät, cab hajxy mnä'ägädä yajwiinhøønät. <sup>19</sup> Yhøxhijxypä Jesucristo hajxy jaduñ. Haa ca'a, je'e hajxy ngopc-hajtäm nägøxiä, mäduhñtiä Diosmädia'agy hajxy nnäbøjcäm. Tu'ugmädia'agy hajxy xmiøødhijtäm. Je'e ja'a mäjaa hajxy xmiøoyyäm nebiä Diosmädia'agy hajxy jaduñ maas hoy ngudiúunämät, neby hajxy jaduñ tu'ugmädia'agy nnimiøødhijtämät hamiñ haxøpy. Chojpiä Dios ja'a jioot jaduñ.

<sup>20</sup> Tøø ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutäm. Paadiä mhamdsoo wiinmahñdy hajxy tøø nnajtshixø'øy. Tii hajxy coo mw'i quiuhdujthatyñä nebiä häna'c-hajxy yhuuc cuहुdujthatiän, ja'a hajxy ca'a mäbøjpä. <sup>21</sup> Madiu'u hajxy jaduñ jiaanč tehñ quiuhdujthaty. Jaduñ hajxy miäna'añ coo hajxy tijaty mga'a nä'ä jøø'xät, møød coo hajxy tijaty mga'a nä'ä nähdonät, je'eguiøxp cooc tyijy quia'a hoyyä. <sup>22</sup> Yhamdsoo cuहुdujt hajxy jaduñ yaghijpy coo hajxy jaduñ miäna'añ coo hajxy tijaty nga'a jøø'xämät, coo hajxy tijaty nga'a nähdoonämät. Hix, cab tii jaduñ ñä'ägädä jecy. Paadiä cuहुdujt jaduñmä quia'a jegaambä. <sup>23</sup> Coo hajxy jaduñ quiuhdujthaty, hamuumdu'joot hajxy jaduñ quiuidiunägø'ø nädecypä. Jaduñ hajxy jia nibiäda'agyii nebiä jiaanč tehñ jiootxeemybiän. Hamdsoo hajxy jia ničhaächtiuñii, cooc tyijy yhaxøøgwiinmahñdy hajxy jaduñ hoy yhøxhixa'añ. Tøyhajt jaduñ coo ja'a cuहुdujt jaduñmä hoy jia cähxø'øgy; pero cab jaduñ ñä'ägädä tuungpaady.

### 3

<sup>1-2</sup> Coo ja'a Jesucristo jiuypijøcy, paady hajxy jim nnøcxäänäm maa yhäña'ayän, jim hahooyhaamy maa ja'a Dios yhäña'ayän. Tsøcxä Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mäbøjcäm. Cab hajxy nyajcopcøoyyämät ja'a hádaa yaabä naaxwiimbä. <sup>3</sup> Tøø hajxy jaduñmä nnajtshixøoyyänä je'eguiøxp coo ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutäm. Coo



hajxy tu'ugmädia'agy nmøødhjítäm, paadiä Dios hajxy jim xyaghidáanäm maa je'e yhitiän. Tøø ja'a hawiinjemywyiinmahñdy hajxy xmiøoyäm. <sup>4</sup>Y coo ja'a Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ, mänit hajxy min xyajpádø'øgáanäm. Mänit hajxy jim xyajnxçxáanäm tsajpootyp. Hoy miánaajä hajxy jim xyaghidáanäm.

<sup>5</sup>Paadiä mguhdujt hajxy naxy mdehm ñajtshixø'owät, ja'a hajxy yaa myajtuumbiä hädaa yaabä naaxwiin. Cabä to'oxiøjc hajxy nä'ä nägoobä mnä'ä møødtsáná'awät jabiøcy. Cab hajxy haxøøg mjäya'ayhádät. Cabä mjoot hajxy mbädá'agät maa haxøøg ca'a hoybän. Cabä mmäjøønä mmädøjc hajxy tijaty mhadsójcät. Jaan'ch tehñ yhaxøøg jaduhñ. Jaduhñ miäbaady nej coo jäya'ayä quepychechä naaxpoch hajxy wyiingudsähgø'øy. <sup>6</sup>Coo hajxy jaduhñ jiatcø'øy, ja'a hajxy ca'a mäbøjpä, paady hajxy yajcumädowa'añii ja'a Dios. <sup>7</sup>Jaduhñ hajxy hijty mbajtcøøbiä haxøøg. <sup>8</sup>Coo ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túütäm, hahixøøby jaduhñ coo ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy mnajtshixø'owät. Cab hajxy mnim-iäjootmä'adøøjät. Cab hajxy mniyhøjøøjät. Cab hajxy haxøøg mniñänømøøjät. Cab hajxy mhaxøøgcapx mhaxøøgmädiá'agät. <sup>9</sup>Cab hajxy hamiñ haxøpy mniwyiinhhøønøøjät. Jaduhñ hajxy hijty mjatcø'øy. Cab hajxy jaduhñ mjatcøøñät. <sup>10</sup>Ja'a hawiinjemywyiinmahñdy hajxy mhabøjñäp, jaduhñä Dios hajxy hoy mbahijx mbadúunnät, je'eguiøxp coo hajxy tu'ugmädia'agy nmøødhjítäm. Paadiä Jesucristo ja'a hawiinjemywyiinmahñdy hajxy xmiøoyäm tehngjäñä, jaduhñ hajxy maas hoy nbahjxämät. <sup>11</sup>Je'eduhñ tsoobaatp coo ja'a Jesucristo hajxy nmøødhjítäm tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy, je'eguiøxp coo hajxy nägøxiä xñähho'túütäm wiinduhmyhagajpt, hoy piønä. Cabä Jesucristo hajxy wiingaty xquiunú'xäm. Tu'cuhdujt hajxy xquiunú'xäm haagä hawa'adstuum. Cab jaduhñ miøjpäda'agy pø judfoshjítäm hajxy, pø caj. Cab jaduhñ ñejpiä pø høxpøcyhájtäm hajxy, pø caj. Cab jaduhñ ñejpiä pø cudoogø'øyhjítäm hajxy, pø caj.

<sup>12</sup>Mijtsä Dios tøø xyajñähdiijy coo ja'a tiuung hajxy jaduhñ mdúunnät. Paady hajxy xjiaan'ch tehñ chocy. Naxiä hojioot hajxy mdehm miøøhdhádät. Naxy hajxy jaduhñ mhídät mee'xixieemy. Mmee'xtúgäp hajxy jaduhñ. <sup>13</sup>Cab hajxy tii mdsippädá'agät, cab hajxy tii mma'adpádá'agät. Coo hajxy mniñägädieeyø'owøøjät, mniimiäme'e'xøøjäp hajxy jaduhñ, nebiä Jesucristo hajxy xmié'e'xäm. Coo hajxy jaduhñ xmié'e'xäm, paady hajxy mmämé'e'xät pøn xñägädieeyøøby. <sup>14</sup>Hamiñ haxøpy hajxy mniçhogøøjät. Jaduhñ hajxy hoy mjaan'ch tehñ yhidät tu'ugmädia'agy. <sup>15</sup>Weenä Jesucristo hajxy jaduhñ jootcujc xyaghjítäm tu'ugmädia'agy neby hajxy yaa tøø xpiädäacäm. Jabom-jabom hajxy tsøc hjítäm jootcujc. Tsögä Dios hajxy nämáayyäm "Dioscujú'uyäp."

<sup>16-17</sup>Mhabøjcäbä Jesucristo miädia'agy hajxy çøxiä. Myajtuungpáadäp hajxy jaduhñ. Ja'a Dioswiinmahñdyhaam hajxy myajniñähixø'owøøjät. Jaanä jaduhñ hajxy mnijootcapxmøpøjcäbät. Hamuumdu'jootä Dioshøpy hajxy mhøwät. Naxiä Diosteedy hajxy mdehm nämá'awät "Dioscujú'uyäp", je'eguiøxp coo ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túütäm. Je'e hajxy nWiindsøn'hjítäm. Ja'a Jesucristoçøxpä hajxy tijaty mdúnät.

<sup>18</sup>Mijts to'oxiøjc hajxy, tsipçøxpä mnihyhapä miädia'agy hajxy mmäbøjcät. Cähxø'ø-gaamb hánajty jaduhñ coo ja'a Diosmädia'agy hajxy mmäbøcy. Chojpiä Dios ja'a jioot jaduhñ coo hajxy jaduhñ mgudiúnät. <sup>19</sup>Mijts, ya'adiøjc-hajxy, yajxonä mdo'oxiøjc hajxy jaduhñ mdsoc mba'häyøwät. Cab hajxy mnä'ägä hójät. <sup>20</sup>Pønjayty høxcujc-hajp, mmäbøjcäbä mdajj mdeediä miädia'agy hajxy jaduhñ çøxiä. Xquiumáyäbä Dios hajxy jaduhñ. <sup>21</sup>Jaanä jaduhñ mijts teedyhajpä, cabä mnøøxä mmajc hajxy nä'ä nägoobä mnä'ä yagjootmä'adät, coo hajxy jaduhñ ñä'ä jootmayhádät. <sup>22</sup>Jaanä jaduhñ mijtspä, mijts moon-sähajpä, hamuumdu'jootä mwiindsønä miädia'agy hajxy mgudiunñ mguñájxät, nebiaty hajxy xyhane'emy. Jaduhñä hana'c-hajxy näje'e jiatcø'øy, coo ja'a wyiindsøn hajxy hánajty jim tiäna'ay, mänit hajxy hánajty jøjwidsø'ø tiägø'øy tuumbä. Yajcumayaamb hajxy hánajty coo hajxy hánajty jiaan'ch tehñ tiuñ. Caj mijts jaduhñ mjatcøøbiät. Coo hajxy hoy mdúnät, cähxø'øgäp jaduhñ coo ja'a Dios hajxy hoy mwiingudsähgø'øy. <sup>23</sup>Hamuumdu'joot hajxy mdúnät hoy tiehñ miädyii tuungä, jaduhñä Dios hajxy xquiumáyät. Cab hajxy mnä'ä yajcumayá'anät cu'ughagujc. <sup>24</sup>Paady hajxy jaduhñ hoy mdúnät, tøø hajxy mna-juøøcy coo ja'a Dios hajxy jim xyajnxçxa'añ tsajpootyp, je'eguiøxp coo ja'a Jesucristo hajxy

mmäduñ. Hix, tøyhajt hajxy jaduhñ mnä'ägädä Wiindsønhaty. <sup>25</sup>Pøn hoy ca'a jäya'ayhajp, tsipcøxp jaduhñ nøcxy quiumädowa'añ. Hoy jia mäyøøjä, cabä Dios miøjpäda'agy.

## 4

<sup>1</sup>Hoorä, pønjaty moonsämøød, hoyyä moonsä hajxy myajtúnät. Cab hajxy md-saächtiúnät nä'lä nägoobä. Naxy hajxy mdehñ jahmiédsät coo mijtsä mWiindsøn jyñjábä, ja'a jim hijpä tsajpootyp.

<sup>2</sup>Tehngajnä Dios hajxy mba'ya'axät hamuumdu'joot. Ca'a Diosmädia'agy hajxy mmäniyhøxmaaho'ogyii. Mnämä'awäbä Dios hajxy "Dioscujú'uyäp." <sup>3</sup>Mba'ya'axäbä Dios hajxy ja'a højtscøxpä coo højts ween xyajyajnäbaadø'øy coo højtsä miädia'agy njaac mädiáacät ja'a Jesucristocøxpä, ja'a naam yajmädoyhátiäbä. Cooch jaduhñ tøø nmädia'agy, páadyhöch yaa ndsumyhäna'ay. <sup>4</sup>Pa'ya'axä Dios hajxy ja'a høøhcøxpä, jaduhñchä Diosmädia'agy howyiinjuøñä nyajnáhixø'øwät. Jaduhñä Dios jiaanç tehñ quiumay.

<sup>5-6</sup>Ja'a häna'cä Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpä, hoy yaxón hajxy mmøødmädiá'agät hoy miänaajä. Cab hajxy mmädsip, cab hajxy mmäma'adø'øwät. Coo ja'a Dios jaduhñ miänä'anät, naxy hajxy mdehñ quiudiúnät. Jaduhñ hajxy paquiä mnajuø'øwät neby hajxy hoy mhadsówät hoy tiehñ piñä.

<sup>7</sup>Haa ja'a mägu'ughajpä Tíquico, jaanç tehñ yhöyhøch je'e xmiøødtuñ ja'a Dioscøxpä. Coo jim miédsät maa mijtsän, mänit hajxy xyhawaanaañ cøxiä ja'a høøhcøxpä. <sup>8</sup>Mänit hajxy xjiotcapxmøcpaga'añ. <sup>9</sup>Quipxiä Onésimo miødhada'añii. Hóyhøch je'e xmiøødtuumbä. Jim je'e chohmbä maa mijtsän. Xyhawaanaañap mijts jaduhñ nebiaty yaa jiadyii.

<sup>10</sup>Haa ja'a Aristarco, yaaçh je'e xmiøødtsumchänaabiä. Xyajpoo'xp mijts je'ebä. Møødä Marcos hajxy xyajpoo'xpä. Ja'a Bernabé jiuju miägu'ug je'eduhñ. Tøø mijts nnocynä-jaayø'øy ja'a Marcoscøxpä. Coo jim miédsät maa mijtsän, mänit hajxy hoy yaxón mwiingudsähgø'øwät. <sup>11</sup>Jaduhñä Jesús Justo hajxy xyajpoo'xpä. Haa ja'a judíoshajxy yaabä, ja'a Diosmädia'agy hajxy tøø miäbøquiäbä, cábøchä Diosmädia'agy hajxy xmiøødyajwa'xa'añ. Jagóoyyøchä Aristarcohajxy xmiøødtuñ, møødä Marcos, møødä Jesús Justo. Hóyhøch hajxy jaduhñ xpiuhbety. <sup>12-13</sup>Xyajpoo'xp mijtsä Epafras jaduhmbä. Ja'a Jesucristo tiuung je'e tiuunäbä. Jim je'e chohmbä maa mijtsän. Høøchä tøyhajt nmøød coo ja'a Epafras ja'a Dios jiaanç tehñ miänuu'xta'agy ja'a mijtscøxpä, møødä mäbøjpädøjcøxpähajxy, ja'a hajxy jim tsänaabiä Laodicea, møød jim Hierápolis. Jaduhñä Epafras ja'a Dios miänuu'xta'agy coo mijtsä Diosmädia'agy pedyii myajtúnät hamuumdu'joot. Jaduhñä Dios hajxy xquiumáyät. <sup>14</sup>Jaduhñ mijts ja'a Demas xyajpoo'xpä, møødä Lucas ja'a mädsøoyøøbiä.

<sup>15</sup>Huuc yajpoo'xä mäbøjpädøjc hajxy, ja'a hajxy jim hijpä Laodicea. Jaduhñä hermana Ninfa hajxy myajpoo'xpät, møødä mäbøjpädøjc-hajxy, ja'a hajxy jim nøcxpä Dioswiingudsähgøøbiä maa ja'a Ninfas tiøjcän. <sup>16</sup>Coo hädaa nocy hajxy hñajty tøø mgapxy, mänit hajxy jim mguejxtägätsät Laodicea, weenä mäbøjpädøjc-hajxy jim quiäpøpät. Mänitä nocy hajxy mgápøpät, ja'açh jim tøø nguéxiäbä Laodicea. <sup>17</sup>Huuc näma'awä Arquipo hajxy jaduhñ coo naxy hoy tiehñ quiudiúnät nebiaty tøø yhane'emyii ja'a Dios.

<sup>18</sup>Hamdsøø cø'øjaayháambyhöch hädaa nocy nyajmaya'añ. Huuc pa'ya'axä Dios hajxy ja'a høøhcøxpä cooch ween xpiuhbety maaçh yaa ndsumyçhänä'ayän. Weenä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy xmiø'oy. Amén.

## 1 Tesalonicenses

<sup>1</sup> Chaa hõjts hädaa nocy nhädiuunmuga'añ, hõõch Pablo, mõödä Silvano, mõödä Timoteo. Mijts hädaa nocy nyajnäyaayõõby, pønjatiä Diosmädia'agy jim mabõjp Tesalónica. Mwiingudsähgõõbiä Diosteedy hajxy mõödä Jesucristo, ja'a hajxy nWiindsõnhájtãmbã. Tu'ugmädia'agy hajxy mmõõdhity. Weenä Dios ja'a hoyhajtã weenhajt hajxy xmio'oy mõödä Jesucristo.

<sup>2,3</sup> Tehngajnä hõjtsä Dios nnäma'ay "Dioscujú'uyäp" ja'a mijtscõxpã nägõxiä. Jaanã mijtscõxpã hõjtsä Diosteedy nmänuu'xta'agy tehngajnä. Jaduhñ hõjtsä Dios nnäma'ay coo mijtsä miädia'agy hamuumdu'joot mmäbõjcã, paady hajxy hoy mjaançh tehñ quiudi-uunã. Paady hajxy jaduhñ mgudiuñ, coo ja'a Dios hajxy mjaançh tehñ chocy. Coo ja'a Jesucristo hajxy hamuumdu'joot mjõõbhixy, paady hajxy nägõø nãdecypiiã mee'xtucy. <sup>4</sup> Mägu'ughajpãdõjc, xchojpa Dios hajxy jaduhñ. Nnajuõõby hõjts jaduhñ coo ja'a Dios hajxy tõõ xwyiimbij. <sup>5</sup> Hix, coo hõjts mijts nyajwiingapxõõy coo ja'a Jesucristo hajxy tõõ xñãhho'túutãm, ja'a Dioshëpíritu hõjtsä mäjaa hãnjaty xmiooby. Cab hõjts hãnjaty nã'ã nägoobã nnã'ã capxy nnã'ã mädia'agy. Coo hõjtsä mäjaa jaduhñ xmioooy, paady hõjts hãnjaty nnajuõõy coo hãnjaty hãnjaty nyecy. Mãnaa hõjts jim nhitiãn maa mijtsãn, hoy hõjts jim nhijty. Paady hõjts jaduhñ hoy nhijty coo hõjts mijts hãnjaty jaduhñ hoy ween xpiahity. Mjahmiejchp hajxy jaduhñ, túhmãts.

<sup>6</sup> Jaduhñ hõjts mijts hoy xjiaançh pahity. Jaduhñã Wiindsõñ Jesucristo hajxy hoy tõõ mbahijxpã. Yajxonã mädia'agy hajxy jaduhñ mmãdooy, ja'a hõjts mijts nyajwiingapxõõyyãbã ja'a Jesucristocõxpã, ja'a hõjtsä Dios xñajtsapxõõyyãbã. Mxoonãdac hajxy jaduhñ coo hajxy jaduhñ mmãdooy, hoy hajxy hãnjaty jaduhñ hanaxiã mja tsaachpocy. Ja'a Dios hajxy jaduhñ xyajxonãdac. <sup>7</sup> Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy tõõ mmäbõcy, hoy hajxy hãnjaty mja tsaachpocy, paadiã mabõjpãdõjc-hajxy hoy miãbõjpa nägõxiä, ja'a hajxy jim tsãnaabiã maa ja'a naax xiõhatiãn Macedonia mõõd Acaya. <sup>8</sup> Ca'a jyimiãhajtã ja'a Diosmädia'agy jaduhñ tõõ wia'xy ja'a Jesucristocõxpã. Wiinduhmyhagajpt jaduhñ wia'xnã. Jaanã jaduhñã mädia'agy wia'xpã wiinduhmyhagajpt coo mijtsä Diosmädia'agy mmäbõjsohñ. Coo ja'a mabõjpãdõjc-hajxy jaduhñ tõõ miãdoyhajnã, paady hõjts jaduhñ nga'a nägapxy. <sup>9</sup> Hix, majaty hõjts nwãdity, jaduhñ hõjtsä mabõjpãdõjc xñãma'ay coog hõjts mijts hoy yajxonã xyajtõjtãgõõy mãnaa hõjts jim nhooyãn maa mijtsãn, mõõd coogã quepychã naaxpoch hajxy tõõ mnajtsxixõõñ. Pãadiãc hajxy tõõ mnajtsxixõõy coogã Dios hajxy mwiingudsähgõõñã, mõõd coogã Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot myajtuunnã. Tõyhajtã Dios jiujuqiã. Cabã quepychã naaxpoch jiujuqiã. <sup>10</sup> Mõõd jaduhñ hajxy miãnaambã cooc mijtsä Dioshuung Jesucristo hajxy mjõõbhixy coo yaa quiãdaactãgatsa'añ hädaa yaabã naaxwiin. Tsajpootyp chohnda'aga'añ coo hãnjaty yaa miãnaca'añ. Coo ja'a Jesucristo hãnjaty tõõ yho'ogy, mãnit yagjujyipiõjcã ja'a Tiedy. Mãnit jim nõocy tsajpootyp. Ja'a Jesucristo hajxy jaduhñ xyajnáhwa'adsããnam coo ja'a haxõõgjãya'ayhajxy hãnjaty yajcumãdowa'añii ja'a Dios.

## 2

<sup>1,2</sup> Mägu'ughajpãdõjc, coo hõjts jim nhooy Filipos Diosmädia'agy-yajwa'xpã, mãnit hõjtsä jäya'ay jim xxiõõghajty. Hõxtã xchaaçhtiuun hõjts jaduhñ. Pero coo hõjts mãnitiã nnõocy maa mijtsãn, mãnit hõjtsä Dios xjiootcapxmõcpõjcy, hoy hõjtsä jäya'ay hãnjaty xjiaançh tehñ miãdsiphaty. Y coo hõjts mijtsä Diosmädia'agy nyajwiingapxõõy, mãnit hajxy mmäbõjcy hamuumdu'joot. Tõyhajtã jaduhñ, túhmãts. Coo hõjtsä Dios xpiuhbety, paady hõjtsä miädia'agy hamõj jootmõj nyajwa'xã. <sup>3</sup> Tõyhajtã Diosmädia'agy jaduhñ. Hamuumdu'joot hõjts nyajwa'xy. Cab hõjts nhõhnda'agy. <sup>4</sup> Haa ca'a, ja'a Dios hõjts xwyiinguejx Diosmädia'agy-yajwa'xpã, paady hõjts hamuumdu'joot nyajwa'xy ca'xy pedyii. Cab hõjts nyajtãgach ni weẽntiã. Ja'a Dios hõjts xquiumaay. Jaduhñ hõjtsä njoot chocy coo hõjts xquiumãyãt. Cab hõjts nmõjpaãda'agy pø cab hõjtsä cu'ug xquiumay.

Hix, jaduһnä Dios hajxy xñajuðöyyäm neby hajxy nwiinhmäñdhájtäm. <sup>5</sup>Mänaa hõjts jim nhoyyän maa mijtsän, cab hõjts mijts hänajty nwiinhõõna'añ. Jii jäya'ayhajxy näje'e, yajxõñ hajxy miäwiinhõõñ je'eguiõxp coo hajxy yajcumaya'añ. Pero hõjts, cab hõjts jaduһñ mänaa njatcø'øy. Ni cab hõjtsä xädø'õñ mänaa nhadsocy. Jii jäya'ayhajxy näje'ebä, yajxõñ hajxy miäwiinhõõñ, weenä xädø'õñ hajxy jaduһñ mio'oyii. Pero hõjts, cab hõjts jaduһñ njatcø'øy. Tøyhajt jaduһñ. Xñajuðöbiõchä Dios jaduһñ cooçh nga'a hõhnda'agy. <sup>6</sup>Cab hõjts jaduһñ nmäna'añ coo hõjts pøn xwyiingudsähgø'owät, ni mijts ni pøn, hoy jaduһñ jia hawiinmatsä coo hõjts cu xwyiingudsähgøøyy, je'eguiõxpä coo hõjtsä Jesucristo tøø xwyiinguexy. <sup>7</sup>Pero nñaxuu'chp hõjts mijts. Mijtscoxpä hõjtsä hojioot nmøødhaty. Høxtahmdsä tajiäya'ay ja'a yhuung hajxy cwieendähaty, jaduһñ hõjts mijts ngieendähajpä. <sup>8</sup>Njaançh tehñ chojpy hõjts mijts, paady hõjts mijtsä Diosmädia'agy hoy nyajwingapxø'øy. Høxtä cu nñahho'tuuty hõjts mijts coo ja'a Dios jaduһñ cu miänaañ. Hix, hoyhoy hõjts mijts ndsocy nba'häyoy nägø'ø nädecypä. <sup>9</sup>Mägu'ughajpædøjc, mänaa hõjts mijtsä Diosmädia'agy hoy nyajwiingapxø'øyän, nnajuðøby hõjts hänajty coo mijtsä xädø'õñ hänajty may mga'a møødä. Paady hõjts hänajty moc nduñ nxajy xøømdsuhñ. Mjahmiech hajxy jaduһñ, túhmäts. Ja'a nhamdsoo caayyøøc hõjts hänajty nguduumbly nguxajpy. Cab hõjts hänajty nmäna'añ coo hõjts mijtsä caayyøøc xñä'a mó'owät.

<sup>10</sup>Mägu'ughajpædøjc, hoy hõjts jim nwädipty maa mijtsän. Cab hõjts jim nme'e'ch nbojty. Cab hõjts jim nduundägooyy nnajxtägooyy. Ni weeñtiä hõjts jim nga'a cädiehy. Tøyhajt jaduһñ, túhmäts. Jaduһñ hõjtsä Dios xñajuðöbiä coo tiöyyä. <sup>11</sup>Høxtahmdsä teedyjäya'ayä yhuung hajxy jiootcapxmøcpøcy, jaanä jaduһñ hõjts mijts njootcapxmøcpøjpä. Tøyhajt jaduһñ, túhmäts. Jaduһñ mijts nmägapx nhanehmbä coo hajxy hoy yajxõñ mjäya'ayhädat. <sup>12</sup>Jaduһnä Dios jioot chocy. Coo hajxy jaduһñ hoy yajxõñ njäya'ayhäjtämät, paadiä Dios hajxy jim xyajncxäänäm tsajpootyp maa miähane'emiän, maa wyiingudsähgø'oyiijän.

<sup>13</sup>Paady hõjtsä Dios tehngajnä nnäma'ay “Dioscujú'uyäp.” Hix, coo hõjts mijtsä Diosmädia'agy hoy nyajwiingapxø'øy, mäniit hajxy hamuumdu'joot mguhbøjcy. Jaduһñ hajxy mmäbøjcy coo jiaançh Diosmädia'aguüä. Cab hajxy mmänaañ cooc tyijy jäya'ay tøø yhädiuñ. Tøyhajt jaduһñ coo ja'a Dios tøø yhädiuñ. Y coo hajxy jaduһñ mmäbøcy, paady hajxy hoy mjäya'ayhajnä. <sup>14</sup>Mägu'ughajpædøjc, coo ja'a mhamdsoo mägunaax hajxy xchaachtiuuñ, ja'a judioshajxy, jaduһñ hajxy mjajt mhabejpä nebiä mäbøjpædøjc-hajxy jim chaachpøquiän Judea-naaxooty, ja'a hajxy mäbøjpä ja'a Diosmädia'agy møødä Jesucristo miädia'agy. Jaduһñ hajxy chaachtiuuñäbä ja'a yhamdsoo mägunaaxhajxy, ja'a judioshajxy. <sup>15</sup>Coo ja'a Wiindsøn Jesucristo yagho'cä, ja'a judioshajxy jaduһñ jatcøøyy. Jaduһnä judíos ja'a profetadøjc hajxy jecy yagho'pä. Hõjtspaadiä judíos xjiaac hadsaaçhtiunnajxpä. Coo ja'a judioshajxy jaduһñ haxøøg yhäna'c-haty, paady hajxy quia'a cumayii ja'a Dios. Hoy piønä hajxy jaduһñ miädsiphaty. <sup>16</sup>Hix, coo hõjtsä jäya'ayä Diosmädia'agy hänajty nyajmøødmädia'agy, ja'a hajxy ca'a judiospä, ween hajxy jaduһñ nähwaats quihwaatspä, mäniit hõjtsä judíos hänajty xjia wi'i yhaduga'añ. Coo ja'a judioshajxy jaduһñ jiatcø'øy, tehngajnä hajxy hanaxiä haxøøg jiaac tehñ jiatcø'øy. Pero möbädajpä hajxy hoyhoy yajcumädowa'añii ja'a Dios.

<sup>17-18</sup>Hoorä, mägu'ughajpædøjc, coo hõjts jim nhooyy maa mijtsän, mäniit hõjts jim nwiimbjçumbä. Mäniit hõjts yaa nmänajcy. Pero cab hõjts hijty yaa njega'añ. Ja wi'i nøøxtägatsaamb hõjts jim jadähooc maa mijtsän. Hix, jaduһñ hõjts mijts njuø'øy nebiä hamsöo huungpä. Hoy miänaajä mijts njahmiejtsa'agy, hoy hajxy nga'a ja niyhjxäm hajjcy. Høøch Pablo, mayhøoc-høch jim tøø nja wi'i nøøxtägatsa'añ, pero cab hõjtsä möjcu'ugong tøø xyajnäbaadøøyyä coo hõjts jim nnøøxtägätsät. <sup>19-20</sup>Haa ja'a Jesucristo, ja'a hajxy nWiindsønähjätämbä, coo je'e yaa quädaactägätsät hädaa yaabä naaxwiin, mäniit hajxy hänajty mgähxø'øga'añ maa wyiinduuman coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty hamuumdu'joot tøø mmäbøcy. Paady hõjts njøbhixy coo ja'a Jesucristo yaa quädaactägatsa'añ. Mäniit hõjts jaduһñ nxoonda'aga'añ nägø'ø nädecypä ja'a

mijtscøxpä. Mänit højtsä Dios xquiumaya'añ je'eguiøxp coo ja'a miädia'agy hajxy hoy mgudiuunä mänaabä højts mijts hoy nyajwiingapxø'øyän.

## 3

<sup>1-3</sup> Coo højts jaduñ nmädoyhajty coog hajxy hijty mjaanč tehñ chaačhpøcy, mänitøch njaanč tehñ jootmayhajpøjcy je'eguiøxp cooçh hänajty nga'a najuø'øy pø mjøjtänaabiä møjcu'ugong hajxy hänajty. Páadyhøčhä njoot hänajty jiaanč tehñ chocy cooçh jim nnøcxät maa mijtsän, nmäyajtøwáambiøch mijts hänajty pø hoy hajxy hänajty mmee'xtucy. Pero cab hänajty nãbaadø'øwa'añ cooçh jim nnøcxät. Mänitøch jaduñ nwiinmahñdyhajty cooçh hermano Timoteo jim nguéxät nidiuhñ, y cooçh jiiby nidiuhñ nmähmø'øwät Atenas. Näguipxy højtsä hermano Timoteo xmiøødtuñ Diosmoonsä maa højtsä Diosmädia'agy nyajwa'xiän ja'a Jesucristocøxpä. Páadyhøčhä hermano Timoteo jim nguejxy maa mijtsän coo mijts jaduñ xjootcapxmøcpøgät maa hajxy hänajty mdsaačhpøquiän, weenä Diosmädia'agy hajxy hänajty jaduñ maas hoy mmäbøcy hamuumdu'joot, møød ween hajxy hänajty jaduñ mga'a jootmayhaty. Hix, ja'a Dios hajxy jaduñ tøø xyänähdiñjäm coo hajxy jaduñ ndsaachpøjcämät ja'a Jesucristocøxpä. Tøyhajt jaduñ, túhmäts. <sup>4</sup> Haa ca'a, mänaa højts jim nhoyyän maa mijtsän, mänit hajxy nhawáanäm coo hajxy hänajty tsipcøxp ndsaachpøgáanäm. Jaduñ hajxy tøø njaanč jajt tøø njaanč habéjtäm, túhmäts. <sup>5</sup> Hoorä, cooçh hänajty nga'a najuø'øy pø hoyyä møjcu'ugong hänajty mjøjtäna'ay maa hajxy hänajty xjia wi'i jiojcapxø'øyän, mänitøch jaduñ nja mänaañ cooçh jim nnøcxät maa mijtsän. Pero coo hänajty quia'a nãbaadø'øwa'añ cooçh jim nnøcxät høøčh, páadyhøčhä hermano Timoteo jim nguejxy, ween mijts jaduñ xmiäyajtøy pø hoyyä møjcu'ugong hajxy hänajty tøø mjøjtäna'ay, pø hoyyä Diosmädia'agy hajxy hänajty mbanøcxyñä. Hix, ndsähgøøbiøch hänajty coo ja'a møjcu'ugong hajxy hänajty tøø xjiojcapxø'øy. Coo hajxy häxøpy tøø mga'a mee'xtucy, xioøbä højts mijtsä Diosmädia'agy häxøpy hoy tøø nyajwiingapxø'øy.

<sup>6</sup> Coo ja'a Timoteo jim jiaanč hooyy maa mijtsän, mänit wyiimbjçumbä. Hoy yaa mjejtägach maa højtsän. Mänit højts xyhawaanä coogä Diosmädia'agy hajxy tehngajnä mmäbøcy hamuumdu'joot, møød coog hajxy hamiñ haxøpy mniçhogyii. Hoxioondaacnä jaduñ. Jaduñä Timoteo miänaambä cóogøch mijts hoy miänaajä xjiahmiejsta'agy, møød cóogøch mijts xhocy xpia'häyoy. Jadúhñägoch mijts xjia wi'i yhixa'añ nébiøch mijts nja wi'i yhixa'añän.

<sup>7</sup> Mägu'ughajpädøjc, coo højts jaduñ nmädoyhajty coogä Diosmädia'agy hajxy hänajty tehngajnä mmäbøcy hamuumdu'joot, mänit højts njootcugøøyy, hoy højts hänajty hanaxiä nja tsaachpøcy, hoy højts hänajty møj may nyajmaajiaty. <sup>8</sup> Paady højts jootcuyc njiñiäwøøyyänä coo mijtsä Diosmädia'agy tehngajnä mbanøcxy hamuumdu'joot ja'a Jesucristocøxpä. <sup>9</sup> Coo mijts jaduñ mmäbøcy tehngajnä, paady højts njaanč tehñ xioonda'agy Dioswiinduum, paady højtsä Dios hoy miänaajä nnäma'ay "Dioscu'júuyäp."

<sup>10-11</sup> Xøømdsuhñ højtsä Diosteedy mba'ya'axy møødä Wiindsón Jesucristo. Jaduñ højts mnänuu'xta'agy hamuumdu'joot coo hajxy ween yajnãbaadø'øy coo højts jim nnoçxtägätsät maa mijtsän, jaduñ højts mijtsä Diosmädia'agy njaac yajnähixø'øwät nebiaty hajxy pedyii mga'a mäbøcyñä, <sup>12</sup> møød weenä Jesucristo hajxy xjiaac puhbety coo hajxy hamuumdu'joot mjaac niçhogøøjät hamiñ haxøpy neby højts mijts ndsoquiän, møød coo jäya'ay hajxy jaduñ nägøxiä mdsoc mba'häyówät, <sup>13</sup> møød weenä Jesucristo hajxy xjiaac puhbety coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mbanøcxät, møød coo hajxy mga'a najtshixø'øwät, møød coo hajxy mga'a wädität haxøøg, jaduñ hajxy mhidät hawa'adstuum, jaduñ hajxy pøn xquia'a nähwaambédät maa ja'a Diosteedy wyiinduumän coo ja'a Wiindsón Jesucristo hänajty yaa tøø quiädaactägach hädaa yaabä naaxwiin. Näguipxiä Jesucristo ja'a mioonsä hänajty nägøxiä miøødcäda'aga'añ møød pønjatia Diosmädia'agy hänajty tøø miäbøcy.

## 4

<sup>1</sup>Hoorä mägu'ughajpádöjc, ja'a Jesucristocöxpä höjts mijts cham̄ nmägäpaxy nhane'emy coo hajxy hoy mjaac tehñ jiäya'ayhädät, jaduñhä Dios hajxy xquiumáyät. Jaduñhöjts mijts jayöbajt nyajñähixööy. Y jaduñhajxy hoy mjaančh jäya'ayhaty.

<sup>2</sup>Jaduñhöjtsä Wiindsón Jesucristo tөө xñajtsapxö'öy coo höjts mijts nyajwiin-gapxö'öwät, túhmäts. <sup>3</sup>Jaduñhä Dios hajxy xyajmädsöjcäm coo hajxy hoy ngudiúñämät nebiaty hajxy tөө xyhanéhñäm coo hajxy hoy nwädíjtämät, mөөd coo ja'a haxөөg-wiinmahñdy hajxy ngöxy najtshixööyyämät. <sup>4</sup>Jaana jaduñhä Dios hajxy tөө xyhanéh-mämbä coo ja'a ndo'oxiöjc hajxy hoy yajxón nmөөdtsánáyyämät, mөөd coo hajxy nwiingudsähgööyyämät. <sup>5</sup>Haa ja'a jäya'ayä Dios hajxy ca'a hixyhajpnä, cabä miädia'agy hajxy jaduñ quiudiunä. Hix, wiingto'oxiöjc hajxy wyl'i yhadsojpy. Pero mijts, ca'a hajxy jaduñ mbajatcö'öy. <sup>6</sup>Ca'a mmäjөөn mmädöjcä tio'oxiöjc hajxy jaduñ mmägäpxtägoöy. Pönjaty jaduñ jatcö'öby, tsipcöxp hajxy hoyhoy yajcumädowa'añii ja'a Jesucristo. Haa ca'a, jaduñhöjts mijts tөө nhuuc hanehñbä. <sup>7</sup>Hix, jaduñhä Dios hajxy tөө xyajñähdíjäm coo hajxy hoy yajxón njäya'ayhájtmät. Cab hajxy jaduñ xyajmädsöjcäm coo hajxy haxөөg nwädíjtämät. <sup>8</sup>Jaduñhds je'e, paadiä Dios ja'a yhEspíritu tөө xmiööyäm, jaduñhajxy hoy njäya'ayhájtmät. Pönjaty jaduñ ca'a cudiunaamb nébiöch cham̄ nmädia'aguiän, ja'a Dios hajxy jaduñ nägädieeyөөby, ca'a jäya'ayä.

<sup>9</sup>Mägu'ughajpádöjc, ja'a Dios hajxy jaduñ tөө xyajñähixööyyäm coo hajxy hamiñ haxöpy nničhöjcämät, pönjatiä Diosmädia'agy mäböjp. Hoorä, coo ja'a Dios hajxy jaduñ tөө xyajñähixööyyäm, cab yhadsipä coöch mijts jaduñ njaac yajñäjaayö'öwät coo hajxy jaduñ nničhöjcämät. <sup>10</sup>Töyhajt jaduñ coo ja'a mäböjpädöjc hajxy nägöxiä mdsocy yaa Macedonia-naaxooty wiinduhñyhagajpt. Jaduñhöjts mijts mäböcy nmänuu'xta'agy coo hajxy maas hamuumbu'joot mmädsögät. <sup>11</sup>Jaduñhöjts mijts tөө nhuuc hanehñbä coo hajxy hamoñ haducy mhídät, coo hajxy mga'a yajtägö'öwät maa ceuendä hajxy mga'a mөөdän, mөөd coo hajxy mniyhix mniimiähäyowö'öjät hamdsoohaamby. Jaduñhä mjoot hajxy mbädá'agät coo hajxy jaduñ mgudiúnät, <sup>12</sup>jaduñhä cu'ug hajxy xquiumáyät, mөөd jaduñhajxy tii mga'a yajmaajíädät.

<sup>13</sup>Mägu'ughajpádöjc, ja'a jäya'ayhajxy ca'a mäböjpä, coo ja'a jiuju ja'a miägu'ug hajxy yho'ogy tiägoy, mänit hajxy jiaančh tehñ jiootmayhaty. Paady hajxy jaduñ jiootmay-haty coo hajxy quia'a najuö'öy coo ja'a Dios ja'a ho'oguiäya'ay yagjujpiöjtägatsa'añ, ja'a hajxy hánajty tөө miäböquiäbä. Paady höjts mijts cham̄ nhawáañäm, cab höjtsä njoot chocy coo hajxy mjootmayhájpät. <sup>14</sup>Hoorä, coo hajxy jaduñ nmäböjcäm coo ja'a Jesucristo jiujpiöjtägajch mänaabä hánajty tөө yho'oguiän, paady hajxy jaduñ nmäböjcämbä coo ja'a Dios ja'a ho'oguiäya'ay yagjujpiöjtägatsa'añ, ja'a hajxy hánajty tөө miäböquiäbä ja'a Jesucristocöxpä, ja'a Jesucristo hajxy mөөdhijpä tu'ugmädia'agy.

<sup>15-17</sup>Hädaa mädia'agy jaduñbä, ja'a Jesucristöch jaduñ xñajtsapxööyyä. Hoorä, coo ja'a Jesucristo hánajty yaa quiädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin, mänit jim choona'añ tsajpootyp. Mänit möc ya'axa'añ nebiä soldadowiindsönhajxy möc ya'axiän coo hajxy hánajty chiptuna'añ. Mänitä Diosmoonsä möc ya'axaambä, ja'a möjtuing jim möödpä tsajpootyp. Mänitä Dios ja'a xiuuxt yajxu'uxa'añii möc. Mänitä ho'ogu-iäya'ayhajxy jiujpiöga'añ, ja'a hajxy hánajty tөө miäböquiäbä ja'a Jesucristocöxpä. Mänitä mäböjpädöjc-hajxy nägöxiä chajpeda'añ, pönjaty hánajty jujñä tsuxnä, näguipxy mөөd pönjaty hánajty tөө yho'ogy, ja'a hajxy hánajty tөө jiujpiöjtägächäbä. Mänitä Jesucristo hajxy nägöxiä nöxcy njöcubaadö'öwáañäm jim jöcjooty, mөөd pönjaty hánajty tөө jiujpiöjtägach, mөөd pönjaty hánajty jujñä tsuxnä. Hoy miänaajä ja'a Jesucristo hajxy nägöxiä xmiöödhidáañäm. Cab hajxy mänaa xpiuhwa'adsáañäm. <sup>18</sup>Töyhajt hädaa mädia'agy jaduñ. Coo hajxy jaduñ mmäböcy, jaduñhajxy hamiñ haxöpy mnijiootcapxmöcö'öjät.

## 5

<sup>12</sup>Mägu'ughajpádöjc, mnajuööby hajxy jaduñ coo jaduñ quia'a yajñajuö'öy mänaa

xøø tiempo yhabaada'añ coo ja'a Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin. Paady, cab yhadsipä cooçh mijts njaac yajnäjaayó'owät mänaa jaduhñ jiada'añii. Pero jaduhñ mäböcy, mnajuøøby hajxy jaduhñ coo ja'a Jesucristo hajxy xyajcädaacpedäänäm jaguiapxy jamiädia'agy. <sup>3</sup> Jaduhñä cu'ughajxy hänäjty miäna'ana'añ: “Jootcujc hajxy nhjítäm; cab hajxy nej njadáanäm, cab hajxy nej nhabetäänäm”, nømñ. Mänitä tsø'ty häyohn jaguiapxy jamiädia'agy yhabaada'añ. Paquiä cu'ughajxy jaduhñ jiada'añii tiuna'añii jaduhñ mäwiin nebiä to'oxiøjc-hajxy jiaty yhabetiän coo ja'a yhuunghajxy hänäjty myina'añ quia'awa'añ. Cabä cu'ughajxy hänäjty hoy piäyø'øga'añ. <sup>4</sup> Pero mijts, mägu'ughajpädøjc, mwiinjuøøby hajxy jaduhñ. Cab hajxy jaduhñ myagjuø'øwa'añ coo ja'a Jesucristo hajxy jaduhñ xyajcädaacpéjtämät jaguiapxy jamiädia'agy. <sup>5</sup> Hiç, coo ja'a Diosmädia'agy hajxy nmäböjcäm ja'a Jesucristocøxpä, paady hajxy jaduhñ mäwiin nmäbáatäm nebiä jäya'ayhajxy xøøm wädjipän. Hoy hajxy yhiçy. Cab hajxy nhjítäm haгодstuum. <sup>6-8</sup> Coo hajxy jaduhñ nmäböjcäm ja'a Jesucristocøxpä, tsøcxä hajxy hjítäm nähix hahixø'ø. Tsøc hajxy hjítäm wijy quejy. Jaduhñ hajxy nga'a hjítämät nebiä jäya'ay maabän, nebiä jäya'ay múucábän. Jaduhñä haxøøgpä hajxy hoy njøjtänäayyämät nebiä soldadohajxy chiptuñän nähbujxt cuhbujxt. Tsøcxä Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mäböjcäm. Tsøgä jäya'ay hajxy nägøxiä tsojc pa'häyóowäm. Tsøgä Jesucristo hajxy jøbhjçäm coo hajxy xyajnáhwa'ads xyajcuhwa'adsaanäm. <sup>9</sup> Hiç, cabä Dios hajxy xyajmädsøjcäm coo hajxy ndsaaçhpøjcämät. Caj pues. Jaduhñ hajxy tøø xyajnáhdjçäm coo ja'a Wiindsøn Jesucristo hajxy xyajnáhwaats xyajcuhwáatsämät. <sup>10</sup> Paady hajxy hoy xñähho'túutäm, jaduhñ hajxy hoy xmiøødhidäänäm cøjxta'axiøø. Coo yaa quiädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin, mänit hajxy nägøxiä xwiowø'øgäänäm, møød pønjaty hänäjty jujyñä tsuxnä, møød pønjaty hänäjty tøø yho'ogy tøø tiägoçy. <sup>11</sup> Hoorä, jaac nijjootcapxmøcpøgøø hajxy hamiñ haxøpy. Jaac niyajnähixø'owøø ja'a Diosmädia'agy hajxy. Jaduhñ hajxy jäda'ahaty mjaançh cudiuñ.

<sup>12</sup> Mägu'ughajpädøjc, mijts nmänuu'xtaacypy coo ja'a wiindsønøjc hajxy mwiingud-sähgø'owät, ja'a hajxy jim tuumbä maa ja'a Diostøjcän, ja'a mijts xwyiingapx xjøjcapxøøbiä. <sup>13</sup> Coo hajxy jaduhñ tiuñ, paady hajxy hamuumdu'joot mdsoc mba'häyóowät. Jootcujc hajxy mnimiøødhidøøjtät. Cab hajxy mnimiäjootma'ad mnimiädsiphadóøjtät.

<sup>14</sup> Mägu'ughajpädøjc, jaduhñ mijts njaac yajwiinxiic njaac yajwiingapxø'øy coo häna'c hajxy mhøjät, ja'a hajxy naxy nuuxho'pä, coo hajxy ween tiuñ; møød coo häna'c hajxy mjootcapxmøcpøgät, ja'a hajxy jootmayhajpä; møød coo häna'c hajxy mwiingapx mjøjcapxø'owät, ja'a hajxy hoy ca'a mäbögaambä. Mee'xxieemy hajxy jaduhñ nägøxiä mmägäpax mhané'emät.

<sup>15</sup> Mniyajcopcø'owøøjap hajxy. Coo pøn ñägädieeyø'owøøjtät, cab yaghawiimbídät. Jaduhñä mjoot hajxy hoy miänaajä mbädá'agät coo mayhajt hajxy mduñhájät hoy ñä'a pønä, møødä mäböjpädøjc-hajxy, møødä cu'ughajxy nägøxiä.

<sup>16</sup> Hoy ñä'a mänaajä hajxy mxoondá'agät. <sup>17</sup> Tehngajnä Dios hajxy mba'ya'axät. <sup>18</sup> Mnämá'awäbä Dios hajxy “Dioscujú'uyäp”, hoy hajxy nej cu mja jat cu mja habet. Chojpiä Dios joot jaduhñ coo hajxy jaduhñ ngudiúunämät, je'eguiøxp coo ja'a miädia'agy hajxy nmäböjcäm ja'a Wiindsøn Jesucristocøxpä.

<sup>19</sup> Cabä Dioshepiritu hajxy mänaa mhadúgät. <sup>20</sup> Cab hajxy mbéxät pønjetiä Diosmädia'agy najtsapxøøby. <sup>21</sup> Pero cøxäbä mädia'agy hajxy mmädoomach mädyii hoy mädyii mäbaad. Je'eds hajxy mguhboçgäp hamuumdu'joot. <sup>22</sup> Møødä haxøøgjootä haxøøgwiinmahñdy hajxy mgøxy najtshixø'owät.

<sup>23</sup> Ja'a Dios ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy xmióoyyäm. Ween hajxy xquiøxy yajnähwa'açh xquiøxy yajcuhwa'açh. Ween hajxy xyaghity hawa'adstuum, møødä mjuøhñdyhajxy, møødä mni'xä mgopc-hajxy, høxtä coonä ja'a Wiindsøn Jesucristo yaa quiädaactägätsät hädaa yaabä naaxwiin. <sup>24</sup> Ja'a Dios hajxy tøø xwyiimbliwäm. Jaaya'ay hajxy tsipcøxp xyajnáhwa'ads xyajcuhwa'adsaanäm neby hajxy tøø xyajwiinwaanøøyyäm. Tøyhajt jaduhñ. Hiç, cabä Dios mänaa yhøhnda'agy.

<sup>25</sup> Mägu'ughajpädøjc, huuc Diospa'ya'ax hajxy tehngajnä ja'a højtscøxpä.

<sup>26</sup> Huuc näma'aw ja'a mäbøjpädøjc hajxy jadhñ nägøxiä coo højts hamuumdu'joot ndsocy nba'häyoy.

<sup>27</sup> Naxiä mäbøjpädøjc hädaa nocy hajxy mdehm̄ yajwiingapxó'øwät nägøxiä. Ja'a Jesucristo jadhñ hanehm̄b.

<sup>28</sup> Ween mijtsä Wiindsón̄ Jesucristo ja'a hoyhajtä weenhajt møj may xmio'oy. Amén.



## 2 Tesalonicenses

<sup>1</sup> Chaa hõjts hädaa nocy nhädiuunmuga'añ, hõõch Pablo, mõödä Silvano, mõödä Timoteo. Mijts hädaa nyajnäjaayõõby, pønjaty jim hamugõõby Dioswiingudsähgõõbiä Tesalónica. Ja'a Dios hajxy nDeedyhajtäm, mõödä Jesucristo hajxy nWiindsõnhajtäm. <sup>2</sup>Ween mijtsä Dios ja'a tsooctä mayhajt xtiuunä, ween mijtsä hoyhajtä weenhajt xmiõ'oy.

<sup>3</sup> Mägu'ughajpädõjc, ja'a mijtscõxpä hõjtsä Dios hoy miänaajä nnäma'ay "Dioscu-jü'uyäp." Hawiinmats jaduhñ. Hix, tehngajnä Diosmädia'agy hajxy mjaac mabõcy, mõöd hajxy tehngajnä mjaac niçhogyii hamiñ haxõpy. <sup>4</sup>Hoy mijatiä hõjts nwädity maa ja'a Diostõjcän, jaduhñ hõjts nmädia'agy ja'a mijtscõxpä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy mjaanç tehñ miäbõcy, mõöd coo hajxy hoy mjaanç tehñ miee'xtucy, hoy hajxy hanaxiä mja tsaachpõcy ja'a Dioscõxpä. <sup>5</sup>Coo hajxy jaduhñ mmee'xtucy, paadiä Dios hajxy jim xpiäda'aga'añ hawa'adstuum coo hänajty miähane'ema'añ. Xyhijxpä Dios hajxy coo hajxy je'e myajcudsaaçhõgõ'õy. Hoy jaduhñ coo hajxy jim xpiäda'agät.

<sup>6</sup>Pønjaty mijts jaduhñ xchaaçhtiuumb, yaghawiimbidaambiä Dios jaduhñ. Jaduhñä Dios jioot chocy. <sup>7</sup>Coo ja'a Wiindsõñ Jesucristo yaa miänajtagatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin, jim choona'añ tsajpootyp. Ja'a mioonsä miõõdmänacaamby, ja'a hajxy mäjaamõõdpä. Hajäjjäbä Jesucristo quiäda'aga'añ. Mänitä Dios hajxy nägõxiä xyajpoo'xäänäm, mõöd hõjts mõöd mijts nägõxiä. Cab hajxy jaduhñ xyajtsaaçhtiuunaanä. <sup>8</sup>Coo ja'a Jesucristo hänajty yaa tõõ quiäda'agy, mänitä jäya'ayhajxy quimädowa'añ pønjatä Dios hänajty tõõ quia'a mõjpadä'aguiäbä, pønjatä miädia'agy hänajty tõõ quia'a mabõjcäbä ja'a Wiindsõñ Jesucristocõxpä. <sup>9</sup>Cõjxta'axiõõ hajxy jiiyby chaaçhõgõ'añ haxõõgtuum. Cab hajxy jim mänaa yajtagõ'õwa'añii Dioswiinduun, maa ja'a Dios mõj jaanç yhäña'ayän, maa mõcmäjaa miõõdän. <sup>10</sup>Coo ja'a Jesucristo hänajty yaa tõõ quiäda'agy, mänitä jäya'ayhajxy jiaanç tehñ yagjuõ'õwa'añ, ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty tõõ miäbõquiäbä, ja'a hajxy hänajty tõõ nähwa'açh tõõ quihwá'açhábä. Mänitä Jesucristo hajxy wyiingudsähgõ'õwa'añ. Jim mijts hänajty mbahidaambä je'eguiõxp coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty tõõ mmäbõjpä neby hõjts mijts tõõ nyajnähixõ'õyän.

<sup>11</sup>Ja'a mijtscõxpä hõjtsä Dios hoy miänaajä nba'ya'axy coo ja'a miädia'agy hajxy hoy mgudiüünät, ween hajxy jaduhñ xquiumay. Paady hajxy tõõ xyajnähdijy coo hajxy mnähwa'ads mguhwá'adsät. Ween hajxy xpiuhbety ja'a miäjaahaam coo ja'a miädia'agy hajxy hoy mmäbõjcät, jaduhñä hojioot hajxy mmõõdhädät. <sup>12</sup>Coo ja'a hoybä weenbä hajxy jaduhñ mgudiünät, jaduhñä cu'ugä Wiindsõñ Jesucristo hajxy wyiingudsähgõ'õwät, mõöd jaduhñ mijtsä cu'ug wyiingudsähgõõbiät. Ja'a nDioshajtäm mõödä Wiindsõñ Jesucristo, jaaya'ay mijtsä tsooctä mayhajt xtiuunäp.

## 2

<sup>1-2</sup>Mägu'ughajpädõjc, chámhõch nmädia'aga'añ coo ja'a Wiindsõñ Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin, mõöd coo hajxy xmiõjya'axäänäm coo hajxy jim nhamugõõyyämät maa je'ejän. Hoorä, coo hajxy mmädoyhädät cooc tyijy tõõ yhabaatnä coo ja'a Jesucristo quiädaactägatsaanä, cab hajxy mdsoj mabõgät. Cab hajxy mjootmayhädät. Cab hajxy mdsähgõ'õwät. Hix, jaduhñä häna'c-hajxy näje'e tõõ yhõhnda'agy cooc tyijy ja'a Dios jaduhñ tõõ miäna'añ, mõöd cooc tyijy hõjts jaduhñ tõõ nmäna'añ, capxyhaam, nocyhaam. Pero cab jaduhñ nã'ä tõyyä. Paady hõjts mijts cham nmänuu'xta'agy <sup>3</sup>coo hajxy mga'a yajwiinhõõnät ni weentiä. Hix, cab jaduhñ choj habaada'añ. Jayõjpä jaya'ayä Diosmädia'agy hajxy nämay näjshixõ'õwa'añ. Mänitä haxõõgjäya'ay wyiingähxõ'õga'añ, ja'a hänajty jiiyby ca'awaambä haxõõgtuum. <sup>4</sup>Mänitä haxõõgjäya'ayä Dios miädsibõ'õwa'añ mõödä jäya'ayhajxy yaa wyiingudsähgõõbiä cõxiä. Jaanç tehñ yajcumayaamb hänajty jaduhñ. Mänitä yhanehmdaact jiiyby piäda'aga'añ maa Diostõjcän. Jaduhñ hänajty niäbiäda'aga'añii nebiä Diosän. Yajwiingudsähgõ'õwaamb hänajty jaduhñ nebiä Diosän.

<sup>5</sup> Mänáájoch jim nhitiän maa mijtsän, mänítöch jaduhñ nhuuc hawáanäm coo jaduhñ jiada'añ. Mjahmiejchp hajxy jaduhñ, túhmäts. <sup>6</sup> Cabä haxøøgjäya'ay jaduhñ choj wiingähxø'øga'añ je'eguiøxp coo yhadugyii høxtä coonä Dios yaghabaadät coo jaduhñ wyiingähxø'øgät. Mnajuøoby hajxy jaduhñ pøn mähadujp. <sup>7</sup> Tøø ja'a haxøøgwiinmahñdy tiägøøñä wädijpä. Hamee'ch jaduhñ wiädity. Jaanä jaduhñ je'e yhadújcäbä. Coo yhabaadät coo quia'a hadújcänät, mänitä mähadujpä jiøwa'adsa'añ. <sup>8</sup> Mänitä haxøøgjäya'ay jaduhñ jiaançh wiingähxø'øga'añ. Mänitnä Wiindsón Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ mäjaamøød. Mänitä Jesucristo ja'a haxøøgjäya'ay yajcuhdägoyya'añ. Piäxujyhaam jaduhñ yagho'oga'añ. <sup>9</sup> Coo ja'a haxøøgjäya'ay jaduhñ wyiingähxø'øga'añ, ja'a møjcu'ugong puhbedaamb. Møcmäjaa miøødhadaamb. Mänitä hijxtahnd yajcähxø'øga'añ hoy-yagiuøøñä. Jaduhñä cu'ug hánajty wyiinhøøna'añ. <sup>10</sup> Haxøøgwiinmahñdyhaam hánajty miäwiinhøøna'añ. Ja'a jäya'ayhajxy hánajty tu'udägoyyaambä, je'edshajxy jaduhñ yajwiinhøønaamb. Paady hajxy hánajty tiu'udägoyya'añ coo ja'a tøyhajt hajxy hánajty tøø quia'a tsocy. Paady hajxy hánajty quia'a nähwa'ads quia'a cuhwa'adsa'añ. <sup>11-12</sup> Pønjatä tøyhajt jaduhñ ca'a tsojp, ja'a haxøøgpä hajxy wyiinxoondaacypy. Jaduhñä Dios miäna'añ coo hajxy ween yajwiinhøøñ, møød coo ja'a høhnda'agymiädiä'agy hajxy ween miäböcy, jaduhñ hajxy jiihy quia'awät haxøøgtuum.

<sup>13</sup> Mägu'ughajpädöjc, xjiaançh tehñ chojpy mijtsä Dios. Ja'a mijtsøxpä højtsä Dios hoy miänaajä nnäma'ay "Dioscujú'uyäp." Hawiimats jaduhñ. Paady højts jaduhñ nnäma'ay je'eguiøxp coo ja'a Dios hajxy jecy xyajnáhdijy coo hajxy mnähwa'ads mguhwá'adsät. Cahnä hädaa yaabä naaxwiin hánajty yhawijy tiøø'xta'agy coo hajxy jaduhñ xyajnáhdijy. Coo ja'a tøyhajt hajxy tøø mmäböcy, paadiä Dios hajxy xyajnáhwa'açh xyajcuhwa'açh ja'a yhEspirituhaam. <sup>14</sup> Coo ja'a Dios hajxy jaduhñ xyajnáhdijy, paadiä tøyhajt hajxy tøø mmäböcy mänaa højts mijts hoy nyajwiingapxø'øyän. Jaduhñ hajxy tøø xyajnáhdijpä coo ja'a Wiindsón Jesucristo hajxy xmiøødhídät cøjxta'axiøø.

<sup>15</sup> Mägu'ughajpädöjc, tøø højts mijtsä cuhdujt madiu'u nyajnáhixø'øy capxyhaam møød nocxyhaam. Hamuumdu'joot hajxy jaduhñ mmäböcgät tehngajnä. Cab hajxy nnajtshixø'øwät. <sup>16</sup> Xjiaançh tehñ højtcäm ja'a Wiindsón Jesucristo hajxy møødä Diosteedy. Tøø mayhajt hajxy xtiúunäm coo hajxy tøø xyajwiinwaanøøyyäm cooc hajxy hoy miänaajä xmiøødhídaanäm. <sup>17</sup> Weenä Dios hajxy xpiuhbety coo hajxy hoy mgudiünät, møød coo hajxy hoy mgäpxät.

### 3

<sup>1</sup> Hoorä, mägu'ughajpädöjc, huuc pa'ya'axä Dios hajxy ja'a højtscøxpä, ween højtsä mädiä'agy ja'a Jesucristocøxpä paquii nøcxy nyajwa'xy, weenä cu'ughajxy miäböcy nej mijts tøø mmäböquiän, <sup>2</sup> møød ween højtsä Dios xñäwa'añ maa ja'a haxøøghäna'c-hajxiän, maa ja'a cahwiindøyhäna'c-hajxiän. Hix, cabä jäya'ayhajxy nägøxiä miäböcy. <sup>3</sup> Pero tømiädiäacpä Dios. Xpiuhbedaamb hajxy jaduhñ. Xñäwa'anaamb hajxy jaduhñ maa ja'a haxøøgpän. <sup>4</sup> Jaanä jaduhñduhmbä, nmäböjcäp højtsä Dios ja'a miädiä'agy ja'a mijtsøxpä. Nnajuøoby højts coo mijtsä cuhdujt mgudiuna'añ, ja'a højts mijts cham nyajwiingapxø'øwaambä. <sup>5</sup> Weenä Dios hajxy xjiaac yajwiinjuø'øy tiiguiøxpä hajxy jaduhñ coo xhöjtcäm, møød tiiguiøxpä Jesucristo coo miee'xtujcy mänaa yaa yhitiän hädaa yaabä naaxwiin.

<sup>6</sup> Mägu'ughajpädöjc, tøø højts nmädoyhaty cooc mijts näje'e mwi'i ñuuxho'ogy, møød cooc hajxy näje'e mga'a nä'ägädä tuna'añ. Hoorä, jaduhñ højts mijts nmägapxy nhane'emy ja'a Wiindsón Jesucristocøxpä coo hajxy mbuhwá'adsät pønajaty jaduhñ wi'i ñuuxho'p, ja'a cuhdujt hajxy ca'a cudiunaambä, ja'a højts mijts tøø nyajwiingapxø'øyäbä. <sup>7</sup> Mnajuøoby hajxy coo højts hawiimats xpiähxät neby højts hoy nwäditian. Hix, mänaa højts jim nhitiän maa mijtsän, cab højts hánajty jim nnuuxho'ogy. <sup>8</sup> Caj pues. Xøømdsuhñ højts hánajty nduñ nxajy. Paady højts hánajty jaduhñ nguhdujthaty, cab højts hánajty ndsocy coo højts mijts cu xpiuhbejty. Ngujuuby højts hánajty tijaty højts hánajty ngaaby. <sup>9</sup> Paady højts hánajty jaduhñ nguhdujthaty, jaduhñ højts hánajty ndsocy coo højts mijts

jaduhñ xpiahíxät, hoy hõjtsä cuhdujt hãnajty nja møødä coo hõjts mijts cu xpiuhbejty.  
<sup>10</sup> Mãnaa hõjts jim nhitiãn maa mijtsãn, jaduñ hõjts hãnajty nmãgapxy nhane'emy coo hajxy nãgõxiã mduñ mxájät. Põñ jaduñ ca'a tunaamb, cabã caayyøøc hajxy mmø'owät.  
<sup>11</sup> Coo hõjts jaduñ tøø nmãdoyhaty cooc hajxy jaduñ nãje'e mwi'i ñuuxho'ogy, møød cooc hajxy nãje'e mga'a nã'ãgãdã tuna'añ, møød cooc hajxy nãje'e mwi'i yajtãgø'oy maa cueendã hajxy mga'a møødãn, <sup>12</sup> pøjaty jaduñ jatcøøby, jaduñ hõjts nmãgapxy nhane'emy ja'a Wiindsõñ Jesucristocøxpã coo hajxy jootcujc ween tiuñ xiajy, jaduñã quiaayyøøc hajxy ñiguiudúunãxät.

<sup>13</sup> Mijts, mãgu'ughajpãdøjc, cab hajxy mnãnuuxø'owät coo ja'a hoybã weenbã hajxy mdúnät. <sup>14</sup> Põñ jaduñ ca'a cudiunaamb neby hõjts chamñ ngujaayãn maa hãdaa noquiãñ, myajcopcø'owãp hajxy jaduñ. Cab hajxy mmøødwãdijmúnät. Ween jaduñ chãhdiuñ.  
<sup>15</sup> Pero cab hajxy mmãdsiphãdät. Jaduñ hajxy mhoj mmãgãpxät nebiã huch nebiã puhya'ayãn.

<sup>16</sup> Yeipiã Dios ja'a hoyhãjtã weenhãjt. Ween mijtsã hoyhãjtã weenhãjt mõj may xmio'oy hoy miãnaajã. Ween hajxy nãgõxiã xmiøødhity.

<sup>17</sup> Høøch Pablo, hamdsoo cø'øháamhøch chamñ njahmiaya'añ. Jadúñhøch nxøø ngujaay hoy ñã'a mãdyii nocyjiootiã: Pablo. <sup>18</sup> Ween mijtsã Wiindsõñ Jesucristo ja'a tsooctã mayhãjt xtiunã nãgõxiã. Amén.

## 1 Timoteo

<sup>1</sup> Pablohájpoch hөөч. Ja'a Jesucristoch xquiuguexyhajp. Ja'a Diosteedy mөөдä Wiindsón Jesucristo, mänítöch hajxy tөө xyhane'emy cooch jaduhñ ndúnät cuguexy. Ja'a Dios hajxy jaduhñ xyajnáhwaats xyajcuhwáatsám. Ja'a Jesucristo hajxy njöbhíxám coo hajxy hawa'adstuum xpiáda'agáañám. <sup>2</sup> Timoteo, míichhöch hádaa nocy nyajnájaayöoby. Jadúhñhöch miich njuö'oy nebiá hamdsoo huungpän coo ja'a Diosmädia'agy nmáböjcám. Tøyhajt jaduhñ. Ja'a Diosteedy mөөдä Wiindsón Jesucristo, ween miichä tsooctä mayhajt hajxy xtiunä, ween xñäxuuč, weenä hoyhajtä weenhajt xmio'oy.

<sup>3</sup> Hoorä, mänaa höjts jim tөө nhíjtäm Efeso, mänítöch nwiinmahñdyhajty cooch jim nnöcxät Macedonia-naaxooty. Mänítöch miich nmänuu'xtaacy coo jim mmähm'öwät Efeso niduhñ, coo jaduhñ jim ween mduñ wiindsón maa ja'a Diostöjcän. Jadúhñhöch miich cham nnämäaguumbä coo jim mjaac túnät. Hix, jii jáya'ayhajxy näje'e, cabä Diosmädia'agy hajxy hoy yajnáhixö'oy neby höjts nyajnáhixö'oyyäm. Wiingaty hajxy yajnáhixö'oy. Mhójp jaduhñ coo hajxy jaduhñ wiing quia'a yajnáhixö'öñät. <sup>4</sup> Jaanä jaduhñduhmbä, mhójp je'ebä pönjatiä nähap hajxy wi'i miädiacp, mөөд pönjaty yajcöcöoby tijatiä jecyjia'ayhajxy hijty xiöhaty. Cab jaduhñ choobaady coo jaduhñmbä capxy coo jaduhñmbä mädia'agy hajxy tehngajná yajcaxiö'oy. Jue'e tsoobaatp coo ja'a Diosmädia'agy hajxy nmáböjcám coo ja'a Dios hajxy xpiádaacám hawa'adstuum.

<sup>5</sup> Pero jaduhñä Dios jioot chocy coo hajxy hamuumdu'joot nničhojc nnibia'häyöowämät hamiñ haxöpy. Pönjaty howyiinmahñdy mөөд, je'ehajxy jaduhñ hamuumdu'joot ničhojc nibia'häyöowäp, mөөд pönjaty haxöggwiinmahñdy ca'a mөөд, mөөд pönjatiä Diosmädia'agy hamuumdu'joot máböjp. <sup>6</sup> Tөө jáya'ayä Diosmädia'agy hajxy ñajtshixö'öñä näje'e. Tөө hajxy jaduhñ tiu'udägoonä. Xiöbä hajxy yajcaxiö'oy mädyii ca'a tsoobaatp. <sup>7</sup> Jaduhñä jioot hajxy jia wi'i piáda'agy coo ja'a jecyquihdujt hajxy yajnáhixö'owät, ja'a Moisés jecy quijähyyäbä. Pero cab hajxy wyiinjuö'oy neby hajxy jia wi'i yajnáhixö'owa'añ cooc tiyji töyyä.

<sup>8</sup> Coo ja'a jecyquihdujt hajxy jaduhñ hoy nyajtúunämät, mänit jaduhñ tiuungpaady. Tøyhajt jaduhñ, túhmäts. <sup>9</sup> Paadiä Dios ja'a jecyquihdujt piádaacy coo ja'a haxöggjáya'ayhajxy jaduhñ quiumädöwät, ca'a jie'eguiöxpä ja'a hojiäya'ayhajxy. Tøyhajt jaduhñ, túhmäts. Jue'ečh jaduhñ nnänöomby ja'a haxöggjáya'ayhajxy, pönjatiä Diosmädia'agy ca'a máböjp, mөөд pönjatiä Dios ca'a wiingudsähgöoby, mөөдä cuböjpä cugädieebiähajxy, mөөд pönjatiä haxöggwiinmahñdy mөөд, mөөд pönjatiä Dios mägapxtägooby, mөөд pönjatiä tiaj tieedy yagho'p, mөөдä jáya'ay-yagho'pähajxy, <sup>10</sup> mөөд pönjatiä wiingto'oxiöjc mөөdtsänaaby, mөөд pönjatiä miäya'adiöjc mөөdmaab, mөөдä jáya'amiee't-spähajxy, mөөдä höhndaacpähajxy, mөөдä mänähöönöobiähajxy, mөөд pönjatiä hoguiapxiä homiädia'agy hajxy ca'a cudiumb. <sup>11</sup> Hádaa hoguiapxy hádaa homiädia'agy hádaaduhmbä, jim jaduhñ myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguian coo ja'a Dios hajxy tөө xpiádaacám hawa'adstuum. Díoshöch jaduhñ tөө xyajnáhdijy coo ja'a miädia'agy nyajwá'xät. Jaanč tehñ jiootcujcä Dios jaduhñ.

<sup>12</sup> Haa ja'a Wiindsón Jesucristo, je'ečhä mäjaa tөө xmio'oy. Páadyhöch jaduhñ nnäma'ay "Dioscujú'uyäp" cooch tөө xwyiinguexy coochä miädia'agy jaduhñ nyajwá'xät. Xyaghijnájxhöch jaduhñ cooch hánajty hoy nduna'añ, <sup>13</sup> hóyhöch hijty haxögg nja wiingapxety. Nmädsiböobiöch hijty. Nhöxpäböobiöch hijty pönjaty máböjp ja'a Jesucristocöxpä. Pero cáböčhä Dios xyajcumädooy. Xñäxúu'tshöch jaduhñ je'eguiöxp cooch hánajty nga'a nnajuö'oyñä cooch hánajty haxögg njatcö'oy. <sup>14</sup> Mänitöčhä Dios ja'a tsooctä mayhajt möj may xtiunä. Mänitöch xpiádaacy tu'ugmädia'agy mөөдä Jesucristo. Páadyhöčhä Diosmädia'agy nmáböjnä. Páadyhöčhä jáya'ay nägöxiä ndsoj nba'häyoonä.

<sup>15</sup> Paadiä Jesucristo yaa yhooy hádaa yaabä naaxwiin, ja'a cuböjpä ja'a cugädieebiähajxy hoy yajnáhwa'äch yajcuhwa'ächii. Tehñ tiøyhajt jaduhñ. Tsöc hajxy hamuumdu'joot máböjcám. Hөөч, hanäxiöčhä pöjpä cádieey hijty nmөөдä may. Cab ndijy pön hijty

xmiäbaady nébiöčhä pojpa cädieey hijty nmøødä. <sup>16</sup> Hóyhöčhä pojpa cädieey hijty may nja møødä hanaxiä, mänitöčhä Dios xñäxuu'ch, jaduñnä Jesucristo yajcähxø'cy coo'ch hänäjty xjiaan'ch tehñ mee'xtucy, weenä cubojpa cugädieebiähajxy jaduññ wyiinjuø'oy coo hajxy hawiinmats miäböğät ja'a Diosmädia'agy ja'a Jesucristocøxpä, møød ween hajxy jaduññ wyiinjuø'öbiä coo hajxy hoy jiugyhada'añ cøjxta'axiøø nebiä Dios jiugyhatiän. <sup>17</sup> Tsögä Dios hajxy hoy miänaajä wiingudsähgøøyyäm. Nidiuhñ jaduññ miähane'emy cøjxta'axiøø. Cab jaduññ mänaa yho'oga'añ tiägoyya'añ. Cab hajxy jaduññ mänaa nhíjxäm. Tehñ tiøyhajt jaduññ.

<sup>18-19</sup> Huung Timoteo, chámhøch miich nwiingapx njøjcapxø'oy coo ja'a Diosmädia'agy hamuumdu'joot mmämøjtäná'awät, møød coo tehngajnä mmäböğät, møød coo hojioot howyiinmahñdy mjaac panøcxät. Jaduhñ miichä Dioscugapxyhajxy jecy tøø xyhuuc mä-diaacpä coo miich jaduññ mgudiuna'añ. Najtscapxøøyyä hajxy jaduññ ja'a Dioshepíritu. Jii jäya'ayhajxy näje'e, coo ja'a yhojiootä yhowyiinmahñdy hajxy tøø ñajtshixø'oy, paady hajxy tøø tiu'udägoonä. Cabä Diosmädia'agy hajxy miäböjnä. <sup>20</sup> Jaduhñä Himeneohajxy tøø jiaty møødä Alejandro. Tøøchä møjcu'ugong hajxy nyajcø'ødägø'oy, weenä Dios hajxy jaduññ miänuu'xta'agy coo hajxy miämee'xøøjät, møød coo hajxy ween wyiinjuø'oy coo jaduññ yhaxøøgä coo ja'a Dios hajxy ñähojy.

## 2

<sup>1</sup> Hoorä, chámhøch nyajwiinxiic nyajwiingapxø'owa'añ nebiatiä Dios hajxy nba'yaaxmújcämät. Tsögä Dios hajxy mänuu'xtäcäm ja'a jäya'aguiøxpähajxy nägøxiä mäduhñtiä hajxy yaa chäna'ay hädaa yaabä naaxwiin. Tsögä Dios hajxy nämäaayyäm "Dioscujú'uyäp." <sup>2</sup> Pønjaty hajxy xyhanéhñmäm, je'eguiøxpä Dios hajxy tsoc mänuu'xtäcäm, møødä gobiernähajxy, møødä gubernadorhajxy, møødä cuduunghajxy. Jaduhñ hajxy haguyc jootcujc nhíjtämät. Jaduhñä cu'ug hajxy xquia'a hadsiñpämät. Jaduhñä Diosmädia'agy hajxy hoy ngudiúunämät. Jaduhñä Dios hajxy hoy nwiingudsähgøøyyämät. <sup>3</sup> Hahixøøby jaduññ coo ja'a Dios hajxy jaduññ nmänuu'xtäcämät ja'a gobiernäcøxpähajxy. Jaduhñä Dios hajxy xquiumäaayyämät. Jaaya'ay hajxy jaduññ xyajñähwaats xyajcuhwáatsäm. <sup>4</sup> Jaduhñä Dios jioot chocy coo hajxy nägøxiä nnähwaats nguhwáatsämät mäduhñtiä hajxy yaa ndsänäaayyäm hädaa yaabä naaxwiin, møød coo ja'a tøyhajt hajxy nwiinjuø'oyyämät ja'a Jesucristocøxpä. <sup>5-6</sup> Hix, tu'luquiä Dios hajxy nDeedyhájtäm. Jaanä jaduññduhmbä, tu'jäya'ay hajxy jim xñähgapxtúutäm Dioswiinduum. Ja'a Jesucristo je'e. Mänitä Dios miänaañ coo ja'a Jesucristo yaa jiäya'ayhadät hädaa yaabä naaxwiin. Mänitä Jesucristo hamdsoojoot ñiñähdujčä. Mänit hajxy nägøxiä hoy xñähho'túutäm. Jaduhñ nbojpa ngädieey hajxy nägøxiä xyajñähwaats xyajcuhwáatsäm. <sup>7</sup> Páadyhöčhä Dios xpíadaacy coo'ch xquiuguexyhadät coo'chä mädia'agy jaduññ nyajwá'xät coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, møød coo'chä jäya'ayä Diosmädia'agy nyajwiingapxø'owät, ja'a hajxy ca'a judospä, ween hajxy jaduññ miäböcy, møød weenä tøyhajt hajxy jaduññ wyiinjuø'oy. Tømiädiäcøpøch jaduññ, cáböch nhøhñda'agy.

<sup>8</sup> Jaduhñds je'e, jaduhñhöčhä njoot chocy coo'chä nmäya'adiøjčä Dios hajxy pi-a'ya'axät, hoy ñä'ä majatiä hajxy mhamugø'oy Dioswiingudsähgøøbiä. Hojioot howyiinmahñdymøød hajxy jaduññ mba'ya'axät, ca'a yhadsiip ca'a yhajootma'adä, ca'a yhaxøøg-wiinmahñdymøødä. <sup>9</sup> Jaanä jaduññduhmbä, cáböčhä njoot chocy coo ja'a to'oxiøjc-hajxy höchähdiuunnä ñibiäda'agøøjät. Cabä quiuhwaay hajxy hanaxiä yajcøpcø'owät. Cabä oro hajxy piädä'agät ni perlas. Cabä wit tsojwatypä hajxy miäwädítät. <sup>10</sup> Jaduhñä jioot hajxy piädä'agät coo ja'a mayhajt hajxy tehngajnä tiúnät, jaduññ hajxy yajcähxø'ögät coo ja'a Dios hajxy tøyhajt wyiingudsähgø'oy hamuumdu'joot. <sup>11</sup> Hamoñ haducy ja'a to'oxiøjc-hajxy jim yhamädoowhídät maa hajxy naxy mhamugø'oyän. Jaduhñä Diosmädi-a'agy hajxy hoy yhabögät. Møød mee'xxieemy hajxy jim yhidät. <sup>12</sup> Jaduhñhöch nmägäpñ nhanehmbä coo ja'a to'oxiøjčä Diosmädia'agy hajxy jim quia'a yajñähixø'owät maa hajxy naxy mhamugø'oyän. Hamoñ haducy hajxy jim ñä'ägä hidät. Cabä to'oxiøjc cuhdujt hajxy

miøðä coo ja'a ya'adiøjc hajxy yhoj yá'axät. <sup>13</sup> Hix, ja'a Adán, jawyiin je'e yhädiuunä; høxhaamä Eva jiaac hädiuunä. <sup>14</sup> Jaaná jaduhnduhmbä, ja'a Eva jaduhñ wiinhøhnä ja'a mõjcu'ugong, ca'a yhadángä. Jaduhñä Eva quiädiehchøhñ. <sup>15</sup> Paadiä to'oxiøjc-hajxy jiaanč tehñ chaächpøcy coo yhuunghajxy myiñ miech. Pero coo ja'a Dios ja'a miädia'agy hajxy tehngajnä miäbøjcät, jaduhñä piojpä quiädieey hajxy yajnáhwa'ads yajcuhwa'adsánäxä. Jaduhñä Dios chojpä coo ja'a to'oxiøjcä mäbøjpäðøjc hajxy hamuumdu'joot choc pia'häyówät, møød coo hojioot howyiinmahñdy hajxy miøðhdät, møød coo hajxy mee'xxieemy yhidät.

## 3

<sup>1</sup> Hahixøby jaduhñ coo ja'a mjoot hajxy mbädá'agät coo hajxy mdúnät wiindsøn maa ja'a mäbøjpäðøjc-hajxiän. Hodiunng jaduhñ. Tehñ tøyhajt jaduhñ. <sup>2</sup> Pøn jaduhñ tuumb wiindsøn maa ja'a Diostøjcän, tsipcøxpä howyiinmahñdy miøðhdät. Jagooyä to'oxiøjc tu'ug yaghídät, ca'a mietsc ca'a tiägøögä. Cabä vino comjaty yhu'ugät. Cabä haxøøgwiiinmahñdy miøðhdät. Hoy wiädítät. Coo pøn miédsät tøghayohbiä maa ja'a tiøjcän, piu'umió'owäp quioñdymó'owäp jaduhñ. Jiädäp yajnáhixø'ow jaduhñ. <sup>3</sup> Cab yhu'ug cab jiøø'xät. Cab chiptúnät. Mee'xxieemy jaduhñ quiapx miädiá'agät. Cab tii yajtsiptá'agät. Cabä xädø'øn yhadsógät. <sup>4</sup> Pøn jaduhñ tuumb wiindsøn maa ja'a Diostøjcän, tsipcøxpä yhuungä tio'oxy hoy miägäp xhané'emät, weenä yhuunghajxy miädia'agymiäbøcy, ween wyiingudsähgø'øyii ja'a yhuung. <sup>5</sup> Hix, pønä yhamdsoo huungä yhamdsoo to'oxy hoy ca'a hane'emaamb, cab hoy miähane'ema'än maa ja'a Diostøjcän. <sup>6</sup> Cab jaduhñ yhahixø'oy coo ja'a naamädägø'øbä tiúnät wiindsøn maa ja'a Diostøjcän, coo jaduhñ nã'ä niguiumayø'jät. Wehñä jaduhñ quiumädöwät nebiä mõjcu'ugong quiumädooyän. <sup>7</sup> Pøn jaduhñ tuumb wiindsøn maa ja'a Diostøjcän, tsipcøxp jaduhñ hoy wiädítät maa jäya'ayhagujcän, ja'a hajxy ca'a Diosmädia'agymiäbøjpä. Jaduhñ quia'a nahøjø'jät, jaduhñ quia'a yajtu'udägoyyø'jät ja'a mõjcu'ugong.

<sup>8</sup> Jaaná jaduhnduhmbä, ja'a ya'adiøjc-hajxy jim mäbuhbejpä maa ja'a Diostøjcän, tsipcøxp hajxy hoy jiäya'ayhadät. Cab hajxy nã'ä metscapx nã'ä tægøøgcäpät. Cab hajxy yhu'ug cab hajxy jiøø'xät. Cabä jäya'axiädø'øn hajxy yhadsógät. <sup>9</sup> Tsipcøxpä tøyhajt hajxy miäbøgät ja'a Jesucristocøxpä, ja'a hijty cuyu'učhpä. Howyiinmahñdmøød hajxy jaduhñ miäbøgät. <sup>10</sup> Pønatiä jioot tsojpx coo hajxy miäbuhbédät maa ja'a Diostøjcän, cab hajxy mdsoj pädá'agät. Ween hajxy jayøp mhuuc hijxmach pø hoy hajxy hánajty tiuna'än. Coo hajxy hánajty tøø mhijxmach coo howyiinmahñdy hajxy jiaanč møødä, mänit hajxy mbädá'agät coo hajxy jaduhñ miäbuhbédät. <sup>11</sup> Jaaná jaduhñä to'oxiøjc-hajxypä, ja'a hajxy jim mäbuhbejpä maa ja'a tsajtøjcän. tsipcøxp hajxy hoy jiäya'ayhájpat. Cab hajxy pøn nãhøønø'owät. Cab hajxy yhu'ug cab hajxy jiøø'xät. Hamuumdu'jootä hoybä weenbä hajxy quidiúnät cøxiä. <sup>12</sup> Hoorä, ja'a mäbuhbejpäðøjc-hajxy, ja'a ya'adiøjc-hajxypä, jagooyä to'oxiøjc hajxy tu'ug yaghídät. Hoy ja'a yhuungä tio'oxy hajxy miägäp xhané'emät. <sup>13</sup> Ja'a mäbuhbejpäðøjc-hajxy jaduhñ hoy tuumbä, cumayáanäp hajxy jaduhñ ja'a mäbøjpäðøjc, møød jaduhñä mõjjuøhñdy hajxy miøðhdät coo hajxy hánajty miädia'aga'än coog hajxy miäbøcy ja'a Jesucristocøxpä.

<sup>14-15</sup> Jaduhñhøchä njoot jia tsoy cooç jim möbädäjpä nõøcxät maa miichän. Pero cooç jaduhñ jim nga'a nã'ä tsoj nõøcxät, páadyhøch hádaa nocy nyajnäyaayø'oy, jaduhñ mna-juø'owät nebiä mäbøjpäðøjc-hajxy jim hoy yhidät maa ja'a Diostøjcän. Hoy miänaajä Dios yhity. Hoy miänaajä Dios ja'a mäbøjpäðøjcä tøyhajt yajnáhixø'oy ja'a Jesucristocøxpä. Hamuumdu'joot hajxy jaduhñ nãwa'añii. <sup>16</sup> Jaanč tehñ miøj jaanč tehñ jiaanč hádaa mädia'agy jaduhñ ja'a Jesucristocøxpä, coo hajxy hoy xyajnáhwaats xyajcuhwáatsäm. Tehñ tøyhajt jaduhñ. Cuyu'učhä Dios hádaa mädia'agy hijty yaghity. Mänit hajxy jaduhñ tøø xyajwiinjüøyyäm. Hoorä, coo ja'a Dios jaduhñ miänaañ, mänitä yHuung yaa quiejxy hádaa yaabä naaxwiin. Ja'a Jesucristo je'e. Jaduhñ je'e jiäya'ayhajty neby højtshájtäm. Mänitä Dioshespíritu jaduhñ yajcähxø'cy coo ja'a Jesucristo yhity hawa'adstuum. Mänitä Jesucristo yhiçä ja'a Diosmoonsä, ja'a hajxy jim tsohmä tsajpootyp. Mänitä Jesucristo

jim̄ ñocxy tsajpootyp. Mänitä mädia'agy wia'xy ja'a Jesucristocøxpä maa ja'a jäya'ay-hajxy chäna'ayän, ja'a ca'a judiøshajxypä. Mänitä jäya'ayhajxy yaa may miäböjcy ja'a Jesucristocøxpä hädaa yaabä naaxwiin.

## 4

<sup>12</sup>Hoorä, howyiinjuøøñä ja'a Dioshespíritu tøø miäna'añ coogä mäwiinhøhm̄bähajxy piädø'oga'añ. Jadúhñac hajxy ñibiäda'aga'añii nebiä hoyhäna'cän. Pero yhamdsoo cuhdújtac hajxy yajtunaamby. Haxøøgcuhdújtac hajxy miøødhadaamby møødä haxøøgjuøhñdy. Jadúhñägä mäwiinhøhm̄bähajxy yajtagø'owa'añii ja'a møjcu'u. Jadúhñac hajxy ñajtsapxø'owaanäxä nébiägä høhnda'agymiädia'agy hajxy yajnähixø'owät. Mänitägä mäböjpädøjcä høhnda'agymiädia'agy hajxy nämay yhamädoowhida'añ. Mänitac hajxy jaduhñ miäböga'añ. Mänitägä tømüädia'agy ja'a Jesucristocøxpä hajxy ñajtshixø'owa'añ. <sup>34</sup>Jadúhñägä mäwiinhøhm̄bähajxy hñajty yhähnda'aga'añ cooc tyijy yhaxøøgä coo hajxy nbøjcämät, møød cooc tyijy quia'a hahixø'oy coo hajxy cøxiä wiinä njøø'xämät, hoy ja'a Dios cøxiä wiinä tøø jia päda'agy. Hix, tijatiä Dios tøø piäda'agy, Haagä hoy je'e. Hahixøøby jaduhñ coo hajxy nguhböjcämät, pønjetiä tøyhajt mäböjp ja'a Jesucristocøxpä. Cooc hajxy jaduhñ nguhböjcäm, jaduhñä Dios hajxy nnämäyämät "Dioscujú'uyäp." Y cab jaduhñ yhähixø'oy coo hajxy nwiingäpxämät. <sup>5</sup>Coo ja'a Dios jaduhñ tøø miäna'añ, møød coo ja'a Dios hajxy nba'yáaxäm, jaduhñä Dios cøxiä wiinä quiunuu'xy.

<sup>6</sup>Naxy miichä mäböjpädøjc jaduhñ mdehm̄ ñajtsapxø'owät nébiøch cham̄ nmädi-a'aguiän, jaduhñä Jesucristo hoy mbuhbédät, jaduhñä homiädia'agy hoy mjaac habøgät ja'a Jesucristocøxpä, ja'a hajxy nmäböjcämbä. Je'e miich mnä'ägä panøcxyhajpy. <sup>7</sup>Cabä nähapmädia'agy myajcøpcø'owät nebiä teedyhaphajxy wyl'i miädia'aguiän. Høhnda'agymiädia'agy je'e jaduhñ. Jimä mjoot mnä'ägä päda'agät nebiä Diosmädia'agy maas hoy mjaac panøcxät. <sup>8</sup>Tsoobaatp jaduhñ siémpräm coo nni'xä ngøpc hajxy møc nyaghjttämät. Pero maas nä'ägädä tsoobaatp coo ja'a Diosmädia'agy hajxy tehngajnä nbanøcxämät. Hix, coo hajxy jaduhñ hoy ngudiünämät, jaduhñä Dios hajxy tøø xyajwiinwaanøøyyäm coo hajxy hodiium xyaghidäänäm hoy miänaajä, møød jäda'ahaty, møød miimnä mejtsnä. Jaduhñ hajxy xyagjyghadäänäm cøjxta'axiøø neby je'e jiugyhatiän. <sup>9</sup>Tehm̄ tøyhajt hädaa mädia'agy jaduhñ. Tsøg hajxy hamuumdu'joot mäböjcäm. <sup>10</sup>Coo ja'a Dios hajxy jaduhñ xyaghidäänäm hodiium hoy miänaajä, paady hajxy møc nduun nxäjjäm. Jujquiä Dios. Coo ja'a miädia'agy hajxy nmäböjcäm coo ja'a Jesucristo ja'a jäya'ay nägøxiä tøø ñähho'tu'udy, paady hajxy xyajnáhwa'ads xyajcuhwa'adsäänäm.

<sup>11</sup>Jaduhñä mäböjpädøjc mwiingapx mjøjcaxø'owät nébiøch naamnä tøø nmädi-a'aguiän. <sup>12</sup>Tehngajnä hoguiuhdujt myaghidät, jaduhñ pøn xquia'a péxät, hoy jomøjt may mga'a ja møødä; møød jaduhñä mäböjpädøjc xpiahixät. Hoy yajxøn mgapx mmädiá'agät. Caj mänaa mgapxtägóyyät. Hoy piønä mdsoc mba'häyowät. Hoy ja'a Diosmädia'agy mmäbögät. Mmøødhädäbä howyiinmahñdy. <sup>13</sup>Mädúhñtiøch jim̄ nga'a tsoj nøcxy maa miichän, tehngajnä Diosmädia'agy mgapx mmädiá'agät coo hajxy jim̄ naxy mhamugø'oy maa ja'a Diostøjcän. Jaduhñä mäböjpädøjc myajwiinxiic myajwiingapxø'owät. <sup>14</sup>Mänaa miichä majjäya'adiøjc jim̄ xquiø'ønähgapiän maa ja'a Diostøjcän, mänit miichä Dioshespíritu xnägapxy cooc miichä Diosmädia'agy myajwa'xa'añ. Mänit miich häna'c jaduhñ xñajtsapxøøyyä. Mänit miichä Dios mäjaa xmioooy coo ja'a miädia'agy jaduhñ myajwá'xät. Naxy mdehm̄ jiahmiejtstá'agät coo ja'a mäjaa jaduhñ xmioooy. Caj mnajtshixø'owät.

<sup>15</sup>Jaduhñä mjoot mbädá'agät coo ja'a Diosmädia'agy jaduhñ hamuumdu'joot myajwá'xät hoy miänaajä. Coo jaduhñ mgudiün mguñáxät, jaduhñä cu'ug xyhixät coo jaduhñ hoy myajtu'uyo'oy. <sup>16</sup>Niyajcøpcø'owøø nej mwädity, nej myajnáhixø'oy. Tehngajnä jaduhñ mgudiün mguñáxät, jaduhñ mnähwa'ads mguhwá'adsät näguipxy møødä jäya'ay-hajxy hamädoowhipjä.

## 5

<sup>1</sup> Cabá majjäya'adiöjc mhoj myá'axät. Mee'xxieemy mwiingapx mjöcapxó'öwät nebiä mhamdsoo teediän. Møødä muutsc-häna'c-hajxypä, jaduhñ mmägäp mhané'emät nebiä mhamdsoo puhya'ayän. <sup>2</sup> Jaanä jaduhñä tsø'ødaj mmägäp mhanéhmbät nebiä mhamdsoo tajjän. Møødä to'oxiöjc-hajxy muutspä, jaduhñ mmägäp mhanéhmbät nebiä mhamdsoo puhdo'oxiän. Caj mmägäpxtägöyyät.

<sup>3</sup> Jii yaamgto'oxyhajxy näje'e, cab hajxy pøn ñä'ägädä møødä. Tøyhajt hajxy ñidiuhmhaty. Je'eds hajxy mbuhbédäp. <sup>4</sup> Pero ja'a yaamgto'oxyhajxy jaac jimbä, pø jimä yhuunghajxy, pø jimä yhoc-huunghajxy, ween hajxy jaduhñ piuhbedyii nägø'ø nädecypä ja'a yhamdsoo huunghajxy, ja'a yhamdsoo hoc-huunghajxy. Jaduhñä maböjpädöjc-hajxy quiumayöjät ja'a Dios coo tiaj tieedy hajxy jaduhñ piuhbejtägätsät. Jaduhñ hajxy yajcähxó'ögät coo ja'a tiaj tieedy hajxy jiaančh wiingudsähgø'y. <sup>5</sup> Hix, ja'a yaamgto'oxyhajxy tehñ tiøyhajt nidiuhmhajpä, ja'a Dios hajxy yhajodhajpy. Xøømdsuhñ hajxy miänuu'xta'agy. <sup>6</sup> Pero ja'a yaamgto'oxy ja'a Dios hajxy ca'a hajodhajpä, coo ja'a jioot hajxy chógät coo hajxy xyi'ig xioonda'aga'añ, jaduhñä Dios yhixy nebiä ho'ogypiän, hoy hajxy jia jujyñä, hoy hajxy jia tsuxnä. <sup>7</sup> Jaduhñä maböjpädöjc mwiingapx mjöcapxó'öwät coo ja'a homiädia'agy hajxy pedyii ween quiuiduñ, jaduhñ hajxy quiumayöjät ja'a cu'ug. <sup>8</sup> Pønjatai jiiuy miägu'ug ca'a hijxp ca'a mähäyoob møødä yhuung møødä tio'oxy, tøø ja'a Diosmädia'agy hajxy ñajtshixøöñä neby hajxy hijty miäbøquiän ja'a Jesucristocøxpä. Maas haxøög hajxy jiatcø'y quejee häna'c-hajxy ca'a nä'ägä maböjpä.

<sup>9</sup> Mgujähyyäbä yaamgto'oxiä xiøø hajxy pønjatay hajxy mbuhbedamby. Je'e xiøøhajxy pädäp pønjatay tögøghii'x jomöjt tøø yhabéjtäxä, møød pønjataiä ya'adiöjc tu'luquiä tøø miøødtsäna'ay, <sup>10</sup> møød pønjataiä cu'ughajxy ñänøømby coo ja'a mayhajt hajxy tøø tiuupäxä, møød pønjataiä ñøøxä miajc hoy yajxón tøø yajtsø'ogy tøø yajyeegy, møød pønjatay pu'umiooby coñidymooby ja'a jäya'ayhajxy jim miimb mejtspä maa ja'a tiöjcän, møød pønjataiä maböjpädöjc cø'øbujp tecypuijp, møød pønjatay puhbejp ja'a jäya'ayhajxy häyohmbaatpä, møød pønjataiä jioot tøø piäda'agy coo ja'a hoybä weenbä hajxy quiuidiñ quiuñaxät hoy ñä'ä tiijä. Ja'a yaamgto'oxy hädaa hoguiuhdujt jaduhmbä hajxy yajtuumbä, je'eds hajxy mbuhbédäp.

<sup>11-12</sup> Pero ja'a yaamgto'oxy tsaanbä muutspähajxy, cabä xiøøhajxy quiujähyyäxät, cab hajxy mbuhbédät. Hoy hajxy tøø jia mäna'añ coogä Jesucristo hajxy hamuumdu'jioot miäduna'añ maa ja'a tsajtöjcän, mäniä jioot hajxy näje'e piäda'agy coo hajxy piöjtägatsa'añ coo hajxy yhuuctägatsa'añ. Cabä Jesucristo hajxy jaduhñ hoy miädunaannä. Y tu'udägöyyäp hajxy jaduhñ. <sup>13</sup> Jaanä jaduhñä yaamgto'oxy tsaanbä muutspä hajxy näje'e jiajpä, wi'i ñuuxho'p hajxy, töjc-töjc hajxy wiädity. Wi'i miädia'agy-yajnajxp hajxy. Nä'ä yaghadsoow ñä'ä yajpøgø'y hajxy cøxiä tøø jiaty. Cøxiä hajxy ñä'ä pamädia'agy mädyijjaty ca'a jagä hawiinmats. <sup>14</sup> Jaduhñhöčhä njoot jia tsocy coo ja'a yaamgto'oxyhajxy piöjtägätsät, ja'a hajxy tsaanbä muutspä, weenä ñøøxä miajc hajxy jaduhñ jiaac yajtsø'ogy, weenä jioonä tiöjc hajxy hoy yajxón cwieendähaty, jaduhñ hajxy quia'a hoj quia'a ya'axöjät ja'a miädsiphajxy. <sup>15</sup> Hix, tøø hajxy näje'e tiu'udägöñä. Tøø ja'a möjcu'ugongä miädia'agy hajxy jiiöjpögöyyänä.

<sup>16</sup> Mijts, puhdo'oxytiöjc, pø jim mijtsä yaamgto'oxy mmøødä maa ja'a mjujy maa ja'a mmägu'ughajxiän, ween hajxy jaduhñ mbuhbety, jaduhñä maböjpädöjc-hajxy quia'a taj quia'a máyät neby hajxy jaduhñ piuhbédät. Hix, jaduhñä maböjpädöjcä yaamgto'oxy hajxy hoy piuhbédät, ja'a hajxy pøn ca'a jaančh møødpä.

<sup>17</sup> Ja'a majjäya'adiöjc-hajxy, ja'a hajxy jim hoy tuumbä wiindsón maa ja'a Diostöjcän, ween hajxy hoy miäjuyii, møødä Diosmädia'agy hajxy yajñähixøöbiä. Ween hajxy nä'ä tögø'øbä miäjuyii. <sup>18</sup> Hix, jaduhñä Diosmädia'agy miäna'añ: "Maa ja'a weeyä trigo hajxy hänäjty myajtehñdse'ediän, weenä weeyä jaduhñ piuhjø'xy." Jaanä jaduhñ miänaambä: "Weenä cuduumbä cuböjpä miäjuyii."

<sup>19</sup> Coo ja'a Diostögootypä wiindsón ñäxø'öwø'öwöjät, mäniä mäxøhbä miädia'agy miäböjcäxät pø jimä capxtøøbä miøødä mejtstägøög. Pø cab jaduhñ miøødä, cabä



miädia'agy jaduñ miäböjçäxät. <sup>20</sup> Ja'a Diostogootypä wiindsøn'hajxy hoy ca'a wädijpä, mhójäp myá'axäp jaduñ maa ja'a mäböjpädöjç-hajxy nägöxiä yhamugö'öyän, weenä miäwiindsøn'hajxy jaduñ chähgö'öy. <sup>21</sup> Miičh nwiingapx njöjcapxøoby coo hädaa cuhdujt jaduñmä tsipcøxp mgudiün mguñáxät. Cabä mmähäna'c nä'ä nägoobä mnä'ä tsaächtiünät, ni caj nä'ä nägoobä mbuhbédät. Tu'cuhdujtä häna'c mnä'ä híxät, hoy jaduñ xjia mägu'ughaty, hoy jaduñ xjia mädsiphaty. Xyhixäbä Dios jaduñ mөөdä Jesucristo, mөөdä Diosmoonsähajxy jim tsajpootypä, ja'a hajxy wiimbíyyäbä. <sup>22</sup> Coo pøn hánajty tiägö'owa'añ tuumbä tsajtöjwiindsøn, caj mdsoj cö'önähgäbät. Jayöjp mwiinmahñdyhädät hodiägaamby pø hoy hánajty tiuna'añ, pø caj. Hix, coo jaduñ nä'ä tu'udägóyyät, weñdä miičhä cu'ug xñänómät cooc tyjy miičh tøø mbuhbety. Howyiinmahñdy myaghídäp hoy miänaajä.

<sup>23</sup> Timoteo, naxy miičh mjootpädö'ögyii. Hahixøoby coo vino weeñtiä mhú'ugät. Cabä nõöyähajtiä mhúucnät.

<sup>24</sup> Jii jäya'ayhajxy näje'e, coo hajxy mänaa quiädieey, paquiä jaduñ wyiingähxö'ögy, cahnä hajxy hánajty miöjya'axyii haguju. Pero jii wiinghäna'c-hajxy, cabä piojpä quiädieeyhajxy choj wiingähxö'ögy, høxtä coonä hajxy hánajty tøø miöjya'axyii haguju.

<sup>25</sup> Jaanä jaduñduhmbä, jii jäya'ayhajxy näje'ebä, paquiä jaduñ wyiingähxö'ögy coo hojiot hajxy jiaanč tehñ miөөdä. Hoy jaduñ quia'a ja tsoj wiingähxö'ögy, tsipcøxp cujey wyiingähxö'öga'añ.

## 6

<sup>1</sup> Mijts mäböjpädöjç, nämay hajxy mhity cudoogö'öy. Naxiä mwiindsøn hajxy mdehñ wyiingudsähgö'öwät. Naxy hajxy jaduñ mdehñ miädia'agymiäböggät. Hix, coo hajxy jaduñ hoy mga'a cudiün mga'a cuñáxät, weñdä mwiindsøn ja'a Dios haxøog nänómät mөөdä Diosmädia'agy. <sup>2</sup> Jaanä jaduñduhmbä, pønjetiä wyiindsønä Diosmädia'agy mäböjp, cabä mwiindsøn hajxy mbéxät. Pero hamuumdu'joot hajxy mwiingudsähgö'öwät. Maas hoy hajxy jaduñ mmädia'agymiäböggät je'leguixp coo ja'a Diosmädia'agy miäböjpä, mөөd coo hajxy mmөөdnic hogyii. Naxiä mäböjpädöjç hädaa cuhdujt jaduñmä mdehñ wyiingapx mdehñ jöjcapxö'öwät.

<sup>3</sup> Jii häna'c-hajxy näje'e, wiing hajxy yajnähihö'öy. Cabä hoguiapxiä homiädia'agy hajxy wyiinjuö'owa'añ neby hajxy nyajnähihö'öyyäm ja'a Wiindsøn Jesucristocøxpä coo ja'a hoybä weenbä hajxy jaduñ nbáatäm. <sup>4</sup> Ja'a häna'c-hajxy jaduñ wiing yajnähihö'öbiä, jaanč tehñ niiguiumäyyäp hajxy jaduñ cooc tyjy hajxy jiaanč tehñ jiaty, cooc tyjy hajxy jiaanč tehñ najuö'öy. Pero cab hajxy tii nä'ägädä jaty, cab hajxy tii nä'ägädä najuö'öy. Hanaxiä mädia'agy hajxy yajtsip yajma'adö'öy, ja'a ca'a tsoobaatpä. Coo hajxy jaduñ jiatcö'öy, paady hajxy cöxiä wiinä yajcapxiö'öy, paady hajxy miänähøonö'öy, paady hajxy haxøogjaty niñäma'ayii. <sup>5</sup> Coo hajxy jaduñ jiaanč tehñ chiptsocy, paady hajxy jiaanč tehñ nibiamädsibö'öyii. Jaanč tehñ yhaxøögä wyiinmahñdyhajxy. Tøø ja'a töyhajt hajxy najtshixøöñä. Wi'i yajmäjuyaamb hajxy, paady hajxy nibiäda'agyii cooc tyjy ja'a Diosmädia'agy hajxy miäböcy, cooc tyjy hajxy yajnähihö'öy. Naxiä häna'c jaduñmä mdehñ piuhwá'adsät. <sup>6</sup> Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy nmäböjçämät, jaduñä hoyhajtä weenhajt hajxy möj may nbáatämät, jaduñ hajxy jootcuju nhjítämät. <sup>7</sup> Haa ca'a, coo hajxy yaa nmiin ngáhwäm hädaa yaabä naaxwiin, cab hajxy tii nmämiin nmägáhwäm. Nähwa'ads hajxy nmaaxhuunghjítäm. Jaanä jaduñduhmbä, coo hajxy nho'c ndägóoyäm, mänit hajxy cøjx nhøxhó'cäm tijaty hajxy yaa nmөөdhjítäm hädaa yaabä naaxwiin. Cab hajxy tii hoy nmädsoonáañäm. Tehñ tiöyhajt jaduñ. <sup>8</sup> Hoorä, coo wit tucxy hajxy nmөөdhjítäm, coo cay hu'ugy hajxy nmөөdhjítäm, paady hajxy jootcuju tsøc hjítäm. <sup>9</sup> Pero jii häna'c-hajxy näje'e, jaduñ hajxy wyi'i miäna'añ coo hajxy miäyøöjö'owa'añ. Paadiä haxøogwiinmahñdy hajxy pianøcxa'añ. Jaduñ hajxy haxøog-tuum nøcxy quia'awa'añ. Je'e hajxy yhöxtaaby mädyii jaduñ ca'a howyiinmahñdy. Je'e hajxy jaduñ quiumädowáañäp. <sup>10</sup> Jiyyä haxøögpä ca'a hoybä nä'ägädä tsohñda'agy

coo jäya'ayahajxy wyi'i xiädø'øñhadsocy, møød coo hajxy wyi'i wyiinduc-haty. Paadiä Diosmädia'agy hajxy näje'e tøø ñajtshixø'øy. Paady hajxy jiaanč tehñ jiootmayhajnä.

<sup>11</sup> Pero miich, coo miichä Dios xquiuguexyhaty, cabä haxøøgpä ca'a hoybä mädyii mgudiún mguñáxät. Ja'a hoybä weenbä jaduhñ mgudiúnäp. Ja'a Dios mwiingud-sähgø'owäp. Mmábójcäbä miädia'agy. Mmädsoc mba'häyówäp. Mmee'xtúgäp hoy mja tsaächpöcy. Mee'xxieemy mhäna'c-hädät. <sup>12</sup> Hahixøøby coo ja'a Diosmädia'agy hamuumdu'joot mmábógät, jaduhñä Dios xyagjugyhädät cøjxta'axiøø neby je'e jiugyhatiän. Mänit miichä Dios jaduhñ xyajnähdijy coo jaduhñ mjugyhädät cøjxta'axiøø mänaa miich nnägaxiän cu'ugwiinduum coo ja'a Diosmädia'agy tøø mmáböcy. <sup>13-14</sup> Chaads miich nwiingapx njöjcapxø'øy coo ja'a Dioscuhdujt tehngajnä mjaac cudiún mjaac cuñáxät, møød coo mga'a yajtägätsät, jaduhñä Dioscuhdujt quia'a nänømóøjät haxøøg, høxtä coonä yhabáadät coo ja'a Wiindsøn Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin. Ja'a Dios hajxy jaduhñ xyhíjxäm møødä Jesucristo. Ja'a Diósädsä jugyhajt mooby hoy piönä hoy tyiijä. Haa ja'a Jesucristo, coo hñajty jim tøø yajmečhii maa ja'a Poncio Pilato wyiinduumän, mänit ñägäpxy coogä Dios tøyhajt yHuunghadyii. <sup>15</sup> Ja'a Dios jaduhñ yaghabaadaamb mänaa ja'a Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin. Jaanč tehñ jiootcujcä Dios. Nidiuhñ tiuñ Wiindsøn. Nidiuhñ miähane'emy. Ni pøn jaduhñ quia'a mäbaady. Nägøxiä gobiernähajxy yhane'emyii møødä reyhajxy. <sup>16</sup> Hoy miänaajä Dios yhity. Jim maa ja'a Dios yhitiän, jaanč tehñ miøc jim yhajajy. Paady hajxy jim hoy nga'a wiingumedsøyyäm. Tsøc hajxy hoy miänaajä Wiindsønähjätäm.

<sup>17</sup> Pønjaty mäyøø hädaa yaabä naaxwiin, jaduhñ miich mwiingapx mjöjcapxø'owät coo hajxy quia'a niguiumayóøjät, møød coo ja'a Dios hajxy yhajodhädät. Møj jaančhä Dios. Cøxiä wiinä hajxy xmiøoyäm, jaduhñ hajxy jiootcujc nhíjtäm. Pero cabä mäyøøjäya'ayä xädø'øñ hajxy yhadsógät. Hix cøjxp tägooby ja'a hajxy miämäyøøhajpiä. <sup>18</sup> Jaduhñä mäyøødøjc mwiingapx mjöjcapxø'owät coo hojioot hajxy jiaanč tehñ miøødhädät. Weenä häyoobädøjc hajxy piuhbety. Cab hajxy wyiinduc-hädät. <sup>19</sup> Coo hajxy jaduhñ yaa yhojiäya'ayhädät hädaa yaabä naaxwiin, mänitä hoyhajtä weenhajt hajxy møj may piáadät Dioswiinduum. Y jaduhñ hajxy cøjxta'axiøø yagjugyhädóøjät nebiä Dios jiugyhatiän.

<sup>20-21</sup> Timoteo, coo miichä Dios tøø xyajnähdijy coo ja'a miädia'agy myajwá'xät, paady hamuumdu'joot mgudiúnät, paady jaduhñ mnäwá'anät. Hix, tøø jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy näje'e ñajtshixø'øy. Wiingmädia'agy hajxy tøø piadu'uböcy cooc tyijy miaas yajxonä. Pero cabä mädia'agy jaduhñbä tiøyyä. Cab jaduhñ choobaady. Nä'a nägoobä yhøhnda'agy ja'a Dioscøxpä. Cabä høhnda'agymiädia'agy jaduhñbä mmøjpädä'agät.

Ween miichä Dios ja'a tsooctä mayhajt xtiunä. Amén.

## 2 Timoteo

<sup>1</sup> Høøch hädaa nocy nhädiuumby, høøch Pablohajpä. Ja'a Jesucristøch jaduñh xquiuguexyhajp. Ja'a Dios jaduñh mänaamb cooçh jaduñh xquiuguexyhädät. Coö ja'a Jesucristo hajxy xmiøødhájtäm tu'ugjoöt tu'ugwiinmahñdy, paadiä Dios hajxy tøø xyajwiinwaanøøyyäm coö hajxy çøjxta'axiøø xyagjyghadaänäm neby je'e jiygyhatiän. <sup>2</sup> Miiçh Timoteo, miíçhhøch hädaa nocy nyajnájaayøøby. Jadúñhøch miiçh ndsocy nébiøch nhamdsoo huungän. Ween miiçhä Diosteedy mayhajt xtiuuñä møødä Wiindsón Jesucristo. Ween xñäxuuch. Weenä hoyhajtä weenhajt xmiø'oy.

<sup>3</sup> Hojiøot howyiinmahñdymøødhøchä Dios nwiingudsähgøøy nébiøchä nhap nébiøchä ndeedyhajxy jecy wyiingudsähgøøyyän. Hoy ñaaghøoc-høchä Dios nba'ya'axy, mänitøch miiçh njahmiejtsta'agy. Mänitøchä Dios jaduñh nnäma'ay “Dioscujú'uyäp” ja'a miíçhcøxpä. <sup>4</sup> Nja wi'li yhiçtgätsäambjøch miiçh, jadúñhøch nxoondaacpøögät. Xøømd-súñhøch miiçh njahmiejtsta'agy. Njahmiéjchpøch jaduñh coö miiçh hánajty mjaançh tehñ jiootmayhaty mänaa hajxy jim nniwiá'xäm. <sup>5</sup> Jadúñhøch njahmiejtspä coö miiçhä Diosmädia'agy hamuumdu'joot mmäbøcy. Ja'a mdajhoc Loida møødä mdaj Eunice, jaaya'ayä Diosmädia'agy hajxy jayøjp mäbøjtsoñh. Tøyhajt jaduñh coö miiçh jaduñh mbamäbøjpä.

<sup>6</sup> Mänäajøch miiçh jim ngøø'nähgapiän, mänit miiçhä Dios mayhajt xtiuuñä. Jaduhñ miiçh mäjaa xmiøoy coö ja'a tiuunng mdúunät. Cham nnäma'ay coö mga'a najtshixø'øwät ja'a mayhajt ja'a Dios mänit xtiuuñäbä, pero ween hamuumdu'joot mjaac yajtuñ. <sup>7</sup> Hiç, jaduñhä Dios hajxy xyajmädsøjçäm coö hajxy nga'a tsähgøøyyämät. Jaduhñ hajxy xyajmädsøjçämbä coö hajxy ndúunämät ja'a miäjaahaam, møød coö hajxy hamiñ haxøpy nniçhojç nniibia'häyøowämät, møød coö hojiøot howyiinmahñdy hajxy nyajtúunämät. <sup>8</sup> Jaduhñds je'e, cab mdsähdiünät ja'a Dioscøxpä coö ja'a miädia'agy hánajty myajwa'xä. Ni jaduñh mga'a tsähdiümbät ja'a høøchcøxpä, hóyhøch yaa nja tsumyçhänä'ay. Páady-høch yaa ndsumyçhänä'ay cooçhä Dios ja'a miädia'agy nyajwá'xäbä. Cab mdsähgø'øwät coö mdsaaçhpøögät ja'a Diosmädia'agyquiøxpä nébiøch ndsaaçhpøquiän høøch. Hiç, xpiuhbéðäbä Dios jaduñh ja'a miäjaahaam. <sup>9</sup> Ja'a Dios hajxy tøø xyajnáhwaats tøø xyajcuhwáatsäm. Jaaya'ay hajxy tøø xpiäðacäm coö ja'a miädia'agy hajxy hoy ngudiüunämät. Paadiä Dios hajxy jaduñh xyajnáhwaats xyajcuhwáatsäm coö hajxy xçhøjçäm, møød coö mayhajt hajxy jecy xtiüunäm ja'a Jesucristocøxpä; ca'a jie'eguiøxpä cooc tyijy hajxy hoy nguhdujthájtäm. Cahnä hädaa yaabä naaxwiin hánajty yhawijy tiøø'xta'agy, tøøyyämä Dios ja'a mayhajt hajxy hánajty jaduñh xtiüunäm. <sup>10</sup> Coö ja'a Jesucristo hajxy yaa hoy tøø xyajnáhwaats tøø xyajcuhwáatsäm, jaduñhä Dios ja'a mayhajt yajwiingähxø'nä, ja'a hajxy jecy xtiüunämbä. Coö ja'a Jesucristo hajxy yaa hoy tøø xñähho'túutäm, jaduñh quiähxø'øgy coö hajxy çøjxta'axiøø xyagjyghadaänäm neby je'e jiygyhatiän. Jaduhñ jiiyby myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän.

<sup>11</sup> Páadyhøchä Jesucristo jaduñh xquiuguexyhaty cooçhä Diosmädia'agy jaduñh nyajwá'xät coö jaaya'ay hajxy jaduñh tøø xyajnáhwaats tøø xyajcuhwáatsäm. <sup>12</sup> Cooçh jaduñh nyajwa'xy, páadyhøch jaduñh ndsaaçhpøcy. Pero cábøch ndsähdiuñ. Hiç, cooçhä Dios ja'a miädia'agy jaduñh nmäbøjçä cooçh jaduñh xyajnáhwa'adsa'añ, páadyhøchä tøyhajt nmøødä coö jaduñh hoy cwiendähada'añ pøjatýhøch tøø xyajcø'ødägø'øgy. Paady jaduñh cwiendähada'añ coö ja'a Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin.

<sup>13</sup> Jaac panøcx ja'a hoguiuhdujt, ja'açh miiçh tøø nyajnáhixø'øyabä. Coö ja'a Jesucristo hajxy nmøødhájtäm tu'ugjoöt tu'ugwiinmahñdy, paadiä miädia'agy hamuumdu'joot mmäbøjçät, paadiä jáya'ay hamuumdu'joot mdsoc mba'häyøwät, ja'a miiçh myajnáhixø'øbiä. <sup>14</sup> Hamuumdu'jootä tøyhajt myajwá'xät, ja'a Dios tøø xyajcø'ødägø'øyabä. Caj myajtgätsät. Coö ja'a Dioshespíritu hajxy nmøødhájtäm, paady miiçh jaduñh xpiuhbede'añ.

<sup>15</sup> Tøø miičhåda'a mmädoyhaty coočhä mábøjpädøjc nämay tøø xpiuhwaatsnä, ja'a hajxy jim tsohmåbä Asia-naaxooty, näguipxy møødä Figelo møødä Hermógenes. <sup>16-18</sup> Pero cábøčhä Onesíforo mábøcy tøø xmiådsåhdiuñ, hóyhøch yaa nja tsumyčhána'ay. Weená Dios ja'a Onesíforo ja'a yhuungä tio'oxy ñäxuu'tsä. Coó miejch Roma, mänítøch nägø'ø nådecypiä xyhøxtaayy. Y coočhä yaa xpiaaty, mänítøch mayhooc xpiuhbejty. Y hamuum-du'joot hajxy jim xpiuhbéjtäm Efeso, túhmåts. Coó yhabåadät coo ja'a Dios hajxy hånajty xyajtøyhajtyegåañäm, weená Dios ja'a Onesíforo mänit ñäxuučh.

## 2

<sup>1</sup> Huung Timoteo, weená Jesucristo xpiuhbety, jaduhñ mga'a tsåhgø'øwät mänaa. Coó ja'a Jesucristo hajxy jaduhñ nmøødhjítäm tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy, paadiä mayhajt hajxy jaduhñ xtiúunäm. <sup>2</sup> Månåjøch miičhä Diosmådia'agy nyajwiingapxø'øyan, nämayyå jäya'ayhajxy hånajty miämådoona'ay. Jaduhñ miičh wiinghana'c mna-jtsapxøødiågájtät, ja'a hajxy hoy cudiumbå, ween wiinghána'c hajxy jiaac tehñ ñajtsapxøødiågájtågumbå.

<sup>3</sup> Ja'a Jesucristocøxpä mmee'xtúgät coo hånajty mdsaačhpøcy, nebiä soldadohajxy miee'xtuquiän. <sup>4</sup> Hix, ja'a soldadohajxiä, jaduhñå jioot hajxy piäda'agy coo hajxy ween quiumayyi ja'a wyiindsøn'hajxy. Cab jaduhñ yhahixø'øcy coo wiingtuung hajxy yhxøtå'awät. <sup>5</sup> Jaaná jaduhñduhmåbå, ja'a häyø'pådøjc-hajxiä, coo hajxy jaduhñ hoy yhäyø'øgät nebiä cuhdujt myiñän, mänit hajxy hawiinmats quiuhäyø'øgät. Pero coo hajxy quia'a häyø'øgät, cab hajxy tii piäadät. <sup>6</sup> Jaaná jaduhñduhmåbå, ja'a yuubå pujxpåhajxy hoy cudiumbå, je'edshajxy jaduhñ jawyiin mäjúuyyåp. <sup>7</sup> Yajcopcø'øw hoy nébiøch cham nmåna'añ, weená Dios jaduhñ xquiøxy yajwiinjuø'øy.

<sup>8</sup> Ja'a Jesucristo, ja'a David jecy yphahajt yhoc-hajt. Coó ja'a Jesucristo hånajty tøø yho'ogy, mänit jiuypjøjtågajch. Ja'a Jesucristocøxpøch nnå'ågädå yajwiingapxø'øyhaty. <sup>9</sup> Coočhä Jesucristocøxpä jaduhñ nyajnáhixø'øcy, páadyhøch yaa ndsaačhpøcy. Páadyhøch yaa ndsumyčhána'ay nebiä cahwiindøybån. Pero cabå Diosmådia'agy jaduhñ mänaa yhadugyii. Wiinduhmyhagajpt jaduhñ wia'xy. <sup>10</sup> Coó jaduhñ hoy miajå wia'xy, páadyhøch yaa hoy ñeipiä mmee'xtucy, weená jäya'ayhajxy jaduhñ ñåhwaats quiuhwaatspå, ja'a Dios jaduhñ tøø wajnáhdjjiåbå coo ja'a Jesucristo hajxy miøødhidät tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy, møød ween hajxy yagjugyhadyi cøjxta'axiøø nebiä Dios jiu gyhatiän.

<sup>11</sup> Hix, coo hajxy nniñåhdjúcåmät coo hajxy nhó'cåmät nebiä Jesucristo yho'quiän, mänit hajxy jaduhñ njugyhåjtåmät cøjxta'axiøø nebiä Jesucristo jiu gyhatiän. Møød jaduhñ hajxy jim nhidåañäm maa je'e yhitiän. Tehñ tiøyhajt jaduhñ. <sup>12</sup> Jaaná jaduhñduhmåbå, coo hajxy mmee'xtújcåmät, mänitå Jesucristo hajxy jim xmiøødhanéhñmämät. Pero coo hajxy nnijioågápxämät cooc tyjy hajxy nga'a hixyhåjtäm, cab hajxy jim xya-jtågøøyyämät maa je'e yhitiän. <sup>13</sup> Hoy hajxy nja hønñdåcåm, cabå Jesucristo mänaa yhønñda'agy. Hoy miånaajå tiømiådia'agyhaty.

<sup>14</sup> Myagiahmiejtstå'agåbå mábøjpädøjc jaduhñ nébiøch naamnä tøø ngujaayån. Hoorå, jaduhñ myajwiingapxø'øwät coo ja'a capxiä mädia'agy hajxy quia'a yajtsibø'øwät, ja'a ca'a tsoobaatpå. Jaduhñå Dios hajxy xyhanéhñmäm. Cab jaduhñ tiuungpaady coo hajxy jaduhñ yajtsibø'øcy. Ja'a jäya'ayhajxy jaduhñ hamådoowhijpå, cabå hoguiapxiä homiådia'agy hajxy jaduhñ hoy yhabøga'añ. <sup>15</sup> Hamuumdu'jootå tøyhajt myajnáhixø'øwät ja'a Jesucristocøxpä, jaduhñå Dios xquiúmáyyät, jaduhñ mga'a tsåhdiúinät. <sup>16</sup> Cabå capxiä mädia'agy myajcapxiø'øwät, ja'a ca'a tsoobaatpå. Ja'a jäya'ayhajxy jaduhñ tehngajnå yajcapxiøøbiä, tehngajnå hajxy jaduhñ nõxcy tiu'udågoyya'añ. <sup>17</sup> Y maas nämayyå jäya'ayhajxy jaduhñ tiu'udågoyya'añ coo ja'a capxiä mädia'agy hajxy jaduhñ miådówät, ja'a jaduhñ ca'a tsoobaatpå. Tøø ja'a Himeneo jaduhñ tiu'udågoonå møødä Fileto. <sup>18</sup> Tøø ja'a tøyhajt hajxy ñajstshixøønå. Jaduhñ hajxy yhønñda'agy cooc tyjy hajxy nga'a jupypjøjtågatsåañäm. Ja'a mábøjpädøjc-hajxy ñåje'e, coo hajxy jaduhñ wyiinhøøñii, cabå Diosmådia'agy hajxy jaduhñ hoy miåbøgaañnä. <sup>19</sup> Pero tøø ja'a Dios hajxy xpiaåcåm coo ja'a miådia'agy hajxy tehngajnå nbanøcxämät. Jaduhñå Dios tøø miåna'añ cooc ñajuø'øy pønå miådia'agy

hamuumdu'joot mábójcáp. Jaduhñ tøø miánaambä coo ja'a haxøøgcuhdujt hajxy ween ñajtshixø'øy pønjaty niñánøømöp coogä Diosmädia'agy hajxy miäböcy.

<sup>20</sup> Maa ja'a mäyøøjäya'ay tiøjcän, madiu'u tery jiiy. Jiibiä orotexy, møødä platatexy, møødä quepychechtiexy, møødä pochtiexy. Tsoobaatpä orotexy møødä platatexy. Cabä quepychechtiexy jiaty tsoobaady møødä pochtiexy. <sup>21</sup> Jaanä jaduhñduhmbä, pønjetiä haxøøgwiinmahñdy najtshixø'øy, hoy ja'a Diosmädia'agy hajxy jaduhñ pianøcxät. Hoy hajxy jaduhñ quidiünät waambaty hajxy yhane'emyii ja'a Wiindsón Jesucristo. Jaduhñ hajxy quiumayøøjät.

<sup>22</sup> Pero miich, mnajtshixø'øwäbä haxøøgwiinmahñdy nebiä muutsc-häna'c-hajxy naxy yhadsoquiän. Ja'a mábøjpäðjca Dios hajxy hamuumdu'joot pa'yaaxpä, howyiinmahñdy hajxy miøød. Miäböjpiä Diosmädia'agy hajxy. Hamiñ haxøpy hajxy ñiçhocy ñibia'häyoyii. Cab hajxy chiptsocy. Jaduhñ miich hamuumdu'joot mbahixät. <sup>23</sup> Caj myajtägø'øwät maa häna'cä capxiä mädia'agy hajxy nä'ä nägoobä yajcapxiä'øyän, ja'a ca'a tsoobaatpä, ja'a ca'a tuungpaatpä. Ja'a capxiä mädia'agy jaduhmbä, ja'a tsipä pleetä yhøjx tiery je'eduhñ, túhmäts. <sup>24</sup> Pønjaty yaa moonsähajtäp ja'a Dios hädaa yaabä naaxwiin, cab hajxy tii yajtsiptá'agät. Hojiot hajxy miøødhädäp hoy nä'ä pøngøxpä. Hoy yajxon hajxy yajñähixø'øwät. Mee'xtügäp hajxy jaduhñ. Cab hajxy jiootmä'adät. <sup>25</sup> Mee'xxieemiä miädsip hajxy yhoj miägäpät. Wehñdä Dios jaduhñ miäná'anät coo ja'a miädsipä yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixø'øwät, weenä tøyhajt hajxy jaduhñ wyiinjuø'øy. <sup>26</sup> Ween hajxy jaduhñ wyiinmahñmech, hoy hajxy hånajty tøø jia wiinhøøñii ja'a mõjcu'ugong. Paadiä mõjcu'ugong jaduhñ jia wi'i miäwiinhøøna'añ; ja wi'i miähane'emaamb jaduhñ.

### 3

<sup>1</sup> Pero huuc wiinjuø'øw miich hädaa. Coo hånajty yhabaada'añ coo ja'a Jesucristo yaa quiaädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin, mäniä tsø'ty häyohn jiada'añii yhabeta'añii. <sup>2</sup> Haxøøgjatiä jäya'ayhajxy hånajty jiatcø'øwa'añ. Jootmøj hajxy hånajty ñibiäda'aga'añii. Jiaanç tehñ yhadsoagaambiä xädø'øñ hajxy. Niguiumayaänöp hajxy hånajty. Yajcumayaamb hajxy hånajty. Capxtägoyyaamb hajxy hånajty. Cabä tiaj tieedy hajxy hånajty wyiingudsähgø'øwa'añ. Cab hajxy hånajty tii yhojiäwø'øwa'añ. Cabä Diosmädia'agy hajxy hånajty miägø'añ. <sup>3</sup> Cabä yhuungä tio'oxy hajxy hånajty choga'añ. Cab hajxy hånajty pøn miee'xa'añ. Mänähøøñø'øwaamb hajxy hånajty. Cabä howyiinmahñdy hajxy hånajty miøødhada'añ. Mähäyoowhixaamb hajxy hånajty. Cabä hoybä weenbä hajxy hånajty choga'añ. <sup>4</sup> Tiogoambiä miägu'ughajpä hajxy hånajty. Cab hajxy hånajty hodiägaamby wyiinmahñdyhada'añ tii hajxy hånajty tiunaamby. Yhøxta'awaamby hajxy hånajty neby hajxy xioondá'agät. Cabä Dios hajxy hånajty wyiingudsähgø'øwa'añ. <sup>5</sup> Jaduhñ hajxy hånajty ñibiäda'aga'añii nebiä häna'cä Diosmädia'agy mábøjpän, pero cab hajxy hånajty tøyhajt miägø'añ.

Pønjaty jaduhñ haxøøg jatcøøby, naxy jaduhñ mdehñ piuhwá'adsät. <sup>6</sup> Jii cahwiindøy-häna'c-hajxy näje'e, jaanç tehñ yhöñndaacp hajxy. Naxiä to'oxiøjc hajxy wyiinhøøñ, ja'a hajxy tii ca'a jajp ca'a najuøøbiä. Ja'a to'oxiøjc-hajxy jaduhmbä, cabä howyiinmahñdy hajxy nä'ägädä møødä. Hamdsoojoot hajxy jaduhñ yajwiinhøøna'añ. <sup>7</sup> Hoy nä'ä mädyii mädia'aguiä hajxy jaduhñ jia wi'i yhabøga'añ, pero cabä tøyhajt hajxy nä'ägädä wiinjuø'øwa'añ. <sup>8</sup> Ja'a häna'c-hajxy jaduhñ höñndaacpä, haxøøgä wyiinmahñdy hajxy. Cabä Diosmädia'agy hajxy miägø'añ. Jaduhñä tøyhajt hajxy miädsibø'øy nebiä Janes ja'a Moisés hajxy jecy miädsibøøyyän møødä Jambres. <sup>9</sup> Cabä Janeshajxy jecy miäjädaacy. Paady hajxy jaduhñ quia'a mäjädaacy coo howyiinmahñdy hajxy hånajty quia'a møødä. Ni häna'c-hajxy jaduhñ quia'a mäjäda'agaambä, ja'a hajxy jäda'ahaty höñndaacpä.

<sup>10</sup> Hoorä, tøøch miich xyhixy coochä tøyhajt nyajñähixø'øy, cooch hoy njäya'ayhaty. Howyiinmahñdyhöch nmøød. Nmábøjpiøchä Diosmädia'agy hamuumdu'joot. Mee'xxieemyhöchä jäya'ay nmägapxy. Hoy piøñøch ndsocy nme'e'xy. Cábochä Diosmädia'agy mänaa nnänuuxø'øy. <sup>11</sup> Jaanä jaduhñhöch miich tøø xyhijxpä cooch hoy miänaajä nme'e'xtucy, hoy ñéjpiøch hånajty nja tsaächpøcy, nébiøch jim tøø njaty tøø nhabetiän

Antioquía, mөөд jim Iconio, mөөд jim Listra. Madiú'ujöch jim ndsaačhpöjcy. Pero cáböchä Dios mänaa xñajtshixø'oy. Hoy miänáajöch jaduhñ xcwieendähaty. <sup>12</sup> Haaga jaduhñä jäya'ayhajxy chaáčhpögaambä pønjatai jioot pädaacp maa ja'a Jesucriston coo hajxy jaduhñ hoy jiäya'ayhädät. <sup>13</sup> Pero ja'a cahwiindøybähajxy mөөдä höhñdaacpähajxy, maas haxøög hajxy tehngajnä jiatcø'owa'añ. Mäwiinhøønaamb hajxy mөөд hajxy yajwiinhøønaambä.

<sup>14</sup> Pero miich, naxiä Diosmädia'agy tehngajnä mjaac tehñ pianöcxät, ja'a miich hamuumdu'joot tøø mmäböquiäbä. Haa ca'a, høøch miich jaduhñ tøø nyajñähixø'oy, mөөдä mdaj mөөдä mdajhoc. Paady miich hoy tøø mhaböcy. <sup>15</sup> Chuucnä miichä Diosmädia'agy mdägøoy capxtaacpä. Jiibiä tøyhajt hajxy nbaatäm neby hajxy hoy nnähwaats nguhwáatsämät. Coo hajxy jaduhñ nmäböjcäm ja'a Jesucristocöxpä, jaduhñ hajxy nnähwaats nguhwáatsäm. <sup>16</sup> Ja'a Diosmädia'aguia, cøxiä Dios jaduhñ yagiahyyä. Jaanč tehñ tiuungpaatpä Diosmädia'agy jaduhñ. Hahixøöby jaduhñ coo ja'a jäya'ay hajxy nyajñähixø'oyämät. Jaduhñ hajxy nhoj nmägápxämät. Jaduhñ hajxy nyajwiinxiic nyajwiingapxø'oyämät coo ja'a tøyhajt hajxy pianöcxät, mөөд coo hajxy hoy jiäya'ayhädät. <sup>17</sup> Pønjatai Dios tøø yajñähdiy coo ja'a miädia'agy yajwá'xäxät, ween hajxy ca'xy pedyii yhaböcy, jaduhñ hajxy hoy yajtuungpáadät hoy nã'ä maaja.

#### 4

<sup>1</sup> Coo ja'a Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin, mänit tiägø'owa'añ mähanehmbä. Mänitä jäya'ayhajxy nägøxiä yajtøyhajtyega'añii, mөөд hajxy hánajty jujcypiä, mөөд hajxy hánajty tøø yhö'oguiäbä. Ja'a Dioscöxpä mөөдä Jesucristocöxpä, jaduhñhöch miich nmägapxy nhane'emy <sup>2</sup> coo ja'a Diosmädia'agy hoy nã'ä mänaaja myajwá'xät, mөөд coo ja'a cu'ug myajmábögät, mөөд coo mhoj nmägápxät, mөөд coo myajwiingapxø'owät coo hajxy jaduhñ miábögät. Mee'xxieemiä Diosmädia'agy myajñähixø'owät tehngajnä. <sup>3-4</sup> Hix, habáatnáp jaduhñ coo ja'a cu'ugä Diosmädia'agy hajxy quia'a tsogaannä. Cabä tøyhajt hajxy jaduhñ miädowaannä. Hoy nã'ä mädyii mädia'aguia hajxy hánajty wyi'i miädowa'añ, nägoo hánajty quia'a tøygyä. Mayyá yajñähixøöbiädöjç hajxy jaduhñ yhöxta'awa'añ, ween hajxy hánajty jaduhñ yajñähixø'oyii nebiatia jioothajxy hánajty chocy. <sup>5</sup> Pero miich, tehngajnä howyinnmahñdy mmөөdhädät. Mmee'xtügáp jaduhñ coo hánajty mdsaačhpöcy. Myajwá'xäbä Diosmädia'agy. Hamuumdu'joot mgudiünät waambatiä Dios tøø xyhane'emy.

<sup>6</sup> Høøch, ja weenjaty quia'a habaady coöch häna'c xyagho'oga'añ ja'a Jesucristocöxpä. Nähjöp tu'ujöjphöch hädaajan. <sup>7</sup> Tøøchä haxøögpä njöjtána'ay. Tøøch nmäjäda'agy. Tøøch hamuumdu'joot ngudiun waambátyhöchä Dios tøø xyhane'emy. <sup>8</sup> Chámhøch njøbhixy coöchä Wiindsón Jesucristo jim xpiäda'aga'añ hawa'adstuum. Mänitøch jim xpiäda'aga'añ coo ja'a jäya'ayhajxy hánajty nägøxiä yajtøyhajtyega'añii. Hoguiuhdujthaamä Jesucristo hajxy jaduhñ xyajtøyhajtyegaanäm. Cáboch nidiuhñ jim xpiäda'aga'añ hawa'adstuum. Pønjaty jaduhñ jøbhixp hamuumdu'joot coo ja'a Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin, nägøxiä hajxy jim piäda'agaanäbä hawa'adstuum.

<sup>9</sup> Huuc min yaa maäch høøchän. Mhadø'ødsáp jaduhñ. <sup>10</sup> Hix, tøøchä häna'c xpiuhwa'ačh nämay. Haa ja'a Demas, tøø je'e ñöcxy Tesalónica. Paady yaa tøø choon coo chäna'awa'añ yhäyowa'añ. Haa ja'a Crescente, tøø je'e ñöcxy Galacia. Haa ja'a Tito, tøø je'e ñöcxy Dalmacia. <sup>11</sup> Jagöooyöchä Lucas yaa xjiaac mөөdhity. Tunä mayhajt, ñöcxä Marcos wowø'og. Yaa mwoominät. Hóyhøch yaa xpiuhbédät. <sup>12</sup> Haa ja'a Tíquico, jimhøch tøø nguexy Efeso. <sup>13</sup> Coo miich yaa mmínät, mhuuc túnäbä mayhajt. Høøchä nnähgämem tu'uwiñtsäc. Jimhøch tøø nnähgue'egy Troas maa ja'a Carpo tiöjcän. Mөөdhøchä nnooy xpiewmínät mөөдä animalhac-hädiünäbä.

<sup>14</sup> Haa ja'a Alejandro, ja'a pujxthädiuumbä, tøøch cøxypänejpy xñähøønø'oy. Ja'a Dios jaduhñ yaghawiimbídäp. <sup>15</sup> Cahwiindøy ja'a Alejandro jaduhñ. Mniyajcopcø'owøöjöp. Møj may ja'a Alejandro xmiädsiphájtäm coo ja'a Diosmädia'agy hajxy naxy nyajwá'xäm.

<sup>16</sup> Mänäajoch jayøbajt nyajnäxø'owø'øyän, cáboch pøn mänit xñähgaxtuuty. Nägøxiöchä häna'c xpiuhwaach. Pero cab jaduñ ñejpiä. Weenä Dios jaduñ miee'xy. <sup>17</sup> Mäjähndiúumhöch hänäjty. Mänitöchä Dios xñäwaañ. Mänitöchä mäjaa xmiooyy, jadúñhöchä jäya'ayä Diosmädia'agy hoy nyajwiingapxøøyy, ja'a hajxy ca'a judíospä, ween hajxy jaduñ nägøxiä miäböcy. <sup>18</sup> Xcwieendähadaámbochä Dios maa ja'a haxøøg ca'a hoybän. Xyajnähwa'ads xyajcuhwa'adsáamböch jaduñ. Jadúñhöch jim xyajncxa'añ tsajpootyp maa je'e yhane'emiän. Tsögä Dios hajxy hoy miänaajä wiingudsähgøøyyäm. Amén.

<sup>19</sup> Huuc yajpoo'x ja'a Prisca ja'a høøhcøxpä, møødä Aquila, møødä Onesíforo yhuungä tio'oxy. <sup>20</sup> Haa ja'a Erasto, jim je'e miähmøøyy Corinto. Haa ja'a Tróximo, jimhöch nnähgueecy Mileto. Pøjcäp hänäjty je'e. <sup>21</sup> Habáatnäp jaduñ coo tøøhc yhida'añ. Naxy mdehm myínät. Mhadó'ødsäp jaduñ. Nägøxiä miichä mäböjpädöjc yaa xyajpoo'xy møødä Eubulo, møødä Pudente, møødä Lino, møødä Claudia.

<sup>22</sup> Ween miichä Wiindsøn Jesucristo xmiøødhity. Weenä hoyhajtä weenhajtä xmio'oy. Amén.

## Tito

<sup>1</sup> Pablohájpöch hөөч. Ja'a Dióshöch xmioonsáhajp. Ja'a Jesucristöch xquiuguexyhajp. Jadúhnhöch tөө xwyiinguexy coočhá jáya'ayä Diosmädia'agy nyajwiinhixó'owät, pönjatiä Dios tөө wyiimbiy, ween hajxy jaduhñ miäböcy, weenä töyhajt hajxy jaduhñ miöödhaty, jaduhñä Dios hajxy hoy wyiingudsähgö'owät. <sup>2</sup> Jéquiänä Dios hajxy xyajwiinwaanööyyäm coo hajxy xyagjyhadäänäm cöjxta'axiöö neby je'e jiugyhatiän. Cabä Dios mänaa yhöhnda'agy, jaduhñä töyhajt hajxy nmöödhájtäm coo hajxy jaduhñ xyagjyhadäänäm. <sup>3</sup> Coo yhabaaty, mänitä Dios hajxy jaduhñ yxhawäänäm coo hajxy jaduhñ xyagjyhadäänäm. Tөөчhá Dios jaduhñ yxhane'emy coočhá miädia'agy jaduhñ nyajwá'xät. Xtiehñ wyiinguéjxhöch jaduhñ. Ja'a Dios hajxy xyajnáhwaats xyajcuhwáatsäm. <sup>4</sup> Tito, miíchhöch hádaa nocy nyajnájaayööby. Tehñ töyhájtöch miích njuo'öy nébiöch nhamdsoo huungän. Tu'cuhdujt höjtsä Diosmädia'agy nmäböjcäm. Ja'a Diosteedy mөөdä Wiindsón Jesucristo, ween miíchä mayhajt hajxy xtiuunä, ween miíchä hoyhajtä weenhajt hajxy xmio'oy. Ja'a Jesucristo hajxy xyajnáhwaats xyajcuhwáatsäm.

<sup>5</sup> Mänäajoch jim nwiimbitiän Creta, páadyhöch miích jim nyajmähmөөy coo mjaac yaghoyó'owät tijaty höjts hánajty nga'a yajpéjtäpnä. Jadúhnhöch miích nhane'emy coo wiindsón mbädá'agät maa tsajtöjcän wiinduhmyhagajpt. <sup>6</sup> Je'e mbädá'agäp pön hoy jáya'ayhajp, pön to'oxiöjc tu'ug yaghijp, pön yhuung mäböjpä Diosmädia'agy, pön yhuung hoy wädijp, pön yhuung mädia'agymiäböjpp. <sup>7</sup> Ja'a jáya'ayhajxy jaduhñ tunaambä wiindsón, ja'a Dios hajxy moonsähadaänäp. Howyiimahñdy hajxy yaghídäp. Cab hajxy jiootmöjhádät. Cab hajxy yhawa'andá'agät. Cab hajxy yhu'ug cab hajxy jiöö'xät. Cab hajxy chiptsógät. Cabä jáya'axiädö'ön hajxy yhadsógät. <sup>8</sup> Yajtöjtägö'owäp hajxy pönjaty mejtsp maa töjtc-hajxiän; piu'lumió'owäp quiondymó'owäp hajxy jaduhñ. Chógäp ja'a hoybä hajxy. Cab hajxy choj jootmä'adät. Hoy hajxy jiäya'ayhádät. Hoy ja'a Diosmädia'agy hajxy quidiünät. Cabä haxөөgwiinmahñdy hajxy yajtünät. <sup>9</sup> Cabä tömiädia'agy hajxy näjtshixó'owät, ja'a hajxy töö yajnáhixó'öyijjábä, jaduhñä mäböjpädöjccä hoguiuhdujt hajxy yajwiingapxó'owät. Jaduhñ hajxy yajcähxó'ögät coo häna'c-hajxy yhöhnda'agy, ja'a wiingmädia'agy hajxy yajnáhixööbiä.

<sup>10</sup> Nämayyä höhndaacpähajxy wiädity. Cabä Diosmädia'agy hajxy quidiuna'añ. Nä'ä nägöödä hajxy jaduhñ nä'ä capxy nä'ä mädia'agy. Jaduhñä häna'c-hajxy nämay jiatcööbiä, ja'a hajxy jaduhñ mänaambä coo ja'a mäböjpädöjcc-hajxy tsipcöxp yajcuncidarhádät. <sup>11</sup> Tsipcöxp myaghamónät pönjaty jaduhñ wiing yajnáhixööby. Cabä cuhdujt hajxy miöödä coo hajxy jaduhñ wiing yajnáhixó'owät. Yajmäjuyaamb hajxy, paady hajxy jaduhñ wiing yajnáhixó'öy. Höchähdiuunä hajxy jaduhñ jiatcö'öy. Haa ja'a mäböjpädöjccä wiingmädia'agy hajxy jaduhñ yajnáhixó'öyyäbä, naxy hajxy jaduhñ yajtu'udägöyyii, ja'a hajxy tu'jөөn tu'töjcpä.

<sup>12</sup> Jaduhñä Cretabäjäya'ay tu'ug tөө yhuuc mänaambä coogä miägunaaxhajxy jiaanč tehñ yhöhnda'agy, mөөd coog hajxy hanaxiä quiahwiindöyyä, mөөd coog hajxy jiaanč tehñ quiaxä, mөөd coog hajxy jiaanč tehñ nüuxho'ogy. Jaaya'ay jaduhñ tөө miänä'añäbä, profeta hijty tiuumby. <sup>13</sup> Tehñ töyhajt jaduhñ coo ja'a Cretabä-jäya'ayhajxy jaduhñ haxөөg jiäya'ayhaty. Paady miích möc-haamby mhoj mmägäpät, weenä Diosmädia'agy hajxy jaduhñ hoy miäböcy. <sup>14</sup> Cabä höhnda'agymiädia'agy hajxy miöjpädä'agät, ja'a judöshajxy naxy yajnáhixööbiä. Mөөd weenä mädia'agy hajxy quia'a cudiun nébiä häna'c-hajxy jia hane'emiän, ja'a töyhajt hajxy ca'a tsojppä.

<sup>15</sup> Ja'a häna'cä howyiinmahñdy hajxy mөөdpä, cumäayyäbä Dios hajxy jaduhñ, hoy hajxy quia'a ja cudiun nébiä häna'c höhndaacpähajxy jia hane'emiän. Pero ja'a häna'cä Diosmädia'agy hajxy ca'a mäböjpä, caba Dios hajxy quiumayii je'eguiöxpä coo haxөөgwiinmahñdy hajxy jiaanč tehñ miöödä. Cab hajxy tii hoy nänömy. <sup>16</sup> Jaduhñ hajxy jia mäna'añ cooc tyijy ja'a Dios hajxy yhixyhaty, pero coo hajxy haxөөgaty wyl'i jiatcö'öy,



jaduhñ hajxy yajcähxó'ogy coo hajxy tøyhajt quia'a hixiä. Cabä Diosmädia'agy hajxy quiudiuna'añ. Cabä hodiunng hajxy ñä'ägädä jada'añ. Paady hajxy xiöøghadyii ja'a Dios.

## 2

<sup>1</sup> Pero miich, ja'a hoguiuhdujt myajnähxó'owäp, jadhunä mäbøjpädøjcä Diosmädia'agy hajxy hoy quiudiünät. <sup>2</sup> Jadhunä majjäya'adiøjc myajwiinxic myajwiingapxó'owät coo hajxy quia'a hu'ug quia'a jóø'xät. Cab hajxy nä'ä nägoodä ñä'ä xi'ig ñä'ä hanähätät. Hoy hajxy jiäya'ayhädät. Hamuumdu'jootä Diosmädia'agy hajxy miäböggät. Hoy ja'a miäjøøn miädøjc hajxy choc pia'häyowät. Mee'xtügäp hajxy coo hajxy hänäjty chaach-pøcy. <sup>3</sup> Jadhunä tajhoctøjc myajwiinxic myajwiingapxó'obiät coo howyiinmahñdy hajxy miøødhädät, jadhun hajxy hoy quiuhdujthädät. Cab hajxy pøn ñähøønó'owät. Cab hajxy yhu'ug cab hajxy jiøø'xät. Ja'a hoybä weenbä hajxy yajnähxó'owäp. <sup>4</sup> Jadhunä tajhoctøjcä miädsaan miädo'oxy muutspä hajxy yajwiinxic yajwiingapxó'owät coo ja'a yhuung coo ja'a ña'ay hajxy chögät, <sup>5</sup> møød coo hajxy hoy jiäya'ayhädät. Ja'a howyiinmahñdy hajxy miøødhädäp. Hoy yajxonä jiøøn tiøjc hajxy cwieendähädät. Miøødhädäbä hojioot hajxy. Wyiingudsähgø'owäbä ñihyhap hajxy. Coo hajxy jadhun hoy quiuhdujthädät, jadhunä cu'ugä Diosmädia'agy hajxy wyiingudsähgø'owät.

<sup>6</sup> Jaanä jadhunduhmbä, jadhunä muutsc-häna'ctøjc myajwiinxic myajwiingapxó'owät coo howyiinmahñdy hajxy miøødhädät. <sup>7</sup> Jaanä jadhun miichpä, tehngajnä hoy mwädftät, weenä mäbøjpädøjc jadhun xpiahixy. Howyiinmahñdymøød myajnähxó'owät. Caj nä'ä nägoodä mnä'ä xi'ig mnä'ä hanähätät. <sup>8</sup> Ja'a hoguiapxy ja'a homiädia'agy jadhun myajnähxó'owäp, jadhun pøn quia'a'ä jøycapxó'owät. Jadhunä nmädsiphajtämhajxy chähdiünät, cab hajxy jadhun hoy xñänóømämät haxøøg.

<sup>9</sup> Hoorä, ja'a häna'c-hajxy hijpä cudoogø'oyä, jadhun myajwiinxic myajwiingapxó'owät coo ja'a wyiindsønä miädia'agy hajxy pedyii quiudiunñ quiuñájxät, hoy hajxy nä'ä waambaty yhane'emyii. Cab hajxy yhadsoowiimbädät. <sup>10</sup> Cab hajxy miéedsät. Hamuumdu'jootä wyiindsønä miädia'agy hajxy yajtuünät, ween hajxy jadhun quiumayii, wehñdä wyiindsønä Dios miädia'agy hajxy jadhun xmiäböjçät. Ja'a Dios hajxy xyajnähwaats xyajcuhwäatsäm.

<sup>11</sup> Hix, tøø ja'a Dios jadhun yajcähxó'ogy coo ja'a mayhajt tøø tiuñ, coo hajxy nägøxiä xyajnähwaats xyajcuhwäatsäm, mäduhñtiä hajxy yaa nhjftäm hädaa yaabä naaxwiin. <sup>12</sup> Jadhunä Dios hajxy xyhanéhñmäm coo ja'a haxøøgwiinmahñdy hajxy nnajtshixóøyyämät møødä hadsojtwiinmahñdy, møød coo ja'a howyiinmahñdy hajxy nyaghjftämät møødä hoguiuhdujt, møød coo ja'a Dios hajxy hamuumdu'joot nwiingudsähgøøyyämät, jadhun hajxy hoy nwädjftämät hädaa yaabä naaxwiin, <sup>13</sup> je'eguiøxp coo ja'a Jesucristo hajxy jadhun njøbhjfxäm coo yaa quiädaactägatsa'añ neby hajxy tøø xyajwiinwaanóøyyäm. Xi'ig xon hajxy jadhun njøbhjfxäm. NDioshajtäm ja'a Jesucristo hajxy jadhun. Møj jaanç je'e. Je'e hajxy xyajnähwaats xyajcuhwäatsäm. Yajxón jiaanç tehñ quiäda'aga'añ. <sup>14</sup> Paady hajxy hoy xñähho'túutäm, jadhunä haxøøg ca'a hoybä hajxy xquiøxy yajnähwaats xquiøxy yajcuhwäatsäm. Jadhun hajxy xquiuhgajtäm, weenä hoybä weenbä hajxy jadhun hamuumdu'joot nduünäm.

<sup>15</sup> Jadhunä mäbøjpädøjc myajwiinxic myajwiingapxó'owät coo hajxy jadhun miäböggät. Mmøød miichä cuhdujt jadhun coo mhoj coo mmägäpçät pøn ca'a mäbögaamb, jadhun mga'a yajpéçät.

## 3

<sup>1</sup> Jadhunä mäbøjpädøjc myagjahmiejtstä'agät coo ja'a gobiernähajxy wyiingudsähgø'owøjät møødä cuduunghajxy, møød coo ja'a miädia'agyhajxy quiudiünäxät. Cabä mäbøjpädøjc-hajxy ñuuxhó'ogät. Tiünäp ja'a cu'ugtuunng hajxy. <sup>2</sup> Cab hajxy pøn ñähøønó'owät. Cab hajxy chiptsögät. Mee'xixemy hajxy jiäya'ayhädät. Hoy piønä hajxy wyiingudsähgø'owät.

<sup>3</sup> Hix, hijty, cabä Diosmädia'agy hajxy hijty nwiinjuøøyyäm. Cab hajxy hijty ngudiünäm. Tu'udägóøyyäm hajxy hijty. Hanaxiä haxøøg ca'a hoybä hajxy hijty

nhadsójcäm. Haxøøg hajxy hijty njäya'ayhájtäm. Hadsojtwiinmahñdy hajxy hijty nyaghjítäm. Xxiøøghájtäm ja'a cu'ug hajxy hijty. Hamiñ haxøpy hajxy hijty nmimiáhän nmimiägø'owhájtäm. <sup>4,5</sup> Pero mänitá Dios yajwiingähxø'cy coo hajxy xñäxúu'tsäm, møød coo hojtoot jiaanč tehñ miøødä. Mänit hajxy xyajnáhwaats xyajcuhwáatsäm coo hajxy jaduhñ xñäxúu'tsäm, ca'a jie'eguiøxpä cooc tyijy hajxy hoy tøø ngudiúunäm. Jaduhñ hajxy xyajnáhwaats xyajcuhwáatsäm coo hawiinjemyjioot coo hawiinjemywyiimahñdy hajxy xmióoyyäm, møød coo ja'a Dioshespíritu hajxy xyageem xyajtägájtäm. <sup>6</sup> Coo ja'a Jesucristo hajxy hoy xñähho'túutäm, jaduhñá Dios ja'a yhEspíritu hajxy mõj may xmióoyyäm. <sup>7</sup> Paadiá Dios ja'a yhEspíritu hajxy xmióoyyäm, jaduhñ hajxy xpiááacäm hawa'adstuum. Møjjä mayhajt hajxy jaduhñ xtiúunäm. Møød jaduhñ hajxy xyagjyghadaañäm cøjxta'axiøø nebiá Dios jiygyhatiän. Jaduhñ hajxy tøø xyajwiinwaanøøyyäm. Paady hajxy jaduhñ njøbhjxäm.

<sup>8</sup> Tehñ tiøyhajt jaduhñ. Naxy miichä mäbøjpädøjc jaduhñ mdehñ miägapx mdehñ yhané'emät coo hajxy hamuumdu'joot hoy quiuhdujthádät, ja'a Diosmädia'agy hajxy tøø miábøquiäbä. Tehngajnä hoybä weenbä hajxy tiúnät. Tsoobaatp jaduhñ. Jaduhñ hajxy ñiyaghoyø'owøjät. <sup>9</sup> Pero caj myajtägø'owät maa ja'a høhnda'agymiädia'agy hajxy naxy yajcapxiø'øyän, maa ja'a jecyquihdujt hajxy naxy yajtsipta'aguiän, maa ja'a jecyjiäya'ay xiøø hajxy naxy yajtøw yajtøø'xän. Cab jaduhñbä capxy mädia'agy jaduhñ ñä'ägädä tuungpaady.

<sup>10</sup> Jii häna'c-hajxy näje'e maa ja'a tsajtøjcän, wiingjaty hajxy yajnáhixø'oy. Y coo ja'a mäbøjpädøjc-hajxy jaduhñ näje'e miábøcy, tu'udägooby hajxy jaduhñ. Cabä jiamioød hajxy hoy miøødhijnä tu'ugmädia'agy. Pønjaty jaduhñ wiingjaty yajnáhixøøby, mhójäp jaduhñ tähooc metsc-hooc, ween hajxy yhuuc hamoñ. Y pø cab hajxy jaduhñ yhamona'añ, mänit mga'a mämojø'owät mga'a mämayø'owät. <sup>11</sup> Pønjaty jaduhñ jatcøøby, cabä howyihinmahñdy hajxy miøødä. Haxøøgä wyiimahñdyhajxy jaduhñ. Paady hajxy haxøøgtuum piäda'aga'añii.

<sup>12</sup> Jímhøchä Artemas nguexa'añ maa miichän. Coo ja'a Artemas jaduhñ quia'a yajnäbaadó'owät coo jim ñøcxät, mänitøchä Tíquico mäbøcy jim nguexät. Coo jim miédsät, mänitøch miich jim nøcxy xpiaady Nicópolis. Jímhøch nhida'añ høxtä coo tøøchpä ñäxät. Mhuuc hadø'ødsäp jaduhñ. <sup>13</sup> Jimä Apoloshajxiäda'a wiädity Creta møødä Zenas, ja'a cuhdujtyajnáhixøøbiä. Coo hajxy hñajty tiu'ubøga'añ, mänit miich cøxiä wiinä mmó'owät tijaty hajxy hñajty yajmaajiadaamby. <sup>14</sup> Jaduhñä njamiøødhájtäm myajwiinxiic myajwiingapxø'owät coo ja'a hoyba weenba hajxy tehngajnä tiúnät, ween hajxy jaduhñ piuhbety pøn hñajty yajmaajiap. Cab hajxy ñä'a nuuxhø'ogät.

<sup>15</sup> Ja'a njamiøødhøch hajxy yaa xmiøødhijpä, xyhaagä yajpoo'xp miich jaduhñ. Huuc tunä mayhajt, huuc yajpoo'x ja'a høøchcøxpä pønjaty højts jim xchojp xpia'häyoob ja'a Diosmädia'agyquixpä. Ween mijtsä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt xmiø'oy nägøxiä. Amén.

## Filemón

<sup>1</sup>Høøch hädaa nocy njahby, høøch Pablohajpä. Tsumyčhänäabiöch cham je'eguiöxpä coöchä Jesucristo miädia'agy nyajwa'xä. Haa ja'a hermano Timoteo, tu'ugwiinmähñdy-höch xmiöødhity coöch hädaa nocy njaay. <sup>2</sup>Miičh Filemón, miičh hädaa nocy nya-jnäguxaamby. Hoy hajxy nničhojc nnibia'häyóowäm coo hajxy nduunmújcäm ja'a Jesucristocöxpä. Nyajpoo'xyp højts ja'a hermana Apiahajpä. Jaduhñ je'e njuø'öy nebiä hamdsoo puhdo'oxypän. Njaaná yajpoo'xyp højts ja'a hermano Arquipohajpä. Quipxy højts je'e xmiöødtuumbä maa højts ja'a Diosmädia'agy nyajwa'xiän. Nägøxiä højtsä jäya'ay nyajpoo'xy ja'a hajxy jim mejtspä maa miičhä mdøjcän, ja'a Diosmädia'agy hajxy mäbøjpä. <sup>3</sup>Ween mijtsä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy xmiø'öy møødä Jesucristo. Ja'a Dios hajxy nDeedyhajtäm. Ja'a Jesucristo hajxy nWiindsønhajtäm.

<sup>4</sup>Naaghóoc-höchä Dios nba'ya'axy, ngapxpáatypöch miičhä mxøø, Filemón. Nnämäabiöchä Dios: “Dioscujú'uyäp”, coo miičh hoy mjaančh tehñ tiuñ. <sup>5</sup>Tøøch nmädoyhaty coo miičhä Jesucristo miädia'agy hamuumdu'joot tøø mmäbøjcä. Jadúhñhöch tøø nmädoyhajpä coo miičhä jäya'ay mjaančh tehñ chocy mjaančh tehñ pia'häyoy, ja'a Diosmädia'agy hajxy mäbøjpä. <sup>6</sup>Coo miičhä Diosmädia'agy hamuumdu'joot tøø mmäböcy, paady miičhä hojioot mjaančh tehñ miøødä, weenä jäya'ayhajxy jaduhñ jiaac tehñ wyiinjuø'öy nebiatiä Jesucristo ja'a mayhajt tiuñ ja'a højtscøxphajtäm. <sup>7</sup>Mägu'ughajpä, jaančh tehñ jiootcújc-höch jaduhñ nniijiäwø'öyio coo miičhä jäya'ay tøø mjootcapxmøpcøcy, ja'a Diosmädia'agy hajxy mäbøjpä. Paady miičh jaduhñ tøø mjootcapxmøpcøcy coo miičh mjaančh tehñ chocy mjaančh tehñ pia'häyoy.

<sup>8-10</sup>Høøch Pablo, tøøch nmäjaaná. Chámhöch jaduhñajtä ndsumyčhänä'ay ja'a Jesucristo miädia'agyquiöxpä. Huuc møødhata hojioot ja'a høøchcöxpä. Miičh nmänuu'xtaacyy coo miičhä mayhajt cu mduuñ ja'a Onésimocöxpä. Coo miičhä hojioot mjaančh tehñ miøødä, páadyhöch miičh jaduhñ nmänuu'xta'agy, hóyhöchä Jesucristo cuhdujt tøø xjia mo'oy coöch miičh nhané'emät. Jadúhñhöch ja'a Onésimo njuø'öy nébiöch nhamdsoo huungpä, je'eguiöxpä coöch je'e ja'a Diosmädia'agy jaduhñ tøø nyajmäböcy yaa maačh yaa ndsumyčhänä'ayän.

<sup>11</sup>Cahnä ja'a Onésimo hánajty jim piäyø'ögyñä maa miičhän, cab miičh mmädia'agy hánajty xquiudiunuä. Cab hánajty tiuna'añ. Pero coo yaa tøø miech maačh høøchän, jaančh tehñ yhöyhöch yaa xmiöødtuñ. Jaančh tehñ yhoy miičh xmiöødtunaambä.

<sup>12</sup>Nguejxtägatsáambiöch jim maa miičhän, hóyhöch yaa nja tsoy hamuumdu'joot.

<sup>13</sup>Jadúhñhöch nja mänaañ coöch cu xmiöødmähmøøyy yaa maačh yaa ndsumyčhänä'ayän. Cu xpiuhbéjtyhöch jaduhñ maa miičhcöxpän. Ja'a Diosmädia'agyquiöxpöch cham ndsumyčhänä'ay.

<sup>14</sup>Páadyhöch ja'a Onésimo jim nguejxtägatsa'añ maa miičhän, cáböch nnajuø'öy pø mmäna'anaamb miičh jaduhñ coo yaa cu miähmøøyy. Pø mdunaambiä mayhajt jaduhñ, ween hamdsoojoot mdúnät; ca'a yhadspä, ca'a yhajootma'adä; ca'a tii mnajtshäyowø'öy.

<sup>15</sup>Wehñdä Dios jaduhñ tøø miäna'añ coo jim piäyø'ögät maa miičhän, coo yaa yhidät paquiä maačh høøchän. Hix, tøø ja'a Diosmädia'agy yaa miäböcy. Y coo jim ñocxtägätsät maa miičhän, cab jaduhñ mänaa xpiuhwa'adsaapñä.

<sup>16</sup>Moonsä miičh Onésimo hijty mwa'añ. Pero coo jim ñocxtägätsät maa miičhän, jaduhñ miičh mjuø'öwa'añ neby hamdsoo huch neby hamdsoo puhya'aybän. Jaduhñ miičh mdsogaambä nébiöch høøch ndsoquiän. Maas hanaxiä miičh mdsoga'añ. Hix, maas hoy miičh mmädia'agy xquiudiunáañänä. Xímnäts mijts jaduhñ tu'ugymädia'agy mhidaapñä ja'a Jesucristocöxpä.

<sup>17</sup>Tøyhajt højts nnijiootpáatäm. Tunxä mayhajt jaduhñ. Tsøc Onésimo jaduhñ møødnijiootpáatäm neby højts nnijiootpáatäm. <sup>18</sup>Pø tøø miičh xñägädieeyø'öy hoy ñejpiä, pø xmiänuu'xyhajt miičh jaduhñ, høøchä ngüentä jaduhñ. <sup>19</sup>Høøch nyajnähwa'adsaamby mäduhñtiä xmiänuu'xiä. Tøyhajt jaduhñ. Hamdsoo cø'øháamhöch hädaa nocy

jaduhñ njaay; jadhuhñ miičh tøyhajt mmøødhádät coočh nga'a høhñda'agy. Y jim miičh cueentä mmøødäbä maa høøčhcøxpän. Hix, høøčh miičh jadhuhñ tøø nyajmäbøcy ja'a Diosmädia'agy. <sup>20</sup> Mägu'ughajpä, coo ja'a Onésimo jadhuhñ mmøødnijootpaadøød, jadhuhñ miičh myajcähxø'øga'añ coočh miičh tøyhajt xjiaančh tsoy. Tuñxä mayhajt jadhuhñ. Hix, näguipxy højts ja'a Jesucristo jadhuhñ nmøødhíjtäm tu'ugmädia'agy.

<sup>21</sup> Hamdsoo cø'øháamhøch cham njaay. Nnajuøøbiøch jadhuhñ coočh miičh ja'a nmä-dia'agy xquiudiunaanä nébiøch cham tøø nnäma'ayän. Njaanä najuøøbiøch jadhuhñbä coo miičh hojoot mjaančh tehñ miøødhada'añ ja'a Onésimocøxpä. <sup>22</sup> Chámhøch mayhajt tu'ug nmäyujwa'anáangombä. Høøčh maadaact hahixøødiáacäc. Pa'ya'ax ja'a Dios hajxy coočh ween xyajpädsøñny pujxtøgooty. Mänithøch jim nnøcxät maa mijtsän.

<sup>23</sup> Xyajpoo'xp mijts ja'a hermano Epafrashajpä. Yaačh jadhuhñ xmiøødtsumyčhänä'ay ja'a Jesucristo miädia'agyquiøxpä. <sup>24</sup> Xyhaagä nä'ä yajpoo'xp mijts ja'a hermano Mar-coshajxy, møødä hermano Aristarco, møødä hermano Demas, møødä hermano Lucas. Xyhaagä nä'ä møødtúumbøch hajxy yaa ja'a Diosmädia'agyquiøxpä.

<sup>25</sup> Weenä Jesucristo hoyhajt weenhajt hajxy xmio'oy coo jaaya'ay hajxy jadhuhñ mmøød-hity tu'ugjoot tu'ugjuøhñdy. Amén.

## Hebreos

<sup>1</sup>Jecy ja'a Dios quiuguexy quiejxy maa hõjts nhaphájtám maa hõjts ndeedyhájttám. Diosmädia'agy-yajwa'xpá hajxy quiejxá. Mayhooc hajxy quiejxá. Madiu'u hajxy miádi-aacy. <sup>2</sup>Tøø ja'a Dios ja'a yHuung hajxy yaa xyajnáguéjxám hádaa yaabá naaxwiin. Cahná jiege'õy coo yaa tøø yhoy. Je'e ja'a Diosmädia'agy hajxy tøø xjiaac hawáañám. Jequiän je'eduhñ wyiinguejxá coo ja'a xøøwiin naaxwiin yhädiünát cõxiá møødä xøø, møødä po'o, møødä mads'a. Mänit yajnáhdijjá coo yhané'emät. <sup>3</sup>Jaduhñä Dios yHuung miøjjä jiaančhä nebiä Diosän. Tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy hajxy yhity. Jim hajxy yhan'e'my cõxp chaads hádaa yaabá naaxwiin. Tøø hõjts hoy xñáhh'o'túutám. Tøø ja'a nbojpä ngädieehajxy xyajnáhwáatsám. Mänit jim ñõcxtägajch tsajpootyp maa ja'a Diosän. Jim je'eduhñ yhanehmbä jáda'anäbaadyñä.

<sup>4</sup>Ja'a Dios yHuung, maas mõj ja'a cuhdujt miøødä quejee ja'a Dios mioonsä ja'a tsajpootypähajxy miøødä, je'eguiøxpá coo je'e Dyios yHuungä. <sup>5</sup>Cabä Dios ja'a mioonsä mänaa näma'ay:

Míichhõch jáda'a ndehm yHuunghadaamby.

Ni mädyii mioonsä quia'a nänømy;

Yó'õjõch jaduhñ xTieedyhadaamb;

nHuunghadaambiõch yø'øduhñ.

<sup>6</sup>Coo ja'a Dios ja'a yHuung yaa quiejxy hádaa yaabá naaxwiin, mänitä Dios miánaañ:

Wéenhõch nHuung xwyiingudsáhgøøyyä ja'a nmõonsõchhajxy, ja'a hajxy jim tsajpootypä.

<sup>7</sup>Paquiä Dios ja'a miädia'agy quiudiüünäxä ja'a mioonsähajxy, nebiä pojtagoy wiäditiän, nebiä padooy wiäditiän. <sup>8</sup>Pero ja'a yHuung, je'eduhñ nämaayy:

MDioshajp miich, homiánaajä miich mhane'emy;

homiánaajä miichä tøyhajt myega'añ.

<sup>9</sup>Mdsojpy miich ja'a tøyhajtpä;

cabä haxøøgpä mdsocy.

Maas jootcújc-hõch miich nyaghity quejee ja'a nmõonsõchhajxy, ja'a hajxy jim tsajpootypä.

<sup>10</sup>Jaduhñä Dios jiaac mänaambä:

Miich jecy mhädiuun ja'a naaxwiimbä møødä tsajpootypä.

<sup>11-12</sup>Cuhdagoyyaambä naaxwiimbä møødä tsajpootypä;

tägatsaamb jaduhñ; jaduhñ jiada'añ néjjiämä wit coo tiujnä;

caj tiuungpaadaañä. Pero miich, cõjxta'axiøø miich mhida'añ;

caj miich mjyghajt mänaa quiøxa'añ.

<sup>13</sup>Cabä Dios ja'a mioonsä mänaa näma'ay:

Yaač miich xmiøødhané'emät. Caj miich mmädsip myajmäjäda'aga'añ.

<sup>14</sup>Ja'a Dios ja'a mioonsähajxy ja'a tsajpootypä, jaduhñ mäwíinäts hajxy je'e nebiä pojjän.

Cab hajxy quiähxø'øgy. Dios jaduhñ quejxp coo hajxy piuhbédät pønjetiä Dios piäda'a-gaamby hawa'adstuum.

## 2

<sup>1</sup>Tsipcøxpä Diosmädia'agy hajxy nyajcopcøøyyämät, ja'a hajxy tøø nmädóowämbä; jaduhñ hajxy nga'a tu'udägøoyyämät. <sup>2</sup>Haa ja'a Diosmoonsähajxiä, ja'a tsajpootypä, jéquiänä Diosmädia'agy hajxy yaa yajcädaacy hádaa yaabá naaxwiin. Tøyhajt ja'a Diosmädia'agy jaduhñ; pønjaty ca'a cudiuumb, haxøøgtuum hajxy miähmø'øwa'añ.

<sup>3</sup>Møjcuhdujtmøødä Jesucristo. Hamdsoo hajxy je'e hoy xyhawáañäm neby hajxy nnäh-wáatsämät. Haa ja'a hajxy jayøbajt mädoowäbä, tøjiajt ja'a mädia'agy jaduhñ maa hajxy je'ejän. Mänit hõjts jaduhñ xyhawaañdägátsám. Coo ja'a mädia'agy hajxy nga'a jajtüünämät, cab hajxy jaduhñ nnähwáatsämät. <sup>4</sup>Madiu'u ja'a Dios ja'a hijxtahñd tøø

yajcähxø'øgy, ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä; jaduñ hajxy nmäbøjcämät coo ja'a miädia'agy tøyhajtä. Tøø ja'a yHespíritu hajxy xyajnäguéjxäm coo hajxy jaduñ xpiuhbedäänäm mädyijaty tuung hajxy xmióoyäm. Jaduhñä jioot chocy.

<sup>5</sup>Haa ja'a Dios mioonsähajxiä, ja'a tsajpootypä, cabä Dios jaduñ tøø miäna'añ coo hajxy yhané'emät mänaa ja'a naaxwiimbä hánajty wyiimbida'añän. <sup>6</sup>Jiiby jaduñ myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän:

Dios, tiiguixpä ja'a jäya'ay coo mjahmiejsta'agy, coo mbuhbety.

<sup>7-8</sup>Maas mœc ja'a mmoonsä cuhdujt hijty tøø mmo'oy quejee ja'a jäya'ayhajxy.

Pero mänitä jäya'ay møjcuñdujt mmooyy coo cøxiä yhané'emät tijaty miich tøø mbä-da'agy.

Jaduñä Dios ja'a jäya'ay piäda'aga'añ möj jaančh, coo jaduñ ween wyiingudsähgø'oyii. Coo ja'a Dios jaduñ hamdsoo miänaañ, jaduñä tøyhajt hajxy nmøødhajtäm coo ja'a møjcuñdujt hajxy tøø xmióoyäm coo hajxy cøxiä nhanéhämät. Pero cajnä quiahxø'øgyñä coo hajxy cøxiä nhane'emäänäm. <sup>9</sup>Jaduñä Jesucristo, mänaa yahiän hädaa yaabä naaxwiin, cabä cuhdujt hijty jiaty møødä nebiä Dios mioonsähajxy miøødän, ja'a hajxy tsajpootypä. Mänitä Dios miänaañ coo ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutämät nägøxiä, je'eguiøxpä coo ja'a Dios hajxy xchøjcäm. Coo ja'a Jesucristo yho'cy, paadiä möj jaančh piädaacä, paadiä møjcuñdujt miooyä coo yhané'emät.

<sup>10</sup>Paadiä Dios cøxiä wiinä piädaacy, weenä jäya'ayä Dios hajxy jaduñ wyiingudsähgø'øgy. Chojiä jioot jaduñ coo ja'a yhuunghajxy jim yhidät nägøxiä maa je'ejän, pønjiätiä miädia'agy mäbøjcäp. Y jaduñä Dios miänaañ coo ja'a Jesucristo quiumädówät ja'a højtsøxpä. Jiaančh cudiuun je'eduhñ coo hajxy xñähho'túutäm. <sup>11</sup>Ja'a Jesucristo hajxy jaduñ xyajnähwáatsäm. Quipxiä Dios hajxy nDeedyhajtäm møødä Jesucristo. Paadiä Jesucristo hajxy xquia'a mädsähdiuunäm. Hix, hamdsoo miänaañ coo hajxy tu'ugpuhya'ay xmiøødhjítäm. <sup>12</sup>Jaduñ jiiby myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän:

Nmøødmädia'agáambiøch nbuhy'a'ayhajxy ja'a miichcøxpä.

Nguyhøwáambiøch miich jim tsajtøgooty, jim cu'ughagujc.

<sup>13</sup>Jaduñ jiiby myiimbä:

Ni mänájøčhä Dios xquia'a wiinhøøñ, páadyhøch nga'a tsähgø'øgy.

Jaduñ wiingtuum myiñgumbä:

Chaačh nhity møødhøch nhuunghajxy;

Diøshøch jaduñ xmióoyy.

<sup>14</sup>Pøn jaduñ tu'que'ex, tu'ugjoot tu'ugnø'ty hajxy jaduñ. Jaduhñä Jesucristo hajxy tøø xmiøødhjítäm tu'ugjoot tu'ugnø'ty mänaa yahiän hädaa yaabä naaxwiin. Paady hajxy jaduñ xmiøødhjítäm, jaduñ hajxy hánajty xñähho'tu'udäänäm. Jaduhñä møjcu'ugong hoy quia'a mäjädaacnä. Coo cu miäjädaacy, jaayá'ayädsä mäjaa häxøpy møød coo hajxy cu xyajtu'udägóoyäm. <sup>15</sup>Coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy nmäbøjcämät, cabä nho'og hajxy jaduñ ndsähgøøyyänät. Pøn jaduñ ca'a mäbøjp, je'eds ja'a yho'og tsähgøøby mädu'ñtiä jia jogyhaty. <sup>16</sup>Coo ja'a Jesucristo yaa yhooy hädaa yaabä naaxwiin, ja'a Abraham yhap yhoc-hajxy yajnäguéjxä, neby hajxy jaduñ piuhbedøøjät. Ca'a Dyiosmoonsähajxiä yajnäguéjxä, ja'a tsajpootypä. Tøyhajt jaduñ. <sup>17</sup>Y paadiä Jesucristo yaa hoy jäya'ayhaty neby højtshajtäm; jaduñ hajxy hoy xñähgaxptúutäm maa ja'a Diosän; jaduñä nbojpä ngädieey hajxy hoy xñähho'túutäm. Hojiot ja'a Jesucristo miøødhajpy. Pedyii jaduñ quiiduuñ. <sup>18</sup>Hoyä Jesucristo jia tsaačhpøjcy, cabä møjcu'ugongä miädia'agy yajtuunäxä. Y coo ja'a møjcu'ugong hajxy hánajty xjia wi'i yajtu'udägøoyäänäm, xpiuhbéjtäm ja'a Jesucristo hajxy jaduñ je'eguiøxpä coo ja'a møjcu'ugong miädia'agy quia'a mäbøjcäxä ja'a Jesucristäm.

### 3

<sup>1</sup>Hermanodøjc, tøø ja'a Jesucristo ja'a nbojpä ngädieey hajxy xyajnähwáatsäm. Tøø ja'a Dios hajxy xyajnähdíjäm coo ja'a miädia'agy hajxy nmäbøjcämät. Tsøgä Jesucristo hajxy jahmiéjtsäm; høxtahmðs højts ja'a Dios yaa xyajnäguéjxäm. Jaduhñ hajxy njahmiéjtsämät

coo hajxy jim xñähgapxtúutäm maa ja'a Dioswiinduumän. <sup>2</sup>Haa ja'a Moisésä, pedyii je'e jecy quiuduun maa ja'a Dios ja'a tjojcän. (Je'eduhñ nänøømby ja'a judíoshajxy.) Jaaná jaduhñä Jesucristo pedyii quiudiuumbä coo wyiinguejxä coo højts jaduhñ xñähgapxtúutämät. <sup>3</sup>Maas hoy jaduhñ coo ja'a Jesucristo hajxy nwiingudsähgøøyyämät quejee ja'a Moisés. Høxtahmsä tøjcojpä, je'eds jaduhñ wiingudsähgøøyyäp; cabä tøjc jaduhñ wyiingudsähgøøyyii. <sup>4</sup>Cabä tøjc hamdsoo quiojy; häna'c jaduhñ cojp. Pero ja'a Dios, cøxiä je'eduhñ piädaacy tijaty yaa hijp hädaa yaabä naaxwiin møødä jim tsajpootyp. <sup>5-6</sup>Ja'a Moisés, jayøjpä tøyhajt jaduhñ miädiaactsohñ mädyii ja'a Dios hånajty cujegy quiapxtowaamby. Pedyii ja'a Moisés quiuduun maa ja'a Dios ja'a quiu'ugän. Pero cabä møjcuhdujt miooyä nebiä Jesucristo miøødän. Hiñ, ja'a Jesucristo, ja'a Dios yhamdsoo Uung je'e. Y pedyii jim quiuduun maa ja'a Dios ja'a quiu'ugän. Pero ja'a Moisés, jaduhñ je'e yhiyty nebiä moonsän. Coo hajxy hamuumdu'joot nmäbøjcämät, coo ja'a Jesucristo hajxy jootcujc njøbhjxämät coo hånajty mjejtstägatsa'añ, mänitä Dios hajxy nägøxiä xquiu'ugnäbøjcämät.

<sup>7</sup>Jaduhñ jiiby myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän:

Cooch nmädia'agy hajxy jäda'anäbaady xmiädóowät,

<sup>8-9</sup>hamuumdu'joot hajxy jaduhñ myajtúnät.

Haa ja'a jecyjiäya'ayhajxiä, ja'a mijts mhap mdeedyhajxiä, cábøch nmädia'agy hajxy jecy xyajtuunä, høyhoch hijxtahnd may nja yajcähxø'cy, mänájøch hajxy jecy nyajwäditian pactuum juxychägui'xjomøjt.

Cooch nmädia'agy hajxy xquia'a mäbøjcä, páadyhöch hajxy nyajcumädooyy.

<sup>10-11</sup>Xyagjootmädiägøøyyhöch hajxy je'e. Mänftøch nmänaañ:

“Tøø hajxy jaduhñ mdu'udägoonä. Cábøch nmädia'agy hajxy xyhabøgaanä.

Tøyhajt jaduhñ, cábøch mijts jim nyajmedsaannä maaç mijts hijty nyajpoo'xa'añän.”

Jaduhñä Dioshespíritu miänaañ maa ja'a Diosmädia'aguiän.

<sup>12</sup>Hermanodøjc, mnigwieendähadøøjäp hajxy nebiä Diosmädia'agy hajxy mga'a najt-shixø'owät; jaduhñ hajxy mga'a tu'udägóoyyät. Jujcy ja'a Dios; ca'a jiaduhñä nebiä jäya'ayhajxy yaabä Dyioshajpiän. <sup>13</sup>Pero mäduhñtiä hajxy mjugyhaty, mniguiapxmcøpøgøøjäp hajxy jabom-jabom, neby hajxy jaduhñ mga'a tu'udägóoyyät. <sup>14</sup>Coo hajxy tehngajnä nmäbøjcämät, neby hajxy tøø nmäbøjtsóhñäm, mänitä Jesucristo hajxy jim xmiød-hajtämät tsajpootyp.

<sup>15</sup>Jaduhñ jiiby myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän:

Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy mmädóowät jäda'anäbaady, hamuumdu'joot hajxy myajtúnät.

Ja'a jecyjiäya'ayhajxy, cabä Diosmädia'agy hajxy jecy miäbøjcy.

<sup>16</sup>Jimä Moisés ja'a jäya'ay hoy wioobädsømy Egiptonaaxooty; je'eds hajxy jecy ca'a mäbøjc ja'a Diosmädia'agy, hoy hajxy hånajty tøø jia mädooy. <sup>17</sup>Je'eds hajxy hoy tiu'udägoonä. Jim hajxy hoy quioxy ho'nä pactuum. Je'edsä Dios hoyhoy näjootmayhajt juxychägui'xjomøjt.

<sup>18-19</sup>Je'edsä Dios jaduhñ nämaay coo quia'a yajmedsaannä maa hijty jaduhñ yajpoo'xa'a'añän, je'eguiøxpä coo hajxy hånajty quia'a mäbøcy.

#### 4

<sup>1</sup>Tsøg hajxy nigwieendähjätäm; jaduhñ hajxy nga'a tu'udägóoyyämät. Coo hajxy ndu'udägóoyyämät, cabä Dios hajxy jiiby xyajtägøøyyämät maa hajxy xyajpoo'xáanäm. Tøø hajxy hijty xyajwiinwaanøøyyäm coo hajxy jiiby xyajtägø'owáanäm. <sup>2</sup>Tøø ja'a Diosmädia'agy hajxy nmädóowäm nebiä jecyjiäya'ayhajxy jia mädooyyän. Xiøøbä hajxy jaduhñ jia nä'ä mädooyy, cab hajxy nä'ä mäbøjcy. <sup>3</sup>Højts, tøø højts nmäbøjcäm, paadiä Dios hajxy jim xyajtägø'owáanäm maa hajxy xyajpoo'xáanäm. Jimä Dios jaduhñ nänøømy: Cooch hajxy nnäjootmayhajt, páadyhöch hajxy nnämaay:

“Tøyhajt jaduhñ, cábøch mijts jim nyajmedsaannä maaç mijts hijty nyajpoo'xa'añän.”

Coo ja'a Dios ja'a naaxwiimbä yhädiuumbädøøyy, mänit jaduhñ pioo'xnä. <sup>4</sup>Jiiby jaduhñ myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän:

Mänitá Dios hoy pioo'xná ja'a miájuxtujxøóbá, coo ja'a naaxwiimbá hánajty tøø yhädiu-umbädøøñá.

<sup>5</sup>Wiingtuumá Dios miänáangombá:

Cábøch hajxy nyajmedsaanná maa ja'a poo'xtaactán.

<sup>6</sup>Ja'a jecyjia'ayhajxy, ja'a Diosmädia'agy hajxy jayøbajt ja mädóowábá, cab hajxy ñá'á yajtuuñ. Paady hajxy jim quia'a mejch maa ja'a poo'xtaactán. Pero näje'ejatiá jáya'ayhajxy miedsa'añ maa ja'a poo'xtaactán. <sup>7</sup>Cujequiá Dios ja'a David yajmánaañ:

Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy mmädówät jáda'anäbaady, hamuumdu'joot hajxy mmábøgät.

Je'eduhñ ñänøømby coo hajxy jáda'anäbaady jim ndägøøyyámät maa ja'a poo'xtaactán.

<sup>8</sup>Coo ja'a Josué ja'a judíoshajxy jecy woomejch maa ja'a Palestinanaaxootián, cabá poo'xtaact hajxy ñá'á paaty. Paadiá Dios jaduhñ miäna'añ coo højts jáda'anäbaady ndägøøyyámät maa ja'a poo'xtaactán. <sup>9</sup>Jimná ja'a poo'xtaact yhityñá maa ja'a Dios ja'a quiu'ughajxy tiägø'owa'añ.

<sup>10</sup>Pøn jim tægøøby maa ja'a Dios ja'a poo'xtaactán, jim jaduhñ pioo'xaanná nebiá Dios pioo'xnán mänaa ja'a naaxwiimbá hánajty tøø yhädiuumbädø'oyän. <sup>11</sup>Tsögá Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mábøjcäm; jaduhñ hajxy hoy ndägøøyyámät maa ja'a Dios ja'a poo'xtaactán. Cabá Diosmädia'agy hajxy mnejtslixøøyyámät nebiá jecyjia'ay hajxy jiatcøøyyän. Cab hajxy miábøjcy, paady hajxy jim quia'a tægøøyy maa ja'a poo'xtaactán.

<sup>12</sup>Ja'a Diosmädia'agy, tuumná je'eduhñ. Mäjaamøødná je'eduhñ. Ja'a Dios hajxy xyajcähxø'cäm ja'a miädia'agyaam pø nmøødhájtäm ja'a howyinnmahñdy hajxy, pø caj.

<sup>13</sup>Caj tii hayu'uch hamee'ch mnä'ägädá túnät. Tsipcøxpá Dios ja'a nwiinnmahñdyhájtäm hajxy nägøxiá xyihxyhájtäm neby hajxy njäya'ayhájtäm pø hoy, pø ca'a hoy. Pø cab hajxy hoy njäya'ayhájtäm, mänitá Dios hajxy haxøøgtuum xpiäda'agáanäm.

<sup>14</sup>Ja'a Jesucristo, ja'a Dioshuung, tøø jim quioody Dioswiinduum. Jim højts xñähgapxtúutäm. Paady, tsögá Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot panøcxäm. Cabá wiinghänä'c hajxy pøn xñähgapxtúutäm jim Dioswiinduum. <sup>15</sup>Ñajuøøbiá Jesucristo neby hajxy yaa ndsaächpøjcäm hädaa yaabá naaxwiin. Hix, tøø je'e yaa jiäya'ayhaty neby højts yaa njäya'ayhájtäm. Tøø jia yajtägøyya'añii ja'a møjcu'ugøngäm, neby højts xjia wi'i yajtägøyyáanämbá. Pero cabá Jesucristo mänaa tiu'udägø. <sup>16</sup>Tsögá Dios hajxy pa'yáaxäm hamuumdu'joot. Xchøjcäm Dios hajxy. Miøødhajpiá hojiot je'eduhñ maa højtshájtäm. Xpiuhbéjtäm hajxy jaduhñ coo højts tii nyajmaajijátämät.

## 5

<sup>1</sup>Ja'a teedywiindsønhajxy, ja'a hajxy jim tuumbá maa ja'a judíos chajtøjc-hajxiän, jaduhñ hajxy piäda'agyii coo ja'a cu'ug hajxy ñähgapxtú'udät maa ja'a Diosän, møød coo hajxy cøxiá quiuyoxø'owät, møød coo animal hajxy yóxät, weenä cu'ug ja'a piojpä quiädieey hajxy jaduhñ ñähwa'aäch quiuhwa'aäch, <sup>2,3</sup>møød weenä yhamdsoo pojpä yhamdsoo cádieey ñähwaatsná. Hix, jáya'ayhajp ja'a teedyhajxy neby højtshájtäm. Jimá piojpä quiädieeyhajxy je'ebá. Paady hajxy mee'xxieemy miägapxy yhane'emy pønjaty ca'a najuøøby, pønjaty tu'udägøoby.

<sup>4</sup>Cabá teedyhajxy hamdsoo nibiäda'agyii. Dios hajxy jaduhñ pädaacp nebiá Aarón jecy piädaacän. <sup>5</sup>Ni ja'a Jesucristo hamdsoo quia'a nibiädaacä nebiá teedywiindsønän. Ja'a Dios jaduhñ pädaac. Jaduhñá Dios ja'a Jesucristo ñämaayy:

Mííçhhøch jáda'a ndehñ yHuunghadaamby.

<sup>6</sup>Wiingtuumá Dios jaduhñ miänaañ:

Cøjxta'axiøø miích mduna'añ teedy nebiá Melquisedec jecy tiuunñän.

<sup>7</sup>Ja'a Jesucristo, mänaa yaa yhiitän hädaa yaabá naaxwiin, mänitá Dios møc pia'yaaxy. Jøøby hánajty. Miänuu'xtaac ja'a Dios coo piuhbedøøjtät mänaa hánajty yho'oga'añän. Wyiingudsähgøøbiá Dios hánajty je'e, paadiá miädia'agy miädóowäxä. <sup>8</sup>Hoyyá Jesucristo jia Dioshuungá, quiudiuuná Tieedy miädia'agy coo chaächpøgät. <sup>9</sup>Coo miee'xtujcy mänaa chaächpøquiän, xyajñähwáatsäm ja'a nbojpä ngädieeyhájtäm hajxy jaduhñ pønjatii



miädia'agy mäbójcáp. Cøjxta'axiøø hajxy hodiium xyaghidáanäm. <sup>10</sup> Mänitá Dios ja'a Jesucristo piädaacy teedywiindsón nebiä Melquisedec jecy tiuunän.

<sup>11</sup> Madiu'u mijts hädaaduhmbä nja wi'i yajmøødmädia'aga'añ tsipjaty, pero caj mijts mwiinjuó'owa'añ. <sup>12-13</sup> Tøø jiegeøøñä mänaa ja'a Diosmädia'agy hajxy mmäbøjtsooñän. Hahixøøby hijty jaduhñ coo wiinghäna'c hajxy myajnäxihóøñät. Pero jaduhñ mijts tøø mjaty nebiä naamdägø'øybän. Caj mijts ja'a Diosmädia'agy ja'a tsipjatypä mjada'añ. Je'enä hajxy mhábøcyñä ja'a cajpä chipjatiä. Cahnä hoguiuhdujt hajxy mhábøcyñä. <sup>14</sup> Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mgudiúnät, mänitá tsipjatypä hajxy jaduhñ mwiinjuó'owät; y coo ja'a hoguiuhdujt hajxy tehngajnä mbanócxät, mänit hajxy mnajuó'owät mädyii hánajty hoguiuhdujt, mädyii hánajty haxøøgcuhdujt.

## 6

<sup>1</sup> Tøø mijts ja'a mädia'agy mayhooc mmädoy ja'a Jesucristocøxpä, ja'a cajpä chipjatiä. Tøø hajxy mmädoy coo ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy mnajtshixó'owät, coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mmäbögät. <sup>2</sup> Mnajuøøby hajxy tii hajxy coo tøø mnäbety, tii hajxy coo tøø mgø'oniñähgabyii. Jaduhñ hajxy tøø mmädoy coo ja'a ho'ogyjiäya'ayhajxy jiuypipøga'añ, coo ja'a Dios ja'a haxøøgjäya'ayhajxy yajtsaächpøga'añ cøjxta'axiøø, coo ja'a naaxwiimbä wyiimbida'añ. <sup>3</sup> Pero tsøgå Diosmädia'agy hajxy pedyii jaac habójcäm, pø chojpiä Dios jioot jaduhñ.

<sup>4-6</sup> Pøñä Diosmädia'agy najtshixøøby, hoyyä Diosmädia'agy tøø jia wiinjuøøñä coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñäho'túutäm, hoyyä piojpä quiädieey tøø jia yajnähwäatsäxä ja'a Jesucristäm, hoy tøø jia puhbedyíjäm ja'a Dioshøpíritu, hoy jia najuø'øy coo ja'a Dios ja'a miäjaa quixa'añ, coo ja'a Diosmädia'agy hajxy jaduhñ ñajtshixó'owät, cab hajxy hoy miäbøgaannä. Jaduhñ hajxy yajcähxø'øgy coo ja'a Dioshuung hajxy yagho'tägach, coo hajxy ñäxi'igy hijxwiinduum. <sup>7</sup> Pøñä Diosmädia'agy hoy cudiumb, quiumaabiä Dios jaduhñ. Jaduhñ mäwíñäts hajxy je'e nebiä hoñaaxän. Coo tiu'uy, mänit hotyijä jaduhñ tiøømbety, tijaty tøø piäda'agyii, y quiunuu'xypä Dios jaduhñ. <sup>8</sup> Pøñ hoy ca'a cudiumb, haxøøgtuum jaduhñ ñä'a nøcxø'owaambä. Jaduhñ mäwíñäts je'e nebiä naax ca'a hoybän, maa haagä napyti tiøømbetiän. Ño'py hajxy jaduhñ.

<sup>9</sup> Hermanodøjc, hoy mijts naamnä weenjaty tøø nja hadsähgø'øy, mnajuøøbiøch jaduhñ coo mijts ja'a Dios jaanč tehñ yhooy xpiuhbeda'añ, je'eguiøxpä coo ja'a mbojpä mgädieey hajxy xyajnähwäatsä. <sup>10</sup> Jaanč tehñ yhojiäya'ay ja'a Dios jaduhñ. Jiahmiejchp jaduhñ coo mijts hoy mgudiunñ, coo mijtsä hermanodøjc tehngajnä mbuhbety, je'eguiøxpä coo mijtsä Dios mjahmiech. <sup>11</sup> Jaduhñhöch njoot chocy coo hajxy hoy mgudiúnät mäduhñtiä hajxy yaa mjygyhaty hädaa yaabä naaxwiin. Mänit hajxy jim mnócxät tsajpootyp nebiä Dios hajxy tøø xñäma'ayän. <sup>12</sup> Cab hajxy mnänuuxó'owät. Jaduhñ hajxy mgudiúnät nebiä jäya'ayhajxy jecy quiudiunñän, ja'a hajxy jim tøøbä ñócxäbä tsajpootyp. Ja'a Dios jaduhñ yajwiinwaanøøyy coo hajxy jim ñócxät, je'eguiøxpä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hánajty hoy miäbøcy tehngajnä.

<sup>13-14</sup> Jéquiänä Dios ja'a Abraham yajwiinwaanøøyy: "Tøyhájthøch miich nbuhbeda'añ. Nyajpu'uwäambøch nyaghi'igäambøch miich." Hamdsoo cuhdujtøxpä Dios jaduhñ miänaañ. <sup>15</sup> Hix, caj pøñ møjcuhdujt miøødá nebiä Dios miøødän. <sup>16</sup> Yajtøjiajtä Dios jaduhñ nebiä Abraham yajwiinwaanøøyyän, je'eguiøxpä coo Abraham hánajty tehngajnä miäbøcy. <sup>17</sup> Ja'a Diosøxpä jäya'ayhajxy hamuumdu'joot jaduhñ waambaty miäna'añ; y coo hajxy jaduhñ miäna'añ hamuumdu'joot, cab jaduhñ pøñ waamb miänaannä. Tødiägøøby jaduhñ. <sup>18</sup> Paadiä Dios jaduhñ miänaañ: "Tøyhájthøch tøø nyajwiinwaanøø'øy cooch nbuhbeda'añ", neby hajxy jaduhñ ñajuó'owät coo hajxy tøyhajt piuhbeda'añii, coo ja'a Dios ja'a wyiinmahñdy ni mänaa quia'a yajtägatsa'añ. Hamdsoo ja'a Dios jaduhñ miänaañ. <sup>19-20</sup> Jaduhñdsä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo ja'a Dios ni mänaa quia'a høhnda'agy. Jaduhñdsä tøyhajt hajxy hoy nmøødhájtäm coo hajxy homiänaajä xpiuhbedáanäm coo ja'a miädia'agy hajxy nmäbójcämät. <sup>19-20</sup> Jimä Jesucristo hajxy xñähgapxtúutäm tsajpootyp. Je'e jim tuumb teedywiindsón nebiä Melquisedec jecy tiuunän. Cøjxta'axiøø

ja'a Jesucristo jim tiuna'añ tsajpootyp. Jaduhñä tøyhajt hajxy hoy nmøødhájtämät coo hajxy jim homiänaajä xyaghidáñäm.

## 7

<sup>12</sup> Coo ja'a Abraham ja'a reyhajxy hánajty hoy tøø yagho'ogy, mänaa hajxy hoy chip-tuñän, mänitä Melquisedec hoy miøødnijøjcubaadø'oyii. Mänitä Melquisedec miänaañ cooc ja'a Dios ja'a Abraham hánajty piuhbeda'añ. Mäduhñtiä ja'a Abraham hánajty tøø piaady maa hánajty hoy tøø chiptuñän, majc-hit jaduñ piädaacy tu'cuhdujty. Mänitä Melquisedec piuhmooy ja'a tu'hitpä. Mejtstu'u ja'a Melquisedec hánajty tiuñ. Tøø ja'a Dios tsajpootypä hánajty piäda'agy coo tiúnät teedy. Y gobiernä hánajty jim tiuumby maa ja'a cajpt xiøhatiän Salem. Jaduhñ miädia'agytägø'oy coo hajxy jootcujc yhity. Jaduhñdsä Melquisedec xiøø miädia'agytägøøbiä coo hoy guiobiernähaty. <sup>3</sup> Cab jaduñ pøn ñä'ägädä najuo'oy pønä Melquisedec tiahajt tieedyhajt, pøn yhaphajt tieedyhajt. Cab jaduñ pøn ñajuø'oy mänaa myiñ mänaa quiah, mänaa yho'cy mänaa tiägooy. Coo je'e tiuñ teedywiindsøn cøjxta'axiøø, jaduñ mäwínäts je'e tiuñ nebiä Jesucristo tiuñän, ja'a Dios yHuung.

<sup>4</sup> Cähxø'p jaduñ coo ja'a Melquisedec møjcuhdujt hánajty jiaanč tehñ miøødä, je'eguiøxpä coo piuhmooyä ja'a tu'hitpä, mäduhñtiä ja'a Abraham hánajty tøø piaady maa hánajty hoy tøø chiptuñän. Y ja'a Abrahamä, mijts mhap mijts mdeedy je'eduhñ.

<sup>5</sup> Y ja'a Leví yhap yhoc-hajxiä, ja'a hajxy tuumbä teediä, jaduñ jim myiñ maa ja'a jecyquihdujtän coo hajxy piuhmo'owøøjät ja'a tu'hitpä maa ja'a majc-hitcøxpän. Ja'a miägunaaxhajxy jaduñ yégäp, hoyyä Abraham hajxy quipxy jia møødhaphaty jia møødteedyhaty. <sup>6</sup> Pero ja'a Melquisedec, cabä Abraham hánajty jiujuhaty miägu'ughaty. Hawiing hánajty tiuñ teedy. Pero puhmooyä je'e ja'a tu'hitpä. Ja'a Abraham jaduñ yejc, ja'a Dios hánajty tøøbä yajwiinwaanø'oyäbä coo hánajty yajpu'uwa'añ yaghi'iga'añ. Mänitä Melquisedec ja'a Abraham ñämaayy coo ja'a Abraham hánajty piuhbeda'añijäm ja'a Diósäm. <sup>7</sup> Y tøyhajt jaduñ coo ja'a Melquisedec møjcuhdujt hánajty jiaanč tehñ miøødä. Cabä Abraham quihdujt hánajty miøjjä nebiä Melquisedec quihdujtän. Hix, ja'a Melquisedec jaduñ mänaañ coo ja'a Dios ja'a Abraham piuhbédät. <sup>8</sup> Haa ja'a hajxy yaa tuumbä teedy jäda'anäbaadyñä, ho'p hajxy, hoyyä tu'hitpä hajxy jia puhmo'oyii ja'a majc-hitcøxpä. Haa ja'a Melquisedecä, jaanä puhmooyä je'ebä, pero cabä Diosmädia'agy miäna'añ coo tøø yho'ogy. <sup>9-10</sup> Hoyyä Levíhajxy hijty jia tuñ teedy, cabä quihdujthajxy hánajty miäbaady nebiä Melquisedec quihdujtän, je'eguiøxpä coo ja'a Abraham ja'a Melquisedec ja'a tu'hitpä hánajty tøø piuhmo'oy. Ja'a Abraham, je'edsä Levíhajxy hánajty yhaphajpy tieedyhajpy.

<sup>11</sup> Pero ja'a teedyhajxy, ni mänaa hajxy xquia'a yajnähwáatsämät. Paadiä Dios ja'a Cristo quiejxy coo je'e tiúnät teedy nebiä Melquisedec jecy tiuñän. Cabä tiuñ nebiä Aarónhajxy tiuñän. <sup>12</sup> Coo ja'a Dios miänaañ coo ja'a Leví yhap yhoc-hajxy quia'a tüunnät teedy, mänitä jecyquihdujt yajtägajtspä. <sup>13</sup> Coo ja'a Dios ja'a Jesucristo yaa quiejxy, yajtägajts ja'a jecyquihdujt jaduñ, je'eguiøxpä coo ja'a Jesús tiuñ teedy, hoyyä Leví quia'a ja haphaty quia'a ja teedyhaty. <sup>14</sup> Hix, ja'a Judá je'e yhaphajt tieedyhajt. Y cabä Moisés waamby miänaañ coo ja'a Judá yhap yhoc-hajxy tiúnät teedy.

<sup>15</sup> Y coo ja'a Jesucristo teedy tiuñ nebiä Melquisedec jecy tiuñän, cähxø'p jaduñ coo ja'a Dios ja'a jecyquihdujt tøø yajtägajtsnä. <sup>16</sup> Paadiä Jesús piädaacä teedy coo cøjxta'axiøø jiujuhada'añ. Cab jaduñ yhity nebiä yaabä teedyhajxiän. <sup>17</sup> Jaduhñä Dios ja'a Jesús ñämaayy:

Cøjxta'axiøø miich mduna'añ teedy nebiä Melquisedec jecy tiuñän.

<sup>18-19</sup> Coo ja'a Moisés ja'a jecyquihdujt hajxy xquia'a yajnähwáatsäm, paadiä Dios jaduñ miänaañ coo quia'a tüunnät. Mänitä Dios ja'a Jesucristo yaa quiejxy coo hajxy hoy xyajnähwáatsämät. Mänitä Jesucristo hajxy jim xwioonøcxáañäm maa ja'a Dioswiinduumän.

<sup>20-21</sup> Coo ja'a Dios ja'a Jesús piädaacy teedy, mänit miänaañ coo ja'a miädia'agy jiaanč tehñ tiøyhajtä. Jaduhñds jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän:

Ja'a Dios mänaaŋ coo ja'a miädia'agy jiaanč tehŋ tiøyhajtä; cábägä wyiinmahñdy mänaa yajtägatsa'añ:

“Cøjxta'axiøø miieh mduna'añ teedy nebiä Melquisedec jecy tiuññän”, nømä Dios ja'a Jesús nãmaayy.

Pero coo ja'a wiingteedy piädaacä, cabä Dios waamb miänaaŋ. <sup>22</sup> Coo ja'a Jesucristo cøjxta'axiøø yhida'añ, jaduññä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo hajxy maas hoy xyajñähwa'adsáañäm quejee ja'a Moisés ja'a jecyquihdujt. Cab hajxy je'e xyajñähwáatsäm.

<sup>23</sup> Ja'a teedyhajxy hädaa yaabä naaxwiimbä, coo hajxy yho'ogy, mänit hajxy ñiguiwičhii. Paady hajxy may tøø tiuññä. <sup>24</sup> Pero cabä Jesucristo mänaa yho'ogaannä. Cøjxta'axiøø jaduññä tiuna'añ teedy. Cabä wiinghänä'c ja'a tuuñg jaduññä yajmämähmø'owa'añ.

<sup>25</sup> Cøjxta'axiøø ja'a Jesucristo yhida'añ. Hoy jiaanč yajñähwa'adsaannä pønñä jioot tsojp coo ñähgapxtu'udóøjät ja'a Jesucristäm maa ja'a Dioswiinduumän homiänaaja.

<sup>26</sup> Coo ja'a Jesucristo jaduññä tiuñ teedywiindsøn, jaanč tehŋ yhooy hajxy jaduññä xñähgapxtúutäm. Ni mänaa wiinghänä'c hajxy jaduññä xquia'a ñähgapxtúutäm nebiä Jesúsän. Cabä Jesús tii pojpä tii cädieey ñä'ägädä møødä. Ni pøn jaduññä quia'a mäbaady nebiä Jesúsän. Nhaagä møødhájtäm pojpä cädieey hajxy. Jimä Jesucristo yhiñnä tsajpootyp; møjcuhtujt jim miøød. <sup>27</sup> Haa ja'a teedywiindsøn hajxy hädaa yaabä naaxwiimbä, jabom-jabomä animal hajxy yoxy. Jaduhñäc tyijy ja'a pojpä quidiieey hajxy ñähwa'ads quihwá'adsät, møødä cu'ug pojpä quidiieeyhajxy. Jayøjp hajxy yoxy ja'a yhamdsoo pojpä yhamdsoo cädieeguiøxpä. Mänit hajxy jiaac yoxy ja'a cu'ug pojpä quidiieeguiøxpä. Pero cabä Jesucristo animal mänaa yoxy. Hiç, tähooc jaduññä ñiñähdujčä coo yho'cy. <sup>28</sup> Ja'a jecyquihdujt jaduññä mänaamb coo ja'a jäya'ayhajxy tiunät teedywiindsøn, hoyyä pojpä cädieey hajxy jia møødä. Mänitä Dios cujegy miänaaŋ coo ja'a Jesucristo tiunät teedywiindsøn. Ja'a tøyhajtä Dios jaduññä yejc coo jaduññä miänaaŋ. Ni mänaa ja'a Jesús pojpä cädieey quia'a møødä.

## 8

<sup>1</sup> Hoorä, jaduññähøch tøø nmädia'agy coo ja'a Jesucristo hajxy jim xñähgapxtúutäm tsajpootyp. Jim jaduññä tiuñ teedywiindsøn. Hahooyhaamy jim yhäñä'ay maa ja'a Diosän.

<sup>2</sup> Jim tiuñ tsajpootyp maa ja'a tsajtøjc hoybän, ja'a Dios yhädiuññäbä. Ca'a jäya'ayä je'e hädiuñ. <sup>3</sup> Haa ja'a hajxy yaa tuumbä teedywiindsøn hädaa yaabä naaxwiinä, jaduññä hajxy piäda'agyii coo animal hajxy yóçät, coo hajxy cøxiä wiinä quiyoxø'owät. Jaduhñäc tyijy ja'a pojpä quidiieey hajxy ñähwa'ads quihwá'adsät. Y coo ja'a Jesucristo jim teedywiindsøn tiuñ tsajpootyp, paady jaduññä ñiñähdujčä. <sup>4</sup> Coo häxøpy yaa yhytä hädaa yaabä naaxwiin, cab häxøpy tiuñ teedywiindsøn. Haa ja'a hajxy yaa tuumbä teediä, je'eds hajxy cuyoxøby nebiä jecyquihdujt yhane'emiän. <sup>5</sup> Haa ja'a tsajtøjc yaabä maa hajxy tiuññä, cab jaduññä miäbaady nebiä tsajtøjc jim tsajpootypän. Coo ja'a Moisés ja'a wittsajtøjc hånajty quioja'añ, mänitä Dios ja'a Moisés nãmaayy: “Tsiçøxpä wittsajtøjc jaduññä mgójät nébiøch jim nyaghijxiän tunghuduum coo mnähguipxtú'udät.” <sup>6</sup> Tøø ja'a Dios ja'a hawiinjemybiä yajcuhtucy coo hajxy jim xyaghidäñäm tsajpootyp cøjxta'axiøø. Haa hädaa hawiinjemybiä ja'a Dios yajcuhtúçäbä, maas hoy je'eduhñ quejee ja'a Moisés jecy yéçäbä. Paadiä Jesucristo maas hoy tiuñ teedywiindsøn quejee ja'a teedyhajxy, ja'a hajxy hädaa yaabä naaxwiimbä. Ja'a Moisés jecy yéçäbä, cab hajxy jaduññä xjiaty puhbéjtäm nebiä hawiinjemybiän, ja'a jäda'ahatypän.

<sup>7</sup> Coo hajxy häxøpy xpiuhbéjtäm ja'a Moisés jecy jia yéçäbä, cabä Dios ja'a hawiinjemybiä häxøpy tøø ñä'ä yajcuhtucy. <sup>8</sup> Cabä Dios ja'a jecyjiäya'ayhajxy quiuumaayy je'eguiøxpä coo hajxy hoy quia'a cudiuññä. Jaduññä jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguian:

Ja'a Dios jaduññä mänaaŋ:

Abaadaamb jaduññä coočhä jäya'ayhajxy nmøødyajcuhtuga'añ ja'a hawiinjemybiä, ja'a hajxy jim tsänaabiä judíos-naaxooty møødä Judábä-naaxooty.

<sup>9</sup> Maas hóyhøch jaduññä nmøødyajcuhtuga'añ quejéjøch ja'a yhap ja'a tieedyhajxy nmøødyajcuhtuñcän mänaajøch hajxy jim hoy nwoobädsømiän Egiptonaaxooty.

Cab hajxy hoy ñä'ä cudiuuñ nébiöch nja yajcuhdujqüiän.

Páadyhöch hajxy jaduhyä nnä'ä nähgueecnä, nömä Dios miänaañ.

<sup>10</sup> Coo jaduhñ yhabaadät, mänitöchä jäya'ayhajxy nmøodyajcuhduga'añ ja'a hawiinjemy-biä, ja'a hajxy jim tsänaabiä judíos-naaxooty, nömä Dios miänaañ.

Nyajñähixö'owäämbiöch nmädia'agy hajxy hoy, neby hajxy hamuumdu'joot jaduhñ wyiinjuö'owät.

Mänitöch hajxy jaanč tehñ yhoy xwyiingudsähgö'owa'añ.

Hööch hajxy ngu'ughadaannäp.

<sup>11</sup> Nägöxiöchä nmädia'agy hajxy xmiäbögaanä ñämaj ñäbetiä.

Haagä mäbögaamb hajxy jaduhñ.

<sup>12</sup> Nyajñähwa'adsaanäböch ja'a piojpa quiädieey hajxy. Cáböchä piojpa quiädieeyhajxy mänaa njahmiedsaanä.

<sup>13</sup> Coo ja'a Dios miäna'añ coo ja'a hawiinjemybiä tøø yajcuhducy, jaduhñ miänaambä coo ja'a jecypiä quia'a tsoobaatnä, coo quia'a tunaannä.

## 9

<sup>1</sup> Jaduhñä jecyquihdujt myiimbä mädyii ja'a jäya'ayhajxy quiudiünäp maa ja'a cha-jtöjc-hajxiän. <sup>2,3</sup> Jaduhñdsä wittsajtöjc hajxy jecy yhädiuuñ. Coo ja'a wit hajxy yaghadøødi-ujcy, metsä cuarto jaduhñ hoy miähmø'oy. Tu'nax hoy möj miähmø'oy; ja'a cujpa muutsc hoy miähmø'oy. Ja'a cuarto möjpa, je'eduhñ xøhajt "cunuu'xytiöjc"; jiibiä ceratoyøhñdy hajxy yaghijty møødä meexä maa ja'a cunuu'xychajcaagy hajxy hänäjty yujcoñän. Ja'a cuarto muutspä, je'eduhñ xøhajt "cunuu'xytiöjc maa ja'a Dios yhäña'ayän."

<sup>4</sup> Ja'a orohaltar jiiby hijt maa ja'a poom hajxy hänäjty jioquiän, møødä cuhdujtcajä; oronähwopy hänäjty je'e. Jiiby cajäjooty ja'a orotu'ts yhiyty maa ja'a manä hajxy hänäjty yaghiitiän. Ja'a manä, je'edsä tsajcaagy hänäjty xiøhaty ja'a Dios jecy quieñxäbä. Jiibiä Aarón ja'a quiuhdajt yhiypä ja'a jecy wäämääbä. Jiibiä tsaa yhiypä maa ja'a Dios ja'a cuhdujt jecy yuugjahyyän. <sup>5</sup> Cajänähgøxpä querubín yhähädiuunnaxxyhajxy yhiyty "maa ja'a Dios yhäña'ayän." Jimä quieecthajxy quiäjøjna'ay "maa ja'a Dios pojpa cädieey miee'xiän." Cáböch ngapxtöwa'añ nebiaty hädaaduhmbä hijty tiuñ.

<sup>6</sup> Coo ja'a wittsajtöjc hajxy hänäjty tøø quiojnä, mänitä teedyhajxy jiiby tiägøöchöhnä maa ja'a möjcunuu'xytiöjcän. Jiiby hajxy jabom-jabom tiuunnä. <sup>7</sup> Pero jiiby maa ja'a muutscunuu'xytiöjcän maa ja'a Dios hänäjty yhäña'ayän, jagooyä teedywiindsön hijty jiiby tiägø'oy. Tähoöquiä hajxy hijty jiiby tiägø'oy ja'a tu'ugjomöjtpä. Coo hajxy hänäjty jiiby tiägø'owa'añ, jayöjpa animal hajxy hijty yagho'ogy. Mänitä animalnø'ty hajxy hijty jiiby nøcxy quiuyoxø'oy muutscunuu'xytiögooty, ja'a piojpa quiädieeguiöxpähajxy, møødä cu'ugä piojpa quiädieeguiöxpähajxy. <sup>8</sup> Jaduhñä Dioshëspiritu hajxy xyajwiin-juöyöyäm coo hajxy hoy nga'ä tögøyyämät maa ja'a Dioswiinduumän mäduhñtiä ja'a jecyquihdujt hajxy yajtuññä. <sup>9</sup> Jaduhñ hajxy jäda'anäbaadyñä nhjñtam. Je'enä animal hajxy yoxy; je'enä hajxy cøxiä wiinä quiuyoxø'oy. Paady hajxy jaduhñ quiuhdujthatyñä, jaduhñäc tyijy ja'a Dios jiaanč tehñ quiumay. Cab hajxy jaduhñ nähwa'ač quiuhwa'ač, hoy hajxy jaduhñ jia cuhdujthatyñä. <sup>10</sup> Jagooyä ja'a quiuhdujthajxy yhan'e'my tijaty hajxy quiáyap yhu'ugäp, neby hajxy ñibiuj ñijie'edsöjät, neby hajxy yaa jiäya'ayhadät hädaa yaabä naaxwiin. Pero yø'ø cuhdujt jaduhmbä, cab jaduhñ tiuunnä. Tøø ja'a Dios ja'a hawiinjemybiä yajcuhdujnä, mädyii jaduhñ tunaamb.

<sup>11</sup> Mänitä Jesucristo hajxy hoy xjiaanč tehñ yajñähwäätsäm. Jaaya'ay jaduhñ tüunnäp teedywiindsön jim tsajpootyp maa ja'a tsajtöjc jaanč tehñ yhojbän. Ca'a jiäya'ayä hajxy hädiuun hädaa yaabä naaxwiimbä. <sup>12</sup> Tøø ja'a Jesucristo jim tiägø'oy maa ja'a Dioswiinduumän ja'a tähoötagø'öy. Hamdsoo hänäjty tøø ñiñähdugyii coo höjts hänäjty xñähho'tu'udänäm. Cabä tii nø'ty quiuyoxø'oy maa ja'a yaabä tsajtöjcän nebiä yaabä teedyhajxy quiuhdujthatiän coo chivo hajxy yoxy, coo waj hajxy yoxy. Coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'tuütäm, paady hajxy jim nhidänäm Dioswiinduum cøjxta'axiø. <sup>13</sup> Jaduhñä jäya'ayhajxy quiuhdujthaty, coo hajxy yho'ogø'oy, mänitä

chivonø'ty wajnø'ty hajxy yajniñähxänicxyii. Mänitå wajcujaam hajxy yajniñähwøjyii, ja'a hajxy hånajty tøø ñåno'ogø'ø'yåbå maa ja'a altarån. Jaduhñ hajxy ñiyajñåhwa'açhii. <sup>14</sup>Hoorå, ja'a chivonø'ty, ja'a wajnø'ty, cabå pojpå cådieey mänaa yajñåhwa'açh. Ja'a Jesucristo hajxy jaduhñ xyajñåhwåatsåm mänaa hajxy xñåhho'túutåm. Cabå Jesucristo tii pojpå cådieey miøøðå. Cab jaduhñ mänaa yho'ogaanñå. Hamdsoo jim ñiñåhdujçå maa ja'a Dioswiinduumån. Jaduhñå nhaxøøgcuhdujt hajxy xyajñåhwåatsåm, nebiå Diosmädia'agy hajxy jaduhñ maas hoy nmåbøjçåmåt.

<sup>15</sup>Coo ja'a Dios ja'a hawiinjemybiå tøø yajcuhducy, paadiå Jesucristo hajxy xñåhho'túutåm, pønjatå Dios jaduhñ wyiimbiiw. Xyajñåhwåatsåm ja'a nbojpå ngådieey hajxy nebiaty hajxy tøø njåya'ayhåjtåm maa ja'a jecypiå yhijtåm. Y jim hajxy xyajnoçxåånåm tsajpooty nebiå Dios hajxy xyajwiinwaanøøyyåm. <sup>16-17</sup>Homiådyii testamåtånøquiå, cahñå tiuungpaadyñå, jugyhajpnå jaaya'ay jaduhñ. Coonå yho'ogåt, månitñå ja'a nocy tiuungpaada'añ. <sup>18</sup>Paadiå Dios jaduhñ miånaañ coo animal hajxy yøxåt, mänaa ja'a jayø-hajtpå yajcuhduqiån. <sup>19</sup>Coo ja'a Moisés ja'a cu'ugå jecyquihdujt hånajty tøø quiøxy mo'oy, månitå wajhuung yoxy møøðå chivohuung. Månitå ñø'ty hoy ñøødemøøyyå. Månitå tsaptsmeegpøjt hoy piåda'agy nø'ñøøjooty møøðå hisopohaa'x. Månitå cu'ug ja'a nø'ñøø yajñåhxicxy møøðå jecyquihdujttsaa. <sup>20</sup>Månitå Moisés miånaañ: "Haa hädaa nø'tiå, hijxtahñd hädaaduhñ coo mijtså Dios xmiøødyajcuhdujcy." <sup>21</sup>Månitå Moisés ja'a wittsajtøjc ja'a nø'ñøø hoy yajñåhxicxpå møøð tijaty hajxy jiiby yajtuumby mänaa ja'a Dios hajxy hånajty wyiingudsåhgø'ø'yån. <sup>22</sup>Jaduhñå jecyquihdujt hijty yhane'emy cooc coçiå ñåhwa'açhii nø'tyhaam. Coogå animal hajxy quia'a yøxåt, cabågå piojpå quiådieey hajxy ñå'a nånwå'adsåt.

<sup>23</sup>Haa ja'a wittsajtøjc hädaa yaabå naaxwiimbå, møøð tijaty jiiby hijp tsajtøgootiå, animalnø'tyhaamå Moisés yajñåhwaach. Pero højtshåjtåm, ni mänaa ja'a animalnø'ty hajxy xquia'a yajñåhwåatsåmåt. Paadiå Jesucristo hajxy hoy xñåhho'túutåm, jaduhñ hajxy nnåhwåatsåm. <sup>24</sup>Tøø ja'a Jesucristo jim tiågø'ø'y maa ja'a Dioswiinduumån. Jim hajxy xñåhgaxtúutåm. Ca'a yhädaa yaabå tsajtøgootiå tiågøøyy. Haa ja'a tsajtøjc yaabå, cab jaduhñ tiehñ miåbaady nebiå tsajtøjc jim tsajpootypån. <sup>25-26</sup>Haa ja'a teedywiindsøn hädaa yaabå naaxwiimbå, jomøjt-jomøjt jiiby tiågø'ø'y maa ja'a muutsunuu'xytiøjcån. Jiibiå animalnø'ty nocxy quiuyoxø'ø'y. Pero ja'a Jesucristo, tähoøquiå yho'cy. Cabå Dios jaduhñ miånaañ coo mayhooc yho'ogåt. Coo yhabaaty, månitå Jesucristo hajxy hoy xñåhho'túutåm ja'a nbojpå ngådieeyhåjtåm. <sup>27</sup>Ja'a Dios hajxy xquiunúu'xåm xpiådaacåm coo højts tähoøquiå nho'ogaånåm. Månitå Dios hajxy xyajtøyhajtyegåånåm. <sup>28</sup>Jaanå tähoøquiå ja'a Jesucristo hajxy xñåhho'túutåmbå ja'a nbojpå ngådieeyhåjtåm. Tähoocyajñåhwa'açhå hajxy xyajñåhwaats xyajcuhwåatsåm. Coo jadåhooc quiådaactågatsa'añ, månit hajxy jim xyajnoçxåånånå maa ja'a Dioswiinduumån, pønjaty hånajty jaduhñ jii jøbhijxp.

## 10

<sup>1</sup>Haa ja'a jecyquihdujt, hijxtahñd hånajty jaduhñ hijp coo ja'a Jesucristo hajxy hånajty xñåhho'tu'udåånåm. Nebiå jecyquihdujt hånajty yhane'emiån, jomøjt-jomøjtå animal hajxy jia yoxy. Pero ni pøn hånajty quia'a nånwå'açh quia'a cuhwa'açh, pønjaty hånajty ja wi'i tiågø'ø'wåambåp maa ja'a Dioswiinduumån. <sup>2</sup>Coo hajxy häxøpy tøø jiaånçh nånwå'açh tøø jiaånçh cuhwa'açh ja'a piojpå quiådieey hajxy, cabå animal hajxy häxøpy yoynå. Tähoøquiå hajxy jaduhñ cu yoxy, månit jaduhñ cu yhoøøyy. Hamdsoo hajxy cu ñajuøøyy coo pojpå cådieey hajxy quia'a møøðånå. <sup>3</sup>Pero coo animal hajxy hånajty jaduhñ yoxyñå jomøjt-jomøjt, ñajuøøby hajxy hånajty jaduhñ coo pojpå cådieey hajxy miøøðå. <sup>4</sup>Hix, ni mänaa ja'a wajnø'ty ja'a chivonø'ty ja'a pojpå cådieey quia'a yajñåhwa'açh quia'a yajcuhwa'açh.

<sup>5</sup>Paadiå Cristo ja'a Dios ñåmaayy, mänaa hånajty jaduhñ yaa tøø quiåda'aguiån hädaa yaabå naaxwiin:

Caj miich mjoot jaduhñ chocy coo ja'a animal hajxy tehngajnå yøxåt.

Páadyhøch miich yaa xquiejxy hádaa yaabä naaxwiin cooçh yaa njäya'ayhádát, nébiøçhä jäya'ayhajxy jaduhñ yaa nnähho'tú'udát.

<sup>6</sup>Caj miich mjoot jaduhñ chocy coo animal hajxy yóxät, coo hajxy ñó'ogät.

Paadiä animal hajxy xoxy, nähwaatspä piojpä quiädieeyhajxy jaduhñ.

<sup>7</sup>Mänitøch nmánaafñ:

“Dios, páadyhøch jaduhñ yaa tøø ngäda'agy nébiøch jaduhñ yaa ngudiúnät nébiøch miich xñämaayän,

neby jaduhñ jim myiñän cujaay maa miich mmädia'aguian ja'a høøçhcøxpä”,  
 nõmä Cristo ja'a Dios ñämaayy. <sup>8</sup>Jayøjpä Cristo miäna'añ cooc ja'a Dios jioot quia'a tsoey  
 coo animal hajxy quia'a yóxät ni quia'a nó'ogät. Ja'a piojpä quiädieey hajxy jaduhñ  
 yajñähwaatsäp yajcuhwaatsäp. Hoyyá jecyquihdujt jia hane'emy coo hajxy tehngajñä  
 yóxät, cabä Dios jaduhñ quimay. <sup>9</sup>Jaduhñ miänáangombä: “Teedy, páadyhøch yaa  
 tøø ngäda'agy nébiøch jaduhñ yaa ngudiúnät nébiøch miich xñämaayän.” Jaduhñ  
 miädia'agytiägø'øy coo ja'a Cristo hánajty jaduhñ yhane'ema'añ coo animal hajxy quia'a  
 yóxnät, nebiä Tieedy miädia'agy jaduhñ quiudiúnät. <sup>10</sup>Hoyyá Jesucristo ja'a Tieedy  
 miädia'agy jiaañch cudiunä coo højts jaduhñ tähooquiä xñähho'túütäm; paadiä Dios  
 hajxy xyajñähwaats xyajcuhwaatsäm.

<sup>11</sup>Jaduhñä jecyquihdujt hijty yhane'emy coo ja'a teediä animal hajxy jabom-jabom  
 wyl'i yóxät. Hoy hajxy jaduhñ jia cudiunä, cab hajxy jaduhñ ñä'ägädä nähwaach  
 ñä'ägädä cuhwaach. <sup>12</sup>Coo ja'a Jesucristo ja'a nbojpä ngädieey hajxy hánajty tøø  
 xñähho'túütäm tähooquiä, mänit hoy yhäñaaguia'da'agy maa ja'a Dios yhaooyhaampiän.  
<sup>13</sup>Jim jaduhñ yhahixy coo ja'a miädsiphajxy quia'a mäjäda'aga'añ. <sup>14</sup>Tähooquiä hajxy  
 tøø xñähho'túütäm. Jaduhñä nbojpä ngädieey hajxy xyajñähwaats xyajcuhwaatsänä.  
<sup>15</sup>Jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo tiøyyä, je'eguiøxpä coo ja'a Dioshespíritu  
 jaduhñ miänaambä maa jaduhñ cujaay myiñän:

<sup>16</sup>Coo jaduhñ yhabáadät, mänitøch hajxy nmøødyajcuhduga'añ, nõmä Dios miäna'añ:

Nyajñähixø'owáambiøch nmädia'agy hajxy hoy, neby hajxy jaduhñ hamuumdu'joot  
 wyiinjuø'owät.

<sup>17</sup>Mänit miänáangombä:

Cábøçhä piojpä quiädieeyhajxy mänaa njahmiedsäanänä.

<sup>18</sup>Jaduhñds je'e, tøø ja'a Jesucristo ja'a nbojpä ngädieey hajxy xyajñähwaats xyajcuhwaat-  
 sänä tähooquiä. Hoyyá animal hajxy jia xoxyñä, cab jaduhñ choobaatnä.

<sup>19-20</sup> Hermanodøjc, maa ja'a jecyquihdujt myiñän, cabä cuhdujt pøn miøødä coo  
 jiiyby tiägø'owät maa ja'a muutscunuu'xytiøgootiän. Pero coo ja'a Jesucristo hajxy tøø  
 xñähho'túütäm, paady hajxy jim hoy ndägø'owáanänä maa ja'a Dioswiinduumän. Tøø  
 hajxy xyajñähwaats tøø hajxy xyajcuhwaatsäm ja'a nbojpä ngädieeyhájtäm. <sup>21</sup>Je'eds  
 hajxy jim xñähgapxtúütäm Dioswiinduum. <sup>22</sup>Entonces, tsøg hajxy jim tägøøyyäm  
 Dioswiinduum. Tsøgä miädia'agy hajxy hamuumdu'joot mábøjcäm coo ja'a cuhdujt hajxy  
 nmøødhájtäm coo hajxy jim ndägøøyyämät, je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo hajxy tøø  
 xñähho'túütäm. Jaduhñä nbojpä ngädieey hajxy tøø xyajñähwaats tøø xyajcuhwaatsäm.  
<sup>23</sup>Tsøgä Diosmädia'agy hajxy tehngajñä mábøjcäm. Cab hajxy mnajtsihixøøyyämät.  
 Nmøødhájtäm ja'a tøyhajt hajxy jaduhñ coo ja'a Dios hajxy xmio'owáanäm nebiaty  
 hajxy tøø xyajwiinwaanøøyyäm coo hajxy cøxiä wiinä xmio'owáanäm. <sup>24</sup>Tsøg hajxy  
 niguiapxwíjjäm neby hajxy maas hoy nniçhojc nniabia'häyøowämät hamiñ haxøpy, neby  
 ja'a Diosmädia'agy hajxy jaduhñ maas hoy ngudiúnämät. <sup>25</sup>Jaduhñ hajxy nyajña-  
 juøøyyäm coo miäwiingooñnä coo ja'a Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ. Paady, tsøg  
 hajxy nijiootcapxmøcpøjcäm. Tehngajñä hajxy nhamugøøyyämät ja'a Diosøøxpä. Naje'e  
 hajxy, cab hajxy jaduhñ ñä'ägädä mejtsnä. Cabä quiuhdujthajxy jaduhñ yhooyä.

<sup>26</sup>Coo hajxy tehngajñä haxøøg nwädíjtämät, hoyyá tøyhajt hajxy tøø nja wiinjuøøyyäm,  
 cabä nbojpä ngädieey hajxy jaduhñ ñä'ägädä nähwaatsämät. <sup>27</sup>Haxøøgtuumä Dios  
 hajxy jaduhñ xpiädáacämät maa ja'a jøøn tiøyyän, maa ja'a Dios miädsiphajxy yhiitiän.

Hočhähgøøñä jaduhñ jiiiby. <sup>28</sup> Pøñ jaduhñ ca'a cudiumb nebiä Moisés ja'a jecyquihdujt yhane'emiän, pø tøø testigohajxy jaduhñ yhixy mejstägøögä, tsipcøxp jaduhñ yagho'oga'añii. <sup>29</sup> Maas hanaxiä hajxy jaduhñ quiumäowaanñä pønjaty ja'a Dioshespíritu jaduhñ haxøøg nänøømb, ja'a mayhajt tuumbä, pønjatii Dioshuung jaduhñ xøøghajp, pønjatii ñø'ty jaduhñ häyoowhíjxäp, hoy hajxy je'eduhñ tøø xjia nähho'túutäm, hoy hajxy je'eduhñ tøø xjia yajnáhwaats tøø xjia yajcuhwáatsäm. <sup>30</sup> Tøyhajtä Dios jaduhñ miänaañ: "Høøch jaduhñ nyaghawiimbidaamby." Chaadsä Diosmädia'agy miänáangumbä: "Dios quiu'ug jaduhñ yajcumäowaambä." <sup>31</sup> Hočhähgøøñä jaduhñ coo ja'a Dios hajxy xyajcumäowämät; je'eduhñ jugyhajp cøjxta'axiøø.

<sup>32</sup> Naxy hajxy mdehm jiahmiédsät nebiä Jesucristo miädia'agy hajxy mmädoodsøhnän. Hamuumdu'joot hajxy mbadu'ubøjcy, hoy hajxy hánajty mja tsaachpøcy hoyhoy. <sup>33</sup> Naje'e hajxy myaghäyoowhíjxy cu'ughagujc. Y mjootcapxmøcpøjpy hajxy hánajty pønjaty hánajty jaduhñ häyoowhíjxäp. <sup>34</sup> Y mnäxuu'chp hajxy hánajty pønjaty hánajty tsumyčhänäaby. Mxoonäacp hajxy hánajty, hoy hajxy cøxiä wiinä xjia pøjcä. Mnajuøøby hajxy hánajty coo hajxy jim mhida'añ tsajpootyp cøjxta'axiøø. <sup>35</sup> Entonces, cab hajxy tii mdájät mmáyät; tehngajnä hajxy mmäbögät coo ja'a Dios hajxy xyhixyñä. Mjahmiédsäp hajxy jaduhñ coo hajxy nõcxy jim mhidaanñä tsajpootyp. <sup>36</sup> Naxy hajxy mdehm miee'xtúgät, nebiä Diosmädia'agy hajxy jaduhñ hoy mgudiünät. Jaduhñ hajxy mbáadät tijaty ja'a Dios hajxy tøø xyajwiinwaanøøyyäm coo hajxy xmio'owáañäm. <sup>37</sup> Jaduhñä Diosmädia'agy miäna'añ: Mobädajpä je'e quiäda'aga'añ pønä Dios jaduhñ quiexaamby.

<sup>38</sup> Pønä Diosmädia'agy hoy cudiumb, miäbøjpy je'eduhñ tehngajnä.

Pero coo ñajtshixø'owät, cabä Dios quiumayaanñä.

<sup>39</sup> Pero højtshájtäm, cab hajxy mänaa nnajtshixø'owáañäm. Tehngajnä hajxy nmäbøjcäm. Paadiä Dios hajxy xyhuuc yajnáhwa'adsáañämbä. Cab hajxy xyajcumäowáañäm.

## 11

<sup>1</sup> Coo hajxy nmäbøjcäm, mänitä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo hajxy nbaadáañäm mädyiijaty hajxy njøbhíjxäm, hoy je'eduhñ quia'a ja cähxø'øgyñä. <sup>2</sup> Ja'a jecyjiäya'ayhajxy, coo coo hajxy miäbøjcy, paadiä Dios quiumaayy.

<sup>3</sup> Coo hajxy nmäbøjcäm, jaduhñ hajxy nyajnujuøøyyäm coo ja'a Dios ja'a naaxwiin yajwa'añguiojy ja'a miädia'agyhaam, møødä madsa'a, møødä po'o, møødä xøø.

<sup>4</sup> Coo ja'a Abel jecy miäbøjcy, paadiä Dios quiumaayy. Hix, hoyyä Abel quiudiuuñ coo animal yojxy ja'a Diosøxpä. Ja'a Caín, caj quiumaayyä je'eguiøxpä coo hánajty quia'a mäböcy. Hix, cabä animal yojxy. Hoy jaduhñ coo ja'a Abel hajxy nbahíjxämät, hoy jecy jia yagho'cä. Hix, miäbøjc ja'a Abel.

<sup>5</sup> Coo ja'a Enoc jecy miäbøjcy, paadiä Dios quiumaayy. Cabä Enoc ñä'a ho'cy. Jaduhyyä Dios yajnøcxy tsajpootyp. Jaduhñ jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän. <sup>6</sup> Coo hajxy nga'a mäbøjcämät, cabä Dios hajxy xquiumáayyämät. Tsipcøxp hajxy nmäbøjcämät coo ja'a Dios tiømiädia'agy. Y jaduhñ hajxy nmäbøjcämät coo ja'a Dios piuhbeda'añ pønä Dios wiingudsähgø'øwaamb.

<sup>7</sup> Coo ja'a Dios ja'a Noé jecy ñämaayy coo ja'a nøøgomdägoy ja'a naaxwiin hánajty quiøxy wiinyeegø'owa'añ, mänitä Noé ja'a Dios miädia'agy jaduhñ quiudiuuñä, hoyyä nøøgomdägoy hánajty quia'a ja cähxø'øgyñä. Mänitä barco cruundä yhädiuuñ. Jiibiä Noéhajxy choocy møødä yhuung møødä tio'oxy. Coo ja'a Noé jaduhñ miäbøjcy, paadiä Dios jiaanč tehñ quiumaayy. Pero ja'a wiinghänä'c-hajxy, cab hajxy miäbøjcy. Paady hajxy cøjx quiuhdägoy.

<sup>8</sup> Coo ja'a Dios ja'a Abraham jecy ñämaayy coo jim choonät ñaaxooty, coo jäguemnaax ñøcxät maa ja'a Dios ja'a Abraham yajnáhdijjiän coo chánaadiaacpögät, miäbøjc ja'a Abraham jaduhñ. Mänit jim jiaanč tsohnä ñaaxooty. Nä'a nägoobä ñä'a tu'ubøjnä. Cab hánajty ñajuø'oy maa ñøcxät. <sup>9</sup> Coo ja'a Abrahamhajxy jim miejch maa ja'a Dios hánajty tøø yajnáhdijjiän, cab hajxy tiehñ chánaadiaacpøjcy, je'eguiøxpä coo hánajty jiäya'añaaxootiä. Wittøgooty hajxy hánajty chána'ay. Pero miäbøjpiä Abrahamhajxy hánajty

coo ja'a naax hajxy hánajty mio'owa'añii, neby hajxy hánajty t̄oø yajwiinwaan̄o'oyiijän ja'a Diósäm. Jaduhñä Abraham yhuung Isaac ñamáayyabä m̄oødá yhoc-huung Jacob. <sup>10</sup> Hix, ñajuøobiä Abrahamhajxy hánajty coo hajxy hánajty jim ñocxa'añ tsajpootyp Dioswiinduum. Cab hajxy hánajty tiajy miay coo ja'a naax hajxy quia'a tsoj mooyyá.

<sup>11</sup> Jaaná jaduhñä Sara jecy miäbøjpä. T̄oø hánajty miäjaaná mänaa ja'a Dios hoy piuhbetiän coo maaxhuung piáadät. Y jaančh huungpaat ja'a Sara jaduhñ je'eguiøxpä coo miäbøjcy nebiä Dios hánajty t̄oø yajwiinwaan̄o'oyän. <sup>12</sup> Y ja'a Abrahamä, hoy hánajty t̄oø jia mäjaaná, m̄ojjøøyy mayøøyy je'eduhñ. T̄oø ja'a yhap yhoc-hajxy jaduhñ jiaančh tehñ miayøøñä. Cab hajxy jaduhñ hoy yajmächowa'añ. Jaduhñ hajxy miayyá nebiä madsa'ajän, nebiä tsabiu'ujän.

<sup>13</sup> Coo ja'a Abrahamhajxy yho'cy, cahnä hajxy hánajty quiøxy paadyñä mädyijatiä Dios hánajty t̄oø yajwiinwaan̄o'oy. Pero miäbøjcy hajxy jaduhñ. Ñajuøøby hajxy hánajty coo hajxy hánajty jim ñocxa'añ tsajpootyp. Paady hajxy xioondaacy. Ñajuøøby hajxy hánajty coo hajxy hánajty nä'ä nägoobä wiädityñä. <sup>14</sup> Pønjaty jaduhñ wädiip, cahnä tsánaadiaact hajxy piadyñä. <sup>15</sup> Coo ja'a jioothajxy cu chojcy, cu wyiimbijty hajxy, cu ñocxtägajch hajxy je'e maa hajxy hánajty t̄oø yhuuc tsohmbän. <sup>16</sup> Pero jimä jioot hajxy hánajty hamuumdu'joot t̄oø piäda'agy tsajpootyp maa ja'a chánaadiaacthajxy hánajty t̄oø yahixøøyyäxän. Ja'a Dios jaduhñ hahixøøyy. Cabä Dios miädsähdiuun̄ ja'a Abrahamhajxy.

<sup>17-18</sup> Coo ja'a Dios ja'a Abraham yhanehmy coo yhuung yóxät, ja'a Isaac-hajpä, miäbøgaambiä Abraham hánajty je'eduhñ, hoy ja'a yhuung hánajty jia tu'uquüä, hoyyá Dios hánajty t̄oø jia mäna'añ: "M̄ojø'øwaamb mayø'øwaamb miich mhuung ja'a Isaac-hajpä." Nä'ä joodhijx ja'a Dios ja'a Abraham jaduhñ pø jiaančh cudiuñaamby hánajty jaduhñ. <sup>19</sup> Miäbøjpiä Abraham hánajty coo ja'a yhuung hánajty yagjujyriøgáanaxä ja'a Diósäm. Mänitä Dios miánaangombä coo ja'a yhuung quia'a yaghó'ogät. Jaduhñ mäwiinäs ja'a Isaac hoy jiaty nebiä jadähooç t̄oø jiuujyipiøquiäbän.

<sup>20</sup> Coo ja'a Isaac miäbøjcy, paadiä Jacob ñämaayy m̄oødá Esaü coo ja'a hoybä ja'a weenbä hajxy piadaa'añ. <sup>21</sup> Coo ja'a Jacob miäbøjcy, paadiä yhoc-huunghajxy ñämaayy coo ja'a hoybä weenbä hajxy piadaa'añ. Ja'a José yhuunghajxy je'e. Mänitä Jacob ja'a Dios wyiingudsähgøøyy. Cuhdajtcøxp hánajty ñiguiuhdijyii. Ho'ogáannäp hánajty je'eduhñ. <sup>22</sup> Coo ja'a José miäbøjcy, ñajuøøyy jaduhñ coo yhap yhoc-hajxy hánajty jim cujey choona'añ Egiptonaaxooty. Paady jaduhñ yhanehmy coo ja'a piäc miänøcxäxät. Ho'ogáannäp hánajty je'ebä.

<sup>23</sup> Coo ja'a Moisés myiñguiah y jaančh tehñ yajxón, yu'üch hajxy yaghijty tågøgp'o'o. Hix, t̄oø ja'a gobiernä hánajty hoy yhanehmy coo ja'a pigäna'c-huunghajxy quiøxy yaghó'ogøjät ja'a ya'ayhäna'cpä. Ja'a Moisés tiaj tieedy, cabä gobiernä hajxy hánajty chähgø'oy. Miäbøjpiä Diosmädia'agy hajxy hánajty. <sup>24</sup> Coo ja'a Moisés miøøøñä, miäbøjcy je'ebä. Cabä gobiernä hánajty tieedyhaphadaannä, ja'a hánajty jim tuumbä Egiptonaaxooty. <sup>25</sup> Hamdsoo jaduhñ miánaañ coo ween yhäyoowhixyii m̄oødá Dios quii'ughajxy näguipxy. Cab hánajty jim miähmø'owaannä maa ja'a haxøøgcuhdujt hajxy wyi'i tiuñän. Cab hajxy hánajty ñajuø'oy coo hajxy hánajty jejcy quia'a xoonda'agaannä. <sup>26</sup> Cabä Moisés ja'a jioot jim piädaacnä maa ja'a xäðø'ñän jim Egiptonaaxooty. Maas jootcujc hánajty ñijiäwøøyyänä coo yhäyoowhixøjät ja'a jäya'aguiøxpä, ja'a Dios hánajty quiexaambiä. Ñajuøøby hánajty jaduhñ coo ja'a hoybä weenbä mio'owa'añiijäm ja'a Diósäm. <sup>27</sup> Coo ja'a Moisés miäbøjcy, paady jim chohñnä Egiptonaaxooty. Hoyyá gobiernä hánajty jia jootma'ady, cabä Moisés nä'ägädä tsähgøøyy. Tähoocutu'ubøquiä ja'a Moisés tiu'ubøjnä. Ja'a Diosmädia'agy hánajty miäbøjpy, hoyyá Dios mänaa quia'a ja hixyii.

<sup>28</sup> Coo ja'a Moisés miäbøjcy, paadiä pascuaxøø yagjajtä. Jaduhñ yhanehmy coo ja'a tøghagø'ow nø'ty hajxy yajwiinxänicxø'owät, nebiä judfos quioobhuunghajxy quia'a yaghó'cäxät, ja'a ya'ayhäna'cpä. Ja'a Dios ja'a mioonsä tsajpootypä tu'ug quejx coo ja'a quioobhuunghajxy yaghó'cäxät, ja'a ya'ayhäna'cpä, pønjetiä nø'ty hánajty t̄oø quia'a yajwiinxänicxø'oy ja'a tøghagø'ow. <sup>29</sup> Coo judiøshajxy jaduhñ miäbøjcy, mänitä Dios



ja'a Tsaptsmejy cujc yaghawaach maa hajxy jaduhñ ñaxó'owät tø'dostuum. Mänitá Egíptobá-jäya'ayhajxy hoy jia panaxaambá. Mänitá Dios ja'a nøø hoy yajtu'ugmújcombá. Cøjxá Egíptobá-jäya'ayhajxy ñøøho'ogø'øy.

<sup>30-31</sup> Coo ja'a judfoshajxy miábøjcy, paadiä cajpt hajxy juxtujc-hooc jiuhyohwiädijty ja'a xøhajpá Jericó. Mänitá tsaamuuch piuumnä. Je'e hánajty curaahajp wäditiä maa ja'a cajptän. Cøjxá jäya'ayhajxy jiiby yho'nä, ja'a hajxy hánajty ca'a mäbøjpá. Coo ja'a quixy Rahab miábøjcy, hoy hánajty jia tuñ maa ja'a burdelän, paady jaduhñ quia'a ho'cy, je'eguiøxpá coo ja'a judíos hánajty tøø yu'u'ch, ja'a hajxy hánajty wädijpá hixøøbiä woodsøøbiä.

<sup>32</sup> Coo cu ñäbaadøøyy, cu nmädiäacyhöch ja'a Gedeón, ja'a Barac, ja'a Sansón, ja'a Jeffé, ja'a David, ja'a Samuel, møødä Dios ja'a quiuguexyhajxy. <sup>33</sup> Coo hajxy miábøjcy, paadiä miädsip ja'a ñaax hajxy hoy miämähmøøyyañ; paady hajxy hoy guoibiernähajty; paadiä Dios hajxy xpiuhbéjtäm nebiaty hajxy hánajty tøø xyajwiinwaanøøyyäm; paady hajxy quia'a leontsu'tsä; <sup>34</sup> paady hajxy quia'a tooy möjñøonhaajiooty; paady hajxy quia'a culhujxá. Ja'a hánac-hajxy ca'a möcpá, mänitá mäjaa hajxy piaaty mänaa hajxy hánajty chiptuna'añän. Cabä miädsip hajxy yajmäjdaacy, hoyyá miädsiphajxy hánajty jia nämayyá. Nä'ägá yajpáyø'c hajxy je'e. <sup>35</sup> Jii ja'a to'oxiøjc-hajxy hánajty näje'e ja'a yhuung ja'a ya'ay jiuypjøjcy.

Näje'e ja'a Diosmädia'agy hajxy yajcudsaächtiunøøyyä. Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hánajty quia'a nä'ägädä najtshixø'øwa'añ, mänit hajxy yaghó'cänä. Tøø hajxy hánajty ñajuø'øy coo hajxy jiuypjøga'añ, coo hajxy jim ñøcxa'añ tsajpootyp. <sup>36</sup> Näje'e hajxy wyiinwohñä wiobho'cä. Høxtä yajcudsumøøyyä hajxy näje'e co'øxoch. <sup>37-38</sup> Näje'e hajxy quiuhga'tsä, näje'e hajxy jioø'wa'xä, näje'e hajxy quiuhujxá. Jim hajxy hánajty näje'e wiädity pactuum, wiinwa'adstuum, tunjooty. Jim hajxy hánajty näje'e chána'ay tsaajutjooty. Cabä howyit hajxy hánajty miøødä. Meeghac chivohac hajxy hánajty wyithajpy. Jaguiay hajxy hánajty yhity. Xøøghájtáp hajxy hánajty, häyoowhñxáp hajxy hánajty. Paady hajxy hánajty jaduhñ jiaty yhabety coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hánajty miábøcy. Jaanç tehñ quiumāayyáp hajxy hánajty ja'a Diósäm. Cabä Dios jaduhñ quiuumay pøn ca'a mäbøjp. <sup>39</sup> Hoy hajxy jia cumaayyá, cab hajxy miooyyá mädyiijatiä Dios hánajty tøø yajwiinwaanøø'øy. <sup>40</sup> Jäguemiä Dios wyiinmahñdyhajty coo ja'a hoyhajt ja'a weenajt hajxy xmio'owáañäm. Paadiä jecyjiäya'ayhajxy quia'a tsoj mooyyá, näguipxiä Dios hajxy jaduhñ xmio'owáañäm møødä jecyjiäya'ayhajxy.

## 12

<sup>1</sup> Tsøgå jecyjiäya'ay hajxy jaduhñ pahñxäm nebiä Diosmädia'agy hajxy miábøjquiän. Tsøgå haxøøgcuhdujty hajxy najtshixø'øyyäm. Tsøgå nhamdsøo cuhdujty hajxy høxhñxäm. Je'eduhñ wiingtuum xjia wi'i wioonøcxáañäm. Tsøgå hajxy tehngajnä cudiúunäm nebiä Dios hajxy xyhanéhäm. <sup>2</sup> Tsøgå Jesucristo hajxy hamuumdu'joot pahñxäm. Jaaya'ay hajxy xyajnähixø'øyyäm coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy nmäbøjcmät. Höchähdiuunä ja'a Jesús mähdiøjc jaduhñ yho'cy cruzøxp. Pero ñajuøøby hánajty je'eduhñ coo hánajty jim nøcxy xioonda'aga'añ tsajpootyp. Jim jaduhñ yháñaañä maa Dios yhaohooyampiän.

<sup>3</sup> Tsøgå Jesucristo hajxy jahmiejtstáacäm coo jiaanç tehñ chaächpøjcy. Ja'a cah-wiindøyhána'c-hajxy jaduhñ jatcøøyy. Miee'xtujc ja'a Jesucristo jaduhñ. Tsøgå hajxy jaduhñ pahñxäm; jaduhñ hajxy nga'a jootmayhájtämät. <sup>4</sup> Hoyyá haxøøgpá hajxy xjia mädsiphájtäm, cahnä hajxy jaduhñ xyaghó'cäm. <sup>5</sup> Ja'a Dios hajxy jaduhñ xjioot-capxmøcpøjcm maa ja'a miädia'agy cujaay myiñän:

Huung, ca'a mjootma'ady, hoyyá Dios tøø xjia yajcumädoy.

Hoy xjia hoy, ca'a mjootmayhaty.

<sup>6</sup> Miägaxyp yhanehmbiä Dios pønjaty chojpy;

yajcumädooby pønjaty yhuunghajpy.

<sup>7</sup> Coo ja'a Dios hajxy yajcumädówät, mmee'xtúgáp hajxy jaduhñ. Høpiønnä yhuung yajcumädoy. <sup>8</sup> Yajcumädoobiä Dios ja'a yhuunghajxy nägøxiä; y pø caj mijs jaduhñ

xyajcumädoy, cähxø'p jaduhñ coo ja'a Dios hajxy tøyhajt xquia'a huunghaty. <sup>9-10</sup>Ja'a hajxy ndeedyhajtämbä hädaa yaabä naaxwiimbä, nwiingudsähgøøyyäm hajxy jaduhñ, hoy hajxy hijty xyajcumädöowäm mänaa hajxy tøø nmuutsc-hajtäm. Paady hajxy hijty xyajcumädöowäm coo hajxy hijty nga'a mädia'agymiäbøjcäm. Hoorä, tsögä nDeedyhajtäm hajxy mädia'agymiäbøjcäm, ja'a jim tsajpootypä. Mänit hajxy jim xyaghjtämät. Paadiä Dios hajxy xyajcumädöowäm, nebiä miädia'agy hajxy jaduhñ maas hoy nmäbøjcämät, nebiä hawa'adstuum hajxy jaduhñ hoy nhjtänät nebiä Dios yhitiän. <sup>11</sup>Tøyhajt hajxy ndsaaçhpøjcäm mänaa ja'a Dios hajxy xyajcumädöowäm. Nbaatäm ja'a tsaachpä hajxy jaduhñ. Pøn jaduhñ mäbøgaamb hamuumdu'joot, cab jaduhñ waamb miäna'anät, hoy hänäjty jia tsaachpøcy. Maas hoy jiäya'ayhadaannä. Maas jootcujc yhidaannä.

<sup>12</sup>Naxy hajxy mdehñ nijootcapxmøcpøgøøjat neby hajxy jaduhñ hoy myo'oy mnaxät.

<sup>13</sup>Mhøxtä'awäp ja'a hodi'u hajxy, nebiä hermanodøjc hajxy jaduhñ hoy xpiawädität, neby hajxy jaduhñ quipxy xquia'a padu'udägöyyät.

<sup>14</sup>Naxy hajxy hoy mdehñ yhidät tu'ugmädia'agy nägøxiä. Hoy hajxy mjäya'ayhadät. Pøn hoy ca'a wädijp, cab jim ñøcxa'añ Dioswiinduum. <sup>15</sup>Tehngajnä hajxy mnig-wieendähadøøjat, neby hajxy jaduhñ mga'a tu'udägöyyät. Coo pøn jaduhñ tiu'udägöyyät, je'e jioot ca'a tsojp coo puihbedøøjat ja'a Diósäm. Cab hajxy mnimiäjootma'adøøjat. Coo hajxy haagä jaduhñ mjatcø'owät, pues nägøxiä hajxy jaduhñ mmä'adat. <sup>16</sup>Cab hajxy mhaxøøgwädität. Cabä Diosmädia'agy hajxy myaghäyø'ogät. Jaduhñä Esaü jecy jiatcøøyy, coo hänäjty yäho'ogyii; yajwiingubøjc ja'a nädeedy ja'a cay. Paadiä nädeedy hänäjty miøødä, coo hänäjty quioobhuungä. Mo'owáañäp hänäjty jaduhñ cøxiä mäduhñtiä ja'a tieedy hänäjty miädsäna'ay. <sup>17</sup>Y coo ja'a Esaü jioot hänäjty chocy coo cøxiä mio'owøøjat ja'a tiéediäm, cab tii nä'ä mooyä, hoy jia jøøyy. Hamdsoo jaduhñ quia'a niyaghoyøøyyä.

<sup>18-22</sup>Ja'a Moisésahajxy, jequiän høchähgøøñäbä hajxy jim yhiixy miädooyy maa ja'a tunän ja'a xøhjäp Sinaí. Ja'a pojtaxa'a hajxy yhiix møødä jøøn jim maa hänäjty jiaanch tehñ wyiingoodsän. Mänit hajxy miädooyy nebiä jäya'ay xiu'uxiän. Mänit hajxy miädooyy coo ja'a Dios quiapxy. Høchähgøøñä ja'a Dios quiapxy. Jaduhñä Dios yhanehny coo hajxy hotyijatiä quiuhgä'adsät tijaty jim mejtsp maa ja'a tunän, hoy jia animalä. Pero cab hajxy miee'xtujnä. Mänitä Dios hajxy miänuu'xtaacy coo quia'a cápxnät. Moiséspaady je'e chähgøøñä. "Jaanch tehñ chähgøøbiøch, paady ndsäyuy", nõmä Moisés miänaañ. Pero jim tsajpootyp jim Dioswiinduum, cab jim yhochähgøøñän. Sión jim xiøhaty maa ja'a Dios yhäña'ayän. Jaduhñ jim xiøhjäp, ja'a Jerusalén tsajpootypä. Tøø ja'a Dios cuhdujt hajxy xmiø'oy coo hajxy mwiingudsähgø'owät. Milhaamä Diosmoonsähajxy jim xioonda'agy Dioswiinduum. <sup>23</sup>Jimä Dioshuung yhaañmähajxy tiu'ugmucy ja'a xiøøhajxy tøøbä yajcujaayñijäbä. Ja'a Diósäm hajxy yajnähwaats yajcuhwaatsä. Nägøxiä ja'a Dios hajxy jim xwyiinmahñdyhixáañäm. <sup>24</sup>Jimä Jesucristo hajxy xñähgapxtúutäm nebiä Dios hajxy tøø xmiøøyajcuhdujčäm hawiinjemy. Coo ja'a Abel jecy yagho'cä, mänitä Dios yaghawiimbijty. Pero coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, xyajnähwaats xyajcuhwáatsäm ja'a Dios ja'a nobjpä ngädieey hajxy.

<sup>25</sup>Coo ja'a jecyjiäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy yaa quia'a mäbøjcy hädaa yaabä naaxwiin, mänit hajxy xyajcumädoowä. Hoorä, coo ja'a Dios hajxy xyhamdsoo hanélmäm jim tsajpootyp, maas hanaxiä hajxy jaduhñ njájtämät coo ja'a miädia'agy hajxy nga'a mäbøjcämät. Entonces, tsög hajxy hamuumdu'joot mäbøjcäm. <sup>26</sup>Coo ja'a Dios jecy quiapxy, mänitä naaxwiin yajtsäyuyuy. Jaduhñ tøø miänaañä coo cøxiä yajtsäyuyyaañnä jadähooç møødä naaxwiin møødä tsajtcøxp. <sup>27</sup>Jaduhñ miädia'agytiägø'oy coo ja'a Dios yajcuhdägoyya'añ tijaty tøø yhädiuñ møødä naaxwiin møødä tsajtcøxp. Pero mädyijaty jim tsajpootyp, caj yajcuhdägoyya'añ. <sup>28</sup>Tsögä Dios hajxy nämäyayäm Dioscuj'uyäp je'eguiøxpä coo hajxy jim xyaghidáañäm tsajpootyp cøjxta'axiøø. Hamuumdu'joot ja'a Dios hajxy nwiingudsähgøøyyämät. Jaduhñ ja'a Dios hajxy xquiumáayyämät.

<sup>29</sup>Yajcuhdägoobiä Dios je'e tijaty jaduhñ quia'a cumaaby.

## 13

<sup>1</sup> Tsög hajxy hamuumdu'joot ni'chojc nibia'häyóowäm nebiä tu'ugpuhya'aybän. <sup>2</sup> Coopøn miédsät maa ja'a mdøjcän, hamuumdu'jootä mjøøn mdøjc hajxy mmó'owät. Näje'e hajxy tøø tiøjmo'oy ja'a Diosmoonsä tsajpootyp-tsohmä. Cab hajxy hänäjty ñajuø'oy pø Dios mioonsähajxy je'e.

<sup>3</sup> Mbuhbédäp hajxy ja'a jäya'ayhajxy hijpä tsumy, møød hajxy häyoowhíjxäbä. Hix, quipxy ja'a Diosmädia'agy hajxy mmøødmäbøcy.

<sup>4</sup> Ja'a Dios jaduhñ mänaän coo jäya'ayhajxy ñimiøødtsäna'awøøjät ya'adio'oxy. Cab jaduhñ yhooyä coo ja'a mmägu'ughajpä tio'oxiøjc jaduhñ mnä'ä wi'i yhäyoowhíjxät, coo ja'a Dios jaduhñ xnä'ä yajcumädöwät.

<sup>5</sup> Cabä xädø'øñ hajxy mwi'i piøcjuø'owät. Jootcujcä xädø'øñ hajxy mmähídat, mäduhñtiä hajxy mmøødä. Tøø ja'a Dios jaduhñ miäna'añ cooc hajxy ni mänaa xquia'a nähgue'egáañäm. <sup>6</sup> Paady hajxy hamuumdu'joot nmánaañämät:

Ja'a Dióshøch jaduhñ xpiuhbejy.

Cábøch jaduhñ pøn ndsähgø'øy, hoñéjpiøch hajxy cu xjia tunj.

<sup>7</sup> Mbahíxäp jäya'ay hajxy, ja'a Diosmädia'agy hajxy tøø xyajnáhixø'øyäbä. Hamuumdu'joot ja'a Diosmädia'agy hajxy miäbøjcy. Hoy hajxy jiaanç tehñ jiäya'ayhajty.

<sup>8</sup> Cabä Jesucristo ja'a quiuhdujt mänaa yajtägach. <sup>9</sup> Cabä wiingmädia'agy hajxy mbadu'ubógät. Coo ja'a Dios hajxy xchójcäm, maas hoy jaduhñ coo ja'a miädia'agy hajxy nmäbøjcmät. Näje'e hajxy ñajtsapxø'øy cooc tyijy yhamajtscä, cábac tii mdsú'udsät mgáyät. Pero yø'ø cuhdujt jaduhñmä, caj yø'ø xpiuhbédät.

<sup>10</sup> Tøø ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutäm, paadiä miädia'agy hajxy jaduhñ nbanócxäm. Pero pønä jecyquiuhdujt panøcxnä, cabä cuhdujt hajxy miøødä coo ja'a Jesucristo hajxy pianócxät. <sup>11</sup> Jegyhajty ja'a teedywiindsón animalnø'ty hajxy hijty quiuuyoxø'øy maa ja'a muutscunu'xytiøjcän, nebiä piojpä quiädieey hajxy jaduhñ ñähwa'ads quiuhwá'adsät. Mänitä animalho'ogy hajxy hijty nøcxy ño'ogy cajtpa'a. <sup>12</sup> Jaaná jimä Jesús hoy yho'pä cajtpa'a. Jaduhñ hajxy xyajnáhwaats xyajcuhwáatsäm ja'a nbojpä ngädieeyhajtäm. <sup>13</sup> Tsögä jecyquiuhdujt hajxy najtshixø'oyyäm. Tsögä Jesucristo miädia'agy hajxy hamuumdu'joot panócxäm, hoyyä cu'ug hajxy xjia xøøghajtäm. <sup>14</sup> Haa hädaa yaabä naaxwiinä, caj jiega'añ. Pero jim njoot hajxy nbádaacäm tsajpootyp. <sup>15</sup> Tsögä Dios hajxy tehngajnä wiingudsähgø'oyyäm ja'a Jesucristocøxpä. Tsög hajxy tehngajnä mänánaän coo ja'a Dios miøjjä jiaançhä. <sup>16</sup> Naxy hajxy hoy mdehñ jiäya'ayhádät. Mbuhmó'owäp ja'a wiinghänä'c hajxy tijaty hajxy mmøød. Jaduhñä Dios hajxy xjiaanç tehñ quiumáyät.

<sup>17</sup> Mmábøjcäp ja'a copc-hajpä miädia'agy hajxy. Xcwieendähajp hajxy jaduhñ neby hajxy mga'a tu'udägóyyät. Najuøøby hajxy coo hajxy wyiinmahñdyhixa'aññijäm ja'a Diósäm. Naxy hajxy mdehñ miäbógät nebiä mgopc-hajpähajxy jaduhñ yhidät jootcujc. Coo hajxy mga'a mäbógät, cab hajxy hänäjty jaduhñ tøø mniyaghoyø'oyii.

<sup>18</sup> Mdúnäbä mayhajt hajxy, pa'ya'axä Dios hajxy ja'a høøhcøxpä. Høyhøch nwädity. Chójpjøchä njoot cooch homiánaajä hoy nwädítät. <sup>19</sup> Chójpjøchä njoot jaduhñ cooch jim jadähooc nnøcxtägätsät maa mijtsän. Mänuu'xta'agä Dios hajxy cooch jim ween xyajnöcxy.

<sup>20</sup> Jootcujcä Dios hajxy xjiaanç tehñ yaghíjtäm. Jaayá'ayädsä Jesucristo yagjujyp-iøjtägajts, ja'a nWiindsøn'hajtäm. Jaayá'ayäts hajxy xmiøødyajcuhdújcäm ja'a hawiinjemyguiuhdujt mänaa ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutäm. Cabä jemyguiuhdujt mänaa tiägatsaañnä. Homiánaajä ja'a Jesucristo hajxy xñä'ägä cueendähajtäm. <sup>21</sup> Weenä Dios hajxy xpiuhbety, nebiä miädia'agy hajxy jaduhñ hoy myajtúunät, ja'a Jesucristocøxpä. Jaduhñä Dios hajxy xquiumáyät. Cøjxta'axiøø tsög hajxy jaduhñ mänánaän coo ja'a Jesucristo miøjjä jiaançhä.

<sup>22</sup> Hermanodøjc, cab hajxy mdsippadá'agät. Cábøch mijts madiu'u tøø nmägapxy tøø nhane'emy. <sup>23</sup> Tøø ja'a hermano Timoteo yhawa'adspädsøømnä maa ja'a pujtøjcän. Coo yaa paquiä miédsät, mänitøch jim nmødhádät maa mijtsän.

<sup>24</sup> Yajpoo'x ja'a copc-hajpähajxy ja'a hөөчcөxpä mөөдä hermanohajxy nägөxiä. Ja'a hermanodөjc-hajxy yaabä Italianaaxooty, xyajpoo'xp mijts jaduһ.

<sup>25</sup> Weenä Dios hajxy jaduһ xjiaac mo'oy ja'a hoyhajt ja'a weenhajt. Amén.

## Santiago

<sup>1</sup> Høøch xøhajt Santiago. Ja'a Diostúunghøch nduumby. Ja'a Jesucristo, je'ečh nmáduumby. Hermanodøjc, mijtshajxy nyajpoo'xyp, mijts jäguemnaaxtsohmbä.

<sup>23</sup> Coo hajxy mänaa mhäyohmbáadät, cab hajxy mmáná'anät cooc tyijy ja'a Dios hajxy xquia'a hijxnä. Tehngajnä ja'a miädia'agy hajxy mmäbøjcät coo hajxy xyhixy. Y coo hajxy mjaac häyohmbáadät, maas hoy hajxy mmäbøgät. Tøyhajt je'eduhñ, paady hajxy mjootcugø'owät. <sup>4</sup> Coo hajxy maas hoy mmäbøgät, pedyii ja'a Diosmädia'agy hajxy jaduhñ mgudiünät.

<sup>5</sup> Coo pøn quia'a najuø'owät nebiä wyiinmahñdyhádät, weenä Dios miänuu'xta'agy, mänitä wiinmahñdy mio'owøøjät. Coo ja'a Dios hajxy tii nmäyujwáanämät, mänit hajxy cøxiä xmióoyyämät, y cab hajxy waamb xñámáayyämät. <sup>6</sup> Ween hajxy hamuumdu'joot nmänuu'xtaacäm. Cab hajxy nmánáanämät coo hajxy xquia'a mo'owáanäm. Pøn tu'joot ca'a mäbøjp, cabä jäwøhñdy tu'hityä yaghity. Jaduhñ mäwíinäts je'e nebiä mejjiän coo ja'a poj yagía'tsyo'oy. <sup>78</sup> Hix, mejtstu'u ja'a wiinmahñdy miøødä. Cabä tu'hityä yhity. Cab hoy wiädity. Cab tii wiinmahñdy mio'owøøjät ja'a Diósäm je'eguiøxpä coo wiinmahñdy mejtstu'u miøødä.

<sup>9</sup> Mädyii hermano häyoob, coo piuhbedøøjät ja'a Diósäm, jootcugø'owäp je'eduhñ. <sup>10-11</sup> Mädyii hermano mäyøø, coo ja'a mäyøøhadyiibä quia'a hajoodhájnät, nä'ägä jootcugø'owäp je'ebä. Hix, jaduhñ mäwíinäts ja'a mäyøøjäya'ayahajxy nebiä pøjjiän. Hoy ja'a pøjy jobø'oy; pero coo quiujyxioøjø'oy, mänit ñii'xnä. Mänit ñähgahnä. Jaduhñdsä mäyøøjäya'ayahajxy quiuhdägoyyaambä. Yhøxho'ogaamby hajxy tijaty hajxy miämäyøøhajpy.

<sup>12</sup> Jootcujc hajxy yhyt pønjaty mee'xtujp, pønjaty ja'a møjcu'ugongä miädia'agy ca'a mäbøjcäp. Pønjaty ja'a Dios jahmiejtsp, cøjxta'axioø hajxy yagiyghada'añii nebiä Dios jiyughatian, nebiä Dios hajxy tøø xyajwiinwaanøoyyäm. <sup>13</sup> Coo ja'a mjoothajxy chógät coo hajxy haxøøg mjatcø'owät, cab hajxy mmáná'anät cooc tyijy ja'a Dios hajxy xyagjatcø'owa'añ. Hix, cabä Dios mänaaxøø haxøøg jiatcø'oy. Y caj mänaa miäna'añ coo hajxy haxøøg njatcø'oyyämät. <sup>14</sup> Ja'a mhamdsoo copc xyajtägøyyäp. <sup>15</sup> Hix, ja'a mhamdsoo copcooty ja'a pojpä cädieey piädsomy. Y coo pønä pojpä cädieey tehngajnä tiünät, jiiby yhäda'aga'añ haxøøgtuum.

<sup>16</sup> Hermanodøjc, ca'a hajxy myajwiinhøøñ. <sup>17</sup> Ja'a hoybä ja'a mäbaadpä, Dios hajxy pedyii xmióoyyäm, ja'a tsajpootypä. Je'eduhñ cunuu'x ja'a jajpä ja'a tsämaambä. Cabä Dios wyiinmahñdy mänaa tiägach. <sup>18</sup> Hamdsoojoot ja'a Dios hajxy xpiädäacäm hodium je'eguiøxpä coo ja'a miädia'agy hajxy nmäbøjcäm, ja'a tøyhajtpä. Paady hajxy jaduhñ xquiumáayyäm.

<sup>19</sup> Hermanodøjc, homiänaajä ja'a Diosmädia'agy hajxy mmädozá'anät; pero hodiägaamby hajxy mdaj mmáyät coo hajxy hánajty mgapxa'añ mmädia'aga'añ. Y cab hajxy mjootmä'adät. <sup>20</sup> Coo hajxy njootmä'tämät, cabä Diosmädia'agy hajxy nyajtuungpáatänä.

<sup>21</sup> Cøxy najtshixø'ow ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy, neby hajxy madiu'u haxøøg mjatcø'oyän. Mee'xxieemy ja'a Diosmädia'agy hajxy mmäbøgät, ja'a hajxy tøø mmädøyyäbä. Y coo hajxy mjaančh mäbøgät hamuumdu'joot, mänit hajxy jaduhñ mnähwá'adsät.

<sup>22</sup> Mgøxy cudiünäp ja'a Diosmädia'agy hajxy jaduhñ. Coo hajxy mnähmädoonäxät, cab hajxy jaduhñ mnä'a yajtuungpaady, hoy hajxy mja mäna'añ cooc tyijy hajxy myajtuungpaady. <sup>23</sup> Pønä Diosmädia'agy nähmädoonajxp, cab hoy quiuiduñ. Jaduhñ mäwíinäts je'e nebiä jäya'ay ñiyhahjxnaxyiijän hijxtjooty. <sup>24</sup> Paquiä jaduhñ ñiyhahjxnaxyii. Pero coo wyiimbijnä, cab jiahmiejtsnä nebiä wyiin jioøp quiähxø'ogyy. <sup>25</sup> Pønä Diosmädia'agy tehngajnä jahmiejtsp, pøn hoy cudiuumb, jootcujc jaduhñ yhida'añ. Hix, hodium piäda'aga'añii je'eguiøxpä coo ja'a Diosmädia'agy miäbøcy.

<sup>26</sup>Pønjaty mänaamb cooc tyjy Dios hajxy wyiingudsähgø'øy, y nä'ä nägoodä hajxy nä'ä capxtägoy, xiøøbä hajxy nä'ä mäna'añ cooc tyjy Dios hajxy wyiingudsähgø'øy. <sup>27</sup>Coo ja'a yaamghuung hajxy mbuhbédät mөөdä yaamgto'oxy, coo hajxy hánajty tii yajmaajiaty, y coo hajxy haxøøg mga'a wädítät, mänit hajxy myajcähxø'ögät coo Dios hajxy mjaančh wiingudsähgø'øy.

## 2

<sup>1</sup>Hermanodøjc, paadiä Jesucristo miädia'agy hajxy nmäbójcäm coo jim yhyty tsajpootyp maa ja'a jajpä tsämaambä miøödän. Jaaya'ay hajxy nWiindsøn'hájtäm. Cabä yhahixø'øy coo pøn mxøøghádät.

<sup>2-4</sup>Tsøg hajxy mädiácäm, coo jáya'ayhajxy nämetsc miédsät maa ja'a mdsajtøjc-hajxiän, tu'ug mäyøøbä, tu'ug häyooobä, tu'cuhdujt hajxy nämetsc mwiingudsähgø'öwät, hoyyá mäyøøbä orocø'øjädsøhñdy hánajty jia mөөdä, hoyyá howyit hodiucxy hánajty jia mөөdä. Cabä häyooobä hajxy mxøøghádät, hoyyá howyit hodiucxy hánajty quia'a ja mөөdä. Hoorä, coodsä häyooobä hajxy mnämä'awät: "Jii miich huuc täna'aw", o coo hajxy mnämä'awät: "Jii miich mhäña'awa'añ naaxwiin", y tøø ja'a mäyøøbä hoyhñaabeijt hajxy hánajty mmo'oy, myajcähxø'py hajxy jaduhñ coo ja'a mguhdujthajxy quia'a hoyyá. Cähxø'p jaduhñ coo ja'a häyooobä hajxy tøø mga'a näxuuch.

<sup>5</sup>Hermanodøjc, huuc mäadow hädaa mädia'agy hajxy. Pønjaty häyooob hädaa yaabä naaxwiin, Dios tøø yajnähdiy coo ja'a Diosmädia'agy hajxy miäbógät hamuumdu'joot, coo hajxy jim ñöcxät cøxp tsajpootyp. Jim hajxy ñöcxa'añ nägøxiä. Pønjetiä Dios tøø jiahmiech tøø pia'häyoy, Dios jaduhñ tøø yajwiinwaanø'øy coo hajxy jim ñöcxät. <sup>6</sup>Pero mijts, mxøøghajpy hajxy ja'a häyooobädøjc. Hoorä, ja'a mäyøødøjc-hajxy, xchaächtiuumb mijts jaduhñ. Pawich pajäduty mijts xyajnøcxy haguic. <sup>7</sup>Ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy mbanøcxäp, y je'e ja'a mäyøødøjc-hajxy wyiinwohmby.

<sup>8</sup>Dios mänaamb coo ja'a mmäjøøn coo ja'a mmädøjc mdsógät mba'häyöwät nebiä mni'x nebiä mgopc mdsøquiän. Ja'a Diosmädia'agy jaduhñ miimb. Bueno, pø mjaančh cudiüünäp ja'a Dios miädia'agy jaduhñ, hoy jaduhñ. <sup>9</sup>Pero coo ja'a häyooobädøjc hajxy mxøøghádät, haxøøg hajxy jaduhñ mjäya'ayhaty. Ja'a Diosmädia'agy jaduhñ mänaamb cooc yhaxøøgä. <sup>10</sup>Pöñä ley hoy tøø jia yajtuñ, pø weeñtiä tøø tiu'udägoy, jaančh tehñ miøj tøø quiuyo'oyø'øy. <sup>11</sup>Dios jaduhñ mänaa, coo ja'a mhamdsøo to'oxiøjc hánajty jyimän, cabä wiingto'oxiøjc mmøødhídät. Jaanä jaduhñ miänaambä coo mga'a jáya'ay-yaghó'ogät. Tsøg hajxy mänáanäm, pø tøø mjäya'ay-yaghø'ogy, tøø ja'a ley jaduhñ mga'a yajtuñ, hoy wiingto'oxiøjc mga'a ja mөөdhity. <sup>12</sup>Hoy hajxy ngapx nmädiácämät, hoy hajxy njäya'ayhájtmät nebiä Jesucristo hajxy xyhanéhmäm maa ja'a miädia'agy myiñän cujaay. Hix, xyhixáanäm jaaya'ay njoot ngøpc-hajtámhajxy pø hoy hajxy njaančh jáya'ayhájtmät. Xpiuhbedáanämäp hajxy neby hajxy maas hoy njäya'ayhájtmät. <sup>13</sup>Pønjetiä jáya'ay näxuu'tsp, je'e hajxy päda'agáanäp hodium. Cab hajxy yajcumädowa'añii. Pønjetiä jáya'ay ca'a näxuu'tsp, je'eds hajxy yajcumädowaanäp. Cab hajxy näxuu'tstägatsa'añii.

<sup>14</sup>Hermanodøjc, näje'e jáya'ayhajxy miäna'añ cooc tyjy hajxy miäbøcy hamuumdu'joot, y cab hajxy hoy wiädity, nebiäc tyijjiäda'aduhñ yhuuc nä'ä nähwá'adsät. <sup>15-16</sup>Coo mijts hermano nä'ä nägøobä mnämä'awät: "Nøcx hajxy jootcujc wädít; pägø'øw jøcxwit hajxy; hoy hajxy mgay mhú'ugät", y cab hajxy hánajty tii tøø mmo'oy, hoy hajxy hánajty tii quia'a ja mөөdä, ni wit ni tucxy, ni cay ni hu'ugy, caj mijts mguhdujt hánajty yhoyyá. <sup>17</sup>Coo pøn miäná'anät cooc tyjy hoy wyi'i pianøcxy, pero cabä quiuhdujt nä'ä hyyäbä, xiøøbä jaduhñ nä'ä mäna'añ cooc tyjy hoy pianøcxy.

<sup>18</sup>Pero coo pøn miäná'anät: "Miich mahñdy hoy mbanøcxyp; høøch, hóyhøch nguhdujt", høøch hijtahnd yaghjxác pø hoy mjaančh panøcxy, hoy mga'a ja yajcähxø'øgy pø hoy mguhdujt. Høøch, coöch nguhdujt yhoyyá, nyajcähxø'piøch jaduhñ coöch hoy njaančh panøcxy. <sup>19</sup>Miich mänaamb coo Dios tiu'ugä; hoy hit jaduhñ coo jaduhñ mnämä'anät. Pero jaduhñdsä møjcu'uhajxy miänaambä y chähgøøby hajxy je'e. <sup>20</sup>Nej,

caj miich mnä'ägädä wiinjuø'owa'añä, xiøøbä mja nä'ä mäna'añ coo mmäböcy, pø cabä mguhdujt nä'ä hoyyä. <sup>21-22</sup> Abraham højts hijty nhaphájtäm ndeedyhájtäm. Mänitä Dios ja'a Abraham nämaayy coo ja'a yhuung yóxät, ja'a Isaac-hajpä. Paadiaduhñ nämaayy coo ja'a yhuung yóxät, nebiä Dios jaduhñ wyiingudsáhög'owät. Jiaančh cudiuanaambiä Abraham hánajty jaduhñ. Coo jiaančh ja cudiuanañ, paady hodiium piädáacänä. Cähxø'p jaduhñ coo ja'a Diosmädia'agy hánajty jiaančh mäböcy. <sup>23</sup> Tøjijätä Diosmädia'agy jaduhñ nebiä myiñän cujaay: "Coo ja'a Abraham ja'a Dios ja'a miädia'agy miäböjcä, paadiä hodiium piädáacänä." Y Abraham, hamdsoo Dios miänaañ coo Abraham hánajty miägu'ughadyii.

<sup>24</sup> Jaduhñds je'e, paadiä Dios hajxy hodiium xpiädáacäm coo hajxy hoguiuhdujt nya-  
jtúunäm, coo hajxy hoy nmäböjcäm. <sup>25</sup> Jaduhñä quixy Rahab yhuuc jajpä. Mänitä jáya'ay-  
hajxy miejtstaacy maa ja'a Rahab tiøjcän. Hixøøby woodsøøbiä hajxy hánajty wiädity.  
Mänitä Rahab miäbuhbeyty. Mänitä tu'u hajxy wiingpä yajnähixøøyyä. Paadiä Rahab  
piädáacänä hodiium, hoyyä howyiinmahñdy hánajty tøø quia'a ja møødhaty. <sup>26</sup> Entonces,  
coo hajxy nmánáañämät cooc tyijy hajxy hoy nmäböjcäm, pero cabä nguhdujthajxy  
yhoyhájtäm, xiøøbä hajxy mnä'ä mänáañäm coo hajxy hoy nmäböjcäm. Cab jaduhñ  
choobaady coo hajxy nä'ä nägoobä nmánáañämät cooc tyijy hajxy hoy nmäböjcäm;  
höxtámñäts ja'a ni'x ja'a copc coo yho'nä, cab je'e choobaatnä.

## 3

<sup>1</sup> Hermanodøjc, ca'a hajxy mwi'i niwiyiindsøn'bäda'agyii. Hix, pønjaty hoy ca'a ya-  
jnähixøøby, cab hajxy quiumaya'añii ja'a Diósäm. <sup>2</sup> Madiu'u hajxy ngapxtägóoyyäm  
nägøxiä. Pøn ca'a capxtägooby, ca'xiä Diosmädia'agy jiaančh tehñ quidiuñ. Ni nej  
quia'a jatcø'oy. <sup>3</sup> Paadiä cuaay freno hajxy nbädáacäm coo hajxy ween miädia'agy miäböcy  
neby hajxy jaduhñ hoy yó'oyät. <sup>4</sup> Jaaná jaduhñduhmbä, ja'a barcotimón, chuucpä hajxy  
yajmäyohby, hoy ja'a barco jia hamøjjä, hoy møc jia pabojoy. <sup>5-6</sup> Y yø'ø haaw, hoy  
jia muutscä, jaduhyyä jáya'ay nä'ä jaančh tehñ miägäpxtägoobiä møj may. Jaduhñ  
mäwiinäts yø'ø haaw nebiä jøønän. Coo ja'a yuuc tiyø'øgy, tu'lii'ty ja'a padoy choñ-  
da'agy. Yø'ø haaw, jiaančh tehñ miøødä haxøøgpä yø'ø. Paquiä xyajtu'udägóoyyät. Y  
ja'a møjcu'ugong, je'eds hajxy xwyi'i yajcapxtägóoyyäm. <sup>7</sup> Hoñä'ä mädyii animalä hajxy  
hoy nyajmaaxøøyyämät, caa, muuxy, tsahñdy, møødä mejjiooty-tsánaabiä. <sup>8</sup> Pero yø'ø  
haaw, cab hoy miäaxø'owa'añ. Haagä haxøøgpä jaduhñ miøød. Je'eduhñ xyajtägóoyyäm  
maa ja'a Dioscøxpän. <sup>9-10</sup> Jue'e yø'ø haaw, mejtstu'u myiñ. Je'e hajxy nyajtuunäm coo  
ja'a Diosteedy hajxy ngapxpátäm. Jaaná je'e hajxy nyajtuunäm coo ja'a jáya'ay hajxy  
nähójjäm, ja'a Dios yajmägunuu'xøøyyäbä ja'a yhEspiritu. Hermanodøjc, caj yhooyä coo  
hajxy mejtstu'u njäya'ayhájtämät. <sup>11</sup> Hix, maa tu'ugpä nøøgopcän, cabä nøø wiingä tægach  
xiee'xy. Tu'tu'uyyä nä'ägädä xee'xy. <sup>12</sup> Jaaná jaduhñduhmbä, tu'tu'uyyä piids tiøømhaty;  
cabä aceituna miädømhado'oy maa ja'a piidsän. Ni ja'a piids quia'a mäðømhado'oy maa  
ja'a tsaatypän. Y cabä hoñøø jim mbáadät maa ja'a taamdsnøøgopcän.

<sup>13</sup> Pøn wiinmahñmech maa mijtsän, ween hoy jiäya'ayhaty neby jaduhñ yajcähxø'ögät  
coo hoguiuhdujt miøødä, coo mee'xxieemy jiäya'ayhaty. <sup>14</sup> Jii häna'c-hajxy näje'e miä-  
na'añ coo hodiung hajxy mio'owøøjät, coo wiinghäna'c quia'a mo'owøøjät, je'eguiøxpä  
cooc tyijy hajxy jiaančh tehñ jiaty hoyhoy. Caj mniguiumayøøjät cooc tyijy mjaančh tehñ  
jiaty. Hix, caj tiøyyä coo mjaančh jaty. <sup>15</sup> Yø'ø wiinmahñdy jaduhmbä, caj yø'ø jim choñ  
maa ja'a Diosän. Hädaa yaabä naaxwiin hajxy yajcojy. Ja'a møjcu'ugongä wyiinmahñdy  
jaduhñ. <sup>16</sup> Ja'a häna'c-hajxy ca'a niyajmädsøjcäbä coo wiinghäna'c hodiung piädät,  
cab hajxy hoy nimioðhdidyii. Nijihøj nibiahójjäp hajxy jaduhñ. Madiu'u hajxy haxøøg  
jiäya'ayhaty. <sup>17</sup> Pero jimä howyiinmahñdy choñ maa ja'a Diosän. Coo hajxy je'e  
mmøødhádät, hoy hajxy jaduhñ mjäya'ayhádät. Cab hajxy mdsiptsáná'awät, cab hajxy  
mma'adtsáná'awät. Mee'xxieemy hajxy mhídät. Cabä mhamdsoo wiinmahñdy hajxy  
mwi'i yajtúnät. Mmøødhádäp ja'a hojiot hajxy møødä jáya'ay. Cabä mwiinmahñdy hajxy

mejtstu'u myajtúnät. Cab hajxy mhøhndá'agät. <sup>18</sup>Pønjaty ca'a tsiptsojp, jaančh tehñ yhoy hajxy jiäya'ayhaty, møød ja'a hajxy nägøxiä capxcuhgådaacpä.

## 4

<sup>1</sup>Jim mijts ja'a mdsip myajtsohnda'agy maa ja'a mhaxøøgwiinmahñdyhajxiän coo hajxy najxy mnimiädsibø'øyii. <sup>2</sup>Coo hajxy tii mja hadsoga'añ, je'eds hajxy myajniguiuyagho'ogóøyyäp, je'eds hajxy myajniguiumädsiphadøøyyäp. Paady hajxy mga'a paady mädyii hajxy mja tsojpy coo ja'a Dios hajxy mga'a mäyujwa'añ. <sup>3</sup>Y coo hajxy tii mja yujwa'añ, cab hajxy mbaady, je'eguiøxpä coo ja'a mguhdujthajxy quia'a hoyyá. <sup>4</sup>Hix, najoot hajxy mwil'i yhadún mwil'i yhanäma'awø'øy mädyii hajxy mja yujwaamby. <sup>5</sup>Caj mijts Diosmädia'agy hoy mgudiuñ. Nej, cab hajxy mnajuø'øyä coo jaduhñ quia'a hoyyá coo ja'a mjoot ja'a mjuehñdy hajxy yaa mbáda'agät hádaa yaabä naaxwiin. Coo hajxy jaduhñ mbáda'agät hádaa yaabä naaxwiin, Dios hajxy jaduhñ mmädsiphánjáp. <sup>6</sup>Nej, tøgä xiøøbä ja'a Diosmädia'agy ñä'ä mäna'añä: "Tøø ja'a Dios ja'a yhEspíritu piäda'agy maa højtscøxpän. Xjiaančh tehñ chojc xjiaančh tehñ pia'häyóowäm hajxy jaduhñ." <sup>7</sup>Jaanch tehñ yhojyá Dios hajxy xpiuhbéjtäm neby hajxy jaduhñ hoy nmäjädaacämät. Jaduhñä Dios miädia'agy myiimbä: "Miädsiphajpiä Dios pøn ja wil'i yajcumayaamb. Pero pøn ca'a yajcumayaamb, piuhbejpiä Dios je'e." <sup>8</sup>Mäbøc ja'a Diosmädia'agy hajxy tehngajnä. Høxhixä ja'a mõjcu'ugongä miädia'agy hajxy; mänit hajxy jaduhñ xñähguéecnät. <sup>9</sup>Hamuumdu'jootä Diosmädia'agy hajxy mbanøcät; mänitä Dios hajxy xpiuhbejtägsät. Pønjatia haxøøgcuhdujt møød, mhøxhixäp ja'a mguhdujt hajxy jaduhñ. Pønjaty mänaamb coo mejtstu'u pianøcxa'añ, møødä Dios, møødä hádaa yaabä naaxwiin, mnajtshixøøñäp ja'a mhaxøøgwiinmahñdy hajxy. <sup>10</sup>Mjootmayhádaap hajxy jaduhñ je'eguiøxpä coo haxøøgcuhdujt hajxy mmøødä. Cab hajxy mxoondäacnät. <sup>11</sup>Mba'yá'axäp ja'a Dios hajxy hamuumdu'joot. Mnägäpxäp hajxy nebiaty hajxy tøø mhaxøøgwädity. Mänitä Dios hajxy xyajmähmø'øwät hodiium.

<sup>12</sup>Hermanodøjc, ca'a hajxy mniiñahojyii hamiñ haxøpy. Pøn wiinghermano nähojp, jaduhñ miäbaatnä nebiä Diosmädia'agy ñähojjiän. Cabä Diosmädia'agy hoy ñä'ä cudiuñ. <sup>13</sup>Tu'ugä Dios hajxy xyhanéhmmäm. Je'e hajxy xyhixäm pø hoy ja'a miädia'agy hajxy nguidiuñäm. Jaayá'ayäts cuhdujtmøød pø xpiädaacäm hajxy hodiium, pø xpiädaacäm hajxy haxøøgtuum. Pero miičh, caj miičhä cuhdujt mmøødä coo wiinghermano mnähójtät.

<sup>14</sup>Huuc mädown hajxy, näje'e hajxy jaduhñ miäna'añ: "Jäda'a o jaboom højts nnøcxa'añ wiinghagajpt. Jim højts tu'jumøjt nniyhajada'añii. May højts xäðø'øñ jim nbaada'añ." <sup>15</sup>Ni quia'a najuø'øy hajxy tii jaboom jadaañäp. Ja'a jugyhajt, paquiä quioøxy. Jaduhñ miäbaady nebiä näma'ajän coo paquiä tiägoy. <sup>16</sup>Jaduhñ hajxy mmäná'anät: "Pø mänaambä Dios jaduhñ, mänit hajxy njaac jugyhajtämät. Coo ja'a Dios jaduhñ miäná'anät, hotyijjä hajxy njájtämät. Coo quia'a mäna'anät, cab hajxy tii nnä'ägäda jájtämät." <sup>17</sup>Pero mijts, tehngajnä mijts mwil'i ñiguiumayii. Haxøøg jaduhñ coo hajxy jaduhñ mjatcø'øwät. <sup>18</sup>Pøn najuøøby neby hoy quiuhdujthadät, y cab hoy ñä'ä cuhdujthaty, haxøøg jaduhñ jiatcø'øy.

## 5

<sup>1</sup>Ween yø'ø mäyøødøjc-hajxy yhuuc yajcopcø'øy. Jø'øwaamb hajxy, tsaächya'axaamb hajxy, je'eguiøxpä coo ja'a tsaächpä hajxy piaada'añ. <sup>2</sup>Yø'ø hajxy cøxiä miämäyøøhajpiä, caj yø'ø choobaadaañnä, hoy howyit hodiucxy hajxy jia møødä. Cøxaamb jaduhñ tiägoyya'añ. Coo hajxy miäyøøjä, cähxø'p hajxy coo ja'a häyoobädøjc hajxy quia'a näxuuch. Quiuhäyowø'øwaamby hajxy jaduhñ. Xiøøbä hajxy tøø ñä'ä yajmayø'øy maa hajxy miäyøøhatiän. Hix, mobädajpä naaxwiimbä wyiimbida'añ. <sup>3</sup>Cabä mioonsä hajxy ca'xy tøø yhuuc mäjuuñä. Paady hajxy jim ñäxø'wøøyyänä maa ja'a Diosän jim tsajpootyp. Miädoobiä Dios ca'xy. <sup>4</sup>Hoy yajxón hajxy tøø jiaančh tehñ chána'ay hádaa yaabä naaxwiin. Tøø ja'a miäyøøhadyiibä hajxy jia yajmayø'øy. Pero mobädajpä hajxy quiuhäyowø'øwa'añ. <sup>5</sup>Tøø ja'a hojiäya'abiä hajxy chaächtiuñ. Tøø hajxy yagho'ogy. Cabä hojiäya'ayhajxy ñä'ä niñawaanä.



<sup>7-8</sup>Hermanodøjc, mmee'xtúgäp hajxy jaduhñ høxtä Jesucristo cádaactägátsäp. Mobädajpá quiádaactägatsa'añ. Cab hajxy tii mdaj mmáyät. Jaduhñ hajxy mmee'xtúgät nebiä jáya'ayhajxy miee'xtuquiän coo quia'a tsoj tu'uy. <sup>9</sup>Hermanodøjc, cab hajxy mniñähó-jóøjät coo Jesucristo hajxy xyajcumádówät. Mobädajpá quiáda'aga'añ. <sup>10</sup>Mjahmiédsäp hajxy nebiä jáya'ayhajxy jecy chaächpøjquiän, ja'a Diosmädia'agy hajxy jecy yajwá'xäbä. Mee'xtujc hajxy je'e jecy. <sup>11</sup>Pøñ mee'xtujp, hoy jia tsaächpøcy, jootcujc hajxy yhity, nebiä Job jecy miee'xtujquiän mänaa chaächpøjquiän. Tøyhajt jaduhñ. Y ñäxuu'tstägajts ja'a Dios ja'a Job. Hiç, hojioot ja'a Dios jiaanç tehñ miøød.

<sup>12</sup>Hoy hádaa mädia'agy hajxy mmádówät. Cabä Dios hajxy nä'ä nägoobä mgapxpáadät. Coo hajxy jaduhñ nä'ä nägoobä mgapxpáadät, mgapxtägóyyäp hajxy jaduhñ, y xyajcumádówäp ja'a Dios hajxy. Pø mmøødä tøyhajt hajxy, jaduhyyä hajxy mmäná'anät coo tiøyhajtä. Pø caj, jaduhyyä hajxy mmäná'anät coo quia'a tøyhajtä.

<sup>13</sup>Pøñjaty tsaächpøjp, weenä Dios hajxy pia'ya'axy. Pøñjaty jootcujc, weenä Dioshöy hajxy yhöy ya'axy. <sup>14</sup>Pøñjaty pøjcäp, ween hajxy ñäma'ay ja'a tuungmøødpä maa ja'a tsajtøjcän coo oración hajxy tiuunäxät, coo aceite hajxy yajñähjaaxóøjät ja'a Dioscøpá. <sup>15</sup>Pø jaanç mäbøjp hajxy, ja'a hajxy oracióntuumbä, mänitä Dios ja'a pa'amjäya'ay ja'a pia'am yajñähwáatsät, møødä piojpä møødä quiädieey. <sup>16</sup>Myajniñägapxóøjäp ja'a mbojpä mgädieeyhajxy hamiñ häxøpy. Mniñähgapxtu'udóøjäp hajxy hamiñ häxøpy nebiä mba'am hajxy jaduhñ xñähwá'adsät. Jaanç tehñ tiuungpaatp jaduhñ coo ja'a hojiäya'ay hamuumdu'joot yhoracióntúnät. <sup>17</sup>Høxtahmðsä Elías, ja'a Diosmädia'agy jecy yajwá'xäbä. Jaduhñ je'e jäya'ayhajty neby højtshájtämän. Coo ja'a Elías ja'a Dios miänuu'xtaacy coo quia'a yajtu'uwät, tægøøgjumøjt ja cupc quia'a tuuy hádaa yaabä naaxwiin. <sup>18</sup>Mänitä Elías ja'a Dios jadähooc miänuu'xtaactägajch coo yajtu'uwät. Mänit jadähooc tiægøøpy tuubä. Mänitä jáya'ay piäda'agyhajxy yhöyøyyäxä.

<sup>19-20</sup>Hermanodøjc, coo pøñ ja'a tøyhajt jiojyohdiu'udät maa mijtsän, tu'udägóyyäp hajxy jaduhñ. Pero coo hajxy mjootcapxmøcpøgät, mänitä wyiinmahñdyhajxy miédsät. Cøxaambä piojpä quiädieey hajxy jaduhñ ñähwa'adsa'añ, y hodium hajxy jaduhñ miähmø'øwa'añ. Tøyhajt jaduhñ.

## 1 Pedro

<sup>1</sup>Hoočh xohajp Pedro. Jesucristoex xquiuguexyhajp. Mijs hādaa nocy nyajnäjaayoo by ponjatiä Diosmädia'agy maböjp. Xii yaa hajxy wiingtuumjaty mhadsäna'ay jim maa naax jaduhñ xiöhatiän Ponto, mөөd jim Galacia, mөөd jim Capadocia, mөөd jim Asia, mөөd jim Bitinia. <sup>2</sup>Jequiän mijsä Diosteedy xwyiimbiyy. Tөө Dios hānajtý ñajuo'oy coo mijsä miädia'agy hānajtý mmäbögaanä. Ja'a yhEspirituhaamä Dios hajxy tөө xyaghodiäg'ooy, weenä mädia'agy hajxy jaduhñ mmäböğät ja'a Jesucristocöxpä. Jaaya'ay hajxy tөө xyajnäähwaatsäm mänaa hajxy xñäho'tuütäm. Weenä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy xmio'oy möj may.

<sup>3</sup>Tsögä Dios hajxy wiingudsähgöoyyäm. Jaaya'ayä Jesucristo Tieedyhajpy. Höjtsä Jesucristo nWiindsöñhājätäm. Hojiootä Dios jiaanč tehñ miөөd ja'a höjtscöxpähājätäm, paady hajxy homiänaajä xyagjyghadāanäm neby je'e jiygylatiän. Coo Dios ja'a Jesucristo yagjyypiojtägajch coo hānajtý tөө yho'ogy, jaduhñä tøyhajt hajxy nmөөdhājätäm coo Dios hajxy jaduhñ xjiaanč yagjyghadāanäm homiänaajä <sup>4</sup>jim tsajpootyp. Jimä hoyhajtä weenhajt hajxy möj may xmio'owāanäm, neby jaduhñ jecy miānaañän cooc hajxy hānajtý xmio'owāanäm. Tijaty hajxy yaa nyagjyghājätäm hādaa yaabä naaxwiin, tsipcöxp jaduhñ quiöxa'añ, tsipcöxp jaduhñ quiuhdägoyya'añ. Pero mädyiijatiä Dios hajxy jim xmio'owāanäm tsajpootyp, cab jaduhñ mänaa quiöxa'añ, cab jaduhñ mänaa mia'ada'añ, cab jaduhñ mänaa quiuhdägoyya'añ. Homiänaajä yajxón yhida'añ. <sup>5</sup>Coo mijsä Dios miädia'agy jaduhñ mmäböjčä, paadiä Dios hajxy xcwieendähada'añ ja'a miöcmäjaahaam. Cab hajxy jaduhñ mänaa mguhdägoyya'añ. Coo ja'a Dios yHuung yaa quiädaactägatsa'añ hādaa yaabä naaxwiin, ja'a Jesucristohajpä, mänit hajxy jim xyajnöcxāanäm tsajpootyp Dioswiinduum. Jimä Dios hajxy homiänaajä xyagjyghadāanäm neby je'e jiygylatiän.

<sup>6</sup>Paady mijs jootcujc mhity, hoy hajxy jäda'ahaty madiu'u mja tsaächpöcy. Pero cab hajxy jecy mdsaačhpöga'añ. <sup>7</sup>Höxtahmäsä oro, jöñhaamä jäya'ayä oro hajxy yhiixmach pө hoyhoro jaduhñ. Jaanä jaduhñ mijsä Dios xyhiixmajtspä pө hamuumdu'jootä miädi'agy hajxy mmäböjčä, hoy hajxy mja jaanč tehñ chaačhpöcy. Jaanč tehñ choobaatp jaduhñ coo hajxy jaduhñ mmäböğät tehñgajnä. Cabä oro jaduhñ jiaty tsoobaady neby jaduhñ choobaadiän nej mijs homiänaajä mmäböquiän. Hiix, tsipcöxpä oro jaduhñ quiuhdägoyya'añ. Y coo Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ, mänit mijs xquiiumaya'añ je'eguiöxpä coo hajxy hānajtý tөө mmäböcy, hoy hajxy hānajtý tөө mja jaanč tehñ chaačhpöcy.

<sup>8-9</sup>Hoyä Jesucristo hajxy tөө mga'a jagä hixy, mdsojpy mba'häyooby hajxy jaduhñ, y mmäböjčäbä miädia'agy hajxy jaduhñ. Hoy hajxy tөө mga'a jagä hixy, coo hajxy jaduhñ mmäböcy, paady hajxy jaduhñ tөө xyajnäähwa'ačh. Coo hajxy jaduhñ tөө xyajnäähwa'ačh, paady hajxy jaduhñ mjaanč tehñ xioonda'agy nägö'ө nädecypiä.

<sup>10</sup>Ja'a jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy jecy yajwä'xäbä, jia wi'i yajtöoby jia wi'i yajtöxyp hajxy hānajtý neby hajxy piäda'agöojät hawa'adstuum. Cab hajxy hānajtý ñajuo'oy neby hajxy jaduhñ jim piäda'agöojät. Pero ñägapx hajxy jaduhñ coo mijsä Dios hānajtý xpiäda'aga'añ hawa'adstuum, je'eguiöxpä coo hojioot miöda. <sup>11</sup>Yajtöoby hajxy hānajtý pөñ mijs hānajtý miñ xpiäda'aga'añ hawa'adstuum. Jaduhñ hajxy hānajtý yajtöobä mänaa hānajtý myina'añ. Ja'a Dios jaduhñ hawaanä ja'a yhEspirituhaam cooc tu'jäya'ay hānajtý yaa miñ chaačhpöga'añ. Y cooc hānajtý tөө yho'nä, mänitac hānajtý jiyjyipiöjtägatsa'añ. Mänitac hānajtý jim ñöcxtägatsa'añ tsajpootyp maa Dioswiinduumän. Pero ja'a jecyiäya'ayhajxy, cab hajxy hānajtý jaduhñ ñajuo'oy pөñä Dios hānajtý tөө ñänömy ja'a yhEspirituhaam. Nä'ä cujahy hajxy jaduhñ nebiaty hajxy jaduhñ ñajtscapxöoyyä. <sup>12</sup>Mänit hajxy jecy yhawāanäxä coogä Dios jaaya'ay hānajtý quia'a tsoj quexa'añ, ja'a mijs hānajtý xpiäda'agaambä hawa'adstuum. Cujéquiägä Dios hānajtý quixaxa'añ. Hoorä, tөө quiejxnä. Jaduhñ tөө yajtöojianä coo ja'a yajnäähwaatspä tөө quiejxnä. Y tөө mijs

jaduhñ mjaančh mädoxyhaty coo ja'a yajnahwaatpä yaa tøø yhoj. Ja'a Jesucristøch jaduhñ nnänøømby coo hajxy hoy xñähho'túutäm. Y jaaya'ay mijts xyajmädoxyhajtäbä, ja'a Dios ja'a yhEspirituhaam hajxy jaduhñ ñajtsapxøøyyä nebiatiä Diosmädia'agy hajxy yajwä'xät. Tsajpootypä Dios ja'a yhEspiritu yajtsøhñdaacy coo jaduhñ yaa quiejxy hädaa yaabä naaxwiin. Haa ja'a Dios ja'a mioonsähajxiä, ja'a hajxy jaduhñ jim hijpä tsajpootypä, jiaančh tehñ yagjuøøby hajxy jaduhñ coo Dios ja'a yHuung jaduhñ yaa quiejxy hädaa yaabä naaxwiin, coo højts hoy xñähho'túutäm.

<sup>13</sup> Y coo Jesucristo jaduhñ yaa jadähooc quiädaactägatsa'añ, mänit hajxy jaduhñ jim xyajnöcxäänäm tsajpootyp maa Dioswiinduumän, pønjetiä Diosmädia'agy hänajty tøø miäböcy. Mänitä hoyhajtä weenhajtä hajxy jim ca'xy xmio'owäänäm. Coo Dios jaduhñ tøø miäna'añ coogä yHuung yaa quiädaactägatsa'añ, jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhajtäm coo jaduhñ tiøjjadi'añ. Tsøcxä njoot hajxy pädaacäm maa hoyhajtän, maa weenhajtän, mädyii Dios hajxy hänajty xmio'owäänäm. Tsøcxä hajxy hoy wädjütäm. Tsøc hajxy jahmiejtstäacäm coo Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ. <sup>14</sup> Coo Dios hajxy xyhuunghajtäm, paadiä miädia'agy hajxy tsøc mäbøjcäm. Cabä haxøøgwiinmahñdy hajxy jadähooc mbadu'ubøjcumbät, neby hajxy hijty mjatcø'øyän coo Dioscapxiä Diosmädia'agy hajxy hijty mga'a mädoxyhatyñä. <sup>15</sup> Ca'a haxøøgjoot ca'a haxøøgwiinmahñdy hajxy myaghyty. Hiç, cabä Dios haxøøgjoot haxøøgwiinmahñdy ñä'ägädä møødä. Jaaya'ay hajxy jaduhñ xyajnahdñjäm coo hajxy xquiu'ughadäänäm. Paadiä hojioot hajxy tsøc yaghjütäm nebiä Dios hojioot miøødän. <sup>16</sup> Jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguian: "Høøch, cábøchä haxøøgjoot cábøchä haxøøgwiinmahñdy nnä'ägädä møødä. Høøch hajxy pahijx paduññäc", nømä Dios jecy miänaañ.

<sup>17</sup> Ja'a Dios hajxy nwiingudsähgøøyyäm. NDeedyhajtäm hajxy jaduhñ. Paady hajxy hoy tsøc jäya'ayhajtäm mäduhñtiä hajxy yaa ndsänaayy nhäyøowäm hädaa yaabä naaxwiin. Hiç, nnajuøøyyäm hajxy jaduhñ coo Dios hajxy xyajcumädowäänäm nebiaty hajxy hänajty yaa haxøøg tøø njatcøøyyäm hädaa yaabä naaxwiin, hoy hajxy hänajty näje'e tøø nja mäyøødsänäayyäm. <sup>18-19</sup> Ja'a nhaphajtäm ja'a ndeedyhajtämhajxy ja'a jegyhajtypä, coo yhamdsoo cuhdajt hajxy hijty hoy quiudiuñ, jaduhñäc tyijy hajxy ñähwa'adsa'añ. Y jaduhñ mijts tøø mbahabøjpä. Pero cab jaduhmbä cuhdajt choobaady. Coo Jesucristo hajxy hoy xñähho'túutäm, ja'a ñø'tyhaam hajxy xpiädaacäm hawa'adstuum. Ni tii hajxy jaduhñ xquia'a pädaacäm hawa'adstuum, ni xädø'øñ. Hiç, paquiä xädø'øñ quiøxy. Jagooyyä Jesucristo hajxy xpiädaacäm hawa'adstuum ja'a ñø'tyhaam. Hiç, cabä Jesucristo ni tii poj ni tii cädieey quia'a møødä. Paady hajxy je'e hoy xpiädaacäm hawa'adstuum. Coo Jesucristo ja'a poj ja'a cädieey häxøpy miøødhaty, cab hajxy häxøpy tøø xpiädaacäm hawa'adstuum. <sup>20</sup> Jéquiänä Dios ja'a yHuung jaduhñ yajnahdijy cooc hänajty yaa quixa'añ hädaa yaabä naaxwiin, cähnäc hädaa naaxwiimbä hänajty yhawijy tiøø'xta'agy. Pero cabä Dios ja'a yHuung choj quejxy. Cujecy jaduhñ quiejxy mänaabä højts hänajty yaa njugyhajtämbä. Højts hoy xñähho'túutäm. <sup>21</sup> Coo Jesucristo hänajty tøø yho'ogy, mänitä Dios yagjujypiøjtägajch. Mänit jim jadähooc yajnöcxxy maa wyiinduumän. Jim jäda'ahaty wyiingudsähgø'oyii. Y coo Dios ja'a yHuung jaduhñ yagjujypiøjtägajch, paadiä miädia'agy hajxy tsøc mäbøjcäm coog hajxy xyagjyghadäänämbä homiänaajä neby je'e jiygyhatiän.

<sup>22</sup> Tøyyä Dios miädia'agy. Y coo mijtsä miädia'agy hoy mgudiunnä, paadiä mjootä mjuøhñdyhajxy nähwa'ads yhity. Naxy hajxy jaduhñ medhñ ñiçhoc medhñ ñimiee'xøøjät hamuumdu'joot. Jaduhñ hajxy mnijiäwø'øwøøjät nebiä tu'que'expän nebiä tu'mägu'ugpäñ. <sup>23</sup> Tøø haxøøgjoot tøø haxøøgwiinmahñdy hajxy nnajtshixøøyyäm. Homiänaajä Dios hajxy xyagjyghadäänäm neby je'e jiygyhatiän. Jaduhñä hojiootä howyiinmahñdy hajxy xmiøoyyäm hawiinjemy, je'eguiøxpä coo miädia'agy hajxy nmäbøjcäm. Cabä miädia'agy mänaa quiuhdägoyya'añ. Jaaya'ay hajxy jaduhñ xyagjyghadäänäm homiänaajä neby je'e jiygyhatiän, ca'a pionä hädaa yaabä naaxwiimbä, ni ja'a ndajhajtäm ni ja'a ndeedyhajtäm. Haa ja'a hädaa yaabä naaxwiimbä jugyhajtä, tsipcøxp jaduhñ quiøxa'añ. <sup>24</sup> Jaduhñ jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguian: Høxtahñdsä pøjy, hoy jaduhñ jia yajxonä, tsipcøxp je'e ñä'ägä tø'øch.

Jaduhñ mäwiin højtshájtäm, hoy hajxy mõj jaančh nja nijiáwóoyäm, tsipcøxp hajxy nnä'ägä ho'og nnä'ägä tägooyáanäm.

<sup>25</sup> Pero ja'a Diosmädia'agy, cab jaduhñ mänaa quiøxy tiägoy.

Ja'a Diosmädia'agy jaduhñ mänaamb coogä Jesucristo hajxy hoy xñäho'túutäm. Tøø mijsä jäya'ay jaduhñ xyajmädohyaty, ja'a Diosmädia'agy hajxy jecy yajwá'xäbä.

## 2

<sup>1</sup> Coo Dios hajxy homiänaajä xyagjugyhadáanäm neby je'e juygyhatiän, jaduhñä hojiootä howyiinmahñdy hajxy tøø xmióoyäm hawiinjemy. Paadiä haxøøgootä haxøøgwiinmahñdy hajxy tsøc najtshixóoyäm cøxiä. Cab hajxy mnä'ägä høhñdá'agät ni weentiä. Hamuumdu'joot hajxy jaduhñ tøy mjaančh hojiäya'ayhadät. Jii jäya'ayhajxy näje'e, cabä Diosmädia'agy hajxy hoy quiudiuñ, hoy hajxy jia nidijyii nebiä hojiäya'ayän. Ca'a hajxy jaduhñ mbahixy. Ca'a hajxy pøn cøxiä wiinä myajcuxøøghadø'øy. Cab hajxy mniñähøøn mniñähøjøjät. <sup>2-3</sup> Tøyhajt jaduhñ coo Jesucristo mayhajt mõj may tøø tiuñ maa mijsæxpän. Mnajuøøby hajxy jaduhñ, túhñmäts. Hahixøøbyxiä jaduhñ coo miädia'agy hajxy tehngajnä mbanócxät. Høxtahñdsä maaxhuunghajxy, coo hajxy hñajty chi'idsa'añ, mäniä ts'i'tsc hajxy näjø'øy. Jaduhñ mäwiin mijspä, mba'ya'axäp ja'a Dios hajxy coo quiapxiä miädia'agy hajxy ween tehngajnä xjiaac yaghabøcy. Jaduhñ hajxy ca'xy pedyii hoy myajtünät. Y cab hajxy jaduhñ mänaa mdu'udägóoyät.

<sup>4</sup> Tehngajnä Jesucristo wyiinmahñdy hajxy jaac tehñ piähijä jaac tehñ piaduunä. Ja'a Dios jaduhñ jecy wiinmaayy coo højts hñajty jaduhñ xyhuunghadáanäm ja'a Jesucristocøxpä. Ja'a Jesucristo, ja'a Dios yHuung je'e, paadiä cuhdujt jaduhñ miøødä coo hajxy nwiingudsähgóoyämät. Pero cabä jäya'ayä Jesucristo hajxy näje'e jijpøgø'øy. Cab hajxy wyiingudsähgø'øy. Xiøøghajpy hajxy jaduhñ. <sup>5-6</sup> Jaduhñ jim myiimbä cujaay maa Diosmädia'aguiän:

Jim maa cajpt jaduhñ xiøhathiän Siön, jimhøchä ndsajtøjc tu'ug ngojy.

Tú'ughøchä tsaa nwiimbiiyy coo jim piäda'agøjät maa tøjteecän.

Jaančh tehñ tiuungpaatp yø'ø tsaa jaduhñ.

Ja'a Dios ja'a Jesucristo jaduhñ yajmäbaat nebiä tsaa ja'a jaančh tehñ tiuungpaatpän, coo jaduhñ yaa quiejxy hädaa yaabä naaxwiin, coo hajxy hoy xyajñähwáatsäm. Jaduhñä Dios miänángumbä cooc tsipcøxp yajtøjiada'añ coo hajxy jim yajnøcxa'añii tsajpootyp maa Dioswiinduuman, pønajaty jaduhñ mäbøjp coo Jesucristo hajxy xyajñähwáatsäm, ca'a wyiinghänä'cä. Coo Jesucristo hajxy tøø xjiaančh yajñähwáatsäm, jaduhñä Dios hajxy tøø xyajñähdíjjäm coo Jesucristo hajxy nmøødhíjtämät tu'ugmädia'agy. Tehngajnä Diosmädia'agy hajxy tsøc hoy jaac tehñ quiudiuñäm. Tsøgä Dios hajxy hoy jaac tehñ wyiingudsähgóoyäm. Jaduhñä Dios hajxy xquiumäayämät.

<sup>7</sup> Coo mijsä jaduhñ mmäbøcy coo Jesucristo hajxy hoy xyajñähwáatsäm, paadiä Jesucristo hajxy mdsocy, paady hajxy mwiingudsähgø'øy. Hoorä, jaduhñ jim myíngumbä cujaay maa Diosmädia'aguiän:

Jii tsaa tu'ug, cabä tøjmuu'tspädøjc-hajxy hijty hoy yhixy;

cab hajxy hijty yajtuna'añ.

Pero ja'a cudøjc, yajxon' yø'ø tsaa yhixy, paady jim yajpádaacä maa tøjteecän.

<sup>8</sup> Jaduhñ wiingtuum myíngumbä:

Jii tsaa tu'ug, coo pøn quiuhnepy, cádaab hajxy jaduhñ.

Ja'a Jesucristo jaduhñ yajmäbaatä neby yø'ø tsaajän.

<sup>9</sup> Højtsä Dios tøø xyajñähdíjjäm coo miädia'agy hajxy nmäbøjcämät, coo hajxy xquiu'ughájtämät. Xyhuunghájtäm hajxy jaduhñ coo hajxy ween hoy njäya'ayhájtämät neby je'e hoy jläya'ayhatiän. Tøø cuhdujt hajxy xmióoyäm coo hajxy nDeedyhájtämät nebiä Jesucristo ja'a Dios Tieedyhatiän. Tøø Dios hajxy xyajpádsøømäm haxøøgtuum. Hodiium hajxy hoy xpiädaactägájtäm. Jaduhñä miädia'agy hajxy nyajwá'xämät coo mõjmayhajt tøø tiuñ maa højtsæxp hájtäm. <sup>10</sup> Coo mijsä hijty mga'a mäbøcy, paadiä Dios

hajxy hijty xquia'a cu'ughaty. Cabä Dios hajxy hijty xñäxuučh. Pero coo hajxy jaduhñ mmäbøjnä, paadiä Dios hajxy jaduhñ xñäxuu'tsnä. Paady hajxy xquiu'ughajnä.

<sup>11</sup> Mägu'ughajpädöjc, hoy hajxy yaa nja hjítäm hädaa yaabä naaxwiin, cabä njoot hajxy yaa tøø nbädáacäm maa hädaa yaabä naaxwiimbän. Jimä njoot hajxy tøø nbädáacäm maa Dioswiinduumän. Tsøcxä haxøøgwiinmahñdy hajxy høxhíxäm, jaduhñä Dios miädia'agy hajxy hoy ngudiúunämät. <sup>12</sup> Hoy hajxy mja hity maa jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy quia'a mábøquiän, hoy hajxy mwädítät. Hoy hajxy jaduhñ mjäya'ayhädät, hoyyä jäya'ay hajxy cu xjia nähøøñø'ow. Coo Dios yaa quiädá'agät tøyhajtyajeyjpä, mänit mijtsä jäya'ay hánajty xyhixa'añ coo mijtsä Dios miädia'agy hánajty hoy tøø mjaančh cudiuunä, ja'a Diosmädia'agy hajxy hánajty tøø quia'a mábøquiäbä. Mänitä Dios hajxy wyiingudsähgø'owa'añ.

<sup>13</sup> Mwiingudsähgøyyäbä tuungmøødpä miädia'agy hajxy. Cabä pøn jaduhñ waamb xñänómät. Hix, mbanøcxypä Diosmädia'agy hajxy jaduhñ. Y coo ja'a tuungmøødpä miädia'agy hajxy mga'a wiingudsähgøyyät, mäna'anaambä jäya'ayhajxy jaduhñ coogä mädia'agy quia'a hoyyä, ja'a mijts jaduhñ mbanøcxypä. Mwiingudsähgøyyäbä gobiernä miädia'agy hajxypä. Jaaya'ay mõjtuung jaduhñ nä'ägä møød. <sup>14</sup> Mwiingudsähgøyyäbä gobiernä mioonsä miädia'agy hajxypä, ja'a hajxy jaduhñ mõjtuungmøødpä. Pønjaty jaduhñ cädiehby, je'e hajxy jaduhñ yajcumädooby. Pønjaty hoy jäya'ayhajp, je'e hajxy jaduhñ quiumaaby. <sup>15</sup> Jaduhñä Dios chocy coo hajxy hoy mjäya'ayhädät. Jii jäya'ayhajxy näje'e, cabä Diosmädia'agy hajxy nä'ägädä wiinjuø'owa'añ. Jaančh tehñ quihxex hajxy jaduhñ. Hoy hajxy jaduhñ quia'a jägä wiinjuø'owa'añ, nøm hajxy wyl'i miäna'añ cooc tyijy ja'a Diosmädia'agy quia'a hoyyä. Hoorä, coo mijts tøyhajt mhojiäya'ayhädät, caj mijtsä jäya'ay hoy xñähøøñø'owät, ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a wiinjuø'owaambä.

<sup>16</sup> Näje'ejä jäya'ayhajxy miäna'añ cooc tyijy cuhdujt hajxy miøødä coo hajxy hoñejpiä jiatcø'owät, je'eguiøxpä coogä Jesucristo hajxy tøø yajnähwa'achii. Pero cab jaduhñ tiøyyä. Cab jaduhñ yhooyä coo hoñejpiä njatcøyyämät. Pero tsøgä Dios miädia'agy hajxy cudiuunäm nebiaty hajxy xyhanéhñäm. <sup>17</sup> Mwiingudsähgø'owäbä jäya'ay hajxy nägøxiä. Mničoch mmimiee'xøøjäp hajxy pønjatä Diosmädia'agy mábøjp. Mwiingudsähgø'owäbä Dios hajxy, jaduhñä gobiernä hajxy mwiingudsähgø'obiät.

<sup>18</sup> Mijtsahajxy moonsähajpä, mmäbøjcäbä mwiindsønä miädia'agy hajxy. Mwiingud-sähgø'owäp hajxy jaduhñ, hoy hánajty yhojiäya'ayä quia'a hojiäya'ayä. <sup>19</sup> Coo mwiindsøn hajxy xchaačhtiúnät nä'ä nägoobä, hoy hajxy hánajty tøø mga'a jägä cädieey, mmee'x-túgäp hajxy jaduhñ. Mnajuøøby hajxy jaduhñ coo Dios hajxy jaduhñ xquiumáyät. <sup>20</sup> Pero pø tøø hajxy hánajty mjaančh cädieey, hahixøøby jaduhñ coo hajxy mgumädöwät. Y cabä Dios hajxy jaduhñ xquiumáyät, hoy hajxy cu mja mee'xtuc. Pero pø cab hajxy hánajty tøø mgädieey, coo mwiindsøn hajxy nä'ä nägoobä xyajcumädöwät, y coo jaduhñ mmee'x-túgät, mänitä Dios hajxy jaduhñ xquiumáyät. <sup>21</sup> Jaduhñä Dios hajxy tøø xyajnähdíjjäm coo häna'c hajxy nä'ä nägoobä xchaačhtiúunämät nebiä Jesucristo chaačhtiúunän. Hix, højts jaaya'ay xñähho'ttúütäm. Y miee'xtujc jaduhñ. Jaduhñä Dios chocy coo Jesucristo hajxy nbahíxämät neby je'e miee'xtujquiän. <sup>22</sup> Cabä Jesucristo mänaa nä'ägä cädieey. Ni mänaa quia'a hønñda'agy. <sup>23</sup> Coo haxøøg jia nämaayyä, cab haxøøg yhadsoodägajch. Coo chaačhtiúunä, cab jaduhñ waamb miänaañ coo hánajty yghawiimbijtagatsa'añ. Ja'a Dios quiø'øjooty je'e ñibiädaacä. Hix, ñajuøøbiä Jesucristo hánajty jaduhñ coo jäya'ayhajxy hánajty nägøxiä yajtøyhajtyega'añii ja'a Diósäm. Jaduhñä Dios hajxy xyhíxäm neby hajxy njäya'ayhájätäm. <sup>24</sup> Coo Jesucristo hajxy hoy xñähho'ttúütäm cruzcøxp, jaduhñä nbojpä ngädieey hajxy xyajnähwáatsäm. Tsøcxä ja'a haxøøgwiinmahñdy hajxy najtshixøøyyäm. Tsøc hajxy jahmiejtstáacäm coo Jesucristo hajxy nmøødhíjtäm tu'ugmädia'agy mänaa yho'oguiän, mänaa jiuypjøjtägachän. Paady hajxy njugyhadaañäm homiänaajä nebiä Dios jiuгыhatiän. Coo hajxy jaduhñ ngudiúunämät nebiä Dios hajxy xyhanéhñäm, mänitä Dios hajxy jaduhñ xquiumayáañäm. <sup>25</sup> Jaduhñ mäwiin hajxy hijty njäya'ayhájätäm nebiä meeghajxy tiägowiäditiän jäguemduum. Cabä mädia'agy hajxy hijty nmäbøjcäm ja'a

Jesucristocõxpä. Pero tõõ hajxy nmäbõjcänä. Y xcwieendähjätämä Jesucristo hajxy jaduhñ.

## 3

<sup>12</sup> Mijts to'oxiõjtõjc, mwiingudsähgõ'õwäbä mnihyhap hajxy. Coõ mnihyhapä miä-dia'agy hajxy hoy mgudiúunät, y coõ Jesucristo hajxy mwiingudsähgõ'õwät, wehñdä mnihyhapä Diosmädia'agy hajxy miäbõgät, pø cahñä hajxy hänäjty miäbõcyñä, hoy hajxy hänäjty waamb mga'a jagä näma'ay coõ hajxy ween miäbõcy. <sup>34</sup> Je'e ja'a Dios jaduhñ quiuumaaby coõ hojioot hajxy mmõõdhädät, coõ mnihyhap hajxy mee'xxieemy mmägäpxät. Je'eds jaduhñ tsoobaatp coõ Diosmädia'agy hajxy jaduhñ mgudiúnät hamuendu'joot. Y cab hajxy jaduhñ mänaa mdu'udägõyyät. Cab hajxy myajcumáyät pø jii howyit hodiucxy hajxy hänäjty mmõõdä, pø jii oronaamdsõm, pø jii orotaatstõy hajxy hänäjty mmõõdä, pø hoyyä mguhwaay hajxy howyit hoguiuhxotshaam hänäjty mgu'udy. Cabä Dios yø'õduhmbä jiaty mõjpäda'agy, ni jaduhñ quia'a jega'añ. <sup>5</sup> Ja'a to'oxiõjcä Diosmädia'agy hajxy hijty jegyhajty panõcxpä, wyiingudsähgõõbiä ñihyhap hajxy hijty. Mee'xxieemy hajxy hijty. Miäbõjpiä Diosmädia'agy hajxy hijty coõ hajxy hänäjty cwieendähada'añii ja'a Diõsäm. <sup>6</sup> Jaduhñä Sara ja'a ñihyhap jecy wyiingudsähgõõy, ja'a Abrahamhajpä. Mee'xxieemy hänäjty miägäpxy. Quiuumaay ja'a Dios ja'a Sara jaduhñ. Y mijts to'oxiõjtõjc, jaduhñ mijtsä Dios xquiumáabiät coõ mijtsä Sara wyiinmahñdy mbahijx mbadúunät. Hoy hajxy mwädítät ja'a Dioscõxpä. Y cabä mhaa mjoot hajxy myagjadät coõ tyjy ja'a mnihyhap hajxy hänäjty mmägäpxtägõy.

<sup>7</sup> Jaanä jaduhñ mijts nmägäpx nhanehmbä, mijts ya'adiõjtõjc. Mdsoc mmée'xäbä mdo'oxiõjc hajxy. Mmõõdhädäbä hojioot hajxy jaduhñ. Hix, cabä to'oxiõjcä miäjaahajxy miäbaady nebiä ya'adiõjc-hajxy miõcän. Paady hajxy mgüeendähädät. Hix, xmiõoby mijtsä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt näguipxy mõõdä mdo'oxiõjc. Hix, näguipxiä Dios hajxy xyajñahwa'aäch mõõdä mdo'oxiõjc-hajxy. Tiuumbiä Dios mayhajt jaduhñ. Pero coõ mdo'oxiõjc hajxy mga'a tsoc mga'a mée'xät, xiõõbä Dios hajxy jaduhñ mnä'ä pa'yáaxñät.

<sup>8</sup> Mägu'ughajpädõjc, jaduhñ hajxy homiänaaja mnä'ägä niçhoc mnä'ägä nimiee'xõõjät nebiä tu'ugmägu'ug nebiä tu'ugpuhya'ayän. Mniñäxuudsõõjöp hajxy jaduhñ hamiñ haxõpy. Mee'xxieemy hajxy mnimiõõdcapx mnimiõõdmädia'agõõjät. Jaduhñ hajxy mhídät tu'ugmädia'agy nägõxiä. Jaduhñ hajxy hoy mdsänä'awät nägõxiä. <sup>9</sup> Coõ mijts pøn cõxypänejpiä xtiúnät, cab hajxy myaghawiimbjítägätsät. Y coõ hajxy pøn xwyiinwõonät, cab hajxy mhadsoowiimbídät. Mmānuu'xtä'agäbä Dios hajxy jaduhñ coõ ween piuhbedyii ja'a tõõ xwyiinwõõñäbä. Jaduhñ mijtsä Dios tõõ xyajñähdiy coõ Dios ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy xmiõ'owät.

<sup>10</sup> Pø mdsojpiä mhoyhåyow ja'a mhoçhāna'a hajxy, cab hajxy mänaa mhõhñdä'agät. Cab hajxy mänaa mgäpxtägõyyät.

<sup>11</sup> Mnajtshixõ'õwäbä mhaxõõgwiinmahñdy hajxy.

Hoy hajxy mjäya'ayhädät. Cab hajxy mnimiädsip mnimiäma'adõõjät ni mänaa.

<sup>12</sup> Hix, cwieendähajpiä Dios pønjatiiä miädia'agy mäbõjcäp.

Y coõ Dios hajxy miānuu'xtä'agy, mānit hajxy piuhbedyii.

Pero ja'a häna'c-hajxy haxõõg wädijpä, cab hajxy ñäxuuchii ja'a Diõsäm, nõmā Diosmädia'agy miāna'añ.

<sup>13</sup> Hoorä, coõ hajxy hamuumdu'joot mhojiäya'ayhädät, cab hajxy jaduhñ pøn cõxypänejpiä xtiúnät. <sup>14</sup> Jii jäya'ayhajxy näje'e, mijts xjia wi'li chaaçhtiunaamb, hoy mijts mja hojiäya'ayhaty. Pero ca'a hajxy mdsähgõ'õy; ca'a hajxy tii mdajy mmay. Ja'a Dios hajxy jaduhñ xcwieendähadaamb. <sup>15</sup> Hamuumdu'jootä Jesucristo hajxy mwiingudsähgõ'õwät. Hix, jaaya'ay hajxy nWiindsõñhajtäm. Y coõ hajxy pøn xmiäyajtõwät tiiguiõxpä Diosmädia'agy hajxy hänäjty coõ mmäbõcy, cab hajxy mdsähgõ'õwät; mnägäpxäp hajxy jaduhñ tiiguiõxpä hajxy coõ mmäbõcy. Mee'xxieemy hajxy jaduhñ mhadsõwät, ca'a yhajootma'adä. <sup>16</sup> Nägüentä hajxy tehngajñä mwädítät, coõ hajxy jaduhñ mnä'ä cädiëeyät. Jaduhñä tõyhajt hajxy mmõõdhädät coõ hajxy hänäjty hoy mwädity. Hoy

hajxy mwädítät, hoyyá jáya'ay hajxy xjia náhojy xjia náya'axy coo Jesucristo miädia'agy hajxy hoy myajtuunä. Coo hajxy jaduhñ hoy mjaančh wädítät, mänitá häna'c-hajxy jaduhñ chähdiuna'añ coo mijts hänajty jaduhñ tøø xñänømy.

<sup>17</sup>Hoy jaduhñ coo hajxy hoy mwädítät, hoy hajxy hänajty mja tsaachpøcy. Hiç, ja'a Dios hajxy hänajty tøø xyajnähdiçy coo hajxy tähoocjaty mdsaaçhpøgät, hoy hajxy hänajty mja howiädity. Pero coo hajxy hänajty haxøøg mjatcø'ø, cab jaduhñ yhooyä; mgumädówäp hajxy jaduhñ. <sup>18</sup>Hoyyá Jesucristo mänaa quia'a jagä cädieey, tsaachpøç je'ebä. Coo hajxy hoy xñähho'túutäm, jaduhñä nbojpä ngädieey hajxy xyajnähwäatsäm. Y jaduhñ hajxy jim xyajnøcxäänäm Dioswiinduum. Tähoociä hajxy xñähho'túutäm. Ja'a ni'xä quioç-hajtiä jaduhñ ho'c. Pero ja'a jiootä yhEspíritu, cab jaduhñ ñä'a ho'cy; jujyñä hänajty jaduhñ yhity. <sup>19</sup>Ja'a jiävøhñdyhaamä Jesucristo yhooyy maa ho'ogyjiäya'ayhajxy hänajty tsumy yhitiän. Jimä twiinjemybiä mädia'agy hajxy hoy yajwiingapxø'øyii coogä Dios ja'a Jesucristo hänajty tøø quieçy mäyajnähwaatspä. <sup>20</sup>Paady hajxy hänajty tsumy yhity je'eguiøxpä coo Diosmädia'agy hajxy jecy quia'a mäbøjcy mänaa Dios jia nägapxiän coo nøøgomdägoy hänajty tiägø'øwa'añ, mänaa Noé ja'a biarco hänajty yhädiuñän. Cabä Dios mänitiä yajtägøoyy tuubä. Jia hahijç jecy pø mäbøgäänäxäbä miädia'agy hänajty. Coo jaduhñ yhiçy coo hajxy hänajty nämay quia'a mäbøga'añ, mänitäs yajtägøøñä tuubä. Mänitä nøøgomdägoy tiägøøñä. Jagooyyä Dios yhiçy coo Noéhajxyhäjtiä hänajty miäbøga'añ, ja'a hajxy hänajty näductújiäbä. Jagooyyä Noéhajxy jaduhñ miäbøjcy. Je'eds hajxy jaduhñ jiiby tsooc barcojooty, ja'a hajxy hänajty tøø yhädiuñäbä. <sup>21</sup>Nebiä Noéhajxy jecy chooquiän jiiby barcojooty mänaabä nøøgomdägoy jaduhñ tiägø'øyañ, jaduhñ mäwüñäts je'e miäbaady néjjiäm coo hajxy nnäbéjtäm nøøjooty, coo Jesucristo hajxy xyajnähwäatsäm mänaa jiuçyjiøjtägachän. Paady hajxy jaduhñ nnäbéjtäm nøøjooty, hijxtahnd jaduhñ coo hajxy nñähwäatsäm. Ja'a ngorazonghajxy jaduhñ wäatsäm, ca'a ja'a nni'xä ngocç-hajtäm. Coo hajxy jaduhñ nnäbéjtäm, jaduhñä Dios hajxy hamuumdu'joot nhawäänäm coo Jesucristo miädia'agy hajxy nnä'ägädä panøcxäänäm. <sup>22</sup>Coo Jesucristo hänajty tøø jiuçyjiøjtägach, mänit jim ñøçy tsajpootyp. Jim yhäñaañä maa Dios quio'ø hahooyhaampiän. Je'e jaduhñ ñänøømby coo cuhdujt jim miøødä möj jaančh. Hiç, wiingudsähgøøyyäbä Jesucristo jim. Ja'a Dios mioonsähajxy, ja'a hajxy jim hijp tsajpootyp, je'eds hajxy jaduhñ mäwiingudsähgøøby, møødä cuhdujtmøødpähajxy. Høxtä möjcu'ubaadyhajxy yhane'emyii ja'a Jesucristäm.

## 4

<sup>1</sup>Coo Jesucristo chaachpøjcy, miee'xtujc ja'a tsaachpä jaduhñ. Jaanä jaduhñ mijtspä, coo Jesucristo hajxy mmøødhity tu'ugmädia'agy, paady hajxy jaduhñ mmee'xtüjüpät, coo hajxy hänajty pøn xyajtsaaçhpøcy. Coo hajxy jaduhñ mjaančh tsaachpøjçpät nebiä Jesucristo chaachpøjquiän, jaduhñ hajxy myajcähxø'øgät coo mhaxøøgwiinmahñdy hajxy tøø mhøxhijxnä. <sup>2</sup>Coo mhaxøøgwiinmahñdy hajxy jaduhñ mjaančh høxhixät, hoy hajxy jaduhñ mjäya'ayhada'añ mäduhñtiä hajxy yaa mjaac hida'añ hädaa yaabä naaxwiin. Jaduhñä Dios hajxy xquiumäyät. <sup>3</sup>Jue'e mijts hijty, haxøøg hajxy hijty mjatcø'øy nebiä häna'c-hajxy jiatcø'øyañ, ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjçpä. Cab jaduhñ yahixø'øy coo hajxy jaduhñ mjatcøøñät. Hanaxiä hajxy hijty haxøøg mjatcø'øy. Hanaxiä jocnøø hajxy hijty mjaančh tehñ yhu'ugy mjaančh tehñ jioø'xy coo xøødsuu hijty maa jidyii. Tsähdiuhñdägoy hajxy hijty mjatcø'øy, ya'adiøç møødä to'oxiøç. Jáya'ayhadsejtsnaxy hajxy hijty naxy mwiingudsähgøøby møødä jáya'ayhaboçtsnaxy. <sup>4</sup>Y ja'a jáya'ayä Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjçpä, ja'a mijts hijty naxy mmägu'ughajpiä, yagjuøøby hajxy jaduhñ coo mijtsä mhaxøøgwiinmahñdy mga'a yaghanajxnä neby hajxy hijty myaghanaxiän. Paadiä mmägu'ughajpä hajxy jäda'ahaty xñähojnä. <sup>5</sup>Pero coo Dios jaduhñ yajnähdiçät coo hänajty tøø yhabaantä, mänit hajxy hänajty tiylyhajtyega'añ maa Dioswiinduumän. Mänitä hajxy yajcumädowa'añii ja'a Diósäm, hoy hajxy hänajty jia jujyquiä, hoy hajxy hänajty tøø jia ho'ogy. <sup>6</sup>Hiç, jaduhñä Dios jioot chocy coo ho'ogyjiäya'ayä miädia'agy hajxy ween miäbøçcäxä, paadiä Dios ja'a yHuung Jesucristo jim quieçy maa ho'ogyjiäya'ayhajxy

hänajty tsumy yhitiän. Jimä Jesucristo ja'a Diosmädia'agy hoy yajnähiö'öy coogä Jesucristo miäyajnähwa'aäch. Jaduhñägä ho'ogyjiäya'ayä jäwöhñdyhajxy homiänaajä jügylhädat nebiä Dios jugyhatiän, hoyyä ñi'xä quiopc-hajxy hänajty tøø jia ho'ogy.

<sup>7</sup>Habáatnäp jaduhñ coo naaxwiimbä wyiimbidaannä. Paady hajxy tehngajnä mniya-jcopcø'owóöjät nebiä mjoot hajxy yaa mga'a pädá'agät maa hädaa yaabä naaxwiimbän. Jaduhñä Dios hajxy hoy mba'yá'axät hamuumdu'joot. <sup>8</sup>Je'e jaduhñ nä'ägä tsoobaatp coo hajxy hamiñ haxöpy mniçhoc mnimiee'xóöjät. Hiç, coo hajxy hamiñ haxöpy mniçhójcämät, mänit hajxy hoy nnimiämée'xämät. Jaduhñ hajxy hoy nd-sänáyyämät. <sup>9</sup>Coo pøn jim quiuyo'oy quiunaxø'owät maa mjøøn maa ndøjc-hajxiän, hamuumdu'joot hajxy myajtøjtägø'owät. Myajcay myaghú'ugäp hajxy jaduhñ hahoy haween. <sup>10</sup>Cøjwiinduumä Dios wiinmahñdy hajxy xmióoyäm coo tuung hajxy wiingjaty nmøødhajtäm. Jaduhñä jäya'ayhajxy nägøxiä piuhbedøöjät, ja'a hajxy hänajty tøø miäböquiäbä ja'a Jesucristocøxpä. Jaduhñ hajxy mniühbedøöjät nebiatiä Dios tuung hajxy cøjwiinduum tøø xmió'oyän. <sup>11</sup>Pønjaty tøø tiuungmo'oyii coo Diosmädia'agy hajxy yajwá'xät, hoy hajxy quiapx miädiä'agät nebiä Dios quiapxy miädiä'aguiän. Pønjaty tøø tiuungmo'oyii coo hajxy miäbuhbedät, ween hajxy jaduhñ hamuumdu'joot miäbuhbety. Ja'a Dios jaduhñ puhbedäp. Coo hajxy hänajty tijaty mduna'añ, hoy hajxy mdünät; jaduhñä jäya'ayhajxy miäböögät coo Dios miøjjä jiaançhä. Wyiingudsähgø'owaambiä Dios hajxy jaduhñ je'eguiøxpä coo Jesucristo hajxy hoy xyajnähwáatsäm. Cøjxta'axiøø ja'a Dios wyiingudsähgø'owa'añii. Cøjxta'axiøø møjcuhtujt miøødhada'añ. Amén.

<sup>12</sup>Mägu'ughajpädøjc, cab hajxy myagjuø'owät coo tsaächpä hajxy naxy xpiaady møc-haampiä. Hiç, tsipcøxpä tsaächpä hajxy xñä'ägä paada'añ. <sup>13</sup>Jaduhñ quiähxó'ögät pø hamuumdu'jootä Diosmädia'agy hajxy mjaançh mäbøcy ja'a Jesucristocøxpä, pø caj. Hiç, maas hanaxiä Jesucristo chaächpøjcy mänaa hajxy hoy xñähho'túütäm. Hiç, coo Jesucristo hajxy jaduhñ nmøødhity tu'ugmädia'agy, paady hajxy jaduhñ tsipcøxp mbadsaächpøjät. Y coo Jesucristo hänajty yaa quiädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin, mänit hajxy hänajty mjaançh tehñ xioonda'aga'añ. Paady hajxy jäda'ahaty mxoondaac-nät, hoyyä tsaächpä hajxy jaduhñ xjia paady. Pero cabä tsaächpä hajxy jaduhñ myagjuø'owät. <sup>14</sup>Coo hajxy pøn xñähójjät ja'a Jesucristocøxpä, cab hajxy myagjuø'owät. Pero mxoonda'agap hajxy jaduhñ. Hiç, jaduhñä Dios ja'a yhEspirituhaam hajxy xpiuhbedät møødä wyiinnmahñdyhaam. Coo mijtsä jäya'ay xyhixät coo hajxy mmeexucy coo hajxy hänajty mdsaaçhpøcy, mänitä Dios hajxy wyiingudsähgø'owa'añ. <sup>15</sup>Hahixøøby jaduhñ coo hajxy mdsaaçhpøgät, pø tøø hajxy hänajty mmäjäya'ay-yagho'ogy, pø tøø hajxy hänajty mmämeeçh, pø tøø hajxy hänajty myajtägø'öy maa cueendä hajxy hänajty mga'a møødän. Cab jaduhñ yhooyä coo hajxy jaduhñ mjatcø'owät. <sup>16</sup>Pero je'e mäbøcypiä caj chähdiuhndmøødä coo hajxy mdsaaçhpøgät je'eguiøxpä coo Jesucristo hajxy hänajty mwiingudsähgø'öy. Jootcujc hajxy jaduhñ mhídat. Mnämä'awäbä Dios hajxy "Dioscujú'uyäp" ja'a Jesucristocøxpä.

<sup>17</sup>Tøø yhabaantnä coo Dios hajxy xyajtøyhajtyegáanäm. Coo Diosmädia'agy hajxy nmäböjcäm, paady hajxy jayøjp xyajtøyhajtyegáanäm, paady hajxy jayøjp xyajtsaaçhpøjcäm. Pero ja'a häna'cä Diosmädia'agy hajxy ca'a mäböjpä, coo hajxy hänajty tiøyhajtyega'añ, maas hanaxiä hajxy hänajty chaächpøga'añ. <sup>18</sup>Siémprämä hojiäya'ayhajxy chaächpøga'añ. Maas hanaxiä ca'awiindøyhäna'c-hajxy chaächpøga'añ, ja'a Dios hajxy ca'a wiingudsähgøøbiä. <sup>19</sup>Coo hajxy hänajty pøn xyajtsaaçhpøcy nä'ä nägoobä, cab hajxy mmøjpädä'agät. Tehngajnä hajxy hoy mjaac jäya'ayhädät. Hiç, ja'a Dios hajxy hänajty tøø xyajmädsocy coo hajxy mdsaaçhpøgät.

## 5

<sup>1</sup>Mijts majjäya'adiøjc-hajxy, ja'a hajxy jim tuumbä tsajtøgooty, mijts cham nmägapx nhane'emaamby. Nmøødhøçhä cuhtujt jaduhñ cooçh mijts jaduhñ nmägapx nhané'emät, je'eguiøxpä cooçh tøø nmäjaabä, møød cooçh jim nduumbä tsajtøgooty. Nhijxhó'c-høçhä Jesucristo jim cruzøxp. Y coo Jesucristo yaa quiädaactägätsät hädaa yaabä naaxwiin,



näguipxy hajxy hānajtj jim xyajnōcxānām tsajpootyp, hōōch mōōd mijts. Jimā hoyhajtā weenhajt hajxy xmiō'owāānām pedyii. <sup>2</sup>Mijts majjāya'adiōjc, hoyyā Diosmādia'agy hajxy myajnāhixō'owāt hamuumdu'joot, ca'a yhadsip ca'a yhajootma'adā. Hamuumdu'jootā cu'ug hajxy mmāgapx mhané'emāt. Hix, ja'a Dios hajxy tōō xpīada'agy coo cu'ug hajxy jaduhñ myajnāhixō'owāt, mōōd coo hajxy mmāgapx mhané'emāt. Cab hajxy xādō'ōñguiōxpā myajnāhixō'owāt. <sup>3</sup>Cab hajxy mōc mōc mhané'emāt. Mee'xxieemy hajxy myajnāhixō'owāt. Hoyyā Diosmādia'agy hajxy myajtūnāt; jaduhñā cu'ug hajxy xpīahix xpīadūnāt. <sup>4</sup>Y coo Jesucristo yaa quiādaactāgātsāt, ja'a hajxy nWiindsōnhājtāmbā, mānit hajxy xquiumaya'añ pō tōō hajxy hānajtj hoy myajnāhixō'oy. Mānit hajxy hānajtj jim xyajncxa'añ tsajpootyp. Cōjxta'axiōō hajxy hānajtj jim mhida'añ.

<sup>5</sup>Mōōd mijts muutsc-hāna'c, jaduhñ mijtspā, mwiingudsāhgō'owābā majjāya'ay hajxy. Coo hajxy waamb xmiāgapx xyhané'emāt, mgudiūnāp hajxy jaduhñ. Hahoy haween hajxy mnibihbedōōjāt hamiñ haxōpy, hoy mōjōjā hoy miuutscā. Hix, coo hajxy jootmōj mnibiā-da'agōōjāt, xyajcumādōwābā Dios hajxy jaduhñ. Pōnjaty capx mādiaacp mee'xxieemy, je'edsā Dios piuhbejpy. Mōoyyābā hoyhajtā weenhajt hajxy jaduhñ. <sup>6</sup>Coo Dios hajxy jaduhñ mānaa xyajtsaāchpōgāt, cab hajxy mmōjpādā'agāt. Jim hajxy mnibiāda'agōōjāt maa Dios quiō'ōba'c tiecypia'cān. Mōcmājaa Dios jiaanč tehñ miōōd. Hix, cujequiā Dios ja'a tsaāchpā hajxy xyajnāhwā'adsāt. Mānit hajxy jootcujc xjiaanč tehñ yaghida'añ. <sup>7</sup>Coo hajxy hānajtj tii mnādajy mnāmāy, mmānuu'xtā'agābā Dios hajxy jaduhñ coo hajxy ween xyaghoyōōyyā. Hix, homiānaajā Dios hajxy xcwieendāhaty.

<sup>8</sup>Mniyajcopcō'owōōjāp hajxy; jaduhñā Jesucristo miādia'agy hajxy hoy mbanōcxāt tehngajñā. Jaduhñā mōjcu'ugongā wyiinmahñdy quia'a mājādā'agāt. Hix, ja'a mōjcu'ugong, homiānaajā hajxy jaduhñ xmiādsiphājtām. Xjia wi'i yajtu'udāgoyyāān hajxy jaduhñ. <sup>9</sup>Cabā mōjcu'ugongā miādia'agy hajxy mmābōjāt. Hamuumdu'jootā Diosmādia'agy hajxy myajtūnāt tehngajñā. Hix, pōnjatiā Diosmādia'agy mābōjp wiinduh-myhagajpt, jaduhñ hajxy chaačhpōjpā nej mijts mdsaačhpōquiān. <sup>10</sup>Cab hajxy jejcy mdsaačhpōga'añ. Coo Dios ja'a tsaāchpā hajxy hānajtj tōō xyajnāhwa'ačh, mānitā Dios hajxy hamuumdu'joot xyajmābōgaanñā ja'a Jesucristo miādia'agy. Ca'xy pedyii Dios ja'a wyiinmahñdy hajxy xyajnāhixō'owa'añ. Ja'a Diōsāts hajxy jaduhñ xcwieendāhājtām, hoy hajxy nej cu nja jajt cu nja habéjtām. Tiuumbiā Dios mayhajt jaduhñ maa hōjtscōxphājtām. Jaaya'ay hajxy jaduhñ tōō xyajnāhdjijām coo Jesucristo hajxy jim xyajncxānām tsajpootyp. Cōjxta'axiōō hajxy jim nhidāānām. Hix, cōxiā Dios ja'a hoyhajtā weenhajt hajxy jaduhñ xmiōoyyām. <sup>11</sup>Cōjxta'axiōō ja'a Dios hajxy tsōc wiingudsāhgōōyyām. Cōjxta'axiōō ja'a Dios mōjcu'uhdujt miōōdhada'añ. Tōyhajt jaduhñ.

<sup>12</sup>Ja'a māgu'ughajpā Silvano Diosmādia'agy jiaanč tehñ yajtuñ. Tōyhājthōch cham tōō ngapxy tōō nmādia'agy nebiā Dios tōyhajt wyiinmayyān. Tōō Dios mōjmayhajt tiuñ maa hōjtscōxphājtām. Tōō hajxy jaduhñ xyajmādsōjcam coo hajxy jim xmiōōdhjītāmāt tsajpootyp.

<sup>13</sup>Ja'a jāya'ayhajxy yaa tsānaabiā Babilonia, ja'a Diosmādia'agy hajxy mābōjpā ja'a Jesucristocōxpā, xyajpoo'xp mijts jaduhñ. Nej mijtsā Dios xyajnāhdjijān coo miādia'agy hajxy mmābōjāt, jaanā jaduhñā jāya'ayhajxy yaabā yajnāhdjijābā coo hajxy miābōjpāt. Jaduhñ mijtsā mmāgu'ughajpā Marcos xyajpoo'xpā. Nébiōchā nhamdsoo húungānā Marcos njūō'oy. <sup>14</sup>Coo hajxy hānajtj mhamugō'oy Dioswiingudsāhgōōbiā, hamiñ haxōpy hajxy mnijajpoo'xōōjāt. Jaduhñ hajxy myajcāhxō'ogāt coo hajxy tōyhajt mničhocy mnibiā'hāyoyii hamuumdu'joot.

Pōnjatiā Diosmādia'agy panōcxp ja'a Jesucristocōxpā, weenā hoyhajtā weenhajt hajxy mio'oyii ja'a Diōsām. Amēn.

## 2 Pedro

<sup>1</sup>Høøch xøhajn Simón Pedro. Høøch hädaa nocy njahby. Ja'a Jesucristøch nmøødtu-umby. Jaayá'ayhøch tøø xwiinguexy cooçhä miädia'agy nyajwá'xät. Tøø mijtsä Jesucristo xyajnáhdijy coo hajxy hoy mmäbøgät jaduñ mäwiin neby højts xyajnáhdijjiän. Tu'cuhdujt hajxy jaduñ xquiumáayyäm nägøxiä je'eguiøxpä coo hajxy tu'cuhdujt nmäbøjcäm coo tiøyyä. Jaduñ yajnajuø'øy coo Jesucristo yhojiäya'ayä. Jaaya'ay hajxy nDioshåjtäm. Tøø hajxy xpiädaácäm hawa'adstuum. <sup>2</sup>Ween mijtsä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt xmiø'oy möj may coo ja'a tøyhajt hajxy mmøødä ja'a Dioscøxpä møødä Jesucristocøxpä, ja'a hajxy nWiindsønåjtämbä.

<sup>3</sup>Coo ja'a tøyhajt hajxy nmøødhåjtäm ja'a Jesucristocøxpä, paadiä Dios hajxy madiu'u xpiuhbéjtäm ja'a miäjaahaam, jaduñ hajxy hoy njäya'ayhåjtämät. Mänitä Dios hajxy jaduñ xquiumáayyämät. Jaanä miäjaahaamä Dios hajxy xyagjyghadaånäm homiänaajä neby je'e jiygyhatiän. Coo Jesucristo miøjjä jiaançhä, coo jiaançh tehñ yhojiäya'ayä, paady hajxy tøø xyajnáhdijjiäm coo hajxy hoy njäya'ayhåjtämbät. <sup>4</sup>Coo Jesucristo jaduñ miøjjä jiaançhä, paadiä mayhajt möj may tiuna'añ maa højtscøxphåjtäm. Jaduñ jim myñ cujaay maa Diosmädia'aguiän coogä Dios mayhajt may tiuna'añ maa højtscøxphåjtäm. Homiänaajä hajxy xyagjyghadaånäm neby je'e jiygyhatiän. Y tøø hojiootä howyinnmahidy hajxy xmiøoyyäm hawiinjemybiä. Jaduñ hajxy hoy nmøødhåjtämät tu'ugmädia'agy. Jaduñhä haxøøgpä hajxy yaa hoy njøjyohdiütämät hädaa yaabä naaxwiin. Ja'a häna'c-hajxy yaa ca'a mäbøjpä, hadsojwiinmahidy hajxy miøød. Coo yhaxøøgwiinmahidy hajxy jaduñ quia'a najtshixø'øwa'añ, paady hajxy jiiby quia'awa'añ haxøøgtuum. <sup>5-7</sup>Paadiä Diosmädia'agy hajxy tsøc mäbøjcäm. Tsøc hajxy hojiäya'ayhåjtäm hamuumdu'joot. Tsøc hajxy jaac habøjcäm ja'a Dioscøxpä. Tsøc hajxy håjtäm najuø'øyhaamby. Tsøc hajxy mee'xtujcäm. Tsøgä Dios hajxy wiingudsåhgøoyyäm. Tsøc hajxy niçhöjçäm nebiä tu'ugpuhya'ayän, neby højtsä Jesucristo xchøjçäm. Tsøgä jäya'ay hajxy nägøxiä tsoj mee'xäm, hoy hajxy näje'e quia'a jagä mäbøcy.

<sup>8</sup>Coo hajxy jaduñ hamuumdu'joot ngudiüünämät nébiøch naamnä tøø nmädia'agy, mänit hajxy nhoyøoyyämät. Mänitä Jesucristo tiuung hoy ndüünämät. Nmøødhåjtämä tøyhajt hajxy jaduñ ja'a Jesucristocøxpä. <sup>9</sup>Hix, pønjaty jaduñ ca'a cudiuumb nébiøch naamnä tøø nmädia'agy, jaduñ mäwínäts hajxy je'e nebiä wiinds nebiä xoodspän je'eguiøxpä coo hajxy tøø jahdiägoy coo piojpä quiädieey hajxy tøø nähwa'ächii neby hajxy hijty jegyhajty jiäya'ayhatiän. Jaduñ hajxy tøø jahdiägoobiä coo Dios jioot chocy coo hajxy hoy jiäya'ayhädat. Paady hajxy jaduñ jia yajnähwaatsä. <sup>10</sup>Hoorä, mägu'ughajpædøjç, tsøc hajxy hamuumdu'joot cudiüünäm nébiøch naamnä tøø nmädia'agy. Jaduñ yajnajuø'øwa'añ coo Dios hajxy tøø xyajnáhdijjiäm coo hajxy xquiu'ughadaånäm. Coo hajxy jaduñ ngudiüünämät, cab hajxy jaduñ mänaa ndu'udägøoyyämät. <sup>11</sup>Jaduñ hajxy hoy yajxon nnøcxämät Jesucristo wyiinduum maa cøjxta'axiøø yhane'emiän. Jaaya'ay hajxy nWiindsønåjtäm. Tøø hajxy jaduñ xyajnáhwäatsäm.

<sup>12</sup>Homiänåjåts mijts jaduñ nyagjahmiejtsta'aga'añ nébiøch naamnä tøø nmädia'aguiän. Tøyhåjthøch jaduñ tøø nmädia'agy. Hoy hajxy jaduñ mjaty. Cab hajxy mdsoj jahdiägoyya'añ. <sup>13</sup>Hawiinmats jaduñ cooçh mijts jaduñ nyagjahmiejtstä'agät tehngajnä, mäduhñtiøch njaac juyghaty. <sup>14</sup>Hamdsøjøçhä Jesucristo xñämaayy cøogøch mobådajpä nho'ogaannä, ja'a hajxy nWiindsønåjtämbä. <sup>15</sup>Pero cooçh hånajty tøø nho'ogy, hoy hajxy jaduñ mjaac capxtä'agät nébiøch cham nmädia'aguiän. Jaduñ hajxy hoy mjahmiejtstä'agät.

<sup>16</sup>Tøø højts mijts nyajwiingapxø'øy coo Jesucristo møcmäjaa miøødä, y coo yaa jadåhooc quiädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin. Tøyhajt højts jaduñ nmädiaacy. Cab højts hamdsoo nyajcojy. Diosmädia'agy hädaa jaduñ. Ca'a nä'ä cuentä nebiä jäya'ay cuentä hajxy yajcojiän. Hamdsoo højtsä Jesucristo nhijxy coo møcmäjaa miøødä, coo je'e

Dyosä. <sup>17-18</sup>Mänaa hõjtsä Jesucristo hänäjty jim nmõdän maa tunän, mänitä Diosteedy jim quiuhgapxnajxy tsajpootyp: “Hõõch nhamdsoo Huung yõ'õ. Njaan'ch tehñ chõjpiõch yõ'õ. Jaan'ch tehñ jiootcõj-c-hõch nniwijõ'õwyii maa'ch nHuungcõxpän”, nõmä Jesucristo ñänõõmä. Njaan'ch mädoow hõjts jaduhñ. Mõcmäjaahaamä Dios jaduhñ quiapxy. Jaan'ch tehñ yajxonä Jesucristo piädaacä ja'a Tiéediäm, nebiä hajajpän. Paady hõjts yõ'õ tun nyajxõõbejty: “Ja'a tun maa Dios ñägapxiän coogä Jesucristo yHuunghaty.”

<sup>19</sup>Tõyhajt jaduhñ jiaan'ch jajty nébiõch cham nmädia'aguiän. Hamdsoo hõjts nihjxy nmädooyy. Hahixõõby jaduhñ coo hõjts mijts nmädia'agy xmiäbõjçät. Maas hahixõõby jaduhñ coo Diosmädia'agy hajxy mmäbõjçät, ja'a jäya'ayhajxy jecy quiujähyyäbä. Jaduhñ mäwiinädäs Diosmädia'agy miäbaady nebiä jõõn tioyän hagoonstuum. Hiç, xyajwiinjuõõyyäm hajxy jaduhñ tijaty hajxy hoy hamdsoo nga'a wiinjuõ'õwáanäm. Hahixõõby jaduhñ coo hajxy homiänaajä nyajcõpõõyyämät. Coo Jesucristo yaa quiädaactägätsät hädaa yaabä naaxwiin, mänit hajxy cõxiä xyajwiinmädiaagõ'õwáanäm. Jaduhñ hajxy hoy nwiinjuõ'õwáanäm cõxiä. <sup>20-21</sup>Huuc wiinjuõ'õw hajxy jaduhñ, coo jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy jecy quiujahy, cab hajxy hamdsoo yajcojy. Näje'e hajxy jaduhñ quiujahy tijaty hänäjty jadäänäp tunäänäp. Ja'a Dios je'e najtscapxõõyy ja'a yHespõrituhaam waamb hajxy quiujäyät.

## 2

<sup>1</sup>Jii jäya'ayhajxy hijty näje'e jegyhajty miäna'añ cooc tyijy Dios hajxy hänäjty ñajtscapxõõyyäbä. Pero hõhndaacp hajxy hänäjty jaduhñ. Ja'a Dioscu'ug hajxy hänäjty jia wi'i wyiinhõõnaamby. Jaanä jaduhñä hõhndaacpähajxy jiiby wiädiitaambä maa mgajp'haxiän. Cabä cu'ug ñajuõ'õwa'añ põ wiinhõhñäp hajxy hänäjty jaduhñ. Hõxtä mäna'anaambä hõhndaacpähajxy jaduhñ cooc tyijy ja'a Jesucristo hajxy tõõ xquia'a nähho'túutäm. Paquiä hajxy yajcumädowa'añii. Põnjatiä hõhnda'agymiädia'agy mäbõgaamb, tu'udägoyyaamb hajxy jaduhñ. Ja'a häna'c-hajxy jaduhñ hõhndaacpä, niyhamigähadaänäp hajxy jaduhñ. <sup>2</sup>Pahixäänäp hajxy jaduhñ nämay. Ja'a häna'c-hajxy mäbahixaamb, ja'a tyijy ja'a Diosmädia'agy hajxy mäbõjçä. Coo hajxy jaduhñ hoy quia'a hida'añ, ni häna'c-hajxy hõhndaacpä, ni häna'c-hajxy mäbahijçpä, paadiä cu'ugä tõyhajt hajxy quia'a tsoga'añ ja'a Jesucristocõxpä. <sup>3</sup>Ja'a hõhndaacpähajxy, xädõ'õñ hajxy piõcjuõ'õwaamby. Hõhnda'agymiädia'agyhaamby mijts xyajnähiõ'õwa'añ; jaduhñä xädõ'õñ hajxy xjia wi'i piõgaanä. Jéquiänä Dios tiägõõyy mänaandaacpä coogä häna'c-hajxy quiumädowa'añ, ja'a hõhnda'agymiädia'agy hajxy yajnähiõ'õbiä. Jaduhñä Dios jecy miänaandaacpä cooc hajxy quiuhdägoyya'añ.

<sup>4</sup>Hiç, yajcumädoobiä Dios je'e pøjaty ca'a mäbõgaamb. Coo mioonsähajxy näje'e jim jecy quia'a mäbõjcy tsajpootyp, paady hajxy jecy quiumädooyy. Haxõõgtuum hajxy hoy quiuhjuijpnaxiyii maa jiaan'ch tehñ quiõcän, maa yhagoonstuumän. Jim hajxy yhida'añ hõxtä coonä yhabädät coo Dios jaduhñ miäná'anät nebiaty hajxy jii jiaac tsaac'htiuana'añii. <sup>5</sup>Jaanä jaduhñä Dios ja'a jecyjiäya'ay yajcumädoobä, ja'a hajxy jecy tõõ quia'a mäbõquiäbä. Mänitä Dios nõõgomdägoy quiejxy. Jayooyyä Noéhajxy choocy mõõdä yhuung mõõdä tio'oxy ja'a näductujçpä. Jaduhñä Noé ja'a cu'ug hänäjty tõõ jia yajwiingapxõ'õy coogä yhaxõõgcuhdujç hajxy ñajtshixõ'õwät, coogä Dios hajxy wyiingudsähgõ'õwät. <sup>6</sup>Jaanä jaduhñä jecyjiäya'ayhajxy jiajçpä, ja'a hajxy hijty jim tsänaabiä maa cajpt hijty jaduhñ xiõhatiän Sodoma mõõdä Gomorra. Cabä Dios hajxy hijty ñä'ägä wiingudsähgõ'õy. Paady hajxy jõõnhaam yajcuhdägoyyä. Cõjxä haxõõghäna'c-hajxy yho'ogy. Haagä cujiaam hajxy jiajnä mõõdä quiajçhajxy. Hijxtahñ ja'a Dios jaduhñ piädaac coo haxõõgiäya'ayhajxy nägõxiä yajcumädowa'añii. <sup>7-8</sup>Mänaa Dios ja'a jecyquajçpç jaduhñ yajcuhdägoyyän, jagooyyä tu'jäya'ay yajtsoocä, ja'a hänäjty xõhajpä Lot. Paadiä Lot yajtsoocä, je'eguiõxpä coo hänäjty hoy jiäya'ayhaty. Mänitä Dios ja'a Lot yhawaanä coogä quajçpç hänäjty quiuhdägoyya'añ. Paadiä Lot jim chohñ. Jaan'ch tehñ jiootmayhajpä Lot hänäjty jaduhñ coo cu'ughajxy hänäjty haxõõg jiatcõ'õy jabõm-jabõm

hijxwiinduum. <sup>9</sup>Nebiä Dios ja'a Lot jecy yajtsooquiän, jaanä jaduhñä Dios ja'a quiu'ug yajtso'ogaambä coo hajxy hānajtjy chaačhpöcy. Tøyhajt jaduhñ. Jaanä jaduhñ tiøyhajtābā coo Dios yajcopcø'øy nebiatiä haxøøgjāya'ayhajxy jiatcø'øyän. Jéquiänä Dios jaduhñ miānaañ cooc hajxy quiumādowa'añ. Coo jaduhñ yhabāadāt, mānitä Dios miāna'ana'añ nebiaty hajxy jii chaačhtiuna'añii. <sup>10</sup>Nägø'ø nädequiä Dios yajcumādowa'añ pøn yajnāhixøoby hønñda'agymiādia'agyhaam, pønä Diosmājaa xøøghajp. Jaanč tehñ chāhdiuhñdāgøy hajxy nībiāda'agyii, ja'a hønñda'agymiādia'agy hajxy māvādijpā. Jootmøj hajxy jaduhñ nībiāda'agyii. Cab hajxy pøn wyiingudsāhgø'øy. Haa jaaya'ayhajxy møjtuungmøødpā maa Diosmādia'agy myññānā, wīngapxpéjtāp hajxy je'ebā. <sup>11</sup>Haa ja'a Diosmoonsāhajxy jim hijpā tsajpootypā, maas mōcmājaa hajxy miøødā quejee ja'a hønñda'agymiādia'agy hajxy māvādijpā. Pero cabä Diosmoonsā ja'a møjtuungmøødpā hajxy wyiingapxpety maa Dioswiinduumān; ni cab hajxy nāhojy.

<sup>12</sup>Jaduhñä hønñdaacpāhajxy nībiāda'agyii nebiä yuughanimalān coo hajxy tii quia'a wiinjuø'owa'añ ja'a Dioscøxpā. Hix, cabä yuughanimalhajxy tii wyiinjūø'øy ja'a Dioscøxpā. Mādyijjatiä hønñdaacpāhajxy quia'a wiinjuøoby, je'e hajxy nāxiicypy. Paquiä hajxy yajcuhdāgoyya'añii nebiä animalhajxy paquiä quihdāgoyyān coo hajxy yagho'ogyii. <sup>13</sup>Tsaachtuūnānābā hønñdaacpāhajxy jaduhñ je'eguiøxpā coo hajxy hānajtjy tøø miād-saačhtiūñ. Xoonādaacp hajxy jaduhñ coo hajxy cøxypänejpiä jiatcø'øy xøømbaady. Høxtä jii by hajxy yajtägø'øy maa mijts naxxy mgaamiuquiän ja'a Jesucristocøxpā. Ja'a Jesucristo miādiä'aguiäc tyijy hajxy pianøcxāp. Pero haxøøgjaty hajxy wyi'i jiatcø'øy mijts mwiinduum maa hajxy hānajtjy mgaamiuquiän. Høxtä jii bypiaady hajxy je'e yhønñdaacpā.

<sup>14</sup>Homiādyii to'oxiøjčä hajxy jaduhñ yhixy, yhadsojpy hajxy jaduhñ. Homiānaajä hajxy jaduhñ haxøøg jiatcø'owa'añ. Wyiinhøhmby hajxy pønjjatiä Diosmādia'agy hoy ca'a habøjpnā. Hadsojwiinmahñdy hajxy nā'ägä yajtuumby. Tsipcøxp hajxy jaduhñ nā'ägä cumādowa'añ. <sup>15</sup>Tøø tødiu'u hajxy jijwja'ačh. Tøø hajxy jaduhñ tiu'udāgøy. Ja'a Balaam hajxy jaduhñ pahijxyp, ja'a Beor yhuung. Jeguijtiä Balaam hānajtjy quidiūna'añ ja'a quia'awiindøguiøxpā møødä xādø'øñguiøxpā. <sup>16</sup>Mānitä Balaam wyiinhøjnāxä tiic jaduhñ coo jiatcø'owa'añ. Ja'a møjc burra jaduhñ māhoj. Jaduhñ quiaapxy nebiä jāya'ayän. Mānitä Balaam nājuøøñä coo jaduhñ quia'a hoyyā. Jaduhñä burra miādia'agy miäbøjčāxā.

<sup>17</sup>Yø'ø hāna'cä hønñda'agymiādia'agy hajxy māvādijpā, jaduhñ māwiin hajxy miābaady nebiä nøøjut tøø tiø'øčhpān. Jaduhñ māwiin hajxy miābaatpā nebiä joc piojwāditypān coo hānajtjy quia'a nā'ägä tu'uy. Hix, cabä tøyhajt hajxy nā'ä yajnāhixø'øy. Cøjxta'axiøø hajxy jii by yhida'añ maa haxøøgtuumān. Ja'a Dios jaduhñ mānaañ cooc hajxy jii by yhida'añ. <sup>18</sup>Yoñ hajxy jia mādia'agy. Ja wi'i yajcumayaamb hajxy jaduhñ. Pero cabä miādia'agy hajxy choobaady. Ja'a hønñda'agymiādia'agyhaam hajxy wyiinhøøñ pønjjatiä Diosmādia'agy naamdägø'øy habøjp. Jøjcapxøøyyāp hajxy jaduhñbā, ween hajxy haxøøg jiatcøøguiumbā neby hajxy hijty jiatcø'øyän. <sup>19</sup>Jaduhñä hønñdaacpāhajxy yajnāhixø'øy cooc tyijy quia'a nejpiä coo haxøøg mjāya'ayhādāt. Hix, jaduhñ hajxy yajnāhixø'øbiä cooc tyijy ja'a Dios hajxy xquia'a hanēhmānā coo jecymiādia'agy hajxy ngudiūnāmāt, jaduhñ jia mānaambā cooc hajxy hoy njāya'ayhājtamāt. Jaduhñ hajxy yhønñdaacpā cooc tyijy hajxy jaduhyyā nnāhwāatsām. Ni je'e hajxy tøø quia'a nāhwa'ačh je'eguiøxpā coo yhaxøøgwiinmahñdy hajxy tøø quia'a najtshixø'øy. Paady hajxy nøcxy quihdāgoyyaanñā. Jaanä jaduhñ højtshājtamābā, coo nhaxøøgwiinmahñdy hajxy nga'a najtshixø'øyyāmāt, jaduhñ højts nøcxy nguhdāgoyyaanñāmbā. <sup>20</sup>Coo Jesucristo hajxy njøjpøgø'øyyām, ja'a hajxy nWiindsønājtamābā, paadiä nhaxøøgwiinmahñdy hajxy xyajnāhwāatsām, neby hajxy yaa nmøødhājtam hādaa yaabā naaxwiin. Pero, coo Jesucristo miādia'agy mjahdiägøoyyāt, y coo mhaxøøgwiinmahñdy jadāhooc mbadu'ubøgāt, maas haxøøg jadāhooc mjada'añ. <sup>21</sup>Hix, pønjjatiä Diosmādia'agy jaduhñ jahdiägøoby, maas hoy haxøpy coo hajxy qu quia'a mabøjcy. Hix, coo hajxy jaduhñ yhøxhixāt, maas hanaxiä hajxy jaduhñ quiumādowa'añ. <sup>22</sup>Jaduhñ hajxy jiādāt nebiä hādaa mādia'agy miāna'añān: "Ja'a huc-hajxy, coo hajxy yhøøčh, ja'a yhamdsoo høøčh hajxy nāwiimbijpy, nøcxy hajxy

jadähooc jìøø'xø'øgy. Jaanä jaduhñä hädsømhajxy jiatcøøbiä, naamnä hajxy hänäjty tøø chi'iy, mänit hajxy jadähooc nøcxy yajtsnä tiøø'pnä mo'ondsooty." Tøyhajt jaduhñ.

### 3

<sup>12</sup> Mägu'ughajpädøjc, miämetsc-hoocpä mijts chamñ nñäjaayø'øy. Jaduhñ mijts chamñ miämetsc-hoocpä nmägapxy nhane'emy coo mädia'agy hajxy mjahmiejtstä'agät, ja'a Diosquexypähajxy jecy quiujähyyäbä. Jaduhñä howyiinmahñdy hajxy mmøødhädät. Huuc jahmiets hajxy jaduhñbä nebiatiä Jesucristo hajxy xmiägäp xyanéhñmäm. Jaaya'ay hajxy tøø xñähho'tuütäm, paady hajxy nWiindsønhjätäm. Ja'a Jesucristo quiugapxyhajxy, je'e mijts tøø xyhawaanä nebiatiä Jesucristo hajxy tøø xmiägäpxy tøø xyhane'emy.

<sup>3</sup> Naxy hädaa mädia'agy hajxy mdehñ wyiinjuø'owät nébiøch chamñ nmädia'aguian. Coo naaxwiimbä hänäjty wyiimbida'añ, mänitä jäya'ayhajxy quihxø'øga'añ coo Dios hajxy nñanøma'añ. Haxøøg hajxy jiatcø'øwa'añ nebiatiä yhamdsoo joot hajxy hänäjty chocy, neby hajxy hänäjty nñ'ägä cuhdujthatiän. Xñäxi'igaamb mijts jaduhñ. <sup>4</sup> Jaduhñ hajxy miäna'ana'añ: "Cab jaduhñ tiehñ tiøjiada'añ coo Jesucristo wyiimbijtgatsa'añ neby jaduhñ tøø yhuuc mänaambä. Hix, caj tii mänaa tiägach. Je'enä cøxiä wiinä jaduhñ yhiytiä mänaa naaxwiimbä jecy yhawijy tiøø'xta'aguian, mänaa jecyjiäya'ayhajxy yho'oguiän", nomñ hajxy yhöñnda'aga'añ. <sup>5</sup> Pero tøyhajt jaduhñ coo naaxwiimbä jiaançh tägach. Pero ja'a höñndaacpähajxy, cabä tøyhajt hajxy wyiinjuø'øwa'añ. Hix, haagä nøø hijty jegyhaty. Mänitä Dios ja'a tsajt jecy yhädiuunñ møødä naaxwiin. Jibiä naaxwiimbä yajcojy nøøjooty. Mänit hoy piäda'agy nøøhagujc. <sup>6</sup> Mänitä Dios nøøgomdägoy cujecy quiejxy. Mänitä naaxwiimbä quiuhdägooyy. Cøjxä jäya'ayhajxy yho'ogy. <sup>7</sup> Ja'a tsajt møød hädaa yaabä naaxwiin, tøø Dios jaduhñ yajnähdiy coo quiøxy toya'añ. Mänitac jaduhñ tiøya'añ coo Dios ja'a jäya'ay yajcuhdägoyya'añ, ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpä.

<sup>8</sup> Mägu'ughajpädøjc, tsøc hajxy jahmiéjtsäm coo Dios tu'xøø jaduhñ nñanømy jadu'miljomøjtpä; y jadu'miljomøjtpä, tu'xøøyyä jaduhñ nñanømy. <sup>9</sup> Näjje'e jäya'ayhajxy miäna'añ cooc tyijy ja'a Jesucristo quia'a tsoj yajtøjiada'añ coo yaa quiädaactägatsa'añ, coo haxøøgjäya'ayhajxy yajcumädowa'añii. Pero cab jaduhñ tiøyyä neby hajxy jaduhñ jia wi'i yhöñnda'agy. Hix, mee'xtujpä Jesucristo ja'a mijtsøxpä. Cabä joot chocy coo pøn quiuhdägóyyät. Jaduhñä jioot jia tsocy coo haxøøgcuhdujt hajxy nñajtshixøøyyämät.

<sup>10</sup> Jaguiapxy yhabaada'añ coo Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ, coo haxøøgjäya'ayhajxy yajcumädowa'añii. Cabä pøn jaduhñ nñajuø'øy mänaa jaduhñ jiaançh habaada'añ. Mänitä tsajt quiuhdägoyya'añ. Jaduhñ yajmädowa'añ nebiä hänee møc ya'axiän. Cøx-aambä xøø tiøya'añ, møødä po'o, møødä madsa'a, møødä naaxwiimbä, møød tijaty yaa hijp hädaa yaabä naaxwiin.

<sup>11</sup> Coo cøxiä wiinä jaduhñ quiuhdägoyya'añ, paady hajxy tsøc hoy jäya'ayhjäjtäm. Tsøcxä Dios hajxy hoy wiingudsähgøøyyäm. Tsøcxä Diosmädia'agy hajxy hoy cudiúunäm. <sup>12</sup> Tsøc hajxy jøbhijxäm coo Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ. Mänitä Dios ja'a tsajt yajtoya'añ, møødä xøø, møødä po'o, møødä madsa'a, møødä naaxwiimbä. Tsøgä jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy yajmøødmädiácäm nāmāy, ween hajxy miäbøcy; jaduhñä Dios paquiä yagháaadät. <sup>13</sup> Tøø Dios jaduhñ miäna'añ coogä hawiinjemychajt yhädiuna'añ, møødä hawiinjemyñaaxwiin. Jimä njoot hajxy nbädácäm coo Dios hajxy jim xyanøcxänäm. Cabä haxøøgpä jaduhñ jimñ mänaa tiägø'øwa'añ maa ja'a hawiinjemybiä tsajtän, ni jim maa hawiinjemybiä naaxwiimbän.

<sup>14</sup> Mägu'ughajpädøjc, tøyhajt jaduhñ coo Dios hajxy jim xpiäda'agáanäm, paadiä haxøøgpä hajxy tsøc najtshixøøyyäm hamuumdu'joot; jaduhñä Jesucristo hajxy xpiátämät coo pojpä cádieey hajxy hänäjty nga'a møødhjäjtäm, coo yaa quiädaactägätsät. Tsøc hajxy jootcujc nimiøødhjäjtäm nebiä tu'ugpuhya'ay nebiä tu'ugpuhdo'oxypan. Jaduhñä Dios hajxy hoy xyhijxämät coo hajxy hänäjty hoy ndúunäm. <sup>15</sup> Mjahmiédsäp hädaa mädia'agy hajxy jaduhñ. Paadiä Jesucristo jaduhñ miee'xtucy, weenä jäya'ayhajxy may miäbøcy, ween hajxy jaduhñ may nñhwa'açh. Ja'a mägu'ughajpä Pablo, jaduhñ

mijts tøø xñäjaayøøbiä. Ja'a Dios ja'a tøyhajt najtscapxøøyyä. Ja'a tsipjatypä ja'a Dios ja'a Pablo yajwiinjuøøyy. Jadúhñhøçhä Pablo njuø'øy nébiøçhä nhamdsoo puhya'ayän. <sup>16</sup> Naaghooc mijtsä Pablo xñäjaayø'øy, jaduññ ñä'ägä mädia'agyhaty nébiøch cham njaayän. Tsipjatiä Pablo siémpräm miädia'agy. Ja'a häna'cä tøyhajt hajxy ca'a tsojpä, wiingä Pablo miädia'agy hajxy yajñähixøøyyä. Cab hajxy jaduññ yajñähixø'øy nebiä Pablo jia mänaañän. Wiingatiä Diosmädia'agy hajxy yajñähixø'øy. Cabä tøyhajt pä hajxy miäböga'añ. Paady hajxy quiuhdägoyya'añ.

<sup>17</sup> Mägu'ughajpädøjc, mnä'ägä najuøøby hajxy jaduññ coo høhñdaacpähajxy jii wiädi-ta'añ. Cabä tøyhajt hajxy chocy. Haxøøg hajxy jiaanç tehññ jiäya'ayhaty. Mnig-wieendähadøøjöp hajxy; jaduññä tøyhajt hajxy mga'a najtshixø'øwät. Cab hajxy myajwiinhøønät coo hajxy jaduññ mnä'ä tu'udägóyyät. <sup>18</sup> Jaac habøcxä hajxy jaduññ ja'a Jesucristocøxpä, ja'a hajxy nWiindsønñhajtämbä. Jaaya'ay hajxy xñähho'túutäm. Tehngajnä miädia'agy hajxy mmäböjçät; jaduññä mayhajt mõj may tiúnät ja'a mijtscøxpä. Tsøc hajxy homiänaajä capxpáatäm mõj jaanç. Tsøc hajxy tehngajnä wiingudsähgøøyyäm. Amén.

## 1 Juan

<sup>13</sup>Jue'e hõjts mijts nyajnajaayøøby, ja'a Jesucristo. Dioshuung je'e. Jíyyäm je'e hånajty mөөдä Dios mänaa hädaa yaabä naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguiän. Jaayá'ayäts hajxy xyhawáañäm nebiä Dios wyiinmay. Jaayá'ayäts hajxy tøø xñähho'túutäm neby hajxy jaduhñ njugyhájtämät nebiä Dios jiugyhatiän cøjxta'axiøø. Tøø hõjts nhamdsoo hixy; tøø hõjts nhamdsoo mädoy. Tøø hõjts nnähdoñ cø'øhaam. Tøyhajt jaduhñ. Paady hõjts mijts jaduhñ nhawáañäm neby hajxy jaduhñ nhíjtämät tu'ugmädia'agy, neby hõjts ja'a Dios xmiøødhitiän tu'ugmädia'agy mөөдä yHuung. <sup>4</sup>Paady jaduhñ nhawáañäm neby hajxy jaduhñ jootcujc nhíjtämät tehngajnä.

<sup>5</sup>Hoyyä Dios ja'a wyiinmahñdy; cabä pojpä cádieey nã'ägädä mөөдä. Jaduhñ hõjts ja'a Jesucristo tøø xyhawaañä, y jaduhñ mijts nhawaandägátsäm. <sup>6-9</sup>Coo hajxy hoy nwädíjtämät nebiä Dios yhitiän, tu'ugmädia'agy hajxy jaduhñ nhíjtämät, je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm ja'a nbojpä ngädieeyhájtäm cøxiä. Xyajnäh-wáatsäm hajxy jaduhñ coo ja'a nbojpä ngädieey hajxy nnägápxämät. Tøyhajt jaduhñ. Cabä Dios yhøhnda'agy. Howyiinmahñdy je'eduhñ miøød. Pero coo hajxy nwädíjtämät haxøøgtuum, cabä Dios hajxy nmøødhíjtämät tu'ugmädia'agy. Høhndaácäm hajxy jaduhñ y cabä tøyhajt hajxy nnã'ägädä mөөdhájtäm.

Jaaná jaduhñduhmä, coo hajxy nnã'ä mänáañämät cooc tyijy pojpä cádieey hajxy nga'a mөөdhájtäm, niwyiinhöhñäm hajxy jaduhñ, <sup>10</sup>y cabä Dios miädia'agy hajxy nmøødhájtäm, ja'a tøyhajt. Coo hajxy jaduhñ nmänáañämät, jaduhñ yajmädowa'añ cooc tyijy ja'a Dios yhøhnda'agy. Hix, je'e jaduhñ mänaamb coo pojpä cádieey hajxy nmøødhájtäm.

## 2

<sup>1</sup>Mägu'ughajpäðøjc, cáboch njoot chocy coo hajxy haxøøg mjatcø'øwät. Páadyhöch mijts hädaa nocy nyajnajaayøøy. Coo pøñ jaduhñ jiatcø'øwät, nähgapxtu'udøøjap je'e Jesucristäm jim maa Diosän. Cabä Jesucristo pojpä cádieey mänaa miøødä. <sup>2</sup>Tøø ja'a nbojpä ngädieey hajxy xñähho'túutäm nägøxiä hädaa yaabä naaxwiin.

<sup>3</sup>Coo hajxy ngudiüünämät nebiä Dios hajxy xyhanéhñäm, mänitã tøyhajt hajxy nmøødhájtämät coo je'e hajxy nhixyhájtäm. <sup>4</sup>Pøñ jaduhñ nã'ä mänaamb: "Nhixyhápiøch je'e", hoy quia'a ja cudiuñ, høhndaacp je'eduhñ. Hix, ja'a Diosmädia'agy je'eduhñ quia'a tsojpy. Tøyhajt je'e. <sup>5</sup>Pero pøñ jaduhñ cudiuumb, cáhxø'p jaduhñ coo ja'a Dios jiaanç tehñ jiahmiech. Jaduhñ hajxy nyajnajuøøyyämät coo hajxy nmøødhíjtäm tu'ugmädia'agy. <sup>6</sup>Pøñ jaduhñ mänaamb coo ja'a Dios miøødhity tu'ugmädia'agy, tsipcøxp wiädítät nebiä Jesucristo hijty wiäditiän.

<sup>7</sup>Hädaa mädiä'agyhøch chamñ nyajnähixøøbiä, tøø hajxy hijty mmädoy mänaa hajxy mmäbøjtsooñän. <sup>8</sup>Pero hädaa mädiä'agy jaduhñ, jaduhñ mäwfinäts hädaa nebiä hawiinjemybiän. Hix, jaduhñ hajxy mniçhocy mnibia'häyoyii nebiä Jesucristo hajxy xhójcäm. Tøyhajt jaduhñ. Coo ja'a Jesucristo yaa tøø yhoy hädaa yaabä naaxwiin, mänitã homiädiä'agy hajxy xyajwiinjuøøyyänä. Cab hajxy jaduhñ nwädíjtänä hagogdstuum.

<sup>9-11</sup>Pøñ ja'a y'hermano tsojpy pa'häyooob, hoyyä Diosmädia'agy jaduhñ quiudiuñ. Coo hajxy jaduhñ ngudiüünämät, cab hajxy ngädiéhyämät. Pero pøñ ja'a yhermano mähanhajp, hoy jia mäna'añ cooc tyijy quiudiuñ ja'a Diosmädia'agy, je'enä wiädity hagogdstuum. Jaduhñ wiädity nebiä wiindspän. Cab jaduhñ nã'ägä niyaghoyøøyii.

<sup>12-14</sup>Hermanodøjc, míjtshøch hädaa nocy nyajnajaayøøby. Mhixyhajpiä Dios hajxy, ja'a nDeedyhájtäm. Jaaya'ay ja'a nbojpä ngädieey hajxy tøø xyajnähwáatsäm je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm. Mijts majjaya'adiøjc, mhixyhajpiä Jesucristo hajxy jaduhñ. Jíyyäm jaaya'ay hånajty mänaa hädaa yaabä naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguiän. Y mijts muutsc-häna'c-hajxy, xmiøøbiä Dios ja'a mäjaa hajxy coo ja'a Diosmädia'agy hajxy tehngajnä mbanøcxy. Cabä møjcu'ugong hajxy tøø myajmäjäda'agy.

<sup>15</sup> Cabä mjoot hajxy mbädä'agät hädaa yaabä naaxwiin. Coo pøn jaduhñ piädä'agät, cabä Dios hoy jiahmiédsät, ja'a nDeedyháltäm. <sup>16</sup> Ja'a møjcu'ugong jaduhñ mänaamb coo hajxy cøxiä wiinä nhadsójcämät hädaa yaabä naaxwiin, ja'a haxøøgpä. Jaanä jaduhñ miänaambä coo hajxy nyajcumäayymät. Pero cabä Dios jaduhñ miäna'añ. <sup>17</sup> Cuhdägoyyaamb hädaa yaabä naaxwiin mөөdä haxøøgpä yaabä. Pero pøn cudiuumb nebiä Dios miäna'añän, cab jaduhñ mänaa quiuhdägoyya'añ. Jim yhida'añ maa ja'a Diosän cøjxta'axiøø.

<sup>18</sup> Hoorä, habáatnöp jaduhñ coo ja'a naaxwiimbä wyiimbida'añ. Tøø hajxy mmädoyhaty coo ja'a Cristo miädsip quiähxø'øga'añ. Y tøø ja'a miädsiphajxy may quiähxø'øgy. Jaduhñ hajxy nyajnuøøyyäm coo yhabaätinä. <sup>19</sup> Xmiøødhjítäm ja'a Cristo miädsiphajxy hijty. Pero coo hajxy tøø xpiuhwáatsäm, cähxø'p jaduhñ coo hajxy hijty tehñ tiøyhajt xquia'a mөөdhjítäm hamuumdu'joot. Coo hajxy häxøpy hijty xmiøødhjítäm, cab hajxy häxøpy tøø xpiuhwáatsäm.

<sup>20-21</sup> Pero mijts, ja'a Jesucristo hajxy tøø xyajnäguexy ja'a Dios yhEspíritu. Mmøødhajpiä tøyhajt hajxy jaduhñ cøxiä. Paady mijts hädaa nocy nyajnäjaayø'øy. Y mnajuøøby hajxy coo ja'a tøyhajt hajxy quia'a mөөdä, ja'a häna'c hønñdaacpähajxy.

<sup>22</sup> Je'eduhñ ñänøømby, pøn jaduhñ mänaamb cooc tyijy ja'a Jesús tøø quia'a quexyii ja'a Diosäm. Ja'a Cristo miädsip je'e, pøn jaduhñ ca'a capxpaatp ja'a Dios mөөdä yHuung.

<sup>23</sup> Pønä Dios yHuung jaduhñ capxpáatäp, miøødhijpiä Dios je'e. Pero pønä yHuung jaduhñ ca'a capxpáatäp, cabä Dios jaduhñ miøødhity.

<sup>24</sup> Mgudiünöp ja'a Diosmädia'agy hajxy tehngajnä neby hajxy mbanøcxtsohñän. Coo hajxy jaduhñ mgudiünät, mänitä Dios hajxy tehngajnä mmøødhidät tu'ugmädia'agy mөөdä yHuung. <sup>25</sup> Y cøjxta'axiøø hajxy xyajgyhadáañäm neby je'e jiygyhatiän neby hajxy tøø xyajwiinwaanøøyyäm.

<sup>26</sup> Naxy hajxy mdelhñ wyiinjuo'øwät coo mijts ja'a Cristo miädsiphajxy xjia wi'i wyiinhøøna'añ. <sup>27</sup> Mijts, cabä jajnähxøøbiä hajxy myajmaajiaty. Mmøødhajpiä Dioshespíritu hajxy. Xyajnähxøøbiä tøyhajt hajxy cøxiä. Cab yhøhñda'agy. Mmøødhidäp hajxy jaduhñ tu'ugmädia'agy neby hajxy tøø xyajnähxøøyän.

<sup>28</sup> Hoorä, tu'ugmädia'aguiä Jesucristo hajxy mmøødhijnät neby hajxy jaduhñ mga'a tsähdiünät coo quiaädaactägätsät. <sup>29</sup> Mnajuøøby hajxy coo ja'a Jesucristo pojpä cádieey quia'a mөөdä. Jaduhñ hajxy mnajuøøbiät coo ja'a Dios yhuunghaty pønjaty hoy wädijp.

### 3

<sup>1</sup> Xjiaanč tehñ chójcäm ja'a Dios hajxy. Hamuumdu'joot hajxy xyhuungháltäm. Tøyhajt jaduhñ. Pero cabä jäya'ay hajxy xñajuøøyyäm coo ja'a Dios hajxy xyhuungháltäm. Hix, cabä Dios hajxy yhixyhaty. <sup>2</sup> Hoorä, tøø ja'a Dios hajxy xyhuungháltäm. Cahnä yajna-juø'øy neby hajxy xyaghidáañäm. Pero coo ja'a Jesucristo quiaädaactägätsät, nnajuøøyyäm hajxy coo hajxy jaduhñ nhidáañäm neby je'ejän. Nhixáañäm hajxy jaduhñ neby jaduhñ yhitiän. <sup>3</sup> Pøn hamuumdu'joot mäbøjp, hoy jaduhñ wiädity nebiä Jesucristo hoy yhitiän.

<sup>4</sup> Pøn haxøøg jatcøøby, cabä Diosmädia'agy quiudiün. Je'e jaduhñ xøhajp ja'a haxøøgpä coo ja'a Dios miädia'agy mga'a cudiúünät. <sup>5</sup> Paadiä Jesucristo yaa tøø yhoy hädaa yaabä naaxwiin nebiä nbojpä ngädieey hajxy xyajnhwáatsämät. Pero cab jaaya'ay pojpä cádieey ñä'ägädä mөөdä. Tøyhajt jaduhñ. <sup>6</sup> Pønä Jesucristo tu'ugmädia'agy mөөdhijp, cab jaduhñ haxøøg jiatcø'øy. Pøn jaduhñ jatcøøby, cabä Jesucristo miädia'agy ñä'ägädä mäbøjcä. <sup>7</sup> Mägu'ughajpädøjc, cab hajxy myajwiinhøønät. Pøn hoy wädijp, cabä pojpä cádieey ñä'ägä mөөdä, nebiä Jesucristo quia'a mөөdän. <sup>8</sup> Pøn hoy ca'a wädijp, pianøcxäp je'e ja'a møjcu'ugongä miädia'agy. Homiänaajä ja'a møjcu'ugong haxøøg jiatcø'øy. Mänit jiatcøøchøhñ mänaa hädaa yaabä naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguiän. Paadiä Dios yHuung yaa tøø yhoy, nebiä møjcu'ugong jaduhñ quia'a mäjäädä'agät. <sup>9</sup> Pønä Dios tehñ tiøyhajt Teedyhajp, cabä jioot chocy coo jaduhñ jiatcø'øwät, je'eguiøxpä coo je'e miøødhidyijäm ja'a Diosäm. Coo je'e Dyios yhuungä, paady haxøøg quia'a jatcø'øy. <sup>10</sup> Jaduhñ myajna-juø'øwät pøn Dioshuung. Entonces, pøn hoy ca'a wädijp, pønä miägu'ughajpä ca'a tsojp



ca'a pa'häyoob, ca'a Dyios je'le yhuungä. Pero pianócxäp ja'a møjcu'ugongä miädia'agy je'e.

<sup>11</sup> Mänaa ja'a Diosmädia'agy hajxy mmäbøjtsooñän, jaduññ hänäjty miäna'añ coo hajxy nniçhojc nnibia'häyóowämät. Høxtä jäda'anäbaadyñä jaduññ miäna'aññä. Cab jaduññ mänaa tiägach. <sup>12</sup> Cab hajxy njatcøøyyämät nebiä Cañ jecy jiatcøøyyän coo yhamdsoo puhya'ay yagho'cy. Paady jaduññ yagho'cy coo howyiimahñdy hänäjty quia'a mөөdä, nebiä piuhya'ay howyiimahñdy hänäjty miөөdän. Hiç, pianócxäp ja'a møjcu'ugongä miädia'agy hänäjty je'e.

<sup>13</sup> Entonces, hermanodøjc, cab hajxy myagjuø'owät coo häna'c hajxy xmiähanhajtäm. <sup>14</sup> Højtshajtäm, cøjxta'axiøø hajxy jim nhidäänäm tsajpootyp. Cab hajxy mänaa jiiby nhäda'agø'owäänäm haxøøgtuum. Nmөөdhajtäm ja'a tøyhajt hajxy jaduññ je'eguiøxpä coo hajxy hamiñ haxøpy nniçhojc nnibia'häyóowäm. Pøñä miägu'ughajpä ca'a tsøjp ca'a pa'häyoob, je'eds jiiby häda'agø'owaamb haxøøgtuum. <sup>15</sup> Pøñä miägu'ughajpä mähanhajt, jaduññä wyiimahñdy je'e nebiä jäya'ay-yagho'pan. Y cabä jäya'ay-yagho'pähajxy cøjxta'axiøø jiugyhada'añ nebiä Dios jiugyhatiän. Tøyhajt jaduññ. <sup>16</sup> Coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'tütäm, jaduññä tøyhajt hajxy nmөөdhajtäm coo ja'a Dios hajxy xjiaanç tehñ chójcäm. Hawiinmats hit jaduññ coo hajxy hamiñ haxøpy nniähho'tütämät. <sup>17</sup> Coo ja'a mäyøøjäya'ay ja'a häyoobä quia'a näxúudsät, cab jaduññ quidiuñ nebiä Dios hajxy xyhanéhmäm coo hajxy hamiñ haxøpy nniçhojc nnibia'häyóowämät. <sup>18</sup> Mägu'ughajpädøjc, tsøgxä hajxy hamuumdu'joot niñäxúu'tsäm. Jaduññ hajxy nya-jcälxø'cämät coo hajxy hamuumdu'joot nniçhojc nnibia'häyóowäm. Coo hajxy nga'a niñäxúu'tsämät, cab jaduññ tiuna'añ coo hajxy nja mänäänämät cooc tyijy hajxy nniçhojc nnibia'häyóowäm.

<sup>19</sup> Hermanodøjc, coo hajxy hamuumdu'joot nniçhojc nnibia'häyóowämät, jaduññä tøyhajt hajxy nmөөdhajtäm coo ja'a Dios hajxy xyhuunghajtäm. <sup>20</sup> Y coo ja'a njoothajxy hamdsoo miäänäänämät cooc tyijy hajxy hoy nga'a jäya'ayhajtäm, tsipcøxp ja'a Diosmädia'agy hajxy nmäbøjcämät. Cabä nhamdsoo wiimahñdyhajxy nyajcopcøøyyämät. Hiç, xjiøodhijxäm ja'a Dios hajxy. Cøxiä hajxy xñajuøøyyäm. <sup>21</sup> Y coo ja'a njoothajxy waamb quia'a mänäänämät, jaduññä tøyhajt hajxy nmөөdhajtäm coo ja'a Dios hajxy xyhuunghajtäm. <sup>22</sup> Xmiøøyyäm ja'a Dios hajxy tijaty hajxy nmäyujwäänäm, je'eguiøxpä coo hajxy ngudiuñäm nebiaty hajxy xyhanéhmäm. Paady hajxy xquiumäyyäm. <sup>23</sup> Jaduññä Dios hajxy xyhanéhmäm coo ja'a yHuung Jesucristo miädia'agy hajxy nmäbøjcämät, coo hajxy hamiñ haxøpy nniçhojc nnibia'häyóowämät, nebiä Jesucristo hajxy hamdsoo tøø xyajwiingapxøøyyäm. <sup>24</sup> Pøñä Dios miädia'agy cudiuñäp, tu'ugmädia'aguiä Dios jaduññ miөөdhity. Y jaduññä tøyhajt hajxy nmөөdhajtäm coo ja'a Dios hajxy tu'ugmädia'agy xmiөөdhijtäm, je'eguiøxpä coo ja'a yhEspiritu hajxy tøø xyajnäguéjxäm. Ja'a yhEspirituhaam hajxy xyhawaäänäm coo hajxy tu'ugmädia'agy xmiөөdhijtäm.

#### 4

<sup>1</sup> Hermanodøjc, nämayyä hønndaacpähajxy jii wiädity. Cabä tøyhajtpä hajxy ñä'ägädä yecy. Entonces, cabä hoñä'ä mädyii mädia'aguiä hajxy mmäbøgät nä'ä nägoobä. Pero jawyiin hajxy mhuuc mädia'agyhixät pø Diosmädia'agy jiaanç mөөd. <sup>2</sup> Jaduññä tøyhajt hajxy mmөөdhádät pø Diosmädia'agy jiaanç mөөd. Pø mänaamb jaduññ cooc ja'a Dios yHuung Jesucristo tøø jiaanç jäya'ayhaty hädaa yaabä naaxwiin, pues Diosmädia'agy jaduññ jiaanç mөөd. <sup>3</sup> Pero pø cab jaduññ miäna'añä, cabä Diosmädia'agy miөөdä. Ja'a Jesucristo miädsip miädia'agy jaduññ. Tøø hajxy mmädoyhaty coo ja'a miädsip yaa quiahxø'øga'añ hädaa yaabä naaxwiin. Bueno, yaadsä miädia'agy jaduññ wiädijnä hädaa yaabä naaxwiin.

<sup>4</sup> Pero mijts, ja'a Dios hajxy xyhuunghajp. Tøø hajxy mga'a yajmäjäda'agy ja'a häna'c yø'øduhmbä hønnda'agymiädia'agy yajwädijpä. Hiç, maas mäjaamөөdä Dios quejee ja'a møjcu'ugong miөөdä, ja'a yaa hanehmbä hädaa yaabä naaxwiin. <sup>5</sup> Yø'ø hønndaacpähajxy jaduñmbä, ja'a møjcu'ugong miädia'agy hajxy quiudiuñäp; paadiä møjcu'ugongä

miädia'agy hajxy miädiaacä. Y paadiä miädia'agyhajxy yaa yajcopcøöyyäxä hädaa yaabä naaxwiin. <sup>6</sup> Pero højts, ja'a Dios hajxy xyhuunghájtäm. Y cab pøn nmädia'agyhajxy xyajcopcø'owaänäm. Jagooyä hajxy yajcopcø'owa'añ pønä Diosmädia'agy mabøjp. Jaduhnä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm pøn tøyhajt Dioshuung. Pønä nmädia'agyhajxy xyajcopcøöyyäm, Dioshuung je'e. Pøn jaduhñ xquia'a mädoowäm, ja'a møjcu'ugongä miädia'agy jaduhñ quiudiünäp.

<sup>7</sup> Hermanodøjc, tsøg hajxy tehngajnä niçhojc nibia'häyóowäm hamiñ haxøpy, je'eguiøxpä coo ja'a Dios hajxy xchójcäm. <sup>8</sup> Pero pøn xquia'a tsojc xquia'a pa'häyóowäm, cabä Diosmädia'agy miäböcy. Xchójcäm ja'a Dios hajxy jaduhñ. Jaduhñ miäna'añ coo hajxy nniçhojc nnibia'häyóowämät. <sup>9-10</sup> Coo ja'a Dios hajxy xchójcäm, paadiä Dios ja'a yHuung Jesucristo hajxy yaa tøø xyajnäguéjxäm hädaa yaabä naaxwiin, neby hajxy jaduhñ xñähho'ttuütämät ja'a nbojpä ngädieyhájtäm, neby hajxy jim nhíjtämät tsajpootyp cøjxta'axiøø. Ca'a jie'eguiøxpä coo ja'a Dios hajxy njahmiéjtsäm.

<sup>11</sup> Coo ja'a Dios hajxy xjiaançh tehñ chójcäm, paady hajxy hamiñ haxøpy nniçhojc nnibia'häyóowämät. <sup>12</sup> Tøyhajt jaduhñ, cabä Dios mänaa yhixyii. Pero cab jaduhñ ñejpiä. Hoyyä Dios hajxy mänaa nga'a híjxäm, coo hajxy hamiñ haxøpy nniçhojc nnibia'häyóowämät, jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo ja'a Dios hajxy homiänaajä xcwieendähájtäm. Y coo ja'a Dios hajxy xchójcäm, maas hoy hajxy nniçhojc nnibia'häyóowäm. <sup>13</sup> Bueno, coo ja'a Dios ja'a yEspíritu hajxy tøø xmióoyäm, jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo hajxy nmøødhájtäm tu'ugmädia'agy. <sup>14</sup> Y hamdsoo ja'a Jesucristo hajxy tøø nhíjxäm mänaa ja'a Dios yaa tøø quiexiän, mänaa hajxy tøø xñähho'ttuütäm. Tøyhajt jaduhñ. <sup>15</sup> Pøn jaduhñ mänaamb cooc ja'a Jesucristo Dyioshuungä, tu'ugmädia'agy ja'a Dios jaduhñ miøødhity.

<sup>16</sup> Jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo ja'a Dios hajxy xchójcäm. Nmabøjcäm hajxy jaduhñ. Xchójcäm ja'a Dios hajxy jaduhñ, paadiä Dios tu'ugmädia'agy miøødhity pøn homiänaajä jahmiejtsp ja'a Dios. <sup>17</sup> Coo ja'a Jesucristo hajxy xchójcäm, maas hoy hajxy nniçhojc nnibia'häyóowämät hädaa yaabä naaxwiin. Y coo hajxy jaduhñ nniçhojc nnibia'häyóowämät, cab hajxy jaduhñ ndsähgøöyyämät mänaa ja'a Jesucristo miñ chaaçhtiuna'añän ja'a hajxy ca'a mabøjpa. <sup>18</sup> Pønä Dios hamuumdu'joot ca'a jahmiejtsp, tsähgøøby je'eduhñ je'eguiøxpä coo yajcumädowa'añii. Pero coo ja'a Dios hajxy hamuumdu'joot njahmiejtsämät, cab hajxy jaduhñ nnä'ägä tsähgøöyyämät. Hix, pøn jaduhñ tsähgøøby, cähxø'p jaduhñ coo ja'a Dios hamuumdu'joot quia'a jahmiech.

<sup>19</sup> Jayøjpa Dios hajxy xchójcäm, paady hajxy jaduhñ njahmiejtsägájtsäm. <sup>20</sup> Pøn jaduhñ nä'ä mänaamb: "Njahmiéjchpøçhä Dios", hoyyä miägu'ughajpa jia mähanhaty, høhndaacp je'eduhñ. Pø cabä yhamdsoo mägu'ughajpa nä'ä tsocy nä'ä pa'häyoy, cabä Dios hoy jiahmiédsät. Haa ca'a, yhijxypä miägu'ughajpa homiänaajä, pero cabä Dios mänaa yhixy. <sup>21</sup> Hamdsoo ja'a Dios hajxy xyhanéhäm coo ja'a nmägu'ughajpa hajxy ndsojc nba'häyóowämät, jaduhñ mäwiinäts nebiä Dios hajxy njahmiéjtsäm.

## 5

<sup>1</sup> Pøn jaduhñ mabøjp coo ja'a Jesucristo Dyiosquexiä, miäböjpiä Diosmädia'agy je'e. Y pønä Dios jaduhñ jahmiejtsp, chojpy pia'häyooby je'e pønjetiä Diosmädia'agy mabøjp. <sup>2</sup> Coo ja'a Dios nDeedyhájtäm hajxy njahmiéjtsäm, coo ja'a miädia'agy hajxy ngudiünäm, jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo hajxy nniçhojc nnibia'häyóowäm, je'eguiøxpä coo ja'a Dios hajxy xyhuunghájtäm. <sup>3</sup> Coo ja'a Dios hajxy njahmiéjtsäm, je'eduhñ nänøømby coo ja'a miädia'agy hajxy ngudiünäm. Y cabä Dios tsipjaty yhan'emy. <sup>4-5</sup> Coo ja'a Dios hajxy xyhuunghájtäm, coo ja'a miädia'agy hajxy nmabøjcäm, paadiä møjcu'ugong hajxy jaduhñ nga'a yajmäjädaacäm, je'eguiøxpä coo hajxy nmabøjcäm coo ja'a Jesucristo Dyioshuungä.

<sup>6</sup> Tøyhajt jaduhñ coo ja'a Jesucristo ñäbejty. Jaanä tøyhajt jaduhmbä coo yho'cy cruzøxp. <sup>7</sup> Jaduhñä Dioshèspiritu miäna'añ cooc ja'a Jesucristo Dyioshuungä, y cabä Dioshèspiritu mänaa yhøhnda'agy. <sup>8</sup> Coo ja'a Jesucristo jaduhñ ñäbejty, coo yho'cy cruzøxp, y coo ja'a Dioshèspiritu jaduhñ miäna'añ, jaduhñä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm

coo ja'a Jesucristo Dyiosquexiä. <sup>9</sup>Maas tsoobaatpä Dios ja'a miädia'agy quejee ja'a jäya'ay ja'a miädia'agyhajxy. Y jaduñä Dios miäna'añ cooc ja'a Jesucristo yHuunghaty. <sup>10</sup>Põnä Jesucristo miädia'agy mäbójcäp, miødä tøyhajt jaduñ coo ja'a Jesucristo Dyioshuungä. Hix, ja'a Dios jaduñ hawáanäp. Pero põnä Dios ja'a miädia'agy ca'a mäbójcäp, jaduñ je'e miäna'añ cooc tyijy ja'a Dios yhøhnda'agy. Hix, cabä Dios ja'a miädia'agy miäbójcäxä coo ja'a Jesucristo yHuunghaty. <sup>11</sup>Paadiä Dios hajxy tøø xpiädäacäm hawa'adstuum coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'tuütäm. Paady hajxy jaduñ njugyhadaänäm nebiä Dios jiugyhatiän cøjxta'axiøø. Tøyhajt jaduñ. Ja'a Dios jaduñ mänaamb. <sup>12</sup>Põnä Dioshuung ja'a miädia'agy mäbójcäp, hodium je'eduhñ yhity. Cøjxta'axiøø jiugyhada'añ nebiä Dios jiugyhatiän. Pero põñ jaduñ ca'a mäbøjp, cab jaduñ jiugyhada'añ nebiä Dios jiugyhatiän.

<sup>13</sup>Mijts, mmäbójcäp ja'a Dioshuungä miädia'agy hajxy. Mijtshech hädaa nocy nyajnä-jaayøøby nebiä tøyhajt hajxy jaduñ mmøødhätät coo hajxy hodium mhity, coo hajxy mjugyhada'añ nebiä Dios jiugyhatiän cøjxta'axiøø.

<sup>14</sup>Coo ja'a Dios hajxy tu'ugmädia'agy nmøødhjätämät, jaduñä tøyhajt hajxy nmøødhjätäm coo hajxy xmiädöwämät coo hajxy tijaty nmäyujwáanämät. <sup>15</sup>Paadiä tøyhajt hajxy jaduñ nmøødhjätäm coo hajxy xmiø'owáanäm.

<sup>16-17</sup>Ja'a häna'c-hajxy haxøøgwädijpä, haagä haxøøgtuum hajxy ñøcxø'øwa'añ. Y pø miødä mmägu'ughajpä pojpä cädieey, mmänuu'xtá'agäp ja'a Dios coo ween yajnä-hwa'açhii. Pero coo ja'a mmägu'ughajpä ja'a Diosmädia'agy tehngajnä quia'a mäbøgät cøjxta'axiøø, haxøøgtuum jaduñ ñä'ägä hídät; y cabä piojpä quiädieey mänaa ñähwáatsnät. Y cabä Dios mmänuu'xtá'agät coo ja'a mmägu'ughajpä yajnä-hwa'adsøjät, je'eguiøxpä coo ja'a yhamdsoo wiinmahñdy jaduñ yajtuñ.

<sup>18</sup>Põnä Dios Teedyhajp, cab jaduñ mänaa yhaxøøghäna'c-haty. Cueendähjätäp je'eduhñ ja'a Jesucristäm, ja'a Dioshuung. Cabä Jesucristo ja'a mõjcu'ugong jaduñ mänaa yajmäjäda'agy. Tøyhajt jaduñ.

<sup>19</sup>Jaduñä tøyhajt hajxy nmøødhjätäm coo ja'a Dios hajxy xyhuunghjätäm. Pero põnä Dios ca'a Teedyhajp, tøø quia'a yajmäjäda'agyijäm ja'a mõjcu'ugóngäm.

<sup>20</sup>Jaana nmøødhjätäm ja'a tøyhajt hajxy jaduñbä coo ja'a Jesucristo ja'a Dioshuung hajxy hoy tøø xyajnähixøøyyäm ja'a Diosmädia'agy, coo hajxy jaduñ nmäbójcämät coo ja'a Dios tiu'ugä. Y tu'ugmädia'aguiä Dios hajxy nmøødhjätäm møødä yHuung Jesucristo. Hodium hajxy tøø xpiädäacäm. Cøjxta'axiøø hajxy njugyhadaänäm nebiä Dios jiugyhatiän. <sup>21</sup>Mägu'ughajpadojç, cab hajxy tii mwiingudsähgø'øwät, ni quepychech, ni naaxpoch, ni tii. Jagoo ja'a Dios hajxy mwiingudsähgø'øwät, ja'a jim hijpä tsajpootyp. Amén.

## 2 Juan

<sup>1</sup>Juánhøch nxøhaty. Høøch hädaa nocy nhädiuumby møød hajxy nägøxiä ja'a tøyhajt-møødpä. Mijtshøch hädaa nocy nyajnäjaayøøby pønjetiä Dios tøø wyiimbiy, pønjetiä Dios-mädia'agy mäbøjp. Tøyhájthøch mijts ndsocy nba'häyoy, <sup>2</sup>je'eguiøxpä coo ja'a tøyhajt hajxy nmøødhájtäm. Cøjxta'axiøø hajxy jaduñ nmøødhadäänäm. <sup>3</sup>Weenä Dios nDeedyhájtäm hoyhajt weenhajt hajxy xmióoyyäm møødä yHuung Jesucristo. Nmøødhájtäm ja'a tøyhajt hajxy jaduñ. Hamiñ haxøpy hajxy jaduñ nniçhojc nnibia'häyóowäm.

<sup>4</sup>Jootcújc-høch nnijiäwø'oyii coo ja'a tøyhajt hajxy näje'e mjaançh panøcxy nebiä Dios hajxy tøø xyhanéhäm. <sup>5-6</sup>Hoorä, hermanodøjc, tsøg hajxy niçhojc nibia'häyóowäm nebiä Dios hajxy tøø xyhanéhäm. Coo hajxy jaduñ ngudiúünämät, cähxø'p jaduñ coo ja'a Dios ja'a miädia'agy hajxy njaançh mäbøjcäm.

<sup>7</sup>Nämayyä høhndaacpähajxy yaa wiädity hädaa yaabä naaxwiin. Cab hajxy jaduñ miäna'añ cooc tyijy ja'a Jesucristo hoy tøø jiäya'ayhaty hädaa yaabä naaxwiin. Ja'a møjcu'ugongä wyiinmahñdy hajxy miøødhájtäp; ja'a Jesucristo miädsip je'e. <sup>8</sup>Mnigwieendähadøøjäp hajxy. Cabä høhndaacpä miädia'agy hajxy mmäbøjcät coo ja'a tøyhajt hajxy mnä'a najtshixø'øwät, nébiøch mijts tøø nyajnähixø'øyän. Coo ja'a høhndaacpä miädia'agy hajxy jaduñ mga'a mäbøjcät, xpiädä'agäp ja'a Dios hajxy hodiuum. Cøjxta'axiøø hajxy jim mhídät tsajpootyp.

<sup>9</sup>Pønä Jesucristo miädia'agy najtshixøøyyäp, cabä Dios tu'ugmädia'agy miøødhity. Pero pøn jaduñ ca'a najtshixøøby, tu'ugmädia'agy ja'a Dios miøødhity møødä yHuung Jesucristo. <sup>10</sup>Homiädyii yajnähixøøbiä hajxy myajtøjtägø'øwät coo jim miédsät maa ja'a mjøøn maa ja'a mdøjc-hajxiän. Pero coo miänä'anät cooc tyijy ja'a Jesucristo miädia'agy quia'a tøyyä, cab hajxy myajtøjtägø'øwät, ni mga'a yajpoo'xät hajxy, <sup>11</sup>coo ja'a cu'ug jaduñ nä'a mäná'anät cooc tyijy myiich mjamiøød je'eduhñä, cooc tyijy miich jaduñ mbayajnähixøøbiä.

<sup>12</sup>Madiú'ujøch mijts nja hawaanäänäm, pero cábøch njaayaanä. Ja wi'li chøjpiøch njoot jaduñ coøch jim nnøcxät maa mijtsän. Mäniit hajxy haawhaam nmädiácämät; jaduñ hajxy maas jootcujc nhíjtämät.

<sup>13</sup>Xyajpoo'xp mijts ja'a hermanodøjc-hajxy yaabä. Tøø hajxy je'e wyiimbíiwäbä ja'a Diósäm. Amén.

### 3 Juan

<sup>1</sup> Juánhøch nxøhaty. Mägu'ughajpä Gayo, miíchhøch hädaa nocy nyajnájaayøøby. Tøyhájhøch miích ndsocy nba'häyoy.

<sup>2</sup> Ween miíchä Dios hoyhajt weenhajt xmio'oy. Nnajuøøbiøch jaduhñ coo miích hoy mwädity. <sup>3</sup> Tøøchä hermanohajxy hoy näje'e xyhawaanä coo miíchä Diosmädia'agy hamuumdu'joot mbanøcxy. Páadyhøch jootcujc nmiijäwø'øyii. <sup>4</sup> Cooch nmädoyhaty cooch njamiøødä Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot pianøcxy, jaançh tehñ xioondáacpøch jaduhñ.

<sup>5</sup> Hoy miíchä Diosmädia'agy mgudiñ coo ja'a hermanohajxy mbuhbety, ja'a hajxy jäguemgajpt-tsohmä. <sup>6</sup> Tøø hajxy nägapxy maa ja'a tsajtøjcän coo miích hajxy mjaançh tehñ chocy mjaançh tehñ pia'häyoy. Y coo hajxy hñajty jiaac tu'ubøgaannä, mmó'owäp hajxy tijaty hajxy hñajty yajmaajajpy. <sup>7</sup> Hix, ja'a Jesucristocøxpä hajxy wiädity. Ja'a Diosmädia'agy hajxy yajwa'xyp. Y cab hajxy tii miäyujwa'añ ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a panøcpxä. <sup>8</sup> Paady jaduhñ yhahixø'øy coo ja'a hermano hajxy nbuhbéjtämät; jaduhñ hajxy hoy nmøødtúunämät maa ja'a Diostuung jaduhñ myiñän.

<sup>9</sup> Tøøchä hermano nocy hajxy tu'ug nja yajnájaayø'øy, pero cábøchä Diótreres nmädi-a'agy xquiudiunaanä, je'eguiøxpä coo ja'a yhamdsoo mädia'agy jaduhñ yajtuna'añ maa ja'a hermanohajxiän. <sup>10</sup> Haxøøgjátyhøch naxy xñänømy. Y maas haxøøg jaduhñ jiatcø'øy coo ja'a hermano cuhdujt hajxy quia'a mo'oy coo hajxy jiøjpøgø'øwät ja'a Diosmädia'agy hajxy yajwa'xpä. Y coo pøñ hñajty jiøjpøgø'øwa'añ, mänitä Diótreres miäna'añ coo yajpádsøømänät maa ja'a tsajtøjcän. Cooch jim nnøcxät maa mijtsän, mänitøch ngøxy nägäpxät nebiaty jiatcø'øy. <sup>11</sup> Miích mägu'ughajpä, cab jaduhñ mänaa mbajtcø'owät. Pøñ jaduhñ jatcøøby, cabä Diosmädia'agy miäbøcy. Pero pøñ hoy wädijp homiänaajä, miäbøjpiä Diosmädia'agy je'e. Jaduhñ miích mbahíxät.

<sup>12</sup> Pero ja'a Demetrio, cab jaduhñ jiatcø'øy nebiä Diótreres jiatcø'øyän. Tøyhajtä Demetrio ja'a Diosmädia'agy pianøcxy hamuumdu'joot. Cumáayyap jaduhñ nägøxiä, y ngumääbiøch høøchpä. Mnajuøøby miích jaduhñ coochä tøyhajt nmøødä.

<sup>13</sup> Madiú'ujøch miích nja hawaanäanäm. Pero cábøch njaayaannä. <sup>14</sup> Chójpiøch njoot jaduhñ cooch jim nnøcxät maa miíchän. Mänit haawhaam nmädiäacämät.

<sup>15</sup> Ween miích jootcujc mmähmø'øy. Xyajpoo'xp miích ja'a mmägu'ughajpähajxy yaabä. Tunä mayhajt, yajpóo'xäc højts nmägu'ughajpähajxy jimä nägøxiä.

## Judas

<sup>1</sup>Høøch xøhajt Judas. Ja'a Jesucristoch ja'a tiuung nduunäp. Høøch nbuhya'ay je'e ja'a Jacobo. Míjtshoch hádaa nocy nyajnájaayøøby. Tøø højts ja'a Diosteedy xyajnáhdíjäm coo ja'a miädia'agy nmäböjcämät. Xchójcäm hajxy jaduhñ. Tu'ugmädia'agy hajxy xyaghíjtäm møødä Jesucristo. <sup>2</sup>Ween mijts ja'a Dios hoyhajt weenhajt xmiø'oy tehngajnä. Tsøg hajxy jahmiéjtsäm coo ja'a Dios hajxy xchójcäm tehngajnä.

<sup>3</sup>Mägu'ughajpädøjc, jadúhñhoch mijts hijty nyajnájaayøøwa'añ coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm. Pero maas hawiinmats jaduhñ cooch mijts nmänuu'xtá'agät coo ja'a Diosmädia'agy hajxy tehngajnä mbanócxät, nebiä Dios hajxy táhoocmo'oyyä tøø xmiøoyyäm. Cab hajxy myajwiinhóønät. <sup>4</sup>Hix, ja'a häna'c høhndaacpähajxy, hamee'ch hajxy näje'e tøø yajtägøøwo'øy. Ja'a Diosmädia'agy jecy mänaañ cooc maa ja'a høhndaacpähajxy quiümädowa'añ. Jaduhñ hajxy yhøhnda'agy, cábc jaduhñ tyijy ñejpiä coo mhaxøøgwädítät, hoyyä Dios ja'a mbojpä mgädieey tøø xjia yajnáhwaatsä. Cabä Jesucristo hajxy quiapxpaatnä, ja'a nWiindsøn'hájtämbä. Tu'uquiiä Jesucristo hajxy nWiindsøn'hájtäm.

<sup>5</sup>Mnajuøøby hajxy jaduhñ, hoy ja'a Dios ja'a judíos jim jia woobädsøømy Egiptonaax-ooty, mänit yajcuhdägoonä pønjaty hánajty ca'a mäbøjp. Mjahmiédsäp hajxy jaduhñ cøxiä. <sup>6</sup>Haa ja'a Diosmoonsähajxiä, coo hajxy jim näje'e chohñ tsajpootyp maa ja'a Dios hánajty tøø piäda'aguiän, paady hajxy jiiy quietxä tsumyçhänaabiä hagoodstuum ja'a Diósäm, høxtä coo yhabaadät coo hajxy hánajty yajcumädowa'añíjäm ja'a Diósäm. <sup>7</sup>Høxtáhmäts ja'a jecyjiäya'ayhajxy jiajty, ja'a hajxy hijty jim jegyhajty tsánaabiä maa ja'a cajpt hijty xiøhatiän Sodoma møødä Gomorra, møødä jimbä ja'a cajpt mäwiingonbä. Coo hajxy jiaanç tehñ yhaxøøg jiäya'ayhajty, paady hajxy jøønhaam yajcumädoowä ja'a Diósäm. Hix, høxtä ja'adiøjcpaady hajxy hijty yhaxøøgjatcø'øy. Hijxtahñd ja'a Dios hajxy jaduhñ xmiøoyyäm.

<sup>8</sup>Jaduhñä høhndaacpähajxy jiatcøøbiä. Cabä tøyhajt hajxy miøødä. Haxøøg hajxy wiädity. Cabä Diosmädia'agy hajxy miäböcy. Haxøøgä Diosmoonsä hajxy ñänømy, ja'a hajxy tsajpootypä. <sup>9</sup>Ja'a Diosmoonsä møjhajpä, ja'a xøhajpä Miguel, cabä møjcu'ugong haxøøg ñämaayy mänaa ja'a dijunto Moisés hajxy hánajty yajtsipta'aguiän. Jagooyyä ñämaayy: "Ja'a Dios xyhójäp." <sup>10</sup>Pero yø'ø høhndaacpähajxy, hotyijatiä hajxy haxøøg ñänømy, hoy hajxy tii quia'a ja najuø'øy. Nä'a nägoobä hajxy jaduhñ jiatcø'øy nebiä animalhajxiän. Paady hajxy quiümädowaannä.

<sup>11</sup>Haxøøg hajxy jiada'añ yhabeta'añ, je'eguiøxpä coo ja'a Caín hajxy piahixy piaduñ. Jaduhñä Balaam hajxy piahijxpä. Tu'udägooyy ja'a Balaam jecy je'eguiøxpä coo xädø'øñ hánajty jiaanç tehñ piøcjuø'øy. Yajcumädowáañäp hajxy je'eguiøxpä coo ja'a Dios miädia'agy hajxy quia'a cudiunaanä nebiä Coré jecy quia'a cudiuunän. Yhamdsoo cuhdujt hajxy jia wi'i yaghidaamby. <sup>12</sup>Jaanç tehñ yhoçhähdiiuunnä ja'a høhndaacpähajxy jiatcø'øy maa mijts ja'a cay ja'a hu'ujug myagjadyiijän. Nä'a pahuuc nä'a pajøø'xpä hajxy jim miech. Jaanç tehñ jiootmøj hajxy ñibiäda'agyii. Cab hajxy pøn ñä'ägädä wiingud-sähgø'øy. Cabä Diosmädia'agy hajxy hoy yajnáhixø'øy. <sup>13</sup>Jaanç tehñ chähdiuhñdagoy hajxy jaduhñ. Coo hajxy tøø tiu'udägoonä, paady hajxy yaghidáañänä cøjxta'axiøø hagoodstuum.

<sup>14</sup>Haa ja'a Enocä, ja'a Adán ja'a yhap yhoc je'e ja'a miäjuxtujcpä. Jecy ja'a Dios ja'a Enoc yajmädiaacy ja'a häna'c høhndaacpæcxpä. "Huuc mäadow, milhaamä Dios ja'a mioonsä miøødcäda'aga'añ. <sup>15</sup>Cøxáañäm ja'a Dios hajxy xquiøxy yajtøyhajtyegáañäm. Mänit yajcumädowa'añ pønjaty haxøøg jäya'ayhajp, ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpä, ja'a Dios hajxy haxøøg nänøømbä." <sup>16</sup>Yø'ø høhndaacpähajxy, jaanç tehñ wyiinhec hajxy jaduhñ. Cab hajxy tii quiumay. Ja'a haxøøgpä hajxy jiaanç tehñ yhadsojpy. Jaanç tehñ

ñiguiumáayäp hajxy jaduhñ. Nä'ä mänaamb hajxy jaduhñ cooc tyijy ja'a jäya'ay hajxy jiaanč tehñ wiiingudsähgø'ø. Paady hajxy jaduhñ miäna'añ, coo hajxy yajcumaya'añ.

<sup>17</sup> Mägu'ughajpädøjc, mjahmiejchp hajxiäda'a coo ja'a nWiindsønhtëtäm Jesucristo quiuguexyhajxy jäguemiä miänaañ: <sup>18</sup> "Coo hänajty yhabaadaañnä coo ja'a naaxwiimbä hänajty wiiimbida'añ, mänitä jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy näje'e wiiinwoona'añ. Ja'a haxøøgpä hajxy hänajty jiaanč tehñ yhadsogaamby." <sup>19</sup> Jaanč tehñ chipyajpädø'ø-gaamb hajxy maa ja'a hermanodøjc-hajxiän coo ja'a hermanodøjc hajxy tu'ugmädia'agy quia'a hijnät. Haxøøg hajxy jiaanč tehñ wiädity. Cabä Dioshespíritu hajxy ñä'ägädä møødä. <sup>20</sup> Pero mijts mägu'ughajpädøjc, tehngajnä ja'a Diosmädia'agy hajxy maas hoy mjaac panøcxät nebiä Dios hajxy tøø xmióoyäm. Mba'yá'axäp ja'a Dios hajxy ja'a yhEspíritucøxpä. <sup>21</sup> Hoyyä Diosmädia'agy hajxy mjaanč tehñ yajtúnät; mänitä Dios ja'a mbojpä mgädieey hajxy xyajnhwa'ads xyajcuhwá'adsät. Xchójcäm hajxy jaduhñ, paady hajxy xyajnhwa'ads xyajcuhwa'adsaanäm. Jimä mjoot hajxy mbädáacnät tsajpootyp coo ja'a Jesucristo hajxy jim xyajncxäänäm. Jim hajxy xyaghidäänäm cøjxta'axiøø. Hojioot jiaanč tehñ miøødhajpy møødä højtscøxpä.

<sup>22</sup> Mjootcapxmøcpøgäp hajxy pønjaty hamuumdu'joot ca'a mäbøjp. <sup>23</sup> Naxiä jäya'ay Diosmädia'agy hajxy mdehñ yajmäbøgät; jaduhñ hajxy quia'a cá'awät haxøøgtuum. Mnäxúudsäp hajxy pønjaty hänajty haxøøg wädijp. Pero näguentä hajxy mmøød-mädiá'agät, neby hajxy jaduhñ mga'a pahadägoonáxät.

<sup>24-25</sup> Tu'ugä Dios jaduhñ. Jaaya'ay hajxy xyajnhwáatsäm ja'a Jesucristocøxpä ja'a nWiindsønhtëtäm. Je'eds mäjaamøød neby hajxy jaduhñ xcwieendähhtëtämät. Jaduhñ hajxy nga'a tu'udägóoyämät. Wa'ads hajxy jim xyajmedsäänäm tsajpootyp. Mänit hajxy jim nxoonda'agäänäm. Tsøg hajxy mänäänäm cøjxta'axiøø coo ja'a Dios miøjjä jiaančhä. Homiänaajä ja'a cuhdujt jiaanč tehñ miøødä. Amén.

## Apocalipsis

<sup>1</sup>Hädaa mädia'agy, yu'učh hijty jaduhñ yhity. Mänitä Dios ja'a Jesucristo ñajtscapxøøyyä coo ja'a Jesucristo ja'a mioonsähajxy yhawaandägäjsät tijaty hänäjty mobädajp jadaañäp tunáañäp. Mänitä Jesucristo ja'a quiuguexy jim quiejxtägajch maa ja'a Juangän. Hoy ja'a Juan jaduhñ yhawaandägäjsäxä. <sup>2</sup>Jaduhñä Juan yajwiinhijxä. Y yejc ja'a Juan ja'a tøyhajt jaduhñ mäduhñtiä wyiinhijxy, coo ja'a Diosmädia'agy tiøyyä nebiä Jesucristo hänäjty tøø ñägapxiän.

<sup>3</sup>Jootujc hajxy yhity pønjaty hädaa nocy capxp, pønjaty jaduhñ mädoob, pønjaty jaduhñ hoy cudiuumb nej myiñän cujaay. Hiç, mobädajp jaduhñ jiada'añii tiuna'añii.

<sup>4</sup>Høøch Juan hädaa nocy nhädiuumby. Mijts hädaa nocy nyajnäjaayøøby pønjatiä Diosmädia'agy panøcxp jim Asianaaxooty maa ja'a juxtujcpä cajptootypän. Weenä Dios ja'a hoyhajt ja'a weenhajt hajxy xmiø'oy. Homiänaajä ja'a Dios ñä'ägädä hity. Y ja'a juxtujcpä juohñdy jim hijpä Dioswiinduum, jaduhñ ja'a hoyhajt ja'a weenhajt hajxy xmiøobiä. <sup>5</sup>Y ja'a Jesucristo, jaduhñ ja'a hoyhajt ja'a weenhajt hajxy xmiøobiä. Yejpiä Jesucristo ja'a tøyhajt jaduhñ. Jaayá'ayäts jayøjp juyjpiøjc. Jaayá'ayäts rey nägøxiä hanehmb. Xchójcäm hajxy jaduhñ. Tøø hajxy xñähho'túutäm. Tøø hajxy xyajnáhwaats xyajcuháatsäm ja'a nbojpä ngädieeyhajtäm. <sup>6</sup>Jaduhñ hajxy tøø xpiädäacäm nebiä reyän, nebiä nähgapxtuutpäñ; jaduhñ ja'a Dios hajxy hoy nmäduñämät. Tsøg hajxy jaduhñ cøjxta'axiøø møj jaančh pädáacäm. Amén.

<sup>7</sup>Huuc mädoow hajxy; mobädajp ja'a Jesucristo miänaca'añ jocjooty. Nägøxiä jäya'ay-hajxy yhixa'añ, møød hajxy je'e tøøbä miäyaghó'oguiäbä. Coo hajxy jaduhñ yhixa'añ, mänitä jäya'ayhajxy nägøxiä jio'øwa'añ xiuudsä'añ wiinduhmyhagajpt. Tøyhajt jaduhñ.

<sup>8</sup>“Høøch cøxiä nyajtsohñdaac. Y høøch cøxiä nyajmayáangombä”, nømä Dios miänaañ. Jaduhñ miädia'agytiägø'øy coo ja'a Dios homiänaajä ñä'ägä hity. Ja'a Dios møjculdujt cøxiä møod.

<sup>9</sup>Høøch Juan, haguípxyhøch mijts ja'a Diosmädia'agy nmøødpanøcxp; haguípxyhøch mijts tøø nmøødtsaachpøcy. Tøø ja'a Jesucristo mäjaa hajxy xmiøoyyäm neby hajxy jaduhñ nmee'xtújcämät. Coochä Diosmädia'agy-yajwa'xyiibä nga'a najtshixø'øwa'añ, møødä Jesucristo miädia'agy, páadyhøch häna'c yaa mädsibø'øbä tøø xquiexy maa xiøhatiän Patmos. Nebiä tsúmybiänøch jaduhñ yaa nhity. <sup>10</sup>Mänitøchä Dioshespíritu xñägädaacy. Näxøø hänäjty jaduhñ. Mänitøch nmädooy møc quiapxy njøøxcø'ømäämbiøch. Jaduhñhøch nmädooy nebiä xuuxtän. <sup>11</sup>Mänitøch je'e xñämaayy:

—Høøch cøxiä nyajtsohñdaac; høøch cøxiä nyajmayaamby. Tijaty miičh mwiinhix-aamby, jaduhñ mgujáayät librojooty. Mänit jim mguéxät maa ja'a hermanodøjc-hajxiän jim Asianaaxooty, maa ja'a juxtujcpä cajptootypän. Jaduhñä juxtujcpä cajpt xiøhaty: Efeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia, Laodicea.

<sup>12</sup>Mänitøch nwa'wiimbijty. Je'ečh hänäjty nhixaamby pønñhøch hänäjty xmiägapxp. Mänitøchä ceratoyohñdy juxtujc nhijxy, haagä orohädiuñ. <sup>13</sup>Jimä Jesucristo hänäjty tiäna'ay maa ja'a ceratoyohñdy ñähmøjcän. Yoñä wyit hänäjty miøødä. Orowøønhaam hänäjty quiaachwøøñä. <sup>14</sup>Jaančh tehñ pioobä quihuwaay hänäjty. Jaduhñä wyiin hänäjty quiahxø'øgy nebiä jøønhaayän. <sup>15</sup>Jaduhñä tiecy hänäjty yhaambä chämaambä, néjjiämä hobiuajt coo mbø'odät. Jaančh tehñ miøc hänäjty quiapxy, nebiä mejy jiäditiän. <sup>16</sup>Juxtujcä madsä'a hänäjty quiø'ogonhaty maa ja'a yahhooguiø'øjän. Yhaawjootiä peyhespada hänäjty miøødä, mejtsnaxä jiojpä. Jaduhñä wyiin jiojpä hänäjty quiahxø'øgy nebiä xøø møc yhañän.

<sup>17</sup>Cooch jaduhñ nhijxy, mänitøch nwiingugädawøøyy nebiä ho'ogypiän. Mänitøch xquiø'ønähgajpy ja'a yahhooguiø'øhaam. Mänitøch xñämaayy:

—Ca'a mdsähgø'øy. Høøch ja'a jayøbajtpä, høøch ja'a jaac høxhaambä. <sup>18</sup>Jújcyhøch hänäjty, tøøch hijty nho'ogy. Mänitøch njujypiøjcombä. Cábøch mänaa nho'ogaañä.



Høøchä cuhdujt jaduñ nmøød maa ja'a ho'ogyiibä myinø'oyän, maa ja'a ho'pähajxy nähgäda'aguiän. <sup>19</sup>Mgujääyap jaduñ nebiaty mwiinhixa'añ, tijaty jäjtäp tüünäp jäda'a-haty, møød tijaty jadaänäp tunäänäp. <sup>20</sup>Jaduñ miädia'agytiägø'oy ja'a tøøbä mhixiäbä. Ja'a juxtujcpä madsa'ajä, ja'a näjuxtujcpä Diosquexyhajxy je'e, ja'a Dios jim quiejxypä maa ja'a hermanodøjc-hajxiän, maa ja'a cajpt juxtujcpän. Y ja'a juxtujcpä orotoyøhñdiä, ja'a hermanodøjc-hajxy je'eduhñ, ja'a hajxy jim Diosmädia'agy panøcxpä maa ja'a cajpt juxtujcpän.

## 2

<sup>1</sup>Jaduñä Diosquexy myajnäjaayó'owät, ja'a tøø quiexyijjábä maa ja'a hermanodøjc-hajxiän jim Efeso: "Ja'a Jesucristo, ja'a juxtujcpä madsa'a quionhijpiä, jim je'e tiäna'ay maa ja'a ceratoyøhñdy nähmøjcän; je'eds jaduñ mänaamb: <sup>2-3</sup>Nnajuøøbiøch jaduñ coo hajxy hoy mgudiñ, coo hajxy møj mmee'xtucy, coo hajxy tøø mdsaaçhpøcy ja'a høøchcøxpä, coo ja'a ca'awiindøybä hajxy mga'a mee'xy. Tøø hajxy mmädia'agyhixy ja'a häna'c-hajxy jaduñ mänaambä cooc tyijy hajxy tøø quiexyijj ja'a Diósäm. Tøø hajxy mnajuø'oy coo hajxy yhøhñda'agy. Hoy hajxy mmee'xtucy. <sup>4</sup>Je'eçh nga'a hojwiøøby coo hajxy mga'a nijiootpaatänä neby hajxy jecy mhøxtägøøyyän. <sup>5</sup>Tii hajxy hoy coo mga'a nijiootpaatänä. Naxy hajxy mdehñ nijiootpaadøøjat neby hajxy myajtsøhñdaaquian. Pø caj, nøcxäämbøchä mceratoyøhñdyhajxy nbøgåänäm. Cähxø'p jaduñ cooçhä nmädia'agy hajxy jaduñ xquia'a panøcxänä. <sup>6</sup>Je'eds hoy coo ja'a nicolaíta miädia'agy hajxy mga'a mee'xä nébiøch jaduñ nga'a mee'xiän. <sup>7</sup>Hamädoowhit hajxy nebiä Dioshøspiritu näma'ay ja'a hermanodøjc-hajxy maa ja'a juxtujcpä cajptän. Pønjaty mäjädaacp, je'eçhä cuhdujt hajxy nmo'owaamby coo hajxy jim nøcxät maa ja'a Dioswiinduumän. Jimä tøømdsa'am hajxy jøø'xa'añ ja'a jugyhajtyejpä."

<sup>8</sup>Jaduñä Diosquexy myajnäjaayó'owät ja'a tøø quiexyijjábä maa ja'a hermanodøjc-hajxiän jim Esmirna. "Ja'a Jesucristo, ja'a jayøbajtpä je'e møødä høxhaambä. Tøø hijty yho'ogy; tøø jadähooc jiuujypiøjtägach. Je'eds jaduñ mänaamb: <sup>9</sup>Nnajuøøbiøch jaduñ coo hajxy mjaançh tehñ chaaçhpøcy, coo hajxy mjaançh tehñ yhäyoy. (Høøch mijts ja'a hoyhajt ja'a weenhajt nmooby.) Nnajuøøbiøch jaduñ coo mijtsä judiøshajxy haxøøg xñänømy. Je'e hajxy jaduñ, ja'a møjcu'ugongä miädia'agy hajxy miäbøjcäp. Ja'a høybäc tyijy hajxy je'eduhñ wyi'i miäbøjpy; cab jaduñ nä'a tøyäybä. <sup>10</sup>Cab hajxy mdsähgø'owät hoy hajxy nej cu mja jat cu mja habet. Myajtsumaamb hajxy näje'e ja'a møjcu'ugongcøxpä. Xñä'a hijxmdsaamb hajxy jaduñ pø tøyhajt hajxy jaduñ mjaançh mäbøcy. Majcxøøyyä hajxy mdsaaçhpøga'añ. Cooçhä nmädia'agy hajxy hamuumdu'joot xquiuduünät, hoy hajxy cu mja ho'og, høøch mijts ja'a cuhdujt nmo'owaamby coo hajxy jim mnøcxät Dioswiinduum. <sup>11</sup>Hamädoowhit hajxy waambä Dioshøspiritu näma'ay ja'a hermanodøjc-hajxy maa ja'a juxtujcpä cajptän. Pønjaty mäjädaacp, cab hajxy nä'ägädä tsaächtiuna'añii ja'a Diósäm; cab hajxy piäda'aga'añii møjcu'uhaam."

<sup>12</sup>Jaduñä Diosquexy myajnäjaayó'owät ja'a jim tøø quiexyijjábä maa ja'a hermanodøjc-hajxiän jim Pérgamo: "Ja'a Jesucristo yhaawjooty ja'a pejyhøspada miøødä, mejt-snaçä jøøpä. Je'eds jaduñ mänaamb: <sup>13</sup>Nnajuøøbiøch cooçh mijts nmädia'agy hoy xquiuduünä homiänaajä, hoyyä Satanäs jim jia gobiernähaty maa mijts mhitiän, hoyyä Antipas jim tøø jia yagho'ogvii. Paady yagho'cä cooçh nmädia'agy hijty xyajwa'xä. Ni wéēñtiøch nmädia'agy hajxy xquia'a høxhijxä. <sup>14</sup>Je'eçh mäbøcy nga'a hojwiøøby coo häna'c wiingmädia'agy hajxy näje'ejaty yajnähiø'oy nebiä Balaam jecy yajnähiøøyyän. Je'edsä Balaam jøjcapxøøyy coo ja'a judiøshajxy näma'awøøjat cooc tyijy jaduñ yhooyä coo hajxy ñiyhamigähämädoowøøjat, coo hajxy quiai yhú'ugät tijaty hajxy tøø yoxy maa ja'a quepychechwiinduumän. <sup>15</sup>Jii häna'c-hajxy näje'ebä, cabä nicolaíta miädia'agy hajxy ñajtshixø'owaanä. Cäbøch mäbøjnäbä ja'a mädia'agy jaduñmä mmee'xy. <sup>16</sup>Weenä mädia'agy jaduñmä hajxy ñajtshixø'oy. Pø caj, nøcxäämbøch nmädsibø'owa'añ pønjaty jim haxøøg yajnähiøøby maa mijtsän. Hädaa pejyhøspada yaaby nmøødpøch nhaawjooty, hädäjøch nmädsiptunaamby. <sup>17</sup>Mhamädoowhídäp hajxy waambä Dioshøspiritu näma'ay

ja'a hermanodøjc-hajxy maa ja'a juxtujcpä cajptän. Pønjaty mäjädaacp, je'ečh nyaj-cayaamby ja'a maná jim yu'učhpä. Móødøčhä poobtsaa nmo'owa'añ. Jimä jemxyiøø yuugjaayä poobtsaanähgøxp. Ni pøn jaduhñ quia'a høxcapy quia'a najuø'øy. Jagooyyä yhøxcapy ja'a tøøbä mio'oyijäbä."

<sup>18</sup> Jaduhñä Diosquexy myajnäjaayø'øwät ja'a jim tøø quiexyijäbä maa ja'a hermanodøjc-hajxiän jim Tiatira; "Ja'a Jesucristo, jaduhñä wyiin quia'hxø'øgy nebiä jøønhaayän. Jaančh tehñ yhaamb jaančh tehñ chämaambä tiecy néjjiämä hobiujxt coo mbó'odät. Jaayä'ayäts jaduhñ mänaamb: <sup>19</sup> Nnajuøbiøch jaduhñ coo hajxy hoy mničhogyii, coo hajxy hoy mmäbøcy, coo hajxy hoy mgudiñ, coo hajxy møj mjaančh tehñ miee'xtucy. Jaduhñhøch nnajuøbiä coo hajxy jabom-jabom maas hojiaty mgudiñ. <sup>20</sup> Je'ečh mäbøcy hoy nga'a mäniwjiøoyyap coo ja'a to'oxiøjc jii tu'ug maa mijsän ja'a xøhajpä Jezabel. Ja'a Dioscøxpäc tyijy miädia'agy. Pero xjiøjcapxøoyyäbøch nmoonsähajxy. Jaduhñ yhøhndaacpä cooc tyijy yhooyä coo hajxy ñiyhamigähämädowøøjät, coo hajxy quiauy yhu'ugät tijaty hajxy tøø yoxy maa ja'a quepychechwiinduumän. <sup>21</sup> Tøøčhä Jezabel mayhooc nja näma'ay coo ja'a mädia'agy jaduhñbä ñajtshixøñät. Pero cab jaduhñ ñä'ägädä ñajtshixø'owa'añ. <sup>22</sup> Nyajpa'ambädämbiøch je'eduhñ møødä yhamigohajxy, pø cabä yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixø'owa'añ. Hoyhøyhøch hajxy nyajtsaächpøga'añ. <sup>23</sup> Ngøxy pøgäänäbøčhä yhuungä jigyhajthajxy. Jaduhñä hermanodøjc-hajxy nögøxiä ñajuø'owa'añ maa ja'a juxtujcpä cajptän coočhä wyiinmahñdy hajxy nnajuøoyyä. Coo hajxy hoy mguhdujthädät, nmo'owäämbiøčhä hoyhajt ja'a weenhajt hajxy jaduhñ. Pø cabä, nyajtsaächpøgäämbiøch hajxy jaduhñ. <sup>24</sup> Pønjaty jim jaac hijp Tiatira, ja'a haxøøgmädia'agy hajxy ca'a panøcxpä, ja'a Satanäs miädia'agy hajxy ca'a panøcxäbä, cábøch hajxy waamb nhanehmnä. (Tøyhajtäc tyijy ja'a Satanäs miädia'agy jaduhñ.) <sup>25</sup> Jagøoyyøch hajxy njaac näma'ay coo hajxy hoy mgudiñät neby hajxy naxy mnä'ägädä cuhdujthatiän, høxtä cøonøch yaa ngädaactägätsät. <sup>26</sup> Pønjaty mäjädaacp, pønjätyhøčhä nmädia'agy hoy xyajtuumäp homiänaajä, je'ečhä cuhdujt hajxy nmo'owaamby coo hajxy guobiernähädät wiinduhmyhagajpt, <sup>27</sup> nébiøch nDeedy xquihdujtmoooyyän. Møcä cuhdujt hajxy miøødhada'añ. Coo ja'a miädia'agy hajxy quia'a mäbøjcäxät, mäniit hajxy chaächtiuna'añii, ja'a hajxy ca'a mäbøjpä. Jaduhñ hajxy chaächtiuna'añii néjjiämä tu'ts mwojpu'uwät varillaħaam. <sup>28</sup> Nmo'owäämbiøčhä jaxiøøm hajxypä. <sup>29</sup> Mhamädowhídäp hajxy waambä Dioshespíritu ñäma'ay ja'a hermanodøjc-hajxy maa ja'a juxtujcpä cajptän."

### 3

<sup>1</sup> Jaduhñä Diosquexy myajnäjaayø'øwät ja'a jim tøø quiexyijäbä maa ja'a hermanodøjc-hajxiän jim Sardis: "Ja'a Jesucristo, je'edsä Dioshespíritu møødhajp ja'a juxtujcpä, møødä madsa'a juxtujcpä. Je'eds jaduhñ mänaamb: Nnajuøbiøch coočh nmädia'agy hajxy xquia'a yajtuunnä, hoy häna'c-hajxy jia mäna'añ cooc tyijy mijts hoy mgudiñ. <sup>2</sup> Naxiä mwiinmahñdy hajxy mdehñ yajmédsät. Cabä Diosmädia'agy hajxy hoy mjaty cudiñ. Je'ečh jaduhñ nja tsojpy coo hajxy pedyii mgudiñät, coo hajxy jaduhñ mga'a nä'ägä tu'udägöyyät. <sup>3</sup> Mjahmiédsäp ja'a homiädia'agy hajxy jaduhñ, ja'a hajxy hijty tøø mhabøquiäbä. Je'eds hajxy myajtünäp tehngajnä. Ñajtshixøñä ja'a mhamdsoo wiinmahñdy hajxy jaduhñ. Pø cabä, jaguiäpxyhøch mijts nyajcumädowät. Cab hajxy hänajty mnajuø'øy mänäajøch mijts nyajcumädowa'añ. <sup>4</sup> Jim häna'c näje'e maa mijtsän jim Sardis, cab hajxy nej jiatcø'øy. Coo hajxy hoy wiädity, páadyhøch hajxy xmiøødwädita'añ poobwitmøød. <sup>5</sup> Pønjaty mäjädaacp, poobwit hajxy miøødhadaamby. Cábøčhä xiøøhajxy nbo'odaanä maa hajxy myiñän cujaay librojooty. Jim hajxy ñøcxa'añ maačh nDeediän, maa ja'a Diosmoonsän. Mäniitøch hajxy jim ngapxpaada'añ, pønjetiä xiøø hänajty miimb cujaay librojooty. <sup>6</sup> Mhamädowhídäp hajxy waambä Dioshespíritu ñäma'ay ja'a hermanodøjc-hajxy maa ja'a juxtujcpä cajptän."

<sup>7</sup> Jaduhñä Diosquexy myajnäjaayø'øwät ja'a jim tøø quiexyijäbä maa ja'a hermanodøjc-hajxiän jim Filadelfia: "Ja'a Jesucristo, cabä tii pojpä tii cädieey miøødä. Ja'a tøyhajtäts jaduhñ ñä'ägä møød. Miøødhajtäbä rey David yhawaatst je'eduhñ. Coo hänajty

tii tøø yaghawa'ačh, ni pøn jaduhñ quia'a hagog'owät. Y coo hñanjty tii tøø yhawägüiich, ni pøn jaduhñ quia'a yaghawa'adsät. <sup>8</sup>Jaayá'ayäts jaduhñ mänaamb: Nnajuøobiöch cooçh nmädia'agy hajxy hoy xyajtuunä, hoyyá mœcmäjaa hajxy jaduhñtiäbaady mga'a ja mœöda. Jaduhñhöch nnajuøobiä cooçh mijtsä nxøø xquiapxpáatäbä. Páadyhöch mijts jaduhñ nguhdujtm'o'y coo hajxy jim mnöcxät Dioswiinduum. <sup>9</sup>Pønjetiä möjcu'ugong ja'a miädia'agy jaduhñ mäbøjcáp, ja'a judfoshajxy, jaduhñ hajxy miänaambä cooc tyjy ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy pianœcxpá. Cab jaduhñ ñä'ä tóyyäbä. Nä'ä hœhñdaacp hajxy jaduhñ. Nyajmedsáambiöch hajxy maa mijts mwiinduumän. Mänitöch hajxy jim nyagii-jcäda'aga'añ, neby hajxy jaduhñ ñajuó'owät cooçh mijts jaduhñ ndsocy. <sup>10</sup>Tøøch nmädia'agy hajxy xyajtuunä coo hajxy mmee'xtügät. Páadyhöch mijts ngüeendähada'añ mänaa ja'a tsö'ty ja'a häyohñ hñanjty ñaxa'añän wiinduhmyñaaxwiin. Mäniti jäya'ayhajxy nägœxiä chaachpøga'añ. <sup>11</sup>Mobädájpøch jii by nhäda'aga'añ. Tehngajñä hajxy jaduhñ hoy mgudiúnät. Jaduhñä cuhdujt hajxy ni pøn xquia'a pøjcät coo hajxy jim mnöcxät maa ja'a Dioswiinduumän. <sup>12</sup>Pønjaty mäjädaacp, cøjxta'axiøø hajxy jim yhida'añ Dioswiinduum. Ni mänaa hajxy jim quia'a tsoonaanä. Ja'a nDéedyhöchä xiøø, jimhöch nyuugiaayaanä maa ja'a wyiinnähgopœxphajxiän, mœöda Dioscajtä xiøø, mœöð hœöçh njemyxiøø. Ja'a Dioscajtä, ja'a Jerusalén jemybiä je'e. Jim je'e choona'añ tsajpootyp maa ja'a Diosän. <sup>13</sup>Mhamädoowhídäp hajxy waambä Dioshespíritu ñäma'ay ja'a hermanodøjc-hajxy maa ja'a juxtujcpä cajptän."

<sup>14</sup>'Jaduhñä Diosquexy myajnäjaayó'owät ja'a jim tøø quiexyñijäbä maa ja'a hermanodøjc-hajxiän jim Laodicea: "Ja'a Jesucristo, tøyhajtjeyp je'e. Ni mänaa quia'a hœhñda'agy. Je'e cœxiä yajtsohñdaac mäduhñtiä Dios yhädiuun. <sup>15</sup>Jaayá'ayäts jaduhñ mänaamb: Nnajuøobiöch jaduhñ cooçh nmädia'agy hajxy hamuumdu'joot xquia'a panœcxä, hoy hajxy mja mäna'añ cooc tyjy hajxy mmäbœcy. Maas hoy coo hajxy cu mnä'ägä mänaañ coo hajxy mga'a mäbœcy. <sup>16</sup>Entonces, coo hajxy hamuumdu'joot mga'a mäbœcy, páadyhöch mijts jaduhñ nxøøghada'añ. <sup>17</sup>Jaduhñ hajxy mmäna'añ cooc tyjy hajxy tii mga'a nä'ägädä yajmaajiaty, cooc tyjy hajxy hoy mjaançh tehñ wiädity. Pero cab hajxy jaduhñ mnajuø'öy coo hajxy tijaty mga'a mœöda. Jaduhñ mäwíñäts hajxy mhity nebiä häyooobän, nebiä wiindspän, nebiä nähwa'ads hœxwa'adspän. <sup>18</sup>Nhuuc yajmädögyhöch mijts oro hoybä, mœöda poobwit, mœöda wiindsooy. Jaduhñ hajxy hoy mhixät. Cooçh mijts xmiänuu'xtä'agät, mänitöchä mbojpa mgädieey hajxy nyajñähwáatsämät. Jaduhñ hajxy hoy jim mnöcxät Dioswiinduum; cab hajxy jaduhñ mnä'ägädä tsähdiúnät. <sup>19</sup>Ndsøjpiöch mijts, pero pø cáböch nmädia'agy hajxy xquiudiunaanä, mänit hajxy nyajcumädowa'añ. Nmägäpxaamby nhane'emaamby hajxy jaduhñ. Entonces, naxiä mhaxœgcuuhdujt hajxy mdehñ ñajtshixó'owät. Hix, coo hajxy jaduhñ mnä'ä cumädöwät. Hamuumdu'jootä nmädia'agy hajxy xquiudiúnät. <sup>20</sup>Huuc hamädoowhit hajxy, nja wi'l'i miänuu'xtäacypiöchä jäya'ayhajxy jaduhñ cooçh hajxy xjijpøgó'owät. Mänitöchä piojpa quidiiey hajxy nyajñähwáatsät. Mänitöch hajxy jaduhñ nmœödhijnät tu'ugmädia'agy. <sup>21</sup>Pønjaty mäjädaacp, nmo'owáambiöchä cuhdujt hajxy jaduhñ cooçh hajxy xmiøødgobiernähädät. Jaduhñhöch tøø nmäjädaacp; páadyhöch nDeedy jaduhñ nmœödgobiernähajpä. <sup>22</sup>Mhamädoowhídäp hajxy waambä Dioshespíritu ja'a hermanodøjc ñäma'ay maa ja'a juxtujcpä tsajtøjcän."

## 4

<sup>1</sup>Mänitöchä tsajpootyp nwiinhijxy coo yhawa'adsä. Mänitöch jaaya'ay xmiägäp-combä, ja'a jayøbájthöch hñanjty tøøbä xyhuuc mägapxpän. Jaduhñä yo't yajmädoooy nebiä xuuxtän. Mänitöch xñämaayy:

—Huuc pet yam; nhuuc yaghíxyhöch miich tii jaduhñ jadáañäp.

<sup>2</sup>Mänitöchä Dioshespíritu xñägädaacy. Mänitöchä Dios nwiinhijxy; jim hñanjty yhäña'ay tsajpootyp. <sup>3</sup>Haamb tsämaambä Dios hñanjty nebiä tsa hœybän, nebiä jaspén, nebiä cornalinan. Yajxonä hi'inçh hñanjty quiahxø'ogy maa ja'a Dios hñanjty yhäña'ayän.

Nebiä esmeraldatsaajan hánajty yhañ chámamy. <sup>1</sup>Jímhøchä majjäya'ay nhijxy nähii'xmä-daaxc. Wäditiä ja'a Dios hajxy hánajty juhhänaawiädity. Poobwitmøød hajxy hánajty. Oro hajxy hánajty quiuhjenhajpy. <sup>2</sup>Jimä wädsuc hánajty piädsømy maa ja'a Dios hánajty yhäna'ayän. Jädijpä hänee hánajty jim. Juxtujcä jøøn hánajty jim tiøy Dioswiinduum. Dioshëpíritu je'eduhñ ja'a juxtujcpä. <sup>3</sup>Haa jim ja'a Dioswiinduumä, jaduhñä mejy hánajty jim quiähxø'ogy nebiä hijxt jaanç tehñ tiø'xypän.

Mädaaxcä animal ja'a Dios hajxy hánajty jim juhhänaawiädity. Cøxiä ñi'x quiopc-hajxy hánajty wyiinmøødä, jayøjp jiøxcø'ømhaambiajpy. <sup>4</sup>Tu'ug hánajty quiähxø'ogy nebiä leóngän; tu'ug nebiä wajjän; tu'ug nebiä jäya'ayän; tu'ug nebiä jäyøøbiä wiistän. <sup>5</sup>Haagä queectmøød hajxy hánajty tädujcyaty. Cøxiä ja'a wiin hajxy hánajty miøødä møød nähgøxp møød joodooty. Xøømdsuhñ hajxy hánajty wyi'i miäna'añ:

Jaanç tehñ wia'adsä Dios;

je'e hajxy nWiindsønñájtäm. Cøxiä mäjaa miøødä;

homiänaajä ñä'ägädä hity cøjxta'axiøø.

<sup>6</sup>Jaanç hijpä Dios cøjxta'axiøø. Naaghoocä animal ja'a Dios hajxy wyiingudsähgø'oy, <sup>7</sup>mänitä majjäya'ay ja'a Dios hajxy hánajty wyiinjiicäda'agy, ja'a nähii'xmädaaxpä. Mänitä Dios hajxy hánajty jiaanç tehñ wyiingudsähgø'oy. Mänit hajxy hánajty wyi'i ñiguiuhjeendu'udyii. Mänitä quiuhjén hajxy hánajty jim ñajtsconø'oy Dioswiinduum. Mänit hajxy hánajty miäna'añ:

<sup>8</sup>Dios, højts miich nWiindsønñhajpy.

Hahixøby jaduhñ coo højts miich nwiingudsähgø'øwät, coo højts nmänä'anät coo miich ja'a mäjaa mmøødä, coo miich mmøjjä mjaançhä.

Cøxiä wiinä miich mjaanç tehñ quiunuu'xy mjaanç tehñ piäda'agy.

## 5

<sup>1</sup>Mänitøchä Dios nhijxy coo nocy hánajty quiø'øbøc-haty haxädsach, ja'a quiø'ø hahooahaampiä. Mejtsnaxä nocy hánajty jiaayä. Juxtujc-hit hánajty yhahoochä.

<sup>2</sup>Mänitøchä Diosmoonsä tu'ug nhijxy, ja'a mäjaa jaanç tehñ miøødpä. Mänit je'e miänaañ:

—Pøn cuhdujt møød coo yø'ø nocy yhahoo'tstú'udät.

<sup>3</sup>Ni pøn cuhdujt hánajty quia'a møødä coo ja'a nocy hajxy yhahoo'tstú'udät, coo hajxy yhéebät, ni ja'a jimbä tsajpootypä, ni ja'a hädaa yaabä naaxwiimbä, ni ja'a jiiipiä mejc'uhaambä. <sup>4</sup>Mänitøchä njaanç tehñ jiøøyy, coo pøn cuhdujt hánajty quia'a møødä coo ja'a nocy hajxy yhéebät, coo hajxy quiápxät. <sup>5</sup>Mänitøchä majjäya'ay tu'ug xñämaayy:

—Ca'a mjøøñä. Ja'a Jesucristo, je'eds mäjädaac. Je'e cuhdujtmøød coo yø'ø nocy yhahoo'tstú'udät. Ja'a David ja'a yhap yhoc je'e, ja'a jecy jim gobiernähájtäbä Judánaaxooty. Paadia Jesucristo xiøhaty ja'a León de Judä.

<sup>6</sup>Mänitøchä Meeghuung tu'ug nhijxy. Jim hánajty tiäna'ay Dioswiinduum, maa ja'a animal nämädaaxpän, maa ja'a majjäya'ay nähii'xmädaaxpän. Cähxø'p hánajty coo hánajty tøø yagho'ogyii. Juxtujcä quiaa'pt hánajty; juxtujcä wyiin hánajtypä. Haa ja'a wyiin juxtujcpä, ja'a Dioshëpírituhajxy hánajty je'eduhñ ja'a juxtujcpä. Jim hajxy hánajty wiädity wiinduhmyhagajpt. <sup>7</sup>Mänitä Meeghuungä nocy hoy piøjtsoy. Ja'a Dios jaduhñ yejc; yhaooquiø'øhaamby hánajty tøø quiø'øbøc-haty. <sup>8</sup>Mänitä Meeghuung wyiinjiicädaac. Ja'a nämädaaxpä animalhajxy mäwiinjiicädaac møødä nähii'xmädaaxpä majjäya'ayhajxy. Cødu'ugä harpa hajxy hánajty miøødä. Jimä poom hajxy hánajty miøødä orjøønebhñdiooty. Haa ja'a poom jaduhmbä, ja'a Diospa'yaaxøøc je'eduhñ. Ja'a Diosmädia'agy hajxy mäbøjpä, je'edsä Dios hajxy hánajty pa'yaaxp. <sup>9</sup>Mänitä jemhyø hajxy yhøøyy:

Miich cuhdujtmøød coo yø'ø nocy mhahoo'tstú'udät.

Miich højts xñähho'ttuut. Paady højts cuhdujt nmøødä coo højts yaa nhídät Dioswiinduum.

Wiinduhmyhagajpt højts ndsooñ. Cøjhayuuc højts ngapxy.

<sup>10</sup>Miich højts cuhdujt xmioooy coo højts jim ngobiernähädät naaxwiin.

Diostuung hõjts ndunaamby nebiä teediän.

<sup>11</sup> Mänitõchä Diosmoonsä nhijxy jaančh tehñ miay. Ja'a Dios hajxy hänäjty jiuhdä-naawiädiipxy mõödä animalhajxy mõödä majjäya'ayhajxy. <sup>12</sup> Mänitä Diosmoonsähajxy mõc jiaančh tehñ yaaxy:

Yø'ø Meeghuung, yø'ø tøø yagho'ogyii.

Yø'øds cuhdujtmõöd coo jiaančh tehñ wyiingudsähgø'øwø'øjät.

Hahixøøby jaduñ coo hõjts nmänaañämät coo cõxiä wiinä miøödä, mõödä mäjaa, mõöd coo quiuhwijjiä, mõöd coo miøjjiä jiaančhä.

<sup>13</sup> Mänit hajxy miänaañ nägõxiä mädyiijaty ja'a Dios tøø quiunuu'xy, ja'a jimbä tsajpootypä, mõödä hädaa yaabä naaxwiimbä, mõödä jiipiä mõjcu'uhaambä, mõödä jiipiä mejjiootypä:

Tsögä Dios hajxy wiingudsähgøøyyäm mõödä Meeghuung.

Cõjxta'axiøø hajxy yhida'añ møj jaančh. Mõjmäjaa hajxy miøöd.

<sup>14</sup> Mänitä nämädaaxpä animalhajxy miänaañ:

—Tsøc.

Mänitä nähii'xmädaaxpä majjäya'ay ja'a Dios hajxy wyiinjjicädaacy. Wyiingud-sähgøøyy hajxy jaduñ.

## 6

<sup>1</sup> Mänitõchä Meeghuung nhijxy coo ja'a nocy tu'hit yhahoo'tstuuty ja'a hänäjty jux-tujc-hithahoočhpä. Mänitä animal tu'ug miänaañ:

—Miñ huug hiḡ.

Coo ja'a animal jaduñ miänaañ, jaduñ yajmädooyy nebiä hānee jäditiän. <sup>2</sup> Mänitõchä craa tu'ug nhijxy coo tõpxt hänäjty tu'ug miøödä. Poobcuaañähgøxp hänäjty yhäña'ay. Mänitä cuhjén miooyy. Mänit tiu'ubõjcy tsiptuumbä. Mäjäda'agaamb hänäjty jaduñ.

<sup>3</sup> Mänitä Meeghuung ja'a nocy yhahoo'tstuuty ja'a miämetsc-hithahoočhpä. Mänitä miämetspä animal miänaañ:

—Miñ huug hiḡ.

<sup>4</sup> Mänitõchä craa tu'ug nhijxcombä. Tsaptscuaañähgøxp hänäjty yhäñaabiä. Mänitä cuhdujt miooyy coo ja'a jäya'ayhajxy nõcxy yajnimiädsibø'oyii hädaa yaabä naaxwiin, coo ja'a jäya'ayhajxy nõcxy yajniyagho'ogyii. Mänitä yõñhespada tu'ug miooyy.

<sup>5</sup> Mänitä Meeghuung ja'a nocy yhahoo'tstúutcombä ja'a miädägøøghithahoočhpä. Mänitä miädägøøgpä animal miänaañ:

—Miñ huug hiḡ.

Mänitõchä craa tu'ug nhijxcombä coo ja'a quipxt hänäjty tu'ug miøödä. Jiñg-wiaañähgøxp hänäjty yhäñaabiä. <sup>6</sup> Mänitõchä mädia'agy nmädooyy maa ja'a mädaaxpä animalhajxy hānjtiän:

—Mõjyuu jaduñ jädāañp. Ja'a trigo tu'k'lobä, mägooxmil chowhada'añ. Y ja'a cebada tägøøgk'lobä, jaduñ chowhadaambä mägooxmil. Pero cap yø'ø hon myaghäyöwät ni yø'ø vino.

<sup>7</sup> Mänitä Meeghuung ja'a nocy yhahoo'tstúutcombä ja'a miämädaaxc-hithahoočhpä. Mänitä miämädaaxpä animal miänaañ:

—Miñ huug hiḡ.

<sup>8</sup> Mänitõchä craa tu'ug njaac hijxcombä, ja'a hänäjty xøhjäp ja'a mäyagho'pä. Cuaañähgøxp hänäjty yhäña'ay ja'a poob-lõmnäbä. Høxhaamä mõjcu'uhaambä hā-najty piamiñ. Mänitä cuhdujt hajxy miooyy hädaa yaabä naaxwiin coo jäya'ay hajxy yagho'ogät tu'mädaaxc-hitpä. Hadsip hajxy hānjty miäyagho'oga'añ, yuuaam, pa'amhaam, caahaam.

<sup>9</sup> Mänitä Meeghuung ja'a nocy yhahoo'tstúutcombä ja'a miämägøøxc-hithahoočhpä. Mänitõchä hāañmähajxy jiiby nhijxy altarpa'c, ja'a hajxy hānjty tøø yagho'ogyijäbä ja'a Diosmädia'agyquiøxpä. Paady hajxy yagho'cä coo hajxy hānjty hoy tøø jiaančh tehñ quiuidiñ. <sup>10</sup> Mänit hajxy mõc yaaxy:

—Dios, miich hõjts nWiindsõnhajpy. Miichä tøyhajt mmøød. Mänaa hõjts nnø'ty xyaghawiimbjttät jiiy naaxwiin.

<sup>11</sup>Mänitä poobwit hajxy cõdu'ug miooyä. Mänit hajxy ñämaayä coo hajxy ween jiaac poo'xy hõxtä coonä hånajty pedyii tøø yagho'ogyii ja'a hermano ja'a Jesucristo hajxy mäduumbä.

<sup>12</sup>Mänitä Meeghuung ja'a nocy yhahoo'tstúutcombä ja'a miädäduj-c-hithahooçhpä. Mänitä hujx mœc ñajxy. Mänitä xøø jyiñøøyy nebiä jiñwitän. Mänitä po'o quiähxø'cy nebiä nø'tiän. <sup>13</sup>Mänitä madsa'a tsajtcøxpä quiahy naaxwiin jaançh tehñ miay; jaduñ quiahy nebiä piidstøøm piojca'ayän. <sup>14</sup>Mänitä tsajt yhadägyoyøõñä nebiä nocy yhaxädsachän. Mänitä tuñ cõxiä wiingtuum ñä'a yajnœcxä møødä naax hånajty hijpä mejyquiuic. <sup>15</sup>Mänitä jäya'ayhajxy nägõxiä jiiy ñiguiyu'tsä tsaajutjooty, møødä jimbä tsaadun-jootypä, møødä reyhajxy, møødä jäya'ayhajxy mõjhajpä, møødä mäyøøjäya'ayhajxy, møødä soldadowiindsõnhajxy, møødä jäya'ayhajxy ja'a mõjcuhdujtmøødpä, møødä nä'ä pajäya'ayhajxy. <sup>16</sup>Mänitä tsaadun hajxy ñämaayy:

—Hõjts nähgabhéjtäc. Jaduhñ hõjtsä Dios xquia'a híxät ja'a jim häñaabiä tsajpootyp. Jaduhñ hõjtsä Meeghuung xquia'a jaytsaaçhpõgät.

<sup>17</sup>Tøø yhabaatañä coo hõjts hajxy xyajtsaaçhpõgaanñä nägõxiä. Cab hõjts hoy nme'e'x-tuga'añ.

## 7

<sup>1</sup>Mänitõchä Diosmoonsä mädaaxc nhijxy coo hajxy hånajty jim tiäna'ay hanidiuhmjaty mäduñjatiä naaxteec. Mädaaxnaç hajxy hånajty tiäna'ay. Yhadujpiä poj hajxy hånajty, jaduñ quia'a pójnät naaxwiin ni mejywyiing ni quepyquiøxp. <sup>2</sup>Mänitõchä Diosmoonsä tu'ug jadähooc nhjxcambä coo hånajty piedø'oy xøøbädsømpyiä, coo ja'a Diossello hånajty miøødä. Mänit hajxy mœc miøjyaaxä, ja'a nämädaaxpä, ja'a hajxy hånajty tøø quiiuhdujtmø'oyiñjäbä coo hajxy quidiéeyät, coo hajxy cøxypaneñpiä jiatcø'owät hädaa yaabä naaxwiin møødä jim mejjiooty. Mänit hajxy ñämaayyä:

<sup>3</sup>—Cab hajxy mgädiéeyät jim naaxwiin ni jim mejjiooty, ni yø'ø quepychaa hajxy nej mga'a tünät, hõxtä coonä hõjtsä jäya'ayhajxy hånajty tøø nseñapäda'agy wyiinnäh-gopcøxp, ja'a hajxy Diosmäduumbä.

<sup>4</sup>Mänitõchä mäçhönd nmädooyy coo ja'a Israel yhap yhoc hajxy hånajty yajseñapäda'aga'añ nämägo'x-cuhjuxchägui'xmädaaxmilpä. Nämajmetscjaty hajxy hånajty yajseñapäda'aga'añ. <sup>5</sup>Nämajmejtsmil hajxy hånajty yajseñapäda'aga'añ ja'a Judä yhap yhoc-hajxy, møødä Rubén yhap yhoc-hajxy, møødä Gad yhap yhoc-hajxy, <sup>6</sup>møødä Aser yhap yhoc-hajxy, møødä Neftalí yhap yhoc-hajxy, møødä Manasés yhap yhoc-hajxy, <sup>7</sup>møødä Simeón yhap yhoc-hajxy, møødä Leví yhap yhoc-hajxy, møødä Isacar yhap yhoc-hajxy, <sup>8</sup>møødä Zabulón yhap yhoc-hajxy, møødä José yhap yhoc-hajxy, møødä Benjamín yhap yhoc-hajxy.

<sup>9</sup>Mänitõchä majiäya'ay nhijxy. Wiinduhmyhagajpt hajxy hånajty chooñ. Cøjhayucjaty hajxy hånajty miädia'agy. Ja'a Dios hajxy hånajty jim jiuhdänaawiädijpy maa ja'a Meeghuungwiinduumän. Jaançh tehñ miay hajxy hånajty jaduñ; cab hajxy hånajty hoy yajmäçhowa'añ. Poobwitmøød hajxy hånajty. Møødä xi'iwhaay hajxy hånajty quio'øgaphaty. <sup>10</sup>Mänit hajxy nägõxiä yaaxy mœc:

Xyajñähwaats hõjtsä Dios møødä Meeghuung. Gobiernähajpä Dios jaduñ.

<sup>11</sup>Nägõxiä ja'a Diosmoonsä ja'a Dios hajxy hånajty jiuhdänaawiädity. Møødä majjäya'adiøjc-hajxy hånajty jiuhdänaawiädjttäbä møødä animalhajxy ja'a nämädaaxpä. Mänitä Dios hajxy wyiinijcädaacy; wyiingudsähgøøyy hajxy jaduñ. <sup>12</sup>Mänit hajxy miänaañ:

Tsøgä Dios hajxy jaançh tehñ wyiingudsähgøøyyäm cõjxta'axiøø.

Tsøg hajxy mänäänäm coo miøjjä jiaançh, coo quiiuhwiñjiä, coo miäjaamøødä.

Tsøg hajxy nämáayyäm: “Dioscujú'uyäp.”

<sup>13</sup>Mänitõchä majjäya'ay tu'ug xmiäyjtøøyy:

—Põñäda'a yø'øduñ poobwitmøød. Maa hajxiäda'a chooñ.

<sup>14</sup> Mänítøch nhadsooyy:

—Wiindsón, cábøch nnajuø'øy. Miiçhåda'a mnajuøøby.

Mänítøch xñåmaayy:

—Yø'ø jäya'ayhajxy, tøø hajxy jiaanç tehñ chaaçhpøcy. Tøø hajxy ñähho'tu'udyii ja'a Meeghúungäm. Jaduhñ hajxy tøø yajnähwåatsåbå. <sup>15</sup> Paady hajxy jim tiåna'ay Dioswiinduum. Xøømdsuhmä Diostuung hajxy jim tiuñ. Cueendåhåjtåp hajxy ja'a Diósåm. <sup>16</sup> Cabå yuu hajxy månaa yagjuø'øwaannå, ni cab hajxy tiødsø'øwåaanånå. Cab hajxy xiøøno'ogåaanånå, ni cab hajxy yhanho'ogåaanånå. <sup>17</sup> Ja'a Meeghuung, jim yhyty maa ja'a Dios yhäña'ayån. Je'e hajxy cweendåhådaamb yajxón. Cab hajxy jiø'øwaannå xiuidsannå je'eguiøxpå coo hajxy yajxoonda'aga'añii ja'a Diósåm.

## 8

<sup>1</sup> Mänitå Meeghuung ja'a nocy yhäho'tstúutcombå ja'a miåjuxtujc-hithahooçhpå. Mänit jim yhamooñ tsajpootyp cupc-hora. <sup>2</sup> Mänitå Diosmoonså juxtujc nhijxy coo ja'a Dios hajxy hånajty jim wyiindåna'ay. Mänitå xuuxt hajxy miooyyå cødu'ug. <sup>3-4</sup> Mänitå Diosmoonså wiingpå miejtspå. Jimå orojoønebøhñdy hånajty miøødå. Mänit hoy tiånaax-iøpy maa ja'a orohaltar mäwiingonån, jim mädyøyyå maa ja'a Dios hånajty yhäña'ayån. Mänitå poem may miooyyå coo jim jiøgåt ja'a orohaltarnåhgøxp. Coo'på ja'a poemjoc hånajty jim maa ja'a Diosån. Jimå Dios hajxy hånajty pia'ya'axy, ja'a Diosmädia'agy hajxy hånajty mäbøjpå. <sup>5</sup> Mänitå Diosmoonså ja'a jøønebøhñdy quionø'cy. Mänitå jøømbajc hoy quiuwobø'øy, ja'a hånajty jim hijpå maa ja'a altarån. Mänit quiuhga'tsnajxy naaxwiin. Mänit wiådsujcy møødå hånec yaaxy. Mänitå hujx ñajxy.

<sup>6</sup> Haa ja'a näjuxtujcpå Diosmoonsåhajxiå, ja'a xuuxtmøødpå cødu'ugå, mänit hajxy ñiyhahixøyyånå coo hajxy hånajty xiu'uxa'añ.

<sup>7</sup> Mänit tu'ug xiuuxy. Mänitå caandøtstuu quiahy hädaa yaabå naaxwiin møødå jøøñ møødå nø'ty. Mänitå naaxwiin tiooyy ja'a hånajty miädågøøghitpå cøxiå, møødå quepychaa møødå hujtshaay.

<sup>8</sup> Mänitå Diosmoonså ja'a miåmetspå xiuuxy. Mänitådså tun crúundåbå hoy quia'ay mejjiooty. Tooby hånajty je'e. <sup>9</sup> Mänitå miädøøgpå mejy ñø'tiøoyy. Cøxy ho'c ja'a animalhajxy jaduhñ. Cøjxå barco qyiñ.

<sup>10</sup> Mänitå Diosmoonså miädågøøgpå xiuuxy. Mänitå madsa'a crúundåbå quiahy jim tsajpootyp. Tooby hånajty je'ebå. Mänit hoy quia'ay maa ja'a miädågøøghitpå møjnøøjån, maa ja'a miädågøøghitpå nøøgopcån. <sup>11</sup> Jaduhñå madsa'a hånajty xiøhaty Tahm. Mänitå nøø miädågøøghitpå tiahmøøbiå. Mänitå jäya'ayhajxy may yho'cy.

<sup>12</sup> Mänitå Diosmoonså miåmädaaxpå xiuuxy. Mänitå xøø tu'nax yho'cy maa hånajty yhawjsttuqiån ja'a miädågøøghitpå. Jaduhñå po'ø jiajpå møødå madsa'a. Mådaaxc-hora ja'a xøø hånajty quia'a hañ xøøm; mådaaxc-hora ja'a po'ø hånajty quia'a hañ coods.

<sup>13</sup> Mänitøchå wiistå tu'ug nhijxjåyøoyy tsajtcøxp. Mänit moc yaaxy:

—Coo ja'a Diosmoonsåhajxy jiaac xú'uxåt ja'a jaac tägøøgpå, mänitå jäya'ayhajxy jiaanç tehñ chaaçhpøga'añ, ja'a hajxy jiiby tsånaabiå naaxwiin.

## 9

<sup>1</sup> Mänitå Diosmoonså miåmägoøxpå xiuuxy. Mänitøchå madsa'a tu'ug nhijxçahy, naaxwiin hoy quia'ay. Mänitå madsa'a hawaatst miooyyå coo ja'a jut jaduhñ yhawägüi-itstú'udåt ja'a jaanç tehñ quiøøcpå. <sup>2</sup> Mänitå jut yhawägüi'tstuuty. Mänitå jøønjoç qui'ixc piådsøømy. Mänit cøxp çajpejty. Mänitå xøø cøjx wyiindågø'øyii. Mänitå tsajt cøjx jiaty jøønjoçjooty. <sup>3</sup> Mänitå mamiu'u joçjooty piådsøømy. Mänit hajxy yaa tiågøøyy jäyøøbiå hädaa yaabå naaxwiin. Mänitå mu'u tøjpt hajxy miooyyå nebiå caa'ptiøjptån. <sup>4</sup> Mänit hajxy yhanehmä coo hujtshaay hajxy quia'a jøø'xåt ni quepychaa. Je'e hajxy tiøbåp pønjatii Diosseñå hånajty ca'a møød wyiinnåhgøpcøxp. <sup>5</sup> Coo pøn jaduhñ tiøbøøjåt, jaduhñå mu'udøjpt jiåwø'øwa'añ nebiå caa'ptiøjpt jiåwø'øyån. Mågoøxpø'ø ja'a mu'uhajxy hånajty miådøba'añ. Pero cabå cuhdujt hajxy miooyyå coo jäya'ay hajxy

yaghó'ogät. <sup>6</sup>Ja wi'i yho'ogaambä jäya'ayhajxy hánajty, pero cab hajxy jaduhñ ñä'ä ho'oga'añ.

<sup>7</sup>Jaduhñ mäwínädsä mu'uhajxy hánajty quiähxø'ogy nebiä tsiptuumbä cuaayän. Jim hajxy hánajty miøødä quiuhduum nebiä orocuhjenbän. Jaduhñä wyiin jiojphajxy hánajty quiähxø'ogy nebiä ya'adiøjcän. <sup>8</sup>Jaduhñä cuhwaay hajxy hánajty miøødä nebiä to'ox-iøjcuhaayän. Jaduhñä tiu'tsthajxy hánajty quiähxø'ogy nebiä leóntu'tstän. <sup>9</sup>Nähbujxt cuhbujxt hajxy hánajty nebiä hacxpøjtän. Coø hajxy hánajty jiäyø, jaduhñ hajxy hánajty jiädity nebiä tsiptuumbä cuaaguiarretän. <sup>10</sup>Jaduhñä tøjpt hajxy hánajty miøødä nebiä caa'ptiøjptän. Jaduhñä cuhdujt hajxy hánajty miøødä coø jäya'ay hajxy tióbät mägoøxp'o. <sup>11</sup>Haa ja'a mu'u wyiindsønhajxiä, jutjooty hánajty chána'ay, ja'a jaanč tehñ quiøøcpä. Jegyhajty hijty je'e tiuñ Diosmoonsä; tøø yhxøquéjxänä. Abadón hánajty xiøhaty hebreohayuuc-haamby. Apolión hánajty xiøhaty griegohayuuc-haamby. Jaduhñ miädia'agytiägø'ø, ja'a mäyajcuhdägoobiä.

<sup>12</sup>Jaduhñä tsø'ty tu'ug jiajtä. Metscä tsø'ty hánajty quia'a pedyiinä.

<sup>13</sup>Mänitä Diosmoonsä miädädujcpä xiuuxy. Mänitø'chä mädia'agy nmädooy coø jäya'ay jim quiapxy maa ja'a orohaltarän, jim Dioswiinduum. Hamädaaxteecä orohaltar hánajty.

<sup>14</sup>Mänitä Diosmoonsä miädädujcpä ñämaay, ja'a hánajty tøøbä xiu'luxiä:

—Nøcx ja'a Diosmoonsähajxy mädaaxpä mäguejø'øw, ja'a jim cuxochpä maa ja'a Eufratesmøjnøjän.

<sup>15</sup>Mänit hajxy hoy miäguejø'øy. Mänit hajxy wyiinguejxä coø jäya'ay hajxy yaghó'ogät tu'ug tægøøpuxy. Jäguemiä hajxy hánajty tøø yajnáhdijyii coø hajxy miäyaghó'ogät. Coø ja'a miädädujcpä Diosmoonsä jaduhñ xiuuxy, habaat jaduhñ coø hajxy jiatcø'øwät.

<sup>16</sup>Mänitøch nmädooy coø mejtsmägo'xmillón soldado hajxy hánajty miøødä; haagä cuaayhänaby hajxy hánajty jaduhñ.

<sup>17</sup>Haagä caächpuxjtä soldadohajxy hánajty. Jaduhñä pujxt color hánajty miøødä, møødä tsaptpä, møødä hucypia, møødä pu'tspä. Jaduhñä cuaay quiopc-hajxy hánajty nebiä leóncopcän. Tægøøgtu'u hánajty jiiby piädsømy yhaawjooty, møødä jøøn, møødä joc, møødä azufre. <sup>18</sup>Jaduhñä jäya'ayhajxy yaghø'cä ja'a tu'ug tægøøpuxypä, jøønhaam, joc-haam, azufrehaam. <sup>19</sup>Jimä cuaay mäjaa hajxy hánajty miøødä maa yhaawhajxiän møødä jiiby maa tiu'tsthajxiän. Jaduhñä tiu'tsthajxy hánajty quiähxø'ogy nebiä tsahñdy-copcmmøødpän. Ja'a tiu'tsthaama jäya'ay hajxy hánajty yajtsu'uch.

<sup>20</sup>Pero ja'a jäya'ayhajxy ja'a mähmøøyyäbä, cabä haxøøgcuhdujt hajxy ñajstshixøoy. Møjcu'ugong hajxy hánajty jiaanč tehñ wyiingudsähgøøñäp, møødä oronähwopy, møødä platanähwopy, møødä hobijxtnähwopy, møødä tsahädiuñ, møødä quepychec. Cab yø'øduhmbä ñä'ä hixy, ni quia'a mädo, ni quia'a yo'oy. <sup>21</sup>Wi'i jäya'ay-yaghø'pnä ja'a jäya'ayhajxy hánajty. Wi'i miäbädaacnä hajxy hánajty haxøøgwiinmahñdyhaam. Wiingä tægachä to'oxiøjc hajxy miøødtsäna'ayñä. Møød hajxy hánajty wyi'i mieečhñä.

## 10

<sup>1</sup>Mänitøchä Diosmoonsä tu'ug nhijxy jaanč tehñ miäjaamøød. Jim hánajty miänacy tsajpooty. Jocjooty hánajty miänacy. Jimä hi'inč hánajty miøødä quiuhduum. Jaduhñä wyiin jioj p hánajty jiajy nebiä xøøjän. Jaduhñä tiicy hánajty quiähxø'pä nebiä toobiän.

<sup>2</sup>Jimä nocyhuung hánajty quiø'øbøc-haty ja'a haxädsajtsu'udypä. Mänitä yhaoodiecy piädaacy mejywyiing. Mänitä yhanajtyiecy piädaacy tø'ødstuum. <sup>3</sup>Mänit møc yaaxy nebiä leóngän. Mänitä hänee ja'a juxtujcpä yaaxwiimbijty. Capx hajxy jaduhñ. <sup>4</sup>Mänitøch nja tægø'øwaañ cujahbiä waambä häneehajxy quiapxy. Mänitøchä jäya'ay tu'ug xñämaay jim tsajpooty:

—Cab jaduhñ mgujäyät nebiä häneehajxy quiapxiän. Ni pøñ jaduhñ mga'a yajmøød-mädiä'agät.

<sup>5</sup>Haa ja'a Diosmoonsä hánajty jim tänaabiä mejywyiing møød jim tø'ødstuum, mänit yhaohoojuiø'ø chajxajy. <sup>6</sup>Mänit miänaañ:



—Cøjxta'axiøø ja'a Dios ñä'ägädä hity. Cøxiä quiunuu'xy mөөдä tsajt, mөөдä naaxwiin, mөөдä mejy, hotyehm miädyijjatiä. Ja'a Dios jaduhñ mänaamb cooc tөө yhabaatnä. <sup>7</sup> Coo yhabaadät coo ja'a miäjuxtujcpä Diosmoonsä xiu'uxa'añ, tөө ja'a Dios hänajty yajtøjaty nebiä quiuguexyhajty hänajty jecy tөө yhawaanän. Cabä wiinghäna'c yhawaanä; ja'a quiuguexiähajtiä yhawaanä.

<sup>8</sup> Mänitøchä jäya'ay jim tu'ug xñämäaguimbä tsajpootyp:

—Nөcx ja'a nocyhuung pөjtsow ja'a haxädsajtsu'udypä, ja'a Diosmoonsä quiø'øbөc-hajpiä.

<sup>9</sup> Mänitøchä Diosmoonsä ja'a nocyhuung hoy nmäyujwa'añ cooč xmió'owät. Mänitøch xñämaayy:

—Pөc; pu'uy. Pa'ag mhaawjooty mjuø'owa'añ nebiä mөjtsiinnөjän. Pero coo jiiby quiäda'aga'añ maa mjøø'xytøjcän, mänit mjuø'owa'añ coo tiahmä.

<sup>10</sup> Mänitøchä nocyhuung hoy njaanč pөjtsow. Mänitøch njaanč puhy. Pá'aghöch jaduhñ njaanč juøøyy nhaawjooty nebiä mөjtsiinnөjän. Pero coo jiiby jiaanč cădaacy maač njøø'xytøjcän, mänitøch njaanč juøøyy coo tiahmä. <sup>11</sup> Mänitøch hajty xñämaayy:

—Tsiпcөxp mnägäpxtägätsät nebiä jäya'ayhajty jiada'añ yhabeta'añän, ja'a hajty jim tsänaabiä wiinduhmyñaaxwiin, ja'a hajty wiinduhmyhayuuc mädiaacpä, mөөдä gobiernähajty.

## 11

<sup>1</sup> Mänitøchä paxyquipxt hajty xmiøoyy. Mänitøch hajty xñämaayy:

—Nөcx ja'a Diostøjc quipx mөөдä altar. Mäčhow ja'a jäya'ayhajty, nänaagä Dios hajty wyiingudsähgø'oy. <sup>2</sup> Pero cab jaduhñ jim mguípxät Diostøghaguuy. Ja'a jäguembä-jäya'ay ja'a cuhdujt hajty tөө mio'oyii coo hajty jim guiobiernähädät maa ja'a Dioscajtän juxychägui'xmejtspo'o. <sup>3</sup> Nguexäämbiøchä nguguexy metscä coo hajty jim miädiä'agät ja'a hөөčhcөxpä juxychägui'xmejtspo'o. Jiñwitmөөд hajty wiädita'añ.

<sup>4</sup> Haa ja'a Diosquexyhajty nämetspä, ja'a olivoquepy hajty je'e ja'a metspä, mөөдä ceratoyöhndy metspä, ja'a jim tänaabiä Dioswiinduum. Ja'a Dios ja'a naaxwiin cunuu'x. <sup>5</sup> Coo ja'a Dioscuguexyhajty hänajty cөxpänejpä jia tuna'añii, mänitä jөøn hajty yhөxpäxujja'añ yhaawjooty. Cөxy toyaambä miädsiphajty hänajty jaduhñ. Jaduhñ hajty yho'oga'añ. <sup>6</sup> Cuhdujtmөөдä Dioscuguexyhajty hänajty coo hajty quia'a yajtu'uwät, naagxøø hajty hänajty miädiä'aga'añ ja'a Dioscөxpä. Jaduhñä cuhdujt hajty hänajty miөдäbä coo nөө hajty wia'añdiünät, yajnø'tycöjät. Jaduhñä cuhdujt hajty hänajty miөдäbä coo ja'a jäya'ay hajty yajpa'ambädät hädaa yaabä naaxwiin, coo häyohñ hajty yagiadøøjät, naaghoocä jioothajty hänajty chocy. <sup>7</sup> Coo hajty hänajty tөө miädiaacpädөөñä, mänitä animal jiiby tu'ug piädsөma'añ maa ja'a jut jaanč tehñ quiøөcpän. Mänitä Dioscuguexyhajty yagho'oga'añii. <sup>8-9</sup> Tägøøgxøø ja nähgupc hajty jim wyijtsna'awa'añ mөjcajpooty maa ja'a Jesús jecy miөjpahbejtän cruzcөxp. Haa ja'a cajptjäya'ayhaxiä, haxøögä cuhdujt hajty hänajty miөдä nebiä jecyjjäya'ay ja'a cuhdujt hajty hijty miөдän, ja'a hajty hijty jim jecyhajty tsänaabiä Sodoma mөөдä Egipto. Cabä cuhdujt hajty ñä'ägä yega'añ coo ja'a ho'ogyjiäya'ayhajty jim yajnaaxtägø'owøøjät. Minaamb hajty yheeba'añii. Wiinduhmyhagajpt hajty choona'añ. Cөjhayuc hajty miädiä'aga'añ. <sup>10</sup> Jaanč tehñ xioonda'agaambä jäya'ayhajty hänajty coo ja'a Dioscuguexyhajty hänajty tөө yho'ogy. Paady hajty hänajty jootcujc ñijiäwøøyyänä, cab hajty hänajty yhadsibäänänä. Paady hajty hänajty hotyijjä ñä'ä nimio'owa'añii hamiñ haxөpy. <sup>11</sup> Coo tägøøgxøø ja nähgupc hänajty tөө yhabety, mänitä Dios ja'a quiuguexyhajty hänajty yagjujypioğa'añ jadähooc. Ponjaty hänajty hixaamb, mänit hajty hänajty chähgøøbioga'añ. <sup>12</sup> Mänitä Dioscuguexyhajty miädowa'añ coo hajty hänajty mөc miөjya'axyii jim tsajpootyp:

—Pet hajty yam cөxp.

Mänit hajty jocjooty ñөcxa'añ tsajpootyp. Hixäänäp hajty ja'a miädsípäm. <sup>13</sup> Mänitiä hujx jaanč tehñ miөc ñaxa'añ. Mänitä tөjc may piuma'añ ja'a miämajc-hitpä jim

cajptooty. Juxtujcmilä jäya'ayhajxy yho'oga'añ. Ja'a hajxy hänäjty tøø jiaac mäh-mø'øyabä, jaanč tehñ chähgø'øwaamb hajxy jaduhñ. Mänitä Dios tsajpootypä hajxy wyiingudsähgø'øwa'añ.

<sup>14</sup>Jaduhñ ja'a tsø'ty ñajxy ja'a miämetsc-hoocpä. Paquiä yhabaadängombä coo ja'a miädägøgpä ñaxáangombä.

<sup>15</sup>Mänitä miäjuxtujcpä Diosmoonsä xiuuxy. Mänit hajxy jim møc yaaxy tsajpootyp: Ja'a Jesucristo hajxy nWiindsønhtëm.

Tøø je'e miøjtägø'øy wiinduhmyñaaxwiin.

Cøjxta'axiøø guiobiernähadaannä.

<sup>16</sup>Jimä nähii'xmädaaxpä majjäya'ay ja'a Dios hajxy hänäjty juuhhänaawädity. Mänitä Dios hajxy hoy wyiinjicäda'agy. Wyiingudsähgøøyy hajxy jaduhñ. <sup>17</sup>Mänit hajxy miänaañ: Dios, højts miich nWiindsønhtajxy.

Cøxiä miich mäjaa mmøødä. Cøjxta'axiøø miich mhity.

Dioscuj'uyäp coo miich tøø mmøjtägøøñä, coo tøø mdägøøñä gobiernähajpä.

<sup>18</sup>Tøø ja'a jäya'ayhajxy nägøxiä jia jootma'ady. Pero tøø yhabaady coo miich myajcumä-dowaannä.

Tøø yhabaady coo miichä ho'ogyjäya'ayhajxy myajtøyhajtyegaannä, coo myajcuhdä-goyyaannä pønjatia jäya'ayhajxy yaa yajtu'udägooby hädaa yaabä naaxwiin.

Jaduhñ tøø yhabaatpä coo miichä hoyhajt ja'a weenhajt hajxy mmo'owa'añ pønjaty miich tøø xquiapxpaady, møød pønjatia mmädia'agy hamuumdu'joot tøø xyajtuunnä, møød pønjaty miich tøø xwyiingudsähgø'øy, hoyyä møjtuung hajxy tøø quia'a ja møød-haty.

<sup>19</sup>Mänitä Diostøjc jim yhawaach tsajpootyp. Mänitä caja jiiyb quiähxø'cy tøgooty møødä contrato, ja'a Dios jecy yajcuhdüjcäbä. Mänit tiägøøyy wädsujpä. Mänitä hänee møc jiädijty; møødä hujx møc ñajxy. Mänitä caandøtstuu may quiahy.

## 12

<sup>1</sup>Mänitä hijxtahñd jim quiähxø'cy tsajtcøxp jaanč tehñ hoy-yagjuøøñä. Jimä to'oxiøjc hänäjty tu'ug yhajxy nebiä xøøjän. Jimä po'o hänäjty yajtehmety. Majmetscä madsa'a hänäjty quihjenhaty. <sup>2</sup>Tøø hänäjty tiehm yhabaatnä coo yhuungpaada'añ. Paady hänäjty wyi'ä ya'axy. <sup>3</sup>Mänitä hijxtahñd wiingpä wyiingähxø'combä. Tu'ugä dragón hänäjty cruundä. Tsaptsä ñi'x hänäjty. Juxtujcä quiopc hänäjty haagä culhenmøød. Majcä quiaa'pt hänäjty. <sup>4</sup>Tiu'tsthaamä madsa'a tu'ug tægøøgpuxypä yajcahy naaxwiin ja'a tsajtcøxpä. Mänitä dragón hoy wyiindánaaxiøpy ja'a to'oxiøjc ja'a hänäjty huungpaadaambä. Nägooyä yhuung hänäjty myina'añ, mänit hänäjty chu'udsa'añ. <sup>5</sup>Mänitä ya'ayhäna'c myiiñ. Je'e hänäjty tunaamb gobiernä wiinduhmyñaaxwiin. Møc hänäjty jaduhñ jiaanč tehñ yhane'ema'añ. Mänit jim yajnøcxä Dioswiinduum. <sup>6</sup>Mänitä to'oxiøjc piäyø'cy. Pactuum ñøcxy. Jimä Dios hänäjty tøø yajnähdiy coo jim yajcayøøjtät mil cumejtsmägo'x cudägøøghii'xxøø.

<sup>7</sup>Mänitä tsip jim piädø'nä tsajpootyp. Ja'a Miguel hänäjty tuumb Diosmoonsäwiindsøn. Je'e ja'a Diosmoonsähajxy miøødpädø'c. Ja'a dragón ja'a mioonsähajxy møødpädø'pä. Mänit hajxy ñiñamejtsä. <sup>8</sup>Cabä dragónhajxy ñä'ä mäjädaacy. Mänit hajxy quia'a cuhdujt-móoyänä coo hajxy jim jiaag hídät tsajpootyp. <sup>9</sup>Mänitä dragónhajxy jim yhøxquéjxänä; yaa hajxy miänajnä hädaa yaabä naaxwiin. Haa ja'a dragónhajpä, ja'a møjcu'ugong je'e, ja'a jecychahñdy je'e. Jaduhñ je'e xiøhajpä Satanás. Je'e hajxy yaa xwiinhøhñäm hädaa yaabä naaxwiin.

<sup>10</sup>Mänitä jäya'ay jim møc yaaxy tsajpootyp.

—Tøø ja'a Dios miäjäda'agy. Gobiernä je'e tiunaamby møødä Jesucristo. Tøø ja'a møjcu'ugong yhøxquéjxänä. Xøømdsuhñ højts nmägu'ughajpähajxy hijty jim yajnähdsømyii Dioswiinduum. <sup>11</sup>Paady højts nmägu'ughajpähajxy tøø miäjäda'agy, coo ja'a Meeghuung hajxy tøø xñähho'túütäm, møød coo ja'a Dios hajxy quiaapxpaady. Hoy hajxy hänäjty jia ho'oga'añ, cab hajxy hänäjty chähgø'øy. Hamdsoo hajxy jaduhñ ñiñähdujcä

coo hajxy yhó'ogät. <sup>12</sup>Mxoondá'agäp hajxy, pønjaty jim tsánaaby tsajpootyp. Pero pønjaty jiiby tsánaaby naaxwiin, haxøøg hajxy mábøcy mjada'añ mhabet'añ, je'eguiøxpä coo ja'a møjcu'ugong hajxy jiiby tøø xñägäda'agy. Hawa'anda'agaambä møjcu'ugong jaduhñ. Ñajuøøby jaduhñ coo cuhdujt jeycy quia'a møødhada'añ coo cøxypänejiä jiatcó'øwät.

<sup>13</sup>Coo ja'a dragón yhiixy coo hánajty tøø quiäda'agy naaxwiin, mänitä to'oxiøjc tiägøøyy päboobiä, ja'a hánajty tøø yhuungpáadiäbä. <sup>14</sup>Mänitä to'oxiøjc wiistäqueect metsc miooyä møjaty, neby jaduhñ jáyøý ñócxät pactuum maa hánajty yajcaya'añ-ijän tægøøgomøjtä cupc. Jäguemä dragón miähmó'øwät. <sup>15</sup>Mänitä dragón nøø com yhøxpäxuy nebiä to'oxiøjc jaduhñ ñøøgomdsømøøjtä. <sup>16</sup>Mänitä nøøgom cøjx yhuugø'øyy naaxooty. Puhbejtä ja'a to'oxiøjc jaduhñ. <sup>17</sup>Mänitä dragón ja'a to'oxiøjc jiaanč tehñ ñähawa'andaacy. Mänitä dragón tiägøøyy tsiptuumbä møødä to'oxiøjc yhuunghajxy, ja'a hajxy hánajty yaa tsánaabiä hädaa yaabä naaxwiin, ja'a Diosmädia'agy hajxy hánajty mábøjpä, ja'a Jesucristo hajxy hánajty capxpaatpä.

### 13

<sup>1</sup>Jímhøch hánajty ndána'ay mejypia'a. Mänitøchä animal cruundä nhixpädsøømy mejjiooty. Juxtujcä quiopc hánajty haagä xøømøød. Haa ja'a xøø jaduhmbä, haagä haxøøgjatiä Dios hajxy nänøømy. Majcä quiaa'pt hánajty haagä cuhjenmøød. <sup>2</sup>Jaduhñä ñi'x hánajty nebiä cuxiøøbøjtän. Jaduhñä tiecy hánajty nebiä osotequiän. Jaduhñä yhaaw hánajty nebiä leónhaawän. Mänitä animal møjcuuhdujt miooyä møødä möcmäjaa. Ja'a dragón jaduhñ yejc; yhamdso je'e jaduhñ. <sup>3</sup>Tu'ugä animal quiopc hánajty quiahxø'ogy nebiä cuhbuxypän. Tøø hánajty chóocombä. Mänitä jäya'ayhajxy nägøxiä jiaanč tehñ yagjuøøyy. Mänitä animal hajxy tiägøøyy pawädiipä. <sup>4</sup>Mänitä dragón hajxy wyiingudsähgøøyy, je'eguiøxpä coo ja'a animal møjcuuhdujt hánajty tøø mio'oy. Jaanä ja'a animal hajxy wyiingudsähgøøbiä. Jaduhñ hajxy hánajty miäna'añ:

—Ni pøn mäjaa jaduhñ quia'a møødä nej yø'ø animal mäjaa miøødän. Ni pøn jaduhñ quia'a mäjädä'agät coo yø'ø animal hajxy ñä'ä mädsibó'øwät.

<sup>5</sup>Mänitä animal cuhdujt miooyä coo ja'a Dios haxøøg ñänómät. Jaduhñ quiuhdujtmóoyyabä coo yhané'emät juxychägui'xmejtspo'o. <sup>6</sup>Jaanč jatcøøyy jaduhñ. Haxøøgä Dios jiaanč nänøømy, møødä Dios tiøjc, møød hajxy jim hijpä tsajpootyp. <sup>7</sup>Jaduhñ quiuhdujtmóoyyabä coo miädsibó'øwät ja'a Dioshuunghajxy, coo ja'a Dioshuunghajxy quia'a yajmäjäda'agøøjtä. Mänit quiuhdujtmóoyyabä coo ja'a jäya'ayhajxy yhané'emät nägøxiä, ja'a hajxy yaa tsánaabiä wiinduhmyñaaxwiin. <sup>8</sup>Je'eds hajxy jaduhñ animalwiingudsähgøøyy, pønatiä xiøø hánajty jim ca'a miimb cujaay nocyquiøxp, ja'a Meeghuung miøødpä, ja'a højts xñähho'tútämbä. Pønjaty cøjxta'axiøø jugyhadaamb nebiä Dios jjugyhatiän, je'edsä xiøøhajxy jim miimb cujaay nocyquiøxp. Tøøyyämä xiøøhajxy hánajty quiujáhyyaxä coo ja'a naaxwiimbä yhawijy tiøø'xtaacy.

<sup>9</sup>Naxy hajxy hädaa mhuuc tehñ wyiinjuó'øwät. <sup>10</sup>Pønjaty mädsuumb, yajtsuumdä-gatsaamb hajxy je'ebä. Pønjaty mäyagho'p espadahaam, jaanä jaduhñ hajxy yagho'tä-gatsaanäbä espadahaam. Hiñ, pønjaty jaduhñ Dioshuung, tsipcøxp hajxy miee'xtügät; tsipcøxp hajxy miäböögät.

<sup>11</sup>Mänitøchä animal wiingpä nhixnaaxwiimbädsøømy. Jaanä cruundä je'ebä. Metscä quiaa'pt hánajty je'e nebiä meeghuungcaa'ptän. Wiing hánajty quiapxy miädia'agy nebiä dragóngän. <sup>12</sup>Jaduhñsä møjcuuhdujt hánajty miøødäbä nebiä jayøbajtpä møjhanimalän. Quipxy hajxy hánajty yhané'emy nämetscä. Mänitä miämetspä møjhanimal yhanehmy coo ja'a jayøbajtpä wyiingudsähgø'øwøøjtä, ja'a hánajty cuhbuxypä tøø chó'oguiäbä. <sup>13</sup>Haa ja'a møjhanimal miämetspä, madiu'u hijxtahñd yajcähxø'cy haagä hoy-yagjuøøñajaty. Hijxwiinduumä jøøn yajcahy naaxwiin. <sup>14</sup>Coo ja'a jaya'ayä hijxtahñd hajxy yhiixy, yaghijxmañøøyyä hajxy jaduhñ. Mänit hajxy ñämaayyä coo ja'a animal hajxy yhahädiuunnaxät, ja'a hánajty tøø quiuhbuxyñjábä. <sup>15</sup>Mänitä miämetspä animal quiuhdujtmóoyyä coo ja'a animal yhahädiuunnaxy yagjujyipiøögät, yajcapxó'øgät. Jaduhñ

je'e quiuhdujtmóoyyábä coo yajyagho'ogóøjät pønjatiä animalhahädiuunnaxy ca'a wiin-gudsähgøøwaamb. <sup>16</sup> Mänitá tsaangu'ughajxy nägøxiä yajseñapádaacy maa yhahoogu-iøøhaxjiän, o maa wyiinnähgopcøphaxjiän, miøjjä miuutscä, miäyøø quia'a mäyøøjä. <sup>17</sup> Pøn hänajty ca'a señamøød, pønä animal xiøø hänajty ca'a møødhájtäp, o ja'a número, cabä cuhdujt hajxy hänajty mio'oyii coo hajxy jiüyät, coo hajxy tióogät. <sup>18</sup> Pøn cuhwijy, pøn wiinjuøøby, ween yhuuc najuø'øy nebiä animal número miädia'agytiägø'øy. Jaduhñ je'e nebiä jäya'ay número. Jue'e número jaduhñ, tädujmägo'x cudägøøghii'xtäduj.

## 14

<sup>1</sup> Mänitøchä Meeghuung nhijxy coo jim tiäna'ay Sióntunnähgøxp. Jimä jäya'ayhajxy hänajty piadánaabiä nämägo'x cujuxychägui'xmädaaxc mil. Yhaagä møød hajxy hänajty cujaay wyiinnähgopcøphaxxy ja'a Meeghuung xiøø møødä Tieedy xiøø. <sup>2</sup> Mänitøch jim nmädooyy tsajpootyp nebiä møjnøø may jiäditiän, nebiä hänee møc ya'axiän. Jaduhñ hänajty yajmädoobä nebiä harpa may miäna'añän. <sup>3</sup> Ja'a nämägo'x cujuxychägui'xmädaaxc milpä jäya'ay, ja'a hajxy hänajty tøø yajnähwa'açhiñjäbä hädaa yaabä naaxwiin, jemyhøy hajxy hänajty jim yhøøby Dioswiinduum. Haa ja'a nämädaaxpä animalhaxxiä, jim hajxy hänajty piahäna'ay møødä majjäya'adiøjc-hajxy. Cabä wiinghäna'c-hajxy jiada'añ ja'a jemyhøy jaduhñbä. <sup>4</sup> Haa ja'a nämägo'x cujuxychägui'xmädaaxc milpä jäya'ayhaxxiä, cabä wiingto'oxiøjc hajxy hänajty tøø miøødtsäna'ay. Jaanç tehñ yhooy hajxy hänajty jiäya'ayhaty. Majatiä Meeghuung hänajty ñøcxø'øy, pianøcxyp hajxy hänajty jaduhñ. Jayøbajt hajxy yajnähdijjä coo hajxy yajnähwa'adsøøjät, coo hajxy yhuunghadøøjät ja'a Diósäm møødä Meeghuungäm. <sup>5</sup> Ni mänaa hajxy quia'a høhñda'agy. Cab hajxy tii poj tii cädieey miøødä jim Dioswiinduum.

<sup>6</sup> Mänitøchä Diosmoonsä wiingpä nhijxy; jim hänajty jäyøøwiädity tsajtcøxp. Ja'a Diosmädia'agy hänajty yegaamb by ja'a ni mänaa ca'a tægajtspä. Nägøxiä ja'a jäya'ayhajxy hänajty mio'owa'añii, ja'a hajxy yaa tsänaabiä wiinduhmyhagajpt, hoy hajxy wiinghayu-ucjaty jia møødä. <sup>7</sup> Mänitä Diosmoonsä møc miänaañ:

—Wiingudsähgøøw ja'a Dios hajxy. Näma'aw hajxy jaduhñ coo miøjjä jiaançhä. Tøø yhabaady coo ja'a Dios jäya'ay yajtøyhajtyega'añ. Je'eds cøjx yhädiuñ tsajpootyp møødä naaxwiin, møødä mejy, møødä nøøgopc.

<sup>8</sup> Mänitä Diosmoonsä tu'ug jiaac mänaañ:

—Tøø ja'a møjcajpt Babilonia quiuhdägoy, je'eguiøxpä coo ja'a quiuhdujt jiaanç tehñ yhaxøøgä. Tøø ja'a jäya'ayhajxy nägøxiä piäjatcø'øy ja'a Babilonia quiuhdujt.

<sup>9</sup> Mänitä miädägøøgpä Diosmoonsä møc miänaañ:

—Pønä animal wiingudsähgøøby møødä yhädiuunnaxy, pøn yajseñapádaacp wyiinnähgopcøxp o quiøøgøxp, <sup>10</sup> hoyhoyyä Dios jiaanç tehñ yajcumädoowa'añ. Jøønjooty, azufrejooty hajxy chaaçhpøga'añ Diosmoonsäwiinduum møødä Meeghuungwiinduum. <sup>11</sup> Cøjxta'axiøø hajxy chaaçhpøga'añ xøømdsuhñ, pønjatiä animal wiingudsähgøøby møødä yhädiuunnaxy, pønjatiä seña jim møødhájtäp. <sup>12</sup> Pønjatiä Diosmädia'agy mäbøjp møødä Jesucristo miädia'agy, ween hajxy tehngajnä miee'xtucy.

<sup>13</sup> Mänitøchä jäya'ay jim tsajpootyp xñämaayy:

—Cujaay jaduhñ: “Pønjatiä Diosmädia'agy mäbøjp, coo hajxy yhø'ogät, jootcuyc hajxy yhida'añ.” Tøyhajt jaduhñ. Poo'xáañpä hajxy jaduhñ. Jiahmiedsaambiä Dios jaduhñ coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy tøø yajtuñ. Nømä Dioshespíritu miäna'añ.

<sup>14</sup> Mänitøchä jäya'ay tu'ug nyuughijxy. Poobjocøxp hänajty yhäna'ay. Orocuhjén hänajty quiuhjenhajpy. Arroztstujt hänajty quiøøgaphajpy jaanç tehñ jiojpp. <sup>15</sup> Mänitä Diosmoonsä tu'ug piädsøømy maa ja'a Diostsajtcøcän. Mänitä jäya'ay miojyaaxä møc, ja'a hänajty hänaabiä jocøxp:

—Tøø yhabaady coo ja'a päda'agy myajpädø'ogät jiiby naaxwiin. Tøø ja'a tiøøm miäjay. Nøcx yajpädø'og.

<sup>16</sup> Mänitá päda'agy hoy jiaančh jajpádø'ogy arrotsujthaam hádaa yaabá naaxwiin. Jaduhñ miädia'agytiägø'oy coo ja'a jáya'ayhajxy jajcumädowa'añii, ja'a hajxy haxøøgcuhdujtmøødpä.

<sup>17</sup> Mänitá Diosmoonsä wiingpä piädsømgombä maa ja'a Diostsajtøjcän. Jimä arrotsujt hänajty quiø'øgaphajpä jaančh tehñ jioj. <sup>18</sup> Mänitá wiing Diosmoonsä piädsømmøoy maa ja'a altarän. Je'e cuhdujtmøød maa ja'a jøøngøxpän. Mänitá Diosmoonsä møc miøjyaaxä ja'a arrotsujt cabhijpä:

—Tøø ja'a tsaatyp jii by cha'amy naaxwiin; nøcx jajpádø'og arrotsujthaam.

<sup>19</sup> Mänitá tsaatyp hoy jiaančh jajpádø'ogy arrotsujthaam hádaa yaabá naaxwiin. Mänit hoy piäda'agy maa nãhhädiunø'oyän maa hajxy tiehñdse'ediän. Jaduhñ mäwinädä Dios jajtsaačhpøga'añ ja'a hajxy tøø quia'a mäbøquiäbä. <sup>20</sup> Cajtpa'a ja'a tsaatyp hajxy hoy tiehñdse'edy. Comä nø'ty piädsøomy maa nãhhädiunø'oyän. Møjwiinä nø'tymejy quiojy tægøøgmägo'x kilómetro. Coo'pä nø'ty hänajty maa ja'a cuay frenon.

## 15

<sup>1</sup> Mänitøchä wiinghixtahñd jim nihixy tsajpootyp jaančh tehñ yhamøj, hoy-yagjuøñä. Juxtujc-høchä Diosmoonsä nihixy haagä häyohnmøød. Je'eduhñ nãnøømby coo ja'a Dios juxtujc-hooquiä jiaac jajtsaačhpøga'añ ja'a hajxy yaa ca'a mäbøjpä hádaa yaabä naaxwiin.

<sup>2</sup> Mänitøchä hijxt nihixy. Jim hänajty hamøj quioonna'ay. Nebiä mejjiän hänajty quiähxø'ogy. Jaduhñ hänajty quiähxø'pä nebiä toobiän. Jimä jáya'ayä hijxt hajxy hänajty wyiindána'ay, ja'a animal hajxy hänajty tøø quia'a jajmäjäädä'aguiäbä møødä señä, møødä xiøø, møødä número. Jimä harpa hajxy hänajty miøødäbä. Ja'a Dios jaduhñ yejc. <sup>3</sup> Jaduhñ hajxy hänajty yhøy nebiä Moisés jecy yhøøyyän. Je'e ja'a Dios jecy mäduun. Jaduhñ hajxy hänajty yhøøbä nebiä Meeghuung yhøyyän:

Wiindsøn Dios, cøxiä miich cuhdijt mjaančh tehñ miøødä. Møj jaančh miich mjaančh tehñ tiuñ.

Jaančh tehñ yhoy miich mguhdujt jaduhñ. Miich mhanehmby wiinduhmyhagajpt.

<sup>4</sup> Caj miich tii pojpä tii cädieey mmøødä. Nägøxiä miichä jáya'ayhajxy xwyiingudsähgø'oy. Nägøxiä hajxy miäna'añ cooc mmøjjä cooc mjaančh. Minaamb miich jáya'ayhajxy nägøxiä xwyiingudsähgø'owa'añ,

ja'a hajxy wiinduhmyhagajtpä, je'eguiøxpä coo hajxy tøø yhixy tøø miädoy coo miich mguhdujt jiaančh tehñ yhojyä.

<sup>5</sup> Mänitøchä Diostsajtøjc nihixhawaach jim tsajpootyp maa ja'a Dios yhäña'ayän.

<sup>6</sup> Mänitá Diosmoonsähajxy jii by piädsøomy, ja'a häyohnmøødpähajxy ja'a näjuxtujcpä. Poobwit hajxy hänajty miøød jaančh tehñ wia'ads. Jimä orowøon hajxy hänajty miøødä chi'tsnähgøxp. <sup>7</sup> Mänitá orotsim hajxy cødu'ugjaty miooyyä. Tu'ugä animal jaduhñ yejcy ja'a nämädaaxpähajxy hänajty jim häñaabiä Dioswiinduum. Hujsjatiä orotsim hänajty. Je'eduhñ nãnøømby coo ja'a Dios ja'a jáya'ayhajxy jiaančh tehñ jajcumädowa'añ, ja'a hajxy ca'a mäbøjpä. Cøjxta'axiøø ja'a Dios nã'ägädä hity. <sup>8</sup> Jii by Diostsajtøgooty, haagä joc jii by pu'xwädiip. Jimä joc choon maa ja'a Dios møj jaančh yhitiän. Caj pøn jii by hoy nã'ägädä tægø'owa'añ tsajtøgooty høxtä coonä ja'a Dios hänajty juxtujc-hooc tøø jajtsaačhpøcy ja'a jáya'ayhajxy ca'a mäbøjpä.

## 16

<sup>1</sup> Mänitøch nmädooy coo jáya'ay møc quiapxy Diostsajtøgooty. Mänitá Diosmoonsä näjuxtujcpä nãmaayyä:

—Nøcx hajxy cuhmänactem jii by naaxwiin ja'a orotsimjootypä. Je'eduhñ nãnøømby coo ja'a Dios jiaančh tehñ jajcumädowa'añ ja'a hajxy ca'a mäbøjpä.

<sup>2</sup> Mänitá Diosmoonsä tu'ug hoy quihmänactemy hádaa yaabä naaxwiin ja'a yhorotsimjootypä. Pønjetiä animalseñä hänajty møød ja'a hamøjpä, pønjetiä yhähädiuunaxxy hänajty wiingudsähgøøyyäp, nägøxiä haxøøgpu'uds hajxy piaatä ja'a jaančh tehñ piahmbä.

<sup>3</sup> Mänitá Diosmoonsá miämetspä hoy quudemø'øy mejjiooty ja'a yhorotsimjootypä. Mänitá mejyñøø jiajty nebiä ho'ogyjiäya'añø'tiän. Cøjx yho'ogy mädyiijaty jii by tsánaaby mejjiooty.

<sup>4</sup> Mänitá miädägøøgpä hoy mõjnøøjooty quudemø'øy ja'a yhorotsimjootypä mõød jim nõøgopcjooty. Mänitá nõø jiajty nebiä nõ'tiän. <sup>5-6</sup> Mänitá Diosmoonsá ja'a nõøgüeendäha-jpä miänaañ:

—Wiindsõñ Dios, caj miich tii pojpä tii cädieey mmøødä. Cøjxta'axiøø miich mhity. Hoy jaduhñ coo miichä jäya'ayhajxy tøø myajtsaaçhpøcy, coo nõ'ty hajxy tøø myaghu'ugy, je'eguiøxpä coo miich mgu'ug xyajpuhho'cä mõødä miich mmädia'agy hajxy tøø xya-jwá'xäbä.

<sup>7</sup> Mänitá tuljäya'ay miänaañ maa ja'a altarän:

—Tøyhajt jaduhñ. Wiindsõñ Dios, hoy jaduhñ coo miichä jäya'ayhajxy tøø myajtsaaçhpøcy. Miich cuhdujt cøxiä mmøød.

<sup>8</sup> Mänitá Diosmoonsá ja'a miämädaaxpä ja'a xøø yajwiingutemøøyy ja'a yhorotsimjootypä. Mänitá xøø quihdujtmooyyä coo ja'a jäya'ay ñó'ogät. <sup>9</sup> Hoyhoyyä jäya'ayhajxy cøxiä tioooy. Pero cabä yhaxøøgcuhdujt hajxy hänäjty jia najtshixø'øwa'añ. Haxøøgjatiä Dios hajxy ñänøømy ja'a jim tsajpootypä. Cabä Dios hajxy piädaacy mõj jiaanch, hoyyä Dios cuhdujt jia mõødä maa ja'a häyohngøxpän.

<sup>10</sup> Mänitá Diosmoonsá miämägooxpä quudemøøyy maa ja'a animal hänäjty yhäna'ayan, ja'a yhorotsimjootypä. Mänit cøjx ywiingoodsø'øy majatiä animal hänäjty yhanelemiän. Mänitá jäya'ay tioots hajxy yajtsu'udsøøyy je'eguiøxpä coo hajxy hänäjty jiaanch tehñ chaaçhpøcy. <sup>11</sup> Paadiä Dios hajxy haxøøgjaty ñänøømy. Cabä yhaxøøgcuhdujt hajxy hänäjty jia najtshixø'øwa'añ.

<sup>12</sup> Mänitá Diosmoonsá ja'a miädädujcpä jii by quidemøøyy Eufratesmøjnøøjooty, ja'a yhorotsimjootypä. Mänitá nõø tiøøch. Jaduhñä reyhajxy hänäjty hoy ñaxø'øwa'añ, ja'a hajxy hänäjty jim tshõnda'agaambä maa ja'a xøø piädsømiän.

<sup>13</sup> Mänitøchä haxøøgjuøhñdy tægøøg nhijxpädsømy. Jii by hajxy piädsømmøøyy maa ja'a dragón yhaawjootiän, mõød maa ja'a animal yhaawjootiän, mõød maa ja'a miämet-spä animal yhaawjootiän, ja'a mõjcu'ugongä miädia'agy hänäjty yajwá'xäbä. Jaduhñä haxøøgjuøhñdy hajxy hänäjty quiähxø'øgy nebiä yocchän. <sup>14</sup> Hiç, mõjcu'uhajxy je'e. Hoy-yagjuøñäjaty hajxy hänäjty yajcähxø'øgy. Mänitá reyhajxy hoy nägøxiä wioyii, ja'a hajxy hädaa yaabä naaxwiimbä, coo hajxy nõcxy chiptuna'añ mõødä Dioscøxpä, mänaa ja'a Dios yajñähdiijiän coo chiptuna'añ. Mäjaamøødä Dios jaduhñ. <sup>15</sup> Jaaya'ay jaduhñ mänaamb: "Cab jaduhñ põñ ñä'ägädä najuø'øy mänáajøch hänäjty ngäda'aga'añ. Jootcujc je'e põñä Diosmädia'agy hänäjty hamuumdu'joot mäbøjp. Jaduhñ mäwíinäts hänäjty yhida'añ nebiä jujcypiän. Cabä hänäjty chähdiunaannä." <sup>16</sup> Mänitá reyhajxy yhamugøøyy maa xiøhatiän Armagedón ja'a hebreohayuuc-haamy.

<sup>17</sup> Mänitá Diosmoonsá ja'a miäjuxtujcpä cøxp quihdeemnajxy ja'a yhorotsimjootypä. Tu'ugä jäya'ay mõc quiapxy maa ja'a Dios yhänaadiaactän jim tsajpootyp:

—Tøø jaduhñ miaañä.

<sup>18</sup> Mänit wiädsujc mõødä hānee yaaxy. Mänitá hujx mõc ñajxy. Cabä hujx jaduhñ mänaaxøø ñaxy neby jaduhñ tøø ñaxiän. <sup>19</sup> Mänitá mõjcajpt ñiwiä'xä. Tægøøghit jaduhñ hoy miähmøøñä. Mänitá tøjc cøjx piумы wiinduhmyhagajpt. Mänitá Dios jäya'ayhajxy chaaçhtiuñ hoyhoy, ja'a hajxy hänäjty jim tsánaabiä Babilonia-cajptooty. <sup>20</sup> Mänitá tun cøjx yhadägoyyø'øy mõødä naax ja'a hänäjty jim hijpä mejyquijc. <sup>21</sup> Mänitá jäya'ayhajxy quihga'awøøyyä caandøøtstuu hamøjjaty. Juxychägui'x kilo hänäjty näje'e jiemchä. Coo hajxy jiaanch tehñ chaaçhpøjcy, paadiä Dios hajxy haxøøgjaty ñamaayy.

## 17

<sup>1</sup> Mänitøchä Diosmoonsá tu'ug xñamejch, ja'a hajxy hänäjty näjuxtujcpä, ja'a orotsim hajxy hänäjty miøødäbä. Mänitøch xñamaayy:

—Jam nyajnahixø'oy coo ja'a cuhhiŋdo'oxiøjc ja'a møjpä yajtsaačhpøga'añii, ja'a jim häñaabiä mejywyiing. <sup>2</sup>Tøø ja'a rey ja'a to'oxiøjc hajxy yaa miøødsäna'ay hädaa yaabä naaxwiin. Ja'a to'oxiøjcøxpä ja'a jäya'ayhajxy nägøxiä yaa yhaxøøgwädity hädaa yaabä naaxwiin.

<sup>3</sup>Mänitøchä Dioshespiritu xyajwiinhijxy. Mänitøchä Diosmoonsä jim xyajnøcxy maa pøn quia'a tsäna'ayän. Mänitøchä to'oxiøjc tu'ug nhijxy. Animalnähgøxp hänajty yhäña'ay. Tsaptsä animal ñi'x. Jimä mädia'agy hänajty miøødä cujaay ja'a ñi'xcøxp. Haxøøgjatiä Dios hänajty ñänømy. Juxtujcä quiopc hänajty je'e y majcä quiaa'pt. <sup>4</sup>Ja hucy ja tsaptsä to'oxiøjc wyit hänajty je'e. Oro hänajty ñaandsømhhajpy møødä hočhaa møød perlas. Orotsim hänajty quiø'ogø'owhajpy. Madiu'u haxøøgpä hänajty jiiy yhity orotsimjooty. <sup>5</sup>Jim hänajty miøødä wyiinnähgøpcøxp cujaay: "Ja'a møjcajpt Babilonia hädaa. Ja'a cuhhiŋdo'oxiøjc tiajhajxy hädaa. Ja'a haxøøgpä yhøjxä tiecy hädaaduhñ ja'a hädaa yaabä naaxwiimbä." Cab jaduhñ yhowyiiñjuøñjäjä. <sup>6</sup>Mänitøch nnajuøoyy coo ja'a to'oxiøjc hänajty miu'ugyii. Ja'a Dioshuung ñø'tyhajxy hänajty tøø yhuucäxä møød hajxy tøø yagho'ogyñjibä je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy miäbøjcä. Coočh jaduhñ nhijxy, njaančh tehñ yagjuøyyhöch jaduhñ. <sup>7</sup>Mänitøchä Diosmoonsä xñämaayy:

—Tii jaduhñ coo mwi'i yagjuø'oy. Nhawaññänbøch miich ja'a to'oxiøjcøxpä møødä animalcøxpä, ja'a to'oxiøjc yaghñäabiejpiä, ja'a juxtujcä quiopc, ja'a majcä quiaa'pt. <sup>8</sup>Yø'ø animal tøø mwiinhixiäbä, jugyhajp hijty yø'øduhñ. Hoy tøø jia cuhdägoy, jutpädsømaamb jadähooc. Mänit nøcxy yho'ogaannä. Pønjatiä xiøø jim ca'a miimb cujaay librojooty, coo ja'a animal hajxy yhixät coo tøø jutpädsømy, mänit hajxy hoyhoy yagjuø'owa'än. Pero pønjatiä xiøø jim miimb cujaay librojooty, je'eds hajxy cøjxta'axiøø jugyhadaamb nebiä Dios jiugyhatiän, je'eguiøxpä coo ja'a xiøøhajxy jim quiuhjähyyäxä mänaa ja'a naaxwiimbä yhawijy tiøø'xta'aguiän.

<sup>9</sup>Pøn jaduhñ wiinjuøoby, ween hädaaduhñ hoy yhuuc wiinjuø'oy: Yø'ø quiopc juxtujcä, jaduhñ mäwiñäts hajxy yø'ø nebiä juxtujcä tunän. Jimä to'oxiøjc yhäña'ay. <sup>10</sup>Jaanaä jaduhñduhmbä, jaduhñ mäwiñäts hajxy yø'ø nebiä juxtujcä reyän. Nämägoøxc hajxy jaduhñ tøø quiuhdägoonä. Tu'ug jäda'ahaty guibiernähajñä. Jatu'ug, cahnä je'e tiägø'oyñä. Coo hänajty tøø tiägø'oyñä, cab jaduhñ jiega'añ. <sup>11</sup>Haa ja'a animal tøø quiuhdägöyyäbä, tu'ugä näjuxtujcä rey jaduhñ. Miämetsc-hoocpä jaduhñ tøø piädsømgombä. Mänit nøcxy yho'ogaannä.

<sup>12</sup>Haa ja'a majcä quiaa'pt tøø mwiinhixiäbä, nämajcä reyhajxy jaduhmbä. Cahnä hajxy tiägø'oy gobiernähajpä. Jaduhñä møjcuhdujt hajxy mio'owa'añii tu'hora quipxy møødä animal. <sup>13</sup>Tu'ugmädia'aguiä reyhajxy yhity ja'a nämajcä. Mänitä animal cuhdujt hajxy mio'owa'añ møødä mäjaa. <sup>14</sup>Mänit hajxy tiägø'owa'añ tsiptuumbä maa ja'a Meeghuungcøxpän. Mäjäda'agaambä Meeghuung jaduhñ. Hiç, je'e ja'a møjcuhdujt nä'ägä møød. Pønjaty je'e jiamioødhajpy, Dioshuunghajxy je'eduhñ. Pedyii hajxy miäböcy.

<sup>15</sup>Mänitøchä Diosmoonsä xñämäaguioimbä:

—Yø'ø mejy tøø mwiinhixiäbä maa ja'a to'oxiøjc hijty yhäña'ayän, jaduhñ mäwiñäts yø'ø nebiä wiinduhmyhagajpt-tsohmbän. Madiu'u hayuuc hajxy quiapxy. <sup>16</sup>Y yø'ø animal quiaa'pt tøø mwiinhixiäbä ja'a majcä, mänitä to'oxiøjc hajxy miähänhada'añ. Nähwa'ads høxwa'ads hajxy jaduhñ nähgüe'egaannä. Chu'udsaaamy hajxy jaduhñ; mänit hajxy ño'oga'añ. <sup>17</sup>Ja'a Dios jaduhñ tøø wyiinmahñdymo'oy coo hajxy jaduhñ quidiünät nebiä Dios tøø yajñähdijjiän, coo hajxy tu'ugmädia'agy yhidät, coo ja'a animal hajxy quiuhdujtmø'owät, høxtä coonä hänajty tøø yhabaady nebiä Dios yajñähdijjiän. <sup>18</sup>Haa yø'ø to'oxiøjc tøø mwiinhixiäbä, jaduhñ mäwiñäts yø'ø nebiä møjcajptän maa ja'a reyhajxy nägøxiä xiøønaxiän.

## 18

<sup>1</sup>Mänitøchä Diosmoonsä tu'ug njaag hijxy coo hänajty miänacy tsajpootyp. Mayyä cuhdujt hänajty miøødä. Haamb tsämaamb hänajty jaduhñ. Hajaj jaduhñ hädaa yaabä naaxwiin. <sup>2</sup>Mänit møc yaaxy:

—Tøø ja'a mõjcajpt Babilonia quiõxy pumy. Jimä mõjcu'uhajxy chänaañä, mõødä haxøøgiuõhñdy madiu'ubä, mõødä haxøøghanimalhajxy jäyøõbiä. <sup>3</sup>Tøø ja'a jäya'ayhajxy nägøxiä quiõxy pahijxpä nebiä Babilonia haxøøgcuhdujt miøødän. Tøø ja'a reyhajxy miøødtsäna'ay. Tøø ja'a hajuubiädøjc-hajxy miäyøøjõõñä je'eguiõxpä coo ja'a Babilonia hijty cõxiä wiinä yaghõxhäyoy.

<sup>4</sup>Mänitõchä jäya'ay nmädooyy coo hänäjty jim quiapxy tsajpootyp:

—Pønjätyhõch nhuunghajpy, mdsõonäp hajxy jim maa yø'ø cajptän, neby hajxy jaduhñ mga'a pajatcõ'owät, neby hajxy jaduhñ mga'a padsaaçhpõgät. <sup>5</sup>Haa ja'a jäya'ayhajxy jim tsänaabiä Babilonia, tøø hajxy mõj may jiaançh tehñ quiädieey. Hoyhoyyä Dios jiaançh tehñ yajtsaaçhpõga'añ. <sup>6</sup>Jaduhñä Babiloniatsohmä hajxy mduundägätsät nebiä wi-inghänä'c hajxy tøø tiuñän. Mejtsjäduhñtiä hajxy myajtsaaçhpõgät. <sup>7</sup>Tøø hajxy hanaxiä jiaançh tehñ ñiguiumayii. Cõxiä wiinä hajxy tøø jiaançh tehñ yaghõxhäyoy. Paady hajxy mjaançh tehñ yajtsaaçhpõgät. Jaduhñ quiopcooty jia wi'li miäna'añ: “Jaduhñhõch chaa nhäna'ay nebiä mõjcu'uhajxy mõødpän. Nä'ä jäjtäbõchä nnihyhap jim. Cábõch jaduhñ mänaa nnä'ägä jootmayhada'añ.” <sup>8</sup>Coo jaduhñ miäna'añ, paquiä chaaçhpõga'añ. Piaadaambiä yuu mõødä häyohn mõødä ho'og tägyoy. Toyäännäp je'eduhñ. Ja'a Dios jaduhñ mänaa coo jaduhñ chaaçhtiuñõjät. Jaayä'ayäts mõjcu'uhajxy mõødpän.

<sup>9</sup>Haa ja'a reyhajxy, ja'a to'oxiõjc hajxy hänäjty tøø miøødtsäna'ayäbä, coo hajxy jaduhñ yhixät coo hänäjty tioonä, mänit hajxy ñäjõ'ow ñäxuudsäna'añ. <sup>10</sup>Tsähgø'ø-tsähgø'ø hajxy hänäjty jäguem tiäna'awa'añ. Mänit hajxy miäna'ana'añ:

—Miiçh Babiloniacajpt, may miiçh cuhdujt hijty mjaançh tehñ miøødä. Pero paquiä mjaançh tehñ quiuhdägooyy.

<sup>11</sup>Mänitä hajuubiädøjc-hajxy ñäjõ'ow ñäxuudsäambä, je'eguiõxpä coo ja'a tiogyhajxy quia'a nä'ägädä juyääñäxä. <sup>12</sup>Madiu'lu toogy hajxy hänäjty miøødä: oro, mõødä plata, mõødä hoçhaa, mõødä perlas, mõødä howyit, mõødä linowit, mõødä sedawit, ja hucy ja tsapts. Jaduhñä quepy hajxy hänäjty madiu'lu miøødäbä ja'a pa'agxuu'pä, ja'a tsowjatypä, mõødä tijatiä elefantetøødshadeenduc-hädiuñäbä, mõødä hobiujxt, mõødä pujxt, mõødä mármoltsaa. <sup>13</sup>Jaduhñä canela hajxy hänäjty miøødäbä, mõødä jø'xychooy ja'a jaançh tehñ pia'agxuu'pä, mõødä poom, mõødä mirra, mõødä perfume, mõødä vino, mõødä hon, mõødä harina hoybä, mõødä trigo, mõødä jäyujc, mõødä waj, mõødä meeg, mõødä cuaay, mõødä carreta, mõødä moonsädejc jamiäjuyyäbä. <sup>14</sup>Mänitä hajuubiädøjc-hajxy miäna'ana'añ:

—Tøø miiçh xquiõxy pøjcä tijaty miiçh mhadsojpy mõødä mmäyøøhadyíjábä.

<sup>15</sup>Ñäjõ'ow ñäxuudsäambiä hajuubiädøjc-hajxy, ja'a hajxy hänäjty tøø miäyøøjõ'oyäbä maa yø'ø cajptän. Tsähgø'ø-tsähgø'ø hajxy hänäjty tiäna'ay jäguem. <sup>16</sup>Mänit hajxy miäna'ana'añ:

—Tøø yø'ø mõjcajpt jiaançh tehñ chaaçhpõcy. Jaduhñ hijty je'e nebiä to'oxiõjc howyit mõødpän ja hucy ja tsapts, mõødä oromøødpä, mõødä hoçhaamøødpä, mõødä perlas mõødpä. <sup>17</sup>Paquiä ja'a miäyøøhadyíjábä tøø quiõxy pøjcäxä.

Haa ja'a jäya'ayhajxy hänäjty wädiipä barcojooty, jäguem hajxy hänäjty tiäna'awaambä, mõødä wyiindsõnhajxy, mõødä hajxy nä'ä wädiipä. <sup>18</sup>Coo hajxy yhiyx coo ja'a cajpt hänäjty tioonä, mänit hajxy yaaxy:

—Cab mädyii cajpt ñä'ägädä mäbaady nej yø'ø mõjcajpt hijtiän.

<sup>19</sup>Mänit hajxy tiägøøyy jøõbiä xuu'tspä. Mänit hajxy yáaxcombä:

—Tøø yø'ø mõjcajpt jiaançh tehñ chaaçhpõcy. Haa ja'a cubarchojxiä, tøø hajxy jia mäyøøjõõñä coo yø'ø cajpt hijty jiaançh tehñ miäyøøjä. Paquiä tøø quiuhdägoõñä.

<sup>20</sup>Pønjäty jim tsänaaby tsajpootyp, ween hajxy nägøxiä mxoõnda'agy, mõødä Diosquexy mõødä Dioshuung, je'eguiõxpä coo ja'a Dios yø'ø cajpt tøø yajcumädoy.

<sup>21</sup>Jaançh tehñ miøõä Diosmoõsä tu'ug. Mänitä cruundätsaa yajpädø'cy. Mänit miejyquia'adsøøyy. Mänit miänaañ:

—Jaduhñsä Babiloniacajpt jiadaambä yhabetaambä. Cab jaduhñ mänaa nä'ägädä cähxø'øgaañä. <sup>22</sup>Cab jaduhñ jim pøn xiu'uxaañä. Caj pøn jim tiunaañä. Cab hajxy



jim̄ j̄oḏsaannä. <sup>23</sup> Ni j̄oḏn jim̄ quia'a toyaannä. Cab hajxy jim̄ piøgaannä yhu'ugaannä. Paadiä Babiloniacajpt jaduḥñ jiada'añ yhabeta'añ je'eguiøxpä coo ja'a cu'ug jiaanč tehñ miäyøøjä. Tøø ja'a jäya'ayhajxy nägøxiä piahixy ja'a Babilonia yhaxøøgcuhdujt.

<sup>24</sup> Haa ja'a Diosquexy møødä Dioshuunghajxiä, ja'a hajxy yaghó'cäbä, jim̄ä ñø'tyhajxy tøø miähmø'øy maa yø'ø cajptootiän. Hiç, cu'ug jaduḥñ jatcøøyy.

## 19

<sup>1</sup> Mänitøch nmädooyy majiäya'ay hñajty jim̄ ya'axy tsajpootyp:

Møj jaančhä Dios jaduḥñ. Jaaya'ay hajxy xyajwaats xyajtséjčäm.

Tsøg hajxy wiingudsähgøøyyäm coo møcmäjaa miøødä.

<sup>2</sup> Hoyyä Dios quiudiuuñ coo ja'a cuhhindo'oxiøjc hoy piäda'agy haducytium, je'eguiøxpä coo ja'a yhaxøøgcuhdujt piahíjxäxä ja'a jäya'ayhajxy nägøxiä, y coo tøø yaghó'ogy ja'a Diosquexypä møødä Dioshuung.

Coo ja'a Dios ja'a ca'awiindøybä yajcumädowa'añ, yejpiä tøyhajt jaduḥñ; cab nä'ä nägoobä yajcumädoy.

<sup>3</sup> Mänitä majiäya'ayhajxy miänáangombä:

Møj jaančhä Dios. Cøjxta'axiøø yø'ø cuhhindo'oxiøjc yhatoy yhapøgø'øwa'añ.

<sup>4</sup> Mänitä majjäya'ay ja'a Dios hajxy wyiinjjcädaacy, ja'a hajxy nähiimädaaxpä møødä animalhajxy ja'a nämädaaxpä. Mänit hajxy miänaañ:

—Tøyhajt jaduḥñ, møj jaančhä Dios.

<sup>5</sup> Mänitä jäya'ay jim̄ tu'ug quiapxy maa ja'a Dios hñajty yhäña'ayän:

Näma'aw ja'a Dios hajxy coo miøjjä coo jiaančhä, pønjaty Diosquexy, pønjetiä Dios wiingudsähgøøby, miøjjä miuutsä.

<sup>6</sup> Mänitøch nmädooyy coo majiäya'ay hñajty quiapxy. Jaduḥñ yajmädooyy nebiä mejy møc yhahøøchän, nebiä hänee møc ya'axiän:

Møj jaančhä Dios jaduḥñ. Tøø tiägøøñä gobiernähajpä.

Jim̄ä møjcuḥdujt miøødä.

<sup>7</sup> Tsøg hajxy jootcugøøyyäm, tsøg hajxy xoonäacäm. Tsøgä Dios hajxy møj jaanč pädaacäm.

Tøø yhabaantä coo ja'a Meeghuung piøgaannä. Tøø ja'a jaxie'eb ñiyhahixøøyyänä.

<sup>8</sup> Howyit jaduḥñ jaanč tehñ yajpøgø'øwáanäp, wa'adspä, haambä tsämaambä, nomä majiäya'ayhajxy miänaañ. Haa ja'a howyitä, je'eduḥñ ñänøømby coo ja'a Dioshuunghajxy hñajty hoy tøø wiädity hädaa yaabä naaxwiin.

<sup>9</sup> Mänitøchä Diosmoonsä xñämaayy:

—Cujaay jaduḥñ: “Jootcujc hajxy yhity pønjaty tøø yajwoy tøø yajwich maa ja'a Meeghuung piøga'añän.”

Mänitøch xñämáaguionbä:

—Tøyhajtä Diosmädia'agy jaduḥñ.

<sup>10</sup> Mänitøchä Diosmoonsä nja wiinjicädaacy. Nja wiingudsähgø'øwáanhøch jaduḥñ. Mänitøch xñämaayy:

—Ca'ačh xwyiingudsähgø'øy. Høøchä Dios xmioonsähajp nej mijts xmioonsähajpän, coo mijtsä Jesucristo miädia'agy hoy myajtuunä. Ja'a Dios mäbøcy mwiingudsähgø'øwäp.

Tøyhajtä Jesucristo miädia'agy hajxy yhity, pønjetiä Jesucristo miädia'agy yajwá'xäp, pønjetiä Jesucristo capxpaatp.

<sup>11</sup> Mänitøch tsajpootyp nhijxy coo tøø yhawa'ačh. Mänitøchä jäya'ay tu'ug nhijxy coo ja'a ca'awiindøybä hoy yajcumädowa'añ, coo hoy chiptuna'añ. Paady xiøhaty ja'a hoguiudiumbä, ja'a tøyhajtyejpä. Poobcuaañhgøxp hñajty yhäña'ay. <sup>12</sup> Jaduḥñä wyiin hñajty quiahxø'øgy nebiä j̄oḏn tioyyän. Mayyä cuhjén hñajty miøødä cuhduum. Jim̄ä xøø hñajty miøødä cujaay. Ni pøn hñajty quia'a najuø'øy tii xøø je'e. Je'eduḥñ nidiuḥñ najuøøby. <sup>13</sup> Nø'tiä wyit hñajty tøø yaghucy. Ja'a Diosmädia'agy hñajty xiøhaty.

<sup>14</sup> Jaanč tehñ miäjiäya'ay hñajty panøcxp haagä poobcuaañhgøxp. Poobwit hoybä hajxy hñajty miøød, jaanč tehñ pioob jaanč tehñ wia'ads. <sup>15</sup> Jim̄ yø'øya'ay espada

jaanč tehñ jiojþ hñanjty miøødä yhaawjooty. Je'e ja'a jäya'ay hñanjty jajpuxaamby. Jaanč tehñ miøc guiobiernähada'añ. Hoyhoyä jäya'ay chaächtiuna'añ nebiä Dios ja'a jäya'ay jajcumädooyän. <sup>16</sup>Jimä xiøø hñanjty miøødä cüjaay wyitcøxp møødä piuuguiøxp: "Hädaa mõjcuहुdujtmøød; ni pøñ mõjcuहुdujt jaduhñ quia'a møødä."

<sup>17</sup>Mänitøchä Diosmoonsä tu'ug nhijxy coo hñanjty jim tiäna'ay maa ja'a xøøjän. Mänit jaanč tehñ miøc yaaxy. Ja'a luudhajxy mõjyaaxä, ja'a hajxy cøxp jäyøøwiädijpä:

—Miñ hajxy tsu'uds. Ja'a Dios hajxy jaduhñ xmio'owaamb. <sup>18</sup>Jäya'ay hajxy nägøxiä mdsu'udsaamby, miøjjä miuutscä, hopiønä, møødä rediojc-hajxy, møød hajxy tuumbä soldadowiindsøn, møød hajxy mõcmäjaamøødpä, møødä cuaay, møød hajxy cuaayhänaabiä.

<sup>19</sup>Mänitøchä animal nhijxy. Møødä reyhajxy hñanjty jim choonä møødä quiu'ughajxy. Tsiptunaamb hajxy hñanjty jaduhñ møødä jaaya'aguiøxpä ja'a cuaañhøgøxp wädijpä møødä quiu'ug. <sup>20</sup>Mänitä animal miajtsä møødä craa ja'a jaanč tehñ jiäya'awyiinhøhmbä. Tøø ja'a craa hñanjty jajcähxø'øgy hoy-yagjuøøñäjaty maa ja'a animal wyiinduumän. Jaduhñä craa hñanjty tøø wyiinhøøñ pønjaty yø'ø animal señä hñanjty møødhajtäp, pønjaty yø'ø animal yhädiuunnaxy hñanjty tøø wyiingudsähgøøyyä. Mänit hajxy nämetsc jioønjuipøøyyä maa azufre hñanjty tiøyyän. <sup>21</sup>Mänitä quiu'ughajxy yaghó'cäxä. Jaaya'ay jaduhñ mäyagho'c, ja'a hñanjty cuaayhänaabiä. Espadahaam miäyagho'cy, ja'a jaanč tehñ jiojþä, ja'a hñanjty jim miøødpä yhaawjooty. Mänitä ho'ogyjiäya'ayhajxy chu'tsä. Ja'a luudhajxy jaduhñ mädsu'ts jaanč tehñ quiu'uxiä.

## 20

<sup>1</sup>Mänitøchä Diosmoonsä tu'ug nhijxy. Jim tsajpootyp hñanjty miänacy. Jimä juthawaatst hñanjty quio'ogonhaty, ja'a hñanjty jaanč tehñ quioøcpä. Jimä cadena hñanjty quio'owitshajpä. <sup>2</sup>Mänitä mõjcu'ugong miajtsä, ja'a xøhajpä Satanás. Ja'a dragón je'e møødä jecychahñdy. Mänit quio'øxojsä tiecyxiojtsä cadenahaam. <sup>3</sup>Mänit quiujuipøøyyä jutjooty. Mänit yhawäguui'tsä. Mänitä Diosmoonsä yhäho'ch maa ja'a juthaawän. Mil jomøjtä mõjcu'ugong hñanjty jiiby yhida'añ, nebiä jäya'ay jaduhñ quia'a wiinhøhñät. Coo hñanjty mil jomøjt tøø yhabejnä, mänit yhøxmadsa'añii. Pero cab hñanjty jecy jajwäditä'añii coo hñanjty tøø yhøxmächii.

<sup>4</sup>Mänitøch nhijxy coo cu'ughajxy hñanjty yhäna'ay. Haagä mõjcuहुdujtmøød hajxy hñanjty coo hajxy nägøxiä jajtøyhajtyégät. Mänitøchä jäya'ayä yhänaämähajxy nhijxä, pønjaty hñanjty tøø yo'puxyii. Paady hajxy yo'puxä coo hajxy hñanjty tøø Dyiosmädia'agy-jajwa'xy coo ja'a Jesucristo Dyioshuungä. Cabä animal hajxy hñanjty tøø wyiingudsähgø'øy, ni ja'a yhädiuunnaxy. Ni cab hajxy hñanjty tøø piädäcäxä ja'a animal señä, ni wyiinnähgøpcøxp ni quio'ogøxp. Mänitøch nhijxy coo hajxy jiuypiojñä. Mänitä Jesucristo hajxy miøødtägøøyy gobiernähajpä. Mil jomøjt hajxy hñanjty tiuna'añ. <sup>5,6</sup>Jajøjþ hajxy jiuypiojþsohñ. Jootcujc hajxy yhyty. Nebiä teediän ja'a Dios hajxy miøøduñ. Cab hajxy chaächtiuna'añii. Coo mil jomøjt hñanjty tøø yhabety, mänitä jäya'ay yhänaämähajxy jiaac juyypioğaambä nägøxiä, ja'a hajxy hñanjty hoy tøø quia'a wäditiäbä. Mänit hajxy jajcumädowa'añii.

<sup>7</sup>Coo mil jomøjt hñanjty tøø yhabejnä, mänitä Satanás yhøxmadsa'añii. <sup>8</sup>Mänit tiägø'owa'añ jäya'awyiinhøhmbä wiinduhmyhagajpt. Jajwiinhøønaambä Gog møødä Magog. Mänit hajxy yhamuø'owa'añ møødä quiu'ughajxy coo hajxy hñanjty chiptuna'añ. Jaanč tehñ miay hajxy hñanjty jaduhñ. <sup>9</sup>Wiinduhmyhagajpt hajxy choona'añ. Mänitä Dioshuunghajxy jiuhbic jiuhgødø'owa'añii. Mänitä Dios jøøn jajca'awa'añ. Cøxy toyaambä Magoghajxy jaduhñ. <sup>10</sup>Mänitä mõjcu'ugong jioønjuipøøyyä maa ja'a azufre hñanjty tiøyyän, maa ja'a animalhajxy hñanjty tøø jioønjuipø'oyiijän, møødä craa hñanjty tøø jiäya'awyiinhøøñäbä. Cøjxta'axiøø hajxy jiiby chaächpøga'añ xøømdsuhñ.

<sup>11</sup>Mänitøchä Dios nhijxy coo hñanjty yhäna'ay. Poobä yhänaabiejt hñanjty cruundä. Mänitä naaxwiimbä yhadägoyyøøyy maa ja'a Dioswiinduumän møød tsajtcøxp. <sup>12</sup>Mänitøchä hänaämähajxy nhijxy miøjjä miuutscä. Jim hajxy hñanjty tiäna'ay Dioswiinduum. Mänitä Dios ja'a libro yaghawaach møødä libro wiingpä. Jiibiä xiøøhajxy

hänäjty myiñ cujaay ja'a hajxy jugyhadaambä cøjxta'axiøø nebiä Dios jugyhatiän. Mänitä Dios ja'a libro quiapxy pø hoyyä hääñämähajxy hänäjty tøø jiäya'ayhaty, pø caj. <sup>13</sup> Mänitä hääñämähajxy jiiby piädsøomy mejjiooty, ja'a hajxy hänäjty jiiby tøø yhö'oguiäbä. Jaduhñ hajxy jiiby piädsøombä naaxpa'c. Ja'a hajxy hänäjty hoy tøø jiäya'ayhätiiäbä, hawa'adstuum hajxy hoy miähmøøñä. Ja'a hajxy hänäjty hoy tøø quia'a jäya'ayhätiiäbä, haducytiuum hajxy hoy miähmø'øy. <sup>14-15</sup> Mänitä mõjcu'ugong jøønjooty piädaacä. Mänitä hääñämähajxy jøønjooty quiujuipøøyyä, pønjetiä xiøø hänäjty ca'a miimb cujaay librojooty. Cab hajxy cøjxta'axiøø jugyhada'añ nebiä Dios jugyhatiän.

## 21

<sup>1</sup> Mänitøchä tsajpootyp jemybiä nhijxy møødä naaxwiin jemybiä. Tøø ja'a tuctsajpootyp hänäjty tiägoonä møødä tucnaaxwiimbä. Møødä mejy hänäjty tøø tiägoobiä. <sup>2</sup> Mänitøchä Dioscajt nhijxy, ja'a Jerusalén jemybiä. Jim hänäjty miänacy tsajpootyp. Jim hänäjty tøø choon maa ja'a Diosän. Yajxon hänäjty quiahxø'øgy nebiä jaxie'eb ñiyhahixø'øyijän coo hänäjty piøga'añ. <sup>3</sup> Mänitä jäya'ay møc jiaanč tehñ quiapxy jim tsajpootyp:

—Huug hix, jimä Dios tøø chänaadiaacpøcy maa ja'a jäya'ayhajxiän. Quiu'ughadaambiä Dios ja'a jäya'ayhajxy. Wiingudsähgø'øwáanäp ja'a Dios jaduhñ. <sup>4</sup> Jaduhñä Dios miäna'ana'añ coo ja'a jäya'ayhajxy quia'a jøøñät. Cab hajxy pia'ambadaannä, yho'ogaannä. Cab hajxy jø'øwaañnä xiudsaañnä. Tøø yø'øduhmbä hänäjty quioxy cuhdägoonä.

<sup>5</sup> Mänitä Dios miänaañ:

—Tøøch cøxiä wiinä nhädiuundägach.

Mänit miänängombä:

—Cujaay jaduhñ. Tøyhájthøch nmädia'agy jaduhñ. Cábøch nhøhñda'agy.

<sup>6</sup> Mänitøch xñämaay:

—Tøø jaduhñ miaañä. Høøch nyajtsohñdaac; jaanä høøch nyajmaabiä. Pønä jioot hamuumdu'joot tøø piäda'agy coo jugyhada'añ cøjxta'axiøø nébiøch njugyhatiän, nguhdujtmø'owäbøch jaduhñ coo jaduhñ jugyhádät. <sup>7</sup> Pøn mäjadaacp, je'e jugyhadaamb cøjxta'axiøø nébiøch njugyhatiän. Høøch cøjxta'axiøø xTieedyhadaamb. Nhuunghadäämbiøch jaduhñ. <sup>8</sup> Haa ja'a hajxy jaduhñ ca'a mäjadaacpä, jøønjooty hajxy nøcxy quia'awa'añ maa ja'a azufre tiöyyän. Jiiby hajxy cøjxta'axiøø chaächpøga'añ, møød hajxy ca'a mäbøjpä, møød hajxy ca'awiindøybä, møød hajxy jäya'ay-yagho'pä, møød hajxy amigahamädoobä, møød hajxy mäwijs mäbäxujpä, møød hajxy quepychewiingudsähgøøbiä, møød hajxy høhñdaacpä.

<sup>9</sup> Mänitøchä Diosmoonsä tu'ug nhijxy, ja'a hajxy näjxujtjcpä, ja'a orotsim hajxy miøødpä cødu'ug. Jimä tsø'ty häyohn hänäjty miøødä ja'a juxtjcpä orotsim. Mänitøch xñämaay:

—Jamä jaxie'eb nyajnahixø'øy ja'a Meeghuung tio'oxiøjc-hadaambiä.

<sup>10</sup> Niinhijxypøch hänäjty; ja'a Dioshespiritøch hänäjty xyajwiinhijxp. Mänitøchä Diosmoonsä xwioonøcxy maa ja'a cøxtunguhduumän. Mänitøchä Dioscajt xyajnahixøøyy. Jerusalén xiøhaty. Jim hänäjty miänacy tsajpootyp maa ja'a Diosän. <sup>11</sup> Jaanč tehñ yhaamb jaanč tehñ chämaambä cajpt hänäjty nebiä Diosän. Jaduhñ hänäjty yhaambä chämaambä nebiä høchaa jaanč tehñ chowbän, nebiä jaspetsaajän. Jaduhñ hänäjty tiø'xiä nebiä hijxtän. <sup>12</sup> Piquiä ja'a cajpt quiuraa hänäjty yhamuu'dsøøguiä. Jaanč tehñ quiøxp hänäjty yhamuu'dsøøguiä. Majmetscä curaahaaw hänäjty miøødä. Majmetscä Diosmoonsähajxy hänäjty jim yhadäna'ay. Cødu'ugjaty hajxy hänäjty yhadäna'ay maa ja'a curaahaawän. Tu'ugjatiä curaahaaw hänäjty miøødä cujaay nebiatiä judiøshajxy xiøhaty ja'a nämajmetscjatypä. <sup>13</sup> Tägøögä curaahaaw hänäjty xøøbädsøømypiä; tägøög hänäjty tsuxpojepjä; tägøög hänäjty jøømbojmänajpä; tägøög hänäjty xøøguhñajxpä. <sup>14</sup> Majmetscä tsaa hänäjty jiiby maa hänäjty miuu'dsø'tsoonän. Jim tsaagøxp hänäjty quiujaayä nebiatiä Meeghuungä quiuguexyhajxy hänäjty xiøhaty, ja'a nämajmetspä.

<sup>15</sup> Haa ja'a Diosmoonsøch hänäjty xmiøødmädiaacpä, jimä oropaxyquipxt hänäjty miøødä. Je'e ja'a cajpt hänäjty yajquipxaamby møødä curaahaaw møødä yhamuu'dsøøgy. <sup>16</sup> Haa ja'a cajpt, hamädaaxteec hänäjty je'e. Jaduhñtiä yoñä nebiä yhoocän.

Mänitá Diosmoonsá ja'a cajpt qyipyx ja'a oropaxyquipxthaam. Mejtsmil cumejtsmágo'x kilómetro hánajty yoñá; jadhuh hánajty quiøxpá; jaaná jaduhñ yhooc hánajtypá. <sup>17</sup> Haa ja'a yhamuu'dsø'øguiá, tågøøghii'x cumádaaxc metro hánajty quiøxpá.

<sup>18</sup> Haagá jaspetsaahádiuñ ja'a hamuu'dsø'øgy hánajty. Haagá oro ja'a cajpt hánajty. Jaduhñ hánajty quiáhxo'øgy nebiá hijxt jaanč tehñ tiø'xypán. <sup>19</sup> Haa ja'a majmetspá tsaá hánajty jiiby hijpá maa ja'a yhamuu'dsø'øgy miiuu'dsø'tsooñán, haagá hočhaa hánajty miøød. Haa ja'a jayøjpá tsaajá, jaspe hánajty miøød; ja'a miámetspá, zafiro hánajty miøød; ja'a miädägøøgpá, ágata hánajty miøød; ja'a miámádaaxpá, esmeralda hánajty miøød; <sup>20</sup> ja'a miámágooxpá, ónice hánajty miøød; ja'a miädádujcpá, cornalina hánajty miøød; ja'a miäjuxtujcpá, crisólito hánajty miøød; ja'a miáductujcpá, berilo hánajty miøød; ja'a miádaaxtujcpá, topacio hánajty miøød; ja'a miámajcpá, crisoprasa hánajty miøød; ja'a miámajtu'ugpá, jacinto hánajty miøød; ja'a miámajmetspá, amatista hánajty miøød. <sup>21</sup> Ja'a majmetspá curaahagø'ow, haagá perlahádiuñ hánajty cødu'ugjaty. Haa ja'a møjtu'u, orohádiuñ je'e. Jaduhñ hánajty quiáhxo'øgy nebiá hijxt tiø'xián.

<sup>22</sup> Cábøch tsajtøjc jim nná'ágadá hijxy maa yø'ø cajptán, je'eguiøxpá coo ja'a Dios jim chána'ay møødá Meeghuung. Møjcuhdujtá Dios miøød. <sup>23</sup> Haamb tsámaambá Dios jim yhity møødá Meeghuung. Paadiá xøø jim quia'a hañ ni ja'a po'o. <sup>24</sup> Coo ja'a Dioshajxy jim yhañ chámany, paadiá jáya'ayhajxy jiiby wiáditá'añ, ja'a hajxy hánajty tøø ñáhwá'áçhábá. Møødá reyhajxy jiiby wiáditáambá. Yajmedsaamby hajxy mádyijjaty hoy yajxón. <sup>25</sup> Cabá curaahaaw mánaa yhaduga'añ. Cab jaduhñ mánaa wyiingoodsø'øwa'añ maa yø'ø cajptán. <sup>26</sup> Medsaambá jáya'ayhajxy jim Dioswiingudsáhgøøbiá. <sup>27</sup> Cabá haxøøgpá jiiby mánaa tiägø'øwa'añ cajptooty, ni ja'a jáya'ayhajxy ca'awiindøybá ni ja'a høñndaacpá. Jagooyyá jáya'ayhajxy jiiby tiägø'øwa'añ pønjetiá xiøø jiiby miimb cujaay librojooty ja'a Meeghuung miøødpá. Jaaya'ayádhajxy cøjxta'axiøø jugyhadaamb nebiá Dios jiuugyhatián.

## 22

<sup>1</sup> Mänitøchá Diosmoonsá møjnøø tu'ug xyajnáhixøøyy jaanč tehñ tiø'xy nebiá hijxtán. Jim hánajty piádsømø'øyy maa ja'a Dios ja'a Meeghuung hánajty miøødhána'ayán. Ja'a møjnøø jaduhmbá, yejpiá jugyhajt jaduhñ. <sup>2</sup> Møjtu'ugujcá møjnøø hánajty piäyø'øgy. Mejtsnøøba'a ja'a quepychaa hánajty tu'ug tiána'ay, ja'a jugyhajtyejpá. Majmetshoocá quepychaa hánajty tiøømbety tul'jomøjtpá. Wiindu'ugápo'ojaty hánajty tiøømhaty. Ja'a yhaayhaamá jáya'ayhajxy ñáhwá'áçh wiinduhmyhagajpt. <sup>3</sup> Cabá haxøøgpá jim yajpaada'añ. Hix, jimá Dioshajxy yhána'awa'añ møødá Meeghuung. Jimá mióonsám wyiingudsáhgø'øwa'añijám. <sup>4</sup> Jaduhñá wyiin jiojphajxy yhixáañáxá. Haa ja'a Dios xiøøhájxiá, jim cujaay miøødhadáañáxá maa ja'a mioonsá wyiinnáhgøpcøxpán. <sup>5</sup> Cab jaduhñ mánaaxøø wyiingoodsø'øwaanñá. Cabá xøø jim yhanaanñá, ni jøøn jim quia'a hajajaanñá. Ja'a Dios jim hajajaamb cudøø'xaamb. Haa ja'a hajxy jim tsánaabiá, cøjxta'axiøø hajxy jim quiobiernáhada'añ.

<sup>6</sup> Mänitøchá Diosmoonsá xñámaayy:

—Tehñ tiøyhajt hádaa mádia'agy jaduhñ. Haa ja'a Diosá, quiejx ja'a quiuguexy jaduhñ coo ja'a mioonsá nøcxy yhawáañáxá coo miábodhaty tijaty jadáañáp tunáañáp. Ja'a Dios jaduhñ najtscapxøøyy —nømhøčhá Diosmoonsá xñámaayy.

<sup>7</sup> —Møbädájpøch jiiby nháda'aga'añ —nøñá Dios miánaañ.

Jootcujc yhity pønjetiá Diosmádia'agy hoy cudiuumb nej yaa myiñán cujaay hádaa librojooty.

<sup>8</sup> Høøčh jaduhñ tøø nhixy tøø nmádoy, høøčh Juanhajpá. Coočh nwiinhixpádøøyy, mänitøchá Diosmoonsá nwiinjicádaacy, ja'áçh hánajty tøø xyajwiinhixiábá; nja wiingudsáhgø'øwáañhøch jaduhñ. <sup>9</sup> Mänitøch je'e xñámaayy:

—Ca'áçh xwyiingudsáhgø'øyy. Høøčhá Dios xmioonsáhajp nej mijts jaduhñ xmioonsáhajpán coo ja'a Diosmádia'agy hajxy myajwa'xy. Pønjaty hoy cudiuumb nej yaa myiñán cujaay hádaa librojooty, moonsáhájtáp hajxy je'ebá ja'a Diósám. Ja'a Dios mábøcy hajxy mwiingudsáhgø'øwáp.

<sup>10</sup> Mänítøch xñámáaguïombä:

—Tøø miäbodhaty coo ja'a Diosmädia'agy tiøjiada'añ nej yaa myiñän cujaay hädaa librojooty. Paady, cabä Diosmädia'agy yu'uçh myaghídät. Naxy mdehm yajwá'xät. <sup>11</sup> Weenä ca'awiindøyhána'c-hajxy jiaac jatcø'øy haxøøg. Weenä hoyhána'c-hajxy jiaac cudiuñ hoy nebiä Dios yhane'emiän. Dioshuung hajxy je'eduhñ —nømhøçhä Diosmoonsä xñämaayy.

<sup>12</sup> —Tøyhajt jaduhñ. Mobädájpøch jiiby nhäda'aga'añ. Nøcxáambøçhä jäya'ayhajxy nbäda'aga'añ hodium, ja'a hajxy hoy tøø quiudiññäbä. Haa ja'a jäya'ayhajxy tøø quia'a cudiññäbä, haxøøgtúumhøch hajxy nøcxy nbäda'aga'añ. <sup>13</sup> Høøçh cøxiä nyajtsohndaac. Høøçh jadähøoc cøxiä nyajmayáangombä —nømä Dios miänaañ.

<sup>14</sup> Jootcujc hajxy yhity pønjaty nähwaatsp. Je'edshajxy jiiby tågø'øwaamb Dioscajptooty. Je'edsä cuhdujt hajxy mo'owáanäp coo ja'a tøømdsa'am hajxy jiøø'xät ja'a jugyhajtyejpä. <sup>15</sup> Pero cabä ca'awiindøyhána'c-hajxy jiiby tiägø'øwa'añ, ni ja'a mäwjtspä ni ja'a mábäxujpähajxy, ni ja'a amigähämädoobähajxy, ni ja'a jäya'ay-yagho'pähajxy, ni ja'a quepychewiingudsähgøøbiähajxy, ni ja'a høhndaacpähajxy.

<sup>16</sup> —Høøçh Jesucristo, tøøçhä ngugexy nguexy coo ja'a hermanohajxy cøxiä yhawáanäxät. Høøçhä rey David nhaphajpy nhoc-hajpy. Y xyhaphajp xyhoc-hájpøch je'ebä. Høøçh, jaxiøømhájpøch høøçh —nømä Jesucristo miänaañ.

<sup>17</sup> Jaduhñä Dioshespíritu miänaambä:

—Min —jaduhñä Meeghuung tio'oxiøjc miänaambä.

Pøn jaduhñ mädoob, ween jaduhñ miänáambät:

—Min.

Pønä jioot pädaacp hamuumdu'joot coo cøjxta'axiøø jiugyhada'añ nebiä Dios jiugyhatiän, yagiugyhadaanäp jaduhñ nebiä jiugyhatiän. Cab jaduhñ yagjuya'añii.

<sup>18</sup> Pønhatiä Diosmädia'agy hamädoowhijp nej yaa myiñän cujaay hädaa librojooty, nnämáabiøch jaduhñ coo ja'a mhamdsoo mädia'agy hajxy mga'a yajmäjaayø'øwät. Coo hajxy jaduhñ mjatcø'øwät, mänitä Dios hajxy xjiaançh telm yajtsaächpøgät nej yaa jaduhñ myiñän cujaay hädaa librojooty. <sup>19</sup> Y coo hajxy näje'ejaty mbuhgónät, cabä Dios hajxy xyagiugyhádät cøjxta'axiøø neby je'e jiugyhatiän, nej yaa myiñän cujaay hädaa librojooty. Cab hajxy jiiby xyajtägø'øwät Dioscajptooty.

<sup>20</sup> Jaaya'ay jaduhñ mädiaacpä, je'eduhñ mänaamb:

—Tøyhajt jaduhñ. Mobädájpøch jiiby nhäda'aga'añ —nømä Dios miänaañ.

Amén. Min paquiä Jesucristo. Miiçh højts nWiindsøn'hajpy.

<sup>21</sup> Ween mijtsä Jesucristo ja'a hoyhajt ja'a weenhajt nägøxiä xmio'oy. Amén.